
BIBLIOTECA NAZ
Vittorio Emanuele III
XV
G
18
NAPOLI

DE

EXECVTORIBVS

LITERARUM APOSTOLICARUM

Tam Gratiæ, quàm Justitiæ

AVTHORE

D. THOMA DE ROSA

EPISCOPO CAVEN. S. ANGELI LOMBARDORUM, ET BISACCIEN.

Opus in Ecclesiasticis Curijs utile, & necessarium.

PARS PRIMA, ET SECUNDA

De Executoribus Litterarum Apostolicarum continentium gratiam.

CVI ACCESSERVNT

S. Rotæ Romanæ Decisiones recentissimæ.

Post Romanam in Germania

EDITIO PRIMA.

COLONIÆ AGRIPPINÆ

Apud JODOCUM HENRICUM KRAMER

Sub signo Arboris ante S. Paulum. ANNO 1683.

INDEX CAPITUM
PRIMÆ PARTIS HUIUS TRACTATUS

¶ 2 Cap.

INDEX CAPITUM
PARTIS SECUNDÆ.

TRA-

TRACTATUS

DE EXEQUUTORIBUS LITTERARUM APOSTOLICARUM.

Litteræ Apostolicæ possunt continere vel Gratiam, vel Justitiam: Ideo tractaturum de exequutoribus Litterarum Apostolicarum, de utrisque Exequutoribus agere me oportet. Incipiam igitur ab Exequutoribus Litterarum Apostolicarum continentium Gratiam; Postea verò de Exequutoribus Litterarum continentium Justitiam: Breviterq; quantum possumus, Deo operante, ad ejus gloriam Tractatum hunc pro viribus mihi superius collatis, absolvere conabor: Et primo agam de illis quæ pertinent ad Exequutores in genere, deinde de unoquoque Exequutore in specie, & cujuslibet Gratiæ usu frequenti.

CAPUT I.

De Supplicatione, in qua Gratia perficitur, & quando dicatur Gratia facta, & in Jure esse perfecta?

SUMMARIUM.

1 *Ut obtineri possit Gratia, oportet, ut concipiatur Supplicatio humilis.*

2 *Supplicatio scribitur in medio folio papyri, vel in folio, prout materia suadet.*

3 *Supplicatio scribitur charactere Italico, sive Gallico, & Latino sermone.*

4 *Supplicatio dividitur in duas partes.*

5 *Supplicatio porrigitur D. Datario, qui est vel Prælatus, vel Cardinalis.*

6 *Datarius dat Supplicationem Officialibus Dataria, à quibus in calce Supplicationis fit Summarium.*

7 *Summarium in supplicatione secundum Amaydeu fit vel à D. Subdatario, vel ejus Substituto in plica Supplicationis.*

8 *Facto Summario in Supplicatione, fit fasciculus Supplicationum qui defertur à Domino Datario, vel Subdatario Santissimo nostro Papæ, qui lecto Summario, firmat Supplicationes.*

9 *Papa firmat Supplicationes in duabus partibus proprio nomine Baptismatis.*

10 *Papa firmat Gratias per verbum fiat.*

11 *Quare Papa firmat Supplicationes nomine proprio, in Litteris verò desuper expediendis apponatur nomen quod assumpsit in electione.*

12 *Refertur opinio Sarnensis usque ad numerum 15.*

16 *Refutatur opinio Sarnensis usque ad numerum 20.*

20 *Non omnibus quæ à Majoribus nostris facta sunt ratio assignari potest, sed stylo acquiescendum est.*

21 *Cur Papa in prima Signatura subscribat* fiat, ut petitur? *in secunda verò tantùm* fiat, *& refutatur Doctrina Amayden, qui tres congruentias affert.*

22 *Refellitur tertia congruentia, seu ratio Amayden.*

23 *Multæ Supplicationes non firmantur per Papam, sed per aliquem Prælatum, vel S. R. E. Cardinalem, qui habet Signaturam per concessum.*

24 *Signatura per concessum fit in Beneficijs exigui valoris, & pro regno Galliæ.*

25 *Signata Supplicatione per Papam, traditur Supplicatio Revisoribus revidenda.*

26 *Si pro Gratia est solvenda Componenda, Officiales apponunt in calce literam C. id est componat.*

27 *Officialis parva data, apponit in Supplicatione datam diei, & mensis, ac annum Pontificatus absque particula* Datum.

28 *Soluta Componenda si solvenda est, Supplicatio remittitur ad D. Datarium, qui apponit Datam magnam quæ est attendenda.*

29 *Postquam D. Datarius opposuit Datam magnam in Supplicatione illa mittitur ad Officialem de Missis, qui aufert Datam parvam.*

30 *Ab Officiali de Missis Supplicatio mittitur ad Registrum.*

31 *Supplicatio postquam est registrata auscultatur à Magistris Registri, qui illam mittunt ad Cancellariam.*

32 *Supplicatio in* Cancellaria *distribuitur inter Abbreviatores.*

33 *Abbreviatores majoris Residentiæ qui, & quale eorum officium.*

34 *Quid solvatur Dominis Abbreviatoribus pro confectione minuta, & quid remittatur remissivè.*

35 *Abbreviatores vocantur Periti Supplicationum.*

36 *Abbreviatores possunt vigore suarum facultatum addere, detrahere, & mutare in Supplicationibus non alterata substantia Gratiæ.*

37 *Nova praxis signandi, & expediendi Supplicationes.*

38 *Princeps solo verbo facit Gratias.*

39 *Gratia in Principis lingua.*

40 *Cum Papa non soleat concedere Gratias solo verbo, requiritur ejus subscriptio.*

41 *Gratia Papæ consistit in Signatura illa* fiat.

42 *In Beneficialibus sola signatura sufficit ad essentiam Gratiæ.*

43 *Perfectio Gratiæ incipit currere à Data, quam in Supplicatione ponit Datarius.*

44 *Supplicatio censetur signata eo die, quo apponitur Data, & tunc incipit operari.*

45 *Trahitur Signatura ad diem Datæ.*

46 Data *non perficit Gratiam, sed solum ostendit tempus in quo est facta.*

47 *Papa*

47 Papa scit in Supplicationibus signatis apponendam esse Datam per Dominum Datarium.
48 Munus Datarij præcipuum est in Supplicationibus signatis diem apponere.
49 Officium Datarij præ cæteris præstantius, & sublimius.
50 Cum Datarius est S. R. E. Cardinalis, subscribit Pro-Datarius.
51 Datarij munus non solum in Datando consistit, sed etiam in suggerendo Pontifici, qui sunt in Curia digniores, & mandat beneficia simplicia minima per concessum provideri.
52 Cardinalis Sacratus fuit Datarius Gregorij XV.
53 Datarius tenetur manu propria Datam extendere.
54 De origine & antiquitate Datarij, remissivè.
55 Datarius dicitur habere Oraculum mentis Papæ.
56 Dicto, & scripturæ Datarij standum est nec admittitur probatio in contrarium.
57 Gratia est perfecta, postquam est signata, & ex ea acquiritur ius, si in forma Gratiosa fuerit signata.
58 Papa signat Supplicationem ea conditione, ut per Officiales corrigatur, reformetur, & registretur.
59 Conditio hæc dicitur resolutiva, non suspensiva, & supponit ius quæsitum ab initio.
60 Supplicatio antequam registretur per Officiales, corrigi, mutari, & quandoque lacerari solet.
61 Quoad validitatem Gratiæ attenditur tempus Datæ, quoad verò ius impetrantis tempus Registri.
62 Antequam Supplicatio sit registrata, non acquiritur Parti ius considerabile sed resolubile.
63 Supplicatio antequam registretur habet implicitum statum validitatis.
64 Antequam Supplicatio sit registrata, non est locus Regulæ De iure quæsito non tollendo.
65 Supplicatio nunquam traditur parti ante Registrũ.
66 Cassatura quæ reperiuntur in Supplicatione, censentur facta ab Officialibus.
67 Cum Supplicatio pervenit ad Officium Componendæ, datur facultas Partibus inspiciendi Supplicationes & deliberandi.
68 Cum partes sunt extra Curiam, Expeditionerij, & Sollicitatores ante Solutionem Componendæ, & antequam Supplicatio registretur solent accipere copiam Supplicationis & mittere Partibus.
69 In Registro datur facultas videndi Supplicationem.
70 Datarius etiam post Registrum potest Supplicationem corrigere.
71 Supplicatio antequam registretur benè excutitur ab Officialibus Datariæ.
72 Registrata Supplicatio, non potest amplius lacerari, nec est amplius resolubilis.
73 Registrata Supplicatione acquiritur titul. Canonicus
74 Ex Registro tantum sequitur quod pars non possit gratia privari, nec Supplicatio lacerari, non tamen ex illo Gratia recipit perfectionem.
75 Registratio fit ad commodum partium.
76 Cum Papa facit Gratiam, tunc Supplicatione registrata acquiritur ius iure, secus verò si in forma Commissaria, vel in forma Dignum, quia tunc ius ad rem.
77 Vt acquiratur ius requiritur ut intercedat acceptatio partis.
78 Sufficit acceptatio præsũptiva, & qualis, n. 79. & 80.
81 Debet tamen concludenter probari.
82 In materia favorabili sufficit pro acceptatione Supplicationis porrectio.
83 Gratia censetur concessa motu proprio, cùm Papa ita subscribit.

TRACTATURUM de Exequutoribus Literarum Apostolicarum continentium Gratiam, oportet ab initio exordiri, remque à radice inchoare; Si quidem reminisci necesse est, quod & ipsis Tironibus notum est, nempè ut, à Summo Pontifice Gratia aliqua obtineri possit, oporteat
1 ut Supplicatio concipiatur, in qua Gratia ipsa petitur humiliter ab ipso Papa, ut dixit practicus sanè vir *Petrus Rebuff. de signat. Gratiæ in vers. supplic.* à quo omnes Recentiores accipere scribitur. Hæc
2 Supplicatio in medio folio papyri, vel in folio, prout materia suadet, advertunt *Paris. de resignationibus lib 8. q. 7. num. 19. & ante ipsum Petr. Rebuffus in reg. can. 34. vers. secundo dico in Papyro, fol. 491. Pyrrus Corradus in Praxi Dispensat. lib. 2. cap. 2. n. 20. Theodor. Amayden lib. 1. de stylo Dataria c. 32.*
3 *num. 7.* & alij passim: & scribitur charactere Italico sive Gallico, & Latino sermone: & Supplicatio dividitur in duas partes, in una petitur substan-
4 tia Gratiæ, in altera verò exponitur modus expediendi, & cum quibus clausulis: attamen scriptura hujus secundæ partis non extenditur usque ad extremum folij, uti prima pars, in qua petitur ipsa
5 Gratia. Formata Supplicatione, porrigitur ipsa D. Datario Papæ, qui semper, vel est unus de primis Prælatis Curiæ, vel Sanct. Romanæ Ecclesiæ Cardinalis, de cujus Officio aliqua, uti materia suadebit
6 debit dicemus. Hic Dominus Datarius Supplicationem ipsam tradit Officialibus ad id deputatis, à quibus in calce Supplicationis, apponitur Summarium ejus, quod petitur in ipsa, quod solet legi, vel referri ab ipso Domino Datario, Summo Pontifici, ut possit illam firmare, seu signare, *Paris. & Corradus loco cit.* Dicit tamen *Amayden loco cit.* quod Summarium perficitur à Domino Subdata-
7 rio, vel ab ejus Substituto sub plica dictæ supplicationis: in calce enim Supplicationis debet fieri plica, ait hic practicus Doctor: Formulas verò Supplicationum afferunt *Paris, Rebuffus, Corrad. Amayden, & alij*, & explicant unumquodque ver-
8 bum ipsarum, quod nostrum non est. Facto Summario in supplicationibus signandis, fit fasciculus Supplicationum, & singulis ferè diebus, Dominus Datarius, vel quandoque Subdatarius, qui aliquando solet esse Prælatus, defert illas Santissimo Domino Papæ, qui illas, lectis, vel auditis Summarijs unius cujusque singillatim, firmat in duabus partibus, primò in vacuo illo inter petitionem gratiæ principalis, & petitionem formæ, sub qua Literæ expediendæ sunt, cum quibus scilicet clausulis,
9 & firmat hoc modo, *fiat ut petitur*, cum una littera Nominis proprij Pontificis, nempè tempore Urbani, cujus nomen proprium Baptismatis, erat Maphæus, *fiat ut petitur*, M. id est Maphæus, sic tempore Innocentij, quia erat ei nomen Joannes Baptista, firmabat *fiat ut petitur* J. tempore Alexandri firmabat *fiat ut petitur* F. id est *Fabius*. Cum fuit Clemens *fiat ut petitur* J. vocabatur enim Julius, Clemens Papa X. *fiat ut petitur* Æ. id est Æmilius. Nunc verò Innocentius Papa XI. quem Deus Divinum lumen servet firmat *fiat ut petitur* B. id est Benedictus notant omnes practici Scriptores, *Ludovic. Gomesius Episcop. Sarnen. in compendio utriusque signaturæ post regulam de non iudicando fol. mihi* 145. *vers. Postremo, Paris. d. lib. 8. q. 7. n. 21. Amayden d. cap. 32. nu. 7. Corradus lib. 2. c. 4. n. 3. & 4.* qui mos fuit Cæsar. *ut ex Nicolao Alemanni*

mano dicit Lotter lib.10.q.1.n.11. Firmat etiam se-
cundo loco in fronte secundæ partis, sed in hac Si-
gnatura firmat hoc modo *fiat* M. vel *fiat* I. quod
10 omnes citati advertunt: & in primis notandum
est, quod quasi semper Summus Pontifex firmat
Gratias per verbum *fiat* ad instar Dei, cujus Vicem
gerit in terris, omnia enim Deus in principio fecit
per verbum *fiat*, notant Citati, præsertim *Petr.*
Rebuffus de Signatura p.2.nu.15. Sarnen. in dicto
compendio signaturæ gratiæ in principio, & in regul.
11 *de non judicand.q.1. Parisius, & alij.* Investigare ta-
men posset quis, quare Supplicationes firmat Papa
cum subscriptione Nominis proprij, in Litteris
verò desuper confectis apponitur Nomen quod
assumit in Pontificatu, tractant multi hanc quæ-
stionem, præsertim *Sarnen. in d. loco, Corradus in*
prax lib.2.c.4.nu 3. & 4. & alij, & multas affe-
runt congruentias: & *Sarnen.* per hæc verba resol-
12 vit quæsitum, (Dici potest ad denotandum u-
trimque personam, sive utrumq; nomen factum
fuisse, nam in Supplicatione nomen proprium ge-
14 nerationis poni, in Bullis verò nomen sui Ponti-
ficatus, id est regenerationis, & sic duplicem per-
sonam, videlicet privatam, & publicam repræ-
sentat: vel dici potest; quod in Supplicatione
ideo proprium nomen ponit, quia illud verum na-
turale, & originale nomen est; nomen verò Ponti-
ficis inductivum, & accidentale: & quia in Sup-
plicatione verus scribendi actus attenditur, quia,
15 ut talis verus, & non repræsentativus homo scri-
bit, ideo vero nomine utitur; in Bulla verò quia
Papa non scribit, nec manum suam ipse apponit,
sed per Officiales expediuntur, ideo in illis, officij
16 sui nomen, id est Papatus ponitur.) Hæc Sarnen.
quem sequitur *Corradus, & alij.* Sed neutra ratio
allata mihi satisfacit. Non prima, quia adhuc restat
investigare, quare utrumque nomen retinet, nec
Papa postquam ad hunc apicem supremæ Digni-
tatis evectus est, est amplius persona privata, &
inseparabilis, & una ab alia persona, & Supplica-
tiones firmat, non uti Benedictus sed uti Innocē-
tius, quia uti talis facit Gratias. Sic eadem ratione
nec placet secunda, nam licet nomen generationis
17 & proprium verum sit Benedictus & nomen indu-
ctivum, & accidentale sit Innocentius, tamen non
operatur amplius uti Benedictus, sed uti Innocen-
tius, & facit Gratias uti Innocentius & non uti
Benedictus. Ideo si omnes operationes facit uti
Pontifex est, sic uti Innocentius; ergo semper uti
debet nomine quod assumpsit, cum ad talem Di-
18 gnitatem electus fuit. Nec facit illa ratio, quod
Bullas, seu Litteras Papa non subscribat, & expe-
diantur per Officiales, benè tamen Supplicationes;
nam adhuc illas subscribit, ut homo repræsentati-
vus, seu uti Papa, non uti privatus: ergo semper
uti debet Nomine Papæ, quia uti talis semper o-
peratur in his Gratijs concedendis, & eo magis in
Supplicationibus, quas ipse firmat, nam tunc,
ut sæpè dicemus, facit Gratias.

19 Nec etiam placet alia ratio, seu solutio. *Andr.*
Gamb. de auth. Legati à latere, lib.8.tit. de potestate
Legatorum Iudicialibus, nu.280. ne scilicet nomen in
vili schedula descriptum reperiatur, cum inter-
dum Supplicationes signatæ lacerentur, quia no-
men illud privatum, quoq; nomen Pontificis est,
& signat Supplicationes ut Papa, & sic semper ea-
dem ratio est. Deinde etiam videmus Bullas ipsas,
in quibus est nomen Pontificis scriptum, & Plū-
bum Sanctorum Petri, & Pauli, lacerari & in ter-
ram projici, & liquefieri, nec per hoc aliqua irro-
gatur irreverentia Pontifici, neque Sanctis illis,
nam non in eorum vilipendium hoc fit.

20 Igitur nullam aliam certam rationem hujus rei
invenio, nisi illam, de qua Juris Consultus *in l. non*
omnibus, ff. de legibus, dicens non omnibus, quæ à
Majoribus nostris facta sunt ratio assignari potest:
sic fuit introductus usus, sic practicatur ab omni-
bus Pontificibus Summis, cui stylo & nos acqui-
escere debemus.

21 Item alia insurgit investigatio, quare Summus
Pontifex in prima Signatura subscribit, *fiat ut pe-*
titur B. in secunda verò solùm *fiat* B. hujus
quæsiti optimam meo judicio reddit rationem *A-*
mayden loco cit. n.9. relictis aliorum responsioni-
bus ex condicto, ne in re parvi momenti multum
immoremur; dicit enim Amayden, quod subscri-
ptio clausularum seu secundæ partis Supplicatio-
nis, fit solum per verbum *fiat*, quia clausulæ non
continent principaliter Gratiam, & licet petatur,
admitti clausulas, tamen hæc admissio nunquam
negatur, & est generalis, & propria; ideo Papa
subscribit per simplex verbum *fiat*, quasi dicat,
servetur stylus: at prima subscriptio respicit peti-
tionem individuam (ut eisdem verbis Authoris
utar) nempe collationem talis, & talis Beneficij,
vel alterius Gratiæ, cui individuæ petitioni non
benè respondetur nisi per verbum *fiat ut petitur*
allegat ad hoc *consilium Butrij 49. num. 1.* Item
affert aliam rationem, quia sufficit ut semel sit re-
scriptum *fiat ut petitur*, & per secundum cense-
22 tur repetijsse ut prima vice (ut petitur.) Tertiam
addit, quam necessariam dicit, quia in latere clau-
sularum spatium, quod remanet in albo, non est
capax hujus subscriptionis *fiat ut petitur*, B. Sed
certè hæc mihi non placet, quia semper vidi in
supplicationibus remanere tantum spatium in al-
bo, quantum ad hoc sufficeret. Ultra quod po-
test mandari Scriptoribus Supplicationum, quod
remanere faciant tantum in albo, quantum satis
est pro hujusmodi subscriptione: placet ergo pri-
ma ratio.

23 Antequam ulterius progrediamur, hic adno-
tare licet, quod multæ Supplicationes non firmā-
tur per Summum Pontificem, sed per aliquem
Dominum Prælatum seu Cardinalem, qui habet
Signaturam per Concessum, & signat ita. Con-
cessum, in præsentia nostri Papæ: & apponit
suum nomen Prælati. Summus etiam Pontifex ad
alleviandos suos labores dat facultatem uni Præ-
lato Curiæ ut possit firmare aliquas Supplicatio-
nes, nempè Beneficiorum exiguorum, & in Bene-
ficijs Galliæ, pro quibus in regno illo non expe-
24 diuntur Bullæ, sed sufficit sola Signatura: notat
breviter *Rebuff. in secunda parte Signaturæ fol.97.*
Corradus lib.2.c.2.n.33. magis accuratè *Amayden*
lib.1.c.6.n.5. optimè *Lotterius lib.3.quæst.2.n.12.*
& 13. qui ad id inducit *textum in c. institutionis 25.*
quæst.2. Nullum quoque discrimen adest an Gra-
tia sit signata à Papa, vel facta per Concessum,
nam signata supponitur in ejus præsentia, *Rota de-*
cis.227.num.31.par.13. & habetur expresse *in d.c.*
institutionis.

25 Signata Supplicatione per Papam, quia in illa
possunt committi errores in scribendo, vel ap-
poni clausulæ insolitæ, & contra stylum, ideo de
novo remittitur Supplicatio ad Officiales Data-

riæ, seu ad Dominos Revisores pro revisione, ut
dixit etiam *Vbertus de citationibus d. c. 10. n. 332.
vers. & quia* (de officio autem Revisoris meminit
Corradus in prax. dispen. lib. 2. cap. 3. n. 10. & lib. 3.
26 *c. 8. prax. benef. Amayden lib. 1. cap. 5.*) & si pro
Gratia solvenda est Compositio, quæ in eleemosy-
nam erogatur, Officiales solent apponere in calce
litteram C. id est componat, & transmittitur ad
27 Officiales parvæ Datæ, & Officialis parvæ Datæ
ponit Datam diei, & mensis, ac annum Pontifica-
tus, & dicitur parva Data, ut dicit Amayden *lib. 1.
cap. 6.* quia parvis characteribus in extrema mar-
gine Supplicationis apponitur absque illa parti-
cula Datum &c. sed solum Kalendis &c. anno
&c. & dixit *Corradus in prax. lib. 2. cap. 7. n. 29. &
30.* & traditur Officialibus præpositis super Com-
28 positionibus, & solvitur Compositio, si Gratia
seu materia hoc exigit, & solvenda sit Composi-
tio, quâ solutâ remittitur ad eundem Dominum
Datarium, qui apponit Datam in Gratijs illis, quæ
Compositionem desiderant, in alijs verò Subda-
tarius, vel Officialis per obitum denominatus, &
istam Datam vocant magnam, & scribit (: Datum
Romæ apud Sanctam Mariam Majorem) si Pa-
pa habitat in Quirinali, vel (apud Sanctum Pe-
trum) si in Palatio S. Petri, Idibus &c. anno, &c.
Et notes, quod attenditur Data magna, non par-
va, quæ nullam facit fidem de Gratia concessa,
sed tantum apud D. Datarium, ut si ei videatur,
possit eam extendere, & Gratiæ dat tunc perfe-
ctionem, *Cocbier. in regul. de dictionibus num. 12.
Amayden d. c. 6. n. 7. Corrad. in prax. dispen. lib.
2. c. 7. n. 31.* Sed Data magna nihil aliud est quàm
extensio parvæ Datæ, & notatur sub eadem die
qua fuit apposita Data parva. *Rota apud Eminen-
tissimum Celsum decis.* 191. n. 12. Supplicatio post-
quam est datata remittitur ab Officiali Datarum
ad Revisores, & deinde, ut dicit Amayden, mit-
titur ad Officialem de Missis, à quo in eadem sup-
29 plicatione scribitur in calce Missa die tali, & hic
30 officialis de Missis aufert Datam parvam, & Sum-
marium, & Supplicatio mittitur ad Registrum,
de cujus Officio etiam meminit *Amayden lib. 1.
cap. 5.* & postquam est registrata auscultatur à
31 Magistris Registri, qui illam mittunt in Cancel-
lariam ad Notarium Regentis Cancellariæ, qui
32 Regens Cancellariæ est Prælatus: & fit distribu-
tio inter Abbreviatores, ut notant *Paris. d. lib. 8. q.
7. n. 22. & 23. Corrad. lib. 2. c. 1. n. 20. Amayden
lib. 1. cap. 6. num. 10.*

33 Abbreviatores autem Majoris Residentiæ sunt
quidam Prælati in Cancellaria, qui faciunt minu-
tas Bullarum, habentq; potestatem ampliandi, &
limitandi, & multa addunt in minutis, quæ non
34 sunt in supplicatione, *Corrad. lib. 2. c. 3. n. 2. & 20.
Amayden. l. 1. c. 36. sub n. 5.* ubi sic ait (Abbre-
viatores de parco majore ratione sui officij tenean-
tur conficere minutam super Supplicationibus in
turno sibi distributis, ad cujus formam conscri-
bitur Bulla) & ibi explicat Amayden, quid sol-
vatur illis Abbreviatoribus; & quid ab eis di-
35 mittatur: Vide ipsum circa hanc materiam. Il-
lud certum est quod Abbreviatores vocantur Pe-
riti Supplicationum, *Rota decis. 592. par. 3. lib. 3. di-
vers.* & ipsi conficiunt minutas, ut dictum est, &
præter *Corradum, & Amayden.* notaverunt *Ve-
str. in prax. lib. 1. c. 4. & Lotter. lib. 3. c. 9. n. 34.* &
36 ut diximus, possunt aliqua mutare, detrahere, vel
addere juxta suas facultates; attamen hoc intelli-
gitur citra substantiam Gratiæ, nec possunt ita
minuere, ut gratia non prosit, & destituatur, aut
minuatur totaliter, *Cavaler. decis. 225. n. 9. & 285.
n. 2. Lotter. d. quæst. 1. n. 36.* sic possunt extendere
clausulas, sed non ultra substantiam, *Amayden.
c. 32. sub n. 75. vers. quoad secundum*, & alij com-
muniter. Plura de his Abbreviatoribus, de eo-
rum Collegio, institutione, facultatibus, vide
Corradum lib. 2. c. 8. & alibi.

37 Hæc, quæ diximus de modo signandi, & expe-
diendi Supplicationes secundum ea, quæ tradunt
Corrad. Amayden. & alij citati, secundum mo-
derniorem praxim, sunt in aliqua parte immutata,
& ita hodie practicatur: Fit Supplicatio in folio,
vel dimidio folio, secundum qualitatem materia-
rum, & porrigitur D. Subdatario, exceptis vaca-
tionibus per obitum, sive certo modo, quæ
porriguntur Domino Officiali per Obitum nun-
cupato, à quorum Substitutis apponitur Summa-
rium ejus, quod petitur, & confici solet sub pli-
ca Supplicationis & defertur à dictis Dominis
Subdatario, & per Obitum in Congregationem
Datariæ; & si Gratia est resolubilis fit fasciculus
Supplicationum à Sanctissimo signandarum. Si-
gnata Supplicatione dicitur Gratia facta, sed non
consummata, id est non perfecta usquequo regi-
stretur. Supplicatio signata mittitur ad primum
Revisorem, deinde ad Officialem parvæ Datæ,
qui apponit Datam diei, mensis, ac anni Pontifi-
catus parvis characteribus in extrema margine
Supplicationis, deinde ad secundum Revisorem,
deinde remittitur ad Dominum Subdatarium,
qui distinguit materias, & si pro gratia solvenda
est compositio, ponit in extrema margine Sum-
marij C. quod significat Componat, & traditur
Præfecto Componendarum, cui taxata materia,
solvitur compositio: quâ solutâ trahitur ad Do-
minum Datarium, qui apponit Datam magnam,
deinde trahitur ad Officialem de Missis, à quo
adnotatur in libro, & Supplicatio mittitur ad Re-
gistrum; & postquam est registrata auscultatur à
Magistris Registri, qui illam mittunt in Cancella-
ria ad Notarium Regentis Cancellariæ, & fit di-
stributio inter DD. Abbreviatores de Parco ma-
jori, à quibus, vel eorum Substitutis conficiun-
tur minutæ Bullarum, & habens facultatem vigo-
re clausularum generalium Supplicationes ampli-
andi, & diminuendi, prout opus fuerit; & sic ho-
die practicatur.

38 Pro nunc hæc, quæ de Supplicatione adno-
tavimus ad nostrum propositum necessaria sci-
tu. Equidem vero quamvis Princeps faciat gra-
tias solo verbo, ut probatur ex *Clem. dudum de se-
pult. circa finem, §. nos etenim*, nec indigeat scri-
ptura, seu signaturâ, cum tamen scriptura sit po-
39 tius ad futuram rei memoriam, & ad probationẽ,
ut dicunt communiter nostri Canonistæ in *Rubr.
de constit. in c. restitutus de rescriptis*, & assenta-
tum est apud omnes Doctores, ita ut Gratiam in
Principis lingua consistere pleriq; dixerint, *Gonz.
40 glos. 12. n. 47.* & alij; attamen dixit Amayden hoc
non procedere, quando Papa omnium Princi-
pum Princeps non solet concedere Gratias solo
verbo, sed scripto: tunc enim requiritur Signatu-
ra; ita advertit *Amayden lib. 1. de stylo Datariæ cap.
32. n. 13.* & citat *Felinum cont. 6. num. 1.* sed latius id
probat *Melchior Lotter. dicti Amayden contempo-*
raneus

vanens lib.3.quæst. 1.à n.4.cum sequentib. ubi do-
cet quod non aliter Gratiæ conceduntur per Pa-
pam, quam per illius Rescriptum propriâ manu
firmatum, ad textum in l. Sacri afflatus C. de divers.
Rescript. licet tamen forma Rescripti, de qua in
d. l. non servetur.
41 Gratia igitur Papæ consistit in illa Signatura
seu subscriptione, quam facit fiat ut petitur, seu
fiat. tunc enim Gratia est perfecta quoad substan-
tiam, nam ex tali signatura suum recipit esse, tex-
tus est in c. tanta de rescriptis, vers. quod nullatenus,
ubi Zaball n.7. Abbas n.5. Felin. nu.18. & idem Fe-
lin. in c. Rodulphus de rescriptis n.26. Rebuff. de si-
gnatura par.2 n.15. Sarnen. in reg. de non iudicando
quæst. 1. vers. tamen Cassador. dec.4. n.2. de cauß.
possess. & propriet. Cochier. in reg. de non iudicando n.
24 Rota penes Merlin dec.281. & par.1. recent. 418.
& 583.n.2. & 554. par.2. recent. tom.1.n.8. Paris.
de resig. lib.8. q.2. num.9. & lib.8.q.7.n.74. Rota in
Valentina Rectoriæ 17. Martij 1651. coram Bichio,
apud Tond. de pens.75. in ordine n.4. & apud eun-
dem Bichium 455. & apud eundem Bichium decis.
658.n.24. post scripta visum, & apud Dunozett.
dec.108.n.80. & 82. tom.1. & decis.34.n.2. & 51.n.
6 tom.3. apud Duran.324.n.26. Lotter. de re benef.
lib.3. q. 1.n.15. Corradus in prax. disp. lib.2. cap.3. n.
39. Amayden. lib.1. cap 32.n.11. Gonzal. reg.8. glos.15
§.2.n.32. Rota apud Arguelles decis. 46. n. 218.
42 Præterea in beneficialibus materijs, nam in
his sola signatura sufficit ad essentiam, & substan-
tiam Gratiæ, ut Paris. lib.8.q.2.n.8. Vbertus de ci-
tationibus ex n.332.
43 Recipit quidem perfectionem, & esse Gratia,
præsertim in beneficialibus, ex sola Signatura
Papæ: attamen hæc perfectio incipit seu currit à
Data, quam in Supplicatione apponit D. Data-
44 rius; quod quidem non repugnat, ex illo enim die
incipit habere perfectionem, nam Supplicatio
censetur signata eo die, quo Dominus Datarius
apponit Datam, etenim Data facit, ut Gratia di-
catur in rerum natura, & tunc incipit operari, Fe-
lin. in cap. causa, de rescriptis n.18. Seraph. dec.341.
n.9. Merlin. dec.281. Rota penes Carillum dec.250.
n.2. & 3. & apud Dunozett. tom.1. dec.319. n.2.
& 3. Vbert. de citat.45. tom.2. ex n. 330. & trahi-
45 tur signatura ad illum diem, ut Gabriel. cons.193.
n.2. lib.2. Grat. cap.191. Merlin. dec.281.n.7. non
46 tamen per hoc Data est, quæ gratiam perficit,
sed solum ostenditur tempus, in quo facta fuit
gratia, & perfectio dilatatur in illud tempus,
textus est in l. si qua beneficia, C. de divers. requisitis,
Seraph. dec.341.n.9. Merlin. dec.281. n.12. Verall.
dec.88. par.3. Carill. dec.250.n.2. Vbertus de citatio-
nibus, c.10.n.336. Lotter. de re benef. lib. 2.q.23. à
n.10. & n.31. cum sequentibus, & hoc ex voluntate
47 ipsius Summi Pontificis evenire dicendum est,
nam benè scit per suum Dominum Datarium
apponendam esse Datam in Supplicatione ab ipso
signata, & ideo ex eo tempore, quo Datarius ap-
ponit Datam velle censetur, quod tunc, & eo tem-
pore voluerit facere Gratiam, ut ponderant Cor-
rad. lib.3. cap.8. n.46. Praxis beneficialis. Merlin. d.
dec.281. Munus enim præcipuum Datarij est, Sup-
48 plicationes signatas à Sanctissimo notare, seu in
illis apponere diem, in quo signatæ, & firma-
tæ fuerint à Papa; ideo hoc officium præ cæteris
49 præstantius, & sublimius censetur, Gonzal. glos.
63. n.61. Corrad. lib.2. cap.7.n.32. prax. dispens. &
alij: quare semper Prælatus est præstantior Ro-
manæ Curiæ, & quandoque S. R. E. Cardinalis:
ut de præsenti est omni laude dignissimus Emi-
nentiss. & Reverendiss. D. Gaspar Cardinalis
de Carpineo Sanctissimi D. Nostri Clementis
PP. X. Prodatarius, ac etiam ejus in Alma Urbe
50 Vicarius: & nunc subscribitur Prodatarius, & ut
observant Paris. de resig. lib.8. quæst.7.n.23. Corrad.
51 in prax. benef. lib.3. cap.8. Munus autem Datarij
non solum in datando consistit, sed etiam in sug-
gerendo Pontifici, qui in Curia sint Digniores,
quibus beneficia conferri possunt, quæ gratiæ
concedendæ. Soletque mittere per concessum
nonnullas gratias, quæ ordinariæ vocantur, & ali-
quando etiam majores, prout à Sanctissimo ha-
bet jussum, recipit. Ideo dicit Amayden, non so-
lum, à Datando, sed etiam à dando ejus ethimo-
logiam & denominationem provenire, quia et-
iam concurrit ad dandum, & multa Papa conce-
dit ad intentionem ipsius Datarij (quod consi-
deravit Corradus mox citandus) & inducit etiam
52 argumentum, quia Cardinalis Sacratus fuit Da-
tarius Gregorij XV. & non ipse, sed Subdatarius
firmabat, ita Amayden. lib.1. c.1. sed quod teneatur
53 manu propria datare, Datamqi extendere, Rota
dec.68. par.5. recent. Corrad. lib.3. prax. benef. cap.8.
54 n.26. de origine autem, & antiquitate Datarij con-
sule Amayden lib.1. cap.2. & alios.
55 Tanta tamen est ejus præeminentia, & dignitas
de qua etiam Amayden lib.1.c.3. & Corrad. in prax.
benef. lib.3. c.8. ut habere dicatur Oraculum men-
56 tis Papæ, & omnes vocant Organum Papæ, ejusq;
dicto, & scripturæ standum sit, nec in contra-
rium probatio admittatur, ut optimè Gabriel.
cons.197.n.3. & 10. Gratian. cap.191. Merlin. d. dec.
281. Rota recent. par.5. dec.68. Carill. d. dec.250.n.3.
Corrad. in prax. benef. lib.3. cap.8. n.47. sed de hac
re Amayden latè agit.
57 Perfecta licet sit Gratia, postquam fuit Suppli-
catio signata à Summo Pontifice, vel per ipsum,
vel per concessum, & ex ea acquiritur jus, Verall.
dec.301.n.4. par.3. Mohed. dec.9. subtit. ut lite pen-
dente, circa finem, Paris. lib.2. de relegat. quæst.24. à
n.3. & alij, quos citat, & sequitur Garzia de benef.
par.4. cap.2. n.10. & 11. Amayden d. cap.32. n. 17.
præsertim si fuerit in forma gratiosa ut idem Gar-
zia ibi n.17. Rota recent. par.1. tom.1. dec.356. num.
15. & penes Rub. par. 2. tom. 3.
58 Tame iquia Papa signat Supplicationem, ea
conditione signat, ut per Officiales corrigatur, re-
formetur, & registretur: quæ conditio licet non sit
apposita Gratiæ, sed tantum ejus exequutioni, &
59 dicitur conditio non suspensiva, sed resolutiva,
quæ supponit jus purum quæsitum ab initio, ut
loquitur Vbertus de citationibus, d. cap.10. sub d. n.
60 332. & Supplicatio ante Registrationem per Offi-
ciales possit non solum corrigi, mutari, & emen-
dari, sed etiam lacerari, & magis per D. Datarium,
Gonzalez ad reg.8. glos.63.n.59. Lotter. lib.2. quæst.
23.n.27 Paris. de resig. lib.2. quæst.24. n.7. Corrad.
d. lib.2. cap.1. à n.31. cum sequentib. Rota in Burg.
Abbatia 2. Aprilis 1592. coram Cardinale Ara-
gonio, quam ad verbum refert in puncto pro hac
materia Amayden lib.1. cap.5. n.11. de stylo Data-
riæ, & Sarnen. in regula de jure quæsito non tollen-
do, quæst.20. vers. quia antequam. Rota recent.
61 par.10. decis.115.n.10. (quoad enim validitatem
Gratiæ, attenditur Datæ tempus; quoad verò jus

impetrantis, an sit, vel non resolubile, attenditur
tempus Registri, ut optimè idē Vbert. ex n. 340.)
62 Ideo sequitur, quod antequam Supplicatio
sit registrata non acquiritur impetranti jus consi-
derabile, cum sit in manu Papæ, & ejus Officia-
lium illam lacerare, sed resolubile, Paris. d. lib. 8.
quæst. 24. n. 7. Sarnen. in d. reg. de jure quæsito d.
q. 20. in fine, Gonzalez glos. 15. §. 2. n. 33. Garzia de
benef. par. 4. cap. 2. n. 16. ubi allegat Rotæ decisio-
nem in Osimen. Archipresbyter. 6. Aprilis 1576.
quam ad hunc etiam finem allegavit Gonzalez in
reg. 8. glos. 15. §. 2, n. 33. ubi idem firmat, & novis-
simè Rota in Asten. Coadjutoriæ 21. Iunij 1652.
Coram Emmentissimo Celso, vers. tandem, quam
affert Tond. in ordine n. 13. & est penes ipsum dec.
155. n. 15. & iterum penes eundem Emmentissimum
63 Celsum dec. 161. n. 9. & 13. ubi dicitur, quod habet
implicitum statum validitatis, Amayden libr. 1.
cap. 10. quæst. 10. n. 13. Corrad. in prax. benef. lib. 3. ca.
5. n. 25. perbellè Vbertus d. c. 10. de citat. sub d. nu.
64 332. & 333. Quod adeo verum est, ut ante Regi-
strationem non sit locus Regulæ de jure quæsito
non tollendo, ita ut illi derogare non sit necesse,
sed tantum postquam est registrata. Sarnen. loco
citat. Rota in dict. Asten. coram Emmentissimo
Celso in dict. vers. tandem, num. 16. Vbertus loco
cit. dict. cap. 10. num. 333. Amayden loco cit. nu. 17.
quia Regula tantum intelligitur de jure firmo, &
radicato, ut probat latè idem Amayden. lib. 1. cap.
33. sub n. 17. quare non tribuit Supplicatio, ante-
quam registretur, jus certum, & firmum, sed tan-
tum resolubile, nam potest alteri beneficium pro-
videri, si talem gratiam committet, vel lacerari, ut in
65 dicta Asten. coadjutoria, & in compostellana coad-
jutoriæ coram Zarate, de Anno 1653. quæ est 313.
n. 26. par. 11. recent. Inde consuevit stylus, ut nun-
quam Supplicatio tradatur partibus, antequam
sit registrata, & omnes huc usque citati advertunt,
& hoc quando expeditio litterarum fit per Can-
66 cellariam, nam per Cameram traditur partibus
absque Registro, Amayden. lib. 1. c. 36. de registro n.
26. & ex quo non traditur parti ante hoc tem-
pus fit, ut cassaturæ, quæ ibi inveniuntur censean-
67 tur factæ ab Officialibus Datariæ, ut advertit
Vbertus num. 334. d. c. 10. Benè verum est, quod
cum Supplicatio pervenit ad Officium Compo-
nendarum datur facultas partibus inspiciendi
suas Supplicationes, & tempus deliberandi, ac
cogitandi, an eo modo restrictivæ, & cassaturæ
sibi placeant, & si quid addendum, vel minuen-
68 dum, ad partis, vel Sollicitatoris instantiam, dum-
modo substantiam non immutet, quod fit à DD.
Revisoribus: & cum Partes non sunt Romæ, so-
lent Expeditionerij, & sollicitatores practici, ante-
quam solvatur Componenda, si erit solvenda, vel
ante Registrum desumere copiam Supplicationis
cum omnibus suis restrictivis, & cassaturis, il-
lamque Partibus transmittere, ad hoc, ut delibe-
69 rent, an ita expediat Gratiam expedire, ut docet
practicus Corrad. in praxi dispens. lib. 2. c. 3. n. 19. sic
etiam in Registro datur facultas videndi, & inspi-
ciendi supplicationem partibus, antequam regi-
stretur, quia post Registrum non potest amplius
replicari ad restrictivas & cassaturas ab Officiali-
70 bus, nec potest amplius aliquid corrigi, ut observat
idem Corrad. loc. cit. n. 22. qui etiam dicit, quod D.
Datarius in Supplicatione registrata aliquid cor-
rigere possit, quod corrigit in eodem tempore in
quinterno illius registri, & id ex Gratia peculiari
fieri dicit, & quando modicum est, corrigendum
est, aut nec patitur dilationem, ut suppleri possit
per Gratiam reformatoriam, quod repetijt idem
Doctor in prax. benef. lib. 3. c. 8. num. 25. ubi docet
posse D. Datarium de stylo non solum mutare, &
retinere supplicationes, nedum post registrum, &
cum pervenerit in manum Abbreviatoris, ad
quod allegat Marches. de comm. sit. de signat. gratia
c. 8. n. 30. contra opinionem Glossatoris antiqui.
71 Sed etiam si Parti esset tradita, tamen Litteræ
non sunt expeditæ, ut corrigatur aliquis error, &
citatur Verall. dec. 239. p. 1. Imo aliquando etiam
postquam Litteræ sunt expeditæ: Vide ipsum pro
nunc, non alibi, certum enim est quod Supplica-
tio antequam registretur, benè excutitur, & pon-
deratur ab Officialibus Datariæ, Cavaller. dec.
255. lib. 3. quæst. 2. num. 47.
72 Registrata Supplicatione per suos Officiales
(quando autem fiat registratio, & quomodo
subscribant vide Amayden. lib. 1. cap. 32. n. 10. vers.
his notis) & solutâ Componendâ si solvenda sit,
non solet amplius Supplicatio lacerari, Rota decis.
554. tom. 1. n. 9. p. 2. recent. nec amplius est resolu-
bilis, Vbertus loco cit. ex n. 337. & ex eo jus quæri-
tur perfectum. Unde dicunt nostri, quod ex Sup-
73 plicatione registrata acquiritur titulus canonicus,
non minùs quam per Bullas expeditas: omissis
multis, Corrad. lib. 2. c. 3. n. 39. Amayden. d. c. 32. n.
27. Garzia p. 4. c. 2. n. 10. Gonzalez glos. 12. n. 45. re-
trotrahitur tamen Registratio ad diem concessio-
nis, & Signaturæ, Rota in Cæsaraugustana pensio-
nis coram Peuting. 17. Martij 1653. num. 5. penes
Tond. post tract. de pens. 17. in ordine.
74 Sed advertas, quod quamvis diximus, quod
ante Registrationem non quæratur jus conside-
rabile habenti Gratiam, benè tamen post, non se-
quitur, quod gratia recipiat perfectionem à Regi-
stro quia Gratia dicitur perfecta in eo momento,
quo signatur Supplicatio, ut dictum est supra, &
allegatis adde Duran. decis. 384. n. 26. & Bichium
decis. 658. n. 20. Covar. & Canonistæ in c. eam te.
per illum textum de rescript. & in reintegratione
nullum intervenit factum Papæ, sed solum Offi-
cialium ad evitandas fraudes: Unde à Data, &
non à Registro sumit substantiam Gratia, Rota pe-
nes Merlin. decis. 281. n. 6. & in Compostellana Co-
adjutoria 9. Maij 1653. coram Zarate quam affert
Tondut. post tractat. de pension. 32. n. 27. est apud
eundem Zarat. dec. 34. post scripta. Vbertus loc. cit.
d. c. 10. n. 334. Sed tantum ex Registratione con-
sequitur, quod habens Gratiam non possit ea
privari, nec possit amplius lacerari Supplicatio,
& possit Litteras super ea expedire, ut observavit
Amayden lib. 1. c. 26. num. 26. Registratio autem
non probatur quod fuerit facta eo tempore, quo
fuit adnotata supplicatio, nam supplicationes non
solent semper statim describi, sed post aliquod
75 tempus, Rota tam in d. Tolent. n. 18. & 19. quæ de-
cisio etiam hodie reperitur p. 11. recent. decis. 381.
quàm Compostellana coadjutoriæ nu. 27. apud Za-
ratem, qui ibi etiam dixit Registrationem ad com-
modum partium fieri.
76 Acquiritur jus in re per Supplicationem sig-
natam per Papam, & post Registrationem desi-
nit esse resolubile, attamen intelligitur cum Pa-
pa ipse facit gratiam, & sic signet Supplicationem
in forma gratiosa, secùs si tantum in forma di-
gnum

gnum, vel in forma commissaria, per quam Signaturam, ut dicunt nostri, tantùm conceditur mandatum de providendo seu dispensando, & committit alteri, ut idoneo existente Oratore provideat, nam tunc cum dependeat ab idoneitate futura detegenda, vel à causa verificanda per Executorem, per talem Signaturam acquiritur jus ad rem eventuale, & resolubile, *Garzia p.4.c.2. n.17. Corrad.in prax.benef. lib.3.c.5.n.29. Rot.p. 2.recent.decis.523.& 569. n.22. Caval. decis.447. & penes Rub. tom.2. decis.92.& alibi*, de qua re fusiùs in sequenti capite dicemus.

77 Ut acquiratur hoc jus illi, cui Gratia conceditur, sive beneficium confertur, oportet, ut acceptatio ex parte ejus intercedat; sicuti enim donatio non censetur perfecta, nisi & donatarij intercedat consensus, ut docent *Jurista in l.1. per illum text. expressum ff. de pact.* ita & eodem modo in hac materia *Gemin. in cap. præsenti, de Præbend. in 6. sub n.2. Covarruv. variar. lib.3. quæst.1. n.16. & lib. 2. q.24. à n. 77. cum seqq.* & ante ipsum *Gonzal. glos.26.n. 13.* hoc tamen intelligitur sano modo,
78 requiritur acceptatio, sed non exigitur positiva, & individualis, ut ita loquar, sufficeret enim ille actus, unde concludatur acceptatio, ex sola enim scientia infertur ad actum acceptationis, ut non refutatio includat, & vim habeat acceptationis, *Lotther. loc. cit. Gonzal. d. glos.26. sub n.25.* & regulare est, quod ubi agitur de lucro captando sola scientia sufficiat, ut latè per DD. quos citat, & sequitur *Surd dec.206.nu.11. & Belt. ad Ludovis. dec.97. sub n.8. & adest decisio Seraphini 1184.n.12.*

Hæc scientia conjecturis benè deduci potest, quæ deducendæ sunt ex aliquo actu positivo, qui necessitatem concludat & importet scientiam, di-
79 cit *Lotther. d. lib.3.q.1.n.31.v. præsentia*, in Curia non deduci hanc scientiam subdit *Lotther. ibi.* etiam si Supplicatio fuerit signata, & registrata, quia ad hujusmodi Gratias impetrandas non exigitur aliquod mandatum; ideo ad inducendam hanc scientiam *Lotther.* se remittit ad ea quæ scripsit *in lib.2.q.28. à n.81. cum seqq.* in quo
80 loco *Lotther.* se fundat, quod ex simplici ostensione Supplicationis Signaturæ non inferatur ad consensum Oratoris in Supplicatione nominati, nisi ostendatur aliquid verè fuisse solutum pro Gratia expedienda, quod non sit modicum, & in homine privato sufficere scutum unum ad inducendum mandatum, & consensum, debet tamen hoc concludenter probari, & clarè, quia præsumptio non potest ex præsumptione probari; quod latius explicat ibi per plures numeros, sed in ma-
81 teria proficua censetur porrecta Supplicatio ab impetrante etiam absente, & eo magis cum expensa facta est; fundat *Amayden. lib.1.c.32. à n.18.* & sic hodie practicatur, ac pro sufficienti acceptatione habetur, præsertim in materia beneficiali, quod Supplicatio fuerit signata ad alicujus in-
82 stantiam: & si absens à curia sit Orator, sufficiet, ut Romæ scribatur alicui Sollicitatori, sive Speditionario, qui possit dare Supplicationem D. Datario. Sic etiam in materia difficilis concessionis Supplicatio præsumitur impetrata ab eo ad cujus favorem cantat. *Oliver. ad Ludov. dec.331.n.19. Dunoz. tom.2. dec. 811. num.7. & 966.* sic etiam quando cum magna impensa expeditæ fuerunt Litteræ, ut *in d. dec. 811.n.7.* Hæc tamen præsumptio non habet locum in materia objectiva, sive odiosa, in qua requiritur plena, & concludens probatio, quod Supplicatio fuerit porrecta ex parte Oratoris, *Rot. apud Cavill. dec. 59. in fine.*

Illud tamen notandum est in hac materia; quod quandoque Gratia conceditur motu proprio à Summo Pontifice, & fit cum Papa subscribit *fiat motu proprio*, vel *placet motu proprio*; Subscriptio enim hæc facit ut Gratia motu proprio concessa dicatur: Nec refert si hæc clausula sit in schedula, quam ad hunc finem facit sibi porrigere Papa, vel in Supplicatione; quia non attenditur
83 quod petitur in Supplicatione, vel schedula, sed quod Papa concedit. Unde etiamsi Supplicationem signet Papa cum subscriptione motu proprio, erit talis judicanda; & vice versa, si in schedula, in qua adest in corpore clausula motu proprio, Papa subscribat *fiat ut petitur*, non erit censenda, quod sit concessa motu proprio, quia (ut dixi) attenditur ad Papæ Signaturam, quod latiùs, & accuratiùs probat & explicat *Lotther. lib. 3. q.1. n. 41.* cum pluribus sequentibus. Utilitas hujus rei patebit suo loco.

CAPUT II.

De Litterarum necessaria expeditione: de multiplici modo expediendi; ac de ipsarum divisione, ac differentia.

1 *Regula 27. Cancellariæ disponit, quod non possit judicari secundum formam Supplicationis, sed secundum formam Litterarum.*

2 *In Concilio Lugdunen. sub Gregorio IX. fuit prohibitum ne Electus ante confirmationem electionis & expeditionem Litterarum se immisceat in administratione, & officio ad quod fuit electus.*

3 *Bonifacius VIII statuit ut omnes Prælati & Superiores Regulares, & Seculares expedire debeant Litteras Apostolicas cùm provisio fità Sede Apostolica.*

4 *Sixtus IV. & Iulius II. statuerunt ut etiam Litteras super dispensationibus retentionum Beneficiorum, cum de illis providentur per Consistorium.*

5 *Leo X. confirmavit has Constitutiones & de novo addidit aliquid plus.*

6 *Clemens VII. omnes antedictas Constitutiones innovavit.*

7 *Paulus III. prohibuit ne Romanæ Curiæ Iudices & Notarij concedere valeant transumpta Supplicationum super provisionibus Beneficiorum & alijs Gratijs nisi Litteris desuper expeditis.*

8 *Refertur Constitutio Julij III. in qua mandatur quod Litteræ expediantur super Gratijs concessis præsertim in beneficialibus nec aliter possessio capta juvat.*

9 *Paulus III. confirmavit Concilij Lugdunensis Constitutionem Clementis VII. num.* 10.

11 *Idem Julius in eadem Constitutione confirmavit Bullam Pauli III. & denuò statuit quod provisi de quibuscumque Beneficijs à Sede Apostolica, possessionem capere non possint nisi Litteris desuper expeditis sub pœna privationis ipso jure, nec posse juvari Regula de triennali.*

12 *Omnis Gratia præsertim beneficialis sine Litteris dicitur informis nec prodest.*

13 *Papa facit Gratiam ex intentione ut Litteræ desuper expediantur.*

14 *Expeditio Litterarum non est de substantia intrinseca Gratiæ.*

15 Litteræ sunt necessariæ quoad usum extrinsecum & probationem.

16 Authoris sententia quoad Litterarum necessariam expeditionem.

17 Gratia dicitur facta quando Litteræ sunt probatæ.

18 Sola Supplicatio signata & registrata licet non tribuat titulum perfectum, efficit ut Gratia non expiret per mortem Pontificis.

19 Vnusquisque Pontifex statim ac est electus facit Regulas Cancellariæ, inter quas est illa quæ dicitur Rationi congrui.

20 Gratia est facta & perfecta statim ac signata est Supplicatio.

21 Quod factum est ab uno Papa non est æquum ut à Successore revocetur.

22 Regula Rationi congrui fundatur super honestate, iustitia, & iure naturali.

23 Gratia per mortem Papæ silet, & eius effectus suspenditur.

24 Mortuo Papa Datarius omnes supplicationes signatas à Defuncto, Collegio Cardinalium deferre debet.

25 Expeditio sub Regula rationi congrui habet locum cum Supplicatio fuit signata, non autem cùm Supplicatio non fuit signata per incuriā Oratoris.

26 Litteræ Successoris Pontificis super gratia facta à Prædecessore non tribuunt novam Gratiam, sed factam probant, contra Amayden.

27 In Litteris expeditis sub Regula rationi congrui nullum ius de novo conceditur.

28 In dictis Litteris nihil omnino immutari potest.

29 In Litteris probatis vivo Pontifice concedente non habet locum Regula rationi congrui.

30 Litteræ quæ expediuntur per Cancellariam non mittuntur ad plumbum nisi totaliter sint expeditæ & scrutatæ per Abbreviatores.

31 Adveniente morte Pontificis Litteræ quando plumbantur in albo.

32 Tempus sex mensium de quo in Regula restringitur ad gratias Prædecessoris non immediati.

33 Sola Supplicatio signata & non registrata operatur ut non possint impetrari beneficia viventium.

34 Sola Supplicatio sufficit ad docendum de iure tertij.

35 Ius Authoris rectè probatur per solam supplicationē

36 Sola Supplicatio secundum Mandos. non sufficit in iudicio manutentionis.

37 Secundum authorem sufficit.

38 Regula de non iudicando secundum formam Supplicationis non habet locum in possessorio.

39 Possessio accepta absque Litteris cum sola Supplicatione sufficit in iudicio retinenda.

40 Datur manutentio in beneficialibus absque titulo colorato.

41 Sine titulo potest dari possessio.

42 Possessor non tenetur ad Gratiæ iustificationem.

43 In possessorio iudicio solum factum attenditur.

44 Respondetur ad motivum Mandosij.

45 In pensionibus in iudicio possessorio seu manutentionis sufficit sola Supplicatio.

46 Sufficit ut Litteræ perveniant ad plumbum ut pensio exigi possit.

47 Lottherius distinguit inter modum petendi manutentionem, exigendi pensionem, & modum petendi manutentionem exigendi certam quantitatem.

48 Lottherius ipse tenet quod sufficit titulum iustificare ex sola supplicatione.

49 Sententia Authoris.

50 Datur manutentio Pensionario absque Litterarum productione.

51 Non requiritur in iudicio manutentionis productio Supplicationis signatæ.

52 Datur manutentio contra successorem qui nunquam solvit.

53 Aliter sentit Lottherius, qui distinguit.

54 Decisio Mantic. 300. interpretatur à Postio.

55 Ius metitur ex persona Actoris.

56 Heredes Pensionarij mortui opus est ut sint in quasi possessione exigendi ut manuteneantur.

57 Respondetur ad obiectum quod in supplicatione adest clausula quod non possit exigi pensio absq; Litteris.

58 Respondetur ad regulam de non iudicando secundum supplicationem.

59 Lottherius tenet quod nec in possessione recuperanda locus est Regulæ de non iudicando.

60 Respondetur ad decis. 179. Farinacij post tom. 2. consil. & 72. part. 4. diver.

61 Sola Supplicatio supplet defectum publicationis secundum Mandos. quod temperat Amaiden n. 62.

63 Litterarum expeditio fit quandoque per Cameram, & quando.

64 Officium Summatoris quale, & à quo cum Vicecancellariato unitum.

65 Differentia quæ inter utrumq; modum expediendi.

66 Expediuntur Litteræ quandoque per Breve, & quomodo tunc expediantur, & quæ differentia inter utrumque modum num. 67.

68 Litteræ expeditæ per Breve sunt verè Litteræ Apostolicæ, & plenam fidem habent & exequutionem paratam.

69 Quandoque provisiones Beneficiorum expediuntur per Breve.

70 Expeditio Litterarum in Beneficialibus vel fit in forma gratiosa, vel in forma dignum, & quæ differentia num. 71. & 72.

73 Dupliciter fit in forma dignum, antiqua & nova, & qualis differentia inter utrumque modum.

74 Forma dignum mutari potest in formam gratiosam & traditur modus.

75 Per provisionem in forma dignum tantum ius ad rem requiritur eventuale.

76 Malè provisus si impetrat novam provisionem à Sede Apostolica in forma dignum non potest continuare possessionem vigore primæ collationis invalidæ, secus si in forma gratiosa num. 77.

78 Per provisionem in forma dignum non dicitur consumpta vacatio.

79 Per solam signaturam Supplicationis acquiritur ius perfectum cum signatura est in forma gratiosa, secus si in forma dignum.

80 Beneficium non dicitur vacare per obitum illius qui habet solam Supplicationem signatam in forma dignum secundum Datariam.

81 Gratia in forma dignum ante exequutionem non suffragatur Proviso ad effectum excludendi provisum ab Ordinario.

82 Si contingat obitus resignantis antequam resignatarius acquirat possessionem, non censetur inducta vacatio per obitum resignantis, sed durat vacatio per resignationem.

83 Gratia seu provisio in forma dignum non est conditionalis, sed tantùm suspensiva quoad exequutionem, & n. 84. secundùm Rotæ sententiam.

85 Contrarium videtur sentire Vbertus.

86 Declaratur sententia Vberti.

87 In Sacra Dataria non solet dari provisio aliqua de beneficio, nisi cum Litteris testimonialibus

Ordi-

Ordinarij : qui stylus fuit immutatus tempore Sanctæ Memoriæ Clementis Noni.

18 *Dispensationes & Brevia super alienationibus nunquam conceduntur in forma gratiosa.*

INTER multiplices Cancellariæ Apostolicæ Regulas antiqua est illa De non justificando juxta formam Supplicationum signatarum super quibuscumque impetrationibus vel
1 concessionibus, sed juxta formam Litterarum super eis impetrationibus & concessionibus factarum. Legitur in Regula 27. quæ sic habet (Item cum ante confectionem Litterarum gratia Apostolica sit informis, voluit, statuit, & ordinavit idem Dominus noster quod Judices in Romana Curia & extra eam pro tempore existentes etiamsi sint S. R. E. Cardinales, causarum Palatij Apostolici Auditores, vel quicunque alij, nam juxta Supplicationum signaturam, super quibusvis impetrationibus nisi in dicta Curia duntaxat sint commissiones justitiam concernentes per placet, vel per S. R. E. Vice-Cancellarium, juxta facultatem per hoc sibi concessam signatæ, sed juxta Litterarum super eisdem impetrationibus & concessionibus confectarum tenores, & formam, judicare debeant; decernentes irritum; & si Litteræ ipsæ per præoccupationem vel aliàs minùs benè expeditæ reperiantur, ad illorum quorum interest instantiam ad Apostolicam Cancellariam remitti poterunt per ejus Officiales quibus hujusmodi tenores & formas restringere convenit ad formas debitas reducendæ.) Hæc sunt verba Regulæ modernæ, & sic etiam sunt verba Regulæ antiquæ, de qua Gomesius & alij: diversa tamen videntur verba Regulæ quam refert Cochier. Gregorij XIII. nam non incipit : Item cum ante confectionem Litterarum gratia Apostolica sit informis sed incipit : Item voluit, statuit & ordinavit.

2 Supponendum est, quod præter hanc Regulam Cancellariæ in Conc. Lugdunen. sub Gregorio IX. fuit interdictum ne Electus ante Confirmationem suæ electionis & expeditionem Litterarum immisceat se ad ea quæ pertinent ad dignitatem & administrationem, ad quam electus fuit, etiam sub Æconomatus prætextu, ut legitur *in cap. avaritiæ cæcitas, de elect. in 6. Et Bonifacius VIII in extravag. injunctæ de elect. inter Com.* sta-
3 tuit ut omnes Prælati & Superiores sivè sæculares sive Regulares, qui apud Sedem Apostolicam promoventur, Litteras Apostolicas expedire debeant, aliàs si secus præsumpserint se ingerere in administratione vel officio, totum sit irritum &
4 inane. Imo Sixtus IV. & Julius II. statuerunt ut provisi de beneficijs consistorialibus etiam per modum Commendæ, non possent expedire Litteras provisionis vel Commendæ, absq; Litteris super dispensatione retentionis beneficiorum, ne Camera Apostolica & Collegium Cardinalium
5 defraudentur emolumentis & annatis: quas duas Constitutiones enunciavit Leo X. in sua Constitutione quæ incipit, Cùm Sixtus IV. 35. in ordine.

Quas Constitutiones confirmavit Leo in dicta Bulla, & mandavit de novo ut in schedulis provisionum & Commendarum Beneficiorum Consistorialium sive Regularium fieri deberet mentio de retentionibus & dispensationibus, nec seorsim Supplicationes dictarum retentionum & dispensationum signandas Litteras separatim expediri posse; aliàs expeditio Litterarum nullius sit momenti; nec provisis aliquatenus suffragari posset, imò posse per alios impetrari : & mandavit S. R. E. Cardinali Vicecancellario & alijs Officialibus Cancellariæ, ut ita observent & observari faciant in futurum. Similemque Constitutionem
6 promulgasse fertur Adrianum Sextum. Has Constitutiones Sixti, Julij, Leonis, ac etiam Adriani innovavit Clemens Papa VII. in sua Constitutione, incipit, Cùm dudum 8. in ordine.

7 Paulus Tertius in ultima sua Constitutione, incipit: Cùm nobis &c. statuit ac ordinavit ne Romanæ Curiæ Judices & Notarij concedere possint transumpta Supplicationum super provisionibus beneficiorum Ecclesiasticorum, & aliis gratiis signatarum & registratarum, ut vigore ipsarum Supplicationum signatarum possessio beneficiorum capi possit Litteris non expeditis, & apposuit decretum irritans, & excommunicationem latæ sententiæ contra quoscumque Officiales Romanæ Curiæ, prætetquam tamen si Supplicatio habeat clausulam, quod sola signatura sufficit, ut ibi latiùs continetur.

8 Julius verò Tertius edidit Constitutionem seu Motum proprium super hujusmodi materia, tenoris sequentia, Videlicet: Sanctissimus in Christo Pater & D.N.D. Julius *Divina* providentia Papa III. cui nuper innotuit quod licet aliàs fel. rec. Gregorius X. in generali Concilio Lugdunen. sua generali Constitutione sanciverit quod nullus ex tunc de cætero administrationem Dignitatis, ad quam electus esset, priusquam celebrata de ipso electio confirmaretur sub œconomatus vel procurationis nomine, aut alio de novo quæsito colore in spiritualibus vel temporalibus per se vel per alium, pro parte, vel in totum gerere vel recipere, aut illis se immiscere præsumeret, omnes illos qui secus fecissent jure, si quod illis per electionem quæsitum foret decernens eo ipso privatos. Et piæ memor. Bonifacius Octavus etiam sua perpetua valitura Constitutione sanciverit ut Episcopi, & alij Prælati Superiores, necnon Abbates, Priores, & cæteri Monasteriorum regimina exercentes quocumque nomine censerentur qui apud Sedem Apostolicam promoverentur, aut confirmationis, consecrationis vel benedictionis munus reciperent, ad commissas eis Ecclesias & Monasteria, dictæ Sedis Litteris eorum promotionem, confirmationem, consecrationem, seu benedictionem hujusmodi continentibus non confectis, accedere, vel bonorum Ecclesiasticorum administrationem accipere non præsumerent, nullique eos absque dictarum Litterarum ostensione reciperent, aut eis parerent vel intenderent. Quod si forsan contra præsumptum fuisset, quod per Episcopos, Prælatos, Abbates, Priores, & alios regimina exercentes Monasteriorum prædictorum medio tempore actum foret, irritum haberetur, nec quisquam interim iidem Episcopi, vel Prælati, Abbates, Priores vel regimina exercẽtes, de Ecclesiarum, vel Monasteriorum eorumdem proventibus perciperent, & rec. mer. Pauli III. Romani Pontificis prædecessoris nostri, quibuscumq; Tabellionibus publicis sub excommunicationis latæ sententiæ pœna inhibuerit, ne ex tunc de cætero de transumptis Supplicationum, præterquam habentium clausulam, quod earum sola

sola Signatura sufficeret, ac decreto & concessiona Litterarum, sed mandatorum possessionem Beneficiorum ecclesiasticorum vigore Supplicationum hujusmodi apprehēdi, rogari deberent, nevè illa scribere aut quovis modo authenticata, vel partibus tradere præsumerent; Volens & Apostolica authoritate statuens inter cætera, quod parites transumptis seu Litteris, aut mandatis hujusmodi ex tunc deinceps utentes, ac illorum prætextu possessionem hujusmodi apprehendentes, fructus quos ex illis pro tempore perciperent, suos non facerent. Quinimò ad Beneficia in eisdem transumptis & Litteris ac mandatis expressa efficeretur ipso facto perpetuò inhabiles, & ad restitutionem fructuum ex illis pro tempore perceptorum in utroque foro tenerentur; Decernens sic judicari debere, ac irritum. Et successivè Sanctitas sua, attendens quod ante confectionem Litterarum Gratia Apostolica est informis, inter alia voluerit, statuerit, & ordinaverit, quod Judices in Romana Curia vel extra eam pro tempora existentes, etiam si essent S.R.E. Cardinales, vel causarum Palatii Apostolici Auditores, aut quicumque alii non juxta Supplicationum super impetrationibus signatarum tenores & formas judicare deberent, etiam decreto irritanti adjecto; Nihilominus diversi Episcopi, & alii Prælati, Superiores, & Abbates Litteris super dispensatione retinendi Beneficia per eos antequam promoverentur, aut eorum electiones confirmarentur, obtenta per prædictam Sedem pro tempore concessis minimè confectis beneficia per eos obtenta prædicta retinere, & diversæ aliæ personæ Ecclesiasticæ possessionem Beneficiorum Ecclesiasticorum eis dicta auctoritate conferri seu commendari, vel in eorum favorem uniri, aut aliàs disponi concessionis Litteris Apostolicis desuper non expeditis apprehendere præsumunt, inhabilitatem, & alias pœnas in sanctionibus & inhibitione, ac voluntate & statuto prædictis contentis damnabiliter incurrendo in animarum suarum periculum: Volens periculis animarum hujusmodi latius occurrere, sanctiones & inhibitionem, ac voluntatem & statutum hujusmodi, quorum tenores Sanctitas sua, ac si de verbo ad verbum insererentur, haberi voluit pro expressis, approbans & innovans ac perpetuò observari debere decernens, & sanctiones ipsas ad inferiora beneficia Ecclesiastica quæcumque & quomodocumque qualificata amplians & extendens hac sua in perpetuum valitura Constitutione statuit & ordinavit, quod omnes & singulæ personæ tam sæculares quam quorumvis ordinum regulares, cujusvis status, gradus, ordinis vel conditionis existant, etiamsi Episcopali vel Archiepiscopali aut Patriarchali, vel alia majore dignitate præfulgeant, quæ de cætero Litteris super dispensatione retinendi beneficia per eos antequam promoveantur, aut eorum electiones confirmantur obtenta eis per Sedem eamdem pro tempore concessis minimè confectis, beneficia ipsa retinere aut possessionem aliquius seu aliquorum beneficiorum Ecclesiasticorum cum cura, vel sine cura sæcularium, vel quorumvis ordinum regularium quomodocumque & qualitercumque qualificatorum, eis dicta auctoritate Apostolica conferri seu commendari aut in eorum favorem & commodum uniri, seu aliàs disponi, concessionis Litteris Apostolicis super collatione seu commenda aut unione, seu alia dispositione hujusmodi non expeditis per se, vel per alium, seu alios ejus nomine, etiam Supplicationum seu sumptorum vel transumptorum hujusmodi, aut collationi eis postmodum de ipsis beneficiis tamquam etiam tunc certo modo in Supplicatione expresso vacantibus ordinaria, vel alia quavis auctoritate factarum prætextu apprehendere præsumpserint, aut per alios apprehensam, ratam & gratam habuerint, ipsorum beneficiorum non possessores sed meri & nudi detentores, ac violenti, & sine aliquo titulo in eis intrusi censeantur, & pro talibus habeantur & reputentur nec fructus suos faciant, sed ad illorum restitutionē, ut præfertur, teneantur, & obligati existant: Constitutiones seu dictæ Cancellariæ Regulæ de annali & triennali possessore in illis locum non habeant, nec eisdem detentoribus & intrusis in aliquo suffragentur, quinimò beneficia per eos tempore promotionis suæ aut eorum electionis confirmationis obtenta, Litteris super dispensatione ea retinendi sibi concessa non expeditis, retinentes aut possessionem beneficiorum Litteris Apostolicis super illis non confectis apprehendentes, seu per alios apprehensam ratam & gratam habentes, beneficia sic retenta aut apprehensa & omne jus quod in illis, vel ad illa pro tempore quomodolibet habuerint, eò ipso amittant, illisque & illo privati, ac ad illa de cætero obtinenda perpetuò inhabiles, nec illa ulterius & prætextu novi tituli, aut novæ commendæ vel unionis, seu alterius dispositionis etiam Apostolica auctoritate factæ assequi valeant, sed beneficia ipsa tamquam de jure & facto vacantia aliis conferri seu commendari, & per quosvis tam ab eorum Ordinariis collatoribus quàm à Sede prædicta liberè impetrari possint: & si beneficia ipsa litigiosa fuerint, colligantes in omni jure & ad omnia jus quod beneficia retinentibus aut possessionem apprehendentibus hujusmodi in eisdem beneficiis vel ad illa quomodolibet competebat, aut competere poterat, eo ipso absque aliquo juris aut hominis ministerio subrogentur, & subrogati esse censeantur, ac in eorum favorem causa desuper pendens advocata, & lis extincta fuisse & similiter esse censeatur. Quod de cætero Supplicationes etiam manu nostra & motu proprio signatæ nisi habuerint clausulam, quod eorum sola signatura sufficiat, nullam aliam quam per Litterarum super illis conficiendarum fidem aut probationem faciant, seu præsentent, nec ulla eis in aliquo alio casu fides adhibeatur aut adhiberi possit. Decernentes sic & non aliter tam in eadam Curia, quam extra eam & in partibus per quoscumque Judices & Commissarios quavis etiam Apostolica authoritate prædicta fungentes, etiam Causarum Palatii hujusmodi Auditores, & ipsius Romanæ Curiæ Cardinales, in quavis causa & instantia, sublata eis & eorum cuilibet quavis aliter judicandi & interpretandi authoritate & facultate judicari & diffiniri debere, ac irritum.

Placet, publicetur, & describatur I.

Lecta & publicata fuit suprascripta Regula Romæ in Cancellaria Apostolica anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo quinquagesimo tertio, die verò sabbati vigesima septi-

[illegible]

ma mensia Maij Pontificatus prælibati Sanctissimi in Christo Patris & D. N. D. Iulij Divina providentia Papæ III. anno Quarto.

9 In hac Constitutione Iulius, ut patet primo loco confirmavit Constitutionem Concilij Lugdunen. de qua in c. *avaritia cæcitas*, eandemque extendit etiam ad beneficia non Consistorialia; ibi: & *Sanctionem ipsas*, advertit *Lottherius lib.3.q.*

10 *19. in principio*, item Constitutionem Clementis VII. ut scilicet promoti ad Consistorialia cum retentione obtentorum non possint retinere Litteris super retentione vel dispensatione non expeditis, ut ibi: Hac sua in perpetuum valitura constitutione.

11 Insuper confirmavit Constitutionem Pauli III. atque addit, ac de novo statuit ut omnes provisi Apostolici de quibusvis etiam non Consistorialibus, possessionem prædictorum beneficiorum capere non possint ante Litterarum expeditionem sub pœna privationis ipso jure, ac eos qui sic sine Litteris possessionem apprehenderint, non posse juvari Regula de triennali ac etiam obtentis privavit, ac intrusos declaravit.

Joannes Antonius Novarius in summa Bull. in tit. de beneficiorum possessione capienda dicit quod, B. Pius V. edidit similem Bullam in qua prohibuit quod non possit accipi beneficiorum possessio absque Bullis, & dicit quod Bulla incipit *Sanctissimus*, verum ego talem Bullam in editis à dicto Pontifice non inveni.

12 Omnes nostri Doctores qui de hac re scripserunt, concludunt expeditionem Litterarum super gratijs, præsertim beneficialibus, esse pernecessariam, ac cum supplicatione tantum gratiam esse informem, præsertim attenta Regula Cancellariæ, in qua expresè cavetur & dicitur gratiam sine Litteris esse informem, & dicunt comparari tunc gratiam homini in utero existenti matris, donec per expeditionem Litterarum in mundum deducatur Supplicatio, *ita Sarnen. in reg. de non judicando q.1. Mandos. ibidem, Cochier in eadem reg. num.27. Lotther. lib.3.q.2. in principio, & num.19. Paris de resig lib.10. q.1.n.10. Corrad in prax. dispens. lib.2.c.3. in princip. & lib.8.c.1. num.15. Tond. tom.1.p 1. c.26. num.20.*

13 Cum enim Papa facit Gratiam ea intentione facit ut Litteræ super eadem gratia expediantur, juxta consuetum stylum, *Sarnen. loc. cit. q.1. Paris. lib.10 q.1. num.10. Vbertus d.c.10. num.332.* Ideo cum Gratia in exercitium deducenda est, oportet ut Litteræ super ea conficiantur & expediantur, ut dicunt Doctores citati.

14 Advertunt tamen Doctores nostri quod licet requiratur expeditio Litterarum ad complementū Gratiæ, & Supplicatio dicatur informis absq; Litteris expeditis; hoc tamen procedere non ad substantiā intrinsecam ipsius gratiæ, ita ut sine litteris non sit perfecta ex sola Supplicatione signata, sed tantum quoad substantiam extrinsecam, ad simplicem nempè usum extrinsecum, & exequibilitatem respectu personæ cui providetur; nam respecto istius usus non potest dici perfecta, nisi ea perfectione quæ se habet potentia ad actum, ut dicit *Lotther.* nam usus sic extrinsecus atque exequibilitas sumit initium ex rescripto; sed ex Litteris perfectionem, & sunt Litteræ loco institutionis & oculi, sine quibus beneficia obtineri nequeunt, *ut, 10. c.1. de reg. Iuris in 6. & ibi glos. verb. obtineri,*

15 sic Litteras non esse de substantia Gratiæ nec de forma essentiali intrinseca, sed tantum necessarias quoad usum & probationem extrinsecam, & hoc modo sola Supplicatio dicitur Gratia informis, ita *Sarnen. in d. reg. de non judicando, q.1. vers. tamen, Mandos. ibidem, Cochier ibidem in d. reg. de non judicando n.27. Lotter. d. lib.3. q.2. in princip. Paris. lib.8. q.2. n.10. Rota apud Verallum dec 173. p.2. & 267. 3. p. & recent. p.3. tom.1. decis.336. Seraph. decis. 775. Mohedan. decis.28. num.3. sub tit. de renunciat. Vbertus in prax. Iudic. p.6. ubi de justificatione, & exequutione Litterarum Apostolicarum fol. 250. Merolla in Opere Morali 12. disp.4. c.6. num.5. 52. Sanchez lib.8. de Matrim. disp.29. n.2. Marescoti, lib.2. var. c.40. n.42. Tond. de pens. c.37. n.19.20. & 21. Corrad. lib.1. c.6. n.7 prax. dispens. Latè etiam Amayden lib.1. c.32. à n.11. cum seqq. qui n.20. cum seqq.* dicit quod conclusio illa quod Supplicatio perficitur expeditione Litterarum; & quod sola non sufficiat, juxta Additionem *ad Mohedan. decis.4. sub tit. de fide Instrumentorum littera B.* procedat quoad justificationem & canonizationem gratiæ, & post scripta Rota penes *Guglielmum Dunozettum dec. 34. n.3. & apud Amatum Dunozettum dec. 208. n.8. tom. 1. & apud Emmentiss. Celsum 395. n.8. ac est Decis. 153. p.10. recent. n.12.* in qua dicitur quod Litteræ non sunt necessariæ pro validitate tituli.

16 Videtur dicendum quod stante Constitutione supra inserta Julij III. non solum quoad exequutionem & probationem Gratiæ Litterarum expeditionem esse necessariam, ut dicunt Doctores citati, sed etiam concurrere ad ejus validitatem, & esse partem non quidem substantialem intrinsecam, sed integralem extrinsecam Gratiæ, & formalem, sine qua non moveor, quia Julius III. in dicta sua Constitutione eos qui non expeditis Litteris possessionem Beneficiorum à S. Sede Collatorum acceperint, vocat meros & nudos detentores ac violentos, & sine aliquo titulo & intrusos, nec facere fructus suos; neque juvari posse Regula de annali vel triennali; & decernit Beneficia vacare, privando eos omni jure quod super eis habebant. Ergo Litteræ requiruntur non solum ad probationem, & exequutionem, sed etiam constituunt partem integralem Gratiæ, quia Litteris expeditis Gratia dicitur integra, & in esse completa, & exequibilis; & ita in puncto docet *Paris. lib.10. q.1. n.30. cum seq.* ubi sic dicit: Et secundum has Regulas Litteræ non solum requiruntur quoad probationem, & exequutionem Gratiæ, *Gem. cons.108. n.3. vers. in contrarium, Sarnen. d. q.1. in reg. de non judicando juxta formam Supplicationis*, sed etiam ad validitatem, *Mandos. in rub. de const. n.49. & 50. Riminald. Iun. n.131.* hæc *Paris.* Unde non solum ad probationem, sed etiam ad validitatem Gratiæ requiri Litterarum Expeditionem post scripta vidi *dec. Sac. Rota in Cæsaraugust. pensionis Peut. 465. & penes Bich. 658* in quibus decisionibus videtur dictum per illos Patres Litterarum Expeditionem solum requiri ad probationem Gratiæ; non ad substantiam, quia Regula Cancellariæ tantum disponit Gratiam Litteris non expeditis non suffragari, & non dicit Gratiam non valere. Insuper in dictis decision. præsertim 658. dicunt Litteras quandocunque expediri posse, & retrotrahi ad tempus Supplicationis signatæ, etiamsi res non esset integra. Tunc

verò

verò dicuntur expeditæ Litteræ quando fuerint
17 plumbatæ,ut omnes concludunt, *Parisf.d.lib.10. q.1.n.34. Sarnen.in reg.de non judicando q.1. vers. tamen Ulterius, Garzsup.4.c.2. n.56. Merlin.decis.20.Rota penes Duran.decis.324.n.27. Lotther. lib.3.q.37.n.11. Ludovis dec.440.n.5. ubi Olver. Ridolf.in prax p.2.c.9 n.141. quod intelligit Amayden lib.1.c.3.nu.30.* dummodo expeditio fiat per Cancellariam.

18 Fateor tamen multa operari Supplicationem signatam absque expeditione Litterarum, & in primis sola Supplicatio signata, & registrata licet non tribuat titulum perfectum, efficit tamen ut Gratia facta per Supplicationem signatam non expiret per mortem Pontificis qui eam concessit,sed expedienda sit per Successorem,per Regulam Rationi congruit in puncto *Amayden d. cap.32.num.17. Rota in Cæsaraugustana pensionis coram Peuting,17.Martij 1653.penes Toud.17. post tractatum de pensionibus in princip.* est apud *eundem Peutingerium 464.*

19 Vnusquisque Pontifex statim ac electus, & assumptus est ad Papatum facit Regulas Cancellariæ,& inter has facit illam quam de Litteris dicunt in forma Rationi congruit expediendis, in qua sic ordinavit;Idem voluit idem D.N. Papa quod concessi per fel. record. Alexandrum VII. prædecessorem suum, & de ejus mandato expediantur in forma Rationi congruit, & die Coronationis suæ, ut moris est, & idem quoad concessa per piæ mem.Innocentium X.prædecessorem suum ad sex menses dumtaxat ab ipso die

20 Coronationis incipiendos observari voluit.Quia enim per supplicationem signatam jus est quæsitum,& gratia Principis est ex se perfecta,nec potest extingui per ejus mortem, & quæ fecit unus Papa,non debent à Successore revocari,*ut in can. fiea,25 quæst.2.* in quo *can.*Gregorius rescribens

21 Felici Episcopo,ait: ea destruere quæ antecessores nostri statuerunt, non constructor sed eversor esse justè comprobatur: melior textus in *c. Litteris de rescriptis*, & quia successores ligantur factis prædecessorum, & tenentur rata habere quæ prædecessores egerunt,ut *in Rub qui successores,*ideo optima ratione, & jure quidem Pontifices invenerunt hanc Regulam, per quam mandatum est ut illæ gratiæ factæ à Prædecessore,&

22 super quibus morte præveniente Pontificis Litteræ non fuerunt confectæ, expediantur per successorem Pontificem;& incipiunt Litteræ: Rationi congruit,& honestati,ut ea, quæ de Romani Pontificis gratia processerunt ejus superveniente obitu Litteræ Apostolicæ super illis confectæ non fuerint,suum sortiantur effectum, ita quoque debet observare in gratijs factis à suo Prædecessore: & sicuti sibi displiceret si gratias factas à se Successor suus revocaret, & non habere effectum decerneret; ita debet curare ut factæ à Prædecessore debitum sortiantur effectum: quod fundamentum habet in illa Regula, quod tibi fieri non vis alteri ne feceris; & ita conservatur jus Oratori acquisitum per illam Supplicationem signatam ac convenientia inter Pontificem prædecessorem,& Successorem, latiùs, & accuratiùs *Rebuff. in prax rub.de gratia Rationi congruit. fol. mihi 131.glos.antiq. in hac regula,ubi etiam Mand. Cochier. & alij,Amayden.lib.1.cap 21.*& alij.Gra-

23 tia enim per mortem Pontificis silet & suspenditur donec alius successor superveniat *Cassad.decis. 35.num.6.par.2.Amayden loc.cit.num.3.*& successor tenetur illam exequi,non demandare, & Litteras concedere si justa fuerit,ut idem *Amayden* & ante ipsum *Parisf.de resig.lib.10.quæst.1.nu.36.* qui multos citat.*Corrad.lib.2 cap.8.sub num.14. ubi citat Francum in proœmio Decretalium lib.6. §.fin. num.2.*

24 Ideo statutum fuit à Pio IV. in sua Constitutione In eligendis 63.in ordine, §.Datarij,quod Datarius, cujus officium mortuo Papa expirare voluit, quod statim omnes Supplicationes gratiarum, & justitiæ penes eum aut ejus ministros adhuc existentes,etiam si datatæ fuerint, Collegio Cardinalium statim sub sigillo clausas præsentare teneatur, futuro Pontifici reservandas, quod advertit *Corrad.lib.3.cap 8. n 37. prax.benef.*

25 Hæc expeditio sub Regula Rationi congruit, regulariter habet locum cùm Supplicatio fuerit signata,ut dicunt omnes,*Rebuff.loc.cit num.8.* dicit quod tempore Clementis VII.vidit unam expeditionem in forma Rationi congruit, super gratia viva voce facta, jure tamen probata, *sed Mandos.in hac regul.quæst.11.* dicit quod si Papa concessa gratia oretenus statim obijt,vel æger factus est, habere locum hanc regulam, secus verò si diu supervivat,nam sibi imputet,nam vigilantibus jura subveniunt; tangit hanc prædictam quæstionem *Cochier.in d reg.num.15 & Mandosi, & Rebuffi* dictum refert,ipse verò non concludit attamen *Amayden, nu.18.& 19.* dicit quod non habet locum in gratia non signata, supposito quod requirat signaturam, & dicit quod hæc Regula concernit tantum gratias signatas, quæ sunt aptæ,ut super ijs expediantur Bullæ.*sed Corrad.in prax.disp.lib.2.cap.8 sub nu.14.* tenet quod in gratijs solo verbo concessis, & expediendas Litteras sub reg. Rationi congruit, & tenet cum *Mandosio*.& dictis,nam ut ait *Mandos. quæst.11, sub num.2.* ratio huius regul. non magis militat in gratia super qua Supplicatio signata est,quam super gratia verbo tantum facta: & in fine addit quod si Papa mandaret expediri Litteras in forma Rationi congruit, super gratia olim verbo facta,& per testes probata,jure procederet,verùm si id negaret,nemini iniuriam faceret,resistente Cancellariæ stylo qui Litteras in forma Rationi congruit numquam concedere solet, nisi super Supplicatione signata: quodque si Papa prædecessor supervixerit post gratiam verbo concessam, verùm sibi imputet qui dum gratiam obtinuit non curavit super ea signare Supplicationem,& propterea nullo modo est audiendus: illud tamen notes quod licet *Rota in d.decis.penes Bich.658.* videatur sentire,ni fallor quod cum gratia dicatur facta, signata supplicatione Litteræ possint expediri mortuo Pontifice per successorem, per hanc regulam Cancellariæ Rationi congruit, secus autem si Gratia sit facienda per executorem, attamen in contrarium practicatur, quia signata supplicatione super gratia,sive dicatur perfecta sive facienda per Commissarium, Litteræ expediuntur per hanc regulam,ut videmus in dispensationibus, quæ conceduntur in forma commissaria, & in alijs gratijs, quæ Executoribus committuntur faciendæ.

26 Dicit *Amayden sub num 7.* quod hæc Regula tribuit secundam gratiam primam perficientem,

sed

sed has Litteras successoris non esse propriè gratias, sed probationem & exequutionem gratiæ antecessoris, cujus magis factum censetur exequi, quia in istis Litteris obtinendis Successori nulla nova super prima porrigitur Supplicatio, sed sola antiqua cum signatura prædecessoris exhibetur, censuit *Rota in d. Cæsaraugustana pensionis coram Peuting. penes ipsum 465. nu. 6. & 7.* & fuit opinio *Ioan. Andr. in cap. cum sunt partium, de reg. Iuris in 6. col. 3. Mandos. in d. quæst. 10. & Paris. d. lib. 10. quæst. 1. n. 43.* hanc etiam sententiam tenet *Corrad. in prax. disp. lib. 2. cap. 8. n. 14.* ubi sic dicit: Et sic patet quod per hanc concessionem expeditur in dicta forma; nam inducitur confirmatio seu comprobatio gratiæ per Prædecessorem factæ, quia Papa successor in expeditione Litterarum hujusmodi solum attestatur super gratia jam facta, & Litteræ expediuntur, & hoc ut illa possit exequutioni demandari: certum enim
27 est quod nullum jus de novo conceditur per dictas Litteras in forma Rationi congruit, ut dixit *Rebuff. loc. cit. n. 19. Rota decis. 158. nu. 8. par. 1. recent. Vbert. in prax. par. 6. in tit. de justificatione & executione Litterarum Apostolicarum fol. 250. vers. Littera in forma Rationi* congruit *Merlin. dec. 20. n. 8.*

28 Sicuti certum est quod in dictis Litteris, quæ expediuntur per hanc regulam nihil omnino mutari aut minui potest quod mutet substantiam, ut *Amayden loc. cit. sub nu. 6. vers. quapropter. Vbert. loc. cit.* aliàs dici posset de subreptione gratiæ, de qua tamen dici non potest, cùm nihil immutetur, ut dicitur in *decis. penes Peuting 658. n. 42. & 43.*

29 Litteris tamen plumbatis tempore Pontificis qui gratiam concessit, licet *Cochier. in hac regul. nu. 7.* dicat expediri sub hac formula Rationi congruit, tamen contrarium dicendum videtur, tunc scilicet non intrare hanc regulam Rationi congruit, nam ut benè observavit *Theod. Amayden. loc. cit. d. cap. 21. nu. 12. & 13.* Bullæ quæ expediuntur per Cancellariam non mittuntur ad plumbum, nisi sint totaliter expeditæ, nam Abbrevia-
30 tor, cui revisio à Domino Regente Cancellariæ commissa est, scrutatur an Bulla respondeat Supplicationi, & si reperit conformem, & quod nullam mendam contineat, reddit eamdem eidem Domino Regenti, qui eam notat tribus litteris L. C. F. scilicet lecta, correcta, Franciscus, quod est nomen Vicecancellarij nunc viventis, videlicet Eminent. & Rev. D. Francisci S. R. E. Cardinalis Barberini, cujus merita toto orbi penè nota sunt: & quando mutatur Vicecancellarius, ultima mutatur littera, ut nomen se habet ipsius Vicecancellarij, ac Bullã ita signatã tradit Plumbatori, & deinde nihil potest addi vel minui nec quidem littera. Cùm ergo Bulla sit plumbata plumbo Pontificis qui signavit Supplicationem, successor Pontifex nullam in ea partem habere potest: benè tamen advertit idem Doctor quod
31 quandoque adveniente morte Pontificis, quia reperiuntur multæ Gratiæ non expeditæ, solent plumbari Bullæ in albo vel partim cæptæ non tamen absolutæ: & tunc Plumbator respicit notam istarum Bullarum quas reddit Scriptoribus ut absolvant, & ipsi Plumbatori illis absolutis restituat, qui postea exhibet Officialibus ut eas expediant in Cancellaria etiam post mortem Summi Pontificis, quia tunc expediunt Gratiam perfectam, & non est opus tunc nova Gratia in forma Rationi congruit.

Et tamen benè verum est quod tunc hæ Litteræ quæ nondum fuerunt præsentatæ Exequutori revalidantur alia reg. Cancellariæ, ut suo loco dicemus.

32 Ex verbis Regulæ duo notes, primum tempus sex mensium restringendum ad Gratias Prædecessoris non immediati sibi, sed Prædecessoris antea, nam ad Gratias Prædecessoris immediati nullum tempus apponitur, *Mandos. in regul. quæst. 4. Cochier. ibid. nu. 8* & etiam tenere videtur *Amayden loc. cit. decis. 21. sub num. 17.* Alterum quod notandum, est quod Data apponenda est in Litteris, non illa, sub qua Gratia facta fuit, sed à die Coronationis Pontificis Successoris, ut clarè dicitur in dicta regula, ibi: Et sub die Coronationis suæ.

33 Secondum quod sola Supplicatio etiam si non sit registrata operatur ut sit locus Regulæ de non impetrando beneficia viventium, *Sarnen. in dict. regul. de non impetrando, quæst. 5. ibidem etiam Mandos. quæst. 9. Cochier sub nu. 13. Rota apud Seraph. decis. 975. num. 1. & 2. Amayden. dict. lib. 1. cap. 3a n. 15. & 16.*

34 Item sola Supplicatio signata in Jodicio producta sufficiens est ad docendum de jure tertij, *Bellam. decis. 608. nu. 1. Cassador. decis. 8. num. 13. de restitut. spoliat. Amayden loc. cit.*

Sic jus Authoris rectè probatur per solam Sup-
35 plicationem signatam, cùm non agatur de canonizando titulo Authoris, *Mandos. regul. 27. quæst. 6. Veral. decis. 235. par. 3. Garzia de benef. par. 4. cap. 2. num. 21. Puteus decis. 337. libr. 1. Amayden dicto cap. 31. n. 29. 30. & 31.*

Venit tamen hic discutienda illa quæstio diu inter nostros agitata. An sola Supplicatio sufficiat in Judicio manutentionis, ut scilicet illa sola sufficiat ad obtinendum in possessorio.

36 Equidem *Ludovic. Mandos. in regul. 27. quæst. 3.* mordicus tenet quod post Bullam Julij Tertij sola Supplicatio non prosit nec tribuere poterit facultatem retinendi beneficium possessori, quia clarè disponitur *in d. Constitutione* quod retentiones beneficiorum in vim supplicationis tantum fieri & permitti non possunt: addit *Mandos.* quod licet Rotæ stylus aliud suadeat, attamẽ quia ille est fundatus in *decisione Cassadors 8. de rest. spol.* hic tamen scripsit ante Constitutionem Julij III. ideo contrarium omnino tenendum docet *Mandos.* quod idem videtur sentire *Paris. de resignatione lib. 13. q. 5. n. 106.* nam cum antea dixisset quod in possessorio sufficit sola supplicatio, quia spoliatus non tenetur ostendere Litteras, addit duo verba; Licet de stylo ex Constitutione Julij III. non servetur.

At dicendum existimo in judicio possessorio
37 seu retinendæ non opus esse possessionem Litteris justificare, nec producere Litteras expeditas, sed sufficere solam Supplicationem, adhoc ut possessor obtineat absolutionem sive manutentionem ita *Cassad. dec. 2. de re judicata, & decis. ult. de causa possess. & proprietat. Mohed. decis. 9. sub tit. ut lite pendente in ultimis verbis. Put. dec. 366. lib. 1o. Sarnen. in reg. de non judicando, q. 1. per totam, præsertim in fine, ibi:* & sic semper Rota omnes regulas requirentes Litterarum expeditionem in petitorio, non autem in possessorio procedere intellexit, *Mascardus de probat. conclus. 845. n. 35. Garzia de*

benef p 4 c.2. à n.23 cum sequentibus & p.6.cap 5.
n.446. ubi affert Rota dec. in Anconitana pensionis
25. Iunij 1587. coram D. Platto. optimè *Lotther. de*
re benef. lib. 1. q 37 n.55. ubi n...., ideo nulla est ne-
cessaria Litterarum expeditio pro titulo, sive con-
38 sideremus naturam judicij, ut jam dictum est, sive
regulas Cancellariæ, illa enim de non judicando
juxta formam Supplicationis patenter non appli-
catur, procedit enim in illis possessorijs in quibus
necessarius est titulus saltem coloratus, de quibus
supra dictum est, secus verò in hoc in quo nullus
prorsus exigitur, nec dicitur judicari juxta Suppli-
cationem, cum non pronuncietur super jure ali-
quo, sed tantum decernatur manutentio super fa-
cto meræ possessionis, *Beltram. ad Ludovis. dec.*
540. n.8. in fine, Tond de pens. cap. 47. n 17. in hac
quoque inclinat *Amayden. d.c.32. à n.23. cum se-*
quentibus. præsertim in fine n.25. & contra videtur
tenuisse *Paris lib.6. quæst. 1. n.67.* ibi. Si verò non
agitur ad canonizationem in hoc casu sola Suppli-
catio regressus vel accessus sufficit, ita etiam *Rota*
apud Carillum dec.74. n.8. apud Eminentissimum
Celsum decis 55. n.7. ubi dicit sufficere ad effectum
repellendi actorem & obtinendi absolutionem ab
impetitis, *& apud Manticam decis. 355 n.2. apud*
Coc. decis 263 n.5. & apud Seraph. 358. num. 4. &
775 n.3 dictum fuit quod Regula de non judican-
do secundum formam & colorum habet dumta-
xat quoad Gratiam canonizandam, non autem
ad alium finem.

39 Dicimus enim in judicio manutentionis, quod
si possessio accepta sit absque Litteris sed cum
sola Supplicatione adhuc manutenibilis est, quia
manutentio in beneficialibus datur etiam sub que
tituli productione, & post sententiam, ac non ob-
stante exceptione de illius defectu seu invalidita-
te, *Marescot variar lib 1. c. 10. n 12. cum sequentib.*
Marches. par. 1. § 1. de comm. appellat in possess. Sal-
viant. fol 929 n 218 Rota in parmen. Prioratus 29.
Ianuarij 1594. apud Marches p 2 fol 483. Posth. de
manuten obser 42 nu 28. Rota ad Eminentiss. Oc-
tob decis. 212. nu 8 & 9 apud Eminentiss. Celsum
decis 4 9. num 4. apud Gulielmum Dunozettum
decis 272 nu 3 & apud Amatum Dunozettum
718 n.5. & 6. Rot. apud Bich dec. 339 n.2. 635. n.14.
apud Ludovis decis 323. ubi Belt. & idem Belt. ad
decis 40. Duran decis. 407. Ridolph. p 2. c.12. nu.
68. quamvis defectus sit notorius, nam adhuc
datur manutentio, *Rota apud Manazedum decis.*
189 n.4. in qua fuit datum mandatum de manu-
tenendo in possessione accepta, cui obstabat De-
cretum irritans, quando tamen dubitari potest an
Decretum irritans intret vel non, juxta doctri-
nam à Rota canonizatam, ut videre est *Bich.*
203. & alios.

40 Et datur manutentio in beneficialibus etiam
sine titulo colorato. *Seraph. decis. 299. num. 5.* ibi,
quod ex eo confirmatur, quod in beneficialibus
datur manutentio, etiam sine titulo colorato,
Ludovis decis. 323 n.2. ubi Oliver. num. 4. & item
Oliver ad dec 4.. Rota recent p.2 dec 698. & in
Mediolanen optionis 27. Iunij 1658. penes Posth. post
tract. de manutenendo dec. 112. n.8. & 328. n. ....
& 513 n.9. & 482. n 4. apud eundem post di-
ctum tractatum, & iterum *in Soran. beneficio-*
rum coram Orano penes eundem Posth 335. Bu-
ratt dec. 262. ubi *Ferentillus alios cumulat. Posth. de*
manutenendo ob. 42. n.28. Rota penes Dunozettum
41 *Seniorem decis. 98. n.1.* quia sine titulo potest dari
possessio *ut in l.3. §. ex contrario, ff. de acquir. pos-*
sessione, ut in d dec. 328. n 8. etiam in beneficialibus,
ut dicitur, *in decis 328. n.8. & 589 n.8. penes eun-*
dem Posth. qui sola sufficit *Rota apud Dunozett.*
42 *seniorem dec. 18. n.5.* & apud omnes est in confesso,
unde possessor nec gratiam seu titulum debet ju-
stificare, *ut in d. decis. 482. n.3 & 4 penes Posth.* &
idem *Posth. d. ob 42. nu. 28.* atque tituli exceptio
non admittitur, sed remittitur ad petitorium, *Fer-*
retus cons. 7. & in d. Parmen. Prioratus. Posth. loco
43 *cit d. n.28. Rota apud Bich. decis. 29. n.23.* cum in ju-
dicio manutentionis solum merum factum pos-
sessionis attenditur, *l 1. § huius autem interdicti. ff.*
uti possidetis. Duran. dec. 407 n.4. Ludovis. dec.
275. n.12. & dec. 9. n.10. Ridolf. d.c. 12. n.166. Bich.
dec. 225. n.8. 1. 1. nec discutitur de validitate pos-
sessionis ac de ejus titulo, ut sæpissimè *Rota*, est
videre etiam *Dunozette. tom. 1. dec. 55. n 3. & tom.*
2. decis. 781. n.5. nam manutentio dependet à pos-
sessione, & non à titulo, *Rota apud Eminentissi-*
mum Celsum dec. 47. n. 9.

44 Ad motivum verò *Mandosij* respondet *Garzia*
d. p.4. c.2. n 27. dictam Constitut. Iulij procedere
quoad apprehensionem possessionis, & resolvisse
Rotam in una Zamoren præstimonij 4. Novembris
1558. coram Accorambono, in qua dixerunt Domi-
ni ad effectum absolutionis solam Supplicatio-
nem subrogato sufficere, *& extravag. Iulij III.*
procedere quoad apprehensionem possessionis:
Amayden verò loco cit. sub n.25 vers sanè, aliter re-
spondere videtur, nempè dici posse quod Con-
stitutio Julij non loquitur de retentione benefi-
ciorum generaliter, sed de retentione beneficio-
rum simplicium concessa Episcopis & Prælatis
ob canonicam incompatibilitatem, quæ videtur
differre à retentione possessionis, quia cum per
muneris consecrationem vacant beneficia Con-
secrati, Gratia retentionis in ipso confert de novo
beneficium per promotionem vacatum, quod
non accidit in reo possessore, cui per absolutoriam
nulla fit collatio, aut concessio novæ Gratiæ, ita
Amayden. Secundum quam distinctionem dicit
quod potest salvari primo Rotæ quod videlicet
sola Supplicatio sufficiat pro possessore.

45 Hæc quæ diximus de Beneficijs, quoque de
Pensionibus fatendum: quamvis pensio ex gratia non
potest nisi expeditis Literis, & hoc inconcussè
servatur, cum in hujusmodi Gratijs, præsertim à
tempore Sixti soleat apponi clausula seu decretum
vigore Litterarum Apostolicarum desuper confi-
ciendarum, nec aliis aliogin præsens reservatio
nulla fit eo ipso, ut observat *Salustius Tiberius in*
prax Auditoris Cam. lib. 3 c. 4. & à tempore Cle-
mentis additur, intra novem menses, ut observat
Garzia de benef d p 4. c.2. à n.41. cum sequentibus:
Cocchier in reg de non judicando sub n. 38. Lotter.
de re benef lib. 1 q 37 n 6. & 7. Tond. de pens. c.37.
n.2 & 3. Ferentill ad Puratt. dec. 440. nu. 1. alias
nullum est propter dictum decretum irritans, nec
potest exigi, *Rota apud Manticam decis. 286. &*
dec. 300. & apud *Marches. de ecm in causa pens. p.*
1. § 2. decis et. fol. 610. & dec. 32. fol. 626. Ludovis.
dec 440. ubique *Belt. Buratt dec. 542. n.4. & Fe-*
rentill. ad Burat. dec. 659. n.14. Ridolf p.2. prax.
19. n. 4.. & omnes Doctores citati, præsertim
Cocchier, Garzia. Tond locis citatis, Posth. de manu-
tenendo ob. 42. n.34. ubi dicit quod saltem ab Offi-
cium

ctum Plu. ubi devenire debent Litteræ antequam
46 exigatur Pensio, per *Rotam decis.68.n. 4.par.4.re-
cent.* quod etiam in conscientia observandum esse
dicunt multi Doctores, de quibus *Garzia d. c. 2.*
& quod partes non possunt aliter inter se conve-
nire, cùm id non favore proprio sed Officialium
factum sit, & *Garzia* præ cæteris sequitur *Meroll.
tom 2.disp.4.c.6.dub.32.nu.556. Amayden libr.1.
c.32.nu.70.* attamen in Judicio manutentionis
sufficit sola possessio exigendi ex pluribus solu-
tionibus habita, *Rota in Bonon. pensionis coram
Gughelmo Dunozetto, penes eund. decis.98. in qua
decisione nu.3.* dicitur quod unica solutio sufficit
ad hunc effectum, & idem nempe quod suffi-
ciat unica solutio dixit *Rota penes Eminen. Cel-
sum decis.315.nu 4. & alibi pluries,* licet non esset
integra sed de parte termini, *Rota apud Amatū
Dunozettum decis.388.nu 5:* & ratio est, quia ma-
nutentio non dependet à titulo, sed à possessione,
quæ sola sufficit, *l.1.§ sicut, ff. uti possidetis,* nihil
commune habet possessio cum proprietate, opti-
mè *Ludovis. decis.275.n.12.*

Et quamvis *Lotther.libr.1. d. quæst.37.nu.50.*
dicat quod in judicio hoc manutentionis in qua-
47 si possessione exigendi Pensionem requiratur ti-
tulus, licet non requiratur cùm quis petit manu-
tentionem exigendi certam pecuniarum quanti-
tatem, nam qui petit manuteneri in exactione cer-
tæ quantitatis non qualificat subjectum, sicuti
qui petit pensionem qui non asserit simpliciter
se exegisse certam quantitatem pecuniarum, sed
certam pensionem, ideoque tenetur probare
qualitatem hanc, videlicet id quod exigit esse
pensionem non quid diversum, & consequenter,
cùm pensionis causa efficiens sit Papa, nec Papæ
Gratia aliter probari possit quam per ejus rescri-
ptum, ideo necesse est ut tale rescriptum in me-
dium feratur, aliter dicit *Lotther.* quod impossi-
bile est ut dicatur constare de existentia rei quæ
possideri prætenditur, sine qua non potest dari
manutentio, juxta *Gregor.decis.350.* cujus produ-
ctionem non fieri ad finem astruendi titulum ut
super illo iudicetur vel de eo, quovis modo tra-
ctetur, sed tantum ut per illum justificetur quali-
tas subjecti secundum intentionem Actoris, nam
dicenti incumbit onus probandi, ait *Lotther.*

Attamen ipse *Lotther.num.53. cum seqq.* tenet
quod sufficit titulum in hoc Judicio Summa-
48 rijssimo justificare ex sola Supplicatione, ex qua
probatur præexistentia pensionis, nec exigitur a-
liquis titulus in hoc judicio, cùm non pronun-
cietur super aliquo jure, sed tantum decernatur
manutentio super mero facto possessionis.

Ideo dicendum esse arbitror quod aliud est
cùm quis petit Pensionem & exigere vult, aut
49 discutiendum est de validitate pensionis, & tunc
nec petitio nec discussio in petitorio fieri potest
absque Literis expeditis, & ante omnia de reser-
vatione pensionis per Litteras docendum est, re-
spectu enim hujus judicij Gratia absque Litteris
informis dicitur, *Rota in Auximana Pensionis 5.
Maij 1589. coram Commitulo,* quam affert *Posth.
post tract. de manutenendo 70. in ordine n.6.7.& 8.*
& bene verum est quod pensio exigi non potest
absque Litteris, aliàs nulla propter Decretum
irritans, & advertunt *Doctores.* Aliud verò cùm
quis reperitur in possessione sua quasi juris exi-
gendi pensionem & agitur pro manutentione,

quia enim in hoc Judicio agitur de mero facto,
& de manutenendo illo in possessione, seu deten-
tione in qua reperitur, in qua quilibet etiam præ-
do manutenetur, donec in petitorio cognoscatur
de juribus; ideo datur manutentio pensionario
absque aliqua productione Litterarum expedi-
tarum, cùm non sit necessaria probatio proprie-
tatis, nec ut titulus producatur, *Rota in decis.70.
50 penes Posth tract. de manutenendo, & in Anconi-
tana Pensionis coram Platto 15. Jun. 1587. penes eun-
dem Posth. 355. idem Posth. obser.42.n.35. Rota apud
Durand. 324.n.24. Tond de pens.c.37.n.8.* qui etiā
exigit productionem Supplicationum, ut *Lotter.*
dixit, in alio enim judicio quam in hoc Summa-
rijssimo exigitur Litterarum productio vel pro-
batio Clericatus, *Rota d decis.355. & in decis.193.
p.3.recent.nu.14. Posth loc cit.* hæc enim exceptio
rejicitur ad petitionem, & in judicio manuten-
tionis sufficit quod fuerit facta exactio etiam an-
te Litterarum expeditionem, *Rota apud Eminen-
tiss.Celsum decis 315.nu.15.* quia ut dictum est ti-
tulus non requiritur in hoc Summarissimo ju-
dicio manutentionis, *Rota penes Em . e t. Ottob.
dec.9.nu.11.* ubi aliæ allegantur *Rodolph. p.2.c.12.
n.167.* quia ut dictum est sæpius tum, pro manuten-
tione sufficit sola possessio, quæ nihil commune
habet cum titulo tamquam proprietatem respi-
ciente, *Ludovis. in puncto in d. decis. 275.nu.12.*

Et quod non requiritur in hoc judicio pro-
51 ductio Supplicationis signatæ, uti requirunt *Lot-
ter. & Tondutus, coram Buratt. dec.542.nu.2.& 3.*
ibique *Ferentill. litt. A.* quid de stylo *Sacr. Rotæ
& A.C.* procedere fatetur. *Posth obser.42. n.42.*
quia si non requiritur titulus, neque Supplicatio
requiritur, quia Supplicatio signata est loco titu-
li & ut talis habetur non minus quam Bulla,
*Cassad. dec. 8. de rest. spol. Garzia p.4.c.2.n.10. ubi
alios allegat Gonzal. glos.12.num.45. Corrad. in
prax. disp. lib.2. c.3.n 39.* deinde si manutentio ex
duntaxat possessione decernitur, in eoque judi-
cio manutentionis factum solummodo attenda-
tur, ut dictum est, non est cur requiramus Suppli-
cationis productionem, cùm etiam sola Supplica-
tio ad titulum & proprietatem referatur.

52 Ampliatur conclusio ut procedat etiam contra
successorem in beneficio, qui nunquam solvit, sed
tantum antecessor, *Posth loco citato,* qui allegat *de-
cis. Putei 342. & 343 lib.1. & dec.175.p.4. divers.
& dec.70. & 113 n.9. & 18. & 316.n.16. penes ipsum
post tract. Posth. sequitur Tond d. cap 37. d. num.13.*
qui quid dixerit *Lotther q 37.n.63.* qui considera-
53 ta decisione *Rota in Parmen. pensionis coram Coc-
cino,* in qua in dubium revocatur doctrina supra
allata, distinctionem adhibuit an petatur manu-
tentio contra eundem qui solvit ante successo-
rem in beneficio, nam si contra eundem ut be-
nè datur manutentio absque aliqua Litterarum
productione, secus contra successorem cui non
potest officere factum prædecessoris, & adducit
decisionem *apud Mant. 300. sub n. 4 quam deci-
54 sionem dictis Posth.* procedere quoad perpetuum
præjudicium non autem quoad effectum manu-
tentionis: benè enim dicit *Tondutus* quod ex mu-
tatione personarum non variatur possessio nec
jus Actoris, *Rota dec.562 p.1.recent.* & jus meti-
tur ex persona Actoris seu possessoris, non à per-
55 sona contra quam possidetur, in puncto *Rota apud
Ludovis.275.* ubi *Bels. & in Bonon. Pens. 15. Maij*

 1615.

1615.coram Dunoz. Sen.penes eundem dec. 98. n.6. & 7. Rota apud Emin. Card. Celsum 335. n.5. & 6. & apud Amatum Dunozett. tom. 2. decis. 888. n.6. Grat. cap. 113. Rodolph. p.2. cap. 12. n.188. Rota apud Calinum Brebinum decis. 657. n.3. Diversum tamen est cum is qui in possessione exigendi pensionem mortuus est & agunt hæredes Pensionarij, nam hæredes non sunt in quasi possessione, nec possunt agere judicio manutentionis, & ideo opus est eas justificent, Tondutus loco citato n. 12.

57 Non obstat quod in ipsa Supplicatione Pensionis adsit clausula seu Decretum quod si exigatur Pensio Litteris non expeditis, Pensio ipso facto sit nulla, & clausula nec aliàs, quæ etiam habet Decretum irritans, & resolvit omnia usque ab initio, ut latè Barbos. de clausul. clau. 8. nec aliàs quia respondet Lotther. d.q. 37. num. 16. quod hæc clausula venit referenda quoad effectum juris, ut dictum fuit in Oscen. Pens. 1. Junij 1621. coram Bursat. in possessorio tamen manutenendæ attenditur factum, & ita etiam Tond. d. c. 37. n. 16. Ultra quod tunc Decretum irritans afficit quando super certo corpore appositum est, secus si in genere, nam tunc donec disputetur datur manutentio, ut alibi notavimus: post scripta vidi consilium Gabrielis 190. tom. 1. n. 12. in quo docet quod etiam post Constitutionem Julij exigi potest Pensio Litteris non expeditis, quam doctrinam videtur sequi Rota apud Pouting. dec. 465. n. 20. Certum tamen est quod ut sit locus extinctioni Pensionis requiritur quod Decretum irritans in Supplicatione sit appositum, Rota penes Bich. dec. 650. n. 47.

58 Ulterius non obstat Regula de non judicando secundum Supplicationis tenorem etiam in possessorio; quia ultra quod, regula est diversa à Constitutione de Litteris expediendis Lotter. lib. 3. q. 2. n. 27. & 28. regula illa & sit in possessoriis in quibus necessarius est saltem titulus coloratus ne detur vitiosus ingressus, puta in possessorio adipiscendæ aut recuperandæ, in quibus solebant antiqui judicare cum sola Supplicatione, ex eo quod sola Supplicatio sufficiebat pro titulo colorato, ut dixit Cassad. dec. 8. sub tit. de rest. spoliat. Et hodie per hanc regulam necessariæ sunt Litteræ; sed cum in possessorio retinendæ in quo nec titulus coloratus est necessarius, nec erit opus ut exhibeatur Supplicatio & aliquo modo gratia canonizetur, nec ut faciat titulum coloratum, ita respondet Rota in d. Anconitana Pens. penes Post. decis. 335. à n. 2. cum sequentibus: Non ignoro tamen Lotter.
59 lib. 3. q. 2. n. 22. fretum authoritate Cassad. d. decis. 8. de rest. spol. & 2. De causs. possession. & propriet. docuisse in possessorio præsertim recuperandæ non habere locum Regulam de non judicando, quæ habet locum cum exigitur titulus, in recuperando autem sufficit coloratus, & cum adest violentia vel attentatum, nec exigitur coloratus, vide ipsum Lotterium qui fusius.

60 Tandem videtur obstare quod decidit Rota in decis. 179. penes Far. post 2. volum. consiliorum, & decis. 72. p. 4. divers. in quibus decisionibus videtur sentire quod ad obtinendum mandatum de manutenendo in quasi possessione exigendi Pensionem requiratur probatio reservationis Pensionis & inter alia requisita hoc etiam commemoratur, & sic etiam dicitur in decis. 31. penes Coccinum, & in Meten. Pensionis 5. Decembris 1594. coram Pamphilio, quam refert Garzia p. 1. c. 5. num. 453. in qua fuit resolutum quod ut locus sit mandato de manutenendo in possessione, est necessarium constare ante omnia de existentia Litterarum reservationis Pensionis, & postea de quasi possessione exigendi, & apud Achilles decis. 4. de rescriptis, Garzia p. 1. c. 5. n. 455. respondet, & dicit quod reduci debet hæc res ad concordiam, ut certè debeat constare de reservatione Pensionis non quidem per Litteras sed per Supplicationem quam ostendere necessarium erit, pro ut docuisse etiam Lotterum diximus supra d. q. 37. num. 53. quam quidem distinctionem Garz. videtur approbasse Rotam in Trejana Pens. 14. Martij 1629. coram Quepio, in qua dictum fuit quod cum agitur de possessorio manutentionis, & quis existit in quasi possessione exigendi, & tunc sive agatur contra principalem consentientem sive eius successorem puræ vel conditionalis reservationis, constito de possessione seu quasi exigendi, & de Litteris reservatoriis saltem per Supplicationem, concedendum sit mandatum manutentionis, sed Rota in d. Anconitana coram Plato 355. penes Posth. tenuit quod nec Supplicatio sit necessaria ut præ notavimus, quare Posthius d. ob. 42. n. 37. dicit illas Rotæ decisiones vel procedere in judicio ordinario loqui Tiberium Salust. in d. loco, vel reservationem non esse absolutè necessariam & simpliciter, sed ad benè esse ad conservandam possessionem eum ipsa reservatione, & consensu præstito per adversarium pro dando scilicet fumo, prout in jurisdictionalibus titulus dat fumum & colorem, vel in casu in quo allegatur possessio vigore reservationis, nam tunc non videtur relevare possessio nisi etiam docto de ipsa reservatione, prout videtur colligi ex Grat. c. 508. n. 38. seu ad probandam qualitatem Pensionis, juxta doctrinam Lotter. c. 37. num. 49. cum sequent. Vel quod Pensionarius existens in quasi possessione exigendi, non teneatur pro manutentione ostendere Litteras reservationis, nec verificare titulum, sed sufficit quod ostendat Supplicationem, juxta doctrinam Garziæ, de qua supra hæc dicit Posthius, & quod reservatio Pensionis benè probetur per Supplicationem, nec opus sit Litteras producere quando non agitur de eius canonizatione, adest quoque decis. Rota penes Ludovis. decis. 540. n. 6. ubi additio Oliveri.

61 Item secundùm doctrinam Sarnen. in Regul. de non judicando quæst. 55. in fine, sola Supplicatio novæ provisionis sufficit ad supplendum defectum publicationis per regulam requisitæ, quod tamen Amayden. loc. cit. d. c. 32. nu. 72. 73. & 74.
62 temperare videtur, & dicit quod hujusmodi impetrans non erit omninò tutus, nam si illius beneficium impetretur ab aliquo ob non publicationem, & ipse teneatur in judicio exhibere Gratiam convalidatoriam, Judex non poterit judicare juxta formam Supplicationis, licet ex ea constet de non jure agentis, nam impetrans dicit Amayden. ob non publicationem habet pro se Literas expeditas, unde non potest nisi per similes Litteras expeditas repelli: quare Amayden. dicit quod conclusio illa quod sola Supplicatio sufficit pro absolutorie quando constat de non jure agentis est limitanda, ut non procedat quando Contradictor est provisus Apostolicus, nam re vera impetrans ob non publicationem fundat intentionem suam in negativa: unde licet possessor obtinuerit Gratiam convalidatoriam, si tamen

dum

dum non expedivit Litteras Gratia impetrantis ob non publicationem est in statu implicito validitatis, & dependet à productione Litterarum Gratiæ convalidatoriæ (& sic dicit *Amayden*, quod conclusio prædicta videtur solummodo locum habere in reservatis contra provisum ab Ordinario) stante reservatione non potuit acquiri jus. Imò addit *Amayden*, quod, & si in casu præmisso noviter provisus molestetur ab aliquo impetrante, nihilominus juxta Constitutionem Julij III. non poterit sine Litterarum expeditione retinere beneficium: Hæc *Amayden*, apud quem plura circa hanc materiam invenies.

63 Litterarum expeditio regulariter fit per Cancellariam, attamen fieri etiam potest per Cameram. Ad cujus rei intellectum notandum est quod Officium Summatoris antiquum est in Curia; ex quo enim Cancellaria habet suas Regulas limitatas, & præscriptas, quas non transgreditur, & durum proinde erit, & inconveniens quod per easdem regulas fieret expeditio pro Cardinalibus, & alijs personis qualificatis, vel cùm aliàs Papa vellet alicui facere Gratiam specialem, & uberiorem, ideò sibi reservavit aliam viam, nempe Cameram, cui temporis successu Præfectus unus qui fuit denominatus Summator sive Summista, qui Litteras summariè cognoscebat, & subscribebat; quod postea Officium in perpetuum fuit erectum ad instar aliorum Officiorum Romanæ Cu-
64 riæ ab Alexandro VI. in ejus Constitutione 10. in Ordine; incipit: In Eminenti &c. quam erectionem Pius Papa V. approbavit in sua Constitutione, Incipit, Pontifice dignum 105. in Ordine in qua dictum Officium conferendum esse uni ex S.R.E. Cardinalibus statuit, atque ibi facultatem præscripsit, & jurisdictionem in suos subditos, Verùm postea ad tollendas multas differentias inter S.R.E. Cardinalem Vicecancellarium, & S. R. E. Cardinalem Summatorem, Alexander Montaltus S.R.E. Cardinalis semper recolendæ memoriæ emit dictum Officium Summatoris. Ad libitum enim expediuntur Bullæ per Cameram, quotiescumque per Expeditores sic expediendæ offeruntur, nulla facta differentia inter personas, ut dicit *Amayden* loco infra citando: unde non admittendum quod dicit *Corradus in prax. dispen. loco nuper citando* quod tamen pro qualificatis, & benè meritis conceditur hic modus expediendi. Quando fit expeditio per Cameram Summator non tenetur ad Regulas Cancellariæ, & minus est aliquando dispendiosa hæc expedi-
65 tio per Cameram. de qua re videas Vestrium *in prax. lib.* 1. *Amayden. lib.* 1. *cap.* 18. *num.* 9. 10. 11. *&* 12. *Corrad. in prax. dispens. libr.* 2. *cap* 3. & alios; & insuper cum expeditio fit per Cancellariam non dantur partibus Litteræ nisi registratæ, & plumbatæ fuerint; quando verò per Cameram aliquando dantur partibus ante registrum, nam tunc plumbatas consignat Expeditionerio. Litteras Summator aliquando, & nondum registratas, & Expeditionerius affert copiam ad registrum, ut conferat cum Authographo, cum fuerit solutum pro plumbo, ut notat *idem Amayden. lib.* 1. *cap.* 36. *ubi de Registro num.* 21.

66 Litteræ Gratiarum quandoq; etiam expediuntur per Breve sub annulo Piscatoris etiam in Beneficialibus, multas enim Papa Gratias expedit, & concedit per Secretariam Brevium, ut advertit *Rebuffus in rub. de Brevi Apost. n.* 23.

Expeditio fit diverso modo per Datariam & Cancellariam, siquidem Expeditio quæ fit per Cancellariam sive per Cameram, fit per diversos Officiales, ut dictum est, ac Litteræ plumbantur, & subscribi debent ab aliquo ex Abbreviatoribus majoris Præsidentiæ, sine qua subscriptione Litteræ sunt nullæ secundum Constitutiones Leo-
67 nis Decimi, ut notat *Corrad. lib.* 2. *cap.* 8. *in princip. prax. dispens. Apost.* sed cum per Breve tantùm fit, vel per Dominum Secretarium domesticum Brevium vel per Magistrum Brevium, non plumbantur, sed sigillantur cum annulo Piscatoris cum cera rubea, & subscribuntur tantùm vel à Domino Secretario domestico, vel ab uno ex aliis Secretariis. Item Litteræ per Cancellariam expeditæ scribuntur charactere Gallico, & per Scriptores Apostolicos, quorum Officium emitur, nec alius potest eas scribere: secus est rùm per Secretarium Brevium: nam charactere Italico, & per omnes quos ad sui beneplacitum tenet Dominus Secretarius Domesticus: si verò Expeditio fiat à Magistro Brevium per Scriptores Brevium, quorum Officium est eiusdem speciei ut illud Scriptorum Apostolicorum. Item initium Litterarum per Cancellariam expeditarum; incipit: *Innocent. Episcopus Servus Servorum Dei*, nec fit titulus supra; cum verò per Breve supra scribitur in medio Membranæ *Innocentius Papa XI.* & usus comprobat, & advertit præ cæteris *Corrad. in prax. dispens. lib.* 7. *cap.* 4. *n.* 9. & alibi, sicuti in Litteris scriptis per Cancellariam nulla linea nec punctum nec in illis observatur orthographia, sicuti servatur in expeditis per Breve, & his Data brevior ponitur, in illis verò longior, nec breviatur, ut idem *Corradus lib.* 2. *cap.* 7. *praxis dispensat.* & dicuntur brevia quia brevi sermone continent omnia. De hac re vide etiam *Rebuffum loco cit. Staphil de Litteris Gratiæ in forma Brevis num.* 3. *&* 4. ac etiam *Tond. tom.* 1. *p.* 2. *c.* 4. §. 1. conveniunt tamen quia sicuti quandoque Litteræ expeditæ per Cancellariam diriguntur ipsi parti, & est cum fit expeditio in forma gratiosa, quandoque verò Ordinario cum fit in forma dignum, de quibus modis nuper diximus; ita cum fit per Secretarium domesticum vel Magistrum Brevium quandoque Breve dirigatur ipsi Oratori, & est cum fit gratia perfecta, & à tergo Brevis fit suprascriptio, cui in particulari fit gratia, & dirigitur, nempè *Dilecto Filio N.N. Neapolitan.* quandoque verò diriguntur brevia Ordinarijs locorum cum Papa committit ut veris expositis narratis Ordinarius seu cui committit, exequatur Gratiam, & hoc secundum subjectam materiam, & de qua latè *Rebuffus in d. rub.*

68 Hæc brevia sunt Litteræ Apostolicæ, ac eamdem fidem, virtutem, robur, & firmitatem habent ac Litteræ expeditæ per Cancellariam, nam licèt non sint Bullæ, sunt veræ Litteræ Apostolicæ, quicquid scripserit *Corradus lib.* 3. *cap.* 9. eamdemque parem habent exequutionem sicuti cæteræ Litteræ & Bullæ expeditæ per plumbum, *Rebuff. loc. cit. n.* 67. *Rota in Elboren Pensionis* 27. *Octobr.* 1595. *Lott. lib.* 3. *q.* 11. *n.* 59. Imò paritiorem exequutionem, secundum ipsum *Lotter. loc. cit. nu.* 65. *Amayden lib.* 1. *cap.* 5. *n.* 56. Gonzalez *ad reg.* 8. *glos.* 59. *n.* 16. qui alios citat, *Marches. de commissionib. p.* 1. *ubi de commun. an causa appell. ab exequut.* Bre-

vium, & Litterarum Apostolicarum cap. 1. num. 1. & 62. fol. 321. Rota recent. p. 2. dec. 756. nu. 4. Tond. p. 2. cap. 4. §. 1. nu. 4.

69 Et quamvis provisiones beneficiorum non concedantur per Brevia regulariter, ut notat *Corrad. d. c. 3. n. 39.* attamen concedi solent Brevia pro capienda possessione beneficiorum nomine Cameræ, quando Beneficia sunt reservata cum clausula *Consisto*, qua verificata paratam habent exequutionem: de qua re extat Bulla Gregorij XIII. *penes Salgad. de retentione bullarum p. 2.* de qua re suo loco; & tunc cum fit expeditio per Breve ponitur clausula *quod infra sex menses expediri debeant Bullæ*, quod tempus currit à die captæ possessionis, *Rota dec. 31. n. 29. p. 10. recent.* quia tamen hæc Brevia expediuntur pro capienda possessione, & expediri debent postea Litteræ ideò ita intelligi potest *Corradus*, quod benè dixerit. Quare autem dicuntur Bullæ, consule *Petrum Rebuff. in praxi benef. in 3. part. signatura in rubr. de bull. nova, & simplicis provisionis, fol. mihi 122.*

70 Litteræ Apostolicæ in Beneficialibus per Cancellariam duplici forma expediri consueverunt, vel sub forma gratiosa vel sub forma dignum. Expeditio Litterarum sub forma gratiosa est illa quam facit Papa, cùm ipse confert beneficia, habens plenam notitiam provisi de ejus habilitate, & idoneitate per Litteras Ordinarij cùm provisus est absens, vel cùm præsens in Curia per examen, vel generaliter cùm Papæ sufficienter constat de idoneitate, numquam enim in tali forma conceduntur nisi docto de qualitatibus necessarijs Provisi. *Rota p. 13. rec. dec. 254. n. 3.* & apud *Eminentiss. Celsum 274. n. 2. & par. 14. recent. decis. 292.* & tunc Papa confert beneficium, nec aliquid aliud justificandum est, & omnia narrata habet Papa pro sufficienter justificatis, & tantum exequutori committitur nudum ministerium, nempe ut immittat provisum in possessionem, juxta doctrinam *Innocentij in c. fin. de præscript. Lap. alleg. 6. n. 5. Rota in Leodien. Abbatia coram Vbaldo 4. Ianuarij 1622. & in Tullen. reformationis 21. Iunij 1628. coram Dunozett.* quam refert *Posth. post tract. de manutenendo decis. 662. n. 4. Garzia de benef. p. 6. c. 2. in princ. Amayden. l. 1. c. 5. q. 1. n. 36.*

71 Cùm fit Expeditio Litterarum in forma gratiosa si Expeditio fit per Cancellariam, expediri solent duæ Bullæ, una directa ipsi proviso, in qua Papa providet ei Beneficium, & tunc cordula in qua appenditur plumbum repræsentans effigies sive Capita Sanctorum Petri, & Pauli, est serica rubei, & crocei coloris: altera Bulla, quæ dicitur exequutoria, & appenditur ei similiter plumbum cum cordula canapis, dirigitur tribus in Dignitate constitutis ad petitionem provisi, quibus in solidum committitur, ut dictum provisum in possessionem immittant, seu quilibet eorum immittere possit, & nudum, ut dictum est, committitur eis ministerium seu positio in possessionem. Quando verò Expeditio fit per Cameram, solet una Bulla expediri cum cordula serici coloris, *Rebuff. in praxi in rubr. de forma & declaratione novæ provisionis, in 4. p. Bullæ*, ibi, notandum quod *fol. mihi 140. Garzia loc. cit. n. 2. Amayden. d. libr. 1. cap. 5. q. 1. n. 36. Tond. d. p. 2. c. 4. §. 2. n. 1. Vbertus d. p. 6. de Exequutione Litterarum Apostolicarum, fol. 250. vers. Littera in forma gratiosa*, & idem *Vbert. de citat. cap. 2. n. 27.*

72 Cùm verò Expeditio fit in forma dignum, tunc alio modo fit, & in primis notandum est, in quo omnes conveniunt, quod per gratiam in forma dignum Papa non providet, sed mandatum dat de providendo, & ideo semper Ordinario litteræ committi consueverunt, & dirigi, ut omnes advertunt: & quod contineat tantum mandatum de providendo millies resolvit *Rota præsertim penes Carillum decis. 283. nu. 2. & in Colibrien. Canonic. 4. Febr. 1632. coram Merlin. penes ipsum 538. n. 11.* & apud *Peutiger. decis. 303. nu. 10. & 11. Garzia de benef. p. 4. c. 2. nu 17. Amayden. lib. 1. de stylo Dat. c. 5. q. 3. sub n. 50. vers.* ..... advertunt *Lotther. lib. 3. q. 8. n. 139. Tond. tom. 1. c. 13. n. 3. Corradus in praxi benef. lib. 3. c. 5. nu. 26. & 27.* & alij; quod benè explicat *Lotther.* quod sicut promissio de vendendo non est venditio, nec transfert dominium, sed dumtaxat producit quandam actionem ut promissor cogatur vendere, *l. qui fundum de contrahen. empt.* ut latè *Menoch. cons. 122. n. 12.* ita gratia in forma dignum nullatenus transfert vel applicat beneficium, sed applicandum est ab eo cui committitur exequutio, nam illa approbatio exequutionis est vera collatio, ut dicit *Tond. d. cap. 13.* & nos inferiùs in sequentibus capitibus.

73 Antequam ulteriùs in hac re progrediamur, prænotandum est cum *Amayden c. 5. q. 1. nu. 37.* quod dupliciter fit, uno modo in forma dignum novissima, ut ex *constit. 32. Pij V.* quod in Supplicatione solet explicari, & apponi Decretum in secunda parte Supplicationis; & committatur in forma dignum antiqua, vel committatur in forma dignum novissima, inter hos modos nulla alia est differentia, nam cùm fit expeditio in forma dignum antiqua, ex, editur unica solùm Bulla, cùm verò in forma dignum novissima duæ Bullæ, una principalis quæ continet mandatum de providendo directum Ordinario: in quo latum est beneficium, altera continet simile mandatum directum viciniori Ordinario, ut in casu quo Ordinarius nolit exequi Litteras sibi directas intra triginta dies, ipse exequatur illas; cujus clausulam ponit *Amayden loc. cit. & n. 38.* assignat diversitatem hujus rei, & formæ impetrandi, quia quando impetratio fit de devoluto, vel ob non servatam formam concursus, vel ex alio capite in modo quo infringeretur collatio Ordinarij, seu illi præjudicium aliquo modo affert, tunc Litteræ, & expeditio fit in forma dignum antiqua soli Ordinario loci nec alteri, ne viciniori ut rem gratam faciat proviso declaret pro devolutione seu pro proviso Apostolico, & in hoc dicit *Amayden*, quod servatur intentio *Concil. Trid. sess. 25. can. 13.* In reliquis verò impetrationibus Beneficiorũ quorum collatio spectat ad Papam, sequitur exequutio commissionis in forma dignum novissima, quia nullum potest considerari præjudicium Ordinarij, sed dumtaxat provisi: & ideò committitur alteri viciniori Ordinario, ut in eventum, quod proprius Ordinarius renueret vel negligens esset, vicinior exequatur Litteras, & ideò duæ Bullæ expediuntur, ambæ tamen cum corda canapis, in qua apponitur plumbũ, & hoc est quod dixerunt *Tond. d. c. 4. §. 2. n. 2. & 3.* & quod dixit *Vbertus in praxi*, quod in provisione in forma dignum expediuntur duæ Bullæ, intelligendum enim est quando expeditio fit in forma dignum novissima, & non antiqua.

Item

74 Item notandum est quod quando expeditio in forma dignum mutari potest in gratiosam, quod tribus potissimum modis contingere posse ait *Corrad.lib.3.c.8. à n.16.* primo quando Supplicatio fuit signata sub forma dignum, & deinde antequam fuit registrata supervenit approbatio Ordinarij provisi, & debetur commissio prædicta in forma gratiosa, & tunc loco clausulæ in forma dignum extenditur forma gratiosa; cùm verò fides supervenit post registratam Supplicationem, tunc quia nec punctus unus nec Litteræ poterit mutari ab Officialibus, ut idem *Corradus lib.2.prax.disp.c.5.n.17.* non potest mutari forma dignum in gratiosam, nisi à Domino Datario, qui potest ut dximus mutare etiam post registrum Supplicationis. Secundò mutari potest forma dignum in gratiosam quando approbatio superveniet dum Litteræ expediuntur in Cancellaria, antequam tamen Litteræ plumbatæ sint; & tunc antequam scribantur Litteræ per Reformatorem potest mutari forma dignum in gratiosam: cujus Reformationis exemplum ponit ibidem *Corrad.* & dixit etiam *Amayden, libr.1.c 8.n.4. ubi agit de reformat.* Reformatio enim nihil aliud facit quam supplere aliquem defectum omissum, vel deviat ea quæ contra factum vel contra ipsum reperiuntur apposita, ut *Amayden.lib.1.c.8.* Vel tertiò si sunt plumbatæ tunc conficitur nova supplicatio, quæ de novo signatur, adduntur tamen verba importantia formam gratiosam, eaque Supplicatione registrata: de licentia tamen Domini Regentis Cancellariæ, corriguntur Litteræ jam expeditæ, & operâ diligentissimi Scriptoris abraduntur priora verba in forma dignum, & ponuntur illa quæ important formam gratiosam, & extrahitur plumbum cum cordula canapis, & aliud cum cordula serica, rubei, croceique coloris apponitur, & ita de stylo servari dixit *Corradus.* & sic evitari quamplurima inconvenientia: Vide ipsum. Signatura tamen Justitiæ non potest mutare Exequutorem datum in Litteris Apostolicis sive in forma dignum, sive in forma antiqua, sive in forma novissima, ut *Rota in Oritana Parochialis 12. Decembris 1597. penes Marchef.p.1.fol. 964.* & notavit *Amayden, lib.1.c.5.n.41.*

75 Ex quo dicimus per provisionem in forma dignum dari tantùm mandatum de providendo, nec per dictam provisionem fieri collationem, plura sequuntur, præsertim per ea jus tantum ad rem seu ad beneficium acquiri non tamen jus in re, quatenus idoneus provisus reperiatur sic eventuale dependens ab idoneitate provisi, *Garzia p. 4.c.2.n.87.vers.ex quo, Rota in d. Colibrien. Can. n.13.& 14.apud Posth.post tract. de manutenend. decis.634.n.24.& par.2. recent.decis.560.nu.3.& 590.n.3.& apud Penting.d.decis.33. Tond.d.§.2.n. 7.* Adeò si quis malè provisus ab Ordinario ob-76 tinuerit novam provisionem in Curia, & Litteræ novæ provisionis sint in forma dignum expeditæ, non potest continuare possessionem, sed opus est ut Exequutor cognoscat de idoneitate, & Litteras verificet, non quidem propter Julij III. Constitutionem, sed quia talis provisio in forma dignum jus nullum tribuit proviso, nisi Exequutor suum expleverit Officium, licèt si fuerit in forma Gratiosa possit continuare possessionem etiam Litteris non expeditis, non obstante dicta Bulla 77 Julij III. *Garzia p.4.c.2.n.52.* Licet tamen ex dicta provisione seu Litteris in forma dignum jus nullum sit quæsitum in re, sed tantùm ad rem, acquiritur tamen ex dictis Litteris titulus coloratus, & talem tribuit titulum, ut *Cassad.decis.11. Rota penes Farinac.tom.2. decis.posth.decis.387.*

78 Sequitur ulterius quod per provisionem seu Litteras expeditas in forma dignum non dicitur consumpta vacatio: nam ut dicatur consumpta oportet ut Litteræ sint exequutæ, aliàs Litteris nõ exequutis non potest induci vacatio ex persona impetrantis, sed ut prius, cùm nullum jus certum fuerit ei quæsitum, *Lotther.d.q.8 nu.135. Rota recent. p 2.decis.498.n.2, Seraph. decis.1446.n.3. & & Rota in Pistorien.seu nullius Beneficij 19. Iunij 1634.coram Dunozetto, est 549. penes Rub.tom.1. p.2. & apud ipsum Dunozettum decis.352.n 21. & iterum in eadem causa 18. Decembris 1634. est 569.n.22.penes eumdem,d.tom.1.p.2., & apud Amatum Dunozett.tom.1.decis.367.à num.22 cum seqq.& in d.decis.634.penes Post. n.25.* ubi aliæ allegantur, & dicitur quod per talem provisionem in forma dignum numquam inducitur vacatio ante exequutionem; sequitur *Tond. d.§.num.10. & optime Corrad.in prax.Benef.lib.3.c.5 nu.26. & iterum Rota decis.523.nu 2.p.2 recent. Caval.decis. 447.n.5.& novissimè apud Eminen. Celsum decis. 288.n.3.& par.13 recent.decis.256.*

79 Et quamvis per solam signaturam Supplicationis Litteris adhuc non expeditis acquiritur jus perfectum, ut est dictum supra abundè, & tamen hoc procedit cum signata est Supplicatio in forma Gratiosa secus in forma dignum, seu ut alij dicunt in forma Commissaria; nam tunc cùm tantum detur mandatum, seu committatur provisio facienda, & nullum jus certum nisi eventua-80 le sit quæsitum, non potest dici Beneficium vacare per obitum illius qui hoc modo habet Supplicationem signatam, *Garzia d. c.2. n.17.quem ad unguem sequitur Corrad. d.c.5.n.26.& 27. Lott. lib.3 q.8.n.138.& 84 .Rota decis.241. nu.16. p.12. recent.ubi alij allegantur.* imò *Garz. d.cap.2.nu.18.* dicit quod quamvis *Rota* teneat quod per obitũ habentis Supplicationem signatam in forma Gratiosâ dicatur vacare Beneficium, & sic inducatur vacatio; attamen quia Dataria, & Cancellaria contrarium semper tendit, quod non censeatur inducta vacatio per obitum habentis solam Supplicationem signatam sub tali forma nisi Litteræ desuper sint expeditæ, cùm antea Gratia dicatur informis, & sic observandum esse cùm Dataria, & Cancellaria sit Organum Papæ, nec curandum de opinione Rotæ: sed in puncto juris opinio *Rota* videtur mihi verissima, quia qui habet Supplicationem signatam in forma Gratiosa habet jus in re, *Rota apud Rub.tom.1.decis.92. n.8.* & dicitur tunc Gratia perfecta ex die Supplicationis signatæ, & Cancellaria requirit Litteras ad probationem Fori externi, *Rota decis.128. nu. 29.& 30.p.12.recent.*

81 Et quod Gratia in forma dignum non suffragatur proviso ante exequutionem ad effectum impediendi, & excludendi provisum ab Ordinario *Rota in d.Pistorien.Beneficij 569.nu.21. & 26. penes Rub.tom.1 p.2. Rota apud Amatum Dunozett.decis.367.n.27.* De qua re alibi fusiùs cùm de legitimo contradictore sermonem habebimus.

82 Sed si beneficium aliquod sit ad alterius favorem renunciatum, quo casu Litteræ solent expe-

diri in forma dignum, juxta Constitutionem Pij V. incipit: Cogit 32. in ordine, & contingat obitus Resignantis antequam Resignatarius acquirat possessionem, tenuit *Rota in Burgen. Can. 26. Aprilis 1597. coram Pamphil. seniore, apud Marches. 2. p. fol. 359. & fol. 142.* quod pluries *Rota* canonizavit, ut infra dicemus, scilicet quod non censeatur inducta vacatio per obitum resignantis, sed durare vacationem per resignationem, ex eo quia numquam datur vacatio per obitum resignantis quamdiu resignatio potest sortiri effectum suum, & jus quod erat remansum penes Resignantem jam erat effectum Resignatario, ita ut Resignans vivens nec de eo poterat disponere, & consequenter nec per ejus obitum vacare: Et licet per prædictam Resignationem dicatur acquisitum jus tantùm ad rem, tamen facit ut alteri conferri non possit *per text in C. si postquã de preb. in 6.* & ad hunc effectũ nulla adest differentia inter resignationem factam purè vel in forma dignum; cùm paria sint quod alicui Beneficium sit colla-
83 tum, & quod ei debeatur ad effectum ut alteri fieri nequeat collatio, & quod Gratia non sit conditionalis, sed tamen suspensiva quoad exequutionem; & hanc sententiam pluries amplexa est *Rota apud Burattum decis. 867. & in Majoricen. Parochialis 1. Iulij 1643. coram Carillo, quæ est 218. p. 9. tom. 1. recent. & apud ipsum Carillum 283. & in Toletana Archipresbyteratus 31 Iunij 1657. coram R. P. D. Albergato,* & alibi, & fuit doctrina *Gabrielis cons. 186. lib. 1. Letter. de re Benef. lib. 3. q. 14. n. 58 & novissimè Rota apud Eminentiss. Ottbob. decis. 130. n. 13.* Dicitur tamen ibi quod antequam sit exequtioni demandata prævia justificatione idoneitatis, nihil ponat in esse.

84 In quibus decisionibus dicitur quod provisio in forma dignum licet videatur conditionalis, tamen non est talis quoad substantiam, sed quoad exequutionem, & quod quoad substantiam sit pura, & quod tantum suspenditur per ipsam Exequutio, quia tempore Gratiæ inest habilitas, & tantum remanet detegenda ab exequutore; seu ut alij dicunt, est Gratia suspensiva in quantum ad exequutionem, non tamen purè conditionalis, p[illegible] cæteris *Tond. c. 4. § 2. nu. 8.* Et ita etiam *Rota decis. 634. num. 23. & 24. penes Post. & in Burgen Can. penes Marches. fol.... part. 1.* in qua abundè dicitur quod provisio seu Litteræ in forma dignum non faciunt Gratiam conditionalem, quia illa verba *quatenus idoneus reperiatur* respiciunt qualitatem idoneitatis quæ de jure inest, & potiùs esse in monitionem, & ad instructionem Exequutoris: & sic non efficiunt Gratiam conditionalem, sed respectu Exequutionis faciendæ quæ dilata est usque ad illud tempus postquam idoneus repertus fuerit provisus: & licet hæc conditio impediat acquisitionem gratiæ donec constiterit de idoneitate impetrantis, tamen non impedit acquisitionem juris, cùm de re vera provisus est habilis; & post scripta vidi decisum apud *Amatum Dunozett. tom. 1. decis. 367. n. 22.* Nam placuit responsio in alia decis. nempe dictam Gratiam Veroni fuisse in forma dignum, quæ cùm non fuerit exequutioni demandata non potuit consumere vacationem per solam provisionem, *Garz. ad reg. 8. glos. 1. §. 2. sub nu. 3. & nu. 25. & 56. Rota decis. 498. n. 2. & decis. 523. nu. 2. & 3. part. 2. recent. & coram Cavall. decis. 477. n. 5.* Quamvis etiam Gratia in forma dignum ad favorem certæ personæ super certo corpore Beneficij dicatur Gratia pura, & per eam acquiratur jus ad rẽ, *C. si postquam, de preb. in 6.* & provisio Exequutoris requiratur solum pro exequutione facienda, quæ differtur in tempus quo impetrans idoneus repertus fuerit, non autem pro acquisitione juris & substantia Gratiæ, ut dicit *Rota in Burgen. Can. 28. Aprilis 1597. coram bon. mem. Cardin. Pamphilio seniore impres. per Marches. de commis. tom. 1. p. 1. cap. 2. fol. 142.* attamen per hanc gratiam non verificatam & nondum exequutam, non inducitur vacatio per obitum, *Put. decis. 258. lib. 3. in antiq. Rota in d. Burgen. Can. coram Pamphilio, & in Brachoren. Cantoria 26. Maij 1601. coram Iusto, & in Pampilonen. de lansi 28. Iunij 1605. coram*
85 *Seraphino.*

Contrarium tamen videtur sentire *Gratiosus Vbertus in d. prax. c. 6. de justificat. ex Exequutione Litterarum Apostolicarum fol. 250. vers. & hæc Gratia in forma dignum* ubi sic loquitur: Et hæc Gratia in forma dignum nullum tribuit jus in re, sed solum importat mandatum de providendo, quatenus idoneus repertus fuerit, *Cassad. decis. 1. n. 6. ut lit. pend. Rebuff. in prax. tit. de rescriptis in forma dignum n. 2.* Et stante clausula apponi solita *si per diligentem examinationem idoneum esse repereris* sequitur quod ante purificationem dictæ conditionis idoneitatis nullum impetranti fuerit jus quæsitum neque etiam ad rem, *Bellamer. decis. 667. Gabriel. cons. 188. n. 26. l. 1.* potest enim evenire ut in examine non approbetur, *Rota rec. p. 2. decis. 560. n. 8. in fin.* & antequam sit Exequutioni demandata nihil ponit in esse *Mandos. in reg. d. ann. quæst. 8. n. 3. Rota recent. p. 2. decis. 590. n. 3.* Hæc ille sic; etiam sentire videtur *Mascob.*
86 *in prax. habendi concursum prælud. 7. dub. 21. n. 57.* ubi dicit quod provisio in forma dignum dat titulum conditionatum, in Gratiosa verò titulum purum: sed hæc doctrina *Vberti* intelligenda est juxta supradicta ut scilicet non dicatur conditionalis quoad substantiam sed quoad exequutionem, seu ut sit conditionalis conditione resolutiva, quatenus si idoneus non reperiatur resolvatur jus quæsitum per gratiam seu mandatum Papæ, & cùm jam gratia purificata est coram Executore, seu de idoneitate coram Executore constitit, Gratia, & collatio facta dicatur in ipso instanti rescripti Apostolici, non verò in tempore executionis, & priusquam conditio rescripti purificetur jus illud pendulum provisi impedit quod interim aliter de eo Beneficio disponi non possit, *Rota in d. decis. 303. n. 17. & 18. apud Penting.*

87 Alia de Litteris in forma dignum dicenda sunt suo loco in capite in quo (Deo dante) tractaturi sumus de Exequutore in forma dignum. Interim advertas quod hodie in Dataria non providentur beneficia etiam simplicia absque approbatione Ordinarij seu absque Litteris testimonialibus Ordinarij, cum quibus approbet, & fidem faciat idoneitatis, & habilitatis illius qui impetrare cupit beneficia, & quod non sit inquisitus, nec per hoc expediuntur semper Litteræ in forma gratiosa sed quandoque & in forma dignum, nisi petatur quod expediantur in forma Gratiosa, in qua forma augetur taxa & solvitur aliquid plus, Inolevit hic stylus in Dataria quia quandoque Beneficia conferebantur minùs idoneis, quibus ut pla-

cimus

rimum à Magnatibus favent, illique, qui hodie abjectio plebis existimantur, excludebantur, quod alienum esse debet ab Ecclesia Dei & à Ministris Christi Domini nostri qui caput est Ecclesiæ, & quia cùm concurrant multi ad Beneficia, nec Papa potest habere notitiam singulorum, ne Beneficia conferantur minùs idoneis, vel minùs dignis qui plusquam digni favores procurant, quia propria non habent merita; ideo, hodie in Dataria non providentur Beneficia absque Ordinariorum Litteris commendatitijs, quod inconcussè observatum fuit per bon. mem. Eminentiss. ac meritiss. Jacobum Corradum Prodatarium Alexandri VII. felicis recordationis.

88 Hæc in quantum ad Litteras, Pro dispensationibus tamen matrimonialibus non dantur Litteræ in forma Gratiosa, sed commissiones ad dispensandum, *Corrad. in prax. disp. lib. 7. c. 2. n. 32.* Sicut Beneficia Apostolica pro alienationibus rerum Ecclesiasticarum semper conceduntur in forma Commissaria.

CAPUT III.

Cui, seu quibus Litteræ Apostolicæ super Gratijs concessis dirigi debeant, præsertim in Beneficialibus? Qui Ordinarij nomine veniant, & quando Exequutores dati mutari possint?

SUMMARIUM.

1 *Concil. Trident. mandavit, ut causæ omnes coram Ordinario in prima instantia tractari debeant.*
2 *Concilium non loquitur de Exequutione Litterarum Apostolicarum Beneficialium.*
3 *Si ad Exequutionem Litterarum Apostolicarum allegetur aliqua exceptio requirens altiorem indaginem, tunc judicium coram Ordinario faciendum est secundùm Barbosam.*
4 *Fallit si Exequutor esset mistus, vel Gratia esset signata manu Sanctissimi.*
5 *Adducitur sententia Salgadi.*
6 *Salgadus tenet, quod à regula Tridentini excipiuntur Litteræ Exequutoriæ super provisione Beneficiorum reservatorum.*
7 *Si Litteræ super provisione Beneficiorum fuerunt alteri directa, quàm Ordinario, & subscripta à Papa, tunc Exequutor cognoscit uti Ordinarius super omnibus, secundùm Salgadum.*
8 *Via Exequutiva comprehenditur sub Decreto Trident. secundùm Salgadum contra Barbosam.*
9 *Cùm expeditio fit in forma Gratiosa tunc Papa ipso providet, & facit Gratiam & dat quos vult Exequutores, ac etiam cui vult committit.*
10 *Cùm Papa signat Gratiam in forma dignum, tunc non ipse immediatè confert, sed dat mandatum ad providendum, & committi debet Exequutio Ordinario.*
11 *Gratias quas Papa facit per Breve, tunc si ipse facit dirigit Brevia ipsis Oratoribus; cùm mandat fieri committit Ordinarijs.*
12 *Semper, quando Papa dat mandatum ad aliquam Gratiam sive per Litteras sub Plumbo, sive per Brevia, Litteræ diriguntur Ordinarijs in prima instantia.*
13 *Ordinarius potest allegari uti suspectus antequam ipsi Litteræ dirigantur, sed de raro.*
14 *Ordinarius cùm recusat Exequi Litteras adire debet Sedes Apostolica à qua diriguntur aliæ Litteræ viciniori Episcopo.*
15 *Exequutor secundo loco datus in defectum primi non debet exequi Litteras nisi vocato primo Exequutore deputato.*
16 *Cùm Litteræ expeditæ sunt in forma dignum antiqua, quo casu una Bulla expeditur, si Ordinarius cui directa est Bulla renuit exequi, adiri debet Sedes Apostolica, ut committat viciniori, si in forma dignum novissima tunc conceditur altera Bulla directa viciniori in defectum Ordinarij Exequutoris.*
17 *Secundus Exequutor non potest procedere nisi data negligentia primi de qua constare debet juridice.*
18 *Primus Exequutor re integra potest purgare morã.*
19 *Non dicitur negligens ante justificationem Litterarum.*
20 *Tondutus dixit recurrendum esse ad Metropolitanum in casu negligentiæ, sed malè.*
21 *Ordinarij nomine veniunt Episcopus ac ejus Vicarius Generalis.*
22 *Ex stylo inveterato Datariæ, & Cancellariæ, Litteræ quæ per ipsam Cancellariam expediuntur, semper Vicarijs Episcoporum diriguntur.*
23 *In Regnis, & Provincijs ultra montes committuntur Litteræ Officialibus, qui sic vocantur Vicarij Episcoporum.*
24 *Litteræ per Breve quandoque Episcopis diriguntur, & fit commissio Episcopo sive ejus Vicario.*
25 *Et cùm Commissio est facta Vicario non potest se intromittere Episcopus.*
26 *Collatio facta ab Episcopo cùm Litteræ fuerunt directæ Vicario non tenet.*
27 *Cùm Litteræ sunt directæ Episcopo non potest Vicarius se intromittere.*
28 *Litteræ si fuerint expeditæ per Breve, in quo adest illa disjunctiva vel, tunc unusquisque potest procedere.*
29 *Litteræ si fuerint directæ Vicario, ille remoto successor in Officio poterit procedere, & Exequutionis Litteras demandare.*
30 *Vicario Capitulari Dataria, & Cancellaria non dirigit Litteras.*
31 *Si Vicarius Episcopi efficiatur Capitularis, non poterit amplius procedere ad Litterarum Exequutionem.*
32 *Litteræ si fuerint directæ Vicario Episcopi cùm Episcopus moritur, nec ipse amplius potest exequi nec Vicarius Capitularis, sed expectare debet vel novus Episcopus, vel recurrere ad Sedem Apostolicam pro mutatione Exequutoris.*
33 *Vicarius Apostolicus Exequitur Litteras directas Vicario Generali Episcopi.*
34 *Cùm Oratores sunt nullius Diœcesis Litteræ diriguntur viciniori Episcopo, & quis dicatur vicinior.*
35 *Nomine Ordinarij venit etiam Prelatus habens jurisdictionem quasi Episcopalem.*
36 *Attento stylo Curiæ Litteræ non committuntur Vicarijs Prælatorum inferiorum, nec ipsi præciso privilegio possunt exequi Litteras Apostolicas.*
37 *Prælatus inferior, qui subest Episcopo non venit nomine Ordinarij, cui Litteræ Apostolicæ diriguntur, quod sit in materia jurisdictionali.*

1 SACRUM Trident. Concilium maturè magnaque circumspectione in session. 24. cap. 20. de Reformatione, statuit, quod causæ omnes etiam Beneficiales in prima instantia coram

tam Ordinario tractari decernique deberent, nisi tamen ex urgenti causa aliter expedire decreverit Summus Pontifex, & tunc id facere debeat Papa per speciale ejus rescriptum manu propria signatum. Sub hoc Concilij Decreto non
3 comprehendi Exequutiones Litterarum Beneficialium, quamplurimi Doctores notaverunt, præsertim accuratissimus *Augustinus Barbosa de potestate Episcopi alleg. 81. n. 17. & in Appendice de allegat. etiam n. 17. Novarius in practicalibus juris Can. tit. de causis prima instantia, concl. prima, alias* 54. quia Concilium loquitur de litibus, & causis Ordinarijs in quibus datur instantia, non autem tractat de Exequutionibus Litterarum Apostolicarum, quæ omninò sunt extrajudiciales; quod etiam ne. om docuit idem *Barbosa in remission. ad Trid. loc. cit. n.* 12.

Addit *Barbosa*, quod si ad Exequutionem Gratiæ Apostolicæ allegetur aliqua exceptio, quæ altiorem requirat indaginem, & redderet posset ex ea Gratia nulla quia tunc necessariò datur instantia, non posset auferri jurisdictio ab Ordinario in prima instantia, juxta dictum Decretum Concilij, & ad hoc allegat *Flores de Mena lib. 1. quæst. 12. num. 27. Rocc. in praxi agur. resolut 339. Garz. part. 1 cap. 5. num. 546. & seipsum in praxi exigend. pens. quæst. 7. num. 30.* Tamen tunc licet Exequutor teneatur remittere Ordinario causam, ut de exceptionibus plenariè cognoscat; non tamen tenetur supersedere in Exequutione, nec Ordinarius poterit Exequutori inhibere aut aliter impedire Exequutionem, allegat *Garz. d. c. 5. num. 525. Salgadum de regul. protec. 3. part. cap. 3. num. 44. & 45.* & seipsum, nisi tamen nullitatis exceptio proposita ex eisdem actis, & lectura Litterarum pateret, nec requireret altiorem indaginem, nam tunc Exequutio omninò cessaret, allegat *Peregrinum de manu regia tom. 1. cap. 9. n. 16. & seipsum in d. q. 7. n. 5.*

4 Si tamen ex verbis Litterarum Exequutor esset mixtus, quia partes Judicis teneretur assumere, vel Gratia esset signata manu Sanctissimi, tunc talis Exequutor non teneretur causam Ordinario remittere, ut cognoscat de exceptione apposita, sed ipse poterit de illa cognoscere ad effectum exequendi, quia ex appositione manus Sanctissimi censetur avocata causa ab Ordinario, ita *Barbosa in d. alleg. 81. n. 17. & in Appendice ad dict. allegationem eodem num. 17.* quem sequitur *Novar. loc. cit. & fuit doctrina Flores. de Mena d. qu. 12. num. 17.*

5 *D. Franciscus Salgadus in suo tractat. de retent. Bullarum par. 2. c. 34. à nu. 53.* fusiùs tractat hanc rem, & postquam *Barbosa, Novar. & Flores de Mena* sententiam retulit, loquens de Litteris Apostolicis super provisione Beneficiorum dicit, quod non expediuntur super Beneficijs reservatis & affectis, & tunc cuilibet licitè committi possunt, & Exequutor datus licitè procedit ad Exequutionem, nec in hoc casu locum sibi vendicat Trident. prout declarasse dicit Gregorium XIII. in quadam sua Constitutione, & declarasse etiam Sacram Congregationem, quod iterum adnotavit *par. 2. cap. 10.* Verùm si tunc in Exequutione compareret aliquis, & legitimè opponat, & sit audiendus quia legitimus contradictor, tunc cognitio spectabit ad Ordinarium cui spectat cognitio in prima instantia, & ad hoc citat *Barbosam & Novarium.* Sin autem Litteræ sunt expeditæ super exequutione Gratiæ Beneficij non reservati, vel alias affecti, tunc dicit *Salgad. loco cit. n. 58.* si manu Sanctissimi non fuerint signatæ Litteræ, tunc prima instantia pertinebit ad Ordinarium, etiam super Exequutione, ut idem dicit *n. 48.* quod latiùs explicat *Salgadus, & reprobat Garziæ doctrinam de benef. q. 6. c. 2. n. 110.* & tenet cum *Flores de Mena lib. 1. quæst. 12. & q. 4. nu. 35.*
6 Docet enim ib. *Salgadus*, quod à dicta regula Tridentini excipiuntur dumtaxat Litteræ expeditæ super provisione Beneficiorum reservatorum, vel affectorum Sedi Apostolicæ: in cæteris verò Exequutionibus firma remaneat dispositio Tridant. quod etiam docuit *par. 2. c. 10.*

7 Sin autem Litteræ fuerint subscriptæ à Sanctissimo, & directæ alteri, quam Ordinario, tunc tenet *Salgadus d. cap. 34. num. 57.* quod ille Exequutor habebit cognitionem, non solum super exceptione, sed etiam super alijs via ordinaria, ex Decreto Tridant. ad quod cùm requiratur, quod ex forma commissionis recipiat facultatem assumendi partes Judicis per aliquam clausulam, uti si fuerint expeditæ Litteræ sub intrusione, vel in forma dignum, & quod manu Sanctissimi sint subscriptæ, respectu cujus Signaturæ Concilium introduxit novam formam, cùm de jure antiquo cesset avocatio statim ac alteri fuissent Litteræ directæ, requirit enim Trident. Signaturam Sanctissimi.

8 Insuper *Salgadus in d. c. 34. n. 63.* reprobat doctrinam *Barbosæ & Novarij* licentium viam exequutivam, & processum extrajudicialem non comprehendi sub dicto Tridentin. Decreto, ex quo non habent instantiam, nam dicit eos loqui contra juris principia, & se remittit ad ea, quæ dixit in *c. 10. d. p. 2.* Hæc, & alia ibi latissimè more solito.

9 Sed aliter præsens materia resolvenda est, & de via ordinaria agendum est alibi, siquidem in Beneficialibus cùm dantur Litteræ in forma Gratiosa, quia tunc Papa ipsa providet, confert & Gratiam immediatè facit, dat Exequutores quos vult, & plerosque ad petitionem ipsius provisi, & solet committere tribus in solidum in Dignitate tamen constitutis, quibus nudum tantum ministerium committit immittendi dumtaxat in possessionem provisum, & ut dicemus, dicuntur meri Exequutores, & nullam habent ex se jurisdictionem nisi per accidens, cùm scilicet de meris efficiuntur mixti ratione contradictoris, vel possessoris, de qua re suo loco: interim scire sufficiat, quod provisionibus factis in forma Gratiosa Papa dat Exequutores quos vult, & nominat pars ipsa, & etiam Romanæ Curiæ Prælatos, nec tenetur dirigere Litteras Ordinario.

10 Cùm verò expeditio Litterarum fit in forma dignum, quia tunc Papa non providet immediatè, sed ut notatum est, dat mandatum de providendo, semper committit Ordinario, ut verificatis expositis, & idoneo existente impetrante, Apostolica authoritate provideat, seu conferat Beneficium impetranti tale mandatum, ut Tridentini mens servetur, & procedit si expediantur in forma dignum sive antiqua, sive novissima, nam semper primò diriguntur Litteræ Ordinario loci, quo recusante, vel negligente tunc devolvitur jurisdictio ad viciniorem, ut mox latiùs explica-

plicabimus, & notavit *Amayden. d. libr. 2. c. 5. sub num. 38.* Sicuti etiam omnia mandata ad dispensandum seu dispensationes statuit Sacrum Concil. Trident. *sess. 22. cap. 5. de refor.* quod omnia, seu omnes committantur Ordinarijs locorum, & quæ Gratiosè impetrata fuerint voluit, quod non sortiantur effectum donec ab ijsdem Ordinarijs locorum tamquam Sedis Apostolicæ delegatis summariè, & extrajudicialiter cognoscatur expressas preces subreptionis vitio non subjacere, ut expresè ibidè cavetur, & præ cæteris adnotavit *Corrad. lib. 2. c. 4. & lib. 7. c. 4 n. 10 prax. disp.*

11 In cæteris verò gratiosis quas Papa concedere solet per Breve, si totaliter, & absolutè Gratiam facit, & tunc non dat Exequutores, sed ipsi Oratori dirigit Gratiam, seu Breve; ut sunt Brevia in quibus dispensat super ætate, extra tempora: aliquando verò licet faciat Gratiam, & dirigat ipsi Oratori Breve, attamen verò concedit Gratiam arbitrio Ordinarij, vel exequendam ab Ordinario verificatis expositis, cum verbi gratia Papa concedit Gratiam, ut quis possit habere Oratorium privatum; ut valetudinarius possit vesci carnibus in cibus vetitis ab Ecclesia, vel dispensat super aliqua irregularitate, vel quid simile: aliquando vero licet per Breve concedat, tamen committit Ordinarijs & alijs in dignitate constitutis in solidum, ut Gratiam exequantur, ut sunt Brevia super alienationibus bonorum Ecclesiasticorum, super concordijs, & similibus materijs.

12 Generaliter tamen notes, quod semper quando Papa non facit Gratiam, sed faciendam committit, seu pro illa facienda dat mandatum, semper Ordinarijs locorum committit, sive hoc faciat per Litteras sub plumbo, ut in materijs Beneficialibus, sive per Breve cum Annulo Piscatoris in alijs materijs, quia cùm ipse notitiam non habeat de expositis committere æquum est ac necessarium, Ordinarijs locorum, qui plenam cognitionem, & certitudinem habere debent, ne contingat ut Gratiæ concedantur indignis, & contra mentem Papæ, cujus intentio est limitata: & hic stylus inconcusè servatur.

13 Sed quandoque contingit, ut alteri quam Ordinario dirigantur Litteræ, quia datur pro suspecto Ordinarius, & quidem si suspectio allegatur antequam Litteræ sint commissæ, *Corradus in prax. material. lib. 7. cap. 4. à n. 25.* dicit quod obtineri potest, quod alteri viciniori Ordinario committatur, & quod hoc sæpè in Beneficialibus contingere potest. Verùm licet hoc etiam concedat *Amayden. lib. 1. cap. 19. in princ.* attamen dicit, quòd non ita de facili hoc admittit Dataria, sed valdè rarò, & ex urgenti causa, quod credo verissimum; nam non ita de facili removeri debet Ordinarius, præsertim cùm si Ordinarius renuat exequi, vel contra Litteras impetratas judicaverit adest remedium, ut tunc viciniori Litteræ committantur denovo, ut patebit: igitur non ex simplici suspectionis allegatione removeri debet Ordinarius etiam in Litteris Gratiosis.

14 Sin autem Litteræ jam expeditæ fuerint, & directæ Ordinario, ut est consuetum, tunc si Ordinarius recusat eas exequi, adiri debet Sedes Apostolica pro mutatione Exequutoris, & tunc impetrantur Litteræ directæ viciniori Ordinario, attento quod proprius Ordinarius Litteras Apostolicas impetratas recusavit exequi; & in his servandis Litteris directis Ordinario viciniori apponitur clausula, quod requisito priùs Ordinario Oratoris, ejus Promotore Fiscale audito, si idem Ordinarius ad præfatam Litterarum Exequutionem indebitè, & sine rationabili causa procedere recusaverit, & causam legitimam recusationis non adduxerit, tunc ipse vicinior Ordinarius exequatur Litteras juxta earumdem formam, ut notavit præ cæteris *Corrad. in praxi dispens. lib. 7. cap. 4. sub num. 25. vers. si naturaliter*, ubi etiam *nu. 26.*
15 docet quod secundus Exequutor viciniot nullo modo potest procedere ad Litterarum Exequutionem, nisi requirat priùs proprium Ordinarium cum inserto tenore Litterarum sibi præsentatarum, nec sufficiat, ut partes ipsæ requirant proprium Ordinarium, ut velit exequi, ut latiùs *Corrad.* & dixerat antea *lib. 4. c. 5. n. 53. & 54.*

16 Quod quidem in Beneficialibus etiam servatur; si quidem Litteræ si sint expeditæ in forma dignum antiqua, quo casu non expediuntur Litteræ Exequutoriæ sed una duntaxat Bulla, tunc si Ordinarius cui sunt directæ Litteræ renuat, debent impetrari à Sede Apostolica novæ Litteræ, ut supra dictum est, directæ viciniori, vel Metropolitano, ut requisito priùs proprio Ordinario, eoque renuente ipse Exequutor, & fieri debet requisitio juridicè per Litteras cum inserta forma ab ipso Exequutore viciniori, ut dictum est: sin autem in forma dignum novissima, qua attenta eodem tempore dantur secundæ Litteræ, Exequutoriæ directæ, vel viciniori, vel Metropolitano, in quibus conceditur, quod si Ordinarius infra viginta dies exequi recusavarit, vel aliàs negligens fuerit, ipse Exequutor, ut statuit Beat. Pius Quintus in sua Bulla *Cogn. 32.* in Ordine, in omnibus resignationibus Beneficiorum servandum, & ponit formam Litterarum expediendarum.

17 Hic tamen secundus Exequutor non poterit procedere ad exequutionem nisi data priùs negligentia primi, de qua legitimè constare debet per requisitionem, & in actis deduci; nec sufficit hoc esse verum, ut latissimè discurrit *Garzia par. 6. cap. 2. à n. 60. cum sequentibus. Rota penes Posth. decis. 650. Rota par. 1. recent decis. 773. Addentes ad Gregor. decis. 46. num. 10 Amayden. lib. 1. ca. 5. sub num. 38. in fine. Massob. in praxi habend. concurs. reg. 5. d. quæst. num 4.* A quo recedendum esse puto in eo, quod docet, quod secundus Exequutor non teneatur requirere primum, sed sufficit quod in actis constet, quod fuerit requisitus per partem post Litterarum præsentationem, & Exequutio non sit facta, nam aliter praxis se habet.

18 Poterit tamen, si res est integra, motam prorogare, & exequi Litteras Ordinarius proprius, cui fuerunt directæ Litteræ, *Garzia loc. cit. Massob. in prax. hab. concl. reg. 5. dub. 11.*

19 Non poterit tamen dici negligens ante Litterarum iustificationem, ut dixit *Rota in d. decis. 650. penes Posth.* Sicuti cum comparet aliquis legitimus contradictor, seu alius possessor, & opponit de jure suo, quia tunc procedi debet juris ordine servato, & citato in posterum, qui se opponit, ut dicendum est suo loco. Ideo non potest dici de negligentia, ex *Garz. loco cit.* docet *Salgad. de ret. Bull. part. 2. cap. 34. num. 101. Mass. reg. 5. dub. 8. in principio.*

20 Ex his non acquiesco libenter doctrinæ *Tond.*

part.2.cap.4.§.2.nu.6. dum ibi scribit, quod quando Ordinarius non vult exequi Litteras sit in potestate Impetrantis utrum malit recurrere ad Metropolitanũ, aut eo relicto ad unum ex viciniori- bus; si enim *Tond.* intellexit de recursu ad Metropolitanum vigore appellationis Ordinariæ, ejus doctrina non placet, quia Ordinarius tunc fungitur Apostolica authoritate delegata, ideò recurrendum erit ad Sedem Apostolicam; si verò *Tondut.* intellexit, quod adiri potest vel Ordinarius vicinior, vel Metropolitanus ratione Litterarum Apostolicarum Exequutorialium, prout credo, quod fuerit locutus, & tunc ei acquiescendum erit; sed hac de re alibi: cùm tamen Ordinarius pronunciaverit Literas non esse exequendas tamquam subreptitias, tunc non poterit adiri secundus Executor, qui tantum censetur datus in casum negligentiæ, nam tunc ad Papam recurrendum est, *Rota penes Peut. decis.168.n.20.*

21 Ordinarij autem nomine pro certo tenendum est, quod venit Episcopus, ac ejus Vicarius, seu Officialis generalis, qui secundùm communiorem opinionem Ordinaria jurisdictione potitur, & omissis alijs novissimè eruditus, & amicus *Carolus Peregrinus in sua prax. Vicariatus part.1. sect.2. subs.3.* Unde inolevit stylus Datariæ, & Cancellariæ Apostolicæ, quod Litteras Apostolicas semper committunt Vicarijs Episcoporum, sive Beneficiales, sive dispensationum super gradibus prohibitis ad finem contrahendi matrimonium, vel continentes aliquod aliud mandatum ad gratiam, & quia in Regnis, & Provincijs ultra montes Alpinos Vicarius Episcopi vocatur Officialis,
22 ideò pro illis Regionibus Dataria, & Cancellaria committit Officialibus: observavit practicus *Corrad. in praxi dispen. libr.2.cap.4 num.17.18 & 19.* Numquam tamen Litteræ sub Plumbo commit-
23 tuntur Episcopis, & eorum Vicarijs, sed vel Episcopis, vel Vicarijs, uni scilicet, quod etiam mandavit dictus Beatus Pius in sua Constitutione Cogit 32. in ordine, & ferè semper Vicarijs Episcoporum committuntur, & diriguntur ut observat *Garzia d. part.6. cap.2. num. 43.* Licet tamen
24 cùm Litteræ expediuntur per Breve sub Annulo Piscatoris, dirigi solent Episcopo sive ejus Vicario, & ita scribitur foris: Venerabili Fratri Episcopo N. sive Dilecto filio eius Vicario in Spiritualibus generali &c. quod sæpiùs vidi. Et illud observatione dignum est, quod cùm Litteræ Apostolicæ diriguntur Vicario, Episcopus non potest aliquo modo illis se intromittere, quia cùm diriguntur Vicario, nomine Vicarij non venit Episcopus; nam licet idem Tribunal sit Episcopi cum Vicario, & quasi eadem censeatur persona, attamen hoc procedit in negotiis, quæ iure ordinario spectant ad Episcopum, non autem in delegatis; nam tunc distinctæ sunt personæ, & iurisdictio non egreditur personam Delegati, cui scilicet facta est commissio, nam verba tantum valent quantum sonant, aliàs nulliter agitur *Decius in cap. quoniam, Abbas num.62. de offic. Deleg. Zab. in clem.2. de rescriptis, num.10. Ugolinus de potestate Episcopi cap.4.§.7. Gratianus cap.92. Salgad. de ret. Bull. part.2.c.34.n.15.* ubi multos allegat *Sanchez de matrim. disp.27 num.30. Meroll. tom.2. disp.4. dub.6. de dispensatione in legib. dub. 33. num.602. Corrad. lib.7.cap.4.num.38. qui num.*
25 *41.* dicit fuisse declaratum in Urbe, pœnitentiam datam ab Episcopo vigore dispensationis matrimonialis in absentia Vicarii non profuisse, sed de novo oportuisse Oratorem facere pœnitentiam. hanc etiam sententiam tenet *Garz. de benef. part*
26 *6.cap.2.num.20. & 21.* qui loquitur in Beneficialibus, & dicit, quod aliàs collatio facta ab Episcopo nec tunc coloratum titulum præbeat, nec iuvari posse regula de triennali: sequitur *Tondut. tom.1. part.2. cap.4. §.2.n.1.*

27 Et vice versa si Litteræ fuerint directæ Episcopo, nec poterit Vicarius vigore Officii se ingerere in illius Exequutione antequam Episcopus ei subdeleget, si causa erit subdelegabilis, & si ab ipso Papa fuerit Delegatus, ut notant Doctores citati, quibus adde *Campanile in divers. iuris Canonici rubr.11.cap.13.num.148. Merolla late d. tomo 2. disp.4.cap.6.num.602. qui num.63.* dicit, Si Vicarius cui facta est commissio creatur Episcopus eiusdem Diœcesis, non poterit procedere ad expeditionem si commissio facta fuerit sub nomine Dignitatis Vicarii, secus si commissio facta fuerit sub nomine proprio personali.

28 Cùm autem Litteræ fuerint expeditæ per Breve, & in illo fuerit illa disjunctiva, sive Venerabili fratri Episcopo, sive Dilecto in Christo filio Vicario; tunc non opus erit subdelegatione, si in solidum facta est commissio.

29 Si Litteræ fuerint directæ Vicario, illo remoto successor in eius Officio poterit dictas Litteras ad Exequutionem demandare, & perficere mandatum, seu commissionem, quia illud sive illa facta est non personæ sed Tribunali & intuitu Officii, ad textum *in C. quoniam Abbas de offic. Jud. delegati*, ubi Abbas & Canonistæ *Paris. de resign. libr.3. quæst.11. num.17. Sbroz. de Offic. Vicar lib.2. quæst.67. Capra consil.67. num.32. Gamb. de Offic. legati libr 8. quæst 97 Garzia d. part.6.cap.2. num. 54. Corrad. in praxi dispens. libr.7.cap.4.num.36. vers. his tamen non obstantibus, & vers. quare, Merolla tom.2. disp.4.cap.6. dub.33. num.564. & nu. 569. Gratian. cap 92. num.15. Genuensis in praxi cap.69. in editione Romana, & alij, & ita decisum in Rota dicit Parisius loc. cit.* Quicquid in contrarium scripserint multi; sed in contrarium est observantia, quæ procedit sive re integra, sive re non integra removeretur, seu moriatur is cui delegatio facta, quia numquam Dignitas cui facta est commissio moritur, *Mer. loc. cit. n.567.*

30 Vicario Capitulari Sede vacante Dataria, & Cancellaria non dirigit Litteras, nam licet Capitulum dicatur succedere in Episcopi iurisdictione in spiritualibus, & temporalibus, attamen prædicta rescripta non ei diriguntur, sed viciniori Episcopo, ut stylus est: imò directas Vicario Episcopi ipse Vicarius Capitularis non potest aliquo modo exequi, sive sint dispensationes, sive Litteræ in forma dignum, seu alterius materiæ, ut optimè observavit *Corradus libr.7. cap.4. num.11. Garzia part.6.cap.2. num.40. 41. & 44. cum seq. Merolla sub num.604.* licet alii in contrarium scripserint.

31 Imò si Vicarius Episcopi cui directæ fuerunt Litteræ Apostolicæ, mortuo Episcopo efficeretur Vicarius Capitularis, non posset exequi has Litteras, ut *Garzia loc. cit. & Corradus*: quicquid alij rescripserint in contrarium, *Sanchez. lib. 8. disp. 27. num.32.* quia in contrarium stat stylus Cancellariæ, & Curiæ, nam tunc est Vicarius Capitularis

non

non Episcopi, cui Litteræ sunt directæ, nec Cancellaria consuevit Litteras Capitulari Vicatio dirigere, stylus Curiæ enim est attendendus, & non opinio Doctorum.

32 Sic etiam si Litteræ fuerint expeditæ vivente Episcopo, & directæ Vicatio suo Generali, si ante præsentationem Episcopus diem agat extremum, vel etiamsi fuerint præsentatæ non tamen executæ, nam tunc non poterit nec ipse Vicarius Generalis, quia jam Officium ejus illicò expirat, & desinit esse Vicarius; nec Capitularis exequi, vel exequutionem cæptam perficere, quia ipsi non sunt directæ Litteræ, nec dirigi solent à Cancellaria, sed expectandus erit Vicarius Generalis novi Episcopi, sede scilicet plena, vel super dictis Litteris peti debet nova commissio quæ vocatur mutatio Judicis, qua committitur Ordinatio viciniori, & dictas Litteras exequatur servata forma Litterarum expeditarum; & tunc perinde est ac si à proprio viciniori Ordinario essent Litteræ directæ, prout observat *Corrad. d. lib. 7. cap. 4. num. 22.* qui etiam ponit formulam dictæ novæ commissionis in materia dispensationum.

33 Cùm verò Episcopus fuit remotus ab administratione suæ Ecclesiæ, & appositus Vicarius Apostolicus, tunc, dicit *Corradus loc. cit. num. 66.* quod tunc Litteræ diriguntur etiam Vicatio Generali Episcopi, vel ipsimet Episcopo; attamen eas exequitur Vicarius Apostolicus vigore facultatum quas habet à Sede Apostolica. Et ego sic vidi in praxi observari.

34 Cùm autem Oratores sunt nullius Diœcesis, tunc Litteræ diriguntur Vicario, seu Episcopo viciniori, ut docet stylus Curiæ; vicinitas autem mensuratur de Sede ad Sedem, non de loco ad locum, secundùm unam opinionem, licet alij teneant quod mensuretur respectu Diœcesium: verum tamen est quod attenditur quamplurimum quasi possessio, quæ multum in hac re operatur, ut dicit *Corrad. lib. 7. cap. 4. sub n. 18.*

35 Nomine etiam Ordinarij cui Cancellaria dirigit Litteras, venit non solum Episcopus, seu Vicarius, sed quilibet Prælatus habens jurisdictionem Episcopalem, ac separatam, & distinctum Territorium, ut observat ipsemet stylus, & notant omnes, *Barbosa de potestate Episcopi, alleg. 81. & in append. num. 4. Novar. in practicabilibus Juris Can. tit. de causis 1. instantiæ concl. 1. aliàs 54. Corrad. in praxi loc. cit. num. 60. & 61.* ubi connumerat istos Prælatos inferiores habentes quasi jurisdictionem Episcopalem, ac Territorium distinctum; quibus Cancellaria solet dirigi Litteras, *Tamb. de jure Abb. tom. 1. d. 1. quæst. 4. num. 6. Fagnan. in cap. accedentibus, num. 38 de excess. Prælatorum, Salgadus de retent. Bullar. part. 2. cap. 4.* & alij omnes.

36 Difficultas tamen in hac re esse potest, an hujusmodi Litteræ dirigi possint Vicarijs hujusmodi Prælatorum inferiorum: & quidem licet multi tenuerint quod sic, ut *Sanchez loc. cit.* & ni fallor *Salgad. loc. cit.* & alij, attamen in contrarium est stylus, *Corrad. lib. 7. cap. 4. num. 54. prax. dispens.* ut numquam Commissiones dirigantur Vicarijs Prælatorum inferiorum, sed Litteræ diriguntur sub nomine Ordinarij, præterquam tamen Vicario Abbatis Montis Casini ex indulto Sixti V. & Vicario Collegiatæ Ecclesiæ Sancti Martini nullius Diœcesis in districtu urbis, ex privilegijs Innocentij X. & cùm non dirigantur istis Vicarijs Prælatorum inferiorum, nec illas exequi possunt, præter tamen illos duos privilegiatos, ut notavit *Corr. loc. cit. n. 62.* Doctores autem in contrarium citati, & qui contrarium sentiunt loquuntur non attento stylo Cancellariæ, & Datariæ, qui est servandus. Scio tamen multos Vicarios istorum Prælatorum inferiorum exequi Litteras Apostolicas, præsertim dispensationes, sed si non habent privilegium ad id expressum malè faciūt, & contra stylum Cancellariæ, qui cùm inducat Legem causat actus nullitatem, & ut plurimum incidunt in hunc errorem, & contra hunc stylum Cancellariæ possunt se munire aliqua opinione, nam tuta conscientia non possunt agere contra stylum.

Ad quod accedit quia si possunt Vicarij Prælatorum inferiorum has exequi Litteras, utique non fuisset necessarium quod Papa id privilegio peculiari aliquibus tantum concederet, quod enim fieri potest non opus est, ut privilegio concedatur: ergo si Papa aliquibus concessit per peculiare privilegium, resultat conclusio quod regulariter fieri nequit. An autem Prælatus possit id committere suo Vicario? id patebit infra cùm agemus an Exequutor possit subdelegare.

37 Item dubitari potest an Ordinarij nomine veniat etiam Prælatus inferior qui subest Episcopo, an verò tantùm ille qui habet jurisdictionem, & territorium separatum cum totali exceptione? id affirmat *Salgad. part. 2. cap. 4.* & videtur quoque docuisse *Sanchez lib. 8 disp. 29 nu. 34.* docet enim *Salgadus* expressè contra *Barbosam*, & alios supra citatos, quod etiam inferiores Prælati qui Episcopo subsunt, veniunt appellatione Ordinariorum, & multos allegat Doctores, & multis argumentis fundat suam intentionem, quæ omnia omitto ex condicto.

Veritas enim est quod quicquid sit in materia jurisdictionali, nam tunc dicitur Ordinarius, in quibus terminis videtur loqui *Salgadus*, & novissimè hanc rem agitat *Fagnan. in cap. Accedentibus de excess. Prælat. à n. 20.*

Attameo in hac materia Litterarum Apostolicarum, quæ emanant à Sede Apostolica, & committuntur alijs exequendæ, stylus Curiæ est, ut solum dirigantur Prælatis habentibus jurisdictionem quasi Episcopalem, & territorium distinctum cum exemptione, nec alijs committuntur, ut optimè observavit *Corradus d. libr. 7. cap. 4. nu. 58. cum seq.* ubi dicit quod nec aliàs admittitur Supplicatio nisi adsit clausula quod Prælatus cui committitur habeat jurisdictionem, & territorium separatum, & affert formulam Supplicationis, quando scilicet sit concipienda quando petitur commissio dispensationes hujusmodi Prælatis, &c.

CAPUT IV.

De Præsentatione necessaria Litterarum Apostolicarum coram Executore deputato in eisdem Litteris.

SUMMARIUM.

1 *Executor, ut possit procedere ad Executionem Gratiæ non sufficit sic scire Gratiam fuisse concessam, eique commissam ejus Executionem.*

2 *Executor cùm Gratia est signata recipit tamen jurisdictionem in habitu.*
3 *Executor, ut possit procedere ad Executionem Gratiæ oportet, ut Litteræ sint Expeditæ, & ei præsentatæ, aliter nulliter ageret, n. 4. & 5.*
6 *Requiritur præsentatio originalium Litterarum secundùm aliquot.*
7 *Sufficit sumptum Litterarum cum subscriptione Datarii ejus sigillo, subscriptione Notarij deputati, vel etiam sumptis Notarij Auditoris Cameræ in forma vidimus cùm Litteræ sint deperditæ.*
8 *Litteræ præsentari debent vivente Pontifice qui eas concessit.*
9 *Si contingat error in nomine Executoris aliqui arbitrantur nihil officere.*
10 *Veriùs est Litteras esse corrigendas.*
11 *Litteræ præsentari debent vivente Pontifice qui eas concessit.*
12 *Cùm Executor capit ătis jurisdictione vivente Papa, illo mortuo exequitur illas.*
13 *Cùm non fuerint præsentata aliqui existimant posse Exequutorem illas exequi.*
14 *Refertur sententia* Sanchez, *& n. 15.*
16 *Referuntur argumenta in contrarium.*
17 *Refertur replicatio Doctorum primæ sententiæ.*
18 *Refertur responsio ad replicationem.*
19 *Clausula si* preces veritati *facit mandatum conditionale.*
20 *In Litteris si* in evidentem *continetur Delegata jurisdictio.*
21 *Litteræ Apostolicæ directæ Executoribus continent jurisdictionis exercitium, nec Papa facit Gratiam, sed mandat Executori ut veris existentibus narratis authoritate Apostolica Gratiã faciat, & n. 22.*
23 *Executor ad Gratiam est necessarius cum jurisdictionis exercitio, & quatenus vera sint narrata, & non merius.*
24 *Antequam Executor Gratiam exequatur nullum jus certum est acquisitum impetranti, sed incertum eventuale ad rem.*
25 *Narrata ad Gratiam impetrandam debent esse vera etiam tempere Executionis.*
26 *Datur intellectus ad textum in c. si super Gratia de* Offic. Delegati in 6.
27 *Sententia Authoris.*
28 *Probatur Sententia Authoris.*
29 *Hodie cessat difficultas stante regula Cancellariæ.*
30 *Affertur Sententia Rotæ apud* Durand. *ad comprobationem Sententiæ Authoris.*
31 *Multi Doctores prædictæ Sententiæ videntur rem confundere.*
32 *Refertur Sententia* Basilij Pontij *in hac materia.*
33 *Diversa est regula revalidatoria, & regula rationi congruit, quæ explicatur.*
34 *Regula revalidatoria non prodest negligenti.*
35 *Quando dicitur res integra, & desinit esse integra in hac materia Litterarum Gratiæ.*

1 UT Executor procedere possit ad Executionem Litterarum non sufficit, ut sciat Gratiam fuisse concessam eique commissam Executionem illius; nam quamvis, ut diximus, Gratia dicitur perfecta in esse suo postquam fuerit signata, *Rota penes Mohed. decis. 3. sub tit. de rescript. nu. 2. penes Eminentiss. Celsum dec. 261. nu. 8. & 395. nu. 8. penes Carillum 250. nu. 2. penes Tond. post tract. de pens. 75. nu. 20.*
2 & tunc recipiat Executor jurisdictionem, tamen in habitu non in actu ita ut non solùm requiratur Expeditio Litterarum ad perfectionem Gratiæ cùm dicta expeditio Litterarum sit illa quæ dat
3 formam Gratiæ, ut alijs citatis adde *Fagnan. in d. cap. licet. nu. 11. cum seq. de crimine falsi*, & expeditæ tunc dicantur cùm fuerint plumbatæ, *Ludovis. decis. 440. num. 5. Rota apud Amatum Dunozett. decis. 708. nu. 21. Fagnan. cap. licet. de crimine falsi,*
4 *nu. 5.* sed necessariò requiritur ut Litteræ expeditæ coram Executore, cui directæ sunt, præsententur; ante quarum præsentationem non poterit in actum deducere jurisdictionem, quam solum in habitu habet, *Garz. p. 5. cap. 1. nu. 349. & p. 6. cap. 2. nu. 2. & 8. Gabriel. in tit. de Executione rei judicatæ concl. 3. Mandos. reg. 27. quæst. 17. nu. 4. Vbertus de citationibus, cap. 8. num. 328. Corrad. in prax. dis-*
5 *pens. lib. 7. cap. 6. num. 5. & 6.* & si Executor secus faceret, & ante præsentationem Litterarum procederet, nulliter ageret, *Rota apud Cresc. decis. 1. de offic. Delegati. & decis. 13. sub tit. de concess. prab. Rota penes Postium de manutenendo. decis. 402. n. 12. idem Vbertus cap. 2. de citat. nu. 26. & in prax. p. 6. de Executione Litterarum Apostolicarum fol. 261. vers. Litteræ in primis, Garz. de benef. p. 6. cap. 2. nu. 16. Amayden. lib. 1. de stylo Datariæ, cap. 7. n. 48.* quia Executor debet esse certus de sua jurisdictione, *Rota dec. 147. tom. 3. penes Rub.* & assignatur optima ratio, quia Exequutor, ut dicemus alibi, debet omninò observare formam sibi in Litteris præscriptam, aliter nulliter agit, non tamen potest illam scire nec observare nisi Litteræ sibi præsententur, ex quorum lectura videre debet observareque quid, & quo ordine agere debeat: quare quod dicit *Oldrad. de rescript. prælud. 9. nu. 51.* quod si Litteræ Gratiæ ad differentiam Litterarum ad lites habent jurisdictionem in illo ictu à die Datæ, quia per verbum fiat jus est quæsitũ, licet Litteræ non sint præsentatæ, ut intelligendum est de Gratiosis, cùm Gratia est facta à Papa; secus in mandatis, nam tunc oportet, ut Litteræ probentur ut Executor procedere possit, vel omninò negandum sit ante præsentationem non posse procedere, licet jurisdictionem habeat in habitu à die Gratiæ signatæ.

6 De qua præsentatione sufficienter constabit si Exequutor in Decreto seu Sententia posuerit illam clausulam *visis Litteris*, nam hæc verba verã, & realem productionem designant, *Burat. decis. 217. Addentes ad Gregor. decis. 59. nu. 14. Rota apud Eminentiss. Ottbob. dec. 58. nu. 26.* Et hoc si Exequutor extrajudicialiter procedere potuit nullo existente contradictore, ut loquitur decisio apud dictum Eminentissimum; nam si judicialiter procedere tenetur tunc ejus assertioni standum non erit, ut sæpè diximus: tunc enim constare debet ex actis de tali productione, prout loquitur *Lotter.*

Et quidem dicunt nostri quod non sufficit præsentare copiam Bullarum, sed Bullas ipsas originales, *Garz. part. 6. cap. 2. nu. 16. Lotther. de re benef. lib. 3. quæst. 11. num. 71. Rota recent. part. 8. dec. 143. num. 2. Amayden. cap. 5. num. 48.* & ita videtur quoque tenere *Cammarata tom. 1. decis. 12. num. 25.* qui dicit omninò denegandam exequutionem; & hæc fuit communis opinio antiquorum.

7 Sed attenta Constitutione Innocentii sufficit sumptum Bullarum cum subscriptione Domini Pro-Datarii cum eius sigillo impresso, & tum

sube

subscriptione Notarii ad id deputati, ut in eius Constitutione publicata *die 3. Februar 1652.* ut in puncto *Rota in Leodiens. Canonicatus 25. Iunij 1655. coram Leone Verospio num. 9.* quæ decisio habetur *in 12 parte recent. dec. 69.* & apud *Tond. post tract. de pens. 49.* & si tran sumptum fuerit aliter factum inducit actus nullitatem, *ut in eadem Leodien. Canonicatus coram eodem 7. Febr. 1656. eadem part. 12. recent. dec. 123.*

Quandoque etiam præsentatur exequutori sumptum in forma Vidimus, & est cùm Litteræ fuerint expeditæ, nam tunc extrahitur sumptum ex registro Bullarum, quod datur clausum, & sigillatum, & sic extractum præsentatur Auditori Cameræ Apostolicæ, seu uni ex eius Notariis qui quærit sumptum, & iuxta illius tenorem expedit Litteras, quæ de stylo Curiæ appellantur in forma Vidimus, in quibus apponitur per extensũ totus tenor Litterarum deperditarum, & si clausulas cæteratas in eo Notarius forsan inveniet, illas extendit iuxta stylum Cancellariæ: & hæ litteræ sufficiunt perinde ac si ipsæ Litteræ originales præsentarentur. *Corrad. lib. 7. cap. ultim. n. 90.* quem vide circa hanc materiam probandi Litteras.

8 Litteræ præsentari debent coram illo Exequutore cui directæ sunt, & ut diximus semper dirigi solent proprio Ordinario, dubium tamen potest esse si error contigerit in Litteris circa nomen Exequutoris cui dirigi debebant, Ordinario Bisaccien. & fuerint directæ Ordinario Laquedonen. utrum tunc Litteræ exequi possunt, & à quo tunc exequendæ sint, utrum ne ab Ordinario proprio cui erant dirigendæ, an verò ab eo cui directæ sunt per errorem.

9 Multi Doctores philosophicè discorrendo renuerunt, hunc errorem nihil officere quin posset proprius Ordinarius Litteras exequi, nam cùm constet de corpore, error non erit habendus in consideratione, ita *Diana part. 1. tract. 10. resol. 36. Pontius de matrim. lib 8. cap. 17. §. ultim. 193. Sanctarellus var. p. 1. quæst 36.* & præter alios *Tond. tom. 2 part. 3 cap. 185.* qui citat pro se *Paris. de resign. lib. 11. q. 6. n. 53.*

10 Sed revera existimo, huiusmodi Litteras continentes errorem Ordinarii, cui dirigi debebant, non posse aliquo modo exequi, sed corrigi debere per Cancellariam, & committendas esse vero Ordinario, antequam correctionem à neutro exequi posse, non quidem ab Ordinario proprio, quia huic non est facta commissio seu delegatio, absque qua certè non poterit procedere, neque ille cui per errorem directæ sunt Litteræ, quia post Concilium Tridentinum causæ omnes præsertim Beneficiales, & Matrimoniales committi debent propriu Ordinario, nec ab eis avocandæ nisi cum causæ cognitione, & subscriptione Sanctissimi, quod intervenit cùm per errorem alteri quam proprio Ordinario committuntur, & ita *Leo in Thes. fori Eccles cap. 21. num. 60. & 61. Salgadus de retent Bullar. 2 part. cap 34. à n 10. cum sequentib. Sanchez de Matrim lib. 8 disp. 21 n. 39. Merolla de legib. disp 9. cap. 6. num. 377. Corrad.* qui loquitur & testatur *de praxi lib 7. in praxi dispen. cap. 5. num. 8. & 9.* & ita quoque videtur tenere *Amayden. d. cap. 5. n. 48.*

11 Præsentari debent Litteræ antequam Papa qui illas concessit, diem suum obeat extremum nam si quis Litteras in forma commissaria impetraverit, in quibus scilicet mandatum tantum cõtinetur de aliqua gratia facienda, & interim ante illarum exequutionem Papa obierit, dubium potest esse an Exequutor cui mandatum sic commissum est, ut verificatis expositis Apostolica authoritate Exequutor Gratiam concedat, dispenset, conferat, secundum subjectam materiam possit id exequi? Omnes conveniunt quod cùm Exequutor jam cæpisset uti jurisdictione sibi commissa, quod possit ad ulteriora procedere, & Gratiam concedere Apostolica authoritate sibi commissa in Litteris, prorogata enim jurisdictione per mortem prorogantis seu concedentis non
12 extinguitur sed durat jurisdictio prorogata, de qua re habemus express. *sub tit. extra de offic. & potestate Delegati.*

13 Existimarunt quamplurimi posse Exequutorem procedere ad exequutionem Litterarum sive ad collationem beneficij sive ad dispensationem vel ad simile etiam cum re existente integra Papa diem suum clauserit extremum, quia jam dicitur gratia facta, & per eam datur jus ad illam sive ad Beneficium, sive quid simile, licet non sit acquisitum jus in re, & ideò intrat dispositio. *Textus in cap. Si super gratia de officio Delegati in 6. Ricc. collect. 1585. Garz. de benef. part. 6. cap. 2. n. 3 0. Tond. tom 2. cap. 4. §. 2. à num. 15. cum sequen. Sanchez de Matrim. libr. 8. disp. 28. num 87. Pontius de Matrim. lib. 8 cap. 19. §. 1. Merolla de legibus, disp. 4. cap. 6. num. 511. & 512. Suarez de legibus libr. 6. cap. 17. num. 9.* Sed quia omnes isti moderniores utuntur rationibus, & fundamentis adductis à *Sanchez*, ideò liceat mihi hic afferre verba *Sanchez*,
14 qui ita loquitur: At quamvis hoc sit probabile, probabilius reputo non expirare concedentis morte etiam re integra: ducor quia ut præclarè tradunt *Hier. Paulus & Rebuff.* statim allegandi, quando in Litteris Gratiæ in alicujus favorem concessis minister exequuturus est voluntarius, utpotè cui non præcipitur, ut exequatur, sed sola exequendi facultas conceditur non favore ipsius, sed ejus cui Gratia est concedenda, tunc est Gratia facienda, ac proinde expirat morte concedentis re integra. At quando Exequutor est necessarius, utpotè quia exequi jubetur, si preces veritati nitantur, tunc est Gratia facta, ac proinde non perit morte concedentis re integra. Ratio discriminis ea est quod in priori casu nemini jus quæsitum sit per illas Litteras, non enim quæritur, Delegato exequuturo, eo quod in ejus favorem concessæ non sint, nec ei cui Gratia facienda est, quia sola Delegati voluntate relinquitur vel ne dispensare vel non, ac proinde ea Gratia est omninò facienda, utpotè in qua nullum est jus alicui acquisitum; at in posteriori est jam jus acquisitum ad rem illi in cujus favorem Gratia concessa est, ac proinde dicitur facta respectu illius, ac sola ejus Exequutio desideratur, quæ per Commissarium facienda est: quod etiam clarè colligitur ex *cap. Si cui de preb in 6.* ubi explicans textus quando dicitur Gratia facienda ad eum finem, ut pereat morte concedentis re integra, sic ait: Secus si super provisione certæ personæ facienda data sit potestas eidem non ob suam sed ejus cui provideri mandatur Gratiam vel favorem. Ubi textus usus est verbo *potestas*, ad significandum Commissarium ut sit Gratia facienda debere esse

voluntarium, qui scilicet potestatem habeat, sed
non præceptum exequendi. Nec obstant illa ver-
ba *mandatur provideri* : quia intelliguntur id est
committitur, ut consonent cum verbo præceden-
ti *potestas*. Cùm igitur in his dispensandis Com-
missionibus non relinquitur voluntati Ordinarij
vel Confessoris dispensationem concedere aut
denegare, sed ipsis præcipiatur ut inventa precū
veritate dispensent, gratia hæc non erit facienda,
sed facta, ac proinde non extinguitur conceden-
tis morte: & confirmatur quia hac ratione omnes
Doctores citati in doctrinis adductis numero
præcedenti pro contraria sententia loquuntur, &
explicant, ut sit gratia facienda ac pereat morte
concedentis re integra, quando datur potestas
aut commissio dispensandi, demptis *Glossa, An-
charano, Ripa, Rimmaldo, quos num. 1.* retuli, qui
utuntur verbo *mandatum*, & amplius confirma-
tur quia ea dispensatio quantum est ex parte Pon-
tificis vel Pænitentiarij jam planè facta videtur in
favorem petentis, & potius præcipitur Commis-
sario Exequutio Gratiæ jam factæ, si reperit pre-
ces veritate niti. Neque enim ipsi committitur
substantia causæ, & an expediat, sed an verifice-
tur quædam conditio, qua stante injustus esset de-
negans dispensationem; & ideò pro hac sententia
citantur *Rosella, Angelus, Sylvester, Armilla*, sed
malè quia non loquuntur in hoc casu ut *n. 89.* vi-
debimus: sed illam tenent *Hier. Paulus in praxi
Cancell. tit. declaratoria super ponente, seu vovente.
§. præstantissime Doctor Rebuff. in concordatis*, ubi
de mandatis Apostolicis §. 1. *verbo cùs Pontifi-
catus, vers. licet quidam Doctores, Meroll. libr. 5. de
irregularitate cap. 51. num. 6. Suarez de censur. disp.
41. sect. 2. in fin. Henriq. lib. 7. de Indulgentijs, c. 21.
num. 7. & lib. 12. de matrim. cap. 2. num. 5. & cap.
3. num. ult.* ubi *in comm. Lit. V.* refert aliquos Do-
ctores Salamantinos hujus sententiæ, *& libr. 14.
de irregularitate, ca. 17. num. ult. Emanuel Sa Sum.
verbo dispensatio, num. 6. & verbo Gratia, num. 3.
Petr. Ledesm. in Sum. Sacramentorum* ubi *de ma-
trim. cap. 27. secunda conclus. in fine illius. Manuel
quæst. 9. reg. tom. 2. quæst. 46. art 7. & 1. tom. sum.
2. editione cap. 236. num. 3. concl. 3.* & ejusdem sen-
tentiæ apertè est *Mandos. Regul. Cancellariæ de
annali possessione quæst. 2. num. 4.* ubi ait esse re-
scriptum gratiosum, quod Pontificis morte re in-
tegra non expirat quoties Exequutor in illis da-
tus non debet prætermittere indaginem judicia-
riam: at in dispensatione quæ pro censuræ foro
committitur, manifestum est eam indaginem ju-
diciariam non desiderari, & eam quoque non es-
se necessariam in dispensatione pro foro exter-
no concessa ostendemus *disp. 35. n. 15.*

15 Ex his deducitur ait *Sanchez* non expirare
morte Pontificis re integra Litteras Pontificias,
per quas committitur Constitutio, & assignatio
Pensionis, nec Litteras Gratiæ, sive Gratiæ sint
puræ, sive in diem, sive conditionales, vel priva-
tionis in forma juris cum provisione alteri facien-
da, sive in forma dignum, & unionum super di-
spensationibus, quia communiter in his Exequu-
tor non est voluntarius, sed requisitus tenetur e-
xequi, ita *Hieronymus Paulus vers. præcedenti ci-
tatus. Hæc Sanchez.*

Pro qua etiam sententia videtur textus expres-
sus *in cap. si super Gratia, de offic. Iudicis deleg. in 6.*
ubi dicitur. Si super Gratia cuiquam ab Aposto-
lica Sede facta Exequutores fuerint deputati, æ-
quum esse censemus, ut sicut ipsa Gratia licet
nondum sit in ejus Exequutione processum mor-
te non perimitur concedentis, sic nec etiam re
integra perimatur Exequutoribus data potestas
quam veluti Gratiæ prædictæ accessoriam sequi
naturam congruit principalis: ita ibi:

16 Sed in contrarium urgent fortiora argumen-
ta; nam omne mandatum morte extinguitur
concedentis re integra sive jurisdictionem con-
tineat, sive quid aliud: & de mandato continente
jurisdictionem habemus quamplurima jura ex-
pressa, præsertim in *cap. licet, de offic. Iudicis Deleg.*
ibi: quia mandatum hujusmodi re integra mor-
te mandatoris expiravit, sic mandatum procura-
tionis nullam continens jurisdictionem morte
principalis extinguitur re integra, Sic habemus
*textum in l. & quia ff. de jurisdictione omnium Iu-
dicum*, omissis infinitis, *Oldrad. de rescript. prel.
29. num. 11.* At cùm committitur à Papa aliquid
faciendum verificatis priùs expositis, sive conti-
neat commissio Beneficij collationem in forma
dignum dicta sive dispensationem, sive quid a-
liud, verè talis commissio, sive Litteræ continent
mandatum de faciendo, ut de Beneficij collatio-
ne in supradicta forma dignum, quod dicitur
mandatum de conferendo omnes observant,
præsertim *Lotther. lib 3. quæst. 5. num. 139. Amay-
den. lib. 1. cap. 5. sub nu. 50. vers. hac conclusio. Tond.
tom. 1. part. 2. cap. 4. § 2. num. 7. Garzia de Benefic.
part. 4. cap. 2. num. 17. Corrad. in prax. Benef. libr. 3.
cap. 5. num 26. Rota penes Carillum decis. 283. n. 2.*
& alij passim: sive Litteræ contineant commis-
sionem da dispensando mandatum, tunc conti-
nent da dispensando, & aliud est dispensatio, a-
liud mandatum da dispensando, ut optimè *Cor-
rad. lib. 7. cap. 6. num. 26.* & alibi: sicuti aliud est
Provisio Gratiosa de Beneficio, quia tunc colla-
tio fit ab ipso Papa, aliud Mandatum de provi-
dendo, *Mohedan. de Alex. sub tit. de concess. preb.
in addit. Burrat. decis. 318. num. 7. Lotther. loco cit.
Corrad. d. cap. 6. num. 27.* qui omnes afferunt æ-
quiparationem inter venditionem, & pactum de
vendendo, & uti pactum de vendendo differt ab
ipsa venditione, ita mandatum de providendo,
vel dispensando differt ab ipsa collatione, sive
dispensatione. Supposito ergo pro certo sicuti
certum est, quod hujusmodi Litteræ tantùm
mandatum contineant, rectè haud potest quia
morte mandantis re integra non expiret. Repli-
cant Doctores contrariæ sententiæ, & dicunt
differentiam constituendam esse inter Litteras
continentes Gratiam & Litteras continentes ju-
17 stitiam, nam cùm Litteræ continent mandatum
justitiæ verum est quod expirent morte concedē-
tis re integra, at secus autem dicendum de Lit-
teris continentibus mandatum Gratiæ, quia tunc
mandatur Exequutori, ut exequatur Gratiam
veris expositis, & tunc est Exequutor necessarius,
cujus industria tantum videtur electa in verifica-
tione causæ. Sic dicitur Gratia facta per Ponti-
ficem, & suspenditur tantùm Exequutio donec
Exequutor verificet causam expositam, & narra-
tam.

At respondetur non ad materiam justitiæ, vel
18 Gratiæ, quam continent Litteræ dumtaxat, sed
ad jurisdictionem, & potestatem, etiam quæ in
hujusmodi Litteris continetur, & demandatur
con-

considerationem habendam esse; attendi quippe debet ao in Litteris præfatis aliqua jurisdictio concedatur vel potestas, nam omnis jurisdictio delegata morte Delegantis evanescit, & perit re integra, ad differentiam Ordinariæ jurisdictionis dummodo non per modum legis sit concessa, sed singulariter, quia jurisdictio, nondum est radicata ante mortem concedentis: cùm adhuc est integra, optimè probatur hoc assumptum ex ratione qua utitur *Bonifacius VIII. in cap. Quamvis, de offic. Deleg. in* 6. ibi: Cùm jurisdictio ex quo ipsa usus non exstitit non censeatur in eum efficaciter transivisse; dicit enim ibi textus, quod re integra jurisdictio non dicitur transisse in Delegatum; si ergo jurisdictio non transivit morte Delegantis expirat, & perit: ergo si non transivit illa uti non poterit. Neque replicari valet, quod textus loquitur de rescriptis justitiæ; nam replicatur, quod ratio ibi assignata est generalis, quæ locum habet in omni re, & materia, in qua jurisdictio conceditur, inducimus enim rationem textus, non verò textum ipsum: & quis negabit in hujusmodi Litteris jurisdictionem non concedi, quoniam si loquamur in materia beneficiali Litteræ quæ diriguntur Exequutori semper continent aliquam jurisdictionem, seu jurisdictionis exercitium, vel extrajudicialiter, si nullus fuerit contradictor, vel judicialiter exercendum, cùm fuerit vel possessor, vel contradictor; in quo casu Exequutor tenetur partes Judicis assumere, vel cum causæ cognitione procedere, & datur appellatio, ut dicemus: & licet alioquin sit merus, tamen ratione Contradictoris, vel Possessoris sit mixtus, ut suo loco hæc omnia fusiùs dicemus, & cùm Litteræ fuerint in forma dignum, in quo verè mandatum dicitur contineri, adhuc nullo existente contradictore, contineat jurisdictionē delegatam, nam Exequutor cognoscere debet de idoneitate, nam illa clausula *si preces veritati nitantur* facit mandatum conditionale, *Veral. decis. 273. num. 102. part. 2. Corrad. lib. 7. cap. 6. num. 28.*
19 & alii: & Exequutor harum Litterarum verè dicitur mistus, ut dictum est. Adsunt aliæ clausulæ quæ causæ cognitionem exposcunt & faciunt mistum Exequutorem, ut satis, & abundanter diximus, quapropter omninò requiritur jurisdictionis exercitium; & licet aliquando hujusmodi exercitium non exerceatur judicialiter, attamen negari non potest quin sit verè jurisdictio illa quæ exercetur, nam jurisdictio quæ non contentiosè exercetur adhuc iurisdictio vocatur, & dicitur, ut notant Doctores *in l. 2. ff. pro Officio Proconsulis*, optimè *Meroll. tom. 3. disp. 7. cap. 2. à num. 2. cum sequentibus*, sic in Litteris dispensationum apponuntur illæ clausulæ quæ mandatum, & delegatam iurisdictionem important, & sunt illæ *per Apostolica scripta mandamus, si preces veritati nitì repereris*, & similia, de quibus supra, quæ mandatum, & iurisdictionem important, de quibus *Corrad. lib. 7. cap. 5. 6. & 7.*

Similiter in Litteris *in evidentem* iurisdictio delegata continetur, quod patet ex illis clausulis, *vocatis vocandis, si vobis legitimè constiterit*, de
20 quibus supra; si pariter in aliis Litteris directis Exequutoribus, in quibus omnibus aliquid agere debet Exequutor cum iurisdictionis exercitio.

21 Et quod fortiùs stringit est, nam in huiusmodi Litteris quamcumque Gratiam continentibus, quæ Exequutoribus diriguntur, iurisdictionis exercitium continetur, nec ipse Papa facit Gratiam, sed ipsi Exequutori mandat ut veris existentibus narratis ipse Apostolica authoritate Gratiam faciat, nam cùm Litteræ sunt Beneficiales in forma dignum, de quibus loquimur, dicitur in eis *Apostolica Authoritate conferas*; sic Exequutor confert Apostolica authoritate delegata non Papa, quare tunc, ut diximus alibi, Exequutor debet facere provisionem, seu collationem uti delegatus Sedis Apostolicæ, ut notaverunt quamplurimi, præsertim *Pars. lib. 2. quæst. 7. num. 198. Tond. loco cit. d. cap. 4. §. 2. num. 4. & part. 1. cap. 23. num. 3. & Barbosa de potest. Episc. punct. 2. post allegat.* ponit formulam talis provisionis, seu collationis faciendæ ab Exequutore, quæ est formula 66. in ordine, in qua primò ponit Litteras Apostolicas seu mandatum de providendo, & postea collationem faciendam ab ipso Ordinario. Sic quoque in Litteris pro dispensationibus obtinendis in gradu prohibito vel altero impedimento dicitur *Authoritate nostra dispenses*, & in Litteris in evidentem
22 *utilitatem*, & *facultatem concedatis*. Ex quibus omnibus patet, quod cùm ipse Papa facit, sed Exequutori mandat faciendum, tribuit Exequutori iurisdictionem delegatam: ex quibus evidenter patet, quod huiusmodi Litteræ non continent Gratiam factam, ut asserunt Doctores huius sententiæ, sed Gratiam verè faciendam ab Exequutore nomine Apostolico, ut ipsa verba clarè ostendunt; antequam enim Exequutor cognoscat de veritate precum nullo modo potest dici Gratia facta sed facienda ab ipso post verificationem
23 expositorum. Ad illud verò quod asserunt, quod Exequutor harum Litterarum sit necessarius, & non voluntarius, respondetur quod licet sit Exequutor necessarius, attamen cum iurisdictione, & non merus nudi ministerii, & facti, ut omnibus enim notum est, & dicemus, quod duplex est Exequutor merus, & mistus, merus uti nudum ministerium communiter, ut scilicet tantum exequatur aliquid de facto, mistus autem dicitur Exequutor, sed cum iurisdictione non solum aliquid exequatur de facto, sed etiam cum iurisdictionis exercitio, etenim verum est, quod Exequutor in huiusmodi Litteris de quibus loquimur sit necessarius at non merus, sed mistus, seu conditionalis cum iurisdictionis exercitio, quatenus scilicet prævia causæ cognitione, & veris existentibus narratis teneatur Gratiam exequi, & non aliàs sic non est necessarius necessitate positiva, & absoluta, ut Gratiam omninò teneatur exequi, & merus dici possit, sed necessarius cum iurisdictione mista, si scilicet vera sunt exposita, tunc ipse Authoritate Apostolica operetur, ideò necessitas, & præceptū non cadit super facto exequendo, & dicitur Exequutor non de facto, sed de iure, & necessarius, supposita veritate precum, in qua indaganda, & cognoscenda habeat iurisdictionem delegatam, seu demandatam Apostolicam.

24 Hactenus dicta comprobantur: primò, quia antequam Exequutor Litteras exequatur nullum ius acquireretur ei cuius favore impetratæ sunt Litteræ, in re seu certum, sed tantùm ad rem, & eventuale, ideò diximus in provisionibus in forma dignum acquiri ius ad beneficium, & quod non sit consumpta vacatio, donec Exequutor faciat collationem, & ipse *Tond. loc. cit. d. §. 2. nu. 10.*

fassus est: & in dispensationibus matrimonialibus antequam Executor dispenset non possunt Oratores contrahere matrimonium, ut ipsemet *Sanchez. fatetur lib. 8. quæst. 30. sub num. 12.* ubi docet mandatum factum per Pontificem Ordinario ut dispenset si preces veritati nitantur, non habere vim veræ, & consummatæ dispensationis donec Ordinarius dispenset: quod omnes etiam admittunt: ergo patet quod non est Gratia facta per Papam sed facienda per Exequutorem, & quod Exequutor licet sit necessarius non tamen merus.

25 Comprobatur secundo quia narrata Pontifici ad obtinendam Gratiam oportet, ut non solùm sint vera tempore impetrationis, ut probatur in *cap. Quia circa de consang.* qui textus loquitur in materia dispensationis Matrimonialis, sed etiam tempore exequutionis Gratiæ ab ipso Exequutore faciendæ, uti *Sanchez ubi. lib. 8. disp. 30. nu. 12. in fin. Suarez. de legibus lib. 6. cap. 10. nu. 13. Cruzon 4. 2. part. cap 6. §. 9. in fine. Paris cons. 57. num. 54. col 4. Puteus decis. 256. lib. 1. Mandos. in prax. sing. tit de dispens. verb dispens. & Garz. p. v1, 6. cap. 2. n. ... Merolla tom. 2. disp. 4. cap. 6. num. 320.* qui dicit hanc veram esse sententiam: *Corradus* verò dicit quod sufficiat si vera fuerint narrata tempore Exequutionis Gratiæ, licet nō fuerint talia tempore impetrationis, & citat *Garz. p. 6 ca. nu. 283.* quod repetit *Corra. d. l. 7. c. 6. n. 15.* & dicit quod ita practicatur, & quod quamvis Abb. *in c. quia circa, de consanguin. & affinit.* dicat causam debere verificari de tempore Datæ, intelligandus sit de Gratia & dispensatione facta prout erat antiquitus, quo tēpore concedebantur dispensationes in forma Gratiosa, & sic Papa ipse dispensabat, & Gratiam faciebat: secus in hisce temporibus, in quibus tantum datur mandatum de facienda Gratia seu de dispensando, sive ergo dicamus cum Sanchez, & alijs qui asserunt utroque tempore causam expressam seu narratam debere verificari, sive à fortiori cum Corrado sufficeraut tempore exequutionis narrata sint vera, semper sequitur mandatum sive de conferendo sive de dispensando, non continere Gratiam factam sed faciendam, seu jurisdictionem ad conferendum, vel dispensandum, vel ad concedendum facultatem de alienando, & similiter authoritatem Apostolicam: quia si asset Gratia facta non opus esset ut exposita seu narrata verificanda essent etiam tempore exequutionis.

26 Hinc patet intellectus ad textum in *cap. si super Gratia de Offic. Delegati in 6.* in quo Doctores huius sententiæ magnum faciunt fundamentum; hic enim textus loquitur de Executoribus Gratiæ jam factæ à Papa, & dicit eorum Officium non expirare morte Pontificis, recteque ibi hoc sancitum fuit, quia gratia jam facta sicut per mortem concedentis non desinit suum habere effectum etiam re integra cùm sit in suo esse perfecta, ita nec Officium Exequutoris eiusdem Gratiæ, cùm sit in tali Gratia merus Exequutor, & sit ille datus accessoriè ad Gratiam ipsam jam factam, & perfectam in suo genere, & hoc ne reddatur Gratia elusoria; sermo enim ibi est de Exequutoribus meris quibus nudum commissum est ministerium absque jurisdictionis exercitio, qui dantur in Litteris expeditis in forma Gratiosa, de quibus certum est non extingui eorum Officium exequendi per mortem Papæ concedentis etiam re integra, quia nec ipsa Gratia perimitur, & quæ expositio est Litteralis nec aliquid deviat ab ipso loquendi contextu, quod patet ex illis verbis, *si super Gratia cuiquam ab Apostolica Sede facta*; attende etiam ad hanc particulam *facta*, quæ clarè ostendit Gratiæ perfectionem: secus enim dicendum erit de Exequutoribus, quibus ob nudum Ministerium potestas aliquid nomine Sedis Apostolicæ faciendi, nempe conferendi, dispensandi, ratificandi seu licentiam alienandi vel aliud faciendi conceditur principaliter non accessoriè; committitur enim in Litteris facultas dispensandi vel conferendi nomine Sedis Apostolicæ, non autem exequendi nomine Sedis Apostolicæ. nam ut ponderavimus dicitur in Litteris *authoritate nostra conferas, dispenses*, unde ille textus inductus, & ponderatus à contrario sensu potiùs probat contrarium, quia ibi dicitur quod si super Gratia facta dati sunt Exequutores non expirat officium re integra morte Pontificis, ergo si non est facta expirat; quod & concedunt Doctores primæ sententiæ, præsertim *Meroll. disp. 4. cap. 6. dub. 31. num. 488 qui citat glossam, Archidiaconum, Ancharanum, Baldum, Decium, Borrium, Abbatem, Hieron. Paulum Rebuff. Silvestrum, Navarrum, Guttieréz & Sairum, & fuit opinio Sanchez lib. 8. de matrim. disp. 28. num. 64.* sed isti Doctores hujusmodi dispensationes, & mandata esse Gratias factas non faciendas arbitrantur, sed secundum dicta decipiuntur, quia in hujusmodi Litteris nullam facit Gratiam Papa, sed dat mandatum, & commissionem ut Exequutores nomine suo seu Sedis Apostolicæ veris existentibus narratis Gratiam faciant; eis enim committit ut faciant, ut dispensent conferant, non verò ut exequantur.

27 Ideo dicendum existimo hæc mandata in hujusmodi Litteris contenta de aliquid faciendo nomine Sedis Apostolicæ ad favorem certarum personarum à Sede Apostolica concessa, in quibus non favor cui commissæ sunt Literæ seu mādata sunt data, sed illorum cujus Gratia concessæ, seu data sunt, ut sunt provisiones in forma dignum, dispensationes super gradibus prohibitis, facultates alienandi, & similia rescripta, morte Papæ re integra, omninò silere, & suspendi; nec posse Exequutorem in illis datum procedere si morte præveniente Papæ radicata non fuerit jurisdictio per aliquod jurisdictionis exercitium, & sic re integra existente non posse procedere, quia hujusmodi Literæ seu talia rescripta Apostolica continent dumtaxat Gratiam faciendam non verò factam, non favore Exequutoris sed Oratoris. Secus tamen dicendum erit cum ejusmodi rescripta, & Litteræ continent potestatem aliquid faciendi cum certo genere personarum, in quibus favor attenditur illius cui talis potestas conceditur, quia tunc illa dicitur Gratia facta, & perfecta illi qui debet dispensare vel conferre: & hic intrat benè illa distinctio inter materiam justitiæ, & Gratiæ, nàm cùm talis potestas seu jurisdictio sit voluntaria, & sit Gratia jam facta, & perfecta, per mortem concedentis re integra non extinguitur.

Probatur clarè utrumque dictum seu utraque propositio ex *cap. si cui de preb. in 6.* ubi Bonifacius Octavus ita decrevit: Si cui, nulla personarum facta expresione sit gratiosè concessa facultas ut authoritate Apostolica possit aliquibus personis idoneis in certa Ecclesia providere, vel beneficia,

quo-

quorum collatio est ad Sedem Apostolicam legitimè devoluta conferre, contradictores eadem authoritate per censuram Ecclesiasticam compescendo, hujusmodi concessio, quæ cùm specialem Gratiam contineat debet esse mansura, non expirat etiam re integra per obitum concedentis, secus si super provisione certæ personæ facienda sit data potestas eidem non ob suam sed ejus qui provideri mandatur Gratiam, vel favorem, illa quidem expirat omninò si concedens re integra moriatur. Hæc textus, ex quo benignus Lector clarè evidenterque percipiat quid in eo Papa decreverit, & declaraverit, quam differentiam constituerit inter potestatem alicui personæ concessam de providendo certa beneficia vel idoneis personis; quæ Gratia continet favorem, & Gratiam factam ipsi Collatori, & potestatem, quæ conceditur alicui de conferendo certum beneficium, alicui certæ personæ, quæ favorem continet illius cujus contemplatione data est potestas conferendi, ut prima, quia dicitur Gratia perfecta non expirat morte concedentis, secunda verò quia mandatum ad conferendum certæ personæ morte Papæ concedentis re integra expirat. Quid clarius desiderari potest? & licet textus loquatur de mandato, & potestate ad conferendum, eadem est potestas, & ratio de alijs, optimè *glossa, in d. cap. si eni de prabend. in 6. verb. moriatur*, ubi opponens ad dictum textum *si cui aliquis in cap. si super Gratia eodem titulo*, att, facti diversitas solvit contrarium. ibi loquitur de Gratia jam facta, hic de facienda per Exequutores: unde ibi dixit textus Gratia facta, hic dicit de provisione facienda: si ergo Papa concedat Canonicatum, & præbendam si vacat, vel quæ primò vacaverit, nulli alij de jure debitam, & super hac Gratia per se facta dat Exequutores, hæc loquitur Decretalis illa, quia cùm jam sit Canonicus, & jam sit facta Gratia, potestas Exequutorum velut accessoria non expirat si Papa non facit Gratiam, sed mandat fieri, puta provideri de beneficio, hæc potestas Exequutoris Principalis est, & expirat re integra sed non expirat in suprà proximo casu, cùm adhuc provisio sit facienda: ibi: etiam jam erat facta Gratia cùm respiceret eum qui providere debebat non eum cui debebatur provideri: hæc glossa illa ibi, quæ nostram authenticat sententiam.

9 Sed hodie secundùm me cessat omnis dubitandi locus, ex quo inter Regulas Cancellariæ, quas unusquisque Pontifex post suam assumptionem ad talem supremam dignitatem statim promulgat, adest illa, qua Pontifex electus confirmat Gratias concessas à Prædecessore, & non exequutas, tenoris sequentis: Item prædictus D. N. omnes, & singulas ab ipso Clemente Nono Romano Pontifice prædecessore suo infra annum ante diem obitus concessas Gratiæ vel Justitiæ Litteras temporibus debitis eorum Exequutoribus seu Judicibus non præsentatas omninò convalidavit, & in statum pristinum in quo videlicet antea fuerant vel pro quibus erant obtentæ, quoad hoc plenariè restituit, ac decrevit per Exequutores vel Judices prædictos vel ab eis subdelegandos ad expeditionem negotiorum in eis contentorum procedi posse ac debere juxta illarum formam. Ex qua Regula quæ Revalidatoria à Curialibus appellatur, clarè liquet quod ad hoc ut Exequutores procedant ad exequutionem Litterarum continentium gratiam vel justitiam, opus est ut Successor in Pontificatu revalidet illas gratias ac facultatem det, & tribuat Exequutoribus quibus directæ fuerant Litteræ, illas exequendi, si ante mortem Papæ qui concessit gratias, Litteræ non fuerint præsentatæ: si enim Exequutor hoc ex se facere posset, & exequi valeret Litteras, frustrà quidem Pontifex successor faceret & promulgaret dictam Regulam Revalidatoriam; sed absit ut dicamus dictam regulam non esse necessariam, ergo rectè concluditur quod Litteræ continentes mandata ad conferendum, & ad dispensandum, si cùm moritur Papa concedens sint adhuc integræ, seu ut dicam meliùs jurisdictio in illis concessa non incæperit, uti Delegatus seu Exequutor ante mortem Papæ concedentis utique per illius mortem jurisdictio Exequutoris silet, nulla facta differentia inter Litteras Gratiæ, & Litteras Justitiæ, quam non facit Regula prædicta Cancellariæ: ex qua nostrum assumptum totum clarè probatur.

10 Et optimè Rota apud Illustrissimum *Duran. decis. 225. num. 7.* ubi in terminis Litterarum *si in evidentem* ita loquitur: Et Gratia non exequuta per mortem Papæ regulariter habetur ac si non fuisset facta semel ùs, & clariùs in *decis. 397. num. 21. & 22.* ita loquitur: Non obstat etiam quod Paulus V. qui beneplacitum dedit in forma Commissaria obierit ante illius exequutionem, atque adeò post eius mortem non potuisse Commissarium illud exequi, cùm non esset merus Exequutor sed mistus, sicque non versemur in Gratia absoluta jam data, & concessa ante mortem Papæ, sed in Gratia authoritate Apostolica vigore beneplaciti per Commissarium causa cognita concedenda, meliusque incognita, & incerta; quæ ideò exequi ampliùs non poterit cùm expiraverit: sed poterunt Canonici antequam nova gratia impetraretur pænitere, juxta dictam decisionem Ludovici *Peguer. decis. 130 & decis. 473 part. 2. recen.* quæ ut dictum est sunt in terminis, quia procederet si quando evenit mors Papæ adhuc quoad Commissarium fuisset integra; quo casu per mortem delegantis cessat jurisdictio delegati ejusque potestas exequendi, prout pariter expirat Gratia; in quibus terminis procedunt dictæ decisiones, prout est *decis. 12. de offic. delegati in novis.* non autem quando ut in casu nostro de tempore mortis Papæ res jam integra non erat quoad Commissarium: hæc ibi, & in terminis quod Gratia *in evidentem* non possit exequi per Exequutorem si morte præventus Papa res sit integra, *Mantic. dub. 41. num. 4. Rota recent. part. 3 decis. 473. & apud Gugliel mum Dunozett. decis. 299. numer. 13. Corrad. libr. 9. cap. ult. in fin. Ricc. in praxi rerum quotidianarum fori Ecclesiastici, & Episcopalis Curiæ Neap. in rubr. de praxi Commissariorum Apostolicorum resol. 94.* & in materia beneficiali ita videtur tenere *Cocchier in regul. 10. de revocatione expect. sub num. 20.* verùm per obitum & in *Regul. 12.* revalidatoria, & de Litteris dispensationum *Corrad. in praxi dispens. libr. 2. cap. 8. num. 19.* & generaliter loquitur *Amayden libr. 1. cap. 20.*

11 Imò secundùm me multi ex Doctoribus citatis videntur rem confundere, nam dicunt hujusmodi mandata ad dispensationem re integra non expirare, quia continent Gratiam factam; tamen

alibi docent quod mandata seu commissiones ad dispensandum cum certis personis expressis expirat re integra morte concedentis, secus si mandata concedantur cum personis incertis, quia tunc non expirant re integra, quia, in primo casu Gratia est facienda, in secundo casu est Gratia facta: ita *Meroll. tom. 2. disp. part. 4. cap. 6. numer. 506. Sanchez, lib. 8. disp. 28. num. 79. 80. & 81.* & postea ipsemet *Merolla loco cit. num. 512. & Sanchez num. 87.* docent dispensationem seu commissiones ad dispensandum re integra morte Pontificis non expirare, & verba *Sanchez*, supra retulimus, & illis Doctoribus adde etiam *Barbosam in cap. si cui de prabend. in 6.*

32 Nec me latet quod Basilius Pontius acutus Doctor Hispanus docet expresse contra *Sanchez*, scilicet quod quando est data potestas ad dispensandum cum certis personis, nec re integra expirat morte Papæ concedentis, quia etiam est Gratia facta ex vi privilegii, & constituit regulam generalem, ita quod non expiret: quam limitationē, & exceptionem format in duobus casibus expressis, primò nempe in materia beneficiali, quia est ambitiosi, ut *in cap. si cui de prabend. in 6.* secundo in materia fori contentiosi, ut in *cap. gratum, &c. relatum de Officio delegati*, dicit etiam quod si quis vellet contrariam opinionem tenere, videndum & considerandum esse attentè an potestas sit data in Gratiam accipientis, an verò conferentis, nam si in Gratiam accipientis expirat re integra quia est Gratia facienda, si in Gratiam conferentis, minimè, ita fusiùs *Basilius Pontius lib. 8. de matrim. cap. 19. num. 5.* sed considera quod semper commissiones ad dispensandum cum certis personis vel conferendum certis, sunt Gratiæ, & facultates particulares concessæ in Gratiam accipientium, seu Oratorum, cui vel conferendum est vel cum illis dispensandum.

33 Nores enim, & terminos ne confundas, Lector, quod diversa est Regula hæc revalidatoria ab illa de Litteris expediendis in forma Rationi congruit, de qua alias: nam hæc Regula revalidatoria supponit jam Litteras expeditas, & plumbatas, & in esse suo perfectas, attamen non exequi cæptas per Exequutorem tempore Papæ, qui illas concessit, & ideò summus Pontifex successor revalidat jurisdictionem Exequutorum, quæ Sede vacante siluit, juxta *Clem. ne Romani de elect.* At Regula Rationi congruit non supponit Litteras expeditas, & plumbatas, sed cæptas expediri tempore Pontificis, qui Gratiam concessit; quia ex tunc postquam Supplicatio est signata jam dicitur Gratia facta quoad substantiam gratiæ, ut alias dictum est, & citatis adde *Meroll. d. cap. 6. num. 512. Sanchez, lib. 8. disp. 29. num. 2. Cocchier. ref. 8. num. 9. Amayden. lib. 1. cap. 32. num. 11. & 12.* licet informis, & imperfecta quoad exequutionem, juxta Regulam de non judicando, ut *Amayden. loco cit.* ante *Amayden.* & multos alios *Rota apud Mohedan. decis. 18. sub tit. de renuntiatione, fol. mihi 52.* Ideò novus Papa dat Litteras in forma Rationi congruit, nempe ut expediantur Litteræ nō mutata substantia gratiæ: neque est nova Gratia, ut dictum est, *Rota in Cæsaraugustana pensionis coram Peutingero 27. Martii 1653. penes Tondut. post tract. de pens. 17. num. 2.* & secundæ Litteræ sunt tantum probatio, & exequutio Gratiæ concessæ ab antecessore, cujus factum exequitur successor, ut ibidem *num. 3. & latè Corrad. in prax. dispens. lib. 2. cap. 8. num. 13.* quod de omnibus rescriptis Principum tradit *Oldrad. de rescript. prælud. 24. num. 17.* Per Regulam autem revalidatoriam neque novæ Litteræ conceduntur, sed tantum suscitatur jurisdictio Exequutorum, quæ per mortem Pontificis silebat: per neutram autem regulam conceditur nunc Gratia, sed per unam mandatur ut Litteræ quæ expedire non potuerunt, quia Papa morte fuit præventus, expediantur, per alteram verò ut Litteræ quæ exequi non potuerunt tempore Papæ qui illas concessit, exequantur nunc. sicut mortuo Pontifice Litteris non expeditis super Gratia ab ipso concessa ipsa Gratia non revocatur, cùm jus radicatum in supplicatione signatā à defuncto Papa non amittatur, ut Rota in dicta *Cæsaraugustana pensionis coram Peutingero in principio*: sed dicitur tantùm cessare donec alius supervenïat, *Amayden. libr. 1. cap. 21. num. 2. & 3.* ita cùm diximus supra mandatum ad dispensandum vel conferendum morte Papæ mandantis re integre extingui, intellige non de extinctione totali, ut opus sit nova Gratia seu novis Litteris Commissionalibus, sed tantùm de momentanea acquiescentia jurisdictionis, donec alius Papa eligatur qui per Regulam revalidatoriam concedat facultatem Exequutoribus procedendi, & exequendi Gratias, & mandata concessa à suo prædecessore Papa. Ideo exequutio suspenditur ad tempus mortis Papæ re integra, non tamen Litteræ perdunt eorum efficaciam, & robur.

34 Illud quoq; non est omittendum quod si quis negligens fuerit in præsentando Litteras Exequutoribus etiam tempore illius Papæ qui Regulam concessit revalidatoriam, ob iteratam negligentiam difficiliùs Oratoribus succurritur, & indulgetur, ad textum in *l. deinceps. C. de Episcopali audientia.* Ideo per peculiare rescriptum hoc est petendum, & cùm negligentia fuerit reiterata solet denegari, & in ipsa Regula revalidatorie statuitur tempus unius anni, infra quem debent Litteræ præsentari coram Exequutoribus: ideò cùm lapsum fuerit, apponet quod Orator ad cujus favorem datæ fuerint Litteræ in magna fuerint negligentia: solent tamen Pontifices concedere Indultum ad revalidandas ipsas Gratias, ita *Corrad. lib. 2. cap. 8. n. 22.*

35 Sed investiget quis quando res dicatur integra, & quando non, ut Exequutor abstinere debeat vel non, cùm mors incidit Papæ. Quæstio hæc satis intricata est inter nostros, præsertim in Litteris justitiæ: in nostra tamen materia ut res ampliùs integra non dicatur non sufficiet sola Litterarum præsentatio, sed opus erit ut Exequutor faciat aliquem actum jurisdictionalem, ita ut per primum actum, qui expediri solet post Litterarum præsentationem, res desinat dici integra; veluti cùm Exequutor facit facere præsentationem Litterarum, & unico contextu mandat de expositis, & contentis in Litteris capi informationem, *Sanchez. libr. 8. disp. 28. num. 20. Meroll. disp. 4. cap. 4. num. 491.* nec discordat *Corrad. libr. 2. cap. 8. sub num. 19.* ibi Exequi cæptis, per solam autem Litterarum præsentationem res non desinit esse integra.

CAPUT.

CAPVT V.

De Clausulis apponi solitis in Litteris Apostolicis continentibus Gratiam.

SVMMARIVM.

1 *Littera Beneficialis sive Bulla dividuntur in tres partes.*
2 *Littera in forma dignum habent initium Dignū arbitramur.*
3 *Clausula in forma dignum facit mistum Exequutorem.*
4 *Exequutor in Litteris in forma dignum semper est mistus ex vi rescripti.*
5 *Exequutor in Litteris in forma dignum tenetur procedere cum causa cognitione.*
6 *Clausula. Dudum. apponitur cum Papa providet de Beneficio reservato.*
7 *Cum reservatio provenit ex Regula mensium concipitur, dudum, si quidem omnia Beneficia; cùm verò ex Regula tertia efformatur, dudum siquidem omnes Dignitates.*
8 *Clausula Dummodo dispositio ad nos hac vice &c. apponitur cùm Papa providet de reservato.*
9 *Per hanc clausulam Papa se declarat nolle pravenire nec concurrere cum Ordinario.*
10 *Clausula Dummodo, censetur semper apposita, & subintelligitur.*
11 *Clausula hac est iustificanda quoad reservationem expressam concludenter.*
12 *Per hanc clausulam praservatur iuspatronatus.*
13 *Clausula, ut asserit vel asseris, est partis, & iustificanda, quia importat conditionem.*
14 *Gratia stat in suspenso donec verificetur clausula, ut asseris, vel asserit.*
15 *Clausula, ut asseritur, est Papa, & non iustificanda.*
16 *Tunc hac clausula, ut asseritur, non est iustificanda, quando est posita post narrativam partis.*
17 *Clausula, discretioni tua, importat arbitrium prudentiale.*
18 *Clausula de pramissis diligenter informes, refertur ad omnia pracedentia: sic clausula constito de assertis.*
19 *Clausula, si preces veritati nitantur, semper censetur apposita.*
20 *Clausula hac facit Gratiam conditionalem.*
21 *Clausula, cuius conscientiam oneramus, inducit electionem, industria persona secundum aliquos:*
22 *Non semper per hanc clausulam censetur electa industria persona.*
23 *Hac clausula non impedit subdelegationem.*
24 *Non semper tollit necessitatem procedendi iudicialiter.*
25 *Clausula, dummodo habeat aliundè, debet concludenter verificari.*
26 *Clausulas, sive pramisso, inventa fuit à practicis Curialibus, quia de iure communi expresso uno modo vacationis non poterat provisus capere ex alia vacatione, & Gratia reddebatur nulla.*
27 *Per hanc clausul. poterit recipere quovis modo vacet.*
28 *Clausula hac, sive pramisso, est salutaris, & salvatur per ipsam subreptio.*
29 *Dat pralationem impetranti, & prafertur etiam ei qui verum modum expressit.*
30 *Cùm certus modus dispositiva est narratus non potest capi ex clausula generali, sive pramisso.*
31 *Expresso uno modo in Litteris non potest capi ex clausula generali, sive pramisso, posita in Exequutione.*
32 *Maximopere attendi debet forma Litterarum.*
33 *Clausula, sive premisso, non iuvat cùm falsus modus expressus est data opera, quia tunc hac clausula corruit cum ipsa Gratia.*
34 *Sufficit ut de facto modus expressus iustificetur, & non sit omnino falsus.*
35 *Clausula, sive pramisso, non supplet ex defectu persona sed modi expressi.*
36 *Clausula, sive pramisso, fuerunt addita illa verba, vel ex alterius cuiuscumque persona, ad effectum ut impetrans possit capere beneficium, si vacat ex alia quam expressa persona.*
37 *Secundùm Parisium hac clausula comprehendit vacationem in Curia.*
38 *Contrarium tenet ex vi clausul. simpliciter prolata, tenet Lotterius.*
39 *Reservatio ratione mensis est exprimenda, nec venit sub hac clausula generali, sive pramisso.*
40 *Quod procedit etiam si mensis fuerit reservatus ratione Alternativa.*
41 *Clausula hac generalis, vel alios quovis, &c. non comprehendit vacationem ob non publicationem.*
42 *Non extenditur hac clausula ad vacationem ob Regulam de viginti.*
43 *Non extenditur ad vacationem futuram sed comprehendit illam de tempore Data.*
44 *Clausula, sive pramisso, venit ampliativè ad reservationem narratam, ac illam supponit, & refertur ad clausul. dummodo dispositio ad nos.*
45 *Valor in beneficiis in impetratione exprimitur, attentis stylo, & Regula Cancellaria.*
46 *Regula Cancellaria de exprimendo valore in impetratione maxima ratione promulgatur, ne quis capiat plurimorum stipendia, & ne fiat fraus Officialibus.*
47 *Plus est in reddito quàm in fructu.*
48 *Expressio fieri debet secundum valorem auri de Camera, & secundùm communem existimationem, & quare.*
49 *Clausula cum iuribus, & pertinentiis suis, invalidat connexa.*
50 *Clausula, aut per Constitutionem Execrabilis, importat vacationem per adeptionem secundi beneficii incompatibilis ratione Cura Animarum.*
51 *Pluritas beneficiorum in una persona est semper prohibita à Sacris Canonibus, sed variè, nam aliquando fuit data optio circa dimissionem, aliquando secundo impetrans privabitur, aliquando verò primo, & referuntur Canones, & Concilia tam antiqua quàm recentiora.*
52 *In Concil. Trident. sess. 7. cap. 4. de reform. statutum fuit ut eùm quis plura curata aut aliàs incompatibilia beneficia prasumpserit recipere, & retinere omnibus privetur ipso iure.*
53 *Hac pana Concilii incurritur in omnibus incompatibilibus secundùm veriorem sententiam.*
54 *Ex regul. Cancellaria per assecutionem incompatibilis vacat primum beneficium.*
55 *Qua sint incompatibilia beneficia remissivè.*
56 *Extravagans, Execrabilis, an locum habeat in beneficiis non curatis, quastio antiqua.*
57 *Pirrus Corradus damnat Officiales Dataria, & alios qui porrigunt Supplicationem, & admittunt pro impetrationibus simplicium Canonicatuum cum clausul. per Constitutionem Execrabilis.*

58 Con-

58 Constitutio Execrabilis fuit ampliata per Trident. ad omnia incompatibilia. & per Regulam Cancellariæ ad omnia beneficia de quibus Ordinarij non possunt disponere.

59 Refertur opinio Corradi circa Extravagantem Execrabilis.

60 Vt vacet primum per assecutionem secundi, opus est, ut secundum adipiscatur.

61 Possessio debet esse pacifica.

62 Debet esse pacifica de iure. & de facto absque alia controversia etiam extraiudiciali.

63 Vt non dicatur pacifica sufficiunt extraiudiciales molestiæ, nec tenetur dimittere ante primum,

64 Lis debet esse super secundo, ne teneatur dimittere primum.

65 Possessio debet esse iuncta cum fructuum perceptione saltem maioris partis.

66 Decretum de dimittendo non urget nisi adsit fructuum perceptio.

67 Fructus præsumuntur exacti à pacifico possessore.

68 Possessio Curæ Spiritualis non sufficit.

69 Possessio non dicitur pacifica cùm in limine possessionis vel statim turbatur.

70 Arbitrarium est Iudicis decernere quando incontinenti dicitur quis turbatus.

71 Si quis fuerit per duos menses in pacifica possessione secundi beneficij vocat primum.

72 Incompatibilitas oritur non ex assecutione sed ex retentione.

73 Qui impetrat ob assecutionem secundi incompatibilis debet probare possessionem pacificam de iure, & de facto cum retentione primi.

74 Constitutio Execrabilis mandat ut infra mensem primum dimittatur coram Ordinario.

75 Vt utrumque vacet requiritur ut quis contendat utrumque retinere: & variæ fuerunt opiniones quomodo debeat esse hæc contentio.

76 In omnibus provisionibus de beneficijs incompatibilibus apponitur decretum de dimittendo infra duos menses, alioquin utrumque vacat.

77 Hoc tempus currit à die possessionis pacificæ.

78 Habenti litem non currit tempus.

79 Existente intruso decretum non operatur.

80 Existente intruso provisus tenetur facere diligentias ad expellendum intrusum.

81 Possessor manuteneri debet quousque videatur an locus sit decreto de dimittendo.

82 Decretum irritans appositum in decreto de dimittendo est consecutivum ad reservationem in eventum quo beneficium admittatur, ut explicat Lotherius.

83 Cùm est clarum, quod intrat decretum quia probata fuit possessio, non competit manutentio.

84 Decretum de dimittendo non intrat cùm beneficium vacat ex alia causa ante dictum tempus.

85 Cùm fuerit dimissum primum vigore decreti, si secundum evincatur redit ad primum, & competit ei manutentio.

86 Beneficia quæ vacant ob assecutionem secundi incompatibilis sunt reservata si provisio sit facta à Sede Apostolica, secus si ab Ordinario, nam tunc attenditur in quo mense assecutio contingat.

87 Executori proderit mensis non reservatus ut secundum possit conferri ab Ordinario.

88 Cùm assecutio secundi speratur à Papa non potest in fraudem reservationis futuræ resignari beneficium, ut disponitur in Regula Tertia Cancellariæ.

89 Regula Cancellariæ, & Constitutio Pauli Quinti prohibentes fieri resignationem in manibus Ordinarij cùm speratur assecutio secundi beneficij incompatibilis, non habet locum cùm assecutio secundi incompatibilis fit authoritate Ordinarij, & ita intelligitur doctrina Tonduti.

90 Non est eadem ratio cùm assecutio secundi beneficij speratur à Sede Apostolica, & cùm facienda est ab Ordinario, & assignatur disparitas.

91 Cùm quis secundum incompatibile adipiscitur beneficium, & primum infra mensem non dimittit verbo, & facto coram Ordinario, utrumque vacat. & utriusque collatio reservatur Papæ.

92 Si Episcopus conferat tertium beneficium Clerico, cuius collatio sit nulla, & quod vacet? remissivè.

93 Tempus duorum mensium dimittendi cùm beneficij possessio accepta est per præventionem incipit à die scientiæ.

94 Per Clausulam authoritate nostra conferas, quæ apponitur in provisionibus in forma dignum, demonstratur quod Papa non confert ipse, sed mandat Executori ut conferat.

95 Quid importat Clausula recipiatur in fratrem.

96 Canonicatus, & Præbenda non sunt idem, & Canonicatus potest esse sine Præbenda.

97 Secundùm stylum Cancellariæ & Datariæ exprimi debet distinctè Canonicatus, & Præbenda si adsit.

98 Quid importet illa Clausula, stallum in Choro, & locum in Capitulo.

99 Clausula, dummodo remaneant centum pro Rectore, facit Gratiam conditionalem, & plene iustificari debet, etiam parte non opponente.

100 Eius iustificatio continuè durare debet etiam futuro tempore.

101 Facienda est iustificatio huius clausulæ, dummodo deductis oneribus, & centum semper est libera.

102 Debet iustificari ne cùm est lis inter titularem, & pensionarium remissivè.

103 Clausula hæc, dummodo, si non fuerit opposita subintelligitur in Curatis.

104 Clausula dummodo de tempore Datæ præsentium alteri non sit ius quæsitum, apponitur in Bullis ad præservandum ius alterius.

105 Regula Cancellariæ De iure quæsito auget aliquid plus ultra ius commune.

106 Clausula dummodo alteri, intelligitur de alio quàm de narrato præiudicio.

107 Quamvis fuerit omissa semper subintelligitur.

108 Præservat ius ulteriùs quæsitum, & resolvitur Gratia posteriori loco obtenta.

109 Non facit Gratiam conditionalem conditione suspensiva sed resolutiva.

110 Non eget iustificatione hæc Clausula.

111 Clausula hæc, dummodo præservat ius ad rem validum, & considerabile, non autem nullum.

112 Præservat ius quæsitum ex præsentatione, & electione, etiam non sequuta iustificatione, dummodo fuerit facta acceptatio.

113 Requiritur ut à maiori parte patronorum sit præsentatus, nec sufficit ut à medietate sit præsentatus nisi haberet gratificationem ab Ordinario.

114 Rota aliquando dixit quod præservat hæc Clausula ius acquisitum ex præsentatione facta à medietate patronorum.

115 Præservat ius ex oppositione quæsitum quando beneficium est debitum oppositori.

116 Hæc etiam Clausula, dummodo, præservat ius de-

acclam

ductum in judicium ante impetrationem Gratiæ.

117 Præservat jus quæsitum ex collatione Ordinarii dummodo provisio sit valida.

118 Si nulla fuerit provisio quia non fuit servata forma concursus, hæc Clausula non est apta ad præservandum jus, quando tamen concursus requiritur pro forma secus si solum esset examinandus.

119 Clausula hæc, dummodo, solet apponi cùm Papa providet de non reservato.

120 Ius acquisitum ex possessione nulliter captà, & attenta hæc Clausula non præservat, & nec ex provisione conditionali.

121 Hæc Clausula, dummodo, facit mistum Executorem.

122 Executor vigore hujus Clausulæ etiam si nullus verus sit contradictor debet præmittere citationem per edictam.

123 Habens Datam anteriorem præfertur.

124 Clausula, verificato jurepatronatus, facit mixtum Executorem, & importat conditionem.

125 Clausula hæc an sit concludenter probanda exequenti n. 126. 127. 128.

129 Clausula hæc, verificato, quasi semper apponitur verificanda coram Ordinario quando datur alius Executor Gratiæ, & n. 129.

130 Quando derogatur juripatronatus cum speciali clausula derogativa pro medietate.

131 Cùm derogatur medietas intelligitur de illis patronis qui sunt in possessione præsentandi.

132 Semper præfertur ille qui præsentatur à patronis existentibus in quasi possessione præsentandi.

133 Affertur doctrina Mandosii quando intelligitur derogatio pro medietate.

134 Solet quandoque derogari in totum juripatronatui cùm vacatio contingit in Curia.

135 Cùm Papa concedit retentionem etiam derogat juripatronatus Regum.

136 Cum beneficio litigioso existente Papa derogat in totum, quia patroni non possunt præsentare.

137 Clausula, litis statum, apponitur quia litigiosa beneficia sunt affecta.

138 Cùm beneficium est litigiosum est facienda mentio de lite, aliàs subreptitia est Gratia.

139 Excusat à subreptione non tamen operatur contra tertium, num. 140.

141 Clausula, litis statum, non operatur cum Papa motivum ad concedendum est lis.

142 Clausula, litis statum, non operatur, ut possit capi possessio absque vitio attentatorum.

143 Clausula, constito, facit dispositionem conditionalem quia dat formam.

144 Clausula, constito, facit mistum Executorem, & debet procedere cum causa cognitione num. 145.

146 Quando requiritur partis citatio.

147 Clausula, constito, requirit plenam probationem exequendo.

148 Quando cessat reservatio vel redditur turbida cessat Brevis executio.

149 Probatio pro justificatione Clausulæ, constito, semper debet esse plena licet extrajudicialis.

150 Reservatio debet concludenter probari pro justificatione Clausulæ, constito.

151 Iustificata Clausula, constito, totum Breve dicitur justificatum.

152 Clausula, constito, qualificat solum reservationem.

153 Clausula, dummodo intrusus non sit, intelligitur de alia specie Intrusionis quam de narrata n. 153.

154 Intrusionis nomen latè patet.

155 Clausula, absolutione à Censuris, ponitur in omni Gratia.

156 Non prodest insordescentibus in excommunicatione.

157 Clausula etiam si generaliter, vel specialiter sit affectum, quid importet.

158 Clausula, inductum defendat, quid importet.

159 Clausula, amoto quomodocumque, excipiatur sive dicatur amoto, quolibet illicito detentore, sive, amoto quolibet detentore, semper eundē habet effectū.

160 Clausula, amoto, facit mixtum Executorem cùm apponitur in dispositiva secundùm multos, contrarium secundum Lottherium, num. 161.

162 Clausula, amoto generaliter loquendo facit mixtū Executorem, & tenetur procedere cum causa cognitione, & citato possessore seu intruso.

163 Non tenetur procedere cum causa cognitione Executor cùm post Clausulam amoto subsequitur ablatione vitio spolii, & attentatorum.

164 Clausula, amoto, facit mixtum Executorem cùm adest legitimus contradictor.

165 Clausula, vocatis vocandis, facit mixtū Executorē.

166 Clausula, amoto, posita post discussionem negotii non operatur ut Executor sit mistus.

167 Clausula, amoto, posita in Litteris expeditis in forma gratiosa non facit mixtum Executorem.

168 Clausula, amoto, præservat à subreptione si de possessione colorata non sit facta mentio.

169 Clausula, exclusis & amotis detentoribus non tamen à nobis provisis, effectus, & n. 170. 171. 172. 173. 174.

175 Clausula, contradictores compescendo, intelligitur de contradictore facti, non juris.

176 Quis dicatur contradictor facti, quis juris.

177 Clausula, appellatione postposita, quid importet.

178 Hæc Clausula non tollit subreptionem.

179 Clausula non obstantibus, apposita in Bullis quid importet, & an derogetur per eam conciliari dispositioni, vel S. C. T. num. 180. 181. 182. & 183.

184 Tollit omnia quæ adversantur Gratiæ.

185 Posita hæc clausula in Executivis non refertur ad immediatè præcedentia.

186 Non tollit jus quæsitum.

187 Non tollit Regulas Cancellariæ.

188 Clausula, & aliis Apostolicis constitutionibus, quid importet, & 189.

190 Clausula, aut si aliqui, quid importet, & an tollat expectativam, num. 191.

192 Clausula, sed si Venerabili fratri, effectus, & 193.

194 Episcopus Civitatis Caven. conferebat antiquitus Canonicatus in quocumque mense vacantes.

195 Stante indulto conferendi Beneficia reservata non extenditur ad ea, quæ duplici reservatione sunt affecta, & reservata.

196 Provisus de Canonicatu debet præstare Iuramentum de servandis Statutis Ecclesiæ vigore clausulæ specialis, quæ apponitur in Litteris.

197 Clausula Decreti irritantis quid importet, num. 198. 199. 200. 201. 202.

203 Illa verba in principio Bullarum, vitæ, & morum non sunt verificanda.

204 Clausula, per liberam resignationem in manibus, refertur ad coactionem.

205 Clausula, non aliàs, est abdicativa consensus, & inducit formam limitatam.

206 Clausula, Motu proprio, quid importet, & 207. & 208.

207 Clausula, sola Signatura sufficiat, operatur ut non requiratur expeditio Litterarum.

208 Clau-

209 *Clausula, liberam, & immunem, quæ apponitur in Litteris reservationis pensionum, importat, ut non teneatur pensionarius ad onera.*

210 *Clausula, etiam si super illius fructibus aliæ pensiones, efficit, ut sustineatur pensio etiam si adessent aliæ antiquæ, aliàs non sustinetur, & n.211.*

212 *Clausula, habita vel non habita, efficit, ut titularis teneatur ad solvendum pensionem, etiam per eum steterit quominus possessionem acciperet.*

213 *Clausula, dummodo patronorum accedat consensus, operatur, ut expressus consensus intervenire debeat.*

214 *Clausula, ut commodiùs sustentari valeas, posita in pensionis reservatione efficit, ut pensio habeat naturam alimentorum.*

215 *Clausula, si neutri, si nulli, si alteri, quid important.*

216 *Clausula, perinde valere, remissivè.*

217 *Dispensationes Matrimoniales continent dumtaxat mandatum ad dispensandum, & diversa est dispensatio à mandato num. 218.*

219 *Dispensationum matrimonialium causa plures, num. 220.*

221 *Clausula, paris conditionis ad quam paritatem referatur.*

222 *Mulier non tenetur virum quærere.*

223 *Clausula, ipsis aliàs scientibus, apponitur in dispensationibus cùm intercedit copula.*

224 *Cum intercessit copula inter consanguineos, vel affines sponsi omninò explicari debet, quicquid alii contrarium dixerint.*

225 *Copula tunc est exprimenda cùm in vaso muliebri est seminatum ipsum penetrando.*

226 *Non requiritur, ut emittatur semen mulieris, sed sufficit viri.*

227 *Si intercedat copula inter futuros coniuges post impetratam dispensationem & Executori præsentatam, dispensatio redditur irrita, & impetranda est nova Gratia per Perinde valere.*

228 *Cùm copula est occulta succurritur Oratoribus per Pœnitentiariam secretam.*

229 *Quando in Litteris non præcipitur separatio, nova copula non reddit nullam dispensationem secundùm Gratiam.*

230 *Clausula, non quidem data opera, eo tendit, ut excludantur illi, qui data ad necessitandam Sedem Apostolicam ad dispensandum copulam habent.*

231 *Cùm copula intervenerit data opera ad impetrandam dispensationem, omninò est exprimenda hæc intentio etiam si talem intentionem unus tantùm habuerit, & duplicatur pœnitentia.*

232 *Clausula, vesana libidine victus, quid significat.*

233 *Statur assertioni partium circa copulam.*

234 *Mulier ab alio cognita remanet innupta ac diffamata, & verisimiliter oriri possunt scandala.*

235 *Absolutio ab incestu Regulariter non est reservata, attamen cùm Papa manus apponit, absolutio danda est à Delegato.*

236 *Clausula, qui pauperes, & miserabiles censendi sunt in hac materia?*

237 *Clausula, in primis ab invicem separes, habet locum quando sponsi simul cohabitant, & quid intelligatur nomine separationis.*

238 *Clausula, pœnitentiam publicam imponas, quid importet.*

239 *Clausula, operam suam fabricæ, quæ apponitur in dispensationibus, quid præ se ferat, 240. 241. 242. & 243.*

244 *Clausula, pænitentia publica peracta, denotat, ut prius sit expleta.*

245 *Cùm urget aliquod periculum antequam pænitentia sit expleta, recurri debet ad D. Datarium, ut possit matrimonium cõtrahi ante dictũ tempus.*

246 *Clausula, parito iudicato, effectus.*

247 *Cùm matrimonium contrahitur de facto inter prohibitos incurritur excommunicatio.*

248 *Clausula, matrimonium inter se de novo, importat, ut matrimonium primo loco nulliter contractum de novo in faciem Ecclesiæ contrahatur.*

249 *Quando matrimonium fuit nulliter contractum scienter, ponitur clausula, quod alter alteri supervivens non possit de novo matrimonium contrahere, secus si ignoranter.*

250 *Ut quis constituatur in mala fide sufficit notitia extraiudicialis.*

251 *Si post notitiam de impedimento coniuges se abstinuerint ab ulteriori copula nulla imponitur pænitentia quæ tamen apponitur cum perseveraverint, vel cùm scienter contraxerint.*

252 *Ut excusentur a pæna contrahentes in gradu prohibito requiritur, ut ignorantia sit probabilis.*

253 *Ignorantia probatur iuramento partium.*

254 *Quælibet ignorantia excusat à pæna licet sit crassa, & supina & secundùm multos etiam affectata, quando pæna est lata contra scientes.*

255 *Quando copula fuerit publica ponitur clausula, in utroque foro absolvas, nam si copula sit secreta, succurritur Oratoribus per Pænitentiariam secretam.*

256 *Per Clausulam, authoritate nostra dispenses, conceditur Executori potestas delegata ut ipse nomine Papæ dispenset.*

257 *Clausula, deposita per te omni spe cuiusq; muneris, effectus quis.*

258 *Clausula, dummodo dicta N. rapta non fuerit, quare ponitur, & quem effectum producat.*

259 *Matrimonium quomodo contrahendum sit ex Tridentini Decreto.*

260 *Quando Episcopus possit remittere denuntiationes remissivè.*

261 *Vicarius Episcopi an ex vi potestatis Ordinariæ possit remittere denuntiationes remissivè.*

262 *Matrimonium dicitur in faciem Ecclesiæ solemnizatum cùm coram Parocho est celebratum.*

263 *Clausula, prolem susceptam, vel suscipiendam effectus.*

264 *Clausula, si tibi expediẽs videbitur, quid importet.*

265 *Cùm impedimentum est duplicatum, si provenit ex diverso stipite est explicandum, cùm vero ab eodem dispensatur in remotiori n. 266.*

267 *Cùm concurrunt duo impedimenta, unum publicum, aliud occultum, super publica impetratur dispensatio à Dataria, & Cancellaria, super occulto à Pænitentiaria Secreta.*

268 *Clausula, non obstantibus, quæ ponitur in dispensationibus non inducit dispensationem super altero impedimento non expresso.*

269 *Clausula, ex certis & rationabilibus causis, quæ apponitur in dispensationibus matrimonialibus efficit, ut Oratores non teneantur aliquam causam verificare.*

270 *Clausula, ad tertiam generationem, quæ ponitur in concessionibus in emphyteusim, quid importet, & an includatur in ea persona acquirens, num. 271. 272. 273. 274. 275. & 276.*

277 *Clausula, si nostra & Sedis Apostolicæ sibi suffragetur licentia, quis effectus, & an tunc sit impetrãdus assensus, cùm aliàs non requiritur, num. 278. & 279.*

280 Assens

280 *Assensus praecedere debet, nec evitantur censura si sequatur effectus etiam si assensus sit reservatus, & tunc peti debet absolutio a censuris n. 281.*

282 Celebrari poterit contractus ante impetrationem assensus, sed non debet tradi possessio, & cùm assēsus fuerit impetratus non debet de novo celebrari contractus, n. 283.

284 *Antequam assensus fuerit impetratus potest fieri locatio.*

285 *Cùm contractus est celebratus reservato assensu tunc est conditionalis.*

286 *Ecclesia potest recedere à contractu ante assensum impetratum, secus verò altera pars, num. 287. 288. 289. 290, 291.*

292 *Quando dicatur expeditum beneplacitum Apostolicum.*

293 *Post impetratum assensum non est licita panitentia,*

294 *Alienatio facta ab Ecclesia post impetratum assensum habet statum implicitum validitatis dependens ab utilitate.*

295 *Quando in contractibus praefixus est terminus ad impetrandum beneplacitum, si lapsum sit tempus, solet narrari Pontifici, nam partes non tenentur stare contractui cùm adest pactum resolutivum, nec admittitur purgatio mora.*

297 *Qui promisit procurare assensum intra certum tempus non potest postea ipse dicere de nullitate,*

298 *Assensus an, & quando praesumatur intervenisse antiqua fuit quaestio, quae hodie cessat ex Constitutione Urbana quae tamen non habet locum cum alienatio fit inter Ecclesias,*

299 *In quibus casibus requiritur beneplacitum Apostolicum remissivè? & hodie requiritur etiam in repudiatione haereditatis secundùm Rotam.*

300 *An requiratur in concordia super modo exigendi Decimas.*

301 *Clausula, vocatis vocandis, quid operetur in Litteris in evidentem, & qui sint vocandi & quomodo debet constare, n. 302, & 303.*

304 *Patroni licet non sint de necessitate citandi in alienatione bonorum Ecclesiae patronatae, attamen possunt se obiicere alienationi.*

305 *Cùm in Litteris in evidentem apponitur clausula, consentientibus dilectis filiis Canonicis, requiritur expressus consensus.*

306 *Clausula, servata forma, importat actus nullitatem in casu contrario.*

307 *Clausula, circumstantiis specificatis, inducit actuū nullitatem, si bona non specificentur coram Executoribus, & quomodo sit facienda haec specificatio? num. 308.*

309 *Exprimi debet valor in proprietate, & redditus annuus.*

310 *Clausula, vos coniunctim procedentes, quae apponitur in Litteris in evidentem unde desumpta?*

311 *An haec clausula denotet electam fuisse industriā personae, & possint delegati subdelegare*

312 *Clausula, si in evidentem, quid importet? & quomodo evidens utilitas patere debet, & quae talis dicatur? num, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324. & 325.*

Emens ex causa utilitatis non debet ita esse sollicitus, ut vergatur in causam expressam, sicuti emens ex causa necessitatis

326 *Res Ecclesiae an dari debeat semper plus offerenti, an verò offerenti iustum pretium? n 327.*

328 *An in alienatione rerum Ecclesiae sit admittenda oblatio ultra sextam post candelae accensionem, n, 329, 330, & 331,*

332 *Utilitas semper adesse debet secundùm aliquos DD.*

333 *Sufficit ut contractus sit initus cum evidenti Ecclesiae utilitate, nec attenditur temporis mutatio, nisi tamen sit celebratus tempore calamitoso, quia tunc non attenditur tempus contractus nu. 334, secundum alios*

335 *Refertur opinio Genuensis in hac quaestione, quam sequitur Corraaus.*

336 *Refertur opinio Patris Donati Layna*

337 *Opinio authoris in hac quaestione*

338 *In contractu Emphyteusis, quando debet intervenire utilitas*

339 *Cùm petitur rescissio contractus ob defectum causae utilitatis debet probari, quod non interfuit utilitas, nam praesumptio stat pro actus validitate, & pro Commissariis, cùm tamen rite, & servata forma processerunt.*

340 *Cùm petitur rescissio contractus ob defectum causae utilitatis non est opus probare Laesionem.*

341 *Declaratur supradicta doctrina, ut sufficiat si tempore contractus fuerit utilitas, nec necessarium est ut semper duret.*

342 *Qui vult probare non evidentem utilitatem quomodo debeat illam deducere.*

343 *Valor rei quomodo articulandus.*

344 *Cùm contractus est celebratus cum assensu Ordinarii sufficit, ut ex eo non sit laesa Ecclesia.*

345 *Ad essentiam evidentis utilitatis non requiritur subhastatio si fiat ex causa voluntaria alienatio, secus si ex causa necessaria, secundum aliquos.*

346 *Cùm alienatio fit ob evidentem sufficit, ut haec verificetur, nec subreptio circa reliqua obest. n. 347.*

348 *Clausula, si verbis legitimè constiterit, importat, ut iudicialiter procedendum sit.*

349 *Clausula, omnes, & singulos, tam iuris &c. ponitur in confirmationibus contractuum, & supplet defectus iuris positivi tantum.*

350 *Clausula, quod finita generatione pretium Terrae revertatur ad Ecclesiam, est contra iuris communis dispositionem, n. 351.*

352 *Clausula quod renovatio peti non possit, est etiam contra communis iuris dispositionem.*

353 *In venditionibus bonorum Ecclesiasticorum ponitur clausula, dummodo venditio, & pretii conversio fiat unico contextu.*

354 *Quando pretium rei venditae debet reinvestiri secundùm aliquos emptor non tenetur probare versionem in causam expressam.*

355 *Clausula, dummodo pretium subrogetur in aliud pretium, est diversa ab illa, dummodo venditio, & pretii conversio fiat unico contextu.*

356 *Clausula, non obstantibus, non derogat prohibitioni testatoris.*

Clausula, per Apostolica scripta mandamus importat mandatum ad dispensationem.

357 *Clausula, dummodo aliud non obstet impedimentum, ponitur ad exuberantiam. quia dispensatio super uno non extenditur ad aliud impedimentū.*

358 *Dispensatus ad minores non censetur dispensatus ad maiores, quia dispensatio est stricti iuris.*

359 *Dispensatus ad Ordines non censetur dispensatus ad beneficia, & dispensatus ad beneficia simpliciter non censetur dispensatus ad Curata.*

360 *Dispensatus ad beneficia Curata non censetur dispensatus ad Canonicatus.*

361 *In dispensationibus ponitur etiam illa clausula, personatus administrationes, & officia, & quare.*

362 *In dispensatione ad Dignitates non veniunt Episcopatus,*

DIVERSÆ sunt Clausulæ, quæ apponuntur in Litteris Apostolicis secundùm subjectam materiam, quam continent ipsæ Litteræ; & licet tractemus de Exequutoribus Litterarum Apostolicarum in genere, impossibile tamen est tractare de omnibus clausulis, quæ apponi possunt in omnibus Litteris Apostolicis, præsertim in materijs extraordinarijs, & non habentibus Exequutorem. Tractabimus tamen de illis clausulis, quæ apponi solent in Litteris Apostolicis in materijs usu frequentioribus; & quia materia Beneficialis est usu frequentior, & habet multiplices, & diversas clausulas, ideò de clausulis istis primò duxi agendum.

1 Et quidem inprimis supponendum est, quod Litteræ Beneficiales, seu Bullæ, sicuti aliæ quoque Litteræ, ut plurimum dividuntur in tres partes, quarum prima est narrativa, quæ partim est Pontificis, partim verò Partis, narrativa Pontificis est à principio usque ad illam partem in qua incipit narrari petitio Partis: secunda pars est dispositiva Papæ, in qua mandat, quid faciendum, & agendum est per Exequutorem: & incipit in illa particula: Discretioni tuæ. Tertia verò pars dicitur exequutiva, in qua Papa mandat exequi, quod præcepit; in qua parte apponit multas clausulas, & præservativas, & exequutivas ac derogatorias, de quibus omnibus agendum est. Sic etiam dixit *Ubertus de citationibus cap. 2. n. 32.* quod in Bullis solent apponi plures clausulæ, & quod aliæ respiciunt jus alterius, aliæ narratorum verificationem, aliæ exequutionē gratiæ, aliæ possessoris remotionē, sed nos eas explicabimus juxta Ordinem propositum de narrativa, dispositiva, & exequutiva.

In primis notandum est, quod in principio Bullarum ponuntur illa verba *vita & morum tuorum honestas, &c.* quæ nihil præ se ferunt, nec sunt in causa, & consequenter non indigent aliqua justificatione, *Rebuff. in rubr. de clausulis mandatorum, n. 3. Corrad. in praxi disp. lib. 2. cap. 5. nu. 17. Seraph. decis. 2425.*

2 In narrativa Pontificis prima se offert Clausula illa, quæ ponitur in mandatis ad providendum, seu commissionibus de providendo *Dignum arbitramur, ut illis se reddas.* Hæc clausula apponitur in omnibus illis provisionibus, quæ expediuntur in forma dignum, & correspondet etiam illi clausulæ, quæ apponitur in dispositiva, *dummodo idoneum repereris, super quo &c.*

3 Hæc Clausula in forma dignum plura importat, præsertim facit Exequutorem mixtum, *Buratt. decis. 746. & 185. & 529. & 771. nu. 2:* ubi *Buratt. Oliver ad Ludovis. decis. 413. sub num. 4. vers. tertio dicitur. Rot. in recent part. 2. decis. 701. & dec. 159. nu. 3 Seraph decis. 817. Rot. penes Postium post tractatum de manutenendo decis. 54. Duran. decis. 414. n. 2 & 437. Rot. apud Manzanedum dec. 548. & 895. Ubertus de citationibus part. 1. c. 2. n. 30. & in praxi par. 6. fol. 262. vers. Littera verò. Amayden. lib. 1. cap. 5. sub num. 51. vers. Exequutor verò Gratia in forma dignum,* ubi docet, quod ex natura rescripti semper est talis, nempe mixtus, sive adsit, sive non, legitimus contradictor, attamen [illegible] *decis.*
4 *quam allegat in Leod. Abbatia Cinacen. 14. Anno. 1622. coram Ubaldo,* quam refert ipsemet *cap. 6. n. 17. vers. alia decisio,* dicitur quod tunc dicitur mixtus Exequutor datus in Litteris in forma dignū, quando adest vel possessor, vel legitimus contradictor, & ita quoque videtur tenere *Rodolff. in praxi part. 2. cap. 8. n. 75. & allegat decis. Putei. 144. lib. 2.* sed de hac re suo loco fusiùs, quando tractabimus de Exequutore Litterarum in forma dignum.

Sequitur ex hac doctrina, quod cùm hæc clau-
5 sula ex sui natura facit mixtum Exequutorem, teneatur tunc cum causæ cognitione procedere, quia ut dicemus, omnis mixtus Exequutor tenetur ita procedere assumendo partes Judicis cum causæ cognitione, ac proinde decretum est appellabile, *Rota decis. 569. n. 34. penes Rubeum part. 2. tom. 1. Buratt. decis. 746.*

6 Secunda Clausula, quæ se offert discutienda, & apponi solet etiam in principio narrativæ Papæ, est illa, *dudum omnia beneficia, &c.* Hæc Clausula solet apponi cùm Papa providet de Beneficio reservato, *Durand. decis. 306. n. 8 & 350. Rota penes Merlin. decis. 348. Rota part. 10. recent. decis. 215. n. 1. & decis. 25. n. 20. 21. & 22. cum part. 10. recent.* & ideò si vacatio contigerit in mense reservato, necessariò debet fieri mentio de tali mense, ut adest Regula Cancellariæ *9.* de reservatione mensium, & debet fieri dispositivè: quod adeò verum est, quod licet per Clausulam generalem, *vel alio quovis* possit capi Beneficium, etiam si alio modo vacet, non procedit in reservatione mensis, nam dispositivè de mense fieri debet mentio, ut suo loco infra dicemus, *ut in decis. 879 penes Farinac. tom. 1. posthum.*
7 Verùm notes, quod quando reservatio pervenit ex Regula octava, seu nona de reservatione mensium, tunc concipitur [Dudum si quidem omnia Beneficia Ecclesiastica ex tunc usque ad voluntatis nostræ beneplacitum in Januarij, & certis alijs tunc expressis mensibus extra Romanam Curiam aliàs quam per Resignationem vacatura collationi, & dispositioni nostræ reservavimus &c. Quando verò reservatio contigit vigore Regulæ tertiæ, concipitur: Dudum si quidem omnes Dignitates &c. *Amayden. lib. 1. cap. 29. n. 8.* & ab hac Clausula *dudum* Gratia regulatur, & restringitur, *Rota in d. decis. 25. n. 23. & 250. n. 9. part. 7. recent.*

8 Hæc Clausula correspondet alteri clausulæ, quæ apponitur in dispositiva, nempe, *dummodo dispositio ad nos hac vice pertineat,* quæ similiter apponitur cùm Papa providet de Beneficijs reservatis, ut dicit *Rota penes Merlinum loc. cit. Coccinus in annotationibus annot. 312. n. 3.* & facit etiam Gratiam conditionalem ad reservationem, & vacationem narratam: & ideò ante omnia Clausula hæc, quæ importat reservationem, est justificanda, quia Papa per illam declarat nolle se providere, nisi quatenus Beneficium sit reservatum, *Rota penes Ludovis. decis. 314. num. 2. & 3.* ubi *Beltraminus n. 6. Rota tom. 1. decis. 142. n. 9. & tom. 3.* apud *Rub. decis. 225. Durand. decis. 306. nu. 9. & 350. n. 6. Lotter. lib. 2. quæst. 51. num. 3. & 4. Rota in*

Gerun-

Gerunden. Canonicatus 20. Februarij 1647. coram Gislerio, vers. nec facit, quæ decisio est eadem ac supracitata 25 part. 10. recent. & apud *Guglielmum Dunozettum decis. 341. n. 8.* ac etiam declarat Papa nolle concurrere cum Ordinario Collatore, nec illum prævenire, *Marta de Clausulis clausul. 37. n. 2. Belt. loc. cit. ad Gregor. d. decis. 314. num. 6. Merlin decis. 426. num. 7. & 8. Rota in d. decis. 25.* 10 *num. 28. & 29.* & hæc clausula licet non sit apposita expressè, subintelligi debet, secundum *Rotam apud Gughel. Dunozett. decis. 265. n. 6.* quia Papæ rescripta semper intelligenda sunt sine alterius injuria. Sed quod diximus, quod hæc Clausula, cùm importet reservationem sit justificanda; nō 11 transit sine aliqua difficultate, quia *Oliver. Belt, ad decis. Ludovis. 350.* docet, quod hæc Clausula non est justificanda per impetrantem, cùm non contineat conditionem sospensivam, & allegat decis. *Rotæ in Verulen. Beneficij 16. Novembr. 1601. coram Lotta*, sed *in Gerunden. Canonicat. 20. Febr. 1647. coram Ghislerio, vers. in præsenti*, dicitur quod licet Clausula *dummodo ejus dispositio* non sit justificanda per impetrantem, cùm non contineat conditionem suspensivam per d. *dec. coram Lotta*, attamen efficere, ut reservationes narratæ necessariò sint justificandæ, & concludenter, ut 12 videre est *d. decis. 25. part. 10. rec.* Hæc etiam Clausula *dummodo dispositio ad nos &c.* præservat jus patronatus, nec voluisse Papam conferre nisi Beneficium fuerit liberæ collationis, quia dict. Clausula totam Gratiam restringit, *Rota apud Gughel. Dunozett. decis. 265. num. 5. Buratt. decis. 150. & 777. part. 2. recent. & part. 12. recen. decis. 214. num. 11. Rot. decis. 509. num. 8. part. 14. recen.* & præservat etiam jus inferioris, quatenus Beneficium non sit reservatum, *Ludovis. decis. 153.*

13 Altera Clausula est illa, *ut asserit*, si dirigitur Ordinario; vel *ut asseris*, si Literæ diriguntur ipsi Parti. Hæc Clausula, *ut asserit*, vel *asseris*, quia est narrativa Partis, & dubietatem in concedente demonstrat, & continet conditionem si ita est, facit ut narrata per Partem sint justificanda, *Marta de Clausulis clausul. 197. Barbos. in eodem tract. de claus. Clausul.. Rot. recen part. 4. decis. 511. Cavaler. dec. 533. num. 5. Ferentill. ad Buratt. decis. 621. num. 28. & 708. num. 15. Ridolfin. in praxi part. 2. cap. 8. nu. 65. Rot part. 10. recen. decis. 306. nu. 3.* & ideo Gra-14 tia stat in suspenso donec verificetur narrativa, optimè dicitur *in decis. 880. nu. 2. penes Amatum Dunozett. ubi aliæ, & multæ citantur decisiones, & part. 12. in recent. in decis. 178. num. 15.* Verùm quod non reddat Gratiam conditionalem, *Rot. etiam part. 12. decis. 288.* non verificata nullum jus tribuit *Rot. recen. part. 5. decis. 197. num. 70.* apud *Carillum decis. 109. num. 6.*

15 Cùm tamen hæc Clausula concipitur per passivum, *ut asseritur*, tunc dicunt nostri, quod non sit narrativa Partis, sed Pontificis, & ideò non indiget justificatione, sive unus, sive plures sint Oratores, *Rot. recent. part. 5. decis. 351. num. 16. penes Rub. tom. 1. Durand. decis. 254. num. 15. Ferentill. ad Buratt decis. 708. num. 16. & part. 2. recent. dec. 691. num. 6. Rot. penes Rub. tom. 1 decis. 371. num. 12. Tond. de pens. cap. 14. num. 16. Vbertus cap. 2. de citat. num. 47. & 48. Ridolf. part. 2. cap. 8. num. 66.* & quando apponitur hæc Clausula in provisionibus Beneficiorum de jurepatronatus, relinquit Beneficium in suo esse primævo, nec statum immutat, sed præservat. *Rota part. 14. recen. dec. 423. in fin. & 509. num. 28.* An & quando narrativa Papæ sit verificanda, vide *Amayden. libr. 1. cap. 33. Honor. in compendio juris Canonici tit. de rescript. Ludovis. decis. 239.* ubi latè *Beltraminus sub Litte-*16 *ra B.* Sed nota, quod *Farinac. tom. 2. post decis. 631. num. 5. & 6.* dixit, quod tunc Clausula, *ut asseritur* non est verificanda, quando est posita post partis narrativam, & Clausulam *si ita est*, quia tunc uti separata non indiget justificatione, & videtur, quod sit Papæ narrativa, & ejus fundamentum, potest tamen dici de defectu intentionis Papæ si contrarium constiterit, ut ibi dicitur in fine *n. 5.*

17 Prima Clausula dispositivè est illa *discretioni tuæ*, ab hac enim incipit dispositiva, hæc enim Clausula importat arbitrium prudentiale, & rationem regulatam, *Menoch. de arbit. lib. 1. quæst. 8. num. 26. Corradus lib. 7. cap. 6. num. 1. Rota par. 10. recent. decis. 325. n. 11.*

18 Item se offert illa Clausula, nempe *Te de præmissis diligenter informes.* Hæc Clausula indicat, quod Papa non vult stare assertioni Partium, & ita mandat quod Exequutor aliundè justificet narrativam Partis, quam per Oratoris confessionem, & refertur ad omnia præcedentia narrata propter illam particulam *de præmissis*, nam est repetitiva omnium narratorum, ac si singula narrata repeteret, *Corradus prax. disp. lib. 7. cap. 6. nu. 19.* nec Exequutor potest date Gratiam pro justificata, ut *Ludovis. decis. 413. num. 1.* Quando autem debet se informare judicialiter, vel extrajudicialiter, & quando cum citatione, & an partes Judicis teneatur assumere, patebit suo loco. Similis est, huic illa Clausula *constito de assertis*, nam in omnibus verificanda est, ut *d. cap. 2. num. 41.* nec sufficit unum. Sic etiam illa alia *si ita est*, in primis est justificanda, & importat conditionem, & causæ cognitionem, *Vbertus d. cap. 2. num. 38. Oldradus tamen de rescriptis præludio 9. num. 25.* post scripta *Vicus dicit*, quod hæc Clausula *si ita est* facit quidem rescriptum conditionale, tamen conditione resolutiva, nam in se est purum, resolvitur tamen ubi conditio non purificatur, nam si res ita se habet statim valet, vel si non est ita statim nulla. Post scripta vidi *Monetam de commutationibus ultimarum voluntatum cap. 7. num. 126.* qui late id comprobat.

19 Apponitur subsequenter illa alia Clausula *si preces veritate niti repertis*: Hæc Clausula & si non apponatur expressè semper opposita censetur; omnes enim Literæ Apostolicæ continentes mandatum habent istam Clausulam in ventre, si *preces veritate nitantur, cap. 2 de rescriptis. Lotther. lib. 2 quæst. 48. num. 293. Rota decis. 155. num. 5.* apud *Farin. tom. 2. post Rota in Gerunden. Canonicatus 20. Februar. 1647. coram Gislerio, vers. quia licet*, est hæc *decisio 25. part. 10 recen.* & eadem *part. 10. decis. 306. num. 3.* nam Papa movetur ad concedendum vigore illius narrativæ, quatenus narrata sint vera, & facit Gratiam conditionalem, quatenus vera sint narrata, atque ideo si vera non sunt corruit Gratia, ex defectu intentionis Papæ, & an-20 te omnia omnis narrativa justificanda, *Lotter. & Rota loc. cit. Oldradus de rescriptis prælud. 9. nu. 75.* & latiùs explicabitur, cùm de subreptione, & obreptione sermonem habebimus, ac de narrativa partis probanda, latè *Barbos. de Clausulis, claus. 93.* Nota tamen secundùm *Vbertum*, quod cùm hæc

Clausula expressè apposita est, facit Gratiam conditionalem, si tamen subintelligatur non facit gratiam conditionalem, *Vbertus d.cap.2.num.38.* Vide de hac re *Marches.part.3.pag.38. & Moneta loc.cit.ad nu.126.cap.7.* Subsequenter apponitur illa Clausula *quatenus idoneus repertus fuerit.* Hæc Clausula non facit Gratiam conditionalem quoad substantiam, sed solum quoad Exequutionem, ut pluries *Rota* decidit, præsertim penes *Cavall.dec. 283.num.4. Rota in Toletana Archiepisc. 13. Iunij 1617. coram Albergato est part.12.recent.dec.256. à num.primo cum seqq. Tond.part.2.cap.4.§.2.nu.9.* & suo loco etiam tractatum est.

21 Insuper consequutivè apponitur illa alia Clausula *cujus conscientiam oneramus*: per quam Clausulam plerique, ex nostris docent electam esse industriam personæ, ut latius *Menoch.de præsumpt. lib.2 quæst. 21. & de arb.lib.1, quæst.68. Corrad.in prax.lib.7.cap.6.num.30.* & alij, quos citat *Barbos. Claus.13.* & consequenter impediri subdelegationem *ad tex.in cap.fin.§.is autem de offic.delegati,*

22 At dicendum est, quod non semper hæc Clausula indicat electam esse industriam personæ, sed aliquando in monitionem sonare, *Abbas in d.c. fin.§.Is artem,num.7. Sanchez de Matrim.libr.8. disp.27. Meroll tom.2.disp 6.cap. dub.44.n. Garzia de benef part.6.cap.2.num.100. Amayden. lib.1.cap.5.num.102.* ubi affert *Rota decisionem in Legionen.Canonicatus coram Aldobrandino,* & cō-
23 sequenter non impedit delegationem semper, & aliquorum actuum, nam licet non possit ipsum actum principaliter commissum subdelegare, poterit tamen alia præambula, ut suo loco dicemus.

24 Hæc autem Clausula *cujus conscientiam*, non operatur cùm adest possessor, seu contradictor; quia tunc alio modo proceditur, notat *Vbertus d.cap. 2.num.46.* Hæc licet regulariter soleat operari, Exequutor non tenetur partes Judicis assumere. *Rota decis.94.num.47.part.rec.* & *apud Amatū Dunozett.decis.731.num.28.* attamen non semper tollit necessitatem procedendi judicialiter prout materia suadebit, *Rota d.decis.731.num.34.* Sed fusiùs infra cùm de mero, & mixto Exequutore tractabimus.

25 Quando Litteræ sunt super resignatione ad alterius favorem, solet apponi Clausula in ipsa dispositiva *dummodo dictus* N. *aliundè*, & tunc quādo ad illius titulum ordinem susceperit, & debet concludenter verificari, ut docet *Amayden lib.1. cap.16.§.1.nu.16.* & affert *Rota decisionem in Leodien. Canonicatus Sancti Dionysii 1628. coram Pirovano,* licet enim hæc dictio *dummodo* modum potiùs, quam conditionem importet, ut videre est apud *Merl.de primog.lib.2.cap.15.nu.28. Tusc. litt.D,concl.272. Surdum concil.186. Mart. de dictionib. dicti ne dummodo, & Barb. in ead.dict.* attamen, cùm adjicitur actui imperfecto, & adimplendo importat conditionem, *l.Thays,§.stichus, ff.de manu Testam. Tond.de pens.cap.14. num.3. Rota in Paduana pens.apud Marches.part.1.fol.516.* Sic in nostro casu importat conditionem, *Tond. de pens.cap.58. num.2. & 3.* nam respicit substantiam Gratiæ, & ideo concludenter probanda: Verificatio tamen fieri debet juxta statum, seu qualitatem Resignantis, & Patriæ in qua vitam degit, ita ut plus requira ut in una persona nobili, quam in alia, plus in una Patria, quam in alia: sic attendi debet hæc circumstantia.

26 Apponitur etiam semper illa Clausula *sive præmisso, sive alio quovis modo*; hæc Clausula apponitur ex Regula Cancellariæ, quæ hodie est 56. Hanc Clausulam invenerunt Practici, & docti antiqui Curiales in Gratiam Oratorum, qui impetrabant Beneficia à Sede Apostolica, ut sustineri possint provisiones, & Gratiæ obtentæ, quoniam expresso uno vacationis modo certi Beneficij, & ex unius certa persona, quia expressio hæc restrictivam, & implicitam negativam alterius modi vacationis continet, si Beneficium altero, & diverso ab expresso vacabat, non poterat habere Beneficium, & Gratia reddebatur nulla, ut in *cap. susceptum, de rescriptis in 6.* ibi: cùm non per resignationem vacaverit, sed per mortem, *Abbas in c. significant, de rescriptis, n.6. & 7. Burat.decis.162.n. 3. Lotter.de re benef.lib.3.q.8.n.57. Salgadus de regia protect part.3,c.10.n.50. & de reten.Bull.part. 2.cap.12.§.unico,nu.15. Corrad.in praxi benef.lib.3. cap.7.n 36. Tond.tom.2 pag.3 cap.188.n.12.*

27 Hac tamen Clausula apposita, jam constat sufficienter de mente Papæ, quod voluerit conferre beneficium Oratori quovis modo illud vacaverit, etiam si non expresso modo, sed alio; quod etiam clarè deducitur, *ex d cap.susceptum,* ibi: nisi de intentione mandantis aliud appareat expresse, *Cassador.decis 5 sub tit.de præb. Lapus alleg.6. num.2. Lotter.d.q.8.n.61. Rota in Firmana Benef.23. Maij 1653 coram Bichio nu 9 vers.vacatio,* quam affert *Tondut post tract.de pens.42.* in ordine, est penes eundem *Cal Bichium dec 558. & Rota in Melevitana Beneficij,* apud eundem *Bich.388.nu.6.* Venit quippe omnis vacationis modus, etiam accessorius, *Cocchier in regula, de Clausulis, n.20. Barbosa*
28 *de jure Eccles.lib.3.cap.14.nu.77.* quapropter *Corradus* & alij, hanc valdè salutarem Clausulam appellarunt, quia per ipsam salvatur subreptio, vel obreptio contingens ex falso modo expresso, nam & locum sibi vendicat, etiam si versemur in impetratione Beneficij certo modo, nam potest capere ex alio veriori modo, *Cassador.loc.cit. Cæsar de Grassis, decis.125. aliàs 14. de præben. Lotther. loc.cit.n.62. & 63. Eminentiss. Ottbob. dec.130.*

29 Imò dat prælationem impetranti, cum illa Clausula, *alteri qui postea impetravit, & verum modum vacationis expressit:* quia illa Clausula continet verum modum, & qui prior in tempore potior in Jure, juxta dicta in puncto, *Cocchier. de regul.62. sub num.20. Garz.de benef.part.11. cap.1.n. 4. Tond part.3. cap.130. n.18.*

30 Quod tamen limitant, nisi certus modus sit datus dispositivè, v.g. per devolutioοem, nam tunc dicunt nostri, quod non potest capi alia vacatio, *Cæsar de Grassis, loco cit.num 8. Lotther. loco cit.num.63. & 64.* qui affert *Rota decis. Barbos. de jure Eccles.lib.3. cap.14.num.79.* & allegat *decis.in Aretina Parochialis 29.Iun.1629 coram Motmanno, Massob.in prax.haben.concursum prælud.6.dub. 35.sub num.9. Rota in Segobricen. Canonicat. 26. Novembr.1655. coram Dunozett num.12.* & in eadem *coram Priolo,* quas refert *Tond. post tract.de pensionibus 70. & 71,* in ordine illa *coram Dunozett. est penes ipsum 971.tom.2.* altera verò *coram Priolo est p.12.rec.decis.152. quibus adde d. decis.in Melitana Beneficij, coram Cælio Bichio, apud ipsum 388.n.6. & apud eundem Bich.decis.561. num.34. & decis.223.part.14 rec qua etiam emanavit coram Priolo in Regien Præsbyteratus 21.Maij 1650.*

Sic

31 Sic etiam si unus modus esset expressus in Bulla, & in Litteris Exequutorijs esset apposita hæc Clausula, *vel aliàs* nun per hoc posset capere altero, quam expresso modo in Bulla, quia Litteræ Exequutoriæ non ampliant Gratiam, *Cochner. loco cit. reg. 62. sub n. 20.*

32 Et ideò *Lotther. loc. cit.* advertit in hac re nihil attenoùs considerandum esse, quam ipsam Litterarum formam in restringenda, vel amplianda efficacia hujua Clausulæ.

33 Sed attende, quod hæc Clausula non fuit inventa ad coofovendas fraudes, & malitias impetraotium, sed ad coadjuvandam probabilem credulitatem, quare si falsus modus ex proposito exprimitur, tunc Clausula non operatur, oam dolus noo debet doloso juvare, *l. fin. ff. de diversis rescriptis, Lotther. d. quæst. 8. num. 67. Barbos. in C. susceptum de rescriptis, nu. 14. & de Clausulis, Clausula 172.* Ideò oportet, ut saltem de facto justificetur modus expressas, nec erit in arbitrio impetrantis à priocipio, quem maluerit modum capere, sed oportebit modum narratum de facto saltem justificare, quo sibi non utili, poterit tunc recurrere ad Clausulam; *Rota rec. part. 2. decis. 309. nu. 2. Ludovis. decis. 37. in fin. Lotther. loc. cit. num. 71.* ubi assignat optimam rationem, quia ubi illa vacatio narrata non apparet verificata saltem de facto Gratia redditur subreptitia, & frustra recurritur ad Clausulas insertas, quæ cùm ipsa corruunt, nec possunt operari, Gratia existente subreptitia, vel obreptitia, *Puteus decis. 290. num. 1. lib. 1. Barbos. in d. C. susceptum, num.* 11. & optimè *dicitur in dictis decisionib. in Segobricen. Canonicat. tam coram Dunozet. num. 11. & 12. quam coram Prioto nu. 51. & 52.* Quod Clausula hæc non juvet Gratia existente subreptitia, *Rota penes Carillum decis. 250. num. 8. 9. &* 10. effectus enim hujus Clausulæ juvat, probata, & justificata de facto narrativa, & modo expresso. Sic qui impetravit Beneficium expresso modo per resignationem, oportet, ut resignationem de facto justificet; cùm tamen illa non fuerit sufficiens poterit recurrere ad vacationem per obitum vigore illius Clausulæ generalis, & è
34 conversò *Garzia part. 11. cap. 1. num. 68. Rot. part. 2. recent. decis. 309. & 49. & penes Farinac. tom. 1. posthum. decis. 122. & 379. & tom.* etiam *posthum. decis. 120. num. 8. &* apud *Rub. tom. 2. part. 3. decis. 379. Tarantina Canonicatus 27. Iunij 1611. coram Marquemontio, Paris. lib. 8. quæst. 7. num. 65. Lotther. loc. cit. num. 72. & 73. Tond. tom. 2. part. 3. cap. 188. num. 13. Rota penes Carillum decis. 250. num. 7.* sufficit tamen justificatio de facto, *Tond. tomo 2. cap. 188.* & quod modus vacationis expressus non sit omninò falsus, ut capi possit ex Generali Clausula prædicta, *sive præmisso, Rota decis. 257. nu. 22. part. 12. recent.* ubi aliæ decisiones allegantur.

35 Sicut ex se sola absque alia ulteriori expressione tantùm supplet, circa modum vacationis, non autem defectum personæ, nam si ex alterius persona, quam expressa, vacet, non poterit capere Beneficium, *Mohed. decis. 2. de offic. deleg. Cassad. dec. 5. de præb. Cocchier. in d. reg. 62. sub num. 20. Paris. de resignat. libr. 8. quæst. 7. num. 134. Barbos. in cap. susceptum de rescript. num. 13. Lotther. d. quæst. 8. num. 74.*

36 Ideo prisci illi Curiales practici addiderunt, huic Clausulæ illa alia verba, *vel ex alterius cujuscumque persona vacet*, ex quibus alijs verbis, & majori expressione facta poterit impetrans capere non solùm si vacet Beneficium diverso, quam expresso modo, sed etiamsi ex diversa, quam narrata persona, sic diversum modum, & diversam personam comprehendit. *Paris. d. quæst. 2. num. 65. Cocchier. loc. cit. Barbos. loc. citat. Burate. decis. 394. Rota rec. part. 2. decis. 605. num. 9. Lotther. d. quæst. 8. num. 75. Garzia de benef. part. 11. cap. 1. num. 33. Tond. d. cap. 188. num. 22. & cap. 123. nu. 8. & 130. num. 16. & 17.* sed post scripta casu vidi *decis. 52. apud Peuting. in qua num. 7.* dicitur quod Clausula *quovis modo* comprehendit vacationem ex quaIibet persona.

37 Ex licèt *Paris. d. quæst. 7. nu. 131. Barbos. de Clausulis, Clausul. 172. & in d. C. susceptum*, & alij teneant, quod hæc Clausula comprehendat etiam vacationem in Curia & apud Sedem.

38 At *Lotter. d. quæst. 8. à num. 76. cum seqq.* dicit quod ex vi dictæ Clausulæ simpliciter conceptæ non includi ut modus vacandi, unde resultat reservatio: & à fortiori illa, quæ contingit ex obitu in Curia, *cap. 2. de præb. in 6.* sed nihilominus ex eodem stylo dilatantur prædicta, & adduntur illa alia verba; *veriusque, & ultimus modus vacationis, etiamsi ex illa quavis Generalis reservatio etiam in corpore iuris Clausa resultet, & sive in toto sive in parte exprimi possit*, nam tunc cum dictis verbis Clausula prædicta operatur, ac si fuisset expressus obitus in Curia, *Rota part. 3. libr. 3. divers. decis. 341.* & huic est similis illa Clausula *non obstante reservatione, etiam in corpore Iuris Clausa.*

39 Ubi tamen resultat reservatio ratione mensis vigore regulæ nonæ, vel aliàs octavæ, quia tunc de mense est facienda mentio dispositivè, ut dicitur in dicta Regula, Clausula hæc nihil operatur ratione decreti irritantis, & nullitatis actus, ut in Regula legitur; ideò licet dixerimus, quod sufficit modum vacationis justificare de facto, nam nihilominus poterit ex hac Clausula Generali capere ex altero modo vacationis, tamen non poterit capere Beneficium ex vacatione in mense reservato, nisi de meose fuerit facta expressa mentio dispositivè, *Rota part. 2. rec. decis. 309. & penes Farinac. tom. 1. posthum. decis. 379. & 393. & penes Rubeum par. 3. decis. 379. Lotter. d. q. 8. n. 79.*

40 Imò in *d. decis. 379 penes Farinac. & Rub.* dicitur, quod idem procedit si mensis fuerit reservatus ratione alternativæ quia eadem ratio militat, *Vide d. decis. penes Farinac. num. 7. & 8.* ubi latissimè hoc deducitur, licèt tamen de alia reservatione non sit facienda mentio cùm vacatio contigerit in mense Ordinarij, ut dicitur in *d. decis. 379.* quam eandem esse *penes Rub. & Farinac. puto.*

41 Hæc Clausula Generalis, vel *alio quovis*, licet comprehendat omnes vacationes, non tamen comprehendit vacationem ob non publicationẽ; de hac enim facienda est expressa mentio juxta Constitutionem Pij, & Constitutionem Gregorij XIII. *Gonzalez ad Regulam Cancell. 8. gloss. 15. num. 87. Rota part. 8. rec. decis. 252. num. 11. Gregor. decis. 159.*

42 Sicut nec extenditur ad vacationem contingentem ex Regula dierum viginti, cùm scilicet resignans non supervivit per dies viginti post datum consensum resignationi, ut docent *Paris. libr. 12. de resig. quæst. 14. à num. 23. cum seqq. Barbosa d. C. susceptum, num. 12. de rescriptis, & d. Clausula 272. num. 10.*

43 Nec ista Clausula se extendit ad aliam vacationem futuram, sed ad eam dumtaxat, quæ contigit de tempore Datæ *Parif. lib. 8 quæst. 7. n. 133. cum seqq. Barbosa loco cit. in d. cap. Susceptum, n. 15. Corradus in praxi benef. lib. 3. cap 7. n. 36.*

44 Illud verò notandum etiam est in hac materia, quod hæc clausula, *sive præmisso*, venit ampliativè ad reservationem prænarratam, & necessariò supponit reservationem narratam fuisse, & sic dat clausulam hanc ampliativam *sive præmisso*, & hanc extendit etiam ad reservationem in corpore Juris: Si verò non fuisset proposita vacatio ex qua resultaret reservatio, tunc dicta clausula nō ampliaret, nisi sub conditione ad formam Regulæ, cujus virtus non se extenderet ad quamcumque reservationem, nisi exprimeretur aliqua circumstantia temporis, loci, vacationis, vel personæ, ex qua posset Papa venire in cognitionem reservationis, quod idem asser, ac dispositivè reservationem narrare, *Lotther. lib. 3. quæst. 9.* qui rem latè discutit, & acutè: est hæc clausula *generalis, sive præmisso* relativa alterius de qua supra *dummodo dispositio ad nos hac vice &c. Buratt. decis. 708. n. 12.*

45 Clausula, *cujus fructus, redditus & proventus, secundùm communem existimationem*: Hæc clausula apponitur ex eo, quia licet de jure communi non extet aliqua Lex Canonica, quæ jubeat in impetrationibus Beneficiorum, dum collatio fit à Sede Apostolica, exprimi debere valorem, attamen de stylo antiquo Curiæ contrarium procedit, ut *Glossa in Clement. 1. de præb. Cappel. Tolos. quæst. 436. Felin. in cap. ad aures de rescriptis sub num 4. vers. prima conclusio*, ita ut inde emanaverit Regula Cancellariæ *de valore exprimendo*, quæ hodie est 55. & Clemens VI. super hac eadem re Constitutionem edidit, quam refert *Sarnen. in præfatione Regulæ de exprimendo valore, sub num. 3.* ac etiam ex modernis, *Corrad. in praxi benef. libr. 3. cap. 7 sub num. 23.* quod maxima ratione, & ma-
46 turitate fuit inventum, quia cùm Papa provideat quasi semper ad partis petitionem, nec potest habere perfectam cognitionem valoris Beneficiorum quando petuntur, optimum fuit sancire, ut exprimatur valor ad hoc, ut sciat quomodo possit Christi Patrimonium dispensare secundùm merita personarum petentium, & ne unus tacendo valorem capiat stipendia plurimorum; ita enim & Divino cultui, & Ecclesijs, & personis benè merentibus optimè provisum fuit, ac omnibus fraudibus, quæ committi poterant; succursum est sufficienter ac propterea providetur, ne fiat fraus Officialibus Cancellariæ, & Datariæ super solutione taxæ, & annatæ, quæ ex fructuum expressione provenit, ut alibi cùm de narrativa valoris sermonem habebimus Deo dante, ubi etiam explicabimus illam Clausulam, quod major, & verior expressio in Litteris fieri possit. Nunc autem notes, quod licet in idem videantur sonare, hæc verba fructus, redditus, & proventus; attamen plus
47 est in redditu, quam in fructu, ut dicitur in *l. in pecudum, §. partus, ff. de usufructu. gloss. in cap. generali, verb. redditus de elect. in 6. Gonzalez in proœmio §. 7. num. 194.* & ideo ad majorem expressionem apponitur, sicuti etiam dictio illa, *& proventus*, quæ generalis est apta comprehendere omnes fructus naturales, industriales, & artificiales, ac etiam obventiones, & omnia includit, quæ ex facto hominis proveniunt, ut funeralia, & alia similia, quæ intuitu Beneficij debentur, ut explicat *Corrad. lib. 3. cap. 7 num. 28. 29. & 30.*

48 Et fit expressio in numero quantitatis secundùm valorem auri de Camera, quia attenditur locus impetrationis: & adduntur illa verba *secundum communem æstimationem*, quæ ponuntur ad differentiam valoris secundum taxam, quæ cùm sit incerta, & antiqua non venit attendenda, sed valor secundum communem æstimationem tempore impetrationis, ut dicitur in Regula quando quidem secundum taxam antiquam, & libros Cancellariæ vetustos præjudicium facilè fieri potest vel Officialibus, quia redditus sunt aucti, vel provisis, quia sunt diminuti; utrumque enim potest causare tempus, & ideò prodijt Regula, quod expressio fieri debet secundum communem æstimationem; & hoc observatur in Beneficijs, quæ extra Concistorium providentur, in Concistorialibus autem expressio fit secundum taxam, optimè *Corradus d. libr. 3. cap. 7. num. 32.* Quæ attinent ad probandum valorem expressum suo loco dicenda sunt.

49 Addi etiam solet illa Clausula *cum juribus & pertinentiis suis, & annexis*, vel *cum illius juribus*: quæ Clausula includit tantùm connexa, non autem illa, quæ nullam habent connexionem, *Cavall. decis. 116. num. 2. Tondutus part. 1. cap. 110. num. 22.* sic etiam comprehendit jus optandi præbendam unitam, seu annexam Canonicatui, non tamen diversam, ut idem *Tond. part. 2. cap. 1. §. 9. num. 21. & 22.*

50 Aut per constitutionem Execrabilis, hæc Clausula solet apponi statim post illam, *aut aliàs quovis modo*, nam continet modum vacandi, nempe per Constitutionem Execrabilis: Per hanc enim Constitutionem, quæ incipit Execrabilis, *Ioannis XXIII. inter extravag. comm. sub tit. de præbendis 5. in ordine*, in qua Constitutione fuit ordinatum, quod omnes illæ personæ, quæ habebant duo Beneficia cum cura Animarum, unum eligere poterant, & aliud tenebantur dimittere in manibus Ordinariorum infra duos menses, alioquin erant omnibus Beneficijs privati; & deinceps statutum fuit, quod omnes, qui receperint dignitatem, vel personatum, aut aliud Beneficium curam Animarum habens annexum, si antea simile Beneficium obtinebant, illud quoque ipso jure, postquam secundi possessionem habuerint, vel per eos omni dolo, & fraude cessantibus quominus haberent steterit, privati noscuntur absque moræ dispendio in Ordinariorum manibus dimittere debent intra mensem, alioquin ex tunc ipso jure secundo sint privati, & nedum ad Sacros Ordines suscipiẽdos quin etiam ad habendum quodcumq; aliud Beneficium inhabiles reputentur.

51 Ut autem materia hujus clausulæ perfectiùs intelligatur, & ne termini confundantur, reminisci oportet, quod Canones de hac re variè disposuerunt; quandoquidẽ per antiquos Canones pluralitas titulorum semper fuit prohibita, ne quis scilicet plures titulos haberet, ut in *Concilio Calcedon. cap. 10. ut in cap. Clericum 21. quæst. 1.* sic etiam in *cap. per jus 21. quæst. 1.* sic etiam in *cap. Sanctorum 70. dist.* sic etiam in *cap. causa de ætate, & qualitate, cap. Præterea, & cap. ad hæc, & cap. referente, de præbendis*, in quibus juribus datur optio dimittendi unum ex assequutis Beneficiis, vel primum vel secundum; quod postea in *Concilio Latera-*

nensi

nensi sub Alexandro III. fuit confirmatum,& statutum ne quis occupet plures Dignitates, & eligetur illa cui possit residere; quod si aliter actum fuerit is qui accipit contra Sacros Canones,quod accepit amittat, & is qui dederit priveiut potestate largiendi,ut legitur in *cap.quia nonnulli de Clericis non residentibus* quo Canone attento non datur optio retinendi, quod maluerit Beneficium, sed secundo privandus erat per sententiam, ut notant ibi Canonistæ,& ex cæteris omissis, *Garz. de Benef.part.11.cap.5.num.3.* à quo cæteri postea moderniores; licet dubitent an dicti Canones in *cap.referente, & cap.præterea,* in quibus datur optio, fuerint ante *Concilium Lateranense* & circa hoc vide Canonistas in dictis locis.Quod pro certo tenendum est, quod Concilium inhibuit, ne detur secundum Beneficium inposterum, quod vacare sanxit. De collatis autem antea potest dici, quod etiam post Concilium data fuerit optio. In altero vero Concilio Lateranens.sub Innocentio Tertio, quia dictum decretum Concilii Lateranensis antea sub Alexandro celebrati non observabatur, fuit de novo statutum, ut quicumque receperit aliquod Beneficium curam habens animarum annexam, si priùs tale Beneficium habebat, eo sit ipso iure privatus,& si fortè illud retinere contenderit etiam alio spolietur: quam dispositionem etiam in personalibus Beneficiis observandum ibi. præcipitur,ut legitur in *cap.de multa, de præbend,* Notes enim quod in hoc Concilio sub Innocentio statutum fuit quod cùm obtinetur secundum Beneficium incompatibile privatur ipso facto primo post adeptionem dicti secundi: in priori tamen Concilio sub Alexandro privatur secundo Beneficio, quod obtinuit post primum incompatibile,quam Concilii Lateranens. sub Innocentio III. dispositionem confirmavit etiam Gregorius Nonus in *cap. dudum*, il 54. in ordine *de electionibus*,& idem Innocentius in *cap.Literas vestras de concess.præbend.* respondit Episcopo, & Magistro cuidam Canonico Vildensensi, quod per adeptionem secundæ præbendæ de jure statim vacat prima: sic etiam Bonifacius Octavus in *cap.licet Episcopus,de præb.in 6.* idem statuit,ut scilicet primum vacet postquam possessionem secundi acceperit, vel per eum steterit quominus acceperit; & idem statuit in Beneficijs Regularibus, vel per Regulares administratis, ut in *cap.cùm singula eodem tit.de præben.in 6.* sicuti duas dignitates, vel duo Officia, seu Canonicatus in eadem Ecclesia,nec quis sub prætextu consuetudinis retinere potest,ut in *cap.1.de elect.in 6.* si Officium requiratur cum præbenda simul, ut ibi, nec quis duas electiones de se factas potest prosequi, ut in *cap.ut quis de elect.in 6.* Clemens V. in Concilio Viennensi, ut in *Clementina si plures sub tit. de præben.* disposuit ut vacet primum post possessionem pacificè adeptam secundi, addit hic Pontifex illam particulam pacificè:Post dictam Clementinam adest Extravag. Execrabilis de qua supra;Deinde Benedictus XII.in altera *Extrav. sub tit.de præb.* incipit, Ad regimen, omnia Beneficia per assequutionem pacificam quorumcumque Prioratuum,Dignitatum, Personatuum, Officiorum, Canonicatuum,& præbendarum Ecclesiasticarum, & Beneficiorum in posterum per Sedem Apostolicam providendorum reservationi, & dispositioni Sedis Apostolicæ reservavit.

52 Insuper Sacrum Concilium Tridentin. *Sess.7. cap.4.de reformat.* dicit quod quicumque de cætero plura curata aut aliàs incompatibilia beneficia Ecclesiastica sive per viam unionis ad vitam, sive Commendæ perpetuæ, aut alio quocumq; nomine, & titulo contra formam Sacrorum Canonum,& præsertim Constitutionis Innocent. III. quæ incipit, De multa, recipere ac simul retinere præsumpserit, beneficijs ipsis juxta ipsius Constitutionis dispositionem ipso jure (etiam dicti Concil.Trid. vigore) privatus existit. Quo at- 53 tento Decreto secundùm veriorem sententiam pœna ista vacationis ipso jure incurritur,non solum in assecutione beneficiorum incompatibilium respectu curæ animarum,sed etiam quo tammodo incompatibilium, ut clarè annuere videtur textus,ac etiam declaravit Sacra Congregatio;de qua re vide *Garz.loc.cit.à nu.80. cum seqq. Barbos.de jure Ecclesiastico tom.2.libr.3.cap.13.nu. 175.* & in *cap.de multa,de præb.nu.7.* ibiq; *Fagnan. n.3. Ricc.in prax.fori Ecclesiastici dec.398.* & alios.

54 Tandem unusquisque Pontifex cum Regulas Cancellariæ promulgat, in prima Regula sic disponit,ac reservavit beneficia quæ per *Constitutionem* piæ memoriæ Ioannis Papæ XXII. quæ incipit *Execrabilis* vacant, vel vacare contigerit quam Constitutionem,& reservationem Sanctitas sua tam ad beneficia detenta,quam alia quæcumque, de quibus Ordinarij Collatores contra *Concilij Trident. Decreta* disposuerunt,& disponent in futurum extendit, & ampliavit, & ea etiam beneficia omnia dispositioni suæ reservavit, & habet decretum irritans. Hæc sunt quæ in præsenti materia disponunt Constitutiones Pontificiæ: quæ verò sint Beneficia incompatibilia vide 55 *Barb.ad Trid.loc.cit.d.sess.7.c.4.Hojed. de incompatibilibus beneficiis,Prosper d' August.ad Quar. in verbo benef.Tond.part 2.cap.5.§.6.per tot.Barbos.de jure Eccles.tom.2.libr.3.cap 13 de collat. & res. benef à num.171.cum seqq. Pax. Iord.tom.2. lib.13.tit.28 à num.4, cum sequentibus. Fagnan. in cap.de multa.de præbendis,* & alios:Nota tamen cùm residentia alicujus beneficij est causativa tantùm,quia scilicet non lucratur fructus nisi resideat,tunc non dicitur beneficium incompatibi- 56 le, *Rota apud Bichium decis.13.* Vide ipsum. In quantum ad extravagantem *Execrabilis*, de qua loquimur, dubitaverunt antiqui nostri Doctores an illa locum habeat in cæteris beneficijs incompatibilibus non habentibus curam animarum annexam? quam quæstionem excitaverunt pleriq; 57 ita ut affirmativa, & negativa opinio habeat suos arduos sectatores,ut videre est apud *Garz. d. par. 11.cap.5.à num.24 cum seqq. Hojed.de incompatibilib.part.1.cap.13.* & novissimè *Corrad. in prax. benef.lib.3.cap.7.sub num.36.* qui acriter invehitur contra Officiales Datariæ, & Curiales practicos Curiæ, qui Supplicationes porrigunt, & admirrunt pro impetrationibus simplicium Canonicatuum, & præbendarum cum expressione vacationis per constitutionem *Execrabilis* indirectè quando quidem prospecto tenore illius non comprehendit Canonicatus,prout *Rot.penes Dur.dec.242.*

58 Verùm dicta Constitutio fuit ampliata per *Trident.* ad omnia incompatibilia, & per Regulam Cancellariæ ad omnia beneficia de quibus Ordinarij non possunt disponere,ut observat *Lotther.lib.2.q.30.à num.2.cum seqq.* sed *Corr.loc.cit.*

dicit quod ex stylo Cancellariæ dicta Constitu-
tio *Execrabilis* de juris rigore locum habeat etiam
in Dignitatibus,& personatibus non curatis,ut in
§.*qui verò*, & quod Cancellaria non consuevit
expedire Litteras de vacanti per dictam Consti-
tutionem,& quod DD.Abbreviatores nunquam
59 voluerunt dare talem vacationem de Dignitati-
bus,& personatibus non curatis, quamvis locum
habeat *cap.de multa*,quod latè *Corrad.* ibi prose-
quitur,& adducit rationem, quia dicta Constitu-
tio est pœnalis. Insuper tenet *Corrad.*quod dict.
Constitutio *Execrabilis*,non habet locum in Ca-
nonicatibus,sic etiam *Corrad.num.*40.tenet cum
Staphileo quod nec locum habet dicta Consti-
tutio in dissimili incompatibilitate,cùm quis ha-
bens curam assequitur aliud simplex residen-
tiam requirens,nam tunc per adeptionem secun-
di non vacat ipso jure primum,quia Constitu-
tio est pœnalis,ac proinde subdit *Corradus* quod
Dataria Apostolica non admittit Supplicationes
impetrationum certo modo ad præscriptum di-
ctorum Jurium cùm deficit incompatibilitas ju-
xta formam jurium,præsertim *Execrabilis*, quæ
cùm sit odiosa debet in suis terminis teneri.
60 Ut autem vacet primum per adeptionem se-
cundi non solùm opus est,ut secundum adipisca-
tur,ut patet in dictis Juribus, præsertim in *cap.de
multa*,ibi *recipit*, & in *cap.licet Episcopus de præb.
in 6.*& in *d.extravag.Execrabilis*, & alibi, & notat
*Fagnanus in cap. de multa,num.9. Barbosa ibidem
num.6.*
61 Sed oportet ut possessio pacifica secundi adi-
piscatur,vel per eum steterit quominus &c. ut in
d.cap licet Episcopus,& in *Clem. si plures,de præben.*
& alibi *Garzia d.part.11.cap.5.à nu.100.*
62 Et debet esse pacifica non solum de jure, sed
etiam de facto absque scilicet controversia iudi-
ciali,vel extraiudiciali, *Abbas in cap. de multa,n..
ibi*,ubi etiam *Barbosa num.8.Garzia part.11.cap.5.
num.105.Seraph.decis.1254. Pax.Iord.tom.2.libr.
10.tit.28.num.8. Sarnen.in regul.de triennali 458.
Mandos.resol.34.quæst.26. Cocchier.in regul.8.sub
num.15.Hojeda de incompat.part.1.cap.13. Flamin.
Paris.de resig.lib.3.quæst.1.num.130.*ad quod *Gar-
zia* multas allegat decisiones. *Barbosa de jure Ec-
clesiastico tom.2.lib.3.cap.13.num.173.& 174.Rota
in Avellana Canonicatus coram Eminentissimo Cer-
ro 27.Mart.*1651.quam affert *Tond.post tractatum
de pensionibus 7.in ordine,Rota apud Amatum Du-
nozettum decis.811.num.*1. ita ut molestiæ extraiu-
63 diciales sufficiant, ut quis non teneatur dimittere
primum, postquam assecutus est secundum,*Sera-
ph.decis.1254.& 597.Barbosa d.cap.de multa* 28.&
in *d.cap.13.num.174. Mass.in prax. habendi concl.
req.1.dub.6.Ferentill.ad Buratt.decis.19.Rota in d.
Avellana Canonicatus 27.Martij 1651.coram Emi-
nentissimo Cerro num* 11.& 12.quæ hodie habetur
in *part.11.rec.decis.131.* Debet autem esse lis super
64 beneficio quod ultimo loco adeptum est ut non
teneatur dimittere primum,nam si lis fuerit super
primo non excusatur, *Rota apud Amatum Du-
nozett. decis.811.num.15.* ubi aliæ decisiones alle-
gantur: & assecutio primi litigiosi non impedit
quod secundum acquiri possit ut primum vacet
per assecutionem secundi litigiosi,*Rota* penes eun-
dem *decis* 976.*num* 8. & supra adductis adde *de-
cisionem Rota apud Calium Bicchium decis.187.
num.13. & 14.* ubi etiam fuit decisum quod impe-
trans secundum beneficium litigiosum non tene-
tur dimittere primum, & quod incompatibilitas
consideratur respectu retentionis non autem ac-
quisitionis.
65 Et possessio debet esse pacifica ne dum tituli
beneficii sed etiam fructuum seu bonorum be-
neficii saltem maioris partis, ad *textum expressum
in cap si tibi concessio de præb. & dignitatibus, Sarn.
in reg.de annali quæst.77.vers. hinc videmus,* & in
*regul.de triennali quæst.53 vers.& ideo,Hojed par.
1.cap.13.num.80.vers.tertio declaratur, Garzia de
benef. d. part.11.cap.5 num.123 Seraph.decis.953.
Rota d.decis.811. num.1. apud Amatum Dunozett,
Barbosa d.cap.de multa,num.8. & de potestate E-
piscopi alleg.57.num.201.Pax.Iord. d tit.28. nu.82.
Azor instit.Moral 2.part.lib.7.cap.16.quæst.9.* &
66 alii quos citat *Garzia loc. cit.* ita ut decretum de
dimittendo non urgeat nisi cum possessione con-
currat etiam fructuum exactio, *Rotam Leodiens.
Canonicatus coram Leone Verospio 25. Iunij 1655.
part.12.recen.decis.69.num.*30.quam etiam affert
Tondut post tract.de pens 49 in ordine,præsumun-
67 tur tamen fructus exacti a pacifico possessore, sic
docto de pacifica possessione fructus præsumun-
tur exacti,*Rota apud Amatum Dunozett. d.decis.
811.num.*10. & statim intrat dispositio dictæ *Ex-
travag.* & inducitur vacatio, ut ibidem habetur,
68 non tamen sufficit sola possessio curæ, secundum
*Rotam in Aprutina Parochialis 7.Iunij 1655.co-
ram Albergato num.30.& 31.* habetur *part.12. rec.
decis.39.* Pacifica autem haud dici poterit posses-
69 sio beneficii cùm quis in limine possessionis vel
statim,& in continenti ac ipsam acceperit fuerit
in ea turbatus, vel aliqua mota lis, ut *Hojed.loco
cit.Paris.d.lib.3.quæst.1.num.130. Garzia loc. cit.n.
82.* & alii communiter.
70 Quod tamen arbitrarium esse Judici,ut decer-
nat quando incontinenti dici possit lis mota e-
xistimavit *Paris.loc.cit.*qui alios citat : existimant
verò alii incontinenti litem fuisse motam dicen-
71 dum si infra duos menses lis mota fuerit,sin autem
per duos menses fuerit in pacifica possessione pri-
mum beneficium vacasse, censendum à die ade-
ptæ possessionis secundi,*Garzia loco cit. Pax*, & a-
lii; imò expectandum esse duos menses ut benefi-
cium dicatur vacare, etiam si lis mota non fue-
rit existimarunt quamplurimi,præsertim *Gabriel.
cons.193.libr.1*
72 Unde non semel dixit Rota quod privatio pri-
mi beneficii ob adeptionem secundi non ex ipsa
adeptione secundi, sed ex retentione procedat, &
incompatibilitas non obstat assequendo, sed reti-
nendo secundum *Mohedan.dec.14.de præb. Mero
lin.decis.6.num.9.Cavall.decis.450. Buratt. decis.
102.Ferentill.ad Buratt.decis.19.num.18. & part.8.
recent. decis.307.num.9. & 137.* & in *d.Leodiens.
Canonicatus 25.Iunij 1655.coram Verospio*, & in *d.
Avellan. Canonicatus coram Eminentissimo Cerro,
num* 8.& apud *Eminentissimum Celsum decis.324.
n.6.* & apud *Bicchium loc.cit.*
73 Ita ut qui impetrat beneficium aliquod ob in-
compatibilitatem secundi non satisfacit justifica-
re tantùm secundi impetrationem, & assecutio-
nem,sed debet concludenter probare quod impe-
trans per duos menses pacificè non solum de facto
sed etiam de jure possederit cum retentione pri-
mi,*Rota part.14.rec.dec.601.nu.5.Rota in d.Avel-
lan. Canonic.coram Eminentiss. Cerro n.6.& 7.*

Secun-

74 Secundùm tamen constitutionem Execrabilis
tenetur dimittere primum infrà mensem coram
Ordinario sub publico testimonio,& si utrumq;
contenderit seu præsumpserit retinere etiam se-
cundo privatur ipso jure: in quo Extravagans a-
liquid addit ultra c. de multa,in quo pœna hæc
est ferenda, sicuti cum ipso jure infligitur in Tri-
dentino,ut notat *Fagnan.in d.cap.de multa*,sicuti
etiam *Execrabilis* constitutio addidit quod pro-
75 visus tenetur dimittere coram Ordinario verbo,
& facto secundum beneficium; quod non fuit
dispositum in *cap.de multa.ut Corradus loco cit.*
d.cap.7.num 39. & licet secundùm *cap. de multa*,
ut inducatur privatio utriusq; requirebatur quod
utrumque retinere contenderit, & multæ fue-
rint Doctorum opiniones quomodo debeat esse
ista contentio,ut videre est in *d. cap. de multa*,
præsertim *Fagnan.* attamen hodie tenetur dimit-
tere ipse obtinens in manibus Ordinarij verbo,
& facto sub publico testimonio, ut advertit
Fagnan.loc.citat. num.7.in fine. quia dicitur in *d.*
Extravaganti absq; mora dispendio advertit etiam
*Corradus loco cit.*quare dum *Lotter.lib.2.quæst.30.*
in fine requirit contentionem ut incidat quis
in pœnam Execrabilitatis,nescio an benè vel ma-
lè dixerit.

76 Ac propterea hodie in omnibus provisionibus
quæ à Sancta Sede Apostolica de aliquo Bene-
ficio quomodolibet incompatibili conceduntur
semper apponitur decretum de dimittendo infra
duos menses à die habitæ possessionis secundi,
vel cùm per eum steterit,in manibus Sanctissimi;
alioquin ambo vacent eo ipso, ita ut de illis so-
lum possit Sedes Apostolica disponere,ut noto-
rius est stylus Curiæ.& præter alios *Garzia d. par.*
5.num.55.Lotther.lib.2.quæst.30.num.14. & alij:
hoc enim tempus incipit currere à die possessio-
77 nis pacificæ habitæ, vel quo haberi potest,& per
provisum steterit, *Gonzalez.gloss.15.num.111.&*
112.Gabriel.cons.193.num.8.lib.1.Rota recent. part.
4.decis.317.Lotther.loco cit.Seraph.decis.856. num.
10.*Rota apud Dunozett.d.decis.812.nu.14.Tond.*
78 *tom.1.cap.69.nu.3.* & alii, itaut habenti litem non
currat tempus, *Oliver.ad Ludovis. decis.451.* exi-
stente tamen initi uso incurritur pœna privationis,
79 & excusatur à dimissione,*Gonzalez.d.gloss.15. nu.*
116.*Garzia.d.cap.5.n.102.Lotth.loco cit.d.q.30.nu.*
80 15.*Pax.Iord n.79.*quia videtur stare per intrusum,
aliàs dici poterit quod per eum steterit, *Lotth. loc.*
*cit.n.16.*quod contrarium sentire videtur *Garz.&*
81 *Pax.Iord.loc.cit.*& notandū est cum eodem *Lotth.*
loco cit. quousque videatur an sit locus decreto
de dimittendo, possessor debet manuteneri non
obstante quod in dicto decreto soleat apponi de-
cretum irritans,quia hoc decretum irritans appo-
nitur accessoriè ad decretum de dimittendo,&
in lege generali,& non super certo corpore:&
sic ei non potest esse locus, nisi postquam consti-
terit esse locum principali Decreto de dimitten-
do,nempe quod impetrans acceperit pacificam
possessionem,vel per eum steterit,quare dum con-
trovertitur an sit locus decreto de dimittendo,
qui possidet manuteneri debet, quia decretum ir-
ritans non tollit nudam detentionem quousque
justificetur quod intrat, quæ nuda detentio suffi-
cit ad manutentionem, *Rota part.10.recent decis.*
250.*num.7.*ubi aliæ multæ allegantur,*Carillus de-*
cis.184.num.4.cum seqq.& decis.82.num.4.Rota
apud Gugliel.Dunozett.decis.249.num.7. & 252.
num.4.& 5.part.8.recent. in puncto *Rota apud*
82 *Amatum Dunozettum decis.764. per tot.* Ultra
quod etiam dici potest quod Decretum irritans
hoc casu non est consecutivum ad præcedens de
dimittendo,sed ad virtutem reservationis in even-
tum quo dimittatur beneficium, ut scilicet si con-
tingat dimitti non possit de Beneficio alius præ-
ter Romanum Pontificem disponere:sic opera-
tur contra provisum ab alio quam à Papa,opti-
83 mè & accuratiùs *Lotther.libr.2 quæst.30. à num.*
19.cum sequentib. quod procedit cùm impetrans
non probavit pacificam possessionem cum per-
ceptione fructuum, secus autem cùm probatum
fuerit, & liquidò constat illud intrare, nam tunc
inficit titulum,& possessionem, quamvis in lege
generali appositum, & cùm docetur de pacifica
possessione incompatibili, non intrat si doceatur
de dispensatione valida, in puncto declarando
Lotterium,Rota apud Dunozett. tom. 2. decis. 811.
num.18 & 19.20 21.& in d.decis.764.

84 Decretum tamen hoc non operabitur quan-
do antequam veniat tempus dimittendi Benefi-
cium vacet ex causa,nec erunt reservata,quia va-
catio contigit ante tempus dimittendi, secun-
dùm *Garziam d.part.11.cap.5. num 63.* & obser-
vatione dignum est quod cùm quis assequitur
85 Beneficium incompatibile cum decreto de dimit-
tendo primum,si effectualiter dimiserit primum
illud, & postea secundum evincatur aut consequi
non possit,redit ad primum, quia dimissio primi
est correspectivè ad assecutionem secundi: Ideò
Rota in Hieracen.Parochialis 14.Ianuar.coram Za-
rate dedit manutentionem ei qui dimiserat pri-
mum in vim decreti de dimittendo appositi in
assecutione secundi, cùm hoc non potuit conse-
qui, quamvis provisus de secundo dimisso possi-
debat.*decisio* habetur *part.11 rec.decis.302,* & nu-
per impressa fuit apud eundem *decis. 20. in or-*
dine,& allegatur in puncto ibi *decisio 225.post*
Postium de manutenendo,& etiam ibi dictum fuit
quod Exequutor debeat citare primum possesso-
86 rem dimittentem secundum Beneficium, cùm
dedit possessionem Beneficia quæ vacant per as-
secutionem alterius Beneficii incompatibilis sunt
reservata Sedi Apostolicæ, ut in *Extravag.ad re-*
gimen de prab. & in reg.prima Cancellariæ. quod
tamen procedit cùm prima provisio fit à Roma-
no Pontifice,secus autem cùm fit ab Ordinario
collatore,*Simonetta de reservat. quæst.26. Gonza-*
lez.gloss.15.§.2.num.13.& 14.& gloss.51.num.36.
& 37.Garzia de benef.part.11.cap.5.à nu.52.cum
sequentibus.Tond.part.2.cap.3.num 21. Rota apud
Buratt.decis.192.& apud Eminentiss.Otthob.decis.
197.num.2.4.& 10.Rota part.12.decis.291.num.5.
tunc enim observandum est in quo mense fiat se-
cundi assecutio, seu quando ejus capiatur pacifica
possessio, nam si mense reservato secundum erit
reservatum, si mense Ordinarij non erit reserva-
tum,*Gonzalez.gloss.14.num.74.& gloss.15.num.*
42 *Fagnan.loc.cit.* qui affert declarationem *Gre-*
87 *gorij XV.* expressè docet *Rota in d.decis.241.d.n.*
*5.*imò poterit expectari mensis non reservatus ut
secundum conferri possit ab Ordinario, ut idem
Gonzalez.gloss.15.num.42. quando scilicet facta
88 fuerit collatio ab Ordinario, ut *Pax.Iord. d.tit.*
28.sub num.69. Cùm tamen secundi incompati-
bilis assecutio obtinetur à Sede Apostolica,vel ob-

tinetis

tinenda speratur non poterit quis renuntiare seu resignare primum beneficium in manibus Ordinarii, ut speciali constitutione declaravit Paulus V. in quodam motu proprio, quod refert *Garzas d.part.11.cap.5.sub num.64.* incipit Sanctissimus, & hodie adest *tertia reg.Cancell.* in qua disponitur (Item si qui de Beneficijs Ecclesiasticis præsertim curam animarum habentibus seu aliàs personalem residentiam requirentibus, dum pro tempore vacant Apostolica authoritate provisi seu providendi ante illorum assecutionem alia cum ijsdem incompatibilia Beneficia per eos tunc obtenta in fraudem reservationis suæ resignarent seu dimitterent, voluit, decrevit, & declaravit quod si in posterum quibusvis personis de aliquibus Beneficijs Ecclesiasticis tunc vacantibus seu vacaturis per Sanctitatem suam aut ejus authoritate provideri, ipsosque provisos seu providendos intra vacationis, & provisionis seu assecutionis eorumdem Beneficiorum tempora quæcumque alia cum illis incompatibilia Beneficia Ecclesiastica secularia vel quorumvis Ordinum ac etiam Hospitalium Regularia, per eos tunc obtenta, nulla speciali, & expressa de eisdem in provisionibus prædictis facta mentione, simpliciter vel causa permutationis ac aliàs quomodolibet sivè in Sanctitatis suæ vel alterius Romani Pontificis pro tempore existentis aut legatorum, vel Nunciorum dictæ Sedis sive Ordinariorum, vel aliorum collatorum quorumcumque manibus resignare seu dimittere aut juribus sibi in illis, vel ad illa competentibus cedere contigerit, omnes, & singulæ concessiones, collationes, provisiones, & quævis aliæ dispositiones de beneficijs, seu juribus sic resignandis, dimittendis, & cedendis pro tempore faciendæ cum inde sequutis quibuscumque, cassæ, & irritæ, nulliusque roboris, vel momenti existant, nec cuiquam suffragentur, sed Beneficia, & jura, ut præfertur, resignata, dimissa, & cessa eo ipso vacent, ac sub reservatione prædicta quam Sanctitas Sua etiam quoad hoc extendit, & ampliavit comprehensa censeantur; ita quod de illis per alium, quam per eamdem Sanctitatem Suam vel pro tempore existentem Romanum Pontificem nullatenus disponi possit in omnibus, & per omnia perinde ac si per pacificam assecutionem Beneficiorum aliorum hujusmodi verè, & realiter vacavissent; ac ulteriùs voluit Beneficium de quo resignans fuerit authoritate Apostolica provisus, ac per cujus assecutionem Beneficia vacare debebant, ut priùs vacare ac si resignatio facta non fuisset: salvis tamen quibuscumque juribus competentibus alteri parti ad cujus favorem facta esset resignatio, etiam ex causa permutationis summariè simpliciter, & appellatione remota exercendis; decernens irritum &c. attentari. Et ideò apponitur decretum de dimittendo in manibus Pontificis, ait *Garzia cap.5.num.6.* ita ut si aliter fiat resignatio tanquam in fraudem nulla est, & irrita, ut non semel *Rota* decidit, & præcipuè apud *Buratt. decis.242.*

19 Sed adverte, quod tam Constitutio Pauli V. quàm dicta Regula tertia Cancellariæ loquuntur de assecutione incompatibilis, quæ contigit authoritate Apostolica, ut tunc non possit fieri resignatio coram Ordinario in fraudem reservationis; dicitur enim in Constitutione Pauli, ibi. [Omnia, & singula Beneficia Ecclesiastica per pacificam assecutionem quorumcumq; aliorum, & per Sanctitatem Suam, seu ejus authoritate conferendorum Beneficiorum Ecclesiasticorum ex tunc vacatura ordinationi & dispositioni suæ cum Decreto irritanti desuper apposito inter alia duxit reservanda, & cui ex fide dignorum relatione innotuit, quod plerique Beneficijs Ecclesiasticis, præsertim curam animarum habentibus, seu aliàs personalem residentiam requirentibus dum pro tempore vacant Apostolica authoritate provisi, seu providendi ante illorum assecutionem alia cum eisdem incompatibilia Beneficia Ecclesiastica per eos tunc obtenta in fraudem reservationis, & Decreti prædictorum resignabant, seu dimittebant.] Ex quibus verbis tàm Constitutionis Pauli V. quàm Regulæ Cancellariæ supra allatæ clarè patet, quod resignatio prohibetur fieri coram Ordinario, cùm provisio incompatibilis facta, vel facienda est à Sede Apostolica, & ita intelligenda est doctrina *Tonduti part.2. cap.3.§.7. sub num.5. vers. sed ego non video*, ubi ducet quod Beneficia vacantia ob adeptionem incompatibilis non possint resignari, sed debeant simpliciter dimitti, ut per *Garz.part.11.cap.5.num.58.* & talis dimissio ex Constitutione Clementis Octavi non possit fieri coram Ordinario, sed illa Beneficia sint reservata Sedi Apostolicæ, & citat *Garz.num.60.* & quod hanc Constitutionem ampliavit Paulus V. intelligenda enim est hæc doctrina cùm assecutio incompatibilis fit authoritate Apostolica prout loquitur dispositio Clementis, & Pauli, & ipsemet *Garz.* clarè loquitur ita ut sicut tunc non potest fieri resignatio ad favorem cùm adest Decretum, ita nec coram Ordinario, ut ipse conferre valeat;

At cùm assecutio fit authoritate ipsius Ordinarij nescio quare fieri non possit resignatio pura coram ipso cùm sit permissa à Pio V. in Constitutione *Quanta*, & sicuti primum non remanet reservatum nisi secundi contingat possessio in mense reservato, & secundùm *Novar. Gonz. & Paxlord.* poterit quis data opera differre possessionem secundi in mense Ordinarij ad evitandam reservationem, ut etiam primi collatio fieri possit ab Ordinario; sic etiam data opera, quis ante adeptionem secundi authoritate Ordinarij faciendam poterit primum coram eodem Ordinario resignare, ne contingat ejus vacatio in mense reservato; nam non est dispar ratio cur possit differre possessionem in mense Ordinarij ad evitandam reservationem, & priùs non renuntiare.

90 Neque obstat si dicatur, quod per Constitutionem Pauli, & Regulam Cancellariæ prohibetur ne fiat resignatio in fraudem reservationis, & sic militat eadem ratio; nam respondetur primò, quod ut diximus, tam constitutio Pauli, quàm Regula Cancellariæ loquuntur cùm adeptio secundi fit authoritate Apostolica, & ideò dispositio illarum non erat extendenda ad alium casum, cùm sit odiosa; nec locum habet rationis identitatis juxta communem doctrinam. Secundò respondetur negando, quod militat eadem ratio, nam cùm Beneficium secundum assequitur à Sede Apostolica, certum est quod primum remanet reservatum nec potest ab alio conferri, quam ab eadem Sede Apostolica, quod tamen secus est, cùm assecutio secundi fit authoritate Ordinarij; nam non est certum, quod primum remaneat reservatum, cùm totum hoc pendeat in quo mense possessio secundi acci-

 di acci-

di accipiatur; nam in hoc solum casu remanet reservatum si in mense reservato accipiatur, secus autem si in mense Ordinarij; ideò cùm hoc dependeat ab eventu, & poterit contingere, quod non remaneat reservatum, in hoc adhiberi poterit prudens calliditas, quæ benè adhibetur prævaniendo per resignationem in manibus Ordinarij: loquimur tamen de Beneficijs quorum collatio fieri potest ab Ordinario. Sed post scripta habui duodecimam partem decisionum *Rota per Rub. collectarum, & in dec. 241.* quæ fuit in *Regien Presbyteratus 28. Maij 1657. num.* 10. contrarium expressè deciditur, ibi enim assecutio secundi fuit facta authoritate Ordinarij, & ante dies sex fuit resignatum primum, & tamen decidit Rota, quod dicta resignatio fuit facta in fraudem reservationis, & sic nulla per Regulá 3. Cancellariæ, nec vacationem induxisse, & allegatur decisio apud *Buratt. 242. sub num. 4. vers. quadam constitutio,* & apud *Merlin. 559. num.* 1. ideò cedo Rotæ sententiæ ob ejus maximam authoritatem, & observantiam, quam illi gero, sed secundùm semitas juris, & verba Regulæ, & Constitutiones Pauli contrarium esse dicendum.

91 Quoad verò reservationem vigore Extravagantis Execrabilis, cùm quis primum, & secundum contendit possidere, seu secundum infra mẽsem non dimittit in manibus Ordinarij de facto, & de jure, sub publico testimonio utrumque vacat, & reservatum remanet Sedi Apostolicæ, ut dicitur in d. Extravaganti Execrabilis, & notant omnes Doctores hucusque citati, præsertim *Gonzal. d. gloss. 51. num. 38. & Barbosa d. cap. 13. nu. 54.* nec in hoc casu inspicitur cujus authoritate contigit assecutio secundi Beneficij.

92 Sed, quid si ultra secundum, tertium, vel quartum quis obtineat, quorum istorum vacabit? agitat hanc quæstionem præter alios *Garz. d. par. 11. cap. 5. à num.... & Amaydeu. libr. 1. cap. 16. qu. 28.* ipsos vide; certum est enim, quod hodie prohibitum est Episcopis, & alijs Collatoribus inferioribus ne conferant tertium Beneficium uni Clerico, imò nec secundum si primum sit sufficiens ad congruam vitæ sustentationem, ut dicitur in *Concilio Trident. sess. 24. cap. 17. de reformat.* sin autem de facto Episcopus, vel alius conferat, dubium esse potest an tertij collatio sit nulla, vide *Doctores citatos, & Barbosam d. cap. 17. Pax. Iord. d. tit. 28.*

Quod autem supra diximus tempus duorum
93 mensium dimittendi vigore decreti incipere à die captæ possessionis pacificæ, amplia, ut procedat cùm quis per Procuratorem accipit possessionem, nam tunc à die scientiæ currit dictum tempus, cùm scilicet est certus de illius possessione, & non à die possessionis, *Rota in Tarraconens. Canonicatus coram Orano, penes Marchesan. part. 1. fol. 362. de commissionibus.*

94 Item apponitur Clausula illa, *authoritate nostra conferas,* quæ solet apponi in mandatis de providendo, seu in provisionibus in forma dignũ: per quam Clausulam clarè ostenditur, quod Papa non confert, sed Executor authoritate Apostolica post verificationem expositorum, Papa enim dat tantum mandatum de providendo: hanc Clausulam latè explicat *Corrad. in prax. disp. lib. 7. cap. 7. num. 47.* unde sequitur, quod necessariò requiritur collatio Executoris, *Paris. libr. 8. quæst. 7. Rota penes Rub. part. 2. tom. 1. decis. 569. num. 23. & 24.* & fit Bulla cum inserta forma Litterarum Apostolicarum, ut observavit doctissimus *Barbosa in suo formulario post tract. de Officio, & potestate Episcopi, formula sexagesima sexta,* & ideò suprà diximus, quod quousque deventum fuerit ad actum collationis per Executorem in provisionibus in forma dignum non dicitur consumpta vacatio.

95 Subnectuntur etiam illæ clausulæ, *quod recipiatur in fratrem, & cum plenitudine juris Canonicalis, ac illa & stallum in Choro, & locum in Capitulo assignes.* Pro quarum explicatione illud tyronibus benè notum rememorandum est, quod Præbenda, & Canonicatus non sunt idem etiam
96 strictè accepto præbendæ vocabulo, quatenus Beneficium Ecclesiasticum importat, sed diversa, nihilq; inter se ex propria natura commune habent, circumscripto effectu annexionis perpetuæ, ut notant Canonistæ in multis locis, præsertim in *ca. eam te, de rescriptis, cap. relatum, de præb.* per illum textum, & omissis alijs ex proposito *Hojeda de incompatibil. benef. par. 1. cap. 12. in princip. Lotter. lib. 1. quæst. 19. num. 8. Tond. part. 2. cap. 1. §. 9. in princ. Rota apud Manzanedum decis. 599.* nam Canonicatus, & jus habendi stallum in Choro, locum in Capitulo ad cantandum, & legendum, & vocem
97 in Capitulo provenit ex receptione in fratrem, *ut in cap. in Genesi de electionibus in fine,* præbenda autem est jus percipiendi fructus in Ecclesia cui servit præbendatus competens ex Officio divino tanquam uni ex collegio, ut dicunt omnes Canonistæ *in rubr. de concess. præb.* & de Dignitatibus & præbendis, præsertim *Petrus de Anchar.* & alij; *Hostiens. in summ. tit. de præb.* sic benè poterit stare Canonicatus sine præbenda, prout vidi in multis Cathedralibus Regni, præsertim in meis Ecclesijs unitis, collatoque Canonicatu non dicatur collata præbenda, ut probatur in *cap. eam te, de rescriptis, Hojed. loco cit. num. 5.* quare *in textu in cap. quidem, de præb. in 6.* dicitur, quod Canonicus non dicitur habere jus in præbenda, sed ad præbendã, nisi tamen præbenda esset annexa Canonicatui, præ cæteris *Tond. loc. cit. d. §. 9. num. 13. cum seqq.* quæ annexio dupliciter potest contingere perpetuò, & separabiliter, ut loquitur *Lotter. d. lib. 1. qu. 19.* de qua re vide ipsum, & alios. Hinc intelligimus stylum Datariæ, & Cancellariæ, quo attento semper exprimitur non solum Canonicatus, sed etiam præbenda, & dicitur Canonicatus, & præbenda hujusmodi, & semper, quod exprimitur in Litteris Canonicatus, exprimitur etiam præbenda, unde *Tond. loco cit.* consulit cuidam qui Canonicatum obtinuit à Sede Apostolica absque expressione præbendæ, ut iterum recurreret ad Papam, ut sanaret illum defectum expressionis præbendæ, quare, quod docuit *Honor lib. 3. in Summ. Decret. tit. de præb. in part. 1. sub num. 41.* quod omnis Canonicatus debet habere præbendam, non autem è contra, & cum quis consequitur Canonicatum non sit opus mentionem facere de præbendis, quia sunt annexæ Canonicatui, & sunt de jure, & pertinentijs ipsorum; hoc enim intelligendum est juxta prædicta, quando sunt annexa inseparabiliter.

98 Hinc possumus meliùs intelligere clausulas istas de quibus agimus, nam illa *stallum in Choro, & locum in Capitulo assignes* refertur ad Canonicatum,

catum, nam tunc habetur pro Canonico, & ejus effectus consistit in jure obtinendi quotidianas distributiones, & alia emolumenta observitium Ecclesiæ consuetum præstari, *Lotter. d. quæst. 19. num. 6.* ubi latè *Tond. cap. 11. num. 8.* sic etiam illa clausula *recipietis in fratrem* refertur ad Canonicatum, de qua etiam *Lotter. loc. cit.* illa autem clausula *cum plenitudine Juris Canonicalis* efficit etiam, & operatur, ut si esset supernumerarius quoque habere debeat omnia emolumenta solita dari Canonicis, nempe distributiones, & alia, *Staphil. de expectat. sub num. 38. vers. & quod dictum. Lotter. d. quæst. 19. num. 48. & 49. Barbos. de Canonicis cap. 3. Tond. d. cap. 111.* vide etiam *Monetam de distribut. part. 1. q. 1. Gratian. cap. 867.* & alios.

99 In resignationibus cum reservatione pensionis in Beneficijs curatis apponitur illa clausula *dummodo remaneant centum pro Rectore*, quæ facit Gratiam conditionalem, & operatur, ut ipsa plenariè, & concludenter justificetur, & verificetur etiam parte non opponente, *Sanct. Tiberius libr. 3. cap. 1.* omissis pluribus de eo sensu is, v. de *Belt. ad Ludovis. decis. 245. num. 11. Ferentill. ad Buratt. decis. 291. Rodolf. in praxi part. 2. cap. 9. à num. 118. Lotter. lib. 1 quæst. 38 Tond. de pens. cap. 58.* & alibi *Rota part. 12 recent. decis. 187. num. 20.* & hæc justificatio debet continuò durare alias est supplen-
100 dum ex portione titularis *Seraph. decis. 951. Oliver. ad Ludovis. decis. 245. Rodolf. part. 2. cap. 9. nu. 121. Garz. part. 1. cap. 5. num. 399.* hæc enim Clausula *dummodo remaneant* longè distat à justificatione narrativæ, quæ requiritur pro fundamento, & validitate pensionis in ejus origine, & creatione; nam non potest pensio habere legitimum initium nisi verificetur, quia sub ea conditione fuit reservata, ad quem effectum sufficit justificatio de tempore supplicationis, & Litterarum: at dicta Clausula in alia parte Litterarum adjecta respicit continuationem & progressum ejusdem pensionis, & quia plures esse possunt casus in quibus fructus Ecclesiæ gravatæ diminuuntur; ideò ad consulendum titulari apponitur illa clausula *dummodo &c.* ut semper remaneant centum pro Rectore, juxta *Tridentinum Decretum cap. 13 sess. 24. de reform.* & ideò semper requiritur successiva justificatio, nec sufficit de tempore narrativæ dumtaxat, sed adveniente diminutione fructuum, & diminui debet pensio; optimè explicantur hæc in *Conchen. pensionis 21. Maij 1649. coram Eminentissimo Corrado part. 10. recent. decis. 306. num. 19. 20. 21. & 22. Rota de novo part. 11. decis. 187. nu. 24. & 25.* & facienda est deductis oneribus, quia centum pro Rectore debent remanere libera ab omni, & quocumque onere ad effectum, ut congruè vivere possit, *Rota apud Merlin. decis. 880.* apud *Seraph. decis. 1017. num. 4. & part. 12. rec. decis. 178. num. 21. cum seqq. Rodolf. loco cit.* aliàs pensio nulla, *Rota part. 11. rec. decis. 187. num. 35.* certis tamen, &
101 necessarijs, *ut in d. decis. 187. num. 34.* transfert onus probandi ad pensionarium nisi sit pensionarius in possessione, latè *Post. de manutenendo*, vide de hac re *Rotã apud Eminentissimum Celsum dec. 315. & 406.* & alias *Rota* decisiones, & apud *Penziger. decis. 308. & 483 à num. 24. cum seqq.* vide etiam *Belt. ad Ludovis. decis. 57. num. 12. & 13.* qui
102 dicit, quod hæc Clausula *dummodo* est justificanda sive in petitorio sive in possessorio agatur: non tamen idem esse dicendum si dicitur, si ita est, vel, si preces, nam tunc non facit Gratiam conditionalem, sed dumtaxat Clausula *dummodo* hæc
103 etiam Clausula in Beneficijs Curatis etiam si non est apposita expressè semper intelligitur, *Rota penes Tond. dec. 32. quæ est part. 11. rec. dec. 313.*

104 Item in illis Beneficijs in quibus non cadit reservatio semper apponitur clausula *dummodo tempore datæ præsentium nulli sit jus quæsitum.* Hæc clausula apponitur ad præservandum jus alterius, cùm intentio Papæ sit numquam tertio præjudicium afferre, ut dicitur in *cap. licet de Offic. Ord. & cap. super eo de Offic. Delegati*, ut de prodijt Regula Cancellariæ de jure quæsito non tollendo, quæ
105 auget aliquid aliud ultra jus commune, & magis stricta est, nam jure communi attento tantum præservatur jus certum, firmum ac radicatum, jus autem per præsentationem jure attento communi non dicitur radicatum: stante verò Regula Cancellariæ de jure quæsito non tollendo, præservatur omne jus natum, & ortum licet non sit omninò perfectum, & non solum in re, sed etiam ad rem, ut omissis pluribus observat *Amayden. libr. 1. cap. 33. num. 18. Lotter.* qui rem altiùs explicat *libr. 2. quæst. 51 à num. 18.* qui dicit, quod præservatur jus radicatum: hæc Clausula ponitur regulariter quando Beneficium non est reservatum, *Coccinus in annot. annot. 312. num. 2.*

106 Clausula igitur hæc *dummodo* tempore datæ præsentium non sit alteri jus quæsitum, oritur tam ex jure communi, quã ex Regula Cancellariæ, & est sinonima, cùm altera Clausula *absque præjudicio alterius*: & ambæ intelliguntur de alio, quam de expresso præjudicio, ut dicit *Amayden. loco cit. nu. 19. vers. non obstat, & num. 20. Corradus in praxi benef. lib. 2. cap. 14. num. 52. Rota apud Amatum Dunozett. decis. 352. num. 9.* & quamvis fuerit o-
107 missa censetur tamen apposita, *Cocch. regul. de jure quæsito, num. 15. Buratt. decis. 55. num. 1. Durandus decis. 114. num. 5. Rota part. 7. rec. decis. 250. Rodolf. part. 2. cap. 8. num. 92. Caroll. decis. 85. numer. 5. Vbertus d. cap. 2. sub num. 44. Eminentissim. Otthob. decis. 263. & part. 8. rec. decis. 36. num. 5. Eminentiss. Celsus decis. 85. num. 3.* Quia Papa non intendit alteri præjudicare communi jure attento, & hoc maximè in provisione Beneficiorum de jure patronatus prout loquitur *Eminentiss. Otthob.*

108 Hæc clausula præservat jus anteriùs quæsitum, seu anterius provisi, *Rota decis. 217. num. 8. part. 12. rec. Rota part. 14. rec. decis. 1523.* & apud *Amatum Dunozett. decis. 601. num. 14. & decis. 976. num. 5.* etiam si posterior Gratia esset executa, ut in *d. decis. 601.* quia cùm constat de jure alterius per Gratiam priorem, seu collationem primò factam, sive de jure quæsito ante impetrationem, resolvitur secunda Gratia, & habetur ac si non fuisset facta, *Seraph. decis. 1484. Marta de Clausulis part. 1. clausula 35. Barb. Clausula 20. Garzia de benef. par. 10. cap. 1. num. 74. Cocchier. in regul. de jure quæsito non tollendo num. 6. Oliver. ad Ludovis. decis. 350. lit. A. Eminentiss. Otthob. decis. 263 num. 18. Eminentiss. Celsus decis. 408. num. 4. Buratt. decis. 137. Rota in Barchinonen. Canonicatus, 24. Ianuarij 1618. coram S. mem. Innocentio X.* quam citat *Rodolf. d. cap. 8. num. 89. Vbertus de citationib. cap. 2. num. 34.* vide *Martam de Clausul. 35. Marescot. variar. libr. 2. cap. 1. num. 172.*

109 Et licet *Rota penes Ludovis. decis. 350. num. 2.* dixerit, quod hæc Clausula non faciat Gratiam

con-

conditionalem, attamen intelligitur de conditione suspensiva; quia non operatur suspensionem Gratiæ, *Lotter.lib.2.q.51.num.13. Seraph. d.decis. 1484.num.12.* Sed bene facit conditionalem conditione resolutiva, quia cùm postea constat de jure alterius antea quæsito per hanc Clausulam resolvitur jus secundi impetrantis, & præservatur jus primi, ut optimè notat Ubertus *loco cit.* & ita procedit decisio *Rota penes Duran.dec 114 nu...* ubi dicitur, quod facit Gratiam conditionalem. Imò *Cochier. loco cit.* dicit, quod suspendit effectū Gratiæ.

110 Hæc Clausula non eget justificatione, ut *Ludovis.decis.350.n.4.* & ibi *Belt.in addit.litt.A. Verallus dec.39.part.2. Lotter.lib.2.q.51.n.14. Ridolf. in praxi part.2. cap.8.n.93.*

111 Ex ea præservatur jus, etiam ad rem validum tamen, & considerabile, & canonizabile, *Rota dec. 253.part.2.rec. Buratt.dec.55.n.2.* & ibi *Ferentill.n.7. & 651.n.4. Ridolf.cap.8.part.2.n.89. Eminentiss. Otthob.dec.221.n.10. & dec.135.n.7. Eminentiss. Celsus dec.314.n.10. Amat.Dunozet.dec.957.nu.12. & 905.n.9. & part.12.rec.decis.302.n.17.* vide etiam *Tusc.litt.S.conclus.929. Marches part.1.pag. 404.num.61.* nullum autem, & invalidum, & coloratum hæc Clausula non præservat, *Cavall. dec. 280. Seraph.decis.1494.n.10. Lotter.d.quæst.51.n.69. Mart.Clausul.20.num.3. Vbertus d.cap.2.sub num.34.vers.jus autem, Ridolf.d.cap.8.n.90. Eminentiss.Celsus d.dec.314.n.14. Ferentil. d.dec.55.n.8.* & in aliis *decisionibus* citatis. licùm neq; extrinsecum ope exceptionis, sed intrinsecum, *Rota part. 8.rec.dec.252.num 22. Vbertus loco cit.* quidem dicit de accidentali.

112 Præservat consequenter jus quæsitum ex præsentatione, seu electione, *Caval. decis.1274. Rota rec.part.4.dec.643. & part.2.dec.253. Durand.dec. 100.num.5. Ricc.decis.195 in praxi for.Eccl. Mart. Clausul.20.num.2. Tond.part.1.cap.118 nu 25. Ridolf.d.cap.8.n 88. Rota penes Caril. dec.85. num.4. Eminentiss. Celsus decis.31.num.14. & 144.nu.12.* quæ decisio habetur etiam *part.11. rec.decis.200,* quamvis non fuerit secuta institutio; sed *Seraph decis.1238 num.4. Cavall.decis.478. Buratt.dec.651. num.4. Rota in Melevitana Beneficii 27.Iun.1649. num.27 penes Tond de pensionibus.57.in ordine.* & apud *Eminentissim. Otthob. decis. 120. num.9. & part 8.rec.decis.36.num 6.* & apud *Amat. Dunozett.956.num.2.* requirit tamen *Rota d.decis.253. num 3.* quod fuerit accepta præsentatio; item quod præsentatio fuerit facta à majori parte Patronorum, ut *Rota decis.643.num.7 part.4.rec. Ridolf. in praxi d.cap.8.num.91.* quod idem voluit *Vbertus loco cit.* dum dixit, quod tunc præservat quando præsentatus veniret necessariò instituendus; cùm tamen à medietate Patronum fuerit præsentatus, non præservatur jus per hanc Clausulam,

113 nisi de tempore Datæ Gratiæ habuisset gratificationem ab Ordinario cum institutione, *Ferentil. ad Burat.decis.651.num.10. Ridolf. loco cit.nu.91.* latissimè *Corrad. in praxi benef.lib.4.cap.6.num. 58.* ac etiam *Lotter.lib.2.quæst 51. num.43. Rota* post scripta visa apud *Amat. Dunoz.dec.717.* quæ reddit rationem, quia tunc habetur ac si solus fuisset præsentatus: verùm in *decis. apud eundem Du-*

114 *nozettum 956.num.15.* in qua citatur *decis.1.* apud *Mohed.de præb. & 651.* apud *Bur.* simpliciter dicitur, quod per hanc clausulam censetur præservatū jus quæsitum per præsentationem à medietate Patronorum, nec dicitur ibi, quod sequitur institutio, & quod ut jus præservetur ex præsentatione sufficiat, quod à medietate Patronorum sit præsentatus. Post scripta vidi *decis. Rota apud Bichiū 396.* in qua *num.36.* & sequentibus firmatur, quod hæc Clausula non præservat jus quæsitum à præsentatione medietatis Patronorum, quia locus est gratificationi, & sic nemini jus quæsitum, sed tantum præservat jus illius qui necessariò venit instituendus: certum enim est quod cum præsentatione à medietate Patronorum adest institutio ab Ordinario, tunc hoc ius prædictam Clausulam præservat, *Rota in d.dec.396 n 9.*

115 Sic etiam præservat jus, quod nascitur, ex oppositione duntaxat absque præsentatione, dummodo opponens veniret instituendus; quia esset Beneficium certo generi personarum debitum, puta patrimoniale, vel debitum habenti certas qualitates, *Garz.par.4.cap.3.à n.61. Ferentil.d dec. 651.n.9. Caril.dec.117.n.9.* Adverte tamen quod *Gonzal.glos.9.§.1 n.88.* docet quod filij naturales & patrimoniales ante electionem, vel præsentationem, vel sententiam, nullum jus habent ad Beneficia patrimonialia, neque in re, neq; ad rem, etiam post oppositionem, nisi aliter ex aliqua Constitutione Synodali, vel jure principali sit cautum; & allegat multos: quod procedere dicit in oppositionibus ad Canonicatus Doctorales per Concursum providendos: neque Regulam Cancellariæ de jure quæsito quæ præservat jus in re, & ad rem, locum habere in jure quæsito ex talibus oppositionibus, ut latius ipse: sed hanc materiam explicat *Lotter.lib.2.quæst 51.à nu.29. cum sequentibus,* ubi *num.33.* distinguit inter oppositionem radicatam in aliquo jure; & dicit quod ex simplici oppositione nullum quæritur, ex radicato vero distinguunt plures casus & concludere videtur, quod tunc ex oppositione acquiritur jus, & præservatur per dictam Clausulam, quando per Statutum explicitè, vel implicitè deducitur oppositio, & qui se opponit habet qualitates requisitas, licet nondum justificaverit, si tamen sint veræ: non tamen cum plures se opponunt, & omnes habent qualitates, cum sit locus tunc gratificationi. Vide ipsum per plures numeros; & hoc est, quod supra dictum est, dummodo opponens veniret instituendus. Sed quod per hanc Clausulam sit præservatum jus opponenti cùm Beneficium ei debetur, *Rota part.8. rec.decis.36.num.3. & 4. & part.12.dec.302.in p. n.117.* sic ut opponens sit de genere Testatoris, & ex vocatione Testatoris competit jus ad Beneficium, *Rota* apud *Caril.dec.17.n.16.*

116 Præservat etiam illud jus, quod in judicium est deductum ante impetrationem Gratiæ, *Rota d. decis 253.n.2.part.2.recent. Vbertus loco cit vers & pro hoc,* quia dicitur considerabile; & eo fortius jus per sententiam Ordinarij acquisitum, quia

117 satis dicitur considerabile, *Rota penes Caril.d.dec. 117.num.12.* sic etiam jus acquisitum ex provisione Ordinarij, ut *Rota decis 186.part.9 tom.1 recent. & part.... rec.decis.36.n.4. & 5.* dummodo tamen collatio Ordinarij fuerit valida; nam cùm nulla, nullum jus præservabile ex ea inducitur: ideo in *decis. 45. penes Guglielmum Dunozettum* fuit

118 dictum, quod hæc Clausula, *dummodo alteri,* non præservat jus ex provisione nulla facta ab Ordinario; quia non servavit formam

concursus, nam tunc nullum ius quæsitum fuit proviso, qood per Claosulam illam præservari potuerit: quod intelligitur, ut concursus requiratur pro forma, secus autem si non esset concursus de forma, licet provisus esset examinandus ad detegendam idoneitatem; nam benè per Clausulam istam præservatur ius ex collatiooe pura, licet im-
119 perfecta ratione examinis, in puncto; *Rota apud Amatum Dunozettum decis.737. num.4.* Hæc Clausula solet apponi cum Papa providet de non reservato, iuxta *decis.Duran.306. num.10. & 350.* & aliàs sæpè.

120 Jus aotem acquisitum ex possessione nulliter capta, & attentata non præservatur, sicuti nec ex provisione Apostolica conditionali, quæ desiderat iustificationem qualitatis iurispatronatus, antequam sit facta iustificatio talis qualitatis; nam ius resultans, & pendens à futura probatione est incertum, & merè eventuale, quod non comprehenditur sub dicta Clausula præservativa, *Eminentiss.Celsius decis.314.num.11. & 12.* ubi citat *Felinum* & alios: & quod non præservatur conditionale, & eventuale, *Ægidius cons.34.num.21. Lotter.lib.2.quæst.51. num.52.*

121 Insuper hæc Clausula facit mixtum Exequutorem; *Ludovis.dec.91. Duran.dec.414. Ferentill. ad Buratt.dec.651. Verall.dec.357.num.6.part.2. Vbertus d.cap.2.n.34. Rudolf.d.cap.8.part.2.nu.86. Eminentiss.Celsius dec.342.n.6. & part.11.rec.decis. 156.n.20.* ubi aliæ multæ allegantur, & apud *Dunozet. dec.193.n.4.* proinde admittitur appellatio.

122 Sed hoc intelligitur quando adest Contradictor, ut dicemus. Verum quod tunc Exequutor etiamsi nullus adsit legitimus Contradictor, debeat præmittere citationem per edictum, *Rota apud Amatum Dunozett. dec.193.num.5.* Antequam ad alias clausulas transeamus similis est huic Claosulæ illa quæ deducitur ex Regula Cancellariæ de concurrentibus in Data17. io ordine: cùm enim Data unius Gratiæ est anterior alteri præfertur qui priorem Datam habet, ut ibi explicant *Glossatores*, præsertim *Mandos. & Cochier.*

123 Cùm verò sunt ejusdem temporis sub eadem Data præfertur possessor, & si non adsit possessor præfertur qui à digniore, veluti si unus habeat Supplicationem signatam *per Concessum*, alter verò *per fiat*, præfertur hic qoi *per fiat*. Vide dictam Regulam, & ibi *Doctores* expositores, præsertim *Mandos.Cocchier.* ac etiam *Amayden libr.1.cap.6.*

124 Cum Beneficium est Jurispatronatus apponi solet illa Clausula *verificato iurepatronatus*: hæc enim Clausula operatur quod Juspatronatus omninò, & ante omnia sit justificandum, & facit mixtum Executorem. *Olivier ad Gregor. dec.413. in fin.Cavall.decis.211. Vbertus d.cap.2. num.42. Rota apud Gugliel. Dunozett. decis.11.num.8. & part.10.recen.decis.327.num.17.* & apud *Amatum Dunozett.410 num.7.* & quamvis dicatur *verificato Iurepatronatus ex dotatione, vel fundatione,*
125 quæ Clausula licet conditionem importet, per *text.in l.à testatore de cond. & demonstrat.* & sit alioquin plenè, & concludenter justificanda, ut *Rota in Lucana Iurispatronat. 7. Iunii 1585. coram Orano*, de qua meminit *Marta de Clausulis claus. 161. Lotter.de benef.lib.2. quæst.13.num.115. Durand.decis.87.num.17.* & verificatio spectat ad præsentantes, *Rota decis.15.num.12.part.14.recent.* attamen id procedit quando agitur & quæritur principaliter de ipso patronatu, cùm adest Contradictor qui libertatem Ecclesiæ vindicet, sive sit Episcopus, sive alius provisus Apostolicus, qui
126 Beneficium tamquam liberum obtinuisset; quia cùm tunc urgeat præsumptio pro libertate Ecclesiæ, *Mart.dec.360.n.4. Seraph.dec.1353.num.2.* & alij communiter; ideo tunc plenè erit probandū, ut latiùs deducit *Lotter.d.lib.2. quæst.13. à n. 114. cum seqq.* secus autem si tantùm agatur de justificanda Gratia, quia tunc non exigitur tam exacta probatio, sed sufficiet, ut fiat secundum terminos, & secundum *Sa.Conc.Trid.* ut dicit *Corrad.lib.4. cap.5.n.22.* Imò etiam sufficiet tunc probatio de fama, & communi reputatione, ut adest *decis Rota penes Mantic dec.708.in princ.num.1.* ubi alle-
127 gatur alia *dec.Lotter.d.qu.13.nu.113.* Verùm *Rota* videtur tenere indistinctè, quod hæc Claosula, ex quo facit Gratiam conditionalem, quod requiratur perfecta, & concludens probatio Jurispatronatus per veras & legitimas probationes, *Rota apud Vivian.post tract. de iurepatr. dec.87.88. & 89. apud Buratt.dec.178. apud Durand.d.dec.87.n.18.* & novissimè apud *Amat. Dunozet. dec.367.n.29. 30. & 31.* ubi latè, & apud eundem *Dunozet. dec. 1007.n.2.3. & 4.* per hæc verba: [Primò probatio Jurispatronatus ex fundatione deficit dum non exhibetur fundationis instrumentum, *Rota dec.218.num.22 part.6.rec.* & in *Gerunden.benef. 4.Iulii 1642.coram b.m. Bucchio.* Nec propterea potest Gratia ullo modo Patrono suffragari, *Rota dec.531.n.1.part.1.divers. & coram Duran 87.num. 17.* præcipuè quia Clausula *verificato priùs patronatu ex fundatione* importat formam, & conditionem, qua non verificata nihil dicitur in esse de-
128 ductum, ut per *Garz.* Attamen *Rota in Florentina Capell. de* anno 1634. *coram eodem Dunoz.* apud ipsum 344.n.1. contrarium dicere videtur, ibi:]Existentia siquidem Jurispatronatus ex fundatione, & dotatione visa fuit sufficienter probata ex utriusq; partis confessione adminiculata, nedum ex præsentatione facta de anno 1599. in persona Notarij, per cujus obitum vacat Capellania; sed etiam ex sententia Vicarij lata super executione Litterarum Apostolicarum D.Vittorij, quæ confessio sic adminiculata probat existentiam Jurispatronatus, *Rota decis 97.n.1. prima part.rec.* pro qua probanda quando Ordinarius non est in causa, nec alius pro libertate beneficij, nec agitur principaliter de canonizando patronatu, sed inter præsentatos incidenter ad effectum justificationis. *Cassad.decis.1.in fine de probat. Mant decis.318.n.1. & 350.num.18. & coram ………… 476.n.2.* hæc ibi, & *part.12.rec. dec.341.num.2.* Nec admittitur probatio per præsumptionem in hoc casu, *Rota d.part.12.dec.184.n.10.*

129 Et notandum est quod cùm datur alius Exequutor quam Ordinarius, tunc apponitur clausula, *Verificato Iurepatronatus coram Ordinario*; semper enim hæc verificatio facienda est coram ipso, quia agitur de materia providendi Ecclesiam, *Rota in d.decis.184. num.5. & 6.* & facienda est citatio Promotore Fiscale, qui assistat pro libertate Ecclesiæ, ut *ibidem*.

130 Quandoque etiam cum Beneficium est de Jurepatronatus solet apponi clausula *cum derogatione Iurispatronatus pro medietate vel pro minori parte*, ut communis ac notorius Curiæ stylus comprobat; notant *Lotther. libr.2. quæst.8. num.104.*

Corrad.

Corradus in praxi benef.lib.9.cap.6.num.3. Amayd. de stylo Datariæ lib.1.cap.15.§.15. num.38. hoc intelligitur cùm beneficium non vacat in Curia, quia tunc solet derogare pro medietate, & ad summum pro duabus tertijs partibus, ex causis urgentissimis, ex Parisio adnotavit *Rota apud Bich. decis.558. num.30.* quod tamen non ita facilè in Gallia practicari dicit *Tond. tom.1. part.1.cap.32. num.27.& part.2.cap.4.§.9.num.40.* quod non durum dicit *Lotter.* quia cùm quis est præsentatus à medietate nullum acquirit jus, sed est potiùs in æquilibrio cum alio, & locus est gratificationi, juxta textum in *cap. cum autem de Iurepatronatus*, imò ait *Amayd.n.41.* quod Sollicitatores practici solent ad Partes ponere hanc clausulam gratificationis, ut tunc qui habet clausulam gratificationis præferatur non gratificato, licet sint in pari Data; & ait *Amayd.* quod offerentes in Dataria eodem die ambæ partes Supplicationem pro impetratione cũ derogatione Jurispatronatus pro medietate, quod solet concedere sub eadem Data ut partes cum Exequutore deducant qualitates, juxta quas possit gratificare, *Caval.dec.517.n.7.* Vide ipsum. Notandum tamen est quod si Jurispatronatus Beneficium sit debitum certo generi personarũ, nempe Clericis de familia testatoris, si quis impetraverit Gratiam cum derogatione medietatis, non expressa hac circumstantia Papæ, Gratia est nulla, quia non censetur quod Papa voluerit præjudicare vocatis, *Rota apud Bich.dec.206.n.10.*

131 Interpretatur tamen hæc Clausula derogationis pro medietate Jurispatronatus, de illis patronis qui sunt in quasi possessione præsentandi, iuxta ultimum statum, qui attenditur in hac re, iuxta decisionem *Ludovis.17.* ubi latissimè *Beltr.* nam de illis qui non sunt in quasi possessione nulla habetur ratio, ad tradita per *Doctores in c. consultationibus de iurepatronatus*, etiamsi aliàs essent veri patroni, *Rota decis.167. num.7.part.2. divers.* & ita se scribere in una *Pistorien. Parochialis 15. Ianuarij 1621. coram Pirovano*, dicit *Lotter. loco cit.num.170. Rota rec.part.4.decis.471.& part.10. recent.dec.169.& decis.4.num.21.& 293.num.8.* ubi dicitur quod semper intelligitur hoc suppositum; & apud *Amatum Dunozett.dec.344.num. 4.& 1007.num.5. apud Eminentissimum Celsum dec.296.num.4.ubi aliæ dec. Rotæ* allegantur, & apud *Roias dec.200.num.10.& 230.num.4.& 5.* & apud *Penniger.dec.266. nu.23.* & in *Melevitan. Beneficij 25. Iunij 1649.num.17.* quam refert *Tond.*

132 *post Tract.de pens.57.in ordine:* Sicuti semper præfertur ille qui præsentatur ab existente in possessione præsentandi; nam iura veri patroni præservantur ad futuram vacationem, quia ius præsentandi est in fructu, fructus autem spectant ad possessorem, omissis multis, *Tond.tom.1.part.2.cap.4. §.9.à num.7.& 8.*

133 Non tamen me latet quod scripsit *Mandos. cons.7.num.16.* scilicet quod derogatio pro medietate aliud non sit quam reducere consensus, per plures patronos præstandos ad medietatem, & quod quoties præsentatio spectat ad unum pro medietate derogari non possit, & aliter facta ex stylo Curiæ non suffragari, & quod quando præsentatio spectat ad plures, si derogatur pro medietate, necesse sit habere tot voces quæ cum ista medietate faciant maiorem partem, *Mandos.* sequitur *Paris.de resig.lib.2.q.4.n.54.55.& 56. Parisio* non citato *Mandosio* citat & sequitur *Tond. part. 2.c.4.§.9.n.37.* Notandum etiam est quod Gratia Apostolica cum derogatione medietatis sustinetur quamvis tempore Gratiæ non adesset re vera præsentatio, dummodo sequatur intra legitima tempora, iuxta stylum Cancellariæ & Datariæ, quia Papa considerat consensum Patronorum intra legitima tempora; ad est decisio *Rota apud Bichium 419.tom.2.*

134 Solet quoq; derogari in totum Jurispatronatus; & quidem si Ecclesiasticum sit, ut qualitas Ecclesiastica prævaleat sæpiùs fieri solet, ut *Paris.d.q.4. n.49. Lott.lib.2.q.8.n.103. Vivian.de iurepatronat. part.3.lib.14.cap.4.n.49. Tond d.part.2.cap.4.§.9. n.34.* licet cùm Juspatronatus est merè laicale cum magna difficultate, & difficiliùs solet derogari in totum Jurispatronatus: derogat tamen cùm vacatio contigit in Curia non solum per obitum, ut *Paris.de resig.lib.2.q.4.n.44. Lotter.d.q.8.nu.49. Vivian.loco cit.d.cap.4.Tond.d.§.9.num.33. Eminentiss.Celsus dec.314.n.14.* sed etiam cum beneficia vacant in Curia ob promotionem ad Episcopatum; nam tunc quoque Papa derogat in totum Jurispatronatus, ut observat Curia, & stylus notorius. Benè verum est quod hæc derogatio non fit cùm Beneficia pertinent ad Regiam vel Cæsareã præsentationem tantùm, nam si pertineant ad præsentationem Principum inferiorum benè derogat, & sic observat stylus Curiæ, *Paris.d.q.4.n. 47.* dicens se vidisse practicari, *Tond.d.q.c.4.§.9. sub n.34. vers.si tamen, Spada cons.11.per tot.tit.3.*

135 Cùm tamen concedit retentionem promotis ad Episcopatum benè Papa potest concedere cum derogatione Jurispatronatus, ut *Paris.d.quæst.9. num.58 Lotter.d quæst.8.num.101. Tond.loco cit. num.39.* quod procedit etiamsi Beneficia sint ad Regiam præsentationem, quia Gratia retentionis est Gratia præventiva, & non facit vacare; unde non est opus derogatione, ut latiùs probat *Spada cons.69.per tot,tom.3.* Et post scripta vidi *decisionem Rotæ 296.part.14.rec.* in qua fuit dictum non vacare beneficia promoti ad Episcopatum cum adest indultum retinendi, quod impedit vacationem.

Hæc tamen causa fuit agitata in Collaterali Consilio pro Episcopo Niceraræ, qui habuit Gratiam retentionis aliquorum Beneficiorum spectãtium ad Regiam præsentationem: scripsit pro Egregio D. Episcopo Julius Capponus meus præceptor vir morum honestate, & doctrina conspicuus, sed Collaterale Consilium non admisit doctrinam, quæ vera est.

136 Item solet apponi Clausula hæc derogatoria Jurispatronatus, cùm Beneficium est litigiosum effectum; cum enim tunc quamvis Jurispatronatus, efficitur reservatum durante lite, & inhibetur inferiori ut possit de eo disponere, nec potest Patronus præsentare, iuxta *cap.1.& 2.ut lite pendente in 6.* ibi; Durante lite derogatur in totum Jurispatronatus, notant *Lotter.Tond.& alijs locis citatis supra.* Lis autem debet esse super titulo Beneficii, ut Beneficium sit effectum litigiosum; tunc enim Patroni non possunt præsentare, *Rota part.1. recent.decis.927. Lotther.libr.2. quæst.8.num.100. Rota apud Eminentissimum Otthob. decis.263.nu. 54.* & tunc Papa derogat Jurispatronatus in totum; ac propterea Clausula derogatoria *quatenus litigiosum* verè suum operatur effectum, ut fuit

dictum in *d. dec.263. apud Eminentiss. Otthob.* in qua non fuit existimata Lis super Beneficio, nec Beneficium litigiosum, & consequenter Clausula derogatoria Jurispatronatus *quatenus litigiosum*, nullum habeat effectum; ex quo inter Promotorem Fiscalem, & Patronos introducta, quamvis postea provisus ad eam litem fecerit se admitti incidenter, Beneficium non remansit litigiosum.

137 Ponitur etiam in Litteris beneficialibus illa Clausula, *cujus litis statum*, quod eo provenit quia ut nuper dictum est, omnia Beneficia super quibus est lis introducta, sunt affecta, ac de lite facienda semper est mentio; cavetur ex dicta Regula 56. aliàs Gratia nulla, & invalida est, tanquam subreptitia, *Marches. par.1. cap.7. de commiss. appell. in causa beneficiali num.171. Paris. de resig. libr.2.*

138 *quæst.3. num.80. Rota in Vixbonen. Præeminentia 5 Maij 1610 coram Justo, apud March. loco cit. fol. 286 Ludov. decis.301. Rota penes Eminentissimum Otthob. decis.120. num.5. & penes Eminentissim. Celsum 410. Rota rec. part.10 decis.14. à num.15. & part.11. dec.152 num.4. & apud Bich.286. & apud Zaratam decis.104.* & alibi sæpè: quia lite pendente non licet Principi supplicare, nec emanari debent literæ missiones, *l. Divus Pius ff. de petitione hæreditatis:* etiam si Litteræ expediantur per Breve, *Rota in Urgellen. Archidiaconatus 23. Aprilis 1592. penes Marches. loco cit.* quæ est *Secunda in ordine*, & eandem etiam refert *Garz. de benef. par. 6. cap.3. num.14.* etiamsi motu proprio facta fuerit, secundùm Cardinalem *Parisinum cons.74. nu. 17. vol.4.* & alios quos citat & sequitur *Paris. de resignac. d. libr.2. quæst.3. num.83.* In nova autem Gratia non est facienda mentio de lite quando hæc non cedit in præjudicium colligatoris, ut in *d. decis.14. num.3. part.10. rec.* optimè in *d. decis. 286. n.16. & 20.* ubi dicitur quod facienda est mētio litis pendentiæ, licet non impetretur jus in judicium deductum, impetratur tamē aliquid quod quoniam ad jus cedit in præjudicium alterius colligatoris; Sicuti nec Gratia revalidatoria quæ in principali fuit facta, *Rota d. dec.14. n.29. & 30. & apud Bich. d. dec.286 n.2.*

139 Hæc tamen Clausula *cujus litis statum* excusat à subreptione, & operatur ut sufficienter sit facta mentio litis, ac si status causæ in individuo esset expressus, *Ludovis. decis.2 num.6.* ubi *Oliver. num.16. Cocc. decis.305. Ferentill. ad Buratt. decis. 74. & dec.794. litt. A.* Rota in *Regien. Beneficij 27. Iunij 1653. coram Bevilacqua num.17.* quam refert *Tond post tract. de pens.64. in ordine. Rota part.12. rec. decis.281 num.9. & part.13 rec. decis.249. nu.6 & apud Amatum Dunozet. decis.352. num.6.* in qua dicitur quod dicta clausula inducit expressam notitiam in Papa non solum de lite, sed etiam de ejus qualitate cum omnibus in ea contentis, ac si individualiter esset facta mentio: quod procedit quando impetratur Beneficium quod asseritur vacare; nam tunc non est necesse narrare litem positivè, sed sufficit inter clausulas generales inserere illam, *quatenus litigiosum existat, cujus litis statum &c.* quæ clausula non concipitur ad expressionem litis pro obtinendo beneficio aliquo, quod sit in lite, ut ita evitetur vitium litigiosi, sed tantùm ad obtinendam Gratiam respectu cujusdam necessariæ alterationis status ipsius litis: & ita Clausula ista operatur litis expressionem, ubi de ea facienda esset specialis mentio, *Gregor. d.*

140 *decis.2.* & priùs dixerat eadem *Sacra Rota penes Manticam decis.213. num.8.* optimè explicat *Lotter. libr.3. quæst.9. num.35.36 & 37.* operatur enim in quantum ad statum litis, *Mant. loco citat.* & ante ipsum *Rebuff in 3 parte Signaturæ, in verbo quatenus litigiosum num.4.* non autem operatur in Tertij præjudicium, quando alteri quæsitum est, etiam si sit in lite, *Lotter. loco cit, num.38.* & optimè dixit *Rota in Calagurritana Beneficij 17. Novembris 1651. coram Eminentissimo Cerro, in vers. non obstat, cum sequentibus*, ibi: Nec relevat generalis mentio cujuscumque litis ibi facta cum Clausula *cujus litis statum*, quoniam illa præservat quidem Gratiam à vitio subreptionis aliàs resultantis ex non facta litis mentione, ut deducitur in decisione hujus causæ *coram eadem recolendæ memoriæ Coccino sub die 22. Maij 1637. §. penul.* non autem illam extendit in præjudicium Tertij, & abrogationem juris colligantis competentis, cui non censetur Summus Pontifex explicitè non informatus sub involucro verborum præjudicare voluisse, ut tradit *Bell. cons.32. ante num.22. vers.* secundo ad hoc movet, *Sarnen super regul. de non tollendo jure quæsito quæst.1. num.1 vers.* quæ omnia, *Rota coram Pen. decis.410. num.10. in rec. ent. decis.97. num.4. part.3.* & in *d. Calagurritana beneficij de la grono coram R.P.D. Meo Verospio 9. neque eidem*; stante præsertim clausula *dummodo tempore datæ præsentium non fuerit alteri jus quæsitum*, ibidem adjecta, quæ Pontificis intentionem magis declarat, & ostendit, quod cuipiam præjudicium inferre non intellexit, ut ponderatum fuit in dicta *Calagurritana beneficij de la grono*, & priùs in *Clusina beneficij 5. Iulij 1649. coram R.P.D. meo Bubio 2.3.* Hæc ibi. Quæ decisio, ad unguem comprobare videtur doctrinam *Lotter.* & habetur *part.11. rec. decis. 92 la secunda*, Et ulterius & iterum *Rota in Calagurritana beneficij de Bilbao 14. Iannar. 1658. coram Priolo n. 14.* quæ decisio habetur *par.12 rec. dec.301.* & maximè cum apposita fuerit clausula *dummodo tempore datæ præsentium*, prout dicitur in *d. dec.192. part.11. & 301. part.12. rec.* Et istis decisionibus adde *decisiones apud Zarat. dec.120. à n.12. cum seqq. & apud Peutinger. dec. 459. nu.5.* Nec relevat hæc clausula in ordine ad statum litis quando jam fuisset in causa inductum, nam de re judicata specifica mentio est facienda, *Marta clau.174. in fin. Belt. ad Ludovis. decis.2. n. 17. Lotter. loco cit. n.41.* nisi res judicata fuisset suspensa per appellationem, *Cocc. dec.396. nu.6. Belt. loco cit ad Greg. dec.2. n.18. Lotter. n.42.*

141 Sicuti nec operatur Clausula hæc *litis statum*, quando super lite esset motivum principale Papæ ad concedendum, cùm scilicet esset causa concessionis; nam tunc lis est specificè narranda, veluti cùm quis propter litem seu quia beneficium est litigiosum, peteret subrogationem gratiosam vel Gratiam *Si neutri*; cùm enim hæ gratiæ fundamentum præcipuum habeant in lite, qua movetur Papa ad concedendum Gratiam, vel *Si neutri* vel gratiosæ subrogationis, ut suo loco dicendum est, & lis consideratur ut objectum motivū intentionis Papæ, requiritur eo casu specifica, & individua mentio litis; nec clausula operari potest, quæ ut diximus tantum operatur circa statum litis, non circa ipsam litem, cùm est causa concessionis, & gratiæ, ut optimè ponderavit *Lotther. de quæst.9. num.46.*

Nec

Nec etiam dicta clauſula operatur ut poſſit ca-
142 pi poſſeſſio abſq; vitio attentatorum; nam tantum præſervat à ſubreptione, *Belt.add.deciſ.2.num.16.* ubi allegat multas *deciſiones Rotæ.* Vide *deciſ. Arguel* 10. *in ordine, deciſ.182.n.13. apud Bichium.*

143 Ulteriùs in Litteris beneficialibus, quæ expediuntur per Breve adeſt, & inſeritur clauſula, *conſtito*: Hæc clauſula facit diſpoſitionem conditionalem, quæ ſemper, & ante omnia verificari debet, quia formam, & conditionem inducit, nec antea tribuit juriſdictionem, *Rota recent part.1.dec.201. num.5. Garz.part.6.cap.3.num.36. Eminentiſſimus Otthob deciſ.153.num.3. Vbertus d.cap.2.de citat. num.39.verſ.hæc probatio, Barboſa clauſ.18. Marcheſ.part.2.fol.534.n.3.*

Clauſula hæc *conſtito*, facit mixtum Executo-
144 rem. *Cocc. deciſ.225. Rota penes Marches.fol.378. Vbertus de citat.cap.2.num.33. Amayden. de ſtylo Datariæ lib.1.cap.26.de Brevi capiendæ poſſeſſionis, num.20. Eminentiſſimus Otthob dec.153.nu.2. Rudolf.in praxi par.2.cap 8.n.124.*

145 Ideò debet procedere cum cauſæ cognitione, ut *Marta de clauſulis.clauſ* 19.*part.*1. ubi alios citat *Rudolf part.2.cap 8.num.136. Eminentiſſim. Otthob.loco cit.num.2.* ac etiam partis citatione, *gloſſ. in Clemen.præſenti de cenſuris, in verbo conſtiterit, Rudolf.loco cit.num.133. Eminentiſſ. Otthob. loc.cit. d.deciſ. 53 ſub n 2.*

146 Contrarium tamen quod non requiratur Partis citatio videtur ſuadere ex *Rota deciſ.663.part. 3.libr.3 diverſ.* quare dicit *Rudolf.* quod diſtingui poteſt, nempe quod aut committitur de re ſeu beneficio vacante, ſeu nullo poſſeſſore exiſtente, & tunc non requiritur Partis citatio; aut de re non vacante, ſeu cùm adeſt poſſeſſor, & tunc requiritur Partis citatio, & ita *Rudolf. n.135.*

Quod etiam videtur apertè tenuiſſe *Garz. de benef.part.6 cap.3.n.36.* ubi ſic dicit: Per dictam autem clauſulam *conſtito*, ſeu *conſtituatur*, inducitur forma, & conditio, ut præcedat cauſæ cognitio etiam Parte citata cùm adeſt intruſus, aliàs enim ſufficeret extrajudicialiter conſtare, quod latiùs explicat *Garz.per plures numeros, & num.45. 46. & 47.* reſpondet ad *deciſionem Caputaquen.* 180. & dicit, procedere in illis Brevibus in quibus non apponitur clauſula dicta *conſtito*, & quæ ſolebant dari in clauſula *amotis detentoribus, & intruſis*, ſine vitio ſpolij, & attentatorū. Vide ipſum.

147 Requiritur tamen plenam, & concludentem probationem; ita ut requiratur plena & concludens reſervationis probatio, *Ludoviſ.deciſ.53.* in qua dictum fuit non ſufficere teſtes de publica voce, & fama, *Garz. de benef part.6. cap.3.* ubi alias citat deciſiones, *Belt ad Ludoviſ.d.deciſ.53 num.3.* ubi alias etiam recentiores allegat deciſiones, *Vbertus de citat.loco cit d.cap.2.num.39. Lotther.lib.3. q.11. ſub num 78.verſ reſolutus. Amayden.d.cap.28.n.31. Rota penes Caril.deci. 41.num.1.* maximè ubi agitur de præjudicio Ordinarij, & ab eo proviſi, *Cavall.deciſ.266.num 6. Caril.d.deciſ.41.num.1. Vbertus part. 6. de execut. Litter. Apoſtolicarum fol. 243. Rota penes Rub.4 part.tom.3.deciſ.665. Rudol. d.cap.8.num.126.* ita ut quando turbida eſſet reſervatio minor arbitrium pro retardanda executione, *Ferentill.ad Buratt.deciſ.280.litter B. Caril.*
148 *deciſ.143.num.2.* ſemper enim quando ceſſat reſervatio ceſſat ipſa Brevis executio, *Ludoviſ.d.dec. 53.Caril.deciſ.137.* Sic etiam æquivoca probatio non probat reſervationem, *Cavall.loco cit.num.6. Caril.d.deciſ.41.num.16.* quod procedit, ſive adſit legitimus contradictor ſeu poſſeſſor, quia ad hunc effectum ſemper requiritur probatio, *Lott. loco cit.n.39 Vbertus loco cit.num.39. verſ. & hæc probatio, Duran deciſ.359.num 3,* nam ſemper probatio debet eſſe plena, licet hoc extrajudicialiter fieri poterit, quando non eſt citandus, cùm tunc non teneatur Exequutor partes Judicis aſſumere,
149 ut dictum eſt, & notat *Vbertus loco cit.num.40.* benè enim poteſt ſtare quod Exequutor poſſit extrajudicialiter ſe informare, & quod probatio debeat eſſe concludens, nam hæc concludens probatio requiritur reſpectu reſervationis, ſuper qua fundatur Breve de capienda poſſeſſione, ut ſuo lo-
150 co dicemus; cùm enim providetur Beneficium ut reſervatum, reſervatio debet concludenter deduci & probari, ne fiat præjudicium Ordinario, non tamen arctatur ad aliquam ſpeciem probationis nec excludit probationem ſecundùm juris regulas. *Lotther.quæſt.11.num 95.* quod tamen non procedit quando ageretur de probando obitum in genere vel de longinquo ultra menſes, *Rudolf.d cap.8. num.128.* qui nec procedere dicit ſecundùm ſtylum A.C. quo attento ſufficere dicit ſemiplenam probationem, & citat *Saluſt.libr.3. cap 7. num.15.* ſic etiam dicit quod reſervatio eſt concludenter probanda, *Rota apud Cocc.deciſ.87. & part.3.rec. dec.344.* quod tamen *Rudolf.num.13.* limitat quando Ordinarius non eſſet in cauſa, quia tunc obitus in menſe reſervato probatur ex teſtibus de publica voce, & fama, & citat *Caſſad deciſ.1. nu... de prob. & Rot.apud Marches fol.347. & Cocc.d.dec.87.* Item nec procedit ad effectum juſtificationis Gratiæ, quia tunc ſufficeret ſemiplena probatio, *alleg.dec. 234.part.3 rec.*

151 Juſtificata verò clauſula *conſtito*, totum Breve dicitur juſtificatum, ut dicit *Lotter.num.73. Rota rec.part.2.deciſ.180. & 691. Vbertus part.6.fol.243. verſ.imo*: ita ut paratam tunc habeat executionē. *Rota in Nuſcana Canonicatus* 11 *Martij* 1647. *coram Angnelles, verſ.ratio, quæ deciſio eſt penes ipsū 34 Duran.deciſ.377.num.2. Caril. deciſ.216.* Et hæc eſt differentia inter Literas Beneficiales expeditas per Cancellariam, ſive per Cameram cum plumbo, & expeditas per Breve, quia cùm Litteræ expediuntur primo modo, tota narrativa eſt juſtificanda, cum autem per Breve, ſolum clauſula *conſtito*, ſeu quantum continet dicta clauſula *conſtito*, ut dixerunt *Garz. d.cap.3 part.6.num.25. Amayden.d lib.1.cap.28.num.25.* quare dixit *Lotter. loco cit.num.65.* quod paratiorem ſeu promptiorem habeant exequutionem.

152 Clauſula verò, *conſtito*, non qualificat niſi reſervationem, ſive illa oriatur ex Regula reſervatoria menſium, ſive ex Regula prima reſervatoria Dignitatum, ſive ex *cap.2.de prob.in 6.* ſive ex quacumque affectione, ſive ex manus appoſitione, *Amayden.loco cit.num.26.* Quid verò ſit verificandum cùm expediuntur iſta Brevia, & quomodo debet eſſe verificatio, & quomodo procedendum ſit, dicetur ſuo loco.

Quandoq; etiam apponitur illa Clauſula *dum-*
153 *modo intruſus non ſit.* Hæc clauſula intelligitur de alia ſpecie intruſionis quam de narrata, ut *Rota penes Rub.tom.1.part.2.deciſ.569.* de ſui natura retardat executionem Litterarum Apoſtolicarum, quia oritur ex ventre ipſarum Litterarum; *Rota in*

Valentina Rectoria 17. *Martii* 1651. *coram Bichio*, *penes Tond post tract. de pens.* 75. *num.* 3. est apud ipsum *Bichium* 445. *tom.* 2. & constito de intrusione Gratia nihil operatur ex natura conditionis negativæ implicantis contrariam voluntatem Papæ in casu contrario; & hoc in odium intrusionis, quam remittere non censetur Papa nisi expressè fuerit narrata, ut dicitur in *dict. decis.* 75. *penes Tondutum*.

154 Intrusionis autem nomen latè patet; & quis dicitur intrusus explicant *Doctores*: de qua re videndi sunt *Felin. in cap. veniens, num.* 2. & 3. *de accusat. Ioann. Sil. de benef. cap.* 1. *quæst.* 11. *num.* 9. *Rebuff. in regul.* 29. *de triennali quæst.* 47. *Ricc. in praxi res.* 224. *Lotter. lib.* 2. *quæst.* 40. *à num.* 82. & *d. lib.* 2. *quæst.* 46. *Tondut part.* 1. *cap.* 85. *num* 76. ubi tribus modis dicit intrusum ad effectum Regulæ *de triennali*; generaliter tamen loquendo dicitur intrusus omnis, qui non habet titulum Canonicum ab habente potestatem, *Paris. lib.* 7. *quæst.* 1. *n.* 115. vel cùm possessionem ingreditur propria authoritate lite pendente, vel non expeditis Litteris, juxta *Constitutionem Julii III.* & generaliùs dicitur intrusus, qui ingressum habet vitiosum in Beneficio, *Lotter. d. quæst.* 20. *n* 84.

155 Semper etiam apponitur Clausula tam in Litteris Beneficialibus, quam in omnibus aliis post dispositivam *à quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, & aliis Ecclesiasticis Sententiis, censuris, & pœnis, tam à jure quam ab homine quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatus existit, ad effectum præsentium tantùm consequendum, absolventes, & absolutum fore censentes.* Hæc Clausula oritur ex ventre Signaturæ in secunda parte Supplicationis, quæ ab hac clausula incipit, *Et cum absolutione à censuris ad effectum &c.* ut observat, præter alios *Paris. lib* 8. *quæst.* 7. *num.* 118. & apponitur hæc Clausula in singulis Litteris Apostolicis; nam Papa absolvit Oratores à censuris, quatenus egeant, & eos habilitat ad effectum, ut capaces reddantur Gratiæ factæ, ut notat *Paris. loco cit.* & *Corrad. in praxi benef. lib.* 2. *cap.* 16. *in princ.*

156 Hæc autem non suffragatur insordescentibus, neque excommunicatis ex causa hæresis, neq; falsificantibus Litteras Apostolicas, *Paris. loco cit. n.* 112. neque per hanc tollitur irregularitas, *Corradus loco cit.*

157 Solet etiam apponi illa Clausula, *etiam si generaliter, vel specialiter sit reservatum*, quæ Clausula non tollit reservationem specialem de certo Beneficio, & pro certa persona, cùm Papa non censeatur tollere jus illi particulari, nisi tamen adderet *etiamsi devolutum, vel reservatum*, ut *Tuscus lib.* 2. *concl.* 326. *Barbosa clauf.* 22. sicuti nec comprehendit reservationem, quæ consurgit ex vacatione in Curia, de hac enim expressio specifica meritò fieri debet, *Barb. loco cit.* sed hoc non procedit secundùm doctrinam *Lottherii libr.* 2. *quæst.* 9. de qua supra etiam mentionem fecimus; quod scilicet cùm una reservatio positivè est narrata datur Clausula ampliativa ad omnes alias *sive præmisso*, quæ extenditur etiam ad Clausulam in corpore Juris. Vide *Lotth. à n.* 23. *cum pluribus seqq.*

158 Item apponitur illa Clausula *inductum defendas*. Per hanc clausulam datur potestas Executori non solum ponendi provisum in possessione, & ei faciendi correspondere de fructibus, sed etiam ad defendendum si ab aliquo Tertio molestetur, *Salgad part.* 2 *cap* 18. *num.* 29. *Amayden. lib.* 1. *cap.* 5. *num.* 47. sine qua clausula Executor ab quam nullam haberet jurisdictionem, ut dicit *Rebuff. in praxi nova provisionis in* 4. *parte Bullæ, in vers. & defendant inductum, fol.* 142. *Amayden. loco citat.* quando verò semel immissus fuit in pacificam possessionem, hæc clausula non operatur, sed coram Ordinario ordinariè agendum erit, ut de Regno Franciæ testatur *Rebuff. loco cit.* & generaliter loquendo *Salgad. loco cit. num.* 34. sed nos alibi Deo dante.

159 In tertia parte Bullæ, nempe in parte Executoria solent apponi diversæ Clausulæ, inter quas præcipua illa est *amoto quolibet illicito detentore*: & in quantum ad hanc clausulam nonnulla advertenda, & notanda sunt. In primis nonnulli constituunt differentiam, cùm concipitur per verba supradicta *amoto quolibet illicito*, & cùm simpliciter concipitur, *amoto quolibet detentore*, omissa illa particula, *illicito*, attamen veriùs est, quod quomodocumque concipitur semper eumdem habet effectum, *Rota rec. part.* 2. *decis.* 159. & *part.* 4. *decis.* 353. *num.* 2. *Belt. ad Ludovis. decis.* 413. *sub num.* 4. *Vbertus de citat. cap.* 2. *num.* 54. *vers. cæterum. Ridolf. in praxi part* 2. *cap* 8. *n.* 99. *Marta clauf.* 9.

160 Nonnulli etiam faciunt differentiam cùm clausula hæc apponitur in dispositiva, seu Litteris principalibus, & cum apponitur in Executorialibus; nam dicunt, quod cum apponitur primo modo, tunc faciat mixtum Executorem; cum autem secundo, careat efficacia, ita *Marches. par.* 1. *de com. tit. de commissionibus appell. ab execut. Brevium, & Litterar. Apostolicar. fol* 328. sed *Ridolf. par.* 2. *c.* 8. *nu.* 101. dicit ita: Nam Clausula hujusmodi posita in parte principali, seu dispositiva non facit mixtum Executorem, sed magis corroborat authoritatem Executoris, *Caval. decis.* 354. *num.* 9. posita verò in parte executiva non immutat dispositionem, *Rota decis.* 119. *num.* 8. *part.* 5. *recens. ita Ridolf. loco cit.*

Sic etiam *Garzia part.* 10 *cap.* 1. *de benef. à num.* 66. dixit quod Clausula *amoto quolibet*, efficiat ut censeatur facta mentio de possessione colorata, & quod habeat vim expressionis illius, & quod non sit necessaria mentio illius; ad quod allegat multos Doctores, *Ioan. Andr. Card. Molin. Butr. Dominic. Felin. Silva. Staphil. Rebuff. Menoch. Gonzalez.* sed declarat quod procedat, quando ista clausula poneretur in Litteris gratiosis, secus in Litteris Executoriis, & in executione Gratiæ, id est intra clausulas Executorias, nam tales clausulæ executoriæ apponuntur in Cancellaria præter intentionem Papæ, qui non exprimit nisi dispositiva fundantia Gratiam.

161 At *Lotter. libr.* 3. *quæst.* 8. *à num.* 46. *cum seqq.* dicit quod hujusmodi distinctio confunditur ex manifesta veritate in contrarium, cum nec stylus, nec ratio ulla patitur, ut clausula prædicta in alia parte aut in aliis Litteris ponatur, quam in Executorialibus, nec nisi ineptè possit inseri in parte provisiva, prout ex *Bartholomæo de Zabarellis Archiepiscopi Spalatren.* notavisse *Felin. in cap. in nostra sub num.* 32. *vers. sed novissimè, Sylv. in tract. de benef. part.* 3. *q.* 11. *sub n.* 104. *circa med.*

162 Igitur statuenda est Regula, quod Clausula hæc *amoto illicito detentore*, facit mixtum Executorem, qui partes Judicis teneatur assumere, &

turis

juris Ordine servato procedere, *Mohedan. decis. 7. de rest. spol. Rota in Beneventana Parochialis coram Sacrato 18 Novembr. 1612. penes Rub. part. 3. cap. 2. dec. 451. & in Mediolan. Parochialis coram Platto, penes Post post tract. de manutenendo decis. 62. la seconda. Coct decis 113. Rota rec. part 2. decis. 147. & 159 & part. 10. decis 156. num. 20. & decis. 327. nu. 17. & 18. & d. part 10. & part. 12. decis. 160. nu. 12. apud Gughel. Dunozett. decis. 131. num. 7. & decis. 5. num. 5. Eminentissimus Otthob. dec. 219. num. 5. apud Manzaned. decis. 548. & 895. apud Pentinger. decis. 229. Vbertus de citat cap. 2. num. 53. Oliver. ad Ludovis. decis. 413. sub num. 4. Burae. decis. 270.*
Non tamen potest virtute huius clausulæ Execu-
163 tor amovere de possessione colorata, nisi fuerit intrusus, ut *Rebuff. in praxi nova provisionis in clausula amoto, vers. nec virtute*, tunc tenetur cognoscere de colore tituli, ut ait *Ludovis. decis. 335. num. 12.* tenaturque citare possessorem, ut *Eminentiss. Otthob. decis. 219 num. 5. & 6.* & aliàs juris Ordine servato procedere, ut *Vbertus loco cit.* & alij, datur tunc appellatio suspensiva *Dura. dec. 414. Rudolf. d. cap. 8. num. 66. Cavall. d. c. 478.* Limitatamen supradicta nisi post Clausulam *amoto* esset illa alia *sine vitio spolij*, & *attentatorum*, nam tunc non tenetur partes Judicis assumere, *Garz. part. 6. cap. 3. num. 50. Mohed decis. 4. de rest. spol. Verall. decis. 7. part. 1. Vbertus d. cap. 2. num. 55.* quod procedere dicit *Vbertus* postquam Breve est justificatum, cùm habeat clausulam *constito*, *Rudolf. part. 2. cap. 8. num. 147.* sed vide *Vbertum & Rudolf. locis cit.*

164 Quod tamen dupliciter temperandum est, primo modo si adsit possessor, seu contradictor legitimus; tunc enim hæc clausula facit mixtum Exequutorem, cum scilicet est legitimus contradictor, seu possessor, qui est citandus, aliàs non operatur, nec facit mixtum Exequutorem, *Cavall. d. decis. 478. Eminentiss. Otthob. dec. 186. num. 9. Rota part. 10. rec. decis. 34. num. 26. & 28. & 267. nu. 9. & part. 2. decis 260. num. 13. & apud Amatum Dunozettum decis 918. num 4. & 407. num. 5.* apud eumdem *Manzanedum decis. 548. & 197. & 155. num. 2.* & apud *Pentinger. decis. 229.* optimè etiam *Amayden. lib. 1. de stylo Dataria, cap. 5. q. 3. in prin.* ubi dicit, quod Clausula *amoto*, & quælibet alia conditionalis hactenus constituit Exequuto-
rem, quatenus adsit intrusus, seu potiùs possessor, vel certè contradictor; ideò existimat *Amayden*, superfluum esse examinare an clausulæ in Litteris contentæ constituant quem merum, vel mixtum Exequutorem, quia omne id, quod est esse meri, vel mixti pendebit ab intruso, vel contradictore, non tamen ab ipsis Clausulis Litterarum, & intelligendas esse *Rota decisiones* dicentes clausulam *amoto* facere mixtum Exequutorem; & aliàs sæpè dixit *Rota* quod clausulæ, quæ faciunt mixtum Exequutorem non operantur, cùm non adest legitimus contradictor, nec consequenter causa erit appellabilis, ut videre est penes *Rotam decis. 346.* & hæc fuit doctrina *Garz. part. 6. cap. 2. num. 106.* ubi dixit quod Exequutor est mixtus cùm adest intrusus, de qua re nos etiam suo loco, Deo ta-
165 men permittente. Sic etiam dicendum erit de illa clausula *vocatis vocandis*; nam licet hæc ex sui natura faciat mixtum Executorem, & retardet executionem, via scilicet executiva, *Ludovis. decis. 69. Tond. part. 2. cap. 4. §. 1. num. 12.* attamen hoc intelligendum est cùm adest is, qui vocari debet, ideò in *decis. 558. part. 1. recent.* dicitur, quod hæc clausula non importat necessariò, quod Executor sit mixtus, sed quod non possit extrajudicialiter procedere, ut expressè habetur in *decis. 407. n. 5. Apud Amatum Dunozett.* semper tamen est mixtus, secundùm *Rotam in Cusentina Canonicatus 5. Junij 1649. coram Meleio, quæst. 314. part. 11. rec. num. 8.* De hac re vide *Bele. ad d. decis. Ludovis. 69. Garz. part. 11. cap. 2. §. 1. num. 140. Rudolf. part. 2. cap. 8 num....* & nos latiùs cùm agemus, Deo volente, de Exequutore Litterarum, *si in evidentem*. Interim verò notes, quod hæc clausula non solet apponi in merè gratiosis, *Oldrad. de rescriptis pralud. 9. num. 26.*

166 Item temperandum est, quod cùm Litteræ diriguntur cum ista Clausula *amoto*, antequam fuerit negotium discussum, & ante sententiam aliquam Exequutoris, nam tunc si adest intrusus, vel possessor tenetur partes Judicis assumere, & videre, an possessor sit legitimus cùm semper Exequutor sit mixtus; quia agitur de amovendo possessore, *Marches. loco cit. fol. 132.* & omissis quamplurimis, *Gonzalez gloss 9 in annot. 236. Rudolf. part. 2. cap. 8. num. 97. Salgad. de retent. Bullar. 2. part cap. 34 num. 147. Garz. part. 6. cap. 1. num. 48. Barbosa clausi. 5. amoto num. 3.* Cùm verò fuerit facta discussio, & præcessit sententia aliqua, Litteræque non fuerint expeditæ sub intrusione; tunc clausula *amoto* non facit mixtum Executorem, nec retardatur executio, quia negotio discusso fuit facta commissio, & Executor nihil facere habet, quam exequi, *Doctores citati*, & eadem ratione cùm Litteræ fuerint justificatæ, nam tunc non mixtus, sed merus erit Exequutor, nec impeditur Litterarum executio, *Garz. part. 6. cap 2. num. 140. vers. tamen Cammarata, tom. 2. resp. 17. num. 4.* Post scripta vidi decisionem apud *Bichium decis. 275. n. 26.* in qua dicitur, quod Clausula *amoto* non tollit viam exequutivam, quando est apposita in parte exequutiva, & gratia est legitimè justificata, & Litteræ non sunt expeditæ sub intrusione; & citantur ibi *Moneta de commutatione ultim. volunt. cap. 11. num. 467. vers. quod idem Gonzal super regul. 8. in annot. contr. nullit. num. 237. Barbosa clausi. 7. num. 10.*

167 Item temperanda venit conclusio, quando clausula *amoto* esset apposita in Litteris expeditis in forma gratiosa, nam tunc non tenetur procedere judicialiter, nec partes Judicis assumere, *Rota apud Amatum Dunozettum decis. 410. num. 6,* quod ego etiam intelligo cùm non adest legitimus contradictor, seu possessor qui sit citandus.

168 Sic etiam dicendum est, quod Clausula *amoto*, præservet à subreptione, si de habente possessionem coloratam non sit facta mentio, *Rebuff in praxi nova provisionis, vers. amoto, secundum Garz. & citatos per eum, Cavall. decis. 278. Vbertus d. cap. 2. num. 54. in fin. Barbosa loco cit. num. 2.* & idem dixit *Rota penes Farinac. tom. 2. posth. decis. 353.* ubi dicitur quod hæc clausula operatur, ut censeatur facta mentio possessionis de facto, *Rota apud Amatum Dunozett. decis. 918. num. 4.* sequitur *Rudolf. d. part. 2. cap. 8. num. 100.* qui id intelligit cùm in parte principali, & dispositiva sit posita, secus si in executiva, & voluit *Rebuff. loco cit.* ac etiam *Tuscus litt. C. concl. 745. num. 15. Camm. resp. 11. num. 56.* sed de hac re dictum est. Dat etiam hæc

clausula jurisdictionem contra eos, qui de jure, *Salgadus 2. part.cap.20.num.38. Cavall.decis.283.* & ut hæc clausula operetur dixit *Tuscus d. concl. 745 num. 18.* quod requiritur, ut possessio alterius sit notoriè injusta.

169 Similis est huic clausulæ illa alia, quæ semper apponi consuevit, cùm Litteræ Beneficiales expediuntur per Breve *exclusis & amotis detentoribus, non tamen à nobis provisis.* Hæc clausula sicut diversimodè concipi potest, ita diversos parit effectus; nam quandoque extenditur per hæc verba, *exclusis detentoribus, non tamen à nobis provisis,* & tunc præservantur omnes provisi ab ipso Papa, ac etiam illi, qui provisionem obtinuerunt à Legatis, & Nuncijs Apostolicis habentibus indultum Apostolicum conferendi, *Amayden. libr. 1. cap.28 num 57. Tondut.part.2. cap.3.§.6. num.2.* quos tamen includit secundum *Amayden.* quando conciperetur hæc clausula cum illis verbis, *non tamen à nobismetipsis.*

170 A. *Vbertus de cit. d.cap.2. sub num.54.* facit aliam differentiam, & dicit quod cùm clausula hæc concipitur per illa verba *Exclusis detentoribus, non tamen à nobis,* quidem tunc præservantur solùm provisi à dicto Papa, & à prædecessoribus; excludat tamen provisos à Legatis, & Nuncijs, quos autem præservari dicit, quando clausula exprimeretur cum illis verbis, *exclusis detentoribus, non tamen provisis à Sede Apostolica:* & ita etiam tenet *Garz.part.5.cap 3 num.16. Gonzalez.gloss.9. in ann.nu.270.* qui existimat tamen excludi cum

171 dicitur *non à nobismetipsis provisis; Lotter.* tamen *lib.3.quæst.2. de re benef. à nu.11.* dicit quod cum ad præservationem provisorum ab ipso Papa apponitur hæc Clausula *amotis inde, & expulsis quibuscumque detentoribus, & intrusis, non tamen à nobis provisis,* quamvis hæc verba sint personalissima, & stent demonstrativè ad personam Pontificis loquentis, attamen comprehendit provisos à Prædecessore, ut *Rota in una Aquilana Decanatus 6. Decembr. 1586. coram Blanchetto apud Marches.tom.1.pag. 429* Hoc tamen dicit procedere in provisis ab ipso Papa immediatè, non tamen in provisis mediatè, ut sunt provisi à Legatis de Latere, etiam si clausula esset ampliata ad provisos Apostolica authoritate, & rationem reddit, quia in Legato concurrit duplex potestas, Ordinaria videlicet, & subdelegata, nec omnia quæ ab eo fiunt possunt videri facta authoritate Apostolica, sed illa dumtaxat, quæ ipsi Sedi tanquam majora reservata sunt, sibique simpliciter demandata, ut latè *Gamb. de offic. & potestate Legati in exordio, num.40 cum sequentibus,* ubi docet, quod factum Legati non potest dici factum Sedis Apostolicæ nisi interpretativè, & ideò si executioni Brevis cum dicta Clausula *non tamen à nobis provisis,* se opponat provisus à Legato non juvabitur exceptione.

172 Ideo ad tollendum omnem scrupulum nonnunquam dicit *Loteer.* quod clausula hæc concipitur *non tamen à nobismetipsis provisis,* nam quamvis illa vox *met* per se nihil significet, tamen in compositione auget vim pronominis personalis cui adjicitur: Vide etiam de hac re *Garz, part,5, cap,1, num.653.*

173 Operatur hæc Clausula, quod cùm adest provisus Apostolicus non possit Exequutivè procedi, & à possessione expelli contra formam Brevis, sed illa servari debet, *Rota apud Eminentissimum Celsum decis.55.num.3.* & hoc sive bona sive mala fuerit provisio, nam semper præservat in possessorio, & tantùm in petitorio videndum est de hac exceptione, *Cavall.decis.355. Garz.part.6. cap.3.num.70. & 80. Rota apud Eminentissim. Celsum loco cit Vbertus d.cap 2. num.54. vers. & ad effectum;* & vice versa, qui non est provisus ab eodem Papa non est legitimus contradictor, cùm Clausula concepta est cum *illis verbis, non tamen à nobismetipsis, Spada cons.40. tom. 2.*

174 Intelligitur tamen hæc Clausula de illis, qui habent provisionem ante Datam Literarum in forma Brevis, non tamen de habentibus Datam post, *Lotter d.quæst.11.num.29.* & hæc clausula est exceptio, quæ oritur ex ventre Literarum, & non censetur exclusa, & admittitur etiam si requirat altiorem indaginem, *Rota recent. part.2.decis. 728.* Apponitur etiam clausula *contradictores compescendo.* Hæc clausula intelligitur secundum o-

175 mnes de contradictore facti, non juris, *Rebuff in forma & declaratione novæ provisionis, verbo, contradictores, Rota in Sancta Agatha Gothorum Iurispatronatus 4. Iulij 1597 coram Corduba,* quam refert ad verbum *Amayden.lib.1. num.79. Marches de Commiss. rubr. de com. ab exequutione Brevium, & Litterarum Apostolicarum a num.105. cum seqq. & num.133. Garz. de benef. part.6.cap.2. à num.115. cum pluribus sequentibus, Campanil. in divers. juris Canon. rubr.11. cap.13. num.230. Salg. de retentione Bullarum 2.part.cap.34.num.145. & part.2.cap.20.num.34. Amayden loco cit. num.77. Gonzalez gloss.9. in annot.num.292. Paris de resign. libr.8 quæst.7. a num.158. Lotter.lib.2 quæst.44. num.12. Rota apud Cocc. decis.366.* & habet Exequutor jurisdictionem etiam contra extraneos impedientes de facto, ut *Paris.loco cit.n.162.*

176 Sed quis dicatur contradictor de jure, quis autem de facto, *Campanill.loco cit. vers. sed quos,* dicit quod quis cum juribus productis justaque allegata causa instar via juris audiri, dicatur contradictor de jure, qui verò via facti verbaliter, & realiter resistit, & conatur exequutionem Litterarum impedire, dicitur facti contradictor: sic etiam *Salgadus d. part.2 cap.20. num.34. & 35.* dicit, quod contradictor de facto dicitur is qui de facto, & propria authoritate, non autem de contradicente de jure, & coram Judice, seu Judicis authoritate *Amayden. verò d.cap.5.num.77 & 78.* contradictores facti existimat eos, qui nullum habent titulum, ac ait esse merè intrusos, cùm in Beneficialibus requiratur titulus pro possessione, *cap.unico de eo qui mittitur in 6.* vel certè si habet, non tamen coloratum, quia per exhibitionem tituli cessat omnis color, cùm scilicet quis fuerit provisus ab Ordinario de Beneficio vacante in mense reservato, si tamen desit notorietas, qui libet color efficiet, ut sit juris, non facti contradictor: quod etiam dixisse, & affirmasse videtur *Salgadus loco cit. num.144. & 145.* dum dixit, quod si provisus ab Ordinario habet titulum coloratum, & non notoriè injustum aliqua mutuum ratione, & dubitatur de reservatione, & probabiliter super ea controvertitur, non poterit repelli executivè vigore huius clausulæ, si sit in possessione, quia ab ea erit removendus in Judicio Ordinario.

177 In hac Clausula ponitur illa alia *appellatione post-*

postposita, & ita effor matur, *contradictores appellatione postposita compescendo*. Quid verò importet hæc Clausula *appellatione postposita, seu remota*, videndum est: Equidem hæc clausula solet inctare, & apponi in omni quasi Rescripto & in omnibus Litteris Apostolicis, & est veluti petrosillum, quod in omnibus epulis apponi solet, & plures habet, & magnas prærogativas, præsertim in Litteris Justitiæ: sed relictis alijs de quibus alibi, Deo dante, in materia nostra, notandum est, quod hæc apponitur in hac exequutiva, ut notat *Barbos. claus. 20. appellatione postposita, Gonzalez glos. 9. in ann. num. 242.* & operatur contra contradictores de facto, non autem contra contradictores de jure, *Glos. in c. pra illorum, verb. contradictores de preb. Seraph. decis. 1471. num. 3. & 1176. num. 5. Lancell de attentatis 2 par. cap. 12. limit. 8. Barbos. d. claus. 15. Gonzalez loc. cit. num. 242. Garz. de benef. par. 6. cap. 2. nu. 135. Marches. par. 2. fol. 491. Salgad. de retent. Bullarum par. 2. cap. 20. num. 17.* nec operatur, quando adest possessor, *Seraph. d. decis. 1276. num. 5.* & quando non est apposita cum causæ cognitione, parum aut nihil operatur, & solùm intelligitur de frivola, non legitima appellatione, *Lancell. de attentatis 2. par. cap. 12. limit. 8. Gonzalez loco cit. num. 244.* quando constat de notorio gravamine, ut idem *Gonzalez num. 1245.* imò *Paris. d. lib. 8. quæst. 7. n. 163.* dicit simpliciter, quod parum aut nihil operatur cum de stylo apponitur.

178 Nec io aliquo auget Gratiam, nec tollit subreptionem, *Verall. decis. 83. par. 1. Gonzalez d. glos. 9. in annot. num. 243.* sicuti generaliter de omnibus generalibus clausulis potius in executione, nam non augent ipsam Gratiam, sed reducitur ad terminos principalis dispositionis, *Seraph. decis. 1358. num. 5. Duran. decis. 85. num. 12. Ludovis. dec. 311. num. 5 ubi Belt. num. 19. Salgad. de retent. Bullarum 2. par. c. 26. num. 14.* & quatenus dubium declarant, ut per *Belt. loco cit.* qui citat alias Rotæ decisiones.

179 Subsequenter apponitur illa clausula: (*Non obstantibus felicis recordationis Bonifacij Papæ VIII prædecessoris nostri, & alijs constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis contrarijs quibuscumque.*) Per hanc clausulam Papa tollit ea, quæ obstare possunt provisioni, & signanter Bonifacij VIII. & licet multæ fuerint Constitutiones Bonifacij, attamen hic intelligitur de Constitutione, quæ habetur *in cap. 2. de preb. in 6.* in qua Constitutione Bonifacius reservavit sibi omnia Beneficia vacantia apud Sedem Apostolicam, ac insuper disposuit, quod specialis mentio de hujusmodi facienda sit quod vacaverit in Curia, ut explicant *Rebuff. in prax. in rub. de forma nova provisionis, in vers. non obstantibus, fol. mihi 144. Paris. de resig. lib. 8 quæst. 7. num. 75.* Alij verò aliam allegant rationem, quod supradicta derogatio ponatur propter aliam Clausulam, quæ superius ponitur: nempè (*Etiam si super eo inter aliquos lis, cujus statum præsentibus haberi volumus pro expresso, pendeat indecisa.*) Vnde cum Bonifacius in *C. si his contra quos, ne lite pendente in 6.* ordinet, quod Beneficia litigiosa non conferantur nisi lite finita, per consequens est necesse, quòd Papa deroget supradictæ Constitutioni, dum intendit conferre Beneficium etiamsi litigiosum existat.

180 De Clausula tamen hac, *non obstantibus*, quid illa importet, & quibus Constitutionibus per eam derogatur, magna, & antiqua fuit quæstio inter nostros, multi enim tenuerunt per illam non derogari Constitutionibus Conciliaribus in generalibus Concilijs promulgatis, & quidem multi ex nostris tenuerunt per dictam Clausulam non derogari Concilijs Generalibus, sed requiri expressam mentionem in genere de Concilijs generalibus, quod probant ex *cap. nonnulli de rescriptis, & cap. cum te, de ætate, & qualitate, & clarius in cap. ex parte de Capellis Monachorum*, ibi: Cum autem id obviet Lateranensi Concilio, de quo nulla mentio est in Litteris antedictis: de qua opinione videndi sunt Archidiaconus in *cap. 1. de consuet. in 6. Felin. in cap. nonnulli de rescriptis, Eugen. cons. 26. num. 27. lib. 1. Duran. decis. 238. num. 31. Cavaler decis. 229. & 237. Honor. in Summ. Iuris Canonici, lib. 1. tit. 2. de const. num. 11. Covarr. lib. 4. variarum, cap. 16. Marescott. variarum lib. 2. cap. 38. Marta Claus. 14. p. 4. Sanchez de Matrim. lib. 3 disp. 26. & lib 8. disp 35. num. 17. Merolla tom. 2. disp.* . . . . *novissimo Fagnan. in cap. significasti de elect. & cap. nonnulli de rescriptis n. 34.* & alij innumeri Doctores, quos citant supradicti, & *Garz. de Benef. p. 4 cap. 5. num. 25. & Barbos. de Clausulis Claus. 45.* quod non ex defectu potestatis dicunt procedere, cum Papa sit supra Concilium, sed intentionis Papæ, qui non consuevit derogare hujusmodi conciliaribus dispositionibus, nisi cum specificam mentionem facit de Concilijs illis derogando.

181 Quod secus de Tridentino dicunt, cui ut derogetur sufficere generalem derogationem ajunt, moti quia in ultimo decreto, *Trident. sess. 25.* fuit expressè statutum, quod semper salva sit authoritas Sedis Apostolicæ, ut videre est, *Grat. cap. 940. Gonzalez de Regula Cancell. gloss. 6. num. 120. Honor. loco cit. Fagnan.* & alios quos citat *Barbosa ad dictum Trident locum. & Rub. in annotat. ad decis. 90. part. 9 recent. tom. 1. Rota in S. Angeli pensionis 16. Decembris 1594 penes Marches. part. 1. fol. 535. & part. 2 recent. decis. 179. & 687. nu. 25. Caval. decis. 181.* & adest motus proprius *B. M. Pij V.* quem refert *Garz. de benef. part. 4. cap. 5. num. 33.* in quo motu *Pius V.* sanxit, non esse opus neque generali, neque speciali Decreto Concilij.

182 Alij etiam indistinctè docuerunt cuilibet Concilio derogari posse per Clausulam generalem *non obstantibus*, *Innoc. in cap. ex parte, de Capellis Monachorum, Gamb. de Officio Legati libr. 10. num. 398. Flores quæst. 10. Coriolan. coll. 123. ad c. nonnulli.* quam opinionem licet valdè probabilem existimet *Garz. loco cit. num. 29.* attamen contrariam opinionem, derogationem esse necessariam in praxi & de stylo Curiæ approbatam dicit.

183 Attamen hujus rei vera resolutio est, ut totum id pendeat à voluntate Summi Pontificis, cùm scilicet ex narrativa facti apparet, quod cum Gratiæ quæ petitur, adversatur aliqua Conciliaris dispositio, tunc enim per Generalem Clausulam *non obstantibus* derogatur cuilibet Concilio: ita procedit *decis. 179. part. 2. recent.* nam ibi fuit narratum, quod provisus obtinebat aliud incompatibile Beneficium; ideò Papa ex certa scientia conferens secundum, sic egit contra Concilium, cui per Clausolam Generalem derogavit, & eadem fuit ratio *decis. 687. part. 2. recent. num. 24. & decis. 7. Rub. tom. 1.* & sic de alijs.

Tollit

184 Tollit itaque hæc clausula omnia, quæ opponi possunt Gratiæ, tam in genere, quam in specie, *Rota recent. part. 8. decis. 306. Duran. decis. 285. n. 5. Corrad. in prax. dispens. lib. 2. cap. 7. num. 28. & Rota apud Amatum Dunozett. decis. 150. & 190.*

185 Posita tamen in executivis non refertur ad immediatè præcedentia, quæ juri communi sunt contraria, *Rota recent. p. 2. decis. 777. num. 4. Duran. decis. 285. n. 151.*

186 Non tollit jus quæsitum Tertio, *Vivian. de Jurepatronatus lib. 13. num. 162. Duran. loco cit. nu. 183.* Sicuti cum Gratia est subreptitia nihil operatur, *Duran. loco cit. num. 152.* qui alios citat: nam Clausulæ derogatoriæ non ampliant dispositionem, sed regulantur ab ipsamet principali dispositione, *Ludovis. decis. 159. num. 7. Seraph. decis. 716. num. 3. Belt. ad Ludovis. d. decis. 159. n. 7.*

187 Nec Clausula hæc tollit Regulas Cancellariæ, ut præ cæteris notat *Paris. loco cit.* & ante ipsum *Sarnen. in proc. Regul. Cancell. quæst. 5. per totam*, & alij passim.

188 Continuatur hæc Clausula cum illis verbis, *& aliis Apostolicis constitutionibus contrariis quibuscumque*, quæ est derogatio generalis, & derogat omnibus in contrarium facientibus, & in provisione Canonicatuum additur (Et dictæ Ecclesiæ juramento confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus contrarijs quibuscumque,) Per hanc Clausulam licet derogetur cuilibet statuto, attamen non derogatur fundationi, seu qualitati, & conditioni in limine fundationis adjectæ; nam tunc requiritur expressa, & individua mentio, seu dero-
189 gatio: Sicuti nec ordinationi testatoris in testamento, quia sicut Papa non vult derogare in præsentatione Patronis, ita nec ordinationi eorum, nec tollere eorum voluntatem, ne retrahentur in posterum à similibus operibus pijs erogandis, ita *Corrad. in prax. lib. 2. c. 10.* Derogat etiam fundationi Jurispatronatus Clericorum, quia Papa potest in his facilius præjudicare, *Corrad. loco cit. nu. 203.* & latius *eodem lib. 2. cap. 12. à num. 52. & 53.* ubi tenet, quod licet per Clausulam Generalem *non obstantium*, nequaquam derogetur fundationi, & ordinationibus Jurispatronatus Laicorum, *Verall. decis. 122. p. 1.* benè tamen cum beneficium, seu Ecclesia est de Jurepatronatus personarum Ecclesiasticarum, cui derogatum sufficienter censetur per dictam Clausulam; & citat *Felin. in cap. nonnullis de rescriptis, num. 23.* dicit tamen, quod contrarium hujus tenet *Garz. d. p. 7. cap. 1. nu. 121. & 122.* Sed vide *Garz.*

190 Subsequenter opponitur illa Clausula, *aut si aliquis super provisionibus sibi faciendis de hujusmodi, vel alijs Beneficijs Ecclesiasticis in illis partibus specialis, vel generalis Sedis, aut Legatorum ejusque Litteras impetraverint, etiam si per eas ad inhibitionem, reservationem, & decretum, vel alias quomodolibet sit processum: quibus omnibus eundem N. in assecutione dicti Canonicatus volumus anteferri.* Per quam Clausulam dicit *Rebuff. loc. nuper cit. fol. 144. in Claus. aut si aliquis*, quod tolluntur reservationes, & expectativæ, tam generales, quam speciales, ita ut licet Expectanti debeatur Beneficium, cum Papa per dictam Clausulam mandat, ut impetrans præferatur, etiam si expectans acceptaverit, dummodo tamen non fuerit ei facta collatio, & si per executionem fuit processum ad inhibitionem, per textum in *cap. tibi de rescriptis.* Unde dicit *Rebuff.* quod per hanc Clausulam *anteferri* tollitur jus ad rem, non in re, per *cap. quidam de præben. in 6.* Pro meliori verò hujus rei intelligentia supponendum est, quod dabantur olim ma data de pruvidendo de Beneficijs vacaturis directa certo Executori, ut scilicet cum primum vacaverit tale Beneficium, Canonicatus, vel præbenda tali conferri debuisset: de qua re habemus *titulum in Decretalibus de concess. præbendæ & Ecclesiæ non vacantis.* Et quidem hæc Gratia expectativæ acceptatione indigebat; nam ante acceptationem nullum ex ea prorsus jus acquirebatur, quod consideratione dignum esset, ut expressè deducitur ex *c. 1. §. subjectum, & §. ultimo de concessionibus præb. in 6.* ubi *glos. in verbo acceptaret.* Post tamen acceptationem quærebatur aliquod jus; nam aliqui dicebant, quod solum quærebatur jus adeundi Executionem imporandique ejus Officium; alij verò jus ad rem etiam ante provisionem, *Paris. de resign. lib. 2. q. 20. num. 15. Lavatus de iure quæsito non tollendo q. 1. ob. 14. vers. tertius modus. Cochier. in reg. 10. de revocat. expect. num. 19. & ult.*

191 Quærit verò *Lotter. lib. 2. q. 51. num. 73.* an habens expectativam censeatur præservatum jus per Clausulam solitam apponi in litteris *dummodo tempore Data præsentium non sit alteri jus quæsitum.* Et quidem postquam dixerit, quod quæstio potest procedere post acceptationem; nam antea cum nullum sit jus quæsitum res caret difficultate, ipse *num. 79.* distinguit, quod inspiciendum est qua forma Expectativa sit concessa; nam si in ea dictum fuerit *ex nunc, prout ex tunc*, quia per hanc formam secuta acceptatione jus illico est quæsitum in re vigore dictæ Clausulæ retroactivæ, & retrotrahit Gratiam ad tempus Datæ, & præservatur per dictam Clausulam. si verò simplex mandatum de providendo, quia adhuc desideratur provisio Exequutorum, illa acceptatio non videtur tribuere jus præservabile, juxta textũ in *c. fin. §. sane in ijs, de concess. præb. in 6.*

Verùm cum hodie expectativæ fuerint prohibitæ vigore *Concilij Trident. sess. 24. cap. 19. de reformatione*, & notant omnes Doctores, *Lotter. loco cit. num. 23. Paris. d. lib. 2. quæst. 10. Cochier d. regul. 10. num. 18.* & alij omnes; ita cessat omnis hæsitatio: apponitur tamen clausula hæc de qua agimus, tum ob stylum, tum quia licet sint prohibitæ expectativæ, tamen non est abbreviata manus, seu potestas Papæ, quin concedere valeat has Gratias, ut advertit *Lotter.* & per hanc Clausulam non intendit Papa præjudicare, quoad assecutionem aliorum Beneficiorum, ut expressè ibi disponit.

192 *Seu si venerabili fratri nostro Episcopo, seu Archiepiscopo N. vel quibusvis alijs conjunctim, aut divisim ab eadem Sede sit indultum, quod ad receptionem, vel provisionem, præsentationem, seu quamvis aliam dispositionem conjunctim, vel separatim spectantibus nulli valeat provideri per Litteras Apostolicas non facientes plenam, & expressam ac de verbo ad verbum, de indulto hujusmodi mentionem:* Et si sit collatio Canonicatus dicitur: *Seu si Venerabili fratri nostro Episcopo, & dilectis filiis Capitulo.* Hæc est altera Clausula per quam derogatur Indulto, per quod esset concessum Episcopo, vel Capitulo, vel alteri, ut non teneatur aliquem reci-

recipere in Beneficiatum, vel Canonicum, vel alicui provideri per Litteras Apostolicas non facientes mentionem de tali Indulto : non enim dubium est quin Papa possit derogare omnibus Indultis a se concessis, cum majorem sibi retinuerit facultatem, quàm concesserit, ut latè *DD in c. dudum*, per dictum textum expressum *de preb. in 6. & in cap. 1. de const. in 6.* & in puncto *Rebuff. de forma novae provisionis in Claus. seu si Venerabili, fol. 145.* Imò etiam Papa potest derogare Concordatis in hac materia, prout latè probat *Laurent. Nicolars. in praxi Benef. ex concordatis Germaniae tit. 3. dub. 3. per totum*, qui id rationibus & observantia probat. Antiqua enim fuit quaestio inter nostros, an & quando Princeps possit revocare privilegia à se concessa, & quasi omnes adhibent illam distinctionem inter privilegia gratuita, & onerosa, & resolvitur, quod gratuita ex libero voluntatis revocari possunt, onerosa autem non, nisi ex causa. Et tamen hanc quaestionem ego alibi ad partes tractavi; nescio tamen si illi labores mei videbunt aliquando lucem: certò enim affirmandum est plenissimam potestatem, & majorem esse in Summo Pontifice, quam in quolibet alio Principe terreno, ac posse ad sui libitum privilegia, & Concordata quaecunque revocare, cum id expediens judicaverit pro optimo regimine Sanctae Matris Ecclesiae : & Indulta quaecunque revocare poterit, & privilegia cujuscunque generis, praesertim in hac materia Beneficiali, licèt cum Regia privilegia sunt ad Regis instantiam, non soleat illis derogare per Clausulas Generales, sed specifica tunc requiratur mentio, ut praxis, & observantia ipsa testatur.

Hinc videmus, quod *in Regula Cancell. 15.*
193 (revocantur quaecunque facultates, & Litterae desuper confectae, per quas quicumque Romani Pontifices praedecessores quibusvis personis ordinariam collationem, seu aliam dispositionem Beneficiorum Ecclesiasticorum de jure, vel consuetudine habentibus, & quamvis etiam Patriarchali, Archiepiscopali, Episcopali, vel alia dignitate, vel alio Dominio, etiam Cardinalatus honore fulgentibus, quavis consideratione, vel intuitu, etiam motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolicae potestatis plenitudine, cum quibusvis Clausulis etiam derogatoriarum derogatorijs, ac irritantibus, & alijs Decretis, quorum tenores habere voluit pro expressis, concesserant, ut quamdiu viverent, vel suis Ecclesijs, seu Monasterijs praeessent, aut in aliud tempus de Beneficijs Ecclesiasticis generaliter reservatis, seu affectis ad eorum collationem, provisionem, praesentationem, electionem, & quamvis aliam dispositionem communiter, vel divisim spectantibus disponere liberè, & licitè valerent, aut etiam ad id per eosdem praedecessores Vicarij perpetui, vel ad tempus constituti forent. Decernentes irritum, & inane) Sic etiam *in Regul. 9.* reservatoria mensium [tollit omnes consuetudines, ac privilegia conferendi Beneficia vacantia in dictis Mensibus] vigore cujus Clausulae esse revocata Privilegia, seu Indulta conferendi Beneficia vacantia in dictis Mensibus, sicuti etiam consuetudines immemorabiles, ait *Gonzalez gloss. 33. & 35. & 40. Garz. de Benef. 5. p. cap. 1. num. 675. 676. 677. & 678.*

Cujus Regulae occasione hic licitum mihi sit
194 narrare, quod cum Episcopus meae Patriae ab immemorabili esset in legitima pacificaque possessione conferendi Canonicatus in quolibet Mense vacantes ratione Privilegij, ut fertur, ex causa onerosa; & sic semper fuisset observatum, prout ego vidi non semel practicatum ab Illustris. & Reverendiss. quondam Hieronymo Lanfrancho, nunquam satis laudato viro, & semper, atque semper recolendae memoriae ob suas egregias dotes, & eximium amorem erga suos subditos, erga totam meam Patriam, cum ob sui mortem ad illum Episcopatum electus fuerit Illustriss. & Reverendissimus Aloysius de Januario, merito equidem, & sanè doctus peritusque homo, non solùm dicta facultate usus non fuit, sed Canonicatus sic collatos in mense reservato à suo praedecessore pro non legitimè collatos habuit: qua re ad Sacram Datariam delata, pernecesse fuit novam provisionem recipere, ac pro fructibus perceptis Canonici compositionem solverunt; & hoc quia per dictam Regulam Cancellariae sunt ablatae, & revocatae omnes facultates conferendi Beneficia Sedi Apostolicae reservata, & affecta.

Verùm ego considerabam tunc, quod cùm Indultum praedictum non fuisset exhibitum, quia non fuit inventum, facilè Capitulum, & Civitas Patria mea succubuit, nam si fuisset inventum, forsan non ita res se habebat, quia videbatur, qua causa fuit concessum, & quas Clausulas praegnantes haberet; nam si in eo erat Clausula sublata, & derogatoria derogatorijs, non ita facilè derogari potuisset, ad tradita per *Rotam apud Seraph. decis. 1348.* sed secundùm *Lotterium* per Clausulam derogatoriam mensium revocata sunt omnia privilegia, & indulta conferendi. Vide ipsum *lib. 2. 158. c. n. 33.* & ita fuit decisum per *Rotam part. 13.*
195 *recent. decis. 149.* Stante autem Privilegio seu Indulto conferendi Beneficia, una reservatione affecta, an extendantur ad Beneficia duplici reservatione affecta posset esse quaestio, quam latè tractant nostri, praesertim *Theod. Amayden lib. 1. cap. 29. quaest. 32* per totam. Ipsum vide. Et apponitur in hac Clausula *etiam si sit indultum expressè, quod non possit compelli, excommunicari, Rebuff. loco cit. dicto fol. 145.*

196 Apponitur etiam Clausula in Canonicatuum provisionibus, quod *provisus juramentum praestet de servandis statutis Ecclesiae, sive per se, si praesens fuerit, sive per Procuratorem, in casu quo sit absens.*

197 Tandem in fine apponitur Clausula decreti irritantis, ibi : *Nos ex tunc irritum, & inane si secus super à quoquam quavis authoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.*

198 Decretum hoc irritans inficit titulum, & possessionem; ut in *cap. Si eo tempore de elect. in 6.* ubi Scribentes. *Eminentiss. Celsus dec. 14. num. 2. & dec. 17. num. 9. & 149. nu. 5. & Eminentiss. Ottbob. decis. 158. num. 13.* & alibi saepe. *Corrad. lib. 2. prax. benef. c. 15. num. 174. & 175.* latè *Marta claus. 191. Barbos. claus. 112. decreti irritantis num. 6. Rota apud Arguelles dec. 180. num. 27. apud Zarat. decis. 69. num. 8. apud Bich. 203. num. 11. & 339. n. 11.* & possessio caret omni juris effectu, *Posth. ob. 46. num. 13. Lotther lib. 2. quaest. 96. Mantica dub. 14. num ... & 149.* & habetur pro vacua ad effectum obtinendi manutentionem. *Posth. ob. 71. num. 49. & 50. Rota recent. p. 8. dec. 252. Rota apud Pentinger dec. 206. per totam*, & apud *Bich. dict. dec. 203. num. 12. & 219. nu. 5.* negatur enim tunc

manu-

manutentio non solum anteriori, sed etiam posteriori possessori, *Eminentiss. Celsus d. dec. 14. num. 3.* & adeo nulla est, & vacua ut nec possessor citari debeat, idem *Cels. decis. 149. num. 6.* & si adesset clausula *amoto Rota apud Pent. dec. 229. n. 7.*

199 Hæc tamen procedit cum Decretum est appositum super certo corpore beneficij, non tamen in genere, nam si in genere non tollit instantiam seu facti detentionem, *Gonz. glos. 67. num. 4. Garz. p. 5. c. 1. n. 415. Caval. dec. 8. n. 3. Caval. dec. 72. & 134. nu. 11. Posth. ob. 46. num. 11. Celsus d. dec. 14. num. 4. & 149. num. 7. Rota apud Pueting. d. dec. 229. n. 8. & 9.*

200 Tunc enim donec justificetur decretum, quod interea manutentio non denegatur, *Seraph. decis. 1141. nu. 5* quia non tollit instantiam facti, *Cels. dicta decis 109. n. 7.* quia interim dum disputatur an intret, non operatur suum effectum, nec inficit; *Burrat. dec. 185. & 132. nu. 6. Corrad. lib. 3. c. 9. num 43 & 44 prax. benef.* nisi enim clarum sit omnino, & constet, quod sit locus decreto, ac de reservatione, supersedeatur illius effectus, nec tollitur instantia facti, *Gonz. glos 67. n. 16. Garz. p. 5. c. 1. num. 430. Carill. dec. 134. n. 3. & 4.* ideò interim datur manutentio anteriori possessori, *Caval. dec. 8. Posth. 46 n. 5. Rota d. dec. 252. p. 8. rec. Rota apud Bich d. dec. 219. n. 12.* ubi aliæ allegantur decisiones, & *211. num. 11.* ibi, [Et sufficit dubium esse an concursus sit necessarius ut interim manutenendus sit Franciscus anterior possessor, quia non est possessione amovendus donec evidenter constet nos versari in casu decreti irritantis] idem apud *Peuting. dec. 229.* in qua *num. 14. & 15.* declaratur altera *decisio penes ipsum 206.* quæ videbatur contraria, tollit enim instantiam facti, cum jam est justificatum, *Burrat. dec. 557. & 720. num. 7. Carill. dec. 134. num. 6.* etenim cum declaratum fuerit intrare decretum irritans, & quando est certum quod locus ei est, tunc licet in genere fuerit appositum, perinde est ac si in specie fuisset appositum super certo corpore, nec est expectanda alia certitudo, *Garz. p. 5. cap. 1. num. 415. Rota in Romana Spolij apud Marches. p. 2. fol. 210.* & penes *Posth. dec. 215. & in rec. p. 5. dec. 48. & 250. p. 7.* & apud *Eminentissim. Celsum decis. 14. num. 5.*

201 Hoc etiam Decretum irritans operatur, quod non possit dici, & opponi de defectu intentionis Papæ, nisi obtenta per Signaturam Sanctissimi oris apertione, *Rota penes Seraph. dec. 746. in princ.* & tunc cum non potest dici de defectu intentionis, nec necessaria est derogatio Regulæ de jure quæsito non tollendo, quæ fundamentũ habet super ipso intentionis defectu, *loc. cit. d. dec. 746. n. 3.*

202 Item operatur, ut non possit aliter judicari, *Rota penes Seraphin. decis. 751. num. 1.* & alibi pluries.

203 In litteris per resignationem expeditis apponitur illa clausula, *per liberam resignationem in manibus nostris sponte factam*: quæ interpretatur in ordine, quod voluntariè, & non coactè fuerit facta, non tamen tollitur aliqua clausula, seu conditio posita in mandato ad resignandum, vel in

204 supplicatione, cum illa clausula, *non alias, nec aliter nec alio modo*, ut in praxi *Amayden, cap. 32. n. 88.* illa enim clausula, *nec alias*, est restrictiva, & abdicativa consensus, & resolvit actum ab initio, & inducit formam præcisam, *Seraph. dec. 838. nu. 7. Emin. Celsus dec. 322. nu. 10. & Burrat. dec. 437. num. 3. Rota penes Tond. de pens. 38. in ord. num. 1. Rodolf. p. 1. c. 2. n. 159. 160. & 161. & p. 10. rec. dec. 360. n. 17. & apud Amatum Dunoz. dec. 925. n. 4. & 398. num. 9.*

205 Quandoque Litteræ beneficiales expediuntur cum clausula *motu proprio*. Hæc clausula licet multum operetur, attamen in præsenti materia efficit, ut Gratia non egeat justificatione aliqua, & uno ore concludunt nostri, & cæteris omissis, *Duran. dec. 385. n. 196. & dec. 60. n. 8. Amayden. lib. 1. c. 32. n. 95. Carill. dec. 112. nu. 7. Rodol. p. 2. c. 8. n. 63. Garz. de ben. p. 1. c. 5. n. 51.* & alij penes *Barbos. de clausulis claus. 37. motu proprio.*

206 Tollit vitium subreptionis, & obreptionis, ut in *cap. si motu proprio, de preb. in 6.* & ibi *Doctores, Paris. lib. 8. de resignatione q. 9. num. 74. Marches. de com. p. 2. fol. 356. num 85. Oldradus de rescriptis prælud. 9. num. 79. Trentacinq. lib. 1. sub tit. de rescriptis, & privilegiis resol. 5. num. 31. Barbos. loco cit. num. 13.* & alij quos alio loco citabimus, cum Deo dante sermonem habebimus de subreptione & obreptione: non tamen tollit defectum intentionis Papæ, *Gonzal glos 32. num. 5. Paris. de resig. lib. 3. q. 1. num. 127. Gabriel de claus. claus. 2. à n. 18.* quamplurimos citat, & sequitur *Salgad. de retent. Bull. p. 1. cap. 3. num 34. Amayden. lib. 1. cap. 32. nu. 96. Trentacinq. loco cit. num. 33.* quia defectus intentionis nunquam censetur exclusus. *Guglielmus Anth. de majoratu tit. 7. concl. 35. n. 23 & 24.* & ideo admittitur probatio in contrarium: & hæc operatur gratia *motu proprio*, ut generaliter transferat onus probandi in adversarium, qui gratiam impugnat, *Put. decis. 100. lib. 3. Merlin. dec. 318. num. 3. Tond. de pens. cap 19. num. 37.* idem etiam operatur defectus intentionis in Gratia Motu proprio concessa, *Merlin. & Tond. locis citatis.* Et hæc clausula operatur hoc suum effectum, etiamsi ad partis petitionem fuerit Gratia concessa, & porrecta Supplicatio, nam sufficit, ut Papa in Signatura usus sit hac clausula, *Motu proprio Seraph. dec. 365. per totum Amayden. cap. 32. n. 95.* & ni fallor alibi notavimus: & cum hæc Clausula *Motu proprio*, apponitur in Gratia reservationis pensionis, valor non erit justificandus, *Tond. de pens. cap. 14. num. 35. qui citat Duran. dec. 167.* admittitur tamen probatio in contrarium, *Rota apud Merlin. d. dec. 318. Tond. loco cit.* & quamvis reservatio pensionis de per se sit odiosa, non tamen cum est reservata cum hac clausula *Motu proprio, Tond. de pens. cap. 81. num. 17. Vide Ricc. de hac claus. in prax. p. 3. num. 100.*

207 Item quandoque in Supplicationibus beneficialibus apponitur illa clausula, *quod sola signatura sufficiat*, Clausula hæc operatur ut Litteræ desuper non sint expediendæ, & accipi poterit possessio absque expeditione Litterarum absque vitio intrusionis, ut clarè disponitur *in Bulla Julij III. de Litteris expediendis*, quod ultrò omnes admittunt: non tamen in omnibus Gratiis beneficialibus hæc clausula admittitur; sed in illis beneficijs, quorum valor non excedit ducatos duos auri de Camera, secundum communem existimationem, ut advertit practicus, *Amayden, lib. 1, cap. 36, num, 24,* & ipsa praxis testatur: & tunc licet Supplicatio cum hac clausula sit signata, opus tamen erit, ut registretur, nam registrum Gratiam perficit, ut diximus supra, & notavit idem *Amayd. loc. cit. num. 25*

In

208 In Litteris pensionũ apponi solent etiã diversæ clausolæ, præsertim illa, *liberam, & immunem exemptam*; cujus efficacia est ut pensionarius non teneatur ad onera. *Gigas. de pens. q. 96. Lott. l. 1. q. 38. n. 23.* nisi post gratiam petitionis, cum Papa apponeret aliquod onus seu contributioné, apponeret etiam decretũ quod pensionarij tenea... ur pro rata & cũ derogatione exemptionum *Lot. loc. cit. n. 24.*

209 Apponi etiam consuevit illa clausula in pensionibus, *etiamsi super illius fructibus pensiones aliæ reservatæ existant*, quæ operatur ut sustineatur tunc pensio, etiam si beneficium cui imponitur, alia sit pensione gravatũ; quando quidem si imponatur pensio super beneficio vel Episcopatu, & sit gravatum seu gravatus alia pensione, de qua nulla mentio facta fuerit, nova hæc pensio redditur nulla ex defectu intentionis, cum Papa non censeatur onerare beneficiũ seu illius fructus duplici onere. Ideo ad valoré beneficij permaximè intentus esse censeatur Papa, ne nimio onere affligat titularem. Corruit ergo pensio nova, si de antiqua non sit facta mentio, ut omnes concludunt; etiam si motu proprio sit pensio concessa, *Cassad. decis. 3. de pens. Lott. de re ben. l. 1. par. . . . q. 38. n. 97. Gigas. de pens. quæst. 29. n. 4.* latè *Tond. de pens. cap. 44. per totum.* ubi abunde, & latè rem tractat.

210 Quare fuit inventa hæc clausula, *etiam si super illius fructibus pensiones aliæ reservatæ existant*; nunc enim quia constat de voluntate Papæ quod velit pensionem sustineri, ideo remanet valida, nec admittitur exceptio aliqua, *Veral. dec. 295 par. 2. Lotter. loco cit. n. 62.* qui dicit, quod hæc clausula non apponitur substantiæ gratiæ, sed tantùm per ipsam ampliatur gratia. Ne tamen hæc compilatio nimiũ excrescens gravet titularé, apponitur illa alia clausula, *dummodo omnes pensiones hujusmodi insimul fructuũ medietatem non excedant*; ex qua alia clausula illa modificationem recipit, & redditur gratia conditionalis; & ut dixit *Lotter.* hoc modo Papa succurrit & pensionario, & titulari; pensionario quidem ne impugnari possit validitas; titulari verò ne plus debito gravetur, & ne teneatur cum constat de excessu, Rota in *Carpentor pens. coram Lancell. apud March par. 1. fol. 529. Lotter. loco cit. n. 66. & 67.* vel apponit Papa clausulã *dummodo remaneant centum*, si beneficium est Parochiale; *mille*, si Episcopale: vel *dummodo ista cum aliis*, quæ etiam conditionalem reddit gratiam. De modo autem probandi dicendum est suo loco. Videndus *Lotter & Tond locis cit.* qui latè hanc clausulam digerunt, ac etiam *Tond. c. 19.* & alibi; an autem tunc pensio sit reducibilis, an in totũ nulla reddatur, vide *Tond loc. cit. & p. 2. 1. §. 4. n. 45. Grat. c. 995. Mant. dec. 153.*

211 Quandoque etiam in Litteris, in quibus reservantur pensiones, ponitur illa clausula, *habita, vel non habita possessione*, quæ operatur ut Titularis qui distulit possessionem beneficij accipere, teneatur ad pensionis solutionem: Fuit enim inventa hæc clausula ad occurrendum malitiæ eorum qui differunt malitiosè accipere possessionem Beneficij, ne tenerentur ad pensionis solutionem: sed ubi malitia, & fraus cessat, ac nullus adhibetur dolus, quia revera fuit impeditus, & ideo possessionem adipisci non potuit, clausula ista nihil operatur; nam non debet operari ultra æquitatem, & finem ad quem inventa fuit; debet tamen constare de diligentijs factis pro habenda possessione, *Seraph. dec. 66. Grat. c. 454. Lotther. lib. 1. quæst. 39. à n. 50. cum seqq. Tond. de pens. cap. 13. n. 1. 2. 3. & 4. eodem tomo 1. par. 2. cap. 1. §. 4. n. 40.* Atque adeo hujusmodi clausulæ per triennium extingui dicunt nostri Doctores, cum enim quis per triennium duravit, nec possessionem adipisci potuit, quia nullus censetur suum jactare, ideo non amplius operatur ut teneatur solvere pensionem, cum illa ex fructibus debeatur; quos cum non receperit, non tenetur, *Seraph. d. dec. 66. n. 3. Lotter loco cit. n. 53. Marches. de commiss. par. 1. rub. de commiss. in causis pensionum, §. 1. n. 57. fol. 492. Tond. loco cit. Ricc. in prax. par. 3. res. 107.* qui id limitat nisi lis sit calumniosa, & Titularis malitiosè litem sustinuit, nam tunc exceditur ultra triennium.

212 Quandoque in provisionibus de beneficijs patronatus, apponitur illa clausula, *dummodo ad id patronorum accedat consensus*: cujus vigore requiritur consensus expressus, nec sufficit tacitus per lapsum quatrimestris; nam illa verba important conditionem, & debet plenè, & concludenter apparere de tali effectuatione consensus; *Put. decis. 281. Seraph. dec. 1103. Vivian. de Iurepatronatu lib. 13. c. 5. n. 104. Tond. de pens. cap. 12. num. 15.* præsumptum autem per decennium sufficere ajunt *Vivian. & Tond. locis citatis.*

213 In reservationibus pensionum apponi solet illa clausula, *ut commodius sustentari valeat*; & tunc habet pensio naturam alimentorum, *Lotter lib. 1. q. 35. n. 50. Tond. de pens. c. 57. n. 13. & c. 58. n. 16.* ubi videtur facere differentiam inter clausulã *ut commodius*, & inter clausulam *ut decentius*; nam primã ad alimenta referri, secundam verò ad decentiam. Vide ipsum, & *Martam par. 1. claus. 199.*

214 Quandoque quidem in provisionibus, & Litteris Apostolicis ponitur illa clausula, *si neutri*, quæ conceditur alteri ex collitigantibus, cũ neutri jus in beneficio est quæsitum. Diriguntur etiam Litteræ Executori, ut cum compertum fuerit neutri ex litigantib' jus competere in beneficio, tunc uni authoritate Apostolica conferat. Sic jus pendet à futuro eventu. Quæ gratia vetustissima est, & valde in usu, *Cor. Tond. & Amayd.* Si verò litigantes sunt plures quam duo, datur gratia cum clausula *si nulli*; vel cum conceditur tertio, qui non est in causa, & conceditur Gratia cum hac clausula, *si nulli ex litigantibus jus competat*, *Doctores citati.* Gratia enim cum clausula *si alteri*, datur secundum *Cochier. & Tonduttum locis citatis.*

Quando in causa fuit tertia vice prolata sententia, & tamen victor nullum habet jus in illo beneficio, quia supervenit nova causa post sententiam ob quam victor excluditur, utporè hæresis, vel simonia, tunc enim datur rescriptum *si alteri jus non sit quæsitum*, & *Amayd.* dicit quod datur tunc hæc gratia cum hac clausula *si alteri*, quando impetrans petit sibi conferri beneficium controversum, etiã si alteri quam litiganti, & ad causam venienti aut venire cupienti jus competat: de quibus omnibus suo loco dicemus cum de illorum executione in particulari, si Deus voluerit, tractabimus.

215 Nec me latet, quandoq; dari Litteras, seu ut melius loquar, rescriptũ in beneficialibus cũ clausula *perinde valere*, ac cum clausula *etiã valere*, ac gratiam cum claus. *cum primũ*, de quibus dicetur cũ de subreptione sermo erit, ne dicta pluries multiplicẽ.

Hæ sunt clausulæ usu frequentiores in beneficialibus: restat ut aliqua dicam' de alijs clausulis quæ apponuntur in Litteris etiam Gratiæ. Et post beneficiales materias locum sibi vendicare arbitror materia Matrimonialium, nempe dispensationes matrimoniales.

manutentio non solum anteriori, sed etiam posteriori possessori, *Eminentiss. Celsus d.dec.14.num.3.* & ideo nulla est, & vacua ut nec possessor citari debeat, idem *Cels. decis.149. num.6.* & si adesset clausula *amoto Rota apud Pent. dec.229.n.7.*

199 Hæc tamen procedit cum Decretum est appositum super certo corpore beneficij, non tamen in genere, nam si in genere non tollit instantiam seu facti detentionem, *Gonz.glos.67.num.4. Garz. p.5.c.1.n.413. Caval.dec.8.n.3. Caval.dec.72. & 134.nu.17. Posth.ob.46.num.11. Celsus d.dec.14. num.4. & 149.num.7. Rota apud Penting.d.dec. 229.n.8. & 9.*

200 Tunc enim donec justificetur decretum, quod intret manutentio non denegatur, *Seraph. decis. 1141.nu.5* quia non tollit instantiam facti, *Cels. dicta decis 109.n.7.* quia interim dum disputatur an intret, non operatur suum effectum, nec inficit; *Burat.dec.185. & 131.nu.6. Corrad. lib.3.c.9. num.43 & 44 prax. benef.* nisi enim clarum sit omninò, & constet, quod sit locus decreto, ac de reservatione, supersedeatur illius effectus, nec tollitur instantia facti, *Gonz.glos.67.n.16. Garz. p.5 c.1.num.430. Carill.dec.134.n.3. & 4.* ideò interim datur manutentio anteriori possessori, *Caval.dec.8. Posth.46 n.5. Rota d.dec.252.p.8.rec. Rota apud Bich d. dec 219.n.12.* ubi aliæ allegantur decisiones, & 211.*num* 11. ibi, [Et sufficit dubium esse an concursus sit necessarius ut interim manutenendus sit Franciscus anterior possessor, quia non est possessione amovendus donec evidenter constet nos versari in casu decreti irritantis] idem apud *Penting.dec.229.* in qua *num.* 14. & 15. declaratur altera *decisio penes ipsum 206.* quæ videbatur contraria, tollit enim instantiam facti, cum jam est justificatum, *Buratt.dec.557. & 720.num.7. Carill.dec.134. num.6.* etenim cum declaratum fuerit intrare decretum irritans, & quando est certum quod locus ei est, tunc licet in genere fuerit appositum, perinde est ac si in specie fuisset appositum super certo corpore, nec est expectanda alia certitudo, *Garz. p.5.cap.1. num.415. Rota in Romana Spolij apud Marches. p.2.fol.210.* & penes *Posth.dec.215. & in rec.p.5. dec.48. & 250.p.7.* & apud *Eminentissim. Celsum decis.14.num.5.*

201 Hoc etiam Decretum irritans operatur, quod non possit dici, & opponi de defectu intentionis Papæ, nisi obtenta per Signaturam Sanctissimi oris aperitione, *Rota penes Seraph.dec.746.in prin.* & tunc cum non potest dici de defectu intentionis, nec necessaria est derogatio Regulæ de jure quæsito non tollendo, quæ fundamentū habet super ipso intentionis defectu, *loc. cit.d.dec.746.n.3.*

202 Item operatur, ut non possit aliter judicari, *Rota penes Seraphin.decis.751.num.1.* & alibi pluries.

203 In litteris per resignationem expeditis apponitur illa clausula, *per liberam resignationem in manibus nostris sponte factam*: quæ interpretatur in ordine, quod voluntariè, & non coactè fuerit facta, non tamen tollitur aliqua clausula, seu conditio posita in mandato ad resignandum, vel in

204 supplicatione, cum illa clausula, *non alias, nec aliter nec alio modo*, ut in praxi *Amayden. cap.52. n.88.* illa enim clausula, *nec alias*, est restrictiva, & abdicativa consensus, & resolvit actum ab initio, & inducit formam præcisam, *Seraph.dec.851. nu.7. Emin.Celsus dec.322.nu.10, & Buratt.dec, 437. num.3. Rota penes Tond.de pens.31.in ord.num.1. Rodolf.p.1.c.2. n.159.160. & 161. & p.10.rec.dec. 960.n.17. & apud Amatum Dunoz. dec.925.n.4. & 398. num. 9.*

205 Quandoque Litteræ beneficiales expediuntur cum clausula *motu proprio.* Hæc clausula licet multum operetur, attamen in præsenti materia efficit, ut Gratia non egeat justificatione aliqua, & uno ore concludunt nostri, & cæteris omissis, *Duran. dec.385.n.195. & dec.60.n.8. Amayden. lib.1.c.32.n.95. Carill.dec.112.nu.7. Rodol.p.2.c.8. n.63. Garz.de ben.p.1.c.5.n.51.* & alij *penes Barbos. de clausulis claus.37. motu proprio.*

206 Tollit vitium subreptionis, & obreptionis, ut in *cap.si motu proprio, de preb. in 6.* & ibi *Doctores, Paris.lib.8. de resignatione q.9.num.74. Marches. de com.p.2.fol.356.num 85. Oldradus de rescriptis prælud.9.num.79. Trentacinq. lib.1. sub tit. de rescriptis, & privilegiis resol.5. num.32. Barbos. loco cit.num.13.* & alij quos alio loco citabimus, cum Deo dante sermonem habebimus de subreptione & obreptione: non tamen tollit defectum intentionis Papæ, *Gonzal glos.32.num.5. Paris.de resig. lib.3.q.1.num.127. Gabriel de claus.claus.2. a n.18.* quamplurimos citat, & sequitur *Salgad.de retent. Bull.p.1.cap.3. num 34. Amayden. lib.1. cap.32. nu.96. Trentacinq. loco cit. num. 33.* quia defectus intentionis nunquam censetur exclusus. *Guglielmus Auth de majeratu tit.7. concl.33.n.23 & 24.* & ideo admittitur probatio in contrarium: & hæc operatur gratia *motu proprio*, ut generaliter transferat onus probandi in adversarium, qui gratiam impugnat, *Put.decis.100. lib.3. Merlin. dec.318.num.3. Tond.de pens.cap 19.num.37.* idem etiam operatur defectus intentionis in Gratia Motu proprio concessa, *Merlin. & Tond. locis citatis.* Et hæc clausula operatur hoc suum effectum, etiamsi ad partis petitionem fuerit Gratia concessa, & porrecta Supplicatio, nam sufficit, ut Papa in Signatura usus sit hac clausula, *Motu proprio Seraph.dec.365. per totum Amayden.cap.32.n.95.* & ni fallor alibi notavimus: & cum hæc Clausula *Motu proprio*, apponitur in Gratia reservationis pensionis, valor non erit justificandus, *Tond de pens.cap.14.num.35. qui citat Duran.dec.167.* admittitur tamen probatio in contrarium, *Rota apud Merlin.d.dec.318. Tond.loco cit.* & quamvis reservatio pensionis de per se sit odiosa, non tamen cum est reservata cum hac clausula *Motu proprio, Tond.de pens.cap.81.num.17. Vide Ricc.de hac claus.in prax.p.3. num.100.*

207 Item quandoque in Supplicationibus beneficialibus apponitur illa clausula, *quod sola signatura sufficiat*, Clausula hæc operatur ut Literæ desuper non sint expediendæ, & accipi potest possessio absque expeditione Litterarum absque vitio intrusionis, ut clarè disponitur *in Bulla Julij III, de Litteris expediendis*, quod ultrò omnes admittunt: non tamen in omnibus Gratiis beneficialibus hæc clausula admittitur; sed in illis beneficijs, quorum valor non excedit ducatos duos auri de Camera, secundum communem existimationem, ut advertit practicus, *Amayden, lib.1, cap. 36, num, 24,* & ipsa praxis testatur; & tunc licet Supplicatio cum hac clausula sit signata, opus tamen erit, ut registretur, nam registrum Gratiam perficit, ut diximus supra, & notavit idem *Amayd. loc, cit, num, 25*

In

208 In Litteris pensionũ apponi solent etiã diversæ clausulæ, præsertim illas *liberam, & immunem exemptam*; cujus efficacia est ut pensionarius non teneatur ad onera. *Gigas. de pens. q. 596. Lott. l. 2. q. 38. n. 23.* nisi post gratiam pensionis, cum Papa apponeret aliquod onus seu contributionẽ, apponeret etiam decretũ quod pensionarij tenerentur prorata & eũ derogaretur exemptionibus *Lot. loc. cit. n. 24.*

209 Apponi etiam consuevit illa clausula in pensionibus, *etiamsi super illius fructibus pensiones aliæ reservatæ existant*; quæ operatur ut sustineatur tunc pensio, etiam si beneficium cui imponitur, alia sit pensione gravatũ; quando quidem si imponatur pensio super beneficio vel Episcopatu, & sit gravatum seu gravatus alia pensione, de qua nulla mentio facta fuerit, nova hæc pensio redditur nulla ex defectu intentionis, cum Papa non censeatur onerare beneficiũ seu illius fructus duplici onere. Ideo ad valorẽ beneficij pes maximè intentus esse censeatur Papa, ne nimio onere affligat titularem. Corruit ergo pensio nova, si de antiqua non sit facta mentio, ut omnes concludunt; etiam si motu proprio sit pensio concessa, *Cassad. decis. 3. de pens. Lott. de re ben. l. 2. par. . . . , q. 38. n. 57. Gigas. de pens. quæst. 29. n. 4.* latè *Tond. de pens. cap. 44. per totum.* ubi abunde, & latè rem tractat.

210 Quare fuit inventa hæc clausula, *etiam si super illius fructibus pensiones aliæ reservatæ existant*; sic enim quia constat de voluntate Papæ quod velit pensionem sustineri, ideo remanet valida, nec admittitur exceptio aliqua, *Veral. dec. 295. par. 2. Lotter. loco cit. n. 62.* qui dicit, quod hæc clausula non apponitur substantiæ gratiæ, sed ratione per ipsam ampliatur gratia. Ne tamen hæc compilatio nimiũ excrescens gravet titularẽ, apponitur illa alia clausula, *dummodo omnes pensiones hujusmodi insimul fructuũ medietatem non excedant*; ex qua alia clausula illa modificationem recipit, & redditur gratia conditionalis; & ut dixit *Lotter.* hoc modo Papa succurrit & pensionario, & titulari; pensionario quidem ne impugnari possit validitas; titulari verò ne plus debito gravetur, & ne teneatur cum constat de excessu, Rota in *Carpentor. pens. coram Lancell. apud March. par. 1. fol. 529. Lotter. loco cit. n. 66. & 67.* vel apponit Papa clausulã *dummodo remaneant centum*, si beneficium est Parochiale; *mille*, si Episcopale; vel *dummodo ista cum aliis*, quæ etiam conditionalem reddit gratiam. De modo autem probandi dicendum est suo loco. Videndus *Lotter & Tond. locis cit.* qui latè hanc clausulam digerunt, ac etiam *Tond. c. 19.* & alibi; an autem tunc pensio sit reducibilis, an in totũ nulla reddatur, vide *Tond. lo. cit. & p. 2. 1. §. 4. n. 45. Grat. c. 995. Mant. dec. 153.*

211 Quandoque etiam in Litteris, in quibus reservantur pensiones, ponitur illa clausula, *habita, vel non habita possessione*, quæ operatur ut Titularis qui distulit possessionem beneficij accipere, teneatur ad pensionis solutionem: Fuit enim inventa hæc clausula ad occurrendum malitiæ eorum qui differunt malitiosè accipere possessionem Beneficij, ne tenerentur ad pensionis solutionem: sed ubi malitia, & fraus cessat, ac nullus adhibetur dolus, quia revera fuit impeditus, & ideo possessionem adipisci non potuit, clausula ista nihil operatur; nam non debet operari ultra æquitatem, & finem ad quem inventa fuit; debet tamen constare de diligentijs factis pro habenda possessione, *Seraph. dec. 66. Grat. c. 454. Lotther. lib. 1. quæst. 39. à n. 59. cum seqq. Tond. de pens. cap. 13. n. 1. 2. 3. & 4. idem tomo 1. par. 2. cap. 1. §. 4. n. 40.* Atque adeo hujusmodi clausulæ per triennium extingui dicunt nostri Doctores, cum enim quis per triennium duravit, nec possessionem adipisci petiit, quia nullus censetur suum jactare, ideo non amplius operatur ut teneatur solvere pensionem, cum illa ex fructibus debeatur; quos cum non receperit, non tenetur, *Seraph. d. dec. 66. n. 3. Lotter. loco cit. n. 53. Marches. de commiss. par. 2. rub. de commiss. in causis pensionum, §. 1. n. 17. fol. 492. Tond. loco cit. Ricc. in prax. par. 3. res. 107.* qui id limitat nisi lis sit calumniosa, & Titularis malitiosè litem sustineat, nam tunc exceditur ultra triennium.

212 Quandoque in provisionibus de beneficijs patronatus, apponitur illa clausula, *dummodo ad id patronorum accedat consensus*: cujus vigore requiritur consensus expressus, nec sufficit tacitus per lapsum quadrimestris; nam illa verba important conditionem, & debet plenè, & concludenter apparere de tali effectuatione consensus; *Put. decis. 281. Seraph. dec. 1163. Vivian. de Iurepatronatu lib. 13. c. 5. n. 104. Tond. de pens. cap. 12. num. 15.* præsumptum autem per decennium sufficere ajunt *Vivian. & Tond. locis citatis.*

213 In reservationibus pensionum apponi solet illa clausula, *ut commodius sustentari valeas*; & tunc habet pensio naturam alimentorum, *Lotter lib. 1. q. 35. n. 50. Tond. de pens. c. 57. n. 13. & c. 58. n. 16.* ubi videtur facere differentiam inter clausulã *ut commodius*, & inter clausulam *ut decentius*; nam primã ad alimenta referri, secundam verò ad decentiam: Vide ipsum, & *Martam par. 1. claus. 199.*

214 Quandoque quidem in provisionibus, & Litteris Apostolicis ponitur illa clausula, *si neutri*, quæ conceditur alteri ex colligantibus, cũ neutri jus in beneficio est quæsitum. Diriguntur etiam Litteræ Executori, ut cum compertum fuerit neutri ex litigantibus jus competere in beneficium, tunc uni authoritate Apostolica conferat. Sic jus pendet à futuro eventu. Quæ gratia vetustissima est, & valde in usu, *Cor. Tond. & Amayd.* Si verò litigantes sunt plures quam duo, datur gratia cum clausula *si nulli*; vel cum conceditur tertio, qui non est in causa, & conceditur Gratia cum hac clausula, *si nulli ex litigantibus jus competat*, *Doctores citati.* Gratia enim cum clausula *si alteri*, datur secundum *Cochier. & Tondutum locis citatis.*

Quando in causa fuit tertia vice prolata sententia, & tamen victor nullum habet jus in illo beneficio, quia supervenit nova causa post sententiam ob quam victor excluditur, utpotè hæresis, vel simonia, tunc enim datur rescriptum *si alteri jus non sit quæsitum*, & *Amayd.* dicit quod datur tunc hæc gratia cum hac clausula *si alteri*, quando impetrans petit sibi conferri beneficium controversum, etiã si alteri quam litiganti, & ad causam venienti aut venire cupienti jus competat: de quibus omnibus suo loco dicemus cum de illorum executione in particulari, si Deus voluerit, tractabimus.

215 Nec me latet, quandoq; dari Litteras, seu ut melius loquar, rescriptũ in beneficialibus cũ clausula *perinde valere*, ac cum clausula *etiã valere*, ac gratiam cum claus. *cum primum*, de quibus dicetur cũ de subreptione sermo erit, ne dicta pluries multiplicẽ.

Hæ sunt clausulæ in usu frequentiores in beneficialibus: restat ut aliqua dicam' de alijs clausulis quæ apponuntur in Litteris etiam Gratiæ. Et post beneficiales materias locum sibi vendicare arbitror materia Matrimonialium, nempe dispensationes matrimoniales.

216 Et quidem Litteræ Apostolicæ pro Matrimo-
nio contrahendo in gradu prohibito, quæ dispen-
sationes appellantur, omnia sunt mandata ad di-
spensandum; committit enim Ordinario loci in-
venis existentibus narratis dispenset in illo gradu
prohibito; ferè enim numquam Papa solet ipse
dispensare, sed Ordinario dispensandum commit-
217 tit; diversa quippe est dispensatio ipsa ac manda-
tum de dispensando: latè rem dirigit *Corrad. in
prax. dispens. lib. 7. cap. 6. num. 26. & cap. 7. à num.
47 cum sequentibus*, præsertim *num. 54. vers. ca-
terum.* Quod clarè ostenditur per illam clausu-
lam quæ ponitur in hujusmodi dispensationibus,
per Apostolica scripta mandamus: idem *Corrad. d.
lib. 7. cap. 6. num. 5. & lib. 2. cap. 5. num. 20. in expli-
catione de clausul. per Apostolica scripta.*

218 Dispensationum Matrimonialium Litteræ va-
rias, & diversas continent clausulas, juxta causam
quæ exprimitur, & propter quam petitur dispen-
satio: causas enim viginti fere enumerant *Doctores*,
præsertim *Corrad. lib. 7. cap. 2.* quas ipse explicat;
& hic Doctor adiri poterit cum quis scire cupit ob
quas causas peti, & obtineri potest dispensatio in
gradu prohibito, vel cum aliud adest impedi-
mentum.

In primis advertendum est, quod expedita Lit-
teris dispensationum cum una clausula continen-
te causam, si illa coram Executore non possit ve-
rificari, non poterit Executor ad aliam devenire,
& Litteras exequi ex altera causa, licet vera foret,
ut optimè *Corrad. lib. 7. cap. 5. num. 54.*

Prima, & potissima causa harum dispensatio-
219 num est angustia loci: ideo in hujusmodi Litteris
apponitur illa clausula, *propter illius angustiam*;
prius enim exprimitur locus in quo sunt Orato-
res orti, & postea ponitur clausula *propter illius an-
gustiam*. Sic hæc clausula respicit loca, non Civi-
tates; cum verisimiliter in Civitatibus non possit
considerari angustia talis, quæ arctet ad contra-
hendum Matrimonium cum consanguineis: Ve-
rum quidem est quod sunt aliquæ Civitates par-
væ in Regno nostro in quibus consuevit dari, &
concedi hujusmodi dispensationes ob angustiam
Civitatis; ut sunt hæ meæ Civitates Sancti Ange-
li, & Bisaccierum: sic etiam Civitates Amalphis,
220 Minorensis, Capitran. Iscl. Vicen. in quibus o-
mnibus dantur Litteræ cum hac clausula *ob an-
gustiam*: sed tunc opus est ut Episcopus fidem fa-
ciat Civitatem non excedere trecenta focularia.
Notat fusius *Corrad. lib. 7. cap. 5. num. 34.* cum
multis sequentibus *praxis dispens.*

221 Altera clausula quæ subsequitur, *invenire ne-
queat non consanguineum paris conditionis.* Hæc
clausula continuatur cum prima narrata, quia
enim Matrimonium debet esse inter pares, juxta
illud *si vis nubere, nube pari*, cum quandoque ex
imparitate conjugum multa absurda, & inconve-
nientia sequantur, ut observantia testatur: paritas
autem consistit non solùm in natalibus, verùm
in ætate, & cæteris qualitatibus personalibus mu-
lieris, quæ cum non inveniat virum paris ætatis,
gradus, conditionis in loco sui originis, nec proin-
de teneatur exire de suo loco, eidem indulgetur
per Sanctam Sedem Apostolicam ut consangui-
neo possit copulari: de qua re vide *Genuensem in
prax. c. 21.* ubi de dispensationibus matrimoniali-
bus magis practicabilia enunciat, *Corrad. in prax.
lib. 7. cap. 5. num. 46. cum pluribus sequentibus.*

222 Adduntur etiam illa verba, *invenire nequeat*;
propter quæ certè non tenetur Oratrix virum
quærere, cum pudor, & honestas mulierum non
id patiatur, cum maximum dedecus sit mulieri-
bus virum quærere: sufficiet tamen pro verificatio-
ne ut testes deponant quod vir hucusque non in-
venietur, vel non adsit vir qui Oratricem in uxo-
rem ducat qui sit paris conditionis, neque ætatis,
qualitatis, gradus, & alterius similis conditionis:
optimè advertit idem *Corrad. loc. cit. n. 58.*

223 Item se offert illa clausula quod *ipsis aliàs scien-
tibus se tertio*. Ponitur hæc clausula quando copu-
la inter Oratores interfuit: & quidem sciendum
est quod cum copula inter consanguineos vel af-
fines interfuit omninò explicanda, & narranda est
224 Summo Pontifici, alias dispensatio nulla, & sub-
reptitia est; licèt aliqui multi prisci Doctores con-
trarium voluerint, & docuerint, quos secuti sunt
nonnulli recentiores, præsertim *Hurtadus de ma-
trimonio disp. 26. diff. 5. num. 22.* & alii quos citat
Diana par. 1. tract. 10. res. 44. quia expressio copu-
læ attinet ad facilitandum Summum Pontificem
ad concedendum, ejusque taciturnitas potius ob-
est impetranti: attamen quicquid sit disputando,
in praxi tamen attento stylo inveteratissimo Cu-
riæ cum copula interfuerit inter futuros conjuges
omninò exprimenda venit; aliter etiam in foro
conscientiæ nullitatem producit, quia ut suo loco
dicemus taciturnitas ejus quod de jure vel de sty-
lo est exprimendum, subreptionem, & obreptio-
nem causat. Et hæc est verissima sententia quæ
optimum etiam in jure fundamentum habet, quia
in jure expressè cavetur quod habens copulam
cum consanguinea vel affine arceatur à matrimo-
nio cum eadem, ut in *cap. si quis viduam 32. quæst.
7. & can. de incestis 35. quæst. 3.* & ita docent *San-
chez lib. 8. de matrim. disp. 25. num. 8.* latissimè
Garz. de benef. par. 8. cap. 3. à num. 30 usque ad 88.
& omissis aliis multis, & quasi innumeris, *Corrad.
225 in prax. dispens. lib. 8. cap. 1.* per copulam autem
intelligimus copulam intra vas naturale ipsum
vas penetrando, & seminando; nam de culpa ex-
traordinaria non loquimur, quæ licèt gravior cul-
pa sit, non tamen caret dispensatione: *Sanchez
lib. 7. disp. 15. numer. 11. & lib. 8. disp. 25. num. 10.*
cum nullam pariat affinitatem. *Corrad lib. 7. cap.
1. num. 16. Garz. tamen par. 8. cap. 3. num. 98.* te-
net, quod sufficit quod vir vas penetraverit mu-
lieris, licèt non seminaverit intra, quia talis pe-
netratio dicitur verè incestus: docet tamen ipse
quod requiritur penetratio, nec sufficere si vir se-
minaverit intra vas absque penetratione, quia non
est copula vera: quæ ratio per ipsum allata se-
226 cundum me probat ut utrumque requiratur, non
tamen requiritur utriusque nempe viri, & mu-
lieris seminatio; nam licèt fuerit magna quæstio
inter nostros an ad causandam affinitatem requi-
ratur concursus utriusque seminis: quæ quæ-
stio pendet ab alia philosophica, an ad generatio-
nem requiratur etiam semen mulieris, de qua
quæstione vide *Sanchez. lib. 7. disp. 6. Basil. Pont.
de matrim. lib. ... Hurtad. de matrim. disp. 21. diff. 1.
Diana par. 3. tract. 5. res. 93. Corrad. lib. 7. cap. 1.* at-
tamen in nostra materia sufficit ut viri intercedat
seminatio intra vas muliebre: & de hac copula
oportet ut fiat mentio etiam si alias Oratores
ignorabant se esse consanguineos vel affines, ut
ipsa praxis testatur, de qua *Corradus dict. cap. 1.
num. 32.*

num 32. & 33. qui etiam affert formulam supplicationis; quicquid alij Doctores contrarium tenuerint, præsertim *Garz. d. par. 8. cap. 3. num.* 106. qui alios citat: isti enim non loquuntur secundum stylum Curiæ, qui est inconcussus: ideò cum adest scientia impedimenti inter Oratores, apponitur illa clausula, *quod ipsi aliàs scientes*: cum verò ignoraverunt, concipitur, *quod ipsi aliàs ignorantes*.

227 Antequam ad alias clausulas descendamus notandum est in hac materia, quod de copula inter futuros conjuges facienda est mentio, quousque Executor interposuerit Decretum, ita ut si post Litterarum præsentationem Executori, & interposito Decreto separationis de novo se carnaliter cognoverint, dispensatio redditur nulla, & impetranda est nova Gratia, quæ dicitur *perinde valere*, *Garz. de benef. d. par. 8. cap. 3. n. 69. Volpe in prax. cap. 16. Quaranta in verbo matrimoniales dispensationes, Corrad. lib. 8. c. 1. num. 39. & 40. & lib. 8. c. 5 à num. 37. cum sequentibus*, ubi latissimè discurrit de *perinde valere*, & ponit varias formulas, uti
228 subjecta materia expostulat: licet tamen cum copula est occulta, tam ante impetratam dispensationem, quàm si post, ante contractum matrimonium Oratoribus succurritur per officium Sacræ Pœnitentiariæ, *Corrad. loco cit. præsertim d. cap. 5. sub num.* 71.

229 Verùm notes, quod *Garz. d. par. 8. cap. 3. num. 91. & 92.* docet, quod si expressa copula habita ante Supplicationem iterum habeatur antequam Ordinarius, seu Executor dispenset, valida erit dispensatio, quia non auget impedimentum; secus autem si postquam Executor jusserit separationem fieri, & post dictam separationem fuerit copula denuo habita, quando in Litteris præcipitur separatio; sed ubi non præcipitur, nova copula non reddit nullam dispensationem, secundum *Garz.*

230 Subsequitur Clausula in hac dispensatione *cum copulam non quidem peccandi data opera, ut crimine admisso hac causa foret Nos, & Sedem Apostolicam ad misericordiam, & gratiam erga ipsos faciliores reddendi, sed solum vesana libidine victi prædicti se cognoverunt.*

Hæc clausula eo tendit, ut excludantur illi, qui data opera habent copulam inter ipsos, ut exinde Papa necessitetur cum eis dispensare; non enim quis ex proprio dolo, & malitia commodum debet reportare, *cap. si vir, de cognatione spirituali.* Ideò Summi Pontifices excluserunt omnes à similibus gratijs impetrandis, qui data opera, & cum hac malitia se carnaliter cognoverunt, aut difficilius has gratias concesserunt: ut enim dicemus ea quæ reddunt difficiliorem Principem ad concedendum exprimenda sunt, & taciturnitas in hujusmodi efficit Gratiam subreptitiam, & consequenter nullam: cum ergo cum hujusmodi spe faciliorem reddendi Summum Pontificem ad dispensandum cognoverit consanguineam, specificam debet facere de hac re mentionem, ut docet stylus Curiæ, nam tunc clausula apponitur, *quod ipsi aliàs scientes se invicem esse conjunctos sub spe facilius habendæ à Sede Apostolica dispensationis carnis fragilitate devicti*: & tunc etiam gravior
231 imponitur pœnitentia. Quod & observandum est licet unus tantum fuerit culpabilis, nam esto quod Dataria hoc admittat, quod non solet, cum non ita de facili credat, quod unus tantùm fuerit culpabilis, adhuc expressio hujusmodi spei est omninò facienda; licèt aliqui Theologi hanc expressionem non fore necessariam dixerint, inter quos est *Portellus in dubijs moralibus par. 3. casu 5.* sed loquitur Theologico more: multa enim sunt digna dictu speculando Theoricè, quæ non admittuntur in praxi, tot enim tantæque opiniones illaqueant potius aliquando animas, quàm à peccatis excusare possint; non enim omnes opiniones amplecti licet. Huic etiam malo dignum est, ut Sedes Apostolica remedium aliquod opportunum, & necessarium, uti solet, interponat. Docet hæc omnia *Corradus lib. 8. cap. 1. num. 11. cum sequentibus.*

Hæc etiam Clausula, *non quidem data opera*, apponitur etiam in Litteris dispensationum, quæ expediuntur propter infamiam, quando ob mutuam conversationem inter Oratores fuit orta suspicio, quod inter eos intercesserit carnalis copula, ut observat *Corrad. loco cit. num. 29. & 30.*

232 Additur huic clausulæ illa alia Clausula, *sed vesana libidine victus*, quæ apponitur ad minorandam pœnam, nam cum quis victus est libidine, & concupiscentia minus culpabilis est; libido enim cum occasione proxima multum operatur, & tollit discursum, unus tunc sensus prævalet, & minuit voluntarium & liberum, cum ex extrinseco objecto allectus homo operatur; liberum enim dependet à principio intrinseco duntaxat, juxta doctrinam omnium Doctorum cum *S. Thom. & Bernardus in sermone super Cantica*, quem etiam citat *Mazzuc. in speculo Episcoporum par. 4. num. 126.* ait quod majus miraculum est cum muliere aliqua conversari, & non peccare, quàm mortuos suscitare: ideo nihil mirum cum quis cum aliqua sibi conjuncta, vel attinente conversatur, & copulam habet, præsertim si aliquis finis matrimonij inter eos fuerit, non tamen hac spe concepta se copulant. Vide abundè *Corradum loco cit.* Advertendum tamen est, quod non est exprimendum per quot vices intercesserit copula, nec si multipliciter auget culpam in hac materia
233 dispensationis: sicut etiam nec omittendum est, quod in his omnibus statur simplici assertioni Oratorum, cum aliunde non probari possunt nisi ex eorum assertione, ut idem *Corrad. num. 34.* non tamen simplici assertioni in narrativa facta statur, sed Papa in dispositiva mandat cum illa Clausula, *& recepto ab eis juramento*, ideo oportet, ut juramentum præstent, quod copula inter ipsos habita non fuerit ad inducendum Papam ad dispensandum, sed ad explendam libidinem, *Corrad. cap. 2. num. 17.* Subsequenter ponitur illa Clausula, *diffamata, & innupta remaneret, graviaque exinde scandala possent verisimiliter exoriri.* Hæc Clausula continet causas ob quas Sedes Apostolica in hujusmodi casibus dispensat, quia mulier postquam ab alio cognita fuerit carnaliter remanet diffamata, & innupta, quod patet etiam experientia, & licet aliquando etiam deflorata nubat,
234 attamen difficilius id contingit. Attendendum est enim quod frequenter accidit, non autem ea, quæ rarò eveniunt. Sic etiam patet, quod regulariter ex copula sequuta inter virum, & mulierem illicito modo gravia scandala exoriri solent, quod sufficit, ut à juris rigore recedatur, *ut in c. ad aures cum cæteris concordantibus de tempore ordinan.* nec

ad justificationem hujus clausulæ opus est, ut scandala orta sint, & jurgia, & sint omninò futura, sed sufficit, ut facilè ex hinc oriri possint, & adsit probabilis timor inimicitiæ, ut advertit *Corra. l. 8. c. 2.*

235 Apponitur etiam Clausula *ab incestus reatu*: Licet enim nemini sit reservata absolutio ab incestu, & quilibet Confessor possit illum absolvere, attamen cum petitur dispensatio non potest concedi nisi præcedat absolutio à peccato, & quia Papa manus apponit, & ad se negotium avocat, cessat omnis facultas inferioris, ad textum in *c. ut nostrum de appellat.* & ideo cui Papa committit facultatem dispensandi, eidem mandat, ut absolvat ab incestu, qua de re *Corrad. lib. 8. c. 2. n. 12. & 13.*

236 Cum Oratores sunt pauperes apponitur illa Clausula, *qui pauperes & miserabiles existunt*, quæ clausula probanda venit, quod scilicet, tam vir, quam fœmina pauperes, & miserabiles existunt, nec sufficit unius paupertas, & oportet, ut non solùm quis sit pauper, sed etiam miserabilis: quæ dictio inolevit apponi in hujusmodi clausula tempore Urbani VIII. cum multi ad evitandam solutionem Componendæ pauperes se fingebant; quare miserabilitas etiam est probanda, & deducenda, aliàs frustra, & nulla erit executio Litterarum, nam illa dictio aliquid operari debet, & magis cum ad obviandum fraudibus sit introducta: & ideo etiam subnectuntur illa verba *ex labore, & industria tantum vivunt*, ut excludatur omnis alius modus vivendi: & sensus est quod Papa solùm concedere intendit personis miserabilibus, & pauperibus, qui manibus victum quærunt; quod totum licet ex fide, seù attestatione Ordinarij prius constare debet in Sacra Dataria, nec alias expediuntur litteræ in forma pauperũ, & nec fides admittitur in officio Componendarum, nisi prius fuerit recognita per suos testes; attamen de novo constare debet Executori per testium depositiones; & quamvis Judicis arbitrio remittatur quis pauper quis dives fuerit, & ei licitum sit arbitrari quis talis dicatur, & præter alios *Menoch. de arbit. casu 66.* in hac vero materia nullum poterit intrare arbitrium, quia attento stylo Curiæ, & Datariæ, hujusmodi Litteræ dispensationum non conceduntur in forma pauperum, nisi illis, qui miserabiles existunt, & labore tantum vivunt; quæ dictio *tantum* excludit omnem alium modum vivendi, latè *Corrad. lib. 8. cap. 5. à num. 2. cum pluribus sequentibus.*

237 Et cum copula intervenit, apponitur illa alia Clausula, *in primis ab invicem separes*, quæ clausula locum sibi vendicat, quando contrahentes simul habitarent, nam quia adest periculum incontinentiæ, & ob frequentem conversationem possunt Oratores denuo se carnaliter cognoscere, & ut diximus dispensatio ob hoc redditur nulla, ideo Papa mandat ad evitanda peccata, & scandala, quod futuri sponsi separentur ab habitatione communi: & hæc clausula ponitur etiam cum Matrimonium esset contractum cum impedimento, nam semper ob periculum novæ copulæ sunt separandi, ut latè *Corrad. lib. 8. c. 5. punct. disp. num. 35.* per separationem autem non intelligitur, quod futuri conjuges non possunt simul loqui & alia urbanitatis officia invicem præstare, sed intelligitur insimul habitatio: de separatione autem debet constare per fidem Parochi, *Corrad. loco cit. num. 36. d. cap. 5.*

238 Et tunc etiam ponitur illa clausula, *pœnitentia publica imponatur, quæ alios deterreat à similibus committendis*. Et licèt per hanc clausulam arbitrio Executoris se remittat Papa, cum nullam in individuo explicet, attamen hoc arbitrium modificatur secundum circumstantias personarum, rerum, & temporum, ad *textum in c. 1. de pœnit. dist. 1.* debet tamen pœnitentia esse publica, & gravis, ut omnibus innotescat, & illâ terreantur alij à similibus perpetrandis. Verum inde usus inolevit quasi in toto Regno nostro, pro publica pœnitentia mandatur istis incestuosis, ut in die festivo dum missa dicitur solemnis, stent ante fores Ecclesiæ cum candela in manu quo usque missa persolvatur: & ita ego non semel practicavi, & practicari ab alijs vidi: observat *Corradus lib. 8. cap. 6. num. 8. & 9.*

239 Injungitur etiam tunc pœnitentia corporalis explenda per aliquot menses, juxta impedimentum inter ipsos existens, & apponitur illa clausula, *operam suam fabricæ, vel in aliud servitium alicujus Ecclesiæ vel alterius loci pij tribus saltem mensibus conferat*: pro qua clausula annotandum est quod, Orator, seu is, cui conceditur dispensatio, per se ipsum debet per dictum tempus operam suam dare, & non per alium, seu per substitutum: Nec hic habet locum illa regula, qui per alium facit per se ipsum facere videtur, nam Papa mandat ut Orator operam istam faciat per se ipsum, unde debet observari ad unguem, quod Papa mandat, aliàs actus corruit ex defectu intentionis, & formæ non observatæ, prout declarasse Gregorium XIII. ad petitionem Episcopi Mazatien. testatur *Corrad. lib. 8. cap. 6. sub num. 18.* sequitur *Pasqualig. in quæst. moralibus Canonicus 170.* nec delegatus hanc pœnitentiam commutare potest à corporali in spiritualem, debet enim esse corporalis, quare quod docet *Genu. in prax. cap. 21. in nova impress. num. 1. & 2.* quod delegatus potest facere hujusmodi commutationem, dicens: nihilominus fuit dictum posse hanc commutationem fieri à delegato, siquidem dispensatio non se adstringit ad fabricam tantum, ut indicant illa verba, *vel alterius pio loco*, quæ fuissent posita in genitivo, non in dativo: & re delata ad Urbem fuit anno 1601. rescri-
240 ptum Curiæ Archiepiscopali, posse fieri dictam commutationem; hoc enim intelligendum est ut fieri possit commutatio de una in alteram operam, dummodo sit personalis, ut optimè probat *Corrad. dict. lib. 8. num. 20. cum seqq.* cum hoc tantum reservatum sit Datario, neque in hoc poterit aliquid arbitrari delegatus; & ita de praxi testatur *Corrad.* & ita practicari vidisse testatur: Et equidem jure optimo, quia delegatus non potest excedere fines mandati, sed debet servare formam sibi traditam; cum enim Papa mandat, quod operam suam conferat fabricæ alicujus Ecclesiæ vel loco pio, certè de opera personali intelligendum est, licet in hoc arbitrari possit delegatus, ut scilicet præstetur hæc vel illa opera personalis secundum qualitatem, & complexionem personæ quæ debet explere pœnitentiam, sufficiet enim, ut sit personalis: quare usum, & stylum inveni in Archiepiscopatu Amalphitano, ubi per plures annos Vicariatus honore clementia Illustrissimi, & Reverendissimi Domini Stephani Quaranta Archiepiscopi eiusdem Civitatis functus sum, quod hujusmodi personis injungebatur pœnitentia,

quod

quod singulis diebus quæstuare debuissent eleemosinam applicandam ad beneficium alicujus loci pii, certè difficultatem habui, sed considerabam; quod quæstuare eleemosinam, etiam erat opera personalis, & quod multi viri doctissimi, & practicissimi, qui dicto munere ante me functi erant, nullum fecerunt scrupulum; dedi manus, permisi, & sedavi conscientiam meam illa ratione, quia ut dixi quæstuare eleemosinam, erat opera personalis: seu etiam aliis pœnitentiam injunxi, ut singulis diebus omnia necessaria facerent alicui Ecclesiæ, nempè mundare Ecclesiam, lampades accendere, sonare campanas, & cætera quæ erant necessaria; non enim negari potest quin hæc sint opera personalia, in hoc enim potest prævalere arbitrium Executoris, & Delegati, non autem, ut possit commutare personalem, & corporis affectivam operam in aliam pœnitentiam, in qua nulla opera personalis miscetur.

241 Item notandum est, quod sufficit, ut opera personalis præstetur loco pio, nam Papa disjunctivè loquitur, nec se arctat ad Ecclesiam, nec ad fabricam; generaliter loquitur in fabricam vel servitium Ecclesiæ, vel loco pio, nec uni tantum Ecclesiæ, vel loco pio, sed postquam cœperit in una Ecclesia operam præstare, poterit Executor demandare ut alteri Ecclesiæ, vel loco pio præstet, & adimpleat, ut *Corrad. loco cit. num. 27.* Sicuti etiam potest permittere, ut opera præstentur extra suam Diœcesim, in illa scilicet, ubi contigerit Orator habitare ob aliquam causam, Ego authoritatem ejusdem Doctoris, *Corrad. loco cit. num. 30.* non semel in praxi deduxi, non enim Papa se adstringit, ut præstet operam suam fabricæ, vel in servitium Ecclesiæ, seu loci pii Diœcesis Executoris, sed loquitur in genere.

242 Tertiò notandum est, quod pœnitentia debet durare per tempus præfixum in Litteris, nec minui potest; nam in clausula ponitur illa dictio, *saltem*, quæ operatur, ut tempus possit esse majus, non tamen minus, *Barbos. de dictionibus dict. 304* operatur, ut Executor teneatur imponere, ut Orator debeat impendere operam fabricæ, vel in aliud servitium Ecclesiæ ad minus per tres menses; potest enim per majus tempus, ut egregiè *Corrad. d. cap. 6. n. 34. cum sequentibus.*

243 Tempus hoc trium mensium non opus est, ut sit continuum absque aliqua interpellatione, sed satis est, ut sit trium mensium, ut scilicet complectantur tot dies, qui constituant tres menses; ut idem *Corrad. num. 27.* & ita ego etiam observavi, Dubium tamen potest esse si labor debet esse integra die, an verò satis sit per aliquas horas: Equidem stylus ipsiusmet Curiæ, & Datariæ observat, cum illis qui Romam accedunt pro obtinenda dispensatione in forma pauperum pro gradibus propinquioribus, & à Domino Datario mittuntur ad laborandum in fabrica Sancti Petri, vel Sancti Joannis, quod illos per aliquas horas laborare faciunt, usque scilicet ad prandium, & deinceps permittunt ut aliundè sibi victum quærant, vel præstant victum, & laborant per totam diem: cum igitur in Romana Curia ita practicatur, non est cur & inferiores Judices Executores ab ipsa Romana Curia deputati ita etiam observare non possint: & ita in praxi vidi servatum ac ipsemet servavi. Vide *Corrad. loco cit.*

244 Apponitur subsequenter clausula, *qua pœnitentia publica peracta.* Per hanc clausulam denotatur clarè, quod non prius sit concedendum ad expeditionem dispensationis, & ad procedendum decretum, quam adimpletis omnibus, & facta integra pœnitentia publica, ac exhibita opera per Oratorem in servitium alicujus Ecclesiæ, vel loci pii; hoc enim clarè insinuat ista clausula ita concepta, nam importat conditionem, cum sit formata per verba ablativi absoluti, ad textum in *l. si debitor, §. 1. ff. quibus modis pignus, vel hypotheca,* & ita conditionaliter jurisdictio tribuitur delegato, alias nulliter procedit Executor, ad textum in *cap. pisanis de restit. spoliat. & cap. venerabilis, de offic. deleg.* quod etiam id clarè denotat illa particula, *peracta*, quæ actum perfectum denotat, & completum: sic integram præstationem operis per tempus stabilitum, & præfixum in Litteris exiget; nec succurri poterit Oratoribus per Executorem ex quocumque capite sive periculi, sive alterius necessitatis, etiam præstita cautione per
245 virum de adimplenda pœnitentia, ut optimè *Gen. in prax. cap. 21.* non enim potest Executor sibi arrogare arbitrium, cum non sibi conceditur recedere à forma, quæ sibi traditur expressè, ut tritum, & vulgatum est: unde in his casibus recurrendum erit ad Sanctam Sedem Apostolicam, & ad Dominum Datarium, prout ego non semel recursum habui, & obtinui ab Eminentiss. & Reverendiss. q. Jacobo Corrado S.R.E. Cardinali S. m. Alexandri VII. Pro-Datario, quod stante periculo vel incontinentiæ, vel alterius rei, vel existente aliqua legitima causa, præstita cautione de explenda pœnitentia, & de danda opera per tempus stabilitum in Litteris, licitum sit ad Executionem Litterarum procedere: quæ omnia observavit etiam *Corrad. loco cit. nu. 53. cum seqq.*

246 Et *quatenus parito judicato.* Hæc clausula ponitur ad effectum, ut si Oratores essent excommunicati ob incestum, vel ad alias pœnas condemnati debeant omnes parere prius, nec possint prius admitti nisi paruerint sententiæ latæ vel ferendæ; nam illa clausula *parito judicato*, est ejusdem naturæ ac illa de qua supra agimus; nam tribuit jurisdictionem conditionatè: sic etiam si in judicio sæculari fuissent inquisiti, ut plectantur pœnis contra incestuosos inflictis, nam tenentur prius parere, quare Executor non poterit procedere ad decretum dispensationis, nisi prius verificato, quod paruerit judicato, sed prius debent parere, melius *Corrad. lib. 8. c. 2. n. 25.*

247 Quandu quidem, licèt de rarò contingit, matrimonium contrahitur de facto inter eos, qui contrahere non possunt ob impedimentum dirimens inter eos existens, contra quos in *Clem. eos qui de consanguinitate, & affinitate*, imponitur pœna excommunicationis, ac in *Trid. sess. 24. c. 5. de reform. matrim.* ibi, *qui in gradibus prohibitis de facto matrimonium contrahere non verentur spe habendæ dispensationis priventur*: quod Decretum Tridentini licet loquatur de illis, qui contrahunt cum impedimento consanguinitatis, vel affinitatis, attamen ex stylo Curiæ receptum est ut locum sibi vendicet quoties matrimonium cum impedimento dirimente contractum est: *latè Sanchez de matrim. lib. 3. disp. 42.* *Corrad. lib. 8. cap. 3. num. 2.* à qua pœna non excusantur etiam si errorem juris habuerint, nam error juris in hoc casu

non excusat, sed tantum facti, ad tradita communiter per nostros Doctores: cum autem petuntur hæ dispensationes, quæ etiam cum magna difficultate conceduntur, apponuntur multæ clausulæ, de quibus jam etiam dictum est, nempe quod ipsi alias scientes, & illa; non quidem data opera, quod carnali copula consummarunt, ac insuper eos in generali excommunicationis sententia de qua in dicta *clem. eos*.

248 Insuper ponitur Clausula illa, *matrimonium inter se de novo*. Ob hanc clausulam coguntur Oratores cum nulliter matrimonium contraxerunt de novo illud contrahere per verba de præsenti, *Vis* & *Volo*, cum præsentia Parochii *Corrad. d.*
249 *cap.3. num.35. cum sequentibus*. Et aliquando ponitur clausula, quod *alter alteri supravivens perpetuò absque spe alterius conjugii remaneat*: quæ clausula ponitur in pœnam; si verò matrimonium fuerit contractum cum impedimento ignoranter, ponitur illa clausula, *quod ipsi alias ignorantes*, quod exigit, ut ambo fuerint ignorantes, *Corrad. loco cit.* & tunc ponitur illa clausula *factis proclamationibus*. Per hanc clausulam excusantur à pœna cum ignoranter contraxerunt matrimonium; sic etiam si denunciationes omiserint ex licentia Ordinarij, quod etiam exprimendum venit, ut notat *Corrad. lib. 8. cap. 4. num. 6.*

250 Et insuper additur illa clausula, *postmodum verò ad eorum pervenit notitiam*, quæ notitia sufficit ut sit extrajudicialis *Corrad. num. 31.* & quidem si post notitiam abstinuerunt à copula excusan-
251 tur à culpa, nec imponitur pœnitentia; si verò perstiterunt, exprimitur, & datur pœnitentia. Et dummodo ignorantia hujusmodi proba-
252 bilis fuerit. Per hanc clausulam exigitur, ut ignorantia Oratoris fuerit probabilis, quæ ignorantia excusat à pœna lata contra scientes aliquid facientes. Hic exigit Papa per hanc clausulam, ut ignorantia fuerit probabilis, & omninò verificanda venit propter dictionem, *dummodo*: verum quia ignorantia consistit in animo, non alia probatione Oratores astringendi sunt, quam
253 præstatione juramenti, etiam si contra ipsos sit aliqua præsumptio scientiæ, ut latius *Corrad. dict. cap 4. à num. 47. cum sequentibus*. Estque magna præsumptio, & conjectura pro contrahentibus, cum denunciationes ante matrimonium præmissæ fuerunt. Exigitur etiam ignorantia probabilis ad fidem, ut Oratores impetrare possint Gratiam, non tamen exigitur ad evitandas pœnas in dicta *clementina eos qui*, & in dicta *sess. 24. cap.*
254 *5. de reform. Mat.* nam ad illas evitandas sufficit qualibet ignorantia etiam crassa, & supina, licet probabilis non fuerit; ut magis communiter scripserunt nostri Doctores, & videre est *Suarez de legibus lib. 5. cap. 12. num. 13. Sanchez de matrim. lib. 9. disp. 32. num. 35. Merolla tom. 1. disp.* ..... *cap.* ..... *dub.* ..... *num.* .... *Bonac. de censib. disp. 4. sect. 10. ref. 7.* & alios: imò multi ex dictis docent etiam affectatam excusare. Vide *Dianam par. 5. tract. 9. res. 17. Thomam del Bene de Parlamentis*, quia cum imponitur pœna contra scientes, vel præsumentes, exigitur dolus verus ac vera scientia, quod non intervenit cum adest ignorantia etiam crassa, nec etiam est vera scientia ignorantia affectata.

255 In omni dispensatione cum copula, imponitur illa clausula, *in utroque foro authoritate nostra dispenses*. Et in quantum ad illam partem *in utroque foro*, apponitur cum copula fuit publica; sic egent absolutione, & dispensatione pro utroque foro: attamen si copula fuerit occulta, non est necesse tunc in dispensatione, quæ petitur pro foro externo, de ea mentionem facere, sed Oratoribus succurri poterit per pœnitentiam secretam, in qua expressa copula occulta datur absolutio pro foro interno explicato impedimento, super quo dispensavit, vel dispensaturus est Papa pro foro externo; ita *Sanchez lib. 8. quæst. 25. num. 11. Corrad. lib. 8. cap. 2. num. 26.*

256 In quantum autem ad illa verba, *authoritate nostra dispenses*. Per hanc Clausulam conceditur Executori potestas delegata, & ipse debet dispensare authoritate Apostolica, qua in hac re fungitur, & quoquo modo ipse dispenset semper viget impedimentum; facto tamen decreto dispensationis iam impedimentum est sublatum: latè hanc Clausulam exornat *Corrad. lib. 7. cap. 17. num. 47. cum sequentibus.*

257 In omnibus dispensationibus ponitur illa Clausula, *deposita per te omni spe cujuscunque muneris etiam sponte oblati, a quo te omnino abstinere debere monemus*: & in fine de novo apponitur, quod *si spreta monitione hujusmodi aliquid præmii, etiam sponte oblati recipere præsumpseris, excommunicationis sententiam eo ipso incurras*: Et præcipuè apponitur hæc clausula in dispensationibus in forma pauperum; & additur, *Et nihilominus absolutio, & dispensatio hujusmodi à te facienda nullius sit roboris*. De hac Clausula agunt, *Garz. de Ben. p. 8. cap. 6. à num. 102. cum sequentibus, Sanch. de Matrim. lib. 8. disput. 35. à num. 9. cum sequentibus, Corrad. in prax. dispens. lib. 7. c. 6. à num. 7. cum sequentib.* Ex quibus Doctoribus dicendum, quod licet in dispositiva, Clausula hæc contineat tantum monitionem, attamen in fine in executiva continet comminationem excommunicationis, & voluntatem exactam Summi Pontificis, ut ab omni munere sit abstinendum, ac habet etiam Decretum irritans, & invalidans dispensationem in casu contrarij. Concludunt enim hi omnes Doctores, quod nihil omninò recipi poterit ab Executore, nec ratione laboris, neque alterius actus, neque etiam ratione accessus ad domum mulieris, vel pro examinandis testibus; moderatas tamen expensas exigere poterit, cum accedit extra locum ad testes examinandos, cum id expedire judicaverit, ut ait *Garz. numer. 116.* neque esculenta, & poculenta, etiam si munus exiguum sit, nam dicitur *cujuscunque muneris*, & in fine *aliquid præmii*: per quæ verba patet, quod ab omni munere abstinendum sit, etiam si minimum foret: & cum sint geminata verba Pontificis continent expressam, & absolutam voluntatem, nullo enim pacto Executor, neque ex quacumque causa poterit aliquid recipere, alias pœnæ comminatæ nullo pacto evitari possunt, nec aliquo velamine, vel casu excusari possunt, nec consuetudine immemorabili juvari possunt, cum in qualibet dispensatione adsit decretum irritans, per quod tollitur omnis consuetudo, ut optimè *Garz. loco cit. num. 110. & 111.* Licet tamen Notarijs pro examine testium, & pro sumendo cæteras informationes, quartam partem auri, seu ducati accipere, ut declaravit Sacra Congregatio, quam declarationem affert *Corrad. loco citat. ac*

etiam

etiam Gratian. cap 57. n.20. quod etiam fuit statutum in *Concilio Provinciali Mediolan. part. 5. tit. 3.* prout refert Garz. & dicit etiam *Gen. in prax. cap. 25. n. 14. Volpe in prax. cap. 16. n. 14.* In Archiepiscopatu Amalphitano inveni stylum, quod pro testibus examinandis Cancellarius, sive magister actorum recipit decem carolenos, pro qualibet dispensatione, sic in Curia Archiepiscopatus Neapolitani ego solvi ducatus quatuor cum dimidio.

258 Sicuti in qualibet dispensatione ponitur illa Clausula *dummodo propter hoc dicta mulier rapta non fuerit.* Hæc Clausula apponitur, quia in *Trid. sess. 24. cap. 6. de reformat. Matrim.* statutum est, quod inter raptorem, & raptam nullum potest consistere Matrimonium, ac etiam excommunicationis sententia puniuntur; sed tunc hoc procedit quando raptus contigit ad contrahendum Matrimonium, non autem ad effectum explendæ dumtaxat libidinis absque fine Matrimonij: Matrimonium enim quoties rapta est in posse raptoris, vires habere nequit, ut in dicto *Tridentino Decreto*, de qua re vide *Doctores* præsertim *doctissimum Sanchez de Matrim. lib. 7. disp. 13. Pontium de Matrim. lib. 7. cap. 69.* & alios. Per hanc autem Clausulam, quæ apponitur in omnibus, & singulis dispensationibus, expressè se protestat Papa, quod minimè intendit dispensare cùm rapta fuerit Mulier ad effectum contrahendi Matrimonium.

259 Nec unquam omittitur illa alia Clausula *Matrimonium inter se publicè servata forma Concilij Trident. contrahere.* Forma autem, quæ in Tridentino constituitur, ut Matrimonium celebretur tribus præmissis denunciationibus in Ecclesia, & coram Parocho, & testibus, ut in *sess. 24. cap. 1. de reform. Matrim.* & hoc quia ultra impedimentum illud narratum potest esse quo aliud impedimentum detegatur, ut ait optimè *Sanchez. libr. 8. disp. 35. num. 19.* per hanc enim Clausulam non alteratur dispositio ejusdem Concilij, ita ut sicuti attenta dispositione *Tridentin.* potest dispensari super publicationibus ex causa rationabili, prout prudens Episcopi judicium judicabit, ita etiam cùm impetratur dispensatio super aliquo impedimento, possunt remitti denunciationes, quia Papa non dat novam formam, sed dicit servandam esse *Tridentini* formam: attento autem *Trident.* licita, & permissa est remissio denunciationum ex causa rationabili, & benè visa Ordinario, quod latiùs fundat *Corrad. libr. 7. cap. 7. num. 17. & Sanchez. loco cit.*

Causas autem ob quas omittere tutò poterit
260 has denunciationes enumerant multi Doctores, præsertim *Barbosa de potestate Episcopi allegat. 32. Riccius in praxi rerum quotidianarum in rubr. de prax. Matrimoniali res. 224. Marcellus Volpe cap. 15. num. 9. Ciarlin. cap. 104.* & alij *Doctores*: Sed quis tunc habeat facultatem remittendi denunciationes si Litteræ sint directæ Vicario Episcopi, an tunc possit? hæc quæstio intrare potest, supposita illa quæstione tam ancipite inter Nostros;
261 an Vicarius Episcopi ex vi suæ potestatis Ordinariæ habeat hanc facultatem denunciationes remittendi? sunt enim ad invicem pugnantes sententiæ & multi Doctores probant ac sustinent habere Vicarios Generales hanc facultatem ex vi potestatis ordinariæ, quia ubicumque *Tridentin.* committit Ordinarijs intelligitur etiam commissam Vicarijs Episcoporum, qui sub Ordinariorum nomine comprehenduntur. De hoc vide *Seguram in direct. jud. Ecclesiast. 2. part. cap. 16. Gutierez can. 99 cap. 19. Sbrotium de Offic. Vicar. lib. 1. quæst. 47. Ciarlin. d. cap. 104. Volpe cap. 15. num. 20. Ricc. loco cit. res. 225.* & alios, qui tenent pro affirmativa.

262 *Illudque in faciem Ecclesiæ sollemnizare*; Solemnizatio in faciem Ecclesiæ dicitur, cùm fit Matrimonium coram Parocho, & testibus, non autem intelligitur de Ecclesia materiali, licet magis honestum sit in Ecclesia materiali illud sollemnizare, ac etiam in propria Parochia, sed non est hoc de necessitate, *Corradus libr. 7. cap. 7. num. ..* Et licet in nonnullis Diœcesibus Regni adsint synodales Constitutiones, in quibus hoc expressè prohibetur, & in nonnullis pro hac licentia certum quid recipitur juxta personarum qualitatem; Eminentissimus quoque Cardinalis Filamarinus vir certè undeque absolutus, & numquam satis laudatus, acerrimus libertatis Ecclesiæ propugnator, ac strenuus Sanctimonialium custos, nullo tempore sui Præsulatus hanc licentiam concedere voluit, ac illam etiam Primatibus Regni denegavit; ad summum illis concessit, ut in Ecclesia viciniori sollemnizaretur. Quis autem sit proprius Parochus, coram quo solemnizare oporteat Matrimonium, non est meum explicare.

Additur etiam illa Clausula, *liberè, & licitè valeant in ea postmodum permanere.* Certè Matrimonia debent esse libera non solùm voluntaria, quia coactè facta non valent, ex defectu consensus, de qua re vide *Sanchez de Matrim. lib. .. disp. .. ac etiam .. de Matrim. .. lib. .. cap. ..* & alios.

263 In dispensationibus, quæ absque copula conceduntur, ponitur illa Clausula *prolem suscipiendam exinde legitimam nunciando*: cùm verò cum copula, *prolem susceptam, & exinde suscipiendam legitimam decernendo.* Hæc Clausula cùm apponitur primo casu quamvis non apponeretur, proles nascitura legitima foret in utroq; foro, ut *Sanchez. lib. 8. disp. 35. num. 23. Corrad. libr. 7. cap. 7. nu. 73.* Cùm verò ponitur in Litteris in forma pauperum, cum copula *expeditis*, tunc hæc Clausula diversum habet affectum, nam tunc principaliter Executor, non tam ad dispensandum est datus, quam etiam ad legitimandum prolem jam natam ex copula incestuosa, tunc enim ad duo æquè principaliter censetur datus, ad dispensandum, & legitimandum; ita ut si morte præveniente unus ex futuris conjugibus vita sit functus, & dispensandi potestas reddatur caduca, & elusoria, attamen non redditur vacua potestas legitimandi prolem iam natam, ita ut Litteræ executioni demandari possint, quoad partem legitimandi prolem etiam in præjudicium eorum, qui alioquin venirent ab intestato, secundùm sententiam *Rotæ part. 1. divers. dub. 207. & apud Seraph. decis. 132. per totam*, & fuit opinio *Anchar. cons. 409.* quam etiam exornat *Corrad. lib 8 prax. disp. cap. 2. à num. 27. cum sequentibus.*

Oportet enim, ut decreto tunc legitimetur, seu decernatur legitima proles jam suscepta, si forte suscepta foret, nec legitima decernitur ex sola dispensatione super impedimento Matrimonij, *Sanchez. libr. 8. cap. 2. num. 36.* ex quo etiam sequitur, quod si Executor omiserit in Decreto dispensationis decernere legitimam prolem jam su-

sceptam, poterit quandocumque sibi placuerit durante ejus Officio dictam prolem legitimam nunciare, quia non fuit plenè functus Officio suo, *Sanchez d.disp.7.num.17.loco cit.num 37.* qui docent, quod si bis Executor, vel vita, vel Officio functus sit, id exequi poterit successor in ejus locum. Quando tamen apponitur hæc Clausula in dispensatione super Matrimonio ignoranter contracto, *factis proclamationibus in Ecclesia Parochiali*, nihil operatur, nam filij nati sunt legitimi, *Corradus lib.8.cap.4.num.64.*

264 Item apponitur in dispensationibus illa Clausula, *si tibi expediens videbitur, nec scandalum sit ex ea oriturum*; remittitur enim se judicio prudentia Executoris videre, & perscrutari si dispensatio sit concedenda, nec ne: nam licet multoties scandalum oriatur nisi concedatur dispensatio, ita vice versa aliquando scandalum sequitur si concedatur, quodque cùm non certò innotescat Summo Pontifici Executoris prudentiæ remittitur, latiùs *Corrad. lib.8. cap.6.à n.60.cum seqq.*

265 Quandoque enim impedimentum, quod existit inter futuros conjuges est duplicatum, & tunc si provenit ex eodem stipite ponitur illa Clausula, *à communi stipite provenientibus*; nam si ex diverso stipite impedimentum aliud consurgeret certè explicandum est, aliàs esset irrita dispensatio; nam exprimendum est, qui gradus proveniat ex uno, & qui ex alio, Cùm sunt ex uno stipite concipitur Clausula *quia 3. aut 4. consanguinitatis gradu, à communi stipite sunt conjuncti*, si autem ex diverso, efformatur Clausula *quia 3. ex uno & 4. altero*; cujus ratio est, nam quando à communi stipite provenit impedimentum tertii, & quarti gradus, v. g. tunc tantùm dispensatur in remotiori gradu, ut mox dicendum est, at cum impedimentum diversi gradus provenit ex diverso stipite, tunc super utroque principaliter dispensandum est; optimè *Corrad.lib.7.cap.5.num.70.* nam dispensatio super uno gradu nunquam extenditur ad duplicatum, *Sanchez lib.8.disp.24.num.9 Tondut.de dispens.cap.43.num.5.* licet potestas dispensandi extendatur, idem *Tondut. loco cit. & cap.92.num.13. tom 1.quæst.9.Benef.*

266 Cùm enim impedimentum duplex provenit ex eodem stipite, tunc dispensatur super remotiori gradu; & postea in illa parte Litterarum quæ Executoria dicitur, apponitur illa alia Clausula, *distantiam vero tertii gradus præfatis eis non obstare declares*. Pro cujus rei meliori intelligentia in memoriam reducendum est, quod quando consanguinei distant in gradu inæquali, tantum dicuntur distare inter se quantum remotior à communi stipite; ideò dispensatio directè datur super remotiori, declaratio verò super propinquiori gradu juxta Constitutionem Pij V. quæ incipit Sanctissimus, quam ad verbum affert *Corrad. lib.7.cap.7. num.58.* dummodo tamen propinquior non attingat primum gradum, ut in eadem Constitutione expressè cavetur: hanc tamen rem latè exornat *Corradus d.lib.7.cap.7.à n.59.cum seqq.*

267 Notandum est in hac re pro Executoribus Litterarum Apostolicarum scitu necessaria, & in primis si sit expressum unum impedimentum publicum, quod existit inter Oratores, v.g. tertij gradus, verum cùm illo adsit aliud occultum impedimentum, nempe primi, vel secundi gradus affinitatis ob copulam fornicariam cum consanguinea talis gradus futuræ conjugis, tunc enim quia nemo tenetur prodere seipsum cùm factum est occultum, petitur dispensatio super publico impedimento, & super ipso expediuntur Litteræ Apostolicæ per Datariam, & Cancellariam: pro impedimento autem occulto recurritur ad Sacram Pœnitentiariam, à qua impetrantur Litteræ pro foro interno, tamen directæ Magistro in Theologia, vel Canonum Doctori, cui committitur, quod cum Oratoribus dispenset postquam super primo fuerit dispensatum, *Sanchez lib.8.disp.33.num.7. Corrad.libr.7.cap.6.num.29.* & ambo docent, quod tunc Confessarius poterit dispensare in occulto, antequam pro publico sint Executæ Litteræ in foro externo.

268 Apponitur etiam Clausula, *non obstantibus*, per quam non suppletur alius defectus aut impedimentum præter expressum, quia hæc Clausula non inducit dispensationem, ut in *cap.non potest de preb.in 6. Corrad.d.lib.7.num.1.* de hac autem Clausula latè egimus supra.

Non enim me latet, quod in omnibus dispensationum Litteris ponitur illa Clausula, *si preces veritate niti reperiantur, super quo tuam conscientiam oneramus*: de qua Clausula etiam egimus; attamen an per hanc teneatur Delegatus, seu Executor procedere formato processu, an verò satis erit si extrajudicialiter, & oretenus procedat, dicendum est suo loco cum de Executore Litterarum in specie dicendum erit.

269 Cùm enim dispensatio obtinetur absque causa, tunc ponitur in Litteris illa Clausula, *ex certis, & rationabilibus causis eorum animum moventibus*: quæ clausula operatur, ut nullam causam teneantur exprimere, & consequenter nec verificare, sed tota res residet in animo Oratorum, qui adstringi non possunt ad aliquas causas exprimendas.

Clausulæ autem, quæ apponi solent in Litteris, quæ conceduntur pro alienatione rerum Ecclesiasticarum sunt multæ, secundùm naturam alienationis, quæ petitur fieri; non tamen omnis alienatio conceditur à Sede Apostolica; sed quæ frequentissimè concedi solet est concessio in emphyteusim ad meliorandum, & locatio ad longum tempus, nempe ad viginti novem annos cum pacto de renovando in quolibet vigesimo nono anno. Venditio autem, per quam omne dominium abdicatur ab Ecclesia, & transfertur in emptorem, non sic facilè conceditur, ut docet notoria praxis, & stylus Curiæ inveteratus. Litteræ hæ super gratia *in evidentem*, expediri solent per Breve, vel per Datariam cum Bollis secundùm subjectam materiam, observat *Amayden lib.1. de stylo Datariæ cap.15. §.10. n.24.*

270 In concessionibus autem in emphyteusim clausulæ variæ apponuntur; & in prima solet apponi illa clausula, *ad tertiam ipsius generationem*: pro cujus clariori dilucidatione supponendum est, quod celebris fuit inter nostros quæstio tam in materia feudali, quàm emphyteutica, an facta concessione ad tertiam generationem prima generatio incipiat ab ipso, cui facta fuit investitura, seu concessio? an verò ab ejus filijs? in qua inveni Doctores nostros in diversas opiniones divisos; alij enim dixerunt, quod in hujusmodi concessione numeranda sit ipsius persona, cui concessio, seu investitura fuit facta, ita docent plerique, præsertim *Specul.tit.de emphyteusi, §.nunc quæ alia, num. 150.* Paul.

310.*Paul.conf 338.vol.2. Corneus conf.232. vol.4. Bald.in l.2.C de iure emphyteut.Menoch.conf.883. Macerat.var.res.lib.3.resol.112.casu 64. Marta de clausulis part.2.clausul.77.num.5. Rodover.ad de Marinis cap.98.* pro qua sententia facit textus, & fortius expressus in *auth.de non alienandis aut permutandis,§.dudum.*

271 Alij verò contrariam sententiam tenuerunt, nempe personam, cui facta est concessio, non comprehendi, sed incipere primam generationem à filijs ejus, cui facta fuit concessio: ita *Rovitus conf. 166 vol.1. Gabriel in comm.concl.in tit.de iur. emphyt.concl.4. Grat.cap.89 num.28. de Georgio alleg. 10.num. 8. Rosental de feud.cap.7 concl.13.num.6. & in scholijs lit. H. Mantic.de tacitis,lib.22.tit.25. à num.25.cum seqq.*

272 Alij verò usi sunt ea distinctione, inspiciendum esse quomodo concepta fuerit concessio; nam si ad tertiam generationem simpliciter, tunc personam, cui facta est concessio comprehendi; sin verò in concessione fuerit apposita illa particula, *ipsius*, ut dictum fuerit, *ad ipsius generationem*, tunc non comprehendi personam primam, cui facta fuerit concessio. Hanc distinctionem pluries adhibuit *Sacra Rota Romana*, præsertim *part.1.recen. decis.315.& apud Ludovis.decis.582 & in Assisien. emphyteusis coram Merlino 27. Iunij 1629.* quam refert *Amayden.lib.1.cap.15.§.13.quæst.19.sub nu. 30.& est penes Rubr.314.tom.1.* in qua decisione allegantur multi *Doctores*, præsertim *Alexander, Cephalus, Bellu.Gabriel, Menoch.in pluribus locis, Simon de Pratis, Rota apud Seraph. decis.1362.* hac etiam distinctione utuntur *Barbos.de iure Ecclesiastico libr.3.cap.30 num.24. Carl.cap.105. & cap.183.num.96.& 97.lib 2. Corrad.in prax.disp. lib 9.cap.4.num.26. Pater Bossius tom 3 tit.18.nu. 803.* Qui tenent primam sententiam affirmativam, limitant, nisi fuerit dictum *ad ipsius generationem*, præsertim *Rodover.& alij.*

273 Cujus rei disparitatis ratio assignatur in dicta *decis.Assisien.* quia quando simpliciter dicitur *ad tertiam generationem*, dominus directus considerat generationes in abstracto, & absolutè, non autem respectivè, & tanquam generationes alicujus certæ personæ, & ideò tot personas, & gradus constituit in concessione quot sunt personæ, & sic in tertia persona terminatur concessio, veluti in tertia generatione; quoties verò apponit dictionem *ejus*, vel *ipsius*, tunc in concreto, & respectivè considerantur generationes tanquam provenientes à primo receptore: benè intrat distinctio inter generantem, & ipsam generationem, & hoc casu debent dari tres successivè successores provenientes à receptore, & ab eo distincti, & consequenter ad eam constituendam comprehenduntur pronepotes.

274 Alij verò hanc distinctionem non receperunt, seu illam esse admittendam; sed simpliciter tenendum esse primam personam non esse numerandam in concessione, sed ab ejus filijs incipere primam generationem, ita ut in tali concessione, seu investitura comprehendantur etiam pronepotes; & pro hac sententia adest *Rota decisio in Assisien. emphyteusis coram* Gypsio *13. Novembris* 1598, quam ad verbum affert *Amayden loco cit.sub nu. 29. vers. prior. & in Romana domorum 25.Maij 1616.coram Vbaldo*, quam sententiam, & opinionem secutos fuisse præstantissimos Sac.Rotæ Auditores *Manzanedum, & Cavalerium in causa Senogallien. Castrorum inter Serenissimum Vrbis Ducem, & D. Marchionem de Rovere* dicit *Oliver. ad Ludovis. dicta decis. 522*, qui dicit, quod ab hac opinione, uti magis vera, & magis communi, & à Rota toties approbata, non esset in judicando recedendum; & hanc etiam tenent absque ista distinctione *Mantic.d.lib.22.tit 25. Iulius Clarus lib.4.sent.§.emphyteusis,quæst.34.Ricc.collect. 3134.& in prax aurea res.1 2. Merolla tom.3 disp. 6.cap.8.dub.14.num.74.* & etiam adest *decisio Rota apud* Farinac.*218.num.4. & dec. 220. in novissimis Gonzaldin.conf.25.num.67.& alij.* Pro qua opinione affertur illa solida ratio, qui primus acquirens est causa, & origo generationis, nec potest in generatione connumerari; namnemo seipsum generat, & primus acquirens jam est generatus, & ideò etiamsi illa particula *ipsius*, non fuerit apposita, censetur apposita necessariò; à fortiori enim procedit, cùm fuerit apposita.

275 *Amayden* verò *libr.1.d.cap.15.§.13.q.19.* postquam retulit *decisionem in dicta Assisien. Emphyteusis coram Merlino*, quam supra allegavimus, subjunxit: Verum pronomen *ejus*, non videtur causare differentiam, ut hoc casu primus acquirens non sit generans, & generatus potiùs, quam si dictum fuisset simpliciter ad tertiam generationem absque pronomine *ejus* necessariò debet referri ad acquirentem unde; si illud absit, sive adsit parum refert, quia expressum non potest referri nisi recipientem; nam expressum debet intelligi, quia cùm dicitur *ad tertiam generationem Antonij, uti recipientis*, clarum est hoc intelligi debere de generatione Antonij, non autem Petri, vel Pauli, vel alterius, qui est extra contractum. Hanc objectionem facit sibi *Mantica de tacitis, libr.22. tit.25.num.17.* eamque non solvit, sed tanti facit, quod cum *Claro in §.Emphyteusis cap 34.* existimet veriorem, & fortassis magis communem opinionem, quæ affirmat, quod inter generationes expressas in concessione emphyteusis nunquam computatur persona recipientis quocumque modo concipiatur: cui sententiæ ego subscribo, & quod pronomen *ejus* in nihilo concessionem diversificet. Similiter non admitto rationem decisionis, quod quando dicitur simpliciter *ad tertiam generationem*, tunc dominum directum considerare generationes in abstracto, non autem tamquam generationes alicujus certæ personæ; quia ratio diversitans hujusmodi nullo jure sive authoritate probatur, imò in rei veritate non videtur subsistere. nam cum dicitur *ad generationem tertiam Antonij* implicat, quod concedens consideret generationem in abstracto, cùm illa terminetur in Antonio.

Longè magis videtur subsistere, sequitur *Amayden*, altera decisionis ratio, quia dicitur concedentem voluisse se conformare cum dispositione *§. emphyteusim de non alien. & permut.* in quo dicitur, quod regulariter concessio emphyteutica Ecclesiæ non se extendit ultra nepotes: ex quo arguo, quod licet verum sit indistinctè generantem differre à generato, eumque esse extra generationem, & illius principium, quemadmodum unitas non est numerus, sed principium numeri, habito enim respectu ad consuetudinem Ecclesiæ quæ est, ut emphyteusis detur acquirentis filio, & nepoti, nec ultra extendatur, juxta *d.§.emphyteusim*, concessio

facta

facta ad tertiam generationem pronepotes non comprehendat, non ideò, quod concedens consideret generationes in abstracto, sed quod dictio *ad* sive *in* stet exclusivè, ut supra dixi attenta dispositione dicti §. *emphyteusim*.

Huic interpretationi non obstant §. *licentia auth. de alien. emphyteut.* in qua permittitur Ecclesiæ concessio emphyteutica in perpetuum, & sic videtur corruere assistentia illa juris communis sumpta ex §. *emphyteusim*, nam omissa prolixa responsione decisionis quæ cum *Angelo*, & *Menochio* admittit dispositionem dicti §. *emphyteusim*, fuisse correctam per dictum §. *licentia*, breviter responderi potest, quod duo jura prædicta non habent ad se invicem tanquam corrigens, & correctum, sed singula disponunt in suis casibus, §. *licentia*, tribuat licentiam concedendi in emphyteusim disponat in casu, quo concessio perpetua non est, & hoc casu regulariter non extenditur ultra nepotes.

Sit igitur conclusio quam concludit *Amayden*: Concessio emphyteutica facta per Ecclesiam ad tertiam generationem non extenditur ad pronepotes, & quod attenta dispositione juris communis præpositio *ad* stet exclusivè; dixi, facta per Ecclesiam; nam emphyteusis concessa à privato, quæ non habet hanc juris assistentiam, ex qua resultet, quod præpositio *ad* stet exclusivè, extendet se ad pronepotes, juxta doctrinam *Rosenthal.* & *Menoch. dict. cons. ideg.* quæ generatio non incipit à persona recipientis, juxta *authent. de rest. fidei.* & ponderat *Peregrin. de fidei com. art. 30. num. 12.* hæc omnia *Amayden*.

Hæc sunt quæ vidi in hac materia. nec me latet *decis. Rotæ apud Verall. decis. 14 part. 2.* in qua dicitur, quod, & si concessio fuerit facta ad tertiam ipsius generationem, adhuc comprehendi ipsum acquirentem, sicuti nec in. Late: Emphyteusim de bonis Ecclesiasticis, tam jure communi, quam jure consuetudinis posse concedi ad tertiã, & ulteriorem generationem, defendit *Alexander cons. 105. num. 9.* tractat etiam hanc quæstionem *Amicus de jure Emphyteut. quæst. 58.* quem vide. Post scripta, vide *Ioannem Baptistam de Luca Venusinum* eximium, & primarium Advocatum in Romana Curia in suo *Theatro veritatis, lib. 4. part. 2. de emphyteusi discur. 15.* in quo disputat, an sub tribus generationibus computanda sit prima, seu activa ipsius acquirentis; & dicit, quod licet fuerit variatum per nostros Doctores, ut in *decis. 420. & 454. apud Merlin. & 355. part. 11. recent.* & per *Addentes ad decis. 159. num. 113. part. 8. recen.* attamen dicit, quod juxta dictas decisiones recepta sit distinctio, quod aut agitur de simplici concessione facta ad tertiam generationem absque alio adjecto, & tunc recepta est pro regula opinio *Bartholi*, quod comprehendatur generatio activa, & consequenter concessio non extendatur ultra filios, & nepotes, juxta naturam emphyteusis Ecclesiæ ad §. *emphyteusim, auth. de non alienan. bonis Ecclesiæ*, & in *decis. 39 part. 8. recent.* ubi verò adducitur pronomen *ipsius*, seu *ejus*, quia tunc videtur clarum activam generationem non includi, juxta decisionem *357. part. 11. recent. & 39. part. 8. etiam rec.* & in *d. discur. 16.* dicit quod opinio *Barth.* dicentis, quod comprehendatur prima generatio activa, sit per Rotam canonizata in Emphyteusi Ecclesiastica, secus tamen in Laicali, ut ibi per eum. Quem vide.

276 Igitur ad rem nostram redeundo hæc Clausula *ad tertiam ipsius generationem*, operatur ut concessione prædicta facta auctoritate Papæ ad tertiam ipsius generationem, non incipiat prima generatio ab ipso accipiente sed à filijs, ita ut extendatur ad pronepotes; nam hic concurrit voluntas expressa Summi Pontificis, cujus potestas non cõtrovertitur; quia, & si concessio hæc fuerit ultra jus, quod expresse negatur, Summi Pontificis potestas est supra omne jus, habetque liberam & absolutam bonorum Ecclesiasticorum administrationem, & eo fortiùs quod jus Canonicum hoc non prohibet, sed tantum fuit constitutio illa Cæsarea quæ olim vetuit Emphyteusim de bonis Ecclesiasticis non extendi posse ad pronepotes; & ideò concludimus quod vigore præfatæ clausulæ extenditur ad pronepotes, *Corradus loco cit. d. lib. 9. cap. 4. à num. 62. cum sequentibus*: & in puncto fuit decisiones *Rotæ in Assisien. Emphyteusis de anno 1635. coram Machiavello*, quæ est *355. part. 11. rec.* & in *Tero Sempronen. & Eugubin. seu nullitatis emphyteusis, coram Coccino, de anno 1636. quæ est 357. part. 11. recent.*

277 Apponitur etiam Clausula illa, *Si nostra, & Sedis Apostolicæ sibi suffragentur licentia, & facultas*: pro cujus clausulæ explicatione, & majori dilucidatione sciendum est quod quando reservatur assensus Apostolicus, qui alioquin non erit necessarius, & tunc videndum est quibus verbis fuerit reservatus: Equidem si cum clausula *nec aliàs, nec aliter, nec alio modo* tunc, quia dicta clausula importat conditionem ut aliàs diximus, & est *de-*
278 *cis. Eminentissimi Celsi 322. num. 10.* certum est quod si aliàs non fuisset assensus necessarius, erit necessarius, & omninò expediri debet, in puncto *Rota apud Ludovis. decis. 192. num. 1.* ubi *Oliver. num. 3. & part. 1. divers. decis. 5. Roland. cons. 63. libr. 4.* multas alias cumulat decisiones *Ricci. in praxi in rubr. de alienatione rerum Eccles. col. 33.* ubi etiam *num. 3. allegat alias Rotæ decisiones, Corradus lib. 9. cap. 4. num. 62. Burat. decis. 874. & ibi Ferentil. Bossius tom. 3. tit. 18 num. 25. Pater Donatus Laynensis in praxi tom. 1 tract. 14. q. 32.*

Cujus contrarium voluit *Gabriel cons. 92. num. 4. lib. 1.* dicens per dictam clausulam *non alias* tantum esse reservatum assensum quatenus necessarium.

279 Sed revera cum apposita est dicta clausula, & si non fuerit necessarium expediendum erit, quia per illam contrahentes sub illa forma, & conditione videntur contraxisse, & speciali pacto cautum, ideò cùm in pactum inductum fuit servandum erit, & decidit *Rota part. 12. rec. decis. 127. n. 13. & decis. 130. eadem part. 12.* quia continet pactum resolutivum, *Ludovis. decis. 192.* & apud *Amatum Dunozet decis. 490. num. 17.* quod procedit & in feudis, *Campanus de jure relevii. part. 4. quæst. 28.* Hoc verò non procedit quando post illa verba, & clausulã *nec aliàs* apposita est illa alia *quatenus opus sit*: hæc enim restringit vim anterioris clausulæ; nam cùm postea appareat non esse necessarium, utique non erit necessarium, ut ex doctrina *Gonzalez gloss. 12 num. 98. Corradus loc. cit. num. 69. Duran. decis. 250. num. 16. Rota apud Amatum Dunozett. decis. 702. num. 12. & part. 5. rec. decis. 367. Seraph. dec. 1319. num. 2. vers. quia reservatur, Burat. decis. 307. num. 4. vers. quo verò ad beneplacitum*, Sic cùm simpliciter fuit reservatum

absque

absq; illa clausula *nec aliàs*, certum est quod cum
non est necessarium, reservario illa nihil operatur,
& in nihilo resolvitur, & tunc eo casu vera est do-
ctrina *Gabriel loco cit.* ita *Oliver. loco cit.* & do-
cent omnes alij *Doctores*, quos citavimus: quibus
adde *Rotæ decisionem apud Puteum dec.42.lib.2.*
Seraph.dec.1027.num.7. Sed post scripta vidi *de-*
cisionem Rotæ apud Gughelmum Dunozet.dec.299.
in qua *num.12.* dicitur quod cùm reservatum fue-
rit beneplacitum Apostolicum in alienatione re-
rum Ecclesiæ à partibus, & partes illud impetra-
re promiserint, si non interveniat, contractus est
nullus: sed certè in illa decisione erat necessarium,
quia dicitur quod duplici ratione contractus fuit
nullus, ex defectu solemnitatum, & consensus, sic
etiam intelligitur *decisio 52. num 29. apud eum-*
dem Gughelmum Dunozettum, cùm tamen assen-
sus semel fuerit denegatus, jam condirio fuit reso-
luta, nec pars altera poterit instare ut expectetur
alius Papa, qui forsan beneplacitum impartietur,
ut solet evenire, ut dixit, *Rota dec.290.part.3.div.*
quam sequitur *Corrad.lib.9.cap.4.num.69. Gonz.*
gloss.12.num.90. Bossius n.215.
280 Assensus autem omninò præcedere debet; nam
si post contractum sequitur traditio rei alienatæ
ante obtentum beneplacitum Apostolicum su-
per alienatione, censuræ nullo pacto evitari po-
terunt, & si fuerit dictum *salvo assensu Apostolico*,
quia dicta reservatio nihil prodest, cùm jam sequu-
tus sit effectus, ut optimè insignis Canonista sua
tempestate, & vir virtutum omnium plenus *Ste-*
phanus Quaranta senior in sum.bull. rubr. de alien.
bonorum Ecclesiæ, num.9. quem omnes postea se-
quuntur, & in hac materia habetur quasi pro te-
xto, *Marches. de commiss. part.1.rubr. de Signatura*
Gratiæ.cap.2.num.5. Corrad.in praxi disp.lib.9.cap.
6.num.20. Boss.loco cit.num.216. Thomas del benè
de immunitate Ecclesiæ tom.2.cap.17.dub.1.à num.
99. Filiuc.tract.34.cap.7. quæst.50. Rota part.10.
281 *rec.decis.275.num.19.* Et tunc petitur confirma-
tio contractus cum absolutione à censuris, & re-
habilitatione ad beneficia quoad alienantem, ut
ipsemet *Corradus d.cap.6.num.30. & 31.* & etiam
Amayden.lib.1.cap.15.§.10.num.11. quod proce-
dit etiam si fuisset apposita clausula illa, *nec aliàs,*
nec aliter, nec alio modo, nam hæc clausula nihil o-
mninò operabitur si traditio possessionis sequatur,
nam est protestatio contraria facto, quæ tollitur
per factum ipsum: nec efficit quin possessio sit ve-
rè tradita contrahenti, & quo contractus sit ve-
rè perfectus, ob quod censuræ incurrantur, ut o-
ptimè *Gen.cap.44. vel alibi 61. Gramat. decis.49.*
Franc.dec.267. de Marinis tom.1.lib.1.cap.6. n.16.
& 17. Pater Donatus in prax tract.14. quæst.25. n.
5. Bossius loco cit.num.216. Riccius in praxi resol. 53.
qui in *res.56. ejusdem praxis Curiæ Archiepiscopa-*
lis Neapolitanæ docet, nec evitari pœnas, cum ante
assensum impetratum alienans se constituit possi-
dere nominè emptoris per clausulam *constituti*,
quia licet per dictam clausulam ficto modo trans-
feratur dominium, attamen vera possessio acquiri-
tur, ut communiter per *Doctores & Riccium* se-
quitur *Boss.loco cit. sub num.219.* Sed post scripta
vidi dictam *decisionem 275. part.10. rec. num.20.*
in quo loco *Rota* videtur tenere quod quando be-
neplacitum fuit reservatum cum clausula *nec aliàs,*
aliter, vel alio modo, non incurratur pœna *extrava-*
gantis si possessio fuerit data, juxta doctrinam *Cal-*
dus de emphyteut.lib.4.cap.6 num 32. sed præcisa
Rotæ authoritate venor. videtur contraria sen-
tentia.
282 Celebratio autem contractus nihil officit si pos-
sessio non sit tradita, *Corrad. loco cit.d.num.19. &*
20. ubi declarat *Marchesanum Boss. loco cit.n.218.*
Thomas.del bene loco cit. quia nullum est transla-
tum dominium, licet tamen assensus hic cum de
forma requiratur in alienatione bonorum Eccle-
siæ, ut omnes unanimiter docent nostri Docto-
res, semper debeat præcedere *Quaranta loco cit.n.*
8. & alij. præsertim *Boss.nu.205. Riccius in d.praxi*
res.24. quod tamen *Perrhus Corrad.loco cit.lib.9.n.*
64. intelligendum esse dixit, ne virtute hujusmodi
contractus inter partes initi traderetur possessio
rei alienatæ, aliàs parum refert an præcedat assen-
sus Apostolicus necne; cùm sit notum quod Sum-
283 mus Pontifex quando sibi narratur fuisse confe-
ctum instrumentum alienationis, mandat illud
approbari à Commissarijs, quatenus cedat in evi-
dentem utilitatem Ecclesiæ, absque eo quod de
novo contractus ineatur, & expresse tenet *Corra-*
dus contra *Quarantam loco cit.* dicentem de novo
esse faciendum instrumentum, & ita practicari in
Curia Archiepiscopali Neapolitana: & quod be-
neplacitum Apostolicum in alienatione bonorũ
Ecclesiæ non sit de substantia quod antecedat
contractum, sed posse subsequi, sæpiùs dixit *Rota*
& probatur apud *Durand. decis.397. num.9.* ubi
maturè fuit discussum negotium. *Donatus Lay-*
nensis loco cit. habet enim tunc statum implicitæ
validitatis si beneplacitum superveniat, à quo re-
cipit perfectionis statum; & quidem non ex tunc
à die celebrati contractus, juxta *decisionem Rotæ*
258.part.12.rec. non enim est celebrandus de novo
contractus quando petitur confirmatio contra-
ctus inito, praxis enim est ut quando contractus
est initus petitur confirmatio, & si possessio non
sit tradita ponitur illa clausula, *possessione minimè*
tradita; cum verò possessio fuit tradita, datur con-
firmatio cum absolutione à censuris, ut dictum
est: cùm verò Sollicitatores Romæ ignorant an
contractus fuerit factus, & an petenda sit potiùs
confirmatio contractus, dicit *Corradus d.cap.5.*
num.62. benè erit si apponatur Clausula, *seu qua-*
tenus jam ad alienationem eamdem sub ejusdem
Sedis Apostolicæ beneplacito deventum fuerit; illam
approbant, & confirmant, omnesque, & singulos tam
juris quam facti defectus si qui desuper quomodoli-
bet intervenerint in eisdem suppleant. Et quando
petitur confirmatio contractus jam initi appo-
nitur ab Officialibus illa clausula, *ac cum nonnul-*
lis pactis, & conditionibus in ipso instrumento con-
tentis, licitis tamen, & honestis, ac sacris canonibus
minimè repugnantibus; ut advertit *Corradus d.cap.*
5.in fin. Sic ex ista praxi cessat illa hæsitatio, an as-
sensus subsequens confirmet contractum antece-
dentem, quod tractant multi, præsertim *Riccius,*
Boss. & alij.
284 Tradit autem Cautela *Quaranta loco cit.num.*
10. quod ad evitandas pœnas *extravagantis* ante-
quam assensus impetretur, fieri poterit locatio
per triennium, & vigore locationis tenere, nam
tunc non est translatum dominium nec possessio;
quam cautelam nec improbat practicus *Corrad.*
d.cap.5.sub n.64. Donatus in praxi tom.1.tract.14.
quæst.25.num.14.
285 Pro certò enim tenendum est quod cùm fuerit
cele-

celebratus contractus reservato assensu, tunc contractus est conditionalis, nec ante assensum impetratum acquiritur dominium, nec perfectus dicitur contractus, *Seraph decis. 805. num. 1. Verall. decis. 205. num. 3. part. 3. Rota rec. part. 1. decis. 61. & 620. Grat. cap. 514. nu. 7. & 8. Corrad. libr. 9. cap. 4. num. 67. Boss. loco cit. num. 210. Ricc. in praxi Archiepiscopali res. 70.* ita ut talis contractus habeat implicitum statum validitatis, si beneplacitum concedatur, & interim locus erit pœnitentiæ, nam potest Ecclesia recedere à contractu; ubi latè fuit dictum in *d. decis. apud Durand. 397. à num. 10. cum sequentibus, & decis. 206. & 731. apud Farinac. & part. 2. rec. 755. num. 2. Gratian. cap. 514. Buratt. decis. 736. Rota apud Censium decis. 264. & 265. num. 29. post tract. de censibus, & apud Guglielmum Dunozett. decis. 52. num. 25. Sperella decis. 155. num. 58. Boss. loco cit. num. 211. Corrad. libr. 9. cap. 6. à n. 37. cum seqq.*

86 Et dictum etiam quod tantum Ecclesia potest recedere à contractu, & pœnitere, non autem altera pars; nam si Ecclesia velit stare, tenetur, quia ista solemnitas est introducta favore Ecclesiæ, ita *Corrad. d. cap. 6. num. 40. Boss. loco cit. num. 211. & alii quamplurimi*, & novissimè *Fagnan. in cap. nulli de rebus Ecclesiæ alienandis, vel non, num. 46.* & fuit opinio multorum Doctorum, & quasi communis, quod cùm contractus alienationis bonorum Ecclesiæ est nullus respectu formæ seu solemnitatis, Ecclesia sola possit dicere de nullitate, non autem altera pars, *Menoch. de arbitr. casu 172. in addit. num. 62. Quaranta loco cit. num. 34. vers. declara quod ita, Redoan. de rebus Ecclesiæ non alienand. rubr. de utilitate, num. 197. D. Franciscus Sarmiente de redditibus Ecclesiæ part. 1. cap. 1. num. 26. Antonius Merenda lib. 9. cap. 34. Surdus decis. 70. Riccius in praxi Archiepiscopali resol. 7. sub num. 4. vers. verum declara secundo*, ubi allegat multas Rotæ decisiones: ante ipsum, *Gen. cap. 89. num. 2. Cavall. com. contra comm. quæst. 675. Gonzalez. gloss. 50. num. 95.* ubi multos citat, *Garz. de benef. part. 2. cap. 1. num. 75.* quod videtur pluries dixisse *Rotam* præsertim apud *Duran. d. decis. 397. num. 12.* & apud *Censium de censibus decis. 264. & 265. & part. 2. divers. decis. 133.* & apud *Rub. tom. 1. decis. 310. & tom. 2. 363.* & apud *Seraph. decis. 256. num. 2.* latissimè *Sperella decis. 155. à num. 18. cum sequentibus. Boss. tam loco cit.* & etiam de contractibus & actibus inter vivos, *num. 263. Grat. cap. 201. num. 23. Gaspar. Antonius Thesaur. quæst. 9. for. lib. 3. quæst. 37. Mantica de tacitis, & ambiguis lib. 3. tit. 12. num. 16. de Marinis tom. 1. lib. 1. cap. 6. n. 15. Censius de censibus quæst. 66. num. 41. Anna sing. 576. franc. decis. 35. num. 4. Fontanell. de pactis, tom. 1. clausf. 4. gloss. 13. à num. 11. cum sequentibus. Sanfel. decis. 308. num. 8. Rodover. Laynensis tractat. 14. quæst. 32. num. 3. tom. 1.* & fuit opinio antiqua Canonistarum in *cap. si quis Presbyterorum*, ubi *Imola num. 29. de rebus Eccles. non alien. Inn. Butt. & Abb. in cap. de his quæ fiunt à Prælatis sine consensu*, & novissimè *Gibalinus tom. 2. de Univers. negatione lib. 4. cap. 8. art. 2. sub n. 6.*

87 Ita quoque videtur expressè tenere *Alexand. Trentacinq. vol. 1. lib. 2. sub tit. de minoribus resol. 8. num. 2.* qui dicit hanc quæstionem pendere ab illa, an contractus factus absque solemnitatibus, in utilitatem tamen Ecclesiæ vel minoris, teneat, & postquam duplicem pugnantem opinionem adduxit, dicit esse distinguendum, quod aut à principio constat de evidenti utilitate, & tunc in claris, & tunc contractus tenet si velit Ecclesia illi stare; aut verò à principio non constat, & tunc non valet, citat *Ias. Rolandum, & alios.* Ex hac resolutione dicit *Tiraquell.* quod quando à principio non constat de evidenti utilitate, si pars opponat de nullitate contractus, tunc non tenet, sicut à principio non constat, & Ecclesia convenitur; si verò ab initio constat de evidenti utilitate, & Ecclesia velit quod contractus observetur, contractus erit observandus, si simus ante, sive post oppositionem factam per Partem, eandem opinionem sequitur Conciliarius *Hodierna in additionibus ad Surdum decis. 70. n. 6.* qui docet quod si à principio non constat evidenter de evidenti utilitate, si res non esset integra, quia à Parte fuerit oppositum de nullitate, & tunc non poterit minor vel Ecclesia cogere ad observantiam contractus, & citat *Thes. decis. 7.* si verò à principio constat de evidenti utilitate, poterit si velit cogere adversarium ad observantiam contractus: & hanc etiam sententiam tenere videntur *Mastril. dec. 13. prima part.* sed *Castillus lib. 8. controvers. de aliment. cap. 63.* impugnat totaliter doctrinam *Trentacinq.* nam *num. 15.* dicit quod sive à principio constet de evidenti utilitate, sive non, alienatio non valet, quia jura hujusmodi alienationem annullant sine solemnitate, nam requirunt causam, & solemnitatem, ita ut utilitas non sufficiat absque solemnitate. Insuper indistinctè tenet quod semper Ecclesia poterit resilire à contractu, & si velit poterit approbare contractum nulliter gestum absque solemnitate, & cogere Partem ad observantiam; & post longum discursum sic loquitur: Verè tamen id in individuo, & continendo observandum est, indistinctè sive re integra, sive non, quod & communi sententia traditum est, quod scilicet minor, & Ecclesia indistinctè compellere contrahentem ad contractus observantiam valeant, licet ipsi ad id non teneantur, & quod actus non dicatur claudicare etiam si de nullitate re integra oppositum fuerit, si Ecclesia vel minor, in cujus favorem fuit introducta nullitas, voluerit contractum valere firmumque remanere.

Hæc *Castillus*, qui id confirmat in *cap. 64.* ubi docet quod Prælatus, & Ecclesia alienationem approbare vel ratificare poterit, ut ei stetur, vel impugnare, sed non poterit contravenire qui cum Ecclesia contraxit, si Ecclesia volente, & non contradicente sustineatur contractus sine debita solemnitate, & claudicat contractus, etiamsi adversarius repugnaverit; ita *Castillus dict. cap. 64. num. 6.*

88 Quod temperat *Quaranta loco cit.* dum post initum contractum Ecclesia illi stare volens parata, & sollicita sit adhibere necessarias solemnitates, verèque & cum effectu eas adhibere faciat, seu Papæ assensum super contractus validitate obtineat, nec alter contrahens sit in suspenso, juxta decisionem *Vincent. de franc. 35. Fontan. loco cit. Rodov. de Marin. n. 43. Donat. Layn. d. tract. 14. qu. 32. num. 4. & Garz. loco cit.* dicit quod contrahens potest agere, & compellere Ecclesiam, quod solemniter declaret an velit stare contractui, & si velit stare, teneri adhibere solemnitates, quas si non adhibeat, tunc qui cum Ecclesia contraxit non tenetur stare contractui; & ita docent etiam

Surdus

Surdus de alimentis tit. 8. privil. 56. Fontanella dict. tom. 1. claus. 4. glos. 13. de pactis nuptialibus, Castillus d. cap. 64. num. 7. quod etiam tenere videtus *Sperella d. dec. 155. num. 35. & Ricc. loco cit. res. 9.* ubi tenet quod hoc procedit post consummatum contractum, seu antequam contractus executioni sit demandatus, vel si Ecclesia vellet quod contractus pro parte valeret, & pro parte non, *Ricc. dict. res. 6. Bos. de alienat. bonorum Eccles. num. 99. Sperella decis. 155. num. 27.* qui mordicus tenet quod in potestate Ecclesiæ sit resilire, pœnitere, vel approbare contractum etiam postquam altera pars dixerit de nullitate. Vide ipsum à *num. 40.*

289 Enim verò ut verum absque simulatione loquar plurimum deferendum esse censeo Ecclesiæ, illique maximè favendum: Attamen considerandum est quod beneplacitum Apostolicum in alienationibus bonorum Ecclesiasticorum cum est necessarium, requiritur de forma, & solemnitate, licèt extrinseca; ac propterea semper contractus est nullus ob ejus defectum: & omnes, credo, quod hoc admittant. Cum ergo contractus est nullus, utrique parti licitum est à contractu resilire, ut æquitas servetur inter contrahentes, ad textum in *L. quaero, §. inter locatorem, ff. locati & cond.* & Ecclesia cum contrahit est quidem privilegiata; attamen non in eis quæ pertinent ad æqualitatem contractus, ut æqualitas inter contrahentes, & justitia commutativa servetus; si enim ipsa potest resilire, & pœnitere cum contractus est nullus ob defectum beneplaciti, quare non poterit alter contrahens cum contractus simplicitate est nullus? nihil enim refert quod hæc forma sit introducta favore Ecclesiæ; nam attendendum est an forma sit servata, & an contractus sit validus, necne, ut de ejus nullitate dici possit: & si nullus est, quare solùm Ecclesia dicere poterit de nullitate, & non alter contrahens? æqualitas enim sic non servaretur. Neque dicas quod favore Ecclesiæ sit hoc introductum, & Ecclesia est privilegiata; nam concedo totum, & nego consequentiam; quia contractus est nullus simpliciter, & cum sit nullus, utraque pars potest resilire, & Ecclesiæ privilegium in alijs quam in æqualitate inter contrahentes servanda, consistere non debet. Nec eadem est ratio de minore, quia factus major potest contractum ratificare, quod nunquam facere poterit Ecclesia absque assensu Apostolico, quia solemnitas hæc pro forma est introducta, ut discurrit *Francus dec. 35.*

290 Hujus opinionis essem discurrendo secundum tramites Juris, jusque naturale sectando, & hujus opinionis fuerunt *Capella Tolosa dec. 97.* & ni fallor hujus opinionis fuit *Illustrissimus quondam Carolus Maranta tom. 3. respon. 7. Regens Capicius latro dec. 19. num. 6.* & eam expressè videtus tenere *Rodoan. in d. rub. de utilitate Ecclesia num. 198.* ubi afferens doctrinam *Francisci de Petris* dicit: Sed est secus hodie, inquit, per constitutionem Extravagantia *Ambitiosa, de rebus Eccles. non alienan.* quia licèt alienatio sit utilis, & alias licita, tamen non potest contractus claudicare, quia per dictam Extravagantem prohibetur alienatio cum clausula *inconsulto Romano Pontifice*, quia hujusmodi clausula videtus importare quod hodie contractus alienationis rerum Ecclesiæ nullo modo valere possit Romano Pontifice inconsulto.

291 Illud verò Ecclesiæ facilè indulgendum est quod possit moram purgare, ut si esset transactum tempus, intra quod erat expediendum beneplacitum Apostolicum, vel cum nullum esset præfixum, & pars opponeret de nullitate, & vellet resilire à contractu; nam tunc Ecclesia si vellet adhibere solemnitates pro confirmatione contractus esset audienda, & statuendus erit terminus ad impetrandum, ut admittunt etiam Doctores contrariæ sententiæ; tunc enim altera pars non potest resilire à contractu, quando Ecclesia vult adhibere solemnitates quæ requiruntur pro contractus validitate, aliàs si nollet Prælatus has adhibere cum item fuerit denegatus assensus, altera pars poterit licitè recedere, aliàs contrahens cum Ecclesia foret semper in suspenso, quod justitiæ, æquitati contrariatur: ita præter citatos supra *Castillus d. cap. 64.* Post scripta vidi *decisiones Sacra Rota 218. à num. 12. par. 7. & 384. nu. 15. & 16. par. 13. in recentior.* in quibus decisionibus dicitur quod cum Ecclesia suscepit onus expedire seu impetrare beneplacitum, quod fuit reservatum ad cautelam cum non erat necessarium, sed cum clausula, & non aliàs, tunc antequam illud obtinuerit, vel fecerit diligentias, non potest recedere, si verò beneplacitum erat necessarium de jure, tunc, ex speciali Ecclesiæ privilegio posse recedere ante impetrationem.

292 Assensus autem seu beneplacitum Apostolicum tunc dicitur expeditum ut locus amplius non sit pœnitentiæ, & licita recessio à contractu, quando jam registrata fuerit supplicatio, vel minuta, si per breve conceditur gratia; nam antèquam registretur, nihil certum, & considerabile partibus est acquisitum, sed ius omninò resolubile, cum sit in potestate nedum Papæ, sed etiam D. Datarii Supplicationes antequam fuerint registratæ lacerare, si gratia per Datariam concedatur, ut jam diximus, *Rota in Astens. Coadjutoria coram Eminentissimo Celso 21. Iunii 1652. penes Tond. de pens. decis. 6.* & est penes ipsum 155. in puncto observavit *Corradus d. cap. 6. num. 37. vers. In facti contingentia.* quem sequitur *Boss. loco cit. sub dicto num. 281. Sperella* autem *decis. . . num. 28.* docet
293 sufficere solam signaturam Supplicationis, ut non possit recidi à contractu, quia solo verbo perficitur gratia, & eo magis Ecclesiæ non erit licita pœnitentia post impetrationem assensus, licet necdũ exequutioni sit demandatus per Executores, & confirmatus fuerit contractus, *Rota par. 1. divers. dec. 102. afflict. dec. 253. & Rota apud Farinac. dict. decis. 206. & decis. 731. Mant. decis. 41. numer. 4. Burat. dec. 15. num. 6. Gemmensis in prax. cap. 89. num. 3. Grat. cap. 514. num. 9. Marell. variarum lib. 1. cap. 14. num. 2. Corrad. d. cap. 6. sub num. 40. vers. eoque, Boss. loco cit. num. 212.* habet & tunc statum implicitum validitatis dependens à futuro eventu, si de evidenti utilitate constiterit, antequam enim de hac re legiomè constabit, si, vel ne, non poterit Ecclesia nec minus emptor resilire; cum enim jam constiterit non adesse evidentem utilitatem, contractus quidem rescinditur ex hoc capite, quia scilicet defecit authoritas Papæ, cujus intentio fuit conditionata si de utilitate constiterit, & non alias, stabit tunc gratia in suspenso quousque de utilitate evidenti constiterit: quæ suspensio non operatus nec tribuit facultatem resiliendi, & recedendi à contractu jam

inito, & jam in suo esse perfecto; cùm tamen fit contractus salvo assensu, & beneplacito absque temporis præfixione, & partes juraverunt, uti solent, tunc revocari non poterit contractus, non requisito prius Summo Pontifice an velit præstare assensum, ita *Gennen. d. cap. 89. num. 4.* quem postea alij sequuntur.

295 Quandoque in contractibus apponi solet, & præfigi tempus, intra quod beneplacitum peti debet; & tunc si lapsum fuerit tempus stabilitum solet hoc narrari in supplicatione Sanctissimo porrigendæ; & narrativa concipitur, Sub S. V. & Sedis Apostolicæ beneplacito infra certum tunc expressum ac etiam elapsum tempus spectando; & in Literis apponitur clausula, *non obstante lapsu temporis hujusmodi, attento partium consensu*, quod servari in Curia ad tollendum omnem hæsitationem dicit *Corrad. d. lib. 9. cap. 6. num. 21. & 22.* nam cum tempus fuerit determinatum, & elapsum, Partes possunt recedere, juxta *decis. Rotæ 127. num. 12. part. 12. recent.* nec dicitur purgatio moræ juxta aliam *decis. Rotæ 37. num. 31.* quando scilicet continet pactum resolutivum, resolvendo contractum per clausulam, *nec alias, nec aliter*, &

296 item *dec. 252. num. 5. & 6.* Licet secus dicendum erit quando non adesset tale pactum. Cum autem quis promiserit beneplacitum expedire intra certum tempus, non poterit ipse dicere de nullitate contractus, nam allegaret propriam turpitudinem, secundum *Rotam dec. 26. num. 30. part. 10. recent.*

297 Pro complemento tamen notes quod licèt olim gravis fuerit quæstio inter Nostros an assensus seu beneplacitum Apostolicum super alienationibus rerum Eccles. præsumatur expeditus per temporis diuturnitatem, & Nostri variè locuti sunt, & varios casus distinxerunt; attamen hodie cessat omnis quæstio, & hæsitatio, nam post Bullam Sanctæ Memoriæ *Urbani VIII.* quæ incipit *Romanus Pontifex*, numquam præsumitur assensus nisi verè exhibeatur, ut animadvertunt plures Scriptores post Urbanum, & præsertim *Corradus d. lib. 9. cap. 1. sub nu. 17. vers. at verò Fagnan. in cap. consuetudines de consuet. num. 47. Rota par. 10 recent. dec. 219. num. 5. & num. 319. num. 38. & 340. num. 27. par. 11. recent. De Luca in Theatro veritatis lib. 4 par. 2. de emph. discursu 53. num. 9. & 60. num. 8.* maximè ubi deficit causa, ut in *d. dec. 340. num. 28 par. 11. recent.* Quod tamen fallit

298 quando contractus esset factus inter Ecclesias, nam dicta Bulla non loquitur de contractu facto inter Ecclesiam, & Ecclesiam, prout declaravit Sacra *Rota apud Amatum Dunozett. decis. 713. num. 10.* quod contrarium videtur tenere *Nicolius tom. 2. lib. 2. tit. 30. in fine*, ubi sic loquitur; Idem notandum quod *Fagnan. in cap. consuetudines de consuet. num. 59. & seq.* tenet, hanc præsumptionem beneplaciti Apostolici, licèt junctam cum fama privilegij hodie esse sublatam per *const. 47. alias 157. Sanctæ Memoriæ Urbani VIII. editam 5. Junij 1541.* incipit, *Romanus Pontifex*; ibi: Et cum prætensi illarum executione, & observantia quantumlibet longissima de alijs inde quomodolibet securis quibusque, secus in alienationibus, & alijs non præjudicialibus. Sed verius contrarium, nisi tamen concurrat centenaria, quam non excludit Papa in dicta Bulla, *Corrad. loco cit. & Rota apud Eminentissimum Celsum dec. 328. n. 9. De Luca d. discursu 60. n. 8. Rota par. 12. recent. dec. 398. n. 4. & 268. n. 22.*

299 In quibus autem casibus requiritur assensus Apostolicus non est meum hic tractare: benignissimus Lector adeat præter *Canonistas in tit. de rebus Eccles. alienan. vel non*, præsertim in *cap. nulli*, ubi tractatur hæc materia, & ibi novissimè *Fagnan. doctissimum Quarant. in summa Bull. in verbo alienatio. Navar. ead. Summa eodem verbo, Riccium in praxi Curiæ Archiepiscopalis in eadem rub. per plures resolutiones, Rodoan.* qui integrum tractatum edidit, ac *Alphonsum Villagut. de rebus Ecclesiæ non alienan. Bonac. in primo tomo in hoc tract. de rebus Ecclesiæ non alien. Filiuccium tract. 41. Bossium* qui in *tom. 3. per totum titulum 18.* abunde dicurrit. *Thomam del Bene in tract. de immunit. Eccles. tom. 2. tract. 17. & 18. Geball. in tract. de human. negotiatione tom. 2. lib. 4 cap. 8. Ciarlin. contr. foren. cap. 105. & alibi, Marcellum Volpe in prax. c. Genuensem in prax. cap. 44.* & alibi. *Corradum in lib. 9.* per plura capita, *Donatum in prax. regul. par. 1. tract. 14. Amayden lib. 1. de stylo Dataria, cap. 15. §. 13. Barbosam in multis locis* præcertim *de iure Ecclesiastico tom. 2. lib. 3. cap. 30. de Marinis d. cap. 6.* ubi *Rodover.* & quam plures Doctores. Generaliter autem loquendo requiritur in omni specie alienationis per quam transfertur directum vel utile dominium cujuscumque rei stabilis vel mobilis pretiosæ, gregis, armenti, jurium cessionis, transactionis, concordiæ, renunciationis, & similium, quæ sint magni momenti, ut excedat summam valoris quadraginta ducatorum parum plus vel minus, secundùm consuetudinem locorum. Et quamvis multi ex Nostris, & citatis Doctoribus tenuerint quod in renunciatione seu repudiatione hæreditatis non requiritur assensus Apostolicus, quia sumus in quærendis, non in quæsitis, attamen Sacra *Rota* contrarium tenuit, ut in *Callen. hæreditatis 1. Februarij 1638. coram*

& apud *Eminentiss. Celsum dec. 85. n. 8.* & de transactione etiam inter duas Ecclesias, in *dict. dec. 124. par. 12. recent. & 314. par. 11.*

300 Illud hic obiter annotandum duxi quod mihi in facto contigit in Civitate Bitacciensi, in qua exigebantur decimæ ad rationem trium cum dimidio pro quolibet centeno modio frumenti; quia tamen sæpe fraudes committebantur, & multoties in excommunicationem, & peccatum incidebant, fuit facta conventio cum hominibus de Universitate ut decima solveretur pro foculari, & pro bovibus aratorijs, nempe dimidium modij tritici pro quolibet foculari, & quindecim mensuræ pro quolibet bove: Hæc non videbatur alienatio aliqua juris Ecclesiastici, ita ut fuisset necessarium beneplacitum Apostolicum, quia jus exigendi non cedebatur, neque in aliquo minuebatur, sed tantùm modus exigendi mutabatur de uno in alium modum; nihilominus pro dicta concordia impetranda dixi assensum requiri, prout jure impetratus fuit in confirmationem concordiæ, non quod esset hæc vera alienatio, sed quia concordia præfata absque assensu prædicto non erat omni tempore valitura, sed dumtaxat ad meam vitam, meusque Successor poterat illi non stare, ad textum in *cap. 2. & cap. veniens de decimis* ubi præter alios *Barbos. Ricc. in prax. Curiæ Archiepiscopalis res. 38. Rota apud Cocc. dec. 362. Boss. dict. cap. 18. num. 289.* Et quamvis adsit decisio

Veneta

Venetta apud *Thomam Trevisanum* 29. in qua dictum fuit, in hujusmodi concordia requiri assensum Apostolicum, attamen in illa decisione intervenit vera alienatio seu diminutio decimarum, quod non interveniebat in hoc casu, quia tantum modus exigendi mutabatur, nec in aliquo jus exigendi minuebatur, sed integrum remanebat, & in melius commutabatur; nam prius standum erat conscientiæ uniuscujusque, erat enim in arbitrio cujuslibet dicere quot modia tritici recolligebat, nunc verò non sic, quia computantur focularia, & boves, & ita exigitur irremissibiliter. His tamen non obstantibus, ad omnem bonum finem, & effectū, & ut dicta concordia omni futuro tempore foret valida, impetratus fuit assensus. Hanc meam opinionem comprobare videtur ni fallor, *Rota decis.218.par.7.in recent.* quam post Scripta casualiter vidi Romæ, in qua *decisione* fuit dictum quod licet in concordia inter Ecclesiasticos inita pro bono pacis non requiratur assensus Apostolicus, benè tamen cum inter laicos, & Ecclesiasticos, ut ibi legitur *num.5.*

301 In hujusmodi Litteris apponitur etiam semper illa clausula *vocatis vocandis*. De hac clausula aliqua diximus supra cum apposita est in Litteris beneficialibus; & diximus quod facit Executorem mixtum, si tamen non adsit legitimus contradictor. Item retulimus opinionem *Oliverij ad Ludovis.dec.69.* ubi *num.9.* docet quod hæc clausula pernecesse non operatur quod Executor sit mixtus, sed solùm importat quod Judex non possit extrajudicialiter procedere, sed solùm judicialiter, prævia causæ cognitione, & Partis citatione, retento tamen judicio executivo, uti proceditur in materia obligationis Cameralis, ut in *dec.558.par.1.recent.* Attamen etiam dicit quod in practica est difficile obtinere quod Executor cum dicta clausula non sit mixtus, juxta opinionem alias in Rota firmatam; quam etiam opinionem *Oliverij* tenet *Ridolf.par.2.cap.8.num.37.sua praxis*, sed *D.Franciscus Salgadus de Regia protectione par. 2. cap.13. num.* 127. docet quod nec dicta clausula arctat Executorem ad judicialiter procedendum, sed tantùm cum adest legitimus contradictor: sed secundum me hæc clausula semper operatur quod Executor in forma judicij procedere debeat, ad textum in *cap.exhibita*, ubi latè *Doctores de judiciis*, & cum non est contradictor certus debet procedere etiam per citationem edictalem, ut in praxi observatur.

302 In præsenti tamen materia dicendum est quod hæc clausula operatur ut semper sit iudicialiter procedendum, in puncto *Rodoan de rebus Ecclesiæ non alienan.in rub. de causa cognitione in alienatione facienda num 64. Rota apud Duran.decis. 250.num.10.& dec.397.num.7.Rota recent.par.1. dec.624.num.5. & part.10.dec.336.num.10. cum sequentibus. Ricc.in Prax.par.3.rub praxis clausularum,res.98. num.3. & in prax. Curia Archiepiscopalis tit. praxis commis. res. 93. Corradus latè lib.9. cap.5. à num.3. Boss.loco cit. tit.18. de alienatione bonorum Ecclesia num.* 78. Debet igitur procedi compilato processu, & cum Partis citatione, ita ut de hac forma servata debeat constare per acta iudicialia, *Rota penes Duran. dec.250. num.11.& 397.n.7.& in d.decis.336.par.10.recent. à d.num.10. 11.12.13.14. & 15. Rota apud Bich. dec.375.n.22.& 23.tom.1.* Et si non constet de hac forma, processus est nullus, *Marches.par. 2 fol.99. num.5. Corradus d.loco cit. num. 7. Quaranta de verbor.alienat.sub num.12.vers declara primo, Ricc d res.93.* citari autem debent qui habent interesse, non autem ij qui pro solemnitate adhibentur, nam authoritas Papæ adhibetur ut suppleat omnes solemnitates, *Rota penes Seraph.dec.338.num. 3. Corrad.loco cit.decis.5.num.8.* Si uti intelligitur de illis qui Breve impetraverunt, in puncto *Rota apud Duran. dec. 365. num.3.* sed *Corradus d.cap.5.n.13.* dicit quod citari debet Beneficiatus seu Rector, & Concessionarius ad dicendum adversus rescriptum per edictum cum inserto ipsius rescripti tenore, aliàs totus processus corruit, & citat *Seraph.dec.1307.num.20. Ricc.in d.prax. Curia Archiepiscopalis res. 95. in notabilibus vers.* 20. & quod Rector citari debeat licet non comparuerit, quod sufficit, idem *Ricc.par.1.res.6.prax. quot.* ubi *num.4.* limitat nisi ipse Rector supplicaverit, nam tunc non est citandus, & si esset clausula *vocatis vocandis*. Idem docet *Boss.loco cit.sub num.79.* Post Scripta vidi *decisionem* 52.*apud Guglielmum Dunozett.* in qua dictum fuit nulliter processisse Executores vigore hujus clausulæ *si in evidentem*, non citato Episcopo vel Promotore Fiscale mensæ, cum agebatur ibi de alienatione bonorum mensæ, quamvis supplicatio cantaret sub nomine Episcopi, p. imò quia potuit dari supplicatio ab altera parte sub nomine Episcopi, secundò quia Papa mandavit bona specificari prius unde erat necessaria citatio Episcopi ad hunc actum vel ejus Promotoris Fiscalis mensæ. At enim vidi aliam *decisionem* apud *Amatum Dunozettum* 731. magistralem in hac materia, in qua firmatum fuit Exequutorem Litterarum *si in evidentem* esse mixtum, & deberet judicialiter procedere ob Ecclesiæ præjudicium, nam quamvis in dictis Litteris adsint illæ clausulæ, veritati fulciri, &, si vobis constiterit, &. conscientiam oneramus; tamen hæc faciunt mistum Exequutorem quando adest tertij præjudicium.

303 Certum enim est, quod cum sunt certi contradictores, seu interesse habentes, citari debeant nominatim, nec sufficit citatio per Edictum, quæ satisfacit solùm cum interesse habentes sunt incerti, ut *Rota apud Duran.decis.254.n.11 in d.dec. 52.apud Gugliel.Dunozett.n. 16.& 17.* sicuti semper Fiscus, seu Promotor Fiscalis Curiæ audiri citarique debet, ut ait *Boss. loco cit. Rota apud Farin. par.1.dec.624.* & cum alienantur bona spectantia ad Ecclesiam patronatam, de validitate alienationis non requiritur citatio patronorum, quia nullum eis infertur præjudicium, nec per alienationem læditur juspatronatus, cum solùm jus patroni consistat in præstando, & quoad dispositionem Ecclesiæ, vel dotis, patronus nullum jus habet, *cap.noverint,11.q.1.* ex urbanitate enim sunt citandi, licet ipsi poterunt se objicere, ne sine causa bo-
304 na alienentur, & distrahantur, in puncto *Lotter. de re Benef lib.1.n.65. Corrad.d cap.5.n.14.Boss.loco cit.n.79.sub vers.neque.* ibi: Non est autem: ita etiam docet *Barbos. tom.2.de jure Eccles.lib 3 tit. 30. num. 9.* quandoque etiam ponitur clausula, *vocato Episcopo*, & tunc debet in actis constare de
305 ejus citatione, aliàs nulliter agitur. *Rota dec 624. par.1.rec.& d.dub.336.p.10.rec. Boss.n.230.* sic etiam quandoque apponitur clausula, *consentientibus dilectis filijs Canonicis*; & tunc est necessarius

expressus consensus, *Boss. loco cit. num. 232.* sufficit autem maioris partis. Vide *Bossium num. 149.* qui alios citat.

306 Clausula, *servata forma*, quæ solet apponi in huiusmodi Litteris, efficit, ut Commissarij servare omninò debeant formam traditam in Litteris, cujus omissio causat nullitatem actus, ad textum in *c. cum dilecta, de rescriptis, Verallus dec. 143. nu. 5. p. 2. & p. 5. recent. dec. 295. & par. 2. recent. decis. 776. num. 2. & 624. Seraph. dec. 1195. Ricc. in prax. Archiepiscopali res. 55. num. 3. Buratt. decis. 106. nu. 7. Sperella decis. 154. num. 10. & 39. Corrad. loco cit. lib. 9. cap. 5. num. 31. Boss. loco cit. tit. 18. num. 223.* quia tunc deficit intentio Papæ, ut ait *Sperella num. 43. Duran. decis. 225.* & millies Rota, præsertim apud *Guglielmum Dunozett. dicta decis. 52. num. 3. & in d. decis. 336. n. 17. part. 10. recent.* quæ est magistralis in puncto, & apud *Bich. 375. n. 22.*

307 Item apponitur illa clausola, *illisque circumstantiis universis, coram vobis prius specificatis.* Hæc clausula importat, ut coram Executoribus specificentur bona cum eorum finibus, & confinibus; & si hæc specificatio prætermittatur, alienatio erit nulla, & invalida, ut *Corrad. loco infra citando, Ricc. all. 3874. Rota part. 1. recent. decis. 624. & in dicta decis. 52. apud Guglielmum Dunozett. & 336. p. 10. recent. num. 12.* & apud *Amatum Dunozett. 731. num. 49. Boss. loco cit. num. 224.* Ab hac specificatione pendet validitas alienationis pro Ecclesiæ utilitate, quæ debet esse evidens, ut dicemus: hæc enim utilitas certè percipi non poterit, nisi mediante specificatione, nam judicium humanum fertur circa manifesta, & ea quæ apparent: quæ specificatio ex eo etiam erit necessaria, ut in casu restitutionis, & devolutionis sciat Ecclesia quod suũ est, nec possit ei fraus adhiberi, *Rota par. 4. recent. dec. 780.* optimè considerat *Corr. loco cit. d. c. 5. n. 32.*

Specificantur bona quoad circumstantias,

308 nempe quoad mensuram modiorum tot cum talibus, & talibus confinibus, & mensura debet exprimi juxta consuetudinem cujuscumque Regionis, ita ut non sufficiat generica specificatio, sed debet esse specifica, *Rota apud Guglielmum Dunozettum decis. 63. per totam.* Qui te Commissarij debent adhibere agri mensores expertes, & appretiatores non suspectos, & cum illis, & partibus debent accedere super faciem loci, & agri mensores ad minus debent esse duo, qui simul debent reddere certos Commissarios de mensura; & si unus tantum retulerit, vel si ambo, non tamen parte citata, relatio erit nulla; sic si per partes non fuerint in examinatione negotij præsentes, per ea quæ dixit *Rota penes Ludovis. decis. 545. num. 9. & 10. ibi Oliver* in puncto *Corrad. dicto cap. 4. num. 16. & 27.* ut *Rota apud Gu-*

309 *glielmum Dunozett. dicta decis. 52.* Ac etiam exprimitur valor in proprietate, & res debet æstimari ad mensuram, & non ad corpus, *Corrad. loco cit.* & redditus quos in singulis annis potest afferre, ut inde etiam percipiatur ad censum utilitas, *Rodoan. in rub. de utilitate num. 169. & 170.* de quo valore exprimendo, tam in proprietate, quam in annuis redditibus agit *Corrad. lib. 9. cap. 4. à num. 3. cum sequentibus.* & in puncto *Rota dicta decis. 336. num. 20. p. 10. recent.* exprimi enim debet valor in proprietate, alias supplicatio rejicitur, nam ex tali expressione perpenditur an annui redditus ipsi proprietati correspondeant, ut inde desumatur judicium de utilitate, nam cum Officiales talem utilitatem non adesse æstimant, rejiciunt supplicationem donec annuus canon, seu responsio, sive pretium augeatur, *Redoan. quæst. 2. num. 107. Corrad. loco cit. dicto cap. 4. n. 36.* & juxta expressionem factam valor in proprietate verificari debet coram Commissarijs per appretiatores ad id deputatos, idem *Corrad. loco cit. n. 37.*

310 Semper apponitur illa clausula, *vos conjunctim procedentes.* Hæc clausula desumitur ex *cap. præcedentium de Officio Delegat.* ibi: Illa quippe fuit antiqua Sedis Apostolicæ provisio. Et hujusmodi causarum recognitio duobus, quam uni, tribus quam duobus libentius delegaretur, cum sicut canones attestantur integrum est judicium, quod plurimorum sententijs confirmatur, cum enim alienatio rerum Ecclesiæ sit res gravis, quia agitur de distrahendis rebus Deo dicatis, ideo consuevit, & inveteratus est stylus Curiæ, ut duobus committatur approbatio, & assensus præstandus super rerum Ecclesiasticarum alienatione; committitur enim semper Episcopo, seu Vicario, & uni Dignitati, seu primæ Capituli Cathedralis cum hac Clausula *vos conjunctim*, quæ operatur, ut simul in causa procedere debeant ad omnes actus, alias processus esset nullus, quia contra formam rescripti egerunt, quæ omnino servari debet à delegatis; tunc enim jurisdictio non uni, sed duobus simul concessa est; quod probatur ex multis sacris canonibus, præsertim ex *cap. unic. de Officio delegati.* ubi dicitur, quod uno delegatorum mortuo, expirat Officium utriusque, ita ut nec ad aliquod interlocutoriũ decretum procedi potest ab uno tantùm, latè *Corr. lib. 9. c. 5. à n. 33. 34. & 35.*

311 Illud verò, quod docet ibidem *Corrad.* quod hæc clausula *vos conjunctim procedentes*, tanquam addita in re gravi denotat industriam personarum electarum, quare horum delegatorum neuter subdelegare potest, & citat *Fr. Leo in Thes. fori Eccles. par. 1. c. 25. n. 49.* dico quod vera est doctrina, quod cum est electa industria personæ Delegatus non potest subdelegare, ad textum in *cap. quoniam Apostolica Sedes, § si autem cui, de officio Delegati, ubi Abbas*, latè explicat materiam, & etiam adest textus in *cap. si cui, eodem tit. in 6.* attamen non potest dari certa regula, quando dicatur electa personæ industria, nisi adsit illa clausola *per te exequaris*, tunc enim certum est, quod sit electa personæ industria, ut dicit *Abbas loco cit.* de qua re nos in proprio capite agemus. Interim sustineo hos Commissarios quibus commissio fit sub nomine dignitatis, non autem expresso nomine, primo posse subdelegare vices suas, prout generaliter est, & constat ex Sacris Canonibus, præsertim ex toto *tit. extra de Officio delegati*, & eodem *tit. in 6.* & ducor quia in rescriptis ordinarijs numquam censetur electa personæ industria, nisi aliud caveatur ex Literis Commissionum: Vide pro nunc *Amayd. de stylo Datariæ lib. 1. c. 5. à n. 102. cum seqq.*

312 In omnibus pariter alienationibus bonorum Ecclesiasticorum, super quibus petitur Apostolicum beneplacitum, apponitur illa tam salubris clausula, *in evidentem Ecclesiæ cessuram esse utilitatem:* Pro cujus clausulæ elucidatione in memoriam reducendum esse puto, quod postquam per priscos Canones statutum fuit ne amplius bona Ecclesiæ distrahantur, cum postea ex aliquo accidenti illa alienare permissum fuit,

semper

ſemper utilitatem Eccleſiæ conſiderandam eſſe tam illi antiqui, quam moderniores Canoniſtæ juſſerunt ſiquidem Leo Papa Epiſcopis per Siciliam conſtitutis reſcribens decrevit infallibiliter obſervandum, ne quis Epiſcopus de rebus ſuæ Eccleſiæ quidquam donare, vel commutare, vel vendere audeat, niſi fortè aliquid horum faciat, ut meliora proſpiciat, & cum totius Cleri tractatu, atque conſenſu id eligat, quod non ſit dubium profuturum Eccleſiæ, ut legitur in *c. ſine exceptione 12. quæſt. 2.* ſic in *Concilio Toletano, de quo in cap. conſenſus, extra de rebus Eccleſ. alienan. vel non alienan.* ibi: Utilitatis injunctas; & quoque *Alexander III. in cap. Ad aures,* ibi: niſi fortè tunc alijs poſſint ad majorem Eccleſiæ utilitatem, cum eodem labore, & onere conferri. *Caleſtinus quoque III.* Ravenſi Archiepiſcopo reſcribens: Poſſeſſiones, juſſit, quæ Eccleſiæ tuæ minus ſunt utiles pro alijs utilioribus de fratrum tuorum, & ſanioris partis conſilio, & aſſenſu alienandi, ſeu commutandi liberam concedimus facultatem; ut in *cap. ut ſuper, eodem tit. Innocentius III. in cap. ad noſtram extra eodem tit.* idem ſtatuit, & confirmavit; ibi: Seu etiam pro utilitate ipſius Monaſterij expendiſſe noſcitur; & *Ioannes IV. in cap. 1. eodem tit. in 6.* ibi: Præſertim cum evidens neceſſitas quare fieri deberet, vel utilitas non ſubeſſet: Ita etiam *Clemens V. in Viennenſi Concilio,* de quo in *clem. 1. eodem tit.* enixè decrevit, ibi: Niſi neceſſitas, aut utilitas Monaſterij Prioratus Eccleſiæ, aut adminiſtrationis hujuſmodi hoc expoſcat. Demum *Paulus Papa III.* in illa tam celebri *Conſtitutione Ambitioſæ,* quæ habetur in *extravagantibus communibus ſub eodem tit.* quam omnibus notam & in ore omnium agnoſcimus, & uſu approbatam credimus, tam ſtrictè prohibuerit, ne alienatio quæcunque alienationis ſpeciem aut nomen habeat, & cum fieri contigerit, & in caſibus permiſſis cum Eccleſiarum evidenti utilitate; Ex quibus omnibus Sacris Canonibus inolevit ille tam ſalubris ac ſalutaris Curiæ ſtylus, ut cum Apoſtolicum beneplacitum impertatur ſuper quacumque alienatione, ſeu alienationis confirmatione, concordia, & tranſactione, in qua Eccleſia vendit, cedit, tranſigit, vel concordat de bonis juribuſque Eccleſiaſticis quibuſcumque, ſemper apponitur iſta clauſula, *dummodo alienatio cedat in evidentem Eccleſiæ utilitatem,* ſive beneplacitum impetretur per Litteras plumbatas, ſive per Breve, ut omnibus innotuit, & in diem innoteſcit.

313 Quæ verò dicatur hæc evidens utilitas nec obſcurè percipi poteſt juxta enim Noſtri, quod debet eſſe clara, manifeſta, & indubitata, quæ nulla ſcilicet tergiverſatione celari poſſit, vera, & clara, non dubia nec putativa, ut præter *Canoniſtas in cap. nulli, de rebus Eccleſ. alienan. vel non,* latè *Rodoan in ſuo tract. de rebus Eccleſ. in rub. de rerum Eccleſ. alienatione, in principio,* ubi de cauſis, *Barboſ. de iure Eccleſ. tom. 2. lib. 3. cap. 30. num. 15. Tambur. de iure Abbatum 13. diſp. 13. quæſt. 4. Ioannes Baptiſta Giarlin. controv. for. cap. 105. quæſt. 9. Bonac. diſp. 2. Quæſt. de rebus Eccleſiæ non alienandis .... Filiuccius tract. 44. cap. 5. ... Boſſ. tom. 3. op. moral. tract. 18. de alien. bonorum Eccleſ. à num. 63.* cum multis ſequentibus, *Pater Thomas del Bene de immunitate cap. ... dub. 9. num. 12. & 33 Marian. Volpe in prax. Curiæ Eccleſ. cap. ...* *Pater Ioſeph. Cebellinus de univerſ. negotiatione tom. 2. lib. 4. c. 8. art. 3. Corrad. in prax. diſp. lib. 9 cap. ... & cap. 5. num. 39. cum ſequentibus. Amayden de ſtylo Datariæ lib. 10. cap. 10. § 10.* & alij innumeri. *Rota apud Buſium deciſ. 375. numer. 16. apud Penting. deciſ. 127. num. 2. & part. 13. recent. deciſ. 197. numer. 13. & alibi ſæpe.*

314 Et *Corradus dicto lib. 9. cap. 4. nu. 51.* ait, quod quanta debet eſſe utilitas, neque jura antiqua, neque moderna ſpecificant, ſcilicet quanta, vel quota, neque arbitrio Judicis remittenda, ſed tantù in quod debeat eſſe evidens, nec ſufficit qualis, ſed manifeſta quæ facilè probari poſſit in valore proprietatis seu redditu, vel proventu in æque vicina, æque commoda, æque cauta: & hanc dicit practicam Datariæ. *Corradum* ſequitur *Boſſius loco cit. Pater Layna loco cit. cap. 9. num. 11. Spada Conſil. 98. num. 4. tom. 3.* Ideo concludunt quaſi omnes citati, quod non ſufficit qualis, qualis utilitas, ſed debet eſſe alicujus momenti circa proprietatem, & redditus, & abſolutè debet eſſe non reſpectiva, & ſecundum quid, *Rodoan in rub. de utilitate num. 133. Sperell. dec. 154. num. 16. Corradus loco cit. cap. 5. n. 46.* & alij ex citatis. Et utilitas five neceſſitas debet reſpicere ipſam Eccleſiam, non autem Titularem, *Rota dict. deciſ. 375. num. 4. apud Buſium.*

315 Ideo non dicitur alienatio utilis, nec verificata hæc clauſula *in evidentem,* quando res Eccleſ. datur pro æquali, ſeu eodem pretio, ſed debet eſſe major, & in aliquo debet locupletari, ut *Rodoan loco cit. num. 172. & 173. Rota recent. par. 2. deciſ. 430. num. Layna loco cit. Boſſ. loco cit. num. 68. Ricc. in prax. loco cit. in principio* ubi de cauſis, *Cavalcan. dec. 45.* ſic cum recipit quantum dimiſit, & idem eſt cum Eccleſiæ aſſignatur res æqualis pretij, nam tunc non juſtificatur evidens utilitas, *Rota recent. dec. 336. num. 19.*

316 Cum enim alienatio fit in utilitatem Eccleſiæ non ſufficit, Eccleſiam non fuiſſe deteriotatam, nec alienationem damnoſam, ut voluerunt *Gloſſatores in C. ſine except. 12. quæſt. 2. Abb. conſ. 41. ſub num. 3. lib. 1. Menoch conſ. 114. num. 25.* ſed oportet ut neceſſario interveniat utilitas. *Quaranta in verbo alienatio, num. 3.* verùm adde *Rodoan rub. de utilitate num. 44. Rota par. 2. diverſ. deciſ. 65.* & penes *Duran. dub. 250. num. 6.* & penes *Rub. deciſ. 243. tom. 3.* & alibi *Rebuff. de alienatione rerum Eccleſ. Sperella dub. 150. num. 19. & 20. & 33. Boſſ. loco cit. n. 65. Barboſ. dict. cap 30. num. 17. Layna dict. quæſt. 9. ſub n. 7. Curtia cap 105. num. 119. Barboſ. cap. 30. num. 15. Corrad. dict. lib. 9. cap. 1. ſub num. 20.*

317 Doctrinam verò *Abbatis, Menochij, Rotæ,* & aliorum intelligunt citati Doctores, ut procedat cum alienatio fit cauſa neceſſitatis, non utilitatis; tunc enim ſufficere poterit, quod Eccleſia ex illa alienatione non ſit deteriorata, ſecus autem cum fit ob evidentem utilitatem, nam tunc oportet, ut Eccleſia fiat locupletior; cujus rei optimam aſſignat rationem *Sperella,* quia ubi fit ex cauſa neceſſitatis objectum alienationis eſt ipſa neceſſitas, quæ ſi ſit evidens, jam ſatisfactum eſt, etiam ſi alia non ſentiat utilitatem, at cum alienatio fit ob utilitatem, tunc objectum, ſeu cauſa finalis eſt ipſa utilitas cum alienatio fit ob utilitatem, & illa ſola venit attendenda, quæ debet

debet esse patens: ideò multi dicunt, quod utilitas debet esse in re, & non in spe, *Caval. dec. 46. n. 26 par. 1. Ricc. loco cit. ubi de causis, vers. ampliatur secundo, Boss. loco cit. num. 17.* licet tamen emptor
318 ex causa necessitatis relevetur ab isto onere probationis versionis in causam expressam necessitatis, seu ut sit sollicitus, ut fiat versio in causam expressam, sicuti exoneratur, qui emit ex causa utilitatis, *Grat. c. 45. Surd. dec. 156. Rota penes Cæs. de censibus dec. 25. Burat. dec. 714. Ricc. in prax. quotid. Curiæ Archiepiscopalis in rubr. de alienatione rerum Eccles. res. 2.* qui multas *Rotæ decisiones* affert.

319 Hinc dicimus, quod evidens utilitas est cum creatur census ad sex pro centenario, v. g. ad finem extinguendi alium, qui erat ad octo, tunc enim clarè apparet utilitas, *Sperella dec. 154. num. 82. 83. & 84. Seraph. decis. 1109. Ricc. res. 46. num. 1. Boss. loco cit. num. 119.* & de praxi testatur *Conrad. lib. 9. cap. 9. num. 24.* & reducitur hæc causa ad causam utilitatis, non necessitatis, *Rota penes Cens. decis. 25. Gratian. cap. 45. Sperella loco cit. d. decis. 54. num. 107.* si enim nihil lucratur in affrancatione census non dicitur utilis contractus, & docent omnes citati Doctores.

320 Item evidens utilitas dici potest cum venditur ager ad finem emendi alium uberiorem, & viciniorem, quod clarè deciditur in *dict. cap. fine exceptione, & dict. cap. ut super, §. fin. de rebus Eccles. Barbos. alleg. 93. num. 15. & dict. cap. 30. num. 13. Rota divers. p. 1. decis. 651. Layna in loco cit. dict. quæst. 9.* dicit quod non est utilitas cum venditur res, ut pretium reinvestiatur in meliora prædia, & ducet etiam *Bossius num. 125.* & citat *Rotam decis. 711. n. 5. & 6. p. 4. divers.*

321 Utilitas etiam apparet evidenter cum ageretur de alienatione rei, pro qua alioquin esset necessaria major impensa, quam esset in fructu, sic plus damni, quam utilitatis afferret; prout esset pro cultura vineæ, pro reparatione domus, *Ricc. in dict. prax. quotidiana Curiæ Archiepiscopalis in principio,* ubi de causis *nu. 3.* semper enim in considerandа utilitate haberi debet ratio de reparatione, qua indiget res alienanda, *Ricc. decis. 10. num. 3. Boss. loco cit. num. 116.* Sicuti habenda est ratio fluminis, & Bannitorum accessus, *Rota par. 1. divers. decis. 720. Boss. num. 115.* Sic si pactum ineatur quod finita generatione melioramenta cedant Ecclesiæ, *Boss. num. 112.* si tamen domus esset ruinosa, & parvis expensis possit reparari, tunc non diceretur in utilitatem evidentem alienatio,
322 *Seraph. dec. 1490.* Nota cum concessum est beneplacitum ad vendendum rem Ecclesiæ ruinosam, & damnosam, oportet ut Executor probet, & justificet Ecclesiam non habere unde reparet, & quod utilius sit vendere, quam reparare, *Rota apud Peut. dec. 127. n. 5.* Et adverte, quod Executor debet examinare testes qui deponant super valore rei, & fructuum, qui si dicant in genere, non potest dici probata evidens utilitas, ut in dicta *decis. 127.* Et etiam utilitas consideratur, & dicitur evidens respectu redditum provenientium ex emptione aquarum, & augmenti redditum, quod sine aquis haberi non potest, *Rota par. 1. divers. dec. 631. Seraph. dec. 480. Layna loco cit. Boss. num. 113.* qui etiam *Boss. loco cit. num. 68.* docent quod non erit dicenda utilis alienatio stabilium ad finem emendi census annuos, ut declaravit *Sacra Congregatio 13. Martij 1619.* ut dicunt *Gavantus in manuali Episcoporum verb. alienatio rerum Ecclesiasticarum, numer. 39. Barbos. in summa dec. verbo alienatio, numer. 3. Bossius num. 121.*

323 In contractu enim emphyteutico seu perpetuæ locationis, quia in eo detrahi solet sexta pars annuæ locationis, ut in *auth. perpetua C. de Sacrosanctis Ecclesijs.* Et cum fit alienatio non detracta hac sexta, alienatio dicitur utilis, quia liberatur Dominus à quotid anis refectionibus; *Rota par. 1. dec. 720. & Seraph. dec. 1125. sub num. 3. Mant. dec. 101. num. 1.* in qua fuit dictum esse utilem alienationem pro eodem perpetuo canone, pro quo locabantur ad tempus, *Boss. num. 109. & 110.* à fortiori autem dicitur constare de utilitate cum canon augetur, *Seraph. dec. 1125. sub num. 3. &*
324 *792. Boss. num. 111.* Sic etiam dicitur utilis permutatio facta cum Ecclesia, si solum Ecclesia habet commodum vicinitatis; vicinitas enim vel distantia consideranda est in alienatione rerum Ecclesiæ, nam ob distantiam impensæ multiplicantur, maximè in colligendis fructibus, *Rota par. 4.*
325 *divers. dec. 711. Boss. loco cit. num. 124.* Et ut dicatur damnosa alienatio rei Ecclesiæ debet etiam haberi ratio eorum quæ possunt verisimiliter contingere in diminutione valoris, & fructuum ipsius rei, ut fuit consideratum in *decis. 89. apud Guglielmum Dunozett.*

326 An autem utilitas semper major esse debeat quacumque alia, ita ut semper dari debeat offerenti majus pretium? affirmativè respondent multi, licet dicant, si detur offerenti minus pretium, validam esse alienationem, quia in quærendis Prælatus potest præjudicare. ita *Filiuc. tract. 44. cap. 5. num. 4. Thomas del Bene cap. 17. dub. 9. n. 12 & 13. de immunitate.*

327 Cujus contrarium novissimè docet *Giballinus loco cit. art. 3. num. 2.* qui docet quod sufficit quod Ecclesia fiat locupletior, nec teneri dare plus offerenti, Equidem ego puto quod cum concurrunt duo æmuli, quorum unus offert justum pretium, quo Ecclesia fit locupletior, & constat de evidenti utilitate; alter verò ad æmulationem plus justo pretio offert, certè erit præferendus primus qui justum pretium offert, quia Ecclesia est cultrix, materque justitiæ, ut dicitur in *cap. per tuas, & cap. consultationibus de donat.* & si alijs prohibet ne contra justitiam agant, & cum charitate omnia fiant, tanto magis, & ipsa hoc observare debet; quod enim quisque etiam in alterum statuerit, eodem jure uti debet. Nec etiam contra dictum Catonis agant: Turpe est Doctori cum culpa redarguit ipsum; jubet etiam quotidie Ecclesia ut res justo pretio vendantur, de usura contra facientes damnat, ad restitutionem obligat; æquum enim est ut ipsa prius hoc observet, nam à bove majore discit arare minor, in Ecclesiam, & Ecclesiasticos omnes oculos conjiciunt. Christus etiam Dominus Caput Ecclesiæ *Lucæ 6.* dixit: Quid autem vides festucam in oculo fratris tui, trabem autem quæ in oculo tuo est non consideras? aut quomodo potes dicere fratri tuo; frater, sine ejiciam festucam de oculo tuo, ipse in oculo tuo trabem non videns? Hypocrita ejice primum trabem de oculo tuo, & tunc prospicies ut educas festucam de oculo fratris tui. Nec has malignitates pati debet pia mater Ecclesia, & hos animos fomentare

sed

sed terga vertere debet, ne lites cum malignitate, & iniquo animo nutriantur. Et si illi qui ad æmulationem agunt non admittuntur ab ipsis sæcularibus magistratibus, ita lege Civili jubente, tanto magis à Judicibus Ecclesiasticis ac ab ipsa Ecclesia: imo ij qui plus justo pretio offerunt ut inducant alios ad emendum plus justo pretio, pæna Judicis arbitraria puniendi sunt, nam tenentur crimine stellionatus: sufficit enim Ecclesiæ ut utilitatem percipiat, servando tamen limites justi pretij, non enim ultra justum pretium accipere debet. Et quamvis dicatur rem valere quanti vendi potest, attamen in hac materia alienationis bonorum Ecclesiæ, quia ante venditionem æstimari debet ab expertis appretiatoribus, ideo cum recipitur aliquid plus quam res appretiata fuerit, & Ecclesia fit locupletior; offerenti justum pretium cum locupletatione decenti liberari debet, non autem offerenti plus quam justum fuit cum maxima locupletura; nam Ecclesia non debet esse avida, & cupida: & ita dicit decisum *Vivian. decis.145. Vincentius Garoc. decis.89. seu alibi 99.* in hanc opinionem inclinat *Quaranta sub num.13. vers. sed quid* expressè tenet *Riccan prax. quotid. resol.57. Camillus Borell. in summ. dec. tit.15 n.56. Bonac. disp.2. quæst. un. de rebus Ecclesiæ non alien. par.2 nu.3. Boss. in tit.18. num.130.*

328 Coincidit cum hac quæstione illa alia quæ quotidie in nostris Tribunalibus agitari solet, nam sæpe contingit quod factis debitis bannis appretioque bonorum, & accensa candela, & tempore subhastationis, & exstinctionis Candelæ re ultimo licitatori remansa, venit alius, & facit aliam oblationem ultra sextam, an inquam sit hic audiendus?

329 Et quidem hoc privilegium habere personas privilegiatas multi nostri Doctores affirmant, ut scilicet quotiescunque venit alia oblatio major sit accipienda, & quotidie in rebus fiscalibus hoc practicari videmus: de qua præter alios videndus est spectabilis D. *Regens Donatus Antonius de Marinis lib.1. quotid. resol.147.* ubi fusè tractat hanc materiam, & affert ibidem decisionem D. *Præsidentis Ursini.* Veritas tamen secundum me est quod hæc nova oblatio ultra sextam non sit accipienda in nostra hac materia, quia ut docet *Ricc. ex Beroi cons.58. numer. 42. vers.1.* quod res Ecclesiæ liberantur plus offerenti subhastationis tempore, secus vero si post rei Ecclesiæ alienationem servata forma, & ex justa causa emanatam alius offert plus, nam non est audiendus, *Riccium* sequitur *Boss. loco cit. num.132.*

330 Et quod hæc nova oblatio ultra sextam non sit accipienda strenuè defendit præceptor meus olim D. *Consiliarius D. Ferdinandus Arias de Mesa* Lector primarius vespertinus in suis *resolutionibus lib.2. cap.20.* ubi late discutit, & defendit hoc esse contra jus, nec talem oblationem admittendam; quem novissimè sequitur *Rodover in add. ad D. de Marinis cap.74.* ubi idem *Regens de Marinis* vir sanè nostra tempestate undique egregius ac pius *numer.5.* dicit quod hodie in Tribunalibus malè servatur in admittendo novum additamentum: rescindi tamen posset alienatio, & succurri Ecclesiæ vel alteri privilegiato cum contractus esset factus cum læsione notabili, & sic ex capite læsionis, ut dicit idem *Regens tam in dict. cap.74. num.5. quam 147 num.6.* Et tunc competit prælatio primo emptori seu ei cui remansit hasta, ut supplendo justum pretium præferatur, nisi tamen dolus fuisset in primo contractu, nam tunc non datur hæc prælatio, ad *textum in l. si minori C. de jure fisci.* juxta *consilium Lanarij 63.* & latius discurrit ipsemet *de Marinis.*

331 Hodie tamen in Sacro Consilio quam in Regia Camera Summariè etiam in bonis fiscalibus, & patrimonialibus Regis solet fieri accensio candelæ ad finem providendi, & non ponuntur illa verba *quod ultimo licitatori, & plus offerenti liberetur* & accensio candelæ fit per multas vices quousque congrua oblatio proveniat, & quando solet dici procurata melior oblatio. Ego vero in meis synodalibus Constitutionibus hanc oblationem ultra sextam prohibui ex rationibus adductis, nec in locatione bonorum meæ mensæ Episcopalis observavi, quia quod æquum est observandum, nec turpis lucri cupidos decet nos Episcopos esse.

332 Sed quomodo metienda est hæc utilitas videndum erit an sufficiat ut utiliter contractus sit gestus? multi enim dixerunt quod semper esse debeat tempore duratura, ita ut non sufficiat quod cæperit ut talis, sed oporteat ut duret, ita videtur sentire *Gratianus cap.45. num.8.* ac etiam *Honorius in summa hujus Canon. lib.3. tit.13. num.6. ibi.*

333 Multi vero dixerunt talem utilitatem metiendam, & considerandam tempore contractus initi, per textum in *cap. ad aures de rebus Eccles.* ibi; nisi forte tunc alij possint ad majorem utilitatem cum eodem labore, & onere conferri; consideranda enim est illa particula, *tunc*, & *extravaganti*, ibi; Et nomine Ecclesiarum evidenti utilitate. Hanc opinionem tenuit *Cardinalis de Turre Cremata in cap. sine exceptione num.5.* ubi sic dicit Hic surgit quæstio utrum si non sequitur utilitas quam credebant Episcopus, & clerici debeant revocare contractus alienationis; Respondetur juxta *Hug.* quod non debeat revocari, ex quo legitimè, & solemniter celebratus est, nisi fraus intervenerit, quæ contractum solet irritare: nec est imputandum Episcopo vel Clericis, ex quo bona fide, & recta intentione celebraverunt contractum, & melius Ecclesiæ prospicerent, & quantum in se fuit prospexerunt, licet aliter contingeret. Sic dicit apertè spectandum esse contractus tempus, in quo consideranda est utilitas; ita etiam *Rodoan. in dict. rub. de utilitate. 37. cum sequentibus; Bald. cons.334. lib.1. Seraph. dec.366. in principio. Cardinalis Mant. lib.3. tit.15. num.25. Ricc. in prax. quotid. res. prima,* ubi allegat *textum in l. si voluntate C. de rescindenda venditione Tamb. de jure Abbatum tom.3. disp.13. quæst.4. Grat. cap.415. nu.4. Rota par.7. recent. dec.129. Sperella dec.154. num.95. cum sequentibus:* hanc etiam videtur tenere *Amayden. d. lib.1. cap.15. §.10. nu.33.* ubi dicit quod Canones hanc utilitatem requirunt de tempore contractus, *Camillus Borellus in sum. decis. par.1. tit.15. num.2. Barbos. de jure Eccles. cap.30. num.17.* ubi requirit utilitatem de tempore alienationis, *Molin. tract.2. disp.462. numer.14.* Unum observa; tamen plures alios citat, & sequitur *Boss. loco citato numer. 101.* docuit etiam *Quaranta in verb. alienatio sub num.12.* esset enim nimis durum ut semper utilitas adesse debeat, cum temporis mutatione res quoque mutentur;

docent enim isti Doctores ut utilitas interveniat de tempore celebrati contractus, & illam doctrinam quæ se habet quod utilitas debet esse tempore duratura cùm sit alienatio ob utilitatem, intelligunt ut contractus tam in præsens quàm in futurum ex natura rei possit esse proficuus, non tamen quod emptor illum sic debeat manutenere, nam sufficit quod utilitas appareat de tempore contractus, ita dicit *Sperella loco citat.* quare benè partes suas facit Executor harum Litterarum cùm evidentem utilitatem contestaverit de eo tempore quo decretum interponit, secundùm istos Doctores.

334 Quod tamen modificant nisi contractus sit factus tempore aliquo calamitoso, nempe pestis, belli, famis, vel simili, nam tunc hujusmodi tempus non esse attendendum dicunt; nam licet calamitas augeat, non tamen est attendenda, quia non habet causam perpetuam, & certam sed incertam, ita tunc potest legitimè constare, ac evidenter de utilitate, ad *textum in l pretia rerum, ff. ad leg. falcidiam, Quarantana d. num. 12. sub vers. ad pleniorem, Cavali. decis. 45. part. 1 num. 13. Bonac. d. quæst. unica de rebus Eccles. part. 3. num. 2. Ricc. res. prima prax. quot. Rota divers. part. 2. dec. 25. num. 7. & 8. & decis. 78. Seraph. decis. 1073. num. 4. Mant. d. dec.* 101. *num. 4. Pater Boss. sub num.* 101. *vers. hac autem. & num.* 102. *Pater Layna d. tract. 14. quæst. 9. num* 10. & adest *decisio Rotæ apud Amatum Dunozettum decis. 731. num.* 41. nisi tamen fiere. pro pretio, & valore, quo res fuit æstimata ante tempus calamitosum, tenent *Mantica, Seraph. & Boss. locis cit.*

335 *Gennensis in cap. 90. in hac novissima editione reformata sub num. 3.* agitat hanc quæstionem; & dicit quod communis opinio se habet, quod spectandum est tempus contractus; attamen in *vers. adverte*, movet difficultatem & dicit, quod potiùs venit consideranda utilitas de tempore assensus Apostolici, & interpositionis Decreti, nam cùm contractus fuerit nullus sine Apostolico assensu, cùm deficiat extremum à quo non potuit consistere contractus, non potest habere locum fictio, & retrotractio, quare concludit *Gennen.* distinguendo, quod si in Brevi nulla est facta mentio contractus antea celebrati, sed tantùm fuit expressum Summo Pontifici, quod partes intendunt contrahere, & requirunt assensum, sit attendenda utilitas tempore interpositionis Decreti Commissarij, si verò fuerit expressus contractus, & Papa confirmaverit, debeat attendi utilitas tempore contractus: juxta communem hanc etiam opinionem tenet practicus *Corradus lib. 9. cap. 5. num.* 49. nam licet docuerit priùs, quod utilitas venit attendenda de tempore contractus, illud modificat in unum, quod tamen intelligas dummodo rescriptũ emanaverit in forma communi absque eo quod in supplicatione, ac in ipsis Litteris fuerint Summ. Pontifici explicata pacta in instrumento contenta, secus autem si ex certa scientia, nempe cum expressione omnium in instrumento prædicto contentorum, & *Corradus citat Gennen. loco cit. Pater Layna d. quæst. 9.* docet simpliciter, quod utilitas attendatur de tempore assensus præstiti, & Decre-

336 ti interpositionis, non enim tempore contractus quia aliquum non dicitur contractus celebratus cum evidenti utilitate, & citat *Gennensem, Tambur. loco cit.* supra tenet quod *Gennensis* indistinctè teneat, quod sit spectandum tempus impertati assensus Apostolici, & interpositionis Decreti, sed *Gennensis* loquitur cum distinctione, & *Corradi* opinionem etiam sequitur *Bossius loco cit. nu.* 103. ibi: & ita etiam.

337 Veritas tamen est secundùm me, quod Executoribus & Commissarijs deputatis à S. Sede Apostolica in hujusmodi mandatis, seu Litteris in evidentem, debet constare de evidente utilitate, ut *Amayden. d. §. 10. num. 69.* unde si Litteræ contineant confirmationem contractus jam initi, & Papa in Litteris mandavit, quod si contractus cedit in evidentem approbetur, & confirmetur, tunc certum est quod in metienda validitate attendatur tempus contractus initi: si verò Papa mandavit, quod fiat alienatio, si cedat in utilitatem non facta mentione contractus, tunc quia verificari debet causa tempore executionis cùm non est gratia facta, sed facienda, ut dicemus, jam tunc evidens utilitas, quæ est fundamentum gratiæ, verificari debet tempore, quo Executores executioni demandant Litteras Apostolica authoritate; & ita veram puto opinionem *Gennensis, & Corradi*, qui tamen à multis perperam allegatur: non tamen utilitas semper durare debet in futurum, ut mox dicemus, sed sufficit utiliter fuisse cæptum, *Rota apud Amatum Dunozett. decis. 713. n. 8. Cocc. decis. 445 n. 5.*

338 In concessione tamen emphyteusis utilitas consideratur de tempore scripturæ confectæ, non autem attenditur tempus contractus, *Seraph. decis. 627. num. 3. Ricc. in praxi quotid. Curia Archiepiscopalis resol prima num. 4. & 5. Gennens. ca. 90. num. 3. vers fuit tamen dictum, Boss. num.* 103. & cum de novo alienatur oportet, ut utilitas de novo interveniat, non autem sufficit utilitas, quæ in prima concessione interfuit, *Rota part. 7 recen. decis. 252. num.* 16. quæ est penes *Rub. tom. 3 part. 10. rec. decis. 165 num.* 22. & apud *Amatum Dunozettum dec. 731 num. 47. Grat. cap. 379. Barbos. d. cap. 30. sub n. 17.*

339 Cùm verò sumus in casu, quo petitur rescindi contractus, quia defuit utilitas, & causa concessionis, tunc licet ob Decreti interpositionem præsumatur utilitas, cùm præsumptio stet non solum pro actus validitate, sed etiam pro Commissarijs, qui in hac parte habentur uti Judices, optimè *Roland. in d. rubr. de utilitate à num. 162. Seraph. dec. 1125. num. 1. & 2. Rimnald. junior cons. 133. Ricc. in prax. quotid. Curia Archiepiscopalis Neapolitana. resol. 13. & alibi, Rota part. 1. rec. decis. 201 num. 31. & part. 2 decis. 684. num. 1. & apud Durand. decis. 250. num. 8. Rota apud Guglielmum Dunozett. dec. 89. in princ. Corradus lib. 9. cap. 5. num. 47. Layna d. quæst. 9. sub num. 11. Boss. num.* 70. & alij: quod procedit si servatis servandis, & servata forma processerunt, ut annuunt omnes Doctores citati, cùm tunc stet præsumptio pro eis, & actus validitate, ita ut apparere debeat, quod præcesserit causæ cognitio, *Ricc. in d. praxi in princ. ubi de causis, num. 5.* Attamen admittitur probatio in contrarium ab Ecclesia, quod utilitas non interfuit ut docent omnes citati Doctores, & iterum *Corradus d. libr 9 cap. 11. num.* 13. ita ut non obstante Decreto Executoris, potest dici de effectu evidentis utilitatis. Optimè hactenus tradita confirmantur *in decis. 731. num. 37. 38. & 39. apud Amatum Dunozettum*, ibi: Nec suffragatur assertio Execu-

toris

toris, qui declaravit hujusmodi investituram cedere in evidentem utilitatem Ecclesiæ, cùm pro sententia Executoris præsumatur, prout in specie tradunt *Abb. d. conf. 41. num. 2. lib. 1. Dec. conf. 341. num. 12. Paris. conf. 24. num. 5. lib. 4. Seraph. decis. 1073. num. 6.* cum alijs allegatis; quia talis præsumptio non militat, quando Papa, prout hic, requirit pro forma diligentem perquisitionem, & cognitionem causæ, quia tunc veritas narratorum debet justificari ex actis, nec sufficit sola Executoris assertio, ut benè declarat *Borgnin. d. decis. 45. nu. 80. vers. quia supradicti loquuntur, & num. seq. part. 1. Durand. d. decis. 238. num. 8. & seq.* Eoque minus quando revera apparet, prout hic, narrata non fuisse justificata, cùm Ecclesia non prohibeatur probare contrarium ejus, quod Executor asseruit, adeò ut eo probato concessio corruat, *Rom. jun. conf. 235. num. 120. & seq. vol. 3. Borgnin. decis. 45. num. 81. vers. & maxime apparente de contrario, Honded. cons. 37. num. 15. & 16. Add. ad Greg. dec. 343. num. 6. in fine.* Hæc ibi. Et ratio etiam clara assignari potest, quia solemnitas non supplet defectum causæ, licet suppleat cæteras solemnitates, ut dicunt *Cavall. decis. 278. Durand. decis. 250. nu. 15. Seraph. num. 2. Rota part. 10. rec. decis. 336. n. 25. Amayden loc. cit. num. 69.*

340 Nec ubi alienatio rescindi tunc possit opus est læsione, sed sufficit ut probetur, quod non intersuit utilitas, quæ requiritur vigore *Extravagantis*, & clausulæ in Litteris semper appositæ: Et ideò ejus defectus annullat actum ex defectu intentionis, & hoc sufficit. *Mantic. de tacitis, lib. 3. tit. 10. num. 6. Amayden. d. §. 10. num. 71.* nam putativa causa non sufficit, & actus est nullus, *Ricc. resol. 15.* Probatio tamen debet esse ex parte ejus, qui actum impugnat, *Rota d. dec. 89. apud Gugliel. Dunozet. n. 4.*

341 Quod tamen intelligas sano modo, ne termini confundentur, & unaquæque doctrina suum locum habeat, debet adesse omninò utilitas evidens in alienatione rerum Ecclesiæ, & fieri debet locupletior de tempore contractus, sive Decreti interpositi vigore Beneplaciti Apostolici, ita ut non sufficiat, quod non sit facta deterior ad differentiam cùm sit ex causa necessitatis, ut jam dictum est, sed hæc utilitas, seu locupletatio sufficit, ut fuerit ve ificata illo tempore; pernecesse enim non est, ut semper duret, ita tamen ut si fuerit tunc, & postea cessaverit casu aliquo contractus infringi non potest, *ut Rota penes Seraph. decis. 366. Riccius resol. 4. num. 3. Sperella loco cit. d. decis. 154. num 95. Boss. loco cit. num. 105. Mascard. concl. 1166. nu. 37. & 38.* & sentire videtur *Merlin. tract. 2. disp. 300. num. 4. Rebellus de obligatione justitiæ, part. 2. lib. 8. quæst. 1. sect. 3. num. 13.* & alij, & plures *Rota decisiones* afferunt *Riccius, & Boss. loco cit.* & fuit etiam opinio nostri *Quaranta sub num 12. vers. secundo declaratur*, ubi docet quod in dignoscenda læsione

342 ne Ecclesiæ attendi debet tempus anterius, vel posterius, & citat *Ruinum, Calderinum*, & alios, & in puncto *Rota decis. 713. apud Amatum Dunozetum num. 9.* ubi dicitur, quod ad effectum læsionis inspicitur tempus contractus, quamvis agatur de re habente tractum successivum; ideò cùm dicimus, quod ex defectu causæ utilitatis infringi possit contractus, tunc temporis non intersuit utilitas, nam si intersuerit, & cessaverit tempore ex aliquo accidenti contractus infringi haud potuit, sufficit enim ut utiliter tunc sit celebratus humana attenta prudentia, multa enim mutatione temporis mutantur, & quæ fuerunt utilia inutilia evadunt, & quæ damnosa proficua novimus: alias si hoc esset, nullus cum Ecclesia contraheret, cùm nemo esset securus de contractu inito. cum Ecclesia, nisi tamen tempore calamitoso fuerit celebratus contractus, ut dictum est. Advertendum tamen est, quod volens probare non evidentem utilitatem, si illam vult deducere ex fructuum collectione, debet haberi ratio omnium redditum prout revera ceddunt; si verò velit illã probare ex valore bonorum, debet haberi ratio ipsius valoris, non obstante redditu majori, & ita constare de non evidenti, ut adest *decis. Rota apud Se-*

343 *raph. decis. 980. num. 8.* In articulando tamen probatio valoris rei tempore contractus considerati non debet restringi solum ad tempus Breve contractus celebrati, sed debet attendi tempus anterius, & posteriùs per multos annos. *Quaranta loco cit. sub d. num. 12.* & citat *Affl. decis. 316. & Rotam decis. 65. part. 2. diverf.*

344 Et cum contractus initus est cum Ecclesia cũ assensu Ordinarij, dicit *Amayden.* quod ut teneat contractus nec rescindi possit, satis erit si Ecclesia non sit læsa, nam sufficiet ut deterior non sit facta, quia tunc censetur facta locupletior, quia Ordinarius non utitur Clausula *in evidentem, Amayd. num. 69.* ubi citat *Rodoan. q. 20. n. 27.*

345 Illud tamen non est omittendum, quod ad essentiam evidentis in alienatione rerum Ecclesiæ non est necessaria subhastatio, *Rebuff. consil. 112. Gen. in prax. cap. 90. num. 9. Gratian. cap. 429. nu. 19. Ciarlinus cap. 183. num. 143. Boss. loco cit. numer. 128.* quod procedit cum fit alienatio ex causa voluntaria utilitatis, secus autem ubi fit alienatio per Judicem, nam multi docent, quod requiratur subhastatio, ut docent *Quaranta in verb. alienatio num. 36. Ciarlinus d. cap. 105. num 58. & d. cap. 183 num. 125. & 147.* quia semper hic actus affert utilitatem: contrarium enim sentit *Grat. d. cap. 479.* ubi dicit quod Judex adhibet causæ cognitionem particularem super qualitate, & valore bonorum, & quantitate pretij supplet ad id, quod facere posset subhastatio; & satis dicitur facta diligentia cum sit per Judicem, & cum quis teneretur, quod esset necessaria subhastatio, ubi non esset Preco, sufficiet secundum *Gratian.* ut ponantur schedulæ in locis publicis; *Gratian.* videtur sequi *Boss. loco cit. n. 129. & 130.*

346 Notandum enim est pro complemento hujus rei, quod cum alienatio fit in evidentem, causa finalis hujusmodi Gratiæ est ipsa evidens utilitas, circa quam versatur tota intentio Papæ ut nihil aliud curet Papa, nisi evidentem utilitatem Ecclesiæ, *ut Rota apud Seraph. decis. 480. num. 2. & 443 num. 2. & 1135. num. 2.* & alibi, & apud *Mantic decis. 101. num. 5.* quare concludenter est probandi, *Rota dec. 127. n. 6.*

347 Ita ut subreptio, quæ circa evidentem utilitatem contingit, illa sit attendenda, & si circa evidentem utilitatem narrata sint vera licet non circa alia, gratia subreptitia, vel obreptitia dici nequeat, *Rota penes Seraph. d. decis. 443. & 508. Gennensis in praxi cap. 90. num. 5. Riccius in praxi resol. 14. num. 5. Boss. loco cit. num. 91. & 92.* quæ doctrina fundatur super illa generali doctrina, quod subreptio super causa finali dumtaxat vitiat rescripta, & Gratias, secus autem super causa impulsiva. Et hæc

in

in quantum ad istam clausulam.

348 Apponitur etiam illa Clausula, *Vobis legitimè constiterit.* Per hanc clausulam certo apparet id, quod etiam supra diximus, quod Executores debent procedere cum causæ cognitione & judicialiter, & debet constare de narratis, præsertim de evidenti utilitate: per hanc enim arctat Papa, ut Executores procedant judicialiter, præsertim in probanda utilitate; & probatio debet esse plena, & concludens, & non perfunctorie facta; ita *Quarantam verbo alienatio sub num.* 12 *vers. declara, Corrad. dict. lib. 9. cap. 5. num. 30. Pasqualin. decis. moral. decis. 174. Boss. loco cit. sub nu. 78. vers. item si in Commissione.*

349 Item apponi consuevit illa Clausula, *omnes & singulos, tam juris:* quæ clausula dumtaxat apponi consuevit in confirmatione contractus, seu alienationum: quam clausulam ex *Mandos.* docet *Corrad.* quod suppleri poterit per Cancellariam, si omissa fuerit, & per illam suppleantur dumtaxat defectus juris positivi, nempè solemnitates à jure requisitæ omissæ, vel male factæ; per illam enim numquam intendit Papa supplere defectus causæ, neque intendit defectum juris naturalis, qualis esset omissio citationis in casu necessario; quia tunc illa requiritur de jure divino, & naturali; neque defectum mandati, quod requiritur speciale ad alienandum; neque proinde defectus concernentea personas alienantium, & in casu, quo deventum fuisset ad traditionem possessionis ante obtentum beneplacitum; neque per hanc clausulam inducitur absolutio à censuris, quamvis hic sit defectus juris positivi, sed tantum supplet defectus Commissariorū circa modum, ut dictū est latius, *Corrad. loco cit. lib. 9. c. 6. à n. 1. cum sequentibus.*

350 In concessionibus etiam in Emphyteusim ponitur illa Clausula, *cum Decreto quod finita tertia generatione supradictum tunc pretium Terra cum omnibus suis meliorationibus quomodolibet factis pleno jure revertantur.*

351 Jure communi attento meliorationes factæ per emphyteutam, resoluto contractu, & facto casu devolutionis spectant ad ipsum emphyteutam, quando sunt meliorationes extraordinariæ, ut omnibus juris Professoribus notum est: attamen in hujusmodi concessionibus rerum Ecclesiæ semper apponi consuevit hæc Clausula, *cum hoc Decreto,* & numquam conceduntur Litteræ absque dicta clausula; & cum illa sonet in conditiones, aliter fieri nequit, & cum partes contrahentes acceptant Litteras cum hac clausula, & cum illis Litteris contrahunt voluntariè recedunt à juris communis dispositione, & se obligant ad illarum meliorationum restitutionem: & ponitur illa particula *quomodolibet* quæ importat & comprehendit omnes meliorationes factas, sive illæ Ordinariæ sint, sive extraordinariæ: & vigore talis clausulæ illico, quod fiunt meliorationes, statim incorporatæ censentur ipsi rei, & per eas ipsam censentur, ita ut alienari minimè possint, *Menoch. de retup. poss. vend. 15. nu. 504. Corrad. lib. 9. cap. 8. à num.......* & per illam particulam, *pleno jure revertantur*, mandat Papa quod statim finito tempore res revertatur ad Ecclesiam absque alta sententia, ut *Corrad. loco cit. num. 11.*

352 Nec omittitur illa Clausula, *absque eo quod renovatio à quoquam quovis prætextu, vel quavis causa peti aut prætendi possit.* Per quam clausulam receditur à juris communis dispositione, qua juris dispositione attenta Dominus directus tenetur ad renovandam concessionem hæredibus, vel consanguineis defuncti ultimi emphyteutæ; de qua renovatione valde disceptant Doctores, quis veniat præferendus: attamen cum Papa ita mandat cessat omnis prætentio renovationis, sed tunc facienda erit nova concessio si Ecclesia velit de novo concedere, sed non potest peti renovatio tanquam debita. An tunc vero requiratur novum beneplacitum? attende Doctores citatos, & Rotæ decisiones, quia invenies quod non requiritur novum beneplacitum, quando semel res concessa fuit cum beneplacito, vel bis absque beneplacito, dummodo non alteretur nec immutetur prima concessio; nam si in aliquo immutetur, requiritur novum beneplacitum, quia est nova concessio, seu alienatio: sed benignus Lector legat Doctores, & Rotæ decisiones, nam de hac re adsunt plures, præsertim apud *Amatum Dunozet. decis. 731. nu. 53.* ubi aliæ allegantur.

353 In Litteris continentibus beneplacitum super venditione bonorum Ecclesiasticorum licet hæc Gratia nonquam aut raro concedatur, solet apponi illa Clausula, *& dummodo venditio, & pretii conversio unico contextu fiant*, vel, *quod prius non procedatur ad venditionem, quam inventa sint alia stabilia bona, in quorum emptionem idem pretium constituatur unico contextu*: quod idem sonat. Per quam clausulam clarè manifestatur intentio Summi Pontificis, & forma traditur Executoribus, ne prius procedant ad executionem Litterarum nisi pretium unico contextu investiatur in aliam emptionem, quia id denotat illa dictio *dummodo*; nam totum id debet fieri simul, & semel unico actu, nempè venditio, & reinvestitio, ut latius explicant *Corradus lib. 9. cap. 9. in principio*; Reinvestitio debet necessario fieri in bonis stabilibus, ut expresse dicitur in Brevi per Clausulam *æque stabilium.* Unde cum mihi esset directum Breve pro venditione certarum domorum Ecclesiæ Cathedralis Bisacien, prætendebant Procuratores investire pretium in emptione annuorum introituum; sed obstiti acriter, & dicebam non posse hoc admittere, quia esset contra formam Brevis continentis facultatem limitatam: contra me sentiebat quidem Episcopus; sed re delata ad Urbem pro me responsum fuit, & adest in puncto decisio *Rota apud Pentm dec. 27. numer. 3.*

Quandoque enim petitur beneplacitum, ut pretium reinvestiatur in reparationem alicujus rei, licet etiam raro concedatur, ne diminuatur dos Ecclesiæ, ad textum in *cap. non liceat, cap. qui abstulerit, c. vendentes 12. quæst. 2.* solet apponi illa Clausula, quod *facta venditione pecunia ex eo proveniens deponantur penes ædem sacram aut personam fide, & facultatibus idoneam, donec in reparationem, & refectionem ædificiorum hujusmodi quanto citius convertantur*: ut notat *Corradus loco cit. num. 10.*

354 In casibus enim prædictis, in quibus ex pecunia rei venditæ debet fieri reinvestitio, dicunt multi quod in hujusmodi casibus emptor non tenetur probare versionem in causam expressam, ut *Gen. c. 90. sub n. 8. Corrad. d. lib. 9. c. 9. n. 7. Boss. ius loco cit. nu. 107.* qui loquuntur de clausula, *dummodo pretium subrogetur in aliud prædium.*

At

355 At ego, nisi fallor, dicerem quod diversa est clausula, *dummodo pretium subrogetur in aliud prædium*, ab illa quæ solet interponi in venditionibus, *dummodo venditio, & pretij conversio unico fiat contextu*, vel *quod non procedatur ad venditionem*, quando inventa sint alia stabilia, in quorum emptionem idem pretium unico contextu convertatur; nam licet cùm beneplacitum fuit concessum cum prima clausula semper, cùm in utilitatem Ecclesiæ emptor non debeat esse sollicitus de conversione in utilitatem nec illam probare teneatur; attamen cùm beneplacitum est concessum cum secunda clausula, tunc emptor debet esse sollicitus ut forma servetur, nam si illa non servatur, nulliter agitur: & quia non possunt Executores devenire ad licentiam venditionis nisi unico contextu fiat investitio, seu reemptio, ut dictum est; & contractu existente nullo, quia Executores nulliter processerunt, Ecclesia semper potest repetere rem suam, & ideò hac de causa debet esse in animo sollicitus.

356 Denique in hujusmodi Litteris semper apponitur clausula *non obstantibus*; de qua re supra diximus; quæ tamen non facit cessare dispositionem, seu prohibitionem testatoris vel alterius, qui bona Ecclesiæ cum hoc pacto, quod non vendantur, reliquit; licet enim tunc non obstante hac conditione vendi possint, attamen difficiliùs Papa huic prohibitioni derogat, & beneplacitum concedit: unde non facta hujusmodi prohibitionis mentione rescriptum redditur nullum, & impugnari potest, prout de praxi sic testatur *Corrad. d. lib. 9. cap. 7. in princ.* qui dicit quod ex hoc vidit impugnari multa rescripta. Vide ipsum.

Dirigi solent etiam Ordinario Dispensationes super absolutione à Bigamia, quæ continet multas clausulas, de quibus etiam diximus supra, præsertim illam, *per Apostolica scripta mandamus*; quæ continet tantum mandatum de dispensando, non autem dispensationem.

357 Apponitur illa clausula, *dummodo aliud ei non obstet impedimentum*. Cùm dispensatio petitur super uno impedimento Canonico aliud non supponit, & regulariter cùm Summus Pontifex, seu Sedes Apostolica super uno dispensat impedimento vel defectu, supponit aliud non esse, & si adsit, super illo dispensare non intendit: cujus rei evidens est ratio à priori, quia ut dicunt communiter nostri, dispensatio in se est odiosa, licet potestas dispensandi alteri concessa sit favorabilis, ut omnes fatentur, quia est nulla ratio legis & per eam receditur à jure communi; unde non extenditur, & strictè est intelligenda: nec extenditur ad non expressa; ad majorem enim cautelam, & expressionem suæ voluntatis Papa apponit dictam clausulam, *dummodo aliud ei non obstet impedimentum*: quæ clausula desumitur tum ex *cap. unico de ætate & qualitate, in 6.* ibi: *aliud non obstet canonicum*, ubi *gloss. in verb. canonicum, & ex cap. 1. de fil. presbit. in 6.* advertit *Corrad. lib. 2. cap. 5. à num. 21. cum seqq.*

358 Ponitur successivè illa clausula, *ad Sacros etiam Ordines*, Nam cùm petitur hæc dispensatio, peti solet ut quis ascendere possit ad Sacros Ordines, nam si quis esset dispensatus ad Ordines Minores suscipiendos, utique non poterit ad Sacros promoveri, cùm ut nuper diximus, dispensatio est odiosa, nec in ea valet argumentum à majoritate rationis, sed tantum valet quantum sonat. *Ludov. decis. 353. Belt. ad eamdem decis. 87. num. 15. Garz. part. 1. cap. 6. num. 58. & 59. Campanile in divers. juris. Can. rubr. 11. cap. 13 num. 50. Corradus loco cit. l. 2. cap. 5. Tond. part. 1. cap. 92. num. 3. Fagnan. in cap. quia de præb. n. 20. Amayden. lib. 1. cap. 16.* omissis alijs quamplurimis.

359 Eadem ratione, quia dispensatio est odiosa, illa non extenditur ad beneficia, nam licet beneficium Clericatum necessè supponat; attamen quia Papa solum illum capacem facit Ordinum & non beneficij, ad illum effectum tantum eidem concedit dispensationem; & ita stylus se habet, *Rocc. dec. 95. tom. 1. & part. 2. resol. 392. Gambar. de officio legat. lib. 7. rubr. 1. num. 208. Garz. de benef. part. 2. cap. 6. num. 70.* ante ipsos *Rebuff. in titul. de dispens. supra natalibus num. 48. Corradus lib. 2. cap. 5. num. 14. & 15. & 27.* Quod in praxi pro absoluto habendum est, quicquid philosophando multi contrarium scripserint: Ideò cum quis non solum Ordinis vult esse capax & secum dispensari, verum etiam beneficiorum, pro cujus concessione taxa maximoperè alteratur, & tunc ponitur illa clausula, *necnon quæcumque, & qualiacumque beneficia cum cura & sine cura*; & ponitur illa particula *cũ cura*, quia beneficia curata expressam mentionem requirunt, & propter illorum qualitatem, sub quibusvis generalibus verbis non comprehenduntur, sed de istis specifica requiritur mentio, ut quis ea obtinere valeat: textus est expressus in *cap. cum in illis, de præb. in 6.* in quo Canone Papa Bonifac. Octavus expressè mandat quod cum in illis beneficijs, in quibus adest cura animarum major requiratur idoneitas, ideo in mandato de providendo de beneficijs quibuscumque non comprehendatur beneficium curatum; si de ea mentio expressa minimè facta fuerit, ubi *glossa prima* dicit quod in Gratijs Apostolicis de beneficijs non veniunt curata, ita *Staphileus de gratiis expect. 9. formula num. 45. Gonzalez gloss. 6. à num. 6. cum sequentib. Corradus in praxi lib. 2. cap. 5. num. 25. cum sequentibus*, & non facta hac mentione dispensatio est subreptitia, *Seraph. decis. 483. num. 3.* Ex hactenus traditis cùm post Scripta contigisset in Ecclesia Metropolitana Neapolitana magna altercatio inter illos Canonicos, & admodum R. Octavium Gãdiosum provisum Apostolicum de Canonicatu, cui nolebat Capitulum tradere possessionem, ex quo erat Eunuchus, nec expresserat Papæ hanc qualitatem, quare prætendebat Capitulum Litteras Apostolicas esse subreptitias, Ego consului dicto Octavio ut Litteras revalidatorias impetraret per *perinde valere*, exprimendo illam qualitatem, quam tacuerat, quia dispensatus ad Ordines non censetur dispensatus ad beneficia, & Canonicatus.

360 Nec sub hac dispensatione ita generaliter concepta & cum expressione beneficiorum cum cura venirent Canonicatus in Cathedralibus, vel Collegiatis, quia requiritur specifica & individua mentio Canonicatus, ut notat *Ricc. in prax. quotid. part. 1. res. 330. num. 3. Amayden. cap. 16. n. 25. Corr. d. cap. 5. num. 45.* licet tamen *Ludovis. dec. 287. n. 7.* dixit, quod in materia dispensationis Canonicatus pari passu ambulant cum curatis, attamen procedit in casu quo loquitur *Ludovis.* scilicet ut qui non possit dispensare in uno istius, neque in alio, non tamen quod dispensatus in uno censeatur in

alio

alio dispensatus. Dictæque clausulæ generali subnectitur illa alia clausuls *etiamsi Canonicatus & prabenda*, quæ ultima particula, *& prebende*, videtur exprimi ad cautelam, quatenus præbenda nō veniret in consequeotiam, non esset opus alia expressione, & sufficeret, quod esset dispensatus ad Canonicatum, Secundùm ea, quæ supra diximus, & in præsenti notat *Corradus loco cit. d. lib. 2. cap. 5. num. 36. cum seqq.*

361 Ex hactenus traditis venit in consequentiam cur etiam in hujusmodi Litteris apponi ut illa alia clausula, *& Dignitates etiam maiores, & principales personatus, administrationes vel officia.* Apponitur hæc clausula ita specifica quia dispensatio ex soi natota est malefica, odiosa, & restrictiva, ita ut, quod solum exptimitur illud censeatur concessum, & non ultra: & ita quamvis quis fuerit dispēsatus ad quæcumque beneficia, & Canonicatus in Cathedralibus, quia hæc utpotè majoris notæ specificæ, & individuæ expressionis digna sunt, & licet Dignitates etiam beneficia Ecclesiastica sint, tamen sunt beneficia qualificats, & ideo in materia strictè non veniunt nisi mentio fiat expressa, quod probatur ex *cap. fin. de preb. & dignitatibus, & ex cap. unico de sequestrat. poss. & fructuum. Inn. in cap. cum accessissent de const. Zab. clem. 2. de praben. vers. quid sit dignitas, Sarnen. in regul. de annal. quest. 19. per totam. Gonzalez. gloss. 9. num. 26. & 27. Corradus lib. 2. cap. 6. num. 6. cum seqq. Barbosa de jure Eccles. lib. 2. cap. 47. n. 53.*

362 Sub ista dispensatione ad Dignitates majores non veniunt Episcopatus; nam sunt dignitatum culmina, ita omnes concludunt, *Garz. de benef. part. 1. cap. 6. num. 66. Gonzalez gloss. 9. nu. 37. Corrad d. cap. 6. num. 9.* & alij communiter nostri Doctores, *Barbosa d. cap. 4. num. 51. de* Officio, *& Potestate Episcopi, alleg. 1. n. 17.*

363 Solent etiam apponi, & exprimi illa alia officiorum nomina, ne al qua contingat hæsitatio, necessariò enim venit apponenda ills clausula, *etiam in Cathedralibus*; nam dispensatus ad obtinenda beneficia non censetur dispensatus ad illa obtinenda cùm sunt beneficia in Cathedralibus constituta, & requiritur specialis mentio ob præeminentiam, & honorem Ecclesiæ Cathedralis, ut expressè cavetur in *cap. quamvis, §. quamquam, de pub. in 6. Garz. part. 1. cap. 6. num. 62. Corrad. d. cap. 6. num. 27. Ricc. part. 1. prax. res. 330 in fine, Rastell. de mensibus reservatis, cap. 8.* imò *Corrad. num. 31.* æstimat quod si in dispensatione non fuerit apposita illa particula *Metropolitanis*, quod non posset obtinere beneficia in dictis Ecclesijs, & ita dicit de stylo & praxi.

364 Apponitur etiam illa clausula *si sibi aliàs canonicè conferantur.* Hæc clausula videtur desumpta ex *textu in cap. non potest, de preb. in 6.* ibi: Si aliàs canonicè conferantur eidem ; quæ clausula importat ut collatio fiat secundùm Canones, seu secundum jus Canonicum, de qua vide *Rebuff. in prax. rubr. Canonica institutio, qua dicatur, Garz. part 8. cap. 1. & 2.* & alios latissimè *Ricc. Tond. to. 2. lib. 10.* per plures titulos in quibus tractat de provisione beneficiorum, & refertur, tam ad habilitatem conferentis, quam recipientis, idem *Rebuff. in tit. de disp. ratione ætatis in princ.* Cui clausulæ adduntur illa alia verba, *aut ipse eligatur, praesentetur, & instituatur, pro qua.* Quorum verborum declaratione illud, quod etiam tyronibus notum est, in memoriam reducendum; quod verbum *conferre* distinguitur à verbo *instituere*, aliud enim est collatio, aliud institutio; siquidem collatio dicit respectum ad beneficia merè collativa, præsentatio verò ad beneficia de jurepatronatus, siquidem beneficia merè collativa unicuique conferri possunt, cuilibet etiam Clerico habili ex libito voluntatis conferentis dari concedique possunt: & collatio est quædam gratuita donatio; at institutio non est collatio libera, sed necessaria, nam supposita habilitate præsentati collator tenetur instituere præsentatum in beneficio, siquidem hanc differentiam in jure cautam habemus in *cap cum illis, §. cum autem, de preb. in 6.* ubi ita ex-
365 pressè cavetur. Cum autem inter collationem, & institutionem differentia magna esse noscatur, ita docent antiquiores, & moderni, *Lambert. de jurepatron. part. 1. lib. 2. quæst. 7. art. 15. num. 1. Silva de beneficijs part. 3. quæst. 1. num. 11. Mascobrius reg. 7. dub. 18. num. 4. Lotter. de re benef. lib. 2. quæst. 1. num. 9. Barbos. de jure Eccles. lib. 3. cap. 13. num. 3. & 4.* & alij passim, ita ut sub decreto *Concilij Tridentini sess. 24. cap. 17. de reform.* ubi prohibetur ne Episcopi ultra duo beneficia conferant alicui, non veniant beneficia de jurepatronatus, ita ut possit Episcopus uni Clerico dare plura beneficia de jurepatronatus, quia non confert liberè, sed instituit coactè, *Lambertinus, Silva, Mascobrius locis citatis.*

366 Alij autem dixerunt collationis nomen latè patere ac includere etiam institutionem; nam collationem duplicis speciei esse docent, nempe voluntariam & necessariam; voluntariam quippe collationem in beneficijs merè collativis, necessariam verò in beneficijs de jurepatronatus locum vendicare asserunt, sed ex vi proprij significati collationem includere institutionem docet *Glossa*, quam ibi sequuntur Canonistæ in *clem. unica de rerum permutatione, in verbo conferantur, in fine. Rebuff. in prax. de collatione num. 1. Abbas in cap. ex frequentibus, de instit. num. 2.* & multi Canonistæ in *cap. unico de instit. in 6. Garz. de beneficijs part. 4. cap. 1. num. 4. & 5. Corrad. dicto lib. 2. cap. 7. sub num. 3. & in prax. benef. lib. 4. cap. 7. num. 33. Fagnanus in dicto cap. ex frequentibus de instit. n. 3.* & alij, ita ut sub dicti *Trid. decreto* verè comprehendantur beneficia de jurepatronatus, ut docet Garz. *de benef. part. 11. cap. 5. §. 3. num. 280. Barbos. ad Trident. loco cit. num .... Pax. Iord. tom. 2. lib. 10. tit. 28. num. 58.* qui docet ita in facti contingentia observasse, *Gonzalez. dicta glos. 16. num. 11.* docet quod hæc opinio dicens quod verbum collatio contineat institutionem, procedat cum verbum collatio profertur à lege in rescriptis verbo, quæ tanquam ambitiosa sunt restringenda, ut in *cap. quamvis de prebend. in 6.* secus dicendum veniat.

367 At in nostra materia cum irregularis dispensatur ad beneficium, nihil refert an sit merè collativum, an verò jurispatronatus, nam sufficit ut sit habilitatus ad beneficium, quod sive sit collativum, sive jurispatronatus, nihil omninò refert, ita *Corradus loco citato dicto cap. 7. à num. 3. cum sequentibus.*

368 Ponitur illa clausula, *recipere, & retinere*, ut ostendatur quod diversa est dispensatio ad retinendum & recipiendum, dispensatus namque ad retinendum non est dispensatus ad recipiendum,

sic

sic dispensatus ad recipiendum duo beneficia curata non est dispensatus ad illa retinenda, & receptio non includit retentionem, ità *Marcus Antonius variarum resol. lib. primo res. 19. Rebuff. in prax. tit. de dispens. ratione ætatis, vers. & simul in puncto, Corrad. l. 2. cap. 7. num. 18. Tond. de pens. cap. 43. num. 10.*

369 Ponitur etiam illa clausula, *dummodo plura non sint*, quæ à *Concilio Trident. permittuntur*. Vigore cujus clausulæ satis patet quod licèt sit dispensatus ad quæcumque, & qualiacumque beneficia, attamen non poterit obtinere plura beneficia, sed observanda erit dispositio *Sacri Concilij Trident. sess. 24. cap...., de reformatione*, nam hæc clausula restringit dispensationem ad mentem Concilij, *Rota penes Vivian. de Iurepatronatus dec. 47. num. 16. Rota recent. part. 1. decis. 258. Corrad. dicto cap. 7. num. 14. Garz. part. 11. de benef. cap. 4. in addit. ad num. 335.*

370 Tandem apponitur illa clausula, *ad quascumque pensiones super similium vel dissimilium beneficiorum fructibus*. Hæc clausula apponitur ad evitandam illam quæstionem, an dispensatus ad beneficia censeatur dispensatus ad pensiones etiam? nam cum simus in materia odiosa nec admittitur argumentum non solùm à paritate, sed nec etiam a majoritate rationis, ut dictum est, & citatis adde *Tond. de pens. cap. 43. num. 6. Rota part. 6. recent. dec. 194. num. 5.* ideo dispensatus ad beneficia non posset consequi pensiones, secundum *Corradum loco cit. decis. 7. num. 19. & 20.* quam sententiam ut dispensatus ad beneficia non censeatur dispensatus ad pensiones de rigore juris verum existimat *Tond. de pens. cap. 43. num. 16.* sed de æquitate dicit, & ea præsumpta mente Summi Pontificis, qui dispensando potius respicit personam, quàm beneficium, crederet *Tondut*, quod dispensatus ad beneficia esset quoque dispensatus ad pensiones, sed tutius esse dicit cum exprimitur. Hæ clausulæ supra dictæ apponi consueverunt in dispensationibus super irregularitatibus. Et satis sit de clausulis quæ apponi consuetæ sunt in Litteris Apostolicis directis Executoribus; nam de illis quæ apponuntur in gratijs jam factis non loquor, nec me latet illa clausula, quæ apponi consuevit in dispensationibus, seu ut melius loquar in absolutionibus ab irregularitate ex homicidio voluntario contracta, scilicet, *dummodo non celebret in loco delicti*; hæc enim clausula non indiget explicatione, quia satis est clara: apponitur enim cum Orator est in culpa, cum verò non commisit aliquam culpam, quia in sui defensionem, vel casualiter commissum fuerit homicidium, solet omitti.

CAPUT VI.

De duplici specie Exequutoris, mero scilicet & mixto, ac de eorum Officio, præsertim in Beneficialibus: Et latè tractatur materia subreptionis, & obreptionis Gratiarum Apostolicarum, & quomodo sibi succurri valeat Orator cùm Gratia impetrata est subreptitia, seu obreptitia.

SUMMARIUM.

1 *Exequutor, vel merus, vel mixtus, & qui merus.*
2 *Exequutor mixtus qui.*
3 *Exequutor merus ex accidenti fit mixtus.*
4 *Possessor non tenetur relinquere jus suum per solam Exequutoris declarationem.*
5 *Semper quando agitur de removendo possessore Exequutor est mixtus, & tenetur partes ludicio assumere.*
6 *Refertur sententia Gratiosi Uberti.*
7 *Refutantur motiva contra doctrinam* Uberti, num. *8. 9. & 10.*
11 *Mixtus per accidens effici potest merus.*
12 *Mixtus potest pronuntiare tam contra, quam pro exequutione Litterarum; merus autem abstinet Exequutor à pronuntiatione, mixtus debet recipere probationes pro justificatione gratiæ, etiam parte non opponente.*
13 *Præcipuum Exequutoris mixti officium in dignoscendo an Litteræ obreptionis, vel subreptionis vitio laborent, consistit, & dum vitiosas recognoscat abstinere.*
14 C. super Litteris de rescriptis, *locum sibi vendicat etiam in gratiosis, & præsertim in beneficialibus.*
15 *Rescripta contentiosa ope exceptionis gratiosæ, ipso jure nulla.*
16 *Provisio Beneficij obreptitia non consumit vacationem.*
17 *Secundum multos est differentia inter obreptionem & subreptionem.*
18 *Secundum practicos nulla differentia inter subreptionem, & obreptionem, sed esse synonima.*
19 *Regula est generalis, quod in gratiosis sunt ipso jure nulla impetrationes.*
20 *Nullitas oritur ex defectu intentionis* Papæ *seu Principis, n. 21.*
22 *Cum rescripta sunt mixta tunc spectandum quod principaliter contineant gratiam, vel justitiam, & num. 23.*
24 *Processus factus ab Exequutore rescripti gratiosi subreptitij nullus, & n. 25.*
26 *Quæ taciturnitas vitiat gratias, refertur opinio Canonistarum.*
27 *Refutatur opinio aliorum distinguentium inter causam finalem, & impulsivam.*
29 *Refutatur opinio aliorum dicentium irritare subreptionem, vel obreptionem nullis, quæ jus vel stylus mandat exprimi, & declarant, & ampliant, n. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36 37. 38 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47.*
48 *Gratia quando dicatur subreptitia dependet ex conjecturis secundum Rotam, & n. 50. 51.*
52 *In dubio an Gratia dicatur subreptitia benignior est sumenda interpretatio.*
53 *Tollitur subreptio ex defectu taciturnitatis orta, quando Papa in genere potuit cogitare.*
54 *Cùm exprimitur falsum sive falsitas sit in causa finali sive impulsiva, semper gratia nulla secundum Canonistas.*
55 *Refutatur opinio* Melchioris Lotterij.
56 *Refutatur opinio eorum, qui distinguunt inter causam finalem, & impulsivam.*
57 *Refutatur opinio* Francisci Merolla *modificantis dictam Sententiam.*
58 *Quoties duæ causæ narrantur, quarum una falsa, altera vera, sufficiendum cui Gratia innititur.*
59 *Multi existimant omnes causas narratas in Litteris Gratia oportere esse veras.*
60 *Contra docent* Sanchez, & Merolla, *Adducitur sententia Rotæ varia in hac re, n. 62. & 63.*
64 *Subreptio contingens in una parte rescripti an vitiat totum.*

65 Adducitur textus in cap. super Litteris, qui habet locum etiam in gratiosis.

66 Cùm rescriptum est unicum, & indivisibile aut una oratione terminat, si in causa finali sit subreptio, totum nullum est sive sit subreptio ex taciturnitate sive ex falsa expressione.

67 Subreptio contingens ex simplicitate & ignorantia, & non est causa concessionis totius rescripti, sed partis, non vitiat totum rescriptum, sed est part in qua fuit commissa subreptio.

68 Subreptio dolosa, & fraudulenta quamvis non fuit causa concessionis totius rescripti sed forma, annullat totum rescriptum.

69 Ignorantia crassa quantumvis dummodo non fuerit ingens temeritat excusat à parte irritationis totius rescripti secundùm Sanchez. contrarium alij num. 70.

71 Subreptio in una parte rescripti totum non annullat secundùm multos, quando partes sunt omninò separatæ.

72 Contrarium Canonistæ etiam si sit subreptio in causa impulsiva commissa, num. 73.

74 Theologi docent, quod subreptio ex falsi expressione totum annullat cum versatur circa causam finalem, & adducuntur verba Sanchez.

75 Adducitur opinio Joannis Baptistæ Marchesani.

76 Marchesanus facit distinctionem inter veri taciturnitatem, & falsi expressionem.

77 Textus in cap. super Litteris promiscuè loquitur nec distinguit inter veri taciturnitatem aut falsi expressionem.

78 Refutatur opinio Alexandri Trentacinquij.

79 Adducitur sententia Theodosij Amayden 80. 81. 82. 83.

84 Discutitur decisio Rotæ in Melevitana erectionis coram Carillo num. 85. & 86.

87 Quid scripserit Prosper Fagnanus in materia subreptionis adducitur num. 88. 89. 90. 91. & 92.

93 Iudicium Authoris in materia subreptionis, & obreptionis 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

101 Incerti iuris non est facienda mentio.

102 Sollicitatoris error an noceat principali num. 103. 104. & 105.

106 Curialis aut sollicitator falsum exprimens nullam incurrit Excommunicationem.

107 Clausula motu proprio tollit vitium subreptionis, non tamen tollit inhabilitatem aut defectum intentionis, qui pariter annullat Gratiam, num. 108.

109 Clausula motu proprio non tollit vitium falsæ expressionis secundum multos, & 110.

111 Clausula quorum tenorem, non supplet vitium falsæ expressionis.

112 Clausula, quod de subreptione, vel obreptione dici nequeat, tollit vitium subreptionis si fuerit juncta cum clausula Sublata, secundum Rotam num. 113.

114 Clausula litis statum, tollit subreptionem ex taciturnitate litis resultantem.

115. Quid probare debeat opponens Litteras, & Gratiam esse subreptitiam.

116 Concludenter probare debet ita ut exceptio turbida non retardet, num. 117.

118 Refutatur opinio Trentacinqu. Tusci, & Oldradi.

119 Cum constat de voluntate Papæ non potest dici de subreptione.

120 In beneficialibus debet fieri expressio omnium, quæ mandant exprimi Canones, & expressio clara esse debet.

121 Expressum dicitur, quod colligitur ex verbis expressis.

122 In supplicatione quæ porrigitur Papæ pro impetrando beneficio debet designari ipsum beneficium secundum suas qualitates, aliàs gratia nulla.

123 Omnia beneficia conveniunt in genere, at differunt specie, secundùm qualitates adiectas.

124 Regula Cancellariæ 57. mandat exprimi qualitates beneficiorum.

125 Qualitas exprimenda de stylo est quoque exprimenda.

126 Qualitas, quæ mutat substantiam & est exprimenda, potissima illa est an beneficium sit regulare, vel secnlare.

127 Impetrans beneficium regulare, cum ipse est secularis indiget duplici gratia.

128 Regulare, vel seculare non ex persona conferentis sed ex persona provisa denominatur.

129 Canonicus Regularis potest obtinere beneficia curata, secus simplicia.

130 Beneficij qualitas est perpetuitas, & debet exprimi in supplicatione ad differentiam manualis.

131 Ne fiat præiudicium habentibus potestatem nominandi.

132 Sufficit, ut exprimatur hæc qualitas, nec indiget justificatione.

133 Papæ provisio non mutat statum manualitatis, si de eo non fiat mentio nisi illius scientiam habuerit, & voluntatem mutandi, num. 134.

135 Papa si pluries contulerit beneficium manuale, succedente vacatione redit ad proprium statum, secundum Corradum, nisi habuerit voluntatem Papa mutandi statum, num. 136.

137 Beneficium an sit simplex, vel Curatum est exprimendum.

138 Quid dicatur Curatum, num. 139.

140 Qui stylus Datariæ.

141 Cum fuit facta expressio, quod beneficium est Curatum, & non est tale, gratia secundum multos est subreptitia, secus secundum alios de beneficijs, quæ habent curam habitu, an sit facienda mentio variè loquuntur Doctores num. 143.

144 Resolutio dubij.

145 Ecclesia non desinit esse Curata, quia Parochiani alibi suscipiunt Sacramenta.

146 Cum cura est in Cathedrali, & penes Parochum, debet fieri mentio.

147 Cum cura exercetur per Vicarium, aut Oeconomum debet fieri mentio.

148 Cura debet probari concludenter ad effectum subreptionis.

149 De Cura iurisdictionali non est facienda mentio.

150 Cum impetratur Canonicatus in Cathedralibus debet fieri expressa mentio.

151 Cum providetur Canonicatus in Cathedrali ponitur illa clausula Recipi in fratrem.

152 Debet fieri etiam expressio, cum impetratur Canonicatus in Collegiata. Differentia inter Canonicatus in Cathedralibus, & Collegiatis, & num. 154.

155 Cum impetratur Dignitas in Cathedralibus debet fieri expressa mentio, & quæ prima dignitas, & num. 156.

157 Prima Dignitas in Cathedralibus debet esse Doctor, vel Licentiatus, iuxta Decretum Tridentinum.

158 De-

158 *Decretum* Sacri Concilij *locum habet in primis Dignitatibus etiam hisce temporibus, & n.159.*

160 *Non attenditur nomen Dignitatis, sed substantia rei.*

161 *Sufficit, ut qualitas Doctoratus de facto verificetur.*

162 *Quando prima Dignitati est annexa cura debet fieri mentio.*

163 *Cum cura est annexa alteri curæ accessoriè, non est opus, ut de hac fiat mentio, secus si principaliter.*

164 *Quid exprimi debeat, cum quis vult impetrare Theologatum in Cathedralibus.*

165 *Consuetudinem retinendi Dignitatem, & Canonicatum non improbant Canones, & tunc oportet ut fiat narrativa sub nomine consuetæ, non autem solitæ, num. 166. & 167.*

168 *Non apponitur Decretum de dimittendo, quando est consuetum, ut quis possit retinere Dignitatem & Canonicatum.*

169 *Habens prebendam Theologalem poterit obtinere aliam Dignitatem, cum adest consuetudo obtinendi Dignitatem, & Canonicatum, quia prebenda Theologalis non est Dignitas.*

170 *Cum verò non est consuetudo obtinendi hæc simul si non sit facta expressio, nulla est provisio.*

171 *Consuetudo unius Ecclesiæ non extenditur ad aliam.*

172 *In Collegiatis Ecclesiis debet esse prima Dignitas ne Capitulum sit acephalum.*

173 *Semper, quod Ecclesia est Parochialis debet fieri expressio.*

174 *In aliquibus partibus Regni Neapolitani adsunt Dignitates rurales, & tunc quomodo concipi debet narrativa.*

175 *Beneficia patrimonialia debentur nationalibus, & 176.*

177 *Si contingat impetratio ab extero debet fieri expressio, aliàs nulla impetratio.*

178 *Beneficia Sacerdotalia debentur habentibus tunc dignitatem, & quæ dicantur Sacerdotalia, num. 179. 180. 181.*

182 *Canonicatus, & Dignitates, quæ habent annexum ordinem non requirunt in illis quod habeant talem Dignitatem, sed sufficit, ut infra annum quis ad dictum Ordinem ascendat, & num. 183.*

184 *Secundum multos est facienda expressio quando Canonicatui vel Dignitati est annexus Ordo Sacer.*

185 *Quando beneficium est litigiosum est exprimendum, & num. 186. sic cum est de iurepatronatus.*

187 *In supplicatione debet exprimi titulus beneficii.*

188 *In beneficiis ruralibus, in quibus non est titulus expressio quomodo concipi debeat, num. 189. & quid si erretur in invocatione, num. 190.*

191 *De iure communi vacatione expressa venit omnis modus, secus hodie.*

192 *Multa beneficia non dicuntur vacare.*

193 *Vacatio supponit ius mediante collatione.*

194 *Provisio debet esse valida, aliàs non consumit vacationem.*

195 *Ut inducatur vacatio per assequutionem secundi incompatibilis, requiritur possessio pacifica per duos menses, per quod tempus suspenditur vacatio.*

196 *Per extinctionem iuris ad rem non inducitur vacatio.*

197 *Provisio in forma dignum ut inducat vacationem oportet ut provisus sit examinatus, & idoneus repertus, & num. 198.*

199 *Provisio in forma gratiosa an inducat vacationem Litteris non expeditis, quæstio inter Datarium, & Rotam, num. 200. 201. 202. 203. 204. 205. & 206.*

207 *Ut beneficium dicatur plenum non requiritur possessio.*

208 *Vacatio potest contingere tripliciter, vel de facto, & de iure simul, vel de iure tantum, vel de facto tantum, & quæ sint istæ vacationes, num. 209. 210. 211.*

212 *Cum contigit vacatio de iure, & de facto rectè dicitur beneficium vacare.*

213 *Vacatio de iure tantum an sufficiat ad impetrationem, num. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. & 221.*

222 *An de possessione fieri debeat mentio, & nu. 223.*

224 *An sola vacatio de facto sufficiat pro impetratione num. 225. & 226.*

227 *Vacationis nomen ad ius in re restrendum.*

228 *Expresso uno vacationis modo non venit alius de iure, secus hodie per clausulam Sive præmisso, num. 229.*

230 *Uno modo dispositivè narrato existente falso, clausula Sive præmisso, non opitulatur.*

231 *Refertur* decisio in Melevitana beneficij coram Priolo.

232 *Clausula* sive præmisso *sufficit ut sit apposita in Supplicatione.*

233 *Narrativa* quod vacaverit, & vacet, *debet verificari de præterito, & præsenti.*

234 *Cum quis venit privandus beneficio ob aliquod delictum requiritur sententia condemnatoria sicuti cum ipso iure, quare requiritur declaratoria, & quæ differentia, num. 235. & 236.*

237 *Ante sententiam declaratoriam quis potest resignare, & quæ clausula apponi debet.*

238 *Privatus in contumaciam si compareat infra annum recuperat beneficium.*

239 *Reservatio purè, & dispositivè est exprimenda.*

240 *In impetratione beneficii exprimi debet valor etiam obtentorum sub pœna nullitatis, ex regula Cancellariæ.*

241 *Regula de exprimendo valore non inducit novam vacationem.*

242 *Regula hæc habet locum in provisionibus Apostolicis.*

243 *Expressio valoris dupliciter fieri potest per ascensum, vel non excessum.*

244 *Expressio facta per non excessum non probat per ascensum, & vice versa.*

245 *Valoris expressio debet percutere tempus gratiæ.*

246 *Valoris expressio habet nomen taxæ.*

247 *Valoris expressio secundum communem æstimationem fit in ducatis auri de Camera.*

248 *Ad vitandam nullitatem inventa est clausula augendi, & minuendi, quæ tamen non operatur litteris expeditis.*

249 *Regula de ex*primendo valore *habet locum in beneficiis non taxatis.*

250 *Diversa ratione requiritur valoris expressio in obtentis, & obtinendis.*

251 *Requiritur expressio mensis dispositivè cum impetrantur beneficia reservata ratione mensis.*

152 *Clausula* quovis *non includit vacationem contingentem in mense reservato.*

253 Non

253 *Non est satisfactum Regulæ si expressio mensis fiat dubitative.*
254 *Expressio mensis debet esse simplex, absoluta, & pura.*
255 *Expressio mensis requiritur etiam in gratia motu proprio facta.*
256 *In gratia si* neutri *debet fieri expressio mensis.*
257 *Expressio mensis requiritur in omni vacatione contingente in mense reservato, & n. 258.*
259 *Refertur doctrina* Gonzalez.
260 *Non requiritur expressio mensis cum beneficium est alias reservatum.*
261 *Cum reservatio contingit aliunde quàm ex mense, Litteræ habent diversum principium.*
262 *Cum beneficium est litigiosum non requiritur expressio mensis secundum* Garziam, *sed requiritur secundum* Gonzalez.
263 *An sit locus regulæ cum vacatio contigit in mensibus reservatis, quæstio inter* Garziam & Gonzalez. *& num. 264.*
265 *Germanus Regulæ sensus est quod fiat mentio de beneficiis quæ vacant in mensibus reservatis tantum.*
266 *Regula non comprehendit beneficia de jurepatronatus.*
267 *Debet exprimi in supplicatione in qua Diœcesi est situm beneficium.*
268 *Item per cujus obitum vacat, aliàs retardatur Litterarum executio donec corrigantur.*
269 *Error in nomine Oratoris annullat gratiam, & num. 270. & 271.*
272 Lotterius *remittit arbitrio Iudicis an Litteræ sint subreptitiæ, ex quo est erratum in nomine Oratoris.*
273 *Aliud est Litteras esse subreptitias, aliud Litteras non exequendas ante correctionem.*
274 *Quando nomina sunt similia non opus est correctione.*
275 *Qualitas clericatus est omnino exprimenda nec alias admittitur supplicatio.*
276 *Clericus ut obtineat beneficium debet habere exercitium Ordinis.*
277 *Clericus malè ordinatus nec pensionis est capax.*
278 *Cum pensiones reservantur in abstracto pro personis nominandis sufficit, quod sit clericus tempore nominationis, & num. 279.*
280 *Si impetrans non habet qualitates requisitas debet exprimere, veluti ætatem, nam taciturnitas ætatis inducit subreptionem, & debet petere dispensationem, nec sufficit narrare ætatem, n. 281.*
282 *Ætas in beneficiis simplicibus est ætas annorum quatuordecim.*
283 *Debet exprimi ætatis defectus in puncto, nec admittitur expressio cum illa dictione Circa.*
284 *Non datur dispensatio absque provisione Apostolica etiam si beneficia sint de jurepatronatus n. 285.*
286 *Quando dispensatio non potest obtineri à Sede Apostolica, patronus de novo præsentat.*
287 *Dispensatio datur propinquiori gradu, non remotiori, nisi pro nepotibus S. R. E. Cardinalium.*
288 *Solet dispensari pro consanguineis compatronorũ.*
289 *Cum petitur dispensatio super ætate exprimitur habilitas ad recitandum Divinum Officium.*
290 *Cum quis est provisus de beneficio quod requirit Ordinem Presbyteratus cum dispensatione super ætate, apponitur decretum quod cum pervenerit ad ætatem pro singulis Ordinibus sacris requisitam se promoveri ad illum Ordinem faciat.*
291 *Ponitur etiam clausula* quod deservire faciat Ecclesiæ per substitutum ab Ordinario approbandum.
292 *Ætas quatuordecim annorum sufficit ut sit capta*
293 *Ætas quatuordecim annorum sufficit ad obtinendos Canonicatus in Collegiatis.*
294 *Si Collegiata Ecclesia Canonicatibus adest annexa cura animarum, seu collegio, sufficit etiam ætas quatuordecim annorum, secus si exercitium Curæ esset penes ipsum Canonicatum.*
295 *In Canonicatibus Cathedralium habentibus Ordinem sacrum annexum requiritur ætas quæ est necessaria ad illum Ordinem sacrum suscipiendum.*
296 *Multi tenent quod requiritur quod actu habeant illam ætatem, alii quod sufficiat ut infra annum faciant se promoveri, 297.*
298 *Pro obtinendis* Dignitatibus *in Cathedralibus requiritur ætas viginti quatuor annorum completorum.*
299 *Dispensatio super ætate ad finem obtinendi Ordinem sacrum non suffragatur pro obtinenda Parochiali.*
300 *Ad obtinendam pœnitentiam seu præbendam pœnitentialem requiritur ætas annorum quadraginta.*
301 *Cum requiritur ætas cum præpositione* in *an sufficiat ut ætas sit capta.*
302 *Cum in Diœcesi vel Civitate non est Doctor vel Licenciatus potest Episcopus eligere alium non Doctorem.*
303 *Ætas computatur à die Baptismatis.*
304 *Dispensatus ad Ordines non censetur dispensatus ad beneficium, ideo irregularis hoc exprimere debet, quamvis habuerit dispensationem ad ordines*
305 *Episcopus potest dispensare cum illegitimo ad Ordines minores, & certum beneficium.*
306 *Si impetrans habeat aliquod beneficium quantumvis modicum exprimere debet, secus si temporalis fuerit titulus, num. 307.*
308 *Quando datur consuetudo retinendi duo incompatibilia sufficit ut solum exprimatur.*
309 *Quando non datur consuetudo tunc oportet peti dispensationem, & asserenti se fuisse dispensatum incumbit onus exhibendi.*
310 *Dataria solet dispensare super retentione incompatibilium, & quando dispensat cum aliquibus moderationibus, & num. 311.*
312 *Dispensatus super retentione incompatibilium, censetur dispensatus super residentia unius.*
313 *In resignationibus beneficiorum narrari etiam debet quod fuerit resignans ordinatus ad titulum illius beneficii, vel si resignaturus est frater vel nepos resignantis.*
314 *Cum impetrans timet de subreptione gratiæ debet esse sollicitus ne ab alio eludatur.*
315 *Non dicitur subreptitia gratia si ex clausulis generalibus sanare possit.*
316 *Cum subreptio est clara opus est nova impetratione.*
317 *Quid sit rescriptum reformatorium.*
318 *Gratia* Cui prius, *quæ, & quando dicatur.*
319 *Quid sit rescriptum revalidatorium, & quæ differentia inter revalidatorium, & reformatorium, num. 320.*
321 *Invaliditas primæ gratiæ ex duplici capite & quod sit rescriptum etiam* valere, & perinde valere, *num. 322.*

Gratia

323 *Gratia revalidatoria seu* perinde *fundamentum consistit in invaliditate prioris gratiæ.*

324 *Gratia* perinde , *seu revalidatoria non est nova gratia simpliciter, & n.* 325.

326 *Operatur ex tunc per retrotractionem quando non fuit alia gratia medio tempore concessa.*

327 *Sanat defectus narratos.*

328 *Convalidat autem omnia ne si in primis Litteris fuissent narrata.*

329 *Quando gratia non potest reconvalidare per rescriptum perinde, est petenda vera gratia ex integro quæ differt à nova provisione , secundum aliquos.*

330 *Gratia revalidatoria in uno supponere debet prioris gratiæ invaliditatem, n.* 331. *&* 332.

333 Lotterius *existimavit quod gratia perinde retrotrahatur etiam contra alium impetrantem medio tempore, sed contrarium verius, n.* 334. *&* 335.

336 *De lite debet fieri mentio in Gratia* perinde valere.

337 *Super uno* perinde valere *impetrari potest aliud* perinde.

338 *Cum subreptio vel defectus intentionis est in judicium deductus potest impetrari gratia Si neutri.*

339 *Lis est fundamentum gratiæ* Si neutri, *& gratiosæ subrogationis.*

340 *Quæ narratio requiritur in dispensationibus Apostolicis ne gratia sit nulla &* 341.

342 *Quæ narrativa pro absolutionibus ab irregularitatibus, & num.* 343. 344. *&* 345.

346 *Quæ narratio cum petitur dispensatio ab irregularitate contracta ob defectum natalium.*

347 *Habens plura impedimenta an teneatur omnia simul exprimere, & unicam Gratiam obtinere teneatur, an possit seorsim, laté agitur, num .* 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355.

356 *Authoris judicium.*

357 *An taciturnitas prioris dispensationis inducat subreptionem.* 358. 359. 360. 361. 362.

363 *Authoris sententia in hac re, &* 364. 305.

366 *Omnis subreptio inducit defectum intentionis, sed non vice versa.*

367 *Subreptitia Gratia an sit, non potest certo dignosci, nisi causa sit finita.*

1 EXEQUUTOR datus in Litteris Apostolicis, vel merus, vel mistus est: merus Exequutor dicitur ille cui committitur nudum ministerium exequendum absque jurisdictionis exercitio, cujus Officium in solo facto consistit , nec partes Judicis assumere potest ; & datur, ut plurimum, in Litteris Gratiosis, seu in forma Gratiosa expeditis , & cum est Gratia facta ab ipso Summo Pontifice: Mistus verò
2 Exequutor, cui non nudum ministerium tantum committitur, sed etiam jurisdictionis exercitium, & tenetur semper partes Judicis assumere, ut rectè procedat, prout millies dixit Sacra Rota Romana nostra Magistra, & inferius passim dicemus, & semper censetur talis cum Papa non facit Gratiam sed ipsi Exequutori faciendam committit , v. g. cum Litteræ in forma dignum expediuntur , & allegatis alibi adde *Buratt. dec.* 185. *& Rotam apud Amatum Dunozett. dec.* 193. *Vbert. cap.* 2. *num.* 30. Item omnes Litteræ pro dispensationibus Apostolicis. Fit etiam talis quandoque ex clausulis, quæ in Litteris apponuntur, de quibus jam dictum est: & hæc omnes admittunt, & pudet me in explicatione terminorum Doctores allegare. Indigent tamen hæc majori explicatione, si quidem licet verum sit, quod Exequutor datus in Litteris Gratiosis, in Gratijs factis à Papa , sit de sui natura merus, cum illi sit tantum commissa facti exequutio, puta in Beneficialibus , ut ponat in possessionem provisum , attamen ex accidenti hic merus
3 Exequutor poterit mistus effici, puta cùm adest legitimus contradictor , & possessor in Beneficio, tunc enim, non vigore rescripti, & commissionis efficitur mistus , sed per accidens, quia adest contradictor, quia tunc citari debet, & cum eo procedendum est, ut ritè, & rectè procedat Exequutor, ut fusius dicendum est, & tunc ex mero efficitur mistus, *Rota p.* 9. *recent. tom.* 1. *dub.* 42. *num* 9. *Salgad. de retent. Bull. par.* 2. *c.* 13. *n.* 57. *&* 65. *&* 69. *& Rota apud Rub. par.* 3. *dec.* 29. *Camerata par.* 1. *decis.* 33. *num.* 18. *Amayden. lib.* 1. *cap.* 5 *q.* 3 *sub num.* 50. *vers. hac conclusi* , etiam si possessor sit intrusus, ut dicunt , *Rota loco cit. decis.* 129. *& Camerata dict.*
4 *num.* 18. cujus rei optima est ratio, quia possessor non tenetur relinquere jus suum per solam Exequutoris declarationem , *Rota in Catanien. Beneficii* 26. *Junij* 1641. *coram Verospio.* semper enim,
5 quando agitur de removendo possessore Exequutor de mero efficitur mistus, & partes Judicis tenetur assumere, *Ludovis. decis.* 500. *num.* 6. *& dec.* 69. *num* 5. *Garz. de benef. par.* 6. *c.* 2. *num.* 110. *Rota recent par.* 3 *dec.* 187. *sub num.* 1. *vers quod autem, & par.* 9 *decis* 244. *n.* 7. *& in Cusentina Canonicatus coram Melsio* 5. *Julij* 1649. *vers. nullitas, quæ decisio habetur p.* 10. *recent. decis.* 314. & iterum *Rota in Montis Cassinen. Parochialis* 17. *Feb.* 1648. *coram Bichio, etiam p.* 10. *recent. decis.* 156 *in fine* , & apud *Amatum Dunozett. decis.* 193. *num* 2. *&* 866 *num.* 4. & apud *Eminentissimum Ottbob decis* 164 *num.* 10. *&* 12. & apud *Eminentissimum Celsum*
6 *decis.* 113. *num.* 4. *Gratiosus tamen Vbertus in prax. par.* 6 *de Exequutione Litterarum Apostolicarum fol.* 264. *vers. sed quando existimat* , quod merus Exequutor quando alius existit in possessione illum citare debeat, & audire suas exceptiones, citat *Rotam p.* 2. *recent. decis.* 64. *n.* 4. non autem desinat esse merus Exequutor, nec ab illo appellari , quia non cognoscit de tituli proprietate , & rejicit exceptiones, & citat *Caval. decis.* 397. maximè quando essent frivolæ, quia intrat clausula contra contradictores de facto : & idem Doctor de citationibus *cap.* 2. *num.* 59. docet, quod merus Exequutor non desinit esse talis si faciat actus pro justificatione, & quod non appellatur si rejiciat exceptiones, licèt teneatur citare possessorem, & citat *Rotam p.* 1. *recent. decis.* 187.

Sed hæc doctrina Uberti habet apud me ali-
7 quam difficultatem, quia certè communis sententia est , quod quando adest possessor , Exequutor tenetur partes Judicis assumere, ut ultra Doctores citatos, optimè *Felin in c. fin. de præsumpt. num.* 24. & millies decrevit *Rota* : ergo si tenetur partes Judicis assumere, fit Exequutor mistus, quia merus numquam Judicis partes exercet , nam implicat, ut merus Exequutor , cujus Officium in facto dumtaxat consistit, exerceat jurisdictionē, quæ in jure fundatur & expleat officiū non suum, proinde potest contingere, & ut plurimū evenit, quod possessor exceptiones relevantes proponat, quas rejicere non poterit Exequutor, sed teneatur super illis

interloqui si discussione indigeant, & quamvis in
Litteris adsit illa clausula *amoto*, super qua se fun-
dat *Vbertus*, tamen illa intelligitur de contradi-
ctoribus de facto non de jure, & cùm contradi-
ctor erit juris facit mistum Exequutorem, ut a-
8 bundè dictum est in cap. de Clausulis. Et quam-
vis Exequutor cum clausula *amoto* potest intru-
sum amovere, non tamen possessorem cum titu-
lo colorato, *Staph. de Litteris Gratia, fol. 98. vers.*
ex quo sequitur, Rebuff. in prax. nova provisionis in
verbo amoto, vers. nec virtute clausula, fol. mihi,
142. *Rebuff. in prax. part. 2 cap. 8. nu. 113.* ac pro-
inde dicit *Rodolf.* Exequutor tunc tenetur cogno-
scere de tituli validitate, *Ludovis. decis. 335. nu. 12.*
& cùm Exequutor merus facit actus pro justifica-
tione, vel citat, vel aliquem alium actum facit, non
est amplius merus Exequutor, sed mistus, nam im-
plicat in objecto, quod sit merus Exequutor, &
quod hos faciat actus, quia Officium meri Exe-
quutoris consistit in facto tantum, non in juris
exercitio. Cùm igitur assumit partes Judicis, cer-
9 tum est quod de mero evadit mistus, licet tamen
via executiva non admittatur, ut suo loco infra,
Deo dante, dicendum est, hoc enim est diversum;
potest enim esse, quod Exequutor fiat mistus, &
tamen adhuc exequutivè agatur, *Ludovis. decis.*
10 *335. num. 17.* Nec citatio partis mutat judicium
exequutivum, cum in illo adhuc quoque deside-
ratur, *Coccin. annot. 312. à num 9. cum sequentibus,*
usque ad 18 qui omnia dicta comprobat. Sic vice
versa licet Exequutor mistus præsertim, qui datur
in Litteris in forma dignum, non solum datus
censeatur ad exequendum nudum ministerium,
11 sed ad cognoscendum etiam prævia causæ cogni-
tione, an exequendum sit necne, ex sui natura vo-
catur mistus; per accidens enim potest esse, quod
fiat merus, cum nullus sit oppositor, vel contradi-
ctor, etiamsi adsint clausulæ illum talem efficien-
tes, optimè *Amayden. loco cit.* & dixit *Rotam Lu-*
cana Canonicatus coram Royas die 1. Iunij 1647.
& in Vicent. Parochialis 20. Iunij 1650. coram
Bichio part. 11. recent. decis. 59. num. 12. est apud Bi-
chium 431. & in Firmana Capellania 28. Aprilis
1651. coram Bichio num. 7. etiam part. 11. rec. decis.
143. est apud ipsummet *Bich. dec. 461.* & apud *E-*
minentiss. Otthob. decis. 186. num. 9. & decis. 118. &
229. apud Pent.
12 Mistus Exequutor potest pronunciare, tam
pro exequutione, quam non pro exequutione,
merus autem tantum potest desistere ab exequu-
tione, sed non potest declarare Litteras exequen-
das non esse, cùm nulla mandata sit ei cognitio:
mistus debet recipere probationes, pro justifica-
tione Gratiæ, etiam nullo opponente, & cum
non erit aliquis citandus omittere tunc poterit ci-
tationem, sed non potest omninò extrajudiciali-
ter procedere, ut suo loco dicemus, sed cum pro-
ductione jurium in actis *Amayden. loco cit. d. cap.*
5. sub num. 50.
13 Præcipuum Exequutoris misti Officium est in
verificando exposita, seu narrata Papæ, quæ in Lit-
teris continentur, ut videre an Litteræ subreptio-
nis, vel obreptionis vitio laborent: Sac. namq; *Tri-*
dent. Concil. in sess. 22. cap. 5. de reform. statuit, ut E-
xequutores Litterarum Apostolicarum ante illa-
rum exequutionem videant, & cognoscant an
Gratiæ per subreptionem impetratæ fuerint, quod
intelligendum est de misto Exequutore, nam me-
rus non cognoscit de subreptione, secundum *Rot.*
dec. 11. penes Rub. tom. 2. & decis. 406. part. rec.
Exequutor enim dum videt mandatum, seu Litte-
ras Apostolicas super Gratijs expeditas subrepti-
tiè, vel obreptitiè impetratas, cessare debet ab exe-
quutione Litterarum Apostolicarum, ut notant
communiter Doctores in *cap. super litteris de re-*
scriptis, qui textus licet loquatur de Litteris con-
tentiosis, attamen omnes nostri Canonistæ con-
14 cludunt à fortiori illius dispositionem etiam in
gratiosis locum sibi vendicare, & præsertim in be-
neficialibus, in quibus major ambitio considera-
tur, & intervenire præsumitur, *Rota part. 4. tom. 1.*
rec. dec. 161. num. 12. & 536. num. 4. part. 4. tom. 3.
rec. & in Cassan. Parochialis 26. Iunij 1652. coram
Bich. num. 1. penes ipsum dec. 520. ordine, & fuit
opinio antiqua Canonistarum, præsertim *Inn. in*
cap. postulasti, n. 1. eod. tit. & aliorum Canonistarũ,
15 in *d. cap. super Litteris.* Sic rescripta in contentio-
sis ope exceptionis in gratiosis ipso jure nulla cen-
seri docent, & de Litteris in beneficialibus habe-
mus expressa jura in *cap. constitutus, cap. cum adeò,*
cap. sedes, cap. ad audientiam il 2 cap. si proponente,
cap. postulasti cum cæteris, extra de rescriptis, cap.
cum teneamur de preb. cap. quod super his de fide
instrum. cap. non potest. de preb. in 6. cap. Gratia, cap.
si eo tempore, cum cæteris concordantibus, de rescrip.
in 6. omissis alijs, *Rota recent part. 5. decis. 24. nu. 4.*
& in Reatina pensionis, 13. Febr. 1651. coram Emi-
nentissim. Otthob. & penes ipsum 239. num. 3. & in
Firmana Beneficij, coram Bichio, 23. Maij 1653. pe-
nes ipsummet Bichium decis. 558. & 302. num. 4. a-
pud eundem Bich. Rota part. 13 rec. decis. 73. nu. 4.
16 ita ut provisio Beneficialis subreptitiè, vel obre-
ptitiè obtenta, non consumat vacationem antece-
dentem. *Rota decis. 628. num. 7. part. 9. tom. 2. rec.*
& 569. part. 5. rec. & Rota in Meleuitana Beneficij
coram Bichio 25. Iunij 1649. num. 19. penes eundem
388. & in d. Firmana Beneficij coram eodem num. 6.
materiam tamen tractant Nostri in *d. cap. super*
Litteris de rescriptis, & Doctores morales tra-
ctant de legibus cum de Dispensatione loquun-
tur, & certè cum nimis Authorum fuerit numerus
scribentium in varias sententias inciderunt, & in
Theorica scribentes cum practicis non concor-
dant; omniumq; Doctorum sententiam afferre ni-
mis esset laboriosũ; sufficiet enim benigno Lecto-
ri, ut principaliores sententias referamus, præ-
sertim enim *Rota* sententias, & dicta in hac mate-
ria, cum quibus Judices in foro judiciali nostro
Ecclesiastico se conformare maximam habent ne-
cessitatem.
Imprimis multi nostri Doctores utriusq; pro-
17 fessionis magnam faciunt differentiam inter ob-
reptionem, & subreptionem, & inter recentiores,
August. Barbos. in c. super Litteris de rescriptis, Cor-
rad. in prax. disp. lib. 7. cap. 4. sub n. 4. ubi docet se-
cundum omnium antiquorum ac peritorum Cu-
rialium sententiã distingui subreptitio ab obrepti-
tio Rescripto, ut subreptitium dicatur & censea-
tur, quando Papa jam intellexit, quod ab eo peti-
tur, verum in ipsa petitione fuit veritas tacita, quæ
omninò narranda erat, vel fuit in ea aliquod fal-
sum narratum: Rescriptum verò obreptitium il-
lud propterea fit quando videlicet per verborum
involutionem, aut cautam loquelam ironicam
& callidam offuscatur plena concedentis intelli-
gentia, *Corradus citat. Innoc. in cap. cum dilectus,*
num.

num.3. de rescriptis, quod etiam deprehendi sufficienter dicit ex diversa rescriptia, seu Litteris Apostolicis, in quibus dici consuevit, quod Litteræ non possint de subreptionis, vel obreptionis vitio notari, & alibi, non minus subreptitiè, quam obreptitiè: & sic tanquam duo apponuntur, aliàs sequeretur quod Litteræ Apostolicæ aliquid superfluum continerent, quod omninò est negandum, cùm in illis quodlibet verbum debeat operari: alij tamen dicunt subreptitium esse Rescriptum, seu Gratiam quando aliquid tacetur, quod erat exprimendum, obreptitium cum falsum aliquid exprimitur, & ita præter alios videtur dixisse Rota in multis locis, præsertim in *Auxien. Parochialis 28. Maij 1656. coram Bevilacqua, vel par. 12 recent. decis. 179. à num. 12. cum seq* in qua decisione fuit dictum, quod Breve absolutionis à censuris ob recursus ad Judices Laicos fuit obreptitium, quia Papæ fuit narratum falsum, nempe fuisse habitos recursus ad tuendam Ecclesiasticam jurisdictionem; subreptitium verò, quia non fuit narratum Papæ, quod pro hujusmodi recursu alter fuerit expulsus à possessione parochialis

18 Doctores etiam practici nullam differentiam constituunt in his, & confusè obreptitias, vel subreptitias Litteras vocant, & dicunt quoties malè impetratum est sive falsum exprimendo, sive verum necessario exprimendum tacendo, & hæc esse verba synonima, & dupliciter hæc committi, vel exprimendo falsum, vel tacendo verum, quia duplex mendacium dici potest, vel falsum asserendo, vel verum tacendo, ita *Decius in c. super Litteris de rescriptis, ubi notabiliter Fagnan. num. 9. Sanchez de matrim. lib. 8. disp. 21. num. 2. Meroll. tom. 2. disp. 4 cap. 6. dub 25. num. 339. Pontius de matrim lib. 8. cap. 16. num. 1. Menoch. de arbitrariis casu 201. à num. 10. cum sequentibus.* Peritissimus Regens *Merlinus controv. 87. num. 21. Trentacinquius lib. 1. resol. tit. de rescriptis, & privil resol. 5.* ubi allegat plura jura, & alijs omissis *Amayden de stylo Dataria lib. 1. cap. 33. sub num. 24. Vbertus de Executione Litterarum Apostolicarum fol. 247. vers. quantum ad secundum*, omne enim id, quod omissum, sive falso expressum potuit mentem Principis movere ad dandum, seu concedendum, vel negandum, dicunt subreptitium vel obreptitium, ut *Amayden loco cit. quicquid Ludovis.* Sed vidi multas alias Rotæ decisiones, in quibus confunditur subreptitia cum obreptitia Gratia, & omissis plurimis ex condicto, *vide decis. in Romana Officiorum 27. Novembris 1658. coram Bevilaqua 395. par. 12. recent. num. 6.*

19 In primis statuenda est Regula certa, quod in gratiosis præsertim beneficialibus impetrata per subreptionem ipso jure sunt invalida, & nullius momenti, ut de beneficialibus loquitur textus in *cap. 2. de filijs presb. in 6.* in quo textu dicitur: Si is cum quo fuit per Sedem Apostolicam dispensatum, ut non obstante defectu natalium, quem patitur, ad omnes Ordines promoveri valeat, & obtinere Beneficium etiam si curam habeat animarum, dispensationem aliam, tacito de prædicto defectu, postmodum obtineat à Sede præfata, ut duo aut plura Beneficia similem curam habentia possit recipere, si aliàs canonicè conferantur, & ea simul licitè retinere, talis dispensatio cum non sit verisimile Sedem ipsam cum illo prædictum patiente defectum voluisse si hic fuisset expressum eidem in pluralitate Beneficiorum hujusmodi dispensare, veluti per subreptionem obtenta, nullius penitus est momenti.

20 Ex quo textu notandum est, quod hæc nullitas oritur ex defectu intentionis Papæ concedentis, ut ibi, cum non sit verisimile, optimè *Rota decis. 179. n. 10. p. 12. recent.*

Insuper omnia rescripta habent in ventre illam clausulam, & tacitam conditionem quamvis illa non exprimatur, *si preces veritate nitantur, Alexander Tertius c. 2. de rescriptis, & Innocentius Tertius c. quod super his de fide instrum. l. fin. C. de diversis rescriptis*; nam si deficit intentio, deficit & consensus concedentis: gesta verò absque consensu nulla sunt. Nec minus causat involuntarium falsitas expressa sive tacita, quam error, & ignorantia; hæc enim nulla dicimus ex defectu voluntatis: ergo etiam & illa, cum in utriusque operatione deficiat voluntas in operando, maximè verò in materia beneficiali, quæ propter ambitiosam naturam quam intrinsecè habet, majus requirit voluntarium, & efficaciorem voluntatem in concedendo: quod benè observavit *Guglielm. Anth. de moratoriis tit. cons. 77.* deficit tunc voluntas Principis, quia concessio, quæ dependet ab eius voluntate non potest dici, quod fuerit circa ignorata per ipsum concedentem, & suppressa per impetrantem: unde non à Principe, sed ab ipsomet Oratore decipitur, non Princeps ipsum, sed ipse Principem decipit. Et quicquid sit de illa quæstione, an involuntariè gesta ipso jure nulla sint, an verò annullanda officio Judicis, quam tractant Theologi in materia de actibus humanis & Civilistæ, ac alij *Doctores in materia de contractibus, Sanchez in tract. de matrim.* attamen in hac nostra materia communis est sententia, quod ob defectum intentionis Papæ Litteræ super gratiosis, præsertim in beneficialibus, cum subreptitiè, vel obreptitiè impetratæ sunt, nullius momenti ipso jure sunt, per dictum textum in *c. finali sive 2. de filijs presbyt. in 6.* quem etiam textum inducit *Suarez ad dispensationes in voto, ut videre est ipsum de leg. tom. 2. lib. 6 de irritatione, & dispensatione voti, c. 27. num. 3. late Marescottus var. lib. 2. cap. 99. Gugliel. Anth. de Moratoriis tit. 7 concl. 29. à num. 12. cum sequentibus. Trentacinque var. lib. 1. tit. de rescriptis, resol. 7. & resol. 5. num. 2. Oldrad. de rescriptis prælud. 9. per totum & num. 32.* docuit quod in gratiosis Litteræ subreptitiæ nec naturaliter nec moraliter sunt validæ.

21 Igitur super defectu intentionis se fundarunt jura nostra ad ita statuendum, nempe ut quæ subreptitiè, vel obreptitiè obtenta sunt rescripta, sive verum tacendo, sive falsum narrando, sunt nulla, ut dixit *Suarez loco cit. num. 7.* siquidem si gratiosam contineant materiam ipso jure talia censeantur, si verò contentiosam, quia verò tunc adest oppositor, per illius exceptionem proponendam, *glos. in dict. cap. fin. de filijs presbyt. in 6. in figuratione casus vers. nota Honor in sum. Iuris canonici lib. 1. in tit. de rescriptis, numer. 5. Menoch. de arbitr. cas. 201 Sanchez de matrimon. lib. 8 disput. 21. in principio, Merolla loco cit. n. 340.*

22 Et cum in rescriptis aliquid Gratiæ, vel justitiæ simul continetur, tunc spectandum erit ad quid principaliter rescripta sunt concessa, nam si materiam Gratiæ principaliter contineant, licèt accessoriè etiam justitiæ, veluti si Litteræ contineant

principaliter Beneficij provisionem licèt in eis concedatur jurisdictio ad exequutionem, & exercenda sit etiam jurisdictio contentiosa, quia repertus est contradictor, seu possessor, tunc quia principaliter conceduntur Litteræ ad faciendam provisionem Beneficij: jurisdictio verò venit accessoriè ad Gratiam. Ideò si Litteræ impetratæ sunt per subreptionem, sive obreptionem, ipso jure nullæ sunt, & sic vice versa si principaliter Litteræ, seu rescriptum contineant justitiam, accessoriè Gratiam, non ipso iure nullum, sive nullæ sunt, sed ope exceptionis si subreptio, vel obreptio fuerit in impetratione adhibita, *Abbas Panormit. in c. constitutus num.6. & cap. ad audientiam el 2. num.14. de rescriptis. Tuscus litt S. concl. 722. num.16. Sanchez lib.8. de matrim. disp.21. num.6. Merolla loco cit. num. 341. Oldradus de rescriptis, prælud.9. num.4. & prælud.25. num.7. & 8.* & licèt *Felinus in d. c. ad audientiam el 2, col. penult. de rescriptis*, dicere videatur, quod Exequutor Litterarum gratiosarum ubi partes Judicis assumit,
23 tunc Literæ naturam rescripti ad lites sortiri debeant, & non rescripti ad Gratias, *Oldrad. tamen in dict. prælud. 25. num.30.* id intelligit, quando Exequutor esset aliàs Judex Ordinarius. Verior tamen opinio est, ut supradictum est, scilicet, quod spectandum sit, quod principaliter agatur, sive concedatur, nam ex natura rescripti principalis regulatur accessorium nempe jurisdictio, & ita quoque *Trentacinq. de rescriptis resol.5. num. 117.* Verum tamen est, quod processus factus ab Executore rescripti gratiosi subreptitij nullus est atque nullius momenti, quia cum Gratia principalis sit subreptitia, & nulla, nullaque jurisdictio ei vigore Litterarum continentium dictam Gratiam conceditur, & processus factus ab que jurisdictione nullus omninò est, estque nullitas hæc una de tribus insanabilibus, *Oldrad. prælud.9. num.2. Gabriel. cons.57. num.22.* latius & optimè *Trentacinqu. d. tit. de rescriptis d. resol.5.*
24 *num.7.* qui assignat rationem, quando Exequutor fuit datus una cum Gratiæ concessione, & sicuti subreptio vitiat Gratiam, quæ ipso iure est nulla, sic Exequutor ex dictis Litteris nullam recipit jurisdictionem, nam Litteræ sunt accessoriæ ad
25 Gratiam, & consequenter processus nullus. Limitat tamen *Trentacinqu.* nisi cum Beneficij v. g. concessione deputaretur Judex cum causæ cognitione, qui sua n proferret sententiam, nam tunc secundum ipsum processus valeret, & traheret in rem judicatam respectu partis, nam tutum respectu ipsius in foro conscientiæ. Item temperat *Trentacinqu.* nisi Litteræ Exequutoriæ essent impetratæ seorsum ex intervallo, quæ solùm essent subreptitiæ, non autem Litteræ Gratiæ principalis; nam tunc processus valeret, nisi tamen subreptio attingeret iurisdictionem, nam tunc nullus *Oldrad. prælud.25. num.53.*

26 Nec absque aliqua difficultate proceduntur difficultas tamen maxima inter nostros consistit in explicatione huius veritatis tacitæ, vel falsitatis expressæ, quæ scilicet caus[et] subreptionem vel obreptionem, vitiatque huiusmodi rescripta. In quantum ad veri taciturnitatem (in qua minorem dolum, & minus involuntarium considerant multi Doctores, quam in falsi suggestione) existimant aliqui Doctores, quod in beneficialibus, & cæteris materijs gratiosis, sive taciturnitas fuerit causa finalis concessionis, vel ut alij vocant, sine qua non; sive impulsiva, vel ut alij dicunt concomitans, semper causet subreptionem, & consequenter Gratiam, quam continent Litteræ, seu rescriptum, nullam reddi, & invalidam Litterasque & rescripta nullas, & nulla esse, sive subreptitia, seu obreptitia, ita *Glossa in cap. finali de filijs presbit. in 6. in casus figuratione, Abbas in cap. ad aures, de rescriptis, num.4. Decius in cap. postulasti eodem tit. num.10.* ubi etiam *Fel. Cassad. decis.12. num.14. de præbendis*, & de omnibus gratiosis generaliter loquendo, idem *Abbas in cap cæterum, num.3. de rescriptis, Alexand. cons.161. vol.7. & 95. eodem lib.7; Tuscus lit. S. concl.270. Oldrad. de rescriptis prælud. 9. num.55. Costa de facti sententia. dist.15. cen. prim.* & alij passim. Fundamentum huius sententiæ est *in cap postulasti, de rescriptis*, in quo textu fuit rescriptum ab Innocentio Tertio, Episcopo Vertimensi, Litteras impetratas ad beneficium obtinendum nullas esse, si in earum impetratione de Vicaria, quam obtinebat, nulla fuerit facta mentio, quia tacita veritate; & redditur ibi ratio, quia pro habente Beneficij sufficientis subsidium ex certa scientia super obtinendo alio Beneficio de levi non scribimus, quin faciamus de primo in nostris Litteris mentionem: & notanda sunt illa verba *de levi*, non enim dicitur absolutè, non scribimus, sed de levi, idest, non ita facilè, & semper, quasi dicat Papa, non omninò negamus hanc Gratiam, sed non ita facilè concedimus illam, ac propterea veritas fuit tacita non in causa finali, sed in impulsiva, & tamen adhuc ibi deciditur, quod Litteræ fuerunt nullæ: ergò sive contingat taceri veritatẽ in causa finali, sive in impulsiva, Literæ semper erunt subreptitiæ, & nullæ: quod & confirmasse videtur expressè *Bonifac. VIII. in cap. non potest, & cap. si motu proprio, de præb. in 6.* in quibus juribus videtur hæc sententia magis, & apertiùs probari quoniam *in d. cap. non potest*, disposuit, *Bonif.* quod non prodest dispensatio super pluralitate Beneficiorum obtenta, cùm in eadem impetrans subticuit quantumcumque modicum Beneficium, & *in d. cap. si Motu proprio*, statuit, quod cùm quis obtinuit Gratiam super Beneficio à Sede Apostolica ad sui sive alterius petitionem, si in ea taceatur quantumcumque modicum Beneficium illam veluti subreptitiam nullius esse momenti, quia tacita veritate, & tamen non potest considerari causa finalis in taciturnitate modici ac tenuis Beneficij: quare idem dicendum videtur in modico ac tenui Beneficio. Igitur videtur concludendum, quod quælibet veritas cùm tacetur annullat Litteras, seu rescripta continentia seu continentes Gratiam præsertim beneficialem, & hoc ad compescendum ambitionem, quæ in beneficialibus reperitur; nec recurrendum esse ad causam finalem, vel impulsivam, quia in istis gratiosis, & ambitiosis voluntas requiritur concedentis enixa, & liberà nedum voluntaria, nam defectus intentionis tollit liberum, quamvis in causa impulsiva versetur, & ita etiam videtur apertè tenere *Regens. de Aponte cons.2. num.182. qui num.185.* id limitat nisi aliter constaret de mente concedentis, nam tunc subreptio in causa impulsiva non irritaret Gratiam & *num.184.* docet ex proemio colligi causam finalem, *Rota apud Durand. decis.280. num.7. & Tuscus d. conclus.720. num.16.* dicit quod quando tacetur id, quod fuisset expressum, non

ita

ita de facili Papa concessisset, sive id quod tacetur sit in causa finali, sive impulsiva Gratia est nulla: *Tascum* multi sequuti sunt.

27 Alij verò dixerunt tunc veri taciturnitatem causare, ac efficere subreptionem, quando hæc taciturnitas versaretur in causa finali concessionis, cùm scilicet aliàs non fuisset concessurus si expressa fuisset; secus autem si in causa impulsiva, cùm scilicet Princeps difficilius concessisset si expressa fuisset veritas: hanc opinionem sustinere videtur *Molina de justitia, tom. 1. tract. 2. disput. 173. vers. ut item, cum alijs sequentibus. Covarr. var. lib. 2. cap. 20. num. 35. vers. falsitas, Bellonus cons. 20. nu. 19. Paulus de Castro, cons. 369. lib. 2. Regens Merlin. tom. 1. seu cent. prima, contr. 54. num. 5.* quam & tenere videtur *Rota penes Seraph. dec. 993. & 998.* in quibus decisionibus dicitur, quod Gratia in evidentem non dicitur subreptitia, vel obreptitia, si utilitas, quæ est causa finalis, verificetur, licet subreptio contingat in alijs: unde solum in evidenti utilitate considerandam esse subreptionem, quia dumtaxat illa est causa finalis concessionis, & ita etiam *Gen. in prax. cap. 90. num. 5. Ricc. in prax. resol. 14. num. 5. Boss. tom. 3. tract. 18. num. 91. & 92.* & alij quamplures.

28 Hæc sententia probatur ex pluribus juribus, & primò ex *cap. finali de filijs presb. in 6.* in quo annullatur dispensatio super defectu natalium quoad Ordines, & Beneficia, si aliam dispensationem ad plura curata obtinuerit tacito prædicto defectu, quia non est verisimile Sedem Apostolicam voluisse dispensare super pluralitate beneficiorum cum patiente defectum hujusmodi natalium, & ecce quod tunc annullantur Litteræ gratiosæ, quando in causa finali tacetur veritas; quando scilicèt ea expressa Princeps non concessisset, prout indicant illa verba: Cum non sit verisimile Sedem ipsam cum illo prædictum patiente defectum: Ecce quod tunc annullantur Litteræ Gratiosæ, quando in causa finali tacetur veritas & quando ea expressa Princeps non esset concessurus, quia hoc important illa verba; Cum non sit verisimile Sedem ipsam cum illo prædictum patiente defectum voluisse, si hoc fuisset expressum, eidem in pluralitate beneficiorum hujusmodi dispensare.

Item probatur ex *cap. dudum, de præb. in 6.* ibi: Considerantes quoque, quod nos exposito nobis de potestate prædicta nihilominus Litteras Gratiosas daremus in dictis partibus non habita mētione de ipsa: Ex hoc texto colligitur clarè, quod si tacetur aliquid, quo expresso adhuc Gratia concederetur, taciturnitas illius Gratiam, seu Litteras continentes Gratiam non annullat; qui textus est Litteralis in beneficiali materia.

Alij verò *Doctores* docent tunc taciturnitatem
29 Gratiam, seu Litteras vitiare, & irritas reddere, quando tacitum fuisset aliquid, quod jubent jura exprimere, quia Principis voluntas regulatur secundum jus; ita videtur sentire *glossa in clem. prim. de præben. in verb. vel alters,* ubi plenè *Flam. Paris. de resignatione lib. 6. quæst. 2. num. 86. lib. 10. quæst. 2. num. 18. Rodriquez quæst. 99. Regul. tom. 2. quæst. 46. Rota apud Mohedan. decis. 7. sub tit. de rescript. in fin. Spada cons. 82. num. 5. tom. 2. Verall. dec. 310. num. 3. part. prima & decis. 46. part. 2. & 214. nu. 1. part. 3. Rota apud Bichium decis. 325. sub num. 22. Add. ad Mohedan. decis. 7. litt. C. Oldrad. de rescrip. prælud. 13. num. 15. & prælud. 12. num. 37. Tuscus lib. 5. conf. 720. num. 12. Reg. Merlin. prima controvers. 54. num. 8. & 9.* aliàs in gratiosis nulla concessio esset tuta si omnia essent exprimenda, quæ de jure non præstant impedimentum; allegat *Menochium consil. 316. & Gratian. cap. 135. num. 6.* & alios.

30 Hanc sententiam multi alij dilataverunt, & dicunt taciturnitatem qualitatis quam jura jubent exprimi, reddere Gratiam subreptitiam, quamvis constet de Principis voluntate, & vellet, & foret concessurus ea qualitate sibi non narrata & sic etiam vice versa, quia forma, quam jura exprimunt est solvenda *l. prima de lib. & posth.* hæc sententia probatur expressè ex *cap. non potest, & cap. si motu proprio de præb. in 6.* ex quibus juribus clarè colligitur, quod taciturnitas Beneficij antea obtenti annullat Litteras quantumvis modicum sit Beneficium, quia jura jubent exprimi obtenta prius, *ut in cap. ad aures, cap. cum adeò, cap. constitutus, cap.*
31 *postulasti, & cap. ad audientiam, il 2. de rescript. ita Franc. in d. cap. si Motu proprio, num. 7. Suarez loco cit. lib. 6. de voto, cap. 27. num. 5. Sanchez de matrim. lib. 8. disp. 21. num. 13.* & alij penes *Meroll. disp. 14. cap. 6. dub. 25. num. 349. Covarr. d. cap. 20. num. 56. Corrad. in prax. dispens. lit. 7. cap. 4. num. 52. Fagn. in cap. super Litteris de rescriptis, num. 58. Letter. in lier. 2. quæst. 54. num. 31.* ubi allegat *Farinac.* & alios.

32 Quod procedere dicunt multi, sive dolo, sive ignoranter contingat hæc taciturnitas, nam ignorantia non excusat cum forma à jure præscripta non est observata, nam ignorantia solum dolet culpæ rationi, non tamen supplet ea quæ fuerunt omissa, & ex legis dispositione servanda erant, ita *Corrad. loco cit. num. 52. & fuit opinio Ian. in cap. accidens de crimine falsi.*

33 Item asserunt, quod non solum taciturnitas causat subreptionem, quando contigit in illis, quæ jura mandant exprimi, sed etiam cum expressio jubetur non à jure, sed à stylo inveterato, nam stylus facit ius, ut dicitur in *cap. quam gravi, de crimine falsi,* quamvis constet Principem fore concessurū si expressum esset, nam etiam taciturnitas eius, quod exprimendum est de stylo causat subreptionem. *Menoch cas. 201. num. 28. Mascard. de probat. concl. 846. Sanchez disp. 21. num. 16. Meroll. loc. cit. num. 352. Barbos. in cap. super Litteris, num. 9. de rescriptis, Oldrad. de rescriptis, locis citatis. Tuscus locis citatis, Rota apud Bichium decis. 325. Oliver. ad Ludovis. decis. 150. sub num. 11.* ubi citat alios *Doctores.* Existimat verò *Oliverius*, quod Gratia non potest dici simpliciter subreptitia ex taciturnitate eius, quod si expressum fuisset movere potuisset ad Gratiam denegandam, sed id solum, quod in iure reperitur expressum, quod eo expresso Gratia non concederetur, & citat *Menoch. d. cap. 201. num. 26. & Garz. part. 8. cap. 3. sub num. 1.* ... ac idem dicendum ait de eo quod in stylo exprimendum venit: sic etiam sentire videtur *Rota penes Ca-*
34 *rillum decis. 76. num. 13.* ubi dicitur quod Gratia non dicitur subreptitia ex taciturnitate eius, quod iura non mandant exprimi, quia tantum ea sunt narranda, quæ de iure sunt exprimenda, nec curandum est an Papa si scivisset difficilius consensisset; ibidem allegatur *Caldar. cons. 6. ante fin. vers. per prædicta, de præb. Felin. in cap. postulasti, num. 1. col. 4. in fin. vers. declara etiam de rescriptis. Rota in dec. 100. num. 23. part. 5. rec.* Notes tamen, quod non eodem

65 Adducitur textus in cap. super Litteris, qui habet locum etiam in gratiosis.
66 Cùm rescriptum est unicum, & indivisibile aut una oratione terminat, si in causa finali sic subreptio, totum nullum est sive sit subreptio ex taciturnitate sive ex falsa expressione.
67 Subreptio contingens ex simplicitate & ignorantia, & non est causa concessionis totius rescripti, sed partis, non vitiat totum rescriptum, sed est pars in qua fuit commissa subreptio.
68 Subreptio dolosa, & fraudulenta quamvis non fuit causa concessionis totius rescripti sed forma, annullat totum rescriptum.
69 Ignorantia crassa quantumvis dummodo non fuerit ingens temeritas excusat à parte irritationis totius rescripti secundùm Sanchez. contrarium alij num. 70.
71 Subreptio in una parte rescripti totum non annullat secundùm multos, quando partes sunt omninò separata.
72 Contrarium Canonista etiam si sit subreptio in causa impulsiva commissa, num. 73.
74 Theologi docent, quod subreptio ex falsi expressione totum annullat cum versatur circa causam finalem, & adducuntur verba Sanchez.
75 Adducitur opinio Joannis Baptistæ Marchesani.
76 Marchesanus facit distinctionem inter veri taciturnitatem, & falsi expressionem.
77 Textus in cap. super Litteris promiscuè loquitur nec distinguit inter veri taciturnitatem aut falsi expressionem.
78 Refutatur opinio Alexandri Trentacinquij.
79 Adducitur sententia Theodosij Amayden 80. 81. 82. 83.
84 Discutitur decisio Rota in Melevitana erectionis coram Carillo num. 85. & 86.
87 Quid scripserit Prosper Fagnanus in materia subreptionis adducitur num. 88. 89. 90. 91. & 92.
93 Iudicium Authoris in materia subreptionis, & obreptionis 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.
101 Incerti juris non est facienda mentio.
102 Sollicitatoris error an noceat principali num. 103. 104. & 105.
106 Curialis aut sollicitator falsum exprimens nullam incurrit Excommunicationem.
107 Clausula motu proprio tollit vitium subreptionis, non tamen tollit inhabilitatem aut defectum intentionis, qui pariter annullat Gratiam, num. 108.
109 Clausula motu proprio non tollit vitium falsa expressionis secundum multos, & 110.
111 Clausula quorum tenorem, non supplet vitium falsa expressionis.
112 Clausula, quod de subreptione, vel obreptione dici nequeat, tollit vitium subreptionis si fuerit juncta cum clausula Sublata, secundum Rotam num. 113.
114 Clausula litis statum, tollit subreptionem ex taciturnitate litis resultantem.
115 Quid probare debeat opponens Litteras, & Gratiam esse subreptitiam.
116 Concludenter probare debet ita ut exceptio turbida non retardet, num. 117.
118 Refutatur opinio Trentacinqu, Tusci, & Oldradi.
119 Cum constat de voluntate Papa non potest dici de subreptione.
120 In beneficialibus debet fieri expressio omnium, quæ mandant exprimi Canones, & expressio clara esse debet.
121 Expressum dicitur, quod colligitur ex verbis expressis.
122 In supplicatione quæ porrigitur Papæ pro impetrando beneficio debet designari ipsum beneficium secundum suas qualitates, aliàs gratia nulla.
123 Omnia beneficia conveniunt in genere, at differunt specie, secundùm qualitates adiectas.
124 Regula Cancellaria 57. mandat exprimi qualitates beneficiorum.
125 Qualitas exprimenda de stylo est quoque exprimenda.
126 Qualitas, qua mutat substantiam & est exprimenda, potissima illa est an beneficium sit regulare, vel seculare.
127 Impetrans beneficium regulare, cum ipse est secularis indiget duplici gratia.
128 Regulare, vel seculare non ex persona conferentis sed ex persona provisa denominatur.
129 Canonicus Regularis potest obtinere beneficia curata, secus simplicia.
130 Beneficij qualitas est perpetuitas, & debet exprimi in supplicatione ad differentiam manualis.
131 Ne fiat præjudicium habentibus potestatem nominandi.
132 Sufficit, ut exprimatur hac qualitas, nec indiget justificatione.
133 Papa provisio non mutat statum manualitatis, si de eo non fiat mentio nisi illius scientiam habuerit, & voluntatem mutandi, num. 134.
135 Papa si pluries contulerit beneficium manuale, succedente vacatione, redit ad proprium statum, secundum Corradum, nisi habuerit voluntatem Papa mutandi statum, num. 136.
137 Beneficium an sit simplex, vel Curatum est exprimendum.
138 Quid dicatur Curatum, num. 139.
140 Quis stylus Dataria.
141 Cum fuit falsa expressio, quod beneficium est Curatum, & non est tale, gratia secundum multos est subreptitia, secus secundum alios de beneficijs, qua habent curam habitu, an sit facienda mentio variè loquuntur Doctores num. 143.
144 Resolutio dubij.
145 Ecclesia non desinit esse Curata, quia Parochiani alibi suscipiunt Sacramenta.
146 Cum cura est in Cathedrali, & penes Parochum, debet fieri mentio.
147 Cum cura exercetur per Vicarium, aut Oeconomum debet fieri mentio.
148 Cura debet probari concludenter ad effectum subreptionis.
149 De Cura jurisdictionali non est facienda mentio.
150 Cum impetratur Canonicatus in Cathedralibus debet fieri expressa mentio.
151 Cum providetur Canonicatus in Cathedrali ponitur illa clausula Recipi in fratrem.
152 Debet fieri etiam expressio, cum impetratur Canonicatus in Collegiata. Differentia inter Canonicatus in Cathedralibus, & Collegiatis, & num. 154.
155 Cum impetratur Dignitas in Cathedralibus debet fieri expressa mentio, & qua prima dignitas, & num. 156.
157 Prima Dignitas in Cathedralibus debet esse Doctor, vel Licentiatus, juxta Decretum Tridentini.

158 De-

158 *Decretum* Sacri Concilij *locum habet in primis Dignitatibus etiam hisce temporibus, & n. 159.*

160 *Non attenditur nomen Dignitatis, sed substantia rei.*

161 *Sufficit, ut qualitas Doctoratus de facto verificetur.*

162 *Quando prima Dignitati est annexa cura debet fieri mentio.*

163 *Cum cura est annexa alteri cura accessoriè, non est opus, ut de hac fiat mentio, secus si principaliter.*

164 *Quid exprimi debeat, cum quis vult impetrare Theologatum in Cathedralibus.*

165 *Consuetudinem retinendi Dignitatem, & Canonicatum non improbant Canones, & tunc oportet ut fiat narrativa sub nomine consuet, non autem solus, num. 166. & 167.*

168 *Non apponitur Decretum de dimittendo, quando est consuetum, ut quis possit retinere Dignitatem & Canonicatum.*

169 *Habens prabendam Theologalem poterit obtinere aliam Dignitatem, cum adest consuetudo obtinendi Dignitatem, & Canonicatum, quia prabenda Theologalis non est Dignitas.*

170 *Cum verò non est consuetudo obtinendi hac simul si non sit facta expressio, nulla est provisio.*

171 *Consuetudo unius Ecclesia non extenditur ad aliam.*

172 *In Collegiatis Ecclesiis debet esse prima Dignitas ne* Capitulum *sit acephalum.*

173 *Semper, quod Ecclesia est Parochialis debet fieri expressio.*

174 *In aliquibus partibus Regni Neapolitani adsunt Dignitates rurales, & tunc quomodo concipi debet narrativa.*

175 *Beneficia patrimonialia debentur nationalibus, & 176.*

177 *Si contingat impetratio ab extero debet fieri expressio, aliàs nulla impetratio.*

178 *Beneficia Sacerdotalia debentur habentibus tunc dignitatem, & qua dicantur Sacerdotalia, num. 179. 180. 181.*

182 *Canonicatus, & Dignitates, qua habent annexum ordinem non requirunt in actu quod habeant talem Dignitatem, sed sufficit, ut infra annum quis ad dictum Ordinem ascendat, & num. 183.*

184 *Secundum multos est facienda expressio quando Canonicatui vel Dignitati est annexus Ordo Sacer.*

185 *Quando beneficium est litigiosum est exprimendum, & num. 186. sic cum est de iurepatronatus.*

187 *In supplicatione debet exprimi titulus beneficij.*

188 *In beneficiis ruralibus, in quibus non est titulus expressio quomodo concipi debeat, num. 189. & quid si erretur in invocatione, num. 190.*

191 *De iure communi vacatione expressa venit omnis modus, secus hodie.*

192 *Multa beneficia non dicuntur vacare.*

193 *Vacatio supponit ius mediante collatione.*

194 *Provisio debet esse valida, aliàs non consumit vacationem.*

195 *Ut inducatur vacatio per assequutionem secundi incompatibilis, requiritur possessio pacifica per duos menses, per quod tempus suspenditur vacatio.*

196 *Per extinctionem iuris aarem non inducitur vacatio.*

197 *Provisio in forma dignum ut inducat vacationem oportet ut provisus sit examinatus, & idoneus repertus, & num. 198.*

199 *Provisio in forma gratiosa an inducat vacationem Litteris non expeditis, quastio inter Datarium, & Rotam, num. 200. 201. 202. 203. 204. 205. & 206.*

207 *Ut beneficium dicatur plenum non requiritur possessio.*

208 *Vacatio potest contingere tripliciter, vel de facto, & de iure simul, vel de iure tantum, vel de facto tantum, & qua sint ista vacationes, num. 209. 210. 211.*

212 *Cum contigit vacatio de iure, & de facto rectè dicitur beneficium vacare.*

213 *Vacatio de iure tantum an sufficiat ad impetrationem, num. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. & 221.*

222 *An de possessione fieri debeat mentio, & nu 223.*

224 *An sola vacatio de facto sufficiat pro impetratione num. 225. & 226.*

227 *Vacationis nomen ad ius in re referendum.*

228 *Expresso uno vacationis modo non venit alius de iure, secus hodie per clausulam Sive pramisso, num. 229.*

230 *Uno modo dispositivè narrato existente falso, clausula Sive pramisso, non opitulatur.*

231 *Refertur* decisiom Melevitana beneficij coram Peol).

232 *Clausula* sive præmisso *sufficit ut sit apposita in Supplicatione.*

233 *Narrativa* quod vacaverit, & vacet, *debet verificari de praterito, & prasenti.*

234 *Cum quis venit privandus beneficio ob aliquod delictum requiritur sententia condemnatoria sicut cum ipso iure, quare requiritur declaratoria, & qua differentia, num. 235. & 236.*

237 *Ante sententiam declaratoriam quis potest resignare, & qua clausula apponi debet.*

238 *Privatus in contumaciam si compareat infra annum recuperat beneficium.*

239 *Reservatio purè, & dispositivè est exprimenda.*

240 *In impetratione beneficij exprimi debet valor etiam obtentorum sub pœna nullitatis, ex regula Cancellaria.*

241 *Regula de exprimendo valore non inducit novam vacationem.*

242 *Regula hac habet locum in provisionibus Apostolicis.*

143 *Expressio valoris dupliciter fieri potest per ascensum, vel non excessum.*

244 *Expressio facta per non excessum non probat per ascensum, & vice versa.*

245 *Valoris expressio debet percutere tempus gratia.*

246 *Valoris expressio habet nomen taxa.*

247 *Valoris expressio secundum communem astimationem fit in ducatis auri de Camera.*

248 *Ad vitandum nullitatem inventa est clausula augendi, & minuendi, qua tamen non operatur litteris expeditis.*

249 *Regula de exprimendo* valore *habet locum in beneficiis non taxatis.*

250 *Diversa ratione requiritur valoris expressio in obtentis, & obtinendis.*

251 *Requiritur expressio mensis dispositivè cum impetrantur beneficia reservata ratione mensis.*

152 *Clausula* quovis *non includit vacationem contingentem in mense reservato.*

253 Non est satisfactum Regulæ si expressio mensis fiat dubitativè.

254 Expressio mensis debet esse simplex, absoluta, & pura.

255 Expressio mensis requiritur etiam in gratia motu proprio facta.

256 In gratia si neutri debet fieri expressio mensis.

257 Expressio mensis requiritur in omni vacatione contingente in mense reservato, & n. 258.

259 Refertur doctrina Gonzalez.

260 Non requiritur expressio mensis cum beneficium est alias reservatum.

261 Cum reservatio contingit aliunde quàm ex mense, Litteræ habent diversum principium.

262 Cum beneficium est litigiosum non requiritur expressio mensis secundum Garziam, sed requiritur secundum Gonzalez.

263 An sit locus regulæ cum vacatio contigit in mensibus reservatis, quæstio inter Garziam & Gonzalez. & num. 264.

265 Germanus Regulæ sensus est quod fiat mentio de beneficiis quæ vacant in mensibus reservatis tantum.

266 Regula non comprehendit beneficia de iurepatronatus.

267 Debet exprimi in supplicatione in qua Diœcesi est situm beneficium.

268 Item per cuius obitum vacat, aliàs retardatur Litterarum exequutio donec corrigantur.

269 Error in nomine Oratoris annullat gratiam, & num. 270. & 271.

272 Lotterius remittit arbitrio Iudicis an Litteræ sint subreptitiæ, ex quo est erratum in nomine Oratoris.

273 Aliud est Litteras esse subreptitias, aliud Litteras non exequendas ante correctionem.

274 Quando nomina sunt similia non opus est correctione.

275 Qualitas clericatus est omnino exprimenda nec alias admittitur supplicatio.

276 Clericus ut obtineat beneficium debet habere exercitium Ordinis.

277 Clericus malè ordinatus nec pensionis est capax.

278 Cum pensiones reservantur in abstracto pro personis nominandis sufficit, quod sit clericus tempore nominationis, & num. 279.

280 Si impetrans non habet qualitates requisitas debet exprimere, veluti ætatem; nam taciturnitas ætatis inducit subreptionem, & debet petere dispensationem, nec sufficit narrare ætatem, n. 281.

282 Ætas in beneficiis simplicibus est ætas annorum quatuordecim.

283 Debet exprimi ætatis defectus in puncto, nec admittitur expressio cum illa dictione Circa.

284 Non datur dispensatio absque provisione Apostolica etiam si beneficia sint de iurepatronatus n. 285.

286 Quando dispensatio non potest obtineri à Sede Apostolica, patronus de novo præsentat.

287 Dispensatio datur propinquiori gradu, non remotiori, nisi pro nepotibus S. R. E. Cardinalium.

288 Solet dispensari pro consanguineis compatronorũ.

289 Cum petitur dispensatio super ætate exprimitur habilitas ad recitandum Divinum Officium.

290 Cum quis est provisus de beneficio quod requirit Ordinem Presbyteralem cum dispensatione super ætate, apponitur decretum quod cum pervenerit ad ætatem pro singulis Ordinibus sacris requisitam se promoveri ad illum Ordinem faciat.

291 Ponitur etiam clausula quod deservire faciat Ecclesiæ per substitutum ab Ordinario approbandum.

292 Ætas quatuordecim annorum sufficit ut sit capta

293 Ætas quatuordecim annorum sufficit ad obtinendos Canonicatus in Collegiatis.

294 Si Collegiata Ecclesia Canonicatibus adest annexa cura animarum seu collegio, sufficit etiam ætas quatuordecim annorum, secus si exercitium Curæ esset penes ipsum Canonicatum.

295 In Canonicatibus Cathedralium habentibus Ordinem sacrum annexum requiritur ætas quæ est necessaria ad illum Ordinem sacrum suscipiendum.

296 Multi tenent quod requiritur quod actu habeant illam ætatem, alii quod sufficiat ut infra annum faciant se promovere, 297.

298 Pro obtinendis Dignitatibus in Cathedralibus requiritur ætas viginti quatuor annorum completorum.

299 Dispensatio super ætate ad finem obtinendi Ordinem sacrum non suffragatur pro obtinenda Parochiali.

300 Ad obtinendam pœnitentiam seu præbendam pœnitentialem requiritur ætas annorum quadraginta.

301 Cum requiritur ætas cum præpositione in an sufficiat ut ætas sit cœpta.

302 Cum in Diœcesi vel Civitate non est Doctor vel Licenciatus potest Episcopus eligere alium non Doctorem.

303 Ætas computatur à die Baptismatis.

304 Dispensatus ad Ordines non censetur dispensatus ad beneficium, ideo irregularis hoc exprimere debet, quamvis habuerit dispensationem ad ordines

305 Episcopus potest dispensare cum illegitimo ad Ordines minores & certum beneficium.

306 Si impetrans habeat aliquod beneficium quantumvis modicum exprimere debet, secus si temporalis fuerit titulus, num. 307.

308 Quando datur consuetudo retinendi duo incompatibilia sufficit ut solitum exprimatur.

309 Quando non datur consuetudo tunc oportet peti dispensationem, & asserenti se fuisse dispensatum incumbit onus exhibendi.

310 Dataria solet dispensare super retentione incompatibilium, & quando dispensat cum aliquibus moderationibus, & num. 311.

312 Dispensatus super retentione incompatibilium, censetur dispensatus super residentia unius.

313 In resignationibus beneficiorum narrari etiam debet quod fuerit resignans ordinatus ad titulum illius beneficii, vel si resignaturus est frater vel nepos resignantis.

314 Cum impetrans timet de subreptione gratiæ debet esse sollicitus ne ab alio eludatur.

315 Non dicitur subreptitia gratia si ex clausulis generalibus sanare possit.

316 Cum subreptio est clara opus est nova impetratione.

317 Quid sit rescriptum reformatorium.

318 Gratia Cui prius, quæ, & quando dicatur.

319 Quid sit rescriptum revalidatorium, & quæ differentia inter revalidatorium, & reformatorium, num. 320.

321 Invaliditas primæ gratiæ ex duplici capite & quod sit rescriptum etiam valere, & pen..de valere, num. 322.

Gratia

323 *Gratia revalidatoria seu* perinde *fundamentum consistit in invaliditate prioris gratiæ.*

324 *Gratia* perinde, *seu revalidatoria non est nova gratia simpliciter,* & *n.* 325.

326 *Operatur ex tunc per retrotractionem quando non fuit alia gratia medio tempore concessa.*

327 *Sanat defectus narratos.*

328 *Convalidat autem omnia ac si in primis Litteris fuissent narrata.*

329 *Quando gratia non potest reconvalidare per rescriptum perinde, est petenda vera gratia ex integro quæ differt à nova provisione, secundum aliquos.*

330 *Gratia revalidatoria in uno supponere debet prioris gratiæ invaliditatem, n.* 331. & 332.

333 Lotterius *existimavit quod gratia perinde retrotrahatur etiam contra alium impetrantem medio tempore, sed contrarium verius, n.* 334. & 335.

336 *De lite debet fieri mentio in Gratia* perinde valere.

337 *Super uno* perinde valere *impetrari potest aliud* perinde,

338 *Cum subreptio vel defectus intentionis est in judicium deductus potest impetrari gratia Si neutri,*

339 *Lis est fundamentum gratiæ* si neutri, & *gratiosa subrogationis.*

340 *Quæ narratio requiritur in dispensationibus Apostolicis ne gratia sit nulla* & 341.

342 *Quæ narrativa pro absolutionibus ab irregularitatibus,* & *num.* 343. 344. & 345.

346 *Quæ narratio cum petitur dispensatio ab irregularitate contracta ob defectum natalium.*

347 *Habens plura impedimenta an teneatur omnia simul exprimere,* & *unicam Gratiam obtinere teneatur, an possit seorsim, latè agitur, num.* 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355.

356 *Authoris judicium.*

357 *An taciturnitas prioris dispensationis inducat subreptionem.* 358. 359. 360. 361. 362.

363 *Authoris sententiam hac re,* & 364. 365.

366 *Omnis subreptio inducit defectum intentionis, sed non vice versa.*

367 *Subreptitia Gratia an sit, non potest certo dignosci, nisi causa sit finita.*

1 EXEQUUTOR datus in Litteris Apostolicis, vel merus, vel mixtus est: merus Exequutor dicitur ille cui committitur nudum ministerium exequendum absque jurisdictionis exercitio, cujus Officium in solo facto consistit, nec partes Judicis assumere potest; & datur, ut plurimum, in Litteris Gratiosis, seu in forma Gratiosa expeditis, & cum est Gratia facta ab ipso Summo Pontifice: Mistus verò
2 Exequutor, cui non nudum ministerium tantum committitur, sed etiam jurisdictionis exercitium, & tenetur semper partes Judicis assumere, ut rectè procedat, prout millies dixit Sacra Rota Romana nostra Magistra, & inferius passim dicemus, & semper censetur talis cum Papa non facit Gratiam sed ipsi Exequutori faciendam committit, v. g. cum Litteræ in forma dignum expediuntur, & allegatis alibi adde *Buratt. dec.* 185. & *Rotam apud Amatum Dunozett. dec.* 193. *Vbert. cap.* 2. *num.* 30. Item omnes Litteræ pro dispensationibus Apostolicis. Fit etiam talis quandoque ex clausulis, quæ in Litteris apponuntur, de quibus jam dictum est: & hæc omnes admittunt, & pudet me in explicatione terminorum Doctores allegare. Indigent tamen hæc majori explicatione, si quidem licet verum sit, quod Exequutor datus in Litteris Gratiosis, in Gratijs factis à Papa, sit de sui natura merus, cum illi sit tantum commissa facti exequutio, puta in Beneficialibus, ut ponat in possessionem provisum, attamen ex accidenti hic merus
3 Exequutor poterit mistus effici, puta cùm adest legitimus contradictor, & possessor in Beneficio, tunc enim, non vigore rescripti, & commissionis efficitur mistus, sed per accidens, quia adest contradictor, quia tunc citari debet, & cum eo procedendum est, ut ritè, & rectè procedat Exequutor, ut fusius dicendum est, & tunc ex mero efficitur mistus, *Rota p.* 9. *recent. tom.* 1. *dub.* 42. *num.* 9. *Salgad. de retent. Bull. par.* 2. *c.* 13. *n.* 57. & 65. & 69. & *Rota apud Rub. par.* 3. *dec.* 29. *Camerata par.* 1. *decis.* 13. *num.* 18. *Amayden. lib.* 2. *cap.* 5. *q.* 3. *sub num.* 50. *vers. hac conclusi*, etiam si possessor sit intrusus, ut dicunt, *Rota loco cit. decis.* 129. & *Camerata dict.*
4 *num.* 18. cujus rei optima est ratio, quia possessor non tenetur relinquere jus suum per solam Exequutoris declarationem, *Rota in Catanien. Beneficii* 26. *Iunii* 1641. *coram Verospio.* semper enim,
5 quando agitur de removendo possessore Exequutor de mero efficitur mistus, & partes Judicis tenetur assumere, *Ludovis. decis.* 500. *num.* 6. & *dec.* 69. *num* 5. *Garz. de benef. par.* 6. *c.* 2. *num.* 110. *Rota recent par.* 3 *dec.* 187. *sub num.* 1. *vers quod autem,* & *par.* 9 *decis* 244. *n.* 7. & *in Cusentina Canonicatus coram Melito* 5. *Iulii* 1649. *vers. nullitas, quæ decisio habetur p.* 10. *recent. decis.* 314. & iterum *Rota in Montis Cassinen. Parochialis* 17. *Feb.* 1648. *coram Bichio, etiam p.* 10. *recent. decis* 156. *in fine*, & apud *Amatum Dunozett. decis.* 193. *num.* 2. & 866 *num.* 4. & apud *Eminentissimum Othob. decis.* 164 *num.* 10. & 12. & apud *Eminentissimum Celsum*
6 *decis.* 113. *num.* 4. *Gratiosus tamen Vbertus in prax. par.* 6. *de Exequutione Litterarum Apostolicarum fol.* 264. *vers. sed quando* existimat, quod merus Exequutor quando alius existit in possessione illum citare debeat, & audire suas exceptiones, citat *Rotam p.* 2. *recent. decis.* 64. *n.* 4. non autem desinat esse merus Exequutor, nec ab illo appellari, quia non cognoscit de tituli proprietate, & rejicit exceptiones, & citat *Caval. decis.* 397. maximè quando essent frivolæ, quia intrat clausula contra contradictores de facto: & idem Doctor de citationibus *cap.* 2. *num.* 59. docet, quod merus Exequutur non desinit esse talis si faciat actus pro justificatione, & quod non appellatur si rejiciat exceptiones, licèt teneatur citare possessorem, & citat *Rotam p.* 1. *recent. decis.* 187.

Sed hæc doctrina Uberti habet apud me ali-
7 quam difficultatem, quia certè communis sententia est, quod quando adest possessor, Exequutor tenetur partes Judicis assumere, ut ultra Doctores citatos, optimè *Felin in c. fin. de præsumpt. num.* 24. & millies decrevit *Rota*: ergo si tenetur partes Judicis assumere, fit Exequutor mistus, quia merus numquam Judicis partes exercet, nam implicat, ut merus Exequutor, cujus Officium in facto dumtaxat consistit, exerceat jurisdictionē, quæ in jure fundatur & expleat officiū non suum, proinde potest contingere, & ut plurimū evenit, quod possessor exceptiones relevantes proponat, quas rejicere non poterit Exequutor, sed teneatur super illis

interloqui si discussione indigeant, & quamvis in
Litteris adsit illa clausula *amoto*, super qua se fun-
dat *Vbertus*, tamen illa intelligitur de contradi-
ctoribus de facto non de jure, & cùm contradi-
ctor erit juris facit mistum Exequutorem, ut a-
8 bundè dictum est in cap. de Clausulis. Et quam-
vis Exequutor cum clausula *amoto* potest intru-
sum amovere, non tamen possessorem cum titu-
lo colorato, *Staph. de Litteris Gratia. fol. 98. vers.
ex quo sequitur, Rebuff. in prax. nova provisionis in
verbo amoto, vers. nec virtute clausula, fol. mihi,*
242. *Rebuff in prax. part. 2. cap. 8. nu. 103.* ac pro-
inde dicit *Rudolf.* Exequutor tunc tenetur cogno-
scere de tituli validitate, *Ludovis. decis. 335. nu. 12.*
& cùm Exequutor merus facit actus pro justifica-
tione, vel citat, vel aliquem alium actum facit, non
est amplius merus Exequutor, sed mistus, nam im-
plicat in objecto, quod sit merus Exequutor, &
quod hos faciat actus, quia Officium meri Exe-
quutoris consistit in facto tantum, non in juris
exercitio. Cùm igitur assumit partes Judicis, cer-
9 tum est quod de mero evadit mistus, licet tamen
via executiva non admittatur, ut suo loco infra,
Deo dante, dicendum est, hoc enim est diversum;
potest enim esse, quod Exequutor fiat mistus, &
tamen adhuc exequutivè agatur, *Ludovis. decis.*
10 *335. num. 17.* Nec citatio partis mutat judicium
exequutivum, cum in illo adhuc quoque deside-
ratur, *Coccin. annot. 312. à num. 9. cum sequentibus,
usque ad 18* qui omnia dicta comprobat. Sic vice
versa licet Exequutor mistus præsertim, qui datur
in Litteris in forma dignum, non solum datus
censeatur ad exequendum nudum ministerium,
11 sed ad cognoscendum etiam prævia causæ cogni-
tione, an exequendum sit necne, ex sui natura vo-
cetur mistus; per accidens enim potest esse, quod
fiat merus, cum nullus sit oppositor, vel contradi-
ctor, etiamsi adsint clausulæ illum talem efficien-
tes, optimè *Amayden. loco cit.* & dixit *Rota in Lu-
cana Canonicatus coram Reyas die 1. Iunij 1647.
& in Vicent. Parochialis 20. Iunij 1650. coram
Bichio part. 11. recent. decis. 59. num. 12. est apud Bi-
chium 431. & in Firmana Capellania 28. Aprilis
1651. coram Bichio num. 7. etiam part. 11. rec. decis.*
143. est apud ipsummet *Bich. dec. 461.* & apud *E-
minentiss. Otthob. decis. 186. num. 9. & decis. 218. &
220. apud Peut,*

12 Mistus Exequutor potest pronunciare, tam
pro exequutione, quam non pro exequutione,
merus autem tantum potest desistere ab exequu-
tione, sed non potest declarare Litteras exequen-
das non esse, cùm nulla mandata sit ei cognitio:
mistus debet recipere probationes, pro justifica-
tione Gratiæ, etiam nullo opponente, & cum
non erit aliquis citandus omittere tunc poterit ci-
tationem, sed non potest omninò extrajudiciali-
ter procedere, ut suo loco dicemus, sed cum pro-
ductione jurium in actis *Amayden. loco cit. d. cap.
5. sub num. 50.*

13 Præcipuum Exequutoris misti Officium est in
verificando exposita, seu narrata Papæ, quæ in Lit-
teris continentur, ut videre an Litteræ subreptio-
nis, vel obreptionis vitio laborent: Sac. namq; *Tri-
dent. Concil. in sess. 22. cap. 5. de reform.* statuit, ut E-
xequutores Litterarum Apostolicarum ante illa-
rum exequutionem videant, & cognoscant an
Gratiæ per subreptionem impetratæ fuerint, quod
intelligendum est de mixto Exequutore, nam me-
rus non cognoscit de subreptione, secundum *Rot.
dec. 11. penes Rub. tom. 2. & decis. 406. part. rec.*
Exequutor enim dum videt mandatum, seu Litte-
ras Apostolicas super Gratijs expeditas subrepti-
tiè, vel obreptitiè impetratas, cessare debet ab exe-
quutione Litterarum Apostolicarum, ut notant
communiter Doctores in *cap. super litteris de re-
scriptis*, qui textus licet loquatur de Litteris con-
tentiosis, attamen omnes nostri Canonistæ con-
14 cludunt à fortiori illius dispositionem etiam in
gratiosis locum sibi vendicare, & præsertim in be-
neficialibus, in quibus major ambitio considera-
tur, & intervenire præsumitur, *Rota part. 4. tom. 2.
rec. dec. 161. num. 12. & 536. num. 4. part. 4. tom. 3.
rec. & in Cassan. Parochialis 26. Iunij 1652. coram
Bich. num. 1. penes ipsum dec. 520.* ordine, & fuit
opinio antiqua Canonistarum, præsertim *Inn. in
cap. postulasti, n. 1. eod. tit.* & aliorum Canonistarũ,
15 in *d. cap. super Litteris.* Sic rescripta in contentio-
sis ope exceptionis, ita in gratiosis ipso jure nulla cen-
seri docent, & de Litteris in beneficialibus habe-
mus expressa jura in *cap. constitutus, cap. cum adeò,
cap. sedes, cap. ad audientiam il 2 cap si proponente,
cap. postulasti cum cæteris, extra de rescriptis, cap.
cum teneamur de preb. cap. quod super his de fide
instrum. cap. non potest. de preb. in 6. cap. Gratia, cap.
si eo tempore, cum cæteris concordantibus, de rescrip.
in 6.* omissis alijs, *Rota recent part. 5. decis. 24. nu. 4.
& in Reatina pensionis, 13. Febr. 1651. coram Emi-
nentissim. Otthob. & penes ipsum 239. num. 3. & in
Firmana Beneficii, coram Bichio, 23. Maij 1653. pe-
nes ipsummet Bichium decis. 558. & 302. num. 4. a-
pud eundem Bich. Rota part. 13 rec. decis. 73. nu. 4.*
ita ut provisio Beneficialis subreptitiè, vel obre-
16 ptitiè obtenta, non consumat vacationem antece-
dentem. *Rota decis. 628. num. 7. part. 9. tom. 2. rec.
& 569. part. 5. rec. & Rota in Melevitana Beneficij
coram Bichio 25. Iunij 1649. num. 19. penes eundem
388. & in d. Firmana Beneficij coram eodem num. 6.*
materiam tamen tractant Nostri in *d. cap. super
Litteris de rescriptis*, & Doctores morales tra-
ctant de legibus cum de Dispensatione loquun-
tur, & certè cum nimis Authorum fuerit numerus
scribentium in varias sententias inciderunt, & in
Theorica scribentes cum practicia non concor-
dant: omniumq; Doctorum sententiam afferre ni-
mis esset laboriosũ; sufficiet enim benigno Lecto-
ri, ut principaliores sententias referamus, præ-
sertim enim *Rota* sententias, & dicta in hac mate-
ria, cum quibus Judices in foro judiciali nostro
Ecclesiastico se conformare maximam habent ne-
cessitatem.

Imprimis multi nostri Doctores utrinsq; pro-
17 fessionis magnam faciunt differentiam inter ob-
reptionem, & subreptionem, & inter recentiores,
*August. Barbos. in c. super Litteris de rescriptis, Cor-
radan prax. disp. lib. 7. cap. 4. sub n. 4.* ubi docet se-
cundum omnium antiquorum ac peritorum Cu-
rialium sententiã distingui subreptitio ab obrepti-
tio Rescripto, ut subreptitium dicatur & censea-
tur, quando Papa jam intellexit, quod ab eo peti-
tur, verum in ipsa petitione fuit veritas tacita, quæ
omninò narranda erat, vel fuit in ea aliquod fal-
sum narratum: Rescriptum verò obreptitium il-
lud propterea fit quando videlicet per verborum
involutionem, aut cautam loquelam ironicam
& callidam offuscatur plena concedentia intelli-
gentia, *Corradus citat. Innoc. in cap. cum dilectus,*
num.

num.3. de rescriptis, quod etiam deprehendi sufficienter dicit ex diversis rescriptis, seu Litteris Apostolicis, in quibus dici consuevit, quod Litteræ non possint de subreptionis, vel obreptionis vitio notari, & alibi, non minus subreptitiè, quam obreptitiè, & sic tanquam duo apponuntur, aliàs sequeretur quod Litteræ Apostolicæ aliquid superfluum continerent, quod omninò est negandum, cum in illis quodlibet verbum debeat operari: alij tamen dicunt subreptitium esse Rescriptum, seu Gratiam quando aliquid tacetur, quod erat exprimendum, obreptitium cum falsum aliquid exprimitur, & ita præter alios videtur distinguere *Rota* in multis locis, præsertim in *Autien. Parochialis 22. Martij 1656. coram Bevilacqua, est par. 12 recent. decis. 179. à num. 12. cum seq* in qua decisione fuit dictum, quod Breve absolutionis à censuris ob recursus ad Judices Laicos fuit obreptitium, quia Papæ fuit narratum falsum, nempe fuisse habitos recursus ad tuendam Ecclesiasticam jurisdictionem; subreptitium verò, quia non fuit narratum Papæ, quod pro hujusmodi recursu alter fuerit expulsus à possessione parochialis

18 Doctores etiam practici nullam differentiam constituunt in his, & confusè obreptitias, vel subreptitias Litteras vocant, & dicunt quoties malè impetratum est sive falsum exprimendo, sive verum necessario exprimendum tacendo, & hæc esse verba synonima, & dupliciter hæc committi, vel exprimendo falsum, vel tacendo verum, quia duplex mendacium dici potest, vel falsum asserendo, vel verum tacendo, ita *Decius in c. super Litteris de rescriptis, ubi notabiliter Fagnan. num. 5. Sanchez de matrim. lib. 8. disp. 21. num. 2. Meroll. tom. 2. disp. 4 cap. 6. dub 25. num. 339. Pontius de matrim. lib. 8. cap. 16 num. 1. Menoch. de arbitrarijs casu 201. à num. 10. cum sequentibus.* Peritissimus Regens *Merlinus controv. 87. num. 21. Trentacinquius lib. 1. resol. tit. de rescriptis, & præcipuè resol. 5.* ubi allegat plura jura, & alijs cum illis *Amayden de stylo Datariæ lib. 1. cap. 33. sub num. 24. Ubertus de Exequutione Litterarum Apostolicarum fol. 247. vers. quantum ad secundum*, omne enim id, quod omissum, sive falso expressum potuit mentem Principis movere ad dandum, seu concedendum, vel negandum, dicunt subreptitium vel obreptitium, ut *Amayden loco cit. qui citat Ludovis.* Sed vidi multas alias Rotæ decisiones, in quibus confunditur subreptitia cum obreptitia Gratia, & omissis plurimis ex condicto, *vide decis. in Romana Officiorum 27. Novembris 1658. coram Bevilaqua, 395. par. 12. recent. num. 6.*

19 In primis statuenda est Regula certa, quod in gratiosis præsertim beneficialibus impetrata per subreptionem ipso jure sunt invalida, & nullius momenti, ut de beneficialibus loquitur textus in *cap. 2. de filiis presb. in 6.* in quo textu dicitur: Si is cum quo fuit per Sedem Apostolicam dispensatum, ut non obstante defectu natalium, quem patitur, ad omnes Ordines promoveri valeat, & obtinere Beneficium etiam si curam habeat animarum, dispensationem aliam, tacito de prædicto defectu, postmodum obtineat à Sede præfata, ut duo aut plura Beneficia similem curam habentia possit recipere, si aliàs canonicè conferantur, & ea simul licitè retinere, talis dispensatio cum non sit verisimile Sedem ipsam cum illo prædictum patiente defectum voluisse si hic fuisset expressum tidem in pluralitate Beneficiorum hujusmodi dispensare, veluti per subreptionem obtenta, nullius penitus est momenti.

20 Ex quo textu notandum est, quod hæc nullitas oritur ex defectu intentionis Papæ concedentis, ut ibi, cum non sit verisimile, optimè *Rota decis. 179. n. 10. p. 12. recent.*

Insuper omnia rescripta habent in ventre illam clausulam, & tacitam conditionem quamvis illa non exprimatur, *si preces veritate nitantur, Alexander Tertius c. 2. de rescriptis, & Innocentius Tertius c. quod super his de fide instrum. l. fin. C. de diversis rescriptis*; nam si deficit intentio, deficit & consensus concedentis: gesta verò absque consensu nulla sunt. Nec minus causat involuntarium falsitas expressa sive tacita, quàm error, & ignorantia; hæc enim nulla dicimus ex defectu voluntatis: ergo etiam & illa, cum in utriusque operatione deficiat voluntas in operando, maximè verò in materia beneficiali, quæ propter ambitiosam naturam quam intrinsecè habet, majus requirit voluntarium, & efficaciorem voluntatem in concedendo: quod benè observavit *Guglielm. Anth. de moratorijs tit. cons. 77.* deficit tunc voluntas Principis, quia concessio, quæ dependet ab ejus voluntate non potest dici, quod fuerit circa ignorata per ipsum concedentem, & suppressa per impetrantem: unde non à Principe, sed ab ipsomet Oratore decipitur, non Princeps ipsum sed ipse Principem decipit. Et quicquid sit de illa quæstione, an involuntariè gesta ipso jure nulla sint, an verò annullanda officio Judicis, quam tractant Theologi in materia de actibus humanis & Civilistæ, ac alij *Doctores in materia de contractibus, Sanchez in tract. de matrim.* attamen in hac nostra materia communis est sententia, quod ob defectum intentionis Papæ Litteræ super gratiosis, præsertim in beneficialibus, cum subreptitiè, vel obreptitiè impetratæ sunt, nullius momenti ipso jure sunt, per dictum textum in *c. finali sive 2. de filijs presbyt. in 6.* quem etiam textum inducit *Suarez ad dispensationes in voto, ut videre est ipsum de leg. tom. 2. lib. 6 de irritatione, & dispensatione voti, c. 27. num. 3. late Marescottus var. lib. 2. cap. 99. Gugliel. Anth. de Moratorijs tit. 7 concl. 29. à num. 12. cum sequentibus. Trentacinque var. lib. 1. tit. de rescriptis, resol. 7. & resol. 5. num. 2. Oldrad. de rescriptis prælud. 9. per totum & num. 32.* docuit quod in gratiosis Litteræ subreptitiæ nec naturaliter nec moraliter sunt validæ.

21 Igitur super defectu intentionis se fundarunt jura nostra ad ita statuendum, nempe ut quæ subreptitiè, vel obreptitiè obtenta sunt rescripta, sive verum tacendo, sive falsum narrando, sunt nulla, ut dixit *Suarez loco cit. num. 7.* siquidem si gratiosam contineant materiam ipso jure talia censeantur, si verò contentiosam, quia verò tunc adest oppositor, per illius exceptionem proponendam, *glos. in dict. cap fin. de filijs presbyt. in 6. in figuratione casus vers. nota Honor. in sum. Iuris canonici lib. 1. in tit. de rescriptis, numer. 5. Menoch. de arbitr. cas. 201 Sanchez de matrimon. lib. 8 disput. 21. in principio, Merolla loco cit. n. 340.*

22 Et cum in rescriptis aliquid Gratiæ, vel justitiæ simul continetur, tunc spectandum erit ad quid principaliter rescripta sunt concessa, nam si materiam Gratiæ principaliter contineant, licèt accessoriè etiam justitiæ, veluti si Litteræ contineant

ita de facili Papa concessisset, sive id quod tacetur sit in causa finali, sive impulsiva Gratia est nulla: *Tuscum* multi sequuti sunt.

27 Alij verò dixerunt tunc veri taciturnitatem causare, ac efficere subreptionem, quando hæc taciturnitas versaretur in causa finali concessionis, cum scilicet aliàs non fuisset concessurus si expressa fuisset; secus autem si in causa impulsiva, cùm scilicet Princeps difficilius concessisset si expressa fuisset veritas: hanc opinionem sustinere videtur *Molina de iustitia, tom. 1. tract. 2. disput. 173. vers. ut item, cum alijs sequentibus. Covarr. var. lib. 1. cap. 20. num. 35. vers. falsitas, Bellonus cons. 20. num. 19. Paulus de Castro, cons. 369. lib. 2. Regens Merlin. tom. 1. seu cent. prima, contr. 54. num. 5.* quam & tenere videtur *Rota penes Seraph. dec. 993. & 1081.* in quibus decisionibus dicitur, quod Gratia in eventum non dicitur subreptitia, vel obreptitia, si utilitas, quæ est causa finalis, verificetur, licet subreptio contingat in alijs: unde solum in evidenti utilitate considerandam esse subreptionem, quia dumtaxat illa est causa finalis concessionis, & ita etiam *Gen. in prax. cap. 90. num. 5. Ricc. in prax. resol. 14. num. 5. Boss. tom. 3. tract. 18. num. 91. & 92.* & alij quamplures.

28 Hæc sententia probatur ex pluribus juribus, & primò ex *cap. finali de filijs presb. in 6.* in quo annullatur dispensatio super defectu natalium quoad Ordines, & Beneficia, si aliam dispensationem ad plura curata obtinuerit tacito prædicto defectu, quia non est verisimile Sedem Apostolicam voluisse dispensare super pluralitate beneficiorum cum patiente defectum hujusmodi natalium, & ecce quod tunc annullantur Litteræ gratiosæ, quãdo in causa finali tacetur veritas: quando scilicèt ea expressa Princeps non concessisset, prout indicant illa verba: Cum non sit verisimile Sedem ipsam cum illo prædictum patiente defectum: Ecce quod tunc annullantur Litteræ Gratiosæ, quando in càusa finali tacetur veritas & quando ea expressa Princeps non esset concessurus, quia hic important illa verba; Cum non sit verisimile Sedem ipsam cum illo prædictum patiente defectum voluisse, si hoc fuisset expressum, eidem in pluralitate beneficiorum hujusmodi dispensare.

Item probatur ex *cap. dudum, de præb. in 6.* ibi: Considerantes quoque, quod nos exposito nobis de potestate prædicta nihilominus Litteras Gratiosas daremus in dictis partibus non habita mẽtione de ipsa: Ex hoc textu colligitur clarè, quod si tacetur aliquid, quo expresso adhuc Gratia concederetur, taciturnitas illius Gratiam seu Litteras continentes Gratiam oon annullat; qui textus est Litteralis in beneficiali materia.

29 Alij verò *Doctores* docent tunc taciturnitatem Gratiam, seu Litteras vitiare, & irritas reddere, quando tacitum fuisset aliquid, quod jubent jura exprimere, quia Principis voluntas regulatur secundum jus; ita videtur sentire *glossa in clem. prim. de præben. in verb. vel alteri,* ubi plenè *Flam. Paris. de resignatione lib. 6. quæst. 2. num. 86. lib. 10. quæst. 2. num. 18. Rodriquez quæst. 99. Regul. tom. 2. quæst. 46. Rota apud Mohedan. decis. 7. sub tit. de rescript. in fin. Spada cons. 82. num. 5. tom. 2. Verall. dec. 310. num. 3. part. prima & decis. 46. part. 2. & 224. nu. 1. part. 3. Rota apud Bichium decis. 325. sub num. 22. Add. ad Mohedan. decis. 7. litt. C. Oldrad. de rescrip. prælud. 13. num. 15. & prælud. 12. num. 37. Tuscus lib. 5. cons. 720. num. 12. Reg. Merlin. prima contro- vers. 54. num. 8. & 9.* aliàs in gratiosis nulla concessio esset tuta si omnia essent exprimenda, quæ de jure nun præstant impedimentum, allegat *Menochium consil. 316. & Gratian. cap. 135. num. 6.* & alios.

30 Hanc sententiam multi alij dilataverũnt, & dicunt taciturnitatem qualitatis quam jura jubent exprimi, reddere Gratiam subreptitiam, quamvis constet de Principis voluntate, & vellet, & foret concessurus ea qualitate sibi non narrata & sic etiam vice versa, quia forma, quam jura exprimunt est solvenda *l. prima de lib. & posth.* hæc sententia probatur expressè ex *cap non potest, & cap si motu proprio de præb. in 6.* ex quibus juribus clarè colligitur, quod taciturnitas Beneficij antea obtenti annullat Litteras quantumvis modicum sit Beneficium, quia jura jubent exprimi obtenta prius, *ut in cap ad aures, cap. cum adeò, cap. constitutus, cap.*
31 *postulasti. & cap. ad audientiam, il 2. de rescript. ita Franc. in d. cap si Motu proprio, num. 7. Suarez loco cit. lib. 6. de voto, cap. 27. num. 5. Sanchez de matrim. lib. 8. disp. 21 num 13.* & alij penes *Meroll. disp. 141. cap. 6. dub. 25. num. 349. Covarr. d. cap. 20. num. 5. Corrad. in prax. dispens. lit. 7. cap. 4. num. 51. Fagn. in cap super Litteris de rescriptis, num. 58. Leuter. in lucr. 2. quæst. 54 num. 31.* ub. allegat *Farinac.* & alios.

32 Quod procedrte dicunt multi, sive dolo, sive ignoranter contingat hæc taciturnitas, nam ignorantia non excusat cum forma à jure præscripta non est observata, nam ignorantia solum delet culpæ reatum, non tamen supplet ea quæ fuerunt omissa, & ex legis dispositione servanda erant, ita *Corrad. loco cit. num. 52. & fuit optimo Ian. in cap. accedens de crimine falsi.*

33 Item allerum, quod non solum taciturnitas causat subreptionem, quando contigit in illis quæ jura mandant exprimi, sed etiam cum expressio jubetur non à jure, sed à stylo inveterato, nam stylus facit ius, ut dicitur in *cap. quam gravi, de crimine falsi,* quamvis constet Principem fore concessurũ si expressum esset, nam etiam taciturnitas eius, quod exprimendum est de stylo causat subreptionem. *Menoch cas 201. num. 28. Mascard de probat. concl. 846. Sanchez disp. 21. num. 16. Meroll. loc. cit. num. 352. Barbosa in cap. super Litteris, num. 9. de rescriptis, Oldrad de rescriptis, locis citatis. Tuscus locis citatis. Rota apud Bichium decis. 325. Oliver. ad Ludovis. decis. 150. sub num. 11.* ubi citat alios *Doctores.* Existimat verò *Oliverius*, quod Gratia non potest dici simpliciter subreptitia ex taciturnitate eius, quod si expressum fuisset movere potuisset ad Gratiam denegandam, sed id solum, quod in iure reperitur expressum, quod eo expresso Gratia non concedatur, & citat *Menoch. d. cap. 201. num. 26. & Garz. part. 8. cap. 3. sub num. 1.* ac idem dicendum ait de eo quod in stylo exprimendum venit: sic etiam sentire videtur *Rota penes Ca-*
34 *villum decis. 76. num. 13.* ubi dicitur quod Gratia non dicitur subreptioa ex taciturnitate eius, quod iura non mandant exprimi, quia tantum ea sunt narranda, quæ de iure sunt exprimenda, nec curandum est an Papa si scivisset difficilius consentisset, ibidem allegatur *Caldar. cons. 6. ante fin. vers. per prædicta, de præb. Felin. in cap. postulasti, num. 1. col. 4. in fin. vers. declara etiam de rescriptis, Rota in dec. 100. num. 13. part. 5. rec.* Notes tamen, quod non

eudem

eodem modo reddit Gratia nullum taciturnitas ejus, quod de jure exprimi debet; ac illa quæ de stylo; nam cùm stylus sit variabilis, quælibet ignorantia excusat. *Rota apud Bichium decis.225.num.*
35 22. Sic etiam Gratia non est subreptitia ob taciturnitatem qualitatis, quæ à jure non consideratur, prout dixit idem *Ludovis.decis.108.num 6. sic in decis.66.penes Farinac.tom.1.posth.* decisum, Gratiam non fuisse subreptitiam ex quo non enunciabat mentionem oneris annexi, quià non erat expressum in jure, sicut Ordinis annexi, nec facienda est mentio, nam sufficit habilitas, vel actu, vel habitu; *& in decis.6.part.2.rec.* dictum fuit qualitatem oneris celebrandi non causare subreptionem, quia hæc qualitas non consideratur in jure: quare dubitatum fuit in *Rota* an impetratio Beneficij simplicis sub assertiva, quod ei erat annexa cura, fuerit valida? & illi Patres inter se non fuerunt concordes; prævaluit tamen opinio affirmativa, ut videre est apud *Bicthium decis. 325.* Et vice versa de lite faciendam esse mentionem, aliàs provisio, & Gratia redderetur subreptitia, per textum in *c.2. ut lite pend. in 6. Rota dec.91.part. 4.tom.1. Eminentiss. Otthob dec.120 num 4. Eminentiss. Celsus decis.256.num.11. & apud Bichium decis 325.num.12. & 286. apud eundem, & apud Ninot.decis.67.num.3. & part.14.rec.decis.73.num. 10.* latissimè agit *Tuscus d.lit S.conf.743.* & nos etiam alibi. De lite autem nulla ex defectu jurisdi-
36 ctionis non esse faciendam mentionem, nec causare subreptionem *Rota decis.172 part.8.rec.num. 24.* vel quia lis nulliter fuerit introducta, sive de jure, sive de facto, *Rota apud eundem Eminentiss. Celsum decis.301.num.5. & 6.* sicuti nec Sententiæ nullæ ex defectu jurisdictionis super denegata executione Litterarum Apostolicarum facienda est mentio, nec hoc casu taciturnitatem causare subreptionem, *Rota penes Farinac.tom.1.posthu.*
37 *dec.783.* & de sententia nulla super denegata subreptione, quod non sit facienda mentio, nec tunc Gratia dicitur subreptitia, *Burat.decis.209.* & pari ratione nec de possessione capta vigore provisio-
38 nis Ordinarij de Beneficio reservato. *Rota d.decis. 783. penes Farinac. n.3.*

39 Et quod dicunt isti *Doctores*, quod id quod de stylo exprimendum est, exprimi debeat, aliàs subreptitia censetur Gratia, ampliant non solum pro foro externo, sed etiam interno, ut docent *Sanch. Meroll.* & alij, nam qualitas, vel quicquid aliud de stylo exprimendum cùm tacetur annullat etiam in foro conscientiæ ob defectum Papæ intentionis, cùm deficiat forma ex stylo introducta, quam servari quilibet Papa intendit, nam non solum cum
40 lege se formare intendit Papa, sed etiam de stylo, qui est altera lex; & sic quamvis ignoranter id accidat, tamen semper inducitur subreptio, & nullitatis actus, sive sit in causa finali, sive impulsiva, *Reg. Merlin.controvers.86.num.19. & 20. Aponte cons. 2.num.38.vol.primo, Anna cons.104. idem Merlin.*
41 *cons.87.num.2.* Quando verò nec stylus, nec jus aliquid jubent exprimi, tunc isti *Doctores* distinguunt inter causam finalem, seu qualitates intrinsecas, & causam impulsivam, vel ut alij dicunt qualitates extrinsecas, & dicunt quod taciturnitas annullat Litteras, seu Gratiam cum versatur circa causam finalem, & qualitates intrinsecas, secus
42 circa qualitates extrinsecas, & causam impulsivam quamvis Princeps concedens non fuisset concessurus ita simpliciter, sed cum aliquibus reservationibus, seu moderationibus, *Gutt.cons.99 lib.2. cap.15.num.29. Sanchez.loco cit.num.17. Merolla loco cit.num.353. Amayden.de stylo Dat.lib.primo, cap.33.num 25.vers. & sic non obstat, & videtur tenuisse Rotam in Melovitana Erectione Collegiata 9 Novembris 1634.coram Pirovano,* quem adducit *Amayden loco cit. sub num.28. in vers.non obstat, quod justificatio,* & ibi allegatur *Ægid.decis.698. n.4. Put.dec.187.n.2. & alij Doctores.*

Advertunt tamen isti *Doctores*, quod ad hoc, ut taciturnitas circa causam finalem annullare possit Gratiam, debet esse de præsenti, vel præterito, se-
43 cus autem si sit de futuro, *Paris.d.lib.6 quæst.2. num.36. Sanchez. d.disp.21.num.26. Merolla loco cit.num.355.*

44 Sed vice versa etiam in illis de quibus in jure non est expressum, vel de stylo, quod exprimantur, considerandam esse Papæ sive Principis intentionem, & voluntatem, ut si illis expressis verisimiliter non fuerit concessurus, vel difficilius, videtur tenere idem *Oliver. ad dictam Ludovis.decis.150. sub num.11.vers. ad contrarium,* ad quod allegat duas decisiones, unam *in Calagurritana Jurisdictionis 8. Apr.1585. coram Rueco,* ubi dictum fuisse ait, quod respectu qualitatum in jure expressarum nisi de illis fiat mentio, Gratia est subreptitia, non attento an Papa facilius, vel difficilius concessisset: quo verò ad qualitates in jure non expressas probari debet, quod Papa si scivisset non concessisset, & in hoc casu, & non aliàs earum taciturnitas vitiat Gratiam; & aliam in *Gerunden. Cemet. pri-*
45 *mo Febr.1619. coram Andrea,* in qua fuisse dictum, quod de qualitatibus in jure non expressis sit facienda mentio si eis expressis Papa non concessisset, vel difficilius, & quod Gratia dicitur subreptitia, quando aliquod fuit prætermissum in ejus petitione, quod si fuisset expressum, vel Papa non concessisset, vel difficiliùs, *Merlin.decis.243.num.4. Rota penes Rub.tom.1. decis.20.* & quod semper indicatur subreptio ex taciturnitate rei, quæ si fuisset Papæ narrata, vel non concessisset, vel difficilius, *Rota decis.204.num 43.part.8.rec. Royas decis.294. Rota apud Eminentissimum Celsum decis. 311.num.7.* ubi allegantur aliæ decisiones, & præsertim *d.decis.24. quæ est in part.5.rec. & dec.94.n. 61.part.7.rec.* vel saltem non ita facilè, quod suf-
46 ficere pro subreptione dixit eadem *Rota penes Carill.dec.250.num.8.* ubi allegat *Rota cap.postulasti, &c. super Litteris de rescriptis,* & ibi *Felin.num.8. & Cassad.dec.12.num.14.de prob.* & ita etiam eadem *Rota part.10.rec.dec.325.num.8. Rota part.12. rec.dec.408.num.3.* & apud *Amatum Dunozett. dec.108.num.2. & 367.num.16. & 584.num.1. & 731.num.45. & 957.num.8.* & apud *Peutng. dec. 367.num.11.* & apud *Bichium dec.189.num.17. & 302.num.5.* apud eundem *Ninot.67.nu.2. & part. 13.rec.dec.54.num.32. & part.14. dec.73. num.6. Merlin.contr.87. Verall.consul.130.num.30. Surd. contr.49.num.27. Gugl.Anth.de moras.tit.7.cons. 47.n.11.* & alij passim.

47 Et è contra non dici subreptitiam ex taciturnitate ejus, cujus expressio non retrahit neque difficiliorem reddit Principem, ex *cap.dudum, de prob.in 6. Rota penes Rub.tom.primo, part.2. decis. 435.num.11. & tom.3.decis.222.num.230. Rota in Cæsaraugustana Canonicatus 9.Junij 1655. coram Eminentissimo Cerro part.12.rec.dec.43.numer.10. & 357.*

& 357. num. 4. eadem par. 12. rec. latissimè *Tusc. concl. 771. Litt. S.*

48 Unde Gratia an dicatur subreptitia pendere ex
conjecturis an Papa facilius, vel difficilius conces-
sisset, adstruit *Rota in Novarien. Canonicatus co-
ram Pamphilio*, apud *Marthes. par. 1. fol. 451.* apud
Merl. decis. 243. num. 8. & in *dict. Melevit. erectio-
nis Collegiata, coram Pirovano vers. quoniam fuit
responsum*, quam affert *Amaydan loco cit. dict.
cap. 33. sub numer. 28.* & apud *Bichium decis. 320.
num. 6.* ubi etiam aliæ allegantur; ideo remitten-
dum esse arbitrio prudentis viri dicitur in eadem
decisione, quod etiam docuit *Menoch. loco citato
nu. 29. & 30.* & fuit opinio *Lapi alleg. 89. Abbatis
in cap. constitutus num. 5. de religiosis domibus Fel.
in cap. cæterum num. 4. de rescriptis, Affl. decis. 116.
numer. 4. Cassad. decis. 12. numer. 13. sub tit. de preb.*
& affirmarunt etiam Gutierez. *dict. cap. 15.
numer. 44. & 49. Sanchaz. loco cit. numer. 19.
Merolla loco cit. numer. 356.* & optime *Cardinalis*
49 *Tuscus in sæpe allegata concl. 720. nu. 15.* qui dicit,
quod non potest dari certa regula, qua taciturni-
tas inducat subreptionem: sequitur *Gugl. Anth.
de morat. tit. 7. concl. 49. numer. 17.* quod regulari
debet ex variis circumstantiis, præsertim ex con-
suetudine, & stylo concedendi, docent præfati
Doctores, & stylum Cancellariæ spectandum esse
ex multis docuit *Belt. in dist. decis. 150. numer. 10.*
idem *Tuscus loco citato concl. 750.* sic etiam con-
siderandam esse verisimilitudinem, & allegat
50 multas *Rotæ decisiones*; quæ verisimilitudo cir-
cumscripto jure communi metienda est ex stylo,
*Lott. quæst. 54. numer. 26. lib. 2. alleg. Cocc. decis. 328.
num. 1.* qui etiam *Lotter. numer. 25.* docuit quod
quæ neque à jure communi exiguntur neque ex
forma rescripti dispositivè, seù taxativè appareant
narrata, non causant subreptionem, seù obreptio-
nem inductivam defectus intentionis, qui annul-
let Gratiam eo ipso, sed simpliciter suspendere
51 Gratiam, donec Princeps, vel Judex ex conjectu-
ris declaret, an quid tacitum, vel falso expressum
sit tale, quod potuerit inducere Papam ad conce-
dendum, vel denegandum Gratiam.

52 Disceptant etiam *Doctores*, quid in dubio di-
cendum esset an taciturnitas fuerit in causa finali,
vel impulsiva, seu ut alij dicunt, an sumenda sit in-
terpretatio, quod Papa foret concessurus si vel
ne: & quamvis pro utraque parte adsint Docto-
res, attamen *Rota in Pistorien. seù nullius Bene-
ficij 18. Decembris 1634. coram Dunozet.* quæ est
*634. penes posthum. post tractatum de manutenen-
da, numer. 27.* & penes ipsum *Amatum Dunozet-
tum tom. 1. decis. 367.* dicit quod in dubio reci-
pienda est interpretatio pro Gratia sustinenda, &
quod non præsumatur, quod difficilius concessis-
set si fuisset expressum id quod fuit omissum, &
apud *Farinac. tom. 1. posthum. decis. 66.* & apud *Du-
ran. decis. 285. n. 5. Merlinus cent. 1. controv. 54. n. 10.
Menochius con. 316. nu. 13. & Gugl. Anton. in dict.
conclus. 33. nu. 18.* dicit quod ad evitandam subrep-
tionem nec punctum prætereundum est.

53 Tollitur hæc subreptio ex defectu intentionis
ex taciturnitate secundum Rotam, dum Princeps,
seù Papa in genere cogitare potuerit, nam
illa cogitatio generica tollit hoc vitium subrep-
tionis, *Rota apud Merl. decis. 243. numer. 9.
& penes Rub. tom 1. par. 1. decis. 425. n. 15. & tom. 1.
decis. 100. nu. 30. & par. 9. recent. tom. 1. decis. 75. &
tom. 2. decis. 465. apud Pentinger 67. num. 3. Spada
cons. 82. numer. 4. tom. 2. Velascus consult. 8. num. 1.
Gratianus cap. 673. numer. 20. Merlin. controv. 87.
numer. 10.* & quod sufficiat, quod aliquid vir-
tualiter ei narretur, & quod potuerit in genere
cogitare, *Rota par. 8. recent. decis. 70. numer. 19.*
& penes *Rub. tom. 3. decis. 222. numer. 25. & Rota
part. 10. decis. 93. numer. 22. & decis. 48. num. 23.
& 107. numer. 27. & 361. numer. 12. part. 11. recent.*
sed contrarium videtur tenuisse *Cravetta cons.
636. numer. 8. & Tus. dict. litt. S. concl. 720.* dum
docet, quod expressio generica non excusat à
subreptione. Post scripta vidi *decis. 227. part. 13.
in recent.* in qua *numer. 9.* dicitur quod ad evitan-
dam subreptionem, ut gratia sustineatur sufficit,
ut Papa sit aliunde informatus, licet aliquid non
sit expressum, & in *decis. 139. in fine part. 14. recent.*
dicitur quod ad evitandam subreptionem suffi-
cit, quod implicite ex narratis potuisset intelligere
præjudicium tertij.

Hæc in quantum ad veri taciturnitatem: in
quantum vero ad falsi expressionem, in quo ma-
jus vitium committi dicunt Nostri, & omissis
multis, *Rota apud Eminentissimum Celsum, decis.*
54 *311. n. 9. Regens Merlin. cons. 86. nu. 25.* multi ex no-
stris nulla facta differentia inter causam finalem
& impulsivam asserunt, cum aliquid falso est ex-
pressum, Litteras continentes Gratiam, seu man-
datum Gratiæ esse nullas, nam semper Litteræ
habent illam tacitam conditionem, *si preces veri-
tati nitantur*, ut in *cap. 2. de rescriptis*, primo enim
ponitur partis narrativa, qua facta Papa disponit,
& mandat, *si ita est, si preces veritati nitantur*, ita
*Zabarella insignis Canonista in cap. postulasti de re-
scriptis col. 8. n. 4. Gutteraz lib. 2. con 99. c. 5. nu. 4.
Rod. qu. y. regul. q. 46 art. 6. Gozadin. cons. 51. n. 42.
Garz. de Benef. part. 6. c. 2. nu. 197. & 200. & 201.
cum sequentibus. Verall. decis. 49. & 254. part. 2.
& 274. part. 1. Cassad. decis. 12. sub tit. de preb.* &
videtur dixisse etiam *Rota in d. Melevitana erectio-
nis Collegiata, vers. & quod falsitas apud Amaydem
loco cit. Honor. in summa juris canonici lib. 1. tit. de
rescriptis nu. 19. Barb. in c. super Litteris n. 4. & 21.*
& ampliat, etiam si Princeps esset alias concessu-
rus, *Corr. lib. 1. prax. disp. cap. 1. nu. 10.* ubi ampliat,
etiamsi sine dolo esset facta hanc tamen sententiam
videtur tenere *Rota apud Eminentiss. Cels. d. decis.
311. nu. 9. Tond. tom. 1. part. 1. cap. 27. num. 26.*

55 *Melchior Lotter. de re beneficiaria lib. 2. qu. 54.
num. 30.* existimat quod tunc falsa expressio vitiat
quando est circa ea, quæ jure expressa sunt, & ces-
sante juris necessitate rescriptum non esset irritum,
etiam si dolosa expressione obtentum est: ita enim
ait quo fit, ut cum dicimus rescriptum vitiari per
subreptionem aut obreptionem, id aliter non æsti-
memus, quoniam ex juris communis dispositione
ob præsumptum scilicet dolum, etiamsi consistat
in falsa assertione aliqua sublata etiam juris neces-
sitate, si quid falsi narretur cessat doli præsumptio,
& per consequens dicta Gratia non invalidatur:
citat *Rubeum & Seraph. & Rotam part. 5. recent.
decis. 288.*

56 Alij verò distinguunt inter causam finalem, &
impulsivam, ut tunc expressio falsi irritet cum est
causa rescripti, quia Princeps non esset alias con-
cessurus, secus autem si sit causa impulsiva, quia
Princeps quoque concessisset, *Glossa in c. ex parte
il 2. de cover. conj. verb. falsa, Covar. lib. 1. cap. 20.*

Merl.

*Merl.controv.for. cap.54.nu.5. Menoch.dict.casu 301.Sanct.dict.disp.21.n.32.*sic etiam videtur sentire *Tuscus dict.litt. S.con.522.n.*10.cum dicit quod non omnis subreptio, vel obreptio vitiat, sed tantum illa quæ induxit Papam ad concedendum.

57 At *Franciscus Merolla* doctissimus sanè vir *loco cit.num.365.* existimat hanc sententiam probabiliorem in quantum asserit non omnem expressionem falsi vitiare Gratias, sive dispensationes, sed validam Gratiam, seu validas esse quando ea falsitate non expressa Princeps adhuc Gratiam concessisset: quatenus verò è contrario indistinctè cōcedit expressionē falsi reddere Gratiam subreptitiam quotiescunque Princeps ea falsitate non expressa Gratiam non concessisset, non approbat *Merolla*; quare ipse docet in hac quæstione cùm aliquid falso exprimitur, idem dicendum esse cum verum tacetur, scilicet non omnem falsi expressionem reddere Gratiam subreptitiam, sed tunc quando falsitas est talis, ut versetur circa qualitates intrinsecas, & illa non expressa Princeps non concederet Gratiam, aut non eo modo concessisset, sed cum aliquibus moderationibus; secus verò quando eodem modo concessurus erat, & in hoc dicit, quod convenit cum sententia *Sanchez*, quod quando falsitas expressa est talis, ut versetur circa qualitates extrinsecas, & Gratiæ impertinentes, semper Gratiam esse validam, quamvis Princeps eam non concessisset, non expressa ea falsitate, quod probari posse dicit *Merolla* cum eisdem argumentis cum quibus probatum est ex veri taciturnitate reddi Gratiam subreptitiam; quando ea veritas tacita est circa qualitates intrinsecas, & illis expressis Princeps non concessisset Gratiam, aut non eodem modo, quo concessit, & esse validam quando eodem modo concederet, & similiter quando taciturnitas veri est circa qualitates extrinsecas, quamvis superior eis cognitis Gratiam non concessisset: rationem assignat *Merolla*, quia in omni veritatis taciturnitate includitur tacitè falsi expressio, tum enim, quia sola taciturnitas veri circa causam finalem vitiat Gratiam, & dispensationem, qualitas autem extrinseca, & impertinens non potest dici, quod fundamentum sit Gratiæ, & dispensationis: ergo idem dicendum est, quando hæc qualitas impertinens falso exprimitur: hæc est sententia *Merollæ* quam *num.367.* limitat nisi in impetratione gratiæ unica exprimatur causa, tunc enim si illa falsa sit Gratia corruet, etiam si sit circa qualitates extrinsecas, & impertinentes, quia tunc Pontifex non vult absque causæ expressione Gratiam concedere; ergo si unica sit expressa, qua ductus Gratiam concedit, & illa falsa sit, erit subreptitia, citat *Gutt.quæst.9. libr.2. cap.25.num.103. Sanchez d. disp.21.num.1. & in sum libr.4 cap.47. num.17.* & tunc etiamsi si per simplicitatem, & ignorantiam falsitas sit expressa.

Dicunt etiam quod quoties duæ causæ narran-
58 tur, quarum altera est vera, altera falsa spectan-
dam esse causam, qua rescriptum innititur, nempe finalem, eaque vera existente, non obstante quod impulsiva sit falsa Gratia erit valida, quia tunc copulativa resolvitur in disjunctivam, nec jure attento exigitur, ut duæ causæ narrentur, adscribitur hæc sententia glossæ in *cap.2. verbo perpetuo de rescriptis*, quam ibi sequuntur *Antonius n. 5. Imol.num.6. fel.num.23. in 3 fallentia, Gutt.lib.2. cap.15.num.56. Mascard.concl.325. Menoch. & Sil.* *385. Sanchez d.disp.21.num.42. Meroll.loco citat. num.382.* qui hoc temperat quando vel istæ duæ causæ non sunt ambæ finales, una tamen sufficit, secus si utraque esset partialis à causa rescripti, & Gratiæ, nam tunc utramque veram esse oportere docet.

59 Multi hanc doctrinam modificant, ut illa vera sit in rescriptis justitiæ, secus in Litteris Gratiæ, quia tunc oportet omnes causas narratas veras esse, ob illam clausulam *si preces veritati niti reperceris, Gutt.loco cit.n.68. Mascardus d.concl.325.n.24.*

60 Sed hanc limitationem non admittunt *Sanch. d.disp.21.num.24.* qui multos citat, *Merolla loco cit.num.384.* qui dicunt sufficere, ut vera sit tantum causa, qua rescriptum nititur, qua sola posita solet Pontifex Gratiam concedere, quia sola falsitas causæ finalis, & qua expressa Gratia non concederetur, vitiat rescripta, & annullat Gratias.

61 Verum circa hanc rem notandum est quod *Rota in Salamantina jurisdictionis apud Seraph. decis.330.num.1.* docuit, quod quando plura narrantur, quorum unum est sufficiens ad impetrandam Gratiam, licet alia non subsistant, Gratia nihilominus valet, & citatur ibi *Ægid.dec.280.* & in alia *decis. Pampilonen. juris visitandi 27. Aprilis 1583. apud eundem Seraph. decis.615.num.4.* fuit dictum, quod licet in rescriptis adsit illa clausula *consfito de præmissis*, tamen hæc clausula sit referenda ad ea, quæ probent causam Papæ concedendi, & hæc sola sufficit licet alia narrata non sint vera, & in eadem *Pampilonen. 1. Julii ejusdem anni penes Seraph. decis.637.* fuit recessum ab eadem decisione, & dictum quod propter clausu-
62 lam *consfito de præmissis* omnia narrata sint verificanda, per *Consil.Paris.41.lib.4.num.23.* sed ab hac ultima resolutione videtur recessisse *Rota*, nam in *Bisuntina unionis penes eundem Seraph. decis.1432.num.9.* tenuit quod satis sit ut una causa verificetur, licet non aliæ causæ, & allegantur multæ decisiones, & Doctores, maximè cum non
63 adsit subreptio dolosa. *Rota in rec.part.9.cap.2.dec. 414.* tenuit quod sufficiet, ut sit vera, & verificetur illa causa, seu narratio, quæ Principem movit ad concedendum, & in dicta *Melevitana erectionis Collegiatæ*, quæ est etiam apud *Carrillum decis.76. num.9.* fuit dictum, quod omnia in Gratia narrata verificatione non indigent, sed tantum ea, quæ sunt in jure expressa, & quæ Papam movere possunt ad concessionem, sic etiam in *Medicla n. Beneficiorum 10.Febr.1659. coram Eminentiss. Celso, penes eundem 282.num.20.* quod quando qualitas stat demonstrativè potius, quam dispositivè, cum ex illa non fuerit motus Papa ad concedendum si justificata non sit Gratia, non vitiat, & citatur ibi *decisio 4.num.6. in antiquis de rescriptis, Con.decis.236.num.3. & in recent.258.num.10. & 11.part.7.*

Item dubitant Doctores an subreptio, vel ob-
64 reptio, quæ contigit in una parte rescripti totum annullet, sive contingat verum tacendo, sive falsum exprimendo.

Equidem textus in *cap.super Litteris, de rescriptis*, loquens de rescriptis justitiæ continentibus materiam distinguit inter eos, qui per fraudem, seu malitiam, & illos, qui per simplicitatem, vel ignorantiam impetrant, & decidere clarè videtur, quod qui priori modo falsitatem exprimendo, vel veritatem tacendo malitiosè, ac data opera in pœnam

suæ perversitatis nullum ex Litteris commodum consequantur, & Delegatus postquam sibi super hoc facta fuerit fides, nullatenus de causa cognoscat; quando verò per simplicitatem falsa sunt expressa, vel vera sunt tacita, tunc textus adhibendam esse aliam distinctionem dicit, ut inquirendum sit, quæ falsitas expressa, seu suggesta, vel quæ veritas sit suppressa, nam si talis falsitas sit expressa vel suggesta, vel veritas occultata, quæ quamvis tacita, vel expressa nihilominus saltem in forma communi Litteræ essent datæ, tunc Delegatus non debeat sequi formam in Litteris appositam; sed secundum ordinem juris procedere debeat: si verò per hujusmodi falsitatis expressionem, vel veritatis suppressionem Litteræ fuerint impetratæ, quia tacita, vel expressa nullatenus concederentur, tunc à Delegato nullatenus est procedendum, & sic rescriptum nullum: & concludit ibi textus, quod si in utroque casu eadem est ratio, quæ Delegantem moveret, moveat etiam Delegatum, & ubi Delegans Litteras denegaret, Delegatus nec suæ cognitionis officium interponat.

65 Hæc est dispositio illius textus tam celebris, & magistralis, qui licet loquatur in rescriptis continentibus justitiam, attamen, ut diximus, illum extendunt nostri *Doctores* etiam in Litteris continentibus materiam gratiosam à majoritate rationis, *Abbas ibi n. 2. Felin num. 5. Barbos. nu. 25. Anton. num. 27.* & alij communiter *Canonistæ*, ubi etiam novissimè *Prosper Fagnan. n. 21. & 66. Gutt. d. c. 15. n. 54. Sanchez d. disp. 21. n. 54. Merolla, loco cit. num. 369.* & alij passim.

66 In proposita quæstione multa indubitata tradunt Doctores, & primum, quod quando rescriptum est unicum, & indivisibilem partem continet, aut cum duas partes unica dispositione claudat, tunc cum subreptio est in finali causa sive per ignorantiam, sive per malitiam contingat, sive verum tacendo, sive falsum exprimendo totum rescriptum nullum erit, quia in rescriptis, & Gratijs spectatur justa intentio concedentis, à qua vires recipit Gratia, quæ intentio deficit quoties in causa finali contigit subreptio, vel obreptio, nec spectatur culpa, aut ignorantia impetrantis, cum metienda sit Gratia ex voluntate concedentis, non ex voluntate recipientis, ita *Abb. in cap. super Litteris, num. 4. & 6. de rescriptis*, & idem *Felin. num. 6. Sanchez disp. 21. num. 56. Merolla n. 398.* pro quo assumpto allegatur *textus in d. cap. super Litteris*, ibi: Si verò per hujusmodi falsitatis expressionem, vel suppressionem veritatis Litteræ fuerint impetratæ, quæ tacita, vel expressa nos nullas Litteras dedissemus, à Delegato non est aliquatenus procedendum, & *cap. constitutus eodem tit. de rescriptis.*

67 Ulterius tanquam certum supponunt *Sanchez num. 61. & Merolla num. 399.* quod quando subreptio contigit per ignorantiam, & simplicitatem, sive in falsi expressione, sive in veri taciturnitate, nec fuit causa concessionis totius Gratiæ, sive rescripti, sed alicujus partis, qua explicita veritate, ea pars rescripti, sive Gratiæ non concederetur, bene tamen reliqua pars, non vitiari totum rescriptum, sed dumtaxat in ea parte in qua fuit commissa subreptio, vel obreptio: si tamen à negotio principali in quo fuit commissa subreptio hæc dependet tanquam accessoria, nam tunc etiam corruit, quia tanquam accessoria sequitur naturam principalis, quo corruente per subreptionem corruit quicquid illi accidit, licèt nulla in hac fuerit commissa subreptio. hæc *Sanchez, Merolla*, & alij.

68 Præmittunt etiam, quod quando subreptio est dolosa per fraudem, & malitiam, vitiari, & irritas esse omnino Litteras quamvis non fuerit causa totius rescripti, sed solius formæ specialis, quod expressè deciditur in *dict. cap. super Litteris.* Ibi: In suæ perversitatis pœnam nullum ex illis Litteris commodum consequantur, nec etiam ex *cap. eodem de rescriptis*, ibi: mendax precator careat penitus impetratis, & hoc sive falsum exprimendo, sive verum tacendo contingat, quia totum erit nullum rescriptum, ita *Sanchez num. 65. & Merolla num.* 400. qui alios citant, & quod subreptio dolosa annullet rescriptum, *Oldrad. prælud. 8. nu. 37.* & latè *Cardinalis Tuscus dict. litt. S. concl. 722. & 723.* præsertim ad Beneficia; in qua materia omnes nostri docent, quod narratio debet esse pura, & quod faciliter ex subreptione, vel obreptione vitiantur, & *Tuscus loco cit. in dict. concl. 723. num. 7.* ejusdem etiam est opinionis quod plus nocet falsa narratio, quam taciturnitas veri, ut in *dict. concl. 722. num. 9.* docet, quod falsa narratio semper annullat, subreptio verò ex taciturnitate non semper, sed in quantum de jure expressè reperitur, & idem dixit *concl. 720. n. 24.*

69 Et *Sanchez nu. 66.* existimat, quod quantumvis fuerit ignorantia crassa, dummodo non sit ingens temeritas excusat ab hac pœna irritationis totius rescripti ratione subreptionis in aliqua parte, nam requiritur, ut impetrans sciat, & malitioso animo id faciat, quia in *dict. cap. super Litteris* requiritur expressè fraus, & malitia, cum verò intervenit ignorantia crassa non potest dici dolosa subreptio, nisi ingens temeritas interveniat in ea igno-
70 rantia, *Sanchez* sequitur *Merolla sub dict. nu. 400. vers. addit*, quod non videtur admittere *Tuscus d. concl. 270. litt. S. nu. 26.* qui docet, quod ignorantia non excusat quin inducatur subreptio ex taciturnitate, quia hoc provenit ex intentione superioris, non facto, vel potestate partium; & citat *Calderinum cons. 37.* alias 14. *de rescriptis*: & ita quoque videtur apertè tenere *Alex. Trentacinq. variarum in tit. de rescriptis resol. 5. n. 4. & 5.* & docet quod satis est, quod Princeps non fuisset concessurus, & quod fuerit causa concessionis, nulla attenta ignorantia, vel negligentia: sic etiam *Oldrad. de rescriptis, qui prælud. 9. n. 75.* docuit, quod in gratiosis simplicitas non excusat, & quod in gratiosis, seu quæ in mera Principis voluntate procedunt rescriptum sit nullum, etiam si nullus dolus sit adhibitus, & impetrans probabiliter ignoraverit rem aliter se habere, quam exposuerit, quia in consideranda validitate Gratiæ attendenda est intentio agentis, non culpa impetrantis, ex *Abb. in c. constitutus, Lanar cons. 76. n. 8. Cravetta cons. 68. n. 12. tom. 1.* notavit *Regens Merlin. cons. 86. nu. 16.*

71 In proposita igitur quæstione, an subreptio, quæ contigit in una parte rescripti totum nullum reddat, Respondent *Sanchez num. 71. Merolla n. 403. Paulus Layman lib. 1. tract. 4. c. 22. num. 25. Filiucc. tract. 10. cap. 10. quæst. 7. Pontius de Matrim. lib. 8. cap. 16. num. 9.* quod si partes sunt omnino separatæ, nec una cum alia connexionem, neque eandem causam communem habeat, neque eundem finem respiciat,

sub-

subreptio in unâ malitiosè commissa, alteram non annullat, neque irritam reddit, quod ex eo probat *Sanchez*, quia hæc irritatio est in pœnam doli, & malitiæ; ut dicitur expressè in dicto textu *cap. super Litteris*. Ergo non est extendenda ultra casum expressum in eo textu, qui loquitur, quando impetratur rescriptum unum continens diversa, quorũ unum cum altero connexionem habet, quia ibi pertinebat rescriptum in eandem causam decidendam. Item probant, quia cum diversæ gratiæ absque ulla connexione inter se conceduntur in eodem rescripto sunt virtualiter, & omnino duo rescripta, per accidens verò, & materialiter unum, ideo nihil conferre debet subreptio circa unam Gratiam ad alterius irritationem: dicunt enim isti Doctores, quod hæc sententia expressè probatur in *cap. si eo tempore, de rescriptis in 6.*

72 At multi Canonistæ tenent subreptionem malitiosè commissam in una parte alteram vitiare, quod deducunt ex *d. cap. super Litteris*, ex antiquis Canonistis. *Abbas ibi num. 2.* ex novissimis, ibidem *Fagnan. num. 18. Oldrad. prælud. 68. num. 37.* sed tamen, quod subreptio in uno capite non vitiet alia capita separata, & diversa, *Rota apud Duran. decis. 143. num. 6.* etiam si sub una signatura complectatur; idem *Duran. decis. 151. num. 1.*

73 Et Canonistæ in *dict. cap. super Litteris, præsertim glos.* ibidem verb. *nullatenus*, docent satis esse ut sit circa causam im, ulsivam, quia textus præfatus in *cap. super Litteris*, non distinguit inter causam finalem, & impulsivam cum dolo contingit subreptio, sed solum distinctionem adhibet circa causam finalem, vel impulsivam, quando per ignorantiam, & simplicitatem contigit falsum exprimi vel verum taceri: hanc sententiam novissimè tenet *Fagnan. in d. cap. super Litteris, num. 33.*

74 Theologi verò, & Morales, præsertim *Sanchez in disp. 21. num. 74. Merlin. loco cit. num. 406.* quia eius fuerunt opinionis, solam subreptionem circa causam finalem sine qua Litteræ non concederentur illas vitiare, ideo asserunt tenendum esse, quod quantumvis malitia, & dolus adsit in tacendo veritatem, vel exprimendo falsitatem solius causæ impulsivæ totius, vel partis rescripti, nihil ipsius vitiari; atque ita intelligendum *d. cap. super Litteris*. Itaque dicit *Sanchez* quod solum dispensationes, & cætera rescripta subreptitia censentur quando sive ignoranter, sive dolo est taciturnitas veri, sive expressio falsi in causa finali; qua sublata Pontifex non concederet litteras, aut si concederet non tamen eodem modo, sed moderamina quædam adhibendo: & tunc si ea subreptio tacendo verum, sive exprimendo falsum contingat in causa finali totius rescripti, & ita totum rescriptum afficit, vitiabit totum, ut probavit idem *Sanchez num. 56* sive per fraudem, sive per ignorantiam contingat; si autem contingat circa solam rescripti partem, tunc distinguendum, nam si per ignorantiam sola pars rescripti quæ ex subreptione afficitur, vitiabitur; si autem per malitiam, vitiabitur totum: quod intelligendum dicit juxta dicta *num. 41.* quando allegantur plures causæ, nam quando una sola allegatur nil refert an sit finalis, an impulsiva, ut ibi explicavit; quare differentia quam textus in *d. cap super Litteris*, constituit, quia innititur contrariæ sententiæ; ubi absolutè, & indistinctè loquitur textus quando adfuit dolus, at quando ignoranter cum distinctione an Litteræ concederentur nec ne, eo solùm pertinet ut quando adest fraus circa partes rescripti, & causam finalem vitietur indistinctè, & omnino rescriptum tam quoad partem inutilem, id est quæ seclusa ea subreptione non concederetur, quam quoad alteram utilem, id est alias concedendam: at quando fuit ex ignorantia pars sola inutilis vitiatur: itaque in priori parte nimirum quando fraus intervenit, jure optimo non distinxit textus an ea fraude sevulsa pars Litterarum esset concedenda, quia ea contingente circa solam rescripti partem ubi est in causa finali corruit totũ, quamvis altera rescripti pars subreptione cessante foret concedenda: at in posteriori parte ubi sermo est de subreptione ignoranter admissa circa causam finalem, opus fuit distinctione an subreptio sit circa causam finalem totius rescripti vel solius partis, quia si sit in causa finali totius corruit totum, si solius partis illa sola corruet, & ita totus ille textus in *d. cap. super Litteris* de subreptione veritatus suppressa, vel falsitatis expressa loquens agit de sola causa finali, sine qua Litteræ non concederentur, vel totæ, vel pars illarum, dicitur *Sanchez*, quia totus ille textus agit de taciturnitate veritatis vel expressione falsitatis causæ conducentis ad valorem rescripti, cum de hac subreptione loquatur eam ponderans ad valorem vel nullitatem rescripti, at causa impulsiva non est hujusmodi, sed sola causa finalis, juxta veriorem sententiam.

De sola ergo subreptione circa causam finalem agit præfatus textus quia æquiparat prorsus malitiam, & fraudem in tacenda veritate vel exprimenda falsitate, & tacens veritatem quam explicare non tenetur, qualis est juxta veriorem sententiam circa causam impulsivam, nequit jure optimo de fraude vel malitia notari, hoc enim culpam & sanè non levem implicat, cum enim nulla sit in eorum taciturnitate eam quis explicare non tenetur: & confirmatur, quia licet in mendacijs expressione delictum sit, at si non contingat circa causam conducentem ad rescripti valorem non afficiatur id delictum malitia speciali mendacij ratione rescripti in quo contigit, sicut mentiens in confessionis Sacramento circa rem non necessario detegendam, in eo reus est mendacij simplicis, at non mendacij ad confessionem attinentis; sicut ergo hoc mendacium non vitiat confessionem; ita neque illud debet vitiare rescriptum: & huius sententiæ est Bero in *d. cap. super Litteris* in secunda lectura *num. 53.* Hæc sunt verba *Sanchez*; & quasi eadem repetit *Merolla*. Pro certo videtur dicendum quod cum subreptio contingit extra materiam Litterarum, nec in totum nec in partem Literas annullat, sive justitiam, sive gratiam contineant; quod etiam dixit *Fagnanus in d. cap. super Litteris, num. 34.* qui magis strictè præ cæteris scripsit in hac materia.

75 *Joannes Baptista Marchesanus Signaturæ Decanus in art. 3. sui operis de Commissionibus, in rub. de commutat. relaxat. juramenti ad effectum agendi*, §. 3. tractat hanc materiam subreptionis, & obreptionis, & *numer. 38.* existimat omnia narranda esse, & exprimenda in rescripto, per quæ ad gratiam concedendam vel denegandam Princeps moveri debet, cum ex omissione eorum quæ si Principi narrata fuerint non concessisset, aut difficilius, subreptitium reddatur.

datur rescriptum, per *textum in c. postulasti de rescriptis* ubi, de levi, & *cap. si proponente, cap. cum à Deo de præb.* & *si motu proprio eodem tit. in 6.* quando autem tacentur ea quæ apta non sunt Papam movere, tunc non dici gratiam subreptitiam quia illa subreptio vitiat rescriptum quæ Principem difficiliorem ad concedendum reddere potest, per *cap. super Litteris, & cap. postulasti de rescriptis* quia illa clausula *si ita est, si preces, &c.* semper intelliguntur in rescripta Principum, & cum per falsam causam fuerit talis subreptio; nullatenus suffragatur rescriptum, quia falsi expressio reddit gratiam subreptitiam; allegat decisionem *Rotæ apud Put. dec. 50. p. 1. Paris. cons. 41.* & cum fuerit falsa causa narrata, totum actum corruere facit, per *textum in l. falsa C. de juris, & facti ignorantia*, ad quod multos allegat Doctores; & *num. 76.* asserit quod taciturnitas vitiat in casibus à jure expressis. Docet etiam *Marchesi.* quod duplex datur subreptio, una quæ provenit ex veri taciturnitate, altera quæ oritur ex falsi expressione: quæ vel potest esse dolosa, quando scilicet mediante dolosa expressione quis obtinere satagit, & quia dolus non præsumitur venit probandus: vel non dolosa, & tunc ille qui fundat suam intentionem in ea probare debet.

76 Illius tamen opinionis est ibi *Marchesi.* quod obreptio propriè dicitur falsi aut narratio, veri verò taciturnitas subreptio, & magis obreptionem quam subreptionem vitiare rescripta; ad quod allegat *Gemin. cons. 120 n. 3. in fine*, & refert opinionem *Inn. & Imol.* qui faciunt hanc differentiam inter subreptionem, & obreptionem, & ultra differentiam inter rescripta continentia materiam justitiæ, & continentia materiam gratiæ, ut prima non ipso jure uti secunda ipso jure nulla sint, dicit quod subreptionis defectus ope exceptionis, obreptionis autem ipso jure vitiare, quia majus vitiũ est falso & malè rem exprimere, quam aliquid tacere, & consequenter plus afficere, & inficere, ergo etiam obreptionem quam subreptionem: & allegat multos pro se, & ni fallor, fuit hæc opinio *Abbatis in cap. sedes de rescript. num. 4.*

77 Sed diximus supra multos Doctores nullam constituere differentiam inter subreptionem, & obreptionem, seu inter veri taciturnitatem, & falsi expressionem, cum textus in *d. cap. super Litteris*, promiscuè loquatur de falsi expressione, ac veri taciturnitate, & solum adhibet differentiam, & distinctionem an subreptio fuerit dolosè commissa, an per simplicitatem; & sic supponit quod utroque modo dolus committi potest tam in verum tacendo, quàm falsum exprimendo; Rotaque Romana indifferenter docuit quod gratiæ seu rescripta impetrata cum falsa expressione, vel veri taciturnitate sive subreptitiè, sive obreptitiè ipso jure irrita sunt, ut in decisionibus apud *Tondutum.*

78 *Alexander Trentacinquinus in suo tomo variar. tit. de rescriptis, & privilegiis resol. 5. n. 22.* tractavit articulum subreptionis, & obreptionis, atque dixit quod quando rescriptum continet capita separata, & subreptio aut obreptio fuerit causa impetrandi gratiam in illo negotio, & tunc solum illud negotium, & non reliqua capita in rescripto contenta erit subreptitium, & nullum, nisi fuerit subreptio vel obreptio dolosa; sin autem subreptio fuerit causa impetrandi omne rescriptum super omnibus capitulis etiam separatis, tunc etiam omne rescriptum erit nullum, juxta doctrinam *Abb. in cap. sedes, & cap. super litteris de rescriptis, Trentacinq. loco cit. vers. 25.* casus. Item cum à negotio in quo fuit commissa obreptio dependet omne negotium, & tunc etiam omne negotium vitiabit, juxta doctrinam *Abb. in d. cap. sedes num. 24 Alex. Trentacinq. loco cit. vers. tertius casus.* Sic si rescriptum fuit obtentum falsum exprimendo falsum, nam tunc in pœnam omne rescriptum nullum: sic si repugnantia in uno capite continet dummodo repugnantia fuerit in dispositiva, omne rescriptum erit nullum.

79 *Theod. Amayden* Advocatus, & Curialis nostra tempestate nemini secundus in suo *libro de stylo Dataria c. 33.* in quo hanc subreptionis & obreptionis materiã tractat *sub n. 24. vers. his præmissis* docet subreptionem causare omne id quod omissum sive falso expressum potuisset movere Papam ad concedendum sive ad negandum: allegat *dec. Greg. 237.* & quando suppressio veri seu narrativa talis non nocet concedenti, nec cum dolo fit narrantis, tunc non vitiare ut in *cap. super Litteris*, ad quod allegat decisionem Rotæ in *Conchen. Beneficii.* quam etiam ad verbum retulit *Marchesi. 2 part. fol 453.* In meo, quæ *decisio* emanavit *coram Sarato 10. Maij 1610.* in qua *num. 1.* fuit dictum quod falsa narrativa, quæ nec movet concedentem nec fit cum dolo, nullatenus nocet narranti, per *dicta in d. cap. super litteris*, quod licet loquitur de rescriptis ad lites locum habet in gratiosis. Item fuit dictum in ea quod qualitas quæ non confert ad causam non sit habenda in consideratione: adducitur ibi authoritas *Abb. in cap. ad aures, n. 3. de rescript.* ad quæ omnia Rota adducit *c. gratia de rescript. in 6. & c. si eo tempore ibid.* & licet hic textus loquatur in subreptione non autem in obreptione, tamen circumscripto dolo qui major consideratur in obrepiendo quam in subrepiendo, non datur differentia inter utrumque in *d. c. super litteris.* Et hanc sententiam quod falsitas quæ nec

80 movet saltem facilius, nec dolosè fuit facta minimè nocere debeat frequenti calamo fuisse per Rotam observatam dicitur in *d. dec. Conch. n. 7.* & ibidem allegantur aliæ Rotæ decisiones: & respondetur etiã ibidem ad generales conclusiones, quod narrativa sit pars gratiæ, & quod semper subintelligatur illa clausula *si ita est, si preces*, nam intelligitur clausula juxta prædicta, & justificanda esse omnia quę movent concedentẽ: & ad *d. ca. si motu proprio* respondetur quod una lex per aliam intelligatur, nec *c. gratia* corrigitur per textum in *c. motu proprio*: & ad *cap. susceptum de rescriptis in 6.* respondet Rota, quod loquitur quando taxativè, & limitativè facta est expressio hæc, & alia ibi dicit

81 *Amayden.* qui etiam respondet ad ea quæ in contrarium allegari possunt sub *n. 27.* qui concludit quod verior, & rationi magis consona est illa opinio quæ docet non omnem subreptionem, hoc est veri suppressionem, causare vitium, quemadmodum nec omnem expressionem falsam ac non expressam tunc vitiare gratiam, & falsa suggesta quando dolum continent, ut in *d. c. super litteris*, nec narrativam secundum omnes sui partes verificandam esse ad gratiæ justificationem, sed tantum secundum ea quæ Papam moverent ad concedendam gratiam, & citat *Felin. in c. licet de Præb. vers. 1. limita. Put. dec. 69. lib. 2. Verall. decis. 299.*

lib.2. Sed hic Doctor non dicit quænam non expressa, & quæ verè non narrata possunt movere Papam ad facilius vel difficilius concedendam gratiam; sed pro hujus determinatione affert decisum Rotæ in *Melevitana erectionis Collegiatæ 6. Novemb.1634. coram Pirovano*, ex qua id deduci posse ait.

82 In illa autem *decisione coram Pirovano de anno 1634 6.Novembris* fuit dictum Literas exequendas quoad erectionem Parochialis in Collegiatam, non tamen quoad delationem capparum, & exemptionem, quia in quantum ad erectionem fuit justificata narrativa nempè Ecclesiæ structura ampla, & commodâ paramentis, argento, & alijs ad divinum cultum competenter instructa; valor, & dos in summa narrata sufficiens: nec ibi habitum fuit in consideratione quod deficiebat narrativa frequentiæ Populi virorum divitum, & fertilitatis agrorum; quia adhuc quod Papæ narratum fuisset locum non esse conspicuum, & quod haberet viles personas, & careret juris consultis, nihilominus Papa concessisset dictam erectionem Parochialem in Collegiatam, quia agitur de augmento divini cultus; & affertur ibi *consilium Rebuffi* ita dicentis, dispensationem non viciari ex quo quis se asseret utriusque juris Baccalaureum, cum sit tantum unius: quia Papa non se reddit ex hoc difficiliorem: & quamvis aliquando narrata sint justificanda etiam si non redderet se difficiliorem, attamen hoc procedere quando quod narratur est expressum in jure, quod justificari debeat, secus si non est expressum, per *textum in c. si motu proprio de præb. in 6 & c. si proponente de rescriptis.* Quoad verò delationem capparum, & exemptionem à jurisdictione Ordinarij, dictum fuit gratiam non fuisse justificatam nec exequendam, quia defuit narrativa qualitatis loci, & personarum in eo degentium: & quamvis dici poterat quod justificatio narrativæ prædictæ potuerit omitti dum non omnia quæ in precibus tacita vel diversimodè expressa quam veritas se habet gratiam annullent, sed ea dumtaxat quæ in jure expressa sunt, quod exprimi debent: vel si in jure expressa non sunt, saltem videantur repugnare intentioni Principis, vel si veritatem scivisset gratiam non concessisset, vel difficilius, ut *Ægid. dec. 698.* in jure autem non esse illam expressam qualitatem personarum, nec repugnare intentioni Papæ, cum præcipuum fundamentum fuit augumentum divini cultus, non autem qualitas personarum, & conspicuitas loci; quia responsum fuit istâ cognitionem circa mentem Papæ si scivisset qualitatem loci, & personarum, vel non concessisset, vel difficilius usum Capparum, & exemptionem ab Ordinario, Judicis arbitrio esse remissam, quæ pendeb at ab interpretatione voluntatis concedentis, quæ conjecturis, & præsumptionibus solet aperiri, juxta doctrinâ *Abbatis in cap. ex conquestione n. 4. de rest. spol. Covarr. var. lib. 1. cap. ult. n. 5. Tiraquel in tract. cessante causa limit. 1. n. 15. Menoch. cas. 201. n. 29. & 30.* alijs tamen Dominis visũ fuit non esse verisimile quod Papa voluisset concedere usum capparum cum qualitate magis insign. Ecclesiæ, & in loco rustico, & agresti carente habitatione virorum nobilium, quorum contemplatione solent decorari Ecclesiæ prærogativis Civitatibus, & locis insignibus convenientibus: & per eamdem rationem visum fuit inverisimile quod voluerit eximere ab Ordinaria jurisdictione Parochialem rusticam.

83 Ex qua decisione duo notanda esse dicit *Amayden.* primum an tacitum, & non expressum sive falsum narratum movisset Papam ad concedendum nec ne? totum pendere ex Judicis arbitrio, qui hoc expiscari valeat è conjecturis: alterum quod narrativa quæ in nihilo retardasset Papam ad concedendum, debet justificari quando de jure requiritur quod debeat exprimi. Declarat tem exemplo *Amayd.* Franciscus nobilis Comes impetravit Præpositurãm Coloniensem cum expressione quod valor illius non excedat ducatos centum; & tamen veritas est illam ascendere ad ducatos *130.* tunc etiam si Impetrans expressisset valorem in ducatos 130. æque Papa concessisset, quia ille valor parum est pro tanta Dignitate. Nihilominus, dicit *Amayden,* tenetur ad illius justificationem, quia per regulam Cancellariæ cavetur quod exprimi debeat verus valor, &c. Hæc ille &c. Quare hic Doctor cum *Sanchez, & Merolla* expressè se conformare videtur.

84 Sed circa hanc Rotæ Decisionem in *Melevitana erectionis coram Pirovano*, notandum est quod proposita de novo causa in Rota sub *die 9. Decembr. 637. coram Carillo*, fuit dictum quod sententia Rotalis qua pronunciatum fuit Litteras Apostolicas non esse justificatas, nec exequendas quoad delationem capparum, & exemptionem reformandam esse quoad delationem capparum, in alijs confirmandam, attentis novis probationibus, quibus clarius constitit narrativam gratiæ de assignatione dotis annui redditus, de numero focularium 500. circiter, de frequentia Populi, de Doctorum ingenuorum, & divitum copia, & agrorum fertilitate fuisse justificatam, & sic exequendam; ut latius in dicta *decisione coram Carillo*, apud ipsum, 76. N. 9. obstitit consideratio in verisimilitudine mentis Pontificis circa concessionem ad deferendum cappas, ex eo quia cum Cathedralis Melevitana non haberet talem prærogativam, non sit præsumendum quod Papa illam voluerit concedere Collegiatæ: quia responsum fuit quod ultra quod objectum cessabat, & quando Cathedralis perfruebatur majori prærogativa, & non habebat indultum deferendi non solum cappas cum Rocchetto, sed etiam Mozzetta violacea, gratia non potuit dici subreptitia vel obreptitia ob non factam expressionem quod Canonici Cathedralis non utebantur cappis, quia in gratia non sunt narranda nisi ea quæ jure veniunt exprimenda. Nec curandum an Papa si scivisset difficilius concessisset: in jure autem non est cautum ut requiratur ad effectum deferendi Cappas in Collegiata narrare quod non deferantur in Cathedrali; & ita narrativa non potest corruere ex hoc capite, cũ remaneant justificatę cęteræ qualitates narratæ.

Quoad exemptionem dictum fuit in illa *decisione coram Carillo*, esse confirmandam, nempe non
85 exequendam: nec adversarii objectum quod gratia erat individua, & sic narrativa justificata quoad exemptionem; nam ultra quod gratia apparebat dividua ex discussis in alijs sententiis, dictum fuit quod ex verisimilitudine mentis Pontificis apparet noluisse concedere exemptionem tanquam valde præjudicialem Ordinario, Cathedrali Ecclesiæ onerosam, attenta parva distantia inter oppidum, & Civitatem, quod esset causa ut quotidie orirentur plurima dissidia, & contentiones

inter

inter Episcopum, & taliter exemptos, per *Bell. con.* 20. Quibus consideratis certum est quod verisimiliter Pontifex hujusmodi exemptionem non concessisset, cum non præsumatur voluisse inferre tale præjudicium Ordinario.

86 Ego ex hac decisione colligo quod cum fuisset unicum rescriptum, in quo concessa fuerit erectio in Collegiatam cum illa qualitate deferendi cappas, & exemptionis, cum expressione causæ quod locus erat insignis, & quod aderant Doctores, & homines civiles, causa fuit unica, quæ cum non fuerit justificata fuit falsa assertio, & nihilominus video quod Sacra Rota decrevit Litteras sustineri, & exequendas quoad partem erectionis Parochialis in Collegiatam, & postea etiam decrevit quoad delationem capparum, non verò quoad exemptionem à jurisdictione Ordinarii quia conjectura erat in contrarium; ideò maximopere sunt ponderandæ hæ *Rotæ decisiones* ex hactenus cumulatis, & dictis.

87 Prosper Fagnanus Prælatus undique absolutus in *cap. super Litteris de rescriptis* tractat hanc materiam abundè, & quatuor adstruit conclusiones seu regulas, quarum prima est *num.* 10. quod subreptio dolosa vitiat rescriptum: quam regulam ampliat per multos numeros sequentes, nempe non solum in rescriptis ad lites, sed etiam in beneficialibus ac in privilegijs, ac etiam si dolosa subreptio fuerit commissa in parte rescripti dumtaxat, & ejus concessionis tantum, nam adhuc vitiabit in totum etiam Litteras gratiæ in pœnam perversitatis Oratoris, sive subreptio contingat falsum exprimendo, sive verum tacendo. Exemplum dolosæ subreptionis in rescriptis in hac nostra materia gratuita, & beneficialibus dicit in *cap ad aures, & cap. cum adeo, de rescriptis, cap. si motu proprio de præb. in 6*, ac etiam ampliat sive expressio falsi vel tacitornitas veri non fuerit causa concessionis, nam dicit hanc distinctionem intrare cum per simplicitatem contingit subreptio; limitat verò hanc primam regulam multipliciter & signanter si dolosa subreptio fuerit extra materiam, nec fuerit causa formæ vel substantiæ: item si alternativè fuerit aliquid narratum, nam tunc subreptio, etiam si unum tantum concernat, illud tamen vitiat, non aliud in quo nulla subreptio commissa est, ut in *c. si eo tempore de rescriptis in 6* ad quæ omnia *Fagn.* allegat multos antiquos Canonistas.

88 Secunda regula quam *Fagn. astruit à n.* 52. se habet quod expressio falsitatis, vel tacitutnitas veritatis ex simplicitate vel ignorantia proveniens si non sit causa concessionis, quia expressa veritate vel tacita falsitate Princeps nihilominus concessisset, nec vitiat rescriptum: quod haberi dicit ex textu *d. c. super Litteris*, ibi: Talis expressio. Hanc etiam regulam constituit *Pontius lib.* 8. *c.* 16. *n.* 7. licet loquatur *Pontius* cum diversis terminis, nempè cum fuerit in re levi, sed in substantiali dein dicit *n.* 8. dixit quod cum est in re notabili etiam per simplicitatem commissa, etiamsi Princeps foret concessurus in Litteris gratiosis annullat, & quando non erat concessurus, & est in re notabili annullat omnia rescripta tam gratiæ, quàm justitiæ.

89 Suam regulam ampliat *Fagnan.* etiam si impetrans tacuerit ea quæ sunt de processus necessitate exprimenda: ampliat in beneficialibus per textum in *cap. dudum vers. considerantes de præb. in* 6.

& cap. si clericus eodem tit. in 6. licet enim cum verba non adaptentur Litteræ sint nullæ, ut si quis exprimat dignitatem cum sit simplex Beneficium, latè idem *Fag.* limitat enim hanc secundam regulam nisi qualitas non expressa ex simplicitate erat de jure exprimenda, & de ea facienda erat mentio, etiam si Papa alias omninò Litteras concessisset, ut in *c. si motu proprio de præb. in* 6. limitat enim ac modificat si ea quæ fuerunt expressa causa demonstrationis fuerint expressa, sed secus si causa taxationis, nam tunc expressa non doloso non obest; quod etiam docuit Abbas in *cap. significante de rescriptis Sanchez disp.* 24. *n.* 35. *Merolla loco cit. n.* 369. *Rota in d. Conchen. benefic. n.* 6. ad textum in *l. falsa demonstratio ff. de cond. & demonstrat:* quando autem taxativè, nam tunc obest ut in *c. cum, de præb. in* 6. *& in c. susceptum de rescript. in* 6

90 Tertia regula quam format *Fag. n.* 6. est quod expressio falsitatis vel suppressio veritatis per simplicitatem vel ignorantiam vitiat rescriptum in totum si sit inductiva, seu si sit fundamentum gratiæ seu rescripti, sive si fuerit causa totius concessionis, id est si Princeps tacita veritate, vel expressa veritate nullo modo dedisset Litteras, quod *Fag.* desumit ex textu in *d. cap. super Litteris*, ibi: *si verò;* quia tunc deest voluntas concedentis, à qua dependet substantia rescripti; nam textus ibi: Litteras non dedissemus; & hæc sunt optimè *Sanchez, Merolla*, & aliorum quos supra citavimus, ac etiam *Oldradi de rescriptis prælud.* 8. *n.* 36. *&* 37. & hanc regulam à fortiori ampliat in beneficialibus, & gratiosis, ac etiam non solum cum fuerit causa inductiva, & finalis concessionis, sed etiam quando fuit causa impulsiva, quia non ita de facili concessisset, nam nihilominus in gratiosis vitiat, & allegat textum in *d. c. postulastis, de elect. & glos. in c. finali de filiis presbit. in* 6. in figuratione casus, & ibi *Probus ad Monach.* & aliquando allegat pro contraria opinione, scilicet quod quando justa ignorantia intervenit, tunc taciturnitas ejus quo expresso rescriptum non ita facilè fuisset obtentum, illud non vitiat, per textum in *c. gratia de rescriptis* Pro concordia *Fag.* dicit esse tenendum secundum opinionem glossæ, & aliorum procedere quando tacetur id quod de jure erat exprimendum in Litteris, tunc enim utcumque sit taciturnitas semper vitiat, in hoc enim omnes concordant, etiam si Papa foret concessurus; secus verò si tacetur id quod non erat in jure expressum ut exprimi debeat, & allegat multos; & licet fortiter urgeat textus in *c. gratia*, non relictis aliorum interpretationibus eidem *Fagnano* placet solutio *Boerii in d. cap. super Litteris n.* 42. quod ibi subreptio fuit ex justa causa, & ideò non vitiavit Litteras; id beneficia, quia ex ignorantia tacitum fuit Beneficium in quo impetrans jus in re non habebat, sed tantum ad rem; non fuerat collatum absenti, & ignoranti, tunc enim non acquiritur jus irrevocabiliter, nisi post acceptationem, ut in *cap. si tibi absenti de præb. in* 6. & ideo non vitiavit cum Beneficium in eo fieri debeat mentio debent esse quæsitum, & non quærendum, & ita procedit *c. si motu proprio*, cum de jure ad rem non oportet fieri mentionem in Litteris, per tex. in *clem. gratiæ de rescriptis*, & ideo ibi judicatum fuisse, non fuisse Litteras nullas ob taciturnitatem; hanc quoque solutionem dedit *Basilius Pontius de matr. lib.* 8. *c.* 17. §. 3. *num.* 19. ni fallor.

91 Demum quarta regula, quam firmat *Fagnanus num.* 72. ita se habet: Subreptio per simplicitatem, vel ignorantiam, quæ non fuit causa totius concessionis, sed partis illius dumtaxat, rescriptum non vitiat in totum, sed eatenus tantum quantum fuit causa concessionis: hanc regulam desumit ex eodem textu in *dict. cap. super Litteris*, ibi: Si talis expressa sit falsitas, vel veritas occulta: concordat *Fagn. cum Sanchez d. disp. 21. num. 64. Merolla num. 399. Barbos. in dict. cap. super Litteris num.* 41 quod procedere maximè in Beneficialibus docet, juxta textum in *cap. si eo tempore de rescriptis in 6.* nisi tamen obtentum per subreptionem habeat connexionem cum reliquis, quæ continentur in rescripto; nam tunc ratione connexionis existimat *Fagn.* omnia contenta in rescripto vitiarentur, per textum in *cap. constitutus de rescriptis.* Hæc dicit
92 *Fagn.* qui in multis concordat cum *Sanchez. Merolla.* & alijs, *& n.* 124. tenet, quod, quando plures causæ sunt narratæ copulativè per malitiam, & dolum, tunc licet una sit vera, altera falsa, totum rescriptum erit nullum, & allegat *Antonium de Butr. in cap. ex lite de Iudicijs in fine.*

Omnes recensitæ opiniones sunt valde probabiles, & quidem nituntur aliquo fundamento, & am hoces sunt maximæ notæ, illud enim mihi videtur pronunciandum, quod opinio *Sanchez, Merolla*, & aliorum asserentium dolosam expres-
93 sionem, vel taciturnitatem vitiare rescripta, cum in causa finali fuerit dolus adhibitus, sive in suggestione falsi, sive in taciturnitate veri, secus si in causa impulsiva, videtur contra mentem, & verba expressa dicti textus in *cap. super Litteris*, in quo textu quando contigit subreptio ex dolo nulla adhibetur distinctio an in causa finali, vel impulsiva, sed tantum adhibetur hæc distinctio quando ex ignorantia, vel simplicitate contigit subreptio: permittit enim textus, quod super Litteris, quæ ab aliquibus ex malitia, & à nonnullis ex ignorantia, tacita veritate, vel suggesta falsitate impetrantur; varia fuerunt Doctorum responsa; ipse enim Papa, qui fuit *Inn. III.* inter eos, qui per fraudem, vel malitiam, & illos, qui per simplicitatem, vel ignorantiam Litteras impetrant à Sede Apostolica, talem discretionem adhibendam censet, ut qui priori modo, scilicet per dolum falsitatem exprimunt, vel supprimunt veritatem, in suæ perversitatis pœnam nullum ex illis Litteris commodum consequantur, inter alios autem, qui posteriori modo scilicet per simplicitatem Litteras impetrant, dicit esse distinguendum, ut spectandum sit quæ falsitas suggesta, vel quæ veritas sit suppressa, nam si talis expressa sit falsitas, vel veritas occulta, quæ quamvis fuisset tacita, vel expressa nihilominus Litteræ concessæ fuissent, hæc est causa impulsiva, & tunc rescriptum valere decernit: secus autem si per hujusmodi falsitatis expressionem, vel suppressionem veritatis rescriptum, & Litteræ non fuissent concessæ, quæ est causa finalis: & ecce quod textus distinctionem inter causam finalem, & impulsivam tantum adhibet; quando per simplicitatem, & ignorantiam contingit falsa suggestio, vel suppressio; cum autem dolo fuerit adhibita, qui prior est modus in textu, nulla prorsus adhibetur distinctio, moderatio, seu differentia inter causam finalem, & impulsivam, sed indistinctè textus decidit, quod Litteræ non tenent, nec esse exequendas in pœnam perversitatis exponentis. Et sic nota, quod hoc casu textus decidit nullius roboris in pœnam ejus, qui dolum adhibet in impetrandis rescriptis, non enim ex defectu intentionis, qui defectus tantum consideratur in eo casu, quo falsa suggestio, vel suppressio contigit ex ignorantia, seu simplicitate: & quidem maxima ratione id statutum fuit, siquidem non levem committit culpam qui falsa expressione, vel callida suppressione à Papa Gratiam extorquere conatur, nemo enim ex dolo commodum reportare debet, mendax precator carere debet impetratis, cum enim committit culpam sic agendo cum Principe nullum debet reportare commodum in pœnam suæ culpæ, ita ut nec tunc investigandum sit an Princeps foret, vel non concessurus. Cùm verò nullam committit malitiam ex proposito, sed ignorantia, vel simplicitate ductus Orator falsum expressit, vel verum tacuit, tunc videndum est an Princeps fuisset si vel ne concessurus, scilicet an subreptio, vel obreptio sit causa finalis, vel impulsiva; & iste videtur germanus intellectus illius textus, salvo semper meliori intellectu, & hanc meam sententiam videtur approbasse *Rotam in Conch. Beneficij* quam refert *Amayden cap. 33. sub num.* 24. ibi: & hanc sententiam, quod falsitas, quæ nec movet saltem facilius, nec fuit dolosè facta minimè habet nocere exponenti sequentiori calculo suo dictum per *Rotam*, ut apparet, & ultra *Ægidium decis.* 3. & alios allegatos in alia *decisione de rescriptis in antiquis* 68. incipit: In causa mea. *Cæsar de Graff. decis. 8. num. 2. de præb. Peregrin. dec. 129. in causa Hyspalen. lib. 2. Verall. decis. 37. part. 2. & in causa Romana Canonicatus, 22. Aprilis 1567. coram bon. mem. Seraphino, in Bisuntina unionis,* 10. *Maij* 1602. *coram eodem, in Volleterana Parochialis,* 8. *Iunij* 1590. *coram Gypsio, in Compostellana pensionis,* 2. *Novembris* 1580. *coram eodem Seraphino, & in Vallisoletana Iuris nominandi,* 8. *Iunij* 1608. *coram Coccino*, & ita quoque *Rota* in altera *Conchen. etiam pensionis coram Bichio,* 24. *Ianuarij* 1650. quæ est 11. *recent.* ibi: Nec excusatur, sive quia falsa narrativa, quæ non movent concedentem, & dolosa non est, Gratiam non vitiat, *cap. super Litteris de rescriptis*, ergo si dolosa, vitiat, & ita etiam *Tuscus loc. cit.* qui dixit, quod dolosa falsa semper vitiat, & alij plures, præsertim in Beneficialibus, in quibus quælibet minima subreptio vitiat Gratiam, juxta *Rotæ* sententiam in *decis.* 174 *num. 27. part. 11. recent.* & rationi priori est, quod ubi dolosa, & falsa narratio intervenit deest voluntas Papæ, & tunc non præsumitur, quod concessisset, ut in *dict. decis. 11. num. 14. part. 11. recent.*

Existimo etiam, quod cum aliquid est expri-
94 mendum de jure scripto, vel de stylo si omittatur, semper taciturnitas causabit subreptionem inducentem nullitatem, in quo omnes ferè conveniunt, sicuti cum aliquid taxativè exprimitur, & dispositivè dumtaxat si falsum sit semper subreptionem, seu obreptionem inducet causantem nullitatem, præter citatos, *Lotter. lib. 2. quæst. 54. num.*
95 .... In cæteris autem si aliquid omittitur, sive falso exprimatur extra casum dolosæ expressionis, sive callidæ suppressionis inspiciendum erit an Princeps fuisset concessurus, sive an potuisset movere mentem Principis, ut *Rota recent par. 3. decis. 65. num. 1. Cov. decis. 328. Rota in Pistorien. Beneficij*

coram

coram Amato Dunozett. penes Poſtium tract. de
96 *manutenendo deciſ.634.num.16. penes ipſum 367.*
Quod totum arbitrio prudentis judicis remittendum
etiā, ut dicit in *dict. Melevitana erectionis*
Collegiata, tam coram Pirovano, quam coram Carrillo,
Barboſa in dict.cap. ſuper Litteris, num.12. Reginald lib.30.tit.3.num.268. Lotter dict.quaſt.54.
num.25. & ad veriſimilitudinis, & ſtyli Datariæ,
& Cancellariæ circumſtantias, tunc recurrendum
eſſe exiſtimo, quia multum facit in hac materia
ſtylus, & uſus aliarum Litterarum per Principem
conceſſarum, vel concedi ſolitarum, *Rota in Lucana*
Iurispatronatus, 28. Aprilis 1656. coram Bevilaqua,
recent. part.12. deciſ.162. num. 42. in quo
tamen adverte, quod ſtylus Datariæ non ſemper
eſt inconcuſſus in quolibet Pontificatu, nam
multæ Gratiæ negantur in uno, & conceduntur
in alio, ut ſupra vidimus: ideo attendi etiam debet,
& adverti quæ Gratiæ concedi ſolent, vel denegari
in quolibet Pontificatu, & quæ fuerit inclinatio
Summi Pontificis ad Gratias concedendas;
nam ſecundum iſtam regulam decidit prudens
judicium Judicis: & *Rota apud Duran. deciſ.317.*
dixit quod ad hoc, ut Gratia dicatur ſubreptitia
requiritur, quod aut narratio fuerit do-
97 loſa, vel potuerit facilius movere Papam ad concedendum.
In ſeparatis verò, & diſtinctis, quamvis
in eiſdem Litteris contineatur ſubreptio unius
non vitiat alteram Gratiam, nec una deficiente
altera corruit, optimè *Rota apud Amatum Dunozett.*
deciſ. 623. num. 2. 3. & 4. & ibi allegatur
textus in *cap. ſi eotempore*; & ibi *gloſſa magna in*
fine, & verb. Beneficium de reſcriptis in 6. allegantur
multi Doctores Canoniſtæ, nec repugnat
in eiſdem Litteris diſtinctas Gratias concedi, ut
dicitur in *dict. deciſ.* quando verò una Gratia dependet
ab alia, vel habent connexionem inter ſe,
tunc tenendum, & judicandum ſecundùm Regulas
traditas.

98 Et ſicuti ſupradictum fuit cum ſumus in dubio
de interpretanda Principis, ſeu Papæ voluntate an
fuiſſet conceſſurus, vel denegaturus, illa ſit accipienda
interpretatio, quæ facit pro actos validitate,
nempe, ut Gratia ſoſtineatur. Ita dicimus cum
contingit dubitari an ſuppreſſio falſi, vel malitioſa
taciturnitas fuerit ex dolo, vel ex ſimplicitate
potius, cum hoc totum in animo exponentis, &
oratoris conſiſtat, nec dolus alioquin præſumatur,
ideo illa interpretatio ſumenda erit, quæ dolum,
& malitiam excludit, nam ſi falſa expreſſio,
vel taciturnitas veri non ſit in cauſa finali, Gratia
ſuſtinetur, *Marcheſ. loco cit. ſup. Barboſa in d. cap. ſuper Litteris. num. 5. Sanchez dict. diſp. 21. num 68.*
Merolla num. 402. Tuſcus d concl. 720. num. 20. &
alij, quicquid alij dicant, nempe, quod in gratioſis,
& Beneficialibus præſumatur dolus, ſecundum
deciſ. Mohed. 8. de reſcriptis, Navarr. in ſum. libr. 1.
tit. de reſcriptis, num. 13. Trentacinq d. tit. de reſcript.
reſol 5. num. 24. Corrad. libr. 7. prax. diſpen. cap. 4. n.
53. qui antequam petat informare tenetur de veritate,
& *Fagn in d cap ſuper Litteris, num. 41.* qui
etiam advertendum eſſe dicit an in facto proprio
id contingat an in alieno, nam ſi in facto proprio
in Litteris Gratiæ præſumendum eſſe contra impetrantem
cum factum proprium quis teneatur
99 ſcire, nec præſumatur ignorare; unde ſi aliter contingat
præſumitur, quod dolus fuerit adhibitus,
allegat *Fagn dec. Mohed. loc. cit.* & alios Doctores,
& dictum videtur per *Rotam in Salernitana penſ.*
coram Lancellotto, quam affert Garz. part. 1. cap 5.
num. 443.

100 Verum *Amayden. d. cap. 33. num. 26.* dicit quod
nullam invenit differentiam inter factum proprium,
& alienum, quia ſemper allegans dolum
illum probare tenetur cum ſimpliciter jura illum
non præſumant. Equidem cenſeo, quod in foro
externo, non præſumitur dolus, & ſi quis prætendat
dolum commiſſum fuiſſe in impetratione
probare ipſe debet: in foro autem conſcientiæ unuſquiſque
propriam conſcientiam conſulat; & à
fortiori non præſumeretur dolus cum aliquid
fuiſſet ſuperfluè narratum, *Lotter. loco cit. num. 13.*
& Fagn. num. 48. ſicuti cum expreſſio tenderet ad
facilitandum potius Principem ad concedendū,
ut idem Doctores docent: quibus adde *Trentacinq. loco cit. d. nu. 24.* & notandum eſt, quod quælibet
cauſa ſufficit ad excuſandum dolum, & tunc
ſufficit, ut narrativa de facto juſtificetur, ut non
dicatur falſa, *Rota apud Durand. deciſ. 317. num. 2.*
& 307. num. 2. & 306. n. 4.

101 Illud omnino notandum eſt, quod iuris incerti
& eventualis, quod poteſt eſſe & non eſſe, debet
fieri mentio, & cum tacetur non cauſat ſubreptionem,
Rota apud Merlinum deciſ. 248. n. 15. Lotter.
d quaſt. 54. n. ....

102 Poteſt eſſe dubium de Sollicitatore, an ſubreptio
commiſſa ab ipſo, vel alio tertio noceat principali
impetranti. Equidem *Soccinus conſ.* 270. incipit,
Conſiderans, *Felin. ſuper Litteris, nu. 2. verſ.*
demum tenent, quod cum tertius ſive Sollicitator
committit ſubreptionem, ſive obreptionem in
impetrando, ſive per ignorantiam, ſive per malitiam
non nocere debent principali impetranti, ita
etiam *Trentacinq. d. tit. de reſcriptis, reſol. 5. num. 5.*
verſ. hac concl. & ita quoque *Tuſcus Litt. S. concl.*
722. num. 41. nam ibi docet, quod ſubreptio non
vitiat, quando à tertio obtentum fuit reſcriptum
pro abſente, & citat *Cravet. conſ. 616. n. 17.*

103 Contrariam ſententiam tenuerunt multi, præſertim
Anchar. in cap. ſi motu proprio, num. 3. notab.
3. ubi Franciſ num. 3. Fagn. in d. cap ſuper Litteris,
num. 71. & ex Moralibus *Sanchez diſp. 21. num. 57.*
Merolla loco cit. num. 397. verſ. hinc deducitur, motu
quia in *cap. ſi motu proprio de praben. in 6.* dicitur:
ſecus ſi ad petitionem illius, vel alterius pro eo oblatam;
& ſic dicunt ponderandam illam particulam,
vel alterius, At ipſemet *Sanchez loco cit. n. 67.*
& Merolla num. 201. docent quod ex eo quia in *d.*
textu in cap. ſuper Litteris dicitur in ſuæ perverſitatis
pænam non eſſe locum pænæ præfati textus
ſi cum pars verum propoſuerit, ipſa poſtea ignorante
Curialis, vel ſollicitator doloſè ſubreptionem
commiſerit, cum nullam perverſitatem commiſerit
principalis, nec in culpa fuerit, & ideo non
deberi affici hac pæna, & privari commodo Litterarum,
ſed de illo iudicandum eſſe, ac de eo qui
per ignorantiam, vel ſimplicitatem ſubreptionem
commiſiſſet, & in hoc ſenſu eſſe verum, quod docuerunt
Fel. & Socc. locis citatis, qui dixerunt non
nocere parti relationem falſam ſolius Curialis, vel
Sollicitatoris; id enim verum eſſe ne vitiet totum
reſcriptum quando totius non eſt cauſa, ſecus,
quando non eſſet cauſa totius.

104 Et *Sanchez num. 66. & Merolla ſub num. 400.*
exiſtimarunt ignorantiam quantumvis craſſam,
& ſimplicitatem excuſare à pæna irritationis to-

ous rescripti ratione subreptionis commissæ in al-
tera ejus parte. Itaque, ut sit locus huic pœnæ ait
Sanchez desideratur, ut impetrans sciens, & pru-
dens malitioso animo id faciat, quia textus *dict. c.*
super Litteris expresse petit fraudem, & malitiam,
at taciturnitas ex quacunque ignorantia, & si-
militer expressio falsi ex illa non potest dolosa, ac
malitiosa nuncupari, nisi ingens temeritas in ea
ignorantia reperiatur, sic *Rota apud. Seraph. decis.*
938. dixit quod tamen dolosa subreptio irritat
Gratias.

105 Veritas est quod Sacra Rota malam expressio-
nem, & errorem factum ab Expeditore, seu Pro-
curatore non solet admittere ad excusandum
principalem, quia possent fieri fraudes, & solet
excusationem hanc admittere quando Gratia non
esset alteri præjudicialis, secus si alteri præjudicia-
lis, vel ea principalis sit usus, ut videre est in *decis.*
11. *numer. 7. part.* 11. *recent.* quæ est eadem apud
Bichium. 410. nempe *Conchen. pensionis* 14. *Fe-*
bruarij 1650. *coram Bichio. Coccinus* autem *in an-*
not. tom. anni. 223. tenet quod cessante fraude
in narrativa Patronus non nocet principali, si
fuerit falsa licet secus si fraus considerari possit.

106 Curialis autem, seu Sollicitator, qui falso, & ex
proposito, ut facilius impetraret falsum expone-
ret, aut verum taceret, nullam pœnam excommu-
nicationis, sed tamen pœnam falsatij incurreret,
secundum *Sanch. loco citato numer.* 58. *& Merolla*
numer. 597. licet *Henriquez lib.* 12. *cap* 3. *num.* 7.
in fine talem pœnam excommunicationis incur-
rere dixerit ob motum quemdam Pij V. sed eum
motum loqui de procuratoribus pœnitentiariæ,
& de Scriptoribus Litterarum Apostolicarum,
non autem de sollicitatoribus, ajunt *Sanchez*,
Merolla, & alij.

107 Vitium subreptionis removet clausula illa *mo-*
tu proprio cum ponitur in scriptis, de qua clausula
dictum est, ut late per Canonistas per illum tex-
tum in *cap. si motu proprio de præb. in* 6. *& cap. si*
Romanus, eodem tit. ut præter alios *Ricc. in prax.*
part. 3. *resol.* 10. *numer.* 7. non tamen tollit inhabi-
litatem, & vitium personæ, quia tunc objici potest
de defectu intentionis, *Sanchez. dict. disp.* 21.
numer. 49. *Merolla loco citato numer.* 389. quem
non tollit hæc clausula. *Trentacinque loco citato*
numer. 33. *Rota in Romana Beneficiatus Sancti Pe-*
tri 14. *Maij* 1655. *coram Bevilaqua*, 14. *numer.* 33.
part. 12. *recent.* & alibi pluries. Probato enim de-
fectu intentionis Gratia remanet nulla, ut in *dict.*
108 *decis.* 14. Defectus enim intentionis, & subreptio
eundem operantur effectum, quoad Gratiam in-
validandam magistralis est decisio *Seraph.* 398.
per totam: Sicuti, nec vitium in qualitate intrin-
seca supplet clausula hæc, ut *Menoch. de arb. cas.*
201. *numer.* .... *Sanchez loco citato numer.* 51.
Meroll. numer. 392. *Fagnan. numer.* 38. *Lotter. lib.* 3.
quæst. 1. *num.* 64.

109 Vitium falsæ expressionis, seu suggestionis falsæ
causæ hanc Clausulam *Motu proprio* non supple-
re ajunt quam plurimi *Doctores*, sed tantum taci-
turnitatis: cujus rei disparitatem illam tradunt,
quia quando tacetur veritas, ignoratur an Prin-
ceps bene, vel male fuerit informatus; at cum ex-
primuntur falsa, cognoscitur animus concedentis,
qui ducitur illa falsa expressione, & ultra ejus in-
tentionem Gratia extorquetur; motus autem
proprius non firmat Gratiam contra voluntatem
concedentis, ita *Abbas in cap. quia circa de con-*
sanguinitate nu. 7. *Fel. in d. cap ad aures nu.* 9. *de re-*
scriptis. Menoch. cas. 201. *n.* 84. *Sanchez. d. disp.* 21.
110 *nu.* 52. *Merolla loco cit. nu.* 395. *Trentacinq. loco cit.*
nu. 33. & facit, quia taciturnitas causat subreptio-
nem removentem animum Principis ad conce-
dendum, non tamen movet, ut operetur expressio
falsa, ut dixit *Lott. lib.* 3. *quæst.* 35. *numer.* 6. sed ipse
etiam *Lott. lib.* 3. *quæst.* 1. *num.* 65. dicit, quod hæc
Clausula *Motu proprio* removet facultatem op-
ponendi de subreptione: citat *Puteum decis.* 377.
numer. 1. *lib. primo. Rotam in antiquis decis.* 33.
sub tit. de præb. & Gabriel. in tit. de clausu-
lis, conclus. 2. *à numer. primo cum sequen-*
tibus.

111 Nec defectum subreptionis, vel dolosæ expres-
sionis supplet illa Clausulæ *quorum tenorem, sta-*
tum & merita, ut verius putavit *Marches. de*
commiss. part. 3. § 3. *de commiss. relaxat. jurament.*
ad effectum agendi, numer. 37. *&* 38. *cum sequen-*
tibus, & idem dicendum erit de clausula *non ob-*
stantibus, *Marchet. num.* 86. qui alios citat, *Tren-*
tacinque loco cit. num 38.

112 Tollitur autem hoc vitium subreptionis, vel
obreptionis per alteram Clausulam, nempe, *quod*
de subreptione, & obreptione dici nequeat; nam
tunc Papa voluit omnino tollere hoc vitium, &
quod valeat Gratia, seu Rescriptum, & si tunc
alius velit excipere de subreptione, vel de obrep-
tione, opus erit oris apertione, *Veral. decis.* 218.
part. 3. *Marches. loco citato numer.* 84. sed *Rota in*
113 *Reatina pensionis coram Zarate recentior. part.* 12.
decis. 247. dixit quod tunc hæc Clausula, *quod de*
subreptione, & obreptione dici non possit, tollat vi-
tium subreptionis, quando est juncta cum Clau-
sula *sublata*; non vero quando de per se sola stat,
& in dict. decis. aliæ allegantur, & tunc erit
necesse oris apertione, ut ibidem dicitur. Tollit
etiam vitium subreptionis resultans ex taciturn-
114 nitate litis Clausula illa *litis statum, Rota decis.* 192.
la seconda parte. 12. *recent. Merlin. decis.* 467.
nu. 8. *Ludovis. decis.* 2. *& parte* 8. *recent. decis.* 178.
& 605. *numer.* 11 *part.* 2.

115 Cum autem allegatur subreptio in tacendo
verum, quod apponi debet probari debet de tem-
pore impetrationis extitisse id quod erat expri-
mendum, vel de eo facienda erat mentio, *Abb.*
Panor. in cap. constitutus numer. 4. *de rescriptis*, &
cum allegatur obreptio consistens in falsa expres-
sione, ille qui impetravit debet probare ea, quæ
narravit, etiam si ex adversa parte negata non fue-
rint, secundum *Betr decis.* 76. *numer.* 6. & conside-
ravit *Honorius lib. primo in sum. juris canonici in*
tit. de rescriptis sub numer. 47. & qui allegat sub-
reptitiam illam concludenter probare debet *ut*
116 *Ludovis. decis.* 108 *in principio, & ibi Olever n.* 1.
Rota penes Rub. tom 3. *decis.* 99. *numer.* 10. *Rota in*
recent. part. 2. *decis.* 76. & apud *Eminentissimum*
Ottbob. decis. 165. *numer.* 24. *Rota apud Ama-*
117 *tum Dunozet decis.* 725. *numer.* 17. ita ut excepto
turbida subreptionis, seu cum subreptio non est
clara, non potest retardare exequutionem Litte-
rarum Apostolicarum, *Rota in Aquilana Cap-*
pellaniæ 17. *Junij* 1647. *coram Rojas*, est apud
ipsum 397. *n.* 10. & apud *Bichium* 455. *n.* 57. ac il-
lam rejiciendam esse ad petitorium, *Rota apud*
eundem Bich. 236 *in fine.* Et in hac materia non est
satis probare aliquod fuisse tacitum nisi etiam
probetur,

probetur, quod si fuisset expressum potuisset reddere Papam difficiliorem ad concedendum, *Felin. in cap. super Litteris, num. 18, de rescript. Spad. cons. 82. num. 2. tom. 2.*

At *Trentacinqu. d. resol. 5. num. 23.* existimavit, quod quando impugnatur rescriptum uti sobreptitium, vel obreptitium, si excipiatur de qualitate falsò expressa, quod tunc impetrans debet proba-
118 re *Argu. l. 3. cap. de non numer. pecun.* quando verò excipitur de veritate tacita tunc excipiens debet probare, per *cap. 2. de rescriptis*, & citat *Abb. in cap. 2. & cap quia circa de resign. & in c. constitutus de rescriptis*, nisi pro existentia taciturnitatis esset præscriptio, nam tunc negans tenetur probare, cum contra ipsum vigeat præsumptio. Sic cum quis dicit falsum dolosè expressum, quia dolos non præsumitur, ipse debet probare, prout lanus idem *Trentacinq.* idem ferè dixit *Tusc d. litt. S concl. 721.* dum ibidem docuit, quod cum allegatur subreptio ex falsa expressione dolosa, ille qui allegat dolum debet probare; si verò simpliciter ex falsa expressione, tunc si qui expressit habet præsumptionem pro se, allegans falsam expressionem debet probare; & è converso si nullus habet præsumptionem pro se probare debet qui impetravit, & expressit, quando verò subreptio provenit ex taciturnitate, qui etiam eam allegat debet probare: hæc *Tuscus ibi*, & allegat *Cald. cons. 165. aliàs 10. de probat.* ferè idem docuit *Oldrad. de rescriptis prælud. 13. à num primo*, & videre est etiam *Mascard. de probat. concl. 325. num. 13.* semper tamen, qui tenetur probare .... & *Rota part. 12. dec. 71. n. 25.*

119 Numquam tamen potest dici de subreptione, vel defectu intentionis cum constat de voluntate Papæ volentis concedere, quia tota substantia Gratiæ dependet ab ejus voluntate, *Rota dec. 358. part. 11. rec.*

Hactenus cumulata competunt omnibus gratiosis rescriptis, & Litteris Apostolicis cujusque materiæ Gratiam continentibus generaliter loquendo; attamen circa materiam beneficialem aliqua in particulari annotare non extra materiã puto, imò & necessarium pro Exequutoribus Litterarum beneficialium. Igitur, ut Gratia beneficialis subreptionis, vel obreptionis vitio minimè notari valeat, narrare oportebit Summo Pontifici omnia, quæ Canones constitutionesque Pontificiæ mandarunt, *ut gloss. in clem. prima de preb. in verbo, vel alteri, vers. non enim habetur.* & omissis alijs *Verall. dec. 46. part. 2. & 224. part 3. Ludovis. dec. 150. Lotter.* qui latè idem discurrit *libr. 3. de re benef. quæst. 3.* sic etiam exprimi debent quæ de stylo exprimenda sunt, ut loquitur *Ludov. loco cit.* & expressio debet esse verbalis clara, & non ambigua aut implicita, licet alioquin enim tota res
120 in Beneficijs dependeat ab intentione Papæ concedentis, & non ab intentione supplicantis, & ideò ad Papam pertinebit declarare in quo sensu verba Oratoris exceperit, *ad textum in l. Neratius 102. de Regulis juris, Lotter. in puncto d. quæst. 3. nu 14. & 15.* & notes, quod in beneficialibus quælibet minima subreptio irritat totam Gratiam, *Rota apud Bich. decis. 455. num. 2.*

Expressum etiam non solum dicimus id quod verbis expressis prononciatur, & explicatur, sed
121 etiam quod ex verbis expressis resultat, ut latè *Felin. in cap. in nostra sub num. 15. circa finem de rescriptis. Peregrin. de fideicom. art 2. num 89. Sarnen. decis. 259.* & alij passim. Ideo expressum dicitur in hac materia, quod sufficienter colligitur, & venit in necessariam consequentiam ex iis quæ Papæ narrantur, ut concludit *Lotter. loco cit. a n. 18. cum sequentibus.* Cum autem, quæ in materia beneficiali explicanda sunt, ut subreptio evitetur respiciunt ipsum subiectum, quod impetretur, nempe Beneficium, alia personam ipsam impetrantem, alia tertij præjudicium, ut ex *Menoch. dict. cap. 201. sub num. 32.* ponderat *Lotter. dict. lib. 3. quæst 3. num. 34.*

122 Quæ concernunt ipsum Beneficium, quod impetratur sunt multa: in primis in supplicatione, quæ Summo Pontifici porrigitur pro Beneficio impetrando, Beneficium ipsum designandum est secundum suam essentiam, & secundum suam qualitatem, ut si petitioni ac narrativæ factæ Papæ qualitates Beneficii obtenti non conveniant, aut diversæ sint speciei, provisio nulla, & invalida erit, nec Exequutor Litteras exequi potest, *ut in c. cum non de Sacerdotali de præb. in 6.* & notatum est supra, & *Fag. in cap. super Litteris de rescriptis in 6.* optimè *Lotter, lib. 3. quæst. 4. num. 8.* omnia enim Beneficia conveniunt in eo, quod sunt quidam percipiendi fructus ex bonis Deo dicatis ob
123 Officium Divinum competens, ut notant *Doctores, præsertim Garz. de benef. part prima c. 2. nu. 2.* attamen differunt inter se propter qualitates diversas uniuscujusque, nam quotquot qualitates Beneficijs adjiciuntur tot formantur Beneficia specie differentia, licet ejusdem generis sint, & naturæ quoad substantiam, nam qualitatis illa diversitas, quæ unicuique apponitur, rem novam facere videtur, *ut in l. jus civile, ff. de justitia, & jure*, & ex ista qualitate, quæ unicuique additur, nomen diversum sortitur ex illa qualitate proveniens, suppresso penitus nomine generico Benefic. adeo sequitur, quod in supplicatione non solum nomen genericum Beneficij exprimi debeat, sed etiam specificum, nempe qualitas, quæ illi inest, quæ tamen alterat substantiam Beneficij, & mutat nomen genericum in specificum; de qua habemus textum expressum in *c. cum illis de præb. in 6.* & et-
124 iam Regulam *Cancellariæ 57.* quæ erat antea *56.* in qua expressè cavetur, quod omnes qualitates sunt exprimendæ in impetrationibus, *Cochier in d. reg. 56. Lotter. lib. 3. quæst. 4. in principio, Ab. [illegible] lib. primo cap. 15. §. 15. num. 12. Rota apud Bubalum decis. 325.* & non solum qualitas Beneficij, quæ de jure exprimenda est, exprimi debet, sed etiam
125 quæ de stylo; illa enim quæ ex sui natura inest, cum nota præsupponitur Pontifici, non indiget expressione, *Cassad. decis. 4. & 12. de prebend. Cochier. loco cit. sub num. 11.* & si narrantur non indigent justificatione, nam in his, quæ in jure consistunt nulla cadit subreptio, ut præter alios *Honor. in dict. tit. de rescriptis. Gonzalez ad Regulam 8. Cancellariæ in proemio §. 4. num. 83. & 84. Rota part. 14. recent. decis. 73. num. 7. Beltram. ad Ludovis. decis. 221. num. 12. Lotter. dict. quæstion. 4. num. 21. & 22.* Inter qualitates autem beneficiorum, quæ mutant substantiam & qualitatem, est illa, an Beneficium
126 sit sæculare, vel regulare, quia regularia regularibus, sæcularia sæcularibus concedenda sunt, quod omnes admittunt, *cap. singula, cap. cum de Beneficio de prebend. in 6. Rota apud Seraph*

dec. 116

dec.1165.num.12. & apud *Eminentiss. Otthob. dec. 117 num.4.* & alibi sæpè. Indiget enim tunc provisus duplici Gratia, nempe provisiva, & dispensativa prout loquitur *Lotter. lib.3.q.8.n.94.*

128 Et in hac materia nota, quod regularitas, vel secularitas non venit metienda à conferente, sed ab eo cui confertur, nam seculare dicetur, si Clerico seculari solùm sit conferri Beneficium quamvis à Prælato regulari conferatur, *Rota dec.156.n. 4.part.10.* quæ est eadem apud *Bich. dec. 333 n.18.*
129 *apud eumdem, & 65.part.11.rec.* Canonicus autem Regularis Beneficia curata obtinere poterit, non autem cætera beneficia simplicia, *Rota apud Eminentiss. Celsum dec.161.n.17. & 18.*

130 Hinc sequitur primò, quod prima qualitas Beneficij, quæ venit explicanda, & narranda in supplicatione Summo Pontifici est, quod Beneficium sit perpetuum, ita enim consuevit in supplicationibus apponi, & supplicatio ita efformatur: *Beatissime Pater, Cùm perpetuum.* Hæc enim qualitas venit exprimenda ad differentiam Beneficij manualis, non quod manuale non sit verè Beneficium vel quod manualitas sit contra substantiam Beneficii, ut optimè & fusiùs relictis a-
131 lijs, *Garz. part.1.cap.2.§.primo per totum de benef. Lotter. lib.primo quæst.7.num.14. Corrad. in praxi benef. lib.primo cap.6.num.280.* se ne inde præjudicium aliquod afferatur habentibus potestatem nominandi ad libitum voluntatis, nec papa in dubio de his providere intendit, *Gonzalez gloss.5.§. 6.num.19. Corrad. loco cit. num.291.* sufficit tamen, ut qualitas hæc exprimatur, nam cùm omnia Beneficia habeant præsumptionem, quod sint perpetua, & manualitatis qualitas non præsumatur. *Ro-*
132 *ta part.11.dec.143.num.16.* ideò justificatione non indigent, *Lott. d. quæst.4.num 49.* omissio tamen hujus qualitatis inducit subreptionem, & omninò vitiat Gratiam, *Addentes ad Buratt. dec.929.num. 7. Corrad. in praxi benef. lib primo cap.6.num.290.*
133 *& 291. vers. unde Dataria stylus.* Cùm tamen Papa conferret non facta tali expressione qualitatis perpetuitatis, vel manualitatis, non per hoc ejus natura esset immutata per provisionem Papæ, quia nunquam Papa censetur mutare naturam, & statum Beneficij illamque alterare, *Lotter. libr. primo quæst.33.num.58. Corrad. num.292.* nisi il-
134 lius scientiam habuerit & mutare voluerit, *Rota in Perusina Beneficij 10. Febr.1648. coram Bich. part. 10. rec. dec.152.num.13.* ubi aliæ allegantur: habetur etiam hæc *decisio apud ipsum Bich.336.* & in puncto est magistralis *decisio apud Amatum Dunozettum 886.*

135 Si tamen pluries Beneficium manuale per Papam conferretur, ac proinde efficiatur perpetuum nempe ad vitam impetrantis, succedente verò deinde vacatione ad suam pristinam naturam revertitur, nam res de facili ad propriam naturam revertitur, nec ob Papæ collationem naturam antiquam suam mutasse, seu amisisse censendum est, *Fel. in cap. constitutus, num. 10. de rescript. Achil. de Grassis dec.8. de præb.* & adest *Rota decisio penes Farinac. in posth.390.num.6. & Rota in d. dec.887. apud Amatum Dunozett. Corrad. loco cit. nu.307.* qui ita pluries in Curia observatum fuisse se vidisse testatur, ac insuper dicit, quod rarò & maxima cum difficultate hæc beneficia manualia à Sede Apostolica conferantur; & licet Urban. Octavus in principio sui Pontificatus concesserit has Gratias, & manualia providerit, attamen postea in postremis annis denegasse fatetur, & si
136 quando Papa providerit manualia ad vitam per obitum obtinentis ad suam revertuntur manualitatem, *Corrad. loco cit. num.308.* Nisi tamen cum provisione Apostolica Papa voluerit immutare statum, ut dicemus suo loco, nam potest status immutari cum concurrit potestas & voluntas immutandi.

137 Sequitur secundo, quod necessariò exprimendum est, an Beneficium quod petitur sit simplex, vel Curatum, hoc enim in individuo specificari debet, *cap cum in illis de præb. in 6.* ut notant *Canonistæ in cap. in nostra de rescriptis, & in d. Regul. Cancellariæ 57. in Ordine, Tond. cap.2.§.3.num.12. Lotter. d. quæst 4.num.39. Rota part. 2. rec. dec.71.*
138 *num.17. & apud Bichium 325. num.29.* Et cum simplex Beneficium residentiam forte requirat, hoc etiam exprimendum erit secundum *Lotter. loco cit. num.54.* & quando tacetur qualitas residentialis Gratia est ipso jure nulla, nec exequutionem meretur, *Royas dec.303.* quæ fuit *dec. in Aquilana Cappellaniæ 4. Iulij 1646.* debet tamen esse præcisa, *Cavaler. dec.551.num 4. & 5. Royas dec.337.num.5.* & debet probari evidenter, nec sufficit, ut probetur per conjecturas, ut ibidem *n.*
139 *8.* Quamvis verò nostri Doctores quodcumque Beneficium curatum à Parochiali distinxerunt. *Alph. Hoted. de incompatibilitate benef. part. prima cap.13.num.2.* & alij quamplurimi, & vice versa hoc confuderint, ut idem sonent, ut videtur loqui *Gonzalez gloss.6.num.111. & Massab. in prax. habendi concursum prælud.3.* & alij passim, attamen
140 attento Cancellariæ, & Datariæ stylo melius atque consultius est, ut orator exprimat in supplicatione, quod Beneficium sit curatum, nam illa qualitas Parochialis semper, & necessariò continet curam, cum *Sacrosanctum Trid. Concilium* passim faciat mentionem simpliciter de Ecclesijs Parochialibus absque alia expressione qualitatis curæ, ex *Vivian. in praxi iurispatronatus lib.8.cap.7.num. 40.* tradit *Corrad. in prax. benef. lib.3. cap.5. num.3. vers. quibus,* & ibi allegat *dec.52.par.2. divers.* cum
141 verò narratum fuerit Beneficium habere curæ qualitatem, & verum non sit, sed illud sit simplex, Gratiam esse subreptitiam dicunt *Menoch casu 201.num.62. Fagn. loco cit.* sed hoc contendit *Tondut. part.2. cap.2.§.3.à num.12.* quia hæc narratio tendit ad facilitandum Papam: sic narrativam majoris qualitatis non nocere impetranti, nec Gratiam esse subreptitiam, ex *Fel. in cap. super litteris, num.8. de rescriptis, Seraph. dec.653.nu.5. & 1199. num.3. Put. dec.17. libr.3.* & hanc sententiam veriorem existimat *Tond.* cum hac tamen moderatione, quod aut constat de certo corpore, & appareat narrativam illam dolo carere, & tunc falsa demonstratio, & narrativa illius qualitatis non nocet, aut verò non constat de certo corpore, & narratio fuerit dolosa, & tunc nocet, *Rota decis.4. sub tit. de rescriptis in antiquis,* sed ut supra notavimus, *Rotam apud Bichium dec.325.* inclinasse in illam sententiam, scilicet, quod impetratio fuerit valida licet ex capite non justificati valoris in illa decisione fuit dictum Gratiam non esse exequendam, quod etiam prius deciderat in *decis.244.* apud eundem in eadem causa, in qua etiam *decis. n.40.* dicitur, quod falsa expressio qualitatis adjectæ causa demonstrationis non taxationis Gratiam non vitiat,

De be-

142 De Beneficijs verò, quæ tantum habitu curam retinent non autem actu, dubium esse potest quomodo debeat fieri expressio, an tractanda sint uti curata, an uti simplicia? Hanc quæstionem agitavit præter alios *Garz de benef.part.5.cap.3.à nu.* 100.*cum multis sequentibus*, *Lotter. de re benef. lib.primo quæst.*20.*num.*155. & relicta disputatione, quæ fieri potest, attamen *Corrad.* qui loquitur de praxi *lib 3.cap.5.sub num.6.* dicit quod proposita fuit hæc quæstio inter Doctores Abbreviatores majoris Residentiæ, & quod quamvis prima facie visum fuit, tractanda esse uti curata, tamen postea contrarium firmatum fuit; quare dicit *Corrad. loco cit.versiculo, verum quod.* Hodie in Dataria, & Cancellaria Apostolica tractantur hæc Beneficia uti simplicia, nec opus esse, ut de cura fiat mentio; & citat *Fel.in cap.postulasti, num.* 1.*de rescriptis*, nam curam animarum propriè ille dicitur habere ad quem pro administratione Sacramentorum coguntur accedere Parochiani, & ipse ex necessitate talem curam exercuit, & ideò de tali cura in habitu tantum non sit facienda expressa mentio, & qui tacuerit talem qualitatem curæ, scilicet in habitu tantum, nullam committere subreptionem, etiam si dixerit Beneficium esse sine cura, & dicit *Garz. d.part.5.cap.3.num.*111. & alios Doctores alleg *Corrad.* & adest *decis.Rota apud Seraph.dec.*9,6 *num.*2 *& part.3.recen.decis.* 684.*num.* . . , . . . *& part.12.rec.dec.*71 . *n.*18.

143 Sed *Corrad loco cit.num.*9. sentit, quod in supplicatione Summo Pontifici porrigenda exprimi debeat, quod prædicta Ecclesia sit Parochialis habitu, & non actu, quia licet habeatur ut simplex Beneficium, tamen secundum stylum Dataria non amittit nomen Parochialis, cum illa semper firma remaneant, *Corrad.* allegat *Gonzalez. gloss.6.nu.*89. sed mihi videtur, quod contrarium ibi doceat *Gonzalez.* atque ideo docet idem *Doctor*, quod non potest dici in supplicatione Cum perpetuum Beneficium simplex, nec sine cura aut cum cura, sed supplicationem efformandam esse hoc modo videlicet: *Beatissime Pater. Cum Parochialis Ecclesia habitu non tamen actu*: nam licet habeatur tanquam simplex Beneficium, exprimēda tamen venit illa qualitas, nam & si nunc est simplex sine cura, cum tamen possit dari casus separationis, & quod Parochiani ad suum revertantur locum, & Ecclesia revertatur ad pristinum suum statum, propter hanc spem de tali qualitate facienda est expressa mentio, ad quod *Corrad.* allegat *declarationem Sac.Congregationis, & Gregorij XIII. apud Garz. dict.part.5.cap 3.num.*121. in qua habetur, quod Parochialis habitu curata sit censenda.

144 Vera resolutio videtur, quod cum per quadraginta annos non fuerit exercitata cura animarum in illa Ecclesia, & consequenter spes redeundi defecit sic habitus ad actum, & exercitium, nulla sit moralis spes, tunc Beneficium non sit tanquam curatum censendum, nec uti tale tractandum, *Garz.loco cit.num.*112.*cum sequentibus*: quia ut diximus per tale tempus dicitur immutatus status Beneficij, & novus status impulsus *Rota apud Bichium dec.*118. *num.*21. *per textum in cap. cum de Beneficio de præb.in* 6. & sic nulla facienda est mētio in supplicatione pro obtinendo Beneficio, & impetrari potest tanquam simplex, nam status Beneficij videtur mutatus; ita docet idem *Corrad. loco cit.num.*9. & tunc supplicatio concipitur uti de simplici, absque eo quod dicatur habitu Parochialis, & ante *Corrad.Paris.lib.*10. *de resignatione, quæst.*2.*num.*87. dicens ita conclusum per *Rotam* & ita etiam *Oliver.ad Ludovis.dec.*450.*num.*10. At post scripta vidi *Tondut.in quæst.benef. cap.*27. *num.*40. *& part.2.cap.3.§.3.num.*10. ubi in *dict.n.* 40. pro negativa quod scilicet non sit exprimenda, adducit *Seraph.dec.*936. *Gabr.cons.*191. *libr.*1. *Lotter.lib.primo quæst.*20.*num.*155. *Garz.part.*5. *cap.3.num.*99. ita ut certum sit hanc opinionem in Beneficijs sitis in Italia servandam esse, secus in Gallia.

145 Ecclesia non tamen desinet esse Parochialis actu si Curatus non incumbit in administratione Sacramentorum, quia Parochiani alibi recipiunt Sacramenta, nam sufficiet, ut talis dicatur si Ecclesia habeat suos limites, & non stet per Curatum administrare Sacramenta, & sic si Parochiani alibi in majori parte incolatum duxerint, nam sufficiet si decem remanserint, *Rota part.5 rec.decis.* 980. sed vide *Corradum.*

146 Cum tamen cura animarum est penes Parochum in Ecclesia Cathedrali, quia etiam est Parochialis, tunc exprimi hoc debet, & concipitur supplicatio: Cum Beneficium curatum Cathedralis Ecclesiæ, quæ etiam Parochialis existit; & ita de stylo servari dicit *Corradus loco cit.n. vers. verum.*

147 Si tamen Ecclesia haberet curam, sed non exerceatur per Beneficiatum, sed per alium, nempe per Oeconomum, vel Vicarium, tunc omninò de cura mentio facienda est, aliàs Gratia est subreptitia, ut *Rota apud Eminentissimum Otthob.dec* 58. *Rota d.decis.*684 *part.*3 *&* 71.*part.*12.*rec.dec.*292. *num* 23.*eadem part.*12. ut est Abbatia Sanctæ Mariæ de Pasitano Amalphitan. quæ est Parochialis, & cura exercetur per Vicarium perpetuum, nam cum impetratur tale Beneficium, seu Abbatia de cura facienda est mentio, ut ego vidi Bullas expeditas, quæ conservantur in Archivio Amalphitan. Cum verò cura est penes Collegium, tunc quia singuli dicuntur Curati, non est facienda talis expressio, ut eadem *Rota penes eumdem Eminentiss. Otthob. & d.dec* 71.*num.*24.*part.*12. *&* 31.*nu.*31.
148 *part.*10.*rec.* cura tamen debet probari concludenter ad effectum, ut Gratia argui possit de subreptione, nec sufficit fides Cancellarij, *Rota in dict. decis.*71.*num.*19. *&* 20. sic etiam ad effectum ut causet incompatibilitatem, *Rota apud Bich.decis.* 198.*num.*41. *cum seq.* nam si exercetur per alios presbyteros conductitios, & sic habitualem curā habeat, non per hoc dicitur incompatibile cum alio Beneficio ut dicitur in fine, & ut Beneficium dicatur Curatum opottet, ut cura exerceatur nomine proprio, *Rota apud Bich.dec.*377.*n.*13.

149 Cum tamen cura est jurisdictionalis, de ea non est facienda mentio, nec ejus omissio causare poterit subreptionem invalidantem Gratiam, ut *Corrad.lib.3.cap.5.num.4.* quod tamen intelligendum est secundum *Lotter. libr.3.quæst.7.num.*16. *&* 17. quando cura jurisdictionalis inest ex natura beneficij, & communi jure attento, aliàs facienda esset mentio.

150 Canonicatus autem in Cathedralibus licet inter simplicia Beneficia videantur connumerari à nostris Doctoribus, præsertim ab *Host.in cap.super num.9.de præb.* & ibi etiam *Io.Andr.Anell.Bosch.* attamen

lib.2. Sed hic Doctor non dicit quænam non expressa, & quæ verè non narrata possunt movere Papam ad facilius vel difficilius concedendam gratiam; sed pro hujus determinatione affert decisum Rotæ in *Melevitana erectionis Collegiatæ 6. Novemb.1634. coram Pirovano,* ex qua id deduci posse ait.

82 In illa autem *decisione coram Pirovano de anno 1634 6. Novembris* fuit dictum Litteras exequendas quoad erectionem Parochialis in Collegiatam, non tamen quoad delationem cappatum, & exemptionem, quia in quantum ad erectionem fuit justificata narrativa nempè Ecclesiæ structura ampla, & commoda paramentis, organo, & aliis ad divinum cultum competenter instructa; valor, & dos in summa narrata sufficiens: nec ibi habitum fuit in consideratione quod deficiebat narrativa frequentiæ Populi virorum divitum, & fertilitatis agrorum; quia adhuc quod Papæ narratum fuisset locum non esse conspicuum, & quod haberet viles personas, & careret juris consultis, nihilominus Papa concessisset dictam erectionem Parochialis in Collegiatam, quia agitur de augmento divini cultus; & affertur ibi *consilium Rebuffi* ita dicentis, dispensationem non vitiari ex quo quis se asseret utriusq; juris Baccalaureum, cum sit tantum unius: quia Papa non se reddit ex hoc difficiliorem: & quamvis aliquando narrata sint justificanda etiam si non redderet se difficiliorem, attamen hoc procedere quando quod narratur est expressum in jure, quod justificari debeat, secus si non est expressum, per *textum in c. si motu proprio de prab. in 6 & c. si proponente de rescriptis.* Quoad verò delationem cappatum, & exemptionem à jurisdictione Ordinarij, dictum fuit gratiam non fuisse justificatam nec exequendam, quia defuit narrativa qualitatis loci, & personarum in eo degentium: & quamvis dici poterat quod justificatio narrativæ prædictæ potuerit omitti dum non omnia quæ in precibus tacita vel diversimodè expressa quam veritas se habet gratiam annullent, sed ea dumtaxat quæ in jure expressa sunt, quod exprimi debent: vel si in jure expressa non sunt, talem videantur repugnare intentioni Principis, vel si veritatem scivisset gratiam non concessisset, vel difficilius, ut *Ægid. dec. 698.* in jure autem non esse illam expressam qualitatem personarum, nec repugnare intentioni Papæ, cui præcipuum fundamentum fuit augumentum divini cultus, non autem qualitas personarum, & conspicuitas loci; quia responsum fuit istã cognitionem circa mentem Papæ si scivisset qualitatem loci, & personarum, vel non concessisset, vel difficilius usum Capparum, & exemptionem ab Ordinario, Judicis arbitrio esse remissam, quæ pendebat ab interpretatione voluntatis concedentis, quæ conjecturis, & præsumptionibus solet aperiri, juxta doctrinã *Abbatis in cap ex conquestione n.4. de rest. spol Covarr var. lib.1. cap ult n 5. Tiraquel in tract. cessante causa limit 1.n.15. Menoch. cas. 201. n.29. & 30.* illa tamen Dominis visũ fuit non esse verisimile quod Papa voluisset concedere usum cappatum cum qualitate magis insign. Ecclesiæ, & in loco rustico, & agresti carente habitatione virorum nobilium, quorum contemplatione solent decorari Ecclesiæ prærogativis Civitatibus, & locis insignibus convenientibus: & per eamdem rationem visum fuit inverisimile quod voluerit eximere ab Ordinaria jurisdictione Parochialem rusticam.

83 Ex qua decisione duo notanda esse dicit *Amayden.* primum an tacitum, & non expressum sive falsum narratum movisset Papam ad concedendum nec ne? totum pendere ex Judicis arbitrio, qui hoc expiscari valeat è conjecturis: alterum quod narrativa quæ in nihilo retardasset Papam ad concedendum, debet justificari quando de jure requiritur quod debeat exprimi. Declarat rem exemplo *Amayd.* Franciscus nobilis Comes impetravit Præposituram Coloniensem cum expressione quod valor illius non excedat ducatos centum; & tamen veritas est illam ascendere ad ducatos 130. tunc etiam si impetrans expressisset valorem in ducatos 130. æque Papa concessisset, quia ille valor parum est pro tanta Dignitate. Nihilominus, dicit *Amayden.* tenetur ad illius justificationem, quia per regulam Cancellariæ cavetur quod exprimi debeat verus valor, &c. Hæc ille &c. Quare hic Doctor cum *Sanchez, & Merolla* expressè se conformare videtur.

84 Sed circa hanc Rotæ Decisionem in *Melevitana erectionis coram Pirovano,* notandum est quod proposita denovo causa in Rota sub *die 9. Decembr. 637. coram Carilio,* fuit dictum quod sententia Rotalis qua pronunciatum fuit Litteras Apostolicas non esse justificatas, nec exequendas quoad delationem cappatum, & exemptionem reformandam esse quoad delationem cappatum, in alijs confirmandam, attentis novis probationibus, quibus clarius constitit narrativam gratiæ de assignatione dotis annui redditus, de numero foculatium 500. circiter, de frequentia Populi, de Doctorum ingenuorum, & divitum copia, & agrorum fertilitate fuisse justificatam, & sic exequendam; ut latius in dicta *decisione coram Carillo,* apud ipsum, 76. N.q; obstat consideratio in verisimilitudine mentis Pontificis circa concessionem ad deferendum cappas, ex eo quis cum Cathedralis Melevitana non haberet talem prærogativam, non sit præsumendum quod Papa illam voluerit concedere Collegiatæ: quia responsum fuit quod ultra quod objectum cessabat, & quando Cathedralis potiebatur majori prærogativa, & non habebat indultum deferendi non solum cappas cum Rocchetto, sed etiam Mozzetta violacea, gratia non potuit dici subreptitia vel obreptitia ob non factam expressionem quod Canonici Cathedralis non uterentur cappa, quia in gratia non sunt narranda nisi ea quæ jure veniunt exprimenda. Nec curandum an Papa si scivisset difficilius concessisset: in jure autem non est cautum ut requiratur ad effectum deferendi Cappas in Collegiata narrare quod non deferantur in Cathedrali; & ita narrativa non potest corruere ex hoc capite, cũ remaneant justificatę cęteræ qualitates narratæ.

85 Quoad exemptionem dictum fuit in illa *decisione coram Carillo,* esse confirmandam, nempe non exequendam: nec adversarii objectum quod gratia erat individua, & sic narrativa justificata quoad exemptionem; nam ultra quod gratia apparebat dividua ex discussis in alijs scorentiis, dictum fuit quod ex verisimilitudine mentis Pontificia apparet noluisse concedere exemptionem tanquam valde præjudicialem Ordinario, Cathedrali Ecclesiæ onerosam, attenta parva distantia inter oppidum, & Civitatem, quod esset causa ut quotidie orirentur plurima dissidia, & contentiones

inter Episcopum, & taliter exempros, per *Bell. con.* 20. Quibus consideratis certum est quod verisimiliter Pontifex hujusmodi exemptionem non concessisset, cum non præsumatur voluisse inferre tale præjudicium Ordinario.

86 Ego ex hac decisione colligo quod cum fuisset unicum rescriptum, in quo concessa fuerit erectio in Collegiatam cum illa qualitate deferendi cappas, & exemptionis; cum expressione causæ quod locus erat insignis, & quod aderant Doctores, & homines civiles, causa fuit unica, quæ cum non fuerit justificata fuit falsa assertio, & nihilominus video quod Sacra Rota decrevit Litteras sustineri, & exequendas quoad partem erectionis Parochialis in Collegiatam, & postea etiam decrevit quoad delationem capparum, non verò quoad exemptionem à jurisdictione Ordinarij quia conjectura erat in contrarium: ideò maximopere sunt ponderandæ hæ *Rotæ decisiones* ex hactenus cumulatis, & dictis.

87 Prosper Fagnanus Prælatus undique absolutus in *cap. super Litteris de rescriptis* tractat hanc materiam abundè, & quatuor adstituit conclusiones seu regulas, quarum prima est *num.* 10. quod subreptio dolosa vitiat rescriptum: quam regulam ampliat per multos numeros sequentes, nempe non solum in rescriptis ad lites, sed etiam in beneficialibus ac in privilegijs, ac etiam si dolosa subreptio fuerit commissa in parte rescripti dumtaxat, & ejus concessionis tantum, nam adhuc vitiabit in totum etiam Litteras gratiæ in pœnam perversitatis Oratoris, sive subreptio contingat falsum exprimendo, sive verum tacendo. Exemplum dolosæ subreptionis in rescriptis in hac nostra materia gratuita, & beneficialibus dicit in *cap ad aures, & cap cum adeo, de rescriptis, cap. si motu proprio de præb. in 6*, ac etiam ampliat sive expressio falsi vel taciturnitas veri non fuerit causa concessionis, nam dicit hanc distinctionem intrare cum per simplicitatem contingit subreptio; limitat verò hanc primam regulam multipliciter & signanter si dolosa subreptio fuerit extra materiam, nec fuerit causa formæ vel substantiæ: item si alternativè fuerit aliquid narratum, nam tunc subreptio, etiam si unum tantum concernat, illud tamen vitiat, non aliud in quo nulla subreptio commissa est, ut in *c. si eo tempore de rescriptis in 6* ad quæ omnia *Fagn.* allegat multos antiquos Canonistas.

88 Secunda regula quam *Fagn. astruit à n.* 52. se habet quod expressio falsitatis, vel taciturnitas veritatis ex simplicitate vel ignorantia proveniens si non sit causa concessionis, quia expressa veritate vel tacita falsitate Princeps nihilominus concessisset, nec vitiat rescriptum: quod haberi dicit ex textu *d. c. super Litteris*, ibi: Talis expressio. Hanc etiam regulam constituit *Pontius lib. 8. c. 16. n. 7.* licèt loquatur *Pontius* cum diversis terminis, nempè cum fuerit in re levi, sed in substantia; deinde dicit *n. 6.* dixit quod cum est in re notabili etiam per simplicitatem commissa, etiamsi Princeps foret concessurus in Litteris gratiosis annullat; & quando non erat concessurus, & est in re notabili annullat omnia rescripta tam gratiæ, quàm justitiæ.

89 Suam regulam ampliat *Fagnan.* etiam si impetrans tacuerit ea quæ sunt de processus necessitate exprimenda: ampliat in beneficialibus per textum in *cap. dudum vers. considerantes de præb. in 6. & cap. si clericus eodem tit. in 6.* licet enim cum verba non adaptantur Litteræ sint nullæ, ut si quis exprimat dignitatem cum sit simplex Beneficium, latè idem *Fag.* limitat enim hanc secundam regulam nisi qualitas non expressa ex simplicitate erat de jure exprimenda, & de ea facienda erat mentio, etiam si Papa alias omninò Litteras concessisset, ut in *c. si motu proprio de præb. in 6.* limitat enim ac modificat si ea quæ fuerunt expressa causa demonstrationis fuerint expressa, sed secus si causa taxationis, nam tunc expressa non dolosa non obest; quod etiam docuit Abbas in *cap significante de rescriptis. Sanchez disp. 21. n. 35. Merolla loco cit. n. 369. Rota in d. Conchen. beneficij n. 6.* ad textum in *l. falsa demonstratio ff. de cond. & demonstrat.* quando autem taxativè, nam tunc obest ut in *c. cum, de præb. in 6. & in c. susceptum de rescript. in 6*

90 Tertia regula quam format *Fag. n. 6.* est quod expressio falsitatis vel suppressio veritatis per simplicitatem vel ignorantiam vitiat rescriptum in totum si sit inductiva, seu si sit fundamentum gratiæ seu rescripti, sive si fuerit causa totius concessionis, id est si Princeps tacita veritate, vel expressa veritate nullo modo dedisset Litteras, quod *Fag.* desumit ex textu in *d. cap. super Litteris*, ibi: *si vero*; quia tunc deest voluntas concedentis, à qua dependet substantia rescripti; nam textus dicit Litteras non dedissemus: & hæc fuit opinio *Sanchez*, *Merollæ*, & aliorum quos supra citavimus, ac etiam *Oldradi de rescriptis prælud. 8. n. 36 & 37.* & hanc regulam à fortiori ampliat in beneficialibus, & gratiosis, ut etiam non solum cum fuerit causa inductiva, & finalis concessionis, sed etiam quando fuit causa impulsiva, quia non ita de facili concessisset, nam nihilominus in gratiosis vitiat, & allegat textum in *d. c. postulasti, tit. de elect. & glos. in c. finali de filiis presbit. in 6.* in figuratione casus, & ibi *Probus ad Monoch.* & aliquando allegat pro contraria opinione, scilicet quod quando justa ignorantia intervenit, tunc taciturnitas ejus quo expresso rescriptum non ita facilè fuisset obtentum, illud non vitiat, per textum in *c. gratia de rescriptis* Pro concordia *Fag.* dicit esse tenendum secundum opinionem glossæ, & aliorum procedere quando tacetur id quod de jure erat exprimendum in Litteris, ut tunc utcumque sit taciturnitas semper vitiat, in hoc enim omnes concordant, etiam si Papa foret concessurus; secus verò si tacetur id quod non erat in jure expressum ut exprimi debeat, & allegat multos; & licet fortiter urgeat textus in *c. gratia*, non relictis aliorum interpretationibus eidem *Fagnano* placet solutio *Boerij in d. cap super Litteris n.* 42. quod ibi subreptio fuit ex justa causa, & ideo non vitiavit Litteras: d. beneficia, quia ex ignorantia tacitum fuit Beneficium in quo impetrans jus in re non habebat, sed tantum ad rem; non fuerat collatum absenti, & ignoranti, tunc enim non acquiritur jus irrevocabiliter, nisi post acceptationem, ut in *cap. si tibi absenti de præb. in 6.* & ideo non vitiavit cum Beneficium ut de eo fieri debeat mentio debeat esse quæsitum, & non quærendum, & ita procedit *c. si motu proprio*, cum de jure ad rem non oportet fieri mentionem in Litteris, per textum in *clem. gratiæ de rescriptis*, & ideo ibi judicatum fuisse, non fuisse Litteras nullas ob taciturnitatem: hanc quoque solutionem dedit *Basilius Pontius de matr. lib. 8. cap. 17. §. 3. num* 19. ni fallor.

91 Demum quarta regula, quam firmat *Fagnanus num. 72.* ita se habet: Subreptio per simplicitatem, vel ignorantiam, quæ non fuit causa totius concessionis, sed partis illius dumtaxat, rescriptum non vitiat in totum, sed eatenus tantum quantum fuit causa concessionis: hanc regulam desumit ex eodem textu in *dict. cap. super Litteris*, ibi: Si talis expressa sit falsitas, vel veritas occulta: concordat *Fagn. cum Sanchez d. disp. 21. num. 64. Merolla num. 399. Barbos. in dict. cap. super Litteris num. 41* quod procedere maximè in Beneficialibus docet, juxta textum in *cap. si eo tempore de rescriptis in 6.* nisi tamen obtentum per subreptionem habeat connexionem cum reliquis, quæ continentur in rescripto; nam tunc ratione connexionis existimat *Fagn.* omnia contenta in rescripto vitiari, per textum in *cap. constitutus de rescriptis.* Hæc dicit
92 *Fagn.* qui in multis concordat cum *Sanchez, Merolla*, & alijs, *& n. 124.* tenet, quod, quando plures causæ sunt narratæ copulativè per malitiam, & dolum, tunc licet una sit vera, altera falsa, totum rescriptum erit nullum, & allegat *Antonium de Butr. in cap. ex lite de Iudicijs in fine.*

Omnes recensitæ opiniones sunt valde probabiles, & quidem nituntur aliquo fundamento, & authores sunt maximæ notæ, illud enim mihi videtur pronunciandum, quod opinio *Sanchez, Merolla*, & aliorum asserentium dolosam expres-
93 sionem, vel taciturnitatem vitiare rescripta, cum in causa finali fuerit dolus adhibitus, sive in suggestione falsi, sive in taciturnitate veri, secus si in causa impulsiva, videtur contra mentem, & verba expressa dicti textus in *cap. super Litteris*, in quo textu quando contigit subreptio ex dolo nulla adhibetur distinctio an in causa finali, vel impulsiva, sed tantum adhibetur hæc distinctio quando ex ignorantia, vel simplicitate contigit subreptio: permittit enim textus, quod super Litteris, quæ ab aliquibus ex malitia, & à nonnullis ex ignorantia, tacita veritate, vel suggesta falsitate impetrantur; varia fuerunt Doctorum responsa; ipse enim Papa, qui fuit *Inn. III.* inter eos, qui per fraudem, vel malitiam, & illos, qui per simplicitatem, vel ignorantiam Litteras impetrant à Sede Apostolica, talem discretionem adhibendam censet, ut qui priori modo, scilicet per dolum falsitatem exprimunt, vel supprimunt veritatem, in suæ perversitatis pœnam nullum ex illis Litteris commodum consequantur, inter alios autem, qui posteriori modo scilicet per simplicitatem Litteras impetrant, dicit esse distinguendum, ut spectandum sit quæ falsitas suggesta, vel quæ veritas sit suppressa, nam si talis expressa sit falsitas, vel veritas occulta, quæ quamvis fuisset tacita, vel expressa nihilominus Litteræ concessæ fuissent, hæc est causa impulsiva, & tunc rescriptum valere decernit; secus autem si per hujusmodi falsitatis expressionem, vel suppressionem veritatis rescriptum, & Litteræ non fuissent concessæ, quæ est causa finalis; & ecce quod textus distinctionem inter causam finalem, & impulsivam tantum adhibet, quando per simplicitatem, & ignorantiam contingit falsa suggestio, vel suppressio; cum autem dolo fuerit adhibita, qui prior est modus in textu, nulla prorsus adhibetur distinctio, moderatio, seu differentia inter causam finalem, & impulsivam, sed indistinctè textus decidit, quod Litteræ non tenent, nec esse exequendas in pœnam perversitatis exponentis. Et sic nota, quod hoc casu textus decidit nullius roboris in pœnam ejus, qui dolum adhibet in impetrandis rescriptis, non enim ex defectu intentionis, qui defectus tantum consideratur in eo casu, quo falsa suggestio, vel suppressio contigit ex ignorantia, seu simplicitate: & quidem maxima ratione id statutum fuit, si quidem non levem committit culpam qui falsa expressione, vel callida suppressione à Papa Gratiam extorquere conatur, nemo etiam ex dolo commodum reportare debet, mendax precator carere debet impetratis, cum enim committit culpam sic agendo cum Principe nullum debet reportare commodum in pœnam suæ culpæ, ita ut nec tunc investigandum sit an Princeps fuerit, vel non concessurus. Cum verò nullam committit malitiam ex proposito, sed ignorantia, vel simplicitate ductus Orator falsum expressit, vel verum tacuit, tunc videndum est an Princeps fuisset si vel ne concessurus, scilicet an subreptio, vel obreptio sit causa finalis, vel impulsiva; & iste videtur germanus intellectus illius textus, salvo semper meliori intellectu, & hanc meam sententiam videtur approbasse *Rotam in Conch. Beneficij* quam refert *Amayden cap. 33. sub num. 24.* ibi: & hanc sententiam, quod falsitas, quæ nec movet saltem facilius, nec fuit dolosè facta minimè habet nocere exponenti frequentiori calculo fuit dictum per *Rotam*, ut apparet, & ultra *Ægidium decis. 3.* & alios allegatos in alia *decisione de rescriptis in antiquis 61.* inquit: In causa mea. *Cæsar de Graff. decis. 8 num. 2. de præb. Peregrin. dec. 129. in causa Hyspalen. lib. 2. Verall. decis. 37. part. 2. & in causa Romana Canonicatus, 22. Aprilis 1567. coram bon. mem. Seraphino, in Bisuntina unionis, 10. Maij 1602. coram eodem, in Vlletarana Parochialis, 8. Iunij 1590. coram Gypsio, in Compostellana pensionis 2. Novembris 1580. coram eodem Seraphino, & in Vallisoletana Iuris nominandi, 8. Iunij 1608. coram Coccino*, & ita quoque *Rota* in altera *Conchen. etiam pensionis coram Bichio, 24. Ianuarij 1650.* quæ est *ti. recent.* ibi: Nec excusatur, sive quia falsa narrativa, quæ non movent coocedentem, & dolosa non est, Gratiam non vitiat, *cap. super Litteris de rescriptis*, ergo si dolosa, vitiat, & ita etiam *Tuscus loc. cit.* qui dixit, quod dolosa falsa semper vitiat, & alij plures, præsertim in Beneficialibus, in quibus qualibet minima subreptio vitiat Gratiam, juxta *Rota* sententiam in *decis. 174 num. 27. part. 11. recent.* & tanto priori est, quod ubi dolosa, & falsa narratio intervenit deest voluntas Papæ, & tunc non præsumitur, quod concessisset, ut in *dict. decis. 11. num. 14. part. 11. recent.*

94 Existimo etiam, quod cum aliquid est exprimendum de jure scripto, vel de stylo si omittatur, semper taciturnitas causabit subreptionem inducentem nullitatem, in quo omnes ferè conveniunt, sicuti cum aliquid taxativè exprimitur, & dispositivè dumtaxat si falsum sit semper subreptionem, seu obreptionem inducet causantem nullitatem, præter citatos, *Lotter. lib. 2. quæst. 54. num.* ...

95 In aliquis autem si aliquid omittitur, sive falsò exprimatur extra casum dolosæ expressionis, sive callidæ suppressionis inspiciendum erit an Princeps fuisset concessurus, sive an potuisset movere mentem Principis, ut *Rota recent. par. 3. decis. 65. num. 1. Cov. decis. 328. Rota in Pistorien. Beneficij*

coram

coram Amato Dunozett. penes Postinum tract. de
96 *manutenendo decis.634.num.16. penes ipsum 367.* Quod totum arbitrio prudentis judicis remittendum erit, ut dicit in *dict. Melevitana erectionis Collegiata, tam coram Pirovano, quam coram Carillo, Barbosa in dict.cap. super Litteris.num.12. Regnald lib.30.tit.3.num.268. Lotter dict.quæst.54. num.25.* & ad veri similitudinis, & styli Datariæ, & Cancellariæ circumstantias, tunc recurrendum esse existimo, quia multum facit in hac materia stylus, & usus aliatum Litterarum per Principem concessarum, vel concedi solitarum, *Rota in Lucana Iurisp.atronatus, 28. Aprilis 1616. coram Bevilaqua, recent.part.12.decis.162.num. 42.* in quo tamen adverte, quod stylus Datariæ non semper est inconcussus in quolibet Pontificatu, nam multæ Gratiæ negantur in uno, & conceduntur in alio, ut supra vidimus: ideo attendi etiam debet, & adverti, quæ Gratiæ concedi solent, vel denegari in quolibet Pontificatu, & quæ fuerit inclinatio Summi Pontificis ad Gratias concedendas; nam secundum istam regulam decidit prudens judicium Judicis: & *Rota apud Duran. decis.317.* dixit quod ad hoc, ut Gratia dicatur subreptitia requiritur, quod aut narratio fuerit do-
97 losa, vel potuerit facilius movere Papam ad concedendum. In separatis verò, & distinctis, quamvis in eisdem Litteris contineatur subreptio unius non vitiat alteram Gratiam, nec una deficiente altera corruit, optimè *Rota apud Amatum Dunozett. decis. 623. num. 2. 3. & 4.* & ibi allegatur textus in *cap. si eo tempore*; & ibi *glossa magna in fine, & verb. Beneficium de rescriptis in 6.* allegantur multi Doctores Canonistæ, nec repugnat in eisdem Litteris distinctas Gratias concedi, ut dicitur in *dict. decis.* quando verò una Gratia dependet ab alia, vel habent connexionem inter se, tunc tenendum, & judicandum secundùm Regulas traditas.

98 Et sicuti supradictum fuit cum sumus in dubio de interpretanda Principis, seu Papæ voluntate an fuisset concessurus, vel denegaturus, illa sit accipienda interpretatio, quæ facit pro actus validitate, nempe, ut Gratia sustineatur. Ita dicimus cum contingit dubitari an suppressio falsi, vel malitiosa taciturnitas fuerit ex dolo, vel ex simplicitate potius, cum hoc totum in animo exponentis, & oratoris consistat, nec dolus alioquin præsumatur, ideo illa interpretatio sumenda erit, quæ dolum, & malitiam excludit, nam si falsa expressio, vel taciturnitas veri non sit in causa finali, Gratia sustinetur, *Marches. loco cit sup. Barbosa in d.cap. super Litteris.num.5. Sanchez dict.disp. 21.num 68. Merolla num.4.12. Tuscus d concl.720.num.*20.& alij, quicquid alij dicant, nempe, quod in gratiosis, & Beneficialibus præsumatur dolus, secundum *decis. Mohed.8. de rescriptis, Navarr. in sum.libr.1. tit.de rescriptis, num.13. Trentacinq d.tit. de rescript. resol 5.num.24. Corrad.libr.7.prax.dispen.cap.4.n. 53.* qui antequam petat informare tenetur de veritate, & *Fagn in d cap super Litteris, num.41.* qui etiam advertendum esse dicit an in facto proprio id contingat an in alieno, nam si in facto proprio in Litteris Gratiæ præsumendum esse contra impetrantem cum factum proprium quis teneatur
99 scire, nec præsumatur ignorare; unde si aliter contingat præsumitur, quod dolus fuerit adhibitus, allegat *Fagn.dec.Mohed loc.cit.* & alios Doctores, & dictum videtur per *Rotam in Salernitana pens. coram Lancellocco, quam affert Garz. part.1.cap 5. num. 443.*

100 Verum *Amayden.d.cap.33.num.26.* dicit quod nullam invenit differentiam inter factum proprium, & alienum, quia semper allegans dolum illum probare tenetur cum simpliciter jura illum non præsumant. Equidem censeo, quod in foro externo, non præsumitur dolus, & si quis prætendat dolum commissum fuisse in impetratione probare ipse debet: in foro autem conscientiæ unusquisque propriam conscientiam consulat, & à fortiori non præsumeretur dolus cum aliquid fuisset superfluè narratum, *Lotter. loco cit.num.13. & Fagn.num.48.* sicuti cum expressio tenderet ad facilitandum potius Principem ad concedendū, ut idem Doctores docent: quibus adde *Trentacinq. loco cit.d.nu.24.* & notandum est, quod quælibet causa sufficit ad excusandum dolum, & tunc sufficit, ut narrativa de facto iustificetur, ut non dicatur falsa, *Rota apud Durand.decis.317.num.2. & 307.num.2. & 306.n.4.*

101 Illud omnino notandum est, quod iuris incerti & eventualis, quod potest esse & non esse, debet fieri mentio, & cum tacetur non causat subreptionem, *Rota apud Merlinum decis.248.n.15. Lotter. d quæst.54.n....*

102 Potest esse dubium de Sollicitatore, an subreptio commissa ab ipso, vel alio tertio noceat principali impetranti. Equidem *Soccinus cons.270.* incipit, Considetatis, *Felin. super Litteris, nu.2. vers. demum* tenent, quod cum tertius sive Sollicitator committit subreptionem, sive obreptionem in impetrando, sive per ignorantiam, sive per malitiam non nocere debent principali impetranti, ita etiam *Trentacinq. d.tit. de rescriptis, resol.5.num.5. vers. hac concl.* & ita quoque *Tuscus Litt.S.concl. 722.num.41.* nam ibi docet, quod subreptio non vitiat, quando à tertio obtentum fuit rescriptum pro absente, & citat *Cravet.cons.616.n.17.*

103 Contrariam sententiam tenuerunt multi, præsertim *Anchar.in cap.si motu proprio, num.3.notab. 3.ubi Francus num.3. Fagn.in d.cap super Litteris, num.71.* & ex Moralibus *Sanchez disp.21.num.57. Merolla loco cit.num.397.vers. hinc deducitur,* moti quia in *cap. si motu proprio de præben.in 6.* dicitur: secus si ad petitionem illius, vel alterius pro eo oblatam; & sic dicunt ponderandam illam particulam, *vel alterius,* At ipsemet *Sanchez loco cit.n.67. & Merolla num.201.* docent quod ex eo quia in *d. textu in cap. super Litteris* dicitur in suæ perversitatis pœnam non esse locum pœnæ præfati textus si cum pars verum proposuerit, ipsa postea ignorante Curialis, vel sollicitator dolosè subreptionem commiserit, cum nullam perversitatem commiserit principalis, nec in culpa fuerit, & ideo non deberi affici hac pœna, & privari commodo Litterarum, sed de illo iudicandum esse, ac de eo qui per ignorantiam, vel simplicitatem subreptionem commisisset, & in hoc sensu esse verum, quod docuerunt *Fel. & Socc. locis citatis,* qui dixerunt non nocere parti relationem falsam solius Curialis, vel Sollicitatoris; id enim verum esse ne vitiet totum rescriptum quando totius non est causa, secus, quando non esset causa totius.

104 Et *Sanchez num.66. & Merolla sub num.400.* existimarunt ignorantiam quantumvis crassam, & simplicitatem excusare à pœna irritationis to-

ijus rescripti ratione subreptionis commissæ in altera ejus parte. Itaque, ut sit locus huic pænæ ait *Sanchez* desideratur, ut impetrans sciens, & prudens malitiuso animo id faciat, quia textus *dict. c. super Litteris* expresse petit fraudem, & malitiam, at taciturnitas ex quacunque ignorantia, & similiter expressio falsi ex illa nun potest dolusa, ac malitiusa nuncupari, nisi ingens temeritas in ea ignorantia reperiatur, sic *Rota apud. Seraph. decis.* 938. dixit quod tamen dulosa subreptiu irritat Gratias.

105 Veritas est quod Sacra Ruta malam expressionem, & errorem factum ab Expediture, seu Procuratore non soler admittere ad excusandum principalem, quia possent fieri fraudes, & solet excusatiunem hanc admittere quando Gratia non esset alteri præjudicialis, secus si alteri præjudicialis, vel ea principalis sit usus, ut videre est in *decis.* 81. *numer. 7. part. 11. recent.* quæ est eadem apud *Bichium.* 410. nempe *Conchen. pensionis* 14. *Februarij* 1650. *coram Bichio. Coccinus* autem *in annot. tom. anni.* 223. tenet quod cessante fraude in narrativa Pattonus non nocet principali, si fuerit falsa licet secus si fraus cunsiderari posset.

106 Curialis autem, seu Sollicitatur, qui falsu, & ex propositu, ut facilius impetraret falsum expuneret, aut verum taceret, nullam pœnam excommunicationis, sed tamen pœnam falsarij incurteret, secundum *Sanch. loco citato numer.* 58. *& Merolla numer.* 597. licet *Henriquez lib.* 12. *cap* 3. *num.* 7. in fine talem pænam excommunicationis incurrere dixerit ob motum quemdam Pij V. sed eum motum loqu de procuratoribus pænitentiariæ, & de Scriptoribus Litterarum Apustolicatum, non autem de sollicitatoribus, ajunt *Sanchez*, *Merolla*, & alij.

107 Vitium subreptiunis removet clausula illa *motu proprio* cum ponitur in scriptis, de qua clausula dictum est, ut latè per Canonistas per illum textum in *cap. si motu proprio de præb. in 6. & cap. si Romanus, eodem tit.* ut præter alios *Ricc. in prax. part. 3. resol.* 10 *numer.* 7. non tamen tollit inhabilitatem, & vitium personæ, quia tunc ubijci potest de defectu intentionis, *Sanchez. dict. disp.* 21. *numer.* 49. *Merolla loco citato numer.* 389. quem nun tollit hæc clausula. *Trentacinque loco citato numer.* 33. *Rota in Romana Beneficiatus Sancti Petri* 14. *Maij* 1655. *coram Bevilaqua*, 14. *numer.* 33. *part. 12. recent.* & alibi plures. Probatu enim defectu intentiunis Gratia remanet nulla, ut in *dict.*

108 *decis.* 14. Defectus eni n intentionis, & subreptio eundem uperantur eff. ctum, quoad Gratiam invalidandam magistralis est decisiu *Seraph.* 398. per totam: Sicuti, nec vitium in qualitate intrinseca supplet clausula hæc, ut *Menoch. de arb. cas.* 201. *numer.* .... *Sanchez loco citato numer.* 51. *Meroll. numer.* 392. *Fagnan. numer.* 38. *Lotter. lib.* 3. *quest.* 1. *num* 64.

109 Vitium falsæ expressionis, seu suggestionis falsæ causæ hanc Clausulam *Motu proprio* non supplere ajunt qoampiu imi *Doctores*, sed tantum taciturnitatis: cujus rei disparitatem illam tradunt, quia quando tacetur veritas, ignoratur ao Princeps ben è, vel malè fuerit informatus; at cum exprimuntur falsa, cog oscitur animus cuncedentis, qui ducitur illa falsa expressione, & ultra ejus intentiunem Gratia extorquetur; motus autem proprius non firmat Gratiam contra voluntatem concedentis, ita *Abbas in cap. quia circa de consanguinitate nu.* 7. *Fel. in d. cap. ad aures nu.* 9. *de rescriptis. Menoch. cas.* 201. *n.* 84. *Sanchez. d. disp.* 21.

110 *nu.* 52. *Merolla loco cit. nu.* 395. *Trentacinq. loco cit. nu.* 33. & facit, quia taciturnitas causat subreptionem removentem animum Principis ad cuncedendum, nuh tamen muvet, ut operetur expressio falsa, ut dixit *Lott. lib. 3. quæst. 35. numer.* 6. sed ipse etiam *Lott. lib. 3. quæst. 1. num.* 65. dicit, quod hæc Clausula *Motu proprio* remuvet facultatem upponendi de subreptiune: citat *Puteum decis.* 377. *numer.* 1. *lib. primo. Rotam in antiquis decis.* 33. *sub tit. de præb. & Gabriel. in tit. de clausulis, conclus.* 2. *à numer. primo cum sequentibus.*

111 Nec defectum subreptionis, vel dolosæ expressionis supplet illa Clausulæ *quorum tenorem, statum & merita*, ut verius putavit *Marches. de commis. part. 3. §. 3. de commis. relaxat. jurament. ad effectum agendi, numer.* 37. *& 38. cum sequentibus*, & idem dicendum erit de clausula *non obstantibus*, *Marches. num.* 86. qui alios citat, *Trentacinque loco cit. num* 38.

112 Tollitur autem hoc vitium subreptionis, vel ubreptionis per alteram Clausulam, nempe, *quod de subreptione, & obreptione dici nequeat*; nam tunc Papa voluit umnino tullere huc vitium, & quod valeat Gratia, seu Rescriptum, & si tunc alius velit excipere de subreptione, vel de obreptione, upus erit oris apertione, *Veral. decis.* 118. *part.* 3. *Marches. loco citato numer.* 84. sed *Rota in*

113 *Reatina pensionis coram Zarate recentior. part.* 15. *decis.* 247. dixit quod tunc hæc Clausula, *quod de subreptione, & obreptione dici non possit*, tollat vitium subreptionis, quandu est juncta cum Clausula *sublata*; non veru quando de per se sula stat, *& in dict. decis.* aliæ allegantur, & tunc erit necesse oris apertiune, ut ibidem dicitur. Tullit etiam vitium subreptionis resultans ex taciturnitate

114 litis Clausula illa *litis statum*, *Rota decis.* 192 *la seconda parte.* 18 *recent. Merlin. decis.* 467. *nu.* 8. *Ludovis. decis.* 1. *& parte 8. recent. decis.* 178. *& ous. numer.* 11 *part.* 2.

115 Cum autem allegator subreptiu in tacendo verum, quod apponi debet probari debet de tempore impetrationis extitisse id quod erat exprimendu n, vel de eu facienda erat mentiu, *Abb. Panor. in cap. constitutus numer.* 4. *de rescriptis*, & cum allegatur obreptio consistens in falsa expressione, ille qui impetravit debet probare ea, quæ narravit, etiam si ex adversa parte negata non fuerint, secundum *Betr decis.* 76. *numer.* 6. & considerat *Honorius lib. primo in sum. juris canonici in tit. de rescriptis sub numer.* 47. & qui allegat subreptitiam illam concludenter probare debet *ut*

116 *Ludovis. decis.* 108 *in principio, & ibi Oliver n.* 12. *Rota penes Rub. tom* 3. *decis.* 99. *numer.* 10. *Rotam recent. part.* 2. *decis.* 76. & apud *Eminentissimum Ottbob. decis.* 165. *numer.* 24. *Rota apud Ama-*

117 *tum Dunozet decis.* 725. *numer.* 17. ita ut exceptio tinhida subreptionis, seù cum ubreptio non est clara, non potest retardare exequutionem Litterarum Apostolicarum, *Rota in Aquilana Cappellaniæ* 17. *Junij* 1647. *coram Rojas*, est apud ipsum 397. *n.* 10. & apud *Bichium* 455. *n.* 57. ac illam rejiciendam esse ad petitorium, *Rota apud eumdem Bich.* 236 *in fine.* Et in hac materia non est satis probare aliquod fuisse tacitum nisi etiam probetur,

probetur, quod si fuisset expressum potuisset reddere Papam difficiliorem ad concedendum, *Felin. in cap. super Litteris num. 18, de rescript. Spad. consf. 82. num. 1. tom. 2.*

At *Trentacinqu. d. resol. 5. num. 23.* existimavit, quod quando impugnatur rescriptum uti subreptitium, vel obreptitium, si excipiatur de qualitate falsò expressa, quod tunc impetrans debet probare
118 re *Argu. l. 3. cap. de non numer. pecun.* quando verò excipitur de veritate tacita tunc excipiens debet probare, per *cap. 2. de rescriptis*, & citat *Abb. in cap. 2. & cap. quis circa de resign. & in c. constitutus de rescriptis*, nisi pro existentia taciturnitatis esset præsumptio, nam tunc negans tenetur probare, cum contra ipsum vigeat præsumptio. Sic cum quis dicit falsum dolosè expressum, quia dolus non præsumitur, ipse debet probare, prout Ianus idem *Trentacinq.* idem ferè dixit *Tusc. d. litt. S. concl. 721.* dum ibidem docuit, quod cum allegatur subreptio ex falsa expressione dolosa, ille qui allegat dolum debet probare; si verò simpliciter ex falsa expressione, tunc si qui expressit habet præsumptionem pro se, allegans falsam expressionem debet probare; & è converso si nullus habet præsumptionem pro se probare debet qui impetravit, & expressit, quando verò subreptio provenit ex taciturnitate, qui etiam eam allegat debet probare: hæc *Tusc. in ibi*, & allegat *Cald. consf. 165. alias 10. de probat.* ferè idem docuit *Oldrad. de rescriptis prælud. 13. anum primo*, & videre est etiam *Mascard. de probat. concl. 325. num. 13.* semper tamen, qui tenetur probare .... & *Rota part. 12. dec. 71. n. 15.*

119 Numquam tamen potest dici de subreptione, vel defectu intentionis cum constat de voluntate Papæ volentis concedere, quia tota substantia Gratiæ dependet ab ejus voluntate, *Rota dec. 358. part. 11. rec.*

Hactenus cumulata competunt omnibus gratiosis rescriptis, & Litteris Apostolicis cujusque materiæ Gratiam condonentibus generaliter loquendo; attamen circa materiam beneficialem aliqua in particulari annotare non extramateriã puto, imò & necessarium pro Exequutoribus Litterarum beneficialium. Igitur, ut Gratia beneficialis subreptionis, vel obreptionis vitio minimè notari valeat, narrare oportebit Summo Pontifici omnia, quæ Canones constitutionesque Pontificiæ mandarunt, *ut gloss. in clem. prima de præb. in verbo, vel alteri, vers. non enim habetur.* & omissis alijs *Verall. dec. 46. part. 2. & 224. part. 3. Lud dovis. dec. 150. Lotter.* qui latè rem discurrit *libr. 3. de re benef. quæst. 3.* sic etiam exprimi debent quæ de stylo exprimenda sunt, ut loquitur *Ludov. loco cit.* & expressio debet esse verbalis clara, & non ambigua aut implicita, licet alioquin cum totares
120 in Beneficijs dependeat ab intentione Papæ concedentis, & non ab intentione supplicantis, & ideò ad Papam pertinebit declarare in quo sensu verba Oratoris exceperit, ad *textum in l. Neratius 102. de Regulis juris, Lotter in juncto d. quæst. 3. nu. 14. & 15.* & notes, quod in beneficialibus quælibet minima subreptio irritat totam Gratiam, *Rota apud Bich. decis. 455. num. 2.*

Expressum etiam non solùm dicimus id quod verbis expressis pronunciatur, & explicatur, sed
121 etiam quod ex verbis expressis resultat, ut latè *Fel. bin in cap. in nostra sub num. 15. circa finem de re-scriptis. Peregrin. de fideicom. art. 2. num. 89. Surdus decis. 159.* & alij passim. Ideo expressum dicitur in hac materia, quod sufficienter colligitur, & venit in necessariam consequentiam ex ijs quæ Papæ narrantur, ut concludit *Lotter. loco cit. à n. 18. cum sequentibus.* Cum autem, quæ in materia beneficiali explicanda sunt, ut subreptio evitetur respiciunt ipsum subjectum, quod impetretur, nempe Beneficium, alia personam ipsius impetrantem, alia tertij præjudicium, ut ex *Menoch. dict. cap. 201. sub num. 32.* ponderat *Lotter. dict. lib. 3. quæst. 3. num. 34.*

122 Quæ concernunt ipsum Beneficium, quod impetratur sunt multa: in primis in supplicatione, quæ Summo Pontifici porrigitur pro Beneficio impetrando, Beneficium ipsum designandum est secundum suam essentiam, & secundum suam qualitatem, ut si petitioni ac narrativæ factæ Papæ qualitates Beneficij obtenti non conveniant, aut diversæ sint speciei, pro visio nulla, & invalida erit, nec Exequutor Litteras exequi poterit, *ut in c. cum non de Sacerdotali de præb. in 6.* & notatum est supra, & *Fag. in cap. super Litteris de rescriptis in 6.* optimè *Lotter. lib. 3. quæst. 4. num. 8.* omnia enim Beneficia conveniunt in eo, quod sunt quædam percipiendi fructus ex bonis Deo dicatis ob
123 Officium Divinum competens, ut notant *Doct.* & præsertim *Garz. de benef. part. prima c. 2. nu.* ... attamen differunt inter se propter qualitates ..., versas in usque cujusque; nam quoquot qualitates Beneficijs adjiciuntur tot formantur Beneficia specie differentia, licet ejusdem generis sint, & naturæ quoad substantiam, nam qualitatis illa diversitas, quæ unicuique appon tur, rem novam facere videtur, *ut in l. jus civile ff. de justitia, & jure,* & ex ista qualitate, quæ unicuique additur, nomen diversum sortitur ex illa qualitate proveniens, sic expresso penitus nomine generico Beneficij adeò sequitur, quod in supplicatione non solùm nomen genericum Beneficij exprimi debeat, sed etiam specificum, nempe qualitas, quæ illi inest, quæ tamen alterat substantiam Beneficij, & mutat nomen genericum in specificum; de qua habetur textum expressum in *c. cum illa de præb. in 6.* & etiam
124 Regulam *Cancellariæ 57.* quæ erat antea 56. in qua expressè cavetur, quod omnes qualitates sunt exprimendæ in impetrationibus, *Cochier in d. reg. 56. Lotter. lib. 3. quæst. 4. in principio, Amyd. lib. primo cap. 15. §. 15. num. 12. Rota apud Bubalum decis. 325.* & non solùm qualitas Beneficij, quæ de jure exprimenda est, exprimi debet, sed etiam
125 quæ de stylo; illa enim quæ ex sui natura insistit cum nota præsupponitur Pontifici, non indiget expressione, *Cassad. decis. 4. & 12. de præbend. Cobbier loco cit. sub num. 11.* & si narrantur non indigent justificatione, nam in his, quæ inpe constituunt nulla cadit subreptio, ut præter alios *Honor. in dict. tit. de rescriptis, Gonzalez ad Regulam 8. Cancellariæ in proemio §. 4. num. 83. & 84. Rota part. 14. recent. decis. 73. num. 7. Beltram. ad Ludovis. decis. 221. num. 12. Lotter. dict. quæstion. 4. num. 21. & 22.* Inter qualitates autem beneficiorum, quæ mutant substantiam & qualitatem, est illa, an Beneficium
126 sit sæculare, vel regulare, quia regularia regularibus, sæcularia sæcularibus concedenda sunt, quod omnes admittunt, *cap. singula, cap. cum de Beneficio de præbend. in 6. Rota apud Seraph dec. 1165*

142 De Beneficijs verò, quæ tantum habitu curam retinent non autem actu, dubium esse potest quomodo debeat fieri expressio, an tractanda sint uti curata, an uti simplicia? Hanc quæstionem agitavit præter alios *Garz. de benef. part. 5. cap. 3. à nu. 100. cum multis sequentibus*, *Lotter. de re benef. lib. primo quæst. 20 num 155.* & relicta disputatione, quæ haberi potest, attamen *Corrad.* qui loquitur de praxi *lib 3. cap. 5. sub num. 6.* dicit quod proposita fuit hæc quæstio inter Doctores Abbreviatores majoris Residentiæ, & quod quamvis prima facie visum fuit, tractanda esse uti curata, tamen postea contrarium firmatum fuit; quare dicit *Corrad. loco cit. versiculo, verum quod.* Hodie in Dataria, & Cancellaria Apostolica tractantur hæc Beneficia uti simplicia, nec opus esse, ut de cura fiat mentio; & citat *Fel. in cap. postulasti, num. 1. de rescriptis*, nam curam animarum propriè ille dicitur habere ad quem pro administratione Sacramentorum coguntur accedere Parochiani, & ipse ex necessitate talem curam exercuit, & ideò de tali cura in habitu tantum non sit facienda expressa mentio, & qui tacuerit talem qualitatem curæ, scilicet in habitu tantum, nullam committere subreptionem, etiam si dixerit Beneficium esse sine cura, & dicit *Garz. d. part. 5. cap. 3 num. 111.* & alios Doctores alleg. *Corrad.* & adest *decis. Rota apud Seraph. dec. 9, 6 num. 2. & part. 3. recen. decis. 684. num. . , . . . & part. 12. rec. dec. 71. n. 18.*

143 Sed *Corrad loco cit. num. 9.* sentit, quod in supplicatione Summo Pontifici porrigenda exprimi debeat, quod prædicta Ecclesia sit Parochialis habitu, & non actu, quia licet habeatur ut simplex Beneficium, tamen secundum stylum Datariæ non amittit nomen Parochialis, cum illa semper firma remaneant, *Corrad.* allegat *Gonzalez. gloss. 6. nu. 89.* sed mihi videtur, quod contrarium ibi doceat *Gonzalez*, atque ideo docet idem *Doctor*, quod non potest dici in supplicatione Cum perpetuum Beneficium simplex, nec sine cura aut cum cura, sed supplicationem efformandam esse hoc modo videlicet: *Beatissime Pater. Cum Parochialis Ecclesia habitu non tamen actu*: nam licet habeatur tanquam simplex Beneficium, exprimẽda tamen venit illa qualitas, nam & si nunc est simplex sine cura, cum tamen possit dari casus reparationis, & quod Parochiani ad suum revertantur locum, & Ecclesia revertatur ad pristinum suum statum, propter hanc spem de tali qualitate facienda est expressa mentio, ad quod *Corrad.* allegat *declarationem Sac. Congregationis, & Gregorij XIII. apud Garz. dict. part. 5. cap 3. num. 121.* in qua habetur, quod Parochialis habitu curata sit censenda.

144 Vera resolutio videtur, quod cum per quadraginta annos non fuerit exercitata cura animarum in illa Ecclesia, & consequenter spes redeundi defierit sic habitus ad actum, & exercitium, nulla sit moralis spes, tunc Beneficium non sit tanquam curatum censendum, nec uti tale tractandum, *Garz. loco cit. num. 112. cum sequentibus*: quia ut diximus per tale tempus dicitur immutatus status Beneficij, & novus status impulsus *Rota apud Bichium dec. 118. num. 21. per textum in cap. cum de Beneficio de preb. in 6.* & sic nulla facienda est mẽtio in supplicatione pro obtinendo Beneficio, & impetrari poterit tanquam simplex, nam status Beneficij videtur mutatus; ita docet idem *Corrad. loco cit. num. 9.* & tunc supplicatio concipitur uti de simplici, absque eo quod dicatur habitu Parochialis, & ante *Corrad. Paris. lib. 10. de resignatione, quæst. 2. num. 87.* dicens ita conclusum per *Rotam* & ita etiam *Oliver. ad Ludovis. dec. 450. num. 10.* At post scripta vidi *Tondut. in quæst. benef. cap. 27. num. 40. & part. 2. cap. 3. §. 3. num. 10.* ubi in *dict. n. 40.* pro negativa quod scilicet non sit exprimenda, adducit *Seraph. dec. 936. Gabr. cons. 191. libr. 1. Lotter. lib. primo quæst. 20. num. 155. Garz. part. 5. cap. 3. num. 99.* ita ut certum sit hanc opinionem in Beneficijs sitis in Italia servandam esse, secus in Gallia.

145 Ecclesia non tamen desinet esse Parochialis actu si Curatus non incumbit in administratione Sacramentorum, quia Parochiani alibi recipiunt Sacramenta, nam sufficiet, ut talis dicatur si Ecclesia habeat suos limites, & non stet per Curatum administrare Sacramenta, & sic si Parochiani alibi in majori parte incolatum duxerint, nam sufficiet si decem remanserint, *Rota part. 5 rec. decis. 380.* sed vide *Corradum.*

146 Cum tamen cura animarum est penes Parochum in Ecclesia Cathedrali, quia etiam est Parochialis, tunc exprimi hoc debet, & concipitur supplicatio: Cum Beneficium curatum Cathedralis Ecclesiæ, quæ etiam Parochialis existit; & ita de stylo servari dicit *Corradus loco citat. vers. verum.*

147 Si tamen Ecclesia haberet curam, sed non exerceatur per Beneficiatum, sed per alium, nempe per Oeconomum, vel Vicarium, tunc omninò de cura mentio facienda est, aliàs Gratia est subreptitia, ut *Rota apud Eminentissimum Otthob. dec 58. Rota d. decis. 684 part. 3. & 71. part. 12. rec. dec. 292. num 23. eadem part. 12.* ut est Abbatia Sanctæ Mariæ de Palitano Amalphitan. quæ est Parochialis, & cura exercetur per Vicarium perpetuum, nam cum impetratur tale Beneficium, seu Abbatia de cura facienda est mentio, ut ego vidi Bullas expeditas, quæ conservantur in Archivio Amalphitan. Cum verò cura est penes Collegium, tunc quia singuli dicuntur Curati, non est facienda talis expressio, ut eadem *Rota penes eundem Eminentiss. Otthob. & d. dec. 71. num. 24 part. 12. & 31. nu. 31.*
148 *part. 10. rec.* cura tamen debet probari concludenter ad effectum, ut Gratia argui possit de subreptione, nec sufficit fides Cancellarij, *Rota in dict. decis. 71. num. 19. & 20.* sic etiam ad effectum ut causet incompatibilitatem, *Rota apud Bich. decis. 198. num. 41. cum seq.* nam si exercetur per alios presbyteros conductitios, & sic habitualem curã habeat, non per hoc dicitur incompatibile cum alio Beneficiu ut dicitur in fine, & ut Beneficium dicatur Curatum oportet, ut cura exerceatur nomine proprio, *Rota apud Bich. dec. 377. n. 13.*

149 Cum tamen cura est jurisdictionalis, de ea non est facienda mentio, nec ejus omissio causare poterit subreptionem invalidantem Gratiam, ut *Corrad. lib. 3. cap. 5. num. 4.* quod tamen intelligendum est secundum *Lotter. libr. 3. quæst. 7. num. 16. & 17.* quando cura jurisdictionalis inest ex natura beneficij, & communi jure attento, aliàs facienda esset mentio.

150 Canonicatus autem in Cathedralibus licet inter simplicia Beneficia videantur connumerari à nostris Doctoribus, præsertim ab *Host. in cap. super. num. 9. de preb.* & ibi etiam *Io. Andr. Anell. Bosch.*

attamen

attamen quia æquiparantur Dignitatibus, ut in *ca. statutum de rescriptis in 6.* honore decoreq; speciali sunt insigniti; ac etiam quia, ut notat *Lotter. lib. 3. quæst. 5. num. 19.* Papa qui per hanc circumstantiam non intelligit præjudicium inferre Capitulo non intendit circa jus recipiendi provisum in Canonicum, & in fratrem, cum propriè Canonicus dicatur in fratrem recipi, *cap. cum Marcus de const.* ideo facienda est hæc mentio, quod sit Cano-
151 nicus in Cathedrali, *ut in d. reg. 57.* & hac ratione ponuntur illa verba in Bullis in parte exequutiva, in d. Ecclesia in Canonicum recipi, & in fratrem, stallo sibi in Choro, advertit *Lott. loco cit. n. 26.*

152 Quæ ratio etiam locum sibi vendicat in Collegiatis, nam cum Canonicus in Collegiata insigni impetratur, debet specifica fieri mentio, aliàs si tamquam simplex Beneficium impetratur subreptitia erit impetratio, & consequenter nulla, *Lotter. lib. 3. q. 5. n. 15.* & ita stylus consuevit in Dataria, & Cancellaria Apostolica, licet alia quin differentia sit inter Canonicos Ecclesiæ Cathedralis, & Collegiatæ, tam quoad honorem, & cæteras præeminentias, quàm etiam quoad ætatem impetrantium, quia ut dicemus oper *Concil. Trid.* in Canonica-
153 tibus Cathedralium requirit in impetrante ætatem viginti duorū annorum, & certum Ordinem sacrum, seu distinctionem inter Canonicos secundum Ordinem Presbyteralem, Diaconalem, & Subdiaconalem, & cum ego assumptus fuerim ad Ecclesias Cathedrales Sancti Angeli Lombardorum, & Bisacciarum unitas, in quibus Ecclesijs cum non invenissem has Ordinum distinctiones in prima relatione sacrorum liminum ad renuntiaverim Sacræ Congregationi, fuit mihi injunctum, ut illam in dictis Ecclesijs omninò facere deberem prout de facto fuit à me adimpletum; & hinc sequitur, & requiritur in promovendo ad Canonicatum Sacer ille Ordo qui annexus est Canonicatui.

154 In Ecclesijs autem Collegiatis non sic, quia ad obtinendum Canonicatum in illis sufficit ætas annorum quatuordecim, prout asseveranter docent quasi omnes *Doctores*; nam nihil circa hoc innovasse dicunt *Sacrum Trident. Concilium. Ricc. in prax. aur. resol. 189. Grat cap 591. num. 12. Barbosa alleg. 60. de potestate Episcopi num. 71.* & ad dictū locum *Trident. num. 48. Gonzalez gloss 5 num 92.* qui affert *decis. Sacra Congregationis, Garz. part. 7. cap. 4 num. 30. Pax. Iord. lib. 10. tit. 19. num. 9. tom. 2. Corrad in prax. benef lib. 2. cap. 12. num. 69. Fagn. in cap. cum Curatis num. 85. de elect.* & consequenter nec requiritur Ordo Sacer, nec distinctio inter Canonicos.

155 Pari ratione dicendum est, quod cum quis Dignitatem in Cathedrali obtinere desiderat, exprimere debet qualitatem quæ, & qualis Dignitas sit, ut sciat Papa statum personæ cui providet, & an sit supremus gradus, quod expressè cavetur in *d. reg. 57. ibi an dignitates. Lotter. lib. 3. quæst. 7. nu. 31. 32.* & etiam, quia prima Dignitas semper est reservata, prout in *Reg. Cancell. tertia.*

156 Circumscripto statu depositaque omni consuetudine Ecclesiatum particularium, nam cum multæ Ecclesiæ sint in Ecclesia Dei, varius est & stylus cujuscumque diversaque est ordinatio cujuslibet, & qualis sit prima Dignitas post Pontificalem magis consuetudo attendenda est, quam juris dispositio, *Ludovis. dec. 482. n. 3. Rota par. 12. rec. dec. 331. n. 10.* generaliter loquendo, ac communiori attento usu Dignitas Archidiaconatus est prima post Pontificalem, *Honor. in Summ. Iuris Canon. lib. 1. in tit. de Offic. Archidiacom. Boss. ad Ludovis. dec. 41. num. 5.* in multis autem Ecclesijs prima post Pontificalem vario appellatur nomine; in mea Cathedrali Bisaccien. est Cantoratus, Archidiaconus quippe vocatur oculus Episcopi, ut in *tit. extra de Offic. Archidiacon.* caputque est Capituli; cæteræ autem Dignitates Officij potius nomen merentur, quam Dignitatis, *Lotter. lib. 3. quæst. 6. nu. 4.* substantia autem Dignitatis in alio quam in gradu & quadam præcedentia non consistit, ut advertit idem *Lotter. loco cit. & lib. 2 qu. 33. num. 27.*

157 Sacrum tamen *Concilium in sess. 24. cap. 12. de reformat.* mandavit, quod Archidiaconus in Cathedralibus debeat esse Magister in Theologia, vel Doctor, aut saltem Licentiatus in jure Canonico; quare dicunt practici nostri Doctores, quod hæc qualitas Doctoris, vel Licentiaturæ exprimi debeat, si adsit, vel non, ut evitetur subreptio, ut notavit *Corrad. in praxi benef. libr. 2. cap. 4. num. 122. vers. Dataria,* Imò Lotter. qui ante *Corrad.* scripsit *quæst. 7. num. 43. & 44 lib. 3.* dixit numquam signari supplicationem a Papa nisi fiat hæc expressio qualitatis, cùm mens Pontificis sit providendi, & conferendi primas has Dignitates personis dignis, & doctis, ita ut si provisus actu non habeat hanc qualitatem, in provisione seu supplicatione apponitur semper illa clausula, seu Decretum, quod infra annum promoveatur ad Doctoratum, vel Licentietur in aliqua approbata Universitate, an inadvertit *Lotter. dict. quæst. 7. n. 44. Corrad. lib. 2 prax. benef. cap. 4. num. 123.* Nec sufficit Doctoratus, seu privilegium Doctoratus, quod emitur à Duce Sfortia, *Rota in Oscen. Archidiaconatus 14. Decembris 1648. coram Peutingerio part. 10. rec.* apud eundem *Peutinger dec. 348. n. 7.* & iterum in eadem *Oscen. coram Leone Verospio 17. Martij 1649. 299. eadem part. 10. n. 21.*

158 Ex quibus patet an verum in praxi illi Doctores, qui asserunt prædictum *Triden. decretum* non habere locum in Archidiaconis hisce temporibus, sed *Trident.* loqui, vel de illis Archidiaconis, qui habent curam animarum, vel habent jurisdictionem: de qua re vide *Garz. part. 7. cap. 7. nu. 41. Ricc. in praxi fori Eccles. decis. 473. Prasec. in prax. part. 2. cap. 5. n. 70. Anguian. de legibus libr. 2. contr. 4 num. 10.* & alios quos citat & sequitur *Barbos. ad Trid. dict. cap. 12. num. 5. & 6. Pax. Iord tom 2 lib.*
159 *10. tit. 11. num. 24. & 25.* Sed verius est secundum *Rotam,* quod requiritur talis qualitas Doctoratus in aliqua publica Universitate, seu Collegio in omnibus Archidiaconatibus, qui habent curam animarum aut jurisdictionem, vel sunt primæ Dignitates in Cathedralibus, ut expressè dixit *Rota* in dictis decisionibus in Oscen. Archidiaconatus, & vidi observatum in mea Cathedrali Bisaccien. in qua cùm vacasset cantoratus prima dignitas per mortem Nutiatti Limitæ illam obtinuit Franciscus Robverius, & narravit quod erat Doctor, quod cùm non esset verum, Carolus de Grasso obtinuit modo Cantoratum.

160 Non tamen attenditur nuncupatio Dignitatis, tanquam rei substantia; ideò cum *Concilium* loquitur de Archidiaconatus Dignitate, quæ ut dixi, ut plurimum solet esse prima Dignitas post ponti-

pontificalem alio nuncupatur nomine præfatum
Decretum *Trid.* in illius provisione observandum
erit; nam Concilium voluit prospicere primæ Di-
gnitati post Pontificalem, & per accidens se ha-
bet, quod alio nuncupatur nomine, lex enim sem-
per attenditur ad ea, quæ frequenter accidunt, in
quo&to *Lottherius dict. lib. 3. quæst. 7. num.
41. & 42, Garz. par. 7. quæst. 7. numer. 38.
Pax. Iord. tom, 2 lib. 10. titul. 21. num. 22. & 27.*
161 Multi etiam existimant, quod non sufficit quem
esse Doctoratum, seu Licentiatum, ut hanc adi-
piscatur Dignitatem, nisi verè ductus fuerit; nam
hæc fuit mens Concilij in illo loco; ita docent
*Lotter. d. quæst. 7. à num. 45. cum sequentibus, Cor-
rad, dict. lib. 2. cap. 4. num. 118.* Alij verò dixerunt,
quod sufficit, ut hæc qualitas justificetur de facto,
& sat esse promovendum fuisse Doctoratum, seu
Laureatum, *Garz. d. part. 7. cap. 7. num. 50.* & di-
cemus postquam sermonem habebimus de pro-
banda narrativa.
162 Quando in Dignitatibus, & præsertim prima,
solet adesse cura animarum, sive sit ratione anne-
xionis, sive ratione exercitij, semper de hac quali-
tate debet fieri mentio, & expressio, ut evitetur
subreptio, *Lotter. lib. 3. quæst. 7. num. 6. & 7.* si ta-
men cura esset annexa cuidam Dignitati, vel Of-
ficio, exercitium tamen curæ esset penes Vicarium
cum intitulatione talis exercitij, nam qualitas non
consideratur in eo, qui Dignitatem obtinet, adver-
163 tit *Lotter. d. quæst. 7. num. 20 & 21.* nec facienda
est mentio cum cura alteri curæ est unita accesso-
riè, nam sufficit, ut de principali fiat mentio: si
tamen æque principaliter sit facta unio, de utraq;
facienda est mentio, *Lotter. loco citato num. 20.* &
generale est hoc in omnibus Beneficijs unitis,
quod de ipsis eorumque qualitatibus non est fa-
cienda mentio, quando accessoriè unita fuerint,
nam tunc sat erit, ut de principali, & ejus qualita-
tibus fiat expressio, *Glossa in Clem. per Litteras,
verb. Ecclesias, de præb. ubi Zabarel. q. 17. Barbos. de
potestate Episcopi alleg. 66. n. 36.*
164 Ex hactenus cumulatis colligitur, quid dicen-
dum de alijs Dignitatibus, quidve observandum
in eorum impetratione, præsertim cum quis im-
petrare, & obtinere cupit Dignitatem, seu præ-
bendam Theologalem, de qua in *Trident. sess. 25.
cap. 1. de reform.* Hæc enim Dignitas secundum
dictum *Trident.* Decretum conferri debet perso-
nis doctis, qui per se ipsos Officium explicandi
Sacram Scripturam explere possint, & si nullus ad
id officium reperiatur idoneus, tunc recurri debet
ad Sanctam Sedem Apostolicam, alias nulla erit
provisio, etiam si collatio alioquin ad Episcopum
spectabit, *Corradus in prax. Benefic. lib. 2. cap. 5.
num. 11. & 12.*
165 Cum verò in aliquibus Ecclesijs præsertim hu-
jus Regni vigeat consuetudo, ut quis possit Digni-
tatem, & Canonicatum in eadem Ecclesia retine-
re, quam consuetudinem nec improbare videntur
Canones nostri, sed fovere potius, ut videtur
probari ex *cap. cum te de rescriptis, & cap. super
eo de præbend. in 6. & ibi glossa in verbo dispensa-
tio:* & illam etiam admittere videtur Sacra Data-
ria Apostolica, nec illi derogatum per *Sacrum
Concil. Trid.* ducent præter alios *Barbos. de potesta-
te Episcopi alleg 62. num. 21. Hojed de incompatibi-
litate part. 1. cap. 11. in principio, Garz. part. 11.
cap. 5. numer. 246. cum sequentibus. Theodorus
Amayden lib. 1. cap. 16. §. 3 sub num 20 vers potest
igitur, Corradus lib. 2 cap. 6. num. 7. 8.* & id
etiam *decisio Sacræ Rotæ Romanæ in Arianen.
Archidiac. 4. Decembris 1637. coram Merlinno, in versiculo, quæ verò concernunt:* & in *Orio-
len. Canonicatus 21. Januarij 1619 coram Rembol-
do:* quam ultimam decisionem affert *Barbos.* ad
verbum *loco citato*, & in *dict. Oscen. Archidiacona-
tus coram Pentingerio 271. num 14 par. 10. recent.*
ita sequitur *Pax. Iordan. tom. 2 lib. 10. tit. 28. num.
29. Gonzalez glos. 10. num. 24.* duas autem Digni-
tates quis retinere nec ex consuetudine poterit,
nec duas præbendas, nec Canonicatus, ut com-
muniter Doctores citati, de qua re vide etiam *Ho-
jeda de Benef incompatibil. cap. 12.* & novissimè
Fagn. in cap. Litteras num. 9. & 10. de concess. præb.
& benè hoc probat ille textus. Vide etiam *Corrad.
loco cit.* & alios.
166 Cum inquam in aliqua Ecclesia talis sit con-
suetudo Dignitatem simul cum canonicatu obti-
nere, ut in mea Bisaccien. & in Amalphitana, &
alijs, oportet, ut in supplicatione exprimatur, &
narretur Papæ, quod ita fuerit consuetum, & nar-
rativa per dictum verbum *consuetum* fieri debeat,
nec sufficit per verbum solitum, & ita de praxi, &
stylo fatetur *Corrad loco supra cit. lib. 2. cap. 6. num.
27. & 28.* cujus differentiæ eam rationem assignat,
167 quia solitum unico constituitur actu, ad consuetu-
plures actus requiruntur, juxta doctrinam *Bartoli
in l. mela 14. §. sed si alimenta ff. de alimentis, & li-
ber. Legatis Gozzadinus cons. 23. num. 5. Mandos.
in Reg. Cancell. 3. quæst. 2. num. 4. Lotter. lib 3. q.
8. num. 110. Garz par. 1. 7. cap. 10. num. 37, Corrad.
loco cit.* & tunc etiam si omissa fuerit clausula illa
de consueto apponitur per Officiales Datariæ, vel
Cancellariæ, alias oporteret petere dispensatio-
nem pro retentione utriusque, ut mox dicemus; &
168 cum impetratio sit cum assertione consueti, non
apponitur decretum de dimittendo, *Corrad. loco
cit. d. cap. 6. n. 10, & 11.* qui etiam *nu. 12.* dixit quod
stante hac consuetudine, nempe quod Canonicus
169 habens etiam præbendam annexam Canonica-
tui possit & dignitatem obtinere in Capitulo, quæ
nullum habeat emolumentum, sed solum prærro-
gativam sedendi supra alios Canonicos illosque
præcedendi in functionibus, & alijs actibus capi-
tularibus, ut in his meis Cathedralibus, possit
tunc Canonicus Theologicus dignitatem obti-
nere, quia præbenda Theologalis non est Di-
gnitas, & ita etiam declarasse Sacram Con-
gregationem ex *Barbos.* tenet idem *Corradus loco
citato num. 12.*
170 Cavendum tamen est ab hac assertione cum
verè talis non adsit consuetum, sive consuetudo,
nam si falsa fuerit expressio, nulla erit provisio, &
tanquam vacans impetrari poterit certo modo,
Corrad. loco cit. num. 34.
171 Consuetudo etiam unius Ecclesiæ non exten-
ditur ad aliam Ecclesiam, quamvis sit erecta ad in-
star illius in qua viget hæc consuetudo, nam ere-
ctio non extenditur ad hanc consuetudinem,
Corradus dict. cap. 6. num. 47. tunc enim potest
constituere, & introduci in Collegiata, ut idem
Corrad. loco cit.
172 In Collegiatis Ecclesijs, in quibus ut pluri-
mum adesse debet prima Dignitas, ne Capitu-
lum Acephalum sit, ut considerat *Corradus li-
bro secundo, cap. 5. numer. 55.* prima Dignitas

K Præ-

Præpositu tæ nomine nuncupari solet; & in his Collegiatis, quandoqua & quasi semper cura imminet animarum, sed cum multiplici differentia, nam potest esse quod cura animarum sit in Ecclasia Collegiata, sed ipsa cura non pertinet ad Collegium, neque ipsa Ecclesia sit curata, & è contra, quod Ecclesia sit curata, & Collegiata simul: & item potest esse, quod cura pertineat ad extraneum de Collegio, & non ad ipsum Collegium, nec ad primam Dignitatem aliquo speciali jure, ut observant *Lotter. lib. 1. quæst. 20. num 131. & 132. Corradus in praxi Benefic. lib. 2. cap. 2. à num. 42. cum sequentibus*: quandoque etiam cura est penes primam Dignitatem, quandoque penes omnes Canonicos, seu omnes de Collegio: observavi enim ego, quod in Terra Majoris Amalphitan. Diœcesis adest insignis Collegiata sub nomine Sanctæ Mariæ ad Mare, in qua adsunt quatuor Dignitates, prima est Præpositura, secunda Decanatus, tertia Archipresbyteratus, quarta Primiceriatus; Præpositus utitur Mitra, Baculo, Rochetto, & Mozetta, non tamen est exemptus, Ecclesia est curata, & cura non ast penes Collegium, sad penes Decanum. Quando enim Dignitas principalis Ecclesiæ Collegiatæ, sive alterius cujusque Ecclesiæ, quæ etiam ast Parochialis, sine cura, & ipsi imminet cura animarum, quia prima Dignitas hæc obtineri debet à Sancta Seda Apostolica, quia est reservata, cum redditus excedunt valorem decem Florenorum juxta Regul. Cancellariæ tunc in supplicatione, quæ Papæ porriganda est, exprimi debet, quod Ecclesia sit Parochialis, nec sufficiet dicere, quod ipsi primæ Dignitati cura imminat animarum, dici enim debet,
173 Præpositura cui cura animarum prædictæ Ecclesiæ, quæ atiam Parochialis existit imminet; nec sufficit dicera, Præpositura cui imminet cura animarum, & sic de alijs Dignitatibus, semper enim, quod Ecclesia est Parochialis axprimi dabet in narrativa, seu supplicatione, quod Ecclesia sit Parochialis, utrumque enim exprimi deber, *Corradus libro 2. cap. 2. numer. 48. 49. & 50.*

174 In aliquibus partibus Regni hujus solent adessa quædam dignitates rurales, quæ non habent aliquam sedem, nec sunt Dignitates in Collegiatis, seu Capitulis, sed habent aliquam præeminentiam super alios Ptasbyteros illius Oppidi, seu Terræ, & habent atiam certam aliquam majorem portionem in Officijs Defunctorum, Missis, & Exequijs, ac semper solent essa Vicarij foranei Episcoporum, & in aliquibus partibus vocantur Archipresbyteri, in alijs Primicerij, in alijs Abbates, secundum consuetudinem cujusque Provinciæ, & tales Dignitates rurales habendæ sunt tanquam Beneficia simplicia, de quibus affart quandam declarationem Sacræ Congregationis *Gonzalez, glos. 6. num. 64.* & fusius agit *Corradus in praxi Benef. lib. 3. cap. 5. sub num. 13. vers. ac proinde*, & obtinentur hæ Dignitates cum alijs Benaficijs curatis, nam non inducunt incompatibilitatem, *Gonzalez loco citato*, & ita non semel practicatum observavi in Archiepiscopatu Amalphitano, & sic etiam ego practicavi, nam cum in Diœcesi illius Archiepiscopatus adsunt multi Presbyteri qui præsunt Presbyteris existentibus in singulis Terris, cum casus vacationis evenit semper ad talem Dignitatem evectus fuit aliquis Parochus ejusdem Terræ, & in Terra Tramonti inveni tali honore fungi V. I. D. Gasparum Lucianum, qui erat etiam Parochus Sancti Joannis de Polnaca, cui successit in Archipresbyteratu D. Fulvius Jordanus Parochus Sancti Petri de Cesarano ajusdem Terræ Tramonti, Terra enim hæc est insignis, constat enim ex sexdecim Parochijs; sic atiam in Terra Agarulæ invani Archipresbyterum quemdam Presbyterum de familia Casanova, qui atiam erat Parochus Sanctissimæ Annunciatæ, seu Sancti Lazari ejusdem Tarræ Agerulæ, cui tam in Parochia, quam in Archipresbyteratu successit R. D. Januarius Casanova nepos ex fratra germano: quomodo autem sit facienda expressio talis dignitatis poterit quis curiosus investigare in Bullis antiquis Archipresbyteratus Agerulæ, & Tramonti; invani assertivam, quod sit Dignitas nullam residentiam habans in certo loco, neq; curam habens annexam animarum, sed tantum præcedantiam, & præeminentiam supra cæteros Presbyteros illius Terræ cum facultate recipiendi portionem in duplo plus quam recipiunt cæteri Parochi ajusdem loci in funeralibus, & exequijs, & alijs spectantibus ad Parochos ajusdem Terræ, & cum hac expressione fuerunt expeditæ Bullæ pro R. D. Fulvio Jordano cum obtinuit Archipresbyteratum Terræ Tramonti per obitum Gaspari Luciani; quas Litteras expedivit insignis ille Curialis Antonius da Flore Calabriæ decus. Verum hic non taceam, quod si observantiam non reperijssem impetrandi has Dignitates à Sede Apostolica dum evenisset vacatio in mense reservato, credidissem posse Episcopum illas conferre in quocumque mense illæ vacaverint, quia non sunt propria Beneficia de quibus loquitur Regula Cancellariæ 9. hodie, sed quædam præeminentiæ ita nuncupatæ, nec habent certam Sedem in aliqua Ecclesia, neque redditus aliquos, sed tantum illas extraordinarias eleemosinas, quæ dantur interessentibus funeralibus, & Officijs pro animabus morientium, quæ nec distributiones propriè vocari possunt, cum solum interessentibus dantur, nec absentibus privilegiatis, & neque infirmis, quia dantur propter laborem, nullam enim aliam qualitatem habent congruentem naturæ Beneficiorum nisi illum titulum, & collationem bullatam, quæ durat ad vitam: Et vice versa videntur illæ Dignitatas verè Beneficia, quia sunt eractæ authoritata Episcopi, dantur personis Ecclesiasticis, & titulo perpetuo, habent quid spiritualitati annexum, & jus participandi ex Officio competens. Vide tamen Doctores.

175 Sunt etiam quædam Baneficia, quæ debentur certis personis, quæ patrimonialia dicuntur, seu nationalia, quæ scilicet illis de natione, Regno, Provincia, vel Civitate conferri necasse est, axclusis alijs: quod, vel legitimo Privilegio, vel consuetudine immemorabili introduci potest; de quibus agunt quamplurimi nostri Doctores, præsertim *Gonzalez glos. 9. per totam, Massob in prax. habendi concursum prælud. 4. Rota in Calagurritana Beneficij 7. Novembris 1646. & 7. Feb. 1647. coram Emmentiss. Ottbob. 89. & 98. penes ipsum*, & in *Calagurritana de Anseio 25. Junij 1657. coram Bevilacqua part. 12. rec. 276.* & alibi sæpè.

Quod fundamentum habere ex jura Divino, Canonico, & Civili dixit *Rota apud Carillum decis. 82. in fine, numer. 6. & decis. 56. numer. 4.*

ex

ex Iure Divino *Deuteron.cap.17.* non poteris alte-
176 rius gentis hominem facere Regem, & *cap. 18.*
Prophetam de gente tua, ex iure Canonico *cap. 1*
bone il secondo §. quia vero de postulat. Prælatorum,
ibi: non poteramus salva conscientia eidem Ec-
clesiæ de persona alterius Regni providere, & ex
cap. ne pro defectu de elect. cap. neque, cap. nullus, 61
dist. & ex aliis iuribus Canonicis, ut ibi allegan-
tur; ex iure verò civili in *l. in Ecclesia C. de Episco-*
pis, & clericis ibi: in vico natus: & ideo has con-
suetudines vel statuta quæ decernunt nationali-
bus, & exteris esse danda beneficia, æquissima &
iustissima ex *S. Thoma 2.2. quæst. 63. art. 2. ad quar-*
tum & ex *Soto de iustitia lib. 3. quæst. 6. art. 2.* &
aliis Doctoribus probat *Rota d. decis. 532.* Et circa
huiusmodi materiam multa statuta promulgasse
Carolum V. & Philippum II. pro Regnis Hispa-
nis dicit *Gonzalez loco cit.* atque dignum esse ut
observetur tam à Sede Apostolica quam ab Or-
dinariis collatoribus d cit *Lotther lib. 2. q 39. num*
26. & ante ipsum *Abb. in cap. ad decorem de con-*
177 *stitutionibus.* Supposita ergo tali consuetudine, &
usu de conferendis Nationalibus, quæ inconcussè
servantur pro Regnis Hispanicis, & Gallicis, præ-
terquam in Regno Neapolitano, in quo exteri
habent plus quam nationales, præter, & contra o-
mnenius, si contingat fieri impetratio ab alio
quam à Nationali cui debeatur Beneficium, non
facta hac expressione, gratia est subreptitia, & nul-
la, *Gonzalez d. glos. 9. n. 26. & 64. Rota apud Ca-*
rillum d. decis. 50 n. 5. ubi alii Doctores allegantur,
Corrad. lib. 2. prax. benef. cap. 10. il primo quia cum
uni generi personatum debitum est, alteri confer-
ri nequit, nec in generali dispositione derogatum
est huic qualitati, ut optimè *Amayden. lib. 1. cap. 15*
§. 15. num. 124. & sicuti Beneficia de iurepatrona-
tus alteri dari non possunt nisi vocatis, ita hæc pa-
trimonialia cum maximam habent connexionem
inter se, optimè *Salgadus de retent. Bull. par. 1. cap*
10. n. 116. & 117. Corrad. loco cit. num. 59.
178 Sic etiam sunt quædam Beneficia quæ dicun-
tur Sacerdotalia, quia actu requirunt ex sui insti-
tutione seu fundatione Sacerdotium, quod ta-
men in dubio non præsumitur, *Gabriel. cons. 191.*
n. 1. lib. 1. Rota in Tirasonen. Benef. 20. Maii. 1658.
coram Priolo, coram Eminentissimo Celso in Lau-
retana Canonicatus 27. Ian. 1662. apud eundem
decis. 367. nu. 15. attamen cum tale est beneficium
cum hac qualitate fundatum, tunc hanc qualita-
tem debet habere de tempore datæ, *Amayden lib.*
1. cap. 6. num. 19. cum sequentibus, præsertim *num.*
23. & 24. latissimè *Corrad. in prax. benef. lib. 2. cap.*
10. il secondo à num 81. cum pluribus sequentibus,
& per totum illud caput, & videtur tenuisse *Garz.*
part. 7. cap. 1. n. 55. ac etiam *Rota in dicta Lauretana*
Canonicatus, *Tond. in resol. benef. par. 1. cap. 118. n.*
270. quia clericus non est capax Beneficii Sacer-
dotalis, *Rota in Bononien. beneficii 26. Febr. 1652.*
coram Albergato, quæ est 220. nu. 28 part. 11. recent.
Quando verò Beneficium dicatur Sacerdotale seu
Capellania Sacerdotalis longo calamo agit *Garz.*
part. 7. cap. 1. §. 1. à num. 75. cum pluribus sequen-
tibus, ac Theodorus Amayden lib. 1. cap. 15. §. 15
à num. 8. cum sequentibus, & alii plures: & adsunt
179 multæ Rotæ decisiones in hac materia: omni-
bus tamen omissis Rota in dicta *Lauretana Ca-*
nonicatus apud Eminentissimum Celsum loco cit.
tenuit quod Beneficium ut sit Sacerdotale opus
sit quod exprimatur in institutione ut Missas te-
neatur, & debeat per seipsum beneficiatus cele-
brare, & ibi citantur *Gartz. dict. part. 7. cap. 1. num*
85. Gonzalez reg. 8. glos. 5. num 74. & 75. Add.
ad Gregor. dec. 108. num. 15. ubi alii Doctores, &
decisiones allegantur, & *Rota coram Merlin. dec.*
815. num. 5. & in Lucana Cappellaniæ Primo Iulii
1650. §. penult. coram Bichio, apud ipsum inter *Bi-*
chium 436. & in *Tirasonen. beneficii 20. Maii 1658*
coram Priolo, quæ habetur *par. 12. recent. dec. 345*
& cum dicitur in institutione quod Beneficiatus
seu Cappellanus Missas celebret, & adduntur il-
la verba, seu celebrari faciant, tunc per hanc qua-
litatem quæ datur Beneficium non dicitur Sacer-
dotale, nam operatur quod onus celebrationis
adimpleri possit per substitutum, *Rota coram Bu-*
ratt. dec. 92. num. 12. Rota in d. Lauretana Canoni-
catus apud Eminentissimum Celsum num. 14. 15.
& 16. & in Lucana beneficii coram Bevilacqua 28
Aprilis 1656. part. 12. recent. decis. 162. a num. 13.
cum sequentibus, fuit dictum quod Capella seu Be-
neficium, an sit Sacerdotalis, seu Sacerdotale at-
tendendam esse fundationem seu tenorem funda-
tionis ex instrumento, & ut dicatur sacerdotale
180 non sufficere quod iniunctum sit Rectoribus
Missarum, aut præsentandum esse presbyterum,
nam huic oneri posse satisfieri per alium, quia non
censetur electa industria personæ, & opus esse
quod exprimatur ultra presbyterum seu Cappel-
lanum teneri per seipsum: & hanc esse opinionem
amplexam per Sacram Congregationem Cardi-
nalium; & eo magis non esse Sacerdotale Benefi-
cium cum constat fuisse admissos Clericos ad Be-
neficium prædictum: nec obstare quod per plures
vices Sacerdotibus fuerit collatum. Vide dictam
decisionem, ac etiam *403. eadem par 12. recent.* in
qua fuit dictum quod ex quo data fuerit facultas
Beneficiato vel Cappellano eligendi alium Sacer-
dotem pro confectione sacri in casu absentiæ, non
dici Beneficium Sacerdotale. Vide etiam apud
Amatum Dunozetum 956. numer. 9. & 10.
& nota quod *Rota in dict. Trisanen. beneficii*
tenuit quod ut dicatur Sacerdotale non sufficit
ultimus status, sed observantia Tridentini.
181 Cum verò Beneficium seu Cappellania requi-
rit Sacerdotium cum impetratur ab eo qui actu
talis non est, debet fieri hæc expressio ut possit
Papa derogare huic qualitati requisitæ in funda-
tione, *Corradus loco cit. a num 96. cum sequenti-*
bus. Amayden cap. 15. §. 15. num. 12. nec in hoc
casu satis est derogatio generalis, sed opus est ut
sit specifica, maximè si Beneficium sit iurispatro-
natus, nam ut valida sit derogatio Papæ requiri-
tur, ut explicitè sit narrata forma in fundatione
præscripta, alias nulla, *Rota in Lucana Iurispatro-*
natus 3 Iunii 1647. coram Gislerio num 9 & 10.
part. 10. recent. decis. 64. sed si qualitas Sacerdo-
talis, vel alia requiretur per statutum Ecclesiæ
in qua Beneficium est fundatum, tunc sufficeret
derogatio generalis per clausulam *non obstanti-*
bus, Corrad. loco citato: cum tamen duobus, &
per quadraginta annos non Sacerdoti datum es-
set Beneficium Sacerdotale desinit esse tale, &
non Sacerdoti conferri potest, quia attenditur ul-
timus status, *Corrad. loco cit. n. 102.*

Loquitur autem de Beneficiis illis quæ iure
speciali seu ex institutione, sive ex fundatio-
ne, seu aliquo alio iure requirunt actu Sacer-

182 dotium, non autem de illis quæ habent ordinem
annexum ex iure communi, ut sunt Dignitates,
Canonicatus in Cathedralibus, & Parochiæ; nam
licet hæc beneficia habeant Ordinem annexum,
attamen in iure conceditur annus impetranti ut
se ad illum Ordinem promoveri faciant, ut in *cap*
licet Canon. de elect. in 6. in Trident. sess. 24. cap. 12.
Seraph. dec. 500. Gratian. cap. 591. Tond. par. 2.
cap. 3. §. 12. num. 3. Rota in d. Lauretana Canoni-
183 *catus num. 13* & alii infiniti. *Tond. verò part. 2. cap.*
3. §. 12. num. 10. cum sequent. distinctionem adhi-
buit, quod aut qualitas Sacerdotalis exigitur ex
legis dispositione, & tunc sufficit quod aptitudi-
ne sit talis, ut scilicet possit infra annum promo-
veri, aut ex dispositione hominis, & tunc viden-
dum est utrum qualitas Sacerdotis sit relata ad
verbum deputationis seu præsentationis, ut si di-
ctum fuerit, instituatur Sacerdos, nam tunc actu
requirit talem Ordinem, si st verò non ita, sufficit ut
intra annum.

184 Quando verò ordo Sacer est annexus Cano-
nicatui, vel Dignitati, quod non sit facienda ex-
pressio talis qualitatis nec eius taciturnitatem in-
ducere subreptionem tenuerunt *Garz. par. 7. cap.*
1. num. 54. Corradus loco cit. d. cap. 10. il secondo.
sed contrarium quod quando Canonicatus ha-
bet annexum presbyteratus Ordinem sit hoc ex-
primendum alias gratia esset nulla, ex *Felin. in cap.*
in nostra, 32. de rescriptis n. 25. & Marco Anton.
lib. 1. resp. 4. n. 4. docet *Tond. par. 2. cap. 3. §. 12. n. 13.*

185 Ad qualitatem exprimendam etiam attinet
quando Beneficium est litigiosum exprimi debet,
iuxta ea quæ diximus supra in explicatione *litis*
statum, per quam diximus quod tollatur subre-
ptio, & huiusmodi defectus, iuxta decisiones *Rotæ*
apud Merl. 467. num. 8. Ludovis. dec. 2. num. 6. ibi
Beli. num. 16. & dec. 605. par. 2. recent. num. 11. &
178. par. 8. recent. & habemus regulam Cancella-
riæ 56. ibi: Inter aliquos litigiosum sit: quando
autem Beneficium dicitur litigiosum dicemus
(Deo dante) cum de subrogatione gratiosa ser-
monem habebimus, ne multiplicemus dicta:
quod tamen requiratur mentio litis alias gratia est
subreptitia, adde Rotam in *Lucana Iurispatrona-*
tus coram Eminentissimo Celso apud eundem 176.
num. 11. ubi aliæ allegantur. De lite autem in se-
cunda gratia revalidatoria non est opus facere
mentionem quando in prima gratia principali fa-
cta fuerit, nec hæc omissio causat subreptionem,
Rota in Benevent. Canonicatus 8. Febr. 1647. coram
186 *Bichio par. 10. recent. dec. 14. nu. 29.* & penes ipsum
289. in illa autem decisione acriter fuit discepta-
tum an gratia restitutionis ad publicandum, in
qua non fuit facta mentio de lite inter impetran-
tem, & alium qui etiam impetraverat supra exe-
quutione Litterarum Apostolicarum, & quamvis
pro utraque parte plura fuerint adducta, attamen
fuit conclusum per illos Dominos gratiam non
fuisse subreptitiam, quia de tempore obtentæ gra-
tiæ restitutionis ad publicandum non fuit specifi-
cè oppositum de non publicatione; quo casu fuis-
set nulla juxta decisiones, quæ in contrarium ibi
fuerunt allegatæ, & ita etiam distinxit *Rota decis.*
91. part. 4. num. 2. rec. cum enim non est specificè
oppositum non requiritur litis pendentia, juxta
dec. Lotther. lib. 2. quæst. 51. num. 26. quia hoc casu
non interpellatur jus jam deductum sub Judice,
sed jus quod Papæ competebat per decretum ir-
ritans appositum in Constitutione Gregorij, &
nemo prohibetur jus suum inclinare; tunc restitu-
tio hæc fuit in præjudicium juri tertio quæsitum,
quia hoc procederet quando jus fuisset radicatum
per impetrationem ob non publicationem vel ex
speciali oppositione in judicio, ut latius hæc ha-
bentur in *d. dec. à num. 25. usque 53.* quæ decisio
fuit canonizata in *Valentina Parochialis 31. Iulij*
1647. coram Eminentissimo Cerro num. 5. & 6. par.
10. recent. dec. 121.

Ad qualitatem autem beneficij spectat expri-
mere an sit de jurepatronatus necne, *Rota apud*
Duran. dec. 100. num. 7. & sufficit quod quis exi-
stat in possessione talis juris, licet revera non sit
patronus, secundum *Tuscum litt. S. concl. 741.* scil-
icet exprimi debet an Beneficium sit electivum,
latè *Tusc. concl. 740. litt. S.* aliæ verò qualitates
Beneficiorum quæ à jure vel stylo non conside-
rantur, non sunt exprimendæ, ut adsunt quam-
plures solitæ decisiones, quibus omissis vide *Fagn.*
in cap. super Litteris, de rescriptis n. 59.

187 Sequitur tertiò quod in Supplicatione exprimi
debeat Beneficij Titulus, nempe sub cuius Sancti
invocatione sit fundatum. Verbi gratia: Cum
perpetuum Beneficium simplex sub invocatione
Assumptionis B. Mariæ: *Lotther. lib. 3. quæst. 4. n.*
53. cum sequentibus. Corrad. lib. 3. cap. 5. n. 14. & ita
servatur de praxi, & hoc ut constet de corpore seu
identitate Beneficij quod petitur: & cum fuerit
Parochialis cura in Ecclesia Cathedrali, non est
necessaria expressio nominis Sancti seu invoca-
tionis ipsius Cathedralis, & Parochialis, sicuti
quando unica est Parochialis in aliquo loco; & si
fuerit matrix in illo loco, non est opus exprimere
nomen Sancti seu Tituli Ecclesiæ, sed satis est si
exprimatur locus ipsius Parochialis Ecclesiæ,
nempe Cum Parochialis Ecclesia loci Mottæ Bi-
saccien. Diœcesis. *Corrad. loco citato d. lib. 3. cap. 5.*
num. 15. prax. benef.

188 Adsunt tamen multa Beneficia ruralia quæ
non habent Titulum nec invocationem alicuius
Sancti, sed quandoque ad aliquod Altare alicuius
Ecclesiæ, vel quandoque habent aliquas terulas
cum onere celebrandi Missas, nec excedunt valo-
rem annuum duorum vel trium ducatorum, de
quibus *Mascob. regul. 7. dub. 39.* ac etiam *Lotther*
lib. 3. quæst. 4. à num. 58. cum sequentibus, dicens id
contingere posse ex temporis diuturnitate, & quæ
efficere poterit ut nomen Sancti, & locus intitu-
lationis ignoretur, & tamen substantia Beneficij
conservari poterit ne dum in sola denominatione
Sancti, sub cuius invocatione fuit institutum Be-
neficium, sed etiam in simplici nuncupatione Be-
neficij relato vocabulo ad prædium aliquod, quia
cum non appareat ex qua causa suppressum fuerit
nomen vel invocatio, Beneficium reintegrari po-
terit ad ea quæ amisit, & in illa aptitudine conser-
vat suam essentiam, dicit *Lottherius*. Expressio igi-
tur, & narrativa in hoc casu facienda tunc est sub
nomine Beneficii ruralis, vel legati pij si cum o-
nere est Missarum, & vidi plures Supplicationes
signatas sub hac narrativa Beneficiorum ruralium
& Legatorum piorum, quæ certè non causant in-
compatibilitatem, *Mascob. loco cit. Garzia part. 11.*
cap. 310. cum sequentibus. Sed adverte quod
189 hæc Legata pia, & ruralia Beneficia ut dicantur
Ecclesiastica debent esse authoritate Ecclesia-
stica erecta, saltem ex observantia subsequuta;
nam

nam si Ecclesiastica non sint, tunc quia non sunt
Beneficia Ecclesiastica, & in voluntate hæredum,
& descendentium eorum qui illa fundarunt qui-
bus date voluerint, *Gonzalez glos.5.num.20. Garz.*
*par.1.cap.2.n.*102. *Barbos.alleg.57.n.142.* latissimè
Corrad.in prax.benef. lib.1 cap.1.per totum.

190 Cum tamen erratum est in nomine seu invoca-
tione Sancti sub quo est Beneficium, quia diversa
nuncupatio non retrahit nec reddit difficiliorem
Papam ad concedendum, certè subreptionem
non causabit, *Merlin.decis.688.num.7.* cum ta-
men constat de corpore, sic etiam si adsit aliquod
æquivocum, *Rota apud* Gugliel. *Dunozett.dec.49*
num.8. & 307.etiam num. 8. & apud *Amatum*
Dunozett.dec.337.n.8. verum Litteræ erunt corri-
gendæ per Cancellariam, ut dicitur in *decis.337.*
n.8. apud *Amat. Dunozett.*

Sequitur quarto quod licet attento jure com-
muni facta simplici narratione vacationis omnis
modus includebatur, *glos.* per illum *textum in cap.*
191 *si propter, de rescriptis in 6.* verbo *vacabunt*, quæ
dictum verbum *vacabunt* exponit morte, renun-
ciatione, depositione, translatione, vel quocunque
alio modo, & in *cap.quia sæpe de præb.in 6 verb.*
vacat. & alibi, *Gemin.in cap.susceptum, num.10.de*
rescriptis, ubi alij Canonistæ; attamen hodie non
potest fieri impetratio nec expeditio Litterarum
nisi modus vacationis exprimatur. Loquimur au-
tem de Beneficijs in quibus datur vacatio, nam in
multis non datur, veluti in manualibus in quibus
non datur vera vacatio, sed largo modo, *Rota par.*
10.dec. 152. & par. 11. dec.305.num.16. sic in Ec-
clesia non numerata seu receptitia non datur va-
catio, *Rota apud Amatum Dunozet.dec.*202. nec
in resignatione ad favorem, *Rota dec.163 & 207.*
part.11. nec in unius, *Rota apud Amatum Dunozet*
dec.232. & 525. nisi largo modo, ut in *d.decis.305.*
num.16. Extat enim regula 47. Cancellariæ, in qua
192 dispositum est quod si petatur aliquod Benefi-
cium vacans per modum in Cancellaria Aposto-
lica exprimendum, talis impetratio non valeat nec
Litteræ desuper expediantur, *Staphil.de var.mo-*
dis vacan, num.5. Hier. Paulin in practica 6. Can-
cellariæ in notab super vacan. non reser.vers gratia.
Cochier ad regul.40.num.6. Lotter de re benef.lib.
3.quæst.1.n.1. Gabriel. & Sil 183.lib.1. Seraph dec.
936.in principio, Cocc.dec.193. Garz.de benef.par.
11.cap.1.num.7. & alij communiter; nisi tamen
fiat impetratio certo modo, ut per devolutio-
nem, vel per promotionem, ut dicit *Garz. loco*
citato.

193 In præsenti tamen materia notandum est, quod
vacatio supponit jus in re nempe in beneficio me-
diante justo titulo acquisitum, quod acquiritur
mediante collatione acceptata, licet nondum sit
acquisita possessio, ut in *cap si sibi absenti*, ubi Do-
ctores omnes, *de præb. in 6. Rebuffus in praxi benef*
in rub.de non tollendo ius quæsitum, glos.6.num.38
fol.mihi,173. Paris de resig.lib 2.quæst.16. num.3.
& ib.10.quæst.6.num.2. Covar.var.lib.3.cap.16.
num.3. & 5. Gonzalez ad reg .8. glos.15.§.primo,
num.15. & 33. Garz.de benef.par.4 cap.2. Collatio
194 autem, & provisio debet esse valida, nam subre-
ptitia, vel obreptitia non consumit vacationem
antecedentem, *Rota in Firmana beneficij coram*
Bichio, penes ipsum *Bichium decis.558. num.* 12
ubi aliæ allegantur decisiones: Possessio tamen
nihil prorsus facit, nam ante possessionis appre-
hensionem jus dicitur perfectè quæsitum, *Gon-*
zalez loco cit. Rota decis.385.num 10.part.5.recent.
& in *Melevitana beneficij 25. Iunij 1649. num. 7.*
apud Tond.decis.57.post tract.de pens. & habetur
penes *Bichium 388.num.9.* & alibi passim, pariter
ut inducatur vacatio ex incompatibilitate, nam
requiritur non solum possessio, sed etiam pacifica
adeptio secundi, ut inducatur vacatio primi, ut
195 dictum est, & notat *Tond.par.2 cap.5.§.6 num.2.* &
quæ vacatio statim inducitur licet exequutio su-
spendatur per duos menses, ne fortè supervenien-
tibus molestijs provisus utroque careat: molestijs
tamen non supervenientibus rata est vacatio, at-
que ab initio captæ possessionis sustinetur provi-
sio obtenta infra bimestre, quod secus est dicen-
dum respectu secundi beneficij, nam ut hoc se-
cundum vacet in retentionis pœnam juxta dicta
alibi, requiritur ut labatur tempus duorum men-
sium, nam post duos menses si retinuerit utrum-
que, secundum etiam vacat, ut optimè pondera-
vit *Rota in Regien. Biptheratus coram Priolo 28.*
Maij 1657. part.12.recent. decis.241, num.12. 13.
14. 15.

Cum tamen jus ad rem, seu ad beneficium
dumtaxat est quæsitum, cum per hoc ius non dica-
tur plenum beneficium nec per hujus juris extin-
196 ctionem inducatur vacatio, cum scilicet à benefi-
cio removetur jus, qui tale ius habebat, optimè
Gonzalez reg.8.glos.15.§.2. in principio, & per to-
tum; dicitur enim beneficium vacare, ut prius,
nulla habita consideratione hujus juris ad benefi-
cium quæsiti. Sic diximus supra per impetratio-
nem in forma dignum ius tantum ad rem acquiri,
nec per eam dici consumptam vacationem, *Rota*
in Pistorien. Parochialis 31. Maij 1659. coram Emi-
nentissimo Celso apud eundem *288. num. 3. par. 2.*
recent.dec.523.num.25. & apud Rub. tom.1.par.2.
dec.569.num 5. & in dicta Regien. Biptheratus co-
ram Priolo 28. Maij 1657. par.12.recent. decis.241
num.16. & alibi, & ita in puncto *Garz. in part. 4.*
cap.2.n 17. Corradus in praxi benef.lib.3.cap.5.n.26
& 30. Tond.quæst.benef. tom.primo part.1. cap. 87
numer. 21.

Ut etenim per talem provisionem in forma
dignum dicatur consumpta prima vacatio, & no-
197 va inducatur per obitum eius, qui talem obtinuit
gratiam, oportet ut provisus examinatus fuerit
idoneus repertus, & in possessionem missus, & sic
gratia Apostolica plenè exequutioni demandata,
ducet *Tondutus loco citato & citat Rotam dec.523*
n.2. & 498.n.2.p.... recent. & 69.ibidem, & dec
71.num.4.p.6.recent. attamen secundum me non
requiritur possessionis apprehensio, ut dicatur
consumpta vacatio per provisionem in forma di-
gnum, sed sufficiet si Exequutor vigore Littera-
198 rum pronunciaverit pro exequutione Litterarum
stante idoneitate, & novas Litteras vigore manda-
ti expediverit feceritque collationem Apostolica
authoritate, nam tunc facta est collatio, & posses-
sio nihil refert ad hanc rem, cum per talem pro-
nunciationem, & decretum ius acquisitum fuerit
in beneficio perfectum; nam quamvis gratia in
forma dignum non inducat vacationem nisi fu-
erit executioni demandata, *Rota decis.523.par.2*
recent. & 352.apud Amatum Dunozet. & alibi sæ-
pe, attamen dicitur exequutioni demandata,
cum iam fuit patefacta qualitas idoneitatis per ex-
amen, & per decretum Exequutoris; apprehensio

autem possessionis nihil facit, nec requiritur, ut dicatur consumpta vacatio, *Rota in Legionen. Canonicatus coram eodem Dunozetto*, apud eundem 35. *& apud Mant*. 263. *n*. 12.

Dubium tamen potest esse an jus quæsitum dicatur perfectè per solam signaturam ante expe-
199 ditionem Litterarum, & signata fuerit gratia in forma gratiosa, nam in forma dignum nec per expeditionem Litterarum acquiritur jus in re, ut mox diximus.

Maxima fuit hic altercatio inter Dominos de Rota, & Dominos Officiales Datariæ, & Cancellariæ Apostolicæ, siquidem Rota semper censuit per obitum ejus, qui habet supplicationem signatam in forma gratiosa, induci vacationem perfectam, præsertim si supplicatio fuerit registrata, & fundatur, quia, ut dictum est, gratia dicitur perfecta, statim ac signata fuerit, & omissis citatis, *Rota* penes *Carill. decis*. 250. & penes *Duran. dec*. 324. *num*. 26. per *textum in c. cum te de rescriptis*, & irrevocabilitatem acquirit statim ac fuerit registrata, *Vbert. de citat. cap*. 10. *num*. 332. *Rota penes Eminentissimum Celsum dec*. 161. *n*. 9. ideo, cum fuerit jus perfectè, & irrevocabiliter quæsitum ab eo, qui habet signatam supplicationem in hac forma, per ejus obitum certè induci debet vacatio, & adest *decisio apud Cassad*. 2. *num*. 10. *sub tit. de pens. apud Put. dec*. 275. *num*. 2. *l*. 3. *& n*. 12. & in *Legionen. Canonicatus* 10. *Decembris* 1627. *coram Dunozetto*. & ita videtur tenere *Rebuff. cons*. 48. *nume*r. 1. *Paris. de resig. lib*. 10. *quæst*. 6. *num*. 54. *& Rota in dicta Regien. Biphatus coram Prio-lo num*. 16.

Dataria verò, & Cancellaria semper tenuit contrarium, nam requirit expeditionem Litterarum, quia ante expeditionem Litterarum gratia
200 est informis, & quia Dataria, & Cancellaria est organum Papæ, ideo ab hac observantia non esse recedendum dicit *Garz. part*. 4. *cap*. 2. *n*. 18. *& part*. 1. *cap*. 5. *n*. 120. & videtur consentire expressè *Corrad. lib*. 3. *c*. 5. *num*. 30.

Sed quod sola supplicatio signata, & registrata inducat vacationem, *Cochier. reg. de non indi-
201 cando* 25. *num*. 27. & novissimè *Amayden. lib*. 1. *c*. 32. *num*. 26. *&* 27. quia sola supplicatio est titulus cum est registrata supplicatio, & successor in Pontificatu gratias signatas cum sola signatura supplicationis à prædecessore facit expedire per formam Rationi congruit, & tum non est titulus, cum non fuerit registrata supplicatio; & licet ante Litterarum expeditionem dicatur gratia informis, cum per expeditionem forma datur gratiæ, tamen dicit *Cochier. loco cit*. quod illa est forma formalis, & tantum probatoria, non autem essentialis, & ita etiam dixit *Corrad. d. cap*. 5. *num*. 24. per hæc verba: Unde etiam id procedit, quamvis collatio sit facta à Papa, & Litteræ non sint expeditæ, quia ex sola supplicatione signata, & registrata, ut dictum est, vacat per illius obitum,
202 cum per solam supplicationem, ut præfertur registratam gratia sit perfecta ante Litterarum expeditionem *Cassad. decis*. 2. *num*. 10. *de pœnis in* 6. *Put. dec*. 275 *num*. 2. *lib*. 3. & alij quos refert *Gonzalez glos*. 15. §. 2. *num*. 32. & novissimè *Rota in una Cæsaraugustana Canonicatus* 10. *Iunij* 1630. *coram Durano* penes ipsum *dec*. 363. *num*. 12. ubi quod vacatio per obitum N. fuit consumpta per provisionem cum supplicatione registrata etiam apprehensa possessione, & subsequitur *Corrad. num*. 25. & intelligit hanc doctrinam, quando supplicatio registrata est parti tradita, quia antea non dicitur jus aliquod considerabile ipsi parti quæsitum, cum de facili talis supplicatio, quæ non sit registrata, possit lacerari, *Gonzalez d. glos*. 15. §. 2. *n*. 33. & hæc omnia intelligit Corradus, quando fuit signata supplicatio in forma gratiosa, verum postea num. 30. tenuit, ut dictum est, quod
203 nec signatura in forma gratiosa sufficit, ut inducatur vacatio per obitum ejus, qui talem habet gratiam, attento stylo Datariæ, & Cancellariæ, quem omninò esse servandum.

204 Discurrendo secundum juris apices negari non potest, quin opinio Rotæ sit vera, quia dubitari haud potest absque ignorantiæ nota, quin per signaturam supplicationis in forma gratiosa, & per ejus registrationem jus in re sit quæsitum ei cujus favore fuerit signata, & per talem signaturam beneficium dicatur plenum, & irrevocabiliter quæsitum: & licet requiratur expeditio Litterarum per *Constitutionem Iulij III*. attamen illa non attinet ad substantiam Gratiæ, sed ad probationem, & requiritur in ordine ad capiendam possessionem, ut sine Litteris capi non possit, quia defraudarentur Officiales debitis emolumentis, quæ ipsis competunt de justitia, cum titulo oneroso sint tales nempe Officiales. Igitur si jus per signaturam Papæ est quæsitum in re considerabili certum, & inextinguibile plenumque dicatur beneficium, dicendum erit, quod vere per obitum hujus
205 qui talem habet gratiam fuisse extinctam reservationem alias inductam, & si contigerit mors hujus, qui talem habet gratiam, in Mense Ordinarij, utique poterit Ordinarius conferre, ut *Cochier loco cit. d. num* 27. qui citat *Gomes. de expectat. nu*. 16. *&* 17. Hæc videntur mihi de jure, aliter forsan servat Dataria, & Cancellaria, quia ejus Officiales
206 qui in hac materia habent interesse, tenent, quod non sit jus quæsitum perfectè nisi Litteris expeditis, & hinc paret quare habens supplicationem signatam, & registratam non admittatur ad resignandum, nisi facta de hac expressa mentione, & tunc cum magna difficultate, & si supplicatio fuerit signata solum, & non registrata, laceratur supplicatio si velit alteri resignare, ut dicunt *Paris. de resign. quæst*. 24. *Cochier. ad regul*. 43. *seu* 44. *num*. 33. *&* 38. *Riccius in prax. decis*. 398. *num*. 4. *&* 5.

Certum tamen est quod, ut beneficium dica-
207 tur plenum ad hunc effectum, ut inde vacatio sumi possit, sufficit Canonica institutio absque eo quod possessio capta fuerit *Cassad. dec*. 5. *num*. 5. *de privil. Lotter. lib*. 3. *quæst*. 8. *num*. 16. *&* 17. *Corrad. in prax. benef. dict. lib*. 3. *cap*. 5. *num*. 23. & jam dictum fuit supra.

Supposito certo jure in beneficio vacatio po-
208 test contingere vel de jure tantum, vel de facto dumtaxat, vel de facto & de jure simul, quæ omnia inter se valde distant; nam potest esse, quod beneficium vacet de jure, & non de facto, & vice versa; considerarunt nostri *Canonistæ in c. litteras, per illum textum de concess. præb*. ubi novissimè *Fagnan. num*. 27. *&* 30. *Staph. de litt. grat. in rub. de varijs modis vacationis*. *Gonzalez ad regul*. 8. *Cancell. glos*. 15. §. 1. *Mandos. ad reg. Cancell*. 30. *q*. 7. *sub num*. 4. *Garz. de benef part*. 11. *cap*. 1. & alij passim.

B. nefi-

Beneficium dicitur vacare de jure, & non de facto, quando verbi gratia quis commisisset delictum per quod pœnam privationis incurrisset ipso jure absque aliqua declaratione, vel secun-
209 dum Beneficium incompatibile assequutus fuisset, cum tunc ipso jure vacet primum, ut supra annotavimus; nam licet vacarit ipso jure primum, tamen potest habere insistentiam facti, & retinere illud de facto, & de hac vacatione habemus jura in *cap. cum nostris, de concess. præb.* ibi: Cum Præpositura illa non vacaret de facto, quia talis possessio plus habet juris quam facti, ut in *cap. litteras eodem tit.* ibi: Cum igitur si ita est præbenda illa, & si non de facto, de jure tamen vacare noscatur; & magis clarè in *cap. licet Episcopus de præbend. in 6.* adsunt alia exempla, quæ hic ex proposito omitto, nempe de homicidio, de qua vacatione *Amayden. lib. primo cap.* 24. §. 2. *n.* 24.

210 Vacat verò de facto, & non de jure, cum beneficium habetur pro derelicto, quia qui illud obtinebat longo tempore abest à beneficio, & ignoratur ubi sit, dicitur enim de facto vacare, cum non adsit qui beneficio inserviat, ad quod facit textus in *cap. 2. de cler. non resid.* dicitur etiam de facto vacare, cum quis nedum possessionem ejus nactus est, nam tunc dicitur vacare de facto, cum nullus possessioni incumbit, vel vice versa cum habens solam possessionem non tamen justum titulum cedit, vel decedit, nam tunc non dicitur vacare de jure, sed de facto, quia cedens vel decedens nullum jus habebat, & ut beneficium dicatur vacare oportet, ut plenum sit de facto, & de jure, nec sufficit quæcunque possessio, sed debet esse titulata, seu oportet ut adsit titulus, ut dicit *Lotter. lib. 3. quæst.* 8. *num.* 28. & explicat *Gonzalez dict. §. primo glos. 5. num.* 7. suadetur ex hoc quia non entis nullæ sunt partes, & nemo in alium transferre potest quod in se non habet, vulgatis juribus; cum enim ille qui possessionem, seu ut melius loquar detentionem tantum habet nihil juris habeat in beneficio: igitur nec vacationem de jure per ejus obitum, vel cessum producere potest.

Vacat autem tertio modo de jure, & de facto, cùm verè, & legitimo modo vacat per recessum, quem quis facit à beneficio, vel illud cedendo, tam de jure, quam de facto abdicando se jus, &
211 possessionem, vel per obitum per quem omnia solvuntur: & consequenter jus, & possessio quæ erat penes illum, restat vacua: imò aliquando idem beneficium potest eodem tempore vacare de jure per obitum unius, & de facto per obitum alterius, ut *Gonzalez. gloss. 15. §. 1. num. 8. Lotter. lib. 3. quæst. 8. numer.* 20. quot autem modis dicatur vacare de jure, & de facto meum hoc nô est, Vide Doctores. Vide *Barbosam*.

Certum est apud omnes, quod cum contigit
212 vacatio de jure, & de facto, rectè fit narrativa, quod beneficium vacet, & tunc modus vacationis exprimi debet in individuo, & extat Regul. Cancellariæ, de qua supra, verbi gratia per obitum, qui frequentior, & verior reputatur, & in Dataria Apostolica adest Officialis ad id deputatus, qui vocatur, Per obitum, *Corrad. lib. 3. cap. 5. num.* 16. Hæc de plano procedunt; dubium tamen potest esse quando beneficium vel vacat solum
213 de jure, vel solum de facto. Et in quantum ad vacationem de jure tantum, quod hæc non sufficiat ad validam impetrationem, probari videtur expressè ex *cap. cum nostris, de concess. preb.* in quo textu narratur, quod cum vacasset Præpositura Ecclesiæ Causanen. & ejus collatio esset devoluta Sedi Apostolicæ, Papa, qui fuit Innoc. III. mandavit Episcopo, & Canonicis Causanen. ut præfatam Præposituram conferrent Thesaurario Causanen. & dedit quosdam Exequutores ad prædicta exequenda, Episcopus verò, & Canonici præfati receptis Litteris prædictam Præposituram non vacare dixerunt, quia licet ille Præpositus fuerit in Episcopum assumptus, ad ipsam Præposituram post consecrationem suam de novo fuerat electus ab ipsis Canonicis, & eam sicuti antea possidebat: Exequutores verò asserebant hoc juri contrarium esse, & dictam Præposituram de jure vacare contendebant; quare eam contulerunt authoritate Apostolica, qua fungebantur præfato Thesaurario. Papa verò hujusmodi causam delegavit cuidam Auditori, qui de mandato Apostolico decrevit gesta ab Exequutoribus vigore Litterarum Apostolicarum nullius roboris, & momenti, & quod per falsi suggestionem & veri suppressionem fuerant Litteræ impetratæ, cùm Præpositura illa non vacabat de facto, & quod talis possessio plus facti, quam juris habebat, quod decretum postea confirmavit ac mandavit, ut Præfatus electus in Episcopum debuisset omni mora postposita resignare dictam Præposituram nisi doceret de indulto Apostolico, & post resignationem præfatam mandavit, ut eadem Præpositura supradicto Thesaurario conferretur. Similis est textus in *cap. litteras eodem tit. de concess. præb.* in quo idem Pontifex Innocen. III. non antea primam præbendam provideri mandavit, quæ de jure vacaverat per assequutionem secundæ, quam postquam illam detinens de facto resignaverat, ad quod compelli jussit Præpositus ille, qui primam & secundam de facto detinebat. Patet ergò ex juribus præfatis, quod sola vacatio de jure non videtur sufficere, nam si sufficiebat non erat opus aliqua resignatione.

Doctores tamen nostri contrarium videntur sentire, quod sufficiebat scilicet sola vacatio de
214 jure: probari videtur ex *cap. final. de præb. in 6.* ibi: Et Beneficium ille habere dicitur, qui jus habet in illo licet alius de facto possideat; *cap. si tibi absenti de præb. in 6.* à contrario sensu ibi: Jus in ipso beneficio ut tuum dicî valeat, & expressiùs probatur hæc sententia ex *cap. licet Episcopus ad tit. de præb. in 6.* in quo textu habetur, quod validè potuit Episcopus conferre beneficium primum, quod quis obtinebat, postquam secundum fuerit assequutum; licet etiam ille cui Secundum fuit collatum beneficium non deberet accipere possessionem primi beneficij sibi collati non vocato primo possessore: & notanda sunt verba textus præfati [possit alteri de jure conferre] & ideò sufficere vacationem de jure, ut possit fieri collatio tenuerunt *Gonzalez gloss. 15. § primo num. 65. Lotter. de re benef. lib. 8. quæst. 8. num.* 24. ubi docet quod supposita vacatione de jure, plenitudinem resultantem ex possessione alterius de facto non esse habendam in consideratione ad effectum, ut inde sustineatur, vel corruat Gratia, & hanc esse veram, & communem opinionem asserit.

215 Et addit *Lotter.* quod ad effectum ut possessor non possit amoveri nisi ipso citato, adhibenda sit

distinctio an possessio sit colorata, vel secus, nam si colorata, omninò citandus sit possessor, juxta *cap licet de praben. in 6.* si verò non sit talis, nec citandus, & tunc nec intrat dispositio illius Canonis in *cap. licet*, cum emanaverit retentis terminis *cap. cum nostris*, ubi possessio fuit colorata, & rationem reddit *Letter*. quia, qui possessionem coloratam non habet non censetur habere aliquam possessionem in jure considerabilem, ut latius ipse ibi explicat, unde deducit, quod ubi agitur de Beneficio reservato, quo casu possessio intrusi est notoriè decolorata propter decretum irritans, Exequutor ritè, & rectè procedit ad dandam possessionem non citato dicto intruso, quia ejus possessio est infecta, & Beneficium habetur pro vacuo; sed de hac re suo loco, & inferius tractabimus hanc materiam, Deo sic dante.

21 *Augustinus Barbosa in dict. cap. cum nostris*, ejus fuit opinionis, quod quando Beneficium vacat de jure, & non de facto si conferatur non facta mentione, quod de facto non vacat, Litteræ non valeant tamquam subreptitiæ, quia non continent mentionem de alterius possessione de facto.

217 *Prosper Fagnan. in d. cap. super Litteris, à n. 19. cum sequentibus* tractat quæstionem hanc, & dicit illum textum esse valdè notabilem in materia, quod Litteræ impetrationis Beneficij vacantis de jure, sed non de facto sint validæ, etiam non facta mentione possessionis alterius, quæ tamen non sit colorata, sed tamen Exequutor Apostolicus conferre non poterit Beneficium, nisi prius cogat detentorem ad dimittendum de facto, quod utrumque dicit *Fagnan*. probari in illo textu, & primum ex eo patere, nam præbenda Sancti Viscardi vacabat ipso jure per assumptionem ad Præpositutam cum præbenda in eadem Ecclesia, sed non vacabat de facto, quia Præpositus illius possessionem vacuam non dimiserat, nec in illis de hoc fuit facta mentio, & tamen Litteræ impetrationis fuerunt validæ, quia virtute illarum secundum communiorem intellectum isti Exequutores jubentur conferre primam præbendam, & possessio illa non erat colorata, cum titulus jam erat extinctus, alioqnin Litteræ impetratoris non valuissent, quę de hujusmodi colorata possessione non fecissent mentionem, & observat textus in *dict. cap. cum nostris*, secundum intellectum Joan. Andr. quem sequitur, & communem dicit secundum alios *Fagnan*. quia Papa in *dict. cap. Litteras*, mandat, ut Exequutores non prius conferant, quam coegerint detentorem ad dimittendum facto ipsu juxta *extravagantem execrabilis, §. qui verò, de præb.* ex quo docet *Fagn*. colligendam esse differentiam inter Delegatum, & Ordinarium, nam Delegatus conferre non potest nisi prius compellat detentorem ad cedendum de facto, sed Ordinarius poterit liberè conferre Beneficium vacans per assequutionem alterius pacificam, vel per alium modum vacationis etiam irrequisito possessore, juxta *cap. de multa, §. is quoque de præb.* ad quod *Fagnan.* allegat multos Canonistas, nempe *Io. And. Bicch. Butr. Imol. Anchar. Iob. Abb. & Io. Andr. in dict. cap. de multa*, & concordare textum in *cap. exterpanda, §. alioquin eodem titulo*, Hæc & alia *Fagn.*

218 *Hieronymus Gonzalez, loco cit. num. 65. & 66.* tuendo suam opinionem respondet ad *cap. cum nostris. & cap. Litteras, de concess. præbend.* & dicit quod ibi fuerunt multæ declaratæ Litteræ subreptitiæ non ex eo quia Beneficium non vacabat, cum de jure vacabat, sed quia non fuerit facta mentio possessionis, seu detentionis alterius de facto, quæ taciturnitas poterat forsan retrahere Papam, vel saltem tardiorem, & difficiliorem reddere ad concedendum Gratiam, ut in *dict. cap. cum nostris*, ibi, eo quod per falsi &c. & ibi *gloss. in verbo de facto*, & citat *Cassad. dec. 6. in fine de præb. Caputaquen. dec. 217. part. 3. Ant. Gabriel lib. 5. tit. de acquiren. possess. concl. 3. Simonet de reserv. quæst. 93 per totum, Put. dec. 299. in fine libr. 3. & Gonzalez*, sequitur *Barbos. in dict. cap. cum nostris, num. 2.*

219 Sed hodie dicit *Gonzal. num. 67.* in omnibus Litteris Apostolicis apponuntur plures clausulæ, quæ supplent hunc defectum præfatæ taciturnitatis, nempe clausula, dummodo non sit alteri jus quæsitum, & allegat *Felin. in cap. super Litteris de rescriptis, num. 11. Salv. Benef. 3 part. quæst. 11. num. 103. Gomez. de expect. num. 110. Menoch. de arbitr. lib. 2. cent. 3. cas. 201. num. 143.* & etiam clausula *Amoto*: & allegat *Fel. Menoch. locis citatis. & dec. Rota 38. & 69. sub tit. de jurepatronatus, in antiquis*, & dicit quod nemo solet facere mentionem de intrusione alterius nisi quando se vult eximere ab onere solvendi annatam pro expeditione Litterarum, donec capiat possessionem, quia tunc expediuntur Litteræ sub intrusione possessionis cum clausula *vocatis vocandis*, quæ clausula impedit exequutionem Litterarum donec tres sententiæ conformes datæ fuerint, vel prima transierit in rem judicatam, & concludit *Gonzalez*, quod narrativa intrusionis facta in Litteris non indiget justificatione.

220 Concludendum est igitur, quod sufficit impetranti, quod Beneficium vacet de jure, licet non de facto, *Ludovis. dec. 253. nu. 9. & Rota in Melevitana Benef. 15. Iun. 1647. coram Bichio*, apud ipsum *Bich. 381 num. 11. Rota in Leodien. Canonicat. 19. Ianuarij 1652. coram Amato Dunozett.* apud eundem *905. num. 1.* Sic quando Beneficium vacat ipso jure, vel ipso facto in pœnam impositam à lege, non expectata sententia privationis, neque citato possessore, impetrari poterit Beneficium, *Rota in Leodien. Canonicatus 25 Iunij 1655. coram Leone Verospio part. 12. rec. decis. 69.* ubi citatur *gloss. in cap. licet Episcopus, de præb. in 6. Probus ad Monachum Paris. Hoyeda. Garz. Gonzalez. & Rota* in alijs locis, *& in Cassien. Privationis 26. Iun. 1651. coram Bichio 177. part. 11. rec.* fuit dictum, quod valida fuit Gratia provisionis, & non subreptitia cum narratum fuit, quod Beneficium vacabat per sententiam privationis, quæ fuerat transacta in judicatum, quamvis privatus facto detineret: habetur eadem hæc decisio apud ipsummet *Bichium*, 478.

221 Difficultas restringitur an de possessione alterius sit facienda mentio cum impetratur Beneficium? Equidem Doctores & Canonistæ in *dict. cap. cum nostris de concess. præb.* præter illius textus authoritatem dixerunt de possessione colorata faciendam esse mentionem, aliàs Gratia remanet subreptitia & nulla, quod latè explicavit, & declaravit Cardinalis, *Tuscus Litt. S. concl. 745. per tot.* De decolorata autem, & nulla non esse faciendam mentionem, & illius omissionem, & taciturnitatem non inducere nullitatem, latè *Menoch. de arbit. cas.*

bit. cas.

bit.cas.101.num 144. Camerata tom.2.res.17.num. 44. qui citat *Burat.d.c.209.* In contrarium tamen videntur tenere alij practici, nempe *Gonzal.loco*
222 *supra cit.* & alij propter clausulas apponi solitas in Literis provisionum, nempe *Amoto &c. vocatis vocandis &c. dummodo &c.* quæ clausulæ præservant à dicta subreptione: quod idem dixerunt *Tuscus dict.conclus.745. num.15.* idem *Camerata respons.12.num.58. & Tuscus* dicit, quod quando possessio est decolorata nec requiratur clausula, *dummodo*, vel *amoto* ad effugiendum subreptionem, *Lotter.verò dict.lib.3.quæst.8.* latè hanc rem cribrat, & docet taciturnitatem coloratæ possessionis inducere subreptionem Gratiæ factæ de Beneficio vacanti, juxta communem dicti textus *cap.cum nostris*: sed hoc referendum esse non ad eam partem Gratiæ, qua Papa providet, sed ad eam in qua dat Exequutores, quæ etiam datio Exequutoris pars est Gratiæ, juxta textum in *cap. si super Gratia, de Offic.deleg.in 6.* quod benè probatur ex *dict.cap.cum nostris*, in quo textu irritatur factum Exequutoris non autem provisio, quæ sustinetur, non obstante illo defectu, & provisio ibi fuit obreptitia tanquam fundata super devolutione, cui non poterat esse locus ex nova assignatione facta per Capitulum, & reddit rationem *Lotter.* quia color ille non attenditur nisi ad effectum, ut mediante possessoris citatione excutiatur per Exequutorem priusquam procedatur ad ipsam exequutionem, prout in *cap.licet, de præb.in 6.* hoc enim potuit movere, vel removere animum Papæ in dandis Exequutoribus sub una potiùs, quam sub alia forma, ne alioquin Papa concedendo Litteras sub forma præcisa, & inhibendo legitimum possessorem à sua possessione ejicere videatur, at non potuit movere, vel removere à providendo, cum provisio fiat supposita vacatione de tempore Gratiæ, juxta *cap.etiam te de rescript.* nam si suppositio est vera, quia intruso deficit Canonicus titulus, discusso colore tituli possessio remanet nuda, & de facto, nec consideratur tunc illa alicujus momenti, ut movere potuisset Papam quominus ille Gratiam concederet: sin verò suppositio est falsa, Papa non censetur Gratiam fecisse, & providisse de illo Beneficio, quod erat plenũ juxta *cap.2.de rescriptis*, nam nisi vacet, ut fuit narratum, nihil concessum videtur, maximè in tertij præjudicium, cujus jus præservatur per Clausulam *dummodo*, Concludit ergò *Lotte.* quod ipsius subreptionis, sive obreptionis defectus hodie non curatur propter obligationem citandi quemlibet intrusum, ut statuitur in *dicto cap.licet Episcopo*, & ex ista forma exequutorialium, quæ si expediantur cum ipsis Litteris principalibus continentibus Gratiam, sive ad partem, semper expediuntur cũ illa clausula *amoto*, quæ sub se continet mentionem possibilis possessionis coloratæ alterius, & hanc doctrinam tribuit *Lotter. Ioanni de Deo, & Io. Andr. in dict.cap.cum nostris, num.23.vers.unum scias. Archid.ibidem num.8. & Rota in Colonien. Canon.20. Maij 1602.*

Adsunt *Rotæ* decisiones, quæ in contrarium
223 valdè urgent, præsertim in *Ianuen. Parochialis S. Fidei, 6. Iunij 1629. coram Duran.* apud ipsum 208. *num.7.8. & 9.* in qua decisione fuit dictum Gratiam provisionis fuisse nullam, & subreptitiam, quia in provisione Apostolica non fuit facta mentio de pacifica possessione in qua Clerici Regulares Minores inveniebantur. Item in *Pacimeri beneficij, seu Præpositura 5. Novembris 1633. coram Amato Dunozetto, apud eundem 319.* fuit dictum, quod Gratia posterior in qua non fit mentio de colorata possessione alterius provisi sit nulla, & ibi allegantur aliæ decisiones, quia possessio licet colorata cum narratur non solum reddit Papam difficiliorem, quinimò verisimiliter retrahit, cum
224 non præsumatur eum in præjudicium etiam colorati possidentis velle alteri Beneficium conferre, ut per *Doctores in dict.cap.cum nostris*, Sed ut verum fatear mihi videtur, quod hæc res facilè resolvitur, nam cum adest possessor cum titulo colorato in aliquo Beneficio, & aliquis alius vult illud impetrare, vel impetratio fit certo modo, & tunc sanè Papa intelligit esse alium in possessione, & semper provisio fit, & Literæ expediuntur cum illa clausula *vocatis vocandis*, vel *vocato N.* ut observant Practici; & habemus nonnulla exempla in decisionibus Sac. Rotæ Romanæ, præsertim in *Meliten. Parochialis 31. Ianuar.1650. & 28. Iunij 1649. coram Bichio, part.11. recen.dec.8. & 369.* & evitatur tunc dicta subreptio ex taciturnitate possessionis coloratæ alterius, quia jam Papa scit, & videt adesse possessorem: vel impetratio fit ob vacationem per obitum, vel devolutionem, vel certum alium modum per cujus expressionem Papa non intelligit adesse possessorem, & tunc, quia semper ponitur illa clausula, *dummodo a data præsentium alteri non sit jus quæsitum*, certè discutiendum est an possessio, seu jus quod habet quis ex possessione sit legitimum, nam illo existente tali, secunda Gratia remanet nulla, & resolvitur per illam clausulam, nec Papa tunc conferre vult prout denotat clausula prædicta, quæ aufert consensum & destruit collationem eo casu quo jus possessoris est validum. Parum verò refert, an collatio sit nulla, quia subreptitia ex capite taciturnitatis, vel nulla ex capite resolutionis vigore clausulæ prædictæ: sin autem jus possessoris non est validum remanet illa possessio decolorata, de qua non est facienda mentio, ut consideravit *Lotter.* & post scripta vidi *dec.422.num.11. apud Puteum ger.* in qua dictum fuit vacationem desumi ex solo bono jure, licèt alius possessionem occupaverit, & sic collationem, seu provisionem sustinendam esse etiam non citato possessore, nam titulum sine possessione attendi debere.

225 Restat nunc videre an sola vacatio de facto sit sufficiens ad legitimam impetrationem? Equidem *Mandos.reg.3.Cancell.quæst.13.* agitat hanc quæstionem, & concludit veriorem, & æquiorem opinionem esse, ut attendenda non sit vacatio de facto, sed tantum de jure, & ex modernis ita videtur sentire *Fagn.in d.cap.Litteras, n.28.*

Contrariam sententiam sustinere videntur alij, præsertim *Garz.part.11.cap.... in princ. & num. 14. Gonzal.gloss.15.§.1.num.72. Garz.de benef. part.1.cap.1.num.2. & 14.* & ex recentioribus *Amayden lib.1.cap.18.§.num.3.66.* & ita mihi videtur sentire *Rotam in Conchen. Præstimonij, & Capellaniæ 27. Novembris 1637. coram Carillo penes eundem 74.* ibi: de tempore autem impetrationis vacatio non justificetur, nec de facto, nec de jure, & si Gratia remanet subreptitia: ergò si fuisset justificata de facto esset valida. Dicit tamen *Gonzal. num.73.* quod hæc sententia temperari debet, ut locum habeat quando beneficium vacaverit de

solo

solo facto, & ius, seu iustus titulus Beneficii non reperiatur penes illum per quem vacavit de facto, nec penes alium; sed similiter ipsum ius vacabat, nam cum titulus erit penes alium, Papa tunc non intendit tertio præiudicare, & derogare iuri alteri quæsito, ac propterea non dicitur vacatio sola de facto, ad quod *Gonz.* citat alios Doctores.

226 Sed considero: quod huiusmodi vacationis de facto tria exempla adduximus, primum quando habetur pro derelicto, cùm à multo tempore Beneficiatus abest, & habetur pro mortuo, & tunc ad impetrationem non sufficit asserere, quod sit mortuus, nam cùm impetratur per obitum debet esse vera vacatio per obitum, aliàs nullius roboris, & momenti, iuxta *Regul.21. Cancell.* nec sufficit hoc casu sola vacatio de facto, quia non adsit Beneficiatus, & Beneficium habetur pro derelicto, in puncto, *Fagnan.loco cit.* Secundum exemplum fuit cùm quis habet titulum, & non possessionem, quia tunc cum possessio sit vacua dicitur Beneficium de facto vacare, & illo casu verum est, quod hæc vacatio de facto non sufficit, quia possessio nihil ponit in esse quoad veram Beneficii acquisitionem, & plenum dicitur Beneficium absq; possessione. Tertium exemplum adductum in quo Beneficium dicitur vacare de facto, fuit cum quis non habens iustum titulum, nec ius, sed solam possessionem, aut detentionem, cedit, vel decedit, quo casu Beneficium dicitur de facto vacare, cum non possit vacare nisi id quod ipse possidebat; & tunc quidem alius habens ius quæsitum impedit exequutionem Litterarum Apostolicarum, ut dictum est, & dicetur etiam infra, & consequenter redditur nulla provisio, cum Papa intellexerit cōcedere id quod vacavit, non tamen auferre tertio jus ei legitimè quæsitum, *juxta Reg. Canc. de jure quæsito non tollendo*, quæ nunc est 18. in ordine, & in Litteris Beneficialibus apponitur illa clausula *dummodo tempore Datæ jus alteri non sit quæsitum*, tunc enim resolvitur Gratia, & redditur nulla tanquam ad importunitatem petentis concessa, prout ex dicta Regula *Cochier. ibidem num.6.* ubi plura ad ejus ornatum adduxit. Post scripta vidi decisionem apud *Bichium 433. num.24.* in qua dicitur, quod cùm Beneficium vacat per obitum licet de facto sufficit ut novæ provisioni sit locus, & allegantur Doctores.

227 Ex quibus liquet vacationis nomen ad jus in re referendum esse, nam tunc dicimus propriè vacare cùm jus in re erat quæsitum, jus autem ad rem non facit veram vacationem, nam non inducitur juris resolutio ex qua causari valeat vera, & nova vacatio, sed simpliciter declaratur duratio vacationis, ut prius. Exemplo fiat res manifesta cum quis est præsentatus ad Beneficium, per quā præsentationem tantum jus ad Beneficium acquiritur, si ante institutionem decedat, per hujus obitum nihil impetrabile vacat, sed dicitur Beneficium ut prius vacare, *Rota penes Vivian. de jurepatronatus dec.59. num.1. Lotter. lib.3. quæst.7. num. 2.* Sic etiam diximus de provisione in forma dignum, nam si ante exequutionem moriatur habens hanc provisionem, Beneficium dicitur vacare, ut prius.

228 Expresso uno vacationis modo certi Beneficij, & ex unius certa persona, tunc quia hæc expressio habet restrictivam, & implicitam negativam alterius modi, non poterit provisus venire ex altero vacationis modo, quam ex expresso: textus est Litteralis *in cap. susceptum, de rescriptis in 6.* ibi: Cum non per resignationem vacaverit, sed per mortem, in illo enim textu fuit datum mandatum de providendo de certo Beneficio vacante per resignationem, sed tamen ante resignationem vacavit per obitum, & fuit dictum, quod illud mandatū non extendebatur ad hunc modum vacationis per obitum cum diversa sit vacatio per resignationem ab illa quæ contigit per obitum, & ideò concludunt omnes, quod expresso uno vacationis modo, non venit alius jure attento communi. *Abbas in cap. significante de rescriptis, num 6. & 7. Buratt. dec.162. num.3. Lotter. de re benef. lib.3 qu. 8. num.57. Corrad. in praxi benef. libr.3. cap.7. num. 36. Tondu. qu. benef. tom.2. part.3. cap.188. num. 12. Salgadus de retent. Bull. part.2. cap.12. §. unic. o num. 15. & de regia protect. part.3. cap.10. num.50. Rota* in sæpè allegata *Melevitana benef. 25. Iunij 1649. coram Bichio* apud ipsum *Bichium 388. num. 5.*

229 Hodie tamen per clausulam, *sive præmisso*, expresso uno modo vacationis poterit tamen impetrans ex alio capere, juxta ea, quæ diximus in explicatione hujus clausulæ, nisi tamen unus modus dispositivè narretur, verbi gratia ex devolutione, nam tunc non potest venire ex alia vacatione, quam ex expressa, nec tunc clausula illa suffragatur, ut plures *Rota* decrevit, præsertim in *Segobricen. Canonicatus 22. Martij 1656. coram Priolo num. 50. cum seq.* est penes *Tond. post tract. de pens. 71. in ordine, & hodie est 152 part.12. rec.* ubi aliæ decisiones allegantur, & *Rota in eadem cum coram Amato Dunozetto 26. Novembris 1655. apud eundem Amatum 971.* & affert etiam illam *Tond. post dict. tract. de pens. 70. in ordine*, & in dicta *Melevitana beneficij 25. Iunij 1649. coram Bichio num. 8.* quia nec tunc dicitur consumpta prima vacatio, ut ibidem: affert etiam dictam decisionem *Tondut. post d. tract. 57 in ordine.*

230 Sicut cum unus modus dispositivè narratus est fallus, nec opitulatur hæc clausula, & tota tunc gratia corruit tanquam subreptitia, nam dolus nemini prodesse debet, & omnes clausulæ perdunt tunc efficaciam, ut *Rota in dict. Segobricen. Canonicatus coram Priolo num 53.* In dicta *Melevitana*
231 *beneficij de anno 1649. coram Priolo*, fuit dictum sustinendam esse impetrationem factam cum narrativa vacationis beneficij per habitus dimissionem cum vacaverat per contractum Matrimonij; per hujusmodi contractum seluitur implicita cōcessio, quod ille habitum dimiserit clericalem, quę sufficit, & licet cum certus modus dispositivè narratur non venit alius, tamen hoc procedit quando utraque vacatio, seu uterque modus vacandi desumitur ex factis successivis secus quando est unicum factum, ex quo duplex contigit vacatio, ut est Matrimonium junctum dimissioni habitus, ut ibidem, sed in illa decisione erat apposita clausula *sive præmisso*, Et quod illa clausula *sive præmisso*,
232 habet suum effectum licet tantum in supplicatione sit posita non tamen in Litteris, quia non agitur ad canonizandam Gratiam in supplicatione contentam, *Rota apud Carill. dec.74. n.7.*

233 Cum autem narrativa vacationis facta est quod vacaverit, & ad præsens vacet, vacationis ille modus verificari debet, & de præterito, & de præsenti de tempore Gratiæ, *Rota apud Eminentiss. m: Celsum decis. 197. num. 8.* & nota quod quando

plures

plures modi narrati sunt vacationis, quorum unus
modus sufficit ad impetrationem, verificato uno
illorum, Gratia sustinetur, licet alius modus non
verificetur vel falsus existat, *Rota penes Rub. part.*
4. tom. 2. dec. 167. & dicendum est etiam suo loco.
In quantum ad vacationem, illud non est omit-
234 tendum quod cùm quis venit beneficio privan-
dus ob aliquod delictum, requiritur sententia
condemnatoria, & cum privatus est ipso jure et-
iam requiritur sententia declaratoria, secundum
veriorem sententiam, juxta *cap. cum secundum de*
hæreticis, num. 6. & ibi *gloss.* & alibi diximus. & latè
Lott. lib. 3. quæst. 18. in princ. & optima est *decisio in*
Seguntina Canonicatus Primo Feb. 1658. coram Ve-
rospio par. 12. rec. dec. 308. n. 8. & 9. licet tamen im-
petratio fieri possit à Sede Apostolica non expe-
ctata sententia, neque citato possessore, juxta aliam
decisionem in Leodien. Canonicatus 25. Iun. 1655.
coram Leone Verospio 69. part. 12. recent. num. 8.
& declaratio cadit non super pœna, sed super fa-
cto, cum est tale quod tali pœna à lege punitur,
& cum Judex possit errare circa factum, ideò
235 multi etiam à declaratoria pœnæ admittunt ap-
pellationem, ut videre est *Lotter.* Differentia ta-
men est inter sententiam declaratoriam, & con-
demnatoriam Judicis, nam in terminis declara-
toriæ quia est sententia legis, si moriatur delin-
quens dum perpenditur factum an sit tale quod
tali lege veniat privandus, non dicitur bene-
ficium vacasse per obitum, nam lex inducit
vacationem eo temporis momento quo reus de-
lictum commisit, & attenditur factum, & non
sententia quæ fertur circa factum; in condemna-
toria tamen quia est sententia Judicis, quia ipse est
qui privat ob aliquod delictum, quod talem pœ-
nam meretur, tunc si ante sententiam privatori-
am succedat quod reus moriatur, inducitur vera
vacatio per obitum, *Paris. de resignatione lib. 3.*
quæst. 16. per totam, Gabriel cons. 196. lib. 1. Lotter.
d. lib. 3. quæst. 18. num. 58. cum sequentibus, qui rem
latè discutit: sententia tamen privationis suum
236 effectum sortitur quando fecerit transitum in rem
judicatam (nam antea fecerit suspendi per appel-
lationem) vel post tertiam sententiam confor-
mem, ut latè *Lotter. loco cit.* Intellige tamen quod
si medio tempore post inquisitionem, ante tamen
obitum rei inquisiti obtinuerit provisionem certo
modo, nempe ex capite privationis, nunc hic qui
obtinuit certo modo poterit prosequi jus suum
contra provisum in eodem Beneficio per vacatio-
nem per obitum, ut *Lotter. loco cit.* & non omittas
scire quod in vacantibus ipso jure, ut puta in si-
monia, potest fieri impetratio ante sententiam de-
claratoriam, cum clausula, *si constiterit*, *Rebuff.*
cons. 59. num. 4. & 5. Tond. in quæst. benef. part. 2.
cap. 5. §. 1. num. 2. & jam supra notavimus: & quia
in beneficijs, quæ vacant per sententiam con-
demnatoriam privandus potest ante privationem
resignare, ut diximus in illa materia; ideo in bene-
237 ficijs quæ ipso jure non vacant sed requiritur sen-
tentia privativa, potest fieri impetratio, sed cum
clausula *quod resignatio cedat in favorem impe-*
trantis, per quam impeditur resignatio, & impe-
tratio cum hac clausula conceditur post primam
sententiam condemnatoriam, *Garz. de benef. par.*
11. cap. 3. num. 112. Cochier. reg. 45. num. 8. Tond.
cap. 27. num. 15. & ut aliàs diximus, si quis in con-
tumaciam fuit privatus beneficio propter aliquod
delictum, quia potius præsumitur lata sententia
ob contumaciam, quam propter delictum, si in-
fra annum compareat recuperat Beneficium, *Ro-*
ta in Melten. Parochialis 28. Junij 1649. coram
Bichio 369. part. 11. recent. num. 11. & in Callien.
Prioratus 26. Junij 1651. coram Bichio, num. 14.
238 *eadem par. 11. decis. 177. num. 14.* secus si post an-
num non compareat, & fuerit restitutus ex Gratia
Principis, nam restitutio semper conceditur sine
præjudicio bonorum incorporatorum, inter quæ
complectitur Beneficium. Vide *Lotter. d. quæst.*
18. num. 63.
239 Denique advertendum est quod licet reserva-
tio purè, & dispositivè sit narranda, & non dubi-
tativè secundum regulas Cancellariæ, & stylum
Curiæ, aliquando tamen toleratur narrativa du-
bitativè efformata de reservatione ob probabilem
in facto dubitationem, ut optimè *Glossa in cap.*
unic. de postulat. Prælator. in 6. verbo probabiliter,
ubi Joan. Andr. Anch. ubi etiam *Francus, Lotter.*
lib. 3. quæst. 9. num. 51, nam excusari potest ab hac
narrativa pura, & simpliciter facienda de reserva-
tione, quia reservatio vel potest contingere ratio-
ne temporis, aut loci, aut beneficij, aut ratione per-
sonæ, & licet non possit dari ignorantia circa
tempus, & locum cum sint hæc conjuncta ipsi va-
cationi, nec circa qualitatem, cum etiam hæc sit
annexa ipsi Beneficio, bene tamen considerari po-
test ratione personæ quæ plerumque discerni ne-
quit, nisi tamen agatur de persona quæ habeat a-
liquod officium cui adsit onus deferendi signum:
optimè *Lotter. dict. quæst. 9. num. 48.* Et notes
quod cum concurrit duplex reservatio, de utra-
que facienda est mentio, aliàs Gratia esset subre-
ptitia, & nulla, *Rota apud Bichium dec. 244.*
Sequitur quintò quod in impetratione Bene-
240 ficii debet pernecesse narrari, & exprimi valor
Beneficiorum, quæ impetrari desiderantur, ac et-
iam valor Beneficiorum quæ antea obtinebat O-
rator, prout disponit expressè *reg. Cancellariæ 55.*
in modernis, & expressio falsa vitiat, & reddit
Gratiam subreptitiam, etiam si aliàs Papa esset
concessurus, ut advertit *Cochier. in reg. 61. de expri-*
mendo valore à num. 23. hæc etiam pœna nullita-
tis ipso iure incurritur, & reddit Gratiam ab initio
nullam, nam dicitur in *reg.* alioquin Gratiæ præ-
dictæ sunt nullæ, *Gonzalez ad reg. 8. glos. 15. num.*
133. Lotter. lib. 3. quæst. 20. num. 46. Rota in Vrgel-
len. Canonicatus 29. Novembris 1649. coram Emi-
nentissimo Celso, apud eundem 76. num. 19. quæ
decisio habetur etiam *part. 10. recent. decis. 353.*
Rota apud Amatum Dunozett, decis. 623. num. 1.
& denegatur executio Litteris, ut eadem *Rota*
in Majoricen. beneficij 27. Junij 1653. coram Alber-
gato, apud Tond. post tract. de pens. decis. 55. num. 1.
ubi aliæ decisiones allegantur.
In primis notandum est, quod hæc regula non
241 inducit novam vacationem, sed resolvit Gratiam
aliàs factam, & conservat vacationem ut prius,
Lotter. lib. 3. quæst. 2. num. 102. Sic si in resignatio-
ne ad alterius favorem facta verus valor non sit
expressus, resignatio nulla nec ius seu titulus à re-
signante abdicatur, ut *Lotter loco citat. & Rota in*
Viterbien. benef. 25. Junii 1653. coram Eminentiss.
Celso num. 5. apud ipsum 172. & apud Tond. 85. &
dissentit *Cochier. in d. reg. de exprimendo valore*
num. 25. ubi dicit quod hæc regula nec vacatio-
nem inducit, nec reservationem.

Est

242 Est tamen regula præter juris communis dispositionem, quo attento nulla est facienda valoris expressio, ut observavit antiquus glossator *Alphonsus in d.reg.de exprimendo valore*, quæ antiquitus erat 61. qui etiam docet quod author hujus regulæ fuit Urb. sextus quod tamen alij negant, de qua re vide *Cochier.loco cit.à num.12.cum sequentibus, & Corrad. in praxi benef.lib.3.cap 7.* tamen illud certum est quod hæc regula habet locum dumtaxat in provisionibus Apostolicis, qua tales non censentur illæ quæ fiunt à Legatis Apostolicis, *Cochier.loco cit.num.15. Tond. in quæst.benef. tomo 1. pars.2 cap.3.§.6.num.3.& 4. Burat.dec.262.nu.9. Corrad.d.lib.3.cap.7.n.24.*

243 Expressio valoris dupliciter fieri potest, vel per ascensum cum narratur redditus Beneficij ascendere ad ducatos centum, verbi gratia; vel non excessum, cum exprimitur, & dicitur quod redditus, fructus, & proventus non excedunt ducatos viginti quatuor auri: differentia est inter hos modos exprimendi, nam si expressio, & narratio fiat primo modo per ascensum, tunc major quantitas non excluditur, cum verò negativè concipitur expressio secundo modo per non excessum, tunc in qualibet summa verificatur excessus, *Rota penes Merlin.dec.327.num.5. & penes Seraph. dec.1017. num.5 & in Compostellana Coadjutoria 19. Maij 1653. coram Zarate num.5. & 6.* quæ est penes *Tond post tract.de pens.31.in ordine*, quæ decisio habetur *part 11.rec.decis.313. & dec.443. part.2. rec.* sic expressio facta per non excessum non probat per ascensum, *Rota in Mediolanen.* Capellaniæ *22.Iunij 1657.coram* Celso *apud eundem decis.239. num.9. & in Grossetana pensionis 3. Martij 1651. coram Dunozetto num.7.* ubi fuit dictum quod ex-
244 pressio facta per actum negativum nempe per non excessum, quæ verificatur etiam in obolo, non concludit ascensum in certa quantitate affectione narratum, & ibi allegantur multæ Rotæ decisiones, præsertim penes *Ludovis.dec.353.num.10.ubi Oliver.num 16.* dicta tamen decisio est penes *Tond.post tract de pens.43.in ordine, & apud eundem Dunozett.dec.880.& 766.nu.14.& 991. apud eundem Dunozett.* Hodie enim valoris expressio semper fit per non excessum, ut notavit *Lott.lib.9.q.20.n.86.& 87.*

245 Hæc valoris expressio debet percutere tempus Gratiæ, *Verall dec.120.lib.2.Seraph.dec.102, Ludovis.dec.13.num.1.& 357.num.4.& 419. num 1. Burat.dec.18.num.9. Rota in Corduben. dimidiæ portionis 20.Iunij 1653.coram Meltio, num.13.apud Tondut post tract de pens 87.* habetur hæc eadem *dec.part.11.rec.dec.319. Lotter.lib.3.quæst.20.nu.56.* aliàs gratia non potest convinci de subreptione, *Rota apud Bichium dec.479.n.8.& 594.n.14.* idem de eodem anno, ut dicit *Lott.loco cit.*

246 Quæ valoris expressio invenit nomen taxæ, ut ex *addit.ad Mohedan.dec.20.de pub.*docet *Amayden. de stylo Dataria libr.1.cap.18.§.2.num.10.* & quidem facienda etiam ubi nulli fructus sunt, ut stylus consuevit, nam adhuc facienda est hæc expressio, *Amayden.locò cit.nu.8.* Corrad.*lib.3.prax. benef.cap.7.num.28.* & cum plura beneficia obtinere cupit non sufficit ut in confuso fiat narratio, sed debet fieri expressio distincta valoris uniuscujusque Beneficij, Co*chier loco cit.num.16.* Garz. *part 1.cap.2.numer.155.* Corradus *loco cit.dict.cap.7.num.35.*

247 Et valoris expressio fit secundum communem æstimationem in ducatis auri de Camera, ut praxis ipsa testatur, & notat Corrad.*loco cit.* In multis autem partibus, & Regno expressio omnium Beneficiorum fit in ducatis 24.auri de Camera, ut in Canonicatis Galliæ, Germaniæ, & Hispaniarū, Cochier.*loco cit.num.2. Tond part.2.cap.3.§.6.nu.12. Amayden.lib.1.cap.18.§.3.num.20. Rota in Albulen.beneficij coram Zarate 28.Iunij 1655.75.nu.17.part.12.rec.* quod tamen intelligitur ad effectū non solvendi annatam, non tum quoad effectum exprimendi iussum Julium ut *Amayden loco cit.n.23.* qui affert decisionem Rotæ in *Cameraten.Canonicatus* 20.*Novemb. 1624.coram Merlino.*

248 Pro exprimendo valore ne incurratur in pœnam nullitatum, Practici Curiales invenerunt illam clausulam quam ponunt in supplicatione *cum potestate augendi, & minuendi, & quod verior valor habeatur pro expresso*; cujus vigore augeri vel minui potest valor usque ad Litterarum expeditionem; non tamen operatur Litteris expeditis & plumbatis; nam tunc conclusis partibus illius clausulæ, & Gratia redditur nulla & subreptitia, *Gonzal.ad reg.* Cancellariæ *8 gloss 15.§ 2.num.77. Lotterius quæst.20.num.65.libr.3.Tondut.de pens.cap.61.num.5 & 6.*

249 Hæc tamen regula de exprimendo valore habet locum in Beneficijs non taxatis in libris Cam. uti dicit *Amayden lib 1.cap.18.§.2.num.20.* cum verò Beneficia sunt taxata in libris Cameræ sufficit ut fiat expressio secundum taxam, ut idem Doctor ducet ibidem *num.17.* Taxa autem fuit inventa ad finem solvendi annatam, quæ non solvitur in Beneficijs cujus fructus non excedunt valorem annuum ducatorum viginti quatuor auri de Camera, ut *Amayden. dict.cap.18.§.3.num.21. Lotter lib.3.quæst.20.num.42.* juxta *Constitutionem Clementis VII. 33.in ordine,* & praxis ipsa testatur: de hac tamen annata plures nostri Doctores scripserunt quod legitimè exigatur, & quod non sit gabella, sed primitiæ Beati Petri. Vide *Amayden.loco cit.Azorium part.2.lib.7.cap.12.* & alios. Diversa tamen ratione regula hæc exposcit expressionem valoris obtentorum antea, & eorum quæ ex novo impetrantur; obtentorum siquidem, ne uni plus quam exigit ejus indigentia plu-
250 ra conferantur Beneficia, quod Canones vetant, in illis verò quæ tunc obtinentur requirit expressionem ob causam super dictam ne fiat fraus annatæ, ut advertit *Lotter.loco cit.* ac etiam ut Papa sciat qualitatem Beneficij, & merita personæ cui confert, *Cochier. in reg.61.nu.20.Rota in Albulen. Beneficij 28.Iunij 1655.coram Zarate,* quæ est 75. *n.16.part.12 rec.*

251 Sequitur sexto quod cum quis obtinere nititur à Sede Apostolica Beneficium quia reservatum reservatione contingente ex vacatione in mensibus reservatis, necesse est ut mensem exprimat, quod expressè habetur in *reg.9. Cancellariæ*, ibi: Volens in Supplicationibus seu concessionibus Gratiarum quæ de dictis Beneficijs tunc vacantibus etiam motu proprio fient, de mense in quo vacaverint dispositivè mentionem fieri, alioquin Gratias nullas esse. Quare supra diximus clausulam *vel alio quocunque* non comprehendere hanc
252 vacationem, & reservationem contingentem ex mense reservato, & hoc importat illa particula *dispositivè*, effectus enim narrandi mentem dispu-

stivè

sitivè est, ut dicit *Gonzalez glos.32.num.9.* quod narrans teneatur ad verificationem illius, nec suffragantur clausulæ generales, quia dispositiva expressio restringit Gratiam ad illum modum vacationis, *Cassad. dec. 5. nu. 3 de preb. Crescent. dec. 15. eodem tit. Mohed. dec. 17. eodem tit. Verall. decis. 63. part. 1.* nec alia vacatio quam illa quæ dispositivè facta est capi potest, *Lotter. lib. 3. quæst. 8. num. 63.*

253 Et cum regula jubeat quod expressio mensis fiat dispositivè, non satisfactum est regulæ, si fiat narratio dubitativè de tali mense per particulam *forsan*, vel *fortasse*, *Gonzalez d. glos. 32. num. 10. & 11. Corrad. lib. 3. cap. 6. num. 47. Garz. de benef. part. 5. cap. 1. num. 656.* qui docent nec sufficere expressionem generalem vacationis scilicet in mensibus reservatis, sed specialis debet esse in tali mense: sic docet stylus Curiæ, ita ut neque admittatur ex-
254 pressio seu narrativa de tali seu veriori mense, ut dicit *Gonzalez loco cit. nu. 15.* nam expressio mensis debet esse simpliciter absolutè, & clarè ut dicunt dicti Doctores, & hoc ut Papa intelligat, & sciat an vacatio contigerit in mense suo reservato, vel in mense Ordinarij, ne ipsis Ordinarijs præjudicium aliquod inferatur, cum alioquin hoc non intendat, & etiam ut fraudes evitentur, ut ponderant Doctores citati; & ideo etiam talem expressionem faciendam esse in provisionibus motu proprio factis cavetur expressè in dicta regula, ibi:
255 etiam motu proprio; quia quamvis in Gratia motu proprio non cadat subreptio, vel obreptio, ut in *cap. si motu proprio*, attamen benè consideratur defectus intentionis, *Gonzalez num. 3. & 4. Corrad. loco cit. num. 46.* Sic cum petitur nova provisio a Sede Apostolica, quia collatio Ordinarij non sustinetur, quia contulit Beneficium vacatum de mense reservato, de mense ipso etiam dispositivè mentio est facienda, *Gomes. in reg. de annali quæst. 28. in fine num. 4. Mohed. dec. 4. de concess. preb. Gonzalez loco cit. num. 20. Garz. d. part. 5*
256 *cap. 1. num. 660.* sic etiam in Gratia *si neutri* facienda est mentio mensis quando in prima Gratia non sit facta mentio mensis, *Gonzalez num. 21. & 22. Garz. num. 671.* in fine, quia est de Beneficio vacante: Si Gratia sit reformata, seu *perinde valere*, non est facienda mentio mensis, quando tamen fuerit facta in prima Gratia, *Garz. num. 672.*

257 Et hujusmodi mentio mensis facienda est in omni vacatione quæ contigerit in mensibus reservatis, sive illa sit de jure & de facto simul, sive de jure tantum, sive de facto, *Gonzalez loco cit num. 25. Garz. part. 5. cap. 1. nu. 662.* quod intelligit, ut
258 procedat quando Beneficium impetratur per obitum habentis jus in re alio existente in possessione sit exprimendus mensis vacationis, & obitus illius; quando verò impetratur per obitum ultimi possessoris de facto possidentis sufficiat exprimere mensem illius vacationis de facto; affert *dec. in Toletana Parochialis 22. Maij 1589. coram Mantica*, quæ est penes ipsum 61. Sive illa contingat per obitum, sive alio modo, nam semper facienda est expressio mensis cum intrat reservatio regulæ, nam dicitur in regula *quocunque modo*, quæ clausula censetur repetita in *d. vers. Volens. Gonzalez loco cit. a n. 26. cum sequentib. Garz. loco cit. n. 665.*

Post firmatam supradictam doctrinam, quod scilicet regula prædicta procedat etiam in alijs va-
259 cationibus, *Gonzalez num. 31.* dicit, quod in Dataria vidit admitti Supplicationes beneficiales de alijs vacationibus præterquam per obitum absque expressione mensis, & ideo arbitratur, quod praxis interpretatur regulam in solis vacationibus per obitum, & citat *Staphil. in tract. de Signatura Gratiæ §. provisiones*; sed dicit *Gonzalez* esse cogitandum, & quod sit exprimendus mensis in quacunque vacatione verior videtur opinio, & dicit quod ita sentit *Rota in una Tirasonen. Canonicatus*, addit *Garz. loco cit. num. 666.* ideo Datariam admittere Supplicationes de alijs vacationibus quam per obitum, quia in vacantibus per obitum regulariter Papa non vult prævenire Ordinarios, & ideo vult certior reddi de mense; in alijs verò vacationibus, ut per assequutionem, contractum matrimonii, ingressum Religionis, privationem, &c. bene vult prævenire, & ideò admittuntur Supplicationes absque expressione mensis: si tamen vacatio contigerit in mense Apostolico Gratia erit nulla, cum non sit facta mentio de mense ex dicta regula, & dicit quod nec praxis aut stylus contradicit, & sic *Garz. d. loco cit.* interpretatur dictum *Gonzalez §. 10. in præven. n. 66. & 67* ubi dicit: quod Papa non præsumitur velle prævenire Ordinarios, procedit tantum in vacationibus per obitum, secus in alijs in quibus censetur prævenire eo ipso quod non narratur mensis in
260 concessione; non tamen opus est narrare, & exprimere mensem in quo contigit vacatio, cum aliàs Beneficium est reservatum vel affectum ex alio capite, quam ratione mensis, quia tunc cessat ratio præjudicij Ordinarij, nam cum sit aliàs affectum, & reservatum non potest Ordinarius se intromittere, *Gonzalez loco cit. num 39. Garz. loco cit. num. 668.* qui affert multas Rotæ decisiones, *Corrad. d. lib 3. cap. 6. num 64.* cum enim Beneficium aliàs esset affectum, reservatio aliunde, quam ex mense accipitur, quia reservatio ex mense est subsidiaria, *Rota part. 11. recent. dec. 65. num. 29.*
261 & Litteræ habent aliud initium, sicuti cum ex mense reservato accipitur, Litteræ incipiunt cum illa clausula: Dudum si quidem omnia Beneficia certis tunc, &c. *Amayden. cap. 24. §. 2. num. 20.* & hinc fit quod in subrogatione gratiosa non requiritur expressio mensis, quia subrogatio gratiosa, ut dicemus, datur cum Beneficium est litigiosum, de quo non potest disponere Ordinarius collator ut docet *Garz. loco cit. nu. 671.* sed contra scripsit
262 *Gonzalez loco cit. num. 40. vers. externum*, ubi docet esse necessariam talem mensis expressionem, & allegat *decisionem Rotæ in Aurien. Canonicatus 4. Iunii 1576. coram Lancellotto*, & dicit quod aliud est Beneficium esse reservatum, aliud esse litigiosum; at *Garz.* respondit ad dictam decisionem, quod illa loquitur de gratiosa, si neutri, quæ est Gratia de Beneficio vacante.

263 Quæstio tamen magis ardua est inter Gonzalez, & Garz. an sit facienda mentio, & sit locus regulæ, cum vacatio contigit in illis octo mensibus reservatis? Equidem *Gonzalez loco cit. à num. 49. cum seqq.* agitat hanc quæstionem, & adducit tres opiniones, quarum prima tenet, quod fieri debeat expressio de mense in vacationibus contingentibus in mensibus Ordinarii: secunda, quod non debeat fieri mentio de vacatione contingente in mensibus Ordinarii, sed de contingentibus in mensibus reservatis dumtaxat: tertia,

quod de omni vacatione contingente tam in mensibus Ordinarij, quam reservatis fieri debeat mentio, Ipse tamen *Gonzalez* docet, quod omninò tenendum est cum vacatio contigerit in mense Ordinarij, sit facienda mentio, ne possit aliqua injuria collatoribus ordinarijs redundare: majorem difficultatem dicit esse de mensibus reservatis, an, cum vacatio contigerit in illis sit exprimendus mensis: & quamvis Dataria non admittit supplicationes de beneficijs vacantibus per obitum in mensibus reservatis nisi fiat expressa mentio de mense vacationis, ipse tamen *Gonzalez* adhæret primæ opinioni, videlicet, quod expressio mensis dumtaxat sit necessaria in mensibus Ordinarij, non autem in reservatis, ad quod allegat decisionem in dicta *Tirasonen. Canonicatus coram Pamphilio, & coram Accarambonio.27. Martij 1617.* & etiam *Mandosium de signatura gratia, §.provisiones.*

264 Sed contrarium docuit *Garzia d. part.5. cap. 1.num.657.* ubi docuit, quod regula hæc, quæ requirit expressionem mensis in quo contigerit vacatio, loquitur de beneficijs vacantibus in illis octo mensibus ibi expressis, quorum collationem sibi reservat Papa, ex quo de mensibus Ordinarij nulla erat facta mentio, & consequenter ad illos non potuit fieri relatio: unde Provisus à Papa de beneficio vacante in mense Ordinarij non tenetur facere mentionem in supplicatione de mense in quo contigit vacatio; ad quod *Garzia* allegat nonnullas Rotæ decisiones, & ad decisiones quas allegat *Gonzalez*, & ad *Mandos.* dicit, quod falso *Gonzalez* allegat eas, quia non loquuntur de Beneficijs vacantibus in mensibus reservatis, sed de beneficijs alijs reservatis, quam *Garz.* opinionem

265 veram esse existimo, & hunc esse germanum intellectum illius regulæ; nam in provisione beneficiorum regulæ non subjectorum non est facienda mentio de mense, *Rota in Regien. Beneficij 27. Iunij 1653 coram Bevilaqua num.9.* penes *Tond.64.* & etiam adest *decisio 79.par.4.recent.* ac etiam *in Monasterien.Canonicatus coram Ghislerio, part,10 recent.decis.205. num.2.* fuit dictum, quod hanc affirmativam amplectitur *Rota* contra *Gonzalez* ut scilicet sit facienda mentio, quando beneficium vacat in mense reservato, secus autem, quando reservatio aliunde consurgit, quam ex mense.

Regula tamen, certum est, quod non compre-
266 hendit beneficia de jurepatronatus, etiam quoad hanc partem de expressione mensis, neque cum collatio fit ab Ordinario; hæc enim omnes Doctores admittunt, & quotidie S.Rota determinat.

267 Item ex parte beneficij fieri debet expressio cujus sit Diœcesis, ad hoc ut illi Ordinario fieri possit commissio seu Litteræ dirigantur; & cum erratum est in hac commissione, & Litteræ alijs directæ sunt jam diximus esse corrigendas, nec posse exequi neque ab illo cui directæ sunt, nec verum est quod dicit *Tond. tom. 2. num.3. cap.185.* quod hujusmodi Litteræ habent clausulam, *vel alterius Diœcesis*, nam Litteræ plumbatæ nunquam hanc clausulam continent, sed solùm cum Gratiæ expediuntur in forma Brevis, & diriguntur eidem cui Gratis, &c. fit, nam tunc dicitur: Dilecto, &c. Neapolitanæ, vel alterius Diœcesis.

268 Demum ex parte beneficij explicandum erit per cujus obitum vacet, si impetratur per obitum, alias si erretur in hoc nomine Defuncti, Litterarum exequutio suspendi debet, nam literæ videntur subreptitiæ. *Rota in Valentina Rectoriæ 31, Iulij coram Bichio, part.11.recent.dec.191. in principio,* nisi ea cognomine, & altera qualitate adjecta vacationi personæ nominatæ, maximè quando defunctus duobus nominibus nominabatur, quorum alterum fuit expressum in supplicatione, reddi potest certa persona defuncti, quod sufficit secundum *Rotam loco citato, 191. part. 11. recent.*

Hæc sunt quæ exprimi debent ex parte beneficij; ex parte verò ejus, qui impetrat beneficia mul a exprimenda sunt, & primò exprimi debet nomen eius, qui petit, ut stylus ipse comprobat, & apud omnes est in confesso.

169 Dubium tamen est inter Nostros an, cum erratum fuerit in nomine Oratoris Litteræ exequi possint, nam multi Doctores scripserunt Litteras non esse invalidas, sed exequutionem posse demandari cum constat de certo Oratore; sed tamen contrarium omninò tenendum est non solum in praxi, sed in Theorica, per *textum in l. quoties, ff. de hæredibus instituendis,* ibi. (quoties, volens alium hæredem scribere alium scripserit in corpore hominis errans, veluti frater meus, patronus meus, placet nec eum hæredem esse, qui scriptus est quoniam voluntate deficitur, nec eum, quem voluit, quoniam scriptus non est:) & concordat *textus in l. ambiguo ff. de hæredibus instituendis,* & expressam habemus regulam *Cancellariæ 72.* quæ est ultima, & disponit de potestate S. R. E. Vice-
270 cancellarij, & Regentis Cancellariæ. Et secundo loco ita disponitur: (Item, quod possit nomina, & cognomina personarum, non tamen eorum, quibus Gratiæ ac concessiones fiunt, ac beneficiorum dum tamen de corpore constet) ex qua regula patet, quod Regens Cancellariæ potest corrigere errorem nominis, & cognominis, quando constat de corpore: nunquam tamen cum error est in nomine Oratoris cui gratia fit, nam hoc sibi Papa expressè reservat. Ergo si fieri non potest correctio à Cancellario, facienda est à Papa: ergo Litteræ indigent correctione: ergo absque correctione exequi non possunt. Hæc tamen correctio fit per novam supplicationem porrigendam Sanctissimo in forma reformationis, quam ponit *Corrad. in prax. disp. lib. 7 cap.5.num.16.* & ita contra *Dianam part.1. tract.10. vers.36. Sanchez lib. 8. disp.21 num.37. Pontium de matrim. lib.8. cap 17. §.ult.num.43, Merollam tom.2.disp.4.cap.6.num. 374. Corrad. d.cap.5 à num.10. cum sequentibus,* & ante ipsum *Lotter.lib.3. quæst.34. per totam, Amayden.lib.1.cap,10.num.4.* ubi docet, quod Regens Cancellariæ potest corrigere Litteras, quando erratum fuisset in una littera nominis, vel cognominis, & etiam in nomine sive cognomine illius ob cujus obitum fit impetratio, nec non in invocatione, denominatione loco, loci & similibus, quando tamen correctio non mutaret statum rei, & ex alijs constaret de identitate, & ideo prædictorum correctio datur seorsim non omnium simul, in quo maximam adhibendam diligentiam, nam aliàs posset fieri præjudiciũ partibus, & Cancellariæ, ac Datariæ aptando errorem per viam correctionis, qui requirat *perinde valere.*

271 Et quamvis *Rota in Calaguritana beneficij 19. Iunij 1651. coram Eminentissimo Celso penes ipsum*

ipsum 126.num.3. dixerit, quod error nominis, vel cognominis non attenditur, quando ex alijs circumstantijs constat de veritate, attamen *Rota* loquitur non de errore in hujusmodi materia, ex quibus gratia fit, sed cum sumus in Judicialibus, ut legenti patet.

Dicit tamen *Lotter. loco cit. num. 17.* quod quo-
272 tiescunque in nomine proprio ejus cui Gratia est facta erratum est, relinquitur Judici, cui res tota committitur, nam potest etiam hoc casu dari aliqua circumstantia facti, quæ omnem doli suspicionem abstergat, & convincat per meram ignorantiam erratum fuisse, indeque gratia non corruat, sed sustineatur in mente concedentis; & exemplum adducit *Lotter. in una Midonien. Archidiaconatus 1 Julij 1616. coram Vbaldo*, in qua causa cum esset signata supplicatio super Coadjutoria cum futura successione, & Litteræ expeditæ nominatum D. Francisco, cum tamen non Franciscus, sed Ferdinandus ad hoc dedisset mandatum, quia causa erroris deprehendebatus, & abbreviatura qua nomen Ferdinandi in mandaro Procuratorio fuerat scriptum: sed adverte ne termini confundantur, aliud enim est dicere, quod
273 Gratia corruat ex errore facto in explicatione nominis, aliud est quod Litteræ non possint exequi, cum in nomine ejus cui facta est Gratia erratum est, antequam corrigatur, certum enim est quod, cum dolo, & ex proposito error contigit Gratia invalida potest esse, at cum error in nomine contigit ex ignorantia dicimus quod Litteræ non possint exequi absque correctione, & nova reformatione, quamvis Gratia facta non sit nulla, quia error aliunde, quam per malitiam contigit, sive enim Gratia sit nulla, sive valida, semper quando error contigit in nomine, & cognomine Oratoris cui facta est gratia, Litteræ non possunt exequi absque correctione, quæ per novam Gratiam, sive per novam supplicationem sunt corrigendæ.

Illud tamen est omninò advertendum, quod
274 quandoque nomina sunt similia, ut sunt Bernardus Bernardinus, Antonius Antoninus, si enim committatur aliquis error circa hæc, ut cum pro Antonino scribatur Antonius, vel pro Bernardo Bernardinus, sic vice versa, tunc talis error non erit habendus in consideratione, *Lotter. loco cit.* qui loquitur in Beneficialibus materijs, *Corrad. lib. 7. cap. 5. n. 8.* qui loquitur in materia dispensationum, si cum quis duplici vocatus nomine, nempe Joannes Antonius, Joannes Petrus, vel alio simili, non opus est, ut utrumque nomen exprimatur, sed sufficit si unum tantum exprimitur, *Corrad. loco cit.*

Nomini proprio statim subjicitur qualitas cle-
275 ricatus, quod scilicet Orator clericali Ordine sit insignitus, quæ qualitas de stylo exprimenda est, nec aliàs supplicationes de Beneficijs admittuntur. *Paris. de resig. lib. 4. quæst. 2. num. 9. Lotter. lib. 3. quæst. 35 in principio*, *Corrad. lib. 1. prax. benef. cap. 5. num. 108. & 122.* ita ut Gratia de beneficio, cum petitur à laico, si conceditur, si tunc clericus non sit, est nulla, & subreptitia etiam si postea qualitas superveniat, nam hæc qualitas est requisita à principio impetrationis, & tempore Gratiæ, ut *Paris. & Corra. loco cit.* de qua re etiam diccmus nuper: ubi verò quis in supplicatione se clericum nominaverit, cum talis non fuerit, sed laicus, & sic nulliter beneficium obtinuit, sive ordinaria, sive Apostolica authoritate, tunc petenda est nova provisio, sive Gratia revalidatoria, pro qua impetranda porrigitur nova supplicatio Sanctissimo, cujus formulam adducit *Corrad. loco cit. d. lib. 1. prax. benef. cap. 6. num. 133. & 134.* de qua Gratia revalidatoria dicemus suo loco infra, si Deus ita digneur.

276 Nec sufficit ut Clericus quis existat ordinatus, verùm oportet ut exercitium habeat clericatus, nam si exequutione Ordinum careat non poterit recipere beneficium, unde cum fuerit quis ordinatus ab alieno Episcopo sine litteris dimissorialibus, vel aliàs malè ordinatus, ac propterea exercitio, & exequutione Ordinum careat, non poterit beneficium assequi, quamvis re vera ordinē susceperit clericalem, & facta collatio non tenet: benè tamen verum est, quod quando exequutio ordinis suspenditur ad beneplacitum proprij Episcopi, quia ab alieno est ordinatus, & proprius Episcopus concesserit ratihabitionem, post hanc poterit fieri collatio illi Clerico sic male ordinato, ut de omnibus loquitur *Corrad. d. c. 5. à num. 147.* imò clericus malè promotus, & cum non à proprio Episcopo Clericatum obtinuit, nec pensionis erit
277 capax, *Tond. de pens. cap. 31. num. 4. & 5.* non solum & beneficium, sed etiam pensio pernecesse supponit clericatum, *Corrad. loco cit.* qui etiam de stylo Curiæ loquitur, & dicit, quod dictus stylus tenaciter servatur, *ibidem n. 163. Tond. de pens. cap. 17. n. 15.* & alij communiter Doctores, licèt ex privilegio Papæ aliter sit dicendum, Papa enim omnia potest. & eodem modo erit nulla pensio reservata laico, qui clericum se asserebat sicut de beneficio diximus, *Corrad loco cit. n. 166.* sicuti, cum quis in alium ex privilegio transfert pensiones, oportet, ut translatarius sit Clericus de tempore translationis, aliàs nulla translatio, *Corrad loco cit. Tond. cap. 31. n. 2.* & adest *decisio coram Ludovis. 18. num. 5.*

278 Quandoque tamen pensiones reservantur in abstracto pro personis nominandis, prout sæpe contingit in pensionibus, quæ reservantur super fructibus mensarum Episcopalium ad Regiam præsentationem in hoc Regno nostro Neapolitano, & tunc non erit necesse, quod persona nominata habeat clericatum tempore reservationis, sed eo tempore, quo Gratia effectuatur, & perficitur, non obstante, quod Litteræ expediantur sub data reservationis, & in illis clericus nominetur, quod dixit *Rota in Abulensi pensionis coram Lancellotto*, de quo meminit *Corradus cit. num. 172.* & quamvis *Garz. in add. ad primam partem cap. 5. num. 16.* contrarium teneat, quia Litteræ reservationis pen-
279 sionis sunt ad favorem talis, uti clerici, & cum data Cedulæ consistorialis in qua reservantur, & sic oporteat esse Clericum de tali tempore, attamen *Corradus loco citato vers. ego*, dicit, quod à decisionibus Rotalibus in dicta materia emanatis nunquam discederet, & sequendas esse existimat, quia quando hujusmodi pensiones reservantur super dictis fructibus ad illius favorem, qui tunc temporis non esset insignitus clericali tonsura, sufficit ut tempore nominationis clericus reperiatus, & hujus nominationis formulam affert *Corradus*, qui etiam dicit, quod quandoque hujusmodi reservationes etiam in vim Cedulæ Consistorialis expeduntur

etiam ad favorem illius, qui nec tempore nominationis erat Clericus, & tunc cum clausula *ex nunc, pro ut ex tunc*, & è contra, postquam Clericali charactere fuit insignitus: de efficacia hujus clausulæ latè discurrit ibidem *Corrad.* & tandem firmat, quod pensio reservata laico cum dicta clausula non potest exigi à pensionario, nisi postquam effectus fuerit clericus, & ex tunc tantum illius reservatio sumit vigorem, & non antea, quoad illius executione. Vide ipsum *à n.* 176. usq; 192

280 Debet exprimere impetrans si ei desit aliqua qualitas requisita ad beneficium, quod impetrat, veluti si non habet ætatem requisitam, ut in *cap. si eo tempore de rescriptis in* 6. taciturnitas enim, & defectus ætatis causat subreptionem, *Tuscus litt. S*
281 *num.* 36. & tunc non sufficit exprimere ætatem, sed debet petere dispensationem explicitè, nam expressio ætatis non importat dispensationem, *Rota in Monasterien. Canonicatus* 10. *Iunij* 1648. *coram Ghislerio* 205. *num.* 17. & 18. *part.* 10. *recent.*
282 Circa quod est sciendum, quod ætas in beneficijs simplicibus debet esse quatuordecim annorum, ut in *Trident. sess.* 25. *cap.* 6. quod locum sibi vendicat etiam in illis, quæ sunt de jurepatronatus, *Corrad. lib.* 4. *prax. dispens. cap.* 2. *numer.* 9. & *in prax. benefic lib.* 4. *cap.* 6. *numer.* 9. *Vivian. part.* 2. *lib.* 6. *cap.* 6. *num.* 8. & alij communiter, qui loquuntur de praxi; & notandum, quod ætatis defectus præcisè est exprimendus, nempe annus, &
283 mensis, nec attenditur illa particula *circa*, *Corrad. d. cap.* 2. *num.* 27. & tunc petenda est provisio à
284 Sede Apostolica, nam non datur dispensatio in
285 genere, *Corrad. d. c.* 2. *in principio.* Sicuti petenda est institutio à Papa cum beneficium est de jurepatronatus, *Corrad. lib.* 4. *prax. disp. cap.* 2. *num.* 10 poterit tamen minor præsentari sub hac conditione impetrandi dispensationem à Summo Pontifice, nec hoc erit præsentare scienter indignum, & inhabilem, nec ex eo patronus privabitur, quia præsentatio fit, cum hac conditione impetrandi dispensationem: quatenus verò non obtinebitur infra tempus de novo saltem cumulando poterit
286 patronus præsentáre, nec fit devolutio nisi elapsum fuerit tempus ei concessum, *Vivian. de jurepatronatus par.* 2. *lib.* 6. *cap.* 6. *num.* 19. *Corrad. dict. cap.* 2. *n.* 14. 15. & 16.

287 Hæc dispensatio difficilius datur in anno remotiori, quam in propinquiore: pro nepotibus autem S. R. E. Cardinalium datur in remotiori anno, veluti septimo, vel octavo, pro cæteris verò nobilibus ad summum ad annum, *Corrad. in prax. benef. lib.* 4. *cap.* 6. *à nu.* 9. *cum sequentibus*, & cum beneficium est jurispatronatus solet dispensari
288 cum consanguineo compatronorum si fuerit instituendus in nono, vel decimo anno, *Vivian loco cit. cap.* 6. *n.* 8. *Corrad. in prax. disp. lib.* 4. *c.* 2. *n.* 9.

289 Semper tamen tunc supponitur habilitas, & etiam exprimitur ad recitandum Divinum Officium, *Corrad. tam d. lib.* 4. *prax. dispens. cap.* 2. *num.* 49. *quam in prax. benef. lib.* 4. *cap.* 6. *sub num.* 12. *vers. & in proposito*, nam dispensatus simpliciter super ætate non censetur dispensatus in officio, latè *Corrad. loco cit.*

290 Et cum quis est provisus de beneficio, quod habet annexum Ordinem Presbyteratus additur clausula sive decretum, quod Orator, cum primum ad ætatem legitimam Ordinem quemcumque sacrum suscipiendi pervenerit, proximis inde temporibus ordinem, quem ætas postulaverit videlicet Subdiaconatum, Diaconatum, & Presbyteratum suscipere omninò teneatur; alioquin eo deficiente in quibuslibet temporibus prædictis, beneficium ipsum vacare censeatur eo ipso. Et cum est beneficium Canonicatus, vel Dignitas, quod requirat servitium personale, additur etiam (& interim eisdem Canonicatui, & præbendæ ne debitis fraudentur obsequijs per substitutum, seu
291 Sacerdotem idoneum ab Ordinario loci, seu Capitulo dictæ Ecclesiæ approbandum deservire personaliter teneatur. *Corrad d. lib.* 4 *cap.* 2. *num.* 30. & 31. & *Amayden. lib.* 1. *cap.* 16. §. 1. *num.* 37. & 38. Canonicos enim nón Sacerdotes posse per alios eorum Officium implere dixit quoque *Rota par.* 14. *recent. dec.* 169. *n.* 9.

292 Hæc ætas annorum quatuordecim sufficit, ut sit cœpta, ut unanimiter asseruot Scribentes, ut videre est *Gonzalez glos.* 5. *n.* 95. *Garz. part.* 7. *cap.* 4. *num.* 11, *Barbos. ad Trident. sess.* 23. *cap.* 6. *de reform.* & *de potestate Episcopi, alleg.* 71. *nu.* 37. *Hier. Campan. in divers. Iuris Canonici rub.* 7. *cap.* 6. *Pax Iordanus tom.* 2. *lib.* 10. *tit.* 20. *Corrad. in prax. disp. lib.* 4 *cap.* 1. *num* 10. & *in prax. benef. lib.* 4. *cap.* 6.
293 *num.* 22, & alios; quæ ætas etiam sufficit ad obtinendum Canonicatum in Collegiata, ut communiter asserunt, etiam si illi adsit unita cura animarum accessoriè, *Pax. Iordanus loco cit. num.* 10. *Barbos. alleg.* 61. *num.* 71. *Corrad in praxi benef. lib* 2. *cap.* 12. *num* 80. *cum sequentibus*, *Rota in Nusiana Canonicatus* 13. *Martij* 1547. *coram Arguellos par.* 10. *recent. dec.* 31. & 33. quæ dicit quod hoc non fuit immutatum per Sacrum Concilium, quod procedit quando est penes Collegiatam, secus au-
294 tem si exercitium esset penes Canonicum, nam tunc debet habere ætatem legitimam, ut *Corrad. loco cit.* & *Barbos. Rota loco cit.*

295 Canonicus autem in Cathedralibus si habet annexum Ordinem Sacrum requiritur illa ætas, quam exposcit Ordo Sacer, cum verò nullum Ordinem Sacrum, tunc sufficit ætas viginti duorum annorum, ut dicunt Doctores citati, & alij, nempe, quod attingat annum vigesimum secundum suæ ætatis, cum ad minus habeat annexum Ordinem Subdiaconatus, *Rota in dict. Monasterien. Canonicatus* 205. *num.* 12. *part.* 10. *recent.* quod secus est in Canonicatibus Germaniæ ex stylo, & consuetudine Datariæ, ut in *dict. decis.* 205. *nu.* 15 Illud tamen omnino observandum est, quod requiritur ætas præscripta, non autem sufficit, ut infra annum ad illam pervenerint, nam licet detur annus ad accipiendum Ordinem Beneficio annexum, attamen debet habere tunc ætatem requisitam, verbi gratia obtinet quis Canonicatum cui annexus est Ordo Diaconalis, qui requirit ætatem viginti trium annorum inchoatorum, licet jus Canonicum concedat annum ad recipiendum talem Ordinem Diaconalem si non habet, attamen debet habere dictam ætatem tempore, quo providetur, nec sufficit, ut infra annum promoveatur ad Ordinem acquisitum videlicet Subdiaconatum, nam unum ab alio est separatum, ut expressè deciditur in *Trident. sess.* 22. *cap.* 4. *de reform* & secundū sententiam *Paris. loc. cit. n.* 14. & tenere videtur expressè *Rota in d. dec.* 205. licet tamen cōtrarium sustineant multi Doctores, inter quos *Squill. de privileg. Cleric. cap.* 4. *numer.* 65. *Grat. cap.* 5. *quæst.* 1. *numer.* 5. *Lilinc. tract.* 41. *cap.* 5. *num.*

num.28.Layman lib.4.tom 2 cap.14.num.1.verf. porro. Barbof.de poteftate Epifcop.alleg.70.nu.70.
296 qui docent fufficere, ut infra annum promoveri poffit ad illum Ordinem: fed verba Concilij videntur clara. Vide tamen *Paccium Iord. dict.loco cit.* qui rem cribrat. Poft fcripta vidi *Petrum Mariam Pafferinum* totius Ordinis Prædicatorum Procuratorem & Vicarium Generalem amiciffimum, qui hanc quæftionem latè tractat in fuo *tract.de electione cap. 25. à nu. 419.* item vidi duas
297 *decifiones Rotæ apud Eminentiffimum Celfum, primam in Lauretana Canonicatus 27.Ian.1662.num 13.* in qua decifione dicitur, quod ad obtinendum Canonicatum in Cathedrali fufficiat, ut quis de tempore provifionis compleverit annum vigefimum, & attingat vigefimum primum, & quod infra annum promoveri poffit ad Ordinem Subdiaconatus; & alteram in *Nicien.Canonicatus 12. Ian.1662.num.2.* in qua idem firmatur: prima eft apud ipfum *367. fecunda 393.* & hæc ultima fuit iterum confirmata *coram Taia 24.Martij 1664.* & habetur *p.14.rec.dec.169.* fic etiã tenet *Iord. loc.cit.*

298 Pro dignitatibus verò quibus cura animarum imminet, requiritur ætas annorum viginti quatuor completorum, ut in *Trident.feff.24.cap.12.de reform.* fic pro Curatis, feu Parochialibus Ecclefijs *cap.cum in cunctis §. .... de elect.* & in dicto *Tridentino loco cap.12.* de qua re vide *Barbof.dict.alleg. 60.Campanilem, Garz.Pacium, Filiucc.* & alios, ac etiam *Azorium inftit.moral.par.2. lib.6. cap. 5. quaeft.4.*

299 Illud etiam obfervatione dignum eft, quod difpenfatio fuper ætate ad finem obtinendi Ordinem Sacrum, nempè Presbyteratum non prodeft pro obtinenda Parochiali, veluti cum quis eft in vigefimo tertio anno non poteft obtinere Parochialem fub prætextu, quod obtinuerit Breve fuper defectu ætatis unius anni, & fic infra annum fe facit promoveri, nam requiritur certa ætas, nempe viginti quatuor annorum completorum, & difpenfatio fuper uno non extenditur ad aliud, per ea quæ dicta funt alibi.

300 Ad obtinendum autem præbendam Pœnitentialem requiritur ætas annorum quadraginta, *Trid.feff.24. cap 8.de reformatione*, quæ ætas fecundum *Corrad.in prax.benef. lib.2.cap.5.num.30 & 31.* oportet effe completa, & ante ipfum *Garz. part.7.cap.4. num. 35.* & ita etiam videtur tenere *Barbof.alleg.55.num. 9.* contrarium tamen, quod fufficiat ut fit inchoata ætas hæc docet *Azorius*
301 *part.2.lib.6.cap.5.* & alij. Et nota obiter tamen hic generaliter loquendo, quod quoties cunque requiritur ætas cum dictione *in* fufficit tunc, quod ætas fit cœpta, *Rotam Eugubina Coadiutoria coram Eminentiffimo Cerro 3.Iunij 1650.part.11.recent.dec. 48.* Et licet *Trident.* requirat, ut talis fit Doctor, vel Licentiatus, attamen cum in Diœcefi non erit
302 talis, non tenetur requirere extra Diœcefim Epifcopus, & poteft tunc alium, qui non habebit hujufmodi qualitates præficere, *Corrad.loco cit. Pac. loco cit.num.37.Barbof.dict.alleg. 55. nu.8.* & ante iftos moderniores *Garz.part.7.cap.4.n.34.* & alij paffim, quod non obfervari colligitur ex *Trident.* fi tamen extra Diœcefim elegerit, tunc oportebit, ut omnes qualitates præfcriptas à *Sacro Concilio Tridentino* habeat.

303 Ætas autem computatur à die Baptifmatis, non autem Nativitatis, ut obfervat communis ufus; nam attenditur liber Baptifmi, & ita Sacra *Rota* obfervat, *Corradus in prax. benef. dict.cap. 6. num. 23* licet à die Nativitatis computandam effe dixerit idem *Author in prax. difpenf, lib. 4. cap. 1. num. 23.*

304 Item fi habuerit aliquod aliud impedimentum quia fcilicet contraxerat irregularitatem, & fuerit difpenfatus ad Ordines, nam quia, ut diximus difpenfatus ad Ordines, non cenfetur difpenfatus ad Beneficium, ideo cum obtinet Beneficium debet hoc exprimere, alias nulla, & invalida erit impetratio tamquam fubreptitia, in quo omnes concordant, & eo magis nulla erit quando Orator erat irregularis, latè *Garz.part.7.cap.11.in principio* ubi bene dicit, quod nulla eft ipfo jure: fic cum quis eft illegitimus, & vellet obtinere plura Beneficia, vel Beneficium curatum, vel qualificatum, oportet ut petat difpenfationem Apoftolicam, nam ad unum tantum Beneficium, & ad primam
305 Tonfuram poteft difpenfari per Epifcopum, ut in *cap.1.de filijs presb.in 6.* & omnes obfervant, *Garz. part.7.cap.2.à nu.45.cum fequentibus, Amayden cap.16.num.9. Corrad.in prax.difp. lib.3. cap. 1.* & alij communiter.

306 Demum fi impetrans habuerit aliquod aliud Beneficium hoc exprimere neceffe eft, alias impetratio nulla ex capite fubreptionis, quod expreſsè jura noftra Canonica fanxerunt. *cap. fi motu proprio de præb. in 6.* cum cæteris concordantibus: hanc doctrinam latè explicat *Tufcus concl. 734.* In omni Gratia facienda eft hæc mentio, velut in Gratia *fi neutri* in fubrogatione gratuita; illud tamen obfervandum eft in hac materia, nam fi Beneficium, quod quis obtinere cupit non habeat aliam incompatibilitatem, quam illam quæ refultat ex pluralitate Beneficiorum, de qua in *Concil.Tridert. feff.24.cap. 17.* tunc fi Orator unum, vel duo poffideat Beneficia, fufficit ut in fupplicatione exprimat, quod unum, vel duo Beneficia poffideat, explicando tamen valorem eorum, ut fupra diximus, nec eft pernéceffe, ut petatur aliqua difpenfatio fuper his, ut docet ftylus, & praxis Datariæ Apoftolicæ: Beneficium autem, quod nondum effectum eft proprium non tenetur exprimere, juxta *cap. Gratia de refcriptis in 6. de qua re Pont.lib.8.cap.17.§.3.* vel cum titulus eft temporalis, puta Oeconomatus, vel Vicariatus, *Tufcus*
307 *litt.S.concl.734.num.20. & num.40.* ficut cum prima provifio primi Beneficij fuit nulla, *Rota part.10.recent.decif.205. num. 19.* fed contrarium videtur tenere *Tufcus loco cit.n.25.26.* ubi docet, quod requiritur expreffio etiam fi nullum jus habeat, & de facto poffideat, ac etiam fi prima Gratia fit fubreptitia, & nulla; fi autem aliam incompatibilitatem habeat, & primum vacat per adeptionem fecundi, juxta ea quæ fupra annotavimus
308 tunc fi utrumque confuevit retinere fimul per legitimam confuetudinem in illis Beneficijs in quibus hæc dari poteft, fufficit ut exprimatur confuetum, ut fupra diximus de Canonicatu, & Dignitate, nam abfque eo quod petatur difpenfatio fuper retentione fatis erit, ut exprimatur, quod confuetum hoc fuerit, prout habemus *decifionem apud Eminentiff.Otthob.58.* fin autem non fuit folitum & confuetum, vel fuper dicta retentione non poffit dari confuetudo retinendi fimul, ut in duabus dignitatibus, vel duobus canonicatibus, vel duarũ Dignitatum de quibus vide *Garz. part. 11. cap. 5.*

etiam ad favorem illius, qui nec tempore nominationis erat Clericus, & tunc cum clausula *ex nunc, pro ut ex tunc*, & è contra, postquam Clericali charactere fuit insignitus: de efficacia hujus clausulæ latè discurrit ibidem *Corrad.* & tandem firmat, quod pensio reservata laico cum dicta clausula non potest exigi à pensionario, nisi postquam effectus fuerit clericus, & ex tunc tantum illius reservatio sumit vigorem, & non antea, quoad illius exequutionē, Vide ipsum *à n. 176. usq; 192*

280 Debet exprimere impetrans si ei desit aliqua qualitas requisita ad beneficium, quod impetrat, veluti si non habet ætatem requisitam, ut in *cap. si eo tempore de rescriptis in 6.* taciturnitas enim, & defectus ætatis causat subreptionem, *Tuscus litt. S*
281 *num. 36.* & tunc non sufficit exprimere ætatem, sed debet petere dispensationem explicitè, nam expressio ætatis non importat dispensationem, *Rota in Monasterien. Canonicatus 10. Iunij 1648. coram Ghislerio 205. num. 17. & 18. part. 10. recent.*
282 Circa quod est sciendum, quod ætas in beneficijs simplicibus debet esse quatuordecim annorum, ut in *Trident. sess. 25. cap. 6.* quod locum sibi vendicat etiam in illis, quæ sunt de jurepatronatus, *Corrad. lib. 4. prax. dispens. cap. 2. numer. 9. & in prax. benefic. lib. 4. cap. 6. numer. 9. Vivian. part. 2. lib. 6. cap. 6. num. 8.* & alij communiter, qui loquuntur de praxi; & notandum, quod ætatis defectus præcisè est exprimendus, nempe annus, &
283 mensis, nec attenditur illa particula *circa*, Corrad. *d. cap. 2. num. 27.* & tunc petenda est provisio à
284 Sede Apostolica, nam non datur dispensatio in
285 genere, *Corrad. d. c. 2. in principio.* Sicuti petenda est institutio à Papa cum beneficium est de jurepatronatus, *Corrad. lib. 4. prax. disp. cap. 2. num. 10* poterit tamen minor præsentari sub hac conditione impetrandi dispensationem à Summo Pontifice, nec hoc erit præsentare scienter indignum, & inhabilem, nec ex eo patronus privabitur, quia præsentatio fit, cum hac conditione impetrandi dispensationem: quatenus verò non obtinebitur infra tempus de novo saltem cumulando poterit
286 patronus præsentare, nec fit devolutio nisi elapsum fuerit tempus ei concessum, *Vivian. de jurepatronatus par. 2. lib. 6. cap. 6. num. 19. Corrad. dict. cap. 2. n. 14. 15. & 16.*

287 Hæc dispensatio difficilius datur in anno remotiori, quam in propinquiore: pro nepotibus autem S. R. E. Cardinalium datur in remotiori anno, veluti septimo, vel octavo, pro cæteris verò nobilibus ad summum ad annum, *Corrad. in prax. benef. lib. 4. cap. 6. à nu. 9. cum sequentibus*, & cum beneficium est jurispatronatus solet dispensari
288 cum consanguineo compatronorum si fuerit instituendus in nono, vel decimo anno, *Vivian. loco cit. cap. 6. n. 8. Corrad. in prax. disp. lib. 4. c. 2. n. 9.*

289 Semper tamen tunc supponitur habilitas, & etiam exprimitur ad recitandum Divinum Officium, *Corrad. tam d. lib. 4. prax. dispens. cap. 2. num. 49. quam in prax. benef. lib. 4. cap. 6. sub num. 12. vers. & in proposito*, nam dispensatus simpliciter super ætate non censetur dispensatus in officio, latè *Corrad. loco cit.*

290 Et cum quis est provisus de beneficio, quod habet annexum Ordinem Presbyteratus additur clausula sive decretum, quod Orator, cum primum ad ætatem legitimam Ordinem quemcumque sacrum suscipiendi pervenerit, proximis inde temporibus ordinem, quem ætas postulaverit videlicet Subdiaconatum, Diaconatum, & Presbyteratum suscipere omninò teneatur; alioquin eo deficiente in quibuslibet temporibus prædictis, beneficium ipsum vacare censeatur eo ipso. Et cum est beneficium Canonicatus, vel Dignitas, quod requirat servitium personale, additur etiam (& interim eisdem Canonicatui, & præbendæ ne debitis fraudentur obsequijs per substitutum, seu
291 Sacerdotem idoneum ab Ordinario loci, seu Capitulo dictæ Ecclesiæ approbandum deservire personaliter teneatur, *Corrad. d. lib. 4. cap. 2. num. 30. & 31. & Amayden. lib. 1. cap. 16. §. 1. num. 37. & 38.* Canonicos enim nōn Sacerdotes posse per alios eorum Officium implere dixit quoque *Rota par. 14. recent. dec. 169. n. 9.*

292 Hæc ætas annorum quatuordecim sufficit, ut
sit cœpta, ut unanimiter asserunt Scribentes, ut videre est Gonzalez *glos. 5. n. 95. Garz. part. 7. cap. 4. num. 11, Barbos. ad Trident. sess. 23. cap. 6. de reform. & de potestate Episcopi, alleg. 71. nu. 37. Hier. Campan. in divers. Iuris Canonici rub. 7. cap. 6. Pax Iordanus tom. 2. lib. 10. tit. 20. Corrad. in prax. disp. lib. 4. cap. 1. num 10. & in prax. benef. lib. 4. cap. 6.*
293 *num. 22*, & alios; quæ ætas etiam sufficit ad obtinendum Canonicatum in Collegiata, ut communiter asserunt, etiam si illi adsit unita cura animarum accessoriè, *Pax. Iordanus loco cit. num. 10. Barbos. alleg. 61. num. 71. Corrad in praxi benef. lib 2. cap. 12. num 80. cum sequentibus, Rota in Nusiana Canonicatus 11. Martij 1547. coram Argnelles par. 10. recent. dec. 31. & 33.* quæ dicit quod hoc non fuit immutatum per Sacrum Concilium; quod procedit quando est penes Collegiatam, secus au-
294 tem si exercitium esset penes Canonicum, nam tunc debet habere ætatem legitimam, ut *Corrad. loco cit. & Barbos. Rota loco cit.*

295 Canonicus autem in Cathedralibus si habet annexum Ordinem Sacrum requiritur illa ætas, quam exposcit Ordo Sacer, cum verò nullum Ordinem Sacrum, tunc sufficit ætas viginti duorum annorum, ut dicunt Doctores citati, & alij, nempe, quod attingat annum vigesimum secundum suæ ætatis, cum ad minus habeat annexum Ordinem Subdiaconatus, *Rota in dict. Monasterien. Canonicatus 205. num. 12. part. 10. recent.* quod secus est in Canonicatibus Germaniæ ex stylo, & consuetudine Datariæ, ut in *dict. decis. 205. nu. 15* Illud tamen omnino observandum est, quod requiritur ætas præscripta, non autem sufficit, ut infra annum ad illam pervenerint, nam licet detur annus ad accipiendum Ordinem Beneficio annexum, attamen debet habere tunc ætatem requisitam, verbi gratia obtinet quis Canonicatum cui annexus est Ordo Diaconalis, qui requirit ætatem viginti trium annorum inchoatorum, licet jus Canonicum concedat annum ad recipiendum talem Ordinem Diaconalem si non habet, attamen debet habere dictam ætatem tempore, quo providetur, nec sufficit, ut infra annum promoveatur ad Ordinem acquisitum videlicet Subdiaconatum, nam unum ab alio est separatum, ut expressè deciditur in *Trident. sess. 22. cap. 4. de reform* & secundū sententiam *Paris. loc. cit. n. 14.* & tenere videtur expressè *Rota in d. dec. 205.* licet tamen cōtrarium sustineant multi Doctores, inter quos *Squill. de privileg. Cleric. cap. 4. numer. 65. Grat. cap. 5. quæst. 1, numer. 5. Filluc. tract. 41. cap. 5. num.*

num.28. Layman lib.4.tom 2 cap.14.num.1.vers. porro. Barbos. de potestate Episcopi.alleg.70.nu.70.
296 qui docent sufficere, ut infra annum promoveri
possit ad illum Ordinem: sed verba Concilij videntur clara, Vide tamen *Paccium Iord. dict. loco cit.* qui rem cribrat. Post scripta vidi *Petrum Mariam Passerinum* totius Ordinis Prædicatorum Procuratorem & Vicarium Generalem amicissimum, qui hanc quæstionem latè tractat in suo *tract. de electione cap. 25. à nu.419.* item vidi duas
297 *decisiones Rotæ apud Eminentissimum Celsum, primam in Lauretana Canonicatus 27. Ian.1662. num* 13. in qua decisione dicitur, quod ad obtinendum Canonicatum in Cathedrali sufficiat, ut quis de tempore provisionis compleverit annum vigesimum, & attingat vigesimum primum, & quod infra annum promoveri possit ad Ordinem Subdiaconatus; & alteram in *Nicien. Canonicatus 12. Ian.1662. num.2.* in qua idem firmatur: prima est apud ipsum 367. *secunda* 393. & hæc ultima fuit iterum confirmata *coram Tua 24. Martij 1664.* & habetur *p.14. rec. dec.169.* sic etiā tenet *Iord. loc. cit.*
298 Pro dignitatibus verò quibus cura animarum imminet, requiritur ætas annorum viginti quatuor completorum, ut in *Trident. sess. 24. cap.12. de reform.* sic pro Curatis, seu Parochialibus Ecclesijs *cap. cum in cunctis* §.... *de elect.* & in dicto *Tridentino loco cap.12.* de qua re vide *Barbos. dict. alleg.* 60. *Campanilem, Garz. Paccium, Filiucc.* & alios, ac etiam *Azorium instit. moral. par.2. lib.6. cap. 5. quæst.4.*
299 Illud etiam observatione dignum est, quod dispensatio super ætate ad finem obtinendi Ordinem Sacrum, nempè Presbyteratum non prodest pro obtinenda Parochiali, veluti cum quis est in vigesimo tertio anno non potest obtinere Parochialem sub prætextu, quod obtinuerit Breve super defectu ætatis unius anni, & sic infra annum se fecit promoveri, nam requiritur certa ætas, nempe viginti quatuor annorum completorum, & dispensatio super uno non extenditur ad aliud, per ea quæ dicta sunt alibi.
300 Ad obtinendum autem præbendam Pœnitentialem requiritur ætas annorum quadraginta, *Trid. sess.24. cap.8. de reformatione*, quæ ætas secundum *Corrad. in prax. benef. lib.2. cap.5. num.30 & 31.* oportet esse completa, & ante ipsum *Garz. part.7. cap.4. num. 35.* & ita etiam videtur tenere *Barbos. alleg.55. num. 9.* contrarium tamen, quod sufficiat ut sit inchoata ætas hæc docet *Azorius*
301 *part.2. lib.6. cap.5.* & alij. Et nota obiter tamen hic generaliter loquendo, quod quotiescunque requiritur ætas cum dictione *in* sufficit tunc, quod ætas sit cœpta, *Rota in Eugubina Coadiutoriæ coram Eminentissimo Cerro 3. Iunij 1650. part.11. recent. dec.* 48. Et licet *Trident.* requirat, ut talis sit Doctor, vel Licentiatus, attamen cum in Diœcesi non erit
302 talis, non tenetur requirere extra Diœcesim Episcopus, & potest tunc alium, qui non habebit hujusmodi qualitates præficere, *Corrad. loco cit. Pac. loco cit. num.37. Barbos. dict. alleg. 55. nu.8.* & ante istos moderniores *Garz. part.7. cap.4. n.34.* & alij passim, quod non observari colligitur ex *Trident.* si tamen extra Diœcesim elegerit, tunc oportebit, ut omnes qualitates præscriptas à *Sacro Concilio Tridentino* habeat.
303 Ætas autem computatur à die Baptismatis, non autem Nativitatis, ut observat communis usus; nam attenditur liber Baptismi, & ita Sacra *Rota* observat, *Corradus in prax. benef. dict. cap. 6. num. 23* licet à die Nativitatis computandam esse dixerit idem *Author in prax. dispens. lib. 4. cap. 1. num. 23.*
304 Item si habuerit aliquod aliud impedimentum quia scilicet contraxerat irregularitatem, & fuerit dispensatus ad Ordines, nam quia, ut diximus dispensatus ad Ordines, non censetur dispensatus ad Beneficium, ideo cum obtinet Beneficium debet hoc exprimere, alias nulla, & invalida erit impetratio tamquam subreptitia, in quo omnes concordant, & eo magis nulla erit quando Orator erat irregularis, latè *Garz. part.7. cap.11. in principio* ubi bene dicit, quod nulla est ipso iure: sic cum quis est illegitimus, & vellet obtinere plura Beneficia, vel Beneficium curatum, vel qualificatum, oportet ut petat dispensationem Apostolicam, nam ad unum tantum Beneficium, & ad primam
305 Tonsuram potest dispensari per Episcopum, ut in *cap.1. de filiis presb. in 6.* & omnes observant, *Garz. part.7. cap.2. à nu.45. cum sequentibus, Amaydene cap.16. num.9. Corrad. in prax. disp. lib.3. cap. 1.* & alij communiter.
306 Demum si impetrans habuerit aliquod aliud Beneficium hoc exprimere necesse est, alias impetratio nulla ex capite subreptionis, quod expressè iura nostra Canonica sanxerunt. *cap. si motu proprio de preb. in 6.* cum cæteris concordantibus: hanc doctrinam latè explicat *Tuscus concl. 734.* In omni Gratia facienda est hæc mentio, velut in Gratia *si neutri* in subrogatione gratiosa, illud tamen observandum est in hac materia, nam si Beneficium, quod quis obtinere cupit non habeat aliam incompatibilitatem, quam illam quæ resultat ex pluralitate Beneficiorum, de qua in *Concil. Trident. sess. 24. cap. 17.* tunc si Orator unum, vel duo possideat Beneficia, sufficit ut in supplicatione exprimat, quod unum, vel duo Beneficia possideat, explicando tamen valorem eorum, ut supra diximus, nec est peroecesse, ut petatur aliqua dispensatio super his, ut docet stylus, & praxis Datariæ Apostolicæ: Beneficium autem, quod nondum effectum est proprium non tenetur exprimere, juxta *cap. Gratia de rescriptis in 6. de qua re Pont. lib.8. cap.17. §.3.* vel cum titulus est temporalis, puta Oeconomatus, vel Vicariatus, *Tuscus*
307 *litt. S. concl. 734. num.20. & num.40.* sicut cum prima provisio primi Beneficij fuit nulla, *Rota part.10. recent. decis.205. num.19.* sed contrarium videtur tenere *Tuscus loco cit. n.25.26.* ubi docet, quod requiritur expressio etiam si nullum jus habeat, & de facto possideat, ac etiam si prima Gratia sit subreptitia, & nulla; si autem aliam incompatibilitatem habeat, & primum vacat per adeptionem secundi, juxta ea quæ supra annotavimus
308 tunc si utrumque consuevit retinere simul per legitimam consuetudinem in illis Beneficijs in quibus hæc dari potest, sufficit ut exprimatur consuetum, ut supra diximus de Canonicatu, & Dignitate, nam absque eo quod petatur dispensatio super retentione satis erit, ut exprimatur, quod consuetum hoc fuerit, prout habemus *decisionem apud Eminentiss. Otthob.58.* sin autem non fuit solitum & consuetum, vel super dicta retentione non possit dari consuetudo retinendi simul, ut in duabus dignitatibus, vel duobus canonicatibus, vel duarū Dignitatum de quibus vide *Garz. part. 11. cap. 5.*

tonc oportet,ut petatur dispensatio si Orator prætendit utrumque retinere, oam omnis incompatibilitas tollitur per dispensationem, ut in *cap. dudum, 2. §. not igitur de elect.* quod haud sine vilipendio Ponoficiæ potestatis negari nequit; qui autem retinere vult vigore dispensationis oportet, ut illam exhibeat, *Rota apud Amatum Dunozett. 764. & 811.* in foro externo non prodest sola supplicatio signata, sed requiritur, ut Litteræ expediantur, quod clarè deciditur in *Constuntione Julij III. Rota par. 12. recent. dec. 121. n. 29. 30. & 31.* non oportet tamen petere dispensationem cum incompatibilitas consurgit ex cura habituali, juxta *decisionem Eminentissimi Otthob. 58. n. 12.*

311 In his tamen dispensationibus super retentione incompatibilium quandoque facilis, quandoque difficilis redditur Dataria Apostolica.

312 Solet autem Dataria Apostolica sæpe dispensare, ut quis Canonicatum in Cathedrali, vel Collegiata simul cum Parochiali Ecclesia retineat, & tunc cum Clausula *dummodo servitia non ita concurrant quominus utrique deservire commode possit*, & correspondet hæc clausula assertioni, seu narrativæ quam facit pars, quod Parochia p rum distat à Cathedrali, vel Collegiata Ecclesia, & commodè utrique inservire poterit, & apponitur etiam clausula, quod dictus Orator in dicta Parochiali quamdiu illam obtinuerit personaliter residere, nec quicquam ex debito illius, & necessario servitio, & Officio prætermittere debeat, & pro illis diebus, & horis quibus Ecclesiæ Cathedrali, & Collegiatæ nomine dicti Canonicatus, & præbendæ non inservierit distributiones quotidianas amittat, *Rota apud dictum Eminentissimum Otthob. dict. decis. 58. numer. 21.* & dispensatus ad ista duo incompatibilia censetur dispensatus à residentia unius in diebus solemnibus, *numer. 23.* Vidi ego in mea Patria sæpè practicari hanc dispensationem cum nonnullis, qui fuerunt & Parochi, & Canooici in Cathedrali Ecclesia, quia Parochiæ parum distant à Cathedrali, & quia in Cathedrali oon est servitium quotidianum recitationis horarum Canonicarum, sed certo anni tempore, & hoc à paocis ab hinc annis, nempè à tempore Præsulatus quam Illustrissimi, & Reverendissimi D. Hyeronimi Lanfranchi viri numqoam satis laudati; hic enim introduxit recitationem horarum Canonicarum in Quadragesima, & certis alijs diebus; dispensat etiam ad duos Canonicatus, unum in Cathedrali, alium in Collegiata ratione tenuitatis fructuum, de quibus & alij, vide *Amayden lib. 1. §. 3. á numer. 23. cum sequentibus.*

313 In resignationibus Beneficiorum illud omnino servandum est, quod sæpe diximus, nempe si ad illius titulum resignans Ordines Sacros recipit exprimi necesse est, sic si resignatarius est nepos, vel frater exprimi etiam debet, ut docet *stylus* Datariæ, & hæc ultra expressa, quæ hactenus cumulavimus omninò exprimenda, ne Gratia sit subreptitia.

314 Cum verò quis timet titulum, seu provisionem posse inficiari, & de subreptione, vel obreptione redargui in his, quæ substantiam Gratiæ concernunt, debet esse sollicitus, ne ab alio eludatur per aliam impetrationem, nam si subreptio objiciatur ex taciturnitate perpendendæ erunt clausulæ principales insertæ in secunda parte supplicationis, utrum earum vigore possit fieri expressio eius, quod prætenditur prætermissum ex qua prætermissione subreptio oriri potest? nam si clausulæ sunt tales ex quibus talis expressio fieri potest, utique subreptio cessat, oam non potest dici Gratia subreptitia cum continet clausulis quarum vigore id exprimitur, quod non omissum vitiaret, juxta *decisionem Rotæ penes Ludovis. 150. n. 7.* quod solum ex clausula generali exprimendi fieri posse
315 ait *Lotter. lib. 2. quæst. 54. num. 45.* quia clausulæ derogatoriæ non tollunt defectum intentionis, sed duntaxat obstaculum, quod expressius fieri potest: quapropter, ut tolli possit hic defectus recurrendum est ad supplicationem, nec statur Litteris, *Ludovis. dec. 108. n. 11.* ibique latissimè *Beltram. num. 16. Lotter. loco cit.*

316 Sed si subreptio, vel obreptio clara, & evidens, & Litteræ fuerunt nullæ, opus est nova impetratione, & collatione secundum *Lotter. lib. 2. quæst. 54. num. 53. & Amayden lib. 1. cap. 8. de reformatione in principio*: cum verò subreptio, vel obreptio de qua animadvertit impetrans non est de illa specie, quæ defectum intentionis implicet necessario, sed tantum possibiliter, tunc poterit sibi consulere per rescriptum reformatorium, seu per reformationem, *Lotter. dict. lib. 2. quæst. 54. num. 97.* quod quidem locum habet, cum Litteræ non sunt adhuc expeditæ, sed solum supplicatio est registrata, *Lotter. loco cit. & Amayden dict. cap. 8.* quibus adde *Corrad. in prax. disp. lib. 8. cap. 5. num. 56. & 57.* nec vigore hujus rescripti possunt aliquo modo corrigi Litteræ jam expeditæ, ut *Corrad. num. 58.* dicitur enim reformatio, seu reformatorium
317 rescriptum per quod reformatur supplicatio cum præinsertione alterius supplicationis signatæ cui subnectitur id in quo præinserta reformari petitur, & fit hæc præinsertio, ut Papa intelligat defectum prioris, *Lotter. loco cit. num. 48. Amayden cap. 8.* qui exemplum, & formam ponit: duo tamen supponit rescriptum reformatorium nempe Litteras non fuisse expeditas, *Lotter. num. 47. & Amayden in principio capitis 8.* & Gratiam fuisse validam, etiam *Amayden numer. 7.* reformatio enim non habet locum ubi Gratia nulla est in sub-
318 stantia, quod ex ipso vocabulo patet evidenter, & huic novæ supplicationi cum præinserta apponitur nova data, & non utitur illa data præinsertæ supplicationis, sed nova, quia non extendit Gratiam, & sic non est opus retrahere ad initium rescipti reformati, ut dicit *Lotter*; aliquando tamen extenditur, & fit supplicatio nova in qua in corpore ponitur qualitas omissa cum eadem data primæ supplicationis in calce ponitur, cui prius, ad demonstrandum novam signaturam pro eo *cui prius* est provisum: ac propterea recipit datam præcedentis supplicationis signatæ à qua dependet, quod declarat *Lotter. tam loco cit. quam eodem lib. 2. quæst. 13. num. 19.* quem sequitur etiam *Rota part. 11. recent. decis. 124. num. 29.* quam signaturam diversam esse à reformatione dicit *Amayden cap. 9. lib. 1.* & etiam *Lotter. dict. quæst. 54.* qui diversimodè videntur loqui: quando verò danda sit reformatio an verò Gratia cui prius, dependet ex arbitrio Officialium Datariæ, & Cancellariæ, nec est propria nostra materia: ipsos vide.

319 Opitulari etiam sibi potest impetrans cum dubitat de sua Gratia, & impetratione, alio rescripto, quod revalidatorium nuncupatur, diversum sanè

à re

à reformatorio, cum hoc nempe reformatorium ſupplicationem ſignatam, datatam, ac regiſtratam tantum ſupponit, ut diximus, Revalidatorium verò etiam Litteras deſuper expeditas ſupponit, ſed ex aliquo defectu nullas, ut ſupponit *Lotter. loco cit. Corrad.* eapreſsè in *lib. 8. diſp. cap. 5. num. 56. & 57. Amayden cap. 14. num.* 14. quod quidem dixiſſe etiam videtur *Petrus Rebuffus in prax. benef. part. 2. de reſcriptis, perinde, num. 57.*
320 *fol.* 210. dum dixit, quod hæc Gratia *perinde valere* non datur ſuper ſignatura, ſed ſuper Litteris expeditis in Litteris de Perinde valere narrandis, quia ſola ſupplicatio etiam ſignata dicitur reſioformis, & imperfecta ante Litterarum confectionem; ſed idem Doctor *num. 26.* contrarium tenuiſſe expreſsè videtur; magnam etiam connexionem dicit *Corrad.* habet reformatorium cum revalidatorio reſcripto, quia ambo hæc reſcripta tendunt ad Gratiam factam ſuſtentandam, reformatorium, ut omiſſum ſuppleat, vel malè expreſſum corrigat in ſupplicatione; revalidatorium verò, ſeu perinde cum jam Litteræ expeditæ ſunt, & ſicut in reformatorio, ſeu reformatione totius ſupplicationis tenor præinſeritur, in cujus calce ſola reformatio ſubditu, ita in reſcripto, ſeu Gratia Perinde narratur tenor Gratiæ prius conceſſæ, optimè *Corrad. loco citato num. 57.* qui concludit, quod ſicuti nunquam reformatio datur in Litteris jam expeditis, ſed ſuper ſupplicatione ſignata, ita etiam revalidatorium, ſeu perinde, non datur ſuper ſupplicatione ſignata, ſed tantum ſuper Litteris in totum expeditis, ac etiam *num. 18.* addit, quod nunquam vigore reſcripti reformatorij, ſeu Gratiæ reformationis corriguntur Bullæ jam expeditæ, nam Officiales in reformationibus ſemper addere ſolebant clauſulam reſtrictivam, quod ſi Litteræ in totum expeditæ fuerint vigore præſentis Gratiæ, id eſt reformationis, non corrigantur; hodie tamen iſta clauſula omittitur.

321 Invaliditas autem, ſeu dubium invaliditatis prioris Gratiæ ex duplici potiſſimum capite evenire poteſt, vel ex aliquo defectu extrinſeco, quia Gratia fuerit revocata, & eliſa virtus ex aliqua Conſtitutione, vel aliundè ex parte, & voluntate Principis, & tunc Papa reſcribit etiam valere non obſtante tali revocatoria, ac ſi emanata non fuiſſet, & vulgò dicitur, Etiam valere, optimè *Rebuff. in praxi benef. part. 2. de reſcripto etiam valere fol. mihi* 205. vel ſunt nullæ expeditæ ex parte impetrantis ob aliquam ſubreptionem, vel obreptionem, non tamen manifeſtam, & à jure communi determinatam, quo caſu opus erit nova Gratia ſecundum *Lotter.* ſed ex aliqua circumſtantia, & tunc decernit, & reſcribit *perinde valere*, *Rebuff. loco cit. Amayden. lib. 1. cap. 14.* ſed latius *Lotter. d. quæſt. 54.* hæc enim dictio eſt ſignificativa improprietatis, & fictionis, *l. ſed & ſi ff. de judicijs*, quod & facere poteſt Papa, & ſtatuere, ut actus perinde
322 valeat, ac ſi jure factus eſſet: per hanc enim Gratiam Papa facit, ut ipſa prior Gratia valeat, ac ſi valida fuiſſet tempore impetrationis, *Corrad. libr. 8. prax. diſpenſ. cap. 8. num. 40.* qui loquitur in materia diſpenſ. Matrim.

323 Hujus Gratiæ revalidatoriæ tota vis, & fundamentum conſiſtit in invaliditate primarum Litterarum, quę petuntur confirmari ob aliquem defectum commiſſum, ob probabilem ignorantiam admiſſum, qui defectus talis non ſit, qui traheret, vel retraheret Principem, ſeu Papam à conceſſione, nec extendit, ſed ſimpliciter confirmat Gratiā, quod ex ipſo reſcripti nomine patet perinde valere latius, & melius, *Lotter. dict. lib. 2. quæſt. 54. n. 54. cum ſequentibus*, quapropter retrotrahitur hæc Gratia ad tempus primæ impetrationis ſuſcitando ſpiritum primi reſcripti, ſeu primarum Litterarum, ut dicunt omnes Doctores, qui de hac re loquuntur: vivificat enim ſpiritum, & animam primæ Gratiæ, *Rota apud Buratt. dec. 708. num. 7. Lotter. loco cit. num. 59. 60. & 61. Amayden. loco cit. dict. cap. 14.* & ſapit novam Gratiam, quod idem
324 ſentire videtur, *Rota part. 3. rec. dec. 266. num. 3.* ubi dicit non eſſe Gratiam totaliter novam, ſed quoddam adjumentum primæ, & ſequitur *Tond. part. 2. cap. 154. num.* 10. ſic licet ſit primæ revalidatoria, eſt tamen nova Gratia cum non ſit primæ acceſſoria, ſed principalis poteſt dici ſecunda, quia ſine prima ea nullum habet vigorem & ſubſtantiam; eſt ſecunda in ordine, ſed prima ratione virtutis, & efficaciæ, ſecundum *Rotam apud Creſcentium dec. 25. ſub tit. de reſcriptis. Lotter. loco cit. Amayden. loco cit. dict. cap. 14. in princ.* & fuit doctrina *Geminiani in conſ.* 128. & ſic non eſt prima ſimpliciter.

325 Melius explicavit Sarnen. *in regul. de non judicando quæſt. 7. ſub verſ. tamen iſtis non obſtantibus*, ubi dixit quod iſtæ Gratiæ revalidatoriæ, ſeu perinde valere videntur productæ ad ſimilitudinem quarumdam conſignationum ſine peſſulatum, quæ in ædificijs infirmis, jam ruinam minantibus apponuntur ſuſtentationis gratia, & ex *Sarn. Corrad. loco cit. dict. lib. 8. cap. 5. num. 39. & Rota part. 1. rec. dec. 379. & 123. num. 4. & apud Merlin. deciſ. 516. num. 3.* dixit quod hæc Gratia revalidatoria, ſeu perinde valere eſt quoddam additamentum, & Gratia addita Gratiæ; ut diximus retrahitur uſque ab initio, & operatur ex tunc non ex nunc, & habet oculos retro, quod etiam dixit *Rota apud*
326 *Merlin. dec. 788. num. 5.* nec contrarium videtur tenuiſſe *Rebuff. loco cit. à num. 32.* ibi, quia valet ut nunc, non ut tunc, quia *Rebuff.* loquitur cum in medio eſt obſtaculum, nam tunc dicit quod valet ex nunc, ne operetur in præjudicium ejus, qui in medio tempore impetravit, & in his terminis loquitur *Rebuff.* ne tertio impetranti fiat præjudicium: ſecus verò cum nullus alius impetravit, nam
327 tunc valet ex tunc. Sanat autem hæc Gratia defectus dumtaxat narratos non autem expreſſos; nam non extendit ſed confirmat Gratiam, & intentio Papæ non extenditur ad ſanandum ultra id quod ſibi narratur, nec eſt credendum Papam voluiſſe ſanare defectus quos ignorabat, *Rota apud Ludoviſ. dec. 260. num. 16.* & in puncto *Rebuff. loco citat. num. 37. cum multis ſequentibus, Seraph. dec. 1110. Duran. dec. 238. num. 19. & 22. loco cit. num. 55. Amayden. loco cit. cap. 14. num. 8. Corradus in praxi diſp. lib. 8. cap. 5. num. 42.* omnes namque defectus quoquo modo in prioribus Litteris commiſſi fuerint exprimendi ſunt in hac Gratia Perinde ſeu reſcripto revalidatorio, nam non ſupplet ultra id quod eſt in Supplicatione expreſſum, niſi denuò exprimatur, & Papa ſciat defectum commiſſum, veluti cum minor ætate impetraret Beneficium curatum, nec expreſſerit defectum ætatis, & ſic de ſimilibus, ut optimè *Rebuff. loco cit. & Corrad. dict. cap. 5. num. 43.* ſicuti cum quis eſt Intruſus in Beneficio, & obtinet novam collationem, intruſionis

narrativam omninò facere debet, ut omnes admittunt: in dubio autem est judicandum contra revalidationem, juxta doctrinam *Duran. loco cit. num.* 21. qui allegat *Cavalcan. dec.* 29. *num.* 16. qualitates autem Beneficij exprimi debent in hac gratia secundum *Tuscum litt. S. conf.* 722. *num.* 11. secus autem in Gratia reformatoria.

328 Convalidat autem omnia, ac si in primis Litteris fuissent expressa, & sanat omnes nullitates, *Rota apud Guglielmum Dunozett. decis.* 349. *num.* 11. & hæc Gratia dicitur debita vigore clausularum primæ Gratiæ, ut *Amayden. loco cit. num.* 20. & conceditur in omnibus Gratijs in quibus potest error irrepere, ita ut certa regula assignari nequeat, ut notat *Amayden. num.* 15. solum tamen in Gratijs factis à Papa quæ prætenduntur nullæ: quando tamen Gratia Papæ non potest revalidari per hanc Gratiam Perinde valere, erit petenda Gratia ex integro, non autem nova provisio; qui ter-
329 minus tantum consideratur ratione provisionis invalidæ factæ ab inferiori collatore, non tamen respectu provisionis Apostolicæ juxta terminos modernos Curialium, *Amayden. cap.* 7. *lib.* 1. *num.* 68. & propriè *num.* 70. & secundum Amayden interest inter novam provisionem, & collationē novam, quod etiam tenet *Tond. tom.* 1. *cap.* 4. § 4. *num.* 2. & fuit doctrina doctissimi, & practicissimi Curialis *Petri Rebuffi loco cit. num.* 3. per hæc verba: & sic rescriptum *perinde valere* est quando Papa Gratiam suam aliqua ex parte invalidam confirmat, sed nova provisio datur quando collatio fuit facta ab alio, quam à Papa, ut asserit *Philip. Prob. in cap. fin. de consuet. lib.* 6. & tunc est verum: Ita ille: quam differentiam non videtur facere *Lotter. livr.* 2. *quæst.* 54. *num.* 53. dum dicit quod cum Gratia est nulla opus est nova provisione.

330 Illud verò omninò discutiendum melius est, an scilicet hæc Gratia revalidatoria seu *perinde valere* locum habeat, cum impetratio prius habita certo sit invalida, an verò cum dubitatur duntaxat? Equidem licet *Amayden. dict. cap.* 7. *num.* 70. dixerit quod dari possit casus in quo provisio seu Gratia Papæ ex defectu intentionis sit nulla, adeò ut per gratiam Perinde valere sanari non possit, & quod tunc datur collatio ex integro, & sic videtur dicere quod non datur Gratia Perinde valere, quando manifestè constat de nullitate Gratiæ, attamen postea in *dict. cap.* 14. *num.* 23. docet quod Gratia Perinde valere, non requirat dubietatem validitatis, sed debetur etiam si invaliditas sit certa, modo petitio contineat æquitatem talem quæ in prima fuisset admissa, *Petrus Rebuff. loco citat. num.* 6. *fol.* 205. ita loquitur: Quæro quando impetrandum hoc rescriptum? Respondetur quando quis dubitat primam Papæ provisionem ex aliqua
331 causa impugnari posse, ut perinde valeat ac si valida fuisset tempore impetrationis, facit *l.* 2. *ff. de donationibus*, *Seraph. de hoc verbo in l. partus, ff. de verb. signific.* & *num.* 9. ait quod ista impetratio facit primam collationem valere ac si prima valida fuisset; nam non tantum debet operari fictio in casu ficto quam veritas in casu vero, & quod si prima valida fuisset non esset opus hoc rescripto, sed per hanc clausulam postea validus fuit actus ac si à principio integer fuisset, & quam ne Orator diaerit non quod datur quando dubitatur de validitate. Attamen postea in explicatione idem Doctor contrarium videtur sentire, nam ponit exempla omnis in quibus collatio certè est nulla, videlicet cum quis impetraverit Beneficium tacita qualitate quod erat curatum, tunc est certum quod collatio est nulla, ut in *cap. cum in illis de preb. in* 6. etiam ponit exemplum de eo qui impetravit Beneficium tacito ætatis defectu, quod est nulla provisio, ut in *cap. si eo tempore de rescriptis in* 6.

332 *Lotter. Corrad. Tond.* & alij docent quod Gratia *perinde valere* supponat validitatem primæ Gratiæ, & Litteras esse validas, sed tamen dubitari de illarum validitate ob aliquem defectum unius sum seu tacitam qualitatem, ita ut si prima Gratia sit omninò nulla, perinde valere, quæ est Gratia accessoria ad primam, etiam corruat, ut supponit expressè *Lotter. in dict. quæst.* 54. *in multis numeris*, præsertim *num.* 53. *in vers. quo circa*, ibi, Si enim Litteræ supponantur nullæ, ea obreptione aut subreptione, quæ potuit movere, vel removere Papam, non ex veritate determinata à jure communi, quo casu necessaria est nova provisio, sed ea verisimili aliqua circumstantia, & *num.* 56. ibi: Quod Gratia quæ prætenditur confirmari patiatur defectum ob probabilem ignorantiam, & *num.* 57. ibi; Nam cum obreptio aut subreptio non concernat exprimenda ex juris dispositione, jam hinc Papa pro sua humanitate includat in præsumptionem, quæ est pro ignorantia probabili, & exclusiva doli, *Corrad. dict. lib.* 8. *cap.* 5. *num.* 40. & 41. *Tond. dict. cap.* 4. § 4. *num.* 4. ibi: Intellige hoc verum quando principalis Gratia nondum est collapsa, nam si ipsa nullitatis aut subreptionis vitium habeat aut causæ defectum patitur, sanè sicut prima, & principalis Gratia nulla est, ita & corruet ista accessoria, quia sublato principali rescripto tolluntur omnes clausulæ, & concessiones accessoriæ: Tu verò considera.

333 Quod autem docet *Lotter. loco cit. à num.* 62. in materia Beneficiali, nempe quod si lite pendente inter provisum, & impetrantem provisus obtineat Gratiam perinde valere, per quam Litteræ suæ revalidentur elisa remaneat impetratio; quod licet durum videatur, quia Papa non censetur derogare juri tertio quæsitum, de quo non sit facta mentio saltem in genere, ipse tamen *Lotter.* probat, & declarat satis acutè per plures numeros sequentes, & *num.* 69. docet quod non officit litis pendentia aut prætensum jus quæsitum, & allegat *Calderinum, Cravettam, & Paulum de Castro*, & quod obtenta Gratia revalidatoria sit retrotractio ad initium provisionis, ut inde evanescat impetratio, citat *Rotam part.* 4. *recent. decis.* 288. *vers. quarto*. Hoc tamen non admittunt neque *Tondut.*
334 neque *Amayden*, siquidem *Amayden dict. cap.* 14. *num.* 9. quærit utrum Gratia perinde valere sumat vires à tempore datæ primæ Gratiæ, & dicit respondendum sub distinctione, aut medio tempore nulli fuit jus quæsitum, & tunc placet, quod Gratia perinde valere retrotrahitur ad tempus primæ Gratiæ, prout est natura Gratiæ revalidatoriæ, aliàs non posset dici Gratia revalidata sed concessa nova Gratia; si verò medio tempore fuit alicui jus quæsitum, tunc dicit quod non subsistit nec prima, nec secunda Data, quia Gratia semper intelligitur, ut nemini præjudicet, *Seraph. decis.* 334. *num.* 5. & ideò dicit *Amayden* quod additur clausula à *Data præsentium*, ad quod allegat *Cocb. reg.* 63. *num.* 9. & hanc clausulam apponi solitam,

cum

cum Gratia est impetrabilis à tertio, secus si non esset impetrabilis. Hæc omnia docet *Amayden. Tond. verò loco cit. dict. cap. 4. num. 7.* dicit quod Gratia perinde valere non nocet tertio impetranti, quia fictio retrotractiva numquam operatur in præjudicium tertij, cui medio tempore jus fuit quæsitum, ibique refutat expresse *Lotterium*, & hanc dicit veram sententiam, & indubitatam, quę sententia magis placet quam illa *Lotterij*, quia cum prima Gratia fuerit nulla, ex ea nullum fuit jus quæsitum impetranti; sed jus perfectum fuit quæsitum impetranti medio tempore; unde cum postea Papa concedat Gratiam revalidatoriam per quam tollitur jus quæsitum tertio impetranti, opus est, ut Papa expresse deroget illi juri quæsito, aliàs nulla & subreptitia, *Rota decis. 263. par. 10. recent. num. 6. & 7.* & quod semper in hujusmodi rescriptis intelligatur clausula illa, sine præjudicio tertij, *Rota apud Bich. dec. 614. n. 7. & 8.*

336 Et quod hæc Gratia Perinde valere, seu, ut alij dicunt revalidatoria, non operetur in alterius præjudicium seu juris alteri quæsiti, nisi Papa specialiter deroget, *Merlin decis. 516. num. 4.* licet tollat omne vitium subreptionis, & retrotrahatur usque ab initio, & operatur ex tunc, & non ex nunc, ut dictum est; idem *Merlin. decis. 588. num. 5.* in hoc casu non operatur ex tunc, sed ex nunc, optimè ante istos *Rebuff. loco cit. num. 4.* & latiùs *nu. 29 30. 31. & 32.* Post scripta vidi *decisionem Rotæ in Gerunden. Prioratus 29. Novemb. 1647. coram Bichio: apud ipsum 325.* in qua *n. 11.* ita scribitur: Neq; suffragatur Gratia perinde Valere obtenta hac lite pendente, quia & si retrahi soleat ad diem Gratiæ principalis, ac si tunc quod debuerat expressum fuisset, *Cald. cons. 12. de rescriptis, Menoch. cons. 316. num. 9. Lotter. de re benef. lib. 2. quæst. 54. num. 58. & seq.* id procedit dummodo facta fuerit mentio litis pendentiæ, cum alioquin Papa non censeatur velle præjudicare juri ex ea quæsito collitiganti, *Garz. de benef. part. 5. cap 3. n. 34.*

De lite etiam in Gratia Perinde valere omninò mentio facienda est, aliàs est nulla, *Spada cons. 86. tom. 2. Ludovis. decis. 13. num. 24.* nec sufficit tunc illa clausula, super eo inter quos lis, &c. adsit in Litteris principalibus, quæ per Gratiam perinde valere revalidantur; quia per eam clausulam dicitur solum facta mentio litis, quæ aliàs est super Beneficio, non verò litis, quæ est occasione Litterarum principalium, super quibus impetratur perinde valere, ut dicitur in nuper allegata *decis. 325. num. 13. penes Bichium,* Sed vide, etiam aliam decisionem penes eundem *Bich. 286. num. 21.* quæ intelligenda venit juxta dictam *dec. 325. n. 13.*

Nec hæc Gratia suffragari poterit Resignatario qui non publicavit, juxta *Bullam Gregor. XIII. de duplicandis,* idem *Spada loco cit.* sed de hac re fusius vide in *decis. apud Bich. 286.*

Atque etiam notandum est, quod si rescriptum
337 revalidatorium, seu Gratia perinde est nullum, seu nulla, tunc impetrari poterit aliud rescriptum, seu alia Gratia: nam datur *perinde valere* super alio *perinde*, ut docent Practici in materia benef. *Amayden loc. cit. n. 21. & 22: cap. 12. Tond. loco cit. n. 6.* & hæc quæ diximus de rescripto reformatorio, seu revalidatorio, aptari possunt ad quamcumque materiam, & practicantur etiam in dispensationibus matrimonialibus, nam quotidie videmus impetrari Gratiam, seu rescriptum Perinde valere.

338 Cum verò defectus intentionis, & subreptio est jam deductus, seu deducta in judicium, & lis est inter provisum, & impetrantem succurri potest alio remedio per Gratiam, *si neutri*, quæ conceditur tam tertio, quam alteri colliganti, cum tamen neutri jus est quæsitum, & maximè juvat illa provisio contra quem impetrans defectum subreptionis, vel obreptionis opponit, nam isto medio tempore poterit impetrare hoc rescriptum, & eo plurimum juvatur: quæ Gratia tria requirit, nempe vacationem de tempore datæ, litis pendentiam, & quod neutri litigantium jus competat quæ latè explicat *Lotter. lib. 2. quæst. 54. à num. 76 cum sequentibus,* & latissimè *Amayden lib. 1. cap. 23. per totum, Tond. par. 2. cap. 4. §. 3* & alij: Sic habes quod lis requiritur non solum ad impetrandum subrogationem in jus defuncti, sive à collitigatore, sive à tertio, sed etiam ad impetrandam Gratiam, si neutri, vel ab altero collitigante, vel etiam à tertio; & nos latius suo loco.

339 Hæc sunt quæ occurri possum circa materiam Beneficialem, quæ ego excogitare potui: parcat tamen lector si aliquid prætermisi, nam memoria hominis labilis est, *l. peregre ff. de acquirenda possessione.*

In materia verò dispensationum matrimonialium multa etiam narranda sunt, aliàs Gratia es-
340 set subreptitia, quod benignus Lector deducere poterit ex clausulis, quæ in dictis Litteris apponi solent, de quibus supra egimus. In primis enim exprimi debet nomen Oratorum, quibus Gratia fit, ita ut error in nomine vitiet Gratiam, ut supra diximus: item Diœcesis in qua ortum habent Oratores, ut committatur Ordinario proprio originis, *Corrad. lib. 7. cap. 5. num. 24. & lib. 2. cap. 2. num. 18* domicilij autem numquam committitur nisi cum ex aliquo tempore ibi incolatum duxerit, & tunc speciali clausula, seu decreto, ut loquuntur, *Corrad. lib. 7. cap. 5. n. 30.* Exprimitur etiam causa ob quam petitur dispensatio, sive sit angustia, sive sit ob infamiam, sive ob copulam scienter, vel ignoranter, vel si copula intervenerit post separationem, nam ut diximus copula inter consanguineos habita omninò est exprimenda usque ad consummationem matrimonij, seu decreti interpositionem, *Rota dec. 124. n. 40. par. 11. recent.*

341 Item exprimitur in quo casu sunt consanguinei, vel affines. Item si impedimentum sit publicæ honestatis, vel aliud, & demum quod fuerit rapta, & si adulterium inter futuros conjuges fuerit oportet exprimere, si aliter fuerit machinatus, de quibus omnibus jam diximus aliundè in d. loco, in quo egimus de clausulis.

Illud tamen hic non est omittendum, quod licet causæ plures sint ad obtinendum dispensationes, attamen non omnes admittuntur, & sufficiunt pro obtinendis dispensationibus in quocunque gradu, nam in remotioribus admittuntur causæ minus relevantes, ut sunt angustia loci, &c. pro proximioribus verò gradibus causa debet esse magis urgens, nempe scandali vitandi, mortis, inimicitiæ, optimè *Corrad. lib. 7. cap. 3. num. 17.* ac cum petitur dispensatio in secundo gradu consanguinitatis sive affinitatis expressio fit quod sunt in linea æquali, idem *Corrad. loco cit. num. 22.* & cum petitur dispensatio in parte, aut in primo, & secundo ex actu fornicario exprimi debet unde veniat impedimentum, & si vivat prima con-

jua, adhuc exprimendum est, nam rarò datur dispensatio, & tunc ponitur clausula quod occasio auferatur, ut optimè *Corrad. loco cit. nu. 23. & 24.* qui docet, quod apponitur decretum, ne sub pœna carceris, & aliis, &c. simul habitent. Qualitas Oratoris nunquam solet exprimi nisi cum petitur dispensatio pœnæ causa. Vide eundem *Corradum* quia non est nostra materia explicare causas.

Narrativa quæ fieri debeat in obtinendis beneplacitis Apostolicis super alienationibus rerum Ecclesiasticarum colligi potest clarè ex dictis in capite de Clausulis, quæ apponuntur in dict. Litteris.

342 Quæ verò fieri debent in dispensationibus ab irregularitatibus etiam concipi poterit ex dictis, si quidem cum petitur absolutio sive dispensatio ab irregularitate contracta ob homicidium, debet exprimi qualitas homicidij, & quomodo factum se habuit, etiam cum homicidium fuerit casuale, etiam cum ob defensam cum hodie de stylo semper requiratur dispensatio Apostolica etiam in illis irregularitatibus quæ proveniunt ex homicidio mero casuali etiam cum dabatur opera rei licitæ, vel ob defensam, nam obtinentur Litteræ tales declaratoriæ directæ Ordinario, ut dicit *Corrad. lib. 5. cap. 1.*

343 In his dispensationibus seu absolutionibus notandum est, quod quando homicidium est voluntarium difficillimè dispensatur per Sedem Apostolicam, & facilius cum promoto, cum promovendo verò quasi unquam, ut observant Practici, & ego sic vidi observatum in Curia, & cum promoto post multos annos post patratum delictum: & stylus est, ut supplex libellus porrigatur Sanctissimo, qui ad Sacram Congregationem S. C. T. interpretationi præpositam, illum remittit, in qua negotium discutitur, an sit concedenda, vel deneganda Gratia, & cum illis Eminentissimis Dominis videbitur, quod Gratia potest concedi, remittitur Supplicatio Domino Datario, cum decreto: Videtur signanda si Sanctissimo placuerit, ut observavit *Corrad. loco cit. n. 13.*

344 In narrativa explicari debet qualitas homicidij quomodo patratum fuerit, & in quam personam patratum, nam si veneno factum exprimenda est hæc qualitas, quia plus est veneno necare quam gladio, nam hoc est crimen qualificatum, & Papa difficilius dispensat ob atrocitatem criminis: verum si negotium sit occultum recurritur ad Pœnitentiariam secretam, sicut in abortu quando dispensat cum promoto ob scandalum vitandum, *Corrad. dict. cap. 1. num. 20.* & sic de singulis, & si quis plura homicidia commisit debet explicare cum suis qualitatibus, nam difficilior redditur causa ad dispensandum, cum eo, qui plura commisit homicidia quam cum eo qui unum commisit, Item explicare debet quandoque qualitas personæ interfectæ si fuerit persona Sacra, puta Religiosus, vel Presbyter, de quibus omnibus *Corrad. loco cit.*

345 Ad facilitandum etiam Papam solet exprimi quod Orator habuit pacem cum hæredibus defuncti, ac fiscum concordavit, quæ expressio de jure non est necessaria, sed ad facilitandum duntaxat, & quandoque cum fuerit habita pax solet apponi illa clausula, seu decretum: [& præstita cautione per dictum Oratorem de satisfaciendo hæredibus, & proximioribus defuncti, si qui sint arbitrio Ordinarij:] vel quandoque solet dici; Ita tamen quod caulà dicto loco tamdiu remaneat donec pacem à consanguineis defuncti obtineret. Et nota, quod non potest dari certa regula, quia tota res dependet à qualitatibus, cum quibus homicidium fuit commissum, nam juxta facti contingentiam diversa apponuntur decreta.

346 Similiter cum petitur dispensatio ab irregularitate contracta ob defectum natalium, quia Orator est illegitimus exprimi necesse est, ut etiam aliàs diximus, qualitas illegitimitatis, nam non sufficit narrare Oratorem pati defectum natalium, sed oportet explicare quomodo provenerit, nam cum spurio, & adulterino non solet dispensari, *Sanchez de matrim. lib. 8. disput. num... Corrad. libr. 3. c. 1. Aleriun. contr. 86. n. 12.*

347 Dubium est grave inter nostros Doctores, an cum quis habet plura impedimenta ad Gratiam obtinendam necesse sit omnia impedimenta simul in una, & eadem petitione exprimere, an verò possit seorsim petere dispensationes plures in diversis Litteris? agitant hanc quæstionem nonnulli ex Nostris, præsertim *Thomas Sanchez de matrim. lib. 8 disp. 23. Franciscus Suarez de legibus, lib. 6 cap. 24. Basilius Pontius de matrim. libr. 8 cap. 17. §. 4. Franciscus Merolla tom 2. disput. 4. cap. 6. dub. 27.*

348 Certum enim atque indubitatum est quod cum plura sunt obstacula omnia narrari debent, juxta textum in *cap. non potest, de preb. in 6. Cassad. decis 9. num. 4. sub tit. de preb. Menoch. cas. 103. n. 53. Corrad. lib. 5. cap. 12. in fine*, sed difficultas in eo consistit, an quis impedimenta seorsim possit narrare explicando unum una vice, & aliud alia vice.

349 *Sanchez loco cit. dict. disp. 23. num. 2.* tenet omnia impedimenta in una petitione esse Summo Pontifici aperienda, ita enim loquitur; Secunda sententia cui tanquam longè probabiliori adhæreo, quæ asserit necessarium cum in eadem dispensatione concurrunt plura impedimenta, illorum mentio sit facienda, ne dispensatio subreptitia sit ac nullius prorsus valoris: ducor quod in dispensatione ne subreptionis vitio notetur narranda sunt omnia, quæ jure jubentur exprimi: at quodlibet impedimentum dirimens jure jubetur exprimi: loquitur in materia dispensationis matrimonialis. Dices non exprimi in jure, ut in eadem dispensatione utrumque impedimentum declaretur, sed respondeo quod quamvis id non expressis his verbis in jure contineatur, ut eo ipso, quod jura præcipiunt omnia impedimenta Pontifici exprimi nihilque taceri ex ijs, quæ ad dispensationem intrinsecè conferunt; præcipiunt subinde omnia impedimenta in eadem dispensatione exprimi, quia aliquo tacito verum esset dicere taceri veritatem intrinsecè conferentem ad dispensationem: & consectur, quia nec impedimentum in dispensatione narratum exprimitur, prout par est, quippe conjunctum cum altero impedimento tacito constituitur vinculum longè strictius, ac difficilioris dispensationis, ut constat ex *cap. tuarum de authoritate, & usu pallii cap. 1. de treuga, & pace cap. pastoralis de privilegiis.* idque docet principium physicum dictans virtutem unitam fortiorem esse se ipsa dispersa: quare meritò, ac jure optimo Pontifex utrinque vinculi conscius hæreret maturius perpendens, an ejus concessio expediret.

ret. Et confirmatur amplius quia absurdum videtur admittere validam esse dispensationem laborantem octo impedimentis dirimentibus decepto Pontifice petitis ab ipso octo dispensationibus seorsim, quippe Pontifex facillimo negotio eas octo personis concederet, at uni nullas concederet. Hæc, & alia ibi *Sanchez*, qui pro sua opinione allegat multos, & in proprijs terminis allegat *Dominicum cons 33. num. 2. Decium cons. 602. num. 19. vol. 5. Cephal cons. 639. a num. 39. usq. 44. vol. 5. Mandosium de Signatura Gratiæ tit. dispen. matrim. vers. reliquum est. Menoch. de arbitr. lib. 3. cas 203. num. 12. Gall.., de cognatione spirituali cap. 23 num. 6. Petrus Ledes. summ. Sacram. ubi de matrim. cap. 27. post 6 concl. diffi. 1.* & fuit opinio *Abbatis in cap. non debet de consanguinitate, & affinitate n. 12.* ubi dixit quod ubi concurrit impedimentū publicæ honestatis, & affinitatis non sufficit explicare affinitatem sed oportere & etiam impedimentum publicæ honestatis exprimere.

350 Contrariam verò sententiam, nempe quod cum quis habet duo impedimenta possit seorsim impetrare dispensationes, ut cum quis est bigamus & illegitimus, nam poterit petere dispensationē bigamiæ una vice, & illegitimitatis alia vice, ita *Navarr. cons. 6. de rescriptis, & cons. 7. & 8. de consanguinitate & affinitate, Rodriquez prima parte summ. cap. 238. num. 5. vel 182. conclus 2. Cevallos 9. quæst. pract. quæst. 737. num. 27. Emanuel sa verbo dispensatio numer. 16.* quæ sententia fundatur super ea ratione, quia potest tolli unum impedimentum sine alio, sicuti potest esse unum sine alio, neque est aliqua lex, quæ præcipiat hanc expressionem plurium defectuum, & ut tollatur aliquod impedimentum sufficit, ut illud Principi narretur cum causa sufficienti ad dispensationem, quod totum potest esse narrando unum sine alio, sicut cum quis pluribus est innodatus excommunicationibus potest obtinere absolutionem ab una, non facta mentione de alia, juxta doctrinam glos. in *cap. ex parte, verbo reddere, de Offic. Ordinar.*

351. *Basilius Pontius loco cit. §. 4.* dicit quod sententia *Sanchez* quamvis sit communis tamen difficilis, quia in multis videtur valere dispensatio unius sine alio, ut si quis velit ducere consanguineam, & simul etiam teneatur voto, valida erit dispensatio voti etiam tacito impedimento consanguinitatis; sic qui tenetur voto religionis, & castitatis, valebit dispensatio unius non expresso alio, maximè si prius obtinebat dispensationem religionis, quam castitatis. In impedimentis tamē matrimonij receptum esse, ut dispensatio non valeat in uno impedimento si non exprimatur aliud, cum tamen in dispensatione irregularitatum multi docent valere dispensationem in una sine alia: ideò existimat *Basilius Pontius*, quod communis sententia intelligenda sit, quando dispensatio petitur ad unum, & eundem effectum neque alia causa afferri potest tollendi unum impedimentum, quam aliud, & assignat rationem sui dicti, quia illa omnia efficiunt quasi unum impedimentum gravius, quod sæpe est in causa, ut negetur dispensatio, & ideo oportet totum impedimentum integrum cognoscere. Limitat primò hanc communem sententiam, ut non habeat locum, quando unum ex illis impedimentis aliter tolli poterit, ut cum concurrit votum, quod irritatione auferri potest: secundò nisi concurrat impedimentum publicum cum occulto; quia occultum tolli potest per Pœnitentiariam secretam, juxta doctrinam ejusdem *Sanchez d. disp. 23. num. 7. & 8.* quia non præsumitur, quod Pontifex voluerit, ut occultum manifestetur.

352 At clarius secundum me loquutus est *Suarez d. cap. 24. a num. 3. cum sequentibus*, docet enim iste Doctor, quod in materia obtinendi dispensationes super impedimentis matrimonij vera sit sententia *Sanchez*, & aliorum existimantium omnia impedimenta esse narranda in una petitione, cum publica sunt, nec posse seorsim peti dispensationes tum propter praxim Romanæ Curiæ, quæ sic se habet, & observat, quæ facit legem; tum etiam quia talis dispensatio directè videtur peti & concedi ad contrahendum matrimonium, & ideo intentio dispensantis non videtur esse tantum tollere unum, vel aliud impedimentum, sed simpliciter habilitare personam: ideo cum narrativa non sufficit ad talem habilitationem tota dispensatio censetur irrita ex mente concedentis, & cum unum exprimitur impedimentum, tacitè negatur alia adesse, & sic Pontificem decipit: & etiam quia experientia docuit, quod quando concurrunt plura impedimenta cum majori difficultate conceduntur dispensationes, & cum majori onere.

353 Addit etiam *Suarez*, quod hæc regula non videtur posse generaliter constitui de omnibus alijs dispensationibus, nam dispensatio voti castitatis peti potest prius, quam alterius impedimenti, verbi gratia consanguinitatis, & cum quis petit dispensationem super voto ad finem ducendi consanguineam, quod latè explicat *Sanchez, qui num. 10.* existimat, quod in dispensationibus irregularitatum & aliarum inhabilitatum, ac pœnarum aliter, quam in dispensationibus super impedimentis matrimonij dictum est tenendum esse, quod potest per se loquendo unam irregularitatem tolli sine alia, præsertim quando irregularitates sunt omninò separatæ, quia inter irregularitates, & pœnas non est connexio, nec taciturnitas unius aliquid confert ad dispensationem alterius, nisi quatenus tollit aliquam majorem difficultatem, quam fortasse haberet Princeps in dispensando si omnes cognosceret, quod tamen ad subreptionem non sufficere ait *Suarez*, nisi vel jus aliquod cogat, vel aliæ circumstantiæ, & rationes concurrant: nullum autem jus est, quod hoc præcipiat, nec ostendi potest; & si fortè quis dicat, quod jura præcipit explicare omnem veritatem conferentem ad dispensationem, respondet *Suarez*, quod hoc est frivolum & petit principium, nam hoc est quod inquiritur an cognitio alterius irregularitatis, vel inhabilitatis aut criminis sit intrinseca dispensationi, quæ circa aliud crimen, vel irregularitatem versatur, hoc enim ex jure probari non potest nisi hanc subreptionem in jure non fundari. Hæ rationes concurrunt ad hanc subreptionem quia dicit *Suarez*, quod multitudo irregularitatum, vel similium vinculorum ad summum reddit personam magis inhabilem extensivè, & magis indignam quocumque Beneficio, quod non sufficit ad subreptionem, cum alioquin concurrat efficacia voluntatis cum cognitione omnium, quæ requiruntur ad actus validitatem, quod expressius probat *Suarez*, nam qui plures habet excommunicationes minus dignus est absolutione quacunque, & tamen cum impetrat ab-

solutio-

solutionem unius alia tacita valebit: sic qui plura habet crimina minus est dignus Beneficio, & si essent cognita difficilius obtineret, & nihilominus electio est valida: sic qui propter diversa crimina est obnoxius multis pœnis, minus est dignus cujuslibet remissione, & difficilius obtineret si omnia simul remittenda proponeret, & nihilominus est valida remissio nisi lex aliud jubeat, vel unum sine alio explicari non potest sufficienter.

354 Regulam ergo constituit *Suarez* observandam, quod per se loquendo valeat dispensatio unius sine expressione alterius, nisi gravitas unius non possit satis explicari sine alia.

355 Hanc etiam sententiam tenent ex Theologis, *Meroll. loco cit. dict. disp. 4 cap. 6. dub. 27. num. 451. Sales de legibus disp. 20. sect. 15. Bonacina disput. 1. quæst. 2. part. 9. num. 1. de legibus.* & ex Nostratibus *Ricc. in prax. tom. 4. res. 524.*

Opinio hæc valdè probabilior est, quia se conformat cum stylo Romanæ Curiæ à quo omnia
356 dependere fatendum est: si quidem ego considero, quod stante sententia Rotæ de qua supra, quod omnia ea, quæ difficiliorem reddunt Papam ad concedendum, sunt exprimenda ne detur defectus intentionis in concedente, certè cum plura concurrunt obstacula in una eademque persona, difficilius Papa cum eo dispensat, quam cum eo, qui unum habet. Neque negari potest quin Papa cum hoc, qui innodatus est pluribus irregularitatibus retrahatur ad dispensandum, sicuti cum eo qui una tantum innodatus existit facilius dispensat, quod praxis docet. Unde qui uno expresso obstaculo aliud tacet, certè per calliditatem, & malitiã inducit Papam ad concedendum Gratiam, ut loquitur textus in *cap. super Litteris de rescriptis*, in quo semper, quod taceam aliquid per malitiam, quod est inductivum concessionis, annullatur Gratia; ac etiam in eodem textu clarè probatur, quod veritas occultata, quæ si fuisset expressa gratia non concederetur annullat Gratiam: ibi: Si verò per hujusmodi &c. nec ibi Papa distinguit, an sit unum, vel plura impedimenta, sed simpliciter loquitur de veritate suppressa, vel falsitate expressa, quod certè contingit, quando omnia impedimenta, quæ concurrunt, non narrantur, quis enim negare poterit, quod tunc veritas non taceatur cum unum tantum exprimitur, & non aliud: nec disparitatem sufficientem invenio inter dispensationes matrimoniales, & alias dispensationes, cum semper eadem ratio militet, nam sicuti cum, quis habet plura impedimenta ad contrahendum matrimonium opus est, ut omnia narret, quia ut dicunt, tractatur de habilitanda ejus persona ad cõtrahendum, quæ non habilitaretur si unum tantum impedimentum narretur: ita cum habet plures irregularitates non habilitatur de habilitanda persona ad celebrandum v. g. vel ad Beneficia. Non nego tamen, quin multoties peti consuevit aliqua dispensatio super aliquo defectu, sive impedimento seorsim ab alio etiam cum in eadem persona concurrunt etiam cum impedimenta sunt publica, nam in occultis omnes conveniunt, quod certè stylo Curiæ remittendum erit.

357 Similis est alia quæstio, quam agitant Nostri an taciturnitas prioris dispensationis reddat subreptitiam, & consequenter nullam posteriorem: Difficultas consistit, quando prior, & posterior dispensatio est circa eandem rem, atque inter utramque est dissonantia, & quædam contrarietas, nec in secunda fit mentio de prima, nam si una dispensatio, seu una Gratia sit alterius jam factæ exequutiva certum est, quod non indiget, ut in ea fiat mentio alterius jam habitæ, latè *Tusch. lit. S. conclus. 732. num. 5.* cum sicuti, quando inter priorem, & posteriorem dispensationem nulla est annexio, sed sunt super diversis rebus, nec tunc opus est, ut in secunda fiat mentio primæ, ut rectè *Abbas in cap. penultimo de rescriptis, num. 13. & 14.* quem sequuntur omnes moderniores, quos inferius citabo.

Hæc est magna, & ardua quæstio inter nostros Doctores, & consistit potissimum in intellectu, *c. 2. de fil. presbit. in 6. & cap. penultim. de prascript.* in quibus juribus sententia affirmativa, & negativa fundatur: utriusque enim sententiæ sectatores inducunt pro propria opinione dicta jura, ut præter Canonistas in dictis locis, videre est doctissi-
358 mum *Sanchez dict. lib. 8. disp. 22. per totam*, ac ne minus eruditum *Suarez lib. primo de legibus, cap. 23. per totum.* & etiam *Merollam d. disp. 4. cap. 6. dub. 26. à numer. 415. usque 448.* ac acutissimum *Pontium de matrim. lib. 8 cap. 17. §. primo.* omnes enim isti recentiores videntur convenire in doctrina generali, quod scilicet subreptitia sit secunda dispensatio, seu Gratia non faciens mentionem de prima, juxta sententiam præsertim *glossæ in cap. 2. de filiis presbit. in 6. in figuratione casus vers. nota*, magis specificè, quam priscæ Canonistæ, sicuti sunt late *Tusch. lit. S. conclus. 729.* sed discordare videntur in explicatione doctrinæ, ac limitatione ejusdem, si quidem *Sanchez numer. 6.* existimat, quod cum prior, & posterior dispensatio est
359 circa eamdem rem ac in utraque est dissonantia, & contrarietas, quia prima cum moderatione est concessa, posterior absolutè, & absque illa moderatione, subreptitia sit posterior nisi prioris mentio Principi fiat, & dicit hanc veram, & germanam intelligentiam dicti *textus in cap.*
360 8. & latè discurrit *Sanchez*, & ampliat, & limitat, ut ibi per eum, At *Suarez* tenet, quod in *dict. cap. 2.* non probatur sententia *Sanchez* quia in illo textu dicitur, si illegitimus dispensationem obtinuit ad unum Beneficium, & non facta mentione defectus natalium obtinet secundam dispensationem ad plura Beneficia, posteriorem dispensationem esse subreptitiam, & nullam, & ponderanda esse verba illa, tacito illo defectu, juxta quæ non erat necessarium in secunda dispensatione facere mentionem primæ, sed tantum de personæ defectu, quia hæc duo sunt diversa, & textus tantum de uno loquitur, & quod ita intellexerunt textum illum ibi *Dominicus*, & *Francus*, unde colligunt ait *Suarez*, quod si ille illegitimus declarando se esse illegitimum peteret secundam dispensationem nulla facta mentione primæ, valida esset dispensatio: quam sententiam probabilissimã existimat *Suarez*, & latè explicat. Existimat ergo hic Doctor communem sententiam dicentẽ subreptitiam, & nullam secundam dispensationem non facta mentione primæ, limitandam, & declarandam solum, scilicet habere locum vel in casibus in jure expressis, vel quando est necessaria commemoratio prioris dispensationis, ut Princeps non ignoret totum, & proprium vinculum, seu impedimentum, quod aufert, neque etiam ignoret qualitatem, seu quantitatem gratiæ, quam

facit

facit per unam, vel per plures dispensationes: primam partem dicit *Suarez* probari in *cap. penultimo de præscript.* cujus decisionem dicit habere locum in omnibus privilegijs, & dispensationibus, quarum variatio, sive per diminutionem, sive per augmentum cadit in tertij præjudicium, nam tunc secunda dispensatio, quæ facit dictam mutationem, sine mentione prioris est subreptitia, quia valde rationi consentaneum esse perhibet, quia omnis Gratia cum tertij præjudicio est odiosa, & numquam videtur valida nisi supposita certa notitia in Principe. Secunda verò pars dicit *Suarez* quod est sumpta ex *cap. 2. de filijs presb. in 6.* nam dispensatio secunda ibi obtenta ideo subreptitia judicatur, quia non fuit sufficienter propositum Judici totum impedimentum, quod illi obstare potuisset; & assignat rationem, quia tunc voluntas dispensantis non potuit extendi ad id, quod latebat: ergo impedimentum mansit indispensatum, & sic dispensatio non potuit habere effectum; & inde colligit tunc per se non esse necessariam declarationem prioris dispensationis si alio modo impedimentum totum sufficienter referatur, latius & exemplis exornat *Suarez*, atque *num. 13.* docet quod ubicumque non intercesserit aliqua circumstantia ex dictis, seu similis connexio inter posteriorem dispensationem cum priori, non erit necessarium priorem exprimere, ut posterior sit valida, & ita intelligit *Abbas in cap. penult. de præscriptis num. 13.* Hæc, & alia *Suarez*, cujus opinionem probabiliorem existimat *Merolla num. 448.* & doctrinam *Suarez* amplexus

361 est etiam *Pontius loco citat. c. 17. §. primo*, licet magis succinctè more suo soli ornato constituit tres regulas, quarum prima est tunc esse necessarium primam dispensationem vel rescriptum obtentum exprimere, quando casus est in jure expressus, & ita procedere *cap. penult. de rescriptis*, ubi fuit dictum subreptitium privilegium secundum exemptionis amplioris obtentum, sine mentione prioris privilegij etiam exemptionis magis restrictè eidem concessum: secundam regulam ponit, ut tunc sit necessarium, ut Princeps non ignoret totum impedimentum, quod aufert, & sic accipit textum in *cap. 2. de filijs presbit. in 6.* Tertiam regulam ponit, ut tunc sit necessaria mentio de prima, quando talis expressio primæ dispensationis necessaria est, ut Princeps intelligat qualitatem, & quantitatem Gratiæ, quam facit per unam, vel plures dispensationes; & assignat rationem, quia si Princeps non intelligat quantitatem, & qualitatem Gratiæ, quam facit non potest eam velle, & consequenter ex ea taciturnitate vitiari rescri-

362 ptum. Cardinalis tamen *Tuscus d. concl. 729.* post positam conclusionem, quod subreptitia sit Gratia posterior non faciens mentionem de prima, ampliat & limitat multis modis, & præsertim limitat nisi prima esset nulla. Item dicit, quod si prima fuerit strictior, quia petitio strictior fuerit, secunda verò latior, quia petitio latior fuit, non facta mentione de prima, secunda non erit subreptitia, citat *Ruinum cons. 161 num. 33. lib. 2. Felin. in cap. veniens de præsumpt. num. 13.* nisi prima esset restricta per concedentem, quia plus fuit petitum, & minus concessum: etiam limitat, ut secunda valeat si in secunda adsit clausula *ex certa scientia* cum derogatione. Item docet, quod secunda Gratia est subreptitia si non facit mentionem de prima, puta si quis dispensatus fuerit circa Ordines, vel circa simplicia, nam si aliam petierit debet de hac mentionem facere: sic dicit, quod in omni Gratia facta inhabili, & quæ non valeret nisi esset per aliam Gratiam habilitatus debet fieri mentio de prima habilitante, alias secunda nulla. Vide ipsum.

363 Ego autem salva pace omnium, semper fixus remaneo in dispositione *textus in d. cap. super litteris de rescriptis*, cujus textus dispositione omnia hæc esse moderanda, si quidem cum taciturnitas alterius dispensationis est causa concessionis, quia si expressa fuisset utique non concessisset, vel non ita Papa secundam Gratiam, tunc quia illa taciturnitas causat defectum intentionis in Principe, & utique Gratia erit subreptitia: si verò etiam concessisset si expressa esset in prima, secunda non erit subreptitia: quare an sit subreptitia, vel obreptitia id deducendum erit ex Principis voluntate, ut optimè dixit, *Sanchez d. disp. 22. n. 4.* & prudens Judex id arbitrabitur ex varijs circumstantijs, præsertim ex Curiæ stylo juxta ea, quæ dicta sunt supra. Hæc secundum juris apices mihi videntur dicenda: attamen verò secundum stylum Curiæ necessaria est omnino expressio, seu mentio primæ dispensationis seu Gratiæ cum conceditur secunda circa eamdem materiam si est dissimilis à prima, seu cum secunda est magis ampla, quàm prima, adeo ut evitetur hæc nullitas, seu subreptio, quæ consurgit ex necessitate faciendi mentionem de prima Gratia consuevit in Curia expedire indultum, quod non teneatur de alia Gratia facere mentionem, optimè observavit *Amayden. lib. 1. c.*

364 *16. num. 3. & 4. & n. 11.* ubi sic dicit: Diximus supra in principio capitis in secunda dispensatione faciendam esse mentionem de prima, quod locum habet in qualibet Gratia, adeo ut dispensatus ad Dignitatem si eam obtineat teneatur in illius provisione facere mentionem de præcedenti dispensatione, quod ut evitetur adinventum est indultum, quod dispensatus non teneatur in Gratijs subsequentibus facere aliquam qualitatem suarumdive dispensationum præcedentium: quod indultum tempore Pauli V. non concedebatur nisi viris prioratijs; hodie verò promiscuè conceditur omnibus. Hæc ille: sic etiam habemus *decisionem apud Eminentissimum Ottbob. 115.* quæ fuit in *Veneta indultis 7. Iunij 1647. coram ipso*, in qua decisione fuit casus, quod quædam soror Priulæ de Priulis nobilis Veneta ingressa fuit Monasterium Sanctæ Catharinæ Venetiarum in quo erant duæ aliæ sorores germanæ professæ, & in sui acceptatione pinguiorem eleemosinam dedit, & cum conditione ne vocem, & suffragium haberet dum viverent duæ aliæ sorores, quæ soror Priula post multos annos supplicavit Sanctam memoriam Urbani VIII. ut suffragij fruendi gratiam illi concederet, qui annuit, dummodo expressus consensus Priorissæ, & Monialium capitulariter per secreta suffragia accederet. Verùm dissentientibus Priorissa, & Monialibus fuit rejecta petitio hujus Priulæ, quæ tempore Innoc. X. san. memor. denuo supplicavit, ut vocem activam, & passivā concederet, & obtenta gratia fuit expeditum Breve, & præsentatū Vicario Venetiarū, qui mandavit exequi; & introducta causa in Rota cū clausula *parito Litteris arbitrio Rotæ*, fuit resolutum intrare arbitrium pro retardatione Litterarum, quia quotiescumq;

apparet subreptio, vel obreptio Litteræ retardantur: subreptio autem fuit considerata, quia per agentes pro sorore Priula expressum non fuit Papæ Innocentio, quod alias per sanctam memoriam Urbani VIII. fuerat dispensatum super voce activa, & passiva cum moderamine, & præservatione consensus monialium, quod si scivisset, vel fuisset expressum, vel Papa Gratiam non concessisset, sine simili modificatione, vel saltem difficilius, & si fuisset factus certior de priori concessione limitata illam non mutasset, ut late ibidem; & totum fundamentum decisionis, quia si Papa scivisset, vel non concessisset, vel sub dicta forma.

365 Igitur ex stylo Curiæ cum impetratur secunda dispensatio super eadem materia dissimili à prima erit omninò facienda mentio de prima, aliàs secunda erit nulla ex defectu intentionis licet non sit dissimilis, sed petatur de novo ad majorem cautelam, vel ad conscientiæ securitatem: si verò secunda est primæ exequutiva non erit facienda talis mentio; sicuti cum petitur secunda ex nova causa *Sanchez loco cit. Rota apud Durand. decis.* ... Post scripta vidi *decisionem Rotæ apud Peutinger. 51. n. 3.* in qua ita habetur: Unde infertur conclusio, quod secunda Gratia amplior prima est subreptitia nisi mentionem faciat modificationis in prima contentæ, quotiescumque ea respicit alterius interesse &c.

Sic etiam non erit facienda mentio cum quis aliàs petijt dispensationem, & illam obtinere non potuit, ut omnes assumant.

366 Tamen notandum, quod licet omnis subreptio causet defectum intentionis in Papa, attamen vice versa non omnis defectus intentionis includit subreptionem, vel obreptionem, nam potest esse defectus intentionis in Principe absque eo quod falsum exprimatur, vel verum taceatur: omnis enim defectus intentionis Gratiam irritat, non tamen omnis subreptio, vel obreptio, juxta ea quæ dicta sunt, defectus quippe intentionis fortior est, & annullat etiam Motu proprio factas, juxta *dec. Seraphini 398.* latè *Lotter lib. 29. quæst. 4.* & sic accipienda est *decisio Rotæ in Parmen. portionis 15. Ianuarij. 1616. penes Spadam tom. 2. consil. 102. in fine.*

367 Advertendum tamen pro complemento materiæ, quod subreptitia Gratia dignosci non potest donec causa non sit finita, nec illam facit quilibet defectus, sed debet esse patens, & manifestus, *Put. decis. 90 lib. primo, Rota penes Farinac. in posthumis tomo primo decis.* 171. ideo cum Gratia est aliàs justificata, & excipiatur de subreptione, quæ tamen non est clara non per hoc impediri, vel retardari debet Exequutio Litterarum Apostolicarum, quæ non impeditur per exceptiones invalidas, & turbidas, *Rota recent. parte prima dec. 306. & apud Rojas decis 337. num. 10. Buratt. decis. 805. num. 10. Rota penes Posth. post tract. de manutenendo decis. 309. Marches de commis. part. 1. cap. 1 fol. 325. num. 115. Rota apud Emmentissimum Celsum decis. 155. num. 21. & decis. 231. num. 1. & apud Bichium decis. 479. num. 18.* sicuti cum exceptio requirit altiorem indaginem non poterit retardare Exequutionem Litterarum Apostolicarum, sed apud eundem *Emmentissimum Celsum decis. 256. n. 9.* dicitur quod sola dubietas sufficiat pro retardanda, & suspendenda Exequutione Litterarum Apostolicarum. Sed adverte, quod in *decis. 231.* reservatio erat clara, & ita exceptio turbida non poterat retardare Exequutionem Litterarum, non sic in *decis. 256.* aderat probabilis dubietas, & ideo intravit arbitrium, pro retardatione Exequutione Litterarum.

368 Et etiam notandum est, quod in materia subreptionis præsertim in Beneficialibus attenditur ultimus status rei, seu Beneficiorum, ut *Rota penes Farinac. tom 1. decis. 233. Corradus in praxi benef. lib. 1, cap. 6. num. 310.* & commune est dictum, quod in Beneficialibus ultimus status attenditur, quod tamen aliqua majori explicatione indiget, sed non in hoc loco, sed in sequenti capite cum de probatione Narrativæ.

CAPUT VII.

Quæ Narrativa in Litteris Apostolicis sit ab impetrante probanda, seu justificanda coram Executore, & quomodo.

SUMMARIUM.

1 *Aliud est Gratiam non esse justificatam, aliud esse subreptitiam, & num. 2.*

3 *Narrativa partis in Litteris Apostolicis, vel est fundamentum Gratiæ, seu causa finalis, vel tantum causa impulsiva.*

4 *In omnibus gratiosis, ut Gratia suffragetur omnia expresse, sive per modum conditionis, sive per viam modi sunt justificanda, & num. 5. & 6.*

7 *Illa Narrativa justificanda, quæ fit a parte in supplicatione, quæ Papæ porrigitur, non autem, quæ in Litteris esset superaddita, & num. 8.*

9 *Non omnis Narrativa æqualiter justificanda, sed quæ est fundamentum Gratiæ concludenter est probanda.*

10 *Etiam si talis Narrativa in negativa consistat.*

11 *Negativa difficilis probationis, & quomodo probanda, & num. 12.*

13 *Qui impetrat ob non publicationem resignationis debet hanc negativam concludenter probare.*

14 *Probatio debet esse concludens per veras, non præsumptivas probationes.*

15 *Ut excludatur negativa sufficit possibilitas in contrarium.*

16 *Litteras non fuisse expeditas in tempore probatur per diligentias in Cancellaria, & Camera.*

17 *Refertur opinio* Garziæ *quomodo probetur negativa non publicationis.*

18 *Negativa non dimissionis vigore Decreti concludenter probanda.*

19 *Negativa non expeditionis Litterarum vigore Bullæ Iulij III. probanda ab eo qui se in ea fundat, & concludenter.*

20 *Negativa non expeditionis Litterarum debet probari ab eo, qui se fundat in ea, & fit per diligentias in locis in quibus Litteræ expediuntur, & parte citata num. 20.*

21 *Negativa non promotionis intra annum ab eo qui in ea se fundat debet concludenter probari.*

22 *Negativa, quæ de jure requiritur, etiam si sit fundamentum Gratiæ non est concludenter probanda.*

23 *Narrativa, quæ non est fundamentum Gratiæ,* non

non est concludenter probanda.

24 *Sufficit tunc de facto eam justificare.*

25 *Narrativa facti de facto est justificanda, & eo modo quo concepta fuit.*

26 *Narrativa, quæ non est fundamentum Gratiæ, nec alias retrahit non indiget aliqua justificatione, & num. 27. 28. 29. & 30.*

31 *Ex pluribus copulativè narratis sufficit unum verificare.*

32 *Cum Narrativa sit alternativè sufficit unum verificare, & num 33.*

34 Garzia *tenuit, quod omnia narrata sint justificanda.*

35 *Refertur opinio* Authoris, *& num. 36. 37. & 38.*

39 *Narrativa concessionis qua movere potuit probanda etiam si non negetur, vel si non adsit pars adversa, & num. 40. & 41.*

42 *Narrativa facta taxative requirit concludentem probationem.*

43 *Narrativa, quæ sapit objectum concludenter probanda.*

44 *Narrativa Papæ non requirit justificationem.*

45 *Clausula* ut asseritur *non requirit justificationem, quia est narrativa Papæ.*

46 *Gratia concessa* motu proprio, *non requirit probationem.*

47 *De quo tempore narrativa justificari debet nempe impetrationis, vel exequutionis Gratiæ, n. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. & 56.*

57 *Authoris sententia, & 58.*

59 *Impetrans Beneficium, quæ est prima dignitas post Pontificalem in Cathedralibus, vel prima in Collegiata debet hoc concludenter probare.*

60 *Narrativa, quod Beneficium sit Curatum indiget justificatione.*

61 *Narrativa, quod Beneficium sit simplex non indiget justificatione.*

62 *Qualibet narrativa reservationis concludenter probanda, & num. 63.*

64 *Clausula* dummodo collatio ad nos hac vice pertineat, *facit Gratiam conditionalem, & indiget plena justificatione.*

65 *Per clausulam hanc Papa declarat suam intentionem nolle prævenire.*

66 *Cum Papa vult prævenire ponit clausulã,* Dummodo de tempore Datæ nulli sit jus quæsitum.

67 *Tunc requiritur plena probatio reservationis ratione mensis quando adest concursus alterius tituli, secus si nullus, nam sufficit tunc semiplena probatio secundum Beltraminum.*

68 *Cum capitur reservatio ex Mense, & obitus contigit in ultimo Die Mensis reservati debet probari præcise obitus ante mediam noctem, & num. 69.*

70 *Reservatio ex quocunque capite contingat semper concludenter probanda.*

71 *Clausula* Constito, *concludenter probanda in concursu alterius tituli, & num. 72.*

73 *Notoria est reservatio quando obitus contigit in mense reservato, vel alternato pro Papa, vel in mese fixo.*

74 *Qui impetrat Beneficium tanquam reservatum ex obitu apud Sedem, quid probare debeat, & quæ differentia sit inter vacationem apud Sedem, & vacationem in Curia.*

75 *Reservatio, quæ contigit ex obitu Collectoris, vel Subcollectoris quomodo probanda.*

76 *Reservatio, quæ oritur ex familiaritate Cardinalium quomodo probanda.*

77 *Vacatio per obitum probatur plenè per fidem Parochi formiter extractam à Libro Defunctorum de verbo ad verbum, ut jacet, & ex fide Magistratus qui præest sanitati.*

78 *Obitus probatur ex confessione partis venientis ex eadem vacatione.*

79 *Obitus cum contigit in longinquis partibus probatur per famam, & coniunguntur probationes.*

80 *Requiritur probatio plena obitus in mense reservato quando adest alius legitimus contradictor ab Ordinario, & num. 81.*

82 *Vacatio per obitum plenè est justificanda quando Papa voluit concurrere cum Ordinario.*

83 *Narrativa vacationis eodem modo verificari debet, quo facta fuit num 84.*

85 *Ex pluribus modis narratis sufficit unum verificare.*

86 *Fallit si narrativa sit restrictiva ad unum modum.*

87 *Cum modus narratus est falsus, tunc impetratio nulla.*

88 *Fallit si falsus modus expressus non fuerit causa concessionis.*

89 *Vel cum collatio fit ab Ordinario nam tunc non attenditur falsus modus.*

90 *Cum impetratio fit certo modo, tunc exigitur plena probatio.*

91 *Devolutio est concludenter probanda cum impetratur Beneficium tanquam devolutum, & num. 92. & 93.*

94 *Impetrans certo modo ob assequutionem secundi incompatibilis debet probare concludenter retentionem primi.*

95 *Narrativa qualitatis Beneficii concludenter probanda cum est fundamentum Gratiæ.*

96 *Status ultimus an, & quomodo attendi debeat, n. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. & 119.*

120 *Narrativa quod Orator fuit præsentatus á medietate patronorum debet concludenter probari, & de tempore Gratiæ, num. 121. & 122*

123 *Narrativa, quod jus patronatus competat ex dotatione, vel fundatione concludenter est probanda.*

124 *Narrativa valoris omnino justificari debet, & quomodo, 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132 133. 134.*

135 *Valor obtentorum levioribus probationibus probatur, & 136.*

137 *Valor obtentorum non est necesse justificari cum adest Decretum de dimittendo.*

138 *Valor pro justificatione Gratiæ semiplenè probatur, cum per non excessum est expressus, & quomodo, n. 139. 140. 141. 142. 143. 144 145. 146 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171.*

172 *Probatio valoris fieri debet etiamsi nullus adsit legitimus contradictor. 173.*

174 *Viginti quatuor ducati auri de Camera constituunt Scuta 38. cum dimidio monetæ Romanæ, Regni autem ducatos quadraginta duos circiter.*

175 *Valor expressus cum clausula,* sortitan, *non indiget justificatione.*

176 *Valor Beneficii concludenter probari debet cum est Gratiæ fundamentum.*

177 *Valor expressus affirmativè, & pro pensionis sustentatione concludenter probandus, n. 178. 179. 180. 181. 182. 183 184. 185. 186. 187. & 188.*

189 *Secundum* Rotam *aliquando sufficit probatio per*

publicam vocem, & famam inductis aliis adminiculis.

190 Cum testes discordant attenditur minor, & liquidatio fit per medium.

191 Cum expressio sit affirmativè deduci debent onera certa, & necessaria, & testes debent deponere deductis oneribus, & 192.

193 Cum agitur pro iustificatione Gratiæ, coram Exequutore expressio censetur facta deductis oneribus præsertim cum negativè est expressus valor.

194 Fallit cum agitur pro sustinenda pensione, nam tunc etiam coram Exequutore testes debent deponere deductis oneribus positivè.

195 Pensio reservata in resignatione cum expressione certæ summæ, & cum Clausula non alias, erit nulla si valor expressus non iustificatur, tunc pensio erit individua, & si valor in obolo deficit erit pensio nulla in totum.

196 Cum certus valor est expressus cuius intuitu est imposita pensio si narrativa valoris deficit Gratia erit nulla, nec pensio reducibilis.

197 Secundum Zachariam Pasqualinum, quando tractatur de imponenda pensione provisus non tenetur exprimere verum valorem.

198 Sive Beneficium sit plenum, sive vacuum cum imponitur pensio cum Clausula, Dummodo remaneant centum pro Rectore, tunc narrativa valoris omnino iustificanda coram Exequutore.

199 Requiritur tunc plena, & concludens probatio, nec sufficit per famam.

200 Supplendum est titulari si deficiant in futurum centum per diminutionem pensionis.

201 Diversum est cum agitur pro iustificatione valoris ad finem sustinendi pensionem simpliciter reservatam, & diversum cum est apposita Clausula Dummodo remaneant centum pro Rectore.

202 Quamvis pensio sit simpliciter reservata, absque illa Clausula, dummodo, tamen titularis poterit agere pro supplemento si deficiant illa centum.

203 In illa centum, quæ remanere debent pro Rectore non computantur incerta omninò.

204 Cum resignatur Beneficium ad cuius titulum quis est ordinatus cum Clausula, dummodo aliunde habeat, coram Exequutore hoc erit verificandum.

205 Arbitrio Exequutoris hoc erit relinquendum.

206 Non erit necessarium, ut Exequuter iustificet remanere unde vivat, quando reservatur pensio sufficiens ad vitæ sustentationem.

207 Qualitas Clericatus, vel Presbyteratus verificatur ex Ordinarij attestatione.

208 Ex testibus de publica voce, & fama.

209 Clericatus debet esse de tempore Gratiæ.

210 Doctoratus probatur per exhibitionem Privilegii, & per publicam vocem, & famam.

211 Doctoratus debet esse de Collegio, nec sufficit obtentus à Duce Sfortia.

212 Ætas requiritur prout fuit narrata, & probatur per fidem Parochi, num. 213.

214 Cui incumbat probare ætatem secundum Garziam, num. 215. & 216.

217 Reus possessor non eximitur ab onere iustificationis cum actu probaverit suam intentionem.

218 Omnes qualitates expressæ semiplenè probandæ cum non sunt Gratiæ fundamentum, sic præsentia in Curia, familiaritas, numer. 219. 220 & 221.

222 Narrativa, quod duo incompatibilia retinere possunt absque dispensatione omninò erit verificanda, aliàs vacat Beneficium.

223 Narrativa novæ provisionis Apostolicæ petitæ ad corroborationem non erit verificanda, secus si prima provisio fuerit nulla, num. 224.

225 Idoneitas non est partis narrativa, sed Papæ dispositiva.

226 In dispensationibus Apostolicis pro Matrimonio contrahendo omnis causa probanda, quia fundamentum Gratiæ.

227 Narrativa gradus expressi omninò verificanda.

228 Non est necessarium deponere de stipite.

229 Testes consanguinei admittuntur ad probandum consanguinitatis, vel affinitatis gradum.

230 Narrativa copula probatur partium assertione.

231 Narrativa inimicitiarum debet concludenter probari.

232 Narrativa scandali, & infamiæ non est articulanda præcisè, nec de tempore exequutionis, vel impetrationis, sed sufficit verisimilitudo, & periculum.

233 Narrativa paupertatis plenè per testes probatur.

234 Utilitas evidens plenè probari debet, quia Gratiæ fundamentum, cætera verò non indigent plena iustificatione.

235 Generalis Regula est, quod quæ sunt Gratiæ fundamentum concludenter probanda.

236 Gratia quæ tendit in alterius præiudicium non potest exequi nisi citato eo de cuius præiudicio agitur.

237 Narrativæ iustificatio debet præcedere Gratiæ exequutionem.

238 Si actor non iustificaverit suam intentionem reus absolvitur etiam non docto de iure suo.

239 Litteræ Apostolicæ paratam habent exequutionem cum sunt iustificatæ.

240 Exequutor non potest dare Gratiam pro iustificata, & debet prius iustificare Litteras, seu narrata, & postea exequi.

241 Litteræ exequutioni demandatæ præsumuntur iustificatæ quando Exequutor est merus, secus si mistus, num. 242.

243 Litteræ in forma gratiosa nullam iustificationem requirunt, & si aliquam extraiudicialiter potest procedere Exequutor, num. 244.

245 Intellectus decisionis Cameræ in Romana appaltus gabellæ Carnis.

1 IN primis notandum est, quod materia iustificationis, & probationis Narrativæ partis diversa est à materia subreptionis, ut dixit *Rota coram San. memoriæ Gregor. XV. decis. 89.* in ultimis verbis, & clarius in *decis. 350.* etiam in fine, & novissimè *penes Bichium decis. 244. n. 51.* nam potest contingere, quod Gratia non sit subreptitia, & tamen non iustificata, nam multa considerantur circa iustificationem, quæ sunt aliena à subreptione, & aliud est quærere an Literæ sint iustificatæ, an verò sint subreptitiæ, ut dicitur in *decis. 350.* cum enim non est iustificata narrativa corruit Gratia ex defectu iustificationis, *Rota apud Eminentissimum Celsum, dec. 234. n. 6. & 256. n. 4.* & quamvis secundum modum loquendi Sacræ Rotæ Romanæ cum narrativa non probatur dicatur Gratia impetrata per subreptionem, vel obreptionem, ut in *dec. 169. n. 26. part. 11. recent & 266. n. 1. part. 11. rec. & apud Eminent. Otthob dec. 120.* & alibi, & *p. 11. recent. decis. 41. n. 18.*

Attamen

2 Attamen impropriè dicitur talis, quia subreptio, vel obreptio intrat quando vel verum tacetur, vel falsum exprimitur, & potest dari casus in quo quis nec verum tacuit, nec falsum expressit, & tamen narrativa ex defectu probationum non justificetur, ac proinde Gratia corruat.

3 Narrativa partis in omnibus Litteris Apostolicis potest esse duplicis speciei; vel est fundamentum Gratiæ, seu in qua se fundat Papa ad concedendum, seu ut alij dicunt causa finalis ad concedendum; altera, quæ non est fundamentum Gratiæ, seu non est causa finalis, sed tantum impulsi-
4 va, sive concomitans, ut alij loquuntur. Pro certo
tenendum est, quod in gratuitis narrata sunt justificanda, ut Gratia suffragetur ei qui illam impetravit, sive sint expressa in vim modi, sive per modum conditionis, quia narrativa est pars Gratiæ; Cassad. decis. 10. sub tit. de rescriptis, Mohedan. dec. 35. sub tit. de renunciat. alias 304. ibi; maximè, quia omnia narrata, & ibi, addito Littera B. Puteus decis. 322. lib. 3. Verall. decis. 27. num. 3. part. 1. & 128 eadem parte Ludovis. decis. 314. num. 1. Duran. decis. 87. num. 17. & 147. num. 7. Rota part. 10. recent. decis. 85. num. 12. & eadem part. 10. decis. 25. num. 6. ib; & propterea omnis Narrativa est ante omnia justificanda, & 147. num. 1. & part. 10. rec. & apud Amatum Dunozet. decis. 202. nu. 3. & 586
5 num. 9 & decis. 46. num. 7. part. 12. recent. & apud
Arguelles decis. 115. num. 2. & 3. & part. 14 recent. decis. 385. Flam. de resig. lib. 4. quæst. 2. numer. 44. & lib. 10 quæst 3 num. 1. Honorius in summ. Iuris Canon. lib. 1. tit de rescriptis. sub n. 8 vers. & omnia. Garz. de benef part. 6 cap. 2. num. 189. qui alios citat, Cochier. in reg 67. num. 5. Tond. q. benef. tom. 1 part. 2. cap. 4. §. 1. num. 17. Gonzalez glos. 9. in annot. à num 230. cum sequentibus. Corrad. in praxi dispens. lib. 7. cap. 6. num. 2. & num. 30. Lotter. de re benef. lib. 2. quæst. 48. nu. 286. Rota penes Seraph. decis. 870 num. 1. & apud Eminentiss. num Celsum decis. 273. num. 5. Latè Marescott. variarum lib. 2. cap. 1. Vbertus in prax. part. 6. de justificat. Litterarum Apostolicarum in principio, & omnes quasi communiter: & docent nostri Canonistæ in cap. 1. de litis contestat. in 6. ubi tractant hanc mate-
6 riam: remanet enim Gratia nulla cum narrata
non verificantur, Cassad. decis. 4 sub tit. de prab. Rota penes Post. decis. 303. num. 3. quod procedit, quando Narrativa est facta in supplicatione, quæ Papæ porrigitur; nam si in Litteris esset superaddita ab Officialibus non eget tunc justificatione, quia non est narrativa partis, de qua habemus de-
7 cis. Rota apud Ludovis. 377. num. 6. in qua fuit di-
ctum, quod narrativa intrusionis facta dumtaxat in Litteris ad evitandam annatam non indiget justificatione, ubi Oliver. num. 7. idem docet Garz.
8 de benef part. 5. cap. 1. num. 209. Honorius d. lib. 1.
tit. de rescriptis, sub num 3. qui ex hoc infert, quod multæ clausulæ, quæ in Bullis, vel alijs Litteris Apostolicis apponuntur per Officiales justificatione non indigeant.

9 Non tamen omnis narrativa æqualiter justificanda est, nam Narrativa illa quæ est fundamentum Gratiæ in qua scilicet, Princeps se fundavit concludenter est probanda, nec sufficit levis probatio, Felin. in cap. ad aures de rescriptis. Verall. dec 128. part. 1. Honorius loco cit. sub num. 8. Garz. de benef. part. 6 cap. 2. n. 163. & 225. Ludovis. decis. 187 num. 5. Rota recent. part. 2. decis. 444. nu. 2. Seraph. decis. 989. num. 4. Cavaler. decis. 266. Buratt. decis. 175. ubi latè Ferentillus, Rota part. 10. recent. decis. 147. num. 2. & decis. 11. num. 3. & decis. 31. num. 1. & decis. 8 num. 7. & 369. num. 4. part. 11. recent. & part. 12. decis. 250. num. 1. & 162. nu. 23. eadem part. 12. & apud Amatum Dunozett. decis. 88. num. 1. Lotter. dict. lib. 1. quæst. 43. num. 3. Amayden. lib. 1. cap. 33. num. 29. Duran. decis. 208. num. 2. ideo narrata sub clausula, ut asserit, ut quibus se fundat Papa, quia est Gratiæ fundamentum, concludenter sunt probanda, ut jam diximus de hac clausula.

10 Quod procedit etiam si in negativa consistat,
nam tunc etiam verificari debet, & sibi imputet, quod ita expressit, Ludovis. decis. 242. nu. 2. & ibi Oliver. nu. 11. ubi allegat alias quamplures Rotæ decisiones: iterum idem Ludovis. decis. 210. & dec. 13. Rota part. 6. recent. decis. 651. num. 5. & 671. par. 4. recent. & 323. part. 2. etiam recent. Rota in Ripana beneficij 4. Iunij 1655. coram Bevilacqua num. 4. & 5. quæ decisio habetur part. 12. recent. decis. 46. & Buratt. decis. 175. ibi Ferentill. Rota apud Amatum Dunozett. decis. 202. num. 11. & 250. num. 3. & 222 num. 7. & part. 10. recent. 351. num. 4. & 164. num. 17. & dict. decis. 46. n. 8. part. 12. recent. apud Peutinger decis. 317. num. 24. & part. 13. in recent. decis. 449. num. 4. & 390. num. 8. part. 14. in recent. latissimè Marescott. var. lib. 2. cap. 1. Amayd. d. c. 33. sub n. 30. Vbert. loco cit. vers. sed quid si narrativa contineat negativam. Felin 245. & 246 Gabriel. de probat. Col. 6. n. 1. Lotter. lib. 2. q. 48.

Negativa autem difficilis est probationis, ideo
11 probari potest vel per testes, deponendo scilicet,
quod non potuisset aliter fieri, vel esse non potuisset quin ipsi scivissent, Mart. Andr. decis. 55. num. 6. Rota recent. par. 1. decis. 532. num. 2. & apud Buratt. dec. 604. n 10. & apud Amatum Dunozett decis. 731. n. 21. & apud eundem dec. 603. num. 1. & part. 14 recent. decis. 223. n. 5. & 243. n. 10. & apud Peutinger. decis. 81. num. 6.

Sed de hac vide Farinac. de testibus quæst. 65. num. 229. & quando testis est verisimiliter infor-
12 matus super negativa non sit necesse, quod removeat
sensum ab actu, dicendo, quod aliter non possit esse, quod ipse sciat, sed sufficiet, quod deponat simpliciter super negativa, Rota in Cusentina pensionis coram Lutta, penes Marches tomo 1. fol. 629. Ludovis. decis. 325. n. 27. ubi allegat alias Rotæ decisiones: vel etiam per diligentias, Mart. in Ant. loco cit. fol. 246. vel partis confessionem, Tondut. part. 2. cap. 4. §. 1. num. 19.

Hinc qui impetrat ob non publicationem re-
13 signationis in tempore factam hanc negativam
concludenter probare tenetur, ut valida sit sua impetratio, Ludovis. decis. 13. num. 9. & ibi Oliver. sub num. 12. decis. 210. per totam, & ibi etiam Oliver. & 288. per totam. Rota in Colonia Canonicatus coram Meltio 17. Iunij. 1647. part. 10. recent. decis. 85. num. 8. & 9. Flamin. Paris. de resignat. lib. 11. quæst. 14. Garz. de benef part. 11 cap. 3. num 308. Garz. part. 6 cap. 2. n. 225. Cochier in reg. 34. de publicat. n. 29. Lotter. lib. 3 nu. 13. & 14. Tond. q. 9. benef. part. 2. c. 4. §. 1. n. 21. Prosper de Augustino ad Quarantam in verbo beneficiorum resignat. probat. circa finem vers advenienté, Ricc. in praxi par. 5. in rub. praxis probandi negativam, resol. 1. Honorius in summa Bull. tom. 2. tit. de beneficiorum resignationũ probation. n. 29. Spada cons. 83. n. 7. to. 2. quia satis regula est trita, quod quilibet debet probare funda-

mentum suæ Gratiæ, unde qui primo impetravit non tenetur probare se publicasse, maximè si in possessione reperiatur, sed ille qui impetravit ex eo, quod primus, qui obtinuit non publicaverit in tempore debet probare talem non publicationem ob quam non factam in tempore prætendit Beneficium vacasse, & reservatum Sedi Apostolicæ à qua impetravit, ut dicunt Doctores citati.

14 Et quidem hæc probatio debet esse concludens, & per veras probationes, nec sufficit probatio præsumptiva, vel quæ deducitur ex præsumptione, ut dicitur in *decis. Ludovis. decis.* 210. *num.* 3. in qua dec. fuit dictum, quod non probatur negativa non publicationis ad hunc effectum si probetur publicationem fuisse factam extra tempus, quia actus est reiterabilis, & potest esse quod à resignante fuerit facta, quia Bulla Gregorij admittit ad publicandum, tam resignatarium, quam resignantem, & etiam potest esse quod fuerit obtenta prorogatio, & fuerit facta in tempore prorogato, *Oliver. ad Ludovis. decis.* 288. quod etiam dixit *Rota coram Pena de anno* 1594. quam refert *Garz. d. part.* 11. *cap.* 3. *num* 330. & iterum *coram Ludovis. in dict. decis.* 288. *Navar. loco cit. sub num.* 29. *& Belt. ad Ludovis. decis.* 288. dixit, quod hu-

15 jusmodi negativa non publicationis non probatur ex collatione facta resignatario post tempus ad publicandum, quia potuit esse obtenta alia collatio, & provisio, quæ in tempore fuerit publicata, cum in Beneficialibus non implicet dari multiplicationem titulorum; quare *Rota in dict. decis. coram Ludovis.* 210. dixit, quod altero ex duobus modis potest fieri hæc probatio, vel ob confessionem ejus qui debuit publicare, & non publicavit, vel per expeditionem Literarum post tempus datum ad publicandum in Constitutione Gregorij, quod incipit à die Datæ, quem ultimum modum probandi non publicationem meliorem esse dixit *Lotter loco cit. num.* 16. cum per unius partis confessionem neque sit tutus cum potuisset fieri probatio ab altero, nempe à resignante, ut in *dict. decis. Ludovis.* 288. *Lotter. loco cit. num.* 21. & ut excludatur negativa sufficit possibilitas in contrarium, *Rota in Valentina Rectoria, coram Bichio* 31. *Julij* 1651. *n.* 18. est hodie 191. *par.* 11. *recent. & apud ipsum* 479.

16 Litteras autem non fuisse expeditas in tempore fit per diligentias in Cancellaria, & Camera, *Rota dec.* 320. *part.* 10. *recent. Joannes* tamen *Cochier in d. reg. de publican. num.* 34. tenuit sufficere probationem per conjectoras, ut si impetrans probet fuisse relaxatas Litteras resignationis in fine termini dati ad publicandum, ut impossibile sit Litteras transmissas potuisse esse ad locum ubi erat facienda publicatio, & citat *Pars. lib.* 11. *quæst.* 6. *Quarantam*, & alios, & docuit hoc etiam *Garz. loco cit.* 317. & adducit Rotæ decisiones, ac etiam per testes per quos affirmativa sciri potuit, verbi gratia per Canonicos, vel alios Clericos, qui solent in Ecclesia diebus festivis Divinis interesse, *Garz. etiam loco cit. num.* 319. docuit negativam non publicationis probari etiam ex non petitione possessionis infra tempus ex eo, quod infra tempus datum ad publicandum non habuit resignatam collationem, sine qua possessio adipisci non potest, nam Constitutio intelligitur de valida possessione, & apprehensio possessionis sine collatione nulla est, *ut in cap.* 2. *ne Sede Vacante, & cap. pastoralis de privil.* ad quod *Garz.* adducit multas Rotæ decisiones, præsertim in *Leodien. Canonicatus coram Pamphilio* 29. *Maij* 1597. & ita etiam tenet *Cochier. de reg. de publican. num.* 36. non citato *Garzia*.

18 Pari modo negativam non dimissionis vigore decreti ille probare debet, qui in ea se fundat, & impetravit ex hac vacatione, tunc enim dictam non dimissionem concludenter probare debet, & plenè, & debet probare quod post adeptionem secundi Beneficij per duos menses retinuit primum, & quod pacifica fuit possessio secundi Beneficij, *Buratt. dict. decis.* 175. *ubi Ferentill.* ubi dicitur, quod sufficit si verbis dimiserit, licet & fructus perceperit: & de hoc etiam alibi diximus.

Sic etiam negativa non expeditionis Litterarum, cum quis capere vult Beneficium, quia Litteris expeditis intravit possessionem, juxta constitutionem Julij III. probanda est ab eo, qui se fundat in ea, *Lotter. lib.* 3. *quæst.* 19. *num.* 33. qui allegat Rotæ decisionem in una *Virdunen. Parochialis* 23. *Junij* 1586. *coram Gyptio, Rota in dicta Valentina Rectoria, coram Bichio* 31. *Julij* 1651. *num.* 8.
19 191. *par.* 10. *recent.* Idem dicendum est cum quis impetrat, quia non fuerunt expeditæ Litteræ in tempore vigore decreti, nam semper hujusmodi probatio fit per diligentias in Cancellaria, & alijs omnibus locis in quibus Litteræ Apostolicæ expediri solent, juxta *decisionem coram Royas* 337. *num.* 1. *& dec.* 29. *num.* 67. *par.* 7. *recent. & iterum Rota par.* 10. *recent. dec.* 351. *à num.* 10. *cum sequentibus*. quæ decisio est magistralis in materia hac.
20 Diligentiæ tamen fieri debent parte citata de ordine Judicis, in dictis *decisionibus* 337. *&* 305. *apud Royas. &* 351. *part.* 10. *recent.* Item negativa ex registro ubi Gratiæ registrantur, *Amayden d. cap.* 33. *num.* 31. *in fine.*

21 Eadem est ratio de eo, qui impetrat certo modo, quia provisus primo loco non fecit se promoveri infra annum ad ordinem requisitum ad Beneficium obtentum, nam debet hoc concludenter probare, juxta *decis. Rota in Bononien. Beneficij* 14. *Decembris* 1635. *coram Amato Dunozett.* apud eundem 412. in qua fuit dictum, negativam hanc non fuisse probatam ex attestatione Notarij Cancellariæ facientis fidem se fecisse diligentias in libro Ordinationum Curiæ Archiepiscopalis Bononiæ, in qua solent annotari hujusmodi Ordinationes, & inter promotos non repetisse descriptum Clericum, quia dicta probatio non concludit per necesse non fuisse ordinatum, quia possunt alibi ordinari cum Litteris dimissorialibus: & nota quod sola probabilitas sufficit ne probatio negativæ, seu non existentiæ concludat, *Rota in dict. dec.* 351. *num.* 15. *part.* 10. *& dec.* 29. *num.* 70. *part.* 7. *recent. &* 323. *num.* 4. *part.* 2. *recent. & in dicta Valentina Rectoria penes Bich.* 479.

22 Aliquando etiam negativa, etiam si fundamentum Gratiæ non sit, probari debet, cum aliquid scilicet negativè est expressum, cujus expressio de jure requiritur: cum scilicet fit expressio valoris per non excessum, *Amayden. dict. cap.* 33. *num.* 32.

23 Narrativa verò, quæ non est Gratiæ fundamentum neque concludenter probanda est, nec indiget plena justificatione, *Garz. d. part.* 6. *cap.* 2. *num.* 225. ubi affert multas Rotæ decisiones, *Honorius loco cit. num.* 8. *vers. narrativa supplicantis*,

Buratt.

Buratt,dec.306.num.5.Rota dec.296.part.2.recent.
Duran,decis.237 num.4.& 5.Rota dec.73.part.11
recent.num.7.& decis.419.num.2.part.12.recent.
& Apud Amatum Dunozett.decis.37. num.3.
ubi fuit dictum sufficere leviores probationes,
Ferentill.ad Buratt.decis.78.num.8. Amayden lo-
co cit.dict.cap.34.num.29. Lotter.lib.1.quæst.43.
num.3.sic qualitates, quæ exprimuntur, & sunt
extrinsecæ semiplenè probati satis erit, ut dicunt
Garz.in loco cit.num.225.Rota dict.decis.296.par.
2.recent.

24 Et tunc sufficiet talem narrativam de facto ju-
stificare, Garz.part.6.cap.2.num.205. ubi alios al-
legat, Ludovis.dec.137.num.7.ubi Belt.Litt.C.&
25 ad dec.84.num.6. sicuti narrativa facti sufficit,ut
de facto justificetur, & eo modo quo facta est,
nec indagandum quid de jure, Rota recent.part.1.
decis.410.num.4. Duran.dec.306.num.4. semper
enim sufficere narrativam justificare eo modo
quo conceptam fuisse tradunt Sarnen. in reg. de
triennali quæst.11.num.13.vers. ubi verò. Seraph.
dec.990.num.7.Rota in Cæsaraugustana coram Bi-
chio 4.Febr.1654.num.18. ubi cæteræ allegantur
decisiones, quæ est penes ipsum 587.& part.9.tom.
1.decis.306.num.15.sic cum lis fuerit specificè nar-
rata sufficit, ut eo modo, quo narrata fuit justifi-
cetur, Rota apud eundem Bichium decis.187.num.
11. & inferius plenius dicetur.

26 Imò narrativam, quæ non sit fundamentum,
aut de substantia Gratiæ, nec aliàs retraxisset Pa-
pam à concedendo, non esse narrativam, quæ ju-
stificari oporteat, Rota penes Duran.dec.306.num.
5.& penes Carillum dec.86.nu.9, ubi dicitur quod
omnia narrata in Gratia non indigent justifica-
tione, juxta dec.Seraph.330. sed tamen ea, quæ in
jure expressa sunt, & quæ Papam movere possunt
ad concessionem; & idem dixisse videtur Rota in
Mediolan.Beneficiorum coram Eminen.Celso,penes
ipsum 282.n.20.ibi: Et tamen hujusmodi qualitas
videtur potius stare demonstrativè, quā dispositi-
vè, cum ex illa non fuerit motus Pontifex ad con-
cedendum, atque ideò etiam si non esset justifica-
ta Gratiam non vitiat, juxta dec.4.numer.6.de re-
scriptis in antiquis, Cocc.dec.239.num.3.& in rec.
dec.258.num.10.11.part.7. Lotter.de re beneficiar.
lib.2.quæst.48.à num 278 cum sequentibus, ubi
27 num.281. asserit quod regulare est, ut ex pluribus
narratis illud sufficiat justificasse, quod sufficie-
bat pro Gratia obtinenda, & allegat decis.Achill.
11.num.2.& 3.de rescript. & in una Bononien. Ca-
nonicatus 2.Febr.1593. coram Cardinali Pamphil.
& ita quoque Amayden cap.33.num.27. vers. ve-
rior: ibi: & per consequens narrativam non secun-
dum omnes sui partes verificandam esse ad Gra-
tiæ justificationem, sed tantum secundum eas, quę
Papam movent ad concedendum Gratiam, Felin.
in cap.licet, vers.1 limita de probat.Put.dec.96.lib.
2.Verall.dec.299.lib.2.num.2.Rota decis.10.& 14.
in novissimis de rescriptis, & in Burgen.fructuum
22.Junii 1592.coram Blanchetto. Hæc Amayden;
28 & quod neque narrativa, quæ reddit Papam dif-
ficiliorem si non justificetur non reddat Gratiam
nullam & subreptitiam, Spada cons.41.n.4.tom.2.
ubi allegat Rotæ decisiones.

29 Sic Gratia non erit nulla si non justificetur, imò
si falsitatis redarguatur narrativa in qua Papa non
30 se fundat, Rota part.11.rec.dec.213.num.7.& erro-
nea narrativa quando non movet Papam nec red-
dit difficiliorem, Rota decis.202.num.13 part.10.
rec.& in Nazarena, seu Montis Viridis Beneficii
4.Decembris 1651.coram Amato Dunozet. Post
scripta visa apud eundem 901.num.2.ubi dicitur,
quod narrativa, quæ non est Gratiæ fundamentū,
nec ex ea principaliter Papa motus fuit, non egeat
justificatione, & allegatur decisio in eadem Mon-
tis Viridis 14. Martii 1646. coram Verospio & in
dec.310.par.14.in rec.fuit quoque dictum validam
esse reservationem pensionis quamvis non fuerit
probatum Beneficium ascendere ad ducatos 75.
prout fuerat expressum, & redditur ibi ratio, nam
quotiescumque falsa narrativa non est dolosa ne-
que voluntas Papæ adversatur Gratia numquam
redditur nulla, vel subreptitia.

31 Dicunt etiam, quod cum plura narrantur etiam
si copulativè, satis esse, ut unum probetur, quia
copulativa resolvitur in disiunctivam, & præter-
tim Marches.part.3. §.3. de commune relaxatione
juramenti, & Amayden cap.33. sub num.39. ubi
explicat, & dicit quod quando exprimuntur plu-
ra capita, quorum unum de per se sufficit ad im-
petrandam Gratiam sufficit unum tantum verifi-
care, cum scilicet unum sit causa totalis Gratiæ
concessionis, & in punctu allegat Seraph.dec.330.
num.3.& 1432.num.9. tutius tamen dicit alter-
nativè efformare narrativam, & Rota in Romana
32 Præpositura 6.Junii 1633. hoc enim casu sufficere
unum verificare docet in plurimis locis Rot. nem-
pe apud Seraph.dec.911.in fine, Rot.recent.part.1.
dec.379. & in una Bononien. Canonicatus 19.Febr.
1590. coram Pamphilio, penes Marches. part.1.fol.
4787. & apud Duran.dec.265.num.26. & apud
Mant.dec.51.num.4. & coram Merlino 178.num.
5.& in una Maioricen.Canonicatus 27. Maii 1656.
coram Meltio, quæ est penes Tondut.post tract.de
pens.56.quæ decisio habetur part.12 rec. decis.156.
num.5. & iterum Rota dec.46.num.8.part.11.rec.
Tond.part.2.cap.4.§.1.num.18. & est textus aper-
tus, in regulis juris in 6. cap.in alternativis & l.si
quis ita stipulatus de verb.oblig. cum cæteris con-
33 concordantibus, & sic quando plures vacationes
alternativè sunt expressæ sufficit unum verificare,
Rota apud Seraph.in decis.330. & apud Amatum
Dunozet.dec.337.n.7.tom.1.

34 At Garz.part.6.cap.2.à num.189.cum multis
sequentibus enixè tenet, quod in Gratiosis omnia
narrata sunt justificanda, & adducit multas Ro-
tæ decisiones, præsertim in una Hispalen. pensionis
in qua fuisse dictum ætatis expressionem falsam
vitiare Gratiam, quamvis cætera fuissent vera, &
super ætate Papa non se fundasset, & allegat
Mascard.concl. 325.Joann. Gutt.can.quæst.lib.2,
quæst.15. num.68. & 108. item affert decisionem
Rotæ 634.part.1.divers. ubi illud quod dicebatur
sufficere ex narratis verificari aliquid licet non
omnia narrata verificentur, non placuisse Domi-
nis de Rota in Litteris Gratiosis, quod præsertim
habere potest locum in Beneficialibus, in quibus
mens Papæ est præcisa, & dicit Imolam cap. super
Litteris de rescriptis.

35 Ego verè salva pace omnium existimarem,
quod in gratiosis de quibus loquimur cum Papa
post narrativam partis, quam primo loco exponit
in sua dispositiva apponit illam clausulam [de
prædictis, vel præmissis diligenter informes]
tunc omnia narrata sunt verificanda, quia mens
Papæ est præcisa, & per hanc clausulam dat for-

mam, quæ ab Exequutore servanda est, & Papa per dictam clausulam mandat de omnibus informari se debere Delegatum, nam illa particula *de prædictis* omnia narrata complectitur, & ad omnia narrata refertur, & sic omnia narrata debent verificari, aliàs non servarat fines mandati Exequutor, & Delegatus, quos servare debere omnes docent, ut in puncto, *Corra.lib.7.cap.6 numer 19.* ubi allegat *Ludovis.dec.478.* sed in illa decisione nihil de hac materia. Cum verò in dispositiva Papæ non adest clausula hæc, tunc verum est quod
36 non omnia narrata sunt justificanda, sed tantum illa, quæ sunt fundamentum seu sunt de substantia Gratiæ, & quę fuerunt causa concessionis, vel quæ moverunt Papam ad facilius concedendum sive narrativam, quæ faciliorem reddit, juxta *decis. Ludovis.dec.13.num.*8. & ita conciliari possunt Rotæ decisiones, quæ ad invicem possunt esse veræ in casu suo, & cum simpliciter dicitur omnia narrata sunt verificanda per Oratorem, seu impetrantem, intelligendum est, hoc dictum juxta ea, quæ dicta sunt, scilicet cum adest clausula *de præmissis* omnia narrata justificari debeant; sic cum adest clausula *si ita est*, de qua habemus textum expressum in *cap.olim in fine de rescriptis*, ubi *glossa* in verbo omnia, & Doctores: cum verò non est talis clausula, non omnia sed tantum quæ fuerunt causa concessionis, vel facilioris concessionis:
37 Post scripta vidi decisionem Rotæ *Cæsaraugustana Canonicatus 30.Maii 1650.coram Dunoz. apud eundem 856.num.5. & 6.* ubi dicitur quod causa impulsiva omninò verificari debet; & hæc sunt verba: Non obstat quod dicatur Pontificem voluisse potius prævenire Capitulum in conferendo quam providere ob illius incapacitatem; quia etiam hoc admisso negari tamen non potest quin narrata suspensio fuerit causa saltem impulsiva Gratiæ, ut in puncto advertit *Rota coram Seraph. dec.870.num.1 vers. sed quia Papa ex hac narrativa, & num.3.* quod sufficit ad hoc, ut sit omninò justificanda, nam etiam ea, quæ possunt movere Papam ad facilius concedendum verificari debēt, *cap. super Litteris 20. cap. postulasti 27. in verb. de levi non scribimus, ubi Abbas num.1. de rescriptis, Decius cons.142.num.5. prope fin. vers. quod autem talis impetratio, Garz. de benef. part.10.cap.3.num. 11. post med. Crescent. dec.8 num.9. de præb. Caputaquen. d.dec. 128.num.1.part.1. Rota inter rec. dec. 24.num.3.part.2, & dec.6.num.13.part.6.* & in terminis Litterarum præventivarum, in *Hispalen. portionis impress. penes Garz. de benef. part.5.cap.4. nu.*40. Hæc ibi. Concludendum est, quòd quando narrata, quæ non movent Papam seu Princi-
38 pem ad concedendum non verificantur, Gratia non redditur nulla, juxta *decis. coram Gughelmo Dunozetto apud eundem 115.num.3.* sed vide *Coccinum in annotationibus annotat. 223.* ubi tractat hanc materiam, & tenet quod in Beneficialibus quælibet narrativa sit justificanda.

39 Et adeò verum est, quod impetrans debet justificare narrativam, quæ fuit causa concessionis, vel quæ movere potuit ad facilius concedendū, quod hoc procedit, & ad hoc teneatur impetrans etiam si non negetur, vel non fuerit aliqua partis oppositio, quia dicta narrativa concessionis, vel facilioris concessionis est pars Gratiæ, *Garz. d.cap. 2.num.161.* & allegat ad hoc decisiones *Rotæ in Salamantina pensionis 28. Aprilis 1572. coram Lancellotto, & in Cæsaraugustana pensionis 20. Decemb. 1591. coram Pamphilio, & in Ferrarien Parochialis ... Aprilis 1619.* & demum in *Agrigentina Beneficii 2. Novembris 1601.* & novissimè *part.11.rec. dec.85.num.13.* & apud *Amatum Dunozett. decis. 831.num.19.* vel cum falsitas Gratiam vitiaret, *Rodolf. part.2.cap.9.num.117.*

40 Et licet in dicta Salamantina, & Agrigentina dicatur, quod tenetur verificare omnia narrata parte opponente, parte verò non opponente tenetur verificare ea solum quorum falsitas vitiat Gratiam, vel quorum expressio facilius movet Papam ad concedendum: Attamen *Garz.n.163.* resolvit, quod impetrans parte non opponente, non tenetur verificare nisi ea quorum falsitas vitiat Gratiam, quia aliàs impetrans esset inhabilis, veluti Clericatum expressum, dispensationem, vel quæ sunt fundamentum Gratiæ, veluti reservationem, vel devolutionem narratam, vel quia Gratia fuit facta sub conditione, ut in pensione, cū clausula (dummodo remaneant centum pro Rectore) vel quia Papa aliàs omninò non concessisset; & etiam ea quorum expressio movet Papam ad facilius concedendum licet aliàs concessisset. Parte verò opponente tenetur verificare omnia narrata, idest non solum dicta, sed etiam valorem Beneficii, & objectum narratum, quem non tenetur probare nisi opponatur, vel negetur, & qualitatem Beneficii, quod non requirit residentiam, Diœcesim suam, seu Civitatem narratam, quam tenebitur probare, si opponatur, aliàs non. Sic si narraverit se esse ex Diœcesi, ubi impetrat Beneficium; & ita intelligendum dictam decisionem Salamantinam, & Agrigentinam dicit *Garz. loco cit.* quod etiam latius declarat per sequentes numeros, & ad doctrinam *Garz.* in quantum dicit quod Gratiæ narrativa conditionalis requirit plenam, & concludentem probationem, adde *decis.341. & 179.part.12.rec.* & alibi.

41 Verum Rota in *Conchen. Beneficii 10. Maii coram Sacrato,* quam refert *Amayden, dict.cap.33. sub num.*24. dicit quod jura, & decisiones dicentes parte opponente omnia esse justificanda, esse intelligendas de ijs, quæ moverunt concedentem.

42 Quando tamen limitatè, & taxativè est facta narrativa, tunc probatio debet esse concludens in illa narrativa, quia expressio limitata operatur limitatum effectum, ut in *cap. cui de non Sacerdotali de præb. in 6.* est enim tunc illa narrativa causa concessionis, *Honorius in dict. cap. de rescriptis sub num.8. Rota apud Eminentissimum Celsum decis. 281.num.2.* sic cum facta est Gratia cum expressione certæ qualitatis, *Rota dec.325.num.8.par.10.*
43 *rec.* concludens etiam probatio requiritur, quando narrata sapiunt objectum, & continent inhabilitatem personæ, *Rota part.12.rec.dec.419.num. 3.* ubi allegantur aliæ decisiones, in qua decisione agebatur de resignatione nulla ob labem simoniæ, & tanquam vacans Beneficium per dictam simoniam commissam alius impetravit, nam fuit dictum quod concludenter debebat probare, quia fuit causa concessionis, & quia narrata sapiebant objectum, & adest etiam *decis.172.part.12.* & sic cum agitur ad privationem narrativa cum omnibus qualitatibus expressis est justificanda, *Rota apud Gughelmum Dunoz. dec.256.n.2.* in qua decisione optimè allegatur textus in *cap. olim cum ibi glossa in verbo omnia de rescriptis.*

Narra-

44 Narrativa autem Papæ non semper indiget justificatione, nam cum est de facto proprio, vel si est de facto alieno, cum eo tamen gestu nulla indiget probatione, vide *Honorium loco cit*: *Amayden, dict. cap. 33 lib. 1.* vide etiam, *Rotæ decisionem apud S. M. Gregor. XV. 239.* & ibi latissimè *Oliver. Beltram sub Littera B. Rota rec. part. 11. decis. 319. nu. 5. & apud Merl. 407. num. 7. & 838. num. 1. & 3.* sic
45 narrativa, quæ ponitur in Litteris sub clausula, *ut asseritur*, nam hæc reputatur narrativa Papæ, nec indiget aliqua verificatione, *Cavall. dec. 533. num. 3. Seraph. decis. 388. num. 2. Rota* multes, & præsertim *decis. 551. part. 2. rec. & 371. part. 5. rec. Ferentill. cum Buratt. dec. 621. num. 18. & 706. num. 15. & 16. Rodolf. in prax. part. 2. cap 8. num. 64. Vbertus in prax. part. 6. fol. 247. sub vers. quando Litteræ con-*
46 *tinent narrativam Papæ.* Nec Gratia motu proprio concessa indiget ut ejus narrativa justificetur, quia sola voluntate Papæ innititur, & in hoc concordes sunt nostri Doctores, & infinitæ sunt Rotæ decisiones. V. de tamen *dec. 759. apud Dunozet.* Verum tamen est quod admittitur probatio in contrarium.

47 Sed de quo tempore verificari debet narrativa, seu causa narrata, quod vera scilicet exstiterit de tempore impetrationis, seu datæ Litterarum, an verò de tempore executionis, seu quando Exequutor Gratiam exequitur dubium procedit, quando Papa committit Exequutori, ut veris expositis Gratiam faciat, conferat, dispenset, vel quid simile, non autem quando ipse Gratiam facit perfectam, & tamen nudum ministerium committit Exequutori, nam tunc cum ipse perfectè Gratiam faciat, causa, & narrativa de eo tempore debet esse vera, & in hoc omnes concordant: sicuti quasi communiter tenent causam non esse necessariam tempore, quo mittitur Romam esse veram, ut videre est *Sanchez lib. 8. quæst. 30. num. 2. Merolla titul. 1. disput 4. cap. 6. dub. 24. num. 314. Riccius in prax. dec. 261. num. 2. Pontius lib. 8. cap. 20. num. 1.*
48 dubium inquam procedit cum Papa dat mandatum ad Gratiam authoritate Apostolica faciendam, an requiratur tunc, an uno tempore Exequutionis, & loquimur de narrativa, seu causa, quæ est fundamentum Gratiæ.

49 Equidem, quod causa, & narrativa verificari debeat de tempore impetrationis urgent nonnulla jura nostra Canonica, præsertim textus in *cap. cum te de rescriptis*, ibi: quod nulla fecisse deberes si data Litterarum diligentius attendisses, cum tempore, quo Litteræ ipsæ datæ fuerunt de Capitulo ipso esse, sicut qui eras Archidiaconus, & Canonicus ejusdem Ecclesiæ, nec esses adhuc in Episcopum consecratus, ubi *glossa* in verbo *datam* dicit, quod semper consuevit notari illa decretalis, quod data Litterarum semper sit consideranda. Item facit textus in *cap. constitutus, de rescriptis*, ibi: qui nunc est in eadem Ecclesia.

50 Insuper stringit textus in *cap. gratia de rescriptis in 6.* ibi: cum tempore impetrationis nescires; patet enim ibi, quod erat facienda mentio alterius beneficij de tempore impetrationis: ac fortius stringit textus in *cap. si eo tempore eodem tit. de rescriptis in 6.* ibi: cum tempore datæ ipsarum adhuc non esses idoneus, ubi glossa in verbo, *cum tempore* ait, hic nota inspiciendum tempus datæ, facit enim textus in *cap. cum cui de præb. in 6.* ubi clarè probatur, quod in rescriptis gratiosis data, & non præsentatio inspicitur: quod idem probari videtur in *cap. tibi de rescriptis in 6.* beneque probat textus in *cap. quia circa de consanguinitate, & affinitate*, ibi: cum tamen ante dispensationem obtentam viam fuerat universæ carnis ingressa unica filia, quam habebat; ibi etiam fuit obtenta dispensatio cum assertione, quod ex Oratoribus cōsanguineis erat orta filia, cum non illa tunc erat mortua.

51 Vice verò versa, quod narrativa sit verificanda tempore exequutionis facit textus in *cap. dilectus filius al secundo, de præb. 27.* in ordine ibi: fraternitati tuæ mandamus quatenus si tibi constiterit, quod in Novarien. Ecclesia præbenda vacaret tempore, quo ejusdem Ecclesiæ Canonici nostras Litteras receperunt: notanda enim sunt hæc verba, tempore, quo ejusdem Ecclesiæ Canonici nostras litteras receperunt.

52 Quod causam narratam de tempore impetrationis veram esse oporteat, ac etiam de illo tempore verificandam docent quasi communiter *Canonistæ in cap. quia circa de consanguinitate, & affinitate, ibi Post an princ. Ioan. Andr. num. 3. Butr. num. 3. Abbas num. 4. & alij, Milis in suo repertorio, verbo gratia, num. 3. Mascard. de probat. conclus. 1328. nu. 2. Guttierez can. quæst. 9. libr. 2. cap. 15. n. 831.* ita etiam *Sanchez de matrim. libr. 8. disp. 30. nu. 4. Suarez de legibus lib. 6. cap. 20. sub num. 13. in fine. Merollæ tom. 2. disp. 4. cap. 6 sub 24. sub nu. 317. Pontius de matrim. libr. 8. cap. 20. numer. 2.* & alij Theologi penes istos; & rationem præter jura allegata assignant, quia Pontifex est, qui revera dispensationem concedit, & solam exequutionem Ordinario remittit cum clausula *si preces veritati nitantur*; at si preces appositæ non fuit veræ cum Papæ exprimuntur, deficit mens & intentio Papæ; ergo oporteret, ut de illo tempore sint veræ, ac hoc verificandum erit.

53 Immo *Sanchez loco citat. à num. 8. & num. 12. Suarez loco cit. num. 13. Merolla loco cit. num. 320. Pontius loco cit. num. 3. Covarr in 4. decretalium 2. part. cap. 6. §. 9. in fine. Guttierez de matrim. c. 126.* & alij existimant non sufficere causam esse veram tempore impetrationis, sed necessarium etiam esse, ut sit vera, & probetur narrativa quæ fuit causa concessionis eo tempore, quo Exequutor exequitur suam commissionem: assignant rationem isti Doctores, quia in tali casu gratia non esset justa, & contra intentionem Principis delegantis, & excederet facultatem, & formam mandati, & consequenter esset nulla ex defectu potestatis, nam non potest præsumi Principem velle concedere gratiam injustam, aut dare ad hoc facultatem, nec vult dare tale mandatum nisi supposita causa justa, & consequenter nec supponitur, quod si causa non sit vera tempore exequutionis, & sic deficiente causa, quod talis gratia concedatur, insuper per mandatum, quod concedit Papa non est facta gratia sed facienda: ergo si fiat non existente causa fit sine legitima causa, & erit consequenter nulla, & injusta; & sicuti malè faceret Princeps ipse si tunc non existente causa gratiam faceret, sic etiam Exequutor seu ille cui delegavit, ut gratiam suo nomine faceret, & ideò illa clausula, quæ vel apponitur, vel censetur apposita nēpe, si preces veritati nitantur, non solum refertur ad tempus in quo petitur dispensatio, & facultas conceditur, seu concedenda est, nam hoc erit necessa-

mam, quæ ab Exequutore servanda est, & Papa per dictam clausulam mandat de omnibus informari se debere Delegatum, nam illa particula *de prædictis* omnia narrata complectitur, & ad omnia narrata refertur, & sic omnia narrata debent verificari, aliàs non servaret fines mandati Exequutor, & Delegatus, quos servata debere omnes docent, ut in puncto, *Corra.lib.7.cap.6 numer.19.* ubi allegat *Ludovis.dec.478.* sed in illa decisiona nihil de hac materia. Cum verò in dispositiva Papæ non adest clausula hæc, tunc verum est quod
36 non omnia narrata sunt justificanda, sed tantum illa, quæ sunt fundamentum seu sunt de substantia Gratiæ, & quę fuerunt causa concessionis, vel quæ moverunt Papam ad facilius concedendum sive narrativam, quæ faciliorem reddit, juxta *decis.Ludovis.dec.13.num.8.* & ita conciliari possunt Rotæ decisiones, quæ ad invicem possunt esse veræ in casu suo, & cum simpliciter dicitur omnia narrata sunt verificanda per Oratorem, seu impetrantem, intelligendum est, hoc dictum juxta ea, quæ dicta sunt, scilicet cum adest clausula *de præmissis* omnia narrata justificari debeant; sic cum adest clausula *si ita est,* de qua habemus textum expressum in *cap.olim in fine de rescriptis*, ubi *glossa* in verbo omnia, & Doctores: cum verò non adest talis clausula, non omnia sed tantum quæ fuerunt causa concessionis, vel facilioris concessionis:
37 Post scripta vidi decisionem Rotæ *Cæsaraugustana Canonicatus 30.Maij 1650.coram Dunoz.apud eundem 856.num.5. & 6.* ubi dicitur quod causa impulsiva omninò verificari debet; & hæc sunt verba; Non obstat quod dicatur Pontificem voluisse potius prævenire Capitulum in conferendo quam providere ob illius incapacitatem; quia etiam hoc admisso negari tamen non potest quin narrata suspensiu fuerit causa saltem impulsiva Gratiæ, ut in puncto advertit *Rota coram Seraph. dec.870.num.1 vers.sed quia Papa ex hac narrativa, & num.3.* quod sufficit ad hoc, ut sit omninò justificanda, nam etiam ea, quæ possunt movere Papam ad facilius concedendum verificari debēt, *cap. super Litteris 20.cap.postulasti 27. in verb.de levi non scribimus, ubi Abbas num.2.de rescriptis, Decius cons.142.num.5.prope fin.vers. quod autem talis impetratio, Garz.de benef. part.10.cap.3.num.12.post med.Crescent.dec.8 num.9 de præb. Caputaquen.d.dec.128.num.1.part.1. Rota inter rec.dec.24.num.3.part.2. & dec.6.num.13.part.6.* & in terminis Literarum præventivarum, in *Hispalen. portionis impress.penes Garz. de benef.part.5.cap.4.nu.40.* Hæc ibi. Concludendum est, quod quando narrata, quæ non movent Papam seu Princi-
38 pem ad concedendum non verificantur, Gratia non redditur nulla, juxta *decis.coram Guglielmo Dunozetto apud eundem 115.num.3.* sed vide *Coccinum in annotationibus annotat. 223.* ubi tractat hanc materiam, & tenet quod in Beneficialibus quælibet narrativa sit justificanda.

39 Et adeò verum est, quod impetrans debet justificare narrativam, quæ fuit causa concessionis, vel quæ movere potuit ad facilius concedendū, quod hoc procedit, & ad hoc teneatur impetrans etiam si non negetur, vel non fuerit aliqua partis oppositio, quia dicta narrativa concessionis, vel facilioris concessionis est pars Gratiæ, *Garz.d.cap.2.num.161.* & allegat ad hoc decisiones *Rota in Salamantina pensionis 28.Aprilis 1572.coram Lancellotto, & in Cæsaraugustana pensionis 20.Decemb. 1591.coram Pamphilio, & in Ferrarien Parochialis ... Aprilis 1619.* & demum in *Agrigentina Beneficij 2.Novembris 1601.* & novissimè *part.10.rec. dec.85.num.13.* & apud *Amatum Dunozett decis. 831.num.19.* vel cum falsitas Gratiam vitiaret, *Rodolf. part.2.cap.9.num.117.*

40 Et licet in dicta Salamantina, & Agrigentina dicatur, quod tenetur verificare omnia narrata parte opponente, parte verò non opponente tenetur verificare ea solum quorum falsitas vitiat Gratiam, vel quorum expressio facilius movet Papam ad concedendum: Attamen *Garz.n.163.* resolvit, quod impetrans parte non opponente, non tenetur verificare nisi ea quorum falsitas vitiat Gratiam, quia aliàs impetrans esset inhabilis, veluti Clericatum expressum, dispensationem, vel quæ sunt fundamentum Gratiæ, veluti reservationem, vel devolutionem narratam, vel quia Gratia fuit facta sub conditione, ut in pensione, cū clausula (dummodo remaneant centum pro Rectore) vel quia Papa aliàs omninò non concessisset; & etiam ea quorum expressio movet Papam ad facilius concedendum licet aliàs concessisset. Parte verò opponente tenetur verificare omnia narrata, idest non solum dicta, sed etiam valorem Beneficij, & objectum narratum, quem non tenetur probare nisi opponatur, vel negetur, & qualitatem Beneficij, quod non requirit residentiam, Diœcesim suam, seu Civitatem narratam, quam tenebitur probare, si opponatur, aliàs non. Sic si narraverit se esse ex Diœcesi, ubi impetrat Beneficium; & ita intelligendum dictam decisionem Salamantinam, & Agrigentinam dicit *Garz.loco cit.* quod etiam latius declarat per sequentes numeros, & ad doctrinam *Garz.* in quantum dicit quod Gratiæ narrativa conditionalis requirit plenam, & concludentem probationem, adde *decis.341. & 179.part.12.rec.* & alibi.

41 Verum Rota in *Conchen.Beneficij 10.Maij coram Sacrato,* quam refert *Amayden, dict.cap.33. sub num.24.* dicit quod jura, & decisiones dicentes parte opponente omnia esse justificanda, esse intelligendas da ijs, quæ movetunt concedentem.

42 Quando tamen limitatè, & taxativè est facta narrativa, tunc probatio debet esse concludens in illa narrativa, quia expressio limitata operatur limitatum effectum, ut in *cap.cui de non Sacerdotali de præb. in 6.* est enim tunc illa narrativa causa concessionis, *Honorius in dict.cap.de rescriptis sub num.8. Rota apud Eminentissimum Celsum decis. 281.num.2.* sic cum facta est Gratia cum expressione certæ qualitatis, *Rota dec.325.num.8.par.10.*
43 *rec.* concludens etiam probatio requiritur, quando narrata sapiunt objectum, & continent inhabilitatem personæ, *Rota part.12.rec.dec.419.num.3.* ubi allegantur aliæ decisiones, in qua decisione agebatur de resignatione nulla ob labem simoniæ, & tanquam vacans Beneficium per dictam simoniam commissam alius impetravit, nam fuit dictum quod concludenter debebat probare, quia fuit causa concessionis, & quia narrata sapiebant objectum, & adest etiam *decis.172.part.12.* & sic cum agitur ad privationem narrativa cum omnibus qualitatibus expressis est justificanda, *Rota apud Guglielmum Dunoz.dec.256.n.2.* in qua decisiona optimè allegatur textus in *cap. olim cum ibi glossa in verbo omnia de rescriptis.*

Narra-

44 Narrativa autem Papæ non semper indiget justificatione, nam cum est de facto proprio, vel si est de facto alieno, cum eo tamen gesto nulla indiget probatione, vide *Honorium loco cit: Amayden, dict. cap. 33 lib. 1.* vide etiam, *Rotæ decisionem apud S. M. Gregor. XV.* 239. & ibi latissimè *Oliver. Beltram sub Littera B. Rota rec part. 11. decis. 319. nu. 5. & apud Merl. 407. num. 7. & 838. num. 1. & 3.* sic
45 narrativa, quæ ponitur in Litteris sub clausula, *ut asseritur*, nam hæc reputatur narrativa Papæ, nec indiget aliqua verificatione, *Cavall. dec. 533. num. 3. Seraph. decis. 388. num. 2. Rota* millies, & præsertim *decis. 551. part. 2. rec. & 371. part. 5. rec. Ferentill. cum Buratt. dec. 621. num. 18. & 706. num. 15. & 26. Ridolf. in prax. part. 2. cap 8. num. 64. Vbertus in prax. part. 6. fol. 247. sub vers. quando Litteræ con-*
46 *tinent narrativam Papæ.* Nec Gratia motu proprio concessa indiget ut ejus narrativa justificetur, quia sola voluntate Papæ innititur, & in hoc concordes sunt nostri Doctores, & infinitæ sunt Rotæ decisiones. V. de tamen *dec. 759. apud Dunozet.* Verum tamen est quod admittitur probatio in contrarium.

47 Sed de quo tempore verificari debet narrativa, seu causa narrata, quod vera scilicet exstiterit de tempore impetrationis, seu datæ Litterarum, an verò de tempore exequutionis, seu quando Exequutor Gratiam exequitur dubium procedit, quando Papa committit Exequutori, ut veris expositis Gratiam faciat, conferat, dispenset, vel quid simile, non autem quando ipse Gratiam facit perfectam, & tamen nudum ministerium committit Exequutori, nam tunc cum ipse perfectè Gratiam faciat, causa, & narrativa de eo tempore debet esse vera, & in hoc omnes concordant: sicuti quasi communiter tenent causam non esse necessariam tempore, quo mittitur Romam esse veram, ut videre est *Sanchez lib. 8. quæst. 30. num. 2. Merolla titul. 1. disput 4. cap. 6. dub. 24. num. 314. Riccius in prax. dec. 261. num. 2. Pontius lib. 8. cap. 20. num. 1.*
48 dubium inquam procedit cum Papa dat mandatum ad Gratiam authoritate Apostolica faciendam, an requiratur tunc, an uno tempore Exequutionis, & loquimor de narrativa, seu causa, quæ est fundamentum Gratiæ.

49 Equidem, quod causa, & narrativa verificari debeat de tempore impetrationis urgent nonnulla jura nostra Canonica, præsertim textus in *cap. cum te de rescriptis*, ibi: quod nulla fecisse deberes si data Litterarum diligentius attendisses, cum tempore, quo Litteræ ipsæ datæ fuerunt de Capitulo ipso esse, sicut qui eras Archidiaconus, & Canonicus ejusdem Ecclesiæ, nec esses adhuc in Episcopum consecratus. ubi *glossa* in verbo *datam* dicit, quod semper consuevit notari illa decretalis, quod data Litterarum semper sit consideranda. Item facit textus in *cap. constitutus de rescriptis*, ibi: qui nunc est in eadem Ecclesia.

50 Insuper stringit textus in *cap. gratia de rescriptis in 6.* ibi: cum tempore impetrationis nescires; patet enim ibi, quod erat facienda mentio alterius beneficij de tempore impetrationis: ac fortius stringit textus in *cap. si eo tempore eodem tit. de rescriptis in 6.* ibi: cum tempore datæ ipsarum adhuc non esses idoneus, ubi glossa in verbo, *cum tempore* ait, hic nota inspiciendum tempus datæ, facit enim textus in *cap. eum cui de præb. in 6.* ubi clarè probatur, quod in rescriptis gratiosis data, & non præsentatio inspicitur: quod idem probari videtur in *cap. tibi de rescriptis in 6.* beneque probat textus in *cap. quia circa de consanguinitate, & affinitate*, ibi: cum tamen ante dispensationem obtentam viam fuerat universæ carnis ingressa unica filia, quam habebat; ibi etiam fuit obtenta dispensatio cum assertione, quod ex Oratoribus cõsanguineis erat orta filia, cum non illa tunc erat mortua.

51 Vice verò versa, quod narrativa sit verificanda tempore exequutionis facit textus in *cap. dilectus filius al secundo, de præb. 27.* in ordine ibi: fraternitati tuæ mandamus quatenus si tibi constiterit, quod in Novarien. Ecclesia præbenda vacaret tempore, quo ejusdem Ecclesiæ Canonici nostras Litteras receperunt: notanda enim sunt hæc verba. tempore, quo ejusdem Ecclesiæ Canonici nostras litteras receperunt.

52 Quod causam narratam de tempore impetrationis veram esse oporteat, ac etiam de illo tempore verificandam docent quasi communiter *Canonistæ in cap. quia circa de consanguinitate, & affinitate, ibi Post in princ. Ioan. Andr. num. 3. Butr. num. 3. Abbas num. 4. & alij, Milis in suo repertorio, verbo gratia, num. 3. Mascard. de probat. conclus. 1328. nu. 2. Guttierez, can. quæst. 9. libr. 2. cap. 15. n. 131.* ita etiam *Sanchez de matrim. libr. 8. disp. 30. nu. 4. Suarez de legibus lib. 6. cap. 20. sub num. 13. in fine. Merolla tom. 2. disp. 4. cap. 6 sub 24. sub nu. 317. Pontius de matrim. libr. 8. cap. 20. numer. 2.* & alij Theologi penes istos; & rationem præter jura allegata assignant, quia Pontifex est, qui reveta dispensationem concedit, & solam exequutionem Ordinario remittit cum clausula *si preces veritati nitantur*; at si preces appositæ non sunt veræ cum Papæ exprimuntur, deficit mens & intentio Papæ: ergo oporteret, ut de illo tempore sint veræ, ac hoc verificandum erit.

53 Immo *Sanchez loco citat. à num. 8. & num. 12. Suarez loco cit. num. 13. Merolla loco cit. num. 320. Pontius loco cit. num. 3. Covarr in 4. decretalium 2. part. cap. 6. §. 9. in fine. Guttierez de matrim. c. 126.* & alij existimant non sufficere causam esse veram tempore impetrationis, sed necessarium etiam esse, ut sit vera, & probetur narrativa quæ fuit causa concessionis eo tempore, quo Exequutor exequitur suam commissionem: assignant rationem illi Doctores, quia in tali casu gratia non esset justa, & contra intentionem Principis delegantis, & excederet facultatem, & formam mandati, & consequenter esset nulla ex defectu potestatis, nam non potest præsumi Principem velle concedere gratiam injustam, aut dare ad hoc facultatem, nec vult dare tale mandatum nisi supposita causa justa, & consequenter nec supponitur, quod si causa non sit vera tempore exequutionis, & sic deficiente causa, quod talis gratia concedatur, insuper per mandatum, quod concedit Papa non est facta gratia sed facienda: ergo si fiat non existente causa sit sine legitima causa, & erit consequenter nulla, & injusta; & sicuti malè faceret Princeps ipse si tunc non existente causa gratiam faceret, sic etiam Exequutor seu ille cui delegavit, ut gratiam suo nomine faceret, & ideò illa clausula, quæ vel apponitur, vel censetur apposita nẽpe, si preces veritati nitantur, non solum refertur ad tempus in quo petitur dispensatio, & facultas conceditur, seu concedenda est, nam hoc erit ne-

cessa-

cessarium, ut tale mandatum justum reputetur; sic etiam expressè habetur in jure, quod cessante causa finali mandati cessat & illud, ut in *cap. si pauper de præb. in 6.* & ib. *glossa* in verbo *cesset.* latè *Tiraquell. in tract. cessante causa n.* 180. existimant isti nostri Doctores, quod si causa redeat, licet per aliquod tempus non duraverit, cum reviviscet, & justa est, mandatum exequi poterit.

54 Alij verò existimaverunt satis esse, ut causa fuerit tempore, quo mandatum ad gratiam datum fuerit, & quod illa clausula, si preces, ad illud dumtaxat tempus sit referenda, & probata causa narrata de illo tempore posse exequutorem ad illius exequutionem procedere, ita *Petrus Rebuff. tom. 2. constit. regiarum in tract. de rescriptis in præfat. n. 56. vers. decimo quarto. Mascard concl.* 1128. *nu.* 22. & induci potest textus in dicto *cap. quia circa* à contrario sensu *de consanguinitate, & affinitate.*

55 Alij verò senserunt satis esse si narrativa, quæ fuit causa concessionis, seu causa finalis, verificetur dumtaxat de tempore exequutionis, ita *Garz. de beneficiis part. 6. cap. 2. a num. 276. cum sequentibus*, & in specie de dispensationibus *numer.* 283. dicens: Unde infertur ad dispensationes matrimoniales, quæ committuntur Ordinarijs, ut dixi, cum clausulis, quod diligenter se informent, & si repererint preces veritati niti dispensent, quod sufficiet narrata esse vera, & verificari tempore exequutionis ipsius dispensationis seu commissionis, licet tempore datæ litterarum non essent vera, & ita videtur practicari, nam articuli, qui fiunt pro verificatione dispensationum semper loquuntur de tempore præsenti, & non tempore datæ; & quamvis contrarium scilicet narrata debere esse vera tempore impetrationis, & relationis factæ Papæ, & non postea tempore exequutionis *Corduba in summ. quæst* 45. *cap. 2. part. 1. Guttierez q. Canon. libr. 2. cap. 15. num. 131. & 133. Thom. Sanchez. de matrim. lib. 8. disp. 30. num. 4. & 5. & Abbas in ca. quia circa de consanguinitate, & affinitate num* 4. qui ait, quod veritas narratorum in dispensatione est consideranda secundum tempus impetrationis, nec sufficit narrata prius fuisse vera, vel post impetrationem verificata, quando veritas causarum narratur de præsenti; & quod necesse sit probare narrata esse vera tempore impetrationis docent etiam *Rebuff. ad leges Gallicas 2. tom. tit. de rescriptis in præfat. num. 56. Mascard. d. conf.* 1128. *nu.* 22. *sed Abbas* ibi non loquitur in nostris terminis, scilicet quando dispensatio committitur alicui cum clausula, quod informet, & si reperiat preces veritati niti dispenset, sed loquitur in dispensatione gratiosa, in qua certum est veritatem narratorum considerandum esse secundum tempus impetrationis iuxta dictam regulam, quod subreptio consideratur respectu datæ, & ita accipiendi sunt *Rebuff. & Mascard.* Hæc *Garz. loco cit.* qui etiam addit quod in dispensationibus cum copula, in quibus impetrantes narrant inter eos copulam præcessisse, & quod nisi matrimonium inter eos contrahatur ipsa infamata, & innupta remaneret, graviaque exinde scandala possint verisimiliter exoriri, ut solet dici in dispensationibus propter infamiam, & ita non essent vera tempore impetrationis, sed postea consultò copula habetur, ut infamia, & nota posset verificari, non esset exequendum mandatum dispensationis, & oportebit ut fuerit vera tempore impetrationis, & ita procedere dicit sententiam Cordubæ *Sanchez*, & aliorum; hanc sententiam *Garzia* tenet et *Corrad. in prax. dispen. lib. 7. cap. 2. num. 28. cum seqq. & lib. 7. cap. 6. n. 25.* & alibi.

56 Atidem *Garz. num.* 289. dicit etiam, quod non sufficiet causam narratam fuisse veram tempore impetrationis, & relationis factæ Papæ si tempore informationis, & exequutionis ea deficiat, & jam non sit vera, ut si narratum fuerit mulierem esse pauperem aut habere dotem minus competentem, licet tunc ita esset, tamen si ante exequutionem Commissarij, & antequam Ordinarius dispenset, & deficiat, vitiabitur dispensatio.

57 Dicendum est, quod in omnibus gratiosis Litteris probandum est per Exequutorem narrativam, seu causam narratam fuisse veram tempore impetrationis seu datæ Litterarum, quia absque causa Papa non committit: narrativa est illa quæ movet Papam ad concedendum; ergo debet esse vera tempore quo Litteræ impetrantur, quod non semel Sacra *Rota* determinavit, præsertim in *dec. 37. num. 2. rec. apud Duran. dec. 265 nu. 17. & dec. 99. penes Rub. tom 3. & dec. 124. num. 45. rec. apud Amatum Dunozet decis. 776. num. 5 Rota dec. 99. num 3. part. 7. rec. & part. 10. decis. 174. num. 13. & decis. 317. num. 5. part. 10. recen. & part. 5. decis. 387. num. 16.*

Quia tamen per solum mandatum ad faciendam Gratiam, Gratia non dicitur completa, sed facienda est per Exequutorem, ideo oportet, ut tunc etiam vera sit, & probetur per Exequutorem Apostolicum, nam potestas sua est limitata, 58
quando vera sunt exposita, & narrata: ideo cum non probantur vera tempore, quo exequitur suum mandatum, cessat sua jurisdictio, quia Exequutori traditur potestas conditionata, quatenus vera sunt exposita; quousque enim Gratia in esse perfectum deducatur semper durare debet causæ assertiva, seu narrativa, nam si defecerit, deficit & voluntas Principis volentis Gratiam facere, & cessat potestas Exequutoris, quæ fuit limitata, juxta opinionem *Sanchez* & aliorum. Hæc omnia, quæ hactenus cumulavimus conveniunt in genere omnibus gratiosis Apostolicis in quacunque materia cum pro illis exequendis dantur Exequutores cum causæ cognitione, & illis committitur Gratia facienda veris existentibus narratis, sed descendamus ad particularia, quæ verificanda sint in materia Beneficiali, quæ in materia dispensationum sive matrimonialium, sive aliarum materiarum, quæ etiam in materia Litterarum in evidentem, & quomodo sint verificanda.

59 Et in quantum ad materiam beneficialem retenta Regula antedicta, quod narrativa, quæ est fundamentum Gratiæ sit plenè, & concludenter justificanda, servus verò cum non est talis, plura deducuntur, primo, quod quando impetratur Beneficium cum narrativa, quod si prima Dignitas post Pontificalem, vel prima in Collegiata, quia alia Beneficia sunt reservata juxta Regulam tertiam, seu quartam Cancellariæ, tunc ad effectum reservationis, quia impetratur tanquam reservatum: hæc qualitas concludenter probanda venit, quia est fundamentum Gratiæ, *Rota apud Cavaller. dec. 266. num. 6. & apud Carillum dec. 46. num 3. & 41. num. 1. Olever. ad Ludovis. decis. 411 sub num 5. in fine. & Rota in Placentina* [illegible] *Aprilis 1658. coram Albergato, vers. justificatio, nu* 2.

in qua

in qua decisione cæteræ decisiones allegantur: hæc
decisio habetur *part. 12. rec. dec. 331.* & iterum *Ro-
ta in Gerunden Canonicatus 20. Februarij 1647.
coram Ghislerio 25. num. 8. & 9. part. 10. rec. & a-
pud Eminentissimum Otthob. decis. 261. num. 5. &
una Neapolitana Cimiliarcatus 26. Iunij 1647. co-
ram Bichio num 7. apud eumdem Bichium tom. 1.
dec. 312.* & eo potius cum agitur contra provisum
ab Ordinario, pro quo adest assistentia juris, *O-
liver. ad Ludovis. dec. 411. vers. advertendum est,
Rota apud Carill. loco cit. dec. 46. num. 5. & dec. 41.
num. primo. Rota apud Amatum Dunozettum dec.
804. num. 15. 16. 17. & 18.* Et quidem advertendum
est, quod prima Dignitas in Cathedralibus post
Pontificalem semper est reservata, sive habeat, sive
non redditus. In Collegiatis autem, ut intret re-
servatio opus est, ut illius redditus excedat valo-
torem decem Florenorum, ut in dicta Regula
quarta Cancellariæ, quæ hanc qualitatem consi-
derat tantum in principalibus Collegiatis, *Rota in
Arianen. Archidiaconatus 26. Iun. 1637. coram Ve-
rospio vers. quarto demum*, & iterum in eadem
*Arianen. coram Motmanno 4. Decembr. 1637. vers.
quoniam & apud Eminentissimum Otthob. decis.
140. a num. 29. cum seqq.*

60 Narrativa, quod Beneficium sit curatum, vel
quod cura exerceretur per alium est omninò justifi-
canda, juxta alibi tradita: narrativa verò, quod be-
61 neficium sit simplex absque residentia nulla eget
justificatione ob juris præsumptionem, sufficit
sola assertio jurique assistente, *Rota dec. 33. nu. 4.
& 644. part. 2. rec. Oliver. ad Ludovis. dec. 108. nu.
13. Rota apud Eminentissimum Celsum dec. 238. nu.
7. & 314. num. 5. & part. 10. rec. dec. 357. num. 14.
& 159 num 2. & part 11. rec. decis. 203. & 281.*

62 Sciendum, quod quælibet narrativa reservatio-
nis, quæ est de substantia gratiæ debet concluden-
ter probari, quia agitur de excludendo Ordina-
rio, & est fundamentum Gratiæ, *Rota part. 2. rec.
dec. 160. Ludovis. 359. & dec. 53. Duran decis. 442.
Rota apud Bichium decis. 221. num. 7. & dec. 244.
num. primo, Lotterius de re benef. libr. 3. quæst. 11.
num. 69. cum sequentibus, Cavall. decis. 597. num.
7. Gonzalez ad regul. Cancellariæ in proœmio §. 7.
num. 217.* ubi plures citat, & in annotationibus
post *glossam 9. num. 257.* & fusius in *glossa 11 nu.
99. & seq. Belt. ad Ludovis. dec. 53. & 359. Theod.
Amayden. libr. 1. cap. 29.* per totum, & cum agitur
de reservatione mensis probari debet concluden-
ter, *Gonzalez, & Amayden. locis citatis, Vbert. in*
63 *prax. part. 6. fol. 244. sub verb. obitus,* optimè *Rota
penes Eminentissimum Celsum decis. 19. num. 1.* non
tamen sufficit per famam, *Germanus de indultis
§. ..... num. 46. Massob. pral. 29 dub. 12. num. 7.*
quod etiam contingit ratione illius clausulæ
64 (dummodo collatio ad nos hac vice pertineat)
quæ facit Gratiam conditionalem, & declarat per
ipsam Papam nolle conferre nisi quatenus sit
Beneficium reservatum, *Rota penes Ludovis. decis.
314 num. 3.* & quatenus reservatio probetur, *Rota
decis. 245. num. 19 tom. 2. rub. & d. decis. 25. part. 10
recent.* nam quando Papa vult prævenire Ordina-
rium Collatorem non apponit dictam clausulam
dummodo collatio ad nos, quæ declarat intentio-
nem Papæ, *Rota part 2. recent. decis. 444. & 777*
65 sed ponit etiam [dummodo tempore datæ præ-
sentium non sit alteri jus quæsitum] *Rota penes
Duran. decis. 306. num. 8. Belt. ad Ludovis. dict. dec.
314.* quod tamen intelligit idem *Belt. ad decis. 54.
num. 7.* quod tunc requiratur plena probatio re-
servationis, quia vacatio contingit in mense reser-
vato, quando adest concursus alterius tituli, *Rota*
66 *penes dictum Eminentissimum Celsum loco cit.* ubi
aliæ decisiones allegantur, nam alio non concur-
rente sufficiet semiplena probatio, *Belt.* allegat *de-
cisionem Rotæ in Legionen. Canonicatus coram Coc-
cino penes Marches. tom primo fol. 347.* & hoc ca-
67 su probari debet præcisè tempus, veluti cum con-
tingit in ultimo mense debet probari, quod mors
sequuta fuerit ante mediam noctem mensis non
reservati, nam à media nocte incipit, & durat us-
que ad aliam mediam noctem, *Rota apud Emi-*
68 *nentissimum Celsum decis. 19. num. 3.* quæ fuit *A-
bulen. portionis 14 Iunij 1647.* quæ decisio habe-
tur etiam in *10. part. recent. decis. 76.* Et cum fuit
plura horologia diversa attenditur major nume-
69 rus, sicuti de testibus dicitur, *Rota in dict. Abulen.
pensionis 14. Iunij 1647. coram Celso num. 7.* & ite-
rum in *dict. Abulen. pensionis 22. Iunij 1648. coram
Dunozett.* apud eumdem scilicet *Amatum decis.
804. num. 6. & 7.* sive etiam reservatio contingat
ratione alterius regulæ Cancellariæ, sive etiam ra-
70 tione litis, *Put. decis. 266. Rota dict. decis. 160. part.
2. recent. & 482. ad par. 2. Amayden. cap. 24. num.
22.* præsertim ad effectum subrogationis Gratio-
sæ, ut in suo loco latè, Deo volente, dicemus, nam
lis licet reservationem non inducat, ligat tamen
manus Ordinarij, *Rota decis. 167. num. 15. part. 10.*
Et ad effectum justificationis Gratiæ, lis sufficit,
ut de facto verificetur *Garz. part. 6. cap. 2. nu. 205.
& 206. Ludovis. decis. 84. Belt. ibidem numer. 6.*
71 qui ampliat etiam si adsit clausula, *constito,* nisi ta-
men adsit concursus alterius tituli, prout dixit de
vacatione in mense reservato, vel quando alias
non concessisset, nam tunc etiam de jure est justi-
ficanda, *Vbertus part. 6. prax. fol. 246. vers. at quan-
do*, qui loquitur generaliter de omni Narrativa
etiam de facto, semper enim, quando allegatur
72 reservatio, & impetratur Beneficium ex capite re-
servationis debet concludenter probari reserva-
tio, tanquam fundamentum Gratiæ, præsertim
concurrente alio proviso, & quia debet probari
concludenter reservatio, ideo debet esse clara, pa-
tens, & notoria, *Rota part. 2. recent. decis. 197.* præ-
sertim ad effectum subrogationis Gratiosæ, *Lu-
dovis. decis. 58. part. 9. tom. 2. recent. decis 245. Lot-
ter. lib. 2. quæst. 20. num. 200.* nec sufficit probatio
æquivoca in hoc casu, *Rota penes Carillum dict.*
73 *decis. 41. num. 16.* esset tamen notoria, quando
probatur obitus in mense reservato, vel cum Or-
dinarius gauderet alternativa in mense alternato
pro Papa, vel in mense fixo pro Papa, ut esset men-
sis Maij, *Rota recent. part. 4. tom. 2. decis. 200. & in
Hispalen. Beneficij 24. Iunij 1650. coram Bichio, pe-
nes eumdem Bichium 405.* Eadem est ratio de eo,
qui impetravit Beneficium tanquam reservatum
ex vacatione apud Sedem, nam debet conclu-
denter probare copulativè duo, nempè, quod Be-
neficiatus decessit in Curia, & quod ibi commo-
rabatur occasione Curiæ exercens Curialitatem,
nam quæ vacat per obitum degentis Romæ ra-
tione originis, vel domicilij non dicuntur vacare
apud Sedem *cap. præsenti §. sanè de præb. in 6. Lot-
ter. lib. 2. quæst. 27. num. 100. Gonzalez glos. 13 num
29. Garz. part. 5. cap. 1. num. 83. Rota in Romana
Beneficij Sancti Petri 14. Maij 1655. coram Bevi-
lacqua*

*lacqua par.12.rec.dec.*34.*n.*22. ubi aliæ allegantur decisiones, & valet dicere, quod Beneficia, quæ vacant apud Sedem dicuntur vacare in Curia, nō tamen è converso,quia majus est vacare in Curia, quam apud Sedem, *ibid.nu.*23. & novissimè *Rota in Mediolanen. Beneficiorum* 13. *Martij* 1623. *coram Albergato Decano*,§. *quamvis*, quæ decisio datur in fine operis, & iterum in eadem *decis*.15. *Maij* 1656.*etiam part.*12.*rec. dec.*579. ubi dicitur, quando requiritur Curialitas, oportet per exercitium personale in Curia, & debet esse de tempore obitus,nec sufficit antecedens,ut in *dict.decis.* 174 *num.*26. & 29. *in decisione autem Terasonen. Beneficij prima Decembris* 1673. *coram Rondinino*, §. *& quatenus dicitur*, quod hæc reservatio oritur, & si quis Curiam non sequeretur, quia hæc qualitas tantum requiritur dum agitur de Beneficijs illius loci in quo Curia residet,pe *glos.in cap. præsenti ubi alij de preb.in* 6. *Lotter. de re benef.lib.* 2.*quæst.*27. *num.*28.

Et qui impetrat ex vacatione Collectorum spoliorum juxta regulam Cancellariæ quintam debet probare deputationem in talem ex Litteris patentibus, *Rota apud Amatum Dunozett.decis.* 876.*num.*5.& *part.*11.*dec.*155.nec opus est,ut probet esse unicum,sed hoc præsumitur, & contrariū afferenti incumbit onus probandi, *Rota dict.dec.* 876.*num* 3.& 4.& *dict.dec.*155. *num.*11. & 178. *num.*3.& 4. debet probare non solum pluralitatem,sed etiam ab eodem fonte in eadem dec. pro eodem officio,nam si plures sint in eodem Capitulo,vel loco, sed tamen pro diversis locis,vel si non ad diversa officia,prout unus pro decimis alter pro spolijs, vel si unus à Thesaurario, vel S. R. E. Camerario, alter à Nuntio, non dicuntur plures,sed adhuc unus,*Rota apud Dunozett.dict. dec.*876.*num.*8.& 9. ubi aliæ allegantur & apud eundem *dec.*100.*num* 6.& *dict dec.*155.*num.*12. *Rota apud Bichium dec.*221. *nu.*6.*tomo primo*, quia sufficit,ut sit unicus in suo officio. Sufficit ut momento temporis fuerit unicus, ut intrat reservatio,*Rota dict.dec.*876.*num.*6. & 100.*num.* 6.*apud Amatum Dunozett.*& 155.*num.*13.*part.*11. sicuti sufficit sola deputatio absque exercitio,ut in *dict. dec.*155.*num.*9.& 178 *num.*5. & 6.*part.*11. & Beneficia collectorum decimarum à Summo Pontifice impositarum etiam sunt reservata, ex *d.reg.* 4.*Cancellaria*, *Rota in dict.Licien.Canonicatus* 19. *Ianuar.*1619.*coram Amato Dunozett. apud ipsum* 100.& *dict.decis.*155 *num.*2.*part.*11.*recen.*etiam si sint positæ decimæ pro subsidio Imperatoris, ut in *dict.decis.*100.*apud Amatum num.*8.9. & 10. Nec refert an electio fiat à Capitulo,& quod exactio vadat ad periculum Capituli, quia sufficit, ut deputatio fiat vel S.R.E.Camerario,vel Thesaurario Cameræ Apostolicæ, quia semper beneficia,quæ vacant ex eorum obitu sunt reservata,ut in *dictis decisionibus* 100.*apud Amatum num.*7.& 155.*etiam num.*7.*part.*11. & ut dicitur in *dict.decis.* 100.*num.*3.4.& 5. Collector decimarum non opus est ut sit unicus , sed tantum Subcollector spoliorum debet esse unicus. Post scripta vidi *decisionem apud Bich.*221.*tomo primo*, in qua fuit decisum quod ad inducendam reservationem ex capite deputationis Exactoris decimarum requiratur exacta probatio, & quod non prohibetur nisi per Litteras patentes deputationis, & si per testes, debent deponere, quod interfuerint ipsi deputationi, nec probetur per edicta contra debitores decimarum , vel per exactiones quia hoc potest procedere ex mandato ordinis ministerij ad exigendum absque jurisdictione, quæ omnino erit necessaria ad inducendam reservationem,quia Subcollector debet esse deputatio cum jurisdictione.

Idem prorsus judicium faciendum est cum quis impetrat beneficia per obitum Prothonotariorum Apostolicorum,sive participantium,sive non participantium, quorum beneficia per *extravag. Ad Regimen*,& ex Regula Cancellariæ sunt reservata,ut latè *Lotter.lib.*2.*quæst.*28.*n.*43.44.45.& 46.etiam si fuerint creati à Legatis S.R.E.,ut idem *Lotter.dict.lib.*2.*quæst.*29.*per totam*, *Rota part.*12. *rec.dec.*174.*num.*28.*Coccin.decis.*349.probari debet concludenter deputatio , seu ipsum Prothonotariatum esse, & regulariter per Litteras,seu privilegium,juxta *dec.Ludovis.*471 & *ibi Oliver.* ita ut non admittatur probatio per publicam vocem, & famam, *Lotter. dict.quæst.*28.*num.*99.& 100. quod intelligendum est de Prothonotariatu dato immediatè ab ipso Papa, nam si fuerit datus à Legato probari potest per testes, *Ludovis.loco citato num primo. Lotter. dict.quæst.*28 *num.*101. cum autem privilegium Prothonotariatus datum à Papa fuerit deperditum, & justificaretur amissio, tunc dicitur in *dict.dec.*471. quod probari potest per testes deponentes se vidisse privilegium,& per testes deponentes de communi reputatione ac de exercitio,ut dicitur in *dict.decis.*471. verum hoc non admittunt alij,præsertim *Paris.lib.*8. *quæst.*2. *num.*21. *Oliver. ad dict.decis.*471. quia privilegia Papæ, & Litteræ Apostolicæ semper registrantur, & quidem non semel, sed bis , primo in registro supplicationum,secundo in registro Litterarum.

Requiritur etiam, ut intret reservatio ex hoc capite,ut tale officium acceptetur si ad partes supplicationem emanavit privilegium , secus Motu proprio,*Lotter.dict quæst.*28.*num.*70.& 77. *Rota in dict.dec.*174.*num.*32.*part.*12.*rec.* ubi alias, quomodo autem probatur ista acceptatio latè agit *Lotter.loco cit.à nu.*80. *cum sequentibus*, potest enim contingere vel expressè,vel tacitè. Vide ipsum; nec necessarium erit verificare juramentum præstandum à Prothonotario Apostolico, latè *Lott. dict.quæst.*29.*num.*14. & de hac re adest *dicta decisio apud Bichium* 221. in qua dictum fuit ad inducendam hanc reservationem ex capite Prothonotariatus non sufficere exhibitionem supplicationis registratæ, sed requiri exhibitionem Litterarum in actis,nec sufficere probare usum per testes de publica voce,& tam super exhibitionem tamen Litterarum expeditarum benè probari acceptationem dicti Officij, seu dignitatis , quæ acceptatio est quoque necessaria , prout in dicta *decis. num.*21.& 22.

Pari ratione habemus decisionem *Rota in Terraconen.Preceptoria* 13.*Iunij* 1657.*coram Bevilacqua part.*12.*rec.dec.*257.in qua dictum fuit,quod cum beneficia familiarium S. R. E. Cardinalium sint reservata ex regula 4.Cancellariæ, familiaritas ad hunc effectum inducendi reservationem debet concludenter probari: addit tamen *decis.num.*9. quod probatio non debet esse tam stricta, quia plena, & concludens dicitur illa , quæ occurrit secundum casus contingentiam, *juxta decis. Burratt.*255, *numer.*4. & *Add.ad Ludovis.decis.*166. *Litt.A.* & ibi visa fuit sufficiens probatio, quæ tuul-

resultabat ex publica, & jurata attestatione Ducis Caetani attestantis mortuum fuisse familiarem Cardinalis Caetani fratris: familiaritas tamen contrahitur per mensam edentium, ut ibi, & alibi; sic etiam dicendum est de familiaribus Papæ.

75 Igitur vacatio per obitum, ut ex illo consurgat reservatio, talis Narrativa probari debet concludenter, ut dictum est, *Rota apud Coc. decis. 87. & Rota penes Marches. de commis. par. 1. fol. 349. Rota apud Dunozett. decis. 804. num. 15. & 162. num. 22 part. 12. recent.* ubi aliæ allegantur, *Vbert. loco citato fol. 245.* quia absque vacatione non datur reservatio, *Rota penes Duran. decis. 12. num. 2.* & dicitur

76 probatio plena in hac casu cum producitur partita Libri mortuorum extracta per Parochum formiter de verbo ad verbum, ut jacet, *Rota apud Ludovis. dec. 78. & 359. & apud Duran. decis. 263 Belt. ad decis. 78.* ubi alios citat, *Gratiosus Vbertus loco cit. Lotter. d. cap. de re benef. lib. 3. quæst. 10. n. 45. & 46. Rota in Imolen. Decanatus coram Verospio penes Tond post tract. de pens. decis. 46. & par. 11. recent. decis. 347. num. 2. & 178. num. 2. & decis. 300. n. 2. & 337.* & optimè *in Placentina Beneficii coram Ghuterio p. 10. rec. dec. 62. n. 1. & 2. & dec. 89. n. 8. 9. & 10. & 11. p. 12. rec. & 210 & 394. eadem part. 12. recent. & apud Eminentissimum Celsum decis. 130. num. 2.* sic etiam probatur concludenter ex testibus de visu deponentibus se vidisse illum mortuum, & sepeliri quæ est perfecta, *Rota in Ovetten. Beneficii coram Dunozetto apud eundem 271. num. 3. & decis. 62. part. 10. recent. num. 3*

77 sic etiam obitus probatur ex fide Magistratus Præpositi sanitatis subscripta ab Officiali cum opportuna legalitate, *Caval. decis. 572. Rota apud Dunozett. tomo primo decis. 315 n. 3.* debet tamen extrahi citata parte cum adest, ut alibi notavimus, vel quia deponunt, quia vicini, *Ludovis. decis. 37 n. 2. Vbert. par. 6. fol. 445.* Item cum venit quis ex

78 eadem vacatione ex confessione se licet adversarij venientis ex eadem vacatione, ut millies atque millies *Rota* decrevit, *Ludovis. decis. 137 num. 10 Caval decis. 551. num. 1. part. 2. recent. decis. 309. & in d. Imolen. Decanatus* præ alijs *1651. coram Verospio, num. 5. penes Tond post tract. de pens decis. 46* quæ habetur *part. 11. recent. decis. 254. & apud Eminentissimum Celsum dec. 3. num. primo, & apud Amatum Dunozet. 575. & decis. 601. num. 2. & par. 12. recent. dec. 418. num. 3. & dec. 119. & 178 & 73. & 74 part. 11. recent. & 274. & 159. part. 10. recent. & in Majoricen Beneficii 4. Aprilis 1650. coram Albergato, & Regien. Beneficii 27. Iunij 1653 coram Bevilacqua.* quas affert *Tond post tract. de pens.* & novissimè *Rota in Tirasonen. Beneficii 1. Decembris 1673. coram Rondinino vers. veritas Narratorum.* ubi dicitur quod reservatio, quæ attenditur ex obitu in mense reservato optimè probatur & per testes, & per confessionem adversarij venientis ex eadem vacatione, & procedit hoc in omni Narrativa partis, quæ rectè probatur ex assertione alterius partis, *Buratt. decis. 255. num. 5 Rota apud Eminentissimum Otthob. dec. 187.* imo etiam ex implicita confessione partis optimè probatur vacatio, juxta *decis. Rota in Melevitana Beneficii penes Tond. 57.*

Et cum mors contingit in partibus longinquis,

79 & remotis, tunc etiam ad hunc effectum sufficit probatio per famam, *Lotter, d. quæst. 10. num. 54 cum sequentibus,* & conjunguntur aliquando probationes, nam ex pluribus imperfectis, & semiplenis probationibus contingit hoc casu probatio plena, ut voluit *Lotter loco cit. nu. 49 cum sequentibus,* quem consule: sic cum mors contingit in mari, quia est difficilis probationis tunc tam exacta non exigitur probatio, *Gonzalez gloss. 11 num. 103,* testis verò, qui deponeret alternativè de tali, vel tali mense non probaret obitum ad effectum reservationis, & vacationis, *Ludovis dec. 359. nu. 3 ubi Belt. Lotter decis. 290.*

80 Tunc verò requiritur probatio plena obitus in mense reservato, quando adesset alius provisus, sive concurreret legitimus alius contradictor, ut etiam diximus supra, nec tunc admittuntur testes de auditu, *Rota in Ovetten. Beneficii 10. Martij 1662. coram olim Eminentissimo Vicecomite. part. 13. recent. decis. 424. num 5.* neque juramentum suppletorium, ut ibidem *num. 6.* dicitur. Nam si non adsit concursus alterius provisi sufficeret semiplena probatio per publicam vocem, & famam, optimè *Rota penes Ludovis. decis. 103 num. 6 & 84. num. 8. & penes Caval 33 num. 2. Rota rec. parte prima decis. 101. & par. 2. dec. 252. num. 6.* & novissimè *Rota part. 11. in recent. decis. 319. num 4 & 6. Gonzalez de reg Cancellariæ glos. 11. num. 104 & glos. 15. §. 2. nu. 75,* ubi dixit, quod vacatio probatur per famam, & semiplenè, quia non agitur de magno præjudicio, tempus verò vacationis ad effectum probandi reservationem plenè, & concludenter probandum, *Vbert. loco cit. fol 244 vers.*

81 *obitus,* & plenè probatur, ut diximus, ex partita libri defunctorum, ut jacet, nam per hunc modum probatur obitus, ne dum ad effectum justificationis, verùm etiam ad effectum reservationis, ut dicitur in *d. decis. 62. num. 2. part. 10 recent.* & hoc intelligitur, quando agitur de probanda reservatione contra provisum ab Ordinario, nam si agatur inter duos provisos Apostolicos ratione reservationis tunc vacatio in mense reservato non indiget plena justificatione, prout tenuit expressè *Rota apud Amatum Dunozett. decis. 601. num. 3.* Igitur conclusio supra posita, quod vacatio, seu obitus in mense reservato concludenter probari justificarique debet procedit cum adest concursus provisi ab Ordinario, & hoc ante omnia est probandum, quia est fundamentum Gratiæ, aliàs Gratia remanet inexequibilis, *Rota in dicta Ovetten. Beneficii coram olim Eminentissimo Vicecomite decis. 424. in principio, parte 13. recentiorum.*

82 Sicuti etiam vacatio per obitum plenè est justificanda, quando Papa voluit concurrere cum Ordinario ad conferendum, secundum *Rotam apud Duran. dec. 306. num. 6.*

83 Narrativa vacationis eodem quippe modo verificari debet, quo fuit facta in Litteris, *Gomes. in reg de triean. quæst. 11. num. 13. in fine, Rota par. 6. recent. decis. 71 num. 12. Seraph. decis. 990 num 7 Rota in Leodien. Canonicatus 28. Iunij 1615. coram Verospio, vers. hinc,* ubi cæteræ allegantur decisiones. *parte 12. recent. decis. 69. & penes Tond. 49. post tract. de pens.* & sufficit Narrativam vacationis de facto justificare, juxta *decis. Ludovis. 84. ibique Belt. & decis. 73. num. 10. Vbertus loco cit. part. 6. fol. 246.* & novissimè Rota post scripta visa in *Terraconen. Præceptoria 13. Iunij 1657. coram Bevilacqua, parte 12. recent. decis. 257. numer. 22. & 23.* ubi aliæ allegantur, & citantur,

Garz. part. 11. cap. 1. num. 35. Lotter. lib. 3. quæst. 8
num. 61. nisi adsit contradictor, ut docent com-
muniter Doctores: sic resignatarius sufficit quod
de facto justificet vacationem per resignationem,
nam potest capere per clausulas generales, *Rota*
recent. part. 2. decis. 309. num. 2. & penes *Farinac.*
tom. primo posth. decis. 122. & 179. & in Regien.
Biptheratus 28. Maij 1657. coram Priolo, parte 12.
recent. decis. 241. fuit dictum, quod Gratia provi-
84 siva fundata in expressione particulari, vel speciali
v.g. incompatibilis, emissa in parte dispositiva, &
alternativè concepta operatur, ut Gratia, seu pro-
visio rectè subsistat, etiam si modus vacationis
primo datus per resignationem, nec de facto, nec
de jure verificetur, ut ibi *num.* 11. & allegantur
Rotæ decisiones, & Doctores; verificari tamen
debet de tempore vacationis, aliàs nulla impetra-
tio, *Rota apud Caroll. decis. 74. n. 2.*

85 Ex pluribus tamen modis narratis sufficit u-
num verificare, quando unus sufficit ad impetran-
dam Gratiam, licet alter non verificetur, vel et-
iam falsus fuerit, *Rota penes Rub. part. 4. tom. 2. dec*
167. maximè si alternativè facta est expressio, in
puncto *Rota apud Caroll. dec. 74. num. 7. Tondut.*
part. 2. cap 4. §. 1. num. 18. Rota apud Cocc. 139. n.
1. Rota in Majoricen. Canonicatus 27. Martij 1656
coram Melzio nu. 5. vers. & dum Narrativa, parte
12. recent. decis. 156. quam etiam affert *Tond. post*
tract. de pens. Rota apud Amatum Dunozett. 337
num. 6. & alibi, *Merlin. decis. 378. nu. 5. Lotter. lib.*
86 *3. quæst. 8. num. 14.* nisi tamen Narrativa sit restri-
cta ad unum modum, *Rota recent part. 1. decis. 379*
num. 5. Tond. loco citato, cum tamen expressio plu-
rium vacationum facta est, ut Papa facilis redda-
tur ad conferendum, tunc hæc Narrativa plurium
vacationum est verificanda, ideo cum sit ad ag-
gravandum possessorem ad effectum privationis
omninò verificari debet talis Narrativa plurium
vacationum, *Rota d. decis. 167. n. 16. & 17. part. 4*
tomo 2. Rub.

87 Cum verò falsus modus est expressus, scilicet
sub falsa narrativa contra facti veritatem Impe-
tratio certè erit nulla, *Rota rec. parte 5. dec. 569. n.*
32. & in Melevitana Beneficij coram Bichio 25. Iunij
1649. penes ipsum 388. in quibus decisionibus,
aliæ allegantur, & tunc cum falsus modus est ex-
pressus dispositivè non juvat illa clausula, *vel alio,*
ut diximus; nam cum corruit Gratia principalis
ob subreptionem, cæteræ clausulæ non operantur
quia fraus nulli prodesse debet, *Rota in dict. Sego-*
bricen. Canonicatus, num. 23. 152. part. 12. recent. in
eadem *Segobricen. coram Amato Dunozett, penes*
eundem 971. num. 12. quam etiam affert *Tond. post*
tract. de pens. 70. in ordine, & *Rota apud Carillum*
decis. 250. num. 9. Hoc autem casu cum Narrativa
vacationis, quæ est causa concessionis est falsa,
cessat etiam affectio per manus appositionem, sic
etiam habemus *decisionem Rota 127. part. 13. num.*
5. in qua *num. 7.* dicitur, quod provisio Papæ ob-
tenta cum supposito, quod Beneficium esset va-
catum in mense reservato non inducit reservatio-
nem, nec præjudicat Ordinario cum re vera non
est reservatus, quia cessavit per alternativam, secus
verò si falsus modus non fuit causa concessionis,
nam tunc remanet affectum, *Ferentill, ad Buratt.*
88 *decis. 78. nu. 8.* & ita intelligit decisionem ejusdem
Buratt. 36. in qua dicitur, quod remanet affectum
Beneficium ex manus appositione, etiamsi Gratia
esset subreptitia; & post scripta vidi *Eminentissi-*
mum Ottbob. decis. 197. numer. 18. Rota apud
Rub. tomo 2. decis. 45. numer. 7. & part. 10. re-
cent. dec. 25. n. 30. 31. & 32. in quibus idem dicitur.

89 In vacationibus autem quorum provisio spe-
ctat ad Ordinarium non attenditur falsus mo-
dus narratus, quia non irritat, *Caroll. decis. 74.*
num. 5. & 6.

90 Sequitur quod cum Beneficium impetratur,
tanquam vacans certo modo plena tunc & con-
cludens probatio exigitur, *Gonzalez ad reg. 8. glos.*
15. num. 123. & 124. Buratt. decis. 178. num. 5. & 6.
Rota in Ripana beneficij 4. Iunij 1655. coram Be-
vilacqua n. 9. quæ decisio est 46. in ordine *parte 12*
recent. & etiam penes *Tond. 65. in ordine,* & opti-
ma est decisio apud *Pentinger 17.* in qua dictum
fuit quod cum impetratur Gratia certo modo,
Narrata sunt concludenter justificanda, sic habe-
mus magistralem decisionem in *Avellana Cano-*
nicatus, coram Eminentissimo Cerro, parte 11. recent.
decis. 131, num, 7, cum seq. in qua dictum fuit, quod
impetrans certu modo cum expressione, quod pri-
mum Beneficium vacaverit ob assequutionem se-
cundi incompatibilis debeat concludenter pro-
bare, quod impetrans per duos menses pacificè
non solum de facto, sed etiam de jure possederit
cum retentione primi, quia incompatibilitas est
in retinendo, ut ibi fusius dicitur, aliàs non intrat
vacatio, & nos alibi diximus. Vide etiam *Buratt.*
decis. 120. Et tunc, ut diximus non potest capi va-
catio ex alio capite, *Rota recent part. 1. decis. 379*
num. 5. Rota in Bononien. Canonicatus apud Mar-
ches. part. 1. fol. 357. & in Vercellen. Canonicatus 19
Iunie 1648. coram Bichio penes ipsum 360. *num.*
26. & in Pistorien. Parochialis 17. Maij 1651 coram
Eminentiss. Celso, apud eundem 119. *num. 10. &*
decis. 392. n. 3. & in Firmana Cappellania 28. Apri-
lis 1651. coram Bichio part. 11. rec. decis. 143. n. 9. &
10. penes ipsum 461. Nec tunc justificari potest
Gratia ex via præventionis, *Rota par. 14. rec. decis.*
518. n. 16. cum seqq.

91 Et advertè, quod cum quis impetrat ex devo-
lutione, ex quo patroni non præsentaverunt, de-
bet impetrans concludenter probare negligenti-
am plenè, & concludenter, *Garz. par. 10 cap 3. n. 16*
Lotter. lib. 2. quæst. 24. num. 37. Manzanedus dec.
667. Rota in dict. Pistorien, coram Celso numer. 8
ubi aliæ allegantur, docendo nedum de lapsu
temporis, sed quod patronus habuerit scientiam
vacationis, & præsentare neglexit, *Bur. decis. 18.*
Ferentill, ad eund. dec. 938. Rota rec p. 7. dec. 221. &
dec. 21. tom. 3. Rub. ubi id latissimè discutitur, idem
Cels. loco cit. & dec. 392. in qua *decisione n. 4. & 5.*
92 dicitur, quod devolutio est probanda ab inferiore
ad proximum superiorem, usque ad Papam, adeo
ut quilibet habeat sex menses ad conferendum à
die scientiæ, & ibi allegantur aliæ Rotæ decisio-
nes; quod etiam tenuit *Rota in Melevitana benefi-*
cij 5. Decembris 1631. coram Amato Dunozett. n. 3.
ibi: Devolutio enim non simpliciter desumitur ex
temporum decursu à die vacationis quatenus in-
traret supputando tempora de jure præscripta pa-
tronis ad præsentandū, & Episcopo atq; Metro-
politano ad conferendū, sed probanda est discre-
tivè de inferiori ad superiorem cum scientia vaca-
tionis beneficij, *c. 2. c. licet il 1. de supplen. negl prælo.*
glossa in clem. unica in verbo locorum, eodem tit.
Mant, dec, 260, Rota rec, dec, 186. par. 2. non enim
cur-

currint tempora nisi à die scientiæ, *cap.per diuturnitatem de conceß. præb.* & novissimè *Rota in Leodien.beneficij coram Bevilacqua,part.14.recent decis. 518.*

93 At tenet mecum alia Rotæ decisio in *Ovetten.Parochialis 16. Aprilis 1657 coram Priolo*, quæ habetur *parte 12.recent.decis.217.* in qua decisione
expresè deciditur, quod licet tempus ad præsentandũ patronis currat à die scientiæ, attamen collatoribus inferioribus à die vacationis, ita ut ex
tunc currat tempus devolutionis. Verba decisionis sunt hæc: Nec potest allegari ignorantia, tum
quia ex testibus in eodem Summario relatis *num:* 5. constat de certa ac indubitata scientia, tum et-
94 iam quia quidquid sit in patronis præsentare debentibus, communis est opinio, quod in Ordinarijs collatoribus quando (prout hic) vacatio
contigit de facto sinu & de iure, nempe ob mortem Beneficiati non expectatur eorum actualis, &
vera notitia, sed tempus ad præsentandum currit à die vacationis, quia cum ex Officio teneantur
inquirere, & scire, ignorantia esset crassa, & supina, quæ non excusat. Hæc, & alia ibi.

95 Sequitur quartò, quod Narrativa qualitatis Beneficij ad effectum justificationis Gratiæ, & Literarum exequutionem plenè quoque probari debeat cum est Gratiæ fundamentum, & facienda est attento ultimo statu Beneficij, nisi doceant de anteriori statu, ad textum in *cap.cum de benef. de præb.in 6.* ubi notant Canonistæ communiter, *Rota penes Caval.decis.390.numer.5.* *Rota in Hispalen beneficij coram Bichio 24.Ianuarij 1650. penes Tond. post tract.de pens.44. num. 12. & apud ipsummet Bichium decis.405.*

96 Verùm hæc materia indiget majori explicatione, & dilucidatione ad intellectum tam dicti textus *in cap.cum de beneficio*, quàm textus *in cap.querelam de elect.*, & *cap.consultationibus, de iurepatronatus.* siquidem *in cap. querelam* disponitur validam fuisse electionem, seu præsentationem factam à Populo, qui existebat in quasi possessione præsentandi, sublata quæstione super proprietate iurispatronatus inter populum illum, & Cardinalem Sanctæ Susannæ: sic clarè ibi deciditur, quod status ultimus possessionis sit attendendus. Similis decisio habetur *in d.cap. consultationibus de iurepatronatus in d.cap.cum de Beneficio*, dicitur quod cum providetur Clericis Sæcularibus de aliquo Beneficio, intelligi debeat, quod tanto tempore ab uno, vel pluribus sæcularibus Clericis institutis in eo rectoribus extitit continuè, & pacificè gubernatum, ut præscriptio legitima sit completa, etiam si ante, vel post Religiosi quandoque ministraverint in eodem: quare videtur, quod hic non ultimus status absolutè sit attendendus, sed status verus, & præscriptus. Ideo notandum est quod diversus est status Beneficij, & status collationis Beneficij, si quidem status Beneficij est subjectum possessionis existentis apud ipsam Ecclesiam, aut Beneficium circa illius qualitates; status autem collationis est subjectum pos-
sessionis existentis apud collatorem, aut præsen-
97 tantem, vel eligentem tanquam fructus collationis, sive præsentationis; de statu Beneficij loquitur textus *in c.cum de Benefic.de præb.in 6.* de statu verò collationis seu præsentationis loquitur tam textus in *c. querelam, quam in c.cum Ecclesia Sutrina de causa possess. & proprietate*, nec eadem est ratio
utriusque status, siquidem quando agitur de ultimo statu præsentandi, vel conferendi non attenditur qualis fuerit anterior status, & verus, nam in
hoc statu manuteneri debet qui est in ultima pos-
98 sessione, seu quasi, etiam si constet de anteriori possessione, juxta §. *retinendæ de interdictis, & in dict.cap.querelam, & cap.consultationibus ubi Abbas num.3. Rota apud Caval dec.609.num 9. Tond p.2.cap.4.§.9.num.7. & 8. Add.ad Gregor.dec.77 Rota apud Eminentissimum Celsum decis.367.num.4. & 12 Ferentill.ad Buratt.decis.770. & 777.num 12 Rota part.10.recent.decis.240.num.5. & apud Amatum Dunozett.344 numer.4. & 5. & apud Eminentissimum Otthob.decis.125.num.13. Corrad in praxi benef.lib.1.num.360. vers septimus regula, Coccinus ann.304.num.2.* optimè in puncto discurrit *Lotter.de re benef. lib 2.quæst.34.à num.25 cum sequentibus*, & antè ipsum *Oliver.Beltra.ad Ludovis.decis.77.num.12*, ita ut nunquam removeri debeat qui institutus, vel præsentatus fuit ab eo qui fuit, & est in possessione quasi præsentandi, vel conferendi, licet pro futuro tempore aliud sit observandum, *Rota apud Eminentissimum Otthob dict.decis.125* sic existens in quasi possessione conferendi tanquam de libero etiam per unicam collationem manuteneri debet in quasi possessione
99 conferendi, dummodo dicta unica collatio habuerit effectum, latè *in Spoletana Iurispatronatus 24.Novembris 1654. coram Eminentissimo Cerro part.12.recent.decis.93.à num.11.cum sequentibus*, & ideo decidit *Rota part.14.recent.decis. 140.n.18* verùm in *Neapolitana beneficij 11.Feb.1664. coram Albergato eadem part.14.dec.136. nu.7. cum sequentibus*, fuit dictum, quod licet stante ultimo pro libertate Beneficij, sed probatio iurispatronatus deservire solvitur pro futuris vacationibus, prout distinguit *Marescott. var.resol.cap.55. num. 64 lib.1.* & *Rota in Faventina Parochialis 4. Septembris 1662. coram Ninott.* quæ est penes ipsum
34. tamen hæc conclusio procedit quando ad col-
100 lationem Beneficij deventum est ab Ordinario antequam patroni docerent de iurepatronatus, secus autem quando probatio circa patronatum facta fuit ante effectuationem collationis, nam tunc ultimus status non attenditur, & proprietas possessioni præfertur, & ibi allegantur Doctores, & decisiones, præsertim *Rota in Capuana Abbatiæ 5.Maij 1659.§ fin. & 16.Ianuarij 1660. §.præterea coram Priolo*, prima est 64. *secunda 152.p.13 recent.* Sic etiam in *decisione in Melevitana beneficij, d. anno 1666. coram Ottalora part.14.recent. decis.423.* dicitur ad sustinendam provisionem Apostolicam ex capite reservationis sufficere ultimum statum simplicem, quia actus collativi spectant ad possessorem, per textum *in d cap consultationibus*, allegatur *decis.514.part.13 rece.* & tunc alterum statum non attendendum, quando ante collationem constat de contrario, attamen debet constare per concludentes, & claras probationes, ut in *d. decis.dicitur, & etiam 514.Coccin.loco cit.*

101 Quando verò non agitur de statu ipsius Beneficij licet reputatur secundum tempus impetrationis, quia unaquæque res judicatur secundum tempus dispositionis, juxta textum in *l.cum præsens 37.ff.si certum petatur, Rota dec.737.part.2.recent.* & in inducenda natura Beneficij attendi debet ultimus status, qui status præsens consideratur tanquam subjectum possessionis existentis apud

Beneficium, latè Marescott. lib. 1. cap. 55. Lotter. loco cit. & n. 35. & 36. Attamen hoc indicium fundatur in præsumptione, quæ de sui natura veritati cedit, l. continuus, §. cum ita de verbor. oblig. ideo sequitur, quod hujus status ultimi præsumptio non prævalet ad statum anteriorem legitimè impressum in Beneficio, sed probatio hujus prævalet illi præsumptioni, ut ex dicto cap. cum de Beneficio, non obscurè deducitur optimè Lotter. loco cit. nu. 38. qui à num. 39. optimam assignat rationem, quia dato statu antecedenti legitimè impresso non agitur amplius de inducendo novo simpliciter, sed simul de immutando præcedenti; quæ immutatio non potest contingere nisi detur status fortior, & prævalens atque legitimè præscriptus, Rota decis.
101 188. num. 2. part. 1. recent. ultimus ergo status prævalet in dubio; secus verò cum de anteriori legitimè constet, Corrad. lib. 1. prax. Benef. num. 31. & 362. Duran. decis. 340. n. 12. & 381. num. 9. Rota apud Amatum Dunozett. decis. 101. nu. 5. & apud Ludovis. decis. 434. & 238. num. 5. part. 5. recent. & 152. num. 11. part. 10. recent. constare autem debet
102 de antiquo statu contrario per legitimas, & concludentes probationes, Rota apud Eminentissimum Otthob. dec. 240. num. 25. & dec. 65. num. 26 part. 11. & dec. 13. num. 26. part. 6. Add. ad Buratt. decis. 776. ita ut status anterior turbidus non sit attendendus, nec inficit quin ultimus sit attendendus, Rota apud Amatum Dunozettum decis. 747. num. 4. & 5. nam semper prævalet ultimus cum de anteriori statu contrario legitimè non constat, ut in dictis decis. & decis. 57. num. 35. part.
103 10. recent. & 965. num. 7. part. 4. tom. 2. Rubeo, & alibi: Vel cum ultimus fuerit præscriptus legitimè, ut mox subijciam, nec status ultimus attenditur, quando ante consumptam vacationem apparet de statu contrario per legitima documenta, velut de jurepatronatus, Rota apud Eminentiss. Otthob. dec. 234. num. 33. & in dictis decisionibus allegatis supra 136. 140. & 423. par. 14. recent, & 64. 152. 514. part. 13. in recentioribus plenè firmatur adversus ultimum statum requiri concludentem claramque probationem, vel ex partis confessione vel re judicata, vel per publicum instrumentum.

Hinc sequitur, quod cum agitur ad effectum
104 simplicis justificationis Gratiæ Regula est generalis, ut sufficiat ultimus status, ut Gratia dicatur justificata, Abbas in c. cum nobis de jurepatronatus n. 8. vers. si verò, Rota recent. par. 2. decis. 739. num. 5 & 735. & p. 1. decis. 233. Seraph. dec. 1229. & 1095. Cavaler. decis. 390 num. 5. Duran. decis. 208. num. 6. & 234. num. 6. Ludovis. dec. 482. num. 7. qui allegat Inn. in cap. postulasti num. 1. post medium, vers. si autem de jurepatronatus, Rota decis. 101. num. 8 part. 7. recent. Buratt. decis. 776. & decis. 162. nu. 3 part. 12. in recent. & apud Carill. decis. 54. num. 6. [ubi dictum fuit ad effectum validitatis sufficere ultimum statum quamvis non sit præscriptus,] Lotter. loco cit. n. 40. Rota in dict. Hispalen. beneficij coram Bichio de anno 1650. & in Gerunden. Prioratus coram eodem 14. Junij 1645. quarum prima est 405. secunda 228. apud ipsummet Bichium, in
105 quibus dicitur, quod per exequutionem Litterarum sufficit ultimus status, dum non docetur de contrario statu anteriori legitimè præscripto: idem dicitur apud Peuting. decis. 318. num. 3. alibi sæpe, Cocc. tomo 1. ann. 304. n. 9. Corradus d. lib. 1 prax. benef. num. 318. nam per talem statum evitatur virium subreptionis, ut dicit Corradus, Rota recent. part. 12. decis. 162. num. 30. & 31. Seraph. dec. 729. Caval. decis. 450. num. 5. & vide Corradum sub num. 360 vers. septima, ubi dicit, ultimum statum suffragari etiam contra provisum Apostolicum in possessorio summarijssimo, Add. ad Bu-
106 ratt. decis. 776. num. 18. nisi tamen ultimus status deducatur ex titulo infecto, Rota parte 2. recent. dec. 710. vel cum non fuerit effectuatus, Rota eadem parte 2. rec. decis. 315. Lotter. de utroque casu, loco citato num. 43. Corrad. loco citato num. 319. lib. 1
107 prax. benef. sic etiam cum agitur incidenter de statu Beneficij ad effectum validitatis collationis sufficit ultimus status, dummodo non agatur principaliter de pertinentia collationis, Rota apud Duran. decis. 377. num. 6. per textum in cap. cum Ecclesia, de caus. possessionis, & propriet. nam secundum ultimum statum præsertim collativum judicandum est ad effectum sustinendi provisionem Apostolicam, tanquam de reservato, Buratt. decis. 570. & Rota dec. 143. parte 7. recent. & decis. 157 num. 5 & 106. num. 8 part. 11. & decis. 90. num. 11 part. 12. recent. & apud Eminentissimum Otthob. 132. num. 14. ad invalidandam, vel excludendam reservationem attenditur ultimus status, Rota dec 99. num. 14. & 357. num. 27. part. 10 recent. Dunozett. decis. 776. num. 18. Add. ad Buratt. decis. 776 num. 17. Duran. decis. 340. Sed vide Coccinum in annot. 304. a num. 12. qui optimè discurrit, & nu. 13. dixit quod cum agitur de collatione facienda, tunc non attenditur ultimus status quando constat de contrario.

108 Cum verò non agitur simpliciter de justificatione Litterarum, seu Gratiæ, & alius est qui se opponat, & probat anteriorem statum, non usque attendendus est ultimus status, quia hic ultimus status in præsumptione dumtaxat fundatur, Rota recent. part. 2. decis. 737. Lotter. loco citato nu. 44 Gratian. cap. 574. n. 13. & 14. Corrad. lib. 1. nu. 183 & dictum est supra: requiritur tamen concludens probatio non turbida, nam inficit provisio, ut dicitur in dicta decisione 405. in fine, & dicta decis. 218. apud Bichium: at si probato primævo statu contrario legitimè, altera pars, quæ obtinuit provisionem, secundum ultimum statum vellet probare illum statum fuisse legitimè præscriptum, tunc admittitur, illoque legitimè præscripto probato obtinebit, nam per præscriptionem legitimam status antiquus fuit rectè immutatus, præsertim cum convenit antiqua observantia, Duran. dec. 442. n. 2. & 3. Rota apud Duno 887. n. 2. & 861 n. 2. ubi aliæ allegantur decisiones; licet quando
109 non appareat legitimè præscriptus non esset attendendus, ut in allegatis decisionibus, quod ut mutetur antiquus, & novus constituatur plura certè requiruntur: enim verò quicquid Doctores de tempore ad præscribendum necessario scripserint in nostra materia requiritur tempus quadraginta annorum completum, & continuum, Gem. & Franc. in d. cap. cum de Beneficio, Gonzalez glos. 7. n. 25. Seraph. dec. 950 n. 2. & 1227. Rota rec. part. 7. dec. 50. n. 7. & apud Eminentiss. Celsum dec. 367 n. 11. & apud Carill. dec. 54. n. 5. & 162. n. 9. & apud Farinac. tom. 2. decis. posth. dec. 427. Lotter. d. quæst. 34. n. 45. Oliver. ad Ludovis. decis. 434. n. 20. qui alias Rotæ decisiones allegat, Tond. q. Benef. cap. 9 nu. 6. & cap. 40. n. 4. Corradum prax. Benef. lib. 1
110 num. 326. immò sufficit una provisio, quæ duravit

per

per annos quadraginta, nam unicus actus habens
causam successivam per quadraginta annos indu-
cit sufficientem præscriptionem, *Rota part.10.rec.*
dec.99.num.15. & *16.* ubi ad id allegatur doctrina
Abb.in cap.fin.n.17.vers.disting.de consuet.

111 Et *Corradus* bene advertit, quod hoc procedit
quando anterior status contrarius fuit jam per-
fectus,& legitimè quoque præscriptus, nam si an-
terior non fuerit talis non prodest; ut præscriba-
tur autem ultimus sufficit spatium decem anno-
rum,& fuit opinio *Felin.in cap.in nostra de rescri-
ptis*, *Geminian.in dict.cap. cum de Beneficio, Gon-
zalez dict.glos.7.n.24. Marches.dict.cap.55.n.70*
Item requiritur bona fides *Rota decis.229.num.8*
part.1.rec.& apud *Far.d.decis.927. Lotter loco cit.*
numer.46. requiritur potestas,& voluntas in su-
periore, qui tale Beneficium confert, nam si non
adsit potestas, vel si desit voluntas, nihil omnino
actum est, *Rota recent.part.2. decis.368.* & *apud*
Far.tom.1.posth.dec.172.num.8. Lotter.loco cit.nu.
52.Tond.dict cap.9.num.7. Oliver.loco cit.ad dict.
decis.434.num.20. Duran.dict.decis.340.num.11
in qua etiam decisione dictum fuit, quod requiri-
tur bona fides impetrantium, & scientia eorum
contra quos præscribitur status, iterum dictum
fuit apud eundem *decis.381.* & novissimè *dec.104.*
num.13.part.10.recent. ibi: Collationes verò Apo-
stolicæ de anno 1629.& 1636. *eodem Summ.num*
3. & *4.* non merentur allegari, cum non sint aptæ
immutare statum Beneficij nisi concurrat qua-
dragenaria, animus & intentio Pontificis illum
immutandi,& scientia,& patientia illorum, qui
ex hac status mutatione præjudicium recipiunt;
quæ tamen omnia hic penitus desunt, ut notant
Canonistæ *in cap.qui Beneficium de preb.in 6. tra-*
dit Lotter.de re Benef.lib.4.quæst.34.num.41.cum
pluribus sequent. & dixit *Rota in rec.dec.368.par.2.*
cum alijs *per Adden.ad S.Mem.Gregor.decis.434*
n. 20. idque multo minus cum factæ fuerint per
viam resignationis, ut firmavit *Rota decis.360.sub*
num.14.ver.quasane provisio, eadem part.2.recent.
& latius *in Lucana Iurispatronatus 29. Ianuarij*
1644. coram Reverendissi. P. D. meo Ghislerio
§. non obstant.

112 De voluntate tamen mutandi legitimè con-
stare debet, cum alias provisiones Sedis Apo-
stolicæ nec mutant statum Beneficij, quia Papæ in-
tentio non præsumitur talis, ut pluries judicavit
Rota præsertim *decis.421. num.2.part.2.recent.* &
dec.163.num.3. & *4.part.1.recent.* & *apud Caval.*
decis.390.num.5. Ferentill.ad Buratt.decis.153.n.5.
Rota apud Carillum decis.41. n.11. & *apud Ama-*
tum Dunozett.195.n.11. & *apud Emmentissimum*
113 *Otthob.decis.125.n.12.* & *224.num.17. Oliver.ad*
Belt.dict.decis.434.num.20. Tond.d.cap.9.num.5.
Marescott. dict.cap. 55. num.18. Corrad. in praxi
Benef.lib.1.nu.369. Quod procedit quando con-
stat de anteriori statu beneficij in casu dubio, &
cum constat de certo statu Beneficij provisiones
Apostolicæ bene declarant statum beneficij, quod
scilicet antiquus fuerit similis ultimo, *Rota decis.*
93.num.19. & *20. part.12. recent. Ludovis.decis.*
482.Ferentill.loco cit.num.6.Corrad.dict.cap.1.sub
114 *num.368.* & attenditur ad finem firmandi sta-
tum, *Ludovis.loco cit.Caval.decis.234. Carill.decis.*
46. num.10. sicuti etiam qualitas Beneficij bene
ostenditur ex ultimo statu, *Rota in Asten Coadiu-*
toria 21.Iunij 1652. coram Celso, apud eundem 155
num.10. ubi fuit dictum, quod provisio ab Ordi-
115 natio facta tanquam de simplici declarat Benefi-
cij qualitatem, cum tamen constiterit, quod Papa
sciverit,& voluerit mutare statum, tunc per pro-
visionem Apostolicam cum tali scientia,& volun-
tate immutatur status, *Marches.loco cit num.35.*
Corrad.loco cit.num.370. Eminentissimus Otthob.
decis.263.num.5. Rota apud Carill.loco cit.decis.41
num.11. & *decis.162. num.11.* & *apud Amatum*
Dunozett.decis.887.num.5. & *6.* & *decis.152.nu.*
13.part.10.recent. & *93.num.18.part.12.* si con-
currant actus positivi contrarij, nam tunc etiam
provisiones Apostolicæ immutant, juxta *decis.90*
nu.27.part.12. & optima est *decisio apud Bichium*
405 supracitata, in qua *num.20.* dicitur, quod ad
hoc, ut provisiones Apostolicæ immutent statum
Beneficij oportet, ut probetur in Papa adfuisse sci-
entiam præcedentis status, aliàs non dicitur pro-
bata voluntas immutandi illum, & ibi allegatur
Decisio Buratt.636. & *8 num, Ludovis.434.* At-
tende tamen ne terminos confundas, nam licet
provisiones Apostolicæ non immutent statum ni-
si quando datur in Papa scientia,& voluntas, ta-
men hoc procedit, & intelligitur ad effectum
vindicandi Ecclesiam de servitute in libertatem
in patronorum præjudicium, secus verò quoad
validitatem provisionis, nam sustinetur, juxta *cap.*
consultationibus ut clarè *Rota apud Ninot. dec. 39.*
116 *num 4.* & *5.* Collationes autem ab Ordinarijs fa-
ctæ non possunt immutare statum Beneficij ex
defectu potestatis, *Buratt. decis.639.* & *apud Bu-*
ratt.861.num 3. & *887.num.4.* & *210.num.7.* per
totum *par.10.rec.* sicuti nec statum Ecclesiæ, apud
eundem *Dunozet decis.202.n.10.* & *250.* & *in dec.*
405 annot.14 apud Bichium.

117 Ex hactenus dictis in hac materia patet, quod
expressa qualitate vel Curæ in habitu vel manua-
litatis, vel regularitatis, vel patrimonialis, jurispa-
tronatus, vel quid simile, Narrativa est probanda
secundum ultimum statum, secundum dicta, ut
per Doctores locis citatis,& adde *decis. Rotæ penes*
Duran.199. sic an Vicarius sit perpetuus, vel amo-
vibilis in Parochialibus unitis attendi debet ulti-
mus status, *Garz.part.11.cap.2.n.5. Tond.part.2.*
cap.1.§.5.num.14. quod tamen in hac materia o-
mittendum non est, quod provisiones, quæ liti
118 causam dederunt, aut lite pendente emanarunt
non sunt attendendæ pro ultimo statu firmando,
Duran.decis.234. num.9. & *part.10.recent. decis.*
210.num.4. quæ est eadem apud *Eminentissimum*
Celsum 45.

119 Ultimus verò status cum asseritur, probandus
est plenè, præsertim ad effectum reservationis, &
præsertim si adsit provisus ab Ordinario existens
in bona fide, qui per præsumptiones non est à sua
possessione ejiciendus, *Amayden.lib.1.cap.29.nu.*
87. & *88.* qui alios citat. Cum verò agitur inter
provisos super validitate provisionum semper at-
tenditur ultimus status,& quasi possessio ejus, qui
contulit, licet forsan super proprietate possessor
bonum jus non foveret, ad textum in dicto *cap.*
querelam, de elect. & ad hunc effectum liberæ, vel
non liberæ collationis sufficit semiplena probatio.
Rota parte 14. recent. decision. 292.numer.6. & *7.*

120 Narrativa quam Orator fecit, quod à medie-
tate patronorum præsentatus fuerit, conclu-
denter debet probari, quia est Gratiæ funda-
mentum, nam cum hoc supposito Papa de-

rogat in alia medietate, *Rota apud Durand. decis. 100. num. 6. & 199. num. 4. & 5. apud Ludovis. dec. 452. sub nu. 3. apud Buratt. decis. 316. & in Aquilana iurispatronatus 29. Ianuar. & 4. Iunij 1646. coram Eminentissimo Corrado, & in Sulmonen. Beneficij 13. Martij 1650. coram Eminentissimo Celso, apud eundem 95. num. 2. & in Imolen. Beneficij 4. Iunij 1657. coram eodem, apud eundem 234. num. 6. & in Lucana Iurispatronatus 17. Maij 1658. coram eodem apud eundem 256. num. 4.* & iterum in *Lucana Iurispatronatus* 6. Iunij *1659. coram eodem apud eundem dec. 296. & part. 6. recent. dec. 295. Rota in Comen. Iurispatronatus coram Arguelles 7. Feb. 1650. p. 11. rec. dec. 10. n. 2. & 3.* & verum in eadem causa *14. Iunij 1652. coram Albergato, eadem part. 11. recent. decis. 266. num. 1. & in Sulmonen. Beneficij coram Arguelles* 10. *Martij 1649 part. 10. recent. dec. 293. nu. 8. & in Mutinen. Beneficij 27. Martij 1648. coram eodem Arguelles, eadem part. 10. decis. 169. num. 26. Garz. part. 10. cap 3. de Benef.* & alij. Nota tamen quod narrati-

121 va præsentationis à medietate patronorum debet esse vera de tempore Gratiæ, ita ut cum Papa derogat tunc debeat impetrans habere talem medietatem, ut scilicet tunc fuerit præsentatus à medietate patronorum, neque sufficiat, ut postea supervenient præsentationes, *Rota in Lucana Capellania coram Damasceno 22. Maij 1613 decis. 443 part. 1. num. 2. recent.* & opt. mè *Rota in Florentina Capellania 29 Maij 1643. coram Amato Dunozett apud ipsum 344. num. 20. 101.* Ex alio capite Gratia Marij non visa fuit justificata, ex quo narravit Papæ se fuisse præsentatum à medietate patronorum, & tamen benè justificatur in facto de tempore Gratiæ ipsum non fuisse præsentatum, vel nominatum aliquo modo, cum saltem pro justificatione requireretur præcedens nominatio, vel mandatum ad nominandum, ex quo resultare potuerit consensus patronorum, juxta *decis. Achill. 12. de iurepatronatus, Caval. decis. 21. & 28.* sed adverte prout annotavi in capite de Clausulis, quod adest *decisio apud Buhium* 419. in qua dicitur quod Gratia Apostolica cum derogatione medietatis vocum patronorum sustinetur quamvis tempore Gratiæ re vera non adesset, quia sufficit quod sequatur intra legitima tempora, juxta stylum Datariæ & Cancellariæ, ea ratione, quia Papa consensum Patronorum solum considerat intra legitima tempora, & ibi adducuntur decisiones Rotæ. Et ut aliàs diximus cum Papa derogat medietati patronorum intelligitur de patronis existentibus in quasi possessione præsentandi secundum ultimum statum, *Rota in dicta decis. 256. penes Eminentissimum Celsum, & decis. 471. part. 4. recent. t. 2. penes Rub. & in Capuana Abbatia coram Buhio 5. Maij 1657. Rota part. 10. recent. decis. 293.*

122 *num. 8. & 169. num. 27.* in qua decisione fuit dictum, quod Monachi Cœlestini Sulmonenses non erant in quasi possessione præsentandi, quia non præsentaverunt per 40. annos, & sic jus præscriptum, & consequenter Gratia nulla: Vel illis, qui deducunt jus suum ab ultimo possessore, nam hoc sufficit pro Gratiæ justificatione, *Rota apud Amatum Dunozett 344. num. 4.* ubi aliæ allegantur decisiones. Verum in *Sulmonen. beneficij 23. Ianuarij coram Peutingerio part. 10. recent. nu. 20.* fuit dictum, quod in hac materia nec hæres juvari poterit possessione sui authoris, quia hæc non transit in hæredem absque possessione; hæc etiam decisio habetur penes *eundem Peutinger. dec. 266.* sufficit enim Exequutori alterutrum probare pro gratiæ justificatione, *Rota part. 13. recent. decis. 73. num. 13.*

123 Sic etiam narrativa, quod beneficium competat ex fundatione, & dotatione alterius familiæ omninò, & concludenter probari debet, præsertim, quia addi solet clausula *constito*, quæ facit gratiam conditionalem, & requirit plenam probationem, *Duran. dec. 87. num. 137. cum sequentibus, Rota recent. part. 1. dec. 573. & 701. Rota part. 14. recent. decis. 15. & dec. 385.* quando tamen Ordinarius non est in causa benè probatur per utramque partis assertionem, *Rota apud Dunozett. dict. decis. 344. num. 1. & 2.*

124 Narrativa valoris omninò justificari debet; nam regula Cancellariæ hoc exposcit, & malè seu falso expressus reddit nullam Gratiam, & subreptitiam, ut aliàs diximus, & omissis alijs *Rota part. 2 recent. decis. 590. num. 2. & in Vrgellen. Decanatus, seu Canonicatus 29. Novembris 1649. coram Eminentissimo Celso, apud eundem 76. nu. 15.* quæ etiam decisio habetur *part. 10. recent. decis. 353. & apud Dunozett. decis. 623 num primo, & apud Eminentissimum Ottobon decis. 14. num. 9. & part. 5. recent. decis. 159. num. 14. Garz. part. 1. cap. 5. num. 427. Tond. de pens. cap. 61. num. 2.* quia narrativa valoris est pars Gratiæ, quapropter justificari debet eo modo, quo facta fuit narratio coram Exequutore Litterarum Apostolicarum, *Buratt. decis. 18. num. 9. & Rota apud Amatum Dunozet. decis. 1007. num. 6.* & ejus justificatio impedit exequutionem Litterarum, Rota in *Maioricen. beneficij 27. Iunij 1653. coram Albergato, penes Tond de pens 55. num primo*, in beneficij provisione autem mo-

125 tu proprio facta quamvis valor sit exprimendus, non tamen justificandus, *Rota penes Duran. decis. 167.* &, ut aliàs diximus talis narrativa etiam debet referri ad tempus Gratiæ, *Rota penes Tond 76. num. 6.* quæ est eadem *par. 11. rec. dec. 191. Ludovis. decis. 13. num. primo, & 319. nu 12. eadem part. 11.*

126 Nunc videndum est quomodo probatur valor expressus, & quomodo sit articulandus, seu, per quod tempus deduci debeat; & quidem in quantum ad hanc articulationem temporis non con-

127 cordant Doctores, equidem *Garz. part. 5. cap. 3. à num. 218.* qui hanc excitat quæstionem refert tres opiniones, quas omnes reprobat, & ipse quartam sententiam ponit, nempe articulandũ esse per decennium antea, & hanc dicit esse sententiam secundum morem, & stylum Sacræ Rotæ Romanæ, & hanc opinionem sequendam, & varias adducit ejusdem Rotæ decisiones, ut videre est ipsum *à num. 228. usque 242.* quam etiam opinionem tenuerunt multi alij, præsertim *Cochier. in reg 61. num. 26.*

Hanc opinionem, & regulam, quam indiffe-

128 renter *Garz.* tradit, *Lotter. lib. 3. quæst. 20. num. 93 cum sequentibus* restringendam esse arbitratur, & modificandam, ut locum dumtaxat habeat in impetrante ob non expressum valorem; in provisa eorem impracticabilem esse dicit, quia in his non cadit terminus habilis de quinque annis ante, & de quinque post, ut latè ipse ibi discurrit; in provisis enim quo ad Gratiæ justificationem sufficere probationem valoris per triennium antea, nam tale triennium continuo habet cohærentiam in

jure æstimabilem, *l. quicunque, C. de Apocis publi-*
cis, l. 10. & allegat plures Rotæ decisiones præ-
sertim decisionem *Mantica* 81. *vers. quod attinet.*
Ideò *Lotter. loco cit. num.* 92. distinguendum esse
existimat inter materiam objectivam seu odio-
129 sam, & favorabilem, nec unam cum alia confun-
dendam, nam cum agitur de sustinenda pensione,
vel de vacatione ob non expressum valorem, quæ
est materia odiosa, & objectiva, tunc requiratur
probatio valoris per decennium ante; in mate-
ria verò justificationis Gratiæ sufficere justificare
valorem per triennium antea: & in quantum,
quod impetrans Gratiam ex defectu expressionis
veri valoris debeat probare verum valorem per
decennium antea, tenuit ante *Lotterium Rota pe-*
nes Seraph. dec. 1441. *num.* 11. hanc eandem sen-
tentiam, quod in materia objectiva debeat pro-
bari, seu articulari valor per decennium, *Rota apud*
130 *Eminentissimum Ottobon. dec.* 172. *num.* 5. & 41.
num. 12. Sic ad finem sustinendi pensionem, *Rota*
rec. part. 9. *tom.* 1. *dec.* 187. *Buratt. dec.* 383. & in his
quoque terminis loquuntur decisiones penes *A-*
matum Dunozett. 723. *n.* 2. & *part.* 12. *rec. dec.* 201.
n. 3. & 4. & 282. *n.* 4. & 288. *n.* 6. & 298. *n.* 10. &
62. *n.* 10. & 13. *part.* 10. apud eundem tamen *Du-*
nozett. 542. *n.* 10. dictum fuit, ad effectum susti-
nendi pensionem sufficere probationem valoris
per sex annos ante, & post, & ibi allegatur *Lotter.*
lib. 1. *quæst.* 23. *n.* 23. & *in decisione* 53. *apud Arguel-*
les num 22. etiam firmatur, quod Doctrinæ &
authoritates firmantes, quod testes non deponen-
tes per decennium non probent valorem, locũ non
habeant, quando Gratia non est conditionalis nec
fundata in expressione, nec agitur de ea sustinen-
da, quo casu non requiritur probatio per decen-
nium, sed tamen in materia objectiva ad finem
annullandi pensionem, in qua materia vide Magi-
stralem decisionem apud *Bichium* 213. Et genera-
le est quod in omni materia objectiva valor per
decennium probari debeat, *Seraph. dec.* 485. *num.*
131 1. Verum *Cochier. in reg.* 61. *de valore num.* 27. tenet,
quod si ex adverso detur de regula de valore in-
cumbit onus probandi excessivitatem valoris per
decem annos ante impetrationem, & ita resolvisse
Rotam coram Caputaquen prima Februarii 1557. &
allegat etiam *Paris quæst.* 2. *libr.* 10. *num.* 50. & *Fa-*
rinac. dec. 550. *par.* 2. ubi scribit valorem fructuum
beneficij probari plenè, & concludenter ad effe-
ctum regulæ, secus autem si ad effectum retardan-
di, vel annullandi pensionem super beneficio im-
positam quia tunc dicit, quod sufficit levis proba-
tio, & allegat eundem *Farinac. dict. decis.* 550. &
455. *num.* 8.

132 Cæterum videtur, quod probatio valoris per
ultimos annos antea non concludat ad aliud tem-
pus de præsenti, *Paris. de resignatione lib.* 10. *quæst.*
2. *num.* 51. *Verall. dec.* 330. *part.* 3. *Lotter. dict. libr.* 3.
quæst. 20. *num.* 57. maximè in materia odiosa, &
in probando valore pro sustinenda pensione, ut
dixit *Rota in Romana pensionis* 19. *Ianuarii* 1646.
coram Cerro, penes Tondut. 92. *num.* 16. in qua fuit
dictum, quod à valore anni 1610. non possit trahi
consequentia ad valorem anni 1615. licèt con-
jectura desumi possit ex valore de præsenti in
antecedens tempus, *Ludovis. dec.* 553. *num.* 5. & ibi
Oliver. num. 15. & *Rota in eadem Romana pensio-*
nis num. 5. excessum autem duorum, vel trium
mensium in consideratione habendum non esse
traditibidem *Lotterius loco citat. num.* 59. & 60.

133 Hinc sequitur secundum *Lotter.* quod valor
beneficij non probatur si articulatur de eo anno
in quo obtinuit provisionem, cum id potuerit
evenire ex aliquo accidenti, nempe sterilitate, vel
alio infortunio, juxta textum in *l. cotem.* §. *qui ma-*
ximos, ff. de publ. & *vectigalibus*, ideò uniformem
probationem necessariam docet hic Doctor per
aliquot annos, ad textum in *l. pretia rerum*, §. *ult.*
ff. ad legem falcidiam, sufficit tamen, ut fiat per tres
annos, ut jam notatum est. Hæc, & alia *Lotter. loco*
cit. num. 61. & 62.

134 Hæc Doctrina *Lotterij* intelligenda est sano
modo, nam valor etiam debet percutere tempus
Gratiæ, prout dixit *Rota in* Compostellana *Paro-*
chialis 21. *Februarij* 1650. *coram Amato Dunozett.*
apud eundem 848. ideo dicendum est, quod testes
deponere debent de illo, & antea simul, ita ut
non sufficiat solum de illo tempore præterito, sed
uniformiter debet esse depositio, quia potest esse
augmentum vel derivatum ex tempore productũ,
& ita expresè tenet idem *Lotter. loco cit. num.* 56.
ubi docet, quod justificatio debet concludere ad
tempus gratiæ, de tempore autem penuriæ valoris
narrativa probari nequit, *Rota rec. part.* 2. *decis.* 196.

135 Quomodo autem probandus sit valor benefi-
ciorum videndum nunc est; siquidem in quantum
attinet ad probandum narrativam valoris benefi-
ciorum jam obtentorum, quæ necesse fieri debet,
ut jam dictum est, levioribus quidem probationi-
bus facienda est, & qualibet levis probatio suffi-
cit, quia talis expressio non ad alium finem jube-
tur, nisi ne una persona plura obtineat beneficia,
atque ideo talem qualem ac levissimam probatio-
nem sufficere pluries dixit *Sacra Rota apud Seraph.*
decis. 224. & 1399 *apud Coc. dec.* 458. *apud Ludo-*
vis. dec. 13. 84. 78. *num.* 6. ubi etiam dixit, quod de-
ber esse perfecta in suo genere quod iterum repe-
136 tijt *Rota part.* 2. *dec.* 37. & per duos testes de audi-
tu, *Rota part.* 4. *recent. tom.* 2. *Rub. decis.* 91. atque ex
uno teste, *Rota in Gerund. beneficij* 11. *Mart.* 1648.
coram Eminentissimo Celso, penes ipsum decis. 31.
n. 11. ubi aliæ allegantur decisiones, *Rota in Placen-*
tina beneficij 27. *Maij* 1647. *coram Ghislerio par.* 10.
rec. dec. 62. *num.* 27. & de quali quali probatione
iterum *Rota in Placentina beneficij* 15. *Iunij* 1648.
coram Eminentissimo Celso, apud eundem 45. *num.*
13. & *in Firmana beneficij coram Bichio* 23. *Maij*
1653. *apud Tondut post tract. de pens.* 42. *num.* 3. &
penes eundem Bichium 558. & in *Imolen. Decanat.*
primo Decembr. 1651. *coram Verospio, num.* 10. *par.*
11. *rec. dec.* 203. sic quod in materia sufficiat levis
probatio, *Rota apud Buratt. dec.* 255. *n.* 13. *apud Ca-*
vall dec. 33. *n.* 3. & *part.* 1. *rec. dec.* 572. & *par.* 3. 512.
& *in Asten Coadiutoria* 21. *Iunij* 1652. *coram E-*
minentissimo Celso, apud eundem 155. *num.* 8. *Garz.*
de benef. part 6. *cap.* 2. *num.* 167. *Lotter. libr.* 3. *quæst.*
20. *num.* 66 *cum sequentibus*, qui etiam dixit suffi-
cere dictum unius testis deponentis de fama, *Ro-*
ta apud Arguell. dec. 53. *num.* 16. Vel si fiat proba-
tio per litteras familiares, & allegat *Rota decisionẽ*
in Tirasonen. Cappellania 28. *Novembris* 1608. &
Rota in Viscen. Parochialis 20. *Iunij* 1650. *coram*
Bichio, part. 11. *rec. dec.* 59. *num.* 5. dixit etiam, quod
valor obtentus probatur ex unico teste deponen-
te de publica voce, & fama, juncto quovis alio
adminiculo, & *Rota in Corduben. dimidiæ portio-*
nis coram Meltio, part. 11. *decis.* 319. *num.* 15. dixit,

N 4 quod

quod etiam minor probatio, quam semiplena
sufficiat, quod etiam iterum dixit eadem *Rota par.*
137 *14.rec.dec.292.num.11.* Hæc verò probatio non
est necessaria, quando adest Decretum de dimit-
tendo, sicuti nec Narrativa valoris, *Seraph.decis.*
1393.num.2.

138 Cum verò tractatur de probando valore pro
justificatione beneficij, quod tunc impetratur, li-
cet tunc expressio requiratur ad finem ne fraude-
tur solutio annatæ, attamen non est credendum,
quod pro modica solutione quis se voluerit expo-
nere periculo amittendi totam Gratiam, cum
per malam expressionem in Regula de exprimen-
do valore tota annullatur provisio: ideo quasi
communiter dixerunt nostri Doctores, quod suf-
ficiat semiplena probatio, *Ludovis. dec.35. Lotter.*
dict.lib.3.quæst.20.a num.74.cum sequentibus, sed
huc indiget majori explicatione; si quidem Narra-
tiva dupliciter fieri potest, vel negativè per non
excessum, vel affirmativè per ascensum, unus e-
nim modus ab alio differt, nec ab uno ad aliud in-
139 fertur, nam Narrativa valoris facta per non ex-
cessum non probatur per probationem de ascen-
su, nec per testes deponentes per excessum, & vi-
ce versa *Seraph decis.1017. & 1467. Ludovis.decis.*
147. & 353.num.4. & ibi Oliver.num.16. & part.4.
decis.5. & 684. Rota rec.part.2.dec.37. & 443. Bu-
ratt.decis.769.num 7. & Rota penes Eminentissim.
Otthob.decis.221.num.41. Duran.dec.172.num.1.
Merlin.decis. 237.num. 4 in Mediolanen. Capella-
niæ 22. Iunij 1657. coram Eminentissimo Celso. penes
eundem 239.num.9. Rota in Valentina Rectoria 31.
Iunij 1652.coram Bichio part.11.rec.dec.91. & penes
Tond.76.n.4. & in Gerunden. Prioratus 8. Martij
1649.coram eodem, & apud eundem 378.num.3 &
in Grossetana pensionis 3. Martij 1651. coram Du-
nozetto apud ipsum 880. & penes Tondut 43. post
tract.de pens. Rota part.11.rec.dec.369. num.13. &
apud Guglielmum Dunozettum dec. 37. num.5. &
apud Amatum 633.num.8. & 9. quæ decisio fuit in
Perusina Parochialis 11. Iulij 1641. & 776.num.14.
140 *Corrad. in prax.benef.lib.3.cap.7.num.33,* & quili-
bet excessus verificatur in expressione facta ne-
gativè per non excessum; quod secus est cum per
ascensum facta est Narrativa, optimè *Rota penes*
Merlin.decis.237.num. 5. in Compostellana Coad-
iutoria coram Zarate 9. Maii 1653. part 10. recent.
decis.313.nu.5. cum sequentibus, & est penes ipsum
34. Amayden lib.1.cap.6.num.62. quod etiam po-
test intelligi juxta *decis. Duran.* quia si testis de-
poneret per hæc verba: v. g. *può valere il detto Be-*
neficio scudi 40. tunc videtur deponere de sum-
141 mo valore, ad quem fructus possunt ascendere, &
non excedere, & sic da negativa implicita, ut vi-
dere est dictam decisionem *Rota penes Durand.*
172.

242 Cum enim valor exprimitur per non excessum,
ut communiter fieri solet, & talis est stylus, non
exigitur tam exacta probatio, & plena, sed sufficit
semiplena, *Rota apud Mantic. decis.138. apud Ca-*
vall. 533. & in Calagurritana præstimonij 10. Maij
1649. vers. probatur etiam, coram Eminentissimo
Otthob penes eundem 172. & in Burgen. Beneficio-
rum 31. Ianuar. 1652. coram Eminentissimo Celso,
penes eundem 138.n.5. & 175.num 2. & 282. Rota
in Placentina Beneficij 27. Maij 1647. coram Ghis-
lerio, part.10. recent. decis.62.num.6. quæ decisio
est magistralis in materia valoris probandi in pro-
visionibus Beneficiorum; & in *Valentina Paro-*
chialis de Moncada 28. Iunij 1648. coram Emi-
nentissimo Cerro eadem par.10.recent. decis. 107. n.
12. ubi plurimæ allegantur decisiones, & in *En-*
gubina Coadjutoria 3. Iunij 1650. coram eodem E-
minentissimo Cerro part.11.recent.decis.48.num.26
& in Mediolanen. Beneficiorum coram Eminen-
tissimo Celso 24. Ianuarij 1654. part.11. recent.331.
& apud eundem 175. in principio, & decis.48.num.
26. & 59.num.5 dict. part.11. & 10.decis.274. quia
non est fundamentum Gratiæ, *Garz. de benef. p.5*
cap.3. num.198. Lotter.lib.3.quæst.20. num.76.
Corradus in praxi benef.lib.3.cap.7.nu.33. Amay-
den.lib.1 cap.6.num.61.

143 Ideo dicunt, quod testes de publica voce, &
fama probant valorem expressum per non exces-
sum, & sufficiunt pro Gratiæ justificationa. *Mant.*
loco cit.dict.decis.138. Ludovis.decis.78. numer.3.
& 471.num.10. Seraph.decis.962.num.2 Durand.
decis.438.num.3. & 4 & 85.num.4. & 234.nu.4
& 244.num 3. & Rota in dicta Calagurritana præ-
stimonij 10. Maij 1649. coram Eminentiss. Otthob.
vers probatur, & penes Tond.56. post tract.de pens.
& in dict. Burgen. Beneficiorum coram Eminentis-
simo Celso. penes eundem 138.num.4. & in Bene-
ventana Canonicatus coram Zarate 4. Maij 1654
penes ipsum 57.num.8. Rota in Montis falisci Ca-
nonicatus 28. Iunij 1655. coram Bichio, part.12. rec.
decis.71.num.6. cum sequentibus, apud Pentinger.
decis.347.num.15. apud Arguelles decis 4.num.5
& 11 apud Zaratam 66.n.5. & alibi sæpe, *Cochier*
dict. reg. 21 sub num.27. Lotter. loco cit. & alij com-
muniter. Verùm ut dixit Lotter, fama non debet
esse vaga: & multo magis probatur valor cum
144 testes deponunt de fama, & credulitate, quia di-
cunt videre illud, quod per famam sciunt publi-
cam, *Durandus loco cit. decis.38.num.4. & 5.* Idem
enim fit, quod in probando hujusmodi valore per
145 non excessum probationes conjunguntur, *Rota in*
dict. Beneventana coram Zarate, loco cit. In ultimis
verbis dicti numeri, & in altera *Beneventana Ca-*
nonicatus coram Bichio die 8. Febr. 1647. num.6.
apud ipsummet Bichium decis.286. & dict. decis.62
num.23. 24. & 25. & alijs allegatis decisionibus,
146 & apud *Zaratam 56. num.10.* & tem per quando
Gratia non est fundata super expressione valoris,
valorem alioquin expressum sufficit probare se-
miplenè, *Rota apud Ninot. dec. 79. n.7.*

147 Quapropter licet testes deponentes de valore
causam scientiæ reddere debeant, aliàs non esset
probatio semiplena, nec esset perfecta in suo ge-
nere, tamen hæc probatio sic imperfecta si cum
alio adminiculo conjungitur, fit sufficiens, *Lotter*
dict. quæst.20. num.78. & citat *Ludovis. decis.143*
num.2. & Buratt.decis.81.num. 2. & in Ampurien
Beneficij 31. Maij 1624. coram Buratto, verum
Ludovis. loquitur quando unicus testis deponit;
148 sic etiam ex testibus deponentibus ad futuram rei
memoriam examinatis, adminiculatis tamen cum
alijs adminiculis, ut in *dict. decis. penes Eminentis-*
simum Celsum, 175.nu.1. in qua fuit dictum, quod
valor expressus per non excessum in ducatis 60
& 24, fuerit justificatus per tres testes examinatos
ad futuram rei memoriam una cum attestatione
Curiæ, & *Rota in dict. decis.62.num 15.* ubi cita-
tur decisio in *Aquilana Canonicatus 28. Iunii*
1645. coram Royas, & in Burgen. Beneficiorum 26
Ianuarij 1654. coram Eminentissimo Celso, apud
eundem

eundem 175.in principio, dicitur quod valor pro-
batur ex restibus examinatis ad perpetuam rei me-
moriam, cum sunt benè informati,& deponunt
deductis oneribus, & adminiculatis alijs admini-
culis, ut ibi,est etiam hæc *dec.part.11.dec.331.*
149 Pari ratione licet unicus testis non sufficiat,nec
faciat probationem, quia dictum unius dictum
nullius,tamen cum talis depositio adminiculatur,
& jungitur alijs adminiculis probat sufficienter
valorem *Mant.dec.81.num.2.Ludovis.decis.143.*
num.2.Duran.dec.172.num.4. Rota in Corduben.
dimidia pensionis 20.Iunij 1653.coram Meltio par.
*11.rec.dec.319.num.13.*ac eandem affert *Tond.post*
*tract de pens.dec.*87. & iterum *Rota in dict. Mon-*
tisfalisci,coram Bichio part.12.dec.71.num.10.& 11.
*& dec.14.num.7.part.*10.& habetur penes ipsum
*645.*nisi adsit fumus de majori valore,nam tunc
150 non sufficit, nec probatur valor per unicum te-
stem,*Baratt.dec.269.nu.8.*
151 Testes debent deponere per actum, seu mo-
dum negativum expressum in Litteris,& informa-
ti debent reddere rationem dicti,ut valor expres-
sus probetur, *Rota in d.Placentina beneficij coram*
Eminentissimo Celso apud eundem 45.num.11. &
iterum apud eundem *Eminentissimum Celsum dec.*
70.num.5. & in Gerunden Prioratus 29.Ianuarij
1646. coram Bichio penes ipsum 244.num.18.&
19.si enim testes non essent informati, & dixerint
se ignorare qualitatem Beneficij, utique valorem
non probarent,juxta dec. *Rota apud Seraph. 1462.*
num.4. Marescottus lib.2.cap.1.num 67. Lotter.in
152 *puncto loco cit.num.85.* Quapropter testis,qui non
fuit in loco Beneficij,illius valorem deponere ne-
quit,*Seraph.dec.102.num.5.* si tamen testes super
interrogato ijs negent se esse informatos de red-
ditibus per ascensum, non per hoc eliditur eorum
testimonium quoad non excessum de quo asser-
tivè deponunt de publica voce,& fama,juxta *dec.*
coram Peutinger.347.num.16. nec per testes, qui
nesciunt onera, *Rota dec.736.part.2.rec.* nam de-
bent deponere deductis oneribus,*Rota part.2.rec.*
153 *dec.196.Ludovis.dec.357.Rota apud Bichium.594.*
*num.12.*ut aliàs non putat *Ludovis.dec.411.*& ita
censentur deponere idem *decis. 273.* testes autem
deponentes de summo valore ad quem fructus
154 ascendunt concludere videntur per non excessũ,
Rota dec.71.num.13 part.12 rec. sed in *decis. 244.*
num.20.penes Bichium dicitur,quod testes depo-
nentes de valore affirmativo per ascensum non
justificant Narrativam valoris per non excessum:
cum autem deponunt in totum, & per totum vi-
dentur deponere per non excessum,*Rota dec.394.*
num.8.part.12.
Nec testis de simplici auditu probat valorem
Beneficij,*Seraph.dec.102. Lotter.loco cit.num.84.*
Rota apud Amatum Dunozettum decis.694.nu.3.
155 Testes, qui se referunt ad arrendamenta, vel qui
deponunt de valore secundum arrendamenta nõ
probant valorem Beneficij,ut in *dict.decis.Seraph.*
102.num.1.Lotter.loco cit. quia valor Beneficij non
156 probatur per talem probationem per arrendamẽ-
ta,ex quo arrendamenta nunc minuunt nunc au-
gent valorem,sic non est certa, ut in alijs termi-
nis,*Rota apud Post.dec.317.num.6.in puncto, Lu-*
dovis.dec.359.nu.7.
157 Quando tamen testes variant deponendo de
valore tunc eligitur media via,*Rota part.2 rec.dec.*
196.& deducitur probatio per pretium medium,
Rota penes Eminentissimum Otthob.decisione 221.
num.7.

158 Dictum autem testis debet percutere utrumq;
tempus præteritum,& præsens per verbum *fuit* &
est.Ludovis.dec.359.num.8. Lotter.dict.quæst.20.
*num.81.*nisi tamen ex circumstantiis,vel facti qua-
litate utrumque concluderetur, *Gonzalez glossa 9.*
*num.94.Belt.ad Ludovis.dec.227.num.*10.*Lotter.*
*loco cit.*10 *dict. autem decisione Montisfalisci Cano-*
nicatus, de qua supra *nu.*8. dictum fuit probatum
esse valorem per non excessum etiam si testes non
percutiant tempus vacationis Beneficii, sic etiam
dicitur in *dec.53.num.16.apud Arguelles*, in qua
dictum fuit,quod licet testes non deponant per-
cutiendo tempus Beneficii, si tamen deponant su-
per articulis in quibus articulatur valor de tem-
pore vacationis benè probant, nam recipiunt in-
terpretationem ab eisdem articulis; & quod testes
debeant deponere de valore secundum tempus
Gratiæ, Rota *apud Zaratam decis.116 num.23. &*
*apud Bich.378.numer.*2. præsertim ad convincen-
dum Gratiam de subreptione, R*ota apud eundem*
Bich.dec.479.n.8. & 594.n.14.
159 Probatur quoque valor ex antecedentibus pro-
visionibus factis cum expressione similis valoris,
Rot. in Beneventana Canonicatus *8. Februar.1647.*
coram Bichio. & in alia etiam *Beneventana coram*
Zaratte,penes Tond.8.num.6. Rota in dict. Engu-
bina coadjutoriæ coram Eminentissimo Cerro *part.*
11.rec.decis.48.num.25.& 274.num.8. & 9. licet
tamen *Rota part.3.libr.3 divers dec.16. num.7.* te-
nuerit, quod expressio facta ab antecessore non
probat valorem Beneficii, quam sequitur *Lotter.*
*loco cit.num.*101. *& Rota penes Eminentiss.Celsum*
*decis.45. num.*12.quæ decisio etiam habetur *part.*
10.*dec.*210.dixit quod tales provisiones deserviunt
ad adminiculandum valorem,& iterum *Rota in d.*
Placentina beneficij 62.num.18.19.20 21. & Rota
par.10.rec dec.14.num.7.& in Beneventana Cano-
nicatus coram Zarate 4.Maij 1654. *numer.6.penes*
Tond.post tract.de pens.8.& penes ipsum 57.& ite-
rum *Rota apud Ninot.decis.79.num.6.* dixit quod
talis expressio deservit ad comprobandum verita-
tem Narrativæ. Verum *in decis.436. part.13.rec.*
tenuit Rota quod probatur valor ex anteceden-
tibus provisionibus.
160 Probatur etiam valor ex instrumento funda-
tionis, *Rota in Majoricen. beneficii 27.Iunii 1653.*
*coram Albergato,penes Tond.55.*aliqua etiam deci-
sione fuit dictum, quod ad dictam probationem
nec testes de auditu deponentes non deductis o-
mnibus probant, nec de publica voce,& fama
contra instrumentum fundationis.
161 Item optimè probatur ex confessione alterius
partis venientis ab eadem vacatione, cum in ejus
impetratione dictum valorem expresserit, *Garz.*
de benef.part.5.cap.3.num.208. Buratt. *decis.300.*
Merlin.157.num.14. Duran.decis.114.num.7. &
237.nu.6. Rota apud Eminentissimum Celsum dec.
155.num.7.& 31.numer.2.& 50. & 314.& penes
Tond.de pens.42.num.3.& 46.num.9. & 47.nu.
4.& 71.num.2.& part.11.recen.decis.59.num.3. &
254.num.4.& part.10.dec.357.num.10. & apud
Amatum Dunozettum 344 num.7. & 575.num.
17.& 611.num 4.& 766 num 12.& apud Gugliel.
Dunozettum 92.num.8.& *307.num.5.*& *part.12.*
decis.75.num.7.& *168.num.4.part.10.apud Peu-*
tinger.dec.420.num.3.& *apud Zaratam decis.116.*
num.8.

num.8. & part.14.rec.dec.117.num.21. & elibi sæpè, & passim admittit S. Rota.

162 Ex locationibus bonorum beneficij verus valor
non probatur juxta *dec. Rota penes Ludovis. decis.*
147.nu.2. benè temen locationes deserviunt post
adminicula, *Rota penes Eminentissimum Celsum*
decis.45.num.12. & Rota in dict.decis.62.num.22.
part.10. dixit quod locationes probant junctis elijs
adminiculis, & Iterum in *decis.210.num.11.* & si-
mul cum alijs prostant præsertim valorem obten-
torum, *Rota penes Bichium dec.410.num.10. & in*
decis.535. num.7. apud eundem dicitur absolutè,
quod ex locationibus non probatur valor Bene-
ficij.

163 Taxa librorum Cameræ noo probat verum va-
lorem, secundum eundem *Ludovis dec.13.num.4.*
Lotter.loco cit.num.101. Corrad.libr.3 prax. benef.
cap.7.num.31.& 32. licet probet valorem obten-
torum junctis alijs adminiculis, *Rota penes Emi-*
nentissimum Celsum in dict. decis.155. quæ etiam
habetur *part.11.rec.dec.181.num.7.* et in Beneficijs
taxatis in libris Cameræ non habet elocum regu-
lam de exprimendo valore dixit *Amayden libr.1.*
cap.18.§.2.num.20. & in Beneficijs, quæ provi-
dentur per Concistorium expressio fit juxta taxã
librorum Cemeræ, etiam si taxa non exprimat ve-
rum valorem, *Amayden, loco citat.§.2.num.14. &*
17.Toud.in quæst.benef part.2.cap.3.§.6.numer.13.
& satis est exprimere valorem taxarum in libris
Cameræ, *Valerius in differentiis veri loci verbo*
subreptio, diff.3.Pasqual.in dec.moralibus Canoni-
cis dec.504.num.2. qui docet verum valorem ex-
164 primi debere in Beneficijs non taxatis. Quamvis
tamen locationes, vel taxa librorum Cameræ ve-
rum probet valorem, attamen sufficiunt ad excu-
sendum de dolo, & excusant ne incurratur in pœ-
nam regulæ, *Lotter.loco cit.num.103. & citat Belt.*
ad Ludovis.dec.490. attamen *Ludovis.in dict.dec.*
num.5. dixit quod taxa non excusat à mala expres-
sione valoris, & optimè ponderet *Corrad.lib.3.ca.*
7.prax.benef.nu.32, modicus tamen excessus non
165 hebetur in consideretiona, *Lotter. loco cit.nu.104.*
& semper Rota solet relaxare sextam partem, *Ga-*
briel.cons.200.num.13.lib.1.Rota apud Mant.decis.
182.num.4.& in Conchen. pensionis 13. Iun. 1648.
coram Eminentissimo Corrado, & in Asculana iu-
rispatronatus coram Meltio prima Iulij 1650.part.
11.rec.dec.73.num.11. & apud Amatum Dunoz.
880. *& in Mediolanen. beneficiorum 26.Ianuarij*
1654.coram Eminentissimo Celso penes eundem 175.
num.3. & in Firmana iurispatronatus 20.Novemb.
1658.coram Priolo, part.12.rec. dec.394.num.9. u-
bi aliæ multæ allegantur Rotæ decisiones: sicuti
in valore incerta non computantur nisi fuerint
solita locari, nam tunc computantur secundum
illam quantitatem, qua locari consueverunt, *Gar-*
zia dict.part.5.cap.3.num.115. præsertim in mate-
166 ria objectiva, ut nuper dicemus. Plurimum tamẽ
defertur arbitrio Exequutoris, an, & quando dici-
tur probatus valor expressus per non excessum,
Rota part.12.decis.71 num.15. & decis.62.num.22.
Ferentill.ad Buratt.dec.538.sub num.22.Rota apud
Bich.dec.378.n.1. & 645.n.15.

167 Et notes, quod licet Curiales invenerint illam
claosulam *cum potestate addendi, & minuendi, &*
quod verior valor habetur pro expresso, vigore cu-
jus augeri vel minui potest valor; attamen hæc
clausula, ut aliàs credo quod diximus, expirat Lit-
teris expeditis, *Rota in Pistorien.benefic.28. Iunij*
1647.coram Meltio part.10.rec. decis 108. num. 12.
& si verus valor in Litteris non fuerit expressus
Gratia efficitur nulla, & subreptitia ut diximus,
nec juvari potest quod in supplicatione adsit hæc
clausula, *Gonzalez gloss.15.§.2.num.77. Lotter.d.*
quæst.20.num.65. Toud.de pens.cap 61. num.5. &
168 *6.* Vide etiam de hac re *Rota decisionem par.12.*
dec.75.num.8 in rec. Item non possunt expediri
novæ Litteræ cum augmento, seu Narrativa ma-
joris valoris in vim primæ supplicationis, in qua
non fuit declaratum, juxta *reg.Cancellariæ 65.Rota*
in d.108.num.11. ultra quod dicta clausula non se
extendit ultra tertiam partem, *Seraph. decis.1393.*
num.4.

169 In multis Regnis, & Provinciis adsunt concor-
data, ut exprimatur valor Beneficiorum in duca-
tis viginti quatuor auri de Camera, ut est in con-
cordatis Germaniæ, Hispaniarum, & Galliæ, *Coc-*
chier.reg.61.de exprimendo valore num.11. Toud.
part.2.quæst.9.benef cap.3.§.6.num.12 tomo primo,
Amayden.lib.primo cap.18.§.3.nu 20. Laurentius
Nicolars in prax benef ex concordatis Germaniæ tit
2.de annatis §.2.fol.mihi 169. & quam sæpissime
Rote, præsertim apud *Zaratam decis 88.à num.*
17.cum sequentibus, Rota apud Amatum Duna-
zett.decis.37.num.4. tenuit, quod ex quo Cano-
nicatus Germaniæ consistunt in distributionibus
quotidianis non egent justificatione, quod tamen
intelligitur quoad effectum solvendi annatam,
170 non tamen quoad obligationem exprimendi ve-
rum valorem, *Rota in Cameracen. Canonicatus 20*
Novembris 1614.coram Meltio, penes Toud loco cit.
171 *num 23.Rota decis.75. num 15. & 16. parte 12.* sic
etiam cum adest consuetudo exprimendi, & stylus
in Dateris pro aliquibus partibus, tunc suffi-
cit exprimere secundum stylum, *Rota parte 12. dec.*
163.num.8.& 9. & dict.decis.75.parte 12. num.18
Rota in sæpe allegata Leodien. Canonicatus coram
Verospio 28.Iunij 1655.part.12.decis.69. & suffice-
re expressionem factam secundum consuetudi-
nem provinciæ, dixit etiam *Rota apud Zaratam*
decis.88.num.20.

Et cum fit expressio in ducatis 24.auri de Ca-
meræ secundum communem, quæ ut dicit *Amay-*
172 *den cap.6.num.66.* fit in omnibus impetrationi-
bus ex capite vacationis per obitum, sive alio cer-
to modo, & in resignationibus simplicibus, tunc
licet hic valor, ut satis dictum est semiplenè suf-
ficit probari, tamen oportet, ut talis fiat probatio
173 licet nullus id neget, vel aliquis non adsit contra-
dictor aut extrajudicialiter procedatur, nam sem-
per probatio fieri debet, & constare necesse est
de valore expresso, licet extrajudiciali: et agetur
ne fiet fraus regulæ, optime *Lotter.dict.quæst.20.*
174 *num.53.& 54.* Viginti quatuor tamen auri de Ca-
meræ faciunt scuta triginta octo cum dimidio
monetæ Romanæ computato valore, sicuti in
Julijs sexdecim, & baiocchis duobus, quia duca-
tus Cameræ consistit in scuto aureo stampato
& emitur julijs quindecim, & baiocchis duobus,
in puncto *Rota in dict. Asculana iurispatronatus*
coram Meltio part.11.rec.73.num.11.in fine, mo-
netæ autem Regni huius Neapolis dicta scuta vi-
ginti quatuor faciunt quadraginta duos ducatos
plus, vel minus; quare autem fiat expressio secun-
dum valorem auri de Camera respondet *Corra-*
dus loco cit. quia attendi debet locus concedentis,

ne

ne contingat fraos committi. Vide ipsum loco cit. Justificari ergo debet valor, ut gratia iustificata remaneat, Rota rec. part. 2. decis. 738. & aliàs sæpè: non tamen indigere iustificatione, quando valor fuit expressus cum clausula forsitan, dixit, Rota in
175 Regien. beneficij 6. Martij 1651. coram Peutingerio, part. 11. rec. dec. 119. Quandoque verò valor Beoe-
176 ficii concludenter probari debet etiam si nullus adsit contradictor, & contingit cum Gratiæ est fundamentum, ex pluribus Amayden, loco cit. nu. 61. Rota part. 10. rec. decis. 357. num. 12. & seq. & apud Eminentiss. Otthob. dec. 228. & alibi sæpè.

Hæc in quantum ad Narrativam valoris ex-
177 pressi negativè per ooo excessum. Quando verò exponitur affirmativè per ascensum ad aliquam summam, (quæ expressio i a fieri solet in omnibus resignationibus cum pensione, Amayden loco cit num. 67. cuius rei assignat rationem, quia cum Concilium Tridentinum sess. 25. cap. 13. requirat, ut remaneant mille pro Episcopo, & centum pro Rectore; & in Dignitatibus, & Canonicatibus Dataria non admittat resignationes nisi concurrant duo, primum, quod resignanti remaneat unde commodè vivere possit, & resignatario tantum obveniat, ut Dignitatem cum decore sustinere valeat, & licet detur casus, quo resignatarius sit dives adeò, ut Dignitatem honorificè sustinere valeat non ex Ecclesiæ proventu, sed ex patrimonii redditu, nihilominus Dataria cogitat casum, quo resignatarius decederet pensionario superstite, & Dignitas, sive Canonicatus esset conferendus idoneo, sed pauperi; ideò requirit, ne pensione fructus Dignitatis, sive Canonicatus exhauriantur, ne videlicet Dataria astringatur conferre diviti minus habili, quam pauperi valdè idoneo, & ideò requirit expressionem valoris per ascensum. Hæc Amayden.)

Tunc aliter regula constituenda est, & dicen-
178 dum est, quod valor affirmativè Narratus concludenter sit probandus, quia est fundamentum Gratiæ, Rota part. 2. rec. 444. & dec. 684. part. 4. divers. & 381. num. 2. part. 1. etiam divers. & 550. part. 1. rec. Seraph. dec. 109. num. 1. Buratt. dec. 437. Garz. part. 1. cap. 5. de benef. num. 975. Amayden loco cit. num. 61. & citat alias decisiones, Tond de pens. cap. 14. num. 12. & post scripta, Rota in Romana pensionis 19. Ianuarij 1646 coram Eminentissim. Cerro, apud Tond. post tract. de pens. dec. 92. num. 11. & apud Amatum Dunozettum 58. num. primo, & in Conchen. pensionis 21. Maij 1649. coram Eminentissimo Corrado part. 10. rec. decis. 306. num. 2. & 3. ubi aliæ Rotæ decisiones allegantur; & iterum in eadem Conchen. pensionis coram Bichio 14. Febru. 1650. apud eundem 410. quem vide. & in Lucana pensionis 17. Maij 1626. coram Meltio part. 12. rec. dec. 178. num. 11. & 12. & 13. & in Hipporegien. pensionis coram eodem 187. part. 12.

Igitur in probando valore respectu validitatis
179 pensionis reservatæ super Beneficio resignato ad favorem resignantis, tunc in primis valor debet esse certus tempore reservationis pensionis, ut diximus aliàs, & in puncto Rota in Parmen. pensionis 25. Iunij 1627. coram Merlin. & in Corionen. pens. 24. Ianuarij 1646. vers. nec ob id coram Verospio, & in dicta Grossetana pens. 3. Martij 1651. coram Dunozetto, penes eundem Amatum Dunoz. dec. 880. idem Tondut. de pens. cap. 14. num. 20. Rota penes Post. tract. de manutenendo dec. 276. quæ Narrativa de vero valore ideò opus est, ut exprimatur, quia cum agitur de pensione, quæ reserva-
180 tur super fructibus Beneficii pleni, Papa non habet plenam certitudinem valoris, & alioquin vult scire valorem punctualem; quapropter consuevit apponi in Litteris illa clausula, ut asseris, quæ facti dubietatem demonstratio concedente, & conditionem importat, & æquivalet ac si dictum esset si ita est, Lotter. de re benef. lib. 1. qu. 43. n. 1. Rota in d. Conchen. pensionis vers. eoque magis, & in Trojana pensionis 14. Maij 1629 coram Que ipso, penes Post. post tract. de manutenen. dec. 316. & in dict. Grossetana pensionis num. 2. & 3. apud Dunozett. 880. & in dict. Romana pensionis coram Eminentissim. Cerro, penes Tond. quæst. 2. num. 12. Barbos. in prax. exigendi pensionem part. 1. quæst. 2. num. 5. vers. simili-
181 ter conditionalis, quare Gratia, seu provisio stat in suspenso donec per necessarias probationes purificata fuerit conditio prædicta, ut dicitur in dicta Grossetana pensionis sub num. 3. ubi aliæ decisiones allegantur, præsertim penes Marches. de commis. par. 1. fol. 515. & 516. quod idem importat clausula, ut asseris, punctualiter Rota in dicta Romana pensionis coram Eminentissimo Cerro penes Tond. quæst. 2. numer. 11. & optimè etiam fuit dictum in Lucana pensionis 17. Maij 1656. coram Meltio 178. num. 14. & 15. part. 12. ibi; Et eo concludentiorem probationem requiri firmat dict. dec. R. P. D. Albergati, quia agitur de pensione reservata sine causa, & Beneficio pleno, quo casu cum Papa non potuerit aliundè certam habere notitiam valoris mandavit apponi clausulam Ut asseris, quæ facti dubietatem in concedente demonstrat, & in simul præ se fert condicionem, quæ imponit impetranti majorem atque strictiorem obligationem plenè, & concludenter probandi hujusmodi valorem, ut Rota resolvit in Conchen. pens. 21. Maii 1649. vers. ideoque adjecta fuit clausula, coram Eminentissimo Corrado, & in dict. decis. Grossettana pens. 3. Martii 1651. §. maximam, coram Reverendissim. D. meo Decano, & dec. 316. num. 3. post Moder. Peru. de manut. hæc ibi, sed videtur contra hæc scripta urgere decisio Rota in Segobien. pensionis 4. Iulii 1657. coram Verospio part. 12. rec. decis. 288. num. 9.
182 & 10. quod pensionarius non tenetur ad justificationem valoris, nec Narrativæ quamvis in Litteris fuerit apposita clausula, ut asseris, & ponit rationem, quia hæc clausula nullatenus Gratiam conditionalem constituit, sed adverte, quod in illa decisione agebatur inter titularem, & pensionarium pro consequutione pensionis, & cum titularis consenserat pensionarius ad aliud non tenebatur quod diversum est à nostra materia.

183 Sequitur etiam clarè, quod cum valor fuerit expressus conditionaliter debeat benè concludenterque probari affirmativè contestando, quod redditus ascendunt ad talem summam, nempè ad expressam, Rota dec. 380. & 383. part. 1. divers. 684. part. 4. divers. & 444. part. 2. rec. Add. ad Ludov. decis. 272. num. 10. Tondut. de pens. cap. 14. num. 18.
184 Nec ut diximus hoc casu valor probari potest per probationem negativam, deducendo illum per non excessum, ut in puncto Rota dict. part. 4. div. dec. 684. & in dict. Grossettana pensionis coram Dunozetto numer. 7. & in supradicta allegata Perusina Parochialis 11. Iulii 1641. coram Amato Dunozett. penes ipsum 633. num. 8. & 9. Nec sufficit expressio facta per titularem in supplicatione, sicut nec pro-

bas

bat expressio facta io reservatione pensionis, Idem *Dunozett.dec.63.num.*10. *Tond.dict.cap.*14.*num.* 11. quia ut dicitur in *dict.decis. Rota in Grossettana pensionis*, expressio cum fit per actum negativum verificatur etiam in obolo, nec propterea potest
185 conaludere ascansum in certa quantitate affirmativè narratum, valor autem expressus in reservatione pensionis usqua ad obolum verificari necessa ast nec pensio ob vitium subreptionis corruit in totum. *Rota* penes *Post.dec.*278. *& in dict. Lucana pensionis coram Meltio de Anno* 1656.*par.* 12.*rec.dec.*178.*num.*10. *&* 11. Nec in casu attenditur æquitas io remittando sextam partem, sed prævalet rigor, ut dicitur in *dict.dec.num.*8. ubi allegantur decisiones 414.*num.*12. *&* 488.*numer.* 5 *part.*4.*rec.* quara stanta dicta decisione *Rota* nescio an verum scripserit *Tond.de pens.cap.*61.*num.*
186 7. dicens excusari Titularem si mala expressione deducendo sextam partem de rigoroso valore fructuum, quam solet deducere *Rota*: hoc verum si quidem est in iustificandis alijs impetrationibus, non autem cum agitur de sustinenda pensiona, pro cujus validitate oporteat, ut valor expressus justificatur usque ad obolum, optimè attam *Garz. part.*1.*cap.*5.*num.*426. *&* 427. & *Rota* iterum penes *Post.dec* 278.*post tract. de manutenen.* sibi enim
187 imputet, quod falsum expressent valorem, id enim sua culpa accidit, & ideò in totum corruit pensio, ut latè agit *Tond.de pens.cap.*36. per totum, & nisi tamen expressio fuerit facta non pro se in certa quantitate, sed quoad duas ex tribus partibus non excedat, nam tunc pensio sustinetur infra valorem modaratum. *Rota apud Eminentissimum Ottbob decis.*61. *& decis.*76.*num.*6.8.11. *&* 18 *&* 163. *Tond.dict.cap.*61.*num.*3 Expressio tamen falsa facta à Procuratore, seu Expeditore cum principalia non fuit in dolo ipsi non nocat, & excusat, *Rota apud Bichium dec* 410 *num.*8. Sequitur ex
188 dictis, quod valor pro sustinenda pensione non possit probari per publicam vocem, & famam, quia hæc probatio non est concludans, *Rota part.* 4.*divers.dec* 684. & in *Romana pensionis apud Bichium* 255.*num.*4. *Tond loco citat.cap.*14.*num.*121. *Rota* tamen panes *Ludovis.dec.* 245. *in principio*, docat quod testes de publica voce, & fama, juncta depositione alterius de aerta scientia sufficiunt etiam in hac materia pro sustinenda pansione, ut in *dict.dec.*277.*num.*5. probat, quod valor Benaficij in conditione positus probatur etiam per probationes imperfectas adminiculatas alijs
189 conjecturis, quia probatio valoris ast difficilis; & *Rota in dicta Romana pensionis coram Eminentissimo Celso* 92.*penes Tond. num.*8. tenuit quod testes de publica voce, & fama plenè probant junctia alijs adminiculis in hac materia, & in *d.decis.* allegantur decisiones *Ludovis.& Seraph.*1199. *& part.*3 *rec.*340.*num.*3. *& in decis* 473. penes eundem *Ludovis. Rota* decrevit pro validitate reservationis pensionis stanta depositione unius testis, qui deposuit de scientia, & veritata, & de fama, juncta depositione altarius qui deposuit de fama tantum, nam tunc oritur plena probatio. Vide eundam *Tond dict.cap.*14. & quod probationaa in haa materia scilicet pro sustinenda pansione conjungantur tanuit *Rota in Romana seu Sabinen.pensionis* 20 *Junij* 1639. *coram Amato Dunoz.*542.
190 *penes ipsum num.* 5. 6. *&* 7. post scripta vita. In casu verò quo testes in hac materia discordent in summa attenditur minor summa in qua concordant, & cum nullo modo concordant liquidatio valoris fit secundum meliocrem summam, ut diximus, *Tondutus dicto capite* 14. *numer.* 15.

191 Notandum etiam est, quod cum Narrativa fit affirmativè de valore ex illo deduci debeant onera necessaria & certa, quia sic censetur expressus, *Rota part.*4.*recent.decis.*500. *Lotter lib.*3 *quæst* 2.*num.*97. *Tond.de pens.cap.*14.*num.*22. duminodo tamen sint ordinaria, & necessaria, secus si extraordinaria, & voluntaria, *Burattus decis.* 410. *&* 418. *idem Tond. loco cit.num* 23. *&* 468. debent enim tunc testes deponere deductis oneribus, ut sæpa sæpius *Rota* præsertim *decis.*288 *num.*9.*part* 11 *&* 288.*num.*8. *& apud Amatum Dunozett.decis.* 280.*num.*6. in quibus aliæ decisiones allegantur,
192 quod non potest racte deponi nisi testes habeant notitiam bonorum Beneficij super quo imponitur pansio, prout loquitur *decis.*288. *num.*8. *&* 10 & fertilis cum infartili anno computari debet juxta dictam *decis.*288.*num.*11 *part.*11. *&* 288.*num.*7 *part.*12. & apud *Eminentissimum Ottbob. dec.*172 *num.*4. *&* 5. *&* 62.*num.*10 *part.*10.*recent.* & alibi; quod ao magis procadit cum lis ast inter Titularem, & pensionarium pro invalidanda, vel sustinenda pansione, ut loquuntur decisioes citatæ.
193 Et licet cum agitur coram Exequutora pro exequutiona Litterarum, prout est nostra materia, tunc expressio, Narrativa valoris simpliciter facta sit interpretanda deductis oneribus. *Ludovis.dec.* 273.*nu.*3. *& alibi*, *Rota apud Amatum Dunozet.* 946.*num.*4. ubi aliæ decisiones allegantur, *& Rota part.*10.*recent.decis.*357.*num.*12. *& decis.*62.*n.* 11. maximà cum expressio est facta per actum nagativum per non axcessum, nam tunc non ast opus ut deponat deductis oneribus, nec onera tunc atiam necessaria deducuntur, *Mant.decis.*182.*num.* 7. *Merlin.decis.*237. *Caval.decis.*383.*num.*2. *&* 3 quod intelligitur de oneribus extrinsecis, nam axpensæ pro reaolligendis fructibus samper dаducuntur aum fructus dicantur deductis expensis, *Rota apud Amatum Dunozett. decis* 946.*n.*53
194 Attamen non procadit cum aoram Exaquutora ageretur pro justificandis Litteris in quibus pensio fuit reservata cum clausula *dummodo remaneant centum pro Rectore*, quia etiam illa centum debent remanere libera ab omni onere, in allegatis decisionibus, præsertim in *dict. Lucana pensionis coram Meltio, num.*21. tunc enim testes debent daponere coram Exequutora deductis oneribus positivè, ut dictum ast, nempe ab extra impositis, & extrinsecis, *Rota in dicta decis.apud Amatum Dunozett.*946.*num.*6. & quæ onera deduci debeant satis declarat *Rota in Romana pensionis apud Bichium* 255. & in *Firmana pensionis apud eundem* 86. quas vidi post opus hoc absolutum, & debent esse informati de valore bonorum Beneficij & redditivum, ut dictum est.
195 Et cum pensio ast reservata cum expressiona certæ summæ in casu resignationis cum clausula *non aliàs*, val alia simili, quæ conditionem importat, & cum restrictiona ad certam summam, tali casu cum valor expressus per viam aonditionis non justificetur pensio erit nulla tanquam subreptitiè imposita & reservata, & deficit voluntas resignantis, *Garz.par.*1.*cap.*5.*num.*425. *Tond de pens. cap.*15.*num.*3. & cum expressio, seu narrativa va-

lori

loris restrictivè ad certam summam ad finem determinandi quantitatem pensionis pro congrua, quæ remanere debet penes ipsum resignantem, qui etiam protestetur se sub illa reservatione resignare, addita etiam clausula, *& non aliàs*, tunc pensio fit individua, & si in obolo deficiet valor in totum pensio corruit, *Lotter. de benef. lib. 1. quæst. 41. num. 33. Rota part. 7. recent. decis. 169. & part. 4. tom. 3. dec. 536. Tond. de pens. c. 15. sub n. 6.*

196 Et extra casum resignationis cum certus valor fuerit expressus, & intuitu valoris fuerit pensio reservata, si narrativa valoris non sit vera, nec probetur, Gratia est nulla in totum, nec pensio reducibilis, ut *Tond. dict. cap. 15. num. 5.* Nulla etiam in uno obolo in totum nulla est, *Lotter. lib. 1. quæst. 38. num. 54. Merlin. decis. 722. & 804. Tond. loco cit. num. 6.* quem in hac materia vide. Et nota, quod cum nostra intentio sit tractare de Exequutione Litterarum Apostolicarum Litteras semper exequi tenetur, qui Gratiam obtinuit: cùm verò agitur post exequutionem Gratiæ inter Titularem & pensionarium super validitate pensionis, quis
197 tunc teneatur probare nostrum hoc non est, non tamen me latet, quod *Pasqualinus in decisionibus moralibus decis. 540. num 4.* docuit, quod cum tractatur de imponenda pensione provisus non tenetur verum valorem narrare, & manifestare, & tunc non vitiari pensionem si vetus valor non exprimetur, & quod potest uti jure suo.

Hactenus dicta eo magis procedunt quando
198 in Litteris fuit apposita clausula *dummodo remaneant centum pro Rectore*, cum Beneficium est curatum, tunc enim sive Beneficium fuerit plenum, quia resignatum, sive vacuum, omninò debet verificari ab Exequutore, quod dicta summa remaneat pro Rectore libera ab omni onere, juxta *Trident. dispositionem sess. 24. cap. 13.* ille enim dictio, seu clausula *dummodo* conditionem importet, & prius justificari debet, & ante justificationem nihil ponit in esse, *Seraph. decis. 1017. n. 4. Ludovis. dec. 57. num. 2.* ubi aliæ allegantur *Rota recent. par. 5. dec. 281.* latissimè *Lotter. de re benef. lib. 1. quæst. 38. à num. 40. cum seqq. Rota in Hipporegien. pensionis 28. Iunij 1651. coram Meltio, part. 11. recent. dec. 187.* per totam, quæ decisio est in hac re, & in puncto magistralis, & concludentissimè justificari debet hæc Narrativa, *Rota in Perusina Parochialis, seu pensionum 11. Iulij 1641. coram Amato Dunozett. apud eundem 633. n. 1. & 2.* & optimè *Rota in Lucana pens. 17. Maij 1656. coram Meltio, p. 12 rec. dec. 178. n. 18. cum seqq. Ridolf. in prax. part. 2. c. 9. n. 118. Burat. decis. 261. n. 8. & ibi Ferentill. n. 17.*

199 Et plena, & concludens requiritur tunc justificatio, seu probatio, *Seraph. decis. 1122. nu. 21. Belt. ad Ludovis. decis. 245. n. 11.* qui dixit, quod in hoc casu non sufficit probatio per famam, & allegat *decis. 444. p. 2. in recent. Ferentill. ad Buratt. decis. 291. num. 17. Ridolf dict. cap. 9. nu. 120. Ricc. in prax par. 3. resol. 109. num. 1.* ubi de hac clausula latè agit, & procedit etiam parte non opponente, nam ex natura ipsiusmet clausulæ requiritur talis justificatio, ex Salustio *Tib. in prax. lib. 3. cap. 1. num. 8. Ridolfin. loco cit. num. 120.* quæ etiam justificatio fieri debet, ut diximus supra, detractis oneribus necessarijs, & ordinarijs, latissimè *Belt. Add. decis. Gregor. 245. num. 120. Ridolfin. loco cit. Tonduttus de pens. dicto capite 14. num. 22. & 23. Rota apud Amatum Dunozett. decis. 6. num. 5.* ita ut ex fructibus certis, & non de incertis remanere debeant centum pro Rectore, *Rota in d. decis. 187 num. 26. part. 11.*

200 Et tunc quamvis probatum fuerit talem summam apud Rectorem Beneficij remanere de tempore reservationis, attamen si in futurum deficiat pro summa, quæ deficit supplendum est Titulari à pensionario, nempe per diminutionem pensionis, quia dicta clausula respicit ne dum tempus præsens, sed etiam futurum, & illa reservatio habet causam successivam, & semper durabilem in futurum, *Seraph decis. 591. num. 4. Rota in Romana pensionis 25. Maij 1646. vers. unde, coram Bichio, & in dict. Hipporegien. pensionis coram Meltio num. 23. cap. Titulari 5 5. num. 15. Gratian. cap. 613. Ridolfin. d. cap. 9. quæst. 121. Tond dict. cap. 14. de pens. num. 21.* & latissimè *disceptat. cap. 58. à num. 17.* & tandem *n. 25.* concludit non esse recedendum à Doctrina *Seraphini*, per quam scilicet dicta clausula habet tractum successivum, quidquid in contrarium scripserit *Garz. part. 1. cap. 5. num. 398 & 399.* ubi dicit sufficere si tempore Gratiæ, & reservationis tantum sit vera Narrativa, nec oportere, ut futuro tempore vera semper sit, de qua etiam re vide *Barbos. de clausulis* cum agit de hac clausula *num. 6.*

201 Ne tamen terminos confundamus notandum est, quod diversum est justificare valorem, seu valoris Narrativam ad finem sustinendi pensionem simpliciter reservatam, vel impositam, sive in Beneficio pleno, sive vacanti, & aliud est cum agitur ad justificationem pensionis non simpliciter, sed conditionatè reservatæ cum illa clausula *dummodo remaneant centum pro Rectore*, nam primo casu sufficit justificatio tempore Gratiæ, & reservationis; in secundo autem ne dum illo tempore oportet valorem esse verum, sed etiam in futurum, optimè *Rota in dict. Hipporegien. pensionis coram Meltio num. 28.* per hæc verba: Præterea animadvertebant Domini, quod pensio de qua agitur reservata fuit sub expressione valoris Ducatorum 200. per assensum, quo casu pensionarius tenetur plenè, & concludenter illa justificare tanquam fundamentum suæ Gratiæ, *Rota in Ravennaten. pensionis 28. Iunij 1596. coram Litta vers. sed etiam, inter impress. apud Marches. de commiss. par. 1. fol. 615.* & fuit latè probatum in *Hispalen. pensionis 22. Martij 1613. coram bon. mem. Pirovano, in rec. 444. per totam confirmata decis. 526. parte 3.* cum alijs allegatis in *Conchen. pensionis 22. Martij 1649 coram R.P.D. Meo Corrado*, aliàs pensio in totum annullatur etiam si clausula *dummodo* justificata remaneret, quia hæc alio tendit, ac longè distat à justificatione narrativæ valoris, quæ verificanda venit tanquam fundamentum Gratiæ, & sufficit justificatio de tempore supplicationis: clausula verò prædicta, ut supra dicebatur respicit continuationem, & progressus pensionis, nec est sufficiens justificatio de tempore Gratiæ, sed requiritur successiva, adeo ut semper probandum sit centum remanere pro Rectore, atq; ita ex hujusmodi clausulis uti respicientibus diversa tempora, & effectus utraq; venit justificanda, prout in his terminis resolutum fuit in *d. Conch. pens. 21. Maij 1649 coram R.P.D. Meo Corrado § hæc enim alio tendit.* Hæc Rota; quæ satis corroborant hactenus scripte. Cum opus hoc absolvissem, Romam veni, pro quadam mea lite, ibique antequam

opus prædictum torqueo supponerem, vidi decisinoem in *Romana pensionis apud Bichium* 255. in qua comprobantur fere omnia scripta in hac materia pensionis, & in primis ibi dicitur quod cum pensio fuerit reservata sub clausula *dummodo*, & Narretiva valoris fuerit per ascensum, pensionarius in judicio petitorio probare tenetur dictum valoris plenè, & concludenter, quia est Gratia conditionalis, & dicta Narretiva valoris est fundamentum Gratiæ, & quod dicta clausula *dummodo* respicit diversa tempora, & habet diversos effectus, nam respicit ipsam pensionis reservetionem, nam Papa non intendit reservare nisi remaneant centum pro Rectore, juxta Doctrinam *Letter. lib. 1. quæst.* 41. & nedum respicit tempus præsens, sed etiam futurum, ita ut sit locus diminutioni si redditus minuantur, nam sit minutio ed convenientem quantitatem. Vide dictam decisionem, quæ mihi videtur magistralis, & ibi multa dicuntur ad propositum.

202 Sed edvertas, quod licet pro verificatione Gratiæ reservationis pensionis simpliciter reservatæ sufficiat, quod valor expressus probetur de tempore supplicationis, & quod cum adsit clausula *dummodo* oporteat, ut semper sit verus, attamen hæc clausula cum non est apposita expresse si futuro tempore valor sit diminutus non per hoc præcluditur via Titulari agendi pro sua congrue omni jure sibi debite, juxta Apostolum 1. *ad Corinthios cap. 9.* & petendi, ut sibi congrua, quæ loco alimentorum succedit assignetur; verum siquidem est quod de tempore supplicationis, & Gratiæ oportet verificare Narrativam tanquam fundementum Gratiæ, non tamen per hoc sequitur, quod Titularis cum contigerit diminutio redditutum congruam sibi assignari petere nequeat, illa enim clausula operabitur, ut expresse onus probandi incumbet pensionerio egenti in pertorio, cum verò non apposite expresse, licet semper censeatur tacitè apposita in Beneficijs curatis, *Rota in Compostellana Coadiutoria 9. Maij* 1653. *coram Zarate penes Tond.32.* effectus erit, ut semper probetio ed Titularem pertineat, ut alibi fusius, Deo volente, dicemus, cum hic non sit locus opportunus. Vide tamen *d. decisionem apud Dunozett. 633. num. 3. & 4.* in qua dicitur, quod quando pensio est reservata cum clausula *dummodo*, cum agunt pensionerij contra titularem, etiam si ipse consenserit reservationi illi teneantur probare remenere centum pro Rectore, & iterum *Rota in Lucana pensionis 17. Maij 1656. coram Meltio par. 12. recent. decis.* 178. *à num.* 18. *cum sequentibus.* Vide etiam dictam decisionem in *Romana pensionis penes Bichium.*

203 Notandum verò est, quod in valore, seu summe, quæ remanere debet penes Titularem, nempe centum pro sua congrua, non computantur fructus omninò incerti nullam habentes certitudinem, neque ratione summæ, neque ratione quotæ, seu quantitatis, ut sunt funeralia, & omnia ea quæ ex stola percipiuntur, quia hæc sunt omninò incerta, & venter non potest dependere à futuro eventu: qui verò non sunt omninò certi, sed tantum ratione quantitatis, ut sunt decimæ, benè computantur, optimè *Rota in dict. Hipporegien. pensionis coram Meltio, num. 26. & 27.* & in dicta *Romana pensionis à num. 13. cum seq.* quod procedit etiam si pensio esset reservata super incertis ut ibidem, nam cum in clausula *dummodo* non sit facta mentio de incertis, sed solùm de fructibus, & redditibus, ubi agitur de statuenda congrua non veniunt fructus incerti, ut sunt funeralia, oblationes &c. & similia, quæ sunt omninò incerta, nisi tales redditus soleant locari quotannis pro certa pecunia, & cum ponitur pensio etiam super incertis intelligitur de incertis, quæ habent quamdam certitudinem, ut sunt decimæ, & alia quæ solum sunt incerte ratione summæ.

204 Cum verò resignatur Beneficium ad cujus titulum quis est ordinatus, quo casu apponitur in Litteris illa clausula *dummodo habeat aliunde*, & id necessario exprimi debet, ut diximus secundum *Rotam part. 10. recent. dec. 85. num.* 14. tunc Executoris partes sunt hoc verificare, nempe resignanti suppetere bona, & redditus, quibus commodè, & decenter vivere possit, quod de tempore Gratiæ verum esse debet, & concludentissimè probandum, *Amaydeu lib. 1. cap. 16. num.* 16. & affert *decis. in Leodien. Canonicatus 9. Iunij* 1628. *coram Pirovano*, licet tunc cum non simus in materia objectiva valur sufficiat justificari per duos annos ante tempus Gratiæ, secundum *Ferentill. ad Buratt. decis. 538 num. 22. Garz. tamen par. 6. cap. 2 num. 276. cum seqq.* docet satis esse si de tempore exequutionis Gratiæ, & resignationis justificetur, quod hebeat unde viver, licet non justificetur de tempore Gratiæ, seu supplicationis; sed hoc patet ex dictis hoc totum pendere eb arbitrio Judicis, & scilicet verum quis habeat, ut sufficienter possit
205 sustentari, quia habere debebit rationem aliquorum annorum præcedentium, & aliquorum subsequentium, ut facta comparatione, & compensatione enim fertilis cum sterili eugeri possit valor probabilis fructuum ex quibus ali possit resignens cujus resignatio edmissa fuit sub illa expressione, quod habeat sufficientes redditus ad sui sustentationem ex *Rota in rec. dec. 159. n. 8. & 9 par. 5. nu. 4 par. 4. divers.* docet *Tond. de pens. c. 58. n. 7. & 8.*

206 Cum tamen resignatur Beneficium cum pensionis reservatione, quæ alias sufficiet ad vitæ sustentationem ex ipsa reservatione pensionis pateret, tunc alia verificatione non erit necessarium, *Garz. part. 2. cap. 5. num. 209. Tond. dict. cap. 58. n.* 12. nec requiritur aliqua justificatio cum resignans est mortuus, vel Religionem ingressus, *Amayden dict. cap. 16. § 1, num.* 18. Item observa cum Beneficium aliquod resignetur, & pacifica resignantis possessio controvertitur, Gratia resignationis est justificanda per resignatarium, *Verallus dec. 26. Rota penes Farinac. tom. 2. posth. decis.* 122. sic cum resignans non fuerit triennalis antea pacificus tenetur justificare ipsius resignantis jus ac debet justificare titulum suæ Gratiæ, *Rota recent. part. 2. decis.* 309. & cum adsit possessor in Beneficio resignato, quia impetrevit ille per obitum, tunc resignatarius tenetur totam suam Gratiam justificare ac validam resignationem cum publicatione intra legitima tempora, *Rota in rec. dec. 85. par.* 10.

207 Qualitas Clericatus, seu Presbyteratus ad effectum justificationis Gratiæ optimè probatur ex attestatione Ordinarij illiusque assertione, ut millies resolvit Sacra Rota, præsertim in *Avellana Canonicatus 27. Martij* 1651. *coram Cerro, parte 12 recent. decis.* 131, *num.* 3. quam etiam decis. affert *Tendutus post tract. de pens. 7. in ordine*, & in *Segobien. pensionis 4. Iulij 1657. coram Verospio*

part.

part.11.recent.decis.288.num.3. in Alarien. Canonicatus 29. Aprilis 1650.coram Eminentissimo Celso,part.11.recent.decis.28. num.2.in Compostellana Parochialis 10. Iulij 1650. coram Peutingerio 80. num.4.part.11.recent.in Cesenen.Canonicatus 1.Iunij 1651. coram Eminentiss. Corrado eadem part.11 decis.155,num.17. & in Asculana Iurispatronatus 1. Iulij 1650. coram Meltio eadem part. 11.recent. decis.75.num.5.in Firmana Beneficij coram Bichio 23. Maij 1653.num.1.penes Tond.42. num..... in Leodien. Canonicatus coram Verospio 28. Iunij 1655.part.12. rec.decis. 69.num.2.in Pampilonen. Beneficij 1.Iulij 1658.coram Eminentiss. Celso,penes eundem 274.num.2. Duran.decis.87.n.3 .& alibi sæpe: sic etiam ex testibus de publica voce, &
208 fama,& communi reputatione, Ludovis.decis 138 num.10. Rota in Gerunden. Parochialis 27. Aprilis 1657.coram Eminentissimo Celso,penes eundem 231 num.3.& decis.126.part.5.recent. & in Corduben. dimidiæ pensionis coram Verospio 246.num.2.part. 12.rec.& apud Amatum Dunozet.591.n.5. &...

209 Quæ qualitas, seu Narrativa Clericatus debet esse de tempore Gratiæ, seu supplicationis signatæ, ut aliàs diximus per textum in cap. si eo tempore de rescriptis in 6. Rota apud Caval. decis.196 part.5.recent.decis.387. & in Calaguritana Canonicatus 17. Martij 1651. coram Dunozett. apud eundem 881.num.1.ac etiam penes Tond 26.latissimè Corrad.in prax.benef.lib.1.cap.5.per plures numeros,& iterum Rota apud eundem Amatum Dunozett.6 6.num.4.post scripta visa.

210 Qualitas Doctoratus cum exprimitur probatur per exhibitionem Privilegij vel aliàs semiplenè, Rota in Asculana Iurispatronatus 1. Iulij 1650 coram Meltio n.6. 7.& 8. ibi: Gradus Doctoratus iustificatur ex communi reputatione,& fama, Bellam.dec.114,in ijs enim, quæ non concernont fundamentum atque substantiam Gratiæ sufficit aliqualis probatio, Rota coram Duran.decis 237 num.4.in terminis,quod pro iustificando Doctoratu in Litteris expresso sufficiat communis reputatio resolutum fuit coram Caputaquen.decis.277 num.4.par.1.in Placentina Canonicatus 11. Martij 1599. coram Orano impressa apud Marchesan. de commiss.p.1.fol.399.sub n.3,vers.qualitas autem, & etiam firmatum fuit in Oscen. Archidiaconatus 14. Decembris 1648. coram R. P. D. Meo Peutingerio §. docuit enim ubi etiam conciliator decisio emanata in Cæsaraugustana pensionis 21. Decembris 1591.coram recol. mem. Cardinalis Hieronymo Pamphilio, impress.penes eundem Marchesan.de commiss.tom.1.fol. 564. sic etiam per publicam vocem,& famam, ex depositione plurium testium, Rota in Oscen. Archidiaconatus 14. Decembris 1648.coram Peutingerio p.10.recent. decis.n.1.2.& 3.Docuit enim de Doctoratu Salinas, probando eum per publicam vocem, & famam ex depositione plurium testium, quod sufficere in puncto Gratiæ provisionis de provisione cum assertione Doctoratus ex .dit Caputaquen. decis.277. num.4. part.1. & fuit dictum in Placentina Canonicatus 11. Martij 1599.coram Orano impress. apud Marchef. de Comis.part. 1. fol.399.sub num. 3. versu qualitates autem, quem modum probandi non excludit si bene consideretur decisio Cæsaraugustana pens. 21. Decembris 1591.coram recol. mem. Cardinalis Hyeroni, Pamphil. impress. apud Marchef. de commiss.t.1. fol.564. n.6. licet Rota ibi dixerit, ad probandum Doctoratum requiri, vel exhibitionem Privilegii vel testes qui Doctoratui interfuerint. Ideo enim hoc dictoni fuit, quia in eo casu probatio Doctoratus desumebatur tantum ex verbis enunciativis testium; nec talis qualitas articulata fuerat, ita ut ratio illius decisionis erat excludere enunciativas testium, & admittere modos duos quibus Doctoratus probari potest sequendo Doctrinam Alex.cons. 107. n. 2. lib. 7. vbi ait probari posse per testes de publica voce, & fama, quem in specie firmavit Rota apud Caputaqu.& Oran.superius allegat, & apud Guid. dec. 113. relat. à Mascard.concl. 527. num 10.

211 An autem necessarium sit Privilegium Collegij Universitatis, an vero sufficiat aliquod aliud privilegium habens talem facultatem,ut sunt Privilegia, quæ Romæ dantur à Domino Duce Sfortia, qui habet indultum Doctorandi, potest esse dubium,& res hodie circa controversiam est,quia licet tale indultum fuerit concessum,& concedantur etiam aliquando per Papam Doctorandi, attamen postea per B. Pium V. in Constitutione 60 fuit expresse dispositum, quod tale Privilegium non suffragetur ad finem obtinendi Dignitates, sed oporteat, ut quis Lauream Doctoratus adipiscat in publica aliqua Universitate, & in Bullis quando quis non est actu Doctor ponitur illa clausula dummodo infra annum in aliquo publico Collegio Lauream Doctoratus consequatur: & quod tale privilegium non acquisitum in publica Universitate non sit in consideratione habendum Rota in Calaguritana Beneficij de Oscen. 15. Decembris 1653. coram Eminentiss. Celso, penes eundem 174.num.4.& eo magis in puncto Rota in d. Oscen. Archidiaconatus coram Peutingerio 271. n. 5.part.10.recent.& in eadem Oscen,17. Martij 1649 coram Leone Verospio eadem part.10. recent.decis. 299.num.22. sufficit tamen talem qualitatem Doctoratus de facto iustificare, præter alios Garz. part.6.cap.2. num.105.

Ætas quæ requiritur probanda erit, quæ narra-
212 ta fuit Paris.lib.10.divers.q.3.nu.36. & 37. Verall. decis.138. cum multis sequentibus, part.1. Garz. part.6.c.2.num.169. cum sequentibus, nam provisio facta de beneficio non habenti ætatem requisitam ad dictum Beneficium est nulla, nec per quascunq; clausulas iste defectus sanari potest, nec per eas inducitur dispensatio Corrad. in prax. disp. lib.4.cap.1 num.17.& 18. quod procedit etiam si defectus sit minimus, nempe deficiat quomodo-
113 libet modicum tempus, nam non potest intrare arbitrium in illis, quæ à iure requiruntur, Garz. part.7.cap.4.nu.84.Corrad. loco. cit. num.20.unde præcise probanda erit, quæ tamen rectè probabitur optime per attestationem Parochi formiter factam extrahendo partitam à libris Baptizatorum, Rota apud Buratt. dec. 116. & 365.& part.6. recent.decis 260. nu.14. apud Eminentiss. Celsum 315.num.3.quæ etiam habetur part.11.recent.decis. 218.& decis.214.num. 4. & 297. num.8. Duran. decis.79.num.5.Rota part.12.recent.decis.62.n.2.& par.10.decis.215 num. 7.& part.11.dec.48.num.3 & 162.num 6.ubi dicitur, quod iste est approbatissimus modus,& 303.n.9,ac etiam per testes qui deponunt de eius nativitate, vide Mascar de prob. concl.666. & 668. Gratian.par.6. cap.2. numer. 186. cum sequentibus, & alios: sufficiet tamen semiplena probatio, iuxta ea, quæ supra dixi-

diximus, in puncto *Puteus decis. 202. Garzia parte 6. cap. 2. num. 129.*

214 Cui tamen incumbat probare ætatem quando de illa in Gratia mentio aliqua facta est agitat quæstionem hanc *Garz. par. 6. cap. 2. à num. 175.* cum sequentibus, & respondet distinguendo, quod aut qui petit sententiam canonizatoriam sui tituli, seu adjudicatoriam Beneficij, & ex adverso negatur eum habere legitimam ætatem ad Beneficium, & tunc petenti adjudicatoriam incumbit onus probandi ætatem tanquam fundamentum suæ intentionis, & Gratiæ, nam petit tanquam habilis, sed contra videtur tenere *Lotter. lib. 2. quæst. 47. num. 11.* ubi docet, quod si in actu adeptionis Beneficij objiciatur defectus aliquis, puta ætatis, objicienti incumbit onus probandi defectum, illumque justificare, nec tenetur ipse ætatem suam probare, & allegat multos Doctores, præsertim
215 *Rotam in Tridentina Canonicatus 15. Decembris 1603. coram Merlino:* sin tamen non negetur ætas cum de illa non facta fuit mentio in Gratia non opus est illam justificandi, quamvis ait *Garz. num 178.* quod quando agitur de exequutione Gratiæ in forma dignum teneatur Exequutor ex Officio inquirere habilitates ad Beneficium requisitas, & cum negatur hæc qualitas sufficiet illam probare per semiplenam probationem, nam qualitates Narrativæ semiplenè probare satis erit, ad quod allegat decis. *Ægid. 76 & 113. & 114. Verall. 277 part. 1. Modes. reg. 18. q. 11.* & multas *Rota* decisiones, & adest etiam decisio *Rota 299. part. 2. recent.* & alibi.

216 Cum verò quis instat pro absolutoria tantum, & tunc dicit *Garz. num. 184.* quod indistinctè non tenetur probare ætatem in sua Gratia non expressam, & si ex adverso negetur, nam ex quo de ea nulla fuerit facta mentio in Gratia præsumitur habilis, & opponenti onus probandi incumbit, nam possidens petens absolutoriam non tenetur probare ætatem, ad quod multos Doctores va-
217 riasque adducit doctrinas *Garz.* Vide ipsum. Sed adverte, quod provisus non eximitur ab onere justificationis narratorum in Litteris, etiamsi sit reus, & possessor, quotiescunque actor suam plenè justificavit intentionem, nam tunc cessat præsumptio pro possessore, & nunquam reus tenetur suam exequutionem concludenter probare, *Rota part. 10. recent. decis. 170. num. 30.* ubi aliæ allegantur.

218 Generaliter omnes qualitates narratæ in Gratia beneficiali, quæ non sunt fundamentum Gratiæ, seu quæ taxativè non sunt expressæ non sunt plenè probandæ, sed sufficit semiplenè probari, *Rota decis. 296. part. 2. recent. & part. 11. recent. dec. 155. num. 18. Buratt. decis. 931. sub num. 3. Cocc in decis. 145. sub num. 2.* quod intelligendum de qualitatibus quæ exprimi debent, nec sunt fundamentum Gratiæ; qualitates autem quæ non sunt necessario exprimendæ, vel quia de jure insunt, licet exprimantur justificari non debent, *Lotter. lib 3 quæst. 4. num. 21. & 22.* nec causant subreptionem, *Ludovis. dec. 108.* quare Narrativa, quod quis fuerit præsens in Curia non est fundamentum Gratiæ, & hæc qualitas sufficit si semiplenè probetur,
219 *Rota decis. 357. numer. 6. parte 11. & parte 12. decis. 217. numer. 1.* sic etiam familiaritas
220 alicujus Cardinalis sufficit si semiplenè probetur per testes, ut in *d. decis. 357. num. 6.*

221 Oriunditas ex aliquo loco probatur ex testibus ut in allegatis decisionibus *357. num. 5. & 155. n. 17. par. 11. & 287. num. 1. part. 12.* & apud *Guglielmum Dunozett. dec. 307. n. 4.*

222 Sequitur ex dictis, quod Narrativa quoque quod duo incompatibilia retinere possunt absque dispensatione Sedis Apostolicæ omninò erit probanda, & concludenter, quia est pars, & fundamentum Gratiæ, *Ludovis. decis. 13. numer. 8. & 11* ibique *Oliver. Amayden. lib. 1. cap. 16. §. 3. num. 20* qui adducit decisionem *Rota in Meten. Circatoria 19. Decembris 1622. coram Merlin.* nec Narrativa opus est ut justificetur pluribus provisionibus, quia consuetum exequitur ex unico actu, *Corradus lib. 2. in prax benef. lib. 2. cap. 6. num ....* *Lotter lib. 3. quæst. 8. num. 112.* sic etiam probatur ex diuturna possessione Canonicatus cum præbenda, *Rota in Arianen. Archidiaconatus 26. Iunij 1637. coram Verospio.* Si tamen talis consuetudo non probatur vacat Beneficium, & impetrari posset certo modo, *Corrad. loco cit.*

223 Advertendum etiam est, quod Narrativa novæ provisionis non est justificanda, *Rota penes Duran. decis. 233. num. 4.* sed satis sit provisionem Ordinarij de facto processisse validam, sed si impetratur nova provisio ex eo, quia provisio Ordi-
224 narij fuit nulla, requiritur ut Narrativa provisionis Apostolicæ justificetur, *Rota apud eundem Duran. decis. 248. num 8.* Narrativa verò intrusionis apposita in Litteris non eget justificatione, secus in supplicatione, *Lud dec. 377. ubi Oliver. n. 7.*

225 Idoneitas non est Narrativa partis, sed dispositiva Papæ, de qua in suo loco cum agemus de Exequutore Litterarum in forma dignum, Deo tamen dante. Hæc in quantum ad materiam beneficialem magis practicabilia notavi, & secundum doctrinam traditam cætera terminari possunt.

226 In quantum ad materiam dispensationum in causis Matrimonialibus; In primis Regula est generalis constituenda, quod causa expressa pro obtinenda dispensatione concludenter est probanda, quia est fundamentum Gratiæ, *Henriquez de Matrim. lib. 11. cap. 5. num. 5. Corradus in prax. disp. lib. 7. c. 6. n. 2.* causæ autem sunt multæ, ut alibi notavimus, & suo loco dicemus.

227 Sic etiam Narrativa gradus expressi debet omninò verificari, quia Papa in gradu expresso dispensat, & non generaliter: verificatio autem gradus fit per testes informatos deponentes per gradus distinctos, juxta textũ in c. *licet § testes autẽ de testibus*, ubi dicitur, quod testes personas expressis nominibus, vel demonstratione, vel circumloquutione sufficienti designent, & ab utroque latere singulos gradus clara computatione distinguant, & in suo nihilominus juramento concludant se accepisse à suis majoribus, quod deponunt, & credere ita esse; sed nec tales sufficiunt nisi jurando deponant se vidisse personas, vel saltem in uno prædictorum graduum constitutas pro consanguineis se habere. Similis est dispositio *textus in c. tua nos de consanguinit. & affinitate*, in quo disponitur, quod testes producti ad consanguinitatis gradus computandos à stipite debent incipere, id est à parentibus vel germanis, & sic per ordinem distinguere gradus nominibus propriis, vel æquipollentibus indiciis distinguendo personas, præsertim cum sæpius testimonium perhibent de auditu, & ita observari inconcussè in Curia Archiepisco-

episcopali Neapolit, fatentur *Gonzalez cap.* 20. *sub num.* 12. *Corradus. lib.* 7. *prax. disp. cap.* 6. *num.* 21.

228 Ex dictis tamen juribus patet, quod non est necessarium deponere de stipite, sed sufficit de lateralibus, quia in *dict. cap. licet*, dicitur ab utroque latere singulos gradus ubi *glos. in dict. verbo, gradus* expressè hoc tenet, & in *dict. cap. tua nos*, clarius id est à parentibus, vel germanis, *ubi glos. in verbo germanis*, dicit, quod non est necesse incipere à stipite, sed sufficit à fratribus, & ita practicatur, & sic de affinitate dicendum erit.

229 Et licet testes consanguinei, vel affines repellentur regulariter à ferendo testimonio pro consanguineis, quia eorum dictum redditur suspectum, quod receptum est apud nostros, attamen in hac materia, consanguinei, & affines magis idonei reputantur tanquam magis informati de gradibus, optimus est textus, & clarus in *c. super eo de testib. il secundo, 22. in ordine, ubi glos. in verb. cū mater*, notat præ cæteris *Corr. loc. cit. dec. 6. n. 46*

230 Narrativa copulæ inter Oratores probatur eorum assertione, sicuti statur eorum juramento, quod non fuerit sub spe facilius impetrandi, ut aliàs diximus, & dicitur expressè in dispensatione, recepto ab eis juramento, quia, quæ ab animo dependent solo juramento firmantur.

231 Narrativa inimicitiarum debet concludenter probari, & in specie cum dispensatio petitur cum hac expressione, & testes de ea formiter, & cum causæ assignatione deponere debent, aliàs nihil probant: graves autem inimicitiæ quæ sint arbitrio Judicis remittuntur, *Corrad. lib. 3. prax. disp. cap. 2. num. 71. cum sequentibus.*

232 Narrativa autem scandali, & infamiæ non est articulanda præcisè; nec opus est ut hoc vigeat tempore exequutionis, vel impetrationis, sed sufficiet probare, quod verisimiliter exoriri possunt scandala, & jurgia inter consanguineos utriusque Oratoris, & probabilis sit timor, *Corrad. lib. 8. cap. 2.* & sufficiet ad hoc examinare testes.

233 Narrativa paupertatis Oratorum plenè probatur per testes, & sic de singulis, de quibus omnibus Deo dante, suo loco.

234 In materia verò Litterarum, si in evidentem, quia utilitas evidens est fundamentum Gratiæ, illa probanda est concludenter, & per plenas probationes, quod denotatur ex illa clausula *vobis legitimè constiterit*, latè agit *Corradus lib. 9. cap. 5 per totum*, concludenter enim probari debet, *Durand. decis. 250. num. 2. Gen. cap. 89 num. 2. Caval. decis. 45. num. 49. Barbos. de jure Eccles. lib. 3 cap 30. num. 15. 16. & 17. Ciaulinus cap. 105. num... Boss. tom. 3. tit. 18. num. 73. Rota decis. 319. numer. 9 part. 4. tom. 2. recent.* & *apud Merlin. decis. 702 num. 7. & 710. num. 8.* & *in Comen pecuniaria 16 Junij 1662. coram Eminentissimo Celso apud eundem 383. num. 4.*

Cætera verò quæ narrantur in hac materia non indigent plena justificatione, quia non sunt fundamentum Gratiæ, nam in solita utilitate Ecclesiæ Papa intentionem suam firmat, & ex ea movetur ad concedendum.

235 Ex hactenus hucusque cumulatis inferri potest ad alias materias, nam semper fundamentum Gratiæ sive Narrativa ex qua Papa movetur ad concedendum, sive quæ est causa finalis concessionis concludenter probari debet: cætera verò quæ non sunt in causa, sive super illis non fundatur Gratia, seu intentio Papæ ad concedendum non sunt plenè justificanda: & citatis adde optimam *decis. in Nicien. Canonicatus 12. Januarij 1662. coram Eminentissimo Celso*, penes eundem *393. num. 1.* in qua dictum fuit, quod Gratia impetrationis Beneficij fundata super incapacitate alterius, tunc ut sustineatur incapacitas tanquam fundamentum Gratiæ debet plenè justificari.

236 Et tunc justificari debet eo citato, de cujus agitur interesse, *Rota in eadem Nicien. Canonicatus 28. Junij 1662. coram eodem Eminentissimo Celso*, penes eundem *dec. 391.* & apud *Eminentissimum Otthob. decis. 186. num. 12. parte 5. recent. decis. 142.* & in *Aquilina Canonicatus 2. Junij 1651. coram eodem Eminentissimo Celso*, penes eundem *decis. 121. num. 6.* ubi aliæ etiam allegantur: & à fortiori non possunt exequi nisi citato eo de cujus agitur præjudicio, *Buratt. dec. 528. num. 6. Seraph. dec. 1056.* etiam si non possideret, *Eminentiss. Otthob. dec. 58.* ut dicemus suo loco.

237 Igitur pro complemento hujus Capitis Narrativæ justificatio debet præcedere Gratiæ Exequutionem, quia in tantum fit Gratia in quantum preces verificentur, & narrativæ verificatio est suppositum necessarium, ut Gratia inexequibilis sit, Rota penes *Duran dec. 205. num. 6.* est enim hoc necessarium, *Rota part. 7. rec. decis. 174.* & in *Beneventana Canonicatus 14. Maij 1654. coram Zarate penes Tond 8. num. 6. Rudolf. part. 2. cap. 8 numer. 57. Tondut. par. 2. cap. 4. 3. 2. num. 6.* Narrativa enim pars Gratiæ dicitur, quia Papa fundatur super narratis; ideo antequam narrativa verificetur, & justificetur, Gratia est informis, nec nomen Gratiæ meretur, sed quasi nulla, & subreptitia censetur, *Duran. dec. 147. nu.... & 285. n. 12. & Eminentissimus Ottob. decis. 120. nu. 4. Gonzalez glos. 9. in ann. num. 230. & 231. Cochier. in reg. 67. de clausula si ita est, n. 5.* quod omnes admittunt; &

238 adeò verum est, ut ante justificationem narrativæ, qui Gratiam obtinuit nullum jus certum habere dicatur, nec in re acquisitum, *Gonzalez loco cit. n. 232. & 233 Cochier in d. reg. 67. num. 6.* sicuti diximus de provisione in forma dignum, quæ ante verificationem non tribuit jus certum in Beneficio, sed ad Beneficium in materia Beneficiali, nec possessor eximitur à justificatione cum actor suam Gratiam justificaverit, *Rota apud Rub. decis. 142. num. 4. tom. 1.* si tamen actor non justificaverit reus possessor absolvitur, etiam si suum titulum non justificaverit, nam jura abhorrent magis, quod nullum habens titulum ingrediatur possessionem Beneficij, quam quod, cum ingressus per non habentem titulum vitiatur, nam sive justa, sive injusta sit possessio pleni juris obtinet tam qui possidet, quam qui non possidet *l. 2. ff uti possidetus, Rota penes Merli decis. 200.* si resignatio justificatur quamvis possessor non exhibeat titulum, *Ubert. c. 2. num. 3. Eminentissimus Ottob. dec. 172.*

239 Quare licet, ut dicemus nuper cap. sequenti, Litteræ Apostolicæ paratam habeant exequutionem, attamen hoc procedit postquam sunt justificatæ, nam si justificatæ non sunt exequutionem certè non merentur, quia habent semper illam tacitam conditionem, *quatenus verificentur*, & clausulam *si preces veritati nitantur, l. fin. C. de diversis rescriptis, Imol. in cap. super litteris de rescriptis*

rescriptis, num. 19. Lotter lib. 2. quæst 54. num. 81 Rota *apud Comitulum decis. 115. & decis. 184. parte 2. recent. Durand. decis. 250 num. 5. & 440. num. 6. & 278. nu. 2.* & *apud Eminentissimum Otthob. decis. 132. num. 4. & 5.* & *in Lucana iurispatronatus 17. Maij 1658. coram Eminentissimo* Celso, *apud eundem 256. num. 1, & apud eundem 350. num. 7. & 366. num. 7. & 119. num. 2.* & *apud Amatum Dunozett. 697. num. 2. 665. num. 2 & 876. num. 2. & 886. num. 4. & 897. num. 1. 901. num. 1. & 1007. num. 4. & 262. num. 1. & parte 10 recent. decis. 147. num. 22. & decis. 108. numer. 5. decis. 14. num. 3. decis. 25 num. 1. 2. 3. 4. & 5. & dec. 210. num 8. & part. 11. decis. 28. num. 1. & part. 18 decis. 46 num. 12. & decis. 100. num. 3. & 4. & 123 num. 2 & 155. num. 1.* & quoudie hoc in Rota cenonizatur, quia gratia, quæ non est justificata non meretur gratiæ nomen, Rota *apud Amatum Dunozett. 167. num. 33.* & est nulla, apud eundem *202. num. 4. & 5.* non autem dicitur justificata, nisi narrata fuerint modo, quo diximus probata, *Rota apud Eminentissimum Celsum 256. num. 4 Corrad. lib. 7. cap. 6. sub num. 25. vers. & sic non potest, & lib. 8. prax. dispens. cap. 1. num. 39.* ubi dixit Delegatum, seu Executorem non posse deventre ad executionem dispensationis, nisi verificatis expositis in Litteris: sic decretum super alienatione rerum Ecclesiæ vigore Brevis non potest interponi, nisi verificatis expositis, & clausula *mevidentem* præcedente, nempe causæ cognitione, *Corrad. lib. 9. cap. 11. in principio*, quod procedit etiam nullo existente contradictore, *Rota part. 10. decis. 85. num. 13.*

240 Nec Executor poterit dare Gratiam pro justificata, sed debet ex actis constare de justificatione, *Ludovis. decis. 413. num. 264. & 265. num. 6 Oliver. ad eundem Ludovis. decis. 150.* debet enim Executor prius justificare Litteras prævia causæ cognitione, & postea exequi illas, *Rota diversor. parte 2. decis. 221.* & *penes Postium post tractat. de manutenen. 103. num. 7. Vbertus parte 6 fol. 264. vers. mixtus*, aliàs nulliter agit, *Rota apud Amatum Dunozett. decis. 918. num. 5. Eminentissimus Otthob. decis. 41. num. 10.* & licet aliquan-

241 do Rota dixerit, quod Litteræ cum fuerint jam executioni demandatæ, justificatæ præsumantur, *Buratt. decis. 842. num. 4. & 406. num. 1 part. 1. recent. Eminentissimus Otthob. decis. 154 Eminentissimus Celsus decis. 396. numer. 2. apud Amatum* Dunozett. *decis. 661. num. 11.* & *apud Bichium decis. 392. num. 12. & decis. 456. part. 13. recent.*

Hoc autem procedit, quando Litteræ continent Executorem merum, secus si mixtum, nam tunc verificatio debet apparere ex actis, ut

242 nuper dictum est, nam Executor mixtus non potest extrajudicialiter procedere, sed juris ordine servato, ut dicendum est, *Rota dict. decis. 601 apud Amatum Dunozett. & 182. num. 6. & 250 num. 4. apud eundem*, & *Rota in* Caurien. *Prioratus 342. num. 11. & 12. part. 10. recent.* & optimè in *Vicen. Parochialis 24 Junij 1650. coram Pichio, parte 11. recent. decis. 59. a num. 10. cum sequ. ubi* & *penes ipsum 431. num. 10. & 11.* & *apud Dunozett. decis. 731. num. 37. & 38. apud Dunan. decis. 238. num. 8 & 9.* & *apud Merlin decis. 702. num 43.* ut alibi sæpe, & apud eundem *Bichium dec. 375. in fine, & 399.* Item præsumptio hæc justificationis instigari potest in judicio executivo Litterarum Apostolicarum ad impediendum ne via executiva quis consequatur possessionem Beneficij, non autem in judicio Ordinario adjudicationis Beneficij postquam actor suam intentionem plenè probaverit, & Gratiam justificaverit, nam tunc cessat præsumptio, quæ stat pro possessore, & debet ipse quoq; justificare, *Rota d. dec. 431. n. 13 penes Bich.* & ita quoque videtur loqui Eminentissimus Cellus loco citato. Verum tamen est, quod ex lapsu longissimi temporis præsumitur justificata Gratia, *Rota apud eundem Dunozettum dec. 252. num. 7.*

Hæc quæ diximus procedunt in Gratiosis Litteris continentibus Gratiam faciendam ab execu-

243 toribus, ettamen in gratiosis, seu Litteris expeditis in tali forma nulla narrativa est justificanda, *Cochier. in dict. regul. 67. num. 7. Paris. de resignatione lib. 10. quæst. 3. num. 53. Merlin decis. 141. nu. 11*, ad textum in *l. Iudices, & authentica ibi eloquentissimum, Cod. de fide instrumentor. Lotter. lib. 2.*

244 *quæst. 41. in principio num. 9.* & si aliquam justificationem requirant Litteræ potest merus Executor extrajudicialiter se informando ad executionem procedere, *Rota apud Amatum Dunozettum decis. 75. & 397. num. 4.* & merus Executor, cum viderit Gratiam subreptitiam potest abstinere ab executione, sed non potest decernere contra ipsius substantiam, nisi tamen quando de mero efficitur mixtus Executor, quia esset legitimus contradictor: idem *Merlin.* & ita

245 intelligitur decisio Cameræ in *Romana appaltus Gabellæ carnis coram Gastado 13. Octobris 1659.* quæ habetur *part. 11. recent. 14. numer. 4.* dum ait, quod etiam merus Executor de veritate precum inquirere debet, & cognitionem obreptionis habet, de quo suo loco (Deo dante)

Firma ergo remanet conclusio, quod in omni materia narrativa debeat ab Executore ante omnia justificari eo modo quo dictum est aliquando plenè, et concludenter, aliquando semiplenè, sive agatur ordinariè, sive executivè, sive sit mixtus, sive merus Executor, cum teneatur justificare, & nulla alia adest differentia inter merum, & mixtum, quia mixtus tenetur procedere judicialiter, & partes judicis assumere, merus verò potest se extrajudicialiter informare, quod in sequenti Capite fusius demonstrabitur. aliàs si Executor, non justificatis Litteris illas exequeretur, nulliter procederet, *Buratt. decis. 529. num. 7. Peuting. decis. 77. num. 2.* & alibi sæpè: illis tamen justificatis executioni debere liberè demandare actus justitiæ reputatur, *Rota part. 13. recent. decisione 456*

CAPUT

CAPUT VIII.

Quomodo Exequutor Litterarum Apostolicarum procedere debeat ad justificationem Litterarum continentium Gratiam extrajudicialiter, vel judicialiter Exequutivè, vel ordinariè, ubi de legitimo Contradictore, quando hic impediat immissionem, vel judicium Exequutivum.

SVMMARIVM.

1 *Cum in Litteris adest clausula, quæ importat judicialem cognitionem prout est* vocatis vocandis, *Exequutor tenetur assumere partes Iudicis, & tunc non sunt Exequutores, sed Iudices, num.* 2.

3 *Cum datur certa forma procedendi illam tenetur omnino servare Exequutor.*

4 *Quando in Litteris non adest clausula, quæ importat judicialem cognitionem Exequutor potest extrajudicialiter procedere.*

5 *Exequutor datus ad dispensandum potest extrajudicialiter procedere.*

6 *In beneficialibus, cum nullus adest legitimus contradictor, Exequutor potest extrajudicialiter procedere.*

7 *Cum Papa dat mandatum ad Gratiam Exequutor est mixtus nempe cum jurisdictione, qui tamen debet procedere cum causæ cognitione, num.* 8.

9 *Quid intelligendum per judicialem, quid per extrajudicialem cognitionem.*

10 *Exequutor datus in Litteris, si in evidentem, semper judicialiter procedere debet.*

11 *Exequutor dispensationum Apostolicarum pro matrimonio contrahendo extrajudicialiter procedere poterit, attamen semper in scriptis consueverunt procedere, & num* 12.

13 *Collatio, & provisio actus est extrajudicialis.*

14 *Cum adest intrusus seu possessor, Exequutor fit mixtus, & extrajudicialiter non potest procedere, sed juris ordine servato, secus si nullus contradictor, nam tunc extrajudicialiter, num.* 15.

16 *Refertur opinio* Theodori Amydeni.

17 *Exequutor non tenetur in forma judicii procedere cum possessio est vacua, licet teneatur Gratiam justificare, tenetur tamen procedere in forma judicii cum adest possessor, vel contradictor, num.* 18.

19 *Exequutor Gratiæ impetratæ certo modo, quæ tendit contra alium, tenetur in forma judicii procedere, ac citare illum contra quem Gratia tendit.*

20 *Non sufficit citatio personalis, vel per contradictas quando personalis non præcessit.*

21 *Semper est citandus Beneficii possessor etiam à mero, & mixto Exequutore, etiam si possessor sit intrusus, dummodo non sit notoriè talis, num.* 22. 23. 24. & 25.

26 *Quando possessio omninò est nulla, & infecta decreto maximè irritanti non requirit citationem ad hoc, ut provisus Apostolicus immittatur in possessionem, num* 27 & 28.

29 *Beneficia provisa ad Episcopatum vacant ipso jure, & quia proceditur Concistorialiter non requiritur citatio primi possessoris.*

30 *Exequutor, dans immissionem proviso non citato possessore nulliter agit, non privat possessione, & dicitur committere spolium, non secus ac si à parte fuerit commissum, & primus possessor manutenendus nisi habuerit se pro spoliato, num.* 31. 32. 33. 34. & 35.

36 *Possessio data secundo non citato primo provisio est imperfecta, & vitiosa, nec manutenibilis.*

37 *Rota solet dare manutentionem adversus factum Iudicis nulliter procedentis.*

38 Debet *restitui possessio primo eadem celeritate, ac fuit ablata, & absque citatione.*

39 *Exequutore procedente non justificata Gratia seu reservatione, eius sententia est nulla.*

40 *Datur manutentio immisso ex decreto Iudicis, nisi evidenter constet de injustitia, & nullitate, & num.* 41.

41 *Nullitas est notoria, cum absque citatione possessoris processit ad immissionem Exequutor.*

42 *Semper quod agitur de expellendo possessore Exequutor est mistus, qui adhibita cognitione, citato possessore procedere debet, constare tamen debet de possessione.*

43 *Plus confert possessio capta authoritate propria Beneficio vacante, quam authoritate Iudicis cum est plenum.*

44 *Quid tenuerit* Rota apud Durand. 407.

45 *In judicio manutentionis solum possessio attenditur non autem an Litteræ fuerint in omnibus justificatæ.*

46 *Possessor non debet vocari in impetratione Beneficii.*

50 *Contradictor, qui non possidet, an sit citandus, nu.* 51. 52. 53. & 54.

55 *Iudicium justificationis Exequutivum aliquo decreto retardatur & fit Ordinarium num.* 56.

57 *Refertur opinio Menochii in materia legitimi contradictoris, & quando impediat immissionem, & quando judicium exequutivum, num.* 58. 59. 60. 61. & 62.

63 *Quid requirant Doctores, ut judicium exequutivum vigore* legis fin. C. de edicto Divi Adriani toll. *fiat Ordinarium num.* 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. & 72.

73 *Quid scripserunt nostri in materia Beneficiali, ut impediri possit immissio, & judicium fiat Ordinarium ex exequutivo, n.* 74. 75. 76. 77. 78 & 79.

80 *Quid tenuerit Sacra Rota aliquando in hac materia legitimi contradictoris, quis scilicet dicatur talis, quando impediat immissionem, quando judicium exequutivum, & num.* 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. & 95.

96 Rota Romana *variavit in hac materia* 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. & 106.

107 *Refertur opinio multorum* 108 & 109.

110 *Refertur responsio Eminentiss. Otthob ad multas decisiones in contrarium allatas.*

111 Decisio Eminentissimi Otthob. 154 *loquitur in terminis gratiosæ subrogationis in qua militat diversa ratio, num* 112. & 113.

114 *Aliud est impedire immissionem, aliud impedire viam exequutivam, cum immissio est in via exequutiva possit impediri; aliud possessor, aliud est simplex contradictor.*

115 *Immissio in via exequutiva debetur proviso Apostolico post justificationem Gratiæ, in qua justificatione Gratiæ pendet æqualitas, & paritas titulorum.*

116 *Author distinguit totam materiam.*

117 *Cum concurrunt provisus Apostolicus, & provisus ab Ordinario, & ambo petunt immissionem, videndum est ex quo supposito venit provisus Apostolicus, nam si ex reservatione clara provisus ab Ordinario non potest impedire immissionem proviso Apostolico, & n.* 118.

119 *Cum reservatio est dubia provisus ab Ordinario impedit immissionem proviso Apostolico, sed in judicio exequutivo, num. 120.*

121 *Cum non probatur reservatio immissio datur proviso ab Ordinario.*

122 *Cum provisus ab Ordinario possidet, si clara reservatio, non impedit si dubia. & turbida impedit, & cum titulus validus, & relevans, & in continenti doceat ordinariè procedendum, & interim manutenetur possidens, num. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130.*

131 *Quid in terminis Gratiosæ subrogationis 132. & 133.*

134 *Quid dicendum cum concurrit præsentatus ad impediendā immissionem, n. 135. 136. 137. 138. 139.*

140 *Cum concurrunt duo provisi Apostolici, si unus habeat Gratiam vel justificatam, vel non indigentem justificatione, alter verò habeat Gratiam justificandam, hic non impedit primi immissionem, num. 141. 142. 143. 144. & 145.*

146 *Justificata Littera impediunt viam exequutivam Litteris, quæ adhuc justificandæ sunt* & 147.

148 *Quid dicendum, cum ambo provisi habent Litteras justificatas, vel non indigentes justificatione, & an tunc agendum ordinarie. num.* 149. & 150.

151 *Cum provisus Apostolicus possidet licet titulo impari, agendum est via ordinaria.*

152 *Requiritur tunc possessio valida, & ritè accepta, & quod fuerit capta vigore tituli Apostolici 153.*

154 *Quando in Litteris est clausula, amoto illicito detentore, non tamen à nobis, tunc possessor alio titulo, quam Apostolico non est legitimus contradictor*

155 *Qui non venit ex ultima vacatione non est legitimus contradictor.*

156 *Capitulum non est legitimus contradictor nisi ratione qualitatis à statuto requisita.*

157 *Littera Apostolica perdunt viam exequutivam, cum fuerit per sententiam dictum non esse exequendas secus si dictum fuerit non esse justificatas, & num. 158.*

159 *Exequutor Apostolicus citra vitium attentatorum non potest procedere ad immissionem cum lis vertitur in Curia Ordinarii super institutione.*

CErtum est quando in Litteris adest aliqua clausula, quæ importat judicialem cognitionem tenetur Exequutor judicialiter procedere, uti est clausula *ser-*
1 *vatis servandis, vocatis de jure vocandis*, tunc enim opus est, ut Exequutor assumat partes Judicis, & judicialiter procedat: hoc apud omnes est in confesso, optimè Rota *apud Durand. dec.* 238. *num.* 6. *Ludovis. dec.* 69. ubi latè Bele. *Rota rec. part.* 1. *decis.* 558. Ricc. *in prax. part* 3 *quæst.* 8. & latè diximus supra, cum de Clausulis egimus: & eo fortius procedit quando præcisè in Litteris dicitur *Vocato*, &c. tunc enim omninò judicialiter est procedendum, prout habemus decis. in *Militen. Parochialis coram Bichio de anno* 1649. & 1650. *part.* 11. *rec. decis.* 8. & 369. & apud ipsum Bichium *decis.* 393. *num.* 8. illi enim quibus diriguntur Litteræ, cum hæc clau-
2 sula non sunt censendi Exequutores meri, sed veri Judices *Felan cap. Exhibita de judiciis sub num.* 4 *vers. Et nota, Bero cons.* 14. *num.* 1. *Lotter. de re benef. lib.* 2. *quæst.* 44. *num.* 8. & quia tunc certa for-
3 ma præscribitur à Principe, seu Papa, quam omninò Exequutor observare tenetur, aliàs nulliter agit, *Duran. d. ec.* 25. *Eminentissimus Otthob. decis.* 153. *num.* 2. prout in *dict. dec.* 8. *part.* 11. *rec.* Et vice versa, quando in Litteris nulla legitur clausula, quæ judicialem importet cognitionem, poterit
4 Exequutor extrajudicialiter se informare, *Imola in cap. fin. de præsumpt. Lupus allegat* 60. *num.* 5. *Marescottus variar. lib.* 2. *cap.* 1. *Buratt. dec.* 622. *num.* 2. Rota *in Mediolanen. præeminentiarum* 5. *Martii* 1663. *coram Eminentissimo Celso, apud eundem* 396. *num.* 3. & *apud Post. post tract. de manutenen.* 662. *Ferentill ad Buratt. decis.* 746. *num.* 24. *Post. obser.* 32. *num.* 62. Rota *apud Amatum Dunozett. dec.* 75. *num.* 2. *tom.* 1.

5 Quare dicunt nostri Doctores, quod Exequutor datus ad dispensandum super impedimento aliquo dirimente matrimonium possit extrajudicialiter procedere, & poterit tunc se informare utetenus de veritate expositorum nullum conficiendo processum, nec tenetur testes formiter examinare, sed sufficiet, ut se informet pro suæ conscientiæ arbitrio, & quatenus opus est, ut certior sit de narratis, quia cognitio causæ committitur conscientiæ Exequutoris per illam clausulam *cujus conscientiam oneramus*: & quamvis dicatur, etiam si per informationem eandem preces veritati niti repereris, attamen hanc informationem non oportere esse judicialem docent *Sanchez de matrim. lib.* 8. *disp.* 35. *num.* 15. *Gonzalez. ad regul.* 8. *gloss.* 9. *in ann. num.* 20. & 25. & citat *cons. Cardinal.* 63. *ante n.* 1. & *dec* Rota *apud Put.* 144. *libr.* 2.

Sic etiam in Beneficialibus, cum nullus adest
6 legitimus contradictor, posse Exequutorem extrajudicialiter procedere se informando de veritate, & Litteras exequendo, *Garz. part.* 6. *cap* 2. *nu.* 141. *cum sequentibus*, Rota *penes Post. post tract de manutenendo dec.* 277. *num.* 3. & 4. *Ferentill. ad Buratt. dec.* 842. *num.* 10. *Tond in quæst.* 9. *benef part.* 2. *cap.* 4. §. 1. *num.* 22. Rota *penes Merl. dec.* 438. & loquitur in terminis subrogationis gratiosæ, & novissimè *Rota rec. part.* 9 *tom* 2 *dec.* 465. *n.* 15. & alibi sæpè. Et advertendum etiam est quod Exequutor non desinit esse merus, si citat seu citari mandat aliquem, ut capitulum, & admittit, tamen ratione alterius interesse, quam justificationis Litterarum. *Manzaned. decis.* 155. *n.* 10. & 11. & 17.

7 Sed res aliquam pati videtur difficultatem, quoniam Exequutor Litterarum Apostolicarum, sive Beneficialium, sive dispensationum, & aliarum in quibus Papa mandatum dat ad Gratiam faciendam verificatis expositis, est Exequutor mixtus, quia cum jurisdictione est datus, ut latius diximus supra: Exequutor verò mixtus tenetur cum causæ cognitione procedere, quod omnes fatentur, juxta *dec. Ludovis.* 307. *n.* 5. & 6. *Rota penes Rub tom.* 3. *dec.* 51. & *apud Eminentiss. Otthob. dec.* 164. *num.* 10. alias nulliter procedit, ut ibidem dicitur, & fuit doctrina *Abb. in c. fin. de præsumpt. sub num.* 12. ideo majori dilucidatione indiget, & explicatione, quid per judicialiter, quid verò per
8 extrajudicialiter intelligatur: Per actum enim judicialem illum intelligimus, qui fit per Judicem in contradictorio judicio cum contentione scilicet inter actorem, & reum, cum judicium definiatur, ut sit actus legitimus coram Judice factus inter actorem, & reum, cum judicium definiatur, actus legitimus coram Judice factus inter actorem, & reum sive verum, sive fictum, juxta ea quæ tyronibus explicantur in institutionibus, & in *cap.* 1. *de judiciis*, & tunc contentiosa vocatur jurisdi-

ctio,

ctio, juxta textum in *l. inter stipulantem* § 1. *de ver. Oblig.* extrajudicialem autem actum illum vocamus, qui fit à Iudica etiam cum causæ cognitiona, atiaman noncontentiose, nec judiciali strepitu inter partes, sed ex proprio Officio exercendo jurisdictionam, sed non contentiosam, cum nullas adesse partes invicem pugnantes, nec talem requirere personarum distinctionam, supponamus voluntariæque jurisdictionis actus, seu axercitium dicimus, & hæc ubique fieri & exarcari possa ad differentiam contentiosæ, quæ in proprio duntaxat tarritorio axpleri valat, juxta *text. in l. fin. ff. de jurisdictione omnium Iudicum*, & *cap. 2. de const. in 6.* late & optimè præter alios doctissimus *Merolla tom. 3. disp. 7. d. cap. jurisdictione c. 2. de multiplici divisione jurisdictionis in principio*, ubi dispensationam matrimonialem & Baneficiorum collationem intar voluntariæ jurisdictionis actus connumerat.

Etenim in quantum ad Exequutoras Litterarum Apostolicarum in materia alienationum bo-
10 norum Ecclesiasticorum siva concordiarum, siva cessionum jurium, & similium, quia in omnibus his Litteris semper apponitur illa clausula *vocatis vocandis*, semper judicialiter est procedendum, cum citatione nempà aorum quorum interest, prout diximus in suo loco: hic cognitio, seu verificatio expositorum, & causa evidantis utilitatis semper judicialiter facienda est, in hoc enim omnes conveniunt, & millies Sacra *Rota* hoc decrevit, & habemus insignem *decisionem apud Amatum Dunozett. 731.* & *apud Buchium 375. in fine.*

In quantum varò ad dispensationes matrimoniales, certum ast, quod justificatio sau varificatio
11 narrativæ est facianda ana:o prævia causæ cognitione; Exequutor enim, seu Apostolicus Delagatus cum Oratoribus dispansare debet, ac propterea samper consueverunt testes examinari, *Gen. in prax. cap. 69. num. 7. Corrad. lib. 8. cap. 2. num. 10.* & *lib. 7. cap. 6. num. 21.* & *42. prax. disp.* & ita vidi in omnibus Curiis Ecclesiasticis servari, & sarvatum observavi ab antiquioribus peritis; qui tamèn testium axamen, & processus non dicitur actus judicialis, sed axtrajudicialis, licat ab habenta jurisdictionem sit factus, nam non fit cum jurisdictiona contantiosa inter partes: verum tamen est quod ut dicunt multi, Exequutor dispensationum non tenatur examinare hos testes, sed sufficiet si eos interrogat da narratis, & iustificet causam narratam, *Sanchez* & alii, quod est affectus axtraiudicialis cognitionis, iuxta doctrinam *Abb. in cons. 41. lib. 1. Gonzalez in proemio* § *7. numer. 233.* & quamvis adsit illa clausula, *si per informationem eandem vobis constiterit*, tamen hæc clausula rafatsi potast ad extraiudicialem cognitionem, *Gonzalez loco cit.* & fuit doctrina *Abb. in cap. fin. de præsumpt. sub num. 13.* qui latè dirigit materiam: & hoc quia ragulariter nullus adast legitimus contradictor, & inter Oratores suam axarcet voluntariam iurisdictionam, sibi delegatam, & ita
12 satis erit si animum suum de varitate narrata Summo Pontifici informet, qua iustificata procedat ad concedandum dispansationem, tunc enim clausulæ, *si vobis constiterit*; *veritati niti reperceris*; & aliæ important, ut tela iudiciaria proaadatur quando adest alterius præiudicium, ut in *d. decis. 731. num. 31. 32. 33.* & *34.* alias extraiudicialiter procedi potast, præsertim vigore clausulæ, *enim conscientiam oneramus*, ut ibidem, & apud *Guglielm. Dunozett. decis. 349. num. 25.* & *part. 7. recent. decis. 94.*

Tota ergo implicantia potest essa in materia Benaficiali, an Exaquutor judicialiter, vel extraju-
13 dicialiter procedere possit, vel teneatur ad Litteratum Apostolicarum varificationem, & axequutionem. Enim varò certum ast, quod collatio, & provisio Beneficiorum est actus extrajudicialis, ut in *cap. concertationi de appell. in 6.* ubi notant omnes, & *Abb. in d. cap. fin. de præsumpt. sub num. 13. Gonzalez glos. 9. in annot. nu. 15.* Qui latè discurrit, ac propterea processus qui fit ab Exequutoribus conficitur vigora Litterarum Apostolicarum supar varificatione præcisa clausula, vocatis vocandis, & possessore forsan axpellendo, nac judicialem dicit idem *Gonzalez loco cit. num. 19. in annot. post glos. 9.*

Rasolutio taman non est tam ardua in sa, re
14 ipsa, prout forsan prima facia vidatur, quoniam ab ea pendet an adsit legitimus contradictor, vel possassor qui citandus erit; si enim adsit intrusus, vel alius possessor siva contradictor in Beneficio, quia tunc, & si maius efficitur mixtus, & debet procedere ordine judiciario, & sarvatis sarvandis, & certò processus omninò judicialis efformandus erit, nam nihil deficit tunc ut judicium sit verum, & formatum ax quo intarveniunt oppugnatoras, & jura omnium sunt audienda, & axperianda, intarvenit enim actor, & reus, & unus jura, altar excaptiones proponit, juxta *text. in cap. forus de verb. significatione*, & juxta doctrinam omnium Scribentium, tam Cæsaritum in *tit. ff.* & *C. de Iudiciis*, quàm Canonistarum *extra eodem tit.* optimè *Felin. in cap. fin. nu. 27. de præsumpt. Lambert. de jurepatronatus lib. 2. part. 2. quæst. 11. principali art. 4. Gonzalez in annot. loco cit. num. 38.* & *39.* qui citat Rotæ *decisiones*, qui dicit quod pluties judicavit Rota, ut videre est *Ludovis. decis. 40. Duran. decis. 254.* & alibi, *Royas decis. 269. num. 9* aliàs nihil agitur, ut in dictis *decis.* & *penes Eminentissimum Othob. decis. 164. á num. 10. cum sequentibus*, & *penes Eminentissimum Celsum decis. 113. num. 121.* & in *Cusentina Canonicatus coram Meltio 5. Iunij 1649. vers. nullitas autem*, ubi aliæ etiam allegantur, quæ decisio nunc habetur in 10 *part. rec. decis. 314.* post scripta in lucem proditam, ad *tex. expressum in cap. licet Episcopus de præb. in 6. ubi glos.* in varb. taman vocato: quod clarius, & fusius Deo dante, mox demonstrabo; tunc enim Graria formiter, & parte citata justificari debet, *Gonzalez in annot. post glos. 9. num. 228. Ferentill. loco cit.*

15 Cum verò nullus adest legitimus contradictor satis erit, ut extraiudicialiter procadat, & se informat super iustificatione ob clausulam semper apponi solitam *si preces veritati nitantur*, *Buratt. decis. 842. num. 6. Ferentill. ad eundem Buratt. in d. decis. 842. num. 30. cum sequentibus. Rota apud Eminentissimum Otthob. decis. 95. 18. num. 27.* & *Rota in recent. part. 6. decis. 20. num. 9.* & *part. 7. decis. 51. num. 10.* sed *Theodorus Amayden libro primo cap. 5. sub nu. 50. vers. Exequutor verò Gratiæ*, loquens da Exequutore Gratiæ in forma dignum ita ait: Mixtus autam debet recipere probationes supar iustificatione Gratiæ atiam nemine opponente, non quidem omninò extraiudicialiter,

ter, sed cum productione jutium in actis, omissa solummodo citatione, quia non est citandus, citat *Abb. in cap. accedens, num. 9. vers. ratio hujus, de accusat. Ægid. decis. 303. Paris. cons. 49. num. 31. lib. 4.* Verum ipse *Amayden d. cap. 5. num.* 107. docet, quod Exequutor cui est commissa informatio super idoneitate non potest se extraiudicialiter informare, de qua re suo loco. *D. Franciscus Salgadus de retent. bull. par. 2. cap. 34. num. 59.* docet quod magis extraiudicialis, quam iudicialis sit hæc cognitio; & cum Exequutor remanet merus, quia nullus adest contradictor, sufficiet, ut mandat tradi possessionem, quia tunc præsumitur, quod omnia sint iustificata, nam in extraiudicialibus ei creditur, *Manzanedus decis. 155 num. 3. & 4.*

16 Igitur conclusio sit, quod Exequutor non teneatur in forma iudicii procedere cum possessio est vacua, & potest tunc extraiudicialiter procedere, licet Gratiam teneatur sic extraiudicialiter verificare, *Salgadus de retent. Bull. par. 2. cap. 34. n. 79. & de regia protectione 2. part. cap. 13. num. 57 Rota apud Manzanedum decis. 155. num. 1. 14. & 15. apud Peutinger decis. 128 num. 5. apud Zaratam decis. 7. num. 6. & part. 6. recent decis. 71. num. 6. apud Arguell. decis. 15. num. 1. & apud Eminentissimum Otthob. decis. 58. nu. 27. apud Amatum Dunozett. 397. num. 4. & parte 10. recent. decis. 34 num. 28. & 29.* Et tunc cum Literæ fuerint Exequutæ præsumitur quod fuerint iustificatæ, ut dictum fuit capite præcedenti, *Otthob. decis. 154 & part. 11. rec. dec. 59. n. 10. & 17.*

17 Sin autem possessio fuerit plena Exequutor Litterarum tenetur in forma iudicii procedere, & assumere partes Judicis cum adest possessor, vel alius legitimus contradictor, qui se opponat, quia tunc mixtus efficitur, iuxta doctrinam *Abb. & aliter in cap. fin. de præsumpt. Amayden cap. 5. n. 50 & 51. Ludovis. decis. 69. num. 5 & 6. & decis. 500 ubi Beltr. & parte 4 rec. tomo 2. Rub. decis. 244 num. 7. Salgadus de retent. Bull. parte 2. cap. 34. nu. 113. Rota apud Eminentissimum Celsum decis. 113 in fine, & in Colonien. Canonicatus. seu Ferculi 17 Iunii 1647. coram Meltio parte 10. recent. decis. 85 num. 4. Amatum Dunozete. decis. 250. numer. 4 apud Burattum dec. 651. num. 5. vers. & ideo, apud Arguelles dicta decis. 15. num. 8.* ubi dicitur; quod licet quis non possideat, tamen si opponat, & citatus fuit, efficitur mixtus Exequutor, & tenetur iudicialiter procedere, *Rota in Viennen. Parochialis 20. Iunii 1650 coram Bichio, parte 11. recent. decis. 59. num. 16. & 17.* ibi: Sicuti ipsa sententia Exequutoris Rocca figuram ibi non citatum non afficit *Bald. in l. ab eo, num. 17. C. quomodo & quando Iudex Abbas in cap. inter quatuor num. 7. de maioris. & obed. Caputaq. decis. 190. parte 2. Rota dec. 98. num. 7. part. 1. recent.* & minus extraiudiciales informationes quas Exequutor accepisse præsumitur afficere possunt, *Alexan. in l. sæpe num. 125 ff. de re iud. & in l. 2. num. 11. C. de eden. Achill. decis. 5. in fine, de re iudicata. Rota coram sancta mem. Gregorio XV. dec. 305. num. 3.* & alibi: sic etiam Litteræ expeditæ certo modo, quia dantur de pleno Beneficio censentur potius Judicis, ut dixit *Lotter d. lib. 2. quæst. 44. num. 8.* ita semper tenetur partes

18 Judicis assumere, & citare partem, *Rota apud Farinac. tomo 2. posth decis. 507. Buratt. dec. 529. nu. 6 Eminentissimus Otthob. decis. 58. num. 34. & 35.* & in dictis *decis. Melitin. Parochialis* 850. *& 369. par. 11. recent. & in d. Cusentina Canonicatus parte* 10 *recent. 314.* & magistraliter *in Aquilan. Iurispatronatus 18. Iunii 1649 coram eodem Meltio parte 10. recent. decis. 327. num. 16. 17. 18.* ibi: Dum igitur Litteræ Apostolicæ Riveræ productæ coram Ordinario Aquilano continent clausulas, *verificato, dummodo & amoto, ut in summ. additionali Cavina num. 1.* ex istis clausulis fuit præservatum ius validum, & considerabile, quod habebat Cavina, *Seraph. decis. 1489. num. 4. Rota in recent. decis. 527 num. 6 part. 1. Card. Caval. dec. 280. num. 2.* & Exequutor factus fuit mixtus, *Caputaq. decis 437. nu. 6. parte 1. Gregor. XV. decis. 91. num. 2. & decis. 418 ubi Add. num. 4. circa finem*, quia propterea procedere aut aliquid facere non potuit nisi partes Judicis assumendo, & sic juris ordine servato atque citato Cavina legitimo contradictore, *Fel. in cap. de cætero num 9. de re iud. Mohed. decis. 7. nu. 9 de rest. spol.* cum aliis latis copiosè relatis in *decis. 451. num. 2 part. 3. recent.* hæc ibi.

19 Ex pari ratione cum Gratia de cujus iustificatione agitur venit purificanda ex facto alterius de cuius præiudicio agitur, tunc non potest deveniri ad iustificationem, nec ad exequutionem alterius nisi citato eo de cuius agitur præiudicio, *Flores de Mena libr. 1. quæst. 4. num. 26. Eminentissimus Otthob decis. 186. num. 11.* & in dictis *dec. in Meliten. Parochialis* præsertim *dict. decis. 369. & apud eundem Bichinum decis. 399. num. 15.* semper enim quod Gratia est impetrata contra aliquem primo provisum certo modo non poterit deveniri ad illarum exequutionem nisi citato eo contra quem est impetrata, licet nondum possideat, idem *Eminentissimus Otthob. decis 58. num 34. & 35.* ubi allegatur *decis. 641. part. 4. rec. & in Regien. iurispatronatus 3. Iunii 1641. coram Eminentiss. Panzirolo, Burate. decis. 529 num. 6. Seraph. decis. 1056. Eminentissimus Otthob. dec. 121. num. 6.* & in dictis casibus non sufficit citatio per contradictas, quando personalis non præcessit, ut in *dicta dec. 369. num. 3. & dicta dec. 8. num. 5 part. 11*, sicuti nec admittitur assertio Exequutoris, seu Judicis, quod fuerunt factæ diligentiæ debitæ in loco solito domicilii, ut ibidem *decis. 8. num. 5.* & idem prorsus dixit iterum *Rota in dicta Cusentina Canonicatus coram* Meltio 314. *num. 9. cum seq. part. 10.* per hæc verba: Non sufficit quod Janisavatus prætendat dictum Josephum fuisse citatum, quia hoc non probatur præterquam ex sola assertiva emanata in Judicis sententia, & tamen Judici de hoc asserenti, & quod adhibita fuerit causæ cognitio, ac servatæ fuerint solemnitates, quæ solent, & debent observari fides non est adhibenda, cùm super his confici soleant separatæ scripturæ, ut benè explicat *Menoch. cons. 439. sub numer. 28.* præterea constare etiam deberet de modo, quo ista citatio facta fuit, videlicet, an fuerit personalis, vel per edictum; & si per edictum, an servata fuerint requisita de quibus per *Vestr. in prax. libr. 4. cap. 3. num. 4. Pas. in prax. tom. 2. fol. 15. col 3. nu. 11. Rota dec 304. num. 10. part. 6. rec.* & præcesserit citatio personalis, quæ omninò requiritur ex *text. in clem. 2. de re iud. Seraph. dec. 1276. num. 4.* adeò ut ille, qui nunquam fuit personaliter citatus, citari neque possit per contradictas, *Rota decis. 169. lib. 2.* cum aliis per *Card. Cavall. decis 410. num. 2.* Nec refert quod dici possit Josephum fuisse absentem, quia nihilominus citari personaliter debuit,

buit eo in loco in quo reperiebatur, ut poſt *Imol. conſ.105.col.1.Rota apud Caputaq. dec.117. num.3. part.1. Dec.conſ.460.num.29.* vel ſaltem in domo ſuæ ſolitæ habitationis, & ad valvas Eccleſiæ Cathedralis in qua eſt Canonicatus controverſus, juxta diſpoſitionem textus in *clem. cauſam 3. de elect.* cuius formam eſſe præciſè ſervandam ad effectum, ut abſens ſua poſſeſſione privetur firmavit *Rota in Roſſanen. Parochialis 14. Iunij 1645. ſub §. nullitas, coram R. P. D. meo* Otthob. Ultra quod etiam ſi conſtaret de citatione per edictum in loco Beneficij in hoc caſu non officeret, quia dictus Ionavarus impetravit Canonicatum ſub Narrativa, quod in Urbe reperiebatur à qua diſcedere noluerat, onde optimè ſciebat ubi ille morabatur, & propterea in eadem Urbe citari debebat, prout fuerat demandatum in ipſis Litteris Apoſtolicis eiuſdem Innavarij ibi: Citato ipſo Joſepho, Atque ita cum de legitima citatione non conſtet, & paria ſint aliquid non fuiſſe legitimè factum, & non fuiſſe factum, *l. nihil intereſt ff. de reg. iuris*, ex huius citationis defectu non fuit privatus Joſephus ſua poſſeſſione, qua ſtante non eſt ei deneganda manutentio, ex vulgato §. *retinend: inſtit: de interdictum concord:* Et ita utraque parte informante fuit deciſum. Hæc ibi, & etiam tenuit *Vbertus de ertat: cap.2, num.66.*

21 Semper ergo, quod Beneficij poſſeſſio non eſt vacua, ſed plena, quia adeſt poſſeſſor ſemper hic citandus eſt, iuxta *text.* expreſſum in *cap. licet Epiſcopus de prab. in 6.* ubi dicitur, quod licet per adeptionem ſecundi Beneficij incompatibilis, vel cum ſtet per proviſum quominus adipiſcatur poſſeſſionem vacet eo ipſo primum & poſſit Epiſcopus primum Beneficium conferre, attamen non poteſt proviſus intrare poſſeſſionem primi niſi vocato illo, qui prius illud poſſidebat, ubi *gloſ. in verb. te non vacato*, ait quod non removebitur poſſeſſor à ſua poſſeſſione, vel quaſi, ſine cauſæ cognitione ex quo titulo poſſidet, & licet iniuſto, quod etiam probatur ex *cap. cum noſtris, de conceſſione prab.* ubi idem decidi expreſsè videtur, & probatur etiam ex regulis generalibus, quia etiam prædo manuteneri debet in ſua poſſeſſione, nec expelli, ut in *cap. Litteris ſuis de reſtitutione ſpoliatorum, & ex l. fin. C. de rei vendicatione,* plus enim iuris obtinet qui poſſidet quam qui non poſſidet, *l.2. ff. uti poſſidetis*, quod aptiſſimè explicat *Menochius de adipiſc. rem. 4. num. 447.* in puncto *Gonzalez in annot. poſt gloſſ. 9. num. 227. Rota deciſ 42. part. 9. tom. 2. rec. Eminentiſſimus* Otthob. *deciſ. 57. Tond. tom. 1. part. 2. cap. 4. §. 1. num. 13. & 14. Campan. in diverſ. iuris Canon. rub. 11. cap. 13. num. 220. Vbertus dict. cap. cit. cap. 14. num. 149. cum ſeqq.* optimè *Rota in* Calien. *Prioratus 5. Iulij 1649. coram Bichio part. 10. rec. dec. 342. num. 13. 14. & 15. apud ipſum 399.* ubi fuit dictum, quod quamvis quis ipſo jure privatus foret Beneficio per Conſtitutiones Apoſtolicas, & alius impetraſſet, requiritur ut primus ille poſſeſſor, qui privatus eſt in immiſſione citetur, nec commodo poſſeſſionis privatur abſque citatione. Verba deciſionis ſunt hæc: Tum etiam, quia nulliter ad executionem Litterarum Apoſtolicarum deventum fuit non citato Andreonio antiquo poſſeſſore, *cap. licet Epiſcopus de prab. in 6. Flores de Mena variar. reſol. lib. 1. quaſt. 4. num. 26. & ſeq. Buratt. dec. 186. num 4.* & in puncto proviſi ex capite homicidij commiſſi à poſſeſſore Beneficij, *Rota in Compoſtellana Parochialis 26. Iunij prox. prat. coram R. P. D. meo* Otthob. *& in Meliten. Parochialis 28. Iunij pradicti coram me*, quod procederet etiamſi per Conſtitutiones Apoſtolicas induceretur privatio ipſo jure dicit *Rota in Valentina penſionis 3. Iunij 1602. coram bon. mem. Litta impreſſ. poſt conſ. Farinac dec. 179. num 9.* ubi infertur, quod aliàs primus poſſeſſor commodo ſuæ poſſeſſionis non privatur, quia nimirum requiritur declaratoria facti, & etiam intruſus eſt citandus, niſi conſtet ex actis ipſum eſſe talem, nullamque prorſus ei competere defenſionem, *Gabriel. conſ. 31. num. 20. libr. 2.* Rota *dec. 211. num. 1. tom. 2. rec. & deciſ 234. num. 1.* inter impreſſas apud *Moder. de manutenſ. & in Valentina* Rectoria *24. Maii 1647. §. hinc informantes, coram me*, hæc ibi, quod procedit etiam ſi fuerit merus Executor deſtinatus, *Rota rec. part. 2. dec. 64. & part. 1 deciſ. 287. Amayden. cap. 5. ſub num. 50. verſ. quod primum, Vbertus part. 6. prax. fol. 264 verſ. ſed quando, & Amayden, affert deciſ.* Rota *in Leodien. Beneficij coram ....* quod procedit etiam ſi in Litteris eſſet clauſula ingrediendi propria authoritate, vel quod non poſſit impugnari ea quo intereſſe habentes non fuerunt vocati, nam ſemper requiritur citatio partis cum agitur de privando poſſeſſore, & numquam id cen-
22 ſetur à Principe derogatum niſi expreſsè dictum fuerit, *Poſt. de manutenend. obſer. 12. ſub numer. 62. verſ. quod etiam minus*, ubi allegat *Rota dec.* & optimè corroboratur hæc ex Montis *Caſſinen. Parochialis 17. Febr. 1648. coram Bichio part. 10. rec. dec. 156. num. 17. & 19.* ibi: Et nullitas eſt evidens quia proceſſit non citato Salſello poſſeſſore uti debuit, juxta *textum in cap. licet Epiſcopus de prab. in 6. l. fin. C. ſi per vim, vel alio modo, Menoch de recuper. rem. 1. num. 111. Rota dec. 172. & 412. utrobique num 3. part. 4. diverſ.* quamvis, quod negatur, Salielius eſſet intruſus, quia etiam intruſus eſt citandus niſi ex actis conſtet de notoria intruſione nullamque prorſus competere defenſionem, *Francus cap ex ratione, num. 29. de appell.* Gabr. *conſ. 31. num. 20. libr. 2.* Rota *deciſ. 234. num. 1. apud Moder. de Manut. deciſ. 211. num 1 part. 2. rec. deciſ. 187. num. 5. part. 3. rec.* ubi dicitur, quod etiam merus Executor, quando adeſt poſſeſſor tenetur eum citari facere. Hæc ibi, & hæc deciſio eſt apud *ipſum 339.*

23 Et in mixto Executore à fortiori procedit, *Seraph. dec. 1446. Ludoviſ. dec. 69. Oliver. ad ipſã deciſ. 413.* ubi alias deciſiones allegat *Rota penes Poſt. dec. 103. 277. & dec. 34. num. 10. Rota rec. part. 10. dec. 156 num. 10.* ubi aliæ allegantur deciſiones & apud *Amatum Dunozettum 866. num. 4 apud Eminentiſſimum Celſum dec. 121. num. 4. Vbertus*
24 *loco citat.* & ut diximus merus efficitur mixtus, *Salgad. de ret. bull. part. 2. cap 34 à num. 105. cum ſequent.* Quod procedit etiam ſi poſſeſſor injuſtè & illicitè detineat, nam adhuc citari debet, *Caval. dec. 450. Seraph dec. 144. Ferentill. ad* Buratt. *deciſ. 746. num. 22. Vbertus loco cit. Poſt. de manutenen. obſer. 22. num 45. & 46. & fine tit. Lotter libr. 2. quaſt. 46. num 9. Poſt loco cit.* & ut poſſeſſor ſit citandus ſufficit poſſibilitas validitatis ejus tituli, Rota *dict. dec. 866. num. 9. apud Amatum Dunoz.* ubi adducitur textus in *dict cap. licet Epiſcopus, &* Rota *penes Cocc dec 124. ſub num. 4. Lotter. lib. 3. quaſt. 8. num 34. verſ. fatendum. Poſt. obſervat. 46. num. 15.*

num.15.verf.aliàs, & num.18. & verf.quare de manuten. vel si esset intrusus, nam adhuc citari deber, & Judex judicialiter procedere, ut in allegatis *decisionibus penes Bichium 339. & 399. Salgad. de retent.bull.part.2 cap.34.num.78. & 79. Cammeratam part.2.resp.19.num.34. Vbertus loco cit. num.* 254. latè *Lotter.lib.3.quast.22.num.8.cum sequen.* qui antea ibidem docuerat, quod licet Beneficiũ vacet de jure, & de facto, si adhuc adsit detentor
25 citandus erit, vel si possessor esset in mera, & nuda detentione, ac de facto insisteret, *Seraph.decis.* 1041. *Rota penes Post. decis.74. vel 24. num 20. Belt. ad Ludovis. dec.268 num.9. Ferentill. ad Buratt.dec.67.num 19. Post. de manuten.obser.21.nu.42. & 43. & de momentaneo possessore*, quod sit citandus generaliter loquitur *Peregr. de fideicomm. art.48.num.38.* latè *Castrillus de Sotomaior loco cit. dict.cap.24.num.75. & 82. & Post loco cit.num.* 44. amplat conclusionem etiam si prima possessio esset attentata, & citat *Belt. ad Ludovis. decis.* 168. *num.9.* & assignat rationem, quia vacua possessio non solum non dicitur, quando alius possidet, sed etiam quando retinet, per textum in *l. 2. §. vacuam, ff de actionibus empti.* & doctrinam *Ludovisj dec.90.num.2.* & *Buratt.dec.609.* Limitari tamen hoc poterit cum notoriè constat esse intrusum, nullamq; defensionem competere, *Mar-*
26 *chef.part.1, folio 330: num:* 149: Sed ego existimarem quantumvis casus sit notorius adhuc requiri citationem; antiqua enim fuit quæstio, an in notorijs requiratur citatio, & quasi communiter fuit recepta illa sententia, quæ statuit citationem requiri. Vide *Fagnan.in cap....* sed post scripta vidi decis.in *Montis Cassinta. Parochialis 156.num* 18. *part.10.rec.* in qua dicitur, quod intrusus est citandus nisi ex actis constaret de notoria intrusione nullamq; prorsus competere defensionem: idem dicitur in *Callien. Prioratus 5. Iulij 1649. coram Bichio, eadem part.10.rec.decis 342. num.16. & 17. & decis.57 num.19. etiam part.10. & apud ipsum* 339. & 399. & idem firmatum apud *Peuting.dec.* 307. *num.8.*

Sed advette, quod licet *Belt. loco cit. in dict. dec.* 268. *numer.9.* dicat, quod possessio anterior licet attentata impediat possessionem instrumentalem, quod fuisse dictum in *Maceraten. hereditatis 4. Iulij* 1590. *coram Cardinali Pamphilio, & coram eodem Sanctissimo Greg.decis.138. num.4.* attamen subjungit, quod si prior possessio fuerit omninò nulla & infecta, tunc non impediret acquisitionem posterioris possessionis instrumentalis, citat *Crescentium decision prima de causa possessionis*, & fuisse dictum in *Beneventana beneficiorum 14. Decembris* 1601. *coram ... impressa penes Garz. part.5.cap.1.num.418.* quia quando possessio est omninò infecta habetur pro vacua, ad textum in *l.improba, C. de acquirenda possessione*, & fuit dictũ in *Pisaurien. beneficij 28.Iunij 1647.coram Gisler. part.10.rec.dec.109.n.7.*

27 Quod & militare magis videtur cum contra priorem possessionem urget decretum irritans appositum super certo corpore Beneficij, tunc enim, quia inficit etiam possessionem nedum titulum, illam vacuam reddit, *Rota apud Cocc.dec.51. à num.2. usque ad 5.* & licet non attendatur tituli defectus etiam in beneficialibus. *Rota rec. part.4. dec.187.num.4. Ludovis.323.num.2. Belt. ad Ludovis.dec.40.* Et quamvis nec possessio vacua dici possit, quæ quovis modo per alium occupatur, ut supra dictum est, & egregiè dixit *glossa in cap.cum nostris, de concess. prab. in verbo non vacaret de facto*, ibi: sic possessio non dicitur vacua, quam alter quocumque modo possidet, vel detinet licet revera nullus possessor sit. Verum hæc procedunt, quando non adest decretum irritans Papæ, quod inficit, & per illum impeditur effectus juris, qui alioquin resultaret ex possessione etiam injusta, ita egregiè *Lotter.libr.2.quæst.46. à num.64.cum seq.* qui *num.71.* docet in possessorio adipiscendæ nullam habere difficultatem traditam doctrinam, & quod non posset impediri, immò probata reservatione prætextu cujusvis possessionis alterius infectæ vigore decreti irritantis, ac de illa non esse habendam rationem, ac si nusquam ad aliquid esse fuisset producta.

28 Et in puncto, quod cum possessio est attentata, & improba, & nullius momenti, quia infecta decreto irritante à regula reservatoria mensium, *vel cap. primo & 2. ut lite pend. in 6.* haberi debeat pro non possessione etiam ad effectum quod absque citatione provisus Apostolicus capere posset possessionem Beneficij, *Peuting. dec.229.num.7. Rota in Valent. Rectoria 24. Maij 1647.num.25. & 26. & num.38.coram Bichio part.10. rec.dec.57.* apud ipsum met *Bich.300.* ibi: Igitur non obstante intermedia possessione Fratris Laurentij potuit Lauditiva vigore subrogationis gratiosæ absque vitio attentati pendente lite, vel possessionem actualem ex integro apprehendere etiam absq; adversarij citatione, quia necessaria non est, quando liquido apparet obstare possessori decretum irritans. Hæc ibi, ubi aliæ decisiones: & in eadem *Valentina coram eodem 17. Martij 1651. numer.15. & 16. apud eundem 455. & part.11.dec.124. & Rota in Hieracen. beneficij 27 Iunij 1657. coram Priolo, part.12.rec.decis.281. num.5. & 6.* in qua citatur tam dicta *dec. in Valent. Rectoria 24. Maij 1647. coram Bichio*, quam etiam in *Colonien. Canonicat. 16. Decembris coram Melteo part.10. rec.decis.140.* Hoc tamen procedit, quando decretum irritans est appositum super certo corpore Beneficij & liquido constat intrare decretum irritans, juxta ea quæ alibi diximus, nam tunc apparet liquido intruso non competere aliquam defensionem, & in *dec.292.num.7.part.13 rec.* dicitur, quod hæc exceptio rejicitur ad petitorium, quando primus instat manuteneri: nec possessio nulla, improba, & attentata est manutenibilis, *Rota penes Post tract. de manuten.dec.330. num.18. & apud Eminentiss. Celsum dec.15.num.18.*

29 Sic enim licet cum quis provisus fuerit ad Episcopatum vacent Beneficia, & citari debeat si detineat cum alius impetraverit, quia licet dominium sit amissum, non tamen possessio, ut latè probat *Hodier. de incompatibilitate beneficiorum, cap.4.n. 8. & 9.* ob impetratæ retentionis dispensationis possibilitatem, quæ possibilitas efficit, ut citari debeat, ut dixit *Lotter.lib.3.quast.26: num, 58. & 59.* Attamen ipse *Lotter*, ibidem limitat nisi Beneficia sint concistorialiter provisa, & sic causæ cognitione, nam tunc traditio illa possessionis tanquam veniens in sequelam collationis non exigeret ulteriorem citationem. Non tamen requiritur citatio cum quis possidet titulo administrationis, seu deputationis, prout Æconomus; quia possessio tunc non dicitur plena, sed ratione simplicis admini-

strátio-

strationis, & custodiæ, *Rot. in Leo. Pra. Tog. 22. mart. 1647. part. 11. rec. dec. 34. num. 8. 9. & 10.* ubi aliæ allegantur, & in eadem *Leodien. Præpositura 8 Februar. 1649. coram Eminentiss. Ottbob. dec. 164. n. 4. & 219. n. 9. & 10. apud eundem Eminentiss.*

30 Retenta conclusione, quod possessor, sive justus, sive injustus sit citandus, sequitur, quod si Exequutor processerit ad immissionem alterius provisi, non citato prius possessore, nulliter egit, nec privat possessorem sua possessione, *ad textum in cap. licet Episcopus de præbendis in 6. Buratt. dec. 746. num. 3 & 4. Eminentissim. Ottbob. dec. 259 num. 5. 6. & 7.* ubi allegat alias *decis. & decis. 164. num. 10. & 12. & decis. 153. num. 8. apud Rojas 269 num. 7. & 8. apud Merl. dec. 121. & 729. & 475* & *apud Farinac. tomo 2. post. dec. 507.* & apud *Ludovis. dec. 46. à num. 5.* & *in Colonien. Canonicatus seu ferculi 17. Iunij 1647. coram Meltio part. 10 recent. decis. 85. num. 4. & 5.* & *in Colonien. Præpositura 1. Iulij 1648. coram eodem Meltio.* & *in Pisaurien. beneficii 28. Iunij 1647. coram Ghislerio ead. part. 10. decis. 109. num. 3 cum sequentibus,* & *in d. Montis Cassinen. Parochialis 17. Februarij 1648 156. num. 14. part. 10.* & *in dict. Callien. Prioratus 342. num. 13. cum sequentibus, apud Bichinum 339 et 399 et 597. num. 5. et 635. num. 6.* & in *Papien. beneficij 5. Martij 1657. coram Bevilacqua part. 12 recent. decis. 210. num. 2. et 3. apud Pentinger. dec. 77 num. 3. et 307. num. 3.* præsertim, ubi possessor se protestatus fuerit, ut ibidem *num. 4. et part. 13. recent. decis. 292. num. 3. et apud Amatum Dunozettum decis. 36. num. 5. et in Pisaurien. Parochialitatis 11 Febr. 1650. coram Verospio, apud Post. post tract. de manutenendo 310. et decis. 14.* Vide etiam *decis. 54* ubi loquitur de provisione in forma dignum, & in *Salernitana beneficij 1. Febr. 1651. coram Eminentissimo Celso apud eundem 113. num. 3 et decis. 82. n. 4. et 121. per totam,* ubi aliæ etiam allegantur, & *decis. 113. num. 3.* quod procedere bene ait etiam si Exequutor fuisset alioquin merus, nam existente

31 possessore fit mixtus, & tenetur partes Judicis assumere, ut dictum est; citat alias *Rota decis. et idem Eminentissimus Celsus dec. 292. num. 2. et 3.* & generaliter loquendo dicit *Pereg. de fideicom. art. 48 num. 36.* alios cumulat, & sequitur *Rudolf. in prax. part. 2. cap. 5. num. 72.* Et ad hunc effectum citationis, & ut Exequutor procedere debeat judicialiter partes Judicis assumendo, cum lis est inter præsentatos, sufficit quamvis possessio fuerit vacua, nam tunc etiam in forma iudicii debet fieri iustificatio Litterarum, *Rota apud Zaratam decis. 44 per totam,* & in *decisione 250. apud Pentingerium* dicitur, quod habetur pro legitimo possessore, etiam si possessio non sit capitulariter capta, quando capitulum absque iusta causa recusavit tradere possessionem.

Certum enim est, quod Judex iudicialiter procedens privat possessione possessorem, & possessio capta Judicis authoritate præbet manutentionis causam, *l. iustè possidet, ff. de acquir. possess. Ludovis. 580. n. 2. Caval. dec. 42. Duran. dec. 141.* adversarii enim possessionem elidit, & excludit, ita ut illa non sit amplius manutenibilis, *l. qui universitas, § item ff. eodem, Cavall. dec. 42.* latissimè, *Rota in Anconitana Salviani 19. Iunij 1651. coram Eminentiss. Corrado, part. 11. recent. decis. 287. num. 5 & 6. & apud Pentinger. decis. 421. num. 5.*

32 Sed ut Judex privet aliquem possessione opus est, ut ritè, et rectè procedat, *Abb. in c. conquerente n. 8. de rest. spol. Ludovis. loco cit. Merlin. d. decis. 121. Rudolf. loco cit.* apud quem multa, nam aliàs dicitur de facto procedere, & spoliare potius, quam privare dicitur, et non Judex, sed privatus homo censendus erit, *Surd. cons. 168 Duran. dec. 114. Rota d. dec. 287. n. 5. & 6. par. 12. & apud Emin. Ottbob. dec. 180. n. 8. & 641. n. 1. 2. et 3 p. 5. rec. & apud Penting. decis. 107. in principio, & part. 13. rec. dec. 292.*

33 Non autem ritè, et rectè procedit cum absque citatione possessoris dat immissionem, et possessione in Beneficii, ut in decisionibus nuper allegatis, et generale est, quod ut Judex ritè, et rectè agat vigore *legis fin. C. de edicto Divi Adriani tollendo,* possessio et immissio sit danda citato possessore, aliàs nulla, et revocanda ad *text. in l. si meminerit C. unde vi, & l. fin. l. si per vim, ff. si ventris nomine. Peregr. art. 48. num. 18. A ponte cons. 1.* latissimè *Castillus de Soto major lib. 3. cap. 24. à num. 67. cum seqq.* nam licet hoc remedium competat

34 etiam existente possessore, attamen requiritur citatio eiusdem, ut latè *Pereg. loco cit. & Menochius loco cit.* et omissio citationis possessoris efficit, ut

35 commissum spolium dicatur, *Ludovis. dec. 46. & 105.* quod quantumvis judiciale non differt a violento dum Judex nulliter, & injustè procedat parte inaudita, *Caval. dec. 539. num. 1. Surd. cons. 189. n. 30.* optimè, & in puncto, *Rota in Romana S. Petri 15. Iunij 1557 coram Bevilacqua, part. 12. recent. dec. 260. num. 7. 8. 9. & 10.* per hæc verba.

Ergo hoc casu non versatur ex eo apertè constare dicebatur, quia Jo. Bernardinus assequutus fuit possessionem Beneficiatus de manu Exequutorum, Antonio illius possessore nullatenus citato quod nunquam fuit controversum, & constabat ex ipsa possessione data summario dicti Antonij *n. 3* ob cujus citationis defectum procul dubio commissum fuit spolium *l. fin. si per vim, vel alio modo, cap. licet Episcopus 28. de præb. in 6. San. Mem. Gregor. XV. dec. 46. num. 7. decis. 105. num. 5. et 6. & dec. 50. num. 5. Buratt. decis. 731. num. 3. & in rec. dec. 584. nu. 2. & sequentibus part. 2.* quod quantumvis Judiciale à violento tamen non differt, dum nulliter, & injustè processit, parte non audita, ad *text. in l. meminerit 6. C. unde vi, c. ex insinuatione 43 de procurat. Felin in c. dilectus 26 il 1 sub num. 1. de rescriptis, & in cap. cum causa 22. n. 2 et 3 de Off. deleg. Abb. in cap. conquerente 7. num. 8 de rest. spol. Surd. cons. 189 num. 30. Gratian. discept. 734. num. 6. Rota coram Card. Caval. dec. 539. num 1. & in recent. dec. 224 num. 5. vers. & ideo quamvis part. 2. et dec. 117. num. 2 & 3. part. 4. tom....* & æquiparatur spolio non minus, ac si fuisset cōmissum à privato, qui carens jurisdictione possessorem dejecisset, *glossa in cap. in summa 3 quæst. 1 Abb. in d. cap. conquerente, & ibi Beronium 7. Roland. à Valle cons. 6. num. 12 lib. 2. Surd. d. cons. 189 num. 30. Menoch. de recuper. possess. remed. 8. nu. 8 Rota decis. 278. num. fin. par. 5 recen.* maximè, quia non processerunt ex se, sed ad ipsius Frisoni instantiam, unde fit, ut ipse, non illi dicantur spoliasse. *Decius cons. 125. num. 3. Gratianus in citata disceptatione 734. numer. 11 Benintend decis. 93. n. 8. Caval. in eadem decis. 539. num. 9. & decis. 54 numer. 3. post Mangil. de subhastat. & in Melevitana territorij 26. Iunij 1651. §. idque etiam, vers. Judex enim, coram Rev. Pat. Domino Meo Cerro.* Hæc ibi: Igitur cum Exequutor Litterarum

Apostolicarum ad instar *l.fin.C de Edicto Divi Adriani tollendo* privet possessorem, & legitimè procedat, opus est, ut eo citato procedat ad immissionem, aliàs nihil agit, nec præjudicat anteriori possessori, nec illum privat possessione, ut in citatis *decis.Rota*, & apud *Gregor.XV.decis.138.apud Verall.333. & in recent.part. 1.decis.700. & part.2 decis.639. & 208.nu.6. & in Anconitana bonorum, coram Lutta* penes *Marchesf.part.1.fol.437. Post. obser.21. num.41.* & illi anteriori datur manutentio, ut *Rota apud Merlin.215. num.* 41. possessio
36 verò data secundo, non citato primo, est imperfecta, vitiosa, & clandestina, *Cocc.dec.14.n.7 & 113 n. 2.Rota penes Post.post tract.de manuten.dec.24 n.25,idem Post.de manutenen.Obser.21.n.38.Rota dec.11.n. 32 & 33.part.10.* & consequenter non est manutenibilis, sed prima possessio, quæ uti anterior præfertur, *Emin.Celsus dec.121. & decis.113.n.2 Eminentissimus Otthob.decis.253.num.8. & 219 num.4. & 164.* & *Merlin.dicta decis.475. Carillus decis.117.num.19.20. & 21.apud Duran.decis.389 num.6.* & *220.num.4. & 5. Buratt.decis.263.* & *746.num 7.Amatus Dunozettus* 866.& *apud Bichium 597.num.3.* & *part.13.recent. decis.292.* in qua etiam decisione dicitur quod processus fulminatus ab Exequutore resolvitur in simplicem citationem, quando possessio erat plena.

37 Solet enim passim Rota dare manutentionem adversus factum Judicis nulliter, & injustè procedentis, *Duran.decis.114.num.4.* & *Rota apud Dunozett decis.728.num. 6. & 7.* & *254.* & *138.num. 24.part.12.recent,* & *decis.104. num. 9. par.11. recent.* & tunc eodem modo revocatur possessio data secundo uti de facto concessa absque partis citatione revocari potest, & restitui primo posses-
38 sori eadem celeritate, quâ fuit spoliatus, *Pereg.art. 48.de fideicommis.num.35. Parlador. lib.2. quot. cap.16.Velasca consult.191.num.6.Castillus loco cit. num.78.* nec opus est, ut præcedat revocatio, vel ut serventur solemnitates judiciariæ, *Seraph.decis. 1123.n.5, Posth.de manutenendo obser.107. Camera resp.17. num.35.*

Sufficiet, & satis erit pro judicij legitimitate si Exequutor citaverit semel possessorem personam ad totam causaliter, *Rota apud Peutin.dec.421.n.7*

39 Sicuti si Exequutor processerit non justificata reservatione, nam tunc ejus sententia remanet nulla, & injusta, nec privat anteriorem possessorem sua possessione, *Ludovis.dec.53. ubi Add.Seraph.decis.732.Rota recent decis.423.par.1.* & *apud Illustrissimum Carillum decis.19. num.5. & 6.* & *apud Eminentissimum Otthob.decis.57.num.3. Buratt.decis.590.* etiam si nullus compareat contradictor, & ibidem *Otthob num.4.* possessio enim accepta ante talem justificationem reservationis, vel generaliter ante Litterarum justificationem nulla, & invalida est, *Rota decis.145.num 4.apud Rub.* & *apud Eminentissim. Otthob.decis.106.num.7. & 8* & à fortiori cum ante præsentationem Litterarum fuerit capta possessio, ut ibidem, & pari ratione cum in Litteris adest illa clausula *dummodo non sit alteri jus quæsitum*, quæ ut diximus reddit Gratiam conditionalem, Judex non ritè procedit procedendo ad exequutionem cum adest possessor cum titulo, nec tunc possessio est manutenibilis, *Duran.decis.114. num.5.cum sequentibus.*

40 Advertendum tamen est, quod si possessor primus sit provisus ab Ordinario, tunc licet ut secundi possessio sit manutenibilis oporteat, ut Judex ritè, & rectè procedat, nam si injustè, & nulliter, ut dictum est, non privat eum sua possessione, & consequenter possessio primi manutenibilis, attamen ut secundo proviso immisso dari possit manutentio, sufficit ut evidenter non constet de nullitate, & injustitia Judicis, seu Exequutoris, *Rota penes Post.dec.38.post tract.de manutenendo,* & eo
41 magis si primus obtinuerit commissionem cum clausula, *parito brevi*: oportet igitur ut possessio primi sit manutenibilis, quod nullitas Exequutoris sit patenter nulla, & injusta, & quod in actis constet notoriè, ut nulla tergiversatione celari possit, & ut necessario dicendum sit processum fuisse non quidem juris ordine servato, sed de facto ad instar privati. *Rota part.14.rec.decis.67.nu. 22. & part.12.dec.407. numer.8. apud Guglielm. Dunozett.248. & apud Amatum Dunozett.dec. 808.num.5. & 174.num.19.part.11. & 156.in fine parte etiam 5.Buratt.decis.158. num.5.Rodolf.par.2 cap.12. nu.154.* quia præsumptio stat pro Judice, quod juris ordine servato processerit, & quod justè judicaverit, *Rota decis.174.num.3.part.11.* quæ præsumptio cessat, cum ex actis constat de nullitate notoria, hujusmodi semper est, cum absque citatione processit ad immissionem non citato
42 possessore, nam semper quando agit ut de espellendo possessore Exequutor efficitur mistus, nec debet expellere illum absque causæ cognitione, vocatoque possessore, ipsiusque juribus, & rationibus auditis, *Duran.dec.254. Royas dec.260.nu. 9.Vbertus de citat.c.2.num.56.dec.241.* & eo maximè quando docet de titulo colorato, *Bell.ad Ludovis.413.num.4.* debet tamen in actis constare, quod de tempore possessionis captæ alius possidebat, aliàs possessio capta à secundo non citato illo manutenibilis est: *Duran.decis.335. & dec.436 nu.2.* ubi dicitur, quod non præsumitur, nisi probetur, quod alius tone temporis possidebat, & antea magistraliter dixerat *Rota penes Ludovis. dec. 268.* Exequutor enim non tenetur aliquem citare, dum non constat de ejus possessione, & potest illo non citato procedere ad immissionem, *Rota in Civitaten. Archip.24.Martij 1645. vers.pro ut etiam non obstat.coram Eminentissimo Cerro, & in Leodien. Præpositura 52. Martij 1647. numer. 6. coram eodem part. 10.decis. 34. numer. 6.* cujus tamen contrarium videtur tenuisse *Rota in dicta Callien. Prioratus num.17.* ibi: Quapropter. *399 apud Bichium & in Posuavien. Canonicatus 7.Iunij 1655.apud eundem 635.num.8.* & iterum *Rota in Alerien.Vicaria 24.Aprilis 1654.coram eodem Bichio.apud ipsummet 997.num.9.* ibi: Et etiam si edesse possessorem ignoraret, adhuc enim ejus novæ possessioni præjudicare non poterit, & in *Compostellana Paroch.1.Iulij 1650. coram Peutingerio, apud ipsum 302. num. 8.* dicitur quod Exequutor tenetur citare eum, qui habet aliam provisionem Apostolicam, & de ea habet certam notitiam vel ipse, vel pars adversa. Verum ab illa decisione fuit recessum *die 20. Martij 1651. coram eodem*, ut videre est apud ipsum *425. n. 5.* ibi: Quia objectum procederet si Joannes tunc dictam Parochialem possedisset, seq; exequutioni opposuisset, quorum neutrū justificatur, ideoq; nec illum citare, nec Litteras in forma judicij justificare opus fuit.

43 Et nota, quod plus confert, & juvat possessio capta authoritate propria cum Beneficium est

vacans

vacantis, quàm capta authoritate Judicis, Beneficio plenu, cum hic nulliter, & injustè procedat, nam prima est manutenibilis, ut *Rota apud Buratt. dec. 746. num. 18. & 19.* secunda verò minimè, ut satis abundanter dictum est, & prima est manutenibilis quamvis fuerit instrumentalis, *Ludovis. decis. 46. per totam, Duran. decis. 120. 114. 366. & 407 num. 1. & 2. & 437. num. 5. Caval. decis. 487.* & in istis nam conclusionem dicit, *Eminentissimus Celsus in suis aureis decisionibus decis. 113. n. 1.*

44 Imò in una *Cusentina beneficij 14. Novembris 1633.* quæ est penes *Duran. 407.* fuit dictum, quod possessio à secundo proviso capta vigore mandati de immittendo, alio existente in possessione per instrumentum, ipsoque citato, in contumaciam tamen, & absente, & jura sua non producente cum postea deduxerit sua jura, & appareat mandatum de immittendo injustum, fuerit nulla, nec manutenibilis, sed prima, quia per tale mandatum ille primus non fuerit privatus sua possessione, & ibi allegatur *Cor. cons. 193 num. 4. lib. 3 Rota decis. 807. num. 7. part. 1. divers. & in rec. decis. 85 num. 9. part. 2. & Greg. XV. decis. 11. num. 5. & 6. & decis. 43. num. 2.* quando verò, & aliàs in Beneficialibus posterior, vel prior possessio sit attendenda ad effectum manutentionis non est nostrum ex professo tractare. Videas *Post. de manutenendo,* & *Rota decisiones,* & *Ridolf. in prax. p. 2 cap. 124. per totam.* Solum nota, quod in Judicio
45 hoc Summarijssimo manutentionis, seu retinendæ, ut alij vocant, solum attenditur possessio capta à proviso, nec attenditur, an Litteræ Apostolicæ, vigore quarum quis primo loco possideat, fuerint in omnibus justificatæ, & debito tempore expeditæ, nam hæc sunt exceptiones, quæ non attenduntur in summarijssimo hoc possessorio manuten-
46 tionis, sed rejiciuntur, omissis alijs ex proposito, *Eminentissimus Celsus dec. 120. num. 7. & 8.* & datur in Beneficialibus absque tituli productione, vel justificatione, *Seraph. dec. 299. Buratt. dec. 262. Ludovis. dec. 332. Oliver. ad Ludovis. decis. 40. Ridolf. dict. cap. 12. num. 168. Rota part. 10. recent. dec. 156. num. 2. & 352. num. 6. part. 10. rec. & part. 11. dec. 90. & apud Amatum Dunozet. dec. 718. num. 5. & 6. & 771. num. 2. & 156. part. 10. & decis. 6. num. 5. & 6. part. 12.*

Ut autem primo possessori detur manutentio,
47 quamvis Exequutor secundo dederit immissionem, ipso non citato, vel aliàs nulliter, ut dictum est, oportet ut possessor primus non se habeat pro spoliato, nam requiritur, ut animo retineat possessionem civilem, absque qua non datur manutentio, stante etiam dicta civili in animo retenta petere poterit manuteneri, & restitui ad naturalem de facto occupatam, cum Judex de facto dicatur tunc procedere, & spoliare potiùs, quam immittere, *Rota in Cortonen. Parochialis coram Peregrin. 12. Decembris 1597. numer. 7. apud Marchesi. part. de commissionibus appell. in possess. fol. 1. fol. 964. & par. 1. in rec. decis. 116. num. 1. & 2. Seraph. dec. 11. & 41 num. 2. & 3. Ludovis. dec. 307. num. 6. & 203. num. 2. & apud Eminentiss. Celsum dec. 82. num. 2 & dec. 121. num. 3. apud Caril. dec. 59. Lott. de re benef. part. 3. quæst. 11. num. 74. Post. de manuten. obser. 46. num. 25* qui alia in hac materia adducit.
48 Duo ergò concurrere debent, quod Judex injustè pariterque nulliter procedat, & quod possessor non se habeat pro spoliato, *Rota post pacificum de Salviano dec. 156. apud Eminentiss. Celsum decis. 404. num. 9. & dec. 202 num. 18. Burat. dec. 60. n. 20. & dec. 393. num. 3. & ibi Ferentil. Ridol. in prax. part. 2. cap. 12. num. 150.* ubi alios citat, & *nu. 224. Rota apud Dunozet. dec. 771. 728. & 866. num. 8. & 751. & 210. num. 4 part. 10. rec. & 254. in fine. & 138. num. 24. & 25. part. 12. rec. & eadem part. 12. dec. 230. num. 48. & 392. num. 16. & 214. num. 9. part. 11. & dec. 11. num. 32. & 33. par. 11 apud Bich. 597.* & alibi sæpè, & ex adverso, qui prætendit se habere possessionem pro spoliato probare debet, *Rota apud Carillum loco cit. dec. 59. n. 7.*

49 Nota tamen, quod possessor vocari debet in justificatione, & in danda immissione, non tamen in impetratione, ut optimè probatur in *cap. licet de prab. in 6. Rota penes Tond. post tractat. de pens. dec. 49. num. 6.*

50 An verò citandus sit alius legitimus contradictor, qui non possidet videndum subsequenter est. Siquidem cum jam dixerimus, quod cum possessio est vacua Exequutor, licet mixtus poterit extrajudicialiter procedere, & processus ille quem super provisione facit non est judicialis, sed extrajudicialis, juxta doctrinam *Hieronymi Gonzalez in annot. post gloss. in princ. num. 19.* & ideò non tenetur Exequutor Judicis partes assumere, nec prætereà tenetur tunc aliquem citare, ut in possessionem immittat provisum, qui talem immissionem prævia justificatione sibi petit, *Flores de Mena lib. 1. quæst. 4. num. 12. Vivian. de jurepatronatus 2. part. lib. 13. cap. 5. num. 21. Garz. part. 5. cap. 2. num. 141. Salgado de reten. bull. part. 2. cap. 34. num. 42.* qui citat Rotæ decisionem in novissimis, apud *Farin. 179. num. 3 & 4. in Aurien. Parochia de Pazo 17. Aprilis 1600. coram Lancellotto, Rota apud Eminentissimum Otthob. 186. num. 10. Amayden de stylo Dataria cap. 24. §. 2. num. 14. & Garz. loco cit.* amplit, ut procedat etiamsi adesset clausula *vocatis vocandis,* & allegat *dec. in Lauden. Parochial Sanctæ Christinæ 4. Novembris 1592. coram Pamphil.* etiam stante clausula Citato N. quæ videtur intelligenda quatenus ille possideat, & non aliàs, Contrarium decernerem in hoc casu, nam cum certa sit assignata forma per illam clausulam, citato
51 N. tunc omninò citari debeat, ut forma rescripti servetur, quam ad unguem servandam esse omnes tradunt: & quod quis sit citandus, quamvis non possideat si Exequutori mixto de ejus jure constat, & quod de ejus præjudicio agitur, *Rota apud Eminentissimum Otthob. decis. 186. num. 19. & decis. 58.* & apud *Postium post tractatum de manutenendo decis. 277.* ut nuper dictum fuit, & cum certus adest contradictor, quia Gratia tendit in ejus præjudicium citandus omninò erit, nec aliàs tradi potest possessio, *Vbertus cap. 2 de citat. numer. 66. Rota decis. 142. apud Rub. tomo primo.* Attamen intellige hoc quando ei constet debito modo, nempè judicialiter, quia ex dictis Litteris, & provisione præsentata apparet, quod adsit contradictor, quia Gratia venit contra primo loco provisum, ut fuit in casu illius decisionis cum agebatur de impetratione certo modo ob privationem alterius, qui jam primo loco impetraverat, nam Judex hanc scientiam attendere debet non extrajudicialem, quod docent omnes, tunc enim verum est, quod si procedit absque citatione partis, vel interesse habentis nulliter procedit, & ejus decretum est inane, juxta *dec. apud eundem*

Eminentiss. Otthob. 164. *num.* 11. & 12. aliàs regulariter, nam possessor citari non debet, *Rota recen. part.* 6. *decis.* 433. *num.* 17. & *p.* 10. *dec.* 133. *num.* 17 ut dictum est aliàs.

52 Cùm verò legitimus contradictor ipse ultro pro suo interesse comparet, certè quod erit audiendus, hoc enim omnes admittunt. Hæc igitur est una differentia inter legitimum contradictorem cum possessione, & eum qui tamen est talis absque possessione, quia primus est citandus semper, secundus si compareat antea, *Salgadus dicto cap.* 34 *num* 176. & 183. pro ut in terminis *dict. legis fin. C.*
53 *de edicto Divi Adriani tollendo* docuerunt *Bartol. ibi num.* 16. *Bald. num.* 6. *Angelus Salicetus, Castr. Zaccardi num.* 311. *A ponte cons.* 20. *Alvar. verò consul.* 191. *Personalis de adipiscenda num.* 244. *Pereg. art.* 48. *num* 25. *Castill. lib.* 3. *cap.* 24. *num.* 61 & licet multi requirerent generaliter citationem, attamen ejus omissio non vitiare sententiam.

54 Cùm verò possessio est plena possessor omninò citandus, ut dictum est, aliàs judicium nullum, communiter *DD. in d. l. fin.* nec est Doctor, qui de huc dubitet, ait *A ponte cons* 20. *num.* 2. *tomo* 1. & possessio data revocanda, idem *A ponte cons.* 1 *Ang. art.* 48. *num* 18. & 35. *Castillus num* 67. non conveniunt quomodo sit audiendus exequutivè, vel ordinariè, & quando impediat viam exequutivam, ac immissionem provisi, de qua re mox tractabo (Deo favente.) Interim verò notes, quod nihil refert an compareat ante decretum, & sententiam de immittendo, vel post decretum immissionis, nam quousq; data fuerit immissio semper dicitur re integra comparere, *Garz. loco cit. num.* 144. *Salgadus de retent. Bullar. d. cap.* 34. *sub num.* 87.

55 Judicium justificationis, & exequutionis Litterarum Apostolicarum est de sui natura Exequutivum, cum Litteræ Apostolicæ ob earum reverentiam paratam habere debeant exequutionem, ac in illis proceditur ad instar *Edicti Divi Adriani, ut in l. fin. C. eodem tit.* hæc est propositio ab omnibus recepta, & probatur ex *l.* 1. *C. de const. Principum*, & *ex cap. si quando* ubi nostri Doctores *extra de rescriptis Rebuff. in prax. benef. in rub. formæ, & declar. novæ provisionis. verbo quatenus, vers. postea dicitur, fol. mihi* 141. latè *Garz. de benef. part.* 6. *cap.* 2. *num.* 140. *Salgad de retent. Bullarum* 2. *part. cap.* 34 *num.* 39. *Lotter. de re benef. lib.* 3. *q.* 11 *num.* 63. *Amayd lib* 1. *cap.* 5 *num.* 56. *Ridolfin par.* 2 *cap.* 8. *num.* 54 *Rota apud Coec. decis.* 225. *num.* 3. & 4. & *recent. part.* 2 *decis.* 756. *apud Sanct. memor. Gregorij XV. decis.* 221. & 307. ibique *Belt. apud Caval. decis.* 158. *apud Mohedan. dec.* 13. *sub tit. ut lite pendente. apud Burat. decis.* 435. *apud Eminentissimum Otthob. decis.* 187. *num.* 8. *apud Eminentissimum Celsum dec.* 45. *num.* 9. & 155. *num.* 1. & 138. & 314. *num.* 1. & 360 *recent. part.* 7. *decis.* 283 & 585. *num.* 18. *part.* 5. *recent.* & *in Sipontina, seu nullius Archipresbyteratus* 28. *Novembris* 1648 *coram Verospio, apud Carillum decis.* 112. *Rota dec.* 210. *n.* 8. & 14. *n.* 4. *part.* 10. *recen.* & *decis.* 154. *nu.* 6 quod in dies decernit Rota: quod tamen procedit quando Litteræ Apostolicæ sunt justificatæ, ut dictis decisionibus, & apud *Rub. lib.* 2. *decis.* 17. & *apud Peutingerium dec.* 64. *num.* 2. & 3. & *dec.* 87 *num.* 2. & 402. *num.* 1. & 483. & latè Doctores citati; postquam enim Narrativa Litterarum sufficienter justificata est, tunc paratam habent exequutionem, & exequutivè agitur ad earum exequutionem, quamvis adsit possessor, qui citandus est, *Ludovis. decis.* 307. *num.* 18. *Vbert. de citat. cap.* 2. *num.* 60. & 61. aliquando tamen mutatur forma judicij, & de exequutivo fit judicium ordinarium, quod latè explicandum.

56 In hoc iudicio exequutivo aliquando vel retardatur, & impeditur immissio petenti illam, non immutata, nec alterata Judicis exequutivi natura, aliquando verò non solùm retardatur & denegatur immissio petenti, sed etiam natura iudicij omninò evertitur, & de exequutivo fit ordinarium per contradictoris comparitionem, juxta terminos ejusdem *legis fin. C. de Edicto Divi Adriani tollendo*, secundum quam dispositionem omninò regulatur etiam iudicium hoc Litterarum Apostolicarum, ut prædiximus, & quamvis nostri, longo accuratoque calamo materiam hanc cribraverint, ut præter Repetentes in *dict. leg. fin. præsertim Zaccardus, Menochius de adipiscend. remed. Achilles personalis in eodem tract. de adipiscenda n.* 391. *Spino in speculo testamentorum gloss.* 14. *de apertura testamenti*, latissimè etiam *Castilius de Soto major lib.* 3. *cap.* 24. & alij passim Consulentes, quos afferre nimis laboriosum esset, *Illustrissim. D. Argellius Episcopus Avenionen.* integrum edidit tractatum *de legitimo contradictore*, ac alterum de acquirenda possessione, in quibus totam hanc materiam ita minutim tractavit ut nihil intactum remanserit.

57 Nos verò pro nostræ materiæ meliori intelligentia aliquorum dicta hic referemus, & omissis antiquorum dictis, *Jacobus Menochius in tract. de adipiscenda rem.* 4. tractavit hanc quæstionem, nempe quando legitimus contradictor potest impedire viam exequutivam, & immissionem alteri comparenti, & distinguit plures, & diversos casus, & docere videtur, quod legitimus contradictor non reputatur ille, qui tum non possidet, nec retinet, nec citatus comparet, ut impediat viam exequutivam, & si allegaverit aliquem titulum ex eodem fonte manantem, sed diversum, non poterit impedire summariam, & exequutivam viam, secus autem si possideat; Si verò citatus venerit ante sententiam, vel decretum, fit legitimus contradictor, & impedit viam exequutivam, & immissionem, ita *Menoch. ibi num.* 555. & 556. 558 & 567. quod tamen latissimè explicat.

Nec legitimum Contradictorem reputat *Me-*
58 *noch.* ad impediendam immissionem, vel illam retardandam, qui nec titulum, nec possessionem habet, nec fuit citatus, & tamen ante sententiam comparet, ut de juribus suis experiatur, hic enim reputatur cavillosus secundum ipsum, qui tunc impediret cum possessio esset vacans, & titulum allegaret, latè *Menoch. num.* 568. 569. & 572. *cum sequentibus.*

Quando verò quis allegaret titulum parem
59 titulo petentis immissionem, tunc etiam si compareret post decretum potest illud impedire, & suspendere, & à fortiori si fuerit citatus, & comparuisset ante decretum, *Menoch. num.* 581. & 567 si verò comparuerit ante decretum, & licentiam de immittendo, & petierit non solùm suspendi, & impediri, sed etiam ut sibi adjudicetur, & probaverit titulum, & possessionem ab alio habitam, & illico doceat de jure dominij sui, vel sui antecessoris etiam si non habeat in continenti probatio-

nes

nes, sed illas offerat, ut est videre ipsum *n.605.* & *607.* & idem videtur tenere *Pereg. art. 48. n. 47.* qui *num. 28.* dixit, quod cum quis comparet ante sententiam, & excipiat de aliquo visibili vitio impedit Summariam, & exequutivam immissionem; si tamen defectum objectum non esset patens, nec in promptu liquidabile, reijc tur ad aliud judicium, & remoto contradictore exequutivè agendo habet locum immissio, & ponitur in possessionem, *Pereg. loco cit. nu. 29.* & si non habet probationes in promptu non retardatur immissio, sed datur cum clausula, *salvis, &c.* & in eodem termino auditur contradictor, & probato legitimo defectu fit restitutio.

60 Cum verò quis comparet post sententiam latam, si fuerit citatus erit legitimus contradictor, etiam si fuisset contumax, nam auditur refectis expensis, *Menoch. num. 611. & 613.* nisi tamen citatio fuerit facta, si sua putaverit interesse, nam hæc non facit legitimum contradictorem, nisi constet de interesse, quia respicit personam, non causam; *Menoch. num. 615. & 616.* per citationem enim quæ non arctat, sed comparitio reputatur voluntaria, non efficitur legitimus contradictor, *Caval. decis. 450. Seraph. decis. 144. Vbertus cap. 8 num. 320.*

61 Comparens enim post sententiam tunc audiri debet, docet *Menoch.* si in continenti doceat de jure suo, & privatus sit, si paratus ad probandum, alias secus, *Menoch. loco cit. num. 622.* sed legitimum contradictorem æstimavit Rota illum, qui post sententiam fuit admissus ante immissionem, & moram purgavit, *Rota recent. part. 2. decis. 728 numer. 3.*

62 Postquam verò quis immissus fuerit in possessionem vigore decreti de immittendo, & alter venit, & principaliter quærit se immitti in possessionem pro suo jure, tunc si potentius jus habet, immittendum esse docet *Menoch.* litem tamen esse contestandam, & judicium fieri ordinarium, non exequutivum, juxta ea, quæ dixit *num. 552.* si verò directè agit, & dirigit suam intentionem contra immissionem concessam, & petit illam annullari, & revocari pro jure suo, quod habebat, & ipsum non citatum, dicit tunc immissionem revocandam existimat *Menochius*, quem vide omninò *num. 626. & 627. Menoch.* sequuti sunt multi Doctores, præsertim *Personalis Castillius*, & alij.

63 Ad effectum ut judicium exequutivum mutetur in Ordinarium per contradictoris oppositionem juxta textum in *l. fin. ibi: sin autem, &c.* requirunt quasi communiter Doctores, ut contradictor seu oppositor habeat & parem titulum titulo petentis, & possessionem; sin autem possessionem non habeat summaria cognitio impediri non poterit, ita *Bart. in d. l. num. 21.* quem sequuntur Albericus Decius, & alij, ibidem *Bero cons. 54 num. 3 lib. 3. Parlador quotid. lib. 2. cap. 5. Marta de successione legali parte 4. quæst. 16. art. 3. num. 20 Ioseph. Ludovis. decis. 47. Rolandus à Valle cons. 78 num. 75. lib. 3. Menoch. loco cit. sup. num. 565. Beamnt. d. decis. 83. Spino in speculo art. 34. de apertura testam. num. 30. Achill. personalis de adipiscenda num. 392. Cæsar Argellius de legitimo contradictore quæst. 11. art. 1. num. 1.* & alibi: *Castill. d. cap. 24 num. 160. A ponte cons. 20. num 24.* qui dicit, quod licet fuerit differentia inter Glossatores antiquos, an cum possessor habuerit titulum à defuncto in vita sit legitimus contradictor; & impediat judicium summarium, attamen quando contradictor possidet, & adducit titulum consimilem, Doctores esse concordes, ut non procedat judicium summarium, & addit, quod in hoc non sit Doctor qui discrepet, & adducit *Bartoli* doctrinam distinguentis inter contradictorem sine possessione & contradictorem cum possessione, & ut primo casu judicium sit adhuc Summarium, secundo verò ordinarium.

64 Attenta ergò hac communi opinione, ut judicium exequutivum mutetur in ordinarium, oportet, ut contradictor habeat titulum, & possessionem, & opponat aliquam exceptionem exclusivam juris agentis *Argellius de legitimo contradictore quæst. 10. numer. 209.* ita ut solus titulus non sit ex se sufficiens ad impediendam viam exequutivam, nisi possessione sit munitus, *Decius in d. l. fin. n. 41. Argellius q. 5. n. 39. de legitimo contradictore, Castill. de Soto major lib. 3. c. 24 n. 190. cum seqq.* neque sola possessio hoc efficere potest, *Argellius de legitimo contradictore quæst. 4. artic. 3. num. 64. & 170. & quæst. 5. num. 7. & 37. & quæst. 10. num. 206. Haybanes. junior lib. 1. res. 99. num. 87.*

65 Titulus debet esse similis titulo petentis, ejusdem scilicet speciei, paritatis naturæ, & potentiæ ab eodem fonte provenient, *Grat. cap. 891 num. 9 & sequentibus, Thomatus dec. 68.* secundum multos requiritur quod titulus sit validus de per se ad obtinendam possessionem, alioquin non potest constitui legitimus contradictor, nam titulus nullus & invalidus non constituit legitimum contradictorem, *Afflict. decis. 218. Argellius de legitimo contradictore quæst. 5. num. 181. & 97. num. 14.* & debet esse talis, ut illius vigore absque vitio possessionem ingredi possit illum habens, *Zaccardus in d. l. fin. num. 227. Menoch. loco cit. num. 603. A*

66 *ponte cons. 1. num. 106. & 107.* Titulus enim nullus non prodest illum habenti, nam cum detegitur nullitas tituli in possessore contradictore remanet nudus possessor absque titulo, nam paria sunt non habere titulum, & illum habere nullum, *l. duo sunt ff. de testamenti tutela, l. nec nullam de petitione hæreditatis*, qui autem sine titulo possidet non dicitur legitimus contradictor, *Rota in puncto in Romana domus 4. Maij 1648. coram Bichio par. 10. recent. dec. 179. n. 4. & apud ipsum 349.* ubi aliæ cumulantur decisiones: & non solùm requiritur ti-

67 tulus apparenter validus, sed etiam talis debet esse intra se secundum aliquos, *Argellius quæst. 2. num. 184.* ideo possessor, ut contradicere possit venienti cum alio titulo eique immissionem impedire valeat, præter tituli paritatem, exequibilitatem quoque sive intrinsecam validitatem demonstrare tenetur secundum multos.

68 Hoc autem non exposcunt multi alii Doctores qui docent sufficere adducere titulum consimilem cum possessione ad excludendum judicium Summarium, & exequutivum, nec esse discutiendum de viribus tituli, ita ex *Bartolo*, & aliis docuit *Regens de A ponte d. cons. 20. num. 29. & 30*

69 sicuti nec multi exposcunt, quod titulus sit ejusdem speciei, sed sufficiet si ab eodem fonte proveniat, veluti si cum testamento concurrat titulus donationis factæ ab eodem testatore, *Zaccardus in d. l. fin. n. 403. Menoch. loco cit. n. 610. Rota in Me-*

levitana fideicommiss. 20. *Junij* 1650. *coram Emi-*
nen. Otthob. apud eundem 225. *in fin.* quæ loquitur
de titulo emptionis, in *Melevitana bonorum* 19
Aprilis 1652. *coram Eminentissimo Celso parte* 11
recent. decis. 241. *num.* 8. & apud eundem *dec.* 143
Grat, cap. 860.

Circa possessionem verò requirunt, ut qui se
possidere asserit cum pari titulo justè se possidere
70 demonstret, ut scilicet sua possessio sit justa, & le-
gitima, bona fide acquisita, & aliena prorsus ab
omni vitio vigore tituli validi, nam si talis sit pos-
sessio nunquam habentem parem titulum legiti-
mum contradictorem constituere poterit ad ex-
cludendum Summarium, & exequutivum judi-
cium, *Argell. quæst.* 9. *num.* 13, & 204. & 911. *num*
33. & *quæst*, 10. *num.* 206. & 219. & alibi, quia in-
justa, & vitiosa possessio non habetur pro posses-
sione, *l. cum quærebatur C. unde vi*, *Argell. de legi-*
timo contradictore, quæst, 16. *nu.* 20. *Marta de suc-*
cess. legals par. 4. *quæst.* 16 *num*, 22. debet bona fide
possidere, nam qui injustè possidet contradicere
non potest, *l. improba C. de acquirenda possessione*,
Marta de success. legals d. quæst. 16. *num.* 23. *Pereg.*
cons. 24. *num.* 4, *lib.* 3.

Tandem exceptio, quæ proponitur à possesso-
re cum pari titulo adversus jus agentis, sit justa &
legitima, ac sit oppositio alicujus defectus exclusi-
71 vi juris agentis, alicujus scilicet vitij visibilis, aut
invisibilis, sed in continenti probati, vel de facile
probandi, aliàs nunquam impedit viam exequu-
tivam, & summariam cognitionem, *Argellus de*
legitimo contradictore quæst. 7. *num.* 61. *Parlador.*
rerum quotidian. lib. 2. *cap.* 5. *Rub. de testam, cap.* 39
num, 167. *Marta de success. legali d. par.* 4. *quæst*, 16
art, 3. *num.* 2. *Pereg. d. art.* 48. *num.* 33. *Menoch. loco*
citato, supra Rum. cons. 47. *nu.* 6, *lib.* 2. *Gabriel cons.*
46. *num.* 4. *lib* 1. cum verò in continenti probare
promptus est, certè impedit, ut præter alios cita-
tos *Pereg. Parladorum locis citatis*, *A ponte d. cons.*
20. *num.* 54. & 55. *Castill de Soto major d. cap.* 24
num. 165. quod totum arbitrio Judicis remittéo-
dum tradunt *A ponte loco cit. Ser dus decis.* 33. *Gra-*
tianus cap 47. *Castillus loco cit. num.* 167.

72 Item pro legitimo contradictore constituunt
illum, qui nec possidet, nec detinet, tamen si cita-
tus fuit, juxta doctrinam supra allegatam, *Castill.*
loco cit. num 163. *cum sequentibus*, quod & tenuis-
se videtur *Rota apud Buratt. decis.* 746. *num.* 4
ubi *Ferentill. num.* 21. & 22. qui id modificat, &
restringit in citatione voluntaria. Vide etiam *Ro-*
tam in decis. 327. *n.* 12. *part.* 10. *recent.*

Hæc tradunt nostri Doctores Civilistæ lo-
quentes de immissione vigore *legis si. C. de Edicto*
Divi Adriani tollendo. Sed & descendamus ad no-
stram materiam beneficialem, de qua loquimur.
Garz. de benef. par. 6. *cap.* 2. *numer.* 110. docet
quod cum comparet legitimus contradictor Ex-
73 equutores sunt mixti, & assumere debent partes
Judicis, & judicialiter cum causæ cognitione pro-
cedere debent, ac diffinitivè pronunciare, contra
Flores de Mena lib, 1. *quæst.* 4. *num.* 35. *cum sequen-*
tibus, & hanc dicit communem sententiam Do-
ctorum in *cap. fin. de præsumpt.* & allegat multas
Rotæ decisiones *nu. verò* 143. & 144. dicit quod
si compareat legitimus contradictor pro suo in-
teresse, & præjudicio, de quo si negetur debet in
continenti, & summariè docere, juxta notata per
Doctores in *cap. veniens* 2. *de testibus*, *Menoch. de*
arbitr. lib. 2. *cap.* 18. & *Covar. pract. cap.* 16. *num*, 1.
& quod Exequutor debet eum audire, & assu-
mere partes Judicis etiam si compareat post De-
cretum, ante tamen datam immissionem, quia ad-
huc dicitur re integra.

Sed *Garz.* non explicat quis sit contradictor
legitimus.

74 *Theodorus Amayden lib.* 1, *cap.* 24. §. 2. *num.* 54
docuit cum possessio est vacua, tunc Exequutor
poterit provisum immittere, & si compareat legi-
timus contradictor ejus oppositio sit attendenda,
& appellatio admittenda, ecce judicium ordina-
rium: si verò non est legitimus contradictor non
tenebitur deferre ejus appellationi sed interim de-
bet eum audire, & nisi doceat in continenti de
jure suo debet decernere immissionem, à quo de-
creto non dabitur appellatio, quia contradictor
non est legitimus; ecce judicium summarium, &
exequutivum: sed nec ibi *Amayden* explicat quis
sit contradictor legitimus.

D. Franciscus Salgadus insignis sanè vir *de re-*
tent. Bullar. par. 2. *cap.* 34. fusissimè tractat hunc
articulum, quomodo scilicet sit procedendum in
75 exequutione Litterarum Apostolicarum exequu-
tivè, vel ordinariè cum adest legitimus contradi-
ctor, intrusus sive possessor, & an coram Exequu-
tore, vel Ordinario Judice; cujus Doctoris dicta
licet attolerimus etiam alibi, attamen hic aliqua
repetere necessarium erit, cum id suadeat materiæ
Equidem *num.* 53. docet quod Litteræ, quæ pro
exequutione Gratiæ expediuntur, dupliciter sunt
considerandæ, aut enim dantur super Beneficio
reservato, vel affecto Sedi Apostolicæ, & tunc
quia non egent subscriptione propria manu San-
ctissimi, cuilibet licitè committuntur, qui exequu-
tor liberè poterit ad exequutionem, seu extrajudi-
cialé potius cognitionem procedere absq; præju-
dicio & læsione Judicis Ordinarij, & percussione
primæ instantiæ, & sic habet locum dispositio
Trid. c. 20. *ses.* 24. *de reformation.* si tamen compa-
ret legitimus contradictor de jure suo docens erit
audiendus, & conveniendus via ordinaria, nam
cum iste in judicium deducat coram Exequutore
aliquid, quod aperit omninò causæ cognitionem,
& examen, & altiorem indaginem, & viam ordi-
nariam, cum nondum fuerit conventus, vel cita-
tus, nec aliter de juribus suis discussum, nec tene-
tur possessionem dimittere ad nutum Exequuto-
ris, via ordinaria tractandum, & agendum est, &
Senatum remittere causam ad Judicem ordina-
rium dicit Salgadus (qui loquitur pro Regnis
Hispanis in hac parte remissionis) nisi tamen ma-
nu Sanctissimi sit facta commissio Exequutori,
quia tunc hic tam pro exequutione, quam super
via ordinaria procedit, prout idem *Salgadus* di-
xerat eadem *par.* 2. *cap.* 6. *à num.* 14. *cum seqq.*

76 Si verò Litteræ expeditæ fuerint super Benefi-
cio non reservato, vel aliàs affecto Sedi Aposto-
licæ, docet hic Doctor, quod si Litteræ non fue-
rint manu propria Sanctissimi signatæ, seu sub-
scriptæ, quia ad Ordinarium jure communi spe-
ctat cognitio causarum omnium etiam benefici-
alium per *Trident.* erit facienda remissio, tam su-
per exequutione, quam super plenario judicio or-
dinario, & via ordinaria procedendum erit, quia
cum deficiat forma tradita à Concilio, nec tacita,
nec expressa est facta avocatio, neque in prima in-
stantia Ordinario præjudicium factum intelligi-
tur,

tur, nec Papa hoc intendit, ut etiam ipsemet *Salgadus* docuerat *cap. 6. & cap. 20. part. 2.* sin autem manu Sanctissimi fuerint subscriptæ Litteræ, & alteri Exequutori, quam Ordinario directæ, tunc non Ordinarius, sed ipse Exequutor, cui directæ fuerunt, tam via exequutiva, quam via ordinaria, ubi comparet legitimus contradictor, vel adest possessor, cognoscere poterit.

77 Agitat subsequenter *Salgadus* illam quæstionem, quando Exequutor teneatur causam remittere Ordinario, ne aliàs vim faciat, de qua etiam ait *Barbosa alleg. 81. num. 17. & in appendice ad dictam allegationem, Novarr. in practicalibus Iuris Pontificii conclusionibus tit. de causis prima instantia, conclusione prima*, aliàs 54. & ante illos *Flores de mena lib. 1. quæst. 12. num. 17. cum sequentibus*, & ibi *Salgadus* acriter invehitur contra *Barbosam, & Barbosa in dicta appendice* contra ipsum *Salgadum* & tandem *Salgadus num. 78.* docet, quod cum comparet legitimus contradictor ante realem immissionem allegans de jure suo, Gratiæ Exequutores esse mixtos, & jure communi attento teneri partes Judicis assumere, & judicialiter procedere cum causæ cognitione, ac diffinitivè pronunciare, ut per Doctores in *cap. fin. de præsumpt.* & ibi citat *Butrium, Abbatem, Felinum, Boerium, Flaminium, Parisium, Marcum Antonium Genuensem, Franciscum de Leo, Tiberium Salustium, Mandos. Florem de Mena, Vivian. & se ipsum in tractatu de regia protectione*, attamen hanc doctrinam dicit veram *Salgadus* de jure communi, quo attento per simplicem delegationem, & commissionem cuilibet factam inducebatur avocatio jurisdictionis ab Ordinario; at verò attenta dispositione *Concilii in cap. causæ omnes*, cum non valeat commissio absque subscriptione Sanctissimi, nec avocatio sit valida, etiam expressè facta ab Ordinario cum forma Concilij non servatur, ideò dicit Exequutorem jure isto attento novo non posse assumere partes Judicis, ubi via ordinaria agendum erit per contradictoris comparitionem, vel existente possessore, seu intruso, quia hæc cognitio pertinet ad Ordinarium, cum non adest subscriptio Sanctissimi, quam desiderare expressè tenet etiam in Beneficijs reservatis, aliàs Exequutor poterit solum procedere exequutivè, & extrajudicialiter ad possessionem beneficiorum, & quod ut possit ordinariè cognoscere ubi adest legitimus contradictor opus erit subscriptione Sanctissimi, & in Beneficijs non reservatis, si non adest subscriptio Sanctissimi, tam super ipsa exequutione, quam via ordinaria semper pertinet cognitio in prima instantia Ordinario: & doctrinam *Garz. dict. cap. 2. num. 110.* quam supra attulimus, nempe quod Exequutor Gratiæ ubi adest legitimus contradictor possit diffinitivè pronunciare, contra *Florem de mena* declarat *Salgadus* & modificat, ut procedat de jure communi *Florem de Mena* dicentem Ordinarium debere procedere loquutum fuisse attento Jure moderniori Tridentini.

78 Ad rem tamen nostram redeundo, his sepositis extra materiam *Salgadus sub num. 87.* tenuit, quod cum comparet legitimus contradictor, ante, vel post sententiam, ante tamen realem immissionem, sit audiendus via ordinaria; citat *Nicolaum Garz. de num. 100.* & fuisse resolutum in *Pampilonen. beneficii*, de qua *part. 2. divers. dec. 208. Cardinalem conf. 63. & 94. Felin. in cap. exhibita, num. 4. de iudiciis, & cap. de cætero de re iudicata num. 10. & cap. fin. de præsumpt. num. 28. Staphil. de mandato provid. forma num. 8. Marches. de commiss. 2. part. cap. 3. num. 21. Vivian. de iurepatronatus 2. part. libr. 13. cap. 5. num. 19. Flores de Mena quæst. 4. num. 31. & doctrinam Garz. num. 143.* dicentis, quod quando comparet legitimus contradictor pro suo interesse, & præjudicio, si negetur, tenetur summariè & in continenti docere, declarat *Salgadus* ut procedat ad effectum legitimandi oppositionem, & personam, ut excludatur calumniosa exceptio, non autem, ut de ea cognoscatur summariè ad effectum impediendi exequutionem, quia tunc via ordinaria, & per sententiam diffinitivam terminandam esse causam, ut ipsemet *Garz.* ante *dict. num. 110.* docuerat.

79 Hanc etiam sententiam docuit doctissimus *Hieronymus Campanilis in divers. Canonici rubr. 11. à num. 220. Amayden. cap. 5. num. 3. cum seqq. Ridolfin. in prax. cap. 8. num. 78.* & accuratè idem *D. Franciscus Salgadus de regia protectione, par. 2. cap. 13. à num. 57. cum sequentibus. & num. 72. versic. igitur*; ait hanc esse communem Scribentium, tam antiquorum, quam modernorum concordantem sententiam, & resolutionem, quod ubi in extrajudicialibus, nempe collatione, institutione, electione, & provisione Beneficij, quæ de sui natura est extrajudicialis per comparitionem contradictoris exceptiones legitimas non frivolas, nec calumniosas opponentis, effici judicialem, & alterari ejus naturam, ac in ea procedi debere in contradictorio judicio cum causæ cognitione, & cum probatione sententiæ diffinitivæ, per textum in *Clementina dispendiosam de judiciis, & Clement. quia sæpè de verb. signif.* quia per talem comparitionem, instantiam, exceptionem, jurium que ad sui favorem productionem lis contestatur, *clem. 1. de litis contest.* ibi enim comparitio, & ibi instantia, quæ nihil aliud est, quam actionis exercitatio à litis contestatione usque ad sententiam diffinitivam: ergò cum in his extrajudicialibus de sui natura comparet legitimus contradictor res desinit esse talis, & assumit alteram naturam, nempe judicialem, secundum quam Judex, seu Exequutor procedere debet, prout accuratius, melius, & latius explicat idem *D. Franciscus Salgadus dicto cap. 13. à num. 73. cum sequentibus*, qui etiam respondet ad contraria, quæ obijci possunt, nempe ad *cap. cum circa 4. & cap. constitutio 41. de elect. in 6.* in quibus juribus cavetur, quod cum in provisione Beneficij proceditur extraiudicialiter non alteratur natura iudicij per exceptionem propositam. Nam respondet ipse, quod aut loquimur in actu proponendi ipsarum exceptionum obiectionem; aut loquimur postquam fuerint obiectæ, & propositæ, & sunt iam in esse deductæ; nam primo casu cum obiiciuntur, & in quantum ad modum eas proponendi est servanda natura processus, cui obiiciuntur, seu in quo proponuntur, & si processus est extraiudicialis exceptio debet proponi extraiudicialiter, & si processus est iudicialis, ius commune erit observandum, & ita loqui iura allegata in contrarium: si verò loquamur, & sermo sit cum exceptiones fuerint in esse deductæ, & oppositæ, & tunc, & non antea incipiunt transformare iudicium, & ex tunc tenetur & in posterum assumere Exequutor partes Judicis, &

cognoscere de exceptionibus, seu oppositionibus iudicialiter, quia tunc incipit iudicii alteratio, & ité de novo declarat etiem hoc loco doctrinem *Garz. d. cap.2. num.143.*

80 Igitur iudicium exequutivum muteiur in ordinerium per comparitionem leglrimi contradictoris, quo mutato non poterit Exequutor ad exequutivam, & summatiam cognitionem redire, prout latius hæc, & alia *Salgadus in dict.cap.13.à num 57.cum sequentibus*, sed nec ibi hic Doctor explicat quis sit legitimus contradictor.

Sacra Rote Romane nostra Magistra videtur in hec materia variesse, si quidem multoties docuit, quod ut quis dicatur legitimus contredictor ad impediendam viam, & iudicium exequutivum opottear, ut habeet titulum patem procedentem ab eodem fonte, & quod sit possessor, & quod unum sine alio oon sufficiat ad impediendam viam exequutivem, ita apud *Merl.decis.438. apud Merlin.14.apud Farin.decis.340. & 348 tomo 1. posth.apud Rojas dec.346.num.7.cum sequentibus*, præsertim *num.10.*apud *Rub.tomo 2.part.4.decis. 410. & 34 tomo primo apud Seraph.dec.29 num. primo part.2.rec.decis.728. & 297.* & in *Leodien. beneficii 10. Martii 1648.coram Pentingerio part. 10.rec.dec.167.num.18. & apud Bichium 320. apud Eminentissimum Otthob.decis.154. apud Eminentissimum Celsum 155.num.12.* quæ decisio euem habetur *part.11.rec.dec.281.* & in *Alerien. Canonicatus 29. Aprilis 1650. coram eodem Eminentissim. Celso, apud eundem 89.num 10. cum sequentibus*, quæ etiam habetur *part.11.rec.decis.28.* & in *Firmana Capellania 28. Aprilis 1651.coram Bichio, eadem part.11.decis.143.num.5.* quæ est apud ipsummet *Bichium 461. in Diennen. Prioratus 10. Decembris 1657. coram Verospio part.10.rec.dec.292. num.3.* & omissis quem pluribus aliis decisionibus, *Rota in Avellana Canonicatus 27. Martii 1651. coram Eminentissimo Cerro, tunc Rota Decano part.11.rec.dec.181.num.6.* ibi: Quia ot prædicta procedant, & ille dicatur legitimus contradictor ed impediendam paratam executionem dicterum Litterarum, duo copulativè requiruntur, videlicet, quod possideat sine vitio, quodque habeat patem titulum consimilis provisionis Apostolicæ omninò validæ: aliàs eutem si vitiosè possideat, vel non babeat consimilem titulum aut iste sit nullus; & invalidus, numquam dicitur legitimus contradictor ad impediendam viem exequutivam dictis Litteris competentem. Hæc ibi: & ita etiam *Lotter.lib.2.quæst 20.num.217. Post. de manutenen.observ.59. num.12.* quod etiam docuerunt Civilistæ in *dicta l.final.* & alii quos supra citamus.

Ideò si petenti immissionem ed Beneficium se
81 opponat alter habens solum titulum, & sic ambo concurrunt ed petendam immissionem, non immutabitur natura exequutivi iudicii, sed eo sic retento iura utriusque experiri debere, & qui potiora, & meliore iura habuerit immittendus erit, in puncto *Rota apud Farinac.tomo primo post decis. 366.num.2. & 340. & 348.apud Buratt.decis.842. num.2.apud Rub.dec.34. & 197.num.primo par.2. rec. & part.4. etiam rec.dec.641. num. primo vers. conclus.* & idem videtur tenuisse *Rota in Leodiens. Præpositure 22. Martii 1647. coram Eminentissim. Cerro part.10 recent.decis.34. num.23. Lotter.libr. 2.quæst.20.num.217.* quæ etiam fuit opinio *Bartholi* & aliorum in *dict.l. final.* quos supra retulimus.

82 Titulum etiem ab eodem fonte manentem requirit *Rota in allegatis decisionibus in Metropolitana Canonicatus 16. Ianuarii 1641. coram Amato Dunozetto apud eumdem 596. num.9. & 10.* nam aliter non potest dici par, si enim ab alio inferiore habitus fuerit, non potest dici par cum titulo habito à Sede Apostolica, dici tameo ab eodem fonte fluisi si à Nuntio Apostolico iuxta suas facultates fuerit habitus, *Rota in Abulen. Beneficii 28. Iun. 1655.coram Zarate part.12.rec.dec.75.num.2. & 3.* quæ etiem habetur apud ipsum 88.

83 Hinc sequitur, quod cum concurrunt provisus Apostolicus, & provisus ab Ordinario, & embo petunt immissionem, non poterit provisus ab Ordinario impedire immissionem, & iudicium exequutivum, proviso Apostolico, quia non habeet parem titulum, nec propterea potest dici legitimus contradictor, *Rota apud Farin.dec.362.tomo prim. posth.* & à fortiori tenuit *Rota* cum docuit, quod provisus ab Ordinario, etiam in possessione exi-
84 stens non impediet judicium exequutivum, nisi postquam opposuerit de ejus juribus, & ejus titulus relevens Indicabitur, ut mox subijciendum erit. Hanc etiam sententiam nempe procedendũ esse in judicio exequutivo, & non ordinario, cum concurrit provisus eb Ordinario cum proviso Apostolico, cùm uterque petit immissionem, & non ordinariè, strenuè sustinet *Salgadus de retent. bullar.part.2.cap.34.à numer.95.vers.idem*, ubi postquam dixarit dici pares titulos, cùm quando edsunt duæ provisiones diversorum ordineriorum, tum etiam quando concurrit provisio Apostolica ob soppositum reservationis, & provisio Ordinerij, nam quando ex una parte prætenditur Beneficium reservatum, & ex alie oon esse reservetum, antequam de reservatione appareat nulla istarum provisionum dici potest potentior, & ideò pro paribus esse judicandas, & citet *Arguell. de legitimo contradictore quæst.15.art.1.2. & 3.* Subdit *Salgadus* hæc autem doctrine, licet vera sit ad effectum eudiendi provisum ab Ordinario in via exequutive non tamen ad viem ordinariam aggrediendam, quia tunc cum titulo Ordinarij requiritur simul possessio, ut infra *num.121.* & supponunt plures Doctores, & *Rota decis.* infra lendæ à *num.120.*cum multis sequentibus, & *nu. 184.* ita loquitur *Salgadus* secunda erit differentia inter istos legitimos contradictores, ut licet ad impediendam exequutionem Gratiæ regulariter æquiparentur ad hoc ut in via ordinaria uterq; audiatur, tamen in Beneficijs reservatis simplex contradictor cum titulo colorato absque possessione per Ordinarium provisus, non impedit viam exequutivem, quia dumtaxat auditur de suo jure docens in contioenti non alterata via exequutiva Litteris Apostolicis debita, ut expresè dixit Rota, cujus *decis.* adduximus ad Litteram superius *num. 139.cum sequentibus*, & annotavimus superius *nu. 95.* sed ut in vie ordineria audiatur debet cum titulo colorato concurrere simul possessio antea ab ipso proviso Ordinario occupeta post alios *Vivian.de jurepatronatus 2.part.lib.11.cap.4.num.fin. vers.penult.*. Hæc ibi: *Salgadus* & ita quoque docent *Vivian.de jurepatronatus libr.2.cap 4. in fine: Cammerata part.2.resp.19.n.37.*

85 Non solum ex eodem fonte descendere debere

titulu n

titulum, ut legitimum constituat contradictorem, qui impediat, & mutet judicium, sed oportere ex eadem vacatione transcendere aliquando tenuit *Rota*, præsertim in *Trelusensi beneficij* 16. *Decembris* 1601. *coram Litta apud Marches. de commiss. part.1.fol.373.num.*2. ibi: Quia non procedit objectum ex eo, quod ambo non venirent ex eodem jure, sed ex diversa vacatione; & in *Coloniens. Canonicatus Sanctæ Vrsulæ* 27. *Januarij* 1627. *coram Vbaldo*, quam etiam affert *Amayden, cap.5. num.* 64. & est penes *Rub. tomo* 1. *dec.*34. *& Rota apud Eminentiss. Otthob. decis.58.n.*32.

86 Item requisivit Rota ut titulus non solum ex eodem fonte & eadem vacatione transcendat, sed sit ejusdem speciei, veluti ambo provisionis gratiosæ, subrogationis gratiosæ; & sic de alijs, nam si unus unius speciei, alter alterius, nihil prorsus cōducet ad immutandum exequutivum in ordinarium judicium, sed retenta eadem omninò natura judicii procedetur ad immissionem, ita tenuisse videtur *Rota* in quamplurimis locis, præsertim apud *Mant. dec.*71. *in Verulen. beneficii loco cit. apud Marches. fol.*373. *apud Verall. decis.*329. *part.*1. *apud Mohedan. dec.*13 *sub tit. ut lite pend. apud Durand. dec.*340. *num.*9. *&* 842. *apud Farin. dicta dec.* 362. *tomo* 1 *posth. in dicta Colonien. Canonicatus Sanctæ Vrsulæ de anno* 1627 *coram Vbaldo, & in Ratisbon. Canonicatus* 23. *Mart.*1618. *coram Pirovano*, quam etiam ad verbum affert *Amayden, dict. cap.*5. *num.* 65. & apud *Eminentissimum Otthob decis.*154. *num.* 14. & apud *Eminentissimum Celsum dec.*155. *num.* 41. *&* 641 *per totam part.*4. *rec.* & in *dict. Alternen. Canonicatus coram eodem Eminentissimo Celso num.* 11. ibi: Consimilem titulum; & alibi sæpè, & ideò

87 tenuit Rota, quod subrogato gratiosè non potest impediri immissio à simplici proviso Apostolico, quia hic non habet similem gratiam subrogationis gratiosæ, *Rota apud eundem Eminentissimum Otthob. dec.*122. *num.*17. *&* 18. *&* 140. *num.* 21. *& dict. dec.*34 *part.*5 *recen. apud Rub. & part.*4. *decis.* 592. *& apud Pentinger. dec.*402. ubi duo requirit Rota ut veniat ex eadem vacatione, & titulus sit ejusdem speciei, iterum apud eundem *Pentinger. dec.*14. *num.*10. *& apud Bichium dec.*146. dicitur quod ad impediendam viam exequutivam requiratur paritas tituli non solum ex causa efficientis sed etiam respectu formæ, & speciei, *part.*13. *recen. dec.*322. *num.*12. *& dec.*254. *eadem part.*13. in qua etiam fuit dictum quod Litteræ debeant esse expeditæ ut si unus habet subrogationem gratiosam, non sufficit si alter possit desumere similem titulum ex supplicatione, *Lotter. libr.*2. *quæst.*20. *num.* 716. qui enim non possidet, nec habet titulum parem ejusdem speciei, licet compareat, & protestetur,

88 non potest facere se legitimum contradictorem, nec impedire judicium exequutivum, ita Rota apud *Merl. dec.*437. *num.*3. *&* 4. dicit, quod potest tunc Exequutor extrajudicialiter se informare, & eo non citato procedere.

89 Et hæc eatenus conferunt, quatenus titulus sit validus, nam tunc par titulus cum possessione contradictorem legitimum facit, quatenus titulus est validus, *Rota apud Buratt. dec.*888. *num.*1. *vers. tantum, apud Roj. ut loco cit. & decis.*167. *num.*18. *part.* 10. *rec. & in Pampilonen. benef. de exparra* 15. *Decembris* 1649. *coram Arguell. eadem part.*10. *rec. dec.*357. *num.*18. apud eumdem *Arguelles dec.*110. *& part.*13. *rec. dec.*178. *num.*9. & in *d. Avellana Canonicatus coram Eminentissimo Cerro, part.*11. *rec. dec.*131. *num.*6. ibi: Aliàs autem si vitiosè possideat, vel non habeat consimilem titulum, aut iste sit nullus, & invalidus, numquam dicitur legitimus contradictor ad impetrandam viam exequutivam dictis Litteris competentem; & apud *Eminentissimum Otthob.*172. *num.*9. ibi: Quia cum titulus Francisci detegatur in continenti invalidus, & nullus non potest licet possessor impedire, aut retardare immissionem Bernardo proviso Apostolico, *&* 154. *num.*32. *&* 186. *num.*20. apud eumdem Eminentissimum Dominum, & in *dict. Alarien. Canonicatus coram Eminentissimo Celso à num.* 10. *cum sequentibus*, ibi: Non obstat, quod Matthæus uti possessor, & habens titulum Apostolicum prætendat se esse legitimum contradictorem, quia id procedit ad effectum, ut super ejus prætenso titulo sit audiendus, qui si relevans repertus fuerit ordinariè procedendum est, secus verò si sit irrelevans, juxta doctrinam *Bartoli in l. final. num.*21. *vers. si vero allegat. Cod. de Edicto Divi Adriani tollen. Rota dec.*711. *num.*2. *part.*1. *rec. decis.* 641 *num.*1. *part.*4. *tomo* 1. *& decis.*302. *num.*18. *& seq. part.*4. *tomo* 2. *& dec.*66. *num.*8 *&* 9 *part.*5. & post *Vivian. de jurepatron. decis.*51 *num.*8. ibi aliæ cumulantur. Unde cum ex prædictis cesset quelibet prætenso Matthæi, ipse non potest dici legitimus Contradictor ad retardandam exequutionem Literarum Apostolicarum, neque quod habeat parem & consimilem titulum, *Arguell. de legit. contrad. quæst.*7. *art.*7. *num.*144. *Rota decis.* 642 *num.*20. *& dec.*542. *num.*8. *part.*4 *rec.* & in *Bononien. Archipresbyt.* 23. *Martii* 1648. *coram R. P. D. mea Corrado*, cum titulus debet esse talis, ut quamvis non possideret, attamen ex eodem in concursu cum Marcello veniret immittendus, ut benè *Everard in dict. l. fin. num.*346. *Cod. de Edict. Divi Adriani tollend. Rota dec.*362. *num.*2. *part.*3. *in rec. & decis.*225. *num.*21. *part.*7. *in Vintimilien. Capellaniæ* 30. *Maii* 1635 *coram Motmanno, & in Gadicen. præstimonii* 2. *Decembr.* 1648. *coram bon. mem. Arguelles*. Aliàs absurdum, & inconveniens esset quod possit proviso Apostolico immissioné impedire, qui eam in concursu obtinere non valeat post *Everard. loco supracitato* optimè ratiocinatur *Rota decis.*66. *num.*8. *&* 9 *part.*5 *rec. & coram Buratto decis.*288. *num.*7. & novissimè in *Gerunden. Parochialis coram Bevilaqua d. anno* 1660. *part.*13. *rec. dec.*254. *num.*17. Item fuit firmatum quod quando possessor innititur titulo irrelevanti, & invalido, non potest impedire immissionem in Judicio exequutivo nec potest agere via ordinaria.

90 In quantum ad possessionem verò istam omninò requisivit Rota, ut ordinariè sit procedendum, & allegatis supra adde *part.*13. *in rec. decis.*73. *num.*

91 9. & quidem ut diximus possessio debet esse titulata, ut dictum est, nam sola non facit legitimum contradictorem ad effectum agendi ordinariè, sed solum efficiet, ut audiatur possessor, & titulus reperiatur irrelevans, & tunc exequutivè procedatur, & non ordinariè, *Rota penes Rub. part.*2. *tomo* 1. *dec.*608. nec possessor si titulum non justificaverit

92 est confirmandus in sua possessione. *Rota apud Rub. part.*1. *tomo* 1. *dec.*244. *Buratt. dec.*730. *num.* 8. *vel* 436. *Ludovis. dec.*249. *num.*5. *vel* 449. *Posth. obser.*64. Item & debet esse valida, nam vitiosa, & nulla non confert, nec efficit legitimum contradicto-

dictorem, prout in terminis *legis finalis* annotatum est supra, in puncto *Ludovis. dec. 206. num. 6. Eminentissimus Otthob. decis. 186. num. 7.* ibi: cum possessio vitiosa non efficiat legitimum contradictorem; & apud *Peuting. decis. 14. num. 11. & 12.* ubi dicitur quod possessio attentata non officit, nam ipsa non obstante, etiam exequutivè proceditur, & immittitur in possessionem provisus Apostolicus, licet adsit alius provisus Apostolicus cum attentata possessione; & possessio debet esse accepta vigore tituli paris procedentis scilicet ab eodem fonte, ut notatum est, *Rota apud Farinac. dict. dec. 366. tomo 1. posth.* nam si accepta sit vigore tituli, qui non emanaverit ab eodem fonte,
93 cum tunc par non dicatur possessio ejus capta non efficit legitimum contradictorem, quare possessio capta vigore tituli habiti ab Ordinario, seu inferiore collatore, non poterit impedire viam exequutivam proviso Apostolico, quia licet ille possideat, non tamen possidet vigore tituli paris cū titulo Apostolico, & tunc possessio mutat judicij naturam, & de exequutivo in Ordinarium transmutat quando concurrit paritas tituli, *Rota apud Seraph. dec. 29. apud Merl. dec. 58. num. 3. apud Ludovis. dec. 307. apud Rub. part. 4. tomo 2. decis. 400. apud Roj. in dec. 346. apud Eminentissim. Otthob. decis. 154. num. 29. & 30. apud Farinac. 362. num. 2. & 3. tom. 1. posth.*

94 Immò non solum possessio debet esse capta ex titulo producto ex eodem fonte, sed ut diximus ejusdem speciei, nam si possideat contradictor, & ejus possessio sit etiam titulata titulo emanato ex eodem fonte, nempe Apostolico, verum non ejusdem speciei sit titulus, unde possessio effluxerit non impedit viam exequutivam alteri proviso Apostolico petenti immissionem, sed retento judicio exequutivo de juribus contradictoris videndum, *Duran. dec. 430. num. 9. & 10. & Rota apud Eminentissimum Celsum dict. decis. 155. à num. 12. 13. & 14. & apud Eminentissimum Otthob. 122. n. 17. & 18. & 140. num. 21.* & latissimè *154. per tot.* præsertim *à num. 12.* in quibus decis. firmat quod provisus Apostolicus possidens non potest impedire immissionem, & viam exequutivam subrogato gratiosè, quia tunc possessor non dicitur possidere titulo pari, & respondet *Otthob.* ad contraria, ut ibidem, ita quoque videtur apertè tenuisse *Rota apud Merl. decis. 14. num. 6. & dec. 34. num. 10. & apud Rub. tomo 1. aliàs part. 5. rec. & dec. 142. numer. 8. part. 4. recent. & part. 11. recent. decis. 143. num. 4. & 5.*

95 Igitur amplectendo omnia, Rota in dictis locis videtur tenere, quod ut ordinarium judicium mutari possit in exequutivum, opus est quod opponens habeat titulum parem, nempe productum ab eodem fonte ejusdem speciei, & possideat vigore dicti tituli paris, & ejusdem speciei, ita ut si habeat solum titulum productum ab eodem fonte sic parem, & non possideat, non impediat viam exequutivam, sic si solus possessor, vel si sit possessor etiam vigore tituli Apostolici, nedum ab Ordinario habiti verum non ejusdem speciei, nam hæc possessio titulata titulo Apostolico nec judicium exequutivum transmutat in ordinarium, sed eodem retento judicio exequutivo de juribus opponentis sit cognoscendum, quibus relevantibus apparentibus impeditur immissio petenti, aliàs non impeditur.

Verum cumulata non tam inoffenso pede procedunt quin contradictores Doctores, & eiusdem Rotæ decis. pugnantes habeant, siquidem si con-
96 currant duo provisi Apostolici, qui non possident, sed immissionem petunt, ordinariè sit inter eos agendum apertè videtur tenuisse *Rota apud Mohedan. dict. dec. 5. sub tit. ut lit. pend. Mant. decis. 71. & part. 2. rec. dec. 197. apud Burate. 122. & 842. num. 2. apud Cavall. dec. 485. & part. 5. rec. dec. 233. num. 37. & 38. & in Paduana benef. 27. Iun. 1633. coram Dunozetto apud eundem 315.* ita enim se habet decisio: Gabriel Scamus fuit de mense *Decembris* 1631. provisus à Sede Apostolica de Præpositura, de qua agitur vacante per obitum Nicolai Gracke defuncti de mense Augusti eiusdem anni, & post expeditas Litteras suæ provisionis, nec non earum vigore Litteras subrogationis ad partes, obtinuit proponi dubium an ei esset danda immissio? quo hodie proposito DD, quia D. Bellus fuerat etiam de eodem Beneficio ex eadem vacatione provisus à Papa, & sic dubitari poterat an esset legitimus contradictor, resolverunt dandam esse immissionem, non tamen exequutivè, sed ordinariè, cum etiam justificatis justificandis via ordinaria agenti illa competat, *Bald. in l. fin. C. de Edict. Divi Adriani toll. num. 53. in fin. Alber num. 11. ad med. & num. 13. in princ. & num. 14. Fulgos. num. 20. vers. hac difficulta. Curt. iun. num. 61. Corn. num. 8. & 9. Personal. de adipisc. num. 87. 138. 170. vers. & licet. & num. 268. 270. & seq. Put. dec. 308. lib. 1. in nov.* & fuit dictum in *Bergomen. Capellan. 28. Februarij 1625. coram bon. memor. Patriarcha Hierosolymit.* & etiam in *dict. Leodien. Præpositura coram Eminentissimo Cerro 1647. part. 10. rec dec. 34. num. 22. 23. 24. & 25.* & propterea nihil relevat quod Exequutor Litterarum Laurentij propter duplicem provisionem Apostolicam, & paritatem titulorum tenetur assumere partes Judicis cum plena causæ cognitione super illorum relevantia, omisso penitus possessorio, ad trad. per *Bart. num. 21. Decium num. 46. & Zuccard. num. 34. in l. final. C. de Edict. Divi Adriani toll.* quos secuta fuit *Rota in rec. dec. 233. num. 37. & 38 part. 5.* fuit enim responsum, quod objectum procederet si Arnaldus ultra paritatem tituli habuisset etiam veram & legitimam possessionem, ut tradit *Lotter.* ubi *sup. lib. 2. quæst. 20. num. 217.* & dixit *Rota dec. 197. num. 1. vers. tamen illa part. 2.* & melius *decis. 641. sub num. 1. vers. quia concl. part. 4. rec.* ac in *Tirason. Capellania 13. Martij & 7. Aprilis 1606. coram Sanctissimo Domino Nostro §. nec potest Michael.* Vel si expeditis Litteris suæ provisionis coram eodem exequutore comparuisset, antequam Laurentius in possessionem immissus fuisset, & cum eo concurrendo quilibet ipsorum ageret remedio adipiscendæ, ut explicat *Garz. de benef. par. 6. cap. 2. numer. 143. cum sequentibus*, & respondet Rota *coram Mohedan. dec. 5. per totam.* & signanter sub *numer. 2. vers. & ratio est, & dec. 13. pariter per tot.* ac præcipuè *vers. & fuit tentum, ut lite pend. Modern. Bononien. de leg. contrad. quæst. 2. art. 1. n. 45.*
97 Ex quibus decisionibus, & alijs apparet, quod cū concurrunt duo provisi Apostolici, & petunt immissionem sit ordinariè agendum, prout voluit *Garz. part 6 cap. 2. num. 123. Amayden cap. 5. num. 61. & 62. & alibi, Salgadus de retent. bull. d. part 2. cap. 34. num. 90. & 121. Vbertus in prax. part. 6. fol. 249. vers. quantum*, quos supra citavimus.

Ali-

98 Aliquando *Rota* nec requisivit titulum ejusdem
speciei, & consimilem, sed sufficere titulum pro-
ductum, & habitum ab eodem fonte, ut in *d. decis.*
197. part. 2. & 711. part. 1. rec. & in *Suessana benefic.*
de anno 1630. *penes Post. de manuten.* 277. ubi id a-
pertè videtur annuisse *Rotam*, ibi enim supponitur
quod quidam Antonius obtinuit Litteras Apo-
stolicas in forma dignum, quidam verò Carolus
in forma gratiosa sub eadem data, & ambo præ-
sentaverunt Litteras Vicario Generali Apostoli-
co Delegato, qui partes Judicis non assumpsit, sed
exequutivè processit, non obstante quod altera
pars de hoc se protestavit, & ibi fuit dictum om-
nia fuisse nulla & attentata, quia jam constabat
de titulo alterius, & non debebat exequutivè pro-
cedere, sed ordinariè, & tamen provisio in forma
dignum non est ejusdem speciei cum provisione
in forma gratiosa, & in *dicta Menopolitana Cano-*
nicatus 16. *Junij* 1641 *coram Dunozetto apud eun-*
dem 596 *num.* 10. in qua fuit dictum ad hoc, ut
quis sit legitimus contradictor ad impediendam
immissionem etiam subrogato gratiosè, & agen-
dum ordinariè sufficit, ut ultra possessionem ha-
beat vel consimilem titulum subrogationis gra-
tiosæ, vel alium titulum validum, qui procedat ex
eodem fonte, & ibi citantur *decisiones* 711. *part.* 1.
recen. apud Buratt. 225. *num.* 7. 641. *num.* 1. *part.* 4.
99 *rec.* & hanc sententiam quod ad constituendum
legitimum contradictorem non esse necessarium
ut ambo tituli sint ejusdem speciei tenet *Amayden*
dict. cap. 5. *num.* 66. 67. 68. *&* 69. qui optimam ra-
tionem assignat; quia si ad constituendum legiti-
mum contradictorem requiramus, ut concurrat
similis titulus ejusdem speciei ex eodem fonte
manans nunquam fortè invenietur legitimus con-
tradictor, qui viam exequutivam possit impedire,
cum hoc sit quasi impossibile, ut duo tituli similes
concurrant, nam signata una supplicatione per o-
bitum verbi gratia cum porrigitur altera pro eo-
dem Beneficio Officialis rejicit supplicationem
cum rescripto, Alteri collatum, & tenet *Amayden*
quod provisio in forma dignum facit parem titu-
lum cum provisione gratiosa, quia licet si man-
datum de providendo nondum sit justificatum,
& exequutum, tamen continet titulum talem, qui
si justificetur est aptus, ut per eum in Beneficio
controverso immissio obtineri possit, & ita intel-
ligit decisum *Veralli* 304. *num.* 4. *lib.* 2. 197. *par.* 2.
& 715 *part.* 1. *rec.* & hanc sententiam tenet etiam
Campanilis in dec. juris Canonici rubr. 11. *cap.* 13. *à*
num. 120. *usque* 132. semper enim, quod cum pro-
ducitur titulus ab eodem fonte cessare viam exe-
quutivam, & procedendum ordinariè, ex *dicta l.*
100 *fin.* docuit *Aponte dict. cons.* 20. *n.* 30. *&* 31. & dixit
esse communem opinionem.

Sicuti nec ex eadem vacatione oriri titulum
101 resolvit eadem Sacra Rota in *Lucana Majuscu-*
latus coram Orano 7. *Junij* 1585. *penes Marchesinum*
de commiss. part. 10. *fol.* 471. ibi: Minus obstat, quod
Ioannes Baptista non sit legitimus contradictor,
ex quo venit ex diverso titulo, videlicet ex obitu
Pasquini, quia modus vacationis non attenditur,
sed tantum titulus si ab eodem fonte emanet. Et
idem ferè probatur in *dict. decis.* 596. *numer.* 9. ibi:
Quamvis ipse Joannes Paulus veniret ex diversa
vacatione; & ibi allegantur *dec.* 197. *num.* 8. *part.* 2.
recent. & apud Coccinum 347. & etiam *Garz. par.* 6.
cap. 4. *num.* 35.

102 Et cum adest possessor, quod tunc non opor-
teat, quod titulus vigore cujus possidetur sit ab
eodem fonte productus, sed sufficiat quod sit va-
lidus; nam junctus possessioni, etiamsi sit dissimi-
lis, dispar diversæ speciei, & nec ex eadem vacatio-
ne, junctus tamen possessioni est aptus ad impe-
diendam viam exequutivam, *Verall. dec.* 146. *num.*
103 4 *part.* 2. & apud *Farin.* 393. *tomo* 1. *posth.* Ideò si
ab Ordinario fuerit habitus, nam si relevans appa-
rebit sit agendum via ordinaria, & non exequu-
tiva, & hanc sententiam multoties canonizasse *Ro-*
tam clarè patet, nam in *Eluen. Præceptoriæ* 10. *Maij*
1611. *apud Farin. tomo* 1. *posth. dec.* 362. dictum fuit,
quod licèt sit regula indubitata, quod quando
concurrunt duo provisi, & uterque petit immis-
sionem, præferatur semper provisus à Papa, licet
se opponat provisus ab Ordinario, tamen dictam
regulam non procedere quando provisus ab Or-
dinario non petit immissionem, sed est in posses-
sione, & quod tunc audiendus sit uti legitimus
contradictor, licèt à diverso fonte titulum dedu-
cat, quem talem allegare debebit qui vel excludat
provisionem Papæ, vel illam reddat turbidam,
nam Papa non intendit per suas provisiones præ-
judicare Ordinarijs, & ideò ibi dicitur, quod in a-
liquo casu particulari, vel esse procedendũ ordina-
riè, vel dari debet aliqua dilatio possessori ad do-
cendũ de tituli validitate, & interim supersedendũ
esse super exequutione Litterarum, & ita proce-
dere multas Rotæ decisiones; ideò licèt non sit le-
gitimus contradictor, qui imparem habet titulũ,
puta ab Ordinario habitum, nec possit hic impe-
dire Litterarum Apostolicarum Exequutionem
celerem cum simul concurrunt, attamen si possi-
deat, & illicò doceat de tali titulo, qui excludat
provisionem Apostolicam, quod tunc impedit viã
exequutivam dicitur in eadem *decis. num.* 3. *vers.* &
quidem: sic cum datur fumus boni juris possessoris
& allegatur aliquid, quod reddit turbidam reser-
vationem. Vide dictam *dec.* & 302. *num.* 19. *eodem*
tomo 1. *posth.* quia, qui incontinenti docet de jure
suo est legitimus contradictor, & impedit viam
exequutivam, quod admittunt omnes Scribentes
in *dict. l. fin.* & alij Doctores allegati supra, *Rota*
penes Rub. tomo 1. *post. dec.* 306.

104 Sic etiam in *decis.* 523. *part.* 1. *rec. tomo* 1. dictum
fuit, quod cum provisus ab Ordinario est in pos-
sessione, quod tunc non exequutivè, sed ordinariè
sit agendum quando alter venit cum Apostolica
provisione, & petit immissionem; tamen reserva-
tio non est clara, & notoria, si tamen esset clara &
notoria, nec sit legitimus contradictor, nec impe-
diat viam exequutivam, & ita quoque videtur di-
ctum in *dec.* 142. 171. 888. *apud Buratt.* & 585. *nu.*
31. *penes Rub. tomo* 1. *part.* 2. & *dec.* 66. *num.* 7. *tomo*
primo, alias part. 5. *rec.* & *apud Carillum decis.* 412.
numer. 16. 17. 18. & 19. sic etiam cum Beneficium
105 non est nec affectum, nec reservatum, & reperi-
tur in possessione provisus ab Ordinario tunc or-
dinariè non exequutivè agendum, quia Papa a-
gnoscit hos provisos pro legitimis contradictori-
bus, *Rota, dec.* 225. *num.* 19. & 20. *apud Rub. tomo*
3. quod ibidem *numer.* 21. dummodo provisus ab
Ordinario exhibeat titulum talem coram Exe-
quutore, ex quo si non esset possessor in concursu
cum proviso Apostolico, ei deberetur immissio,
& citatur ibi *dec. apud Ver.* 346. *num.* 4. *lib.* 2. aliàs
ut possessor satis erit si citetur in judicio exequu-

tivo,

tivo, & si titulus non erit talis, ut ex eo ei debeatur immissio in concursu immissio danda erit proviso Apostolico, nec erit retardanda sub prætextu appellationis, ut ibidem sub *num. 27.* ita *Rota penes Rub. part. 4. tomo 2. dec. 302.* tenuit, quod ordinariè sit agendum cum possessio est cum titulo relevanti habito ab Ordinario, & ibi citatur *Decis. Putei 120. lib. 1.* secus si irrelevans, nam exequutivo judicio agitur. Idem videtur tenuisse, *Rota in decis. 225. part. 1. recent.* & apud *Royas decisione 269. numer. 9. & 346. & apud Farinaccum 341. & 451. tomo 1. posth. & 670. tomo 2. etiam posth.* & apud *Burat. dec. 491. 529. & 185.* in quibus locis dicitur, quod cum adest possessor cum titulo ab Ordinario habito admittitur appellatio suspensiva, & Exequutor tenetur deferre appellationi, quod utique tantum contingit quando judicium est ordinarium, non autem cum exequutivum.

107 Hanc etiam sententiam tenet in multis locis doctus *D. Franciscus Salgadus de retent. Bullar. 2. part. cap. 34. num. 95. & à num. 120. cum sequent. & num. 167. & 184. Vivian. de jurepatrona. 2. part. lib. 11. cap. 4. in fine. Campanill. rubr. 11. cap. 13. num. 229. Ridolfin. in praxi par. 2. cap. 8 num. 183. Oliver. ad Ludovis. decis. 413. num. 4.* qui docet fuisse dictum in *Reatina benef. 2. Maii 1616. coram Buratt. Theodor. Amayden, libro primo, cap. 5. num. 70. 71. & 72. 73. 74. 75. & 76.* ubi ad Litteram affert *decisionem in Novariens. Benefic. 5. Iulii 1610. coram Coccin*, in qua et am aliæ citantur decisiones, ac etiam affert *decis. Rotæ 711. & 119. part. 1. recent* in quibus dicitur, quod sufficit possessio cum titulo colorato ad impediendam viam exequutivam, & quod titulus coloratus est titulus habitus ab Ordinario, *juxta dec. Putei 148. lib. 1.* & dicit, quod omnis titulus qui procedit ab eo, qui habuit potestatem, dicitur titulus coloratus, prout idem *Put. decis. 94. num. 1. libr. 2. & decis. 216. libr. 2. & decis. 26 num. 3.* & quod hujusmodi titulus dicitur coloratus etiamsi sit nullus *Addit. Put. ad decisionem*

108 *48. libr. 1.* quod declarat *Amayden*, dummodo hæc nullitas non sit patens, & evidens, quod de ea constet in continenti, quia scilicet constat vacationem contigisse to mense reservato; & addit rationem *Amaydeu*, quia sicut benè provisi ab Ordinario in suis mensibus molestari non debent per calumniosos impetrantes adversus quos sunt legitimi contradictores; sic pariter provisi à Sede Apostolica in mensibus reservatis non debent indebitè vexari per intrusos ab Ordinario, ita *Amayd. loco cit. qui citat Gonzal. in proœm. §. 7. n. 5. cum seqq.*

109 Et in quantum ad tituli validitatem, quod hæc tantum non requiratur quando qui comparet ad impediendam viam exequutivam non reperitur in possessione, nam si in possessione reperiretur non esse necessarium ut discepterur de tituli validitate, nam etiam intrusum cum possessione esse legitimum contradictorem, & *Vivian. de jurepatronatus part. 1. libr. 13. cap. 5. à num 19. Salgadus de retent. Bull. 2 part. cap. 13. num. 57. Garz. part. 6. cap. 2. à n. 100.* docuit *Cammerata cap. 2. resp. 19. nu. 33.* ubi etiam *num. 35.* docet quod legitimus contradictor nuncupatur ille, qui comparet, & opponit se immissioni petitæ à proviso Apostolico, & tunc facit cessare viam exequutivam, & ordinariè procedendum, maximè cùm de titulo docet, qui si sit validus, nec ne, est videndum in judicio ordinario.

110 Hæc sunt quæ in contrarium adducuntur verum *Eminentissimus Otthob. in dicta decisione 154.* in qua strenuè sustinet tunc cessare viam exequutivam cum concursu possessio habita ex titulo ab eodem fonte producto, & ejusdem speciei; ita enim respondet. Neque contrarium sentit *Rota in decis.* allegatis per *Buratt. dec. 842. sub num. 1.* quia in *Oveten. Canonicatus impress. inter rec. decis. 197. part. 2.* habebant ambo concurrentes subrogationem gratiosam, ut ibi *numer 4. in decis. 728. eadem part. 2.* casus est omninò contrarius, cum ibi non veniret provisus ad impediendam immissionem provisi, ut ibi, *num. 7. in Lucana Mansionatus 7. Iunii 1585. coram Orano impress. apud Marches. de commiss. parte 2. fol. 471.* uterque provisus habebat subrogationem gratiosam, ut legitur ibi *sub num. 4. decis. 431. coram bon. mem. Cocc.* non tractat de hoc articulo, quia ibi subrogatus gratiosè fuit rejectus ex quo non constitit Beneficium fuisse litigiosum, decisio *Ratisbonen. Canonicatus 23. Iunii 1617. coram Pirovano*, favet subrogato, & tandem *Tarentina Canonicatus impress. part. 3. rec. dec. 366. num. 2.* non tractat de concursu subrogati pure proviso, sed in casu illius *decis.* ambo competitores habebant simplicem provisionem Apostolicam; neque adversari visa fuit eadem *dec. Buratt. 842.* dum sub *num. 3.* distinguit, quod subrogatus potest prævalere simplici proviso, si ambo peterent immissionem, impedit verò immissionem subrogati à proviso quarenus hic possideat quam distinctionem sequitur etiam *Lotter. de re benef. lib. 2. quæst. 20. num. 217.* & antequam hæc esse videtur *Rota dec. 366. sub num 2. part. 3. rec. & in Civitaten. benef. 4. Martii 1633. in §. non enim obstat coram Motmanno*, nam DD. conciliando decisiones, quæ hinc inde efferebantur considerabant, quod simpliciter provisus absque subrogatione, si possideat vigore Litterarum Apostolicarum, & facto Exequutoris, hoc casu quia Exequutor non potest procedere, nisi justificatis Litteris, refutat præsumptio justificationis Gratiæ, ac tituli possessoris, *Rota in rec. dec. 197. num. 3. par. 2.* justificata verò Gratia ea relevans apparet, & tunc licet non sit consimilis tamen impedit viam exequutivam, ita ut ordinariè procedendum sit, juxta doctrinam *Bartoli in l fin. §. his autem, num. 21. vers. aut comparet aliquis, C de Edicto Divi Adriani tollen. Modern. Roman. de re benef. dict. lib. 2. quæst. 20. sub n. 217.* & benè distinguendo declaravit *Rota dec. 715. sub num. 2. part. 1. & dec. 366. num. 2. part. 3. recen. coram Cocc. decis. 347. num. 3* & in *dict. Civitaten. benef. 4. Martii 1633. in dict. §. non enim obstat, coram Motmanno*, & in his præcisis terminis loquitur *decis. Buratt. 842.* in qua totum fundamentum faciebant Informantes pro Christo foro, nam in casu illius decis. provisus Apostolicus, licet absque subrogatione tamen possidebat facto Exequutoris, & in principio ibi; provisio Apostolica exequuta, & *num. 4.* ibi; Gratia autem Marshæi præsumitur justificata, quia exequuta.

113 Verum attende, quod Eminentissimus hic Princeps loquitur in terminis subrogationis gratiosæ in qua concurrit diversa ratio, nam in subrogatione hac gratiosa, ut dicimus, Principis, seu Papæ authoritate possessio defuncti censetur translata in subrogatum, nec in subrogato est nova possessio, sed continuata à defuncto in successorem ad instar possessionis Testatoris, quæ vigore statur

statuti in hæredem continuatur, & ideò nihil mirum si ut impediatur subrogato immissio non satis erit quælibet possessio colorata etiam titulo Apostolico, sed opus erit ut contradictor possideat titulo simili subrogationis gratiosæ, hac enim ratione fulcitur *decisio illa apud dictum Eminentissimum Dominum*, ut legitur *ibidem nu.* 17.

112 Imò, & dici potest quod etiam in terminis subrogationis gratiosæ cum adest possessor cum titulo valido agendum sit ordinariè, & quod tunc possessio titulata & immissionem, & viam impedit exequutivam, quia tunc gratiosa subrogatio operatur suum effectum celerem, & subitaneum, ut tradicam, authoritate Principis transferendo possessionem in subrogatum quando nullo alio tempore alteri est jus quæsitum, ac si alteri quæsitum jus fuerit antequam fuerit obtenta tunc talem effectum non operatur, nec transfert possessionem, quia authoritas Principis non potest operari cum possessio revera est apud alium, eo enim casu dici non potest quod possessio continuatur à prædecessore in subrogatum successorem, cum fuerit ab altero occupata, & interrupta, prout latius [Deo dante] suo loco dicemus, quare possidentem vigore provisionis in forma di-
113 gnum jam justificatæ, & exequutæ impedire viam exequutivam etiam gratiosè subrogato tenet *Spada cons.54. per totum tom.2.* nam sufficit secundum *Spadam*, quod habeat provisionem Apostolicam, & videnda erit etiam *decis.711. par.1. recent.* quod etiam clarè videtur admittere idem *Eminentissimus Cardinalis Otthob. in dict. decis.154. num.24* ibi: nam DD, conciliando decisiones, quæ nuper supra retulimus 186. *num.4.* ibi, quo casu Gratia justificata, licet dissimilis speciei relevans appareт, impedit viam exequutivam, requirit tamen ibi hic maximus Jurisperitus, ut possessio data ab exequutore sit ritè & rectè data, secus si nulliter, & injustè, prout supra notavimus.

114 Benigne Lector hactenus cumulata celeriter vidi, & longè absens à multitudine librorum ad scribendum necessaria, & privatus usu illorum librorum, quos commudatos habui à meo amantissimo Consiliario, quos eidem restitui, ne in illis exequutionem pateret, quam injustè jactant pensionarij mei, ita Deo placet, ita & nos placitum habemus. Quid ego sentiam in hac tam ardua materia mox apparebit, sed antequam inane hoc meum prodeat judicium liceat mihi aliqua annotare, & in primis, quod aliud est quærere, quando impediri, & retardari possit immissio Apostolico proviso per comparitionem contradictoris, aliud verò quando impediri possit, & retardari via exequutiva debita proviso Apostolico per comparitionem contradictoris, ita ut agi neutiquam possit amplius judicio exequutivo, sed ordinaria via negotium terminandum, unum enim ab altero differt, nam potest esse, quod compareat aliquis, opponens contra provisum Apostolicum, & impediat ei immissionem ad Beneficium, verùm non alterata via exequutiva, sed illa retenta de juribus petentis immissionem, & opponentis cognoscatur, & potest contingere, quod per comparitionem contradictoris non solùm impediatur immissio, sed etiam via exequutiva, & judicium exequutivum fiat Ordinarium, hæc enim non sunt invicem confundenda: sicuti potest dari, quod quis sit contradictor, & non sit possessor, licet omnis possessor etiam dicatur contradictor, quod ex dictis jam abundè paret, & notavit *Amaydem dict. cap.5. num.15.* ut enim dicatur contradictor sufficit, ut de jure suo doceat, juxta *decisionem 19 apud Postium, & 360. apud Rub. tomo 1.* & quod habeat jus ad impediendum alterius Gratiam, seu immissionem ab altero petitam, quod notant omnes in *d. l. fin. C. de edicto Divi Adriani tollendo, Marches. par.1. c.1. de commiss. appellationis ab Exequutore Brevium, & Litterarum Apostolic.* & alij.

115 Item reminisci oportet ejus quod supra diximus in hoc eodem capite, quod proviso Apostolico competit immissio ad instar *l. finalis C. de edicto Divi Adriani tollendo*, data tamen justificatione Litterarum, *Rota decis.319. num.1. part.11.* antequam justificationem immissio nullatenus competit, cum Gratia non sit completa, sed potius inanis remanet, nec aliquem effectum habere potest, *Rota part.10. recent. decis.133. num.18.* ideo sequitur, quod tituli paritas non sit metienda ex consimilitate nominis, vel alterius rei, sed negotium hoc totum à justificatione dependet, à qua Literæ exequutionem paratam sortiuntur, omnes enim provisiones Beneficiorum, quæ à Papa conceduntur ab uno eodemque fonte procedunt, quo concedente non est cur uni, quam alteri debeatur major, vel minor exequutio celeris, una quippe, & eadem est persona concedens utrasque provisiones, adeò omnes provisiones respectu concedentis paratam, & celerem habere exequutionem; prout optimè fuit consideratum in *cap. si quando de rescriptis*. Ac quandoque, quia provisiones non sunt puræ, sed conditionatæ, & aliquid aliud desiderant adimplendum, ut exequutioni demandari possint, quia vel sunt in forma dignũ, vel quia sunt fundatæ in reservatione, de qua uti de Gratiæ fundamento constare debet concludenter, ac propterea egent hac justificatione ex parte ejus, cui Gratia est facta, antequam justificationem, & purificationem nihil inesse ponunt, nec exequutionem paratam consequenter habere possunt, imò necdum facta Gratia dicenda est, sed solùm in fieri, seu facienda ab Exequutore verificatis prius expositis, Unde sequitur clarè, quod par, & similis non dicitur Gratia, cum una sit justificata, vel justificatione non indigeat, altera tamen justificatione egeat, quam nondum consequuta est. Igitur similitas, vel dissimilitas, paritas, vel imparitas à justificatione metienda, & regulanda est, non aliunde, ut inde possit cognosci, an immissio petenti impediri possit ab altero; siquidem in jure habemus, quod creditum liquidum non potest ab illiquido retardari, & in exequutivis omnibus judicijs non retardatur ejus via per oppositionem ejus, quod liquidum, & exequutivum est; videmus enim, & in jure certum est, quod instrumento liquido præsentato, quarantigiato, vel obligatione Camerali vallato, ejus effectus non retardatur, nec via impeditur per oppositionem alterius instrumenti, quod tale non habet privilegium, vel liquidatione indiget, vel si opponatur aliqua exceptio indaginem requirens altiorẽ, vel rejicitur, vel de ea retenta eadem iudicij natura summariè cognoscitur.

116 His præmissis puto distinguendam totam hanc materiam in duos articulos principales, primus est cum concurrit provisus Apostolicus cum proviso ab Ordinario; secundò cum

concurrunt duo provisi Apostolici: & quemlibet articulum dividemus in duos casus, quorum primus est cum uterque concurrat, & petat immissionem nullo existente possessore, secundus cùm unus tantum petit immissionem altero possessore existente, & in singulis primò videndum est quando tantum immissio retardatur, & impeditur per contradictoris comparitionem; secundò quando non solum immissio impeditur, sed etiam judicij natura alteratur, & de executivo fit ordinarium, ita ut inter agentem, & opponentem, non executivè, sed ordinariè procedendum. Incipiamus ergò à levioribus, nempe à primo articulo cum concurrit provisus ab Ordinario cum proviso Apostolico, & ambo petunt immissionem,
117 quia neuter possidet, videndum est ex quo supposito venit provisus Apostolicus? si enim venit ex supposito reservationis, quia scilicet Papa contulit Beneficium tamquam reservatum, & reservatio sit clara, & indubitata, adeò ut provisio facta ab Ordinario evidenter appareat nulla, & sumus extra omne dubium, nam tunc nec immissio impeditur proviso Apostolico, nec via impeditur executiva, quia hic ab Ordinario est malè provisus, & habendus non erit uti contradictor etiam ad effectum dumtaxat impediendi immissionem, non enim sunt vexandi benè provisi à Papa à calumniatoribus, & malè provisi ab Ordinario, ut benè ponderavit *Amayden loco cit.* & hoc patet clarè ex hactenus allegatis *Rota decis.* & Doctoribus, præsertim 362. apud *Farinac. tomo 2. posth. & in Colonien. Canonicatus penes Rub. tomo 1. decis.* 34. & à fortiori hoc dicunt omnes illæ Rotæ decisiones, quæ dicunt, quod tunc provisus ab Ordinario existens in possessione, impedit viam executivam cùm reservatio non est clara, ut docet de titulo relevante, aliàs existens clara, nec possessor est legitimus contradictor, nec impedit viam executivam, ut *decis. 532. part. 2. recent.* & in alijs allegatis supra, quibus adde *decisionem* 88. *num. 21. & 22. part. 8. recent.* nec ipse se potest facere legitimum contradictorem comparendo, &
118 opponendo, quia habens titulum nullum, & invalidum, ut esset hoc casu, esto quod citetur, nec se facere potest legitimum contradictorem ad effectum impediendi immissionem, & quod executor evadat mixtus, *Rota apud Merl. dec. 483. n. 3. & 4. Rota dec. 263. n. 12. par. 11. rec.* item *Rota apud Arguelles dec. 74. n. 12.* quia tunc citatio non est voluntaria, sed necessaria ut *Bolt. ad Baratt. dec. 746 n. 22.* quæ loquuntur in fortioribus terminis provisionis Apostolicæ & talis oppositio omninò erit spernenda, quia provisio nulla, prout deciditur in decisione 28. *par.* 11. *rec.* sic *dec. apud Bichium 645. n. 31. & 32. & 187. n. 120. 280. num. 16. & 17. apud eundem*, nunc stante clara reservatione nunquam provisus ab Ordinario potest impedire immissionem proviso Apostolico, & quia tunc adest etiam decretum irritans, & constat eum intrare, ut dictum est supra, nec opus erit citatione provisi ab Ordinario possidentis, etiamsi in Litteris provisi à Sede Apostolica esset dictio *Amoto*, ut in *d. decis. 280. n. 4. & dec. 433. n. 3. part. 9. rec. tomo 2.*

Quando verò reservatio, quæ fuit fundamentum provisionis Apostolicæ redditur dubia, & controvertibilis, tunc communis opinio est
119 quod provisus ab Ordinario opponens, & contradicens, impediat quidem immissionem, sed non mutatur judicium executivum in ordinarium, sed retento executivo videndum erit de juribus provisi ab Ordinario, quæ si fuerit valida non procedetur ad immissionem provisi Apostolici, quia nunquam titulus solus Ordinarij absque possessione poterit efficere, ut ordinariè agendum sit. Hanc sententiam apertè tenet Rota in decisionibus supra allegatis, in quibus firmavit, quod provisus ab Ordinario tunc facit cessare judicium, quando est possessor, & ejus titulus relevans apparet reddendo turbidam reservationem, aliàs non; hanc etiam *Salgad. loco citato*, *Cammerata*, & alij citati, qui omnes concludunt, quod solus titulus ab Ordinario habitus non facit legitimum Contradictorem ad effectum agendi ordinariè, licet sit talis ad effectum impediendi immissionem in judicio executivo, cessante enim notorietate reservationis tunc provisus ab Ordinario impedit immissionem, & judicium executivum cum possidet, *Rota in dict. decis.* 280. *penes Bichium*, *Coccinus* autem in *annot.* 220. *numer.* 4. dicit quod cum quis non possidet, vel si possidet absque titulo, tunc opposita contra reservationem cum requirunt altiorem indaginem, non debent retardare immissionem.

Sed contra dici potest: judicium executivum est debitum provisionibus Apostolicis post justificationem, nec antea incipit, cùm verò red-
120 ditur turbida reservatio, quæ est fundamentum talis provisionis, Litteræ, seu provisio Apostolica non est tum justificata, & consequenter via executiva non adhuc fuit aperta: ergò si antequam judicium executivum incipiat vires habere compareat contradictor, opponens, & docens de jure suo relevanti, & titulo valido, erit agendum via ordinaria, & non executiva, quia hæc nondum incœpit ob defectum justificationis provisionis, & cùm redditur dubia reservatio, sive in jure, sive in facto, tum sit ordinariè, & tunc executivè cum de reservatione liquido constat, *Cammerata d. resp. 19. nu. 32.* Sed respondetur, quod judicium ipsum justificationis Litterarum Apostolicarum est Summarium, & executivum, & tunc fit ordinarium quando opponitur exceptio per legitimum Contradictorem habentem parem titulum, ut dixit *Salgadus in cap. 13. de regia protectione.* Communi tamen DD. opinione receptum est quod solus titulus ab Ordinario habitus absque possessione nunquam faciat legitimum Contradictorem ad effectum agendi ordinariè, *Rota par. 10. recentior. decis. 327. n. 14.* sed solum ad impediendum immissionem, ut ait *Salgad. d. cap. 34. sub num. 91.* sed vide *Coccinum loco cit.* Et tunc cum
121 non probatur reservatio, immissio certè erit danda proviso ab Ordinario, quia non censetur quod Papa voluerit præjudicare Ordinario, nec concurrere cum eodem Ordinario, vel illum prævenire, optimè dictum fuit in *decis. 590. part. 2. rec.* sicuti si concurrunt provisus ab Ordinario, & provisus Apostolicus, sed in forma dignum, & nondum Executor hujusmodi provisionem purificaverit, hæc provisio Apostolica nondum justificata, & executa, non excludit, nec impedit provisum ab Ordinario, *Rota in Pistorien. seu nullius beneficij 18. Decembris 1654. coram Dunozetto, apud eundem tomo 1. decision. 367. num. 26.*

Alter

122 Alter casus est cum provisus ab Ordinario re-
peritur in possessione, & se opponit petenti im-
missionem ex provisione Apostolica, & tunc di-
cendum est, quod si clara, & indubitata sit reser-
vatio, super qua fundatur Apostolica provisio,
tunc nec impedit immissionem, neque per talem
contradictorem mutatur judicium exequutivum,
quia mali provisi non sunt confovendi in eorum
123 illegitima possessione, sed satis erit si tunc citetur,
quia hic est verè intrusus, nec contradictoris Of-
ficium sumere potest, & per consequens non po-
test impediri immissio, *Salgad. optimè dict. cap. 34*
& melius 198. *Camerata d. part. 2. resp. 19. num. 36.
& 38. & resp. 17. numer.... eadem part. 2.* nihil
enim tunc tribuit possessio habita ex titulo Or-
dinarij, quia existente clara reservatione intrat de-
124 cretum irritans, quod enervat possessionem, optimè
in *dict. decis. 302. penes Rub. par. 4. tomo 2. &
apud Garz. decis. 12. num. 17. & 20 apud Postium
decis. 69. post tract. de manutenendo. Rota recent.
part. 11. decis. 28. à num. 7.* imo ut supra dictum fuit,
tunc nec citandus intrusus cum clara existente,
& indubitata reservatione nulla competit defen-
sio, juxta decisionem Rotæ in *Valentina Rectoriæ
coram Bichio 124. à num. 17. cum sequentibus, par.
11. recent. & apud Dunozett. 666. num. 9. 10. & 11
& 697. num. 27. & 28.* quæ decisiones licet sint in
terminis gratiosæ subrogationis, tamen eadem
est ratio in alijs provisionibus Apostolicis funda-
tis super reservatione, & remanet clara reservatio,
quæ deducitur ex regula reservatoria mensium,
quamvis Ordinarius habeat alternativam, nam
non sufficit illam acceptasse nisi quoque probetur
resedisse per totum mensem reservatum ab initio,
Rota apud Peutinger. decis. 87. Igitur quando re-
servatio est clara, sive possideat, sive non provisus
ab Ordinario immissio non denegatur proviso
Apostolico, ut in dictis decisionibus, & apud
Manzanedum *decis. 225. num. 4. & 5.* & ita proce-
dit *decis. penes Peutinger. 320.* in qua dictum fuit,
provisum ab Ordinario etiam cum possessione
non esse legitimum contradictorem, cum Ordi-
narius contulit Beneficium lite pendente, quia
per litem sunt ligatæ manus Ordinarij, nam ut
possessor sit legitimus contradictor requiritur ut
habeat fomentum alicujus tituli validi.

125 Sed si dubia reddatur reservatio sive in jure,
sive in facto, & opponens possessor docuerit in
continenti de suo titulo relevanti tunc quamvis
titulum habuerit ab Ordinario ratione cujus pos-
sideat, non solùm impedit immissionem, sed et-
iam tunc ordinariè erit agendum, quod non se-
mel admisit Sacra Rota, *ut in decisionibus* supra
allegatis, præsertim *362. apud Farinac. tomo 1. posth.
523. part. 2. recent. apud Buratt. 292. num. 6. & 888
371. apud Rub. tom. 1. part. 2. 585. num. 3. & 66. par.
5. recent. apud Carill. 112.* & iterum apud *Rub. tomo
3. dec. 225. num. 19. 20. & 21. & decis. 302. part. 4.
tomo 2. apud Roju. 269. & 346. & in d. decis. 88.
part. 8. recent.* & ita *Campanilis rub. 11. cap. 13. num.
229.* optimè *Salgad. d. cap. 34.* in multis locis, præ-
sertim *num. 143. & 144.* & alibi sæpè. *Postius de
manutenendo observ. 46. à num. 18. & observ. 71.
Amayden dict. cap. 5. num. 78. Camerata d. resp. 19.
num. 39. & alij passim, Coccinus in annotationibus
decisionis ann. 220. num 3.* ubi dicit quod si reser-
vatio redditur turbida non debet dari immissio,
ubi enim deficit notietas reservationis quilibet
titulus coloratus efficiet, ut possessor dicatur con-
tradictor juris, & impedit, *Amayden loco cit.* ut
enim obtineat provisus Apostolicus debet proba-
re claré reservationem, alias cum dubia redditur
succumbit, & provisus ab Ordinario absolvitur
Rota apud Eminentissim. Celsum decis. 19. latissi-
mè agit *Postius obser. 46. ubi num. 18.* ait quod
dum exequitur ad reservatum sit manutenetur
possidens. Vide *Salgad. loco cit. num. 122.* & ita pro-
cedit *decisio Rotæ apud Bichium*, quam vidi post
absolutum opus hoc *635. nu. 10.* ubi dicitur quod
provisus ab Ordinario, & possidens sit legitimus
Contradictor, & ibi allegatur *decisio apud Coccin.
431.* in qua *num. 4.* dicitur quod contra provisum
ab inferiore collatore, & possidentem non potest
agi exequutivè, sed ordinariè agendum est, & ille
obtinere debet qui potiora jura habet, vel proba-
verit, & optima est *decisio apud Peutinger 229.
num. 5. cum seqq.* & alia apud *Manzanedum 225.
n. 5.* in qua dicitur quod cum datur titulus contra
reservationem, vel agitur ordinariè, vel suspendi-
tur judicium donec possessor extrahat jura sua.

127 Debet tamen tunc possessor producere titulum
suæ possessionis coram Exequutore antequam
immissionem decernat, seu antequam pronunciet
definitivè, in quo omnes Doctores conveniunt,
*Rota in Placentina coram Seraph. 18. Aprilis 1578.
apud Marches. part. 1. de commiss. fol. 850. & in dict.
decis. 585 num. 31. penes Rub. tomo 1. part. 2. Rota
part. 2. recent. decis. 292. num. 3. Campanilis d. cap.
13. num. 21. & 232. Salgad. dict. cap. 34. Tond. parte
3. cap. 166. num. 17. & 27.* nam cum titulus posses-
soris, ut impediat, & agendum sit ordinariè, opor-
teat quod sit validus, seu coloratus, sive relevans,
de hoc minimè cognosci poterit si non exhibea-
128 tur: sufficiet tamen demonstrare extrinsecam ti-
tuli validitatem, & quod processit ab habente po-
testatem, cùm reservatio non est clara, juxta do-
ctrinam *Pereg. de fideicom. art. 48. n. 21. & A ponte
decis. 10.* & in puncto notavit *Amayden loco cit.*
129 talem enim ostendere tenetur, ut in concursu
cum proviso Apostolico ipse esset immittendus in
allegatis decisionibus, & in *Valentina Decanatus
seu Canonicatus 5. Iunij 1637. coram Coccino vers.
hoc tamen intelligendum est*, quæ habetur *part. 7.
recent. decis. 225.* & in *decis. 28. num. 13. & 14. par.
11. recent.* prout esset quando provisus prætextu
130 reservationis illam non probaverit, ut nuper di-
ctum est, cùm verò titulus ab Ordinario habitus
est notoriè nullus, certum est quod possessor vi-
gore illius non est legitimus contradictor, *Rota
apud Dunozettum decis 956. num 17. & part 10.
decis. 263. num 10. & dict. decis. 28 part. 11. recent. &
decis. 71. num. 31. 132. part. 11. recent.* & in alijs alle-
gatis supra. Sed fortiter urget *doctrina Ludovis.
335 n 17.* in qua dictum fuit, quod per oppositio-
nem possessoris non mutatur judicij natura, sed
retento exequutivo Exequutor evadat Judex:
sed responderi potest quod judicium exequuti-
vum durat quousque cognoscatur an exceptio seu
consimilis oppositio sit relevans, ipsa enim rele-
vante in veritate mutatur in ordinarium.

Dubium tamen potest esse in terminis gratio-
131 sæ subrogationis an provisus ab Ordinario pos-
sessor impediat immissionem subrogato gratiosè,
& sit agendum ordinariè. Equidem Sacra Rota
videtur expressè tenere, quod hic possessor tali ti-
tulo innixus non impediat immissionē subrogato

gratiosè, nec viam exequutivam, apud *Mill. decis. 14. & 58. apud Rub, tomo 1. decis. 34. & decis. 66.* & omissis alijs decisionibus, apud *Eminentissimum Otthob. d. decis. 154. num. 29. Vbertus de citat. cap. 2. num. 60. & 61. Camerata resp. 17. num. 3. tomo 2.* qui dicunt, quod hoc esset inconveniens.

132 At liceat mihi in contrarium arguere ita: Subrogationis gratiosæ totale fundamentum est reservatio, seu affectio beneficij, absq; qua non potest concedi, & illa debet esse clara, & indubitata, habens enim hanc provisionem, ut immitti possit in possessionem Beneficij ita siquidem probare debet, reservationem, seu litem in Beneficio, obitum defuncti in possessione beneficij, & suum clericatum, & cum reservatio, vel affectio ita lucidè non apparet, subrogationis cessat Beneficium, atque eius effectus frustratur, pro ut latius suo loco [Deo auxiliante] dicemus, quod apud omnes est in confesso; ergò sequitur clarè quod subrogatio gratiosa nihil confert in hac nostra materia, ac de ea judicandum sicuti de alia provisione Apostolica, nam si reservationem, & affectionem subrogatus clarè, & concludenter deducit, provisus ab Ordinario possidens apparet illicò intrusus, & malè provisus, & tunc nec impedit immissionem, nec mutat judicium exequutivum, immò, ut nuper diximus, nec citandus, juxta *decisiones 124. par. 11. & 666, 697. apud Dunozettum* & adde *Coccinum in annotationibus Orani 256. n. 20, tomo 1.* aut verò reservationem non elucidat subrogatus, vel provisus ab Ordinario possidens illam turbidam reddit, & dubiam [quod idem est,] & tunc quia subrogationis vis nondum intravit, & certè immissionem omninò impediet, & eo magis si provisus ab Ordinario fuisset possessor, antequam subrogatio esset concessa; sed de hac re remitto me ad ea quæ suo loco scripsi, ne absque proposito dicta repetam, *Coccinus loco cit. num. 21.*

133 Sed quid si provisus Apostolicus reperiatur in possessione ex supposito reservationis, & venit provisus ab Ordinario, quomodo tunc agendum? patet enim ex dictis, quod ordinariè sit agendum.

Nota verò quod cum provisus ab Ordinario, & provisus Apostolicus sunt in possessione, & agitur in Judicio possessorio, provisus Apostolicus debet concludenter probare reservationem, quia aliàs in dubio sustinetur provisio facta ab Ordinario, *Rota part. 13. recent. decis. 480. & part. 14. 302.*

134 Hæc cum concurrit provisus ab Ordinario cum proviso Apostolico ex supposito reservationis. Quid autem dicendum est cum provisus Apostolicus venit, quia Papa voluit concurrere cum Ordinario? quomodo tunc procedendum, & quando impediatur immissio proviso Apostolico videndum est? Siquidem in hac re videtur, quod militat diversa ratio, nam tunc utriusque provisi titulus validus est, & provisos ab Ordinario in proprio mense Papa agnoscit pro legitimis contradictoribus, *Rota dict. decis. 585. parte 2. Rub. tomo 1.* & alibi.

135 Pro hujus rei majori, & breviori dilucidatione præmitti debet, quod habemus expressum textum in *cap. si à Sede, de præbendis in 6.* in quo textu dicitur, quod si à Sede Apostolica, vel Legato ipsius uni, ab Ordinario alteri eodem die idem Beneficiũ conferatur, nec appareat quæ collatio fuerit prima facta, erit potentior conditio possidentis, si verò neuter possideat, is cui Sedes ipsa contulit, vel Legatus propter conferentis ampliorem prærogativam erit præferendus. Hæc textus: unde à contrario sensu rectè deducitur, quod ubi apparet de anterioritate, talis erit præferendus etiamsi ab Ordinario fuerit provisus.

136 Item reminisci oportet, quod cum Papa confert de Beneficio non reservato, sed vult concurrere cum Ordinario, semper apponit clausulam: *Dummodo de tempore datæ alteri non sit jus quæsitum*; per quam clausulam, uti diximus in *Capite de clausulis*, præservatur jus validum alteri proviso quæsitum etiam per collationem ab Ordinario factam, & resolvitur provisio Apostolica, & nulla remanet. Ad propositum igitur dubium respondeo, quod cum concurrit provisus Apostolicus absque reservatione, & provisus ab Ordinario pro immissione ad Beneficium controversum, & neuter possidet, agendum est exequutivè, in quo judicio videndum est de iuribus utriusque, & qui meliorem, seu anteriorem habet provisionem immittendus in possessionem, communi attenta opinione, si enim anterior erit provisio ab Ordinario, provisio Papæ cessat, stante illa clausula: *Dummodo alteri non sit jus quæsitum.*

137 Sin verò provisus ab Ordinario fuerit etiam possessor, eò magis præservatur ejus jus quæsitum, & tunc ordinariè erit agendum, *Rota in dicta decis. Valentina Decanatus, & Canonicatus coram Cocc.* ibi, quia fuit responsum, quod licè quando Beneficium non est reservatum, vel aliàs affectum, & litigiosum, provisus ab Ordinario si possideat cum titulo regulariter est legitimus contradictor ad impediendum processum exequutivum *Put. decis. 120. libro primo,* cotru t per doctrinam *Bartoli in l. fin. num. 21. vers. aut comparet aliquis, C. de edicto Divi Adriani tollendo*, & ratio est, quia cessantibus reservationibus Ordinarij habet parem potestatem conferendi, & Papa provisos ab Ordinarijs agnoscit pro legitimis contradictoribus, *cap. si a Sede de præbendis in 6. Put. decis. 4 Sarnensis decis. 32 incipiente, Si a Sede*, & fuit resolutum in causa *Elnen. Beneficij Sancti Salvatoris 16. Decembris 1602. coram bonæ memoriæ Pena*: hoc idem habetur *in decis. 225. tomo 3. apud Rub.* dummodo tamen provisus ab Ordinario exhibeat titulum talem, ex quo si non fuerit immissus, esset immittendus ex dicto titulo, & in concursu cum proviso Apostolico, aliàs provisus ab Ordinario possessor audiatur in judicio exequutivo & si titulus non esset talis, ut ei debeatur immissio dandus erit proviso Apostolico, nec erit retardanda causa sub prætextu appellationis, *Rota in dictis decisionibus allegatis præsertim 225. num. 22. & dicta Valentina coram Coccino*, & idem *Coccinus in annotationibus tomo primo annotat. 312. à numer. 19. & sequentibus*, aliàs si titulus non sit sufficiens ad possessionem obtinendam si illam non habuerit sufficit, ut ejus titulus discutiatur in judicio exequutivo, idem *Coccinus num. 22.*

138 Antequam verò ad alium articulum principalem descendamus, notandum, quod cum petenti immissionem ex provisione Apostolica occurrit præsentatus à compatronis, tunc hic est legitimus contradictor ad impediendam huic proviso immissionem ex sola præsentatione, *Buratius decis.*

282.

212. *vers. quia sola præsentatio*, & eò potiùs, quia provisio Apostolica habet illam clausulam, *dummodo de tempore datæ præsentium non sit alteri jus quæsitum, Rota in dicta decis. 327. num. 14. part. 10. recent.* & ut dicemus suo loco excipiens de jurepatronatus facit cessare subrogationem gratiosam, seu exequutivam viam Brevis de capienda possessione eo modo, & forma; quibus suo loco dicemus: sed videtur contra *decisionem Burratt. 651. num. 6.*

239 Cùm verò præsentatus ultra præsentationem habuerit etiam illius effectuationem cum institutione ab Ordinario, & possessione subsequuta sic fuerit possessus cum hoc titulo, idem dicendum erit, ac diximus supra de possessore cum titulo habito ab Ordinario, ut sic ordinariè sit agendum cum exhibet titulum coloratum, & relevantem deductum ex præsentatione, & institutione Ordinarij, qui habilis sit, & sufficiens in concursu immissionis ad præferendum, & immittendum præsentatum.

240 Tertius verò articulus principalis est eum agitur inter duos provisos pariter Apostolicos, an scilicet, & quando impediatur immissio, & quando verò inter eos ordinariè agendum erit?

Primus casus est, quando uterque petit immissionem, quia neuter eorum possidet, & non semper immissio potest impediri illam petenti per alium provisum Apostolicum sesili opponentem, videndum est, & considerandum an provisiones, seu tituli sint æquales æqualitate tamen justificationis, respectu cujus præmisimus, dicendas esse pares, nam potest esse, quod una sit justificata, altera verò non; item quod ambæ sint justificatæ, vel quod neutra justificatione indigeat, & quod utraque provisio justificatione egeat.

Si enim concurrant duo provisi Apostolici, quorum unus habeat Gratiam justificatam, vel non indigentem justificatione, alter verò habeat Gratiam justificandam impedire possit immissio-

241 nem habenti justificatam, & in quo Judicio. *Rota in Suessana beneficij 20. Maij 1630. coram Motmanne*, apud *Post.* videtur tenere, quod non solùm impediat, verùm sit agendum judicio ordinario, & ibi concurrebat provisus gratiosè cum proviso in forma dignum; prima enim provisio non indigebat iustificatione, benè tamen secunda: sic etiam videtur tenuisse *Salgad. dict. cap. 34. num. 171 Rota in Melevitana beneficiorum 29 Aprilis 1641 coram Dunozetto apud eumdem 613 num. 1.* tenuit,

242 quod habenti Gratiam anteriorem iustificatam non potest impediri immissio ad Beneficium ab eo, qui habet aliam provisionem Apostolicam, pro qua indiget probatione; ibi: Resolutum fuit Joanni Lucæ Hebeier non esse dandam remissoriam, & articulorum irrelevantiam, nam primi quinque articuli continent, quod Julius Cæsar Caravaschinus provisus de quatuor Beneficiis de quibus agitur ortus sit ex matre infideli, ac patre adultero, quodque Beneficia Ecclesiastica Insulæ Melitæ ex indulto Leonis Decimi non nisi Clericis illius originariis conferri possint: qui quidem articuli fuerunt irrelevantes: quoniam adhuc facta tali probatione illa suffragari non posset ipsi Hebeier, quia cum ipse non exhibeat titulum novæ impetrationis certo modo, scilicet ob incapacitatem ipsius Caravaschini habentis Gratiam Apostolicam anteriorem, & justificatam, nec potest dici legitimus contradictor ad impediendam eidem Caravaschino adjudicationem dictorum Beneficiorum, iuxta doctrinam *Bartoli in leg. final. numer. 21. ad med. vers. quandoque quis venit C. de Edicto Divi Adriani tollendo, Menoch. de adipiscend. rem. 4. n. 581. Argell. de legitimo contradictore quæst. 15. art. 6 num. 203. Verall. dec. 329 num. 2. parte 1. Seraphin. decis. 357. num. 1. Buratt. dec. 225. num. 8. Rota dec. 641. num. 4. part. 4. recent. in Melphien. Cantoriæ 2 Martij 1646. coram Emmentissimo Otthob.* apud eumdem 58. *num. 32. & 33.* tenuit quod Gratia certo modo nondum justificata non potest impedire immissionem, & exequutionem Litterarum Apostolicarum simplici proviso, qui jam iustificavit suam Gratiam. Hæc ibi, ubi allegatur *decis. 700. par. 1. & 542. num 8. et 641. part. 4. recent.* & iterum in *Hydruntina Canonicatus 25. Iunij 1645. coram eodem Emmentissimo Domino, apud eumdem 187. num. 9.* in qua provisus certo modo non fuit habilis ad retardandam exequutionem Litterarum Apostolicarum adversus alium primo loco provisum, qui jam iustificaverat suam Gratiam, ut ibidem videndum est, & magis clarò *Rota in Zamoren. Archidiaconatus 2. Decembris 1647. coram eodem Eminentiss. Principe*, apud ipsum 131. *num. 13. & 14.* Præterea Gratia Melgaresii est in forma dignum, nec ipse est in possessione, & propterea licet huiusmodi Gratia censeatur pura quo ad eius substantiam, tamen respectu exequutionis Gratia est conditionalis, & antequam sit exequutioni demandata prævia iustificatione habilitatis, & idoneitatis Melgaresii nihil potuit in esse, nec suffragari potest ad impediendam immissionem alterius purè, & simpliciter provisi, *clem. prima de concess. præben. & ibi glossa in verbo extet. Rota dec. 160. num. 1. et 2 & dec. 665. num. 4 parte 2. & decis. 539. num. 2 parte 4. tomo 3. & decis. 569. num. 26. part. 5. rec.* ex provisione enim in forma dignum non resultat paritas tituli cum provisione in forma gratiosa, ut firmavit *Rota decis 542. n. 8. & dec. 641. num. 1. & 2. part. 4. rec. & in d. Alarien. Canonicatus coram Celso, part 11. rec.* fuit dictum, quod subrogatio gratiosa in forma dignum non potuit impedire immissionem simplici proviso Apostolico, qui Gratiam iustificaverat. Provisio verò Apostolica obtenta per cessum Antonelli cum gratiosa subrogatione in iuribus illius, qui ex eodem capite vacationis, nempè assequutione incompatibilis pariter à Sede Apostolica provisus fuerat, cum emanaverit in forma dignum quæ solùm continet mandatum de providendo, ante illius iustificationem nullum ius proviso tribuere potuit, *Rota decis. 160. num. 1. & decis. 560. num. 2. part. 2. recent. & decis. 92. num. 13. & seq. part. 6.* & latè firmatum fuit in *Maioricen. Parochialis primo Iulij 1643. coram Reverendissimo Sa-*

143 *lamantino, & in Tridentina Parochialis 5. Decembris 1646. coram R. P. D. meo Cerro.* Hæc ibi. Et quod tunc nec impediatur via exequutiva, sed ea retenta agendum est, & videndum de iuribus opponentis, & contradictoris apertè tenuit *Rota apud Burattum dec. 842.* & ratio videtur clara, quia cum Litteræ Apostolicæ, seu provisio fuit purificata, & iustificata iam incepit iudicium exequutivum, quod retardari non potest per eum, qui talle privilegium nondum habet, titulus enim qui eget iustificatione dicitur dissimilis eius, qui non

eget Iustificatione, & ideo non potest impedire immissionem huic, iuxta decis. Buratt.842. sub num.3. & 542. num.7. & 8. & 461. part.4. recent. sicuti diximus, quod iudicium exequutivum debitum obligationi Camerali, vel instrumento quarantigiato non potest retardari per compositorem, qui producit instrumentum non quarantigiatum, vel non habentem parem obligationem in forma Cameræ: hæc opinio videtur magis certa in subrogato gratiosè, cui non potest impediri immissio per alterum simplicem provisum Apostolicum non habentem gratiosam subrogationem cuius provisio indiget iustificatione, *Rota in Zamoren. Archidiaconatus 28. Iunij 1647. coram Eminentissimo Ottbob.* apud eumdem *decis.122 num.17. & 18.* Hanc verò immissionem Antonii non posse impediri à Christophoro Malgaresio sub prætextu Apostolicæ provisionis DD. dicebant, tum quia de tali Apostolica provisione legitimè non constat, pro ut necessarium est, tum etiam quia cum ipse tacitet habere provisionem Apostolicam non verò subrogationem gratiosam in possessione defuncti non dicitur habere parem titulum, nec ideo impedire potest immissionem Antonii, ut probant adducti per *Reverendissimum Avenionen. de legitimo contradictore dicta quæst.15 art.3. num 34. & seq.* & per *Modern. Roman. de re benef. lib.2. quæst.20. n.218. Mantica dec.71. num 6. Rota in recent. decis.542. num.8. part.4. & dicta decisione 34. num 9 part 5 & in Compostellana Parochialis primi Iulij 1643 coram eodem apud ipsum 354. num.12.13.14 & 15.* Quia DD. animadvertebant, quod licet Christophorus habeat Litteras Apostolicas, & possideat, tamen non dicitur habere parem titulum, & aptum ad impediendam immissionem, & viam exequutivam cum non sit gratiosè subrogatus pro ut est Ioannes, nam provisus Apostolicus contradicens immissioni alterius habentis subrogationem gratiosam nedum adducere debet titulum ex eodem fonte, cuius vigore si ageret posset immissionem obtinere, *Rota dec.711. num.3. part 1. rec.* sed etiam parem titulum & eiusdem speciei, hoc est similem subrogationem Gratiosam, alioquin debet quidem de eius titulo cognosci, sed non ideo impeditur immissio, aut via exequutiva à subrogatione gratiosa proveniens, ut benè declarat *Modern. Rom. de re benef. lib.3. quæst.13. n.75. Rota coram Mant. decis. 71. num.7. coram Penna decis.184. num.5. & decis. 394. num.14 coram Reverendiss. Vrgellen. dec.430 num.10. in Tirasonen. Capellania 13. Martij & 7 Aprilis 1606. §. nec potest, coram S.D.N. in Agrigentina beneficij 30. Martij 1611. in §. neque etiam obstare, coram eodem, in Rattisbonen. Canonicatus coram bon. mem. Pirovano, impress. p.4. recent. dec. 542. numer.7. & 8. confirmata decis. 641. num.1. in eisdem, in Colonien. Canonicatus Sanctæ Vrsulæ coram Vbaldo impress. part.5. recent. decis.34. num.9 & 10. & in Senen. Canonicatus 15. Martij 1624 coram eodem in Civitaten. beneficij 26. Martij 1638 coram Motmanno in Vicen. Parochialis 1. Iulij 1643 in §. tandem non obstat coram R. P. D. mea Bichio, & in d. Zamor. Archidiaconatus 27. Iunij 1647 §. fin. coram me allegata dec. coram Bichio,* est apud ipsum 146. in qua *num.13. & 14.* dictum fuit, quod quando una Gratia est pura, altera verò conditionalis agatur exequutivè, & non sit impedienda immissio habenti puram, quia Gratia conditionalis ante purificationem nihil ponit in esse; & quamvis ut sit consensus legitimus contradictor sufficiat probatio tituli, attamen titulus debet esse purus vel purificatus; sic cum unus titulus est altero pinguior non impeditur via exequutiva. nec retardatur immissio ei qui habet pinguiorem, *Rota apud Peutinger. decis.64. in princ. num.5. & 6.* eadem ratione cum titulus posterior est nullus, quia subreptitius non impedit immissionem, & iudicium exequutivum, & si esset cum possessione conjunctus, *Rota apud Arguell. dec.74.* vel si nullus quia tantum posterior, *Rota decis.281. num.11. part.11. recen.*

145 Ad decisionem verò in *Suesana* Respondetur, quod ibi agebatur de Beneficio de iure patronatus, quod ab utroque contradictore fuit impetratum cum derogatione Iurispatronatus pro medietate cum clausula *consensu de iurepatronatus*, & non solum alter provisus se protestabatur, sed etiam comparroni, & licet unus haberet provisionem in forma dignum attamen utraque provisio indigebat iustificatione respectu iurispatronatus, & sic ibi fuit casus in quo utraque provisio egebat iustificatione, & sic fuit tituli pares, & tunc una et etiam *dec.34. part.10. rec.* in qua ex ipsa lectura apparet, quod tituli erant pares, & in *dec. 515. apud Dunozettum* etiam erat paritas, quia Gratiæ erant iustificatæ: non tamen adest paritas titulorum cum unus Gratiam iustificatam habet, vel non indigentem iustificatione, alter verò habet provisionem seu Gratiam iustificandam.

146 Sed quid dicendum vice versa an Litteræ iustificatæ impediant viam exequutivam habenti provisionem, quæ iustificatione indigeat? videtur dicendum, quod habens Gratiam iustificatam non solum impediat immissionem huic proviso, cuius Gratia indiget iustificatione, sed etiam viam exequutivam, *Rota decis.711. part.1. rec. & 728 part.2.* in qua subrogatus impedivit viam exequutivam simplici proviso, & *336. part.3. rec apud Cocc. decis. 347. apud Buratt. decis.842. & apud Eminentissim. Ottbob.156. num.4. ib.* quo casu Gratia iustificata licet dissimilis speciei dum relevans appareret impedit viam exequutivam, & *154 num.26.* apud eundem, & in *Civitaten. Beneficij 4. Martij 1631. §. verò non obstat, coram Motmanno,* & ratio videtur clara, quia cum provisio iustificatione eget, & iudicium exequutivum non est cæptum, idcò eius causa agenda est iudicio ordinario.

147 Imò reperio in *dicta decisione 728.* quod dicitur iustificata provisio, ut si ex illa provisus legitimus contradictor ad impediendam viam exequutivam ei qui habet Gratiam iustificatam exhibetur processus factus ab Exequutore, ex quo apparet de iustificatione. Verum ei qui habet Gratiam iustificatam non erit retardanda, sed danda immissio, juxta superiùs dicta; sic dixit *Coccinus in d.anno 276.* quod cùm concurrit unus qui habet Gratiam in forma ordinaria, & alius subrogationem gratiosam, tunc qui habet Gratiam in forma ordinaria non sit legitimus contradictor sed sit procedendum ad executionem gratiosæ subrogationis: sed adverte quia videndum est quando sit Gratia in forma ordinaria an indigeat iustificatione.

148 Si verò ambo provisi habuerint Gratiam iustificatam, vel non indigentem iustificatione tunc certum est, quod unus alteri immissionem impedit

dit quia uterque dicitur legitimus contradictor alterius, quia ambo habent parem,& titulum cõſimilem,quod ſuffheit, ut dicatur legitimus contradictor: hoc non ſemel canonizavit Sacra *Rota* & omiſſis ex condicto pluribus ejuſdem Sacræ *Rotæ deciſionibus* ultra allatas optimè in *Aquilana iuriſpatronatus 18.Iunij 1649. coram Meltio nu.15. part.10.recent. ibi dec.327.*ibi: Fortius id procedit cum Joannes Caſſina ultra præſentationem patronorum nititur pari titulo conſimilis proviſionis à Sede Apoſtolica obtentæ, quo caſu dubitari non poteſt quin dici poſſit legitimus contradictor ad impediendam immiſſionem alterius proviſi Apoſtolici,ut per *Bartolum in l.fin.num.21.* ibique alios communiter *C. de Edicto Divi Adriani toll. Menoch.de adipiſcend.remed.4. num.58. Modern. de leg.contrad.quaſt.2.num.143.& num.183. Mohedan.dec.3.ut lite pendente, Rota coram Gregorio XV dec.221.num 3.& in recen.362.num.1.part.3.& deciſ.400.num.14.part.4.tomo 2.& deciſ.34. num.10.part.5. & in Lucana Canonicatus 1, Iulij 1647. coram R. P. D. Meo Rojas, §. ac Petrum Lemmotum.*

149 Dubium verò eſt an exequutivè,vel ordinariè erit agendum: & videtur dicendum,quod ordinariè ſit agendum, quod probatur ex *dec.197. part. 2.recen.* ubi concurrentes duo habentes ſubrogationem gratioſam ſeu habentes titulum ejuſdem ſpeciei, dictum fuit, quod ordinariè erat agendum,& idem apud *Mantic deciſ.71. & apud Ludovиſ.deciſ.46.Mohedan.dict. deciſ.5.ſub numer. 2. verſ.*ſed cum reſtitueretur,& *dec* 13.ibi,& fuit prætenſum ſub *tit.ut lite pend.apud Buratt.842.n.2. & apud Duran.430.num.9 & 10. & in dict.Lucana Manſionariatus apud Marcheſ.in fin.& 39.tom. 2.apud Rubeum,* & clariſſimè dicitur in *Leodienſ. Præpoſituræ part.10.rec.dec.34.* cujus verba ſupra retulimus, in qua firmatum fuit, quod cum adeſt proviſus Apoſtolicus ante immiſſionem alterius proviſi Apoſtolici, & ambo agunt remedio adipiſcendæ agendum ſit ordinariè, & in *Paduana beneficij apud Dunozettum*, cujus verba ſupra retulimus,& tunc doctrina *Argell quaſt.2.art.1 num. 45.* & alibi, ac *Salgadus dict.cap.34. in pluribus numeris præſertim num.99.170.*& alibi.

150 Sed contrarium fortiter urget illa Doctorum ſententia,quæ tenet tunc vigore *lege finali Cod, de Edicto Divi Adriani tollendo,* agi poſſe ordinariè cùm ultra titulum ſimilis ſpeciei, & titulum ab eodem fonte productum concurrit etiam poſſeſſio, ita ut ſolus titulus non poſſit mutare naturam judicij exequutivi, inſuper in multis deciſionibus, ex nuper ſupra adductis cum titulo pari,ſeu ſimilis ſpeciei fuit juncta etiam poſſeſſio,ut videre eſt in *Lucana Manſionariatus,& in deciſ.apud Durandum 430,*& etiam in deciſionibus apud *Otthob*, quibus adde *deciſ.73. num.9.part. 13.recent. & alibi.*Sed in contrarium aliæ Rotæ deciſiones indicant ordinariè agendum cùm concurrunt duæ proviſiones ſimiles, & à fortiori ordinariè erit agendum cum proviſiones Apoſtolicæ ambæ indigent juſtificatione, nam ſi agendum erit ordinariè cùm ſunt juſtificatæ,& uterque proviſus agit poſſeſſorio eo magis cum ſunt juſtificandæ, quia tunc nondum intravit vis judicij exequutivi: Sed tu amice Lector cogita, & perpende quid ſit tenendum, & ſemper dicerem quod ordinariè ſit agendum.

151 Secundus caſus eſt cum non ambo concurrunt ad immiſſionem,ſed unus poſſidet, alter verò immiſſionem petit,& tunc ſi petenti immiſſionem ſe opponat poſſeſſor cum titulo Apoſtolico tenendum eſt, quod hic poſſeſſor cum titulo Apoſtolico Exequutoris tamen facto, quia tunc præſumitur, quod Exequutor immiſerit in poſſeſſionem proviſum Litteris juſtificatis,& quod poſſeſſio ſit ritè, & rectè capta licèt titulus ſit diſſimilis,& diſparis,non ſolum impedit immiſſionem alteri proviſo Apoſtolico, ſed etiam via ordinaria agendum eſt, etiam ſi qui petit immiſſionem habeat ſubrogationem gratioſam; optimè in deciſionibus citatis præſertim in *dict. deciſ. Eminentiſſimi Otthob.154.180.& 185.& apud Buratt.842* latiſſimè *Salg.loco citato*, & alii ſupra citati,præſertim *Amayden dict.cap.5.* qui affert *deciſ in Vercell. Cappellaniæ 14. Martij 1622. coram Vbaldo*,
152 in qua aliæ etiam citantur. Requiritur tamen,ut dictum eſt ſupra, quod poſſeſſio ſit ritè,& rectè capta,ſeu quod Exequutor proceſſerit iuris ordine ſervato, & non nulliter, ut in dictis *deciſionibus apud Eminentiſſimum Otthob. Ludoviſ. deciſ.206 num 6.& 7.Spada conſ.60.num.9.& 55.*

153 Et debet eſſe capta vigore tituli Apoſtolici, nam ſi poſſeſſionem ceperit quis vigore tituli Ordinarij invalidi licet poſtea obtineat titulum Apoſtolicum dum tamen poſſeſſionem cepit vigore primi tituli invalidi ab Ordinario habiti, tunc non poteſt retardari immiſſio alteri proviſo Apoſtolico,quia illa poſſeſſio non fuit capta vigore tituli Apoſtolici de manu Exequutoris, quo caſu præſumitur juſtificata: titulus autem Ordinarij cum ſit nullus non prodeſt, optima eſt deciſio in dicta *Albaren.Canonicatus coram Celſo,part.11.recent, deciſ.28* & titulus debet eſſe validus,& ut in concurſu vigore ejus debuiſſet dari immiſſio, ut ſæpe dictum eſt ſupra, & ultra deciſiones allegatas *Rotam Gadicen. præſtimonij coram Arguell. 2.Decembris 1648. part.10. rec.dec.263 num 9.& 10.*quæ eſt 74. apud ipſum, quam ſupra attulimus, & ſufficiet ſi ſit proviſus à Nuncio Apoſtolico,& poſſideat, nam etiam impedit immiſſionem, *Rotam Abulen.Beneficij 25.Iunij 1657.coram Zarata apud ipſum 116. num. 2.3.& 4.* ubi concluduntur deciſiones.

Hactenus cumulata videntur mihi dicenda in hac materia legitimi contradictoris, quando ſcilicet impediat immiſſionem,& quando judicium mutare poſſit.

154 Notanda tamen ſunt multa, & primò quod quando apponitur in Litteris illa clauſula *amoto quolibet illicito non tamen à nobis*, operatur quod quilibet poſſidens ab alio, quam à Papa proviſus non ſit legitimus Contradictor, *Spada conſ. 40 num.2. tomo 2.* contra tamen proviſos Apoſtolicos poſſidentes nullatenus executivè eſt procedendum, *Rota apud Eminentiſſimum Celſum deciſ.155.num.3.*& ex uberiori via exequutiva etiam ſi Litteræ fuerint malè expeditæ,& ſic non attenditur validitas tituli, *Caval deciſ.38. num.2. & 3 Vbert.de citat.cap.2. num 54. verſ. ad effectum.*
155 Item notandum eſt,quod qui non venit ex ultima vacatione, nempè ultimi poſſeſſoris, non eſt legitimus contradictor, nec impedit immiſſionem proviſo Apoſtolico, *Spada d.conſ 60. numer. 6. tomo 2.*

Pariter notandum eſt quod Capitulum non

est legitimus contradictor ad impediendum exequutionem Litterarum Apostolicarum, omissis multis, *Rota apud Eminentissimum Otthob. in sepè alleg. decis. 58. num. 31.* nisi tamen quando contradictio concerneret qualitatem aliquam requisitam ex statuto authoritate Apostolica coofirmato in proviso, *Rota apud Merl. dec.* 141. *num.* 13. *apud Rub.* 352. *tomo* 2. *& in dicta decis.* 58. *numer.* 31. latissimè *Amayden dict. cap.* 5. *num.* 87. cum multis sequentibus.

Licet autem quis non sit legitimus contradictor ad effectum impediendi immissionem, poterit tamen esse ad effectum justifieationis Gratiæ, Rota *apud Farinac. tomo* 1. *Posth. decis.* 340. & si quis proponat exeeptiones contra provisum Apostolicum oon semper poterit ei impedire immissionem, & possessionem nisi sint probatæ exceptiones, vel in continenti probandæ, R*ota apud Merl. decis.* 447. *& penes Farinac. dec.* 348. *tomo* 1. *Posth.* oam requirentes ul imam indaginem non impedirent, ut communiter admittunt Nostri, *Rota dec.* 215. *n.* 23. *part.* 11. *& alibi.*

Demum notes quod Litteræ Apostolicæ perdunt exequutivum privilegium, & paratam exequutionem, quando per sententiam fuerunt vulneratæ, & pronuntiatum non exequendas, *Rota apud Coccinum decis.* 76. *apud Cavall. decis.* 2. *apud Merl. dec.* 365. *num.* 14. *& dec.* 129. *Rodolfin. part.* 2. *cap.* 8. *num.* 77. *Salgaden de reten. bullar. part.* 2. *cap.* 34. *num.* 43. Sententia autem debet esse justa, & valida ita ut si puretur injusta, & invalida, ut nullo velamine offuscari possit, tune oon annullet viam exequutivam, ut fuit dictum in R*omana pecuniaria* 5. *Julij* 1655. *coram* Bevil. *part.* 12. *recen. decis.* 85.

Item procedit quando sententia cadit super ipsas Litteras, & dixerit illas non esse exequendas, secus autem cum fuerit dictum Litteras oon esse justificatas ob aliquam causam, nam tunc accedẽte justificatione exequuntur erit agendum, *Rota apud Cavall. dec.* 11. *num* 5. *&* 6. *& part.* 10. *rec. decis.* 357. *num.* 28. *Rodolfin. loco cit. num.* 78. sed in secunda instaona, nam tune istis justificatis procedit exequunvè Judex approbationis, R*ota apud Bich. dec.* 388. *num.* 37. *&* 38. *&* 667. *nu.* 3. *apud eundem, & apud Arguelles dec.* 110.

Ultimò tandem in hac materia ootes, & pro complemento, quòd Exequutor non potest procedere ad immissionem provisi Apostolici cum lis est in Curia Episcopali super institutione, nec juvat tune Clausula *litis statum*, nam dicta Clausula præservat à subreptione, noo autem efficit, quod Exequutor procedere possit ad exequutionem, *Rota decis.* 327. *n.* 10. *&* 11. *part.* 11.

CAPUT IX.

Quomodo agere debeat Exequutor cum Litteræ Apostolicæ sibi præsentatæ fuerint subreptitiæ, abrasæ, vel aliqua ratione defectuosæ, & suspectæ: & latè agitur de correctione Litterarum Apostolicarum.

SVMMARIVM.

1 *Exequutor cum conspicit Litteras sibi præsentatas esse mendosas debet eas tradere parti, ut illas Romam mittat, ut corrigantur.*

2 *Non semper est necessaria correctio secundum* Lotterium, *sed remittitur arbitrio Exequutoris.*

3 *Semper mittendæ sunt Litteræ Apostolicæ Romam, ut corrigantur nisi error sit patens, vel levis.*

4 *Exequutor cum conspicit Litteras Apostolicas abrasas non semper debet denegare illis exequutionem.*

5 *Quomodo fiat correctio, latè.*

6 *Revisores quandoque ampliant, quandoque restringunt Gratiam.*

7 *Revisores post Gratiam registratam non possunt neque addere, neque minuere.*

8 *Expeditores practici antequam supplicatio registretur accipiunt copiam supplicationis, & mandant partibus cum suis instructionibus.*

9 *Datarius antequam supplicatio registretur potest eam lacerare, sed post registrum solum potest mutare, vel cancellare, vel retinere, & num.* 10.

11 *Etiamsi supplicatio fuerit in Cancellaria.*

12 *Litteris confectis si error sit manifestus fit etiam correctio per D. Datarium.*

13 *Cum sunt duo impetrantes Gratiam, & unus petat addi, vel minus alter verò non, quid agendum secundum* Amayden, *& num.* 14.

15 *Regens Cancellariæ cum supplicatio ad eum perventa est potest mutare, vel minuere Cancellariæ Regulas.*

16 *Minutæ conscribuntur à Prælatis majoris Residentiæ.*

17 *Ex minutis formantur Litteræ Apostolicæ charactere Gallico.*

18 *Correctio fit per Cancellariam cum error est in Litteris confectis.*

19 *Cum error contigit culpa Abbreviatoris ejus expensis fieri debet correctio.*

20 *Correctio fit in vim Clausularum communium.*

21 *Quandoque fit correctio à D. Regente Cancellariæ in vim facultatum quas habet à Papa.*

22 *Quando fit expeditio per Cameram Summator revidere facit Litteras à suis Officialibus.*

23 *Correctio debet fieri conferendo Litteras cum supplicatione.*

24 *Quid agendum dum Litteræ discordant in supplicatione, num.* 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. *&* 34.

35 *Cum facienda est correctio in Litteris conscriptis fit abrasio in loco ubi talis correctio fieri debet.*

26 *Quando fit correctio per rescriptum reformatorum.*

1 EXEQUUTOR cum Litteras præsentatas coram ipso defectuosas, & minus rectè expeditas conspicit debet illas tradere parti, ut remittat Romam ad finem ut corrigi valeant in Cancellaria, juxta *Regulam Cancellariæ,* 27. hodie *de non judicando juxta formam Cancellariæ, in fine,* ibi: Et si Litteræ ipsæ per præoccupationem, vel aliàs minus benè expeditæ reperiantur, ad illorum quorum interest instantiam ad Apostolicam Cancellariam remitti poterunt, per Officiales quibus hujusmodi tenores, & formas restringere convenit ad formas debitas reducendæ. Quam regulam explicant *Mandos. in d. regula de non judicando, Sarnen. Cochier.* & alij. Istam
2 tamen remissionẽ non semper esse necessariã dicit *Lott. lib.* 3. *c.* 2. *n.* 38. sed remitti arbitrio Judicis, seu Exequutoris, quod probat ex eadem regula, ibi: remitti poterit, quæ verba non important oecessitatem

tem ex latè deductis per *Menoch. de arbitr. lib. 1. quæst. 8. num. 47.* dicit enim *Lotter.* quod licet teneantur judicare secundum Litteras, & cognitio discordiæ ex qua deducitur mala expeditio videatur pertinere ad ipsos expeditores secundum *decis. Veralli 174. num. 1. & 2. part. 2.* attamen id intelligitur de discordia inconciliabili, nam si conciliabilis sit, vel deprehendatur error, non est necessaria remissio, sed salvantur Litteræ, & earum expeditio, & allegat aliam *decisionem Veralli 575. num. 50. per totam eadem part. 2.* quod ante *Lotterum* docuit *Glossator antiquus Alphonsus in Commentario dictæ regulæ de non judicando*, quem affert *Cocchier. in eadem regula numer. 21. & 22.* Idem pondero verbum, hic [ad illorum quorum interest instantiam] nam ex hoc videtur, quod Judex non debet mittere Bullam malè formatam ad Cancellariam corrigendam nisi pars petat, per hunc textum, maximè quia Judex in his, quæ pertinent ad utilitatem privatam non potest regulariter supplere, *l. 3. §. hoc autem Iudicium, ff. de damno infecto*, ubi per *Bart. & DD. in cap. bonæ, 1. de postul. præb. & per Bart. & Bald. l. 5. C. ut quæ desunt Advoc.* sed quia in causa Beneficiali Judex potest supplere ex officio, *cap. olim, de rescriptis*, & *gloss. in dict. cap. bonæ*, sequitur, quod Judex potest facere si vult, sed non astringitur, ideò est bonum in arbitrijs habere judicem favorabilem, ut dicit *glossa in reg. in judiciis de regulis in 6.* hæc *Alphonsus.*

3 Sed tamen quia Bullæ, & Litteræ Apostolicæ in aliqua parte mendosæ de falso facilè redargui possunt, ita consulerem semper per correctionem ad Cancellariam illas mittendas, nisi tamen sit tam patens error qui ex Judicis authoritate suppleri possit dummodo fuerit levis, ut cum defecerit una Littera in nomine.

4 Sicut cum Judex, seu Exequutor viderit Litteras Apostolicas sibi præsentatas esse abrasas non debet se proclivem exhibere in denegando eisdem Litteris debitam exequutionem eas de suspicione redarguendo, nam potest contingere ut hæc abrasio fuerit facta debito modo, ut optimè advertit *Corradus lib. 7. cap. 7. num. 75. vers. nec tamen, in prax. dispen.*

5 Quomodo tamen fiat correctio hoc videndum & declarandum est. Correctio igitur multipliciter contingere potest, & antequam Litteræ expediantur, & postquam fuerint expeditæ, & Plumbatæ, siquidem cum porrigitur supplicatio signanda Sanctissimo de aliqua Gratia supplicatio solet revideri ab Officialibus, & cum aliquid contra stylum, quod non solet concedi, petitur, vel si supplicatio ineptè fuerit concepta, cum nec una syllaba, nec linea una debet frustra poni, sed accuratè concipitur, solet cassari aliquando clausula, quandoque addi, aliquando una demitur juxta materiam, & sic correcta firmanda porrigitur Sanctissimo, quod non irreverentiam, sed fidelitatem arguit, dummodo tamen rasura non appareat, nam ab ista semper abhorruit Sacra Dataria, quamvis fuerit minima, & potius tolerantur in supplicationibus cassaturæ, quam rasura unius Litteræ, & postquam fuerit signata supplicatio iterum revidetur ab Officialibus Datariæ nempe à primo, & secundo Revisore, qui solent esse homines practici, & docti, & diu versati in hac materia.

6 Nam quandoque Revisores ampliant Gratiam, quandoque restringunt non immutando tamen Gratiæ substantiam, quamvis practici Curiales, qui supplicationes formant se conformant cum Datariæ usu, summittendo se voluntati Summi Pontificis, & hoc etiam in gratijs correspectivis, ut sunt Resignationes Beneficiorum, in quibus agitur de amissione juris, & de præjudicio Oratorum qui supplicant cum certa conditione, etiam si fuerit posita clausula, *nec aliàs*, nam quoque Revisores manus apponunt, aptant, & cassant multa antequam supplicatio fuerit registrata, nam post-

7 quam fuerit registrata Officiales Datariæ non possunt aliquid minuere, vel addere, nec manus apponere in supplicatione, nec partes possunt dicere, vel opponere contra restrictivas, vel cassaturas appositas; ideò antequam supplicatio registretur, & solvatur eleemosyna in pœnam, si ex ea

8 solvi debet, datur facultas partibus videndi supplicationem cum suis cassaturis, vel clausulis appositis restrictivis ad finem deliberandi, ac cogitandi an dictæ cassaturæ restrictivæ sibi placeant, nec ne, & si quid addendum, vel minuendum est, quod Gratiæ substantiam non mutet libenter additur, vel minuitur ab ipsis Revisoribus; & cum partes sunt absentes à Curia solet accipi copia supplicationis cum suis cassaturis, vel restrictivis, & mitti partibus an sint contenti Gratia sic restricta, ne postea expeditis Litteris imputetur ipsis sollicitatoribus, & expeditionerijs, quod Gratiam non ad voluntatem ipsarum impetrarunt, & prudentes Curiales, ut mecum non semel practicavit egregius vir Antonius de Flore decus Sollicitatorum, ac vir sanè doctus, & hoc quoque notavimus in *primo capite huius Operis.*

9 Ante igitur registrum Officiales Datariæ præsertim Revisores possunt corrigere, addere, vel minuere supplicationem, quinimò etiam lacerare, & eo magis D. Datarius, quia ante talem actum non est quæsitum jus considerabile parti, ut aliàs notavimus, *Paris lib. 8. quæst. 7. num. 196. Gonzal. gloss. 15. §. 2. num. 33.* ubi *Sarnen. in Reg. de iure quæsito non tollendo, quæst. 20. in fine, Garz. part. 4. cap. 2. num. 16. Amayden lib. 1. cap. 10. num. 2.* sæpè Rota, præsertim apud *Eminentissimum Celsum, 162. num. 12. & 13.* quod procedit sive Gratia sit facta & signata sive per fiat, sive per concessum, ut *Amayden loco cit.* quicquid dixerit *Alphonsus glossator in regul. 31. de signatura per fiat, num. 11.* ubi negat hanc facultatem Domino Datario. Certum est quod antequam Gratia registretur, seu supplicatio super Gratia transit per ignem & aquam, ut dicit *Corradus*, nec nisi fuerit ante excussa registratur, *Lotter. lib. 3. quæst. 2. n. 47.*

10 Postquam autem registrata fuerit Gratia D. Datario solum permissum est supplicationem posse mutare, vel cancellare, & etiam retinere, quod ex notorio stylo constat, immò etiamsi supplicatio sit missa in Cancellariam potest mandari Domino Regenti Cancellariæ, ut dictam supplicationem retineat etiamsi fuerit distributa supplicatio per turnum uni ex Dominis Abbreviatoribus pro conficienda Bulla, ostenditur præceptum de retinendo ne parti tradatur, *Marches. de commiss. tit. de signatura Gratiæ, cap. 2. num. 170. Amayden loco cit. dict. cap. 10. num. 3.* & si parti tradita sit supplicatio post registrum adhuc D. Datarius potest retinere si Litteræ non fuerint confectæ, nam potest mandari, ut retineantur Bullæ in registro, ut error possit corrigi in supplicatione, juxta *decis.*

Verall.

Veralli 239. part. 1. Amayden loco cit. num. 4. si verò
12 Litteræ fuerint expeditæ, si tunc supplicatio continet errorem manifestum & etiam corrigenda est per D. Datarium, *Veral. loco cit.* sic si deest aliquid supplicationi, quod Gratiæ concessæ inest, de jure addi debet, si tamen Gratia non esset corrigenda, nec si aliquid addendum, sed mutanda in parte essentiali, si nulli præjudicium irrogat, quia unus est impetrator, erit arbitrarium D. Datario secundum *Amayden loco cit.* si verò in eadem supplica-
13 tione duo fuerint impetrantes, si unus petat addi, vel minui, alter verò renuat, vel fuerit inscius, & tunc dicit *Amayden*, quod dubium magnam habet difficultatem, & resolvit duos esse casus distinguendos, aut demitur aliquid à supplicatione jam registrata, aut apponitur, si demitur, vel illud, quod demitur erat ex restrictivis Datariæ puta in resignatione in qua ex stylo additur illa clausula, quod infra sex menses expediantur Litteræ super reservatione pensionis alias Gratia sit eo ipso nulla; & tunc Datarius potest delere clausulam illam à registro secundum *Amayden*, quia illa est apposita favore Cancellariæ, non favore provisi: si verò demitur aliquid ex narratis ab impetrantibus si est impertinens demi potest, quia Dataria potest tollere conditionas impertinentes; si tamen non est impertinens, sed concernit qualitatem Gratiæ, & tunc D. Datarius non potest delere, quia Papa concessit Gratiam ex supposito, & ad ipsum spectat Gratiam concedere non ad Datarium, qui tamen solum denegat quando est manifesta contradictio.
14 Si verò addit D. Datarius aliquid supplicationi jam registratæ, si additio vitiat ejus tenorem, & non potest, si partis Narrativam concernat, nam Datarius non potest immutare Narrativam partis, si tamen quod additur aut mutatur non concernat partium Narrativam, sed concessionem Gratiæ, quod exemplo manifestat *Amayden*, qui latè discurrit, & pro utraque parte adducit rationes, & D.D. & tandem *num* 14. resolvit posse D. Datarium mutare registrum, quia factum à Datario censetur factum à Papa, qui supremam habet in Beneficialibus authoritatem. Vide ipsum in hac materia, qui ex professo tractat de stylo Cancellariæ, & prædicti D. Datarij.
15 Cum verò supplicatio registrata est remissa ad Cancellariam pro conficiendis Litteris super ea, tunc quia ut omnibus notum est in Cancellaria adest Dominus Regens, & Abbreviatores Majoris Residentiæ, qui etiam possunt addere, vel minuere Gratiam in supplicationa contentam, & pro & contra mentem Summi Pontificis interpretando, cum ipsis dentur Regulæ Cancellariæ à Papa, & sic Ragulas & instructiones ipsis datas à Papa arbitrantur, ut diximus etiam alias, & cum vident aliquam cassaturam in supplicatione possunt arbitrari, quo modo contigerit, *Corradus libr. 2. cap. 3. in princ. & num. 24 prax. disp. & lib. 7. cap. 7. num. 77. ejusdem praxis.*
16 Ex supplicationibus, ut alias notavimus in *primo cap.* hujus operis, conficiuntur minutæ à Dominis Abbreviatoribus majoris Residentiæ, sive ab eorum Substitutis juxta distributionem factam à D. Regente Cancellariæ in turno, ad cujus minutæ formam conscribitur Bulla, pro qua minuta ultra massam communem debitam Abbreviatorum Collegio pro labore, qui facit dictam minutam recipit grossos quinque, qui tamen dimittuntur impetranti ex massa communi, ut notavit *Amayden cap. 26. num. 5.* quem vide. Abbreviatores autem in dictis minutis conficiendis solent, ut dictum est addere, minuere, vel mutare aliquid juxta suas facultates secundum Regulas Cancellariæ, dummodo Gratia non immutetur, *Lotter. libr. 3. quæst. 1. num. 33. cum sequentibus, Corradus dict. lib. 2. cap. 3. num. 21.*
17 Ex minuta conscribuntur Litteræ, & quæ expediuntur sub Plumbo conscribuntur, ut omnibus notum sit, charactere Gallico absque lineis, & puncto, & conscribuntur dumtaxat à Scriptoribus Apostolicis, quod officium conceditur à Sede Apostolica, vel etiam ab Officialibus minoris Gratiæ, quod etiam Officium conceditur, & nullus præter hos poterit has Litteras conscribere, *Corradus d. lib. 7. cap. 7. n. 78.*
18 Si ergo erratum fuerit in Litteris, seu in Bulla errore in Cancellaria facto, quia Dominus Abbreviator in conficienda minuta aliquid addidit, vel minuit, seu prætermisit, quod non erat in supplicatione, correctio fit per ipsum Cancellariam, & nihil solvitur à parte, quia talis error non debet nocere parti, qui nullum commisit errorem, & tunc fit correctio per illum Prælatum Abbreviatorem cui fuit Bulla distributa judicanda per Regentem, & sic quando fit error Cancellariæ nihil est solvendum, sed expensis Abbreviatoris, qui minutam fecit error est emendandus, *Cocher. reg. 26. de non judicando sub n. 40. Amayden libr. 1. cap. 10. n. 2. & 3. Corradus lib. 2. cap. 3. n. 23.*
19 Imò ut notavit *Corradus* Martinus Papa V. in Constitutione, quæ incipit. In Apostolica, mandavit quod si Abbreviatoris culpa Litteræ quarũ fecit minutas pro quibus Salarium recepit, fuerint rescribendæ, illius expensis rescribendæ sint & reperit quoad Scriptores Apostolicos à quibus nec minimum recipi posse mandavit, etiam sponte oblatum, & pœnas apposuit ut videre est in dicta Constitutione.
20 Corrigitur etiam Bulla in vim clausularum communium; habent enim facultatem Officiales Cancellariæ clausulas extendere, ratione cujus facultatis quod expressum non est seu omissum possunt extendere, & aliquid mutare dummodo gratia non fiat major, vel difficilior, sed dumtaxat par, vel minor, *Amayden loco cit. dict. cap. 10. num. 5.* Sic possunt extendere clausulas executivas, & consuetas pro faciliori dilucidatione Gratiæ, non autem eas, quæ immutant illius substantiam novamque inducunt dispositionem, *Marescottus var. lib. 2. cap. 71. num. 10. Rota decis. 730. numer. 5. part. 2. recent. & Rota in Sipontina, seu nullitus Archipresbyteratus coram Meltio de anno 1646. vers. & licet in fine* in qua fuit dictum, quod qualitas registrata non potuit immutari per Cancellariam.
21 Quandoque etiam fit correctio per Dominum Regentem Cancellariæ in vim facultatum quas ipse habet à Papa, ut si v.g. esset erratum in aliqua Littera nominis impetrantis, sive Oratoris, vel si erratum esset in dispensatione Matrimoniali, & pro affinitate fuerit expressum consanguinitatis impedimentum, vel si fuerit erratum in loco, vel in nomina Beneficij, vel quid simile, tunc etiam potest corrigere Dominus Regens ex vi facultatum quas habet, dummodo correctio non sit in substantialibus, nec immutet statum rei, *Cocher.*

loco

loco cit. Amayden loco cit. num. 4. & tunc Dominus Regens in capite superiori Litterarum dicit; Corrigatur in Registro prout jacet, N. Regens. In inferiori verò parte ac in plica versus dexteram partem dicitur; Correcta per me N. Registri Magistrum; ut praxis ipsa testatur, & sæpè evenire in dispensationibus Matrimonialibus dicit *Corrad.*

22 Et licet quando fit expeditio per Cameram pro personis qualificatis Litteræ non transeunt per manus Abbreviatorum qui possint errores corrigere, attamen tunc Summator à suis Officialibus facit revidere Bullas, & errores corrigere, ut notavit *Corradus d. lib. 2. cap. 3. n. 3.*

23 Semper autem quando fit correctio debet fieri comprobando Litteras expeditas cum supplicatione, *Cochier in dict. reg.* de jure quæsito non tollendo in fine ibi: quod non ante fiet nisi producto reassumpto, nam ad supplicationem recurrendū est uti ad matricem, quod credo aliàs à me dictum fuisse, sicuti de minuta Notariorum tradunt communiter Civilistæ: ad supplicationem igitur recurrendum est, *Ludovis. decis.* 108. *n.* 11. ubi latè *Oliverius, Eminentissimus Ottbob. decis.* 1. *&* 165. *num.* 5. *Eminentissimus Celsus dec.* 301. *sub num.* 7. *& dec.* 76. *num.* 11. ubi aliæ allegantur, *Rota in Sipontina, seu nullius Archipresbyteratus coram Verospio* 25. *Iunii* 1646. *Lotter lib.* 3. *quæst.* 2. *à num.* 42. *cum sequentibus*, latè etiam doctus *Fagnan. in cap. licet de crimine falsi, cap. veniens de transact. nu.* 18.

24 Sed quid dicendum cùm in comprobatione Litterarum cum supplicatione reperiatur diversitas inter easdem, an potiùs Supplicatio sit attendenda, & corrigendæ sint Litteræ juxta supplicationem, an verò Litteræ prævaleant, & sint attendendæ, & secundùm eas judicandum, & exequendum? quæstio sanè intricata, quandoquidem Rota apud *Cæsarem de Grassis dec. pr. sub tit. de probat. apud Bellam. dec.* 643. *& in Coloniens. Canonicatus Sanctæ Vrsulæ* 26. *Apr.* 1627. *coram Vbaldo, Mandos. reg.* 27. *quæst.* 13. *num.* 4. & alij tenuerunt quod Litteræ sint attendendæ, quia præsumuntur expeditæ secundum facultates, quas habent Officiales in Cancellaria.

25 Contrariam verò sententiam quod in casu discordantiæ, & inconciliabilitatis sit attendenda supplicatio tenuit etiam *Rota apud Ludovis. decis.* 108. *&* 605. *num.* 5. *part.* 2. *recent. &* 730. *num.* 1. *&* 405. *num.* 4. *eadem part.* 2. *recen. & apud Cavalier.* 255. *numer.* 8. *& in Toletana Parochialis* 10 Maij 1596. *coram Cardinali Arigonio*, ubi assignatur ratio, quod Expeditores non possunt partibus præjudicare, *Fagnanus in cap. licet de crimine falsi, numer.* 21.

26 *Oliverius Beltram. ad Ludovis. dicta decis.* 108. *num.* 16. dicit quod ad effectum subreptionis supplicatio est attendenda non autem Litteræ, & allegat *Rota decis.* ad effectum verò justificationis an sit attendenda supplicatio, vel Litteræ, dicit Oliverius quod Rota variavit, nam aliquando tenuit contrarium, quia Supplicatio & Litteræ attendendæ, & pro utraque parte affert *Rota decis.* ut ibi videre est: ipse tamen *Beltram.* tales decisiones ad concordiam reducit; quod aut narrativa est in supplicatione & non in Litteris, & isto casu dicit quod verum est quod Litteræ sint attendendæ, & non supplicatio, & allegat decisum *Rota apud Seraph.* 1446. *num.* 3. *in fin.* & tunc nec narrativa eget justificatione; aut verò legitur in Litteris & non in supplicatione, quia narrativa fuit addita per Officiales, & tunc attendendam esse supplicationem, & non Litteras, quia Officiales Cancellariæ non possunt aliquid addendo in Litteris præjudicare impetrantibus, juxta decisum *Rota* 465. *num.* 4. *part.* 2. *in recentioribus.*

27 Sed *Amayden, lib.* 1. *cap.* 32. *sub num.* 75. *vers. sed neque*, dicit quod hæc distinctio non satisfacit, quia primum illius membrum est maximè controversum, scilicet quod possit aliquid omitti in Litteris quod est in supplicatione, & hoc non fit nisi id quod omittitur fiat ad instantiam partis, & est minor Gratia, & frustra tunc disputatur quæstio, quia nullus est qui hanc discrepantiam opponat, non impetrans, quia ad ejus instantiam omissum; non adversarius, quia minuit Gratiam: quoad verò secundum membrum distinctionis quando aliquid legitur superadditum in litteris ab Officialibus quod non est in supplicatione, indiget interpretatione secundum Amayden, nam Officiales extendunt Clausulas juxta suas facultates, & stylum Cancellariæ, prout sunt *Amoto, Vocatis, Contradictores*, quæ procul dubio non continentur in supplicatione, & tunc nullum est dubium, quod tamen procedit in casu quo discordant Litteræ à supplicatione.

28 Aliam etiam distinctionem adhibuit *Oliver. ad dec.* 540. *Ludovis.* nempe quod quando non agitur ad effectum canonizationis tunc sola supplicatio sufficit juxta *Consil. Gabr.* 190. *numer.* 13. *decis. Seraph.* 138. *num.* 4. *&* 775. *num* 13. *&* 407. *&* 530. *part.* 2. *recen.* & ad effectum simplicis absolutoriæ sufficiat sola supplicatio, secus autem ad effectum adjudicationis, & citat *Paris. lib.* 6. *quæst.* 5. *n.* 66. *in fine, &* 67. *de resignatione beneficii, Garz. part.* 4. *cap.* 5. *num.* 23. *&* 24. Corrige tamen allegationem *Garz. in cap.* 2. qui allegat multas *Rota dec.* & Doctores, & ita etiam *Corradus in prax. benef. cap.* 2. *num.* 36. *libr.* 2.

29 Hanc etiam concordiam nec admittit Amayden, quia non videtur influere in nostram quæstionem, sed ad aliam, nempè sufficere solam quæstionem quo ad absolutoriam, non autem ad adjudicatoriam cum requirantur Litteræ: dicit Amayden quod nostræ difficultati satisfit per *Rotam, coram Caval.* 185. *num.* 2. cum distinctione videlicet. Vel ea diversitas non immutat substantiam Gratiæ, & attenduntur Litteræ, quia præsumptio stat pro Officialibus quod Litteras expediverint rectè juxta suas facultates; vel diversitas concernit substantiam Gratiæ, & tunc attenditur supplicatio quia Officiales non potuerunt præjudicare Gratiæ concessæ per Papam, ut in decisionibus allegatis per *Oliver. decis.* 108. *num.* 16. Et hoc casu, dicit Amayden, quia Judex habet ligatas manus, quod non possit judicare nisi juxta formam supplicationis; si ei exhibeatur supplicatio continens diversitatem in substantia, non poterit judicare juxta formam supplicationis quia obstat regula de non judicando, sed debet supersedere donec Litteræ corrigantur: sed videtur iniquum, quod Judex sive Exequutor agnoscens discordantiam erroneam in Litteris non possit judicare, vel exequi juxta formam supplicationis, quia regula de non judicando est merè bursalis, & nihil aliud vult quam ut Litteræ expediantur in casu etiam discordantiæ inter supplicationem & Litteras, & supponitur Litteras esse expeditas: hæc *Amayden.*

Certum

30 Certum est, quod cùm Litteræ aliquid continent plus quam supplicatio non potest dici discordantia, quia id quod est prætermissum in supplicatione potest impleri in Litteris in Cancellaria ab Officialibus, *Gratianus cap. 548. num. 31. & 32. Rota in Sipontina seu nullius Archipresbyteratus 25. 1646. coram Veroſpio*, & optimè dixit *Amayd.* quod in hoc non cadit dubium.

31 In casu verò discordantiæ diversificatis seu contrarietatis, quando agitur de substantialibus semper præferenda est supplicatio eique credendum, *Verall. decis. 75. part. 1. Caval. loco cit. & alibi 255. vel 253. Rota part. 2. recen. decis. 270. in princ. & in Tertulen. pens.* penes *Marches. fol.* 460. apud *Eminentissimum Otthob. dec. 165. num. 6.* & apud *Durand. dec. 265. num. 11. & 12. & dec. 306. num. 1.* & *in dicta Sipontina seu nullius Archipresbyteratus coram Meltio in principio*, quia Litteræ conficiuntur ad formam supplicationis ut ponderavit Rota *apud dict. Eminentissimum Otthob.* & ideò intelligendæ juxta formam supplicationis; & moredicus sustinuit hanc partem, *Lotter. lib. 2. quæst. 21. à num. 42. cum sequentibus*, qui etiam dixit quod si Litteræ restringant Gratiam puta ex concessione alicujus vocis adjectæ in corpore supplicationis, cui nihilominus admissa in clausulis generalibus adhuc prævaleret supplicationis virtus.

32 Igitur cum adest discordantia inter Litteras, & supplicationem, Litteræ sunt corrigendæ juxta supplicationem, juxta *dec. Rota penes Achillem de Graff. dec. 281. aliàs 18. de concessione preb.* ubi dicitur quod in casu quo discordent Litteræ à supplicatione, Litteras vel esse corrigendas, vel de novo expediendas, & ita *Marchesan. part. 1. de commiss. appell. in causis pensionum. §. 1. fol. 490. nu. 29. Fagnan. in cap. licet. de Crimine falsi, n. 21. & 22.*

33 Quid autem servandum sit cum discordant Litteræ resignationum à mandatis? dicendum est suo loco.

34 Si verò Litteræ expediuntur per Breve annulo Piscatoris tunc conficitur minuta cui subscribit ipsemet Pontifex, & hæc minuta subscripta vim habet supplicationis signatæ, & dicitur matrix, à qua si discordat Breve corrigitur secundum dictam minutam, ut notat *Amayden lib. 1. cap. 28. à num. 8. cum sequentibus.*

35 Cum autem fieri debet correctio in Litteris jam conscriptis fit abrasio in loco ubi fieri debet talis correctio, quæ non requirit de necessitate ut fiat ab illo qui Litteras conscripsit, sed potest fieri ab alio ejusdem Collegij, imò dicit *Corrad. lib. 7. ca. 7. n. 78.* quod potest fieri ab omni qui sciat efformare Gallicum characterem, quod adhuc ti dicit in Cancellaria absque contradictione. Sic admonet Exequutorem non debere mirari si videt in Litteris aliqua diversa manu, vel diverso forsan atramento immutata sive aptata, id enim permitti in Cancellaria ob ingentem negotiorum numerum: & addit quod quandoquidem in Litteris Beneficialibus accidit quod tertia ferè pars Bullæ abraditur, & immutatur, & quod si fortè quod deletū est per integram verborum quantitatem æquè suppleri, ut utar proprijs verbis *Corradi*, minimè posse eveniat tunc ne lineam sive illius partem vacuam remanere contingat, totum id quod deest supplebit Scriptor sive alius per quædam connexa signa, quæ catenam vocant similitudinem quamdam habentem cum ipsis gallicis characteribus nihil tamen continentibus: hæc *Corradus* satis practicus vir, & olim amicus.

36 Demum quandoque fit correctio per reformationem sive per rescriptum reformatorium per porrectionem novæ supplicationis, de quo jam diximus, sive per rescriptum, seu Gratiam Cui prius, quæ rescripta parum inter se differunt; nam Gratia *cui prius* non est aliud quam etiam quædam reformatio, & in alio non differt, quam quod in illa non utitur data in parte signaturæ, nec cum præinsertione in parte Signaturæ, separatim, prout fit in reformatione, sed in hac Gratia, seu rescripto *cui prius* qualitas omissa in prima apponitur in corpore, & in calce supplicationis apponitur Cui prius. Adverte ad datam, quod importat ut Præfectus datarum det datam eamdem huic supplicationi quam dedit priori cujus apud ipsum tempus sit copia, hæc enim Gratia cui prius, nihil aliud est, quam secunda Gratia circa idem quod prius fuit concessum cum aliquali majori expressione, quæ non fuit facta in prima Supplicatione, seu Gratia signata, & sic conveniunt cum Gratia reformationis, & differētia in illo consistit, quod hæc Gratia, cui prius, datur, & conceditur quando defectus omissus fuit levis, quod totum est in arbitrio Officialis, ut benè observavit *Amayden lib. 1. c. 1. in princ.* qui latius: quando ergo fit concessio per Gratiam, cui prius, Officiales Cancellariæ non possunt denegare concessionem, *Amayd. d. c. 19. n. 6.*

CAPUT X.

Quamdiu durat potestas Exequutoris, & an possit Exequutor subdelegare?

SVMMARIVM.

1 *Potestas Exequutoris ad faciendum actum sibi commissum nullo temporis spatio præscribitur.*

2 *Exequutor datus in Litteris expeditis in forma dignum novissima infra mensem debet exequi Litteras.*

3 *Exequutor Litterarum cum evaditur Index per contradictoris existentiam tunc esse locum cap. quærenti de off. delegat. secundum Amayden, licet contrarium alij num. 4. & 5.*

6 *Rescripta regulanda sunt juxta ea quæ continent principaliter.*

7 *Cum Papa revalidat Gratias factas à Prædecessore tunc intra annum debet exequi secundum multos numer. 7. contrarium verius, num. 8.*

9 *Refutatur explicatio* Amayden.

10 *Exequutio Litterarum Apostolicarum præscribitur spatio triginta annorum.*

11 *Potestas Exequutoris illico expirat postquam induxit in possessionem provisum secundum multos, num. 12. 13. 14. & 15.*

16 *Non expirare jurisdictionem Exequutoris nisi anno expleto post exequutionem tenent alij, n. 17.*

18 *Potestas Exequutoris tamdiu durat quamdiu Gratia, super qua fuit data, exequuta fuerit, num. 19.*

20 *Cum legitimus contradictor comparet post exequutionem debet adiri Index Ordinarius obidē.*

21 *Potestas Exequutoris expirat data possessione.*

22 Cum *in Litteris adest clausula*, & de fructibus factis correspondēdi, *tunc non expirat potestas Exequutoris, nisi fructibus perceptis.*

23 Cum

23 *Cum illico post acceptam possessionem molestatur provisus durat Exequutoris potestas.*
24 *Iudex Delegatus postquam sententiavit sive benè sive malè non potest denuo iudicare.*
25 *Si malè iudicavit per errorem facti poterit iterum sententiare secundum multos, num. 26. contra num. 27. & 28.*
Adducitur opinio Scaccia.
29 *Si delegatus non servavit formam mandati potest denuo cognoscere.*
30 *Exequutor in extraiudicialibus potest iterum sententiare, & iudicare si semel malè iudicaverit, secundum* Rodolfinum.
31 *Proponitur sententia Authoris in hac quæstione, num. 32. & 33.*
34 *Si Exequutor omiserit aliquid potest supplere.*
35 *Delegatus regulariter non potest subdelegare nisi Principis sit Delegatus.*
36 *Exequutor Litterarum Apostolicarum cum sit Delegatus à Principe potest subdelegare, ibidem contrarium.*
37 *Exequutor mixtus potest subdelegare ea in quibus non consistit principalis iurisdictio sibi delegata num. 38.*
39 *Sic cum merus evaditur mixtus.*
40 *Clausula* conscientiam tuam oneramus *non impedit subdelegationem.*
41 *Exequutor datus in Litteris in forma dignum potest aliis committere examen faciendum per examinatores.*
42 *Exequutor potest aliis committere possessionem dandam proviso.*
43 *Semper Exequutor potest subdelegare etiam principalem iurisdictionem sibi commissam secundum Rotam.*

IN quantum ad primam partem quæsiti advertendum est quod quæsitum potest habere duplicem sensum, nempe quamdiu durat potestas Exequutoria ad inducendum provisum, vel ad dispensandum, seu intra quantum temporis spatium debeat Litteras exequi? Vel in altero sensu potest accipi quæsitum, quamdiu durat post exequutionem jam factam? In quantum ad primum sensum dicendum est potestatem Exequu-
1 toris ad exequendas Litteras Apostolicas Gratias continentes nullo esse temporis spatio circumscriptam seu limitatam, quia cum Gratia sit perennis Exequutoris potestas, quæ necessariò datur ad Gratiam, talis quoque debet esse, ne Gratia principalis reddatur elusoria per ejus accessorium, ad textum in *cap. si super Gratia de offic. deleg. in 6. Amayden lib. 1. cap. 5. num. 42. cum seqq. Maiolo. in praxi habendi concursum reg. 5 dub. 12. num. 1. & 2.* & eo magis cum Gratia est facta.

Hoc enim non procedit in provisionibus Be-
2 neficialibus expeditis in forma dignum novissima in quibus limitatur tempus à Papa Exequutori, ut debeat exequi infra triginta dies, cum enim limitatum tempus sit à Papa expressè, & ad dictum tempus restricta potestas Exequutoris haud dubitandum est: in expeditionibus verò in forma dignum antiqua certum est quod non est tempus determinatum, ut observat *Amayden loco citato.*

3 Difficultas potest esse cum exequutioni Litterarum Apostolicarum injungitur potestas contentiosa, quia offert se legitimus contradictor, quamdiu tunc durat potestas Exequutoris? ratio dubitandi oritur ex textu in *cap. quærentis de Officio de-*
4 *legati*, in quo textu definitur quod in rescriptis continentibus materiam justitiæ potestas Exequutoris, seu Delegati circumscribitur anno, ne litea immortales reddantur. *Garz. de benef. par. 6. cap. 2. num. 147.* tenet quod hæc potestas durat ultra annum, etiam data sententia contra intrusum, seu contradictorem, quia hæc potestas est accessoria ad Gratiam: textus verò in *cap. quærentis* loquitur de Delegatu principaliter dato ad causam, & diversa est ratio in Exequutore Gratiæ, cujus pote-
5 stas tanquam accessoria debet durare sicut ipsa Gratia. At contrarium videtur expressè tenere *Amayden num. 45.* ubi ducet quod quando judicium contradictorium annexum habet potestatem Exequutoris durare debet per annum, & esse locum *dict. cap. & regul. 4. alias 12. Cancellariæ.*

Sed ni fallor alias notavimus quod rescripta Gratiam continentia, si per accidens justitiam contineant regulanda esse uti regulantur rescripta Gratiæ, non attendendum quod per accidens
6 contineant; sicuti vice versa si principaliter rescripta fuit concessa ad justitiæ materiam licet per accidens Gratiam contineant, regulanda sicuti rescripta justitiæ, nam semper attenditur ad quid primo, & principaliter sint concessa, & ordinata, juxta doctrinam *Abbatis in cap. ad audientiam num. 14. Sanchez de matrimon. libro 8. disp. 28. num. 6. Merolla tit. 4. disp. 4. cap. 6. numer. 34.* igitur si ad Gratiam habendam talem fit datus Exequutor licet ratione possessionis alterius, seu alicujus intrusi Exequutor evadat Judex cum contentione, hoc tamen per accidens evenit; ideò potestas Exequutoris metienda est à Gratia, & non à justitia.

Multi Doctores dicunt quod quando Papa concessit Litteras sive Gratiæ, sive justitiæ, quæ ipso vivente non fuerint præsentatæ coram Exe-
7 quutoribus, cum Papa successor eas revalidat debeant tunc illas exequi infra annum, per *reg. 12. Cancellariæ*, quam communiter revalidatoriam appellant: multi verò dicunt, quod illa regula licet faciat mentionem de Litteris Gratiæ debeat tamen intelligi de iis, quæ habent litem, & controversiam annexam, utpote quia agendum sit contra intrusum, & in exequutione sit adhibenda juris indagatio, ita *Amayden cap. 5. num. 43 vers. non obstat secundo regul. 10. Cancellariæ.*

8 Attamen ego censeo quod in illa regula nullum præfigitur tempus Exequutoribus ad exequendum dictas Litteras concessas à prædecessore, quas quilibet Pontifex revalidat, sed tantùm in ea revalidantur Litteræ tam mixtæ Gratiæ, quam justitiæ, quæ infra annum ante diem obitus prædecessoris Pontificis fuerunt concessæ: unde annus non præfigitur Exequutoribus, sed tantum respicit, & cadit super tempus concessionis Litterarum, ut omnes tam justitiæ, quam Gratiæ Litteræ, quæ infra annum proximum fuerunt concessæ à prædecessore, istæ tantum revalidantur, non autem quæ prius, & ante dictum tempus fuerint concessæ: sic annus est terminus intra quem Litteræ fuerunt concessæ, non autem præfigitur uti
9 terminus ad exequendum. Nec placet explicatio *Amayden*, ut dicta regula quatenus facit mentionem de Litteris Gratiæ intelligatur de iis, quæ habent litem, & controversiam

annexam, nam cum sit revalidatoria Litte-
rarum revalidat omnes Litteras sive conti-
nentes Gratiam, sive justitiam, & patet ad
Litteram in dicta reg. cujus verba satis sunt clara,
sicuti per aliam reg. 10. Cancellariæ revalidantur
omnes Gratiæ concessæ per prædecessorem suum,
vel per alium immediatè Pontificem prædecesso-
rem, super quibus Litteræ non fuerunt confectæ,
dummodo Litteræ expediantur infra sex menses,
quæ dicitur regula Rationi congruit, ut aliàs no-
tavimus.

10 Exequutio tamen Litterarum Apostolicarum
præscribitur spatio triginta annorum, *Rota recent. part. 1. decis. 689. num. 5. Lotter. lib. 2. quæst. 54. nu. 110. Amayden loco cit. sub num. 45.*

In quantum verò ad alteram partem seu ad al-
terum sensum quæsiti, quamdiu durat potestas
Exequutoris postquam induxit provisum in pos-
11 sessionem ut ipsum inductum defendat, & manu-
teneat juxta clausulam in Litteris provisionalibus
semper apponi solitam? *Io. Andreas in cap. prædi-
lorum de præb. num.* 13. tenuit expirare jurisdictio-
nem, & potestatem Exequutoris illico ac provi-
sus assequutus fuerit possessionem pacificam be-
neficij: hanc sententiam tenent multi recentiores
Doctores, præsertim *Paris. p. 6. cap. 2. nu. 154. Sal-
gad. de retent. Bull. 2. par. cap. 18. n. 21. & 22. Mascob
in praxi habendi concurs. req. 5. anb. 12. num. 5.* &
fuit etiam opinio *Staphil. de Litteris Gratiæ tit. de
vi & effect. clausul. 3. significatio clausula inducen-
tis, num. 3.*

12 Hæc sententia fundatur in illo principio quod
Judex Delegatus post pronunciatum functus est
officio suo, ac ejus jurisdictio expiravit, ut in *cap.
in Litteris* cum cæteris concordantibus extra *de
Officio Delegati, l. Iudex posteaquam ff. de re judi-
cata, latè Bellon. de jurisd. mandat. cap. 10. quæst. 8.
num. 54.* Exequutor enim est velut Judex Dele-
gatus, nec in alio differt à Judice, quam quod Ju-
dex principaliter datur ad causam, secundariò ad
13 sententiam exequendam; Exequutor verò princi-
paliter datur super exequutione, secundariò verò
potest cognoscere, & partes Judicis assumere, ut
magistraliter *Abbas in cap. pastoralis, §. quia verò
num. 3. de Officio delegati.* Igitur cum Exequutoris
potestas desinat postquam provisus est in posses-
sionem immissus, jam per talem actum functus
est Officio suo, nec habet aliud quid faciat, & ces-
sat finis ob quem datus fuit, ideo statim eius juris-
dictio expirabit ita ut si alius comparcat, adiri
debeat Judex Ordinarius via ordinaria, coram
quo erit immissus conveniendus, *Cassad. decis. 1
num. sub tit. de rest. spoliat. Caval. decis. 347. num. 1
& 2. Flores de Mena variarum lib. 1. quæst. 4. n. 2.
Ricc. in praxi res. 299. Salgad. d. par. 2. cap. 18. a n.
29. cum sequentibus.*

At isti Doctores intelligunt illam clausulam
14 *defendas inductum*, ut non operetur effectum su-
um præservando jurisdictionem Exequutoris
postquam immissus fuit pacificè in possessionem,
ne ordinariæ jurisdictioni derogetur, nam per ta-
lem immissionem illico illa expiravit; ita etiam
docent *Marches. part. 1. fol 939. num. 377. Campa-
nel. in divers. iuris Canonici rub 11. cap. 12 nu. 283.
Flores de Mena loco cit. quæst. 12 num. 10. & Sal-
gad. d. cap. 18. num. 34.* qui id temperat, nisi in con-
15 tinenti provisus immissus in possessionem turba-
retur ac molestaretur, nam tunc non expirare ju-
risdictionem Exequutoris, ac idem *de regia pot. par.
4. c. 14. nu. 177. cum seqq.* licet ibi loquatur in alijs
materijs, quia non videtur pacificam possessio-
nem adeptus qui vel statim dimisit, vel in ea illico
turbatur, ad textum in *l. non videtur ff. de acquir.
possess.* nec dicitur factum quod non durat, vel pa-
rum duravit, & facit *textus in l. qui non solvit ff. de
solut.* quod latè extendit *Salgad. de regia pot. d. cap.
14. à num. 228.*

16 Sed jurisdictionem Exequutoris non finiri nisi
expleto anno post immissionem docent alij, præ-
sertim *Felin in c. quærenti de off. delegati, Marches.
de commis. appell. ab Exequutore brevium, & Lit-
terarum Apostolicarum par. 1. §. 2. nu. 102. fol 909.
Amayd. d. c. 5. sub n. 45.* qui dicit deceptum fuisse
Io. Andream in d. cap. quærenti dum putavit, &
credidit posse eum esse pacificum possessorem in-
tra anni circulum cum ad inducendam pacificam
possessionem requiratur quod sit annalis posses-
sor, ex doctrina *Felin. in c. nostra de rescriptis, Mas-
card. cons. 183. num. 4. & Vitalin. in clem. si une de
præb. nu. 63.* dicentis quod quamdiu durat annus
censeatur possessio in limine, ac proinde quod
quando lis intra annum movetur, non censeatur
possessio pacifica eum annus integer censeatur li-
mes possessionis captæ, nec dicitur cepisse pacifi-
17 cè possessionem qui in limina fuerit turbatus; alle-
gat etiam ad hoc *Glossam in cap. commissa in verb.
pacificam, de elect. in 6. Paris. de resig. lib. 3. q. 1. n. 130*
& hanc opinionem sequi *Rotam in Placentina
Præceptoria 18. Decembris 1626. coram Pirovano,*
quam ibi ad verbum affert.

Quid enim tenendum est in hac materia? ad-
vertendum est quod cum Exequutor datur acces-
18 sorè ad gratiam tamdiu durat eius potestas quam-
diu Gratia fuerit exequutioni demandata, nam per
exequutionem dicitur Gratia consumpta, ut o-
mnes advertunt: sic Exequutor accipit suum esse
à Gratia, ut in puncto ex *Gigante de pens. qu. 91.
Tond. in eod. tract. q. 49. n. 23.* quando verò Gratia
fuit jam exequuta, quia in possessionem fuit im-
missus provisus, quia Gratia jam habuit suum ef-
fectum, Exequutoris potestas statim finita cense-
tur, quia jam per talem possessionem adimplevit
suum officium ad quod fuit datus à Papa, & eius
jurisdictio omnino cessavit ac illico expiravit, jux-
ta *text. in c. in Litteris de Off. deleg. & in c. quærenti
eod. tit.* conceditur annus delegato ut possit exe-
quutioni demandare sententiam suam; ideò donec
sententia exequutioni demandetur, eius jurisdi-
ctio non expirat, quia non est totaliter functus suo
Officio, at cum Litteræ Apostolicæ exequutioni
demandatæ fuerint per missionem in possessionē
provisi jam est facta exequutio, nec aliquid aliud
desideratur, nec aliquid aliud agendum est; ergo
statim tunc, Exequutoris potestas expirat, quia per
illum actum suum adimplevit officium, & Litteræ
in quibus datus fuit Exequutor jam sortitæ sunt
plenariè suum effectum, & finis ob quem datus
fuit jam deficit per actus consumationem sive ad-
implementum, & probatur expressè hæc sententia
ex *c. Litteris de Off. deleg.* ubi dicitur quod ex quo
Judex Delegatus per se, vel per alium sententiam
exequutioni mandavit vel mandari præcepit, eius
authoritas, & jurisdictio cessat quia semel est suo
Officio functus.

Evidentia ex certa demonstratione hæc doctri-
na clarior apparebit; nam aut tempora exequu-

co

tionis Litterarum adest alius possessor, & citari debet, vel comparet legitimus contradictor ante
9 immissionem realem, & cum eo proceditur, vel ordinariè vel exequutivè assumendo Exequutor partes Judicis, & debet sententiare ad favorem unius, & quidem si illa pars, quæ succumbit acquiescit sententiæ Exequutoris, & pariter sententiam in judicatum transire jam negotium remanet terminatum, nec opus est amplius Exequutoris jurisdictione, quæ etiam tunc finitur: aut verò pars non acquiescit sed appellat, & certum est quod per appellationem ejus jurisdictio suspenditur nec amplius potest se intromittere.

Aut verò nullus fuerit possessor nec legitimus contradictor, vel si fuerit legitimus contradi-
20 ctor, non comparet ante realem immissionem, nec titulum producit, sed post immissionem realem, & tunc quidem adiri debet Judex Ordinarius, & ordinariè agi debet nec admittitur coram Exequutore, quia debuit comparere re integra, nam tunc est nova actio, & novum Judiciũ, *Salgadus de ret. bullar. par. 1. cap. 10. n. 44. & par. 2. d. cap. 18. & part. 2. cap. 34. n. 102.*

21 Igitur dicendum erit quod data possessione proviso Apostolico Exequutoris potestatem per talem actum expirare, ut in terminis *Rota decis. 1. num. 7. part. 7. recent. Tondutus de pens. dict. cap. 49. num. 25.*

22 Existimat tamen *Tond.* quod quando in Litteris adest illa clausula, defendat inductum, & faciat de fructibus responderi, quod tunc non expirat potestas Exequutoris nisi perceptis fructibus, quibus perceptis expirat, ellegat *Garz. d. cap. 2. num. 149. & 154.*

Benè verum est quod si illico post acceptam possessionem provisus molestetur in eadem possessione tunc non censeri extinctam jurisdictio-
23 nem Exequutoris sed durare, ut admittit etiam *Salgad. d. c. 18. n. 23. ni fallor, & de regia potestate parte 4. cap. 14. num. 217. cum sequentibus*, quod tamen non erit extendendum cum in possessione provisus stetit per annum, sed cum statim in continenti in possessione turbatur, etsi aliquando pacificè possederit licet per brevis temporis spatium, Exequutoris potestas expirat, ut dicit *Salgadus in dict. cap. 18.* Et ita ego intelligo illam clausulam *defendas inductum*, cum illico, & in continenti molestia infertur proviso in possessionem immisso; & licet infra annum adhuc dicitur possessio in limine, ut dicit *Amayden*, attamen non semper ab Exequutore tuenda, sed sub Judicis Ordinarij authoritate ordinaria tuenda venit?

Sed quæri potest an cum Exequutor malè exequutus fuerit Litteras Apostolicas possit illas de novo exequi, & ex integro procedere.

24 Tritum est in jure, quod Judex delegatus postquam sententiavit sive benè, sive malè judicaverit non potest retractare sententiam, & de novo judicare quia jam judicando functus est officio suo, & per prolationem sententiæ jam finivit ac cessavit jurisdictio demandata, habemus textum in *cap. venerabili, & cap. in Litteris de Offic. delegat. ubi Canonistæ, in leg. Iudex posteaquam de Iudiciis, & in l. sicut pro pœnis, C. quomodo, & quando Iudex.* in quo textu communiter Scribentes *Bartolus, Baldus, Salicetus.* & alij, *Felin. in cap. qualiter, & quando il primo num. 38. de accusat. Vantius de nullitatibus verb. coram* qr 14. latè *Tiraquel, in l. boves §. hoc sermone de verb. sig. lim. 1. num 40 & in sequentibus limitationibus, Scaccia de appell. q. 19. rem. 1. conf 6. num. 91. Gutierez can. quæst. lib. 2 cap. 2. Genuen. in prax. cap. 83. sec. 69. Bellonus de mandata jurisdictione cap. 9. q. 3. n. 20.* latè *Merolla tit. 3. disp. 7. c. 3. rub. 1. n. 29. Ridolfin. in prax. par. 1. c. 13. num. 82. Rota part. 5. recent. decis. 350. num. 12. Tond. in quæst. benef. cap. 49. numer. 17.* & cæteri communiter.

Verùm multi temperaverunt hanc sententiam
25 ut procedat solum si malè judicaverit per errorem juris, secus si per errorem facti, quia verbi gratia credebat aliquem fuisse citatum, quia potest iterum sententiare, & adducunt doctrinam *Innocentii in cap. 1. de sententia, & re judicata*, qui dicit quod si delegatus cui est mandata provisio providerit de præbenda non vacante, quã tamen vacare credebat poterit iterum providere, prout est videre *Tiraquell. in d. l. boves limit. 1. n. 41. & limit. 21. num. 4. & 9. Scaccia loco cit. num. 100.*

26 Et pro hac sententia est decisio Rotæ *Hustana Canonicatus coram Arguello vers. quia*, quæ ni fallor est *31 par. 10 recent.* in qua dictum fuit, quod si Exequutor processerit ad exequutionem non citato alio possessore poterit iterum de novo exequi Litteras Apostolicas ex integro, per textum in *leg. non videtur 22. ff. de acquir. possess.* ubi dicitur, quod non videtur possessionem adeptus is qui ita immissus est, ut eam retinere non possit, & citatur decis. ejusdem Rotæ apud *Buratt. 211. & ibi Feron. in verbo immissus, & 262. numer. 9.* adest quoque decisio *apud Emmentissimum Celsum 301. num. 3.*

27 Verùm *Bald in dict. l. si ut proponis*, & alij multi non admittunt hanc distinctionem, & indistinctè tenent Delegatum, sive erraverit in jure, sive in facto non posse de novo sententiare, & immiscere se in illa causa, quia per expeditionem commissi jam sua jurisdictio cessavit cum ad illum actum fuerit data, seu commissa jurisdictio, & textus in *dict. l. si ut proponis* loquitur de errore facti: hanc etiam sententiam tenet *Felin. in d. cap. qualiter, & quando casu 4. num. 95. vers. sed adverte, & in cap. in Litteris fall. 4. sub num. 2. de off. & potest deleg. ac etiam Tiraquell. in locis citatis*, & allegatur etiam *Innoc. in cap. in Litteris num. 2. vers. si autem sit delegatus, de offic. & potest. Iud. deleg.*

Et pro hac sententia adest Rotæ *decisio in Casalen. Canonicatus 22. Iunij 1605. coram Atrebaten.* & apud *Gughelmum Dunozettum* 1 *decis. 71. numer. 13.* ibi dicitur, quod si Exequutor in causa si in evidentem nullitate processit, & processus fuerit nullus, etiam expiravit jurisdictio Exequutoris.

Scaccia loco cit. sub num. 100. dicit utramque opinionem esse veram in casu suo, quia alius est casus de quo *Innocen.* loquitur in *dict. cap. 1.* alius de quo loquitur *dict. cap. in Litteris*, & dicit quod malè *Baldus* & alij adducunt *Innocentium*, nam loquitur *Innocentius* in delegato ad providendũ de beneficio; sic in extra judicialibus respicientibus Gratiam, sicut advertit *Felin.* & alij, at cum loquitur de sententijs, ut in *dict. cap. Litteris*, apertè tenent delegatum non posse iterum sententiare: & ex hoc infert *Scaccia*, quod licet Delegatus condemnet reum credens eum fuisse citatum, & in hoc erret, quia non fuit citatus, non poterit ulterius condemnatum revocare.

est legitimus contradictor ad impediendum exequutionem Litterarum Apostolicarum, omissis multis, *Rota apud Eminentissimum Otthob. in sapè alleg. decis. 58. num. 31.* nisi tamen quando contradictio concerneret qualitatem aliquam requisitam ex statuto authoritate Apostolica confirmato in proviso, *Rota apud Merl. dec. 141. num. 13. apud Rub. 352. tomo 2. & in dicta decis. 58. numer. 31.* latissimè *Amayden dict. cap. 5. num. 87.* cum multis sequentibus.

Licet autem quis non sit legitimus contradictor ad effectum impediendi immissionem, poterit tamen esse ad effectum justificationis Gratiæ, *Rota apud Farinac. tomo 1. Posth. decis. 340.* & si quis proponat exceptiones contra provisum Apostolicum non semper poterit ei impedire immissionem, & possessionem nisi sint probatæ exceptiones, vel in continenti probandæ, *Rota apud Merl. decis. 447. & penes Farinac. dec. 348. tomo 1. Posth.* nam requirentes ultimam indaginem non impedirent, ut communiter admittunt Nostri, *Rota dec. 215. n. 23. part. 11. & alibi.*

Demum notes quod Literæ Apostolicæ perdunt exequutivum privilegium, & paratam exequutionem, quando per sententiam fuerint vulneratæ, & pronuntiatum non exequendas, *Rota apud Coccinum decis. 76. apud Cavall. decis. 2. apud Merl. dec. 365. num. 14. & dec. 129. Ridolfin part. 2. cap. 8. num. 77. Salgadus de reten. bullar. part. 2. cap. 34. num. 43.* Sententia autem debet esse justa, & valida ita ut si puterur injusta, & invalida, ut nullo velamine offuscari possit, tunc non annullet viam exequutivam, ut fuit dictum in *Romana pecuniaria 5. Iulij 1655. coram Bevill. part. 12. recen. decis. 85.*

Item procedit quando sententia cadit super ipsas Litteras, & dixerit illas non esse exequendas, secus autem cum fuerit dictum Litteras non esse justificatas ob aliquam causam, nam tunc accedente justificatione exequutivè erit agendum, *Rota apud Cavall. dec. 11. num 5. & 6. & part. 10. rec. decis. 357. num. 28. Ridolfin. loco cit. num. 78.* sed in secunda instantia, nam tunc istis justificatis procedit exequutivè Judex approbationis, *Rota apud Bich. dec. 188. num. 37. & 38. & 667. nu. 3. apud eundem, & apud Arguelles dec. 110.*

Ultimò tandem in hac materia notes, & pro complemento, quod Exequutor non potest procedere ad immissionem provisi Apostolici cum lis est in Curia Episcopali super institutione, nec juvat tunc Clausula *litis statum*, nam dicta Clausula præservat à subreptione, non autem efficit, quod Exequutor procedere possit ad exequutionem, *Rota decis. 327. n. 10. & 11. part. 11.*

CAPUT IX.

Quomodo agere debeat Exequutor cum Litteræ Apostolicæ sibi præsentatæ fuerint subreptitiæ, abrasæ, vel aliqua ratione defectuosæ, & suspectæ: & latè agitur de correctione Litterarum Apostolicarum.

SVMMARIVM.

1 *Exequutor cum conspicit Litteras sibi præsentatas esse mendosas debet eas tradere parti, ut illas Romam mittat, ut corrigantur.*

2 *Non semper est necessaria correctio secundum* Lotterium, *sed remittitur arbitrio Exequutoris.*

3 *Semper mittendæ sunt Litteræ Apostolicæ Romam, ut corrigantur nisi error sit patens, vel levis.*

4 *Exequutor cum conspicit Litteras Apostolicas abrasas non semper debet denegare illis exequutionem.*

5 *Quomodo fiat correctio, latè.*

6 *Revisores quandoque ampliant, quandoque restringunt Gratiam.*

7 *Revisores post Gratiam registratam non possunt neque addere, neque minuere.*

8 *Expeditores practici antequam supplicatio registretur accipiunt copiam supplicationis, & mandant partibus cum suis instructionibus.*

9 *Datarius antequam supplicatio registretur potest eam lacerare, sed post registrum solum potest mutare, vel cancellare, vel retinere, & num. 10.*

11 *Etiamsi supplicatio fuerit in Cancellaria.*

12 *Litteris confectis si error sit manifestus fit etiam correctio per D. Datarium.*

13 *Cum sunt duo impetrantes Gratiam, & unus petat addi, vel minui alter verò non, quid agendum secundum* Amayden, *& num. 14.*

15 *Regens Cancellariæ cum supplicatio ad eum pervenia est potest mutare, vel minuere Cancellariæ Regulas.*

16 *Minutæ conscribuntur à Prælatis majoris Residentiæ.*

17 *Ex minutis formantur Litteræ Apostolicæ charactere Gallico.*

18 *Correctio fit per Cancellariam cum error est in Litteris confectis.*

19 *Cum error contigit culpa Abbreviatoris ejus expensis fieri debet correctio.*

20 *Correctio fit in vim Clausularum communium.*

21 *Quandoque fit correctio a D. Regente Cancellariæ in vim facultatum quas habet a Papa.*

22 *Quando fit expeditio per Cameram Summator revidere facit Litteras a suis Officialibus.*

23 *Correctio debet fieri conferendo Litteras cum supplicatione.*

24 *Quid agendum dum Litteræ discordant in supplicatione, num. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. & 34.*

35 *Cum facienda est correctio in Litteris conscriptis fit abrasio in loco ubi talis correctio fieri debet.*

36 *Quando fit correctio per rescriptum reformatorum.*

1 EXEQUUTOR cum Litteras præsentatas coram ipso defectuosas, & minus rectè expeditas conspicit debet illas tradere parti, ut remittat Romam ad finem ut corrigi valeant in Cancellaria, juxta *Regulam Cancellariæ, 27.* hodie *de non judicando juxta formam Cancellariæ, in fine,* ibi: Et si Litteræ ipsæ per præoccupationem, vel aliàs minus benè expeditæ reperiantur, ad illorum quorum interest instantiam ad Apostolicam Cancellariam remitti poterunt, per Officiales quibus hujusmodi tenores, & formas restringere convenit ad formas debitas reducendæ. Quam regulam explicant *Mandos. in d. regula de non judicando, Sarnen. Cochier.* & alij. Istam
2 tamen remissionē non semper esse necessariā dicit *Lott. lib. 3. c. 2. n. 38.* sed remitti arbitrio Judicis, seu Exequutoris, quod probat ex eadem regula, ibi: remitti poterit, quæ verba non important necessita-

tem

tem ex latè deductis per *Menoch. de arbitr. Iud. lib. 1. quæst. 8. num. 47.* dicit enim *Lotter*, quod licet teneantur judicare secundum Litteras, & cognitio discordiæ ex qua deducitur mala expeditio videatur pertinere ad ipsos expeditores secundum *decis. Veralli 174. num. 1. & 2. part. 2.* attamen id intelligitur de discordia inconciliabili, nam si conciliabilis sit, vel deprehendatur error, non est necessaria remissio, sed salvantur Litteræ, & earum expeditio, & allegat aliam *decisionem Veralli 175. num. 50. per totam eadem part. 2.* quod ante *Lotterium* docuit *Glossator antiquus Alphonsus in Commentario dictæ regulæ de non iudicando*, quem affert *Cocchier. in eadem regula numer. 21. & 22.* Idem pondero verbum, hic [ad illorum quorum interest instantiam] nam ex hoc videtur, quod Judex non debet mittere Bullam malè formatam ad Cancellariam corrigendam nisi pars petat, per hunc textum, maximè quia Judex in his, quæ pertinent ad utilitatem privatam non potest regulariter supplere, *l. 3. §. hoc autem Iudicium, ff. de damno infecto*, ubi per *Bart. & DD. in cap. bonæ, 1. de postul. prælat. & per Bart. & Bald. l. 1. C. ut quæ desunt Advoc.* sed quia in causa Beneficiali Judex potest supplere ex officio, *cap. olim, de rescriptis*, & *gloss. in dict. cap. bonæ*, sequitur, quod Judex potest facere si vult, sed non astringitur, ideò est bonum in arbitriis habere judicem favorabilem, ut dicit *glossa in reg. in iudiciis de regulis in 6.* hæc *Alphonsus*.

Sed tamen quia Bullæ, & Litteræ Apostolicæ
3 in aliqua parte mendosæ de falso facilè redargui possunt, ita consulerem semper per correctionem ad Cancellariam illas mittendas, nisi tamen sit tam patens error qui ex Judicis authoritate suppleri possit dummodo fuerit levis, ut cum defecerit una Littera in nomine.

4 Sicut cum Judex, seu Exequutor viderit Litteras Apostolicas sibi præsentatas esse abrasas non debet se proclivem exhibere in denegando eisdem Litteris debitam exequutionem eas de suspicione redarguendo, nam potest contingere ut hæc abrasio fuerit facta debito modo, ut optimè advertit *Corradus lib. 7. cap. 7. num. 75. vers. nec tamen, in prax. dispen.*

5 Quomodo tamen fiat correctio hoc videndum & declarandum est. Correctio igitur multipliciter contingere potest, & antequam Litteræ expediantur, & postquam fuerint expeditæ, & Plumbatæ, siquidem cum porrigitur supplicatio signanda Sanctissimo de aliqua Gratia supplicatio solet revideri ab Officialibus, & cum aliquid contra stylum, quod non solet concedi, petitur, vel si supplicatio ineptè fuerit concepta, cum nec una syllaba, nec linea una debet frustra poni, sed accuratè concipitur, solet cassari aliquando clausula, quandoque addi, aliquando una demitur juxta materiam, & sic correcta firmanda porrigitur Sanctissimo, quod non irreverentiam, sed fidelitatem arguit, dummodo tamen rasura non appareat, nam ab ista semper abhorrunt Sacra Dataria, quamvis fuerit minima, & potius tolerantur in supplicationibus cassaturæ, quam rasura unius Litteræ, & postquam fuerit signata supplicatio iterum revidetur ab Officialibus Datariæ nempe à primo, & secundo Revisore, qui solent esse homines practici, & docti, & diu versati in hac materia.

Nam quandoque Revisores ampliant Gratiam,
6 quandoque restringunt non immutando tamen Gratiæ substantiam, quamvis practici Curiales, qui supplicationes formant se conformant cum Datariæ usu, summittendo se voluntati Summi Pontificis, & hoc etiam in gratiis correspectivis, ut sunt Resignationes Beneficiorum, in quibus agitur de amissione juris, & de præjudicio Oratorum qui supplicant cum certa conditione, etiam si fuerit posita clausula, *nec aliàs*, nam quoq; Revisores manus apponunt, aptant, & cassant multa antequam supplicatio fuerit registrata, nam post-
7 quam fuerit registrata Officiales Datariæ non possunt aliquid minuere, vel addere, nec manus apponere in supplicatione, nec partes possunt dicere, vel opponere contra restrictivas, vel cassaturas appositas; ideò antequam supplicatio registretur, & solvatur eleemosyna in pœnam, si ex ea
8 solvi debet, datur facultas partibus videndi supplicationem cum suis cassaturis, vel clausulis appositis restrictivis ad finem deliberandi, ac cogitandi an dictæ cassaturæ restrictivæ sibi placeant, nec ne, & si quid addendum, vel minuendum est, quod Gratiæ substantiam non mutet libenter additur, vel minuitur ab ipsis Revisoribus; & cum partes sunt absentes à Curia solet accipi copia supplicationis cum suis cassaturis, vel restrictivis, & mitti partibus an sint contenti Gratia sic restricta, ne postea expeditis Litteris imputetur ipsis sollicitatoribus, & expeditionariis, quod Gratiam non ad voluntatem ipsarum impetrarunt, & prudentes Curiales, ut mecum non semel practicavit egregius vir Antonius de Flore decus Sollicitatorum, ac vir sanè doctus, & hoc quoque notavimus in *primo capite huius Operis*.

9 Ante igitur registrum Officiales Datariæ præsertim Revisores possunt corrigere, addere, vel minuere supplicationem, quinimò etiam lacerare, & eo magis D. Datarius, quia ante talem actum non est quæsitum jus considerabile parti, ut aliàs notavimus, *Paris. lib. 8. quæst. 7. num. 196. Gonzal. gloss. 15. §. 2 num. 33.* ubi *Sarnen. in Reg. de iure quæsito non tollendo, quæst. 20. in fine, Garz. part. 4. cap. 2. num. 16. Amayden lib. 1. cap. 10. num. 2.* sæpè Rota, præsertim apud *Eminentissimum Celsum, 162. num. 12. & 13.* quod procedit sive Gratia sit facta & signata sive per fiat, sive per concessum, ut *Amayden loco cit.* quicquid dixerit *Alphonsus glossator in regul. 31. de signatura per fiat, num. 11.* ubi negat hanc facultatem Domino Datario. Certum est quod antequam Gratia registretur, seu supplicatio super Gratia transit per ignem & aquam, ut dicit *Corradus*, nec nisi fuerit ante excussa registratur, *Lotter. lib. 3. quæst. 2. n. 47.*

10 Postquam autem registrata fuerit Gratia D. Datario solum permissum est supplicationem posse mutare, vel cancellare, & etiam retinere, quod ex notorio stylo constat, immò etiamsi supplicatio sit missa in Cancellariam potest mandari Domino Regenti Cancellariæ, ut dictam supplicationem retineat etiamsi fuerit distributa supplicatio per turnum uni ex Dominis Abbreviatoribus pro conficienda Bulla, ostenditur præceptum de retinendo ne parti tradatur, *Marches. de commiss. tit. de signatura Gratia, cap. 2. num. 170. Amayden loco cit. dict. cap. 10. num. 3.* & si parti tradita sit supplicatio post registrum adhuc D. Datarius potest retinere si Litteræ non fuerint confectæ, nam potest mandari, ut retineantur Bullæ in registro, ut error possit corrigi in supplicatione, juxta *decis.*

Verall.

Verallis 239. part. 1. Amayden loco cit. num. 4. si verò
12 Litteræ fuerint expeditæ, si tunc supplicatio continet errorem manifestum & etiam corrigenda est per D. Datarium, *Veral. loco cit.* sic si deest aliquid supplicationi, quod Gratiæ concessæ inest, de jure addi debet, si tamen Gratia non esset corrigenda, nec si aliquid addendum, sed mutanda in parte essentiali, si nulli præjudicium irrogat, quia unus est impetrator, erit arbitrarium D. Datario secundum *Amayden loco cit.* si verò in eadem supplica-
13 tione duo fuerint impetrantes, si unus petat addi, vel minui, alter verò renuat, vel fuerit inscios, & tunc dicit *Amayden*, quod dubium magnam habet difficultatem, & resolvit duos esse casus distinguendus; aut demitur aliquid à supplicatione jam registrata, aut apponitur; si demitur, vel illud, quod demitur erat ex restrictivus Datariæ puta in resignatione in qua ex stylo additur illa clausula, quod infra sex menses expediantur Litteræ super reservatione pensionis alias Gratia sit eo ipso nulla; & tunc Datarius potest delere clausulam illam à registro secundum *Amayden*, quia illa est apposita favore Cancellariæ, non favore provisi: si verò demitur aliquid ex narratis ab impetrantibus si est impertinens demi potest, quia Dataria potest tollere conditiones impertinentes; si tamen non est impertinens, sed concernit qualitatem Gratiæ, & tunc D. Datarius non poterit delere, quia Papa concessit Gratiam ex supposito, & ad ipsum spectat Gratiam concedere non ad Datarium, qui tamen solum denegat quando est manifesta contradictio.

14 Si verò addit D. Datarius aliquid supplicationi jam registratæ, si additum vitiat ejus tenorem, & non potest, si partis Narrativam concernat, nam Datarius non potest immutare Narrativam partis, si tamen quod additur aut mutatur non concernat partium Narrativam, sed concessionem Gratiæ, quod exemplo manifestat *Amayden*, qui latè discurrit, & pro utraque parte adducit rationes, & D.D. & tandem *num. 14.* resolvit posse D. Datarium mutare registrum, quia factum à Datario censetur factum à Papa, qui supremam habet in Beneficialibus authoritatem. Vide ipsum in hac materia, qui ex professo tractat de stylo Cancellariæ, & prædicti D. Datarij.

[15 Cum verò supplicatio registrata est remissa ad Cancellariam pro conficiendis Litteris super ea, tunc quia ut omnibus notum est in Cancellaria adest Dominus Regens, & Abbreviatores Majoris Residentiæ, qui etiam possunt addere, vel minuere Gratiam in supplicatione contentam, & pro & contra mentem Summi Pontificis interpretando, cum ipsis dentur Regulæ Cancellariæ à Papa, & sic Regulas & instructiones ipsis datas à Papa arbitrantur, ut diximus etiam alias, & cum vident aliquam cassaturam in supplicatione possunt arbitrari, quo modo contigerit, *Corradus libr. 2. cap. 3. in princ. & num. 24. prax. disp. & lib. 7. cap. 7. num. 77. ejusdem praxis.*

16 Ex supplicationibus, ut alias notavimus in *primo cap.* hujus operis, conficiuntur minutæ à Dominis Abbreviatoribus majoris Residentiæ, sive ab eorum Substitutis juxta distributionem factam à D. Regente Cancellariæ in torno, ad cujus minutæ formam conscribitur Bulla, pro qua minuta ultra massam communem debitam Abbreviatorum Collegio pro labore, qui facit dictam minutam recipit grossos quinque, qui tamen dimittuntur impetranti ex massa communi, ut observat *Amayden cap. 26. num. 5.* quem vide. Abbreviatores autem in dictis minutis conficiendis solent, ut dictum est addere, minuere, vel mutare aliquid juxta suas facultates secundum Regulas Cancellariæ, dummodo Gratia non immutetur, *Lotter. libr. 3. quæst. 1. num. 33. cum sequentibus, Corradus dict. lib. 2. cap. 3. num. 21.*

17 Ex minuta conscribuntur Litteræ, & quæ expediuntur sub Plumbo conscribuntur, ut omnibus notum sit, charactere Gallico absque lineis, & puncto, & conscribuntur duntaxat à Scriptoribus Apostolicis, quod ullis non conceditur à Sede Apostolica, vel etiam ab Officialibus nuptorum Gratiæ, quod etiam Officium conceditur, & nullus præter hos poterit has Litteras conscribere, *Corradus d. lib. 7. cap. 7. n. 78.*

18 Si ergo erratum fuerit in Litteris, seu in Bulla errore in Cancellaria factu, quia Dominus Abbreviator in conficienda minuta aliquid addidit, vel minuit, seu prætermisit, quod non erat in supplicatione, correctio fit per ipsam Cancellariam, & nihil solvitur à parte, quia talis error non debet nocere parti, qui nullum commisit errorem, & tunc fit correctio per illum Prælatum Abbreviatorem cui fuit Bulla distributa judicanda per Regentem, & sic quando fit error Cancellariæ nihil est solvendum, sed expensis Abbreviatoris, qui minutam fecit error est emendandus, *Cocbier. reg. 26. de non judicando sub n. 40. Amayden libr. 1. cap. 10. n. 2. & 3. Corradus lib. 2. cap. 3. n. 23.*

19 Imò ut notavit *Corradus* Martinus Papa V. in Constitutione, quæ incipit. In Apostolica, mandavit quod si Abbreviatoris culpa Litteræ quarũ fecit minutas pro quibus Salarium recepit, fuerint rescribendæ, illius expensis rescribendæ sint & repetijt quoad Scriptores Apostolicos à quibus nec minimum recipi posse mandavit, etiam sponte oblatum, & pœnas apposuit ut videre est in dicta Constitutione.

20 Corrigitur etiam Bulla in vim clausularum communium; habent enim facultatem Officiales Cancellariæ clausulas extendere, ratione cujus facultatis quod expressum non est seu omissum possunt extendere, & aliquid mutare dummodo gratia non fiat major, vel difficilior, sed duntaxat par, vel minor, *Amayden loco cit. dict. cap. 10. num. 5.* Sic possunt extendere clausulas exequutivas, & consuetas pro faciliori dilucidatione Gratiæ, non autem eas, quæ immutant illius substantiam novamque inducunt dispositionem, *Marescottus var. lib. 2. cap. 71. num. 10. Rota decis. 730. numer. 5. part. 2. recent. & Rota in Sipontina, seu nullius Archipresbyteratus coram Melzio de anno 1646. vers. & licet in fine* in qua fuit dictum, quod qualitas registrata non potuit immutari per Cancellariam.

21 Quandoque etiam fit correctio per Dominum Regentem Cancellariæ in vim facultatum quas ipse habet à Papa, ut si v.g. esset erratum in aliqua Littera nominis impetrantis, sive Oratoris, vel tã erratum esset in dispensatione Matrimoniali, & pro affinitate fuerit expressum consanguinitatis impedimentum, vel si fuerit erratum in loco, vel in nomine Beneficij, vel quid simile, tunc etiam potest corrigere Dominus Regens ex vi facultatum quas habet, dummodo correctio non sit in substantialibus, nec immutet statum rei, *Cocbier.*

loco

loco cit. Amayden loco cit. num. 4. & tunc Dominus Regens in capite superiori Litterarum dicit; Corrigatur in Registro prout jacet, N. Regens. Io inferiori verò parte ac in plica versus dexteram partem dicitur; Correcta per me N. Registri Magistrum; ot praxis ipsa testatur, & sæpè evenire in dispensationibus Matrimonialibus dicit *Corrad.*

22 Et licet quando fit expeditio per Cameram pro personis qualificatis Litteræ non transeunt per manus Abbreviatorum qui possint errores corrigere, attamen tunc Summator à suis Officialibus facit revidere Bullas, & errores corrigere, ut notavit *Corradus d. lib. 2. cap. 3. n. 3.*

23 Semper autem quando fit correctio debet fieri comprobando Litteras expeditas cum supplicatione, *Cochier in dict. reg.* de jure quæsito non tollendo in fine ibi: quod non ante fiet nisi producto reassumpto, nam ad supplicationem recurrendū est uti ad matricem, quod credo aliàs à me dictum fuisse, sicuti de minuta Notariorum tradunt communiter Civilistæ: ad supplicationem igitur recurrendum est, *Ludovis. decis.* 108. *n.* 11. ubi latè *Oliverius, Eminentissimus Otthob. decis.* 1. *&* 165. *num.* 5. *Eminentissimus Celsus dec.* 501 *sub num.* 7. *& dec.* 78. *num.* 11. ubi aliæ allegantur, *Rota in Sipontina, seu nullius Archipresbyteratus coram Verospio* 25. *Iunii* 1646. *Lotter. lib.* 3. *quæst.* 2. *n num.* 42. *cum sequentibus*, latè etiam doctus *Fagnian. in cap. licet de crimine falsi, cap. veniens de transact. nu.* 18.

24 Sed quid dicendum cùm in comprobatione Litterarum cum supplicatione reperiatur diversitas inter easdem, an potiùs Supplicatio sit attendenda, & corrigendæ sint Litteræ juxta supplicationem, an verò Litteræ prævaleant, & sint attendendæ, & secundùm eas judicandum, & exequendum? quæstio sanè intricata, quandoquidem Rota apud *Caseren de Grassis dec. pr. sub tit. de probat. apud Bellam, dec.* 643. *& in Coloniens. Canonicatus Sanctæ Vrsulæ* 26. *Apr.* 1627. *coram Vbaldo, Mandos. reg.* 27. *quæst.* 13. *num.* 4. & alij tenuerunt quod Litteræ sint attendendæ, quia præsumontur expeditæ secundum facultates, quas habent Officiales in Cancellaria.

25 Contrariam verò sententiam quod in casu discordantiæ, & inconcillabilitatis sit attendenda supplicatio tenuit etiam *Rota apud Ludovis. decis.* 108. *&* 605. *num.* 5. *part.* 2. *recent. &* 730. *num.* 1. *&* 405. *num.* 4. *eadem part.* 2. *recen. & apud Cavalier.* 255. *numer.* 8. *& in Toletana Parochialis* 10 Maij 1596. *coram Cardinali Arigonio*, ubi assignatur ratio, quod Expeditores non possunt partibus præjudicare, *Fagnanus in cap. licet de crimine falsi, numer.* 21.

26 *Oliverius Beltram, ad Ludovis. dicta decis.* 108. *num.* 16. dicit quod ad effectum subreptionis supplicatio est attendenda non autem Litteræ, & allegat *Rota decis.* ad effectum verò justificationis an sit attendenda supplicatio, vel Litteræ, dicit Oliverius quod Rota variavit, nam aliquando tenuit contrarium, quia Supplicatio & Litteræ attendendæ, & pro utraque parte affert *Rota decis.* ut ibi videre est: ipse tamen *Beltram*, tales decisiones ad concordiam reducit; quod aut narrativa est in supplicatione & non in Litteris, & isto casu dicit quod verum est quod Litteræ sint attendendæ, & non supplicatio, & allegat decisum *Rotæ apud Seraph.* 1446. *num.* 3. *in fin.* & tunc nec narrativa eget justificatione; aut verò legitur in Litteris & non in supplicatione, quia narrativa fuit addita per Officiales, & tunc attendendam esse supplicationem, & non Litteras, quia Officiales Cancellariæ non possunt aliquid addendo in Litteris præjudicare impetrantibus, juxta decisum *Rota* 465. *num.* 4. *part.* 2. *in recentioribus.*

27 Sed *Amayden, lib.* 1. *cap.* 32. *sub num.* 75. *vers. sed neque*, dicit quod hæc distinctio non satisfacit, quia primum illius membrum est maximè controversum, scilicet quod possit aliquid omitti in Litteris quod est in supplicatione, & hoc non fit nisi id quod omittitur fiat ad instantiam partis, & est minor Gratia, & frustra tunc disputatur quæstio, quia nullus est qui hanc discrepantiam opponat, non impetrans, quia ad ejus instantiam omissum; non adversarius, quia minuit Gratiam: quoad verò secundum membrum distinctionis quando aliquid legitur superadditum in litteris ab Officialibus quod non est in supplicatione, indiget interpretatione secundum Amayden, nam Officiales extendunt Clausulas juxta suas facultates, & stylum Cancellariæ, prout sunt *Amoto, Vocatis, Contradictores*, quæ procul dubio non continentur in supplicatione, & tunc nullum est dubium, quod tamen procedit in casu quo discordant Litteræ à supplicatione.

28 Aliam etiam distinctionem adhibuit *Oliver. ad dec.* 540. *Ludovis.* nempe quod quando non agitur ad effectum canonizationis tunc sola supplicatio sufficit juxta *Consil. Gabr.* 190. *numer.* 13. *decis. Seraph.* 138. *num.* 4. *&* 775. *num* 15. *&* 407. *&* 530. *part.* 2. *recen.* & ad effectum simplicis absolutoriæ sufficiet sola supplicatio, secus autem ad effectum adjudicationis, & citat *Paris. lib.* 6. *quæst.* 5. *n.* 66. *in fine, &* 67. *de resignatione beneficii, Garz. part.* 4. *cap.* 3. *num.* 23. *&* 24. Corrige tamen allegationem *Garz. in cap.* 2. qui allegat multas *Rotæ dec.* & Doctores, & ita etiam *Corradus in prax. benef. cap.* 2. *num.* 36. *libr.* 2.

29 Hanc etiam concordiam nec admittit Amayden, quia non videtur influere in nostram quæstionem, sed ad aliam, nempè sufficere solam quæstionem quo ad absolutoriam, non autem ad adjudicatoriam cum requirantur Litteræ: dicit Amayden quod nostræ difficultati satisfit per *Rotam, coram Caval.* 285. *num.* 2. cum distinctione videlicet. Vel ea diversitas non immutat substantiam Gratiæ, & attenduntur Litteræ, quia præsumptio stat pro Officialibus quod Litteras expedirint rectè juxta suas facultates; vel diversitas concernit substantiam Gratiæ, & tunc attenditur supplicatio quia Officiales non potuerunt præjudicare Gratiæ concessæ per Papam, ut in decisionibus allegatis per *Oliver. decis.* 108. *num.* 16. Et hoc casu, dicit Amayden, quia Judex habet ligatas manus, quod non possit judicare nisi juxta formam supplicationis: si ei exhibeatur supplicatio continens diversitatem in substantia, non poterit judicare juxta formam supplicationis quia obstat regula de non judicando, sed debet supersedere donec Litteræ corrigantur: sed videtur iniquum, quod Judex sive Exequutor agnoscens discordantiam erroneam in Litteris non possit judicare, vel exequi juxta formam supplicationis, quia regula de non judicando est merè bursalis, & nihil aliud vult quam ut Litteræ expediantur in casu etiam discordantiæ inter supplicationem & Litteras, & supponitur Litteras esse expeditas: hæc *Amayden.*

Certum

30 Certum est, quod cùm Litteræ aliquid continent plus quam supplicatio non potest dici discordantia, quia id quod est prætermissum in supplicatione potest impleri in Litteris in Cancellaria ab Officialibus, *Gratianus cap. 548. num. 31. & 32. Rota in Sipontina seu nullius Archipresbyteratus 25. 1646. coram Verospio*, & optimè dixit *Amayd.* quod in hoc non cadit dubium.

In casu verò discordantiæ diversitatis seu con-
31 trarietatis, quando agitur de substantialibus semper præferenda est supplicatio eique credendum, *Verall. decis. 75. part. 1. Caval. loco cit. & alibi 255. vel 253. Rota part. 2. recen. decis. 270. in princ. & in Terulen. pens.* penes *Marches. fol. 460.* apud *Eminentissimum Otthob. dec. 165. num. 6.* & apud *Durand. dec. 265. num. 11. & 12. & dec. 306. num. 1.* & *in dicta Sipontina seu nullius Archipresbyteratus coram Melsio in principio*, quia Litteræ conficiuntur ad formam supplicationis, ut ponderavit Rota *apud dict. Eminentissimum Otthob.* & ideò intelligendæ juxta formam supplicationis; & moredicus sustinuit hanc partem, *Lotter. lib. 2. quæst. 2. à num. 42. cum sequentibus*, qui etiam dixit quod si Litteræ restringant Gratiam puta ex concessione alicujus vocis adjectæ in corpore supplicationis, cui nihilominus admissa in clausulis generalibus adhuc prævaleret supplicationis virtus.

Igitur cum adest discordantia inter Litteras, & supplicationem, Litteræ sunt corrigendæ juxta
32 supplicationem, juxta *dec. Rotæ penes Achillem de Graff. dec. 281. aliàs 18. de concessione preb.* ubi dicitur quod in casu quo discordent Litteræ à supplicatione, Litteras vel esse corrigendas, vel de novo expediendas, & ita *Marchesan. part. 1. de commiss. appell. in causis pensionum, §. 1. fol. 490. nu. 29. Fagnan. in cap. licet. de Crimine falsi, n. 21. & 22.*

33 Quid autem servandum sit cum discordant Litteræ resignationum à mandatis? dicendum est suo loco.

34 Si verò Litteræ expediuntur per Breve annulo Piscatoris tunc conficitur minuta cui subscribit ipsemet Pontifex, & hæc minuta subscripta vim habet supplicationis signatæ, & dicitur matrix, à qua si discordat Breve corrigitur secundum dictam minutam, ut notat *Amayden lib. 1. cap. 28. à num. 8. cum sequentibus.*

35 Cum autem fieri debet correctio in Litteris jam conscriptis fit abrasio in loco ubi fieri debet talis correctio, quæ non requirit de necessitate ut fiat ab illo qui Litteras conscripsit, sed potest fieri ab alio eiusdem Collegij, imò dicit *Corrad. lib. 7. ca. 7. n. 78.* quod potest fieri ab omni qui sciat efformare Gallicum characterem, quod admitti dicit in Cancellaria absque contradictione. Sic admonet Exequutorem non debere mirari si videt in Litteris aliqua diversa manu, vel diverso forsan attramento immutata sive aptata, id enim permitti in Cancellaria ob ingentem negotiorum numerum: & addit quod quandoquidem in Litteris Beneficialibus accidit quod tertia ferè pars Bullæ abraditur, & immutatur, & quod si fortè quod deletū est per integram verborum quantitatem æquè suppleri, ut utar proprijs verbis *Corradi*, minimè posse eveniat tunc ne lineam sive illius partem vacuam remanere contingat, totum id quod deest supplebit Scriptor sive alius per quædam connexa signa, quæ catenam vocant similitudinem quamdam habentem cum ipsis gallicis characteribus nihil tamen continentibus: hæc *Corradus* suis practicus vir, & olim amicus.

36 Demum quandoque fit correctio per reformationem sive per rescriptum reformatorium per porrectionem novæ supplicationis, de quo jam diximus, sive per rescriptum, seu Gratiam Cui prius, quæ rescripta parum inter se differunt; nam Gratia *cui prius* non est aliud quam etiam quædam reformatio, & in alio non differt, quam quod in illa non utitur data in parte signaturæ, nec cum præinsertione in parte Signaturæ, separatum, prout fit in reformatione, sed in hac Gratia, seu rescripto *cui prius* qualitas omissa in prima apponitur in corpore, & in calce supplicationis apponitur Cui prius, Adverte ad datam, quod importat ut Præfectus datarum det datam eamdem huic supplicationi quam dedit priori cujus apud ipsum remansit copia, hæc enim Gratia cui prius, nihil aliud est, quam secunda Gratia circa idem quod prius fuit concessum cum aliquali majori expressione, quæ non fuit facta in prima Supplicatione, seu Gratia signata, & sic conveniunt cum Gratia reformationis, & differētia in illo consistit, quod hæc Gratia, cui prius, datur, & conceditur quando defectus omissus fuit levis, quod totum est in arbitrio Officialis, ut benè observavit *Amayden lib. 1. ca. 9. in princ.* qui latius: quando ergo fit concessio per Gratiam, cui prius, Officiales Cancellariæ non possunt denegare concessionem, *Amayd. d. c. 19. n. 6.*

CAPUT X.

Quamdiu durat potestas Exequutoris, & an possit Exequutor subdelegare?

SVMMARIVM.

1 *Potestas Exequutoris ad faciendum actum sibi commissum nullo temporis spatio præscribitur.*
2 *Exequutor datus in Litteris expeditis in forma dignum novissima infra mensem debet exequi Litteras.*
3 *Exequutor Litterarum cum evaditur Iudex per contradictoris existentiam tunc esse locum cap. quærente de off. delegat. secundum Amayden, licet contrarium alij num. 4. & 5.*
6 *Rescripta regulanda sunt juxta ea quæ continent principaliter.*
7 *Cum Papa revalidat Gratias factas à Prædecessore tunc intra annum debet exequi secundum multos numer. 7. contrarium verius, num. 8.*
9 *Refutatur explicatio* Amayden.
10 *Exequutio Litterarum Apostolicarum præscribitur spatio triginta annorum.*
11 *Potestas Exequutoris illico expirat postquam induxit in possessionem provisum secundum multos num. 12. 13. 14. & 15.*
16 *Non expirare jurisdictionem Exequutoris nisi anno expleto post exequutionem tenent alij, n. 17.*
18 *Potestas Exequutoris tamdiu durat quamdiu Gratia, super qua fuit data, exequuta fuerit, num. 19.*
20 *Cum legitimus contradictor comparet post exequutionem debet adiri Iudex Ordinarius, ibidē.*
21 *Potestas Exequutoris expirat data possessione.*
22 *Cum in Litteris adest clausula, &* de fructibus *factis correspondere, tunc non expirat potestas Exequutoris, nisi fructibus perceptis.*

23 Cum

23 *Cum illico post acceptam possessionem molestatur provisus durat Exequutoris potestas.*
24 *Iudex Delegatus postquam sententiavit sive benè sive malè non potest denuo iudicare.*
25 *Si malè iudicavit per errorem facti poterit iterum sententiare secundum multos, num. 26. contra num. 27. & 28.*
Adducitur opinio Scacciæ.
29 *Si delegatus non servavit formam mandati potest denuo cognoscere.*
30 *Exequutor in extraiudicialibus potest iterum sententiare, & videre si semel malè iudicaverit, secundum* Ridolfinum.
31 *Proponitur sententia Authoris in hac quæstione, num. 32. & 33.*
34 *Si Exequutor omiserit aliquid potest supplere.*
35 *Delegatus regulariter non potest subdelegare nisi Principis sit Delegatus.*
36 *Exequutor Litterarum Apostolicarum cum sit Delegatus à Principe potest subdelegare, ibidem contrarium.*
37 *Exequutor mixtus potest subdelegare eaiu quibus non consistit principalis jurisdictio sibi delegata num. 38.*
39 *Sic cum merus evaditur mixtus.*
40 *Clausula* conscientiam tuam oneramus *non impedit subdelegationem.*
41 *Exequutor datus in Litteris in forma dignum potest aliis committere examen faciendum per examinatores.*
42 *Exequutor potest aliis committere possessionem dandam proviso.*
43 *Semper Exequutor potest subdelegare etiam principalem jurisdictionem sibi commissam secundum Rotam.*

IN quantum ad primam partem quæsiti advertendum est quod quæsitum potest habere duplicem sensum, nempe quamdiu durat potestas Exequutoris ad inducendum provisum, vel ad dispensandum, seu intra quantum temporis spatium debeat Litteras exequi? Vel in altero sensu potest accipi quæsitum, quamdiu duret post exequutionem jam factam? In quantum ad primum sensum dicendum est potestatem Exequu-
1 toris ad exequendas Litteras Apostolicas Gratias continentes nullo esse temporis spatio circumscriptam seu limitatam, quia cum Gratia sit perennis Exequutoris potestas, quæ necessariò datur ad Gratiam, talis quoque debet esse, ne Gratia principalis reddatur elusoria per ejus accessorium, ad textum in *cap. si super Gratia de offic. deleg. in 6. Amaydenlib. 1. cap. 5. num. 42. cum seqq. Marcob. in praxi habendi concursum reg. 5. dub. 12. num. 1. & 2.* & eo magis cum Gratia est facta.

Hoc enim non procedit in provisionibus Be-
2 neficialibus expeditis in forma dignum novissima in quibus limitatur tempus à Papa Exequutori, ut debeat exequi infra triginta dies, cum enim limitatum tempus sit à Papa expressè, & ad dictum tempus restricta potestas Exequutoris haud dubitandum est: in expeditionibus verò in forma dignum antiqua certum est quod non est tempus determinatum, ut observat *Amayden loco citato.*

3 Difficultas potest esse cum exequutioni Litterarum Apostolicarum injungitur potestas contentiosa, quia offert se legitimus contradictor, quamdiu tunc durat potestas Exequutoris? ratio dubitandi oritur ex textu in *cap. quærenti de Officio de-*
4 *legati*, in quo textu definitur quod in rescriptis continentibus materiam justitiæ potestas Exequutoris, seu Delegati circumscribitur anno, ne lites immortales reddantur. *Garz. de benef. par. 6. cap. 2. num. 147.* tenet quod hæc potestas durat ultra annum, etiam data sententia contra intrusum, seu contradictorem, quia hæc potestas est accessoria ad Gratiam: textus verò in *cap. quærenti* loquitur de Delegatu principaliter dato ad causam, & diversa est ratio in Exequutore Gratiæ, cujus pote-
5 stas tanquam accessoria debet durare sicut ipsa Gratia. At contrarium videtur expressè tenere *Amayden num. 45.* ubi docet quod quando judicium contradictorium annexam habet potestatem Exequutoris durare debet per annum, & esse locum *dict. cap. & regul. 4. alias 12. Cancellariæ.*

Sed ni fallor alias notavimus quod rescripta Gratiam continentia, si per accidens justitiam contineant regulanda esse uti regulantur rescripta Gratiæ, nec attendendum quod per accidens
6 contineant; sicuti vice versa si principaliter rescripta sint concessa ad justitiæ materiam licet per accidens Gratiam contineant, regulanda sicuti omnia rescripta justitiæ, nam semper attenditur ad quid primo, & principaliter sint concessa, & ordinata, juxta doctrinam *Abbatis in cap. ad audientiam num. 14. Sanchez de matrimon. libro 8. disp. 21. num. 6. Merolla tit. 2. disp. 4. cap. 6. numer. 341.* igitur si ad Gratiam beneficialem sit datus Exequutor licet ratione possessionis alterius, seu alicujus intrusi Exequutor evadat Judex cum contentione, hoc tamen per accidens evenit; ideò potestas Exequutoris metienda est à Gratia, & non à justitia.

Multi Doctores dicunt quod quando Papa concessit Litteras sive Gratiæ, sive justitiæ, quæ ipso vivente non fuerunt præsentatæ coram Exe-
7 quutoribus, cum Papa successor eas revalidat debeant tunc illas exequi infra annum, per *reg. 12. Cancellariæ*, quam communiter revalidatoriam appellant: multi verò dicunt, quod illa regula licet faciat mentionem de Litteris Gratiæ debeat tamen intelligi de ijs, quæ habent litem, & controversiam annexam, utpote quia agendum sit contra intrusum, & in exequutione sit adhibenda juris indagatio, ita *Amayden cap. 5. num. 43. vers. non obstat secundo regul. 10. Cancellariæ.*

8 Attamen ego censeo quod in illa regula nullum præfigitur tempus Exequutoribus ad exequendum dictas Litteras concessas à prædecessore, quas quilibet Pontifex revalidat, sed tantùm in ea revalidantur Litteræ tam meræ Gratiæ, quam justitiæ, quæ infra annum ante diem obitus prædecessoris Pontificis fuerunt concessæ: unde annus non præfigitur Exequutoribus, sed tantum respicit, & cadit super tempus concessionis Litterarum, ut omnes tam justitiæ, quam Gratiæ Litteræ, quæ infra annum proximum fuerunt concessæ à prædecessore, istæ tantum revalidantur, non autem, quæ prius, & ante dictum tempus fuerint concessæ: sic annus est terminus intra quem Litteræ fuerunt concessæ, non autem præfigitur uti
9 terminus ad exequendum. Nec placet explicatio *Amayden*, ut dicta regula quatenus facit mentionem de Litteris Gratiæ intelligatur de ijs, quæ habent litem, & controversiam

annexam , nam cum sit revalidatoria Litte-
rarum revalidat omnes Litteras sive conti-
nentes Gratiam , sive justitiam , & patet ad
Litteram in dicta reg. cujus verba satis sunt clara;
sicuti per aliam reg. 10. Cancellariæ revalidantur
omnes Gratiæ concessæ per prædecessorem suum,
vel per alium immediatè Pontificem prædecesso-
rem, super quibus Litteræ non fuerunt confectæ,
dummodo Litteræ expediantur infra sex menses,
quæ dicitur regula Rationi congruit, ut aliàs no-
tavimus.

10 Exequutio tamen Litterarum Apostolicarum
præscribitur spatio triginta annorum, *Rota recent. part.1.decis.689.num.5. Lotter.lib.2.quæst.54.nu. 110. Amayden loco cit.sub num.45.*

In quantum verò ad alteram partem seu ad al-
terum sensum quæsiti , quamdiu durat potestas
Exequutoris postquam induxit provisum in pos-
11 sessionem ut ipsum inductum defendat,& manu-
teneat juxta clausulam in Litteris provisionalibus
semper apponi solitam ? *Io. Andreas in cap pro il-
lorum de præb.num.*11. tenuit expirare jurisdictio-
nem , & potestatem Exequutoris illico ac provi-
sus assequutus fuerit possessionem pacificam be-
neficij : hanc sententiam tenent multi recentiores
Doctores,præsertim *Paris.p.6. cap.2 nu.154.Sal-
gad.de retent.Bull.2.par.cap.18.n.21.& 22.Mascob
in praxi habendi concurs.req.5.dub.12. num.5.* &
fuit etiam opinio *Staphil.de Litteris Gratiæ tit.de
vi & effect.clausul.§.significatio clausula inducen-
tis, num. 3.*

12 Hæc sententia fundatur in illo principio quod
Judex Delegatus post pronunciatum functus est
officio suo,ac ejus jurisdictio expiravit , ut in *cap.
in Litteris* cum cæteris concordantibus extra *de
Officio Delegati, l. Iudex posteaquam ff.de re judi-
cata,latè Bellon. de jurisd mandat. cap.10.quæst.8.
num.54.* Exequutor enim est velut Judex Dele-
gatus,nec in alio differt à Judice, quam quod Ju-
dex principaliter datur ad causam , secundario ad
13 sententiam exequendam ; Exequutor verò princi-
paliter datur super exequutione, secundario verò
potest cognoscere , & partes Judicis assumere, ut
magistraliter *Abbas in cap. pastoralis, §. quia verò
num.5.de Officio delegati.* Igitur cum Exequutoris
potestas desinat postquàm provisus est in posses-
sionem immissus , jam per talem actum functus
est Officio suo, nec habet aliud quid faciat, & ces-
sat finis ob quem datus fuit, ideo statim eius juris-
dictio expirabit ita ut si alius compareat , adiri
debeat Judex Ordinarius via ordinaria , coram
quo erit immissus conveniendus , *Cassad.decis.1
num.sub tit.de rest spoliat. Caval.decis.347.num.1
& 2. Flores de Mena variarum lib.1.quæst.4.n.2.
Ricc.in praxi res.299. Salgad.d.par.2. cap.18.à n.
29.cum sequentibus.*

Ac isti Doctores intelligunt illam clausulam
14 *defendas inductum*, ut non operetur effectum su-
um præservando jurisdictionem Exequutoris
postquam immissus fuit pacificè in possessionem,
ne ordinariæ jurisdictioni derogent , nam per ta-
lem immissionem illico illa expiravit ; ita etiam
docent *Marches.part.1. fol 939.num.177. Campa-
nel.in divers.juris Canonici rub 11. cap.12 nu.283.
Flores de Mena loco cit. quæst. 12 num.10. & Sal-
gad.d.cap.18 num.34.* quid temperat,nisi in con-
15 tinenti provisus immissus in possessionem turba-
retur ac molestaretur, nam tunc non expirare ju-
risdictionem Exequutoris, ac idem *de regia pot par.
4.c.14.nu.277.cum seqq.* licet ibi loquatur in alijs
materijs , quia non videtur pacificam possessio-
nem adeptus qui vel statim dimisit, vel in ea illico
turbatur, ad textum in *l. non videtur ,ff.de acquir.
possess.* nec dicitur factum quod non durat, vel pa-
rum duravit, & facit *textus in l.qui non solvit ff.de
solut.* quod latè extendit *Salgad.de regia pot.d.cap.
14.à num.228.*

16 Sed jurisdictionem Exequutoris non finiri nisi
expleto anno post immissionem docent alij , præ-
sertim *Felin in c. quærenti de off.delegati, Marches.
de commis.appell.ab Exequutore brevium , & Lit-
terarum Apostolicarum par.1. §.2.nu.102.fol 919.
Amayd.d.c.5.sub n.* 45. qui dicit deceptum fuisse
Io. Andream in d. cap. quærenti dum putavit, &
credidit posse eum esse pacificum possessorem in-
tra anni circulum cum ad inducendam pacificam
possessionem requiratur quod sit annalis posses-
sor,ex doctrina *Felin.in c nostra de rescriptis, Mas-
card.cons.183.num.4. & Vitalin.in clem.si plures de
præb.nu.63.* dicentis quod quamdiu durat annus
censeatur possessio in limine , ac proinde quod
quando lis intra annum movetur, non censeatur
possessio pacifica cum annus integer censeatur li-
mes possessionis captæ, nec dicitur cepisse pacifi-
17 cè possessionem qui in limine fuerit turbatus;alle-
gat etiam ad hoc *Glossam in cap. commissa in verb
pacificam,de elect.in 6. Paris.de resig.lib.3.q.1.n.130*
& hanc opinionem sequi *Rotam in Placentina
Præceptoria 18. Decembris 1626. coram Pirovano,*
quam ibi ad verbum affert.

Quid enim tenendum est in hac materia? ad-
vertendum est quod cum Exequutor datur acces-
18 sorie ad gratiam tamdiu durat eius potestas quan-
diu Gratia fuerit exequutioni demandata, nam per
exequutionem dicitur Gratia consumpta , ut o-
mnes advertunt : sic Exequutor accipit suum esse
à Gratia, ut in puncto ex *Gigante de pens. qu.91.
Tond in eod.tract.q.49.n.23.* quando verò Gratia
fuit jam exequuta , quia in possessionem fuit im-
missus provisus, quia Gratia jam habuit suum ef-
fectum, Exequutoris potestas statim finita cense-
tur , quia jam per talem possessionem adimplevit
suum officium ad quod fuit datus à Papa , & eius
jurisdictio omnino cessavit ac illico expiravit, jux-
ta *text.in c.in Litteris de Off.deleg. & in c.quærenti
eod. tit.* conceditur annus delegato ut possit exe-
quutioni demandare sententiam suam ; adeo donec
sententia exequutioni demandetur , eius jurisdi-
ctio non expirat, quia non est totaliter functus suo
Officio , at cum Litteræ Apostolicæ exequutioni
demandatæ fuerint per missionem in possessioné
provisi jam est facta exequutio , nec aliquid aliud
desideratur, nec aliquid aliud agendum est ; ergo
statim tunc Exequutoris potestas expirat, quia per
illum actum suum adimplevit officium, & Litteræ
in quibus datus fuit Exequutor jam sortitæ sunt
plenariè suum effectum , & finis ob quem datus
fuit jam deficit per actus consummationem sive ad-
implementum, & probatur expressè hæc sententia
ex *c. Litteris de Off.deleg.* ubi dicitur quod ex quo
Judex Delegatus per se , vel per alium sententiam
exequutioni mandavit vel mandari præcepit, eius
authoritas , & jurisdictio cessat quia semel est suo
Officio functus.

Evidentia ex certa demonstratione hæc doctri-
na clarior apparebit ; nam aut tempore exequu-
tio

tionis Litterarum adest alius possessor, & citari debet, vel comparet legitimus contradictor ante
9 immissionem realem, & cum eo proceditur, vel ordinariè vel exequutivè assumeodo Exequutor partes Judicis, & debet sententiare ad favorem unius, & quidem si illa pars, quæ succumbit acquiescit sententiæ Exequutoris, & patitur sententiam in judicatum transire jam negotium remanet terminatum, nec opus est amplius Exequutoris jurisdictione, quæ etiam tunc finitur: aut verò pars non acquiescit sed appellat, & certum est quod per appellationem ejus jurisdictio suspenditur nec amplius potest se intromittere.

Aut verò nullus fuerit possessor nec legitimus contradictor, vel si fuerit legitimus contradi-
20 ctor, non comparet ante realem immissionem, nec titulum producit, sed post immissionem realem, & tunc quidem adiri debet Judex Ordinarius, & ordinariè agi debet nec admittitur coram Exequutore, quia debuit comparere re integra, nam tunc est nova actio, & novum Judiciũ, *Salgadus de ret. bullar. par. 1. cap. 10. n. 44. & par. 2. d. cap. 18. & part. 2. cap. 34. n. 102.*

21 Igitur dicendum erit quod data possessione proviso Apostolico Exequutoris potestatem per talem actum expirare, ut in terminis *Rota decis. 1. num. 7. part. 7. recent. Tondutus de pens. dict. cap. 49. num. 25.*

22 Existimat tamen *Tond.* quod quando in Litteris adest illa clausula, defendat inductum, & faciat de fructibus responderi, quod tunc non expirat potestas Exequutoris nisi perceptis fructibus, quibus perceptis expirat, allegat *Garz. d. cap. 2. num. 149. & 154.*

Benè verum est quod si illico post acceptam possessionem provisus molestetur in eadem possessione tunc non censeri extinctam jurisdictio-
23 nem Exequutoris sed durare, ut admittit etiam *Salgad. d. c. 18. n. 23. ni fallor, & de regia potestate parte 4. cap. 14. num. 217. cum sequentibus*, quod tamen non erit extendendum cum in possessione provisus stetit per annum, sed cum statim in continenti in possessione turbatur, etsi aliquando pacificè possederit licet per brevis temporis spatium, Exequutoris potestas expirat, ut dicit *Salgadus in dict. cap. 18.* Et ita ego intelligo illam clausulam *defendas inductum*, cum illico, & in continenti molestia infertur proviso in possessionem immisso; & licet infra annum adhuc dicitur possessio in limine, ut dicit *Amayden*, attamen non semper ab Exequutore tuenda, sed sub Judicis Ordinarij authoritate ordinaria tuenda venit ?

Sed quæri potest an cum Exequutor malè exequutus fuerit Litteras Apostolicas possit illas de novo exequi, & ex integro procedere.

24 Tritum est in jure, quod Judex delegatus postquam sententiavit sive benè, sive malè judicaverit non potest retractare sententiam, & de novo judicare quia jam judicando functus est officio suo, & per prolationem sententiæ jam finivit ac cessavit jurisdictio demandata, habemus textum in *cap. venerabili, & cap. in Litteris de Offic. delegat.* ubi *Canonistæ in leg. Iudex posteaquam de Iudiciis. & in l. sicut pro pœnis, C. quomodo, & quando Iudex,* in quo textu communiter Scribentes *Bartolus, Baldus, Salicetus* & alij, *Felin. in cap. qualiter, & quando il primo num. 38. de accusat. Vantius de nullitatibus verb. coram qr* 14. latè *Tiraquel. in l. boves §. hoc sermone de verb. sig. lim. 1. num. 40 & in sequentibus limitationibus, Scaccia de appell. q. 19. rem. 1. conf. 6. num. 91. Gutierez can. quæst. lib. 2 cap. 2. Gennen. in prax. cap. 83. sec. 69. Bellonus de mandata jurisdictione cap. 9. q. 3. n. 20.* latè *Merolla tit. 3. disp. 7. c. 3 rub. 1. n. 29. Redolfin. in prax. par. 1. c. 13. num. 82. Rota part. 5. recent. decis. 350. num. 12. Tond. in quæst. benef. cap. 49. numer. 17.* & cæteri communiter.

Verùm multi temperaverunt hanc sententiam
25 ut procedat solum si malè judicaverit per errorem juris, secus si per errorem facti, quia verbi gratia credebat aliquem fuisse citatum, quia potest iterum sententiare, & adducunt doctrinam *Innocentij in cap. 1. de sententia, & re judicata,* qui dicit quod si delegatus cui est mandata provisio providerit de præbenda non vacante, quã tamen vacare credebat poterit iterum providere, prout est videre *Tiraquell. in d. l. boves limit. 1. n. 41. & limit. 21. num. 4. & 9. Scaccia loco cit. num. 100.*

26 Et pro hac sententia est decisio Rotæ *Huscana Canonicatus coram Arguello vers. quia,* quæ ni fallor est *31 par. 10. recent.* in qua dictum fuit, quod si Exequutor processerit ad exequutionem non citato alio possessore poterit iterum de novo exequi Litteras Apostolicas ex integro, per textum in *leg. non videtur 22. ff. de acquir. possess.* ubi dicitur, quod non videtur possessionem adeptus is qui ita immissus est, ut eam retinere non possit, & citatur decis. ejusdem Rotæ apud *Buratt. 211. & ibi Feren. in verbo immissus, & 262. numer. 9.* adest quoque decisio *apud Eminentissimum Celsum 301. num. 3.*

27 Verùm *Bald. in dict. l. si ut proponis,* & alij multi non admittunt hanc distinctionem, & indistinctè tenent Delegatum, sive erraverit in jure, sive in facto non posse de novo sententiare, & immiscere se in illa causa, quia per expeditionem commissi jam sua jurisdictio cessavit cum ad illum actum fuerit data, seu commissa jurisdictio, & textus in *dict. l. si ut proponis* loquitur de errore facti : hanc etiam sententiam tenet *Felin. in d. cap. qualiter, & quando casu 4. num. 95. vers. sed adverte, & in cap. in Litteris fall. 4. sub num. 2. de off. & potest. deleg. ac etiam Tiraquell. in locis citatis*, & allegatur etiam *Innoc. in cap. in Litteris num. 2 vers. si autem sit delegatus, de offic. & potest. Iud. deleg.*

Et pro hac sententia adest Rotæ *decisio in Casalen. Canonicatus 22. Iunij 1605. coram Atrebaten.* & apud *Guglielmum Dunozetium 3. decis. 71. numer. 13.* ibi dicitur, quod si Exequutor in causa si ut evidentem nullitatẽ processit, & processus fuerit nullus, etiam expiravit jurisdictio Exequutoris.

Scaccia loco cit. sub num. 100. dicit utramque opinionem esse veram in casu suo, quia alius est casus de quo *Innocen.* loquitur in *dict. cap. 1.* alius de quo loquitur *dict. cap. in Litteris,* & dicit quod malè *Baldus* & alij adducunt *Innocentium*, nam loquitur *Innocentius* in delegato ad providendũ de beneficio; sic in extrajudicialibus respicientibus Gratiam, sicut advertit *Felin.* & alij, at cum loquitur de sententijs, ut in *dict. cap. Litteris*, apertè tenent delegatum non posse iterum sententiare : & ex hoc infert *Scaccia*, quod licet Delegatus condemnet reum credens eum fuisse citatum, & in hoc erret, quia non fuit citatus, non poterit ulterius condemnatum revocare.

29 Insuper limitant multi hanc tritam conclusionem, ut non procedat si delegatus processerit non servata forma, seu contra formam rescripti, seu mandati, quia tunc nō dicitur functus officio suo, & poterit de novo cognoscere; multos Doctores allegant, & sequuntur *Tiraquell. in dict. l. boves, limit. 2. num. 51. & 52. Scaccia loco citat. numer. 102. Rodolfin. part. 1. cap. 13. numer. 585. Ricc. resolut. 417. vers. 2. concl. in praxi Curiæ Archiepiscopalis.* Dicit tamen *Scaccia*, quod evidenter constare debet ex ipsa sententia, ipsam esse latam contra formam rescripti, seu mandati, & non sufficit esse latam contra formam, sed requiritur secundum ipsum, quod sit lata contra formam substantialem mandati, aliàs si illa forma respiceret jus, & favorem litigantium, & neuter exciperet, & dicar de nullitate processus teneret. Vide ipsum.

30 Insuper dicit *Rodolf. num. 586.* quod Exequutor datus ad providendum de Benef. & sic in extrajudicialibus poterit iterum sententiare si nulliter sententiaverit juxta doctrinam *Scacciæ*, & aliorum quos supra citavimus.

31 Sed in hac quæstione ita dicerem, quod si Exequutor procedit ut mixtus, juris Ordine servato, & cum causæ cognitione, & tunc sive benè, sive malè judicaverit, non potest amplius se in illo negotio intromittere, quia per sententiæ prolationē jam sua jurisdictio expiravit, & pars quæ se gravatam sentit debet adire superiorem legitimum, & coram eo debet sua jura deducere; & hoc intelligo, sive malè judicaverit in jure, sive in facto, sive cum processus est nullus, juxta *decis. coram Gugl. Dunoz. & dec. 350. part. 5. rec. apud Rub. tomo 1.* ibi, quia eorum potestas fuit consumpta per informationem etiam nulliter factam, nec *text. in l. non videtur* aliquid facit, quia aliud est quod is qui nulliter possessionem adeptus est videtur non accepisse possessionem quia in jure idem est non facere actū & illum nulliter agere; aliud est quod Exequutoris potestas deficiat per expletionem actus sibi commissi etiam nulliter gesti, & de impetratione loquitur *Burat.* & sic in diversis terminis.

32 Nisi tamen processerit Exequutor contra formam substantialem Litterarum, nam tunc poterit ex integro rem cognoscere, juxta sententiam *Tiraq. supracit. Rodolf.* & alios cum quibus benignus Lector poterit tutò tenere, licet ego etiam dubitem.

33 Si verò Exequutor processerit ut merus, & tunc quia sumus in extrajudicialibus, si in facto erraverit poterit suum errorem revidere, & de novo cognoscere juxta doctrinam *Innoc.* quam ita benè intelligit *Scacc. d. n. 100. vers. respondeo*, sin verò pronunciaverit Exequutor Litteras esse subreptitias, vel obreptitias quamvis in extrajudicialibus non poterit iterum se in negotio immiscere, prout de dispensationibus Matrimonialibus loquutus fuit *Corrad. in praxi dispen. lib. 7. cap. 4. n. 55. & 56.* licet cum dixerit non esse justificatas accedente justificatione poterit illas exequi, nam per hoc decretū non esse tum justificatas non omninò abdicavit à se sed reservavit sibi potestatem saltem tacitè, accedente justificatione illas exequendi, prout aliàs notavimus.

34 Sic cum Exequutor omiserit aliquid exequi sibi in Litteris commissum poterit supplere illud, prout de facultate legitimandi prolem dixit *Corradus lib. 8. cap. 2. num. 35.*

35 Ad alteram partem capitis, scilicet an Exequutor possit subdelegare? respondeo: Licet Regula generalis sit, quod delegatus non possit regulariter subdelegare, *l. fin. ff. de off. ejus & l. à Iudice, C. de Iudiciis*, nam qui mandatam jurisdictionem habet nihil proprium habet, sed alienæ jurisdictionis exercitium, in *l. 1. §. qui mandatā ff. de offic. ejus. Bell. de mandata jurisdictione, cap. 9. q. 4. & q. 7. à nu. 1.* cum multis sequentibus, à qua regula tamen expressè eximatur Delegatus Principis cum in signum prærogativæ jura nostra talem concedunt facultatem subdelegandi, juxta text. in *l. à Iudice, C. de judiciis. c. fin. de offic. delegati & cap. cum causam de appellat.* latissime *Merolla tomo 3. disp. 7. cap. 4. dub. 5. Bellonus de jurisdictione mandata cap. 5. quæst. 4. num. 5.* ideò cum Exequutor Litterarum Apostolicarum sit Papæ Delegatus sequitur quod possit subdelegare.

36 In contrarium verò urget, quia cum nudum ministerium est commissum tunc cessat subdelegatio, ut dicitur expressè in *cap. fin. § ult. cæterum extra de legat.* ibi: quia non sibi jurisdictio, sed certum ministerium potius committitur in hac parte: prout videtur commissum Exequutoribus Gratiarum Apostolicarum: & fortius urget, quia ubi est electa industria cessat omninò subdelegandi potestas, ut dicitur in *d. §. is autem in fin. de Off. delegati, Bellonus de mandata jurisdictione cap. 8. quæst. 24. num. 27.* prout semper censetur electa in Exequutoribus Litterarum Apostolicarum propter illam Clausulam in Litteris apponi solitam, *cujus conscientiam oneramus.*

37 Dicendum est, quod cum Exequutor est mistus, quia non tam nudum ministerium committitur ei quam etiam jurisdictio, licet ipsum nudum ministerium non sit delegabile, ut in *cap. quoniam, §. fin. de offic. deleg.* tradunt omnes, & idem *Meroll. tomo 3. disp. 7. cap. 4. dub. 17.* attamen jurisdictionem cum ipso ministerio principali annexam quæ non sit principaliter demandata, optimè poterit alij committere. In omnibus enim Litteris Apostolicis, in quibus Exequutores dantur committitur aliquid faciendum nempe dispensandi v.g. & est tunc delegabilis potestas inquirendi an expressa sint vera: quare in praxi receptum est, ut examen testium sit delegabile in dispensationibus, & alijs Litteris Apostolicis, & fuit doctrina *Innocentij & Abbatis in dicto capite finali, §. cæterum, de offic. delegat.* ibi: Quæro extra Glossam 38 quid si Papa committendo nudum ministerium dat etiam jurisdictionem, ut puta quia apposuit Clausulam, Contradictores, numquid iste Commissarius poterit alteri vices suas committere? Innocentius concludit, quod jurisdictionem poterit alteri committere, sed nudum ministerium non, & ita *Innocentium & Abbat.* sequitur ibidem *Felinus vers. quinto limita, Monochius resolut. 17. num. 18. & in materia benefic. optimè Garz. part. 6. cap. 2. num. 100.* ubi alios citat *Amayden libr. 1. cap. 5. num. 102. cum sequentibus, Tondut. in prax. benefic. tomo primo cap. 65. num. 24.* & de Exequutoribus pro dispensationibus matrimonialibus, *Genuen. in prax. cap. 69. vel alibi 83. numer. 6. Sanchez de Matrimonio lib. 8. disput. 27. num. 43. Merolla tomo 2. disput. 6. dub. 34. num. 619. & tomo 3. disputat. 7. capite 4. dubio 17. numer. 180. Corradus in praxi dispensationum, libro septimo, capite 6. num. 47. Fermosinus in capite finali & libelli oblat. quæst.*

quæst.4. num.9. & alij communiter, & praxi hoc receptum est.

Idem observandum, & dicendum est in mero
39 Exequutore cum per comparitionem contradictoris efficitur mixtus, nam licet merus nihil omninò verificare debeat, sed solùm exequi Litteras, ut sunt dati in Litteris in forma gratiosa, attamen cum adest legitimus contradictor debet verificare narrata, ut diximus aliàs, & notat *Fer. loco cit. num.3.* & tunc benè poterit examen testium alijs delegare juxta superius notata.

Non obstat quod in Litteris Apostolicis ob illam clausulam, *conscientiam tuam oneramus*,
40 semper apponi solitam sit electa industria personæ, ac proinde impediat subdelegationem; quia respondetur non semper per dictam clausulam censeri electam industriam personæ, quæ impediat subdelegationem, prout tenuit *Abbas in d. §.is autem num.7. Sanchez, Merolla,* & alij citati, & Rota in *Legionen. Canonicatus coram Aldobrandino*, quam refert *Amayden cap.5 num.103 Garz. loco cit.* nam potius tonat in munitionem: & admisso quod sit electa industria personæ, illa censetur electa quo ad ipsum actum principaliter commissum nempe dispensandi, vel conferendi, secus autem quo ad alia, quæ sunt præambula ad ipsum actum, & ministerium commissum.

Ideò Garz. tenet quod in provisionibus in forma dignum etiam in Beneficijs curatis possit Ex-
41 equutor examinationem alteri subdelegare, faciendam tamen cum examinatoribus Synodalibus, quia illa verba *per te* non excludunt subdelegationem, ita *Garz. num.104.* sed hoc apud me habet aliquam difficultatem, nam illa verba *per te*, sunt satis arcta, & limitata, & per ea est data forma; qua de re dicemus cum de Exequutore in forma dignum.

42 Potest tamen Exequutor committere alteri, ut tradat possessionem si Litteræ sunt beneficiales, ut observavit *Spada cons.53. titulo 3. tomo 11.* verùm hodie in multis Litteris vidi appositam clausulam per quam datur facultas Exequutori, ut per alium possit immittere provisum in possessionem.

43 Post scripta Romæ vidi *decisionem* 104 *part.13 in recentioribus*, in qua decisione expressè dicitur quod Exequutor delegatus à Papa potest subdelegara non tantùm nudum ministerium, sed etiam ipsam jurisdictionem demandatam, per text. in *cap. fin. de Offic. delegat.* & *cap. cum causam de appellat.* etiam si fuerit electa industria personæ Exequutoris per clausulas apponi solitas, quæ faciunt Exequutorem mixtum existente possessore, etsi aliqui Doctores voluerint non posse subdelegare Exequutorem, quoad causæ cognitionem, cum est electa industria personæ, nihilominus Rota contrarium ibi verius existimavit, unde Exequutorem Litterarum in forma dignum cum clausula *cujus conscientiam, &c.* posse subdelegare, ibi arbitrata fuit Sacra Rota.

CAPUT XI.

Quæ Appellatio admittatur a Decreto Exequutorum, suspentiva, vel devolutiva, & ad quem Appellatio interponi debeat.

SVMMARIVM.

1 *Ab Exequutore mero non datur Appellatio nisi modum excesserit.*

2 *In materia Beneficiali cum datur Exequutor mixtus, vel cum merus efficitur mixtus datur Appellatio.*

3 *A mixto Exequutore Litterarum Apostolicarum datur Appellatio quoad utrumque effectum devolutivum, & suspensivum, num 4.*

5 *Regulariter non datur Appellatio suspensiva à decreto Exequutorum Litterarum Apostolicarum*

6 *Ab Exequutore mero non datur Appellatio, nisi pronunciaverit super petitorio nam ratione mistura datur, num 7.*

8 *Non semper decretum meri Exequutoris admittit Appellationem, & vice versa secundum Amayden.*

9 *Quando adest possessor in beneficio tunc à Sententia Exequutoris datur appellatio etiam suspensiva & num. 13.*

11 *Exequutio Litterarum Apostolicarum etiam fit per cedulam nec admittitur Appellatio dixit Rota penes Mohedan.*

14 *Si resignans doceat de jure suo tunc sententia fit appellabilis secundum Salgad.*

15 *Authoris sententia in hac materia appellationis.*

16 *Sententia lata contra Litteras Apostolicas est appellabilis quoad utrumque effectum.*

17 *In judicio appellationis immissus non tenetur docere de Gratiæ justificatione.*

18 *Exequutor Litterarum Apostolicarum recusari potest ut suspectus.*

19 *Ad quem appellandum, vel recurrendum sit cum appellatur a sententia exequutoris, vel cum suspectus refertur adducitur Sententia Beltramini.*

20 *Authoris oppositio, & num. 21.*

22 *Interpretatur* Constitutio Pij *in conferendis.*

23 *Refertur opinio* Garzæ, *& num. 24.*

25 *Cum Exequutor nolit exequi Litteras Apostolicas quid faciendum.*

26 *Exequutor cum nolit exequi Litteras Beneficiales expeditas in forma dignum novissima quid faciendum.*

27 *Judicis mutatio Litteris expeditis à quo facienda.*

1 CErtum est in jure nostro quod ab Exequutore non est licita appellatio nisi modum excesserit, ut in *l. ab Exequutore, ff. de appell. & in l. ab exequutione, C. quorum appell. non recipiatur, cap. novit 42. de appell.* ibi: Cum secundum jus ab Exequutoribus appellari non possit nisi forsan modum excederent in exequendo, *cap. quoad consultationem de sententia & re judicata, in vers. sed nec exequutionem*, & cum jura habemus expressa non est opus hac multi Doctorum allegatione materiam gravare, & quia jura absolutè generaliter, & sine distinctione loquuntur, ita & generaliter doctrinam esse accipiendam multi ex nostris arbitrati sunt, tam in mero, quam in

mixto scilicet Exequutore, nam nisi in exequendi modum excedat Exequutor nulla admittitur appellatio, ita *Parladorus rerum quotidianarum 2.part.§.3. Marches. de commis. 1. part. cap. 23. num. 14. Salgad. de regia potestate par. 4. cap. 3. à num. 19. cum sequentibus*, qui accuratè id demonstrat.

2 In materia beneficiali cum datur Exequutor mixtus, vel cum est merus efficitur tamen mixtus, quia adest legitimus Contradictor, quia tunc censetur datus Judex ad causam, & debet procedere cum causæ cognitione etiam si modum non excesserit, appellatio admittitur, *Menoch. de arbitrar. lib. 1. c. 38. nu. 2*, ubi alios citat *Salgadus de regia potest. ite part. 4. cap. 3. n. 34.* ita intelligens dictum *Butrij in cap. novit, num. 6. de appell.* ac etiam *Rugineлли de appell. §. 2. c. 2. n. 60.* qui docet à mixto Exequutore appellari posse.

3 A mixto Exequutore Litterarum Apostolicarum licitam appellationem, quasi communem dicunt nostri Doctores, *Garzia de beneficijs par. 6 cap. 2. à num. 112. cum sequentibus, Salgadus de retentione Bullarum part. 2, cap. 34. num 110. & 111 Rota penes Postium de manuten. decis. 117. num. 5. & decis. 54. apud Seraph. decis 817. Ludovis. decis. 69. num. 7. & 91. num. 3. Rota apud Royas dec. 319 num. 3. & part. 5. recent dec 532. & dec. 292 par. 12 recent.* quæ loquitur in Exequutore in forma dignum, qui dicitur mixtus, *Vbertus part. 2. num. 24*
4 *& par 6 fol. 264. vers. mixtus*, & causa utrumque effectum, devolutivum scilicet, & suspensivum, ut in decisionibus, quas affert *Garzia* ibidem, & penes eundem *Postium post tractatum de manutenendo dec. 242 n 3. Duran. decis. 414. num. 2. & 437. & in S. Agathæ Gotorum 4 Iulij 1597.* quam
5 affert *Amayden cap. 5. num. 79.* & ab Exequutore sententia cum clausula *constito*, quo casu est mixtus, dari appellationem quoad utrumque effectum *Rota apud Arguell. dec. 11. num 23. & 9.* licet regulariter appellationem suspensivam in materia exequutionis Litterarum Apostolicarum non dari dixerit *Ridolfin par. 2. cap. 8. num. 45. & Rota penes Seraph dec. 357. apud Duran. dec. 60. nu. 48 Rota apud Royas dec. 319. num. 3.*

6 Et vice versa à mero Exequutore non dari appellationem *Gabriel. in tit. de appell. concl. 4. Rota penes Post. post tractatum de manutenendo dec. 117 num. 5.* nisi tamen pronunciaverit formaliter super petitorio nempe Beneficium spectare ad aliquem, nam tunc ratione mixturæ sententia est appellabilis quoad utrumque effectum, *Rota apud Duran. decis. 477. num. 2.* & licet teneatur citare possessorem, & audire suas exceptiones, *Rota recent. par. 2. dec. 64. num 2*, tamen illas retinere potest, nec appellari ab eius sententia docet *Vbertus in prax. par. 6. de iustificatione Litterarum Apostolicarum fol. 264. sub vers. hic quoque*, ubi dicit quod tunc appellatur vel cum excedit, vel cum se facit mixtum admittendo comparentem pro legitimo contradictore dando copiam actorum, & decernendo terminum ad probandum, *Rota dec. 400. par. 4. tit. 2.*

7 At quod non semper decretum meri Exequutoris admittat Appellationem, & è contra semper mixti Exequutoris sententia Appellationem recipiat dixit *Amayden lib. 1. cap. 5. num. 54. & 55.*

Siquidem si merus Exequutor evadat mixtus, quia adest legitimus contradictor tunc admittit Appellationem, puta quia adest provisus ab Ordinario qui possidet cum titulo colorato, & illum coram Exequutore produxerit tunc licitam esse Appellationem, & utrumque operari effectum devolutivum, & suspensivum, dicit Amayden, maximè si vacatio evenerit in mense Ordinarij, prout decidit Rota in *Colonien. Canonicatus 4. Februarij 1598.* quam *Garzia parte 6. cap. 2. num. 159.* refert, *Salgadus de retentione Bullarum 2. part. cap. 34. num. 94.* habens etiam titulum coloratum semper poterit appellare a sententia Exequutoria dummodo titulum coram Exequutore produxerit, latè defendit *Salgadus loco citato*, qui ad hoc multas decisiones affert; sicuti cum adest possessor in Beneficio, qui tunc citandus erit, &
9 Exequutor partes Judicis assumere tenetur, juxta *cap fin. de præsumpt.* ut dictum est, tunc à decreto illius Exequutoris datur etiam appellatio suspensiva, & causat attentata quia tenetur partes Judicis assumere, *Ludovis. dict. decis. 09. & 335. num. 17. Gonzalez glos. 9. in ann. num. 227. Salgad. aut. cap. 34 num. 112. Tondutus parte 2. cap. 4. §. 1. num. 14 tomo primo.*

Rota penes Seraph. dec. 1045. docuit quod clau-
10 sula *vocatis vocandis* efficit quod ordinariè, non exequutivè sit procedendum, & quod a decreto Exequutoris datur Appellatio, & gesta post appellationem esse attentata, *Seraph. citat & sequitur Tond. d. par. 2. cap. 4. num. 12.*

At *Theodorus Amayden dict. lib. 1. cap 5. num.*
11 *57.* contrarium videtur tenere; docet enim quod cum Exequutor est datus cum clausula, *vocatis vocandis*, teneatur quidem partes Judicis assumere procedendo judicialiter cum partis citatione, sed ab eius decreto non dari appellationem semper suspensivam, sed si materia mereatur exequutionem possit Exequutor procedere ad exequutionem decreti, & allegat decisionem Rotæ *in Hispalen. præeminentiarum 24. Ianuarij coram Sacrato*, quam etiam ad verbum affert, in qua decisione fuit dictum quod non transit de plano, sed clausula, *vocatis vocandis*, faciat judicium ordinarium, operatur enim ut ille, qui aliàs poterat extrajudicialiter, teneatur judicialiter procedere, sed non exinde sequi, quod si materia sit exequutiva, & Judex non pronunciet, sed relaxet mandatum exequutivum, sit locus appellationi ad effectum suspensivum, quia in remedium *legis finalis C. de edicto Divi Adriani tollendo*, ad cuius instar proceditur in exequutione Litterarum Apostolicarum, & similiter in exequutione obligationis Cameralis, & alijs proceditur judicialiter citatis citandis, & nihilominus non retardatur exequutio sub prætextu appellationis. Hæc, & alia in *d. decis.* ex qua decisione *Amayden num. 58.* dicit quod clarè constat Exequutorem posse privare intrusum sua possessione si merè procedat, & ab eius decreto non dari appellationem suspensivam modo voluerit procedere per decretum sive relaxationem mandati, non autem per sententiam, quia eo casu datur appellatio suspensiva, & allegat decisionem Rotæ in *Firmana pens. 23. Ianuarij 1627. coram Durano.*

Sed quod exequutio Litterarum Apostolica-
12 rum fiat etiam per cedulam, nec tamen admittatur Appellatio, *Mohedan. decis. 3. sub tit. lite pend. Rota decis 30. num. 42. apud Rub. tit. 1.*

Et cum adest possessor tenetur illum citare, & deferre appellationi, per textum in *cap. ex-*

hibita

hibita de Iud. Rota recent part.1.decis.225. apud Royas decis.269.num.8.& 9.& dec.349. & apud *Farin.Posth.tom.1.dec.341.& 451. ad Burat.decis.*
13 *491.*& quod tunc admittitur Appellatio suspensiva apud *Rotam in dictis decisionibus,& 319.*apud *Burat.524.& 185.apud Cocc.146. & apud Farin. tomo 2.decis.Posth.decis.670.* & si tunc Exequutor non defert appellationi non privat possessione nec possessio data sit manutenibilis, ut in *dicta decis. 341 penes Far.tomo 1.Posth.* licet tamen processus sit validus, *Menoch.remed.4.n 456.*

14 Insuper *Salgadus dicto cap.34. numer.98.* dicit quod licet resignans non possit impedire resignatarium à capienda possessione, nec dicitur Appellatio suspensiva, ut *Paris.de resignatione libr.10. quæst.6.num.63,*attamen si coram Exequutore induxerit sua jura, & docet de legitimis exceptionibus, quod tunc benè appellat, & impedit, ut *ibidem loco citato.*

15 Verum ego totam hanc materiam brevioribus verbis expediri posse arbitror, nempe quod tunc Appellatio admittitur suspensiva, ut in hac materia, quando agitur dumtaxat ordinariè, & via exequutiva impeditur per legitimum contradictorem, tunc enim Appellatio causat attentata si post eam aliquid innovatur, juxtà decis.*Rotæ apud Bichium 275 num.21.* ita semper cum Exequutor est mixtus ut ibidem dicitur, & apud *Peutinger.decis. 248.nu 3.& 4.& 229.num.1.* sin autem judicium exequutivum non immutatur, & adhuc exequutivè agitur per Exequutorem, tunc Appellatio non datur suspensiva, sed ea non obstante proceditur ad immissionem, nec hæc retardatur sub prætextu appellationis, *Rota dec.225.num.22.& 88 num.27. apud Rub.tomo 3.& in dict. dec.275.num 27. apud Bichium, Spada consil.59.num.2. & 3. Rota apud Carillum decis.112. num.24,* ubi fuit dictum non fuisse possessionem attentatam captam vigore decreti de immittendo post appellationem, quia vigore legis provisus ab Ordinario non immutavit judicium, & viam exequutivam, quia non erat legitimus contradictor. Vide *Salgadum loco citat. dict.cap.34.* qui latè sic, per protestationem comparentis, qui non sit legitimus contradictor ad impediendam viam exequutivam non impeditur immissio nisi in continenti doceat de jure suo, *Amayden libr.1.cap.24.§.2.num 54.* & dicemus etiam (Deo dante) cum de subrogatione gratiosa: sic cum constat de reservatione, Appellatio interposita à proviso ab Ordinario nihil facit, ut in *dec.88.par.8.rec.*& *225. penes Rub.* & ita loquitur etiam *decisio* allegata apud *Rotam 319.* fuit in simili admissa Appellatio suspensiva à decreto Executoris mixti quia judicium fuit ordinarium ut legitur in *decis.* ibi, quibus clausulis concurrentibus certè judicium non erat exequutivum, sed ordinarium, & veniebat admittenda Appellatio suspensiva, *Zabar.cons.63.num.10. Gonzalez.in annot.num.226.post gloss.nonam, Gregor.XV.decis.91. cap.3.* Hæc ibi: & in *dict.dec.292.num.12.* in qua dictum fuit dari appellationem suspensivam à decreto mixti Exequutoris, quod procedat, quando pars est legitimus contradictor, cum titulo, & possessione, & ibidem dicitur quod sufficit sola possessio; in quibus terminis diximus judicium esse ordinarium: sic etiam est *decis. Rotæ apud Burat. 271.& ibi Ferentill.num.18.* sicuti in provisionibus in forma gratiosa regulariter non datur, ut in *dict. dec.292.*

16 Cum verò sententia est lata contra Litteras Apostolicas, quia tunc dicuntur vulneratæ per sententiam, utraque Appellatio datur devolutiva, & suspensiva, *Cavall.decis.2.num.7. Ridolphin. in prax. part.2.cap.8.num.157.& cap.9.num.190.& part.2.*

17 Notandum tamen erit quod in judicio appellationis immissus non tenetur docere de Gratiæ justificatione coram Exequutore cum non adfuit contradictor, cum tunc Exequutor possit se informare extrajudicialiter, nec tunc objici potest de justificatione, *Ferentil. ad Burat.dec.842.n.4.*

18 Appellationi affinis est recusatio, *cap super eo de appellat. l.apertissimi, vers cum potest, C. de iudicus. Salgadus de retent.Bullar.2.part.cap 39. numer.41. Corradus in praxi dispens.lib.2.cap.4.num.28.* ideò Exequutor Litterarum Apostolicarum tam in beneficialibus, quam in alijs materijs recusari potest, etiam antequam Litteræ expediantur allegando aliquam justã causam suspensionis, ut dixit *Corradus loco cit sub num.25.* & potest esse si merus sit Exequutor, quia etiam hic potest gravare partem dando possessionem non citato legitimo contradictore sive possessore, & semper quod Exequutor potest gravare partem semper est licita recusatio. *Abbas in c.novit, de appell.n.7.*

Ad quem Appellandum à Decreto Exequutorum, & quomodo fiat recusatio videndum erit.

19 *Oliver.ad Ludovis.dec.46.num.10.* docet quod cum Exequutor pronunciat Litteras non esse exequendas tunc appellandum esse ad Metropolitanum, vel ad Papam, & allegat *decisionem in Trisonen. Capellaniæ coram Pamphilio,* in qua dicitur quod cum cesset tunc via exequutiva adeundus est superior per viam appellativam ordinariè: hanc etiam sententiam tenuit *Amayden dict. cap.5.sub n.44. in fine,* & ita quoque videtur sentire *Massob.in praxi habendi concursum ves.5.dub 8.* & dicit clarum textum apertum in *Constitutione Pij V. in conferendis, vers. Is verò.*

Sed hoc apud me habet maximam difficultatem,
20 tem, quia Exequutor cui Litteræ committuntur non utitur propria jurisdictione, sed delegata, sive enim exequutivè procedat sive ordinariè semper procedit uti Papæ delegatus, & jurisdictione delegata, & commissa utitur, ad textum in *l 1. §. qui mandatum ubi DD.ff.de Off.eius,l ultima, C. ubi & apud quem,* latè *Bellon.de mand. jurisd. cap.9. quæst.7.* & dicitur clarè in Litteris Apostolicis, ibi: Authoritate nostra conferas; à Delegato autem ad delegantem est interponenda Appellatio, sic ad Papam non ad Metropolitanum tunc recurrendum est, juxta allegata axiomata juris, *l. ultima C. de Iudicus l præcipimus, C. de appellat. Bellonus d. cap.9 quæst.7.numer.9. cum seq.* Nec facit quod hujusmodi causæ sunt committendæ Ordinarijs; nam ex hoc non sequitur quod tunc Ordinarius utatur jurisdictione ordinario iure sibi competente, & appellandum sit ad Metropolitanum, sed utitur verè iurisdictione, & potestate Pontificia sibi delegata, & commissa in illo speciali casu, & talis delegatio est vera Commissio novæ iurisdictionis, & potestatis Pontificiæ, non autem exercitatio iurisdictionis, vel potestatis ordinariæ, quo casu appellandum esset ad Metropolitanum; nec est potestas delegata specialis clausa in corpore iuris ad certas causas seu in certis casibus, utpote in *Concilio Tridentino,* in quo Ordinario commit-

tontur plura tanquam Sedis Apostolicæ delegato, quo casu dubitarunt nostri Doctores ad quem sit appellandum; sed est delegata speciali Commissione ab homine cuio prius non competebat, ut optimè *Merolla tit.3.dist.ut.7 cap.2.quæst.3.per tot.* quæ specialiter committitur à Papa in singulis casibus, & eam delegat, & committit cum sibi videtur, & placet, & poterit aliis committere, licet ut plurimum eis committat: ergo cum sit delegata potestas in illo casu qua utitur Ordinarius vigore Litterarum Apostolicarum appellatio interponenda erit ad Papam delegantem non ad Metropolitanum, ut optimè discurrit *Merol.tomo 3.disp. 7.cap.¶ n.576.*

21 Nec obstat *Constitutio Pii V in dict. vers.* Is qui, quia legenti *patet* quod ibi Constitutio loquitur in casibus in quibus Ordinarius reiicit, & reprobat examinatos iure proprio, non autem iure delegato, nam enim electione Episcopi appellatur ad Metropolitanum, quia Metropolitanus est Judex superior Episcopi in illis quæ Episcopus Ordinario jure exercet, & peragit; secus verò in illis, quæ Ordinariis, seu Episcopis Papa demandat specialibus Litteris, nam tunc non est inferior nec subditus.

22 Et corroborantur prædicta omnia quia ut nuper dicemus in casu quo Ordinarius renuit exequi Litteras, & est negligens si non fuerit datus secundus Executor, quo casu dicitur facta commissio in forma dignum novissima, ut dicemus non potest adiri Metropolitanus, sed recurrendum est ad Papam eiusque Sanctam Sedem, qui dat secundum Exequutorem, qui requisito, & citato primò debet exequi, nec potest adiri Metropolitanus: ergo similiter in casu appellationis, quia reservatio, & appellatio pari passu procedunt, licet alioquin sive appellatur ab Ordinario, sive cum uti suspectus recusatur recurritur ad Metropolitanum.

23 *Garzia de benef.part.6.cap.2. num.72.* excitat hoc dubium, & dicit quod videtur recurrendum esse, & appellandum ad Papam, cum tunc Ordinarius sit Exequutor, & delegatus Apostolicus, & consequenter pronuntiando non esse locum executioni Litterarum; quia non reperit impetrantem idoneum, vel quia Litteræ sunt subreptitiæ pronuntiat ut Judex Apostolicus, ad *l primam ff. quis & à quo appellatur.*

24 Obiicit tamen in contrarium *Garzia*, & affert quamdam declarationem Sacræ Congregationis Concilii in quadam *Cæsenaten.* quam afferre dicit *Pass.de resignatione libr.10.quæst.7.numer.25.* in qua dicitur, ei qui exhibuit Bullam Parochiæ sibi resignatæ Episcopo Cæsenaten. & rejectus est ab examine, de quo fidem Examinatorum affert, visum est dandam appellationem ad Suffraganeum Ravennaten. Ad hanc declarationem respondet *Garzia num.75.* quod dici potest illam procedere, & loqui solum in resignatario, seu aliàs impetrante Parochialem in forma dignum, qui in examine non fuit approbatus, sed rejectus & reprobatus, nam hic potest appellare ab ista rejectione, & reprobatione ad Metropolitanum, ex eo quia examen in forma dignum ad Parochiales debet fieri adhibitis examinatoribus in Synodo deputatis, si ibi sint, alioquin deputandis ab Ordinario, ut in ipsis Litteris in forma dignum expressè dicitur, qui examinatores habent votum in reiiciendo, seu reprobando sicud etiam in approbando, *ut in Trident.cap.18.sess.24.de reformatione,* & si reiectio, seu reprobatio in casu prædicto fit necessariò ex voto examinatorum, qui in suo ministerio non funguntur authoritate Apostolica, & sic ad Metropolitanum appellatur. Secus autem in aliis provisionibus Beneficiorum in forma dignum, in quibus appellatio soli Ordinario committitur, vel quando Ordinarius denegat exequutionem sub prætextu subreptionis, seu alterius defectus Litterarum, nam tunc ad Papam appellandum est. Illud tamen pro certò tenendum est, quod licet in provisione in forma dignum novissima detur secundus Exequutor, qui si fuerit negligens primus, in exequendo intra triginta dies, probata negligentia poterit ipse exequi; attamen hic secundus non poterit adiri in casu quo Exequutor pronunciaverit Litteras non esse exequendas, vel non justificatas, quia tunc non recurritur ad secundum illum Exequutorem, sed appellatur in forma, ratio est evidens, quia secundus Exequutor datur duntaxat in casu negligentiæ, non autem in casu appellationis, & recusationis: & magna adest differentia inter utrumque casum, nempe negligentiæ, & appellationis, ita *Garz.d.part.6.cap.2.d.num.59. cum sequentibus*, & signanter *num.61*, qui affert *Rotæ decis. Oliver.ad Ludovis.d.decis.46. num.10. Salgad.par.2 cap.34.num.100. & 101. Amayden.de ap. 5.n.44.* & alii passim.

25 Si tamen Exequutor nolit exequi Litteras, & dicat subreptitias, vel ob aliam causam cum non pronunciat, sed simpliciter recusat, tunc si Litteræ sunt in Beneficialibus, & non habent Subexequutorem, quia non sunt expeditæ in forma dignum novissima, vel sunt in alia materia, quam beneficiali, tunc recurritur ad Sedem Apostolicam pro mutatione Judicis, & impetrantur aliæ directæ Episcopo viciniori, qui citato, & requisito legitimè Ordinario eiusque Promotore Fiscale audito, si idem Ordinarius ad debitam exequutionem absque legitima, & rationabili causa recusavit procedere, nec adduxerit legitimam causam recusationis, ipse vicinior ad exequendum procedit, servata forma Litterarum, nec aliter procedere poterit hic secundus Exequutor datus nisi prius requiratur primus Exequutor cum inserto tenore Litterarum, quamvis secundo huic Exequutori constet primum non voluisse procedere, quia hæc requisitio datur pro forma, latè discurrit *Corrad.lib. 7.cap.4.num. 25. & 26. Praxis dispens.* qui loquitur in materia dispensationum matrimonialium, sed eadem est praxis in omnibus. Non me latet quid scripserit *Tond.part. 2. cap.4. §. 2 num. 6.* nempe in casu, quo Exequutor, seu Ordinarius cui Litteræ sunt directæ nolit exequi, sit in potestate, & arbitrio impetrantis, an malit ad Metropolitanum recurrere, vel ad unum viciniorem Ordinarium; ego enim juxta communiorem praxim recurrerem ad Sedem Apostolicam pro remedio Exequutoria juxta notata per *Corrad.*

26 Sin autem Litteræ sint in materia beneficiali, & sint expeditæ in forma dignum novissima cum secunda Bulla Exequutoria, tunc cum primus fuerit negligens recurritur ad secundum, qui servare debet eandem formam prout in Bulla Exequutoria, quæ omninò servari debet; non tamen recurri debet de novo ad Papam: hæc tamen Bulla Exequutoria in casu negligentiæ primi Ex quutoris

toris

toris datur solum in beneficialibus materijs, & provisionibus in forma dignum, ut diximus, non autem consuevit dari in alijs materijs, puta dispẽsationum matrimonialium: non autem dicitur negligens cum adest legitimus contradictor, ut etiam aliàs notavimus, *Salgadus de retent. Bullar. part. 2. cap. 34. num. 101.* & formiter de negligentia constare debet, nec dici potest de negligentia ante justificationem Litterarum, *ut in decis. 650. apud Post. post tract. de manuten.* latè *Garz. part. 6. cap. 2. n. 60.* & alibi nos notavimus.

Hæc autem Judicis, seu Exequutoris mutatio cum jam Litteræ expeditæ fuerint, & impetrans Gratiam habet suspectum Exequutorem, seu Ordinarium cui semper committuntur, à quo fieri
27 debeat, investigare quis poterit.

Et quidem ait *Corrad. locacit.* quod hæc est materia pertinens ad Signaturam Gratiæ potiùs quã justitiæ: *Amayden* verò *dict. libr. primo cap. 5. in qu. prima per totam* loquens in materia beneficiali dicit, quando Litteræ sunt expeditæ in forma Gratiosa, quia tunc dantur Subexequutores, sive à Cancellaria, sive à Summistaria ad partis instantiam, seu provisi nominationem, dummodo sint in dignitate constituti, qui solum assistunt provisioni, & tunc per Signaturam Justitiæ bene fieri potest mutatio, quia aliàs dedisset Cancellaria, vel Summistaria si fuissent petiti, nec in hoc contravenitur *Concilium Trident.* & sic fieri mutationem pro cortige in Cancellaria: cùm verò Exequutor est datus provisioni in forma dignum, sive in forma antiqua, sive in forma novissima fuerit facta provisio, quia tunc datur Exequutor per Datariam, & censetur datus ab ipsomet Papa Ordinarius expressè vicinior non autem [illegible], nempe in casum negligentiæ, ideò non posse fieri à Signatura talem mutationem, sed ab ipso Papa faciendam dicit *Amayden loco citato*, & ita in mutandis hujusmodi Exequutoribus datis per Datariam adeundum esse Papam tenere videtur etiam *Corradus*.

Sed quod dicit hic *Amayden*, nempe, quod, cùm dantur Exequutores provisioni in forma Gratiosa debent esse in Dignitate constituti, contrarium docere videtur *Tond. de pens. cap. 49. num. 14.* ubi docet quod, quando committitur nudum ministerium, prout est in Litteris Gratiosis, Exequutor potest deputari quamvis non sit in Dignitate constitutus, & citat multos, præsertim *decis. 445. num. 5. part. 1. recent.*

CAPUT XII.

De Exequutoribus Dispensationum Apostolicarum super impedimentis dirimentibus Matrimonium.

SUMMARIUM.

1 *Oratores, qui dispensationem obtinuerunt debent Litteras expedire, & præsentare illis quibus sunt directæ.*
2 *Gratia non suffragatur Litteris non expeditis, licet sit valida quoad substantiam.*
3 *Exequutor non potest scire formam à Summo Pontifice si Litteræ non sint expeditæ, & præsentatæ.*
4 *Exequutor dispensationum Apostolicarum debet omnia in Litteris narrata verificare.*
5 *In gratiosis omnis causa debet esse vera.*
6 *Informatio, quam Exequutor accipit est extrajudicialis, stylus tamen est, quod in scriptis procedatur.*
7 *Exequutor debet verificare narrata juxta causam expositam.*
8 *Gradus expressus probari debet designando personas descendentes à communi stipite.*
9 *Mulier rapta reponi debet in loco tuto.*
10 *Cum inter raptorem, & raptam non adest aliud impedimentum, quam raptus, muliere reposita, & dimissa in sua libertate non est opus alia dispensatione.*
11 *Clausula,* & *si extra dictum* [illegible] *nubere cogeretur dos non esset competens ponitur in proximioribus gradibus, & est probanda.*
12 *Probata narrativa facta in Litteris Exequutor decretum dispensationis, & legitimare prolem susceptam* [illegible]*.*
13 *Cum impetratur dispensatio ad sedandas inimicitias debet probari, quod inimicitiæ sint graves.*
14 *Quandoque impetratur dispensatio pro confirmatione pacis, & tunc etiam inimicitia probari debent.*
15 *Pro exequutione dispensationis ob dotis incompetentiam quæ verificare teneatur Exequutor num. 16. 17. & 18.*
19 *Quomodo se gerere debeat Exequutor pro exequenda dispensatione obtenta cum causa propter dotem cum augmento, num. 20.*
21 *Arbitrio Exequutoris relinquitur cum dispensatio est concessa propter lites.*
22 *Dispensatio ob excellentiam meritorum de rarò conceditur, & tunc relinquitur arbitrio Exequutoris in judicandis meritis.*
23 *Sæpesæpius conceditur dispensatio ex certis rationabilibus causis, quod idem sonat ac sine causa.*
24 *Quæ verificare teneatur Exequutor pro exequendis dispensationibus cum copula, vel cum diffamatione copulæ num. 25.*
26 *Exequutor non potest abbreviare tempus pænitentiæ.*
27 *Juramentum, quod debent præstare Oratores, quod copula non interjecit ad inducendam Sedem Apostolicam ad dispensationem, potest præstari in manibus Parochi.*
28 *Exequutor quæ verificare teneatur in dispensatione obtenta super Matrimonio jam contracto cum impedimento dirimenti, num. 29.*
30 *Cum duo sunt narrata impedimenta si unum probatur poterit Exequutor devenire ad exequutionem Litterarum.*
31 *Exequutor non potest exequi Litteras dispensationis cum erratum fuit in qualitate consanguinitatis, vel affinitatis.*
32 *Sic etiam cum pro gradu remotiori strictior fit expressus, num. 33.*
34 *Declaratoria super propinquiore unico contextu petenda est cum dispensatione super remotiori.*

PAPA nunquam solet ipse dispensare super impedimentis dirimentibus Matrimonium, sed ut plurimum, & quasi semper committit Ordinario loci, ut verificatis sibi narratis authoritate Apostolica dispenset, quod & ipsa praxis, & Litteræ ipsæ testantur. Commit-

tius

titur ergo Exequutori non nudum ministerium exequutionis dispensationis, sed ipsa potestas dispensandi prævia causæ cognitione: est ergo delegatus cum jurisdictionis exercitio, nam debet adhibere jurisdictionem in verificando narratam causam, seu narrativam totam factam Pontifici; de hac re dubitari nequit absque ignorantiæ terminorum nota.

1 Qui dispensationem super aliquo dirimente impedimento obtinuit Litteras expeditas debet, illasque omninò Exequutori præsentare, nam licet Litterarum expeditio non sit necessaria ad essentiam & substantiam Gratiæ, seu dispensationis; est tamen necessaria, ut ad exercitium deduci possit, prout latè alibi diximus, *Rota apud Gughel. Dunozettum decis.34.num.3.* & magistralis est *decis. in Cæsaraugustana pens.31.Ian.1656.coram Bich.121. part.12.rec.* ubi latè explicatur hæc materia, & in puncto *Corradus in praxi disp. libr.8.cap.1.num.5.* non enim Exequutor potest habere certitudinem, neque scire Gratiam concessam, & formam, seu modum appositum in illa nisi Litteræ expediantur, cum quandoque in Cancellaria Apostolicæ Officiales illius clausulas supplicationi appositas, aliter in Litteris juxta suas facultates extendant, quare ex formulæ Litterarum inspici debet. Obstat etiam Regula Cancellariæ de non judicando juxta tenorem supplicationis, sed secundum Litteras, quæ regula habet Decretum irritans, latè & melius *Corradus loco cit & lib.7.cap.6.num.45.& 46.* sed nota quod aliud dicere est gratiam non esse perfectam absque Litterarum expeditione, aliud illam non suffragari Litteris non expeditis; dicimus enim dispensationem ad sui validitatem non requirere Litterarum expeditionem, prout tenent Theologi præsertim *Sanchez de matrimon. libr.8. disp.29.num...* *Merolla tomo 2 de legibus disp.4.*
2 *cap.6 de dispensat. in legibus, dub 32.* & alij, attamen affirmamus, & pro certo tradimus dispensationem non suffragari illam impetranti nisi expeditis Litteris illisq; Exequutori præsentatis, qui non antea poterit uti dicta potestate sibi tradita ad dispensandum nisi visis Litteris expeditis, vel sub Plumbo, vel sub Annulo Piscatoris; quod & in foro conscientiæ locum habere etiam tradimus, contra nonnullos qui asserunt pro foro conscientiæ non esse necessariam Litterarum expeditionē supplicatione signata, sed loquuntur contra manifestas regulas Cancellariæ, & constitutiones Apostolicas; nescio enim quomodo id practicari poterit in conscientia, cum Papa non aliter vult quod dispensatio, seu potestas ad dispensandum deducatur in exercitium suumque sortiatur effectum nisi post Litterarum expeditionem; deficit enim intentio Papæ quæ est, ut Litteræ expediantur super Gratia juxta regulas Cancellariæ præsertim 52. defectus namque intentionis annullat Gratiam; & Gratia nulla nullo modo prodest impetranti; habetur enim tunc ac si non esset concessa, & non entia nullæ sunt partes: & in hac materia dispensationum est indubitatum quia Papa ipse non dispensat, sed mandat dispensari ab Exequutore cui hoc negotium committit ut dispenset ipse Apostolica authoritate verificatis prius expositis: quomodo ergo Orator, seu qui impetravit dispensationem poterit illa uti in foro conscientiæ, signata dumtaxat supplicatione Litteris non expeditis? Necessario ergo est Litterarum expeditio coram Exequutore, ut validè agatur, nam absque tali expeditione, & præsentatione non poterit scire formam sibi traditam nec illam servare poterit, & ideo etiam erit nulla dispensatio ex defectu formæ non servatæ, *Corradus lib.8.cap.6.num. 21.& 55.* quod in foro conscientiæ etiam locum habere tradit idem *Auth. lib.1.cap. ultimo*, & probabilior est hæc sententia contra *Sanchez, Merol.* & alios.

4 Exequutor Apostolicarum dispensationum debet verificare omnia narrata Pontifici prout mandatur in Litteris, ibi, de præmissis te diligenter informes: prout etiam notavimus in *cap. de Clausulis*, & de *Iustificatione Litterarum*, *Corradus dict. lib.7.cap.6.à num.24.cum seq.* & quidem *Sanch. de matrim. lib.8.disp.21.num.44.* dicit quod sufficit, quod verificetur causa supra qua nititur dispensatio, qua sola posita solet Papa dispensare; igitur non verificantur: sed diximus supra quod omnia narrata sunt justificanda, quia Papa mandat Exequutori post narrativam, ut super præmissis se diligenter informet, illa enim particula *præmissis* includit omnia, ut etiam notatum fuit supra cum *Corrado lib.7.cap.6.num.19.* quia in gratiosis causa finalis est narratio partis, & Papa fundatur in precibus, *Olărad. de rescript. prælud. quæst. n.23.*
5 qui *num.53.* docet quod in gratiosis omnis causa debet esse vera, & *num.55.* quod causa impulsiva etiam vitiat rescripta gratiosa, ita etiam docet *Gulielmus Auth. de Moratoriis tit.7.& cons. 29.n.17.* & latè diximus suo loco, quæ hic non sunt repetenda, diversum quippe esse videtur, quod Gratia sit subreptitia, vel obreptitia, & aliud cum narrata non justificentur, potest enim esse quod Gratia non sit subreptitia, & quod non sit exequenda quia narrata non justificantur.

6 Hæc informatio est extrajudicialis, & licet ad essentiam dispensationis nulla requiratur scriptura, ut præ cæteris probat *Pontius de matrim. libr.8. cap.15.num.2.* & quod possit oretenus se informare, *Sanchez lib.8.disp.35.num.15.* attamen inolevit stylus in omnibus Curijs Ecclesiasticis, quod tam pro verificatione expositorum, quam pro ipsa dispensatione concedenda non oretenus, sed in scriptis procedatur, & compiletur processus cum examine testium, & decreti interpositione ab Exequutore interponendi, qui processus non dicitur judicialis, sed extrajudicialis, juxta doctrinam *Gonzalez in annot, post gloss.9.* & certe processus admodum utilis erit ob legitimationem prolis super qua interloqui debet Exequutor, licet tamen cùm Exequutor in decreto dixerit verificasse narrata ei credendum erit, quia potuit se extrajudicialiter informare, & procedere, ut non semel ex Sacra Rota annotavimus.

7 Quia verò ex multiplici causa dispensatio super impedimento proveniente ex consanguinitate, vel affinitate, impetrari potest, ideò Exequutor juxta narratam causam procedere debet ad justificationem, & exequutionem Litterarum, siquidem si dispensatio concessa fuerit ob angustiam loci, quæ causa est usu frequentissima, tunc Exequutor justificare debet angustiam loci, seu locorum, prout est expressum in Litteris, propter quam angustiam non sic facilè mulier potuit invenire virum paris conditionis, ætatis scilicet, natalium, & qualitatis, & si fuerit data ob angustiam Civitatis debet probari, quod Civitas non excedit tercentum focula-

tia

8 tia. Secundò debet verificare gradum expressum, sive consanguinitatis, sive affinitatis deducendo gradum à communi stipite, & per gradus distinctos, & designando personas juxta, *textum in cap. licet il 2. §. testes autem, de testibus*, & *Genuen prax. cap. 20. sub num. 12. Corradus libr. 7. cap. 6, num. 21.* Tertium, quod verificare debet Exequutor pro exequenda hac dispensatione ob angustiam est, quod mulier rapta non fuerit, & hoc quia matrimonium inter raptorem, & raptam consistere non potest donec mulier rapta est sub potestate raptoris, juxta *Trident. sess. 24. cap. 6. de reformat.* cùm enim Exequutor invenerit mulierem raptam debet abstinere ab exequutione dispensationis donec supplicatum fuerit Papæ, ac super dicto impedimento noviter dispenset, etiamsi nulla carnalis copula intercesserit, & tunc mulier debet reponi ab Exequutore in loco tuto & libero, in quo
9 non possit justè timere, metum, vel violentiam aliquam, ut possit liberè suam voluntatem dicere; & in hujusmodi dispensationibus super raptu semper apponitur decretum, quod raptor mulierem raptam dotare teneatur, juxta decretum Concilij *loco citato*, quod omninò requiritur, nec potest mulier remittere etiam si dives fuerit, potest tamen Exequutor cujus arbitrio remittitur dotatio, cùm mulier fuerit dives arbitrare quæ tunc dos sit sufficiens, & sufficiet si quid minimum ejus arbitrio constituatur pro dote, latius explicat *Corradus libr. 7. cap. 6, à numer. 70. cum multis sequentibus.*

10 Notandum tamen erit hic, quod cum inter raptorem & raptam non adsit aliud impedimentum sive consanguinitatis, sive affinitatis, tunc si raptor dimiserit eam non opus erit Apostolica dispensatione, nam impedimentum durat quousq; rapta est in potestate raptoris, sed servata tamen forma decreti *Concilii Trident.* Ordinarius poterit mandare, ut matrimonium contrahatur, ut observat idem *Corradus loco cit. nu. 64.*

11 Notari debet quod in hac dispensatione ob angustiam aliquando ponitur clausula, *& si extra dictum locum nubere cogeretur dos quam ipsa habet non esset competens*, quæ clausula ponitur in dispensatione in proximioribus gradibus, & expressa qualitate personarum, & tunc hæc quoq; narrativa probari debet testium depositione.

12 Probatis his tribus Exequutor debet interponere decretum, quod preces appositæ in Litteris veritati nituntur, ac proinde fore cum ipsis dispēsandum, ac in eodem decreto dispensare debet super dicto impedimento inter Oratores existente, & legitimare prolem, ac concedere licentiam, ut matrimonium factis publicationibus contrahatur, & solemnizetur in faciem Ecclesiæ juxta formam traditam inferius.

13 Cum dispensatio petitur ad sedandas inimicitias graves inter consanguineos, & affines existentes, tunc probari debet primo quod inimicitiæ graves extiterunt & existunt aliundè tamen, quam ex causa matrimonij inter consanguineos, vel affines, & dicuntur graves ob aliquam injuriam atrocem, vel ex aliqua causa pecuniaria ardua, quia controvertitur de toto asse seu universa substantia, & tunc testes de tali inimicitia debent specificè deponere, nec sufficit genericè de inimicitia deponere, ut observavit *Corradus lib. 7. cap. 2. à num. 67. cum sequent.* debet etiam tunc probari gradus expressus, etiam quod non fuerit rapta: & similis est causa ob componendas lites magni momenti inter consanguineos, vel affines, & tunc quia in dispensatione ponitur illud decretum, [& facta prius litium hujusmodi hinc inde cessione, seu compositione] non poterit Exequutor procedere ad exequutionem talis dispensationis nisi adimpleta conditione, quia hoc importat illud ablativum, *Corrad. d. cap. 2. n. 63.*

14 Item solet impetrari dispensatio pro confirmatione pacis, & tunc tantùm exprimitur, quod inimicitiæ viguerint, & quamvis pax fuerit inita tamen pro confirmatione pacis &c. & tunc quia ad idem tendunt hæc cum positis supra ad sedandas inimicitias & debent probari, ut supra inimicitiæ.

Quandoque conceditur dispensatio pro muliere viginti quatuor annorum, quæ causa solum admittitur pro virgine non autem vidua, & tunc præter gradum expressum, & raptum, solum probari debet, quod mulier excesserit viginti quatuor annos, quod ex fide Parochi extracta partita à libro Baptismi, ut jacet, plenè probatur.

15 Cum conceditur dispensatio ob dotis competentiam, tunc pro exequutione hujus dispensationis, videndum erit ab Exequutore, & probandum, quod mulier est pauper, nec habet dotem æqualem, & congruentem suis natalibus, & ideo ob talem dotem incompetentem non potest nubi cum suo pari, verum consanguineus, vel affinis eam ducere vult cum tali dote minus competente; dos verò incompetens est articulanda, attenta circumstantia natalium, & loci præsertim, nam in uno loco mille ducati est dos competens, quod secus erit in alio, eritque justificata, hæc narrativa, seu causa si mulier est in se pauper, & habet consanguineos divites, verum non habet jus compellendi ad dotem, ut *Sanchez loco citat. num. 23. Corradus dicto cap. 2. à num. 23.* sic si bona parentum qui sunt superstites essent sufficientia, sed esset necessarium se spoliare pro dotanda muliere, ipsique absq; bonis remanerent, licet mulier eis esset successura, quia dos nunc & in præsenti non est sufficiens, & tamen requiritur statim ut tradatur, ut matrimonii onera sustineantur, aliàs mulier à viro contemnitur, & malè eam habet, *Sanchez loco citat. num. 25.* simili ratione si pater habet plures filias, si non poterit omnes æqualiter dotare licet uni posset dare dotem competentem, erit benè probata hæc narrativa, nec dispensatio erit subreptitia, *Genuen. in prax. c. 20. n. 6. Corrad. loc. cit. n. 34.*

16 Insuper *Sanchez, & Corradus locis citatis ambo num. 24.* docent dici mulierem habere dotem incompetentem, seu minus competentem, licet frater aut quicumque alius illam dotare intendat, dummodo nullum pactum dotandi præcesserit per quod mulieri jus irrevocabile sit quæsitum, vel si præcesserit pactum fuit ut nubat consanguineo, vel affini; quia non existente pacto, vel non adimpleta conditione nullum jus mulier habet ad dotem.

17 Non tamen poterit mulier renonciare hæreditatem vel legatum ad favorem certæ personæ, ut consequi possit dispensationem, licet possit in utroque foro simpliciter repudiare, ut de utroque sustinet *Sanchez loco cit. num. 27.* sicuti non frustrabitur valore dispensationis si eo tempore quo impetrata fuit dispensatio mulier ignara alicujus legati,

legati, vel hæreditatis, sibi relictæ, exposuit dotis incompetentiam, *Sanchez* sequitur *Corra. loco cit.* etiam *num.* 27.

18 Igitur erit articulanda dotis incompetentia ab Exequutore, & quidem de tempore Exequutionis, *Corradus loco cit. num.* 32. erunt quoque articulanda, & probanda quæ supra exposuimus.

19 Solet etiam concedi dispensatio propter dotem cum augmento, quando scilicet mulier habet dotem incompetentem & aliquis consanguineus, vel affinis vult eam ducere cum dicta dote minus competente, & augere dotem usque ad quantitatẽ competentem secundum mulieris qualitatem, in cujus causæ verificatione, ac dispensationis exequutione Exequutor quam maximè maturè, ac diligenter intendere debet propter fraudes quæ fieri possent, ut advertit *Corradus loco cit. dict. cap.* 2. *num.* 40. & investigare debet an vir Orator qui promittit augmentum possit illud re vera solvere Oratrici, insuper investigare si vir aliam habuerit uxorem, & cum ea filios, quia augmentum extrahitur à tota substantia bonorum, debet enim Exequutor curare ut omninò dos promittatur scriptura publica, & debet promitti, & assignari non super omnibus bonis, sed super certo corpore in specie, & unica dos debet effici, ut notant *Commun. loco cit. Corradus loco cit. à num.* 41. *cum seqq.* nec Exequutor poterit devenire ad actum dispensationis, nisi cum effectu fuerit dos, seu dotis augmentum assignatum, nam in Litteris hujusmodi dispensationis dicitur, & postquam dictæ Oratricis dos competenter aucta fuerit, ut præfertur; sufficiet tamen ut in aliqua quantitate dos augeatur dummodo sit alicujus momenti, & digna qualitate Oratricis, nec opus est ut augmentum sit usque ad dotem competentem si in Litteris dictũ fuit, quod competenter augere intendit, *Sanchez dict. disp.* 35. *num.* 6. *in fin. Corradus loco cit. nu.* 39. quare totum hoc dependet ex clausulis in Litteris appositis, & quomodo fuerit efformata narrativa; nam aliud est si concipiatur, & exponitur, quod competenter vult augere, aliud, quod vir vult augmentum usque ad dotem competentem, nam in isto ultimo casu vir debet dare augmentum usque ad dotem competentem attenta qualitate mulieris, & secundum loci consuetudinem, quod secus est cum competenter vult augere dotem, nam tunc sufficit si det aliquod augmentum dignum qualitate Oratricis, licet non attingat ad dotem competentem.

20 Si dispensatio fuerit petita cum causa ob dotis augmentum nihil refert si hoc augmentum detur ab alio, nec Exequutor debat retardare exequutionem, nam perinde est ac si ab ipso Oratore tale augmentum constituatur, ut observavit *Corradus loco citat. num.* 48. & vice versa dicit *Corrad.* quod si petita fuerit dispensatio ad contrahendum cum causa incompetentis dotis Oratricis, postea verò in illius verificatione compertum fuerit ipsam Oratricem esse omninò indotatam, vel è contra si fuerit dispensatio impetrata pro Oratrice indotatà, & postmodum constet eam habere dotem licet incompetentem, quamvis Orator vellet augere dotem, & sic utroque modo consideretur paupertas Oratricis propter quod est concedenda dispensatio, nihilominus redderetur nulla dispensatio, adeò ut non possit corrigi, sed impetranda erit nova Gratia saltem in forma perinde valere, & quamvis non detur Gratia perinde valere super causa qua Papa movetur ad Gratiam, in casu tamen prædicto conceditur, quia utraque causa tendit ad unum finem nempe ut Oratrix ipsa habeat dotem competentem, & sic quia causa expressa Pontifici quodammodo videtur infirma benè sanari poterit per Gratiam perinde valere, ut iisdem verbis citat *Corrad.*

21 Cùm dispensatio concessa fuerit cum causa propter lites super successione bonorum, quia scilicet vir in se vult suscipere omnes lites, & tunc remittitur arbitrio Exequutoris cujus quantitatis, vel qualitatis esse debeat lis ut observavit *Corrad. dict. cap.* 2. *num.* 57. debet tamen Exequutor investigare diligenter an dictus Orator necessarius esset dictæ mulieri ratione petitæ circa illam litem, an alia de causa.

22 Concedi etiam solet dispensatio ut bona conserventur in familia, vel pro Illustris familiæ conservatione, & tunc Exequutor debet probare hujusmodi causam, nempe, quod per tale matrimonium bona conservantur in familia, vel quod per tale matrimonium conservatur familia, quia scilicet mulier est valdè dives: quod conceditur quandoque Magnatibus, & Baronibus.

Da rarò tamen solet concedi dispensatio ob excellentiam meritorum, & tunc coram Exequutore merita hujusmodi verificanda sunt, *Corrad. loco cit. num.* 109. quæ & quanta debeant esse illa merita remittendum arbitrio Exequutoris dicendum existimarem.

23 Sæpè sæpius concedi solet dispensatio ex certis rationabilibus causis, & quidem ex gradibus remotioribus, & tunc coram Exequutore istæ causæ non sunt deducendæ, sed sat erit si gradus coram eo verificetur & quod non fuerit mulier rapta, optimè *Corrad. loco cit. n.* 113.

Restat nunc videre, quid agere debeat Exequutor pro exequutione dispensationum matrimonialium cum copula, vel diffamatione copulæ: Equidem res est aliquantulum intricata, siquidem dispensatio duplici modo principaliter impetrari potest quando copula intercessit inter Oratores, vel in forma pauperum, vel solvendo eleemosynam; cùm solvitur eleemosyna pro pœna sive in commutationem pœnæ incestus tunc Exequutor non debet verificare aliud quam copulam, quæ verificatur partium assertione, & gradum, & quod non fuerit rapta: cum verò dispensatio petitur in forma pauperum, quæ tantum conceditur cum interfuit copula, vel copulæ diffamatio, in quo errat vulgus credens concedi dispensationē in forma pauperum cum Oratores sunt pauperes, & quandoque petunt testimoniales Litteras ab Ordinarijs ipsos esse pauperes, sed decipiuntur, quia tales dispensationes in forma pauperum dumtaxat conceduntur cum intercesserit vel copula, vel copulæ diffamatio, ut notorius docet stylus Datariæ Apostolicæ & observavit quoque *Corrad. dict. cap.* 2. *n.* 21.

24 Tunc si dispensatio petita, & obtenta fuerit ob copulam habitam inter Oratores, Exequutor debet primo verificare copulam, de qua partium assertioni statur, sicuti an ignoranter, vel scienter, ut aliàs notavimus, & quidem copula debuit præcedere dispensationem; & hæc est differentia cum petitur dispensatio ob alias causas, & quando petitur ob copulam, secundum *Corrad. loco cit. d. cap.* 2. *num.* 38.

num.32. & 33. quia aliæ causæ sufficit ut sint veræ tempore exequutionis, eum verò ob copulam, tempore impetrationis, sed alibi diximus de quo tempore debet verificari causa. Secundo debet verificare quod dicta mulier ob dictam copulam habitam cum viro diffamata, & innupta remaneret si cum illo non contraheret matrimonium, quod facilè probatur ex testibus, cùm in dies videamus mulieres ab alijs cognitas difficiliter cum alijs matrimonium contrahere posse. Tertiò debet verificare, quod gravia scandala exinde possint verisimiliter exoriri inter utriusq; consanguineos, vel affines, quod etiam faciliter probatur, & sufficit, quod testes deponant, quod moraliter possunt exoriri scandala, nec opus est, quod certè scandala oritura sint, nam in Litteris ponitur illa dictio *verisimiliter*, unde sufficit, ut probetur timor, neq; necesse est, ut scandala sint orta, *Corradus lib.8.ca. 2.num.6. & 7.* Quartò debet probare gradum inter Oratores existentem, quod probatur testibus, & ut diximus alibi meliùs probatur per testes consanguineos, quam alios, quia consanguinei sunt magis informati. Quintò debet etiam per testium depositionem probare, quod Oratores sint pauperes, & miserabiles, & suo labore victum quærere: & nota, quod hæc paupertas debet esse præcisa, & non respectiva in quo multi decipiuntur existimantes sufficere paupertatem respectivam, nempe respectu qualitatis natalium, sed reveta verba & eorum significatus importat, quod verè sint pauperes, & quod manu, & labore victum
25 quærant, & quod sint miserabiles, ut expresse legitur in dictis Litteris, quæ dictio aliquid importare debet, & sicut illa alia *tantum vivunt*, dictio enim *tantum* excludit omnem alium modum vivendi præter laborem, & industriam manuum suarum. & in hoc Exequutores strictè procedere debent ne perperam Litteras Apostolicas exequantur, ut observavit *Corradus d.libr.8.cap.5.* in principiu, quæ paupertas probanda est de novo coram Exequutore quamvis pro impetranda dispensatione sub tali forma Ordinarius fecerit fidem paupertatis; unde non sufficit quod fuerit pauper tempore impetrationis, nam debet quoq; hæc paupertas adesse tempore exequutionis cum committatur Exequutori, ut dispenset si sint pauperes, & miserabiles, latè *Corradus loco cit.* Sextò Exequutor post verificationem paupertatis debet separare Oratores si invicem habitaverint, ita ut unus in una, alter in altera domo habitent ad finem evitandi periculi incontinentiæ, ne dispensatio irrita & invalida reddatur ob copulam supervenientem post separationem, quia si post separationem de novo copula habeatur indigent Oratores nova dispensatione a per perinde valere, ut de stylo procedere ait *Corradus libr.8. quæst 5. nu.37.* item si post Litteras impetratas se carnaliter cognoscant adhuc requiritur nova Gratia per perinde valere, ut ait idem *Corradus num. 51.* quod tamen tantum locum habet cum petitur dispensatio in forma pauperum, secus si solvitur Eleemosina in commutationem pœnæ, sed de hac re alibi loquuti sumus; de qua tamen separatione debet fieri fides à Parocho, quod separati extiterunt. Septimò Exequutor debet mandare ut Orator per tempus præscriptum in Litteris operam suam personalem exhibeat fabricæ, vel servitio alicujus Ecclesiæ, vel loci pij, nec in hoc Exequutor habet aliquod arbitrium; scilicet circa tempus, nam dicta opera personalis explenda erit per integrum illud tempus, ut alibi notavimus, in quo multi se decipiunt existimantes posse Exequuto-
26 rem abbreviata id tempus, dicentes hoc arbitrio Exequutoris esse remissum, sed arbitrio Exequutoris non remittitur hoc, sed tempus separationis, nec potest Exequutor arbitrari id quod est à Pontifice determinatum, cum arbitrium cadat in illis, quæ non sunt determinata. Octavò Exequutor debet imponere publicam pœnitentiam Oratoribus, quæ alios deterreat à similibus committendis, & solet ab omnibus Exequutoribus mandari, ut in die festivo ambo permaneant ante fores Ecclesiæ cum candela accensa in manibus cum Missa cantatur, prout notavimus in Capite de Clausulis, de qua Pœnitentia Parochus debet facere fidem. Nonò Exequutor debet accipere ab eis juramentum, quod copula habita inter eos non fuerit habita ad finem impetrandi dispensationem, sed ad
27 libidinem explendam, quod juramentum non est pernecesse ut recipiatur ab ipso Exequutore, sed poterit committere Parocho, vel Vicario Foraneo, ut illud recipiat, quod consuetudine introductum esse dicit *Corradus libr.8 cap 2.num 19.* cum alioquin similes actus debeat Exequutor per se explere, & tantum receptionem testium possit subdelegare. Ego semper observavi quod hujusmodi juramentum præstandum à muliere committatur Vicario, seu Parocho, præstandum verò à viro per me ipsum recepi, non quod non possem committere, quia semper tenui hujusmodi actus posse subdelegari, sed quia melius rem ipsam explicare ego poteram. Decimò, debet Exequutor absolvere ab incestu commisso in foro conscientiæ; quamvis enim ab incestu quilibet Confessarius possit absolvere, attamen ubi Papa manus apposuit cessat omnis facultas inferioris, quæ absolutio necessariò dari debet, non tamen est necesse, ut ab ipso Exequutore fiat hæc absolutio in foro conscientiæ, sed committere poterit Parocho, ut observavit idem *Corradus d. libr.8. cap.2. num.19.* Undecimò, si Oratores fuerint inquisiti ob dictum incestum commissum, sive in Curia seculari, sive Ecclesiastica omninò debet prius parere judicato, & pœnas sibi inflictas plectere, eisque satisfacere, nam apponitur illa clausula *quatenus, &c. parito judicato*, per quam Exequutori tribuitur potestas conditionata, & illam suspendit donec conditio fuerit purificata, & specificè adimpleta; nec sufficit si præstetur cautio, forma enim tradita adimpleri debet alias perperam agitur. Denique præmissis his omnibus interponere debet decretum dispensationis in utroque foro, & licentiam dare ut factis publicationibus in Parochiali matrimonium solemnizetur in faciem Ecclesiæ.

Hæc ferè observari debent cum dispensatio petitur ob infamiam, quia scilicet invicem sunt conversati Oratores, ob quam mutuam conversationem orta est suspicio licet falsa, quod invicem se carnaliter cognoverunt, tamen re vera copula nulla intercessit, nam tunc si petitur dispensatio in forma pauperum, hoc casu ab Exequutore articulanda erit hæc diffamatio, nempe quia ex tali conversatione orta est suspicio, quod copula inter eos intercesserit, & observari debent quæ supra nuper dicta sunt.

In exequutione autem dispensationis super matrimo-

trimonio jam contracto cum impedimento igno-
28 ranter, equidem si post scientiam impedimenti nulla alia copula intercesserit, tunc nulla pœnitentia imponitur, & debet tunc coram Exequutore verificari, quod ipsi factis proclamationibus matrimonium contraxerunt, quod probatur ex fide Parochi. Secundò debet probari gradus consanguinitatis, vel affinitatis. Tertiò ignorantia talis gradus quæ probatur juramento Oratorũ, & quod fuerit probabilis, in quo statur judicio Exequutoris. Quartò, quod post scientiam impedimenti nulla alia copula intercesserit, quo statur assertioni Oratorum, & remittitur eorum conscientiæ. Quintò, quod multa scandala, & incommoda sequerentur divortium inter eos. Sextò, adimpletis alijs conditionibus in Litteris appositis matrimonium de novo est inter eos in faciem Ecclesiæ contrahendum, factis de novo proclamationibus, quia dicitur, servata forma Conc. Tridentini.

29 Si verò post scientiam impedimenti interfuit de novo copula observantur omnia supra posita de matrimonio cum copula in forma pauperum, & quæ nuper annotavimus, nam debet probari ignorantia impedimenti, & quod fuerunt factæ proclamationes ante matrimonium contractum, nam si non fuerint factæ sunt in culpa, & non præsumitur ignorantia: item matrimonium de novo est contrahendum.

Cum verò matrimonium fuerit contractum cum impedimento scienter idem ferè observandum est, ac cum culpa scienter, & additur absolutio a censuris in utroq; foro, & decretum, quod mortuo uno conjuge alter superstes careat spe alterius conjugii.

Quamplurima tamen attendenda sunt ab Exequutore harum Litterarum, & inprimis si in Litteris sint narrata duo impedimenta super quibus impetravit Orator Litteras dispensationis, & exinde Exequutor unum tantum invenerit, non per
30 hoc Litteræ redduntur subreptitiæ, nam in hoc casu utile per inutile non vitiatur, quare Exequutor optimè poterit Litteras exequi pro uno impedimento, *Corradus libr.7.cap.6.num.*81. sin verò
31 sit expressum impedimentum consanguinitatis, & sit affinitatis, vel vice versa, certè tunc Exequutor non poterit Litteras exequi, nam in hac materia non valet argumentum à simili, nec à maiori, vel rationis identitate, nec acquiescendum est doctrinæ eximii quondam viri *Antonii Diana parte prima tract.* 10. *de legib.resolut.*36.*in fine.* in qua docet dispensationem valere, nam in contrarium se habet praxis, & stylus cui parendum est; ideò ad occurrendum erroribus ponitur illa clausula [consanguinitatis, vel affinitatis] *Corradus libr.7.cap.5. num.72. & 73.*

Hinc etiam sequitur quod si in gradu sit erra-
32 tum minori, seu largiori maius, & strictius sit expressum, veluti pro quarto tertius gradus sit expressus, dispensatio erit subreptitia, quia hæc sunt inter se diversa, nam unum sub altero non clauditur, & dispensatio concessa super uno non censetur concessa super altero, nec Exequutor tunc poterit exequi dispensationem, *Corradus dict cap.5. num.*74. qui citat *Sanchez lib.8.disp.24, num.* 10. ubi docet quod potestas concessa ad dispensandum in certo gradu, veluti in secundo, non possit extendi ad gradum conjunctum licet remotiorem, & inferiorem, cum contrahentes sint conjuncti secundo, & tertio, & quamvis petens dispensari in secundo gradu possit à fortiori dispensari in tertio tamquam à minori, at nequit quando uterque gradus in eodem reperitur, quia multò maior est, quam secundus solus non comprehenditur sub secundo tamquam sub genere. Non tamen puto tenendum cum eodem *Sanchez dict.*
33 *quæst.24.num.29. & 30.* ubi docet, quod si obtenta esset dispensatio super remotiori gradu, uti solet, & postea Exequutori constet etiam de proximiosi, & non obtentis Litteris declaratorijs super proximiori procedere ad dispensationem super remotiori, illam esse validam, & validum matrimonium, quia Litteræ declaratoriæ petuntur solum ad vitandum scandalum; at in contrarium tenendum credo cum *Corrado lib.7.cap.7.sub.num.72.* ubi docet hoc alienum a mente Papæ, & Datariæ Apostolicæ, nam quando impetratur dispensatio cum narrativa remotioris gradus ubi concurrit etiam propinquior, & in verificatione ab Exequutore jam repertum fuerit nempe Oratorea non solum in quarto, sed etiam in tertio esse conjunctos, tunc si Exequutor processerit ad exequutionem dispensatio erit nulla, & matrimonium nullum eritque petenda nova dispensatio per perinde valere super proximiori, & interim copula habita erit incestuosa, nam nullum fuit matrimonium sic contractum, semper enim quando Exequutori constabit cum remotiori gradu propinquiorem conjunctum esse abstinendum est ab exequutione dispensationis concessa dumtaxat super remotiori, & impetrari debent Litteræ declaratoriæ per Gratiam perinde valere, *Corradus loco citato num.67. & 68.* benè tamen verum est quod fraude cessante & dolo, si propinquior sit omissus, & non expressus, & jam matrimonium sit contractum, si postea aliquis denunciet hunc defectum debet Exequutor eos separare, quousque impetraverint declaratoriam: si verò hoc non fuerit in foro externo deductum nec aliquod scandalum immineat, matrimonium erit validum, & poterit tuta conscientia Exequutor permittere eos permanere in *tali* matrimonio, cum hujusmodi declaratoria in gradu proximiori requiratur tantum pro scandalo evitando, & tunc erit petenda hujusmodi declaratoria super proximiori quando Exequutori ante exequutionem Gratiæ constat adesse dictum gradum propinquiorem: & dicit *Corradus* quod numquam observatum fuit peti declaratoriam super propinquiori post matrimonium contractum. Vide *Corrad.d.cap.7. à n.59. cum seq.*

34 Et nota, quod declaratio super propinquiore est petenda unico contextu cum dispensatione super remotiori, & ita stylus est inconcussus, & inveteratus, *Corradus dicto cap.7.sub num.72. vers. ratio*, & ita intelliguntur verba Constitutionis Beati Pij V. Sciant tamen Exequutores dictam Constitutionem non obligare ad petendam declaratoriam super propinquiore cum impedimentum pervenit ex matrimonio rato, hoc enim impedimentum publicæ honestatis licet se extendat ad quartum gradum, sicuti ipsa consanguinitas vel affinitas, nihilominus si Oratores inæqualiter à stipite distent, non erit propterea necessarium, dicit *Corradus d. cap.7. num.69.*

CAPUT

CAPUT XIII.

De Exequutoribus Gratiæ Si in evidentem.

SUMMARIUM.

1 *Commissarij Brevis si in evidentem non possunt extrajudicialiter se informare, sed procedere debent in forma judicij.*
2 *Partibus asserentibus de utilitate non creditur.*
3 *Omnia acta debent redigi in actis.*
4 *Commissarij in evidentem imprimis debent præmittere citationem per edictum contra interesse prætendentes.*
5 *In exequutione Litterarum si in evidentem debet dari terminus.*
6 *Omnis narrativa debet justificari.*
7 *Debet fieri publicatio, & conclusio in causa cum Promotore Fiscale si aliæ partes non adsunt.*
8 *Exequutores omninò debent servare formam datam in Brevi.*
9 *Exequutores debent unitim procedere.*
10 *Unus Commissarius non potest alterum delegare.*
11 *Breve in evidentem debet præsentari Exequutoribus vivente Papa, qui illud concessit.*

EXEQUUTORES, seu Commissarij, ut alij vocant, Litterarum, si in evidentem, semper sunt plures, & ut plurimum Episcopi, & prima Dignitas in Cathedralibus, & cum negotium pertinet ad mensam Episcopalem committitur vicinori, & certum est quod sunt misti, propter clausulas in Litteris appositas, ut jam dictum est in capite in quo egimus
1 de Clausulis, ac propterea dicti Exequutores debent servato ordine judiciario procedere, nec possunt se extrajudicialiter informare, in puncto *Rota apud Amatum Dunozett, decis. 731. & part. 10. recent. decis. 336.* quæ in hac re est magistralis, & fuit dictum coram Emin. olim *Corrado* viro sanè undique optimo, *& 275. per totam* etiam *part. 10. recent.* In actis itaque constare debet de evidenti utilitate, & quidem concludenter, *Rota apud Eminentissimum Celsum 383. num. 6. & in d. decis. 336. num. 14.* ubi quamplurimæ aliæ decisiones al-
2 legantur, nec creditur partibus asserentibus de utilitate, *Rota decis. 234. num. 13. part. 12. recent. & 242. num. 9. apud Amatum Dunozett.* item de citatione omninò necessaria, & per edictum contra certos, & partes ipsas pro specificatione rarum ac eorum circumstantiis, *juxta dictas decis. & juxta decis. Rota apud Guglielmum Dunozett. 52.* ac etiam de citatione Promotoris Fiscalis Curiæ de valore in proprietate, & in fructu; dictaq; testium
3 relatioque peritorum in actis redigi debent, ita ut quicquid agendum est ab Exequutoribus judiciali modo, & non extrajudiciali explendum, & tunc eis creditur, & præsumitur pro ipsis, & pro validitate contractus, & quod utilitas interfuerit cum ex actis justificatur, aliàs si non ita processerint non statur eorum assertioni, prout notavimus in dicto capite de Clausulis, quod non semel determinavit Rota in allegatis decisionibus.

4 Igitur in primis Exequutores post Litterarum in forma Brevis expeditarum præsentationem, in actis debent decernere citationem tam per edictum contra interesse prætendentes, quam etiam personalem contra certos, & Promotorem Fiscalem, ac in eisdem citationibus assignare aliquem terminum competentem ad dicendum, opponendum, & allegandum contra Breve prædictum, & quare debitè exequutioni mandari non debeat, deberque expectari, ut labatur tempus in citationibus assignatum, deinde incusari debent debitæ contumaciæ, & si comparuerit legitimus contradictor cum eo procedendum est juris ordine servato, sicuti semper judicium agitandum, & finiendum audito Promotore Fiscale Curiæ, qui suas partes impugnativas explere debet.

Debet dari terminus in causa, & in ea debet
5 probari evidens utilitas citata parte ad videndum juramenta testium: debet fieri specificatio bonorum cum eorum circumstantijs, auditis omnibus partibus etiam supplicantibus, & Oratoribus, & si opus fuerit relatione peritorum, vel accessu super bonis: id totum auditis partibus faciendum est. & nota in materia peritorum, quod cum sint discordes periti, quia unus plus existimat, alter minus, dicuntur concordes in minori summa, *juxta dec. Rota 26. part. 10. rec.* & alibi, & relationi periti electi ex officio à Judice standum est etiam si ab alijs discordet, *ut in d. decis. 26. num.* 20.

6 Omnisque narrativa probari, justificariq; debet in actis, ad quem finem bonum erit si ex narrativa Brevis formentur articuli super quibus examinari possint testes producti per scripturas, ut non semel ego practicavi.

7 Debet etiam fieri publicatio, & conclusio in causa, & præsertim si partes adsunt, vel saltem cum Promotore Fiscale Curiæ, deinde præcedente monitorio ad sententiam devenienduṁ est, in qua pronunciari debet constitisse, & constare de evidenti utilitate juxta preces narratas Sanctissimo, ac propterea licitam alienationem, ac illa si facta fuerit confirmari debet, vel dari debet licentia alienandi juxta tenorem Brevis, & Litterarum Apostolicarum, & in dicta sententia inseri debet tenor Brevis, juxta doctrinam *Corradi in praxi disp. lib. 9. cap. ult.* Sicuti inseri debet in prima citatione, seu edicto contra interesse prætendentes.

8 Exequutores omninò observare debent formã traditam in Breve, & in Litteris Apostolicis præsertim illam traditam pro ablativo absoluto, aliàs nullum erit quod ab eis gestum fuerit, ut non semel notavimus, *Rota part. 10. rec decis 300. n. 30. & apud Amatum Dunoz. 306. num. 6 & 242. num. 5.* quæ est in puncto, *& apud Eminentiss. Otthob. 153. n. 4. & d. dec. 275. n. 21. & 336. part. 10. rec.* & ut dicit *Rota par. 10. rec dec. 325. num. 1.* ad amussim servanda est *juxta textum in §. emphiteusim authentico de non alienandis*, & alibi passim.

Quod intelligunt aliqui DD de forma essentiali, seu intrinseca, & tunc corruit rescriptum; secus autem quando omitteretur forma accidentalis, ad textum in *cap. cum adeo de rescriptis, & l. cum his, § si prætor de transactionibus, Oldrad. de rescrip. præludio 8. num. 22. & 23.* sed tene, quod cum in Gratiosis certa forma data est, illa omninò est servanda, nec quidem pervertere illam licitum est, nec minimum aliquid præter vel contra fieri potest absque actus nullitate, & cum observari, & adimpleri nequit recurrendum est ad Papam, seu Principem concedentem, in puncto *Rota apud Guglielmum Dunozettum dict. dec. 53. n. 6.* & procedendi præscripta in Litteris Apostolicis omninò servari debet, *Rota apud Amat. Dunoz. dec. 667. n. 4.*

& nec in minimo omitti poterit, juxta *decis.* 300' *num.* 30. *&* 32. *part.* 10. *recent.* ultra quod dici poterit quod forma nunquam respicit accidentia, ut consideravit *Rota part.* 11. *recent. decis.* 35 *num.* 15 quod procedit etiam si aliunde constet ex utilitete, ut dictum fuit in *d. dec.* 242. *apud Amat. Dunozet.*

9 Et Exequutores debent procedere unitim, prout denotat illa clausula *vos conjunctim*, prout annotavimus in allegato capite de Clausulis, aliàs nulliter egeretur si unus ex Exequutoribus tantum procederet, *Rota decis.* 242. *apud Amatum Dunozet.* in qua fuit dictum quod nulliter fuit actum ex quo coram uno ex Exequutoribus examinati fuerint testes super utilitate narrata cum debuissent examinari testes coram dictis duobus Exequutoribus stante clausula prædicta *vos conjunctim*, quæ formam importat.

10 Et hoc casu non poterit unus alterum subdelegare: & sic unus solus procedere propter dictam clausulam, *vos conjunctim*, ut in puncto est decisio *Rota apud Amatum Dunozett.* 119. an autem possit alteram diversam personam subdelegare quæstio potest esse, quam etiam quæstionem supra tractavimus, & quamvis diximus, quod generaliter loquendo non prohibetur subdelegatio, juxta *cap. quamvis de officio delegati*, attamen *Rota in d. decis.* 119. videtur contrarium determinare, quia per clausulas, *authoritate nostra, discretioni vestra, & conjunctim procedetis*, videtur electa industria personæ, quo casu non poterit fieri subdelegatio. Prædicta Rotæ decisio loquitur clarè de subdelegatione alteri delegato facienda, quæ omninò prohibetur, non tamen aliquid dicit de subdelegatione alteri facienda, dicit tamen quod per dictas clausulas censetur electa industria personæ: ideo dicendum est, quod Exequutores in hujusmodi Litteris possunt subdelegare eo modò quo alibi diximus.

11 Illud denique de novo hic adnotandum est, quod Litteræ in forme Brevis coram Exequutoribus præsentandæ sunt vivu Papa, qui eas concessit, aliàs earum effectus suspenditur donec novus electus Papa, & revalidat per Regulam Cancellariæ Gratias à prædecessore factas, ut aliàs diximus, in puncto *Rota in sæpe allegata decis.* 336. *numer.* 10. *&* 11.

CAPUT XIV.

De Exequutore Gratiæ in forma gratiosa, & forme dignum.

SUMMARIUM.

1 *Exequutor Litterarum in forma gratiosa semper est merus.*
2 *Exequutor Litterarum in forma gratiosa non potest judicialiter procedere.*
3 *Clausula* amoto *non semper facit mixtum Exequutorem.*
4 *Provisus in forma gratiosa potest capere possessionem authoritate propria.*
5 *Exequuter merus non potest alteri subdelegare.*
6 *Exequutor Litterarum in forma dignum semper est mixtus.*
7 *Antequam Exequutor datus in Litteris in forma dignum procedat ad exequutionem nullum jus certum quæsitum est proviso.*
8 *Litteræ expeditæ in forma dignũ sunt conditionales respectu exequutionis, non quoad substantiã.*
9 *Provisio in forma dignum non consumit vacationẽ*
10 *Litteræ in forma dignum non habent paratam exequutionem.*
11 *Cum nullus adest contradictor legitimus Exequutor remanet merus.*
12 *Exequutor in Litteris in forma dignum semper est mixtus ratione jurisdictionis.*
13 *Contradictoris existentia nil aliud efficit nisi quod Exequutor teneatur partes Iudicis assumere.*
14 *Exequutor Litterarum in forma dignum, quod possit extrajudicialiter procedere tenet* Garzia.
15 *Exequuter in forma dignum non potest omninò extrajudicialiter procedere.*
16 *Intelliguntur Rotæ decisiones.*
17 *Exequutor cum adest clausula* dummodo tempore d. tæ, &c. *debet præmittere edictum.*
18 *Exequutor in Litteris in forma dignum debet verificare idoneitatem circa scientiam, morum honestatem, & ætatem.*
19 *Idoneitas debet verificari per examen personæ factum ab examinatoribus.*
20 *Alias examinatus non videtur debere de novo examinari.*
21 *Requiritur novum examen cum Beneficium est Curatum, quia de forma.*
22 *Scientia, & habilitas requiruntur tempore examinis.*
23 *Cæteræ qualitates probari possunt testibus.*
24 *A Decreto Exequutoris in forma dignum datur appellatio suspensiva.*
25 *Post verificationem narratorum retrotrahitur Gratia ad diem datæ Litterarum.*
26 *Iustificatis Litteris competit via exequutiva.*
27 *Exequutor justificata narrativa debet facere collationem.*
28 *Provisus in forma dignum debet accipere possessionem de manu Exequuteris.*
29 *Capta possessione provisus debet emittere professionem fidei si Beneficium est Curatum, vel Canonicatus, num.* 30.
31 *Quando Episcopus, vel Vicarius fuit præsens in professione facta coram Capitulo non est de novo emittenda.*
32 *An facienda coram Vicario Capitulari separatim num.* 33.
34 *Hebdomodarij an teneãtur facere fidei professionẽ*
35 *Obtinentes personatus in Cathedralibus, & officia quando sunt de gremio Capituli tenentur ad fidei professionem.*
36 *Tenentur omnes Canonici etiam exempti.*
37 *Curati, qui non habent curam in actu non tenentur facere fidei professionem.*
38 *Qui fecerint semel fidei professionem an teneantur de novo, num.* 39.
40 *Fidei professio an emitti possit per Procuratorem, num.* 41. 42. *&* 43.
44 *Professio est emittenda infra duos menses.*
45 *Professio, ut fiat, possessio debet esse pacifica, n.* 46.
47 *Quam pœnam incurrant non facientes fidei professionem, num.* 48. *&* 49.
50 *An requiratur sententia declaratoria ad incurrendas has pœnas, num.* 51. *&* 52.
53 *Fructus quos non facit suos provisus ob fidei professionem non emissam applicantur fabricæ n.* 54.
55 *Episcopus, vel Capitulum non potest hos fructus relaxare.*

56 Cu-

56 *Concilium loquens de fructibus non debet extende ad quotidianas distributiones.*
57 *An excuset ignorantia, vel inadvertentia à pœnis commenatis contra non facientes fidei professionem, num. 58. & 59.*
60 *Non facientes fidei professionem non privantur præcedentia, & voce in Capitulo.*

1 EXEQUUTOR Litterarum in forma gratiosa expeditarum semper est merus, nihilque ei committitur faciendum nisi ut tradat proviso possessionem, & sic nudum ministerium, quia Gratia fuit facta per Pontificem, & statim signata supplicatione fuit jus in re, seu in Beneficio quæsitum, ut aliàs notavimus; hoc est apud omnes in confesso, & præ cæteris *Vbertus de citat. cap. 2. num. 27.* hic Exequutor de nihilo se informare tenetur pro exequutione facienda, *Garz. part. 6. cap. 2. num. 157.* nec debet facere aliquam justificationem narratorum, *Rota apud Merl. decis. 141. num. 11.* & sæpè sæpius fuit dictum, non enim potest partes Judicis assumere, & extrajudicialiter procedit si de aliquo se informare tenetur, *Rota apud Amatum Dunozett. dec. 75. num. 2. & 347. num. 4. tomo primo.* & cum fuerit exequuta provisio jam præsumitur sufficienter
2 justificata etiamsi ex actis non appareat, quia ut dictum est non tenetur procedere judicialiter, sed extrajudicialiter procedit, *Rota apud eumdem Amatum Dunozett. tom. 1. decis. 18. n. 6. & 7. & 250. num. 4.*

3 Nec facit quod in hujusmodi Litteris adsit clausula *amoto*, & aliæ similes quæ faciunt mixtum Exequutorem; nam ut aliàs diximus est verum, quando est legitimus contradictor, qui se opponat, vel possessor qui est citandus, *Rota recent. part. 10. decis. 34. num. 28. & 29.* ubi hæ decisiones allegantur. Cum enim adest, vel possessor, vel legitimus contradictor tunc Exequutor efficitur mixtus, & tenetur partes Judicis assumere, & cum causæ cognitione procedere, *Rota apud Merlin. loco citat.* quod pluries diximus, nam tunc operantur illæ clausulæ: imò cum Litteræ fuerint expeditæ in hac forma gratiosa provisus potest intrare possessionem absque Exequutore, & sine
4 justificatione, juxta sententiam *Rotæ dec. 333. nu. 13. part. 4. tom. 2. recent. & part. 10. recent. decis. 140. num. 14.*

5 Hic Exequutor non potest alteri subdelegare, quia quando nudum ministerium est commissum prohibetur subdelegatio, præ cæteris *Meroll. tom. 3. disp. 7. cap. 4. n. 177.* & tenetur de per se procedere. Nec ab eo admittitur appellatio suspensiva, cum scilicet permanet merus Exequutor, secus si de mero efficiatur mixtus, nam tunc rectè appellatur, ut aliàs dictum fuit.

6 Exequutor verò provisionis in forma dignum concessæ de per se semper est mixtus, *Buratt. dec. 185. & 529. Rota apud Amatum Dunozett. decis. 293. & 292. part. 12. recent.* ut aliàs notavimus; & hoc propter mixturam, quam habet, nam Papa cum providet sub hac forma non ipse confert, sed mandat conferri authoritate Apostolica, quatenus reperiatur idoneus, & citatis alibi adde *Rotam part. 11. recent. decis. 28. num. 8.*

Et ideo antequam Exequutor procedat ad ju-
7 stificationem hæc provisio nullum jus tribuit proviso nisi merè eventuale, & nihil in esse ponere ajunt communiter *Rota decis. 123. & 169. & 160. part. 2. recent. Caval. dec. 447. & d. decis. 28. num. 9. part. 11. recent.* imò nec jus ad rem dicit *Vbertus part. 6. prax. fol. 251.* ac esse merè provisionem conditionalem, sed eo modo, quo diximus in *cap. 2.* ubi egimus de Litteris in forma dignum, & alibi, nempe non esse merè conditionem suspensivam, nam puram diximus quoad substantiam, & tan-
8 tum conditionalem respectu exequutionis faciendæ per Exequutorem, quod pluries Rota declaravit præsertim in sæpe allegata *Interamnen. Canonicatus coram Pamphilio apud Marches. part. 1. fol. 142. apud Buratt. decis. 807. apud Card. dicti decis. 283.* quæ est etiam 218, *part. 9. recent. tomo primo, apud Eminentissimum Ottbob. decis. 130. num. 12. apud Amatum Dunozett. decis. 367. num. 29. & in Toletana Archipresbyteratus 31. Iunii 1657. coram Albergato, Tond. pat. 2. cap. 4. §. 2. nu. 7. cum seqq.*

9 Certum enim est, prout etiam diximus, quod provisio in forma dignum non continuat vacationem antequam Exequutor processerit ad exequutionem mediante justificatione idoneitatis, & collatione, juxta Rotæ decisiones allegatas hic, & alibi.

10 Et cum tales Litteræ in forma dignum habeant mixturam, & requirant justificationem, certum est quod non habeant exequutionem paratam, quæ aliàs debetur Litteris Apostolicis, *Seraph. decis. 817. num. 1. Buratt. decis. 171. num. 2. Durand. decis. 412. num. 2. & part. 2. recent. decis. 159. Rudolf. part. 2. cap. 8. num. 74.*

11 Id quod in principio diximus, Exequutorem Litterarum in forma dignum expeditarum esse mixtum temperant multi, quod intelligendum sit cum adest legitimus contradictor, vel possessor, nam tunc dicunt non esse mixtum, nec teneri partes Judicis assumere, & posse se extrajudicialiter informare, ita *Rudolf. d. cap. 8. num. 75.* qui allegat *Puteì decisionem 144. num. 1. lib. 2.* & ita videtur etiam resolvisse *Rota in Leodien. Abbatiæ 14. Ian. 1622. coram Vbaldo*, quam affert *Amayden loco infra citando*, & expressius apud *Merum decis. 41. num. 10.*

12 Sed quod hic Exequutor Litterarum in forma dignum, quia ei demandatur, & committitur jurisdictio, ut aliàs diximus sive adsit, sive non contradictor semper sit mixtus, existimavit *Amayden lib. 1. c. 5. nu. 51. vers. Exequutor vero,* committitur huic Exequutori, quod prævia justificatione narratorum, & idoneitate Oratoris conferat Beneficium; ergò committitur, cum causæ cognitione procedat, ergo ei demandatur jurisdictio, ergo semper mixtus, per hoc enim differt merus à mixto, quia illi nudum committitur ministerium, & ideo dicitur merus, huic verò demandatur jurisdictio, & per hoc vocatur mixtus, semper hic tenetur procedere ad narratorum verificationem judicialiter, quod quasi quotidie in Rota canonizatur, & omissis quamplurimis *Rotæ decisionibus novissimè apud Eminentissimum Ottbob. decis. 164. num. 10.*

13 Contradictoris autem existentia nihil aliud efficiet, quam tunc Exequutor teneatur partes Judicis assumere, quod est diversum, nam Exequutor mixtus cum existentia contradictoris est Judex cum jurisdictione contentiosa inter partes agitanda, absq; contradictore remanet Judex cum jurisdictione; sed non contentiosa, utroque enim

S 3 satis

casu causæ cognitionem adhibere tenetur, siquidem si adest contradictor, vel possessor, causæ cognitio est narratorum verificatio, seu justificatio facienda est parte, seu contradictore ipso citato, & in omnibus audito, vel ordinariè, vel exequutivè, ut dictum est; si verò non adest causæ cognitio adhibetur nullo citato, quod est voluntariam exercere jurisdictionem.

Hinc patet, quid respondendum sit cum quæritur an Exequutor Litterarum in forma dignum possit procedere ad justificationem extrajudicialiter, an verò judicialiam informationem teneatur
14 assumere? equidem *Garz. d. par. 6. cap. 2. num. 244.* tenet, quod tunc requiritur informatio judicialis, ut Exequutor procedat judicialiter cum adest adversarius, sive alius intrusus, secus si possessio sit vacans, quia tunc potest se extrajudicialiter informare, & quod illa verba *si constiterit, repereris*, possunt importare, & referri etiam ad informationem extrajudicialem, ibi per eum.

At dicendum videtur, quod Exequutor in forma dignum debet procedere non quidem omninò extrajudicialiter, sed cum jurium in actis pro-
15 ductione, licet non requiratur citatio cum pars non adest, ut dixit *Amayden loco cit. d. vers. Exequutor*, dicens: Mixtus autem debet recipere probationem super justificatione Gratiæ etiam nemine opponente non quidem omninò extrajudicialiter, sed cum productione jurium in actis, omissa solummodo citatione, qui non est citandus, & iterum *d. cap. 5. quæst. 5. nu. 107.* ubi docet, quod Exequutor cujus conscientia oneratur super idoneitate provisi non possit extrajudicialiter se informare de dicta idoneitate, præsertim cum provisio in forma dignum est super provisione Beneficiorum curatorum, nam tunc ponitur illa forma: *Adhibitis per te examinatoribus in Diœcesana Synodo deputatis*; & per hæc verba, seu per hanc clausulam datur certa forma, ut Exequutor datus sub certa forma illam omninò servare teneatur: hæc opinio est de mente Rotæ prout clarè ceroitur in multis decisionibus, sed præsertim & novissimè apud *Amatum Dunozett. 250. num. 4.* in qua decisione dicitur, quod illa propositio quæ dicit quod provisio exequutioni demandata præsumatur justificata procedat in mero Exequutore, qui potest se extrajudicialiter informare de narrativa Litterarum, secus in mixto, qui non potest se extrajudicialiter informare, expressius *Rota apud eumdem Dunozet. dec. 193.* in qua decisione dicitur, quod Exequutor datus in forma dignum tamquam mixtus debeat judicialiter procedere.
16 Et cum dicitur in multis Rotæ decisionibus, quod Exequutor nullo existente legitimo contradictore potest se extrajudicialiter informare, præsertim *apud Emmentissimum Otthob. decis. 58. nu. 27.* & alibi, intelligendum est de extrajudiciali informatione cum jurium productione in actis juxta doctrinam *Amayden*, nullus enim requiritur processus judicialis, nulla requiritur citatio partis, *& decis. Otthob.* loquitur ni fallor de mero Exequutore juxta numerum summarij: Imò cum semper in Litteris hujusmodi Apostolicis adsit illa clausula *dummodo tempore datæ præsentium alteri non sit jus quæsitum*, secundum Rotam requiritur citatio per edictum, etiamsi nullus comparuerit contradictor, vel possessor adsit, nam Exequutor
17 debet præmittere hanc per edictum citationem, *Rota apud Amatum Dunozett. 193. num. 5.* processus enim, qui fieri debet ab Exequutore in hoc casu cum nullus adest contradictor adhuc dicitur extrajudicialis, juxta doctrinam *Gonzalez gloss. 9. in annotationibus in principio.*

18 Igitur Exequutor in forma dignum pro verificatione Litterarum in quantum ad idoneitatem provisi debet justificare scientiam juxta qualitatem Beneficij, ætatem, legitimitatem & morum honestatem, *Garz. loco citato num. 233.* & cæteri communiter.

Et in quantum ad idoneitatem respectu scientiæ illam justificare oportebit per examen personæ, nam ex approbatione Examinatorum hæc habilitas rectè probatur, *Garz. loco cit. Rota apud Eminentissimum Otthob. decis. 87. num. 2. & apud Eminentissimum Celsum 214. num. 5. apud Burat.*
19 *613. & 931. num. 2.* & alibi, & si fuerit Beneficium Parochiale, ut diximus debent adhiberi examinatores synodales juxta formam traditam in Litteris, quæ nec omitti poterit, etiam si aliàs fuerit idoneus provisus, *Garz. loco cit. num. 260.* latè, & optimè *Amayden dicta quæst. 5. à num. 107. cum pluribus sequentibus.*

Difficultas potest esse, quando aliàs fuit examinatus ad Beneficium curatum ab Examinatoribus ante scilicet expeditionem Litterarum, & quidem *Rota in Pistorien. Parochialis 6. Februarij 1623. coram Merlino quæst* ...... penes ipsum censuit, quod quando quis fuit examinatus ad Beneficium illud per Examinatores ante Littera-
20 rum expeditionem tunc non sit necessarium examen de novo, sed sufficiat illud antecedens, secus autem si generaliter ad beneficia quæcumque fuit examinatus, quia per examen generaliter factum ad Parochiales non est plenè consultum disciplinæ Christianæ, & curæ animarum alicuius certæ Parochialis, nam fieri potest, quod talis Parochialis exigat in suo Rectore præcipuas qualitates, quæ non potuerint excogitari in examine generali, quod secus est ubi ad eamdem Parochialem fuerit examinatus, ut ibi latius habetur; at nihilominus *Amayden loco cit.* non videtur admittere hanc decisionem, quia clausula *commissionis examinis* est conditionalis, & Exequutor alicuius rei cui conditio annexa est, non potest procedere ad exequutionem nisi prius conditione adimpleta, & procedit in quacumque materia, & allegat multos DD. nec facit, quod conditio non potest retrotrahi, juxta *cons. Anch. 158. num 33.* & sic dicit *Amayden* quod cessat ratio Rotæ; quare tenet expressè *Amayden* quod quando ad provisionem requiritur concursus, eo casu semper examen requiratur de novo.

21 Ego verò considero quod cum Beneficium vacat per obitum si est curatum de per se ita ut faciendus sit concursus per Ordinarium, etiam cum Beneficium vacat in mense reservato infra tres menses juxta Constitutionem B. Pij V. in conferendis, tunc qui idoneus refertur Romæ impetrat Beneficium curatum in forma gratiosa cum dicta fide concursus habiti, cum verò non fuerit factus concursus ab Ordinario, & a Sede Apostolica impetraverit, vel quia resignatur Beneficium curatum & tunc non ponitur dicta clausula, etiam si aliàs fuerit approbatus ab Ordinario, requiritur novum examen juxta formam Litterarum, ut optimè existimavit *Amayden*.

Scien-

22 Scientia, & habilitas requiritur de tempore examinis, non autem post cum reprobatus postea possit addiscere, *Rota apud Eminentissim. Otthob. dec.123. num. 12.13 14 & 15. & apud Emmentissimum Celsum* 103. *per totam*, Et cum Exequutor procedit ad justificationem idoneitatis nulla requiritur partis citatio etiam si adsit contradictor & possessor, ut aliàs diximus, *Barbosa loco citato num.143.*

23 Cæteræ qualitates quæ desiderantur ad idoneitatem probari possunt testibus, & scripturis, *Garzia loco cit. num. 235.* sed cum Beneficium est Parochiale dicit *Garzia num.236.* quod Examinatores debent facere relationem non solum quoad Litterarum peritiam sed etiam de cæteris requisitis,

24 Cum verò Exequutor, vel Examinatores aliquem gravaverint in justificatione idoneitatis, ad quem sit recurrendum, seu appellandum patet ex dictis supra in eo *cap.* in quo agimus de hac materia, loquimur etenim post Litterarum productionem (nam cum examinantur in concursu qui fit jure ordinario non est meum differere hic) certum est quod ex decreto Exequutoris in forma dignum datur appellatio suspensiva, juxta *Rotæ sententiam in decis.569. num 34 part.4 tomo 1, Rub. Seraph decis 817. & 159. part. 2. rec. & part.12 decis. 292. & apud Amatum Dunozettum decis. 307. num 34.*

25 Postquam tamen Exequutor justificaverit Gratiam in forma dignum retrotrahitur ad diem datæ Litterarum in quo momento censetur facta, *Rota decis.122. num.10 part.10. recent.* & excludit etiam omnem aliam gratiam medio tempore impetratam tanquam posteriorem, *Rota decis.523. num.3 part.3 recent.*

26 Justificatione postmodum sequuta paratam habet tunc hæc provisio in forma dignum exequutionem, ut millies censuit Sacra Rota, & quàmvis ante justificationem non producat hujusmodi Gratia tituli paritatem juxta *Rotæ decisiones* quamplurimas, præsertim apud *Emmentissim. Otthob. decis.130.* attamen post justificationem producit hanc Tituli paritatem Rota apud *Merl. decis.365. & dec.197. part. 2. rec. & apud* Buratt. 842. ni memoria me fallat, & alibi sæpè.

27 Exequutor verificata narrativa, & clausula in forma dignum debet facere collationem proviso authoritate Apostolica, ut alibi etiam notavimus; hæc autem provisio non requiritur pro acquirendo jure aut ad substantiam Gratiæ, sed pro exequutione dumtaxat, facienda, juxta dictam *dec.569. num. 23. & 24. part 2. tomo 1. Rub. & dec. Burgen. Canonicatus apud Marchesi fol.142. apud Amatum Dunozettum 367. num. 24. & dec.122. n.19. part.10. recent.* fieri debet nova collatio cum insertione Litterarum in forma dignum, *Paris. lib.8. quæst. 7. num.188.* & illa dicitur vera provisio, juxta dictum *Tondut part.1 cap.13. n.3.*

28 Provisus debet accipere possessionem de manu Exequutoris seu à manu illius cui subdelegaverit Exequutor; hoc enim posse facere Exequutorem alibi notavimus, & hodie quasi semper datur hæc potestas in Litteris Apostolicis: de possessione autem capienda aliqua notavimus in *cap.* ubi egimus de Exequutore Litterarum resignationis, & ne dicta repetamus absque necessitate benignus Lector ibi videre poterit.

29 Capta possessione provisus si Beneficium fuit curatum aut Canonicatus in Cathedrali debet emittere professionem infra duos menses juxta decretum *Sacri Conc. Tridentin. sess. 24. de reform. & Constit. Pii V.* incipit, Junctum 89 *in ordine.*

30 Et ad majorem hujus rei dilucidationem aliqua notanda sunt: & primò sciendum est, quod hujusmodi obligationem habent omnes qui beneficium assequuntur cum cura animæ, vel cum residentia in Cathedralibus, seu Metropolitanis, ut sunt Dignitates & Canonici, cum hac tamen differentia, quia Parochi seu Rectores Ecclesiarū tantum tenentur emittere professionem coram Episcopo, vel eo impedito coram Vicario, Canonici autem, & Dignitates non solum coram Episcopo, vel Vicario, sed etiam coram Capitulo, ut expressè legitur in dicto Decreto *Trident.* ib: Provisi autem de Canonicatibus, & Dignitatibus in Cathedralibus non solum coram Episcopo, seu ejus Officiali, sed etiam in Capitulo idem facere teneantur; & licet in præfato Decreto tantum permittatur, quod fieri possit professio coram Vicario quando Episcopus est impeditus, attamen etiam si non fuerit impeditus fieri possit asserunt *Garz. n.23. Cavall. d. cap.22. n. 4. Barbosa ad Tond. n.23. & alleg.* 61. *n.16. Squill n.92.* & alij.

31 In quantum quod in Concilij præfati decreto disponitur quod Canonici, & Dignitates debeant facere hanc fidei professionem coram Capitulo, & Vicario, seu Episcopo, & sic duplici vice, non procedit quando Vicarius, vel Episcopus fuisset præsens in professione illa quæ facta fuit coram Capitulo, nam tunc per illam professionem jam satisfactum fuit Decreto, *Garz. de benefic. part. 3. cap.3. num. 24.* Barbosa *de potestate Episcopi alleg. 61. num.17. Marcellus Volpe in prax. Eccles cap. 48. num.56. Pax. Iordanus tomo 2. libr. 10. tit 48. num. 11. Squill. de obligat. Clericorum* 1. *part num.93 fol. mihi 49. Baldell. in tit. morali tomo 2 libr. 1. disp. 19. num.1.* & alij passim; Dubium potest esse cum Sedes Episcopalis vacat, & sic non adest Episcopus, sed Vicarius Capitularis, an tunc facienda sit fidei professio coram Capitulo, & Vicario Capitulari? *Garz. loco cit. num* 25. movet hoc dubium,

32 *& num. 27.* videtur inclinare in illam Sententiam, quod professio sit facienda coram Vicario Capitulari, quia jurisdictio Episcopi administratur per Vicarium, & sic magis per ipsum repræsentatur Episcopus, quam Capitulum, & eo magis quia *Concilium* vult quod jurisdictio administretur per Vicarium, & non per Capitulum, Garz. enim verba sunt hæc: Octavo dubitatur an Sede Episcopali vacante satis sit provisum de Canonicatu, vel Dignitate facere professionem in Capitulo, etiam si ibi non adest Vicarius Capituli, an verò teneatur etiam eam facere coram ipso Vicario? & videtur satis esse, nam Capitulum sede vacante succedit in iurisdictione Episcopi, & fungitur vice illius, ut infra 5. *part. cap. 7.* atque adeò professio facta in Capitulo Sede vacante perinde est ac si fieret coram Episcopo, & Capitulo; & præterea Vicarius est Vicarius ipsius Capituli, & ab eo deputatus, & ideò facta professione coram Capitulo non est opus iterum eam facere coram suo Vicario.

Nihilominus tamen contrarium verius videtur, nam cum jurisdictio Episcopalis administretur per Vicarium, magis per eum repræsentatur

casu causæ cognitionem adhibere tenetur, siquidem si adest contradictor, vel possessor, causæ cognitio est narratorum verificatio, seu justificatio facienda est parte, seu contradictore ipso citato, & in omnibus audito, vel ordinariè, vel exequutivè, ut dictum est; si verò non adest causæ cognitio adhibetur nullo citato, quod est voluntariam exercere jurisdictionem.

Hinc patet, quid respondendum sit cum quæritur an Exequutor Litterarum in forma dignum possit procedere ad justificationem extrajudicialiter, an verò judicialem informationem teneatur
14 assumere? equidem *Garz. d. par. 6. cap. 2. num. 244.* tenet, quod tunc requiritur informatio judicialis, ut Exequutor procedat judicialiter cum adest adversarius, sive alius intrusus, secus si possessio sit vacana, quia tunc potest se extrajudicialiter informare, & quod illa verba *si consliterit repereris*, possunt importare, & referri etiam ad informationem extrajudicialem, ibi per eum.

At dicendum videtur, quod Exequutor in forma dignum debet procedere non quidem omninò extrajudicialiter, sed cum jurium in actis pro-
15 ductione, licet non requiratur citatio cum pars non adest, ut dixit *Amayden loco cit. d. vers. Exequutor*, dicens: Mixtus autem debet recipere probationem super justificatione Gratiæ etiam nemine opponente non quidem omninò extrajudicialiter, sed cum productione jurium in actis, omissa solummodo citatione, qui non est citandus, & iterum *d. cap. 5. quæst. 5. nu. 107.* ubi docet, quod Exequutor cujus conscientia oneratur super idoneitate provisi non possit extrajudicialiter se informare de dicta idoneitate, præsertim cum provisio in forma dignum est super provisione Beneficiorum curatorum, nam tunc ponitur illa forma: *Adhibitis per te examinatoribus in Diœcesana Synodo deputatis*; & per hæc verba, seu per hanc clausulam datur certa forma, ut Exequutor datus sub certa forma illam omninò servare teneatur: hæc opinio est de mente Rotæ prout clarè cernitur in multis decisionibus, sed præsertim & novissimè apud *Amatum Dunozet. 250. num. 4.* in qua decisione dicitur, quod illa propositio quæ dicit quod provisu exequutioni demandata præsumatur justificata procedat in mero Exequutore, qui potest se extrajudicialiter informare de narrativa Litterarum, secus in mixto, qui non potest se extrajudicialiter informare, expressius *Rota apud eumdem Dunozet. dec. 193.* in qua decisione dicitur, quod Exequutor datus in forma dignum tamquam mixtus debeat judicialiter procedere.

16 Et cum dicitur in multis Rotæ decisionibus, quod Exequutor nullo existente legitimo contradictore potest se extrajudicialiter informare, præsertim *apud Eminentissimum Otthob. decis. 58. num. 27.* & alibi, intelligendum est de extrajudiciali informatione cum jurium productione in actis juxta doctrinam *Amayden.* nullus enim requiritur processus judicialis, nulla requiritur citatio partis, *& decis. Otthob.* loquitur ni fallor de mero Exequutore juxta numerum summarij: Imò cum semper in Litteris hujusmodi Apostolicis adsit illa clausula *dummodo tempore data præsentium alteri non sit jus quæsitum*, secundum Rotam requiritur citatio per edictum, etiamsi nullus comparuerit contradictor, vel possessor adsit, nam Exequutor
17 debet præmittere hanc per edictum citationem, *Rota apud Amatum Dunozett. 193. num. 5.* processus enim, qui fieri debet ab Exequutore in hoc casu cum nullus adest contradictor adhuc dicitur extrajudicialis, juxta doctrinam *Gonzalez glossa 9. in annotationibus in principio.*

18 Igitur Exequutor in forma dignum pro verificatione Litterarum in quantum ad idoneitatem provisi debet justificare scientiam juxta qualitatem Beneficij, ætatem, legitimitatem & morum honestatem, *Garzia loco citato num. 233.* & cæteri communiter.

Et in quantum ad idoneitatem respectu scientiæ illam justificare oportebit per examen personæ, nam ex approbatione Examinatorum hæc habilitas rectè probatur, *Garz. loco cit. Rota apud Eminentissimum Otthob. decis. 87. num. 2. & apud Eminentissimum Celsum 214. num. 5. apud Burat.*
19 *613. & 931. num. 2.* & alibi, & si fuerit Beneficium Parochiale, ut diximus debent adhiberi examinatores synodales juxta formam traditam in Litteris, quæ nec omitti poterit, etiam si alias fuerit idoneus provisus, *Garz. loco cit. num. 260.* latè, & optimè *Amayden dicta quæst. 5. á num. 107. cum pluribus sequentibus.*

Difficultas potest esse, quando aliàs fuit examinatus ad Beneficium curatum ab Examinatoribus ante scilicet expeditionem Litterarum, & quidem *Rota in Pistorien. Parochialis 6. Februarij 1623. coram Merlino quæst* ...... penes ipsum censuit, quod quando quis fuit examinatus ad Beneficium illud per Examinatores ante Littera-
20 rum expeditionem tunc non sit necessarium examen de novo, sed sufficiat illud antecedens, secus autem si generaliter ad beneficia quæcumque fuit examinatus, quia per examen generaliter factum ad Parochiales non est plenè consultum disciplinæ Christianæ, & curæ animarum alicujus certæ Parochialis, nam fieri potest, quod talis Parochialis exigat in suo Rectore præcipuas qualitates, quæ non potuerint excogitari in examine generali, quod secus est ubi ad eamdem Parochialem fuerit examinatus, ut ibi latius habetur; at nihilominus *Amayden loco cit.* non videtur admittere hanc decisionem, quia clausula *commissionis examinis* est conditionalis, & Exequutor alicujus rei cui conditio annexa est, non potest procedere ad exequutionem nisi prius conditione adimpleta, & procedit in quacumque materia, & allegat multos DD, nec facit, quod conditio non potest retrotrahi, juxta *cons. Anch. 158. num 33.* & sic dicit *Amayden* quod cessat ratio Rotæ; quare tenet expressè *Amayden* quod quando ad provisionem requiritur concursus, eo casu semper examen requiratur de novo.

21 Ego verò considero quod cum Beneficium vacat per obitum si est curatum de per se ita ut faciendus sit concursus per Ordinarium, etiam cum Beneficium vacat in mense reservato infra tres menses juxta Constitutionem B. Pij V. In conferendis, tunc qui idoneus refertur Romæ impetrat Beneficium curatum in forma gratiosa cum dicta fide concursus habiti, cum verò non fuerit factus concursus ab Ordinario, & a Sede Apostolica impetraverit, vel quia resignatur Beneficium curatũ & tunc non ponitur dicta clausula, etiam si aliàs fuerit approbatus ab Ordinario, requiritur novum examen juxta formam Litterarum, ut optimè existimavit *Amayden.*

Sciend.

22 Scientia, & habilitas requiritur de tempore examinis, non autem post cum reprobatus postea possit addiscere, *Rota apud Eminentissim. Ottbob. dec.123.num.12.13.14 & 15. & apud Eminentissimum Celsum* 103. *per totam*, Et cum Exequutor procedit ad justificationem idoneitatis nulla requiritur partis citatio etiam si adsit contradictor & possessor, ut aliàs diximus, *Barbosa loco citato num.*143.

23 Cæteræ qualitates quæ desiderantur ad idoneitatem probari possunt testibus, & scripturis, *Garzia loco cit. num.* 235. sed cum Beneficium est Parochiale dicit *Garzia num.* 236. quod Examinatores debent facere relationem non solum quoad Litterarum peritiam sed etiam de cæteris requisitis.

24 Cum verò Exequutor, vel Examinatores aliquem gravaverint in justificatione idoneitatis, ad quem sit recurrendum, seu appellandum patet ex dictis supra in eo *cap.* in quo agimus de hac materia, loquimur etenim post Litterarum productionem (nam cum examinantur in concursu qui fit jure ordinario non est meum disserere hic) certum est quod ex decreto Exequutoris in forma dignum datur appellatio suspensiva, juxta *Rotæ sententiam in decis.*569 *num* 34 *part.*4 *tomo* 1, *Rub. Seraph decis.*817. & 159. *part.*2. *rec.* & *part.*12 *decis.* 292. & *apud Amatum Dunozettum decis.* 367. *num.*34.

25 Postquam tamen Exequutor justificaverit Gratiam in forma dignum retrotrahitur ad diem datæ Litterarum in quo momento censetur facta, *Rota decis.*122. *num.*10 *part.*10. *recent.* & excludit etiam omnem aliam gratiam medio tempore impetratam tanquam posteriorem, *Rota decis.*523. *num.*3. *part.*3. *recent.*

26 Justificatione postmodum sequuta paratam habet tunc hæc provisio in forma dignum exequutionem, ut millies censuit Sacra Rota, & quāvis ante justificationem non producat hujusmodi Gratia tituli paritatem juxta *Rotæ decisiones* quamplurimas, præsertim apud *Eminentissim.* Ottbob. *decis.*130. attamen post justificationem producit hanc Tituli paritatem Rota apud *Merl. decis.*365. & *dec.*197. *part.* 2. *rec.* & *apud* Burat. 842. ni memoria me fallat, & alibi sæpè.

27 Exequutor verificata narrativa, & clausula in forma dignum debet facere collationem proviso authoritate Apostolica, ut alibi etiam notavimus; hæc autem provisio non requiritur pro acquirendo jure aut ad substantiam Gratiæ, sed pro exequutione dumtaxat, facienda, juxta dictam *dec.*569. *num.*23. & 24. *part* 2. *tomo* 1. *Rub.* & *dec.* Burgen. *Canonicatus apud Marches fol.*142. *apud Amatum Dunozettum* 367. *num.*24. & *dec.*122. *n.*19. *part.*10. *recent.* fieri debet nova collatio cum insertione Litterarum in forma dignum, *Paris. lib.*8. *quæst.*7. *num.*188. & illa dicitur vera provisio, juxta dictum *Tondutt part.*1 *cap.*13. *n.*3.

28 Provisus debet accipere possessionem de manu Exequutoris seu à manu illius cui subdelegaverit Exequutor, hoc enim posse facere Exequutorem alibi notavimus, & hodie quasi semper datur hæc potestas in Litteris Apostolicis: de possessione autem capienda aliqua notavimus in *cap.* ubi egimus de Exequutore Litterarum resignationis, & ne dicta repetamus absque necessitate benignus Lector ibi videre poterit.

29 Capta possessione provisus si Beneficium fuit curatum aut Canonicatus in Cathedrali debet emittere professionem infra duos menses juxta decretum *Sacri Conc. Tridentin. sess.* 24. *de reform.* & *Constit. Pii V.* incipit, Junctum 89. *in ordine.*

30 Et ad majorem hujus rei dilucidationem aliqua notanda sunt: & primò sciendum est, quod hujusmodi obligationem habent omnes qui beneficium assequuntur cum cura animæ, vel cum residentia in Cathedralibus, seu Metropolitanis, ut sunt Dignitates & Canonici, cum hac tamen differentia, quia Parochi seu Rectores Ecclesiarū tantum tenentur emittere professionem coram Episcopo, vel eo impedito coram Vicario, Canonici autem, & Dignitates non solum coram Episcopo, vel Vicario, sed etiam coram Capitulo, ut expresè legitur in dicto Decreto *Trident.* ib: Provisi autem de Canonicatibus, & Dignitatibus in Cathedralibus non solum coram Episcopo, seu ejus Officiali, sed etiam in Capitulo idem facere teneantur; & licet in præfato Decreto tantum permittatur, quod fieri possit professio coram Vicario quando Episcopus est impeditus, attamen etiam si non fuerit impeditus fieri posse asserunt *Garz. n.*23. *Cavall. d. cap.*22. *n.*4. *Barbosa ad Tond. n.*23. & *alleg.*61. *n.*16. *Squill n.*92. & alij.

31 In quantum quod in Concilij præfati decreto disponitur quod Canonici, & Dignitates debeant facere hanc fidei professionem coram Capitulo, & Vicario, seu Episcopo, & sic duplici vice, non procedit quando Vicarius, vel Episcopus fuisset præsens in professione illa quæ facta fuit coram Capitulo, nam tunc per illam professionem jam satisfactum fuit Decreto, *Garz. de benefic. part.*3. *cap.*3. *num.*24. *Barbosa de potestate Episcopi alleg.* 61. *num.*17. *Marcellus Volpe in prax. Eccles. cap.* 48. *num.*36. *Pax. Iordanus tomo* 2. *libr.*10. *tit* 48. *num.* 12. *Squill. de obligat. Clericorum* 1. *part num.*93 *fol. mihi* 49. *Baldell. in tit. moralı tomo* 2 *libr.*1. *disp.*19. *num.*1. & alij passim; Dubium potest esse cum Sedes Episcopalis vacat, & sic non adest Episcopus, sed Vicarius Capitularis, an tunc facienda sit fidei professio coram Capitulo, & Vicario Capitulari? *Garz. loco cit. num* 25. movet hoc dubium,

32 & *num.*27. videtur inclinare in illam Sententiam, quod professio sit facienda coram Vicario Capitulari, quia jurisdictio Episcopi administratur per Vicarium, & sic magis per ipsum repræsentatur Episcopus, quam Capitulum, & eo magis quia *Concilium* vult quod jurisdictio administretur per Vicarium, & non per Capitulum, Garz. enim verba sunt hæc: Octavo dubitatur an Sede Episcopali vacante satis sit provisum de Canonicatu, vel Dignitate facere professionem in Capitulo, etiam si ibi non adest Vicarius Capituli, an verò teneatur etiam eam facere coram ipso Vicario? & videtur satis esse, nam Capitulum sede vacante succedit in iurisdictione Episcopi, & fungitur vice Illius, ut infra 5. *part. cap.*7. atque adeò professio facta in Capitulo Sede vacante perinde est ac si fieret coram Episcopo, & Capitulo; & præterea Vicarius est Vicarius ipsius Capituli, & ab eo deputatus, & ideò facta professione coram Capitulo non est opus iterum eam facere coram suo Vicario.

Nihilominus tamen contrarium veriùs videtur, nam cum jurisdictio Episcopalis administretur per Vicarium, magis per eum repræsentatur

Episcopus, quàm Capitulum; facit declaratio di- cta Sacr. Congregationis adducta *dict. 5. part. cap. 7. sub num. 23.* maximè cum *Concilium* omninò velit jurisdictionem administrari per Vicariũ, & non per ipsum Capitulum, ut dictum est *d. cap. 7.* unde etiam videtur, provisum de Beneficio curato debere facere professionem coram Vicario Capitulari sede vacante, & non coram Capitulo. Quam *Garziæ* opinionem canonizat *Riccioullus de jure personarum extra Ecclesiæ gremium existentiũ, lib. 1. cap. 13. num. 16. Novar. in summ bullar. tomo 2. verbo fides professio, num. 6. fol. mihi 313.* ita etiam fundatur de *præceptis Decalogi tomo 1. libr. 3. cap. 4. sub num. 16. in fin. Baldell. dicto tomo 2 libr. 1. disp. 18. num. 12.*

33 Sed mihi videtur dicendum quod tunc professio sit facienda coram utroque, coram Capitulo quia ita mandatur expresè per Concilium, coram Vicario Capitulari quia cum Concilium mandat coram Episcopo, vel Vicario esse faciendam, Vicarius Capitularis succedit in jurisdictione Episcopi, & per ipsum repræsentatur, ita *Squillant. de obligat. Clericorum, part. 1. num. 94.* qui citat pro se *Garz.* verum si in professione quam facit provisus coram Capitulo fuerit præsens Vicarius Capitularis jam fuit Decreto satisfactum.

Dubitari potest de illis Beneficiatis Cathedralium, qui in aliquibus partibus vocantur Hebdomoderij, in alijs Portionarij, & similibus nominibus.

34 Certum est, quod quando isti non sunt de gremio Capituli non tenentur ad talem fidei professionis emissionem, dubium enim procedit quando isti sunt de gremio Capituli, *Garz. loc. cit. num. 13.* tenet quod isti non tenentur, quia Concilium loquitur de Dignitatibus, & Canonicis, isti autem non sunt tales, & ideò non tenentur ad fidei professionem, & aliud est esse de Capitulo, & Capitulares, aliud esse Canonicum: hanc enim sententiam tenet *Ricciullus loco cit. num. 58 Baldel. dict. tit. 2. lib. 1. disp. 19 num. 4. Barbosa ad Trident. loco cit. sub num. 25. vers de Canonicatibus*, contrarium voluerunt multi alij, inter quos est *Zerolla in praxi Episcopali, part. 1. verb. benefic. & verb fides professio.*

35 Illi autem qui obtinent personatum in Cathedralibus, & officia, & sunt de Capitulo, & velut Dignitates habentur, tenentur ad hujusmodi professionem fidei, ut dicunt *Barbosa loco cit. num. 15. Squill. num. 86.* & alij, qui verò obtinent Coadjutoriam cum futura successione tunc tenentur cum fuerit factus casus successionis, *Barbosa dict. alleg. 61. n. 13 Squill. loco cit. n. 85.*

Dubitari etiam potest de Canonicis in Ecclesijs Collegiatis, & negativam sententiam docent *Barbosa num. 12. Barbosa allegat. 61. num. 15. & ad dictum Concilij caput num. 28. Squill. loco cit. num. 89. Ricciullus dict. cap. 13. num. 56. Baldell. dict. disp. 16. num. 4. Novar. in summ. bullar. de verbo fides professio. num. 3.* & alij, *Facundez ad præcepta Decalogi tomo 1. lib. 1. cap. 4. num. 5.* sed non desunt, qui contrarium existimant, ut videre est apud dictos DD. præsertim *Bald. d. alleg. 61.*

36 Hanc etiam fidei professionem tenentur emittere omnes Canonici etiam si sint exempti à jurisdictione Episcopi, nam adhuc coram Episcopo illam emittere tenentur, ut concorditer loquuntur in hac re Doctores.

In quantum verò ad Curatos, dubium potest esse de Curatis illis, qui non habent curam in actu, sed tantum habitualiter, quia scilicet olim habuit Filianos, nunc autem non habet. Equidem *Ricciull. dict. lib. 1. cap. 14.* per totum tenet, quod non teneatur, quia hujusmodi Beneficium tractari debet tanquam simplex, sic nec ad residentiam tenetur, *Ricciul.* sequuntur multi alij, præsertim *Barbosa de offic. Parochi cap. 4. num. 9. & ad Trid. loco cit. num. 18.* & alij.

37 Si verò cura sit habitualis, quia exercetur per alium tamen obligatio est penes Titularem, tunc certè per Titularem est facienda fidei professio, ut expresè tenet *Ricciull. loco cit. dict. cap. 14.* sicuti non tenetur facere hanc fidei professionem Oeconomus per quem exercetur talis cura si non habet titulum sed ei demandata est cura, *Baldell. dict. lib. 1. disp. 18. num. 5.* si tamen cura exercetur per aliquem Oeconomum, seu Vicarium qui habet institutionem, & Titulum perpetuum, tunc ad fidei professionem tenentur tam Titularis, quam Vicarius, prout habemus exemplum in Abbatia S. Mariæ de Pasitano Diœcesis Amalphitanæ, nam Abbatia prædicta est curata, & cura exercetur per Vicarium perpetuum, hic tamen tenetur ad fidei professionem.

38 Postquam autem quis semel professionem emiserit pro uno Beneficio curato, vel Canonicatu, si ad aliud Beneficium curatum transferatur vel ad alium Canonicatum promoveatur tenetur iterum professionem emittere, secundum *Garz. loco cit. num. 17. Squill. loco citat num. 90. Ricciull. loco cit. num 19 Barbosa dict. alleg. 81 numer. 8 cum sequentibus. Novar. in sum. bull tomo 1. rubr. de fides profes. num. 6. Laver. in lucubrat. varijs tomo 4. cap. 22. num. 5.* sed certè contra tenent multi alij Doctores, quos tacito nomine refert *Azor. instit. moral. part. 2. lib. 7. cap. 2. in fin.*

39 Primam sententiam tutiorem dicit *Baldell. loco cit. disp. 18. in fin.* at ut verum fatear in contrarium vidi in quamplurimis locis practicari, præsertim cùm in eodem Capitulo quis assequitur alterum Canonicatum, vel in eadem Diœcesi novam curam, & opinionem *Garz.* & aliorum practicorum posse cum quis extra, & in alia Diœcesi curatum, vel Canonicatum assequitur.

40 Dubium verò grave est an hæc fidei professio emitti possit per procuratorem, *Zerolla in praxi Episcopali verbo fides professio, Garz. loco cit. nu 74. Gratianus cap. 166. num. 22. Gonzalez ad reg. Cancellariæ 8. §. 7, num. 169. reg. de potestate Episcopi, cap. 50. §. 16. num. 1. Squill. loco citat. num. 91.* latissimè hanc opinionem tuetur *Baldell. d. disp. 8. num. 8* per duas columnas, & novissimè *Amayd. cap. 597 per totum, num. 124.* & ita dicit stylus Romanæ Curiæ.

41 Contrariam sententiam tenet *Lotter. loco cit. à num. 21. Barbosa alleg. 61. num. 20. ad Trident. loc. cit. num 29. Tambur. de jure Abbat. disp. 8. quæst. 3. num. 15. Sperella dec. 106. nu. 37. cum seqq. Novar. in sum. bull. tomo 1. verbo fides professio, num. 8. Facund. ad præcepta Decalogi tomo 1. lib. 1. cap. 4. n. 45.* & alij multi, quia in Concilio hoc non prohibetur; secundò quia juramentum præstari potest per Procuratorem: multi ex his citatis Doctoribus requirunt speciale mandatum, ut sunt *Ricciull. num. 30. Novar. loco cit. Tamburin.* & alij, sed multi etiam existimant quod sufficiat generale mandatum

ad

ad capiendam possessionem Beneficij, nam vigore hujus mandati generalis posse emitti professionem fidei, in puncto *Sperella dict. dec.* 106. *numer.* 39. *&* 40. qui adducit decisiones *Rotæ, Facund. loco cit. num.* 46.

42 Tempetant *Riccull. loco cit. num.* 29. *Tambur. num.* 13. *&* 14. *Sperella numer.* 42. ut vera sit hæc sententia, quando Episcopus, vel Vicarius velit admittere Procuratorem ad talem actum, ipso tamen renuente teneatur provisus personaliter accedere, & in isto casu putant veram sententiam negativam, non posse scilicet per Procuratorem emitti fidei professionem.

43 Sed ego considero quod si provisus potest per Procuratorem hunc actum explere non poterit cogi per Episcopum, vel Vicarium ad accedendum personaliter ad præstandum talem actum, secundum tamen mentem Concilij est, quod talis actus perficiatur ab ipsomet proviso, non tamen damno opinionem affirmativam.

Professio emittenda est saltem infra duos men-
44 ses numerandos à die captæ possessionis, ut expressé decernitur in *Trident.* & in Constitutionibus Apostolicis, & omnes citati DD. & quotquot vidi dicont quod hoc tempus duorum mensium non est appositum ad finiendam obligationem, ita ut post illud emitti non possit, vel non teneatur amplius, sed appositum est causa differendæ exequutionis, ita ut semper duret obligatio quousque verè non sit emissa.

Possessio autem debet esse pacifica, quia semper quando lex statuit tempus post possessionem, intelligitur de possessione pacifica, nam aliàs non dicitur res posideri, & sic possessio litigiosa non sufficit nec inducit istam obligationem, *Riccull.*
45 *loco cit. num.* 62. *Facund. dict. cap.* 4. *num.* 24. & alij communiter; sufficiet tamen secundum *Riccull.* si provisus steterit per unum vel duos menses in pacifica possessione beneficij, nam tunc tenebitur ad fidei professionem.

Imò *Garzia loco cit. num.* 32. docet quod etiam si per provisum steterit quominus accipiat possessionem non teneri ad professionem fidei, quia Concilium mandat ut professio fidei fiat post
46 possessionem captam, *Garz.* sequuntur *Barbosa tam in dict. loco Triden. num.* 20. *& dict. allegat.* 61. *num.* 25. Riccull. *dict. cap.* 13. *num.* 50. *Facund. dict. cap.* 4. *n.* 25. Baldell. *loco cit. disp.* 19. *n.* 11.

47 Pœnam quam incurrunt contrafacientes est determinata in eodem Concilij Decreto, ibi, alioquin prædicti omnes provisi, ut supra, fructus non faciant suos nec illis possessio suffragetur; & circa hanc pœnam multa occurrunt, & primò quod non facientes hanc fidei professionem non privantur titulo Beneficij, sed solum non suffragatur possessio secundum subjectam materiam, népein ordine ad fructus acquirendos, *Garzia loco*
48 *cit. num.* 33. *Paris. lib.* 10. *quæst.* 9. *num.* 15. *Azor par.* 2. *lib.* 7. *cap.* 2. *quæst.* 3. *vers. nihilominus, Vgolinus loco cit.* §. . . *num.* 4. *Campanilis in divers. juris Canonici rubr.* 8. *cap.* 3. *num.* 17. *Riccull. d. lib.* 1. *cap.* 16. *num.* 10. Barbosa *de potestate Episcopi, d. allegat.* 26. *num.* 62. *& ad Trident. loco cit num.* 37. *Baldell. d. tomo* 2. *lib.* 1. *disp.* 19. *num.* 12. *Facund. d. lib.* 1. *cap.* 4. *num.* 29. qui omnes concludunt, talem, qui non emisit professionem intra bimestre non posse juvari regula de Triennali quoad fructus, benè quidem quando titulus seu possessio est manutenibilis absque fidei professione, præter alios *Ferentill. ad Buratt. decis.* 522. *num.* 17. *Tambur. loco cit. num.* 17. *Riccul. d. cap.* 16. *n.* 18. *cum seqq.*

49 Et privantur contrafacientes fructibus decursis post lapsum termini duorum mensium, non verò decursis intra dictum tempus, quia cum Concilium concedat dictum tempus ad hunc actum explendum licitè fructus percipiuntur, ita *Garzia loco cit. num.* 31. Barbosa *d. alleg.* 61. *num.* 23. *ad Trident. num.* 32. *Squill. loco citat sub numer.* 97. *Baldell. d. tomo* 2. *lib.* 1. *disp.* 19. *num.* 8. *Facund. d. lib.* 4. *cap.* 4. *num.* 23. privantur enim fructibus decursis post lapsum duorum mensium, & postquam fecerint talem fidei professionem non recuperant fructus amissos decursos scilicet post duos menses, & ante fidei professionem, sed professio fidei deserviet ad fructus, quod omnes admittunt, *Garzia num.* 29. *Azor. d. cap.* 2. *quæst.* 4. *Garzia d. alleg.* 61. *num.* 22. *Facund. d. cap.* 4. *n.* 35. & alij.

50 Occurrit secundo dubitandum an ad incurrendam hanc pœnam requiratur sententia aliqua declaratoria, an verò statim, & eo ipso incurratur.

51 Multi Doctores requirunt sententiam declaratoriam ita ut ante sententiam licitè in conscientia posse fructus aliquem retinere non facta professione fidei perceptos, nec teneri restituere ante sententiam, ita Barbosa *d. alleg.* 61. *num.* 28. *& ad Trident. loco cit. num.* 33. *Facundus d. cap.* 4. *nu.* 21. & alij passim penes istos.

Sed alij tenent indistinctè quod non faciat fructus suos, & non facta professione intra dictum tempus in conscientia non posse nec percipere nec perceptos retinere, ita *Garzia loco cit. num.* 35. *Azor. dict. cap.* 2. *in princ. Squill. loco cit. num.* 99. latè defendit *Baldell. lib.* 1. *disp.* 19. *num.* 7. *Riccul. d. cap.* 13. *num.* 43. quæ Sententia mihi maximoperè placet, quia ut optimè *Baldell. loco citat.* considerat, quamvis ad inducendam pœnam privationis, & abdicationem eorum jurium, & eorum bono-
52 rum, quæ sunt acquisita, & propria alicujus, sit opus sententia, & opera Judicis neque sufficiat sola dispositio eut præceptio legis pœnalis, ut eisdem utar verbis *Baldelli*, at ad impediendam acquisitionem sufficit legis dispositio, & in Tridentino dicitur quod non faciunt fructus suos; sic impedit acquisitionem non autem irrogat pœnam privationis acquisitorum, quod diversum est, nam in privatione requiritur sententia declaratoria, non autem in non acquisitione, ut latissimè explicat *Baldellus.*

53 Hi autem fructus quos non facit suos Beneficiatus debent applicari vel fabricæ Ecclesiæ, vel pauperibus, secundum *Paris. lib.* 8. *quæst* 9. *n.* 123. *Azor. d. lib.* 7. *cap.* 2. *quæst.* 3. *vers. nihilominus in fin.* Baldell. *loco cit. num* 15. Barbosa *ad Triden. loco cit. num.* 35. in Regno autem nostro Neapolitano fructus isti incorporantur Cameræ, ut advertit *Paris. loco citato*, & sic ego vidi practicari tempore Alexandri Sperellæ Nuntij in hoc Regno, & ita confirmavit doctus, & perspicacissimus Camera-
54 rius *Illustrissimus & Reverendissimus D. Sebastianus Surrentinus Episcopus Trojan. Concivis, & amicus charissimus*, cui omne bonum desidero: non tamen me latet Baldell. *loco citat. num.* 15. docere nullam extare Constitutionem Pontificiam quæ hos fructus Cameræ applicet, quare ipse docet in quantum ad Parochos, & Curatos valdè esse probabile

babile illos fructus applicari posse fabricæ, vel Ecclesiæ: in quantum verò ad Canonicos, & Dignitates qui habent fructus distinctos, & fundos suos, fructus debere erogari pro reparatione propriorum fundorum vel fabricæ Ecclesiæ, arbitrio Episcopi, juxta *Tridentum Decretum in cap.33. de reform. sess.22.* si tamen non habent proprios, & distinctos fructus tunc dictos fructus accresci debere massæ communi. Vide ipsum.

55 Episcopus autem non potest hos fructus relaxare, nec Capitulum potest illum pro præsente habere, *Ricciull. d. cap.16. Garzia num.50. Facund. d. cap.54. n.31. & 32.* & alij.

56 Et cum Concilium loquatur de fructibus non erit extendendum ad quotidianas distributiones, quas suas facere Canonicus si talem professionem non fecerit existimant *Ricci. par.3. resol.294. & dec. 312. part.4. Barbosa d. alleg.61. num.30. & ad Trid. loco cit. etiam num.30. Ricciull. dict. cap.13. num.51. Garz. cap.166. num.22. Azor. loco cit. quæst.7. Gonzalez ad reg. Cancel. in proœmio §.2. nu.1. aliàs §.6. num.170. Novar. in summo bull. tomo 1. in verb. fidei professio, num.11. & tomo 2. n.8. Campanilis loco cit. num.17. Facund. loco cit. n.22. Baldell. dict. disp. 19. num.21. Squil. loco citat. num.* 100. & alij, & sic dicendum erit de funeralibus, nam omnia ista emolumenta dantur ratione laboris, dummodo tamen distributiones quotidianæ sint distinctæ à fructibus Beneficiorum, & in massa, seu grossa communi; nam si fructus Canonicatus omnes consistant in his distributionibus, & de omnibus fiat massa, & grossa communis ut dicunt, & observatur in his meis Ecclesijs Cathedralibus unitis, tunc ne frustratoria sit *Trident.* dispositio, distributiones has comprehendit, & ijs privabitur qui fidei professionem tempore statuto non emittet, ita *Novar. Facund. Baldellus*, & alij.

57 Alterum, & tertium restat inquirendum, an excusati possint qui non emittunt professionem intra duos menses ex aliqua ignorantia, oblivione, & inadvertentia.

Flaminius *Paris. lib.10. quæst.9. de resig. num.8.* movet hoc dubium, & dicit quod in foro exteriori ignorantia hæc non excusat, quia juris clari, juxta *cap. ignorantia de reg. juris in 6.* pro foro autem interiori excusabit, nec aderit obligatio restituendi, quia ignorantia, inadvertentia, & incogitatio excusant à pœna in foro conscientiæ, citat *Navar. in cons.1. de Summa Trinitate, Flamin.* sequuntur *Garz. loco cit. num.67. & 68.* & alij per ipsum relati, & nisi fallor *Azor. dict. cap.2.2. quæsito*, qui dicit quod in foro conscientiæ excusantur, *Squil. loco cit. num.101. Facund. dict. tomo 1. lib.1. cap.4. n.27. Baldell. dict. disp.19. num.9.* & alij, quia si excusantur à culpa possunt sic etiam à pœna.

58 *Novarius* tamen in *1. tomo & dict. rubr. de fidei professione numer.5.* dicit quod non excusantur ex ignorantia quoad fructuum amissionem, sed tantùm à peccato mortali, quod committunt transgrediendo hujusmodi præceptum.

Ignorantia autem solius pœnæ non excusaret à tali fructuum amissione ut probat *Facund. loco cit. num.28.* sicuti nec possunt excusari à restitutio-
59 ne fructuum ex regula de triennali, & ex præscriptione, *Facund. numer.29. & 30.* Vide ipsum, & alios citatos.

Præter fructuum amissionem nullam aliam pœnam incurrunt prædicti qui non faciunt fidei professionem, nam quoad vocem in Capitulo, præcedentiam, & alios juris effectus non privantur, & potiuntur commodo possessionis recepti, *Novar. in d.1. tomo loco cit. n.9. vers. merito.*

CAPUT XV.

De Exequutore Litterarum Resignationum ad favorem.

SVMMARIVM.

1 *Littera resignationum semper expediuntur in forma dignum.*

2 *Exequutor Litterarum resignationum debet in primis verificare clausulam* dummodo habeat aliunde, *etiamsi resignans mortuus sit, num.3.*

4 *In resignationibus Beneficiorum ad, non tamen titulum quis Ordines recepit requiritur ind... huius mentio.*

5 *Non sufficit clausula* dummodo habeat aliunde, *quia requiritur de forma.*

6 *Contrarium tenet* Spada.

7 *Verius contrarium non ex capite subreptionis, n.8.*

9 *Respondetur ad fundamentum Spadæ.*

10 *Quando stylus Datariæ esset in contrarium, tunc sustinetur resignatio.*

11 *Recurrendum tunc ad Sacram Datariam.*

12 *Clausula* dummodo habeat aliunde *verificari debet de tempore Gratiæ, & illius executione.*

13 *Exequutor debet subrogare bona in locum Beneficii resignati.*

14 *Cum resignans resignat Beneficium cum pensione si curatum est Beneficium apponitur clausula* dummodo remaneant centum pro Rectore.

15 *Clausula* dummodo remaneant centum pro Rectore, *respicit tempus futurum, & non restringitur solum ad tempus Gratiæ, num.16.*

17 *Cum Litteræ resignationum sunt discordantes à mandatis, quid faciendum.*

18 *Clausula* nec aliàs *removet consensum ab actu, & inducit nullitatem.*

19 *Clausula* nec aliàs *etiamsi non est apposita censetur apposita.*

20 *Resignatio facta contra formam præscriptam nulla est nec à resignante ius abdicat.*

21 *Quando in mandato procuræ ponuntur conditiones quas reiicit Papa, tunc secundum multos valet resignatio.*

22 *Debet tunc constare de diligentiis.*

23 *Diligentias esse reiterandas.*

Refertur Decisio in Compostellana Coadiutoriæ coram Zaroso in hac materia, & in Valentina Parochialis coram Eminentissimo Cerro.

24 *Refertur opinio* Amayden *in eadem materia, & num.27.*

25 *Refertur opinio* Tondutii *in eadem materia.*

26 Rota *apud* Otthob. & Peutinger *tenere videtur, quod nulla sit resignatio contra formam mandati*

28 *Authoris sententia in hac materia.*

29 *Cum Litteræ sunt discordantes à mandatis Exequutor debet abstinere ab exequutione Litterarum.*

30 *Clausula illa*, & aliàs. *cum conditionibus Procuratori bene visis, quæ solet apponi à Notarijs respicit modum expeditionis, nec per eam alteratur mandatum in expressis.*

21 *Secus*

31 *Secus si nulla forma esset antecedenter expressa.*

32 *Littera non dicuntur discordes si sint conformes cum mandato, & non cum supplicatione.*

33 *Non dicuntur discordes Littera cum cancellantur aliqua in supplicatione qua sunt extra mandatũ.*

34 *Exequutor debet verificare idoneitatem resignatarij.*

35 *Exequutor debet verificare valorem Beneficij resignati, & aliqua, qua continentur in Narrativa.*

36 *Non admittuntur exceptiones requirentes altiorem indaginem nisi obijciatur de non valida resignatione, ob non servatam aliquam constitutionem num 37.*

38 *Exequutor debet advertere an resignans supervixerit per viginti dies post datum consensum.*

39 *Regula Cancellaria de viginti congruit cum iure communi.*

40 *Resignatio facta ab infirmo non est nulla, quia ab infirmo.*

41 *Regula de viginti habet locum etiam in resignatione facta a sano.*

42 *Regula* de viginti *non est exorbitans, & odiosa.*

43 *Regula* de viginti *licet annullet collationem directe, resignationem quoque per accidens annullat.*

44 *Beneficium an remaneat reservatum cum resignans moritur infra viginti dies.*

45 *Multi tenent affectum, & reservatum ratione manus appositionis.*

46 *Si resignans moriatur infra viginti dies extra Romanam Curiam in mense Ordinarij secundum multos Doctores Ordinarius potest conferre.*

47 *Responsio Parisij ad rationes adductas pro hac secunda opinione, num. 48.*

49 *Refertur opinio* Lotterij *in hac quastione, n. 50. 51. & 52.*

53 Lotterius *videtur sibi contrarius.*

54 *Ex resignatione resultat vera reservatio clausa in corpore iuris.*

55 *Si resignans moriatur infra viginti dies, & Papa regula non derogavit,* Beneficium *remanet reservatum.*

56 *Ex admissione resignationis, & prastationis consensus resignatio est perfecta in genere suo ex qua resultat reservatio.*

57 *Stylus Curia se habet, quod Beneficia remaneant reservata, & affecta cum resignans obijt infra viginti dies.*

58 *Regula* de viginti *locum habet in resignationibus extra Curiam secundum multos, contrarium alij num. 59.*

60 *Refertur opinio* Lotterij.
Sententia Authoris.

62 *Tempus viginti dierum à quo tempore incipiat currere, num. 63.*

64 *Dies mortis resignantis non computari in termino viginti dierum.*

65 *Requiritur prastatio consensus ut locum sibi vendicet regula.*
Si post datam supplicationem, & signatam à Papa resignans moriatur consensus prastari poterit à Procuratore, ibidem.

66 *Cum resignans possidet Exequutor Litterarum resignationis eum citare debet.*

67 *Modificatur sententia Parisij existimantis resignantem non posse impedire possessionem resignatario.*

68 *Cum resignans dicit de nullitate resignationis & possidet, datur ei manutentio.*

69 *Licet ex resignatione etiam nulla amittatur possessio cum devenitur ad exequutionem, attamen non procedit cum est nulla ex defectu consensus, num. 70.*

71 *Si resignatarius receperit possessionem Beneficij resignati, & resignans opponat de nullitate resignatarius manutenetur, & num. 72.*

73 *Cum ambo possident potius resignans, quam resignatarius manuteneri debet, & sic procedit doctrina Ioannis Honorij.*

74 *Resignatarius si non reperiatur idoneus, si resignans non fuerit in culpa redit ad Beneficium secundum* Garziam.

75 *Doctrinam* Garziæ *refellit* Lotterius.

76 *Refertur opinio* Tonduti *in hoc dubio, num. 77 78. & 79.*

80 *Cum resignans credebat idoneum resignatarium, si talis non reperiatur ab Exequutore retinet Beneficium, num 81. & seq.*

82 *In resignationibus ad favorem non potest considerari vera vacatio.*

83 *Beneficium resignatum ad favorem alteri, quam ei ad cuius favorem resignatum est, conferri nequit.*

84 *Actus resignationis non dicitur consummatus nisi quaratur resignatario.*

85 *Beneficium resignatum scienter non idoneo non potest amplius retineri per resignantem in pœnã.*

86 *Impossibile est probare hanc scientiam inhabilitatis resignatarij, & regulariter resignans non amittit Beneficium: adducitur Rota decisio, & n. 87.*

88 *Cum resignatarius diem claudit extremum antequam Exequutor Litteras iustificaverit secundum* Lotter, *resignans non redit ad* Beneficium.

90 *Resignatarius si antequam acceptet resignationem moriatur resignans retinet Beneficium.*

91 *Resignatarius si moriatur post prastationem consensus, & acceptationem non tamen Litteris expeditis, non redit ad Beneficium resignans secundum* Lotterium, *num. 92. & 93.*

94 *Respondetur rationibus* Lotterij, *num. 95.*

96 *Resignans num possit redire ad Beneficium resignatum si resignatarius moriatur Litteris expeditis, nondum tamen iustificatis, & an tunc dicatur inducta vacatio per mortem resignatarij, nu. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137.*

138 *Exequutor postquam iustificaverit Litteras resignationis debet facere collationem, & Bullas cum inserta forma Litterarum Apostolicarum.*

139 *Expeditis Bullis debet fieri publicatio.*
Adducitur Bulla Gregorij De publicandis.

140 *Bulla Gregorij concordat in multis cum Bulla Pij.*

141 *Publicatio debet fieri intra sex menses si resignatio sit intra montes, infra novem, ultra.*

142 *Non admittitur mera purgatio.*

143 *Tempus sex, vel novem mensium non currit impedito.*

144 *Impedimentum absolutum liberat ab omni onere, respectivum verò liberat ab onere secundum formam.*

145 *Si moriatur Papa Litteris resignationis non expeditis non currit tempus resignatario.*

146 *Cum tempus in quo Sedes vacat est breve non excusatur resignatarius à publicando infra tempus prascriptum.*

147 *Si*

147 *Si Litteræ fuerint expeditæ plumbatæque etiam si moriatur interim Papa facienda est publicatio licet Exequutor non possit procedere ad Exequutionem Litterarum.*

148 *Bellum, & pestis præstant impedimentum ad excusandum ab onere expeditionis Litterarum, & publicationis.*

149 *Datarius si retinet supplicationem resignationis, & non possit haberi resignatario non currit tempus.*

150 *Pestis, & bellum excusat à publicatione secundum formam, sed tenetur publicare alibi ubi non est bellum, vel pestis, seu in loca vicaniori.*

151 *Carcer non excusat à publicando.*

152 *Minor ætas nec excusat à publicando.*

153 *Impedimentum probandum est à resignatario, qui in illo se fundat.*

154 *Publicatio debet fieri vivo resignante.*

155 *Si moriatur resignatarius intra terminum ad publicandum non inducitur vacatio ob non publicationem, sed per obitum.*

156 *Obtinere potest prorogatio ad publicandum, item & restitutio.*

157 *Gratia restitutoria ad publicandum non iuvat si medio tempore sit alteri ius quæsitum per novam collationem.*

158 *Quando vertit lis inter resignatarium, & alterum provisum, & in actu deductum fuit, & oppositum de non publicatione tunc in Gratia restitutoria de lite facienda est mentio, secus si specifice non fuerit oppositum, secundum Rotam.*

159 *In Gratia prorogatoria, seu restitutoria ad publicandum non est facienda mentio de morte resignantis n. 160. Adducitur tamen contraria decis. Rotæ.*

161 *Publicatio debet fieri in Ecclesia propria, & Cathedrali eo tempore quo adest populi multitudo dum divina celebrantur.*

162 *Multi Doctores existimant non esse necessarium diem esse festivum de præcepto, sed sufficere adesse multitudinem populi.*

163 *Contrarium attenta Bullæ dispositione.*

164 *Publicatio fieri debet cum transumpto Bullarum, licet non sit opus legere totas Litteras.*

165 *Publicatio fieri debet infra corpus Ecclesiæ.*

166 *Post publicationem affigi debet copia integra Litterarum Apostolicarum ad valvas Ecclesiarum in quibus fit publicatio, & ita se habet praxis.*

167 *Copia Litterarum debet permanere affixa per aliquot dies ad valvas, & sufficit una copia pro qualibet Ecclesia.*

168 *De publicatione fieri debet actus publicus, & creditur Notario de tali actu asserenti.*

169 *Ob non publicationem inducitur vacatio, & reservatio.*

170 *Etiam si fiat publicatio, sed non servata forma Bullæ.*

171 *An talis vacatio censeatur nova, remissivè, n. 172*

274 *Non excusat ignorantia.*

175 *Nullus excusatur, & etiam Cardinalis tenetur publicare.*

176 *Publicatio facienda est de omni Beneficio resignato cum Litteræ expediuntur per Datariam, & Cancellariam Apostolicam.*

177 *Etiam si resignatio sit nulla, dummodo non sit talis ex defectu consensus, num. 178. Contrarium Fotter.*

179 *Facienda est publicatio etiam cum Resignatarius resignat Beneficium Litteris non expeditis.*

180 *Resignatarius debet capere possessionem Beneficii intra tempus ad publicandum sibi præscriptum.*

181 *Sufficit si fecerit instantiam coram Exequutore pro capienda possessione.*

182 *Possessio licet non requiratur ad acquisitionem tituli, tamen confirmat ius cum absque illa non potest administrare.*

183 *Possessio est capienda de manu Exequutoris.*

184 *Cum expeditio est in forma Gratiosa possessio capi potest absque Exequutoris ministerio.*

185 *Possessio capta à proviso Apostolico propria authoritate cum illa vacans erat est manutenibilis secundum Rotam.*

186 *In Regno Neapolitano possessio cuiuscumque Beneficii provisi à Sede Apostolica est capienda de manu Nuntii iuxta Bullam Pii V.*

187 *Excipitur tamen in Bulla Pii cum provisio fit per cessum.*

188 *Possessio Beneficii capienda in loco residentiæ, & capitulariter.*

189 *Si Canonici renuant iniustè dare possessionem habetur pro capta.*

190 *Canonici non possunt opponere, quod Bulla non sint expedita iuxta Decretum Datariæ.*

191 *Possessio Beneficii curati in Ecclesia Parochiali est capienda vel in Ecclesia cui facta est unio.*

192 *Accipitur possessio per osculum Altaris Majoris, & per assignationem loci in choro si est Collegiata.*

193 *Cum Ecclesia est clausa sufficit tangere Annulum Ecclesiæ, vel tactus ianuæ, num. 194.*

195 *Capi potest possessio per Procuratorem.*

196 *Procurator debet habere speciale mandatum.*

197 *Impedito non currit tempus ad capiendam possessionem, & num. 198.*

199 *Bulla de capienda possessione intra tempus ad publicandum non habet locum in Beneficiis iurispatronatus secundum* Novar.

200 *Contrarium verius.*

201 *Possessio Beneficii resignati non est necesse ut capiatur vivo resignante, & num. 202. licet contrarium teneat* Tondutus.

203 *Possessio non potest capi intra terminum ad appellandum.*

204 *Licet Papa non attentet providendo Beneficium litigiosum attamen eius possessio non potest capi citra vitium attentatorum.*

1 LITTERÆ Resignationum ad favorem certæ personæ semper expediuntur in forma dignum, iuxta *Constitutionem B. Pii 5.* incipit *Cogit Nos necessitas*: ideò omissis annotatis alibi de hac provisione in forma dignum, ne dicta sæpius repetamus absque necessitate, notandum est, quod Resignatarius omninò debet præsentare, & iustificare Narrata in Litteris coram Exequutore deputato, ut etiam alibi notavimus, & primò, & principaliter debet verificare illam clausulam *dummodo Resignans aliunde vivere habeat*, in puncto *Rota apud Emin. Otthob. decis.* 106. *n.* 7. & 8. quæ iustificatio narratorum 2 fieri debet etiamsi resignans diem suum clauserit extremum, quia resignatio non solùm pendet à voluntate partium, sed etiam à Papæ voluntate præciso interesse partis resignantis, *Rota apud Burat. dec. 457. n. 9. & 512. n. 8. & par. 13. rec. dec. 407. n. 10. 11. & 12.* 3 & Exequutor Gratiæ resignationis debet iustificare etiam Gratiam resignantis, præsumitur tamen quod illam iustificaverit, *Rota apud Manzanedum decis. 255.*

In

In tractatu de Resignationibus, nescio an lucem videbit, in quo ex professo egimus de illis, quæ requiruntur ad Resignationem, annotavimus etiam per necesse in Resignationibus si ad Beneficium, quod resignatur Resignans Ordines re-
4 ceperit, individuam hujus rei mentionem esse faciendam, & tunc nisi constito quod aliunde commodè vivere possit, aliter resignatio nulla sit, juxta Decretum *Sacri Concilij Trid. sess. 21. cap. 2. de reform.* quod etiam in Resignationibus ad favorem, quæ in manibus Papæ perficiuntur, locum habere communiter nostri scripserunt, & Pius in *dict. Constitutione, Cogit*, expresse mandavit, ut Litteris desuper expediendis apponatur dicta clausula *dummodo aliundè habeat unde vivere*
5 *commodè possit*. Magna tamen fuit altercatio inter nostros; An attenta hac *Constitutione B. Pij V.* sufficiat pro validitate resignationis Beneficij ad cujus titulum Resignans Ordines recepit, dictæ clausulæ appositio, *Dummodo aliundè, &c.* absque eo, quod expressè fuerit narratum, quod ad titulum illius Beneficij Ordines recepit? quam quæstionem Ego in eodem Tractatu agitavi, & satis sit hic dicere, quod communior opinio est à *S. Rota* pluries canonizata, quod requiritur d. individua mentio, nempe quod ad illius titulum quis Ordines receperit, nec satisfactum cum appositione solummodo illius clausulæ, *Dummodo, Rota apud Ludovis. 441. absque Olivertus*, qui concordantes Decisiones allegat apud *Burat. dec 856. apud Rub. tom. 2. par. 3. decis. 415. & apud Amatum Dunozet. decis. 733. num. 9. apud Guglielmum Dunozettum decis. 249. num. 9.* Et optimè dictum fuit in *Colonien. Canonicatus seu ferculi 11. Iunij 1647. coram Meltio. p. 10. recent. decis. 87. num. 14. & 15.* in qua decisione fuit dictum esse faciendam expressam de hac re mentionem, nec sufficere, neque concilio satisfactum, si exprimatur, quod resignans habet aliundè, quo commodè vivere valeat, cum hujus expressio requiratur de forma, *Cocchier.* qui latè hanc quæstionem tractat in *regula 44. à num. 57. cum seqq.* & ita quoque declarasse S Congregationem testatur *Ricc. resp. 272. De Marin. tom. 1. resp. 37.* & novissimè *Tondut. tom. 1. quæst. benef. part. 2. cap. 1. §. 11. nu. 41.* qui dicit in Gallia dispositionem Concilij non esse receptam, sed sufficiat
6 si habeat aliundè. Et licet *Spad. cons. 82. num. 2. & 3. tomo 2.* sustineat, quod valeat resignatio facta ad alterius favorem de Beneficio, ad cujus titulum resignans recepit Ordines non facta mentione hujus qualitatis, sed cum Clausula *dummodo aliunde habeat unde vivat*, qua clausula justificata valet resignatio, quia Dataria Apostolica solet admittere has resignationes cum dicta clausula, nec sufficit secundum eundem *Spad.* ad subreptionem aliquod fuisse tacitum, sed sequititur, qood si fuisset expressum potuisset reddere Papam difficiliorem; juxta doctrinam *Felin. in cap. super Litteris. num. 18. de rescript.* & sufficit quod Papa in genere cogitaverit.

7 Attamen licet pro vera concedamus rationem assignatam à *Spada*, nempe ad subreptionem inducendam necesse esse quod tacitum sit tale, quod si fuisset expressum potuisset reddere Papam difficiliorem, & ad illum evitandum sufficere Papam in genere potuisse cogitare, quod & *S. Rota* pluries admisit juxta alibi scripta, non tamen credo veram sententiam *Spada* in hoc casu, non quidem ex capite subreptionis & obreptionis, in quibus *Spada* benè loquitur, sed ex capite formæ non servatæ. Sacrum enim *Conc. Trid.* in allegato Decreto induxit formam cum Decreto irritanti, & *B. Pius* quoque *V. in d. sua Bulla, Cogit*, jussit talem faciendam esse expressionem: igitur cum non fit, erit nulla resignatio, ex capite formæ non servatæ, & ob defectum intentionis.

8 Imò validè sustineri potest, quod talis resignatio etiam ex capite subreptionis, & obreptionis nulla & invalida sit, siquidem reminisci oportet de eo, quod alibi scripsimus, nempe quod taciturnitas ejus, quod de jure exprimi debet causat subreptionem, etiamsi alias Princeps concessurus fuisset; in hoc omnes convenerunt Doctores: hæc autem qualitas est de illis quæ in Jure specificam requirunt expressionem, tam ex Tridentino Decreto, quàm ex Bulla B. Pij: ergo.

9 Ad illud, quod dixit *Spada*, quod sufficiat ad evitandam subreptionem potuisse Papam in genere cogitare, benè quidem est vera doctrina, sed procedit in illis, in quibus Jus non determinavit exprimenda esse, nam in his taciturnitas vitiat, & causat subreptionem etiam data voluntate concedentis, ut nuper prænotavimus.

10 Ad stylum verò Datariæ, quem allegat *Spada*, si verè talis adest stylus legitimè introductus, & inconcussè servatus, quod sufficiat apponere clausulam illam *dummodo*, nec aliam exposci mentionem, quod ad illius titulum Ordines receperit, tunc dicerem, quod sustineretur, & invalida foret resignatio, prout etiam ita rectè existimavit *Cocchier. in dict. regula.*

11 Et quia *S. Rota* semper tenuit Resignationem non facta expressione hujusmodi qualitatis esse nullam, & subreptitiam, ut in *alleg. dec.* & alijs passim; Ideò si Exequutor talium Litterarum, in quibus esset omissa expressio talis qualitatis retineret Litteras, nec exequutioni demandare vellet, nisi prius consulta S. Dataria sanè, & consultius ageret nec provisus posset de hoc legitimè conqueri, immò ei indulgeret: Nam attenta *Rotæ* sententia posset pronunciare illas subreptitias, & nullas. Resignatarius autem posset sibi consulere per Gratiam revalidatoriam, seu perinde valere, faciendo signare aliam supplicationem; nam quamvis duæ Supplicationes, seu duæ Gratiæ sub eadem Data expeditæ non valeant, hoc procederet, quando contrariantur ad invicem, & sunt incompatibiles, secus si sunt compatibiles, & una tendit ad supplicationē, altera verò ad confirmationem, & majorem valorem, seu corroborationem, in puncto *Rot. in ead. Colon. Canonicatus, seu ferculi 16. Decembr. 1647. coram eodem Meltio par. 10. rec. dec. 140. n. 1. 2. & 3.*

Hæc clausula *dummodo habeat aliunde* verifica-
12 ri debet de tempore Gratiæ, & illius exequutionis, ut diximus in eo capite, in quo de Clausulis egimus, & alibi, & illa clausula non verificata, exequutio alias facta est nulla, quia Gratia obreptitia & subreptitia est, *Rot. apud Emin. Othob. dict. dec. 106. & clarius 194. n. 1. & 2.* in qua etiam Decisione fuit dictum, quod nulla fuit resignatio Parochialis Ecclesiæ S. Mariæ Rotundæ Neapolis facta ab Antonio Calitio ad favorem Petri Antonij Califani cum assertiva, quod haberet unde vivere poterat, & tamen postea probatum per plures Testes, quod absque illa Parochiali dictus Calitius mendicare cogebatur, nec

147 *Si Litteræ fuerint expeditæ plumbatæque etiam si moriatur interim Papa facienda est publicatio licet Exequutor non possit procedere ad Exequutionem Litterarum.*

148 *Bellum, & pestis præstant impedimentum ad excusandum ab onere expeditionis Litterarum, & publicationis.*

149 *Datarius si retinet supplicationem resignationis, & non possit haberi resignatario non currit tempus.*

150 *Pestis, & bellum excusat à publicatione secundum formam, sed tenetur publicare alibi ubi non est bellum, vel pestis, seu in loco viciniori.*

151 *Carcer non excusat à publicando.*

152 *Minor ætas nec excusat à publicando.*

153 *Impedimentum probandum est à resignatario, qui in illo se fundat.*

154 *Publicatio debet fieri vivo resignante.*

155 *Si moriatur resignatarius intra terminum ad publicandum non inducitur vacatio ob non publicationem, sed per obitum.*

156 *Obtineri potest prorogatio ad publicandum, item & restitutio.*

157 *Gratia restitutoria ad publicandum non juvat si medio tempore sit alteri jus quæsitum per novam collationem.*

158 *Quando vertit lis inter resignatarium, & alterum provisum, & in actis deductum fuit, & oppositum de non publicatione tunc in Gratia restitutoria de lite facienda est mentio, secus si specifice non fuerit oppositum, secundum Rotam.*

159 *In Gratia prorogatoria, seu restitutoria ad publicandum non est facienda mentio de morte resignantis n. 160. Adducitur tamen contraria decis. Rotæ.*

161 *Publicatio debet fieri in Ecclesia propria, & Cathedrali eo tempore quo adest populi multitudo dum divina celebrantur.*

162 *Multi Doctores existimant non esse necessarium diem esse festivum de præcepto, sed sufficere adesse multitudinem populi.*

163 *Contrarium attenta Bullæ dispositione.*

164 *Publicatio fieri debet cum transumpto Bullarum, licet non sit opus legere totas Litteras.*

165 *Publicatio fieri debet infra corpus Ecclesiæ.*

166 *Post publicationem affigi debet copia integra Litterarum Apostolicarum ad valvas Ecclesiarum in quibus fit publicatio, & ita se habet praxis.*

167 *Copia Litterarum debet permanere affixa per aliquot dies ad valvas, & sufficit una copia pro qualibet Ecclesia.*

168 *De publicatione fieri debet actus publicus, & creditur Notario de tali actu asserenti.*

169 *Ob non publicationem inducitur vacatio, & reservatio.*

170 *Etiam si fiat publicatio, sed non servata forma Bullæ.*

171 *An talis vacatio censeatur nova, remissivè, n.172*

174 *Non excusat ignorantia.*

175 *Nullus excusatur, & etiam Cardinalis tenetur publicare.*

176 *Publicatio facienda est de omni Beneficio resignato cum Litteræ expediuntur per Datarium, & Cancellariam Apostolicam.*

177 *Etiam si resignatio sit nulla, dummodo non sit talis ex defectu consensus, num.178. Contrarium* Lotter.

179 *Facienda est publicatio etiam cum Resignatarius resignat Beneficium Litteris non expeditis.*

180 *Resignatarius debet capere possessionem Beneficii intra tempus sibi ad publicandum sibi præscriptum.*

181 *Sufficit si fecerit instantiam coram Exequutore pro capienda possessione.*

182 *Possessio licet non requiratur ad acquisitionem tituli, tamen confirmat jus cum absque illa non potest administrare.*

183 *Possessio est capienda de manu Exequutoris.*

184 *Cum expeditio est in forma* Gratiosa *possessio capi potest absque Exequutoris ministerio.*

185 *Possessio capta à proviso Apostolico propria authoritate cum illa vacans erat est manutenibilis secundum Rotam.*

186 *In Regno Neapolitano possessio cujuscumque Beneficii provisi a Sede Apostolica est capienda de manu Nuntii juxta* Bullam *Pii V.*

187 *Excipitur tamen in Bulla Pii cum provisio fit per cessum.*

188 *Possessio Beneficii capienda in loco residentiæ, & capitulariter.*

189 *Si Canonici renuant injustè dare possessionem habetur pro capta.*

190 *Canonici non possunt opponere, quod Bullæ non sint expeditæ juxta Decretum Datariæ.*

191 *Possessio Beneficii curati in Ecclesia Parochiali est capienda vel in Ecclesia cui facta est unio.*

192 *Accipitur possessio per osculum Altaris Majoris, & per assignationem loci in choro si est Collegiata.*

193 *Cum Ecclesia est clausa sufficit tangere Annulum Ecclesiæ, vel tactus Ianuæ, num.194.*

195 *Capi potest possessio per Procuratorem.*

196 *Procurator debet habere speciale mandatum.*

197 *Impedito non currit tempus ad capiendum possessionem, & num.198.*

199 *Bulla de capienda possessione intra tempus ad publicandum non habet locum in Beneficiis jurispatronatus secundum* Novar.

200 *Contrarium verius.*

201 *Possessio Beneficii resignati non est necesse ut capiatur vivo resignante, & num.202. licet contrarium teneat* Tondutus.

203 *Possessio non potest capi intra terminum ad appellandum.*

204 *Licet Papa non attentet providendo Beneficium litigiosum attamen ejus possessio non potest capi contra vitium attentatorum.*

1 LITTERÆ Resignationum ad favorem certæ personæ semper expediuntur in forma dignum, juxta *Constitutionem B. Pii 5. incipit Cogit Nos necessitas:* ideò omissis annotatis alib. de hac provisione in forma dignum, ne dicta sæpius repetamus absque necessitate, notandum est, quod Resignatarius omninò debet præsentare, & justificare Narrata in Litteris coram Exequutore deputato, ut etiam alibi notavimus, & primò, & principaliter debet verifica-
2 re illam clausulam *dummodo Resignans aliunde vivere habeat*, in puncto *Rota apud Emin. Ottbob. decis. 106. n.7. & 8.* quæ justificatio narratorum fieri debet etiamsi resignans diem suum clauserit extremum, quia resignatio non solùm pendet à voluntate partium, sed etiam à Papæ voluntate præciso interesse partis resignantis, *Rota apud Bu-*
3 *rat. dec. 437. n. 9. & 512. n. 8. & par. 13. rec. dec. 407. n. 10. 11. & 12.* & Exequutor Gratiæ resignationis debet justificare etiam Gratiam resignantis, præsumitur tamen quod illam justificaverit, *Rota apud Manzanedum decis. 155.*

In tractatu de Resignationibus, nescio an lucem videbit, in quo ex professo egimus de illis, quæ requiruntur ad Resignationem, annotavimus etiam pernecesse in Resignationibus si ad Beneficium, quod resignatur Resignans Ordines te-
4 ceperit, individuam hujus rei mentionem esse faciendam, & tunc nisi constito quod aliunde commodè vivere possit, aliter resignatio nulla sit, juxta Decretum *Sacri Concilij Trid. sess. 21. cap. 2. de reform.* quod etiam in Resignationibus ad favorem, quæ in manibus Papæ perficiuntur, locum habere communiter nostri scripserunt, & Pius in *dict. Constitutione, Cogit*, expresè mandavit, ut Litteris desuper expediendis apponatur dicta clausula *dummodo aliundè habeat unde vivere*
5 *commodè possit.* Magna tamen fuit altercatio inter nostros; An attenta hac *Constitutione B. Pij V.* sufficiat pro validitate resignationis Beneficij ad cujus titulum Resignans Ordines recepit, dictæ clausulæ appositio, *Dummodo aliundè, &c.* absque eo, quod expresè fuerit narratum, quod ad titulum illius Beneficij Ordines recepit? quam quæstionem Ego in eodem Tractatu agitavi, & satis sit hic dicere, quod communior opinio est à *S. Rota* pluries canonizata, quod requiritur d. individua mentio, nempe quod ad illius titulum quis Ordines receperit, nec satisfactum cum appositione solummodo illius clausulæ, *Dummodo, Rota apud Ludovis. 441. ubique Oliverius*, qui concordantes Decisiones allegat apud *Burat. dec 856. apud Rub. tom. 2. par. 3. decis. 415. & apud Amatum Dunozet. decis. 733. num. 9. apud Guglielmum Dunozettum decis. 249. num. 9.* Et optimè dictum fuit in *Colonien. Canonicatus seu ferculi 11. Iunij 1647. coram Meltio p. 10. recent. decis. 87. num. 14. & 15.* in qua decisione fuit dictum esse faciendam expressam de hac re mentionem, nec sufficere, neque concilio satisfactum, si exprimatur, quod resignans habet aliundè, quo commodè vivere valeat, cum hujus expressio requiratur de forma, *Cocchier.* qui latè hanc quæstionem tractat in *regula 44. à num. 57. cum seqq.* & ita quoque declarasse S Congregationem testatur *Ricc. res. 272. De Marin. tom. 1. resp. 37.* & novissimè *Tondut. tom. 1. quæst. benef. part. 2. cap. 1. §. 11. nu. 41.* qui dicit in Gallia dispositionem Concilij non esse receptam, sed sufficiat
6 si habeat aliundè. Et licet *Spad. cons. 82. num. 2. & 3. tomo 2.* sustineat, quod valeat resignatio facta ad alterius favorem de Beneficio, ad cujus titulum resignans recepit Ordines non facta mentione hujus qualitatis, sed cum Clausula *dummodo aliunde habeat unde vivat*, qua clausula justificata valet resignatio, quia Dataria Apostolica solet admittere has resignationes cum dicta clausula, nec sufficit secundum eundem *Spad.* ad subreptionem aliquod fuisse tacitum, sed requiritur, quod si fuisset expressum potuisset reddere Papam difficiliorem; juxta doctrinam *Felin. in cap. super Litteris. num. 18. de rescript.* & sufficit quod Papa in genere cogitaverit.

7 Attamen licet pro vera concedamus rationem assignatam à *Spada*, nempe ad subreptionem inducendam necesse esse quod tacitum sit tale, quod si fuisset expressum potuisset reddere Papam difficiliorem, & ad illum evitandum sufficere Papam in genere potuisse cogitare, quod & *S. Rota* pluries admisit juxta alibi scripta, non tamen credo veram sententiam *Spada* in hoc casu, non quidem ex capite subreptionis & obreptionis, in quibus *Spada* benè loquitur, sed ex capite formæ non servatæ, Sacrum enim *Conc. Trid.* in allegato Decreto induxit formam cum Decreto irritanti, & *B. Pius* quoque *V. in d. sua Bulla, Cogit*, jussit talem faciendam esse expressionem: igitur cum non fit, erit nulla resignatio, ex capite formæ non servatæ, & ob defectum intentionis.

8 Imò validè sustineri potest, quod talis resignatio etiam ex capite subreptionis, & obreptionis nulla & invalida sit, siquidem reminisci oportet de eo, quod alibi scripsimus, nempe quod taciturnitas ejus, quod de jure exprimi debet causat subreptionem, etiamsi aliàs Princeps concessurus fuisset; in hoc omnes convenerunt Doctores: hæc autem qualitas est de illis quæ in Jure specificam requirunt expressionem, tam ex Tridentino Decreto, quàm ex Bulla B. Pij: ergo.

9 Ad illud, quod dicit *Spada*, quod sufficiat ad evitandam subreptionem potuisse Papam in genere cogitare, benè quidem est vera doctrina, sed procedit in illis, in quibus Jus non determinavit exprimenda esse, nam in his taciturnitas vitiat, & causat subreptionem etiam data voluntate concedentis, ut nuper prænotavimus.

10 Ad stylum verò Datariæ, quem allegat *Spada*, si verè talis adest stylus legitimè introductus, & inconcussè servatus, quod sufficiat apponere clausulam illam *dummodo*, nec aliam exposci mentionem, quod ad illius titulum Ordines receperit, tunc dicerem, quod sustineretur, & invalida foret resignatio, prout etiam ita rectè existimavit *Cocchier. in dict. regula.*

11 Et quia *S. Rota* semper tenuit Resignationem non facta expressione hujusmodi qualitatis esse nullam, & subreptitiam, ut in *alleg. dec.* & alijs passim; Ideò si Executor talium Litterarum, in quibus esset omissa expressio talis qualitatis retineret Litteras, nec executioni demandare vellet, nisi prius consulta S. Dataria sanè, & consultius ageret nec provisus posset de hoc legitimè conqueri, immò ei indulgeret; Nam attenta *Rota* sententia posset pronunciare illas subreptitias, & nullas. Resignatarius autem posset sibi consulere per Gratiam revalidatoriam, seu perinde valere, faciendo signare aliam supplicationem; nam quamvis duæ Supplicationes, seu duæ Gratiæ sub eadem Data expeditæ non valeant, hoc procederet, quando contrariantur ad invicem, & sunt incompatibiles, secus si sunt compatibiles, & una tendit ad supplicationē, altera verò ad confirmationem, & majorem valorem, seu corroborationem, in puncto *Rot. in ead. Colon. Canonicatus, seu ferculi 16. Decembr. 1647. coram eodem Meltio par. 10. rec. dec. 140. n. 1. 2. & 3.*

12 Hæc clausula *dummodo habeat aliunde* verificari debet de tempore Gratiæ, & illius executionis, ut diximus in eo capite, in quo de Clausulis egimus, & alibi, & illa clausula non verificata, executio aliàs facta est nulla, quia Gratia obreptitia & subreptitia est, *Rot. apud Emin. Otthob. dict. dec. 106. & clarius 194. n. 1. & 2.* in qua etiam Decisione fuit dictum, quod nulla fuit resignatio Parochialis Ecclesiæ S. Mariæ Rotundæ Neapolis facta ab Antonio Calitio ad favorem Petri Antonij Califani cum assertiva, quod haberet unde vivere poterat, & tamen postea probatum per plures Testes, quod absque illa Parochiali dictus Calitius mendicare cogebatur, nec

patrimonium ad cuius titulum Ordines recepit iudicatum fuit sufficiens, ex quo non excedebat ducat. 15. annuos tempore Resignationis, licèt prius de tempore Ordinationis ascenderat ad ducatos quadraginta, nam sufficientia debebat percutere tempus factæ Resignationis, licet prius de tempore Ordinationis ascenderat ad ducatos quadraginta; ideò cum non fuisset purificata illa Clausula nempe *dummodo Resignans habeat &c.* quæ conditionem importat, fuit ibidem iudicatum quod resignatio fuit nulla, & quia Resignans reperiebatur adhuc in possessione Beneficij, ipsi fuit datum mandatum, de manutenendo.

13 Tunc etiam Exequutor debet subrogare bona, quæ Resignans habet undè vivere commodè possit, in locum beneficij, quod resignat, ad cuius titulum ordinatus fuit, ne sit sacerdos absque patrimonio sufficienti.

14 Vice versa si resignatio fit cum pensionis reservatione ad favorem resignantis si beneficium est parochiale, seù cum cura, semper apponitur illa clausula *dummodo remaneant centum pro Rectore*, de qua clausula jam loquuti fuimus in *dict. cap. de Clausulis*, hæc enim clausula licet tractum habeat successivum, attamen verificari omninò debet de illo tempore ab Exequutore Litterarum Apostolicarum; in hoc enim resignatio pendet à voluntate Pontificis, *Rota apud Eminentissimum Otthob. dec. 76. num. 5.* & cum Papa non admittit huiusmodi resignationes, nisi sub hac clausula, iuxta *Trid. Decret. sess. 24. cap. 13 de reform.* ideò hæc clausula omnino verificari debet, sed vt diximus ibi aliò tendit, nam debet verificari, & tunc, nempe de tempore Exequutionis, nam non potest habere initium, nisi verificetur, & ad hunc effectum non sufficit iustificatio ad tempus litterarum, sed etiam
15 respicit tempus futurū, ita ut omni futuro tempore debeant illa Centum remanere pro Rectore, & diminutis redditibus minuetur & pensio, & sic hæc clausula non restringitur ad tempus narrativæ, ut latè fuit dictum in *Conchen. Pensionis 21. Iunij 1649. coram Eminentissimo Corrado part. 10 recent. decis. 306. num. 19. 20. 21. & 22.*

= Quandoque, & sæpe evenit, quod Litteræ sunt
17 discordantes à mandatis, quæ faciunt Resignantes ad resignandum Beneficium, quo casu, quidne agere debeat Exequutor videndum est? & ut rem à radice inquiramus reminisci oportet ut in dicto Tractatu latiùs tradidimus, nempè Procuratorem constitutum ad resignandum ad unguem observare debere formam, & modum sibi traditum, aliàs si fines excesserit, nulliter agit, quod tritum est apud utriusque Juris Interpretes, ad *textum in leg. diligenter, ff. mand. & cap. cum olim ubi Abbas de Offic. delegat.* & in puncto *Paris. de resig. libr. 9 quæst. 17. à n. 3.* ubi infinitos cumulat *Rota part. 2. recent decis. 293. & 286. & 276.* & in *Valentina Parochialis 8. Aprilis 1644. coram Eminentissimo Cerro*, & apud *Eminentiss. Otthob. decis. 11. num. 2.* & alibi sæpè, nec aliter positus consensus nocet principali Resignanti, *Rota recent. part. 2 decis. 293. Tond. de pens. cap. 5. sub num. 30. & Rota apud Peutinger. decis. 92.* post scripta visum.

Præsertim cum in mandatis ad resignandum
18 apponitur illa clausula, *nec aliter, nec alio modo* quæ est præcisa, & removet consensum ab actu, & tantum limitatum præbet effectum, & inducit nullitatem actus usque ab initio, *Rota recent. part. 6. decis. 104. num. 34. apud Carill. decis. 19. num. 2. & in dicta Valentina Parochialis 8. Aprilis 1644. & in eadem 28. Aprilis 1645. coram eodem part. 10. Recent. decis. 360. num. 17. & in Compostellana Coadiutoria 9. Maij 1653. coram Zarate part. 11. recent. decis. 313. in princ.* quam decisionem etiam affert *Tond. post Tract. de Pens. 32. in ordine, Ridolf. in prax. part. 1. cap. 2. num. 159. 160. & 161. Tond. de Pens. cap. 60. num. 9. & 10.* quæ & si non fuerit apposita censetur apposita, quia est de stylo
19 consueto, & ordinario, *Parisius de Resignation. libr. primo quæst. 2. numer. 21. & 22. Rota apud Eminent. Otthobon. decis. 11. n. 3. & 76. num. 19.*

20 Et cum est resignatio facta aliter ac ad formam præscriptam in mandato Procuræ à Resignante dato, quia nulliter agit Procurator excedendo fines mandati, nec jus à Resignante est abdicatum, *Rota apud Buratt. decis. 437. apud Mohedan. decis. 63. sub tit. de renunciat. apud Eminentiss. Otthob. decis. 11. num. 3.* Adeo ut si resignans, seu dans mandatum ad resignandum incumbat possessioni, & non habeat se pro spoliato potest intentare actionem spolij, & petere manutentionem, ut dicitur in *dict. Valentina Parochialis coram Cerro.*

21 At quandoque in mandato Procuræ ponuntur multæ conditiones, sub quibus Resignans petit admitti resignationem, quam ad alterius favorē intendit facere, quas tamen non admittit Papa, sed illas reijcit, & tunc dicunt plures Doctores, quod valet resignatio juxta formam mandati, secus autē si nullas fecit diligentias, ita *Paris. lib. 9. q. 17. nu. 21. & 22. Azor. Instit. moral. par. ... lib. 7. cap. 22. vers. ex quo efficitur, Lotter. de re benef. lib. 3. q. 16. sub n. 38. vers. ad enim. Rot. in d. Valent. Paroch. coram Cerro, & in d. Compostell. Coadiutoria, coram Zarate n. 7. Amayden lib. 5. c. 26. n. 48.* ubi allegat *Verall. decis. 89. part. 3. in Salernitana Monasterij 19. Iunij 1598.*

22 Verùm tunc constare debere de diligentijs factis existimant *Paris. loc. cit. Lotter. loc. cit. & apud Otthob. d. dec. 11. à n. 12. cum seq.* & cum non fuerit admissa resignatio cum illis conditionibus diligentias esse reiterandas dixit *Rot. apud Otthob. loc. cit.* ac de illis constare debere tam per attestationē Officialium, apud quos fieri solent, quam per Procuratores Expeditionum, qui agunt de ipsis exonerando, ut in eadem *Decis. 11. n. 13.* habetur; Imò in *d. Compost. Coadiutoria coram Zarate n. 20. cum seqq.* fuit dictum, quod sustinebatur Resignatio facta cum mandato de extinguenda pensione in tot annatis, quod pactum fuit deletum à supplicatione à Papa, quia cum dicta Gratia non soleat concedi aut rarò ex magna causa, tunc diligentiæ Procuratoris sunt superfluæ, & quamvis fuissent omissæ, adhuc satisfactum fuisset mandato, *Gonzal. glos. 12 n. 86. & 91. Rot. penes Verall. dec. 89. n. 3. 3. p. & p. 4. tom. 2. rec. dec. 201.* sic etiam fuit dictum in eadem *Compostellana*, quod valida fuit resignatio facta cum mandato, quod Pensio debuisset remanere libera, & franca, & Papa mandavit, & apposuit clausulam, *dummodo remaneant centum pro Rectore*, & in dicta *Valent. Paroch. 28. Aprilis 1645. corā Cerro par. 10. rec. dec. 360. n. 15.* fuit dictum, quod
23 dum conditiones fuerunt à Procuratore in supplicatione appositæ, & per Sanctissimum deletæ tanquam non solitæ concedi, dicitur satisfactum mandato, & valida resignatio, & *numer. 61.* dicitur, quod cum fuerint in supplicatione appositæ conditiones, & Pontifex illas delevit, diligen-

ligentiæ remanent eo ipso probatæ, quia eacassatura, & delineatura juxta stylum Datariæ, & Cancellariæ arguitur peritorum denegatio, juxta *decis. Seraph. 683.* & in eadem *Valentina Parochialis 18. Maij 1646. coram eodem Eminentissimo Cerro, nu. 11.* fuit dictum cum condiones sunt appositæ per procuratorem in supplicatione & a papa deletæ tamquam non solitæ concedi, satisfactum esse mandato, & quod resignatio sustineatur, & licet dici possit, quod aliquando clausulæ in supplicationibus appositæ deleantur in Dataria de Partium consensu, & ideo nisi hoc probetur requiritur quod diligentiæ reiterentur quia ibi *num.* 13. respondit, quod hoc procedit in clausula à Papa concedi solitis, pro quarum impetratione non sufficit sola expressio in Supplicatione, sed reiterandæ sunt diligentiæ, & ita procedunt multæ, decisiones præsertim in *Savonen. Cantoria*; secus tamen in clausulis numquam concedi solitis; nam in his, cũ novæ diligentiæ non sunt profecturæ tamquam superfluæ, non debent reiterari, quod & tradidisse videtur *Paris. dict. quæst. 17. à num 141.* ubi ponit dubium; Si quis dedit mandatum ad resignandum cum Pensionis reservatione, & facultate transferendi, si D. Datarius cassaverit clausulam transferendi, & Procurator consensit absque dicta clausula, dicit *Paris.* quod ita *Rota* judicavit, & assignat rationem, quia fuit servata forma mandatiin Litteris in illis quæ sunt concessibilia, scilicet circa Pensionem, clausula autem hujusmodi omnibus denegari solet, & rarò concedi, & reputatur impossibilis, & ideo alia diligentia non requiritur.

24 Sed *Theod. Amayden lib. 1. cap. 32. num. 85. 86. & 87.* tenet, quod si omittatur aliquid in Supplicatione, sive in Litteris, quod legitur in mandato, quod tunc sit prorsus nulla provisio, & licet aliqua conditio rejicitur, & in supplicatione cancellatur, & nihilominus præstatur consensus per Procuratorem, & per Notarium extenditur, quod prorsus fieri nequit secundum ipsum, nam licet Papa possit rejicere conditionem, & modum appositum resignationi, non tamen confert si rejicit, quia admittit clausulam in Supplicatione *non aliàs, nec aliter, nec alio modo*, & allegat *Rebuff. in praxi in tit. de resignatione conditionali à num. 29.* quæ clausula non tollitur per narrativam Papæ in Litteris, ibi: per liberam resignationem; quia illa interpretatur non de abdicatione conditionis, sed de voluntaria, & non coacta. Dicit ergò *Amayden sub num* 88. quod quando per Officiales Datariæ cancellatur ex Supplicatione aliqua conditio, sive pactum stat in posse Partium an velint supplicationem acceptare, & quod uterque Impetrantium debet consentire, quod ex parte videtur tenuisse *Paris. dicta quæst. 17. nu. 133. & 134.* ibi. Et in summa mandati fines sunt per Procuratorem datum ad resignandum custodiendi diligenter juxta omnes regulas, & conclusiones per Doctores, de quibus supra amplè, & tradit *Ant. Aug. decis. 1. num 7. de Procurat. lib. 2.* & strictè, ac strictissimè mandatum est interpretandum, & in omni materia, ut per Doctores communiter, & per consequens ubi mandatum non observatur Renunciatio est nulla, ut est communis opinio omnium Doctorum; quod procedit etiamsi Summus Pontifex gesta Procuratoris admitteret, nam nihilominus si mandatum non fuit observatum invalida est renunciatio, *Ias. cons. 162. colum. 4. libr. 2. & cons. 86. in fine, lib. 3. Card. Paris. cons. 19 n. 15. cum seq colum. 2. Buratt. cons. 395 n. 31. & 33. colum. 4.*

25 Hanc eamdem sententiam videtur tenere *Tondut. dict. cap. 5. num. 29.* ibi: Quod si Procurator, cui mandatum est, ut consensum præbeat resignationi, cum reservatione omnium fructuum consentiret illi omnium fructuum reservationi, Papa verò reducat pensionem ad medietatem fructuum in sua provisione, provisio, & reservatio erit valida si resignans postea illi consentiat, & non aliter, non enim cogitur Resignans ratam habere renunciationem factam contra formam mandati, *cap. dilectis de Rescriptis, Papon. in sua recollectione lib. 2. cap. 8. aresto 6. & 7.* eadem ratione si Procurator constitutus fuerit ad resignandum sub reservatione omnium fructuum, aut certa quota illorum, & tamen consentiat reservationi Pensionis, sub certa quantitate non præjudicat suo Principali nec dicitur excedere fines mandati. Hæc & alia ibi Tondutus.

26 Hanc etiam sententiam videtur apertè tenere *Rota in dicta decis. apud Eminentissimum Otthob. 11. num. 15.* & etiam videtur tenere *Rota apud Peutingerum d. decis. 92.* quare dicere possei quis, & forsan non malè, quod cum rejicitur aliqua conditio vel non approbatur modus à Papa, tunc Officiales Cancellariæ non debent recipere consensum Procuratoris, cujus mandatum fuit limitatum, nam Officiales Cancellariæ debent observare ad unguem mandatum Resignantis, ut observavit *Amayden dict. cap. 23. num. 77.* & debent expectare novum mandatum Procuræ à Resignante, qui si dederit, benè procedetur ad præstationem consensus, sin autem renuerit pro nulla habetur Gratia signata contra formam mandati, quamvis diligentiæ omnes adhibitæ fuerint; nam Resignantis voluntas fuit limitata cum illis conditionibus, quibus non adimpletis voluntas illa resolvitur, ac si numquam ad aliquem actum fuisset deducta, & mandatum habetur pro non dato, & reducitur res ad pristinum statum, & cum Procurator dederit consensum contra, vel præter mandatum sui Principalis nihil agit, & si Officiales de facto receperint talem consensum, ex hoc aliquod præjudicium afferri Principali non poterit, nec Papa in hoc potest supplere voluntatem Resignantis, cum quilibet rei suæ sit moderator, & arbiter, & Summi Pontificis potestas omnimoda, & absoluta est in Beneficio vacuo non pleno, quod ab alio justè possidetur, nam sicuti non poterit possessorem privare, ita neq; poterit admittere resignationem ejusdem contra ejus voluntatem non servatis conditionibus per eum appositis: Ideo in dicta *Valentina Parochialis coram Emin. Cerro 8 Aprilis 1644.* fuit dictum, quod tunc competit Resignanti actio Spolij, & ei debetur manutentio, quia nihil fuit actum nec jus ab eo fuit abdicatum, & optimè dixit *Paris. lib. 6. q. 4. n. 56. & 57. & Rota in Savonen. Cantoria penes Eminen. Otthob. d. decis. 11. per totam,* præsertim *num. 20. & 25.* immò in eadem *Savonen.* apud eumdem *Eminentissimum Otthob. decis. 29.* nec regulam de triennali posse tueri Resignatarium cum non fuit adimpleta conditio Resignantis, quia ob tale non adimplementum Jus non fuit abdicatum à Resignante cum deficiat consensus, qui est forma naturalis, quæ nequit suppleri, ac proinde

Resignatarius remanet absque titulo, & non obstante triennali possessione poterit contra ipsum agi spolio, ut ibidem dicitur, & allegatur *Paris. lib. 1. quæst. 3. num. 80. de resignat.* & *Rota decisiones*, & in dicta decisione *penes Pentingerium* dicitur Possessorem debere se abstinere ab expeditione Litterarum cum non fuerint admissæ clausulæ positæ in mandato.

Post scripta vidi *Theodorum Amayden d. libr. 1. cap. 10. quæst. 9.* qui ibidem tractat hoc dubium,
27 an Bullæ discordantes à mandatis remittendæ sint ad corrigendum? & postquam pro utraque opinione Doctores attulerit, dicit quod videtur distinguendum cum Rebuffo inter conditiones turpes, & contra jus, ut has Papa reijciat, quia quilibet se censetur conformare cum juris dispositione, reliquas autem Papa admittit. Sed hanc distinctionem quoad conditiones turpes indubiam dicit *Amayden*; quoad conditiones verò contra Jus illam non admittit, quoniam facilè admittitur dispositio contra Jus; nam quilibet potest apponere conditiones contra Jus, & sic aliàs non resignaret, sicuti contigit in Resignatione cum reservatione Pensionis, cum de Jure nec hoc fieri nequeat, quia Beneficia sine diminutione, & conditione conferri debent, *cap. 2. de elect. in 6.* quare conditio contra Jus si nimium non sit exorbitans solet admitti.

In casu tamen quod Bulla reperiatur non conformis mandato dicit *Amayden* quod videtur resolutum in *Elboren. Pensionis 27. Octobris 1597. coram Corduba*, cujus tenorem ibi affert, in qua tamen decisione non aliud dicitur nisi quod cum constat de consensu à tergo Litterarum præsumendum sit pro Officialibus, quod non expediverint nisi dato consensu, & quod fuerit exhibitum mandatum per Procuratorem, cum consensus datus, & receptus fuerit respectivè: sed aliud est cum dubitatur de existentia mandati, aliud cum est dubium, quia consensus præstitus non fuerit conformis cum mandato: quare quærit idem *Amayden. num. 21.* an sicuti præsumitur pro Officialibus, quod non expediverint sine consensu, ita præsumatur, quod non expediverint nisi consensus præstiti sint conformes mandato? & dicit, quod regula est, quod Officiales præsumant ur diligentes in his, quæ spectant ad eorum officium, verum quod hæc præsumptio cessat ubi constat de contraria veritate ex mandato, nempe insufficiente, & tunc nec præsumatur aliud mandatum nisi de quo constat, nec ex possibilitate alterius mandati posse Litteras sustineri, sic dicit *Amayden.* aliud est opponere de mandato sufficienti, quod justificati potest ex lectura mandati in actis producti. Concludit ergo *Amayden*, quod in his, & similibus casibus necessariam esse Bullæ correctionem, & de insufficienti mandato semper opponi posse; quando verò est aliquid in mandato, plus quam in Bulla, vel minus, eo casu dicit, quod si omissum non sit substantiale, sed apponi solitum non vitiare expeditionem, quia hoc solet plerumque evenire incuriâ Constituentium, & ex inscitia Notariorum, juxta *decis. part. 4. divers. decis. 197.* & dicit *Amayden.* quod Notarius tunc extendit consensum recepta obligatione à Procuratore de eatu.

Vidisti, benigne Lector, quanta sit in hac re varietas, & repugnantes regulas considerasti, præcipue Rotæ decisiones, & nescio quo me vertam. In primis dico, quod Litteræ Resignationis non solent per Cancellariam expediri non justificato prius consensu Resignantis *Rota decis. 163. num. 3. part. 11.* cum verò mandatum non est servatum, seu cum Litteræ sunt difformes à mandato provisio, seu resignatio est nulla, nam vel modus, seu conditio posita in mandato est solita concedi à Papa, verum huic in particulari non velit Papa concedere talem admissionem Resignationis cum illo scilicet modo, vel conditione, Procurator rejecta supplicatione debet omninò abstinere ab ulteriori actu, & Principalem suum certiorare, & hoc omnes admittunt: Sin autem Gratia non solet concedi ita libenter cum tali modo, & conditione, sed in aliquibus casibus, vel magnatibus, adhuc Procurator debet facere suas diligentias, & in casu repulsæ certiorare Principalem constituentem, & aliàs facta provisio nulla, quam etiam nullam existimo in casu, quo Gratia omninò est inconcessibilis, & nihilominus dederit consensum strictè, & secundum jus loquendo ex defectu scilicet consensus; ratio, quæ me movet est, quia cum deficit consensus principalis nihil omninò agitur, defectus enim consensus annullat omnes humanas actiones radicitus, quod apud omnes Scriptores est in confesso; hic autem, qui hujusmodi dedit mandatum cum tali impossibili modo, vel conditione, vel id nesciebat, quia quasi rudis persona, & longè absens à Curia Romana ignorans stylum ejus, credebat talem modum esse tractabilem, & ita credens dedit mandatum, aliàs utique si non ita futurum, non renunciaret, & ecce quod deficit consensus, quia hic credit, quod poterat ita fieri, & sic errando egit; error autem consensum aufert, quia errantis nulla volontas, sic ignorantia aufert cognitionem, sine qua non sequitur actus voluntatis debitus; nam ignorantia existente, sequitur falsa cognitio in intellectu, qui error dicitur, ex quo deducitur indebitus actus voluntatis, ut dicunt Doctores tractantes de actibus humanis, & tutat Pontius *de mat. lib. 4. cap. 20. num. 1.* & consequenter Procurator agit contra voluntatem Principalis dantis mandatum cum illa conditione, quam factibilem sibi persuasit, qui enim contrahit cum conditione impossibili credens illam possibilem nulliter contrahit, *Thomas Sanchez lib. 5. disp. 3. num. 8.* Sin autem data opera apponitur ab erudito conditio impossibilis, tunc eo fortius resignatio nulla dicenda erit, tum jure naturæ quia quæcunque dispositio, qua quis gratuitò, vel onerosè quidquam confert, ut vim habeat stando in solo jure naturali, dependet à libera voluntate ita disponentis: ergo cum disponit sub conditione quam impossibilem agnoscit, neque vult ut aliter dispositio vim habeat, nisi dependenter ab existentia illius conditionis, & non aliter vim habebit contractus, vel dispositio quam impleta illa conditione, ut subtiliter ratiocinatur *Basilius Pontius lib. 3. cap. 3. nu. 2.* tum Jure civile, *ut in §. si impossibilis Instit. de inutilib. stipulat.* & *l. non solum de obligat.* & *actionibus*, deficit enim tunc & consensus, nam qui scienter conditionem impossibilem apponit in aliquo actu videtur potius habere voluntatem illudendi quam contrahendi; nam qui efficaciter vult aliquid dare, vel verè contrahere, non ponit conditionem impossibilem tamquam obicem ad gratiam, sed potius

remo-

removet obstaculum. Igitur cum conditio impossibilis apponitur à Resignante, Procurator antequam determinet, & illam absolvat, certiorare debet Principalem, & cum illius voluntate se conformare, aliàs Resignatio est nulla Juris rigore attento; & licet multa apponantur in mandato, quæ sunt contraria stylo Curiæ attamen attendi debet mandatum, & non stylus Curiæ, *Rota in puncto decis. 263. num. 9. part. 9. rec. tom. 1.* Hæc discurrendo mihi dicenda videntur: sed terret me Rotæ authoritas præsertim in dicta *Valentina Parochialis d. an. 1645. & 1646. 360. & 362. par. 10. recent. & in d. 319 par. 11. recent.* in quibus decisionibus, ut vidisti benigne Lector, aliud deciditur, scilicet, quod quando Conditiones non solent concedi, sufficiat Procuratori eas apponere in Supplicatione, quas si Papa deleat, jam dicitur mandato satisfactum, nec reiterandas esse diligentias, & nihilominus resignationem contra formam traditam à Principali sustineri &c. Certum enim est, quod cum apponitur illa clausula, *si Sanctissimo placuerit*, tunc si Papa delet, Resignatio sustinetur, ut in dictis *Decisionibus 360. & 362.* in quibus terminis illæ videntur loqui, &c. sic etiam loquitur Decisio in *Toletana Archipresbyteratus 9. Julij 1658. coram Albergato numer. 357. part. 12.*

29 Cum ergo Exequutori præsentantur Litteræ Resignationum, quas discordantes invenerit à mandato, & conditiones, & clausulæ in eo positæ à Resignante alioquin erant concessibiles secundum stylum, & usum Datariæ; tunc quia resignatio, & provisio est nulla ob defectum consensus Resignantis quamvis fuerit admissa, quæ admissio habet implicitam conditionem si mandatum observatur, juxta Decisionem *Rota apud Amatum Dunozett. dec. 866. num. 6. & 7.* omninò debet abstinere ab ulteriori exequutione donec corrigantur, & novus accedat consensus Resignantis, nec sufficit ratificatio tacita, sed requiritur novus consensus expressus, & formalis, quia primus consensus fuit nullus, cum non fuerit observata forma mandati, nec tunc convalidatur Resignatio ex ratificatione ipsius principalis Resigantis, sed ut dictum est requiritur novus consensus expressus, & formalis, *Paris. d. quæst. 17. à num. 6. cum seqq. Rota penes Ludovis. dec. 395. num. 14.* quia in *regul. 45.* requiritur consensus verus, & formalis ad validitatem Resignationis, *Ottob. decis. 11.* verum *Rota in dec. 82. penes Rub. tit. 2.* dixit, quod cum Procurator excesserit fines mandati in resignando Resignatio habeat tunc implicitum statum validitatis, quia accedente ratificatione Principalis erit valida, quam ratificationem Principalis poterit facere per litteras missivas, & quamvis in Resignationibus non habet locum ratificatio, tamen id procedere dicitur ibi quando à principio fuit nulla, verum ut dicitur, quod cum Procurator non servavit fines mandati a principio nulla est.

Quandoque tamen in mandato Procuraturæ ad resignandum postquam certa forma est constituta, apponi solet clausula à nonnullis Notarijs,
30 *& alias cum conditionibus Procuratori benè visis*; tunc nec per hanc clausulam poterit Procurator alterare fines mandati; nam dicta clausula importat tantum modum expeditionis, non tamen importat facultatem remittendi formam jam constitutam, juxta doctrinam *Parisij dicta quæstione 17. à numer. 29. cum sequentibus, usque ad num. 46.*

31 Secus autem dicendum si nulla certa forma esset data, nam tunc per illam clausulam esset data facultas libera dandi consensum, ut Procuratori placebit, non tamen poterit reservare pensionem ad favorem Tertij, de qua re vide *Paris. loco cit. d. quæst. 17. num. 78. cum sequentibus.*

32 Non essent tamen Litteræ discordes, nec corrigendæ si consensus datus esset juxta formam mandati, sed non juxta formam Supplicationis, *Paris. loco cit. num. 82. Azorius loco citato.*

33 Cum verò cancellantur aliqua in Supplicatione, quæ sunt extra mandatum tunc certè non potest dici de nullitate Resignationis advertit *Amaydeu. d. cap. 32. sub num. 19.*

34 Exequutor debet exinde verificare idoneitatem Resignatarij, quia ut dixi semper Litteræ Resignationum expediuntur in forma dignum, & ultra ea, quæ dixi in capite, in quo de Exequutore in forma dignum egimus; advertendum est, quod talis idoneitas debet esse in Resignatario de tempore præstiti consensus Resignatori, *Rota in Calagurritana Canonicatus 18. Martij 1654. coram Amato Dunozetto, penes eundem decis. 952. num. 2.*

35 Item verificare debet valorem Beneficij Papæ narratum, & alia, quæ continentur in narrativa, prout diximus in Capite de Justificatione narrativæ, præsertim vacationem; & quamvis sufficiat vacationem, seu resignationem de facto justificare,
36 nec admittantur exceptiones requirentes altiorem indaginem ad impediendam, seu retardandam exequutionem Litterarum Apostolicarum, non solùm quando dubietas consistit in facto, sed etiam in Jure valde intricato, & controverso; attamen cum opponitur de non vacatione seu de resignatione valida, quia dicitur invalida ob non servatam aliquam Constitutionem, quæ annullat resignationem, retardat immissionem, quia est exceptio, quæ oritur ex ventre gratiæ, est enim tunc exceptio, quæ non ex persona resignantis, quæ
37 admittitur in judicio legitimalis, & tunc sufficit justificare de facto vacationem, seu resignationem, quando non dubitatur de vacatione, sed oritur dubium, an sit Juris vel facti, scilicet an Beneficium sit de Jure, & de facto penes illum, per cujus personã vacat; secus autem cum dicitur non vacare per resignationem; quæ fuit facta contra Constitutionum Apostolicarum formam, ut latius dicitur in *decis. 348. penes Farinaccium tomo primo posth. &c.* Et sic quod numquam exceptio oriens ex ventre gratiæ, licet requirat altiorem indaginem, censetur exclusa *Rota recent. part. 2. decis. 428.*

38 Exequutor Litterarum Apostolicarum super resignationibus expeditarum diligenter advertere debet, an resignans post datum consensum supervixerit super viginti dies, nam si infra hunc terminum diem clauserit extremum, Beneficium non vacat amplius per resignationem, sed per obitum, ut in regula 19. Cancellariæ, quæ sic disponit: Item voluit quod si quis in infirmitate constitutus resignaverit aliquod Beneficium sive simpliciter, sive ex causa permutationis, vel aliàs dimiserit, aut illius commendæ cesserit, seu ipsius Beneficij unionis dissolutioni consenserit etiam vigore supplicationis, dum esset sanus signatæ, & postea infra viginti dies à die per ipsũ Resignantem præstandi consensus computandos de

ipsa infirmitate decesserit, & ipsum Beneficium quavis authoritate conferatur per resignationem sic factam collatio hujusmodi sit nulla, ipsumque Beneficium nihilominus per obitum censeatur vacare.

39 Hæc regula congruit cum Jure communi, nempe cum cap. 7. de renunciat. in 6. in quo textu dicitur quod Resignatio facta ab infirmo præsumatur fraudulenta, sic etiam hoc vetitum fuit in Synodo Romana, prout legitur in cap. plerique 8. quæst. 1.

40 Sed in primis advertendum est, quod resignatio ab infirmo facta non dicitur nulla quia ab infirmo, sed in Regula annullatur, quando mors Resignantis contigit infra viginti dies à die præstiti consensus; unde si Papa huic regulæ derogaverit resignatio remanet valida, Rota penes Rub. part. 3. cap. 2. decis. 446.

Item advertendum est, quod licet olim fuerit quæstio inter Nostros, an hæc Regula vindicet sibi locum, cum quis non infirmus, sed sanus resi-
41 gnaverit; attamen hodie cum Pontifices dictam Regulam clariorem efformare jusserint, cessat difficultas, nam in dicta regula expressè habetur, ibi, etiam vigore Supplicationis, dum esset sanus, signatæ, Paris. lib. 12. de Resig. quæst. 6. num. 5. ante ipsum Mandos. & Gomes. in dict. regul. de infirmis sequitur Cocchier. in eadem reg. num. 35. Lotter. lib. 3. quæst. 15. num. 68. & ibi ait Paris. quod necessaria fuit dicta explicatio, & extensio ad fraudes evitandas, quæ fieri possent, nam Beneficiati procurare possent, ut signarentur supplicationes dum essent sani, & illas retinere penes se, & postea constituti in infirmitate illis uti præstando consensum, & Regula deserviret de vento; existimat etiam Paris. d. lib. 12. quæst. 2. quod hæc regula non est odiosa,
42 & exorbitans, sed juri consona, & favorabilis, cujus contrarium sentit Mandos. in hac reg. 19. quæst. 1. sed utriusque sententia vera dici potest si Parisij Sententiam referamus ad illam partem regulæ, in qua annullantur resignationes Infirmorum, Mandosij autem ad alteram in qua etiam Resignationes illæ, quæ fiunt à sanis invalidantur.

43 Quærit Lotter. d. lib. 3. quæst. 15. à num. 3. cum sequent. An sicuti in Regula annullatur collatio, ita etiam resignatio? acutè ingeniosèque discutit Lotther. attamen quia collatio est effectus resignationis, cum annullatur collatio, resignatio quoque, à qua dependet collatio, tacitè annullari videtur, cum Resignatio solum producit effectum suum ad Resignatarij favorem, omne enim jus à Resignatario aufert Regula: igitur parum referre videtur an dicatur, quod collatio nulla duntaxat sit, & non resignatio, an verò utraque nulla, sicuti nec referte discutere an pendente tempore viginti dierum actus resignatus sit in suo esse productus, cum si contingat mors intra hoc tempus collatio resolvitur, & consequenter ipsa resignatio. Vide tamen Lotther.

Non levis fuit altercatio inter Nostros, an cum
44 resignans diem suum claudit infra viginti dies à die præstiti consensus, quo casu dicit regula, quod Beneficium dicitur vacare per obitum, Beneficium remanet reservatum ita ut nullus possit de illo disponere præter Romanum Pontificem, qui Resignationem admisit, an verò possit Ordinarius illud conferre si obitus contingat extra Curiam, & in mense ipsius Ordinarij.

45 Multi Doctores tenent Beneficium remanere reservatum, & affectum ob manus Papæ appositionem, & nullum præter Romanum Pontificem posse de illo disponere, ita Roman. cons. 392. Gomezius in reg. de infirmis quæst. 33. vers. prædictis tamen non obstantibus, ibi, Quod Romanus loquitur, quando resignatio est facta in Curia, licet ibi non moriatur resignans, & tali casu non est dubium Beneficium esse reservatum, vel saltem dicitur affectum, Rebuff. in eadem reg. de infirmis glos. 14. num. 4. Mandos. in eadem reg. 91. num. 6. Paris. lib. 12. de Resignatione quæst. 9. Barbosa de Iure Eccles. num. 2. lib. 3. cap. 14. num. 35. in fine, Tond. tom. 2. quæst. benefic. part. 3. cap. 169. num. 21. qui allegat Romanum decis. 419. part. 1. divers. qui Doctores assignant multiplicem hujus reservationem, primam quia per resignationem factam in Curia ibi dicitur Beneficium vacare, sicuti cum fit ibi privatio, juxta Doctrinam Archid. in cap. si electio de elect. in 6. Secundum quia per hanc regulam videtur inducta specialis affectio Beneficij, adeo quod inferiores non possint disponere, per manus enim appositionem Beneficia afficiuntur, nec alius præter Papam qui manus apposuit potest disponere, per quam manus appositionem inducitur specialis reservatio, juxta Extravagant. ad Roman. §. Romani de Prabendis inter communes, ibi: Romani Pontificis manus appositionem tantæ efficaciæ, tantæque virtutis existere, ut si Literæ Apostolicæ super provisionibus Beneficiorum ex aliqua causa suum debitum non sortiantur effectum facultatem tamen providendi de beneficijs taliter reservatis quibuscumque alijs fuisse ademptam, & remanere semper affecta, nullumque de illa præter Romanum Pontificem ea vice disponere potuisse, nec posse harum serie decernimus, & declaramus.

46 Vice versa alij existimarunt, quod si obitus contingat extra Romanam Curiam infra viginti dies, & in mense Ordinarij, posse Ordinarium conferre, ita Garz. de Benef. part. 5. cap. 1. à n. 460. qui strenuè defendit hanc Sententiam, Cocchier. in reg. de Infirmis sub n. 21. Mastrilius in prax. habendi concilio suum prælud. 15. dub. 13. num. 23. & requisit. 72. dub. 12. num. 22. Less. de Iustitia & Iure lib. 2. cap. 34. dub. 35. num. 149. Laurentius Nicolarz de reservationibus Concordatorum Germaniæ tit. 2. §. 8. fol. mihi 149. Pax. Iordanus tomo 2. lib. 10. tit. 2. de beneficiis affectis num. 37.

Hanc etiam Sententiam videtur tenere Gonzalez. glos. 52. num. 49. ubi dicit, quod quando Papa apposuit manus in provisione ex una vacatione principaliter narrata, & deinde contingat diversa vacatio per obitum, vel alio diverso modo ab illa super quo Papa manum apposuit, quod tunc manus appositio Papæ non obstabat quoad aliam diversam vacationem, & citat Dominicum Gemlinianum, & alios. Ex quo sequitur secundum Gonzalem; quod si Petrus verbi gratia resignaverit suum Beneficium ad favorem Joannis, cui fuit à Papa facta collatio, quæ non tenuit ob malam expressionem valoris, & sic Beneficium remansit penes Resignantem, quod si postea Beneficium vacat per obitum Petri in mense Ordinarij decedentis, quod tale Beneficium non sit affectum, sed Ordinarius poterit providere, quia appositio manus Papæ ad effectum providendi ex vacatione per resignationem non debet extendi ad diversam vacationem per obitum; & citat Achillem de

Grassis

Grassis decis. 1. de resign. Spol. Rot. decis. 419. num. 2. part. 1. divers. Cancell. de attentat. 2. part. cap. 10. nu. 9. Flam. Paris. de Resig. lib. 10. quast. 2. nu. 4. quam Gonzalez opinionem sequitur etiam *Garz. dicta part. 5. cap. 1. num. 55. Ferentill. ad Buratt. decis. 78. vers. non removet*, novissimè etiam *Tondut. tom. 1. part. 1. cap. 26. in fine*, & fuit decisum per Rotam in *Leodien. Canonicatus S. Dionisij 27. Maii 1616. & Rota apud Amatum Dunozett. 766. num. 7.* tenuit quod quando appositio manus potest effectum sortiri ob defectum conditionis appositæ, & causæ quæ movet Papam non intrat reservatio. Assignant isti Doctores rationem, quia Regula prædicta dicit, quod tunc vacat Beneficium per obitum absolutè, & non solum resignatio facta in manus Papæ, sed etiam collatio per eum facta resolvuntur, & annullantur, & sic inducitur vacatio per obitum, ac si nunquam Beneficium fuisset resignatum: cum ergo mors contingat extra Curiam attendendum erit duntaxat, in quo mense contingat: si igitur in mense Ordinarij non est cur prohibeatur Ordinarius conferre in mense suo, ex quo vacatio verè tunc inducitur ex obitu, & ita in Curia, & Leodij vidisse practicari dicit *Cocchier. loco cit. num. 23. qui num. 22.* respondet ad rationem *Parisi*, quod omnia Beneficia in Curia resignata sint reservata, & in Curia dicantur vacare per *cap. 2. de preban 6.* & si alibi fuerit datum mandatum; nam dicit *Cocchier.* quod hæc regula expressè disponit, quod Beneficia hujusmodi quavis auctoritate resignata censentur vacare per obitum, tum etiam quia quando collatio Papæ seu manus appositio ejusdem non est sortita effectum non inducit affectionem, nec tollit Ordinarijs jus conferendi, *Felin in cap. ult. in fine, de præscript. Abbas cap. inter dilectos, num. 10. de except. prælat.* tum etiam quia regula nullam inducit reservationem: sic etiam Garzia respondet ad rationes Doctorum primæ Sententiæ, quod hæc vacatio, quæ à regula inducitur per obitum sit ficta, non vera vacatio, dicit enim *Garzia num. 169.* quod illa ficta vacatio tantum operatur, sicuti vera, quia tantum operatur fictio in casu ficto quantum veritas in casu vero, neque satisfacit Garziæ responsio Gunerij, quod id non procedat quando concurrit veritas, & fictio circa idem, quia tunc fictio cedit veritati; nam dicit Garzia in hoc casu non posse dici concurrere veritatem, & fictionem duntaxat quod Beneficium vacat per obitum, & non per resignationem. Item & Secundò respondet Garzia, quod ex quo Papa annullat collationem si infirmus decedat infra viginti dies, & sic non admittit illam resignationem jus Beneficij dicitur esse penes Resignantem, & cum jus sit penes Resignantem vacat per obitum verè.

47 Sed vice versa Parisius respondet ad rationes contrarias, & ad illam, quod tunc ex manus appositione resultat Reservatio, quando est sortita effectum collatio, secus si non sit sortita effectum: nam respondet *Paris.* quod hoc non est verum nam eo ipso quod Papa mandat provideri de Beneficio etiamsi non sequatur provisio, inducitur affectio, & reservatio, ad quod allegat multos Doctores, & dicit communem opinionem, & insuper dicit, quod in hoc casu non inducitur reservatio ex appositione manus Papæ, quæ fit in ipsa provisione, quæ non fuit sortita effectum, sed ex quo admisit resignationem in suis manibus, nam eo ipso tunc inducitur reservatio, & Beneficium dicitur vacare in Curia, & sic intrare dispositionem, *cap. 2. de preb. in 6.*

48 Ad aliud objectum, quod Beneficium dicitur vacare per obitum respondit, quod quamvis Regula hoc non decernat, non tamen tollit effectus resultantes ex resignatione in manibus Papæ ex ejus admissione, sed id in regula dici ad tollendum ne vacet ex illa resignatione facta ad favorem alterius, & id ostendere illa verba, quæ sunt in fine regulæ. Hæc & alia *Parisius*.

49 Hanc quæstionem egregiè tractat *Melchior Lotter. d. lib. 3. quæst. 15. à num....*, & dicit resolutionem dependere ab ea investigatione, an tunc una censeatur vacatio, an verò duæ vacationes, & quatenus duæ sint, quæ vera, quæ ficta censeatur? quam etiam quæstionem agitavit *Sarnens. in dict. reg. de infirmis quæst. 30.* in qua disputat an vacatio hæc quæ inducitur per obitum sit vera? *Paris. d. lib. 12. quæst. 9. & Azor d. cap. 29. quæst. 2. lib. 7.*

Ipse tamen *Lotter. sub num. 4… vers. in hoc conflictu* arbitratur regulam nihil circa vacatio-
50 nem ipsam disponere, sed tantum fingere circa modum vacandi, ac proptereà veram illam vacationem resultantem ex resignatione semel admissa semper durare, fictionem autem cedere simpliciter super modo, ita ut integra semper eadem quæ remanente vacatione, quæ à principio inducta fuit, solum modum mutari per fictionem, quam fictionem, nec privativâ esse cum non simpliciter figuret non factum, quod est factum, neque inductivam, cum non fingat factum, quod non est factum, sed translativam, quia ex suppositione unius tantum facti fingit id, quod uno modo factum est alio modo esse factum, juxta doctrinam *Bartol. in l. nec utilem sub num. 4. vers. quædam. ff. quibus ex causis major.* Sic dicit *Lotther.* in casu regulæ unam esse vacationem, & non plures, & unum modum, & non plures, & illum quidem omninò fictum, quam fictionem semper modo non afficere substantiam, cum hæc sint prorsus distincta cum, ossit fingi super uno, & non super alio, juxta doctrinam *Iason. l. si is qui pro tempore n. 172. ff. de usuc. q.*

Fictionis autem translativæ vim exigere duo extrema habilia dicit *Lotther.* primum à quo, secundum ad quod, primum debere esse omninò verum in essentia, secundum sufficere esse verum secundum possibile, juxta doctrinam *Bartoli in l. si is qui pro tempore num. 28. vers. sed in fictione translativa, de usucap.* Quare cum obitus sit certus stante nullitate collationis ex Decreto regulæ, & certa sit vacatio, quia secundum naturam omninò est possibile obitum contigisse tempore factæ resignationis, dicit *Lotther.* quod sit retrotractio hujus temporis ad tempus tentatæ resignationis, & hoc esse omne, quod disponit regula, non secus cum lex Cornelia fingit Patrem mortuum eo temporis momento, quo captus est, retrahendo tempus obitus ad diem captivitatis, ut sustineretur pupillaris substitutio, juxta Textum *in l. pater instituto, ff. de Captiv. & postlim. revers.* quod ex æquitate provenire suadet ille Doctor, fingereque regulam eum qui resignavit in ipso momento tentatæ resignationis obijsse; quam fictionem habere sua extrema habilia nempe possibilitatem veritatis in re aliter in se existenti, & æquitatem, ut ita fingatur obitus etiam tunc, nec sustinere extra locum tentatæ resignationis, ne excludatur extremum possibili-

sibilitatis, nam cum obitus sit verus instantaneus, & indivisibilis, quo anima à corpore separatur, natura non patitur, quem in duobus locis mori: sic cum lex Cornelia fingit captivum mortuum esse tempore captivitatis, nec sustinere fictionem, ut etiam extra Civitatem, apud hostes vita functum esse, *ut in d. l. Pater, cum duobus sequentibus de captiv. & postlim. reversis.*

51 Hæc est doctrina *Lotterii, qui num. 62.* concludit in casu resignationis factæ in Curia Beneficium remanere reservatum non ex simplici affectione, ut in casu resignationis ad effectum productæ ex manus appositione, cum hoc sit impossibile, cum resignatio non sit sortita effectum, sed ex reservatione clausa in corpore Juris, per textum in *cap. 2. de prab. in 6.* quæ licet referantur ad vacationem per obitum, ideoque lex hunc modum fingat constat tantum operari fictionem in casu ficto, quam veritatem in casu vero; sed *Lottherius* videtur sibi contrarius, nam *lib. 2. quæst. 27. num. 28.* docet, non omnem reservationem insurgentem ex vacatione in Curia, sive apud Sedem dici clausam in corpore Juris, at illam tantum, quæ insurgit ex vacatione per obitum, cum de illa loquatur *Textus in cap. 2. de prab. in 6. & num. 33.* ait vacationem per resignationem factam in manibus Papæ, verè dici vacationem in Curia etiamsi fiat mediante Procuratore alibi constituto; nullam verò dicere talem vacationem inducere reservationem clausam in corpore Juris cum non sit per obitum, sed benè induci ex appositione manus Papæ, quæ habet vim reservationis specialis ex *Extravagant. ad Roman. de prabend. & num. 21.* addit; si resolvitur Resignatio propter regulam de viginti non resolvi reservationem inductam per appositionem manus validam, & citat *Roman. & Ias.*

52 Quod etiam confirmavit *Lotther. lib. 3. quæst. 14. num. 42. 43. 44. & 45.* ubi sic scribit: Ex his autem primum infertur, ut cum quodque Beneficium resignatum ad favorem nequeat alteri conferri, quàm illi, cujus contemplatione facta est resignatio, ut post alios probat *Paris. dict. lib. primo quæst. 4. cap. 50. num. 24.* cum ejus intuitu tantum censeatur facta admissio, ut dictum est supra *num. 36.* inde tamen non excludi reservationem resultantem ex facto vacationis ejus; & quia Papa illud conferens Resignatario dicatur conferre tamquam reservatum, non quidem reservatione clausa in corpore Juris & vacatione apud Sedem, juxta *cap. 2. de prab. in 6.* quæ est restricta ad vacationem per obitum, ut latè demonstravimus *lib. 2. quæst. 27. num. 28.* sed ex simplici vacatione in Curia, quatenus per Doctores consideratur veluti diversa à vacatione apud Sedem, & eodem loco demonstravimus *sub num. 33.* & optimè etiam decrevit *Put. decis. 38. num. 2. lib. 2.* & melius omnium *Gomez. reg. de triennali quæst. 31. sub num. 5. vers. & eodem modo, Gigas. de Intrus. num. 47. Paris. de resig. lib. 9. quæst. 14. num. 6. Caval. decis. 450. num. 2.* seu proprius loquendo, ex manus appositione, ut pariter exposuimus eadem *quæst. 27. num. 34. & 35.* Hæc *Lotther.* in dictis locis, qui videtur sibi expressè contrarius.

Ab hac calumnia, quæ contra *Lotther.* opponi
53 potest excusanda, considerandum est quod aliud videtur cum resignatio habuit effectum, ex quo resignans moritur infra viginti dies, quia tunc fingitur quod obitus contigerit in Curia, & per talem obitum vacare Beneficium, & ideò Beneficium erit reservatum reservatione in corpore Juris clausa, de qua in *d. cap. 2. de prab. in 6.* ac cum ex alio capite resignatio non sortitur effectum, quia tunc solum intrat reservatio ex manus appositione.

Sed tollitur hæc consideratio ex quo *Lotter. in d. quæst. 27. num. 35.* expressè fatetur, quod cum resolvitur resignatio per regulam de viginti, non resolvatur reservatio inducta per manus appositionem validam.

Quod verò ex resignatione in manibus Papæ
54 resultet reservatio clausa in Corpore Juris vigore *cap. 2. de prab. in 6.* tenet *Rota decis. 34. part. 5. rec. & apud Eminentissimum Otthob. decis. 122. num. 8. & decis. 190. num. 8. & 154. num. 2. apud Amatum Dunoz. dec. 848. num. 7.* & alibi.

Quodnam erit nostrum judicium in hac quæstione? Certè paveo cum tot tantique Scriptores sic variè loquuti sunt, & pro utraque parte concurrunt rationes solidæ, & efficaces; dicam tamen in genere quodnam sentiam in hac re: Existimo enim,
55 quod cum resignans diem suum agit extremum infra viginti dies post datum consensum si Papa non derogaverit huic regulæ de infirmis, uti solet passim derogare, tunc Beneficium remanet affectum, & reservatum, & nihilominus Beneficium censetur vacare per obitum; Primum quod sit affectum, & reservatum Beneficium suaderi potest ex pluribus, & primò ex verbis d. regulæ, in qua annullatur collatio facta de dicto Beneficio.

56 Secundò ex manus appositione Papæ eo modo, quo ex *Lottherio* demonstravimus: nec potest dici, quod resignatio non habuerit effectum; quia verè resignatio fuit admissa à Papa, & præstitus consensus, ex qua præstatione consensus in quantum ad resignantem, resignatio fuit perfecta in genere suo, nec amplius est locus pœnitentiæ, ut alibi diximus, & forsan dicemus infra; sic cum fuit perfecta resignatio, & valida rectè insurgit reservatio ex manus appositione: quod si postea resignatio non habet effectum suum, quia resignans moritur infra viginti dies, hoc non provenit ex eo, quia fuerit nulla resignatio cum jam fuerit ex se valida, & perfecta, sed provenit ex peculiari lege Pontificis, quia sua suprema auctoritate annullat has resignationes tamquam in fraudem vacationum factas: Quare aliud est cum resignatio non sortitur suum effectum ex aliquo falso supposito, seu causa, quia tunc verum est, quod cum resignatio non habet effectum suum Beneficium non remanet affectum; quia Papa posuit manus limitatas, ut in casu Regulæ, & in terminis nostris resignatio est valida, & validissima, & non habet effectum ex legis dispositione, & voluntate ipsius Papæ; quare affectio introducta jam restat, quia resignatio fuit valida, & validè apposuit manus, & non limitatè, nec ut dixi invalidatur ex falso supposito, quo casu verum est, quod cessat reservatio, sed Papa decernit non debere habere suum effectum tamquam fraudulentam: sic non est idem resignationem cessare ex defectu consensus, vel resignantis, vel Papæ admittentis resignationem, sive ex utriusque consensu, & cessare ex legis dispositione cum adfuit à principio & consensus Papæ, & Resignantis, sicuti cum Resignatarius non facit publicationem, resignatio, quæ fuit valida à principio resolvitur ex legis dispositione, & Beneficium

rema-

remanet affectum, & reservatum, & tamen in principio valdè Papa manus apposuit.

57 Tandem sic se habet observantia, & stylus quod hujusmodi beneficia remanent affecta, & reservata cum resolvitur resignatio, quia intrat regula de viginti & ita observatur, nec inquiritur quomodo se obitus contingat: qui attamen reservatione, & affectione tunc afficiantur, an ea quæ provenit ex vacatione apud Sedem juxta *cap. 2. de Præb. in 6.* an vero, ea quæ peruenit ex manus appositione inducta ex *Extravagan. ad Roman. de Præb. inter comm.* hoc parum refert? sufficit nobis scire esse affecta, & reservata.

Potest etiam dubitari, quid cum resignatio fit
extra Curiam an tunc intrat affectio & reservatio
58 si contingat obitus infra viginti dies? hæc quæ-
stio est eadem cum ea, an hæc regula de viginti ha-
beat locum in hujusmodi resignationibus factis
extra Curiam, quam egi etiam in *dicto Tracta-*
tu de Resignationibus. Equidem multi æstimant
prædictam regulam habere locum in hujusmodi
resignationibus extra Curiam factis simpliciter, &
ita sentiunt *Parif. libr. 12. quæst. 5. num. 8. Sarnen.*
in dict. reg. de Infirmis quæst. 26. verf. sed prædictis
non obstantibus Cocchier in d. reg. num. 20. Tondut.
tomo primo parte prima cap. 109 à num. 10. tom. 2.
par. 3. cap. 169. n. 25. & 26. Azor d. par. 2. lib 7. ca. 28.
q. 4. Filiucc. tom. 3. tract. 41. cap. 10. sub n. 49. & ad-
est *decisio Rotæ apud Cresc. 12. sub tit. de renunciat.*

59 Docet tamen *Parif. d. lib. 12. quæst. 10. num. 12. Sarnens. d. reg. de Infirmis quæst. 33. Azor. Filiucc.* & alij quod etiamsi contingat obitus infra viginti dies Beneficium non sit affectum, & reservatum propter multas rationes, præsertim quia regula non inducit reservationem in resignationibus factis extra Curiam.

Sed *Lotter. in dict. quæst. 15. lib. 3. num. 58.* dicit,
quod si Beneficium resignatur in manibus Ordi-
narij, & infra viginti dies sequitur mors in mense
60 reservato, non evitari reservationem, quia tunc
verè obitus contingeret in mense reservato; sin
autem obitus non contingeret in mense reserva-
to, sed Ordinarij non esset reservatum.

61 Ego plura ponderavi contra utramque sententiam; Primò pondero, quod Regula Cancellariæ non habeat locum in gestis extra Curiam secundum unam opinionem; sed Rota contrarium tenuit, præsertim *in Colonien. Canonicatus 15. Maij 1648. coram Bichio part. 10. rec. decis. 184. num. 24.* Secundò pondero, quod Ordinarij possunt recipere Resignationes à quocumque etiam à Valetudinarijs, & hæc est una causa, ob quam Ordinarij possunt recipere Resignationem, ut in Bulla B. Pij V. Quanta. Tertiò, quod resignationes possunt fieri coram Ordinarijs in quocumque mense, nec hujusmodi vacatio per resignationem subjacet Regulæ reservatoriæ. Quartò ex quo Resignationes in manibus Ordinariorum non possunt fieri ad favorem, sed simpliciter, statim ac resignatio est admissa, resignans amittit illicò jus, quod habet in Beneficio, & sic postea per ejus mortem nihil vacat, quia jam fuit abdicatum jus ab eo per admissionem Resignationis, & non entis nullæ sunt partes. Has ponderationes adduxi, nihil tamen concludo.

62 Tempus autem viginti dierum incipit currere à die præstiti consensus, quia ab illo die non potest se pœnitere resignans, cum enim antea possit se pœnitere, æquum fuit ut statuatur, quod tempus currat à die consensu, quod clarè disponitur in Regula, nec in hoc controvertuntur Nostri, sed sed difficultant an ipsa dies, in quo præstatur consensus, computandus sit in dicto termino viginti dierum: nam *Gomesius in d. reg. de Infirmis quæst. 87.* docet illum diem, in quo consensus præstatur non computari in dicto termino, quia dies termini non computatur in termino, & dicit textum clarum in *cap. 3. de præb. in 6.* facit etiam *Textus in l. eum qui Kalendis §. plenè. ff. de verbor. obligat. Gomesium* sequi videtur *Cocchier in eadem reg. num. 39.* qui adducit rationem, quia terminus iste præfigitur per præpositionem A, quæ de sui natura excludit terminum à quo, juxta *Barthol. Bald. Cast. Alex. & Iaf. in l. 1. ff. si quis cautè.*

Contrariam sententiam uti veriorem docent *Mandos. in eadem Regul. quæst. 18. Parif. d. libr. 12. quæst. 8. num. 15. Grat. cap. 161. num. 14. Azorius d. cap. 28. quæst. 7. Filiucc. d. tract. 41. cap. 10. sub n. 49. verf. octavo dic. Tondut. tomo primo quæst. 2. cap. 4. §. 7. num. 25. & 27.* & axioma illud, quod dies termini non computatur in termino, variè Doctores nostri intellexerunt; & verior est illa opinio quæ docet, ut tunc nimirum dies termini non computetur in termino, cum interest ei ad cujus favorem datus est terminus, ut illa dies, in qua datus est terminus non computetur; quare nec in odiosis dies termini non computatur in termino, sic in d. termino leg. eum qui Kalendis, benè fuit per Jurisconsultum dictum, quod ille dies, in quo terminus datus fuit non erat computandus, quia intererat debitori ne computaretur, ne scilicet moram contraheret, nam alioquin tenebatur vel usuras solvere, vel pœnam luere: Cum verò interest, ut dies termini computetur in termino ad pœnam evitandam cum agatur de aliquid assequendo, vel de pœna vitanda, tunc aliter sumenda est interpretatio, ut scilicet dies termini computetur in termino; cum enim in præsenti agatur de evitanda caducitate Gratiæ, & interest Resignatario, ut Gratia sibi facta sustineatur, & effectum sortiatur, ideò illi viginti dies computabuntur de momento in momentum, ut dixit Alphonsus Glossator antiquus dictæ regulæ, ut illum videre est apud *Cocchier.*

Diem autem mortis Resignantis non esse computandum dixit *Parif. loco cit. d. quæst. 8. num. 19.* quem sequuntur *Cocchier. & Azor. locis citatis,* quia non sufficiet diem esse cœptum, sed oportebit esse expletum.

64 Hæc regula de viginti, ut locum habeat opus est ut consensus præstetur, nam à die præstiti consensus enumerantur viginti dies, quod advertit *Ioannes Cocchier. in eadem regula num. 14. & 15.* si tamen antequam consensus præstetur resignans vitam absolvat, tunc regula non intrat, ut ex *Puteo decis. 360. libr. 2.* docet in puncto *Parif. lib. 12. quæst. 5. num. 37.* nisi tamen tempore, quo Procurator fuerit constitutus erat Resignans infirmus, ut Idem *Parif. loco citato num. 41.*

Hinc intelligimus quod communiter scribunt nostri Doctores, quod cum Resignans dedit mandatum ad resignandum, quod fuerit acceptum, & Procurator porrexerit supplicationem Sanctissimo, quæ fuerit signata, & datata, poterit Procurator tunc dare consensum, etiamsi interim isto medio tempore post datatam supplicationem diem

sine alio non sufficiet, nam cum alias per resignationem amittatur tam civilis, quàm naturalis possessio, sola instrumentalis sufficeret Resignatario pro obtinenda manutentione.

73 Et secundum dicta intelligenda est doctrina *Ioann. Honorij in compendio Iuris Canonici lib. 1. tit. 9. de renunciat. sub num. 14. versic. immò*, in quo loco docuit, quod si Resignans post Resignationem detinet, sive per se, sive per alium, vel de facto possidet, spoliatus agit contra tertium spoliatorem, ac etiam contra ipsum Resignatarium datur restitutio ac manutentio, si dubitari contigerit de validitate Resignationis antequam fuerit per Resignatarium capta possessio, citat *Rotam decis. prima de renunciat. in novis*, *& Farinac. decis. 923. num. 2. part. prima*. sed si Resignatarius reperiatur in possessione lite pendente super validitate Resignationis non datur Resignanti manutentio, aut restitutio contra Resignatarium, & allegat *Mohedan. Crescent. & Cassad.* Hæc etiam doctrina ultima Honorij intelligenda est juxta dicta, nempe si Resignans ipse quoque non possideat, seu incumbat possessioni, juxta *Decis. Emin. Otthob. 106 in fine*. Actione tamen spolij Resignatarius non posset à Resignante conveniri si ante litem motam super validitate Resignationis esset possessionem ingressus, secus si post litem motam, præ cæteris *Lotther lib. 3 quæst. 14. num. 94. & 95. Spada verò cons. 83. tom. 2.* dicit quod ad hoc ut Resignatarius non possit conveniri actione spolij à Resignante opus sit, ut doceat de tali resignatione, per quam jus & possessio in ipsum Resignatarium sit translata, quia aliàs non posset dici successor in jure, & possessione illius, & consequenter tamquam tertius posset conveniri actione spolij, & ibi *Spada* allegat Rotæ Decisiones.

74 Sed antequam ad ulteriora transeamus videndum est, quid facere debeat Exequutor, cum resignato Beneficio ad favorem (quo casu semper Litteræ, ut diximus, expediuntur in forma dignum,) & tamen Resignatarius non reperiatur idoneus, num decernet vacare Beneficium, an illud retineri debere per Resignantem?

Garzia de Benefic part. 11. cap. 3. num. 36. docere videtur, quod Resignans non possit tunc redire ad Beneficium cum scienter inhabili, & indigno resignaverit; est enim tunc in culpa, nec tunc illa clausula, *nec aliàs, &c.* potest aliquid operari ad favorem Resignantis; quod latius explicat *Garzia*, qui tamen aliter tenere videtur cum culpa Resignantis non interfuerit, quia non habebat probabilem scientiam inhabilitatis Resignatarij: quare *Garzia* videtur distinguere inter casum, in quo Resignans habuerit probabilem causam reputandi idoneum Resignatarium, & enim casum, in quo non habuerit hanc causam, ut in primo casu Resignanti licitum sit redire, secus in secundo. Ideo secundum opinionem *Garziæ* Exequutor in primo casu debeat decernere Resignantem retinere debere, seu reintegrandum ad Beneficium, in secundo verò vacare.

75 Hanc doctrinam *Garziæ* omninò refellit *Lotter. de re benef. lib. 3. quæst. 14. num. 55.* qui primò dicit, quod hæc distinctio procedat ad effectum excusandi à dolo, & à peccato, secus verò à culpa. Secundò, quod hæc distinctio non potest adaptari in hac materia, quia dum Resignans ad alterius favorem resignat etiamsi cum Papa agere videatur, quod certæ illi personæ conferatur, tamen subintelligatur conditio, ut ita hoc obtineat, si ille sit habilis, cum in omissis paciscentes se teneantur conformare legis dispositioni; ideò si ut inhabilis Resignatarius rejiciatur ab Exequutore de novo providendum erit Beneficium tamquam vacans per resignationem secundum hunc *Doctorem qui num. 50.* antea præmiserat, quod aliud est quærere, quando Resignans dicitur destitutus omni jure, seu quando ablatum sit ab eo jus Beneficij, ut dicatur consumpta vacatio, aliud quando dicatur Resignatario jus quæsitum in Beneficio, ita ut Beneficium veluti plenum ex persona Resignatarij aliter quam ex ea vacare nequeat, nam quò ad effectum destitutionis Resignantis eo ipso dicatur consumpta vacatio, ac admissa est per Papam resignatio, & acceptata à Resignatario, quia ex parte sua est actus perfectus, & consummatus, juxta *cap. ex transmissa de renunciat.* ideò dicit *Lotter. num. 53.* si Resignatarius reprobetur, conditio illa sive tacita, sive expressa (si Beneficium certæ personæ conferatur) respicit factum superioris conferre habentis, cum ab illius auctoritate totaliter dependeat, & satis habetur pro adimpleto factum illud quandocumque per ipsum non fiat, sed per eum, cui est adimplendum quominus adimpleatur, juxta Regulam *Textus in l. hac venditio ff. de contrah. empt.* unde dicit *Lotter.* quod hoc casu arcetur Resignans à regressu, cum ex se, & ex sui parte actus sit perfectus, & consummatus, ut illum est videre.

76 *Petrus Franc. Tond. de Salingerio* vir utique doctus tractat hanc quæstionem in *cap. 60. de pens.* qui postquam multa adduxerit pro Sententia, quod non liceat Resignanti ad Beneficium resignatum redire *num. 20.* adducit multa pro contraria sententia, quod scilicet liceat, per clausulam illam *nec aliàs, nec aliter &c*, quæ apponitur in dd. mandatis resignationum ad favorem certæ personæ, quæ efficit, quod nisi jus perfectè quæratur resignatario per adeptionem, possessionis totum remanet penes resignantem; juxta doctrinam *Paris. lib. 6. quæst. 3. num 8. de Resignat. Garz. part. 6. cap. 1. sub num. 216. Cardin. Otthob. decis. 106. num. 4.* quod procedere ampliat etiamsi dicta conditio non sit expressè apposita; nam semper resignatio habet hanc tacitam conditionem, ipse verò *Tondut. num. 23.* in hac ambiguitate concludendum esse dicit, quod si quis Beneficium incapaci scienter resignaverit, totum jus abdicatur à Resignante, & cum Resignatarius est incapax non poterit redire, quia qui resignat nulliter, & scienter inhabili & incapaci, privatur Beneficio resignato, nec ad illud debet redire, allegat *Costam de juris & facti ignorantia cent. 2. dist. 44. num. 5. Paris. de Resignat. lib. 1. quæst. 3. num. 118. & lib. 9. quæst. 25. num. 8. Seraph. decis. 25.* Si verò ignoranter ignorantia non culpabili nec dolosa, ignorans non privabitur jure suo, & ad suum Beneficium redibit, cum Resignatarius non reperitur idoneus ab Exequutore. Confirmat hanc suam doctrinam *Tond.* à simili; nam Episcopus, vel alius Collator si Indigno conferat Beneficium, pro illa vice privatur facultate conferendi, juxta *Textum in cap. cum in cunctis §. fin. de elect.* & alibi, quod tamen procedit cum collatio fit à sciente, secus si ab ignorante, juxta *cap. postulasti, & cap. cum Apostolico de Clerico excommunicato ministrante.* sic tunc Patronus

præ-

præsentans indignũ privatur illa vice jure præsentandi; quando scienter præsentaverit indignum, secus si ignoranter *Vivian. lib. 6. cap. 1. n. 71. de Iurepatronatus*, & alij communiter.

77 Difficultas remanet secundum *Tond.* in duobus dubijs, quæ nam hoc casu Resignantis requiratur scientia, & quomodo probetur secundum quomodo privari possit resignans jura, quod habet in beneficio, cum supponi debeat Resignatario duplici sub conditione fuisse provisum prima dum resignatio sit facta ad favorem certæ personæ cum clausula, *nec alias*. Secunda quod provisio fuerit facta sub forma dignum, & sic cum Resignatarius provisus non fuerit dignus, provisio habetur pro non facta.

78 Ad primum respondit *Tondutus*, quod in Collatore Ordinario præsumitur scientia, & notitia qualitatis illius cui Beneficium confertur, cum teneatur de illa se informare; in Resignante verò, qui non tenetur ad tam exactam diligentiam remittatur arbitrio Judicis, qui ex circumstantijs judicare poterit an dolus interfuerit; nam si verè culpa resignantis intervenerit privabitur jure suo in totum, juxta Decisionem *Buratt. 512. num. 10.*

79 In quantum ad secundum dubium dicit *Tond. num. 29.* quod majorem continet difficultatem, quia quando agitur de resignatione facta in favorem certæ personæ, & provisio fuerit facta in forma dignum, Resignans non amittit jura sua nisi postquam fuerit quæsitum jus resignatario per collationem, postquam Litteræ per Exequutorem fuerint exequutioni demandatæ, juxta *decisionem Rotæ apud Garz. part. 6. cap. 2. nu. 126. & per Merlin. decis. 156. num. 6.* & per hanc rationem concludit *Tond. num. 30.* quod si Resignans non fuerit in culpa, sed habuerit justam causam credendi Resignatarium fuisse idoneum si talis in examine vigore clausulæ, in forma dignum, repertus non fuerit, sui Beneficij possessionem retinebit.

Sed certè hoc, quod postremo loco, *num. 29. & 30.* tradit *Tond.* dixerat antea à *num. 23. cum sequentibus*, ac in substantia idem mihi videtur esse.

80 Dicendum est igitur, & tenendum, quod cum quis bona fide (ut præsumitur semper) Beneficium resignaverit ad alterius favorem, & Litteræ fuerint expeditæ in forma dignum, tunc si Resignatarius ab Exequutore non fuerit repertus idoneus, non per hoc dicitur vacare Beneficium ex resignatione, ut dixit *Lotther.* nec alteri conferri poterit; sed quia jus, & titulus remansit apud resignantem, nec ab eo fuit illud jus abdicatum nisi Resignatario fuerit perfectè quæsitum, ut omnes admittunt, ex quo resignatio saltem tacitè conditionalis fuerit, ideò in casu, quo resignatarius non poterit habere Beneficium, quia Exequutor eum idoneum, & sufficientem non reperit, resignatio habebitur pro non facta.

81 Quod & melius probatur ex his, quæ alibi diximus, nempe quod in resignationibus ad favorem in manibus Sanctissimi factis transfertur Beneficium de persona, in personam, & quamvis inter Nostros fuerit controversia an in hujusmodi resignationibus detur vacatio? de qua re vide *Paris. de resig. lib. 1. quæst. 4. à num. 18. Lottherium lib. 3. quæst. 14. à principio*, & alios, attamen concordant, hujusmodi vacationem momentaneam esse, ac in eo puncto temporis consistere, in quo Papa resignationes admittit; nam tunc jus, quod residet in resignante transfertur in Resignatarium, quod in illo actu perficitur cum Papa signat supplicationẽ, cum illa Signatura, *fiat ut petitur*, in qua tota vis Gratiæ consistit: in illo enim temporis momento vacationem compleri astruunt Nostri, quoniam in Supplicationibus, quæ pro resignationibus Papæ porriguntur, Resignantes sponte dimittunt Beneficia, & Resignatarij unico contextu petunt sibi conferri, dicit enim *Lotter.* quod nec actus Resignantium in dimittendo nec resignatorũ in petendo

82 do ipsis conferri, possunt inducere vacationẽ: sed tamen Signatura Papæ, quæ cum operetur ad petentium voluntatem, ita restricta, & limitata videtur, ut non possit aliter operari, quam ut Beneficium resignatum illi duntaxat quæratur ad cujus favorem resignans illud in manibus Papæ resignavit, & ideò tam celeris est vacatio, & momentanea, ut pluribus visum fuerit potius non vacationem, quam vacationem in resignationibus considerandam, ut existimant *Probus ad tract. cap. fin. de Cens. in 6. numer. 9. Marescottus var. lib. 1. cap. 52. à numer. 9. Gonzalez ad reg. 8. glos. 14. num. 8. Rota in Legionen. Canonicatus coram Royas 23. Ianuarij 1641. & in Faven. Iurispatronatus 10. Decembris coram Verospio, num.* 2. quam colligit *Tond. post Tract. de pens. num. 42. in ordine*, & in *Bisuntina Thesauraria 2. Iunij 1649. coram Leone Verospio 161.* vel *163. num. 13. part. 11. recent.* fuit dictum, quod in resignationibus ad favorem nulla potest considerari vacatio, ut alijs conferatur,

83 nullumque medium inter actualem resignantis dimissionem, & successivam Resignatarij provisionem; & ibi citantur aliæ decisiones: & quamvis loco citato sustinuerit dari in hujusmodi resignationibus ad favorem veram vacationem, non secus ac in simplicibus, ut ipse acutè, & accuratè rem explicat, attamen *num. 42.* firmavit Beneficium resignatum ad alterius favorem ita illi personæ esse affectum, & debitum, ut alteri conferri nequeat, cum eius intuitu dumtaxat fuerit facta admissio à Papa, qui cum voluntate contrahentium, seu supplicantium omninò se conformare videtur. Certum namque est, quod in resignationibus ad favorem non contingit vacatio libera, ita ut cuilibet licitum sit ad Beneficium concurrere, ut prætendebant aliqui mei Diœcesani non scientes terminos; nec etiam Summo Pontifici libera relinquitur dispositio aliis, quam ei, ad cuius favorem facta est resignatio conferendi Beneficium resignatum; quod certo suadetur ex natura rei, & ea clausula illa restrictiva, & limitativa, quæ vel semper apponitur vel expresè, vel tacitè, nec aliàs, nec aliter, nec alio modo, quæ ita restringit voluntatem, & consensum Resignantis, ut haud possit aliter fieri, optimè *Rota* in sæpè citata *Valentina Parochialis coram Eminentissimo Cerro de anno 1644. quæ est 263. part. 9. tom. 1. rec.* Actus enim Agentium non operantur ultra eorum voluntatem, & intentionem, & cum in ijs Resignationibus voluntas Resignantis sit limitata, & restricta ad certam personam, & ut illi tantum quæratur, & non alteri Beneficium, hunc, & non alium effectum producere possint Resignationes, quod procedit esto resignatio nulla foret, nam non datur vacatio, nec jus à Resignante abdicatum censetur, optimè in *Faventina Iurispatronatus 14. Decembris 1651. coram bon. memor. Verospio 207. p. 11.*

Hinc

84 Hinc patet responsio ad ea, quæ dixit *Lotter*, qui docuit tunc vacationem induci, cum resignatarius non fuerit repertus idoneus, affirmo enim quod actus dicitur consummatus respectu Resignantis post admissam resignationem, non tamen simpliciter, sed conditionatè, ut ei acquiratur ad cuius favorem resignavit resignans; nam non intendit abdicare à se titulum & jus, nisi ad effectum ut tali certæ personæ quæratur respectu cuius dicitur actus consummatus & perfectus, cum ita quoque Papa operare intendat ne respectu Papæ dicatur actus consummatus simpliciter, sed conditionatè, & ita voluntas Papæ & resignantis in unum tendere videntur; subscribit enim Papa (*fiat ut petitur*) per quam subscriptionem approbat petitionem Oratorum, nempe ut de resignante in resignatarium Beneficium transferatur, conditionem autem idoneitatis suppositum necessarium, & Papa ipse, & resignans supponit, qua cessante, & mens utriusque cessat; nam neque resignans resignaret eidem, neque Papa talem admitteret Resignationem. Igitur cum voluntas Resignantis fuerit non absoluta abdicandi à se totaliter Beneficium, sed in Gratiam certæ personæ ob peculiarem benevolentiam, respectu talis personæ dici poterit actus consummatus, & non simpliciter prout dixit *Lotth.* & cum resignatio non poterit habere effectum respectu hujus Beneficij, potest induci vacatio Beneficij simpliciter, ut alteri provideri possit.

85 Cùm verò mala fide, & scienter non idoneo resignat tunc dici poterit, quod in pœnam Beneficium per resignationem vacabit, sed hoc difficilis, seu quasi impossibilis probationis, cum hæc scientia in animo consistat, & alioquin non præsumitur quod quis suum velit jactare.

86 Pro nostra hac sententia facit optimè decisio *Rotæ in Calagurritana Canonicatus 17. Martij 1651 coram Amato Dunozett*, quæ est penes *Tondut. 26. post Tract. de pens.* & penes ipsum *Dunozett. tom. 2. decis.* 881. in qua habetur, quod quidam *Ioannes Fernandez* mediante speciali Procuratore renunciaverit in manibus Sanctissimi Canonicatum ad favorem Francisci Hieronymi Lopez, qui expeditis Litteris suæ provisionis non potuit frui tali Gratia resignationis, quia de tempore præstiti consensus Lopez non erat Clericus, sic resignatio fuit nulla: & quamvis postea obtinuerit novam provisionem post clericatum obtentum, quia consensus non fuit de novo formiter præstitus, fuit dictum resignationem nullam & invalidam, nec tamen inductam vacationem Canonicatus, nec abdicatum jus à Resignante, & ibi *n. 3. & 4.* assignatur ratio, quia consensus Resignantis implicitam saltem conditionem continet, quatenus Resignatarius sit habilis, ejusque Beneficium plenè quæratur, & non aliter, & super eadem conditione censetur Papa admittere resignationem, ad quod ibi allegantur variæ Rotæ decis. & Doctores, præsertim *Gonz. par. 5. c. 1. n. 154. Seraph dec. 149. n. 8.* & alij.

Et in eadem decisione *num. 5.* respondetur ad objectam, nempe quod Resignans sciverit defectum hujusmodi Clericatus, & nihilominus dederit mandatum ad resignandum: respondet inquam Rota, quod dicta scientia non probata fuit, cum illa non præsumatur, & cum agatur de magno præjudicio requirebatur scientia certa, & indubitata Resignantis, quod Resignatarius erat inhabilis, nec præsumpta visa fuit ibi sufficiens.

Si enim per resignationem factam Laico, & penitus incapaci & inhabili resignans non amisit Beneficium, nec ab eo fuit dictum abdicatum jus, quia resignatio nulla, ergo à fortiori cum Clerico, qui ex se præsumitur idoneus, licet postea ab Exequutore non idoneus reperiatur Resignans retinebit suum Beneficium, nec Exequutor poterit decernere vacationem hujusmodi Beneficij: & ita regulariter erit judicandum, cum scientia indubitata inhabilitatis, & insufficientiæ Resignatarij, quam Rota requirit, ferè nunquam probari poterit. Sed post scripta pervenerunt ad meas manus quædam Rotæ decisiones manuscriptæ, & inter eas quædam a *Leodien. Beneficij 30. Maij 1672. coram R.P.D. Priolo bon. mem.* in qua in §. Ex alio autem capite, expressè fuit dictum, quod per resignationem factam in manibus Papæ ad favorem eius quem Resignans sciebat esse Laicum, & incapacem, resignans cecidit à jure suo, & ibi allegantur aliæ decisiones recentiores *d. anno 1668. coram ipsomet Episcopo.*

87 Sed quid dicendum cum Resignatarius diem claudit extremum antequam Exequutor Litteras justificaverit, & exequutus fuerit, in humanis remanente Resignante.

Per ea, quæ diximus nuper, videtur concludendum Resignantem debere remanere in Beneficio, quia quousque Resignatario perfectè non quæratur Beneficium, non censetur abdicatum jus à resignante, sed ante justificationem & exequutionem Litterarum nullum jus quæritur Resignatario: ergo si contingat mors ante hoc tempus Resignatarij Resignans debet remanere in Beneficio, quia nullum jus ab eo fuit abdicatum.

88 *Melchior Lotther in d. q. 14. num. 51. & 52.* dicit quod cum agitur de effectu simplicis destitutionis Resignantis eo ipso dicitur consumpta vacatio, ac admissa est per Papam resignatio, & Resignatarius illam acceptavit, ac proinde si Resignatarius expediverit Litteras in forma dignum, & illis nedum justificatis, & exequutis contingat mori arcetur Resignans à regressu ad Beneficium resignatum, quia in quantum ad ipsum actus fuit perfectus, & consumatus, ad *text. in c. ex transmissa, de renunc.*

89 In hac quæstione multa de plano procedere videntur, multa verò habent difficultatem: quæ de plano procedunt, sunt, quod si Resignatarius moriatur, antequam Resignans præstiterit consensum formalem in Cancellaria, tunc certè, quod Resignans retinet beneficium, quia ante præstationem dicti consensus nihil omninò actum videtur, & sicuti potest Resignans usq; ad illud tempus pœnitere, quia nihil omninò acquisitum fuit resignatario; ita hoc casu non potest dari vacatio, si Resignatarius præmoriatur, & resignans debet restare in Beneficio, secundum quod etiam certum existimo, si Resignatarius vitam finiet antequam resignationem ad sui favorem factam acceptet, adhuc Resignans debet restituere Beneficium, quia ante hujusmodi acceptationem nihil est acquisitum Resignatario, nec per eius obitum induci poterit vacatio, *Gonz.*

90 *glos. 15. §. 2. n. 6.* nam ante acceptationem factam à resignatario non abdicatur jus à resignante, *Tond. par. 2. c. 4. §. 7. n. 12. & 18.* & dictam acceptationem supponit *Lotther.*

91 Quæ verò habent difficultatem, primum est si Resignatarius moriatur post consensum Resignantis, & post acceptationem ab ipso factam, ante

tamen expeditionem Litterarum; vel post expeditionem Litterarum, antequam tamen idoneus repertus fuerit? In quantum ad primum pro opinione, quod Resignans non amittat Beneficium, facit quod antequam Litteræ sint expeditæ numquam dicitur abdicatum jus à Resignante, ut firmat *Spada consf.50. num.13. tomo 2.* præsertim cum in forma dignum Litteræ fuerint expeditæ, *Rota decis. 569. numer. 26 penes Rubeum tom. 1. part. 2.*

92 Vice tamen versa obstant considerata per *Lotter. loco cit.* nempe, quod actus sit consummatus respectu Resignantis. Item facit, quia ex sola supplicatione signata, & registrata inducitur vera vacatio secundum *Rot.* præter alios *Sarnens. in regulà de infirmis quæst.18. Gonzalez gloss. 15. §.2. à num. 10. cum sequentibus*, præsertim *num.16. Amayden. cap.32.num.26. Rot. apud Amatum Dunozettum decis.33.num.7.* & alibi sæpe, quæ *Rota* sententia fundatur super illo solido principio, quod ex supplicatione signata, & registrata acquiritur jus considerabile, & irresolubile, & ex jure communi nulla requiritur expeditio Litterarum.

93 Hanc opinionem *Lottherij* tenuit *Paris. lib.2. quæst.24.num.6.* ibi: Et hæc conclusio procedit postquam Supplicatio signata per Summum Pontificem est registrata; nam tunc poterit fieri hujusmodi resignatio, quæ de stylo Cancellariæ appellatur cessio, & tunc si moriatur ille, ad cujus favorem fuit signata dicta Supplicatio & registrata, dicitur vacare ex ejus obitu, & est vera conclusio per *Sarnens. in q.1. reg. de non judican. Cassad. dec.29.*

94 Sed responderi poterit ad duas rationes; ad primam *Lotterij* respondetur, quod dicitur actus non absolutè consummatus, sed respectu talis Resignatarij, & non aliàs, ut supra fusè dictum est. Ad secundam rationem respondetur dupliciter, primò quod licet *Rota* tenuerit, quod ex sola Supplicatione signata, & registrata inducatur vacatio, etiamsi Litteræ non fuerint expeditæ, attamen Cancellaria contrarium tenuit, ut alibi notavimus, & notavit ipsemet *Garz. dict. cap.2. num.18. & part. 1 cap.5. num.120.* qui dicit, quod standum est stylo Cancellariæ, quæ est organum Papæ, quicquid *Rota velit.*

95 Secundò respondetur & melius, quod illa doctrina, quod scilicet per Supplicationem signatam, & registratam acquiratur jus perfectum, & inducatur vacatio procedat cum Supplicatio signatur in forma gratiosa, & non cum in forma dignum, quia tunc cum nihil certum acquiratur, sed tantum jus ad rem incertum, & eventuale per obitum habentis talem Supplicationem non inducitur vacatio, ut ipsemet *Garz. d. cap.2. num. 17.* asseait, quem sequitur *Corrad. in prax. benef. lib... cap..*

Hæc sunt, quæ in hac quæstione considerari possunt: pro nunc nihil determino, sed infra patebit resolutio.

In quantum verò ad aliud dubium, cum scili-
96 bet Resignatarius moritur expeditis Litteris, non tamen justificatis per Executorem; an tunc Resignans dictum Beneficium retinere poterit; an verò inducatur vacatio per obitum resignatarij habentis tales Litteras nondum executas; Sermo est de Litteris expeditis in forma dignum, nam Litteræ expeditæ in forma Gratiosa non requirunt justificationem, in quibus terminis habemus claram decisionem *Sanchez in Colonien. Canonicatus* *11. Martij 1672. coram Calataju. vers. Vacasse.* in qua dicitur quod per mortem resignatarij habentis Litteras expeditas in forma Gratiosa inducitur vacatio, quamvis possessionem adeptus non fuerit, quia per talem provisionem dicitur consummata vacatio.

97 Quod resignans possit redire, nec inducta censeatur vacatio per obitum resignatarij, fundant, quia in resignatione ad favorem cum Litteræ fuerint expeditæ in forma dignum, jus non abdicatur à resignante, donec Litteræ fuerint justificatæ, & Beneficium resignatum quæsitum resignatario, juxta *Decis. apud Ludovis. 159. num.6. & apud Buratt decis. 830. & 92 part.6. recent. Rota apud Amatum Dunozett. decis.367. num. 28. & in dict. Leodien. Canonicatus S. Dionisij 27. Martij 1633. coram Coccin. & 28. Junij 1628. coram Pirov. Card. decis.283. num.2.* optimè *Barbos. de Iur. Eccles. lib. 3. cap.15. num.75.* nam deficit intentio resignantis, & sic numquam abdicatur jus ab eo, nisi Litteræ in forma dignum fuerint justificatæ, *Barbos.* ita loquitur, nec probatur effectuatio, nec jus abdicatur à resignante, donec Litteræ fuerint executæ, & Beneficium resignatario acquisitum, *Rota coram Greg. XV. dec.259 num.6.* & fuit dictum in *Abulen. & Zamoren. Beneficiorum 16. Junij 1644. coram Pamis.* impressa per *Garz. de Benef. part.6. cap.2 num.126.* & in *Burgen. Canonicatus 28 Aprilis 1597. coram Card. Pamphilio jun.* impressa per *Marchesan. de Commiss. tom.1 pag.143. & in Ampurien. Beneficij 17 Februarij 1624 coram R. P.D. Merlino.* & in *Nucerina Parochialis 28. Junij*
98 *1630. coram R. P. D. Motmanno*, ubi extenditur quamvis resignans tamquam œconomus ab Ordinario deputatus Beneficium administraret, quia hujusmodi actus non concludit necessario, quod resignans habuerit animum abdicandi à se Beneficium, & possessionem in eventum, in quem illud perpetuò non acquireretur resignatario, nam deficiente hac conditione jus remanet penes resignantem, donec ea purificetur, *Achil. decis. 4. num. 1. de rerum permut.* & antequam resignatarius ex possessione adipiscatur; nam dicitur jus ei perfectè quæsitum; & dicitur esse penes resignantem cui competit manutentio, *Rot. decis.286. num.5. & 6. part.14. recentiorum.* Si verò Beneficium non acquiratur resignatario est *decisio Mohed. ult. de renunciat.* quam sequuta est *Rota in d. Nucerina Parochialis*, & hæc dicitur intentio resignantis, ut dixit etiam *Rota in Leodien. Canonicatu S. Dionysij 25. Maij 1616. coram R. P.D. M. Pirovano.* Hinc
99 resignans non cadit à iure, quod habet in per Beneficio nisi Litteræ Apostolicæ in forma dignum ad favorem resignatarij expeditæ exequutioni fuerint demandatæ, ut dixit *Rota coram Pirovano inter eius impressas decis.871. & in dict. Ampurien. Beneficij coram R.P.D. Merlino*: Hinc eadem *Rota in Colimbrien. Canonicatus 4. Februarij 1632. coram R. P. D. Merlino* impressa per *Paul. de Rubeis decis. 92. à num.23. tom.2 aliàs part.6. recent.* dicit, quod si Gratia resignationis fuerit expedita in forma dignum, per quam datur dumtaxat mandatum de providendo, quatenus resignatarius reperiatur idoneus, nullumque tribuitur eidem resignatario
100 ius in re, nec à resignante ius primum abdicatur, nisi postquam Gratia mediante collatione facta resignatario fuerit Exequutioni mandata; & ista ratione sæpe fuit per Rotam decisum

decisum, quod si moriatur Resignans antequam Resignatarius justificaverit Litteras resignationis dicatur vacare Beneficium per eius obitum, non autem per resignationem, ut in *d. decis. 92. part. 6. recent. & 539. tom. 3. & in dict. decis. 283. apud Carill. apud Merlinum dec. 538.* & apud *Rub. part. 2.*
101 *tom. 1. decis. 564. num. 28.* Item, quia per provisionem in forma dignum non dicitur consumpta vacatio prima, cum ex dicta provisione dumtaxat jus ad rem, & incertum, & eventuale quæratur, *Lotter. lib. 3. quæst. 8. num. 138. Rota dec. 498. & 523 & 569. nu. 22. par. 2. rec. Caval. decis. 447. & Rota p. 12. rec. decis. 241 num. 16.* nihil ponit in esse, *Rota decis. 160. eadem part. 2.* sic non potest inducere vacationem ex persona ejus, qui talem habet provisionem, & vacat Beneficium ut prius, ut in dictis Decisionibus præsertim *569. num. 25.* penes *Rub. part. 2. tom. 1.* & optimè *Rota apud Amatum Dunozettum decis. 352. num. 21. & 367. num. 25.*

102 Probatur etiam hæc opinio, quia sæpe diximus quod numquam jus dicitur abdicatum à Resignante, nisi perfectè sit quæsitum Resignatario, & quousque possessio sit huic perfecte quæsita semper est apud Resignantem, & ipse continuat possessionem; & citatis adde *Zecc. de Benef. cap. 13. sub num 3. vers. Potest*, non enim jus abdicatum à
103 Resignante, si resignatio non sit suum effectum sortita, *Rota part. 10. recent. decis. 164 num. 10.* & clarius in *dict. decis. 367. apud Amat. Dunozettum num. 28.* ibi: Prout enim per dictam Gratiam (loquitur de provisione in forma dignum) non abdicatur jus à Resignante, donec Literæ sint exequutæ, & Beneficium Resignatario acquisitum, *S. M. Gregor. XV. decis. 1596.* Ergo si Resignatarius moriatur antequam Literæ sint justificatæ Resignans retinebit Beneficium, quia nondum est ei jus perfectè quæsitum, quia ejus intentio fuit limitata respectu talis personæ. Confirmatur hæc sententia ex eo, quia cum Literæ sint expeditæ in forma dignum, & resolvitur provisio, quia Resignatarius non fuit repertus idoneus Resignans retinet Beneficium, quia ut diximus, ejus voluntas fuit limitata: ergò à fortiori cum moritur Resignatarius ante hujusmodi actum.

104 At ex principijs, & decisionibus ex directo contrarijs probari potest altera contraria sententia nempe, quia si contingat mori Resignans antequam Litteræ in forma Dignum sint justificatæ & exequutæ, dum scilicet ipsa exequutio stat in suspenso, nihil conferibile ex persona Resignantis vacare; nam quamvis jus non est perfectè quæsitum Resignatario tantum est illi Beneficium affe-
105 ctum, ut alteri conferri nequeat, & illud jus quod in suspenso manet donec fiat exequutio, quod pendulum vocat *Lotther.* impedit ne alteri de Beneficio possit disponi, quia si Exequutor invenerit Resignatarium hab lem, & approbaverit, vacatio consumetur cum co latione, non attento, quod dum pendebat exequutio Resignans obierit; si verò illum reprobaverit, providebitur denuvo ex vacatione per resignationem.

106 Et ad illud objectum, quod fieri potest, nempe, quod ante justificationem Litterarum, & quousque quæratur jus Resignatario non abdicatur à Resignante; respondetur, quod hoc procedit, quando Resignatio non potest habere effectum suum ob defectum idoneitatis Resignantis, vel ob impossibilitatem justificationis narrativæ factæ in Litteris resignationis, vel ob sequutum obitum infra viginti dies factæ resignationis: secus verò quando resignatio potest suum habere effectum, tunc enim dicitur Beneficium vacare per resigna-
107 tionem quamvis ante approbationem Resignatarij Resignans decesserit, in puncto *Rota apud Carill. dict. decis. 283. num. 3. & 256. num. 3. & 4. & 5. part. 12.* ubi aliæ allegantur Decisiones, & in *Calaritana Canonicatus 20. Novembris 1647. coram Pentingerio part. 10. rec. decis. 122. num. 24. & 25. & apud ipsum Pentinger. decis. 303. a num. 20. &*
108 *21.* & quamvis in resignatione facta cum certis conditionibus antequam conditiones purificentur contingat obitus Resignantis inducitur vacatio per obitum ejusdem, *Tond. tom. 2. part. 3. cap. 139. num. 8. Amat. Dunozett. decis. 33. num. 4. & 203.* & provisio in forma dignum sit etiam conditionalis, & stent in suspenso, donec Exequutor processerit, & Resignatarium invenerit idoneum, ut idem *Tond.* dicit *num. 18.* attamen ut dictum est Gratia i. forma dignum, & cum Clausula illa
109 *dummodo idoneus &c.* non facit Gratiam conditionalem quoad substantiam, sed solum quoad exequutionem, *Rota apud Buratt. decis. 867. & coram Carillo dict. decis. 363. num 3.* quæ eadem est *218. part. 9. tom. 1. recent.* & in *Toletana Archipresbyteratus 13. Iunij 1653. coram Albergato, vers. non placuit. part. 12. recent. decis. 256. num 3.* ita quoque *Gabriel. cons. 186 lib. 1. Lotter. lib. 3. quæst 14. à num.*
110 *58.* ubi latiùs rem explicat; Gratia enim in forma dignum est quæ à principio, & provisio Exequutoris non requiritur de substantia Gratiæ, sed pro illius exequutione dumtaxat, ita ut purificata idoneitate coram Exequutore collatio dicatur facta in ipso instanti provisionis Apostolicæ, *Rota in dict. decis. 172. num. 19. 20. & 21. part. 11. & Paris. de Resig. lib. 10. quæst. 6 num. 59.* qui loquitur in fortioribus terminis, nempe quod post datum consensum formalem antequam Resignatarius Litteras expediat si moriatur Resignans non dicitur vacare Beneficium per ejus obitum; cum enim Papa admisit resignationem, & Resignans dedit præstavitque consensum, supposita ejusdem superviventia per viginti dies, jus in Beneficio adeo quæsitum dicitur, ut eo non debeat privari antequam Exequutor cognoscat de ejus idoneitate, & habilitate: ideò non poterit dici Beneficium vacare per obitum Resignantis, *Garz. de Benef. 2. part. cap. 1. nu. 129. & 130. Rot in eadem Tolet Archipresbyteratus, coram Albergato, die verò 30. Martij 1659 vers. nam respectu obitus, & apud Eminentiss. Celsum decis. 172.* quæ habetur etiam *par.*
111 *11. recent. decis. 322.* in qua decisione dictum fuit, quod licet cum resignatio ad alterius favorem non sortitur effectum jus non abdicatur à Resignante, quia semper adest tacita conditio quatenus Beneficium perfectè acquiratur Resignatario, ita ut
112 ante nec jus, nec possessio abdicetur à Resignante, & remaneat in pendenti, attamen ibi dicitur, quod prædicta procedunt, quando resignatio non habuit effectum suum, vel ex defectu consensus Partis, vel ex defectu consensus Papæ, & narrata non sunt justificata, vel ex alio impedimento personali, nam tunc non potest dici, quod Resignatario jus sit quæsitum, prout ibidem exemplificatur in resignatione nulla ex mala expressione valoris in resignatione ob nõ servata pacta &

conditiones, & qualiter in resignatione nulla ob defectum consensus, secus verò cum resignatio habuit effectum suum, & cessavit ius resignantis, illudque in Resignatarium translatum fuit eo ipso, quod Papa Resignationem admisit, & Gratiam provisivam concessit, nam nunc Resignans habetur pro mortuo, & ita intelligendas esse alias Decisiones, ita ut si interim resignatione admissa contingat resignantem mori, Beneficium non dicitur vacare per illius obitum, ut ibi latius habetur. Ideò cum ex Gratia resignationis in forma dignum, remanet solum exequenda respectu iustificationis idoneitatis non potest inducere vacationem per obitum, si resignans ante huc tempus vitam finiverit; Nam sufficit, ut hæc vacatio evitetur per ipsius mortem, si post datum consensum supervixerit per viginti dies, *Cocchier. in reg. 25. sive 26. Cancell. num. 27. Paris. loco dict. quæst. 6. num. 59. Laurent. in concord. Germ. tit. 1. dub. 10. in fine.* nam etiam post mortem Resignantis etiamsi consensus non sit præstitus potest Procurator præstare consensum, ut dictum est supra, & Litteræ expediri possunt post eius mortem, *Spad. cons. 78.*
115 *num. 15. tom. 3.*

Igitur si non inducitur vacatio per obitum ex persona Resignantis, nihilque vacat conferibile ex eius persona, supposita validitate consensus, & superviventia, necessariò sequitur clarè, quod si Resignatarius moriatur intra tempus iustificationis Litterarum Resignans non possit amplius redire ad Beneficium resignatum, quia post datum consensum, & post superviventiam necessariam nihil remansit iuris & Beneficii apud ipsum, & omne fuit transmissum in Resignatarium, & per
116 eius obitum dicetur vacare beneficium etiam antequam fuerit examinatus, & habilis repertus, *Rot. in Barchinon. Paroch. coram Lancellot.* 1574. quam affert *Garz.* ad hunc effectum *2. part. cap. 1. n. 145.*

Quod etiam ex eo corroboratur, quia Resignatarius post datum consensum à Resignante etiam ante Litterarum expeditionem poterit illud Be-
117 neficium de novo resignare, *Paris. libr. 3. de Resig. quæst. 9. per totam, Rota in Barchinonen, Parochialis 1572. coram Clemente VIII.* quam affert *Garz. par. 2. cap. 1. num. 144.* ergo si potest resignare Beneficium ante Litterarum expeditionem non vacat per obitum Resignantis, quia jus est penes Resignatarium, ergo Resignans non poterit redire ad Beneficium, si Resignatarius moriatur antequam Litteræ exequantur.

Et licet commune sit axioma, quod jus non abdicatur à Resignante, donec perfectè quæsitum sit Resignatario, attamen hoc intelligitur, ut non
118 censeatur ablatum à Resignante respectu alterius, quam Resignatarij, ita ut alteri quæri haud possit, ipso Resignatario excluso, & postquam fuit præstitus consensus, & supplicatio registrata, Resignatario completum fuit jus quæsitum; *Germonius de Indultis Cardinalium § si verò illi, num. 77* & totum jus residet penes ipsum Resignatarium, & si Litteræ fuerint in forma dignum; nam quamvis talis provisio sit conditionalis respectu executionis, attamen est pura in quantum ad substantiam, ut sæpe dictum est: ergo si moriatur Resignatarius ante justificationem non potest Resignans retinere Beneficium, quia jam per consensum præstitum, & Litterarum expeditionem amisit jus translatum in Resignatarium.

Item probatur quia si Resignatarius non pu-
119 blicet Beneficium non quæritur Resignatario, & tamen non redit ad Resignantem. ergo, &c.

Doctores, qui tenere vellent primam Sententiam, quod Resignans possit redire ad beneficium si sequitur mors Resignatarij ante executionem Litterarum in forma dignum, possunt respondere ad fundamenta hujus secundæ Sententiæ, & ad primum fundamentum dicere, quod aliud est cum moritur Resignans antequam Resignatarius Litteras justificaverit, & aliud est cum Resignatarius ipse moritur ante hujusmodi tempus justificationis, siquidem in primo casu dato consensu per Resignantem, & registrata supplicatione dicitur actus perfectus tam ex parte Resignantis, quam Papæ, cum utriusque intentio sit ut Resignatarius habeat Beneficium, ita ut nec licita sit pœnitentia Resignantis, & solum adimplendum est ex
120 parte Resignatarij, si videlicet habeat idoneitatem: ideò cum nihil sit amplius adimplendum ex parte Resignantis, & dicitur resignatio perfecta ex sui parte, & jus, quod habebat in Beneficio sit etiam translatum in Resignatarium, & Gratia tunc perfecta est, *Rota apud Eminentissimum Celsum 191. n. 13.* & ideò non vacat per obitum ejus, *Eminentissimus Celsus decis. 172. num. 8.* quia scilicet potest resignatio habere suum effectum, optimè in *Burgen. Canonicatus apud Marches. tom. 1. fol.* 142. Quod adeo verum est, ut si Resignans non supervivat per viginti dies, licet regula inducat vacationem per obitum, illam tamen fictam vocaverunt multi Doctores, & verã inductam dicunt, postquam gratia est signata, & datus est consensus.

At in secundo casu, cum Resignatarius vitam absolvit antequam adeptus fuit Beneficium sibi resignatum, quia voluntas Resignantis fuit conditionata, & limitata, quia in tantum habuit voluntatem abdicandi à se jus, & titulum beneficij, in quantum quæratur Resignatario, & cum hac conditione expressè resignavit, quod importat illa solita clausula, *& non alias*, ideò cum hoc effectum
121 sortiri non possit, quia ille vitam finivit, sequitur clarè, quod deficiente ista conditione cessat resignatio, nec censetur ablatum jus à Resignante, & ideò recuperat beneficium, ut dicere videtur *decis. in Legionen. Canonicatus* 10. *Decembris 1627. coram Amato Dunozetto, apud ipsum 33. & in eadem Legionen. 24 Martij 1631. coram eodem, & apud eumdem 203.* semper enim quod resignatio non potest habere effectum suum sive ex uno sive ex altero capite non dicitur purificata illa conditio, ita ut quæratur Beneficium Resignatario, quæ inducitur per illam clausulam, *nec aliàs*: ergo semper quando non est purificata dicta conditio jus non abdicatur à Resignante, & non potest induci ex obitu Resignatarij, sed Beneficium remanebit apud Resignantem, ut videtur dici in allegatis decisionibus apud *Amatum Dunozettum.*

Concedi enim ultro potest, quod si moriatur Resignans post præstitum consensum non inducatur vacatio per eius obitum, & ex hoc non sequitur, quod si Resignatarius moriatur ante purificationem ejus Gratiæ Resignans perdat Beneficium, cum ejus voluntas fuerit conditionata, ut scilicet beneficiũ quæratur ipsi resignatario; Unde cum non est quæsitũ non fuit ab illo abdicatũ: nec ex quo nihil conferibile vacat ex persona resignantis cum moritur ante justificationem inferri potest

ad

ad caſum contrarium, qũo Reſignatarius moritur
ante juſtificationem Litterarum ſuperſtite Reſi-
gnante, ut non poſſit redire ſeu retinere Benefi-
cium, qoia in primo caſu cum eſt ſuperſtes Reſi-
gnatarius, adimpleri poteſt voluntas Reſignantis,
122 & adimpleri conditio, nam Beneficium poteſt ha-
bere Reſignatarius; In Secundo verò cum præmo-
ritur Reſignatarius, minimè; ad deciſionem verò
322. *part.* 11. *recent.* quæ eſt eadem apud *Celſum*
172. reſponderi poteſt, quod ibi reſignatio non
fuit expedita in forma dignum, ſed purè, ut ibi
clarè allegatur *numer.* 11. gratiam proviſivam
purè, & ſimpliciter ei conceſſit, quod eſt di-
verſum ab eo cum proviſio fuit facta in forma
digoum; nam tunc adeſt defectus ex parte vo-
luntatis Papæ.

Quod Reſignatarius poſt conſenſum datum
à Reſignante poſſit Beneficium illud ad alterius
favorem reſignare nihil facit ad rem; concedi e-
123 nim poteſt quod jus ſit penes Reſignatarium poſt
datum conſenſum, & jus illud ſit reſignabile ad
alterius favorem, ſed ex hoc non poteſt inferri,
quod ſi reſolvatur illud jus, quod eſt penes Reſi-
gnatarium, antequam alteri cedatur non redeat ad
primum Reſignantem, juxta eius voluntatem, &
conditionem appoſitam.

Sic quoque affirmari poteſt, quod poſt datum
conſenſum Reſignatio eſt perfecta, & completa,
& jus quæſitum Reſignatario etiamſi Litteræ fu-
erint in forma dignum, quia talis proviſio eſt
124 dumtaxat conditionalis quoad exequutionem non
quoad ſubſtantiam, attamen ſemper habet expreſ-
ſam conditionem, dummodo Reſignatario jus,
& beneficium quæratur.

Ad alteram objectionem de publicatione re-
ſponderi poterit quod illud ex peculiari conſtitu-
tione Pontificia inductum eſt, ut dicemos infra
ſuo loco: & ceſſat quoque objectum quia talis
publicatio ſolet fieri poſtquam Litteræ exequutæ
fuerint, & ideò extra caſum noſtræ diſputationis.

Verſa vice Doctores, qui tenent, quod Reſi-
gnans non poſſit redire, reſpondere poſſunt ad
rationes in contrarium adductas, & cum una re-
ſponſione multas reſolvere. Concedi enim ultro
poteſt quod proviſio in forma dignum requirat
juſtificationem idoneitatis, & quod talis proviſio
nihil ponat in eſſe ante juſtificationem, & quod
oon inducat novam vacationem, tamen negari
non poteſt quin reſignatio ſit jus quæſitum poſt
conſenſum, & poſt ſuperviventiam Reſignantis,
quod tamen jus tantum eſt reſolubile ex capite in-
habilitatis Reſignatarij, & cum non fuerit deven-
tum ad hunc actum jus ei quæſitum non eſt reſo-
lutum, ſed firmum remanet penes eum, & per eius
mortem tantum extinguitur, nec poteſt reverti ad
Reſignantem, ex quo per conſenſum ab eo fuit
avulſum, & transfuſum in Reſignatarium, quia
per probationem conſenſus actus fuit perfectè
126 conſummatus ex parte Reſignantis, quod apertè
dixiſſe videtur *Rota apud Emin. Celſ. deciſ.* 172. *nu.*
11. ibi: Cum igitur à principio ius fuerit acqui-
ſitum Reſignatario, illudque abdicatum à Reſi-
gnante, ſi deinde ius Reſignatarij reſolvitur oon
propterea ad Reſignantem redit; nam regula eſt
ſatis trita quod renunciantí non datur regreſſus
ad iura renunciata, *l. quæritur ff. de edilit. edicto Rot
deciſ.* 453. *num* 10. *part.* 1. *rec.* & *deciſ.* 13. *num.* 3.
part. 9. ſolum enim inhabilitas Reſignatarij po-
terat reſolvere ius ei quæſitum, ſed quilibet præ-
ſumitur idoneus quouſque de inhabilitate plenè
conſtet; proviſio enim in forma dignum ad fa-
vorem certæ perſonæ ſuper certo corpore Bene-
ficij dicitur gratia pura, & per eam acquiritur ius
ad rem, *cap. ſi poſtquam de prabend. in* 6. & provi-
ſio Exequutoris ſolum requiritur pro exequutione
facienda, quæ differtur in tempus quo impetrans
idoneus repertus fuerit, non autem pro acquiſitio-
127 ne iuris, & ſubſtantiæ Gratiæ, *Rot. apud Amatum
Dunozett. deciſ.* 367. *num.* 23. & 24. & in puncto
in materia noſtra Reſignationis fuit dictum in
*Burgen. Canonicatus coram Pamphilio Seniore apud
Marcheſ. de annonis tom.* 1 *part.* 1. *fol.* 142. in qua
deciſione apertè legitur quod in proviſione in
forma dignum de beneficio reſignato acquiritur
ius Reſignatario purè, vel in forma dignum, cum
paria ſint, quod alicui ſit collatum Beneficium
certum, vel quod ei debeatur; & illa clauſula *qua-
tenus idoneus* non facit gratiam conditionalem,
ſed reſpicit qualitatem idoneitatis, quæ de jure in-
122 eſt, & quod potius ſonat in monitionem Exequu-
toris, ut intelligat qualis eſſe debeat, cui provider,
& ſic non redditur gratia conditionalis quoad
ſubſtantiam, ſed reſpectu exequutionis faciendæ,
quæ eſt delata io tempus poſtquam idoneus re-
pertus fuerit; & licet iſta conditio impediat exe-
quutionem gratiæ donec conſtiterit de idoneitate
Impetrantis, tamen non impedit acquiſitionem
juris ſi in rei veritate Reſignatarius ſit idoneus, &
ſic iſta inſpectio eſt circa exequutionem, non cir-
ca iuris acquiſitionem cum qualitas idoneitatis ſit
129 pura, & certa in rerum natura, licet ignorata,
donec examinetur, conditio autem de præterito,
vel præſenti non ſuſpendit, *l. præſens, ff. ſi cert. pet.*
ot latius in *d. deciſ.* quam doctrinam Rota plu-
ries ſequuta fuit, præſertim in *dict. Toletana Ar-
chipresbyteratus coram Albergato de anno* 1656.

Nec proviſio in forma dignum præſervat ius
Reſignantis niſi in eo caſu, quo reſignatio aon
potuit habere effectum, quia Reſignatarius non
fuit inhabilis declaratus, ergo cum moritur an-
te iſtam declarationem, quia præſumitur habi-
lis non poteſt dici quod ius Reſignantis fuit præ-
ſervatum, & quod poſſit redire, & eo magis, quia
130 Reſignans poſt datum conſenſum habetur pro
mortuo reſpectu dicti Beneficij, *Pariſ de reſignat.
lib.* 11. *quæſt.* 1. *numer.* 7. *Rotam dicta Burgen. Ca-
nonicatus ſub numer.* 3. *verſ.* & *ita ceſſat*, & *apud
Eminentiſſimum Celſum deciſ* 172. *num.* 7. & *apud
Tondutum poſt Tract. de penſ.* 85. præſertim quia
conditio idoneitatis non reſpicit commodum
Reſignantis.

Deinde proviſio in forma dignum, quæ fit in
vacatione Beneficij per obitum, eſt diverſa à pro-
viſione in forma dignum, quæ fit in reſignatione,
ſiquidem in primo caſu fit de beneficio vacantē
plenè, & ideò non conſumit antecedentem vaca-
tionem niſi poſt collationem Exequutoris, at in
131 ſecundo caſu non fit de Beneficio vacante, ſed
pleno, quod voluntate Papæ, & poſſidentis de una
in aliam perſonam transfertur, nempe de Reſi-
gnante in Reſignatarium, & iam diximus non dari
tunc vacationem niſi inſtantaneam; Unde cum
ius translatum in reſignatarium ſit certum, cum
adhuc non ſit reſolutum, per eius mortem vacat.

Ad illud verò quod dicitur quod voluntas
Reſignantis fuit limitata dumtaxat ut beneficium

V 3 quæ-

quæratur Resignatario, jam sortita est effectum
suum, quia verè habuit illud per talem provisio-
nem, quantum attinet ex parte Papæ, & ex par-
te ipsius Resignantis, & jus perfectè Resignata-
rio fuit quæsitum, & in eo solum casu operabitur
quia resignatio resolvitur per non effectuationem
resignationis, vel quia nulliter, vel quia inhabi-
132 lis resignans jam declaratus fuit, vel ob non ad-
implementum conditionis, secus si per mortem
Resignatarij, antequam resignatio sit resoluta,
& si incumbat Resignans possessioni, donec Re-
signatario quæratur incumbit de facto, & non de
jure, & possessio illa est tantum mera detentio
non possessio iuris & titulus fuit translatus in Re-
signatarium illico post actum consumatum per
Resignantem, juxta doctrinam *Gonn. de Indultis
Cardinalium §. nec non n.23*, nec interim pendente
termino executionis penes Resignantem adest
aliquis titulus verus, nisi quædam aptitudo, seu ad
summum coloratus titulus aptus ad retinendum
in casu resolutionis resignationis aliter quam per
mortem Resignatarij sive per non adimplementū
conditionum, sive cum inhabilis declaratur ab
Exequutore, alias sequeretur quod si Litteræ
essent justificatæ per Exequutorem, possessio ta-
men non esset capta adhuc posset Resignans re-
dire, quod videtur alienum à mente Doctorum,
133 cum possessio nihil conferat ad Beneficij adeptio-
nem, *Cochier. Reg 25. seu 26. Paris. lib. 10. quæst.
6 num.54. Laurentius in prax. ex concordatis Ger-
man. tit. 1. dub. 10. §. 9. Corrad. in prax. benef
lib. 3. cap. 5. num. 26.* Unde sicut possessio nihil
ponit in esse etiamsi ante ejus adeptionem moria-
tur Resignatarius dicitur vacare per eius obitum,
nec venit in consideratione respectu Resignantis,
nec poterit tunc resignans redire: ita etiam dicen-
dum erit si ante exequutionem contingat mors
Resignatarii, quia nec aliquid ponit in esse iusti-
ficatio, & exequutio Litterarum respectu Resig-
nantis, cum ipse omni iure destituatur post da-
tum consensum.

Ad id vero quod dicitur, quod resignans re-
dit ad beneficium postquam exequutor declara-
verit inhabilem resignatarium, ergò multo magis
redit, si ante huiusmodi declarationem moriatur,
134 respondetur, magnam esse inter utrumque ca-
sum disparitatem, siquidem cum Resignatarius
declaratus fuerit inhabilis, iam resolvitur Resi-
gnatio, & resolvitur ius quæsitum Resignatario,
& cum non possit habere locum, & cum fuerit
limitata, non poterit alteri Beneficium conferri;
at cum non fuerit deventum ad declarationem
habilitatis, & idoneitatis, retinet Resignatarius
ius quæsitum ei per Resignantem, & cum illo
extingui debet: sic aliud est cum inhabilitas est
patefacta per Exequutorem, aliud cum non adhuc
ad hunc actum deventum est.

Hæc dici, & considerari possunt in hac quæ-
stione, pro, & contra. Verum cessat omnis hæsi-
135 tandi ratio, cum Sacra Rota Romana nostra ma-
gistra quæstionem jam resolverit ad favorem Re-
signantis, ut scilicet si moriatur Resignatarius an-
te Litterarum justificationem, & exequutionem
Resignans retinet Beneficium, nec vacat per obi-
tum Resignatarij, siquidem in *d. Burgensi Canoni-
catus apud Marches. d. fol.* 142 *num.* 4. ita legitur:
Non obstat quod moriente Resignatario ante-
quam ei fiat collatio Canonicatus non vacat ex
ejus persona, quia hoc non procedit ex eo quod
ipse nullum jus habeat, sed quia ei non fuerat an-
te habitam collationem plenè quæsitum jus in re,
quod adhuc remanebat penes Resignantem, do-
nec Resignatario acquireretur, juxta *Decis. Putei
158. lib. 3.* cum aliis allegatis, & ideò non mirum si
hoc casu vacat Canonicatus ex persona Resignan-
tis, cum nunquam fuerit plenè quæsitum jus Resi-
gnatario, & in concursu iuris in re, & juris ad rem
præponderat vacatio juris in re, quod non fuerat
abdicatum à Resignante.

Et iterum Rota . . . . , apud *Rub. tomo 2.
decis. 92.* in ordine decidit, quod si fuerit facta re-
signatio ad alterius favorem, & fuerint expeditæ
136 Litteræ in forma dignum, & resignatarius diem
agat suum extremum antequam Litteræ fiant ju-
stificatæ, vacatio inducitur per obitum resignantis
quia per resignationem in forma dignum tantum
datur mandatum de providendo, & non acquiri-
tur jus resignatario, nisi postquam Gratia median-
te collatione facta eidem Resignatario fuerit exe-
quutioni demandata: ergo semper hoc casu cum
præmoritur Resignatarius Resignanti ante Lit-
terarum justificationem, & exequutionem, Exe-
quutor non potest decernere vacationem Benefi-
cij resignati; & ita etiam concordat decisio Rotæ
apud Merl. 538. num. 11. & aliæ.

Et eo magis hoc procedit, quando ante purifi-
cationem Conditionum appositarum in manda-
to Resignatarius diem finiverit extremum, quod
137 apud omnes est in confesso, & post scripta vidi
Tond. tom. 1. part. 1. cap. 69. qui *num. 18. 19. & 20.*
ita loquitur; Tertiò regressus conceditur in Gallia,
quando resignatio facta fuit conditionaliter in fa-
vorem alicujus, & non aliàs, aliter, nec alio modo,
quia non abdicatur jus à Resignante, testatur *Pet.
Greg. de inst. rei benefic. cap. 28. nu. 9. vers. alioquin,
& vers. proinde, Rebuff. in prax. tit. de resignat. con-
dition. num. 18. juncto num.* 15. 16. & 17. quia sola
possessorio animo, ibi dicitur, amittitur; sed error
retinetur, atque Resignans non habuit intentio-
nem dimittendi possessionem nisi verificatis con-
ditionibus, sub quibus resignatio facta fuit, *Paris.
lib. 1. de Resig. quæst. 5. num. 37. & 38.* atque ita judi-
catum fuisse testatur *Choppin. de sacra politia lib. 1.
cap. 8. num. 8. Adden. ad Lotter. lit. B. num. 19.* post
principium; & propter hanc rationem ita consu-
lui super quodam Canonicatu in partibus Galliæ,
cujus Resignatarius repertus fuit mortuus intra
suam Cameram ipsamet die, qua Beneficij resi-
gnati possessionem capere debeat, & Resignans
fuit semper in possessione manutentus per illas do-
ctrinas, quibus addebam *Rotam apud Gras. de be-
nef. par. 6. cap. 2. num. 16. Beib. de Iur. Eccles. cap. 15.
num. 74. & 75. lib. 3. Posth. de manuten. observ.* 57.
n. 19. Burat. dec 830. *n. 3. Rot. decis. 4. de rerum per-
mutat. in antiquis, & dec. pr. de renunciat. in novis,
Gomez in regul de annali quæst.* 56. & idem *Tond.
part. 2. cap. 4. §. 7. n 3. vers. & quod Resignatarius &
num.* 4. in terminis loquitur.

Exequutor postquam Litteras provisionis Re-
signantis in forma dignum expeditas justificave-
138 rit debet facere collationem, seu Bullas cum inser-
ta forma Litterarum Apostolicarum eo modo quo
dictum est cum egimus de Exequutore Litterarū
in forma dignum, & facta Bulla debet fieri omni-
no publicatio Resignationis juxta Bullam Greg.
XIII. quæ incipit, *Humano vix judicio*: cujus tenor
talis est.

Huma-

Humano vix judicio ita bene quicquam
139 & provvidenter sanciri potest, quin usus sæpè aperiat, doceatque id quod salubre fore credebatur minus experiendo prodesse, quod in illis Constitutionibus quas ad prohibendas simulatas, occultasvè Beneficiorum Ecclesiasticorum resignationes diversi Romani Pontifices multifariam ediderunt, & fel. rec. Pium Papa V. prædecessor noster novissime promulgavit, cognoscimus accidisse. Nos hoc malum, prout occasio necessitasque postulat coercere volentes statuimus ut post hac omnes, & quæcumque resignationes, etiam causa permutationis, ac commendarum, & etiam Litteris Apostolicis non confectis, & possessione non habita nec non litis, & jurium quorumcumque cessiones, & retrocessiones, quæ deinceps de quibuscumque Beneficiis Ecclesiasticis in nostris seu Romani Pontificis pro tempore existentis manibus ac etiam coram Notario Publico, & Testibus fient, & à nobis vel illo seu nostro, vel illius mandato admittentur, & super eis provisiones, & quæcunque aliæ dispositiones sive temporales, sive perpetuæ, aut ad hoc mandata Apostolica sub quacumque forma, & quibuscumque etiam S. R. E. Cardinalibus, ac Piis Locis quocumque privilegio suffultis facta publicari debeant cum Litteris Apostolicis desuper confectis intra sex menses, si Beneficium intra montes fuerit; ultra vero intra novem à Data concessionis Gratiæ, non autem à die præstiti super ea consensus numerandus, etiamsi postea concessio Gratiæ hujusmodi ex quavis causa, diversisq; subsequentibus Datis, ac quotiescunque, & quovis modo reformata, & valida reddita fuit, pluresque & quotquot in alium vel alios cessiones, ac etiam in ipsummet primum Resignantem, vel cedentem retrocessiones termino prædicto nondum elapso intercesserint, ita ut unicus dumtaxat terminus his successivis cessionibus, & retrocessionibus decurrat, ut qui postremus Gratiam habuerit publicationem hujusmodi facere, cæteraque omnia hic præscripta intra eundem terminum præstare teneatur. Ipsa autem publicatio in Cathedrali, & in Beneficij Ecclesia, vel Ecclesijs si in pluribus illud sit, fiat ubique, dum frequens Populus ad Missarum solemnia convenerit, palam omnibus Litteræ Apostolicæ prædictæ earumve transumptum authenticum exhibeatur, claraque, & intelligibili voce resignatio seu cessio hujusmodi, ac Beneficij qualitas, & invocatio, nominaque, & cognomina Resignantis, seu cedentis, ac illius in cujus favorem Gratia hujusmodi facta est pronuntientur, ita ut hæc omnia possint ad notitiam omnium ibi existentium verisimiliter pervenire, scriptoque de his omnibus exemplo collatio valvis dd. Ecclesiarum affixum relinquatur. Si verò Ecclesia Beneficij ruralis sit, aut Populo Conventuque careat, eo casu in Parochiali intra cujus Parochiæ limites Beneficium ipsum consistit, & in Cathedrali Ecclesia, vel si locus bello seu peste aliisve manifestis periculis subjaceat, tunc in proxima Parochiali, ac etiam in Cathedrali Ecclesia; vel si ad illas aut utramvis minimè sit securus in alia Cathedrali, vel Parochiali viciniori periculorum immuni publicatio hujusmodi peragatur. Is quoque in quem disponi, vel mandari de beneficio etiam litigioso vel alter non possessu sub quacumque forma contigerit possessionem beneficij intra dictum tempus vigore Literarum Apostolicarum desuper confectarum, nec alias apprehendere debeat, & si propter litè vel aliud legitimum impedimentum nequiverit saltem Literas Apostolicas cum earum publicatione, si tunc facta erit, Iudici seu Exequutori illarum vel aliis ad quos pertinet per se vel Procuratorem suum legitimum intra idem tempus præsentare, & apud illum vel illos per ipsarum Literarum exequutionem instare, & possessionem hujusmodi instanter petere teneantur, Cæterum modus, & forma hic tradita semper, & ubique debeat observari, nec alia vel æquipolens ullo modo admitti in omnibus hujusmodi resignationibus, cessionibus, & retrocessionibus de quibuscumq; Ecclesijs, Monasterijs, Prioratibus, & tam virorum, quàm mulierum, Dignitatibus, Officiis Beneficijs Ecclesiasticis Sæcularibus, & quorumvis Ordinum etiam militarium Regularibus etiam electivis, & manualibus, ac etiam de jure Patronatus Laicorum Illustrium, & alias quomodocunque existentibus, sive pacificis, sive in petitorio, sive in possessorio litigiosis, etiam de quibus in Concistorio nostro disponi consuevit, seu debet, quæ posthac ex quacumque causa fient, & per Nos, ac prædictos Successores extra tamen dictum Concistorium admittentur etiam cum reservationibus nominis tituli, administrationis, possessionis fructuum etiam omnium, ac rerum & jurium quorumcumque. Ad prædictorum tamen observationem eum in quem juris fit cessio Beneficij, quod tempore cessionis hujusmodi, & ante illam vigore Litterarum Apostolicarum, ut supra si ad id tenebatur publicatarum realiter possidebat, nolumus obligari. Quodsi quicquam prædictorum omnium omissum fuerit dictis terminis, & cuique præscripti sunt elapsi, omnes dispositiones, & Gratiæ resignatorum, & cessorum beneficiorum ac jurium cum omnibus inde sequutis, sive de pacificis, sive de litigiosis sint irritæ inanes, nullaque alia Gratia super hujusmodi Beneficio, sive jure cesso ijs quibus concessa fuerit suffragetur, sed ipsi tales inhabiles & incapaces sint hujusmodi beneficia sic resignata, & cessa quæcumque illa obtinendi, illaque, sive jura ab ipsa statim prima resignatione, seu cessione etiam si illæ, alias nullæ, & invalidæ essent vacavisse, & vacare censeantur eo ipso, nec resignantib' seu cedentib' si postea in sua possessione remaneant constitutiones de annali, & triennali possessore, nec præsumptæ aut tacitæ retrocessiones etiam propter diuturnam continuatæ possessionis hujusmodi tolerantiam, nec omnino aliud jus, vel Beneficium ullo tempore suffragetur, sed ipsa beneficia, sive jura sic à principio vacantia à Sede Apostolica prædicta dumtaxat impetrari valeant & concedi: illorum vero impetrationes, vel etiam motu proprio concessiones quibuscumque derogationibus suffultæ numquam sub clausulis generalibus aut vacationum modis conditionalibus, vel implicitis comprehendantur, sed specialiter & expresse ob non servatam præsentis constitutionis formam aut cum declaratione nominũ, & cognominum resignantis, seu cedentis & Gratiã habentis dispositive, & non conditionaliter fieri omnino debeant; & quicunq; sic impetrans aut Gratiam etiam motu simili habens præfinitum cuique casui tempus prædictum à Data concessionis Gra-

tiæ sibi factæ huiusmodi ea omnia, quæ cedens iure prædicto debeat præstare teneatur: & si pluribus Gratiam huiusmodi fieri contigerit is præ omnibus obtineat, qui primus publicationem suæ impetrationis fecerit, & possessionem adeptus fuerit aut petierit, omniaque requisita prædicta adimpleverit, quamvis in data sit postremus, & possessio ab alio in publicando negligentiore prius apprehensa fuerit, vel petita, reservationibus omnibus, nominis, administratione fructuum etiam omnium ac pensionum, & aliarum rerum quantumcumque, nec non facultatibus, indultis, & alijs concessionibus, tam resignantibus seu cedentibus, qui tamen possessionem ab initio re ipsa dimiserint, quàm alijs, & huiusmodi resignationibus, seu cessionibus à Sede Apostolica factis nihilominus validis plenumque effectum sortituris; sed ne in Beneficijs super possessione, vel proprietate litigiosis litis prosequutio turbari valeat, vel differri in causis hujusmodi contra cedentem ad ulteriora etiam ad sententiam diffinitivam, & rem judicatam ac illius executionem quousque ille, qui Gratiam ex resignatione, seu cessione aut ex omissa forma publicationis hujusmodi obtinuit ad causam per se, vel Procuratorem legitimum accesserit, litemque hujusmodi susceperit eo modo, & ordine procedi possit, quo potuisset legitimè si cessio hujusmodi facta non fuisset; ac quicquid interim sic procedendo decretum, & expeditum fuerit, sive cum cedente, sive contra eum, etiam postquam ipse, vel quivis alius incumbentia sibi secundum prædicta præstiterit non solum circa fructus, sed etiam circa possessionem, & ipsum jus, quod cessum est valeat omninò, & vim obtineat, illumque ipsum cui Gratia facta est non minus afficiat, quam si ipso legitimè citato contra eum decretum, & expeditum fuisset, nec ipse adversus hæc prætextu non acceptatæ Gratiæ, vel etiam illius ignoratæ aut citationis, vel intimationis executioni contra ipsum minimè demandatæ aliavè ratione valeat excusari; possit tamen ipse etiam si in lite, & causa hujusmodi subrogatus non sit quandocunque ad illius prosequutionem, & terminationem venire, & à Judice coram quo causam ipsam etiam ex delegatione pendere contigerit in illis ipsis statu, & terminis in quibus tunc eam esse repererit, etiam absque rescripto speciali admitti. De Beneficijs autem, quæ deinceps in manibus Ordinariorum collatorum etiam Cardinalium etiam indulta & facultates ad hoc ab Apostolica Sede habentium, ac Legatorum etiam de Latere, & delegatorum etiam specialium ejusdem Sedis extra Romanam Curiam resignari etiam ex causa permutationis contigerit, ipsi intra mensem negotium universum admissionis, vel rejectionis resignationis hujusmodi, & (si per eos facienda erit) provisionis resignati Beneficij juxta Apostolicas, & alias Canonicas Sanctiones omninò absolvant, & qui sic provisus fuerit intra tres menses à die sibi factæ provisionis illam publicet, & possessionem Beneficij capiat modo, & forma supradictis, alioquin illis elapsis nulla sit eius provisio, & Beneficium vacare censeatur eo ipso, Ordinarijque prædictique alij, qui hæc ut eis præscribuntur non perfecerint, eo casu potestate disponendi de ipsis Beneficijs sint ea vice privati, eorumque dispositio eo ipso ad Sedem Apostolicam devoluta existat, aut alijs idoneis ab ipsa Sede dumtaxat modo, & forma prædictis concedantur. Decernentes sic per quoscumque judicari debere, nec non irritum & inane quicquid secus super his per quoscumque scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus prædicti Pij Quinti & alijs omnibus aliorum prædecessorum nostrorum Constitutionibus de publicandis resignationibus hujusmodi hactenus editis, & reformatis; quas omnes omninò abrogamus. Ita tamen, quod in publicandis illis resignationibus, & concessionibus, quæ in manibus nostris hucusque factæ, & à nobis admissæ sunt, & tempus ad eas publicandas juxta dicti Pij prædecessoris Constitutionem nondum effluxit, constitutio ipsa quoad eas duntaxat integrè observetur, nec non resignantium, sive cedentium voluntatibus conditionibus, protestationibus, & clausulis in ipsismet resignationibus, & cessionibus seu Procuratorum constitutionibus, & mandatis, ac alias etiam ad præservationem suorum jurium, & significationem, quod non aliter, nec alio modo resignant, seu cedunt, appositis, & quacumque verborum vi, formula, & multiplicatione expressis, nec non indultis, privilegiis, & gratiis Apostolicis etiam prædictis Cardinalibus ac eorum, & nostris familiaribus continuis commensalibus, nec non Litterarum Apostolicarum Scriptoribus, Abbreviatoribus, cæterisque Romanæ Curiæ Officialibus, ex quibusvis causis quomodocumque concessis, & confirmatis, quæ omnia etiam tollimus, & anullamus, cæterisque contrariis quibuscumque. Ut autem præsentes amplius innotescant volumus ut earum exemplis etiam impressis Notarii publici manu subscriptis, & sigillo personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ monitis eadem prorsus fides ubique in judicio, & extra illud adhibeatur, quæ adhiberetur eisdem præsentibus si forent exhibitæ, vel ostensæ: mandamusque illas in Librum Quinternium appellatum Cancellariæ Apostolicæ ad perpetuam rei memoriam de more deferri. Datum Romæ apud Sanctum Petrum anno incarnationis Dominicæ 1583. nonis Januarii, Pontificatus nostri anno duodecimo.

140 Hæc Bulla Gregorij in multis concordat cum Bulla Beati Pij V. quam edidit super eadem hac materia, quæ incipit *Sanctissimus*; in multis verò discordat, & quid plus disponit: hodie enim Bulla Gregorij est in observantia apud omnes.

Et in primis notandum est, quod tempus intra quod fieri debet publicatio est sex mensium intra montes, ultra verò intra novem menses, sed non à die præstiti consensus, sed à die concessionis Gra-
141 tiæ numerandorum, quod expressè cavetur in utraque constitutione, nec de hoc dubitari potest; ita ut recesserit opinio antiquorum asserentium hoc tempus incipere à die præstiti consensus, inter quos *Sarnen. in reg. de publicandis qu. 7.* & si fuerint datæ plures supplicationes, & omnes signatæ tempus currit à prima supplicatione signata, seu Gratia facta, *Pars. lib. 11. quæst. 2. num. 18. & 19. Azor. lib. 7. cap. 24. qu. 4.*

142 Non admittitur moræ purgatio, verùm si essent elapsi pauci dies, puta quinque, vel decem non officeret Resignatario. *Navarrus in summa Bull. par. 1. rub. de benef. resignatorum public. n. 13.*

Hoc

143 Hoc tempus publicandi non curru impedito, nam legitimè impeditus excusatur ab onere publicandi, quod cavetur *in d. Bull. Greg.*

Quare *Rota dec. 252. par. 8. recent.* dixi quod Bulle *Greg.* habet in ventre exceptionem, & limitationem, dummodo Resignatarius non fuerit legitimè impeditus, numquam enim terminus præfixus à lege currit impedito, *l. ut perfectius C. de annalibus exceptionalibus.* quod latius exornat *Paris. lib. 11. quæst. 13. per totam.*

Impedimentum potest esse vel absolutum vel respectivum, absolutum liberat ab onere omnis publicationis; respectivum è publicatione secun-
144 dum formam constitutionis, sed non totaliter; neutrum autem potest esse perpetuum: exemplo fiat manifestum: Facta est resignatio in favorem alicujus; verum ante expeditionem Litterarum moritur Papa, quia enim publicatio facienda est cum Litteris desuper confectis, ut cavetur in Bulla, cum Litteræ non sunt expeditæ, nec expediri possunt Sede vacante, non currit tempus Resignatario ad publicandum, juxta Constitutionem Gregorij, sed impedimentum non erit perpetuum, sed durante dumtaxat Sede vacante, nam cum Sedes fuerit plena expediri debent Litteræ, & publicatio erit facienda misso edicto, quod intellige
145 si Sedes diu vacaverit, & Resignatarius nō potuerit expedire Litteras infra tempus publicationis; alias si vacatio fuerit brevis, & potuerit Resignatarius Litteras expedire, & publicare, certe non excusatur Resignatarius, & sibi imputandum erit, *Paris. loco. cit. numer.* 125. dum ibi requirit, quod vacatio sit per sex menses, *Cochier. in reg. de publi*
146 *can. sub. num.* 27. Nec hoc casu requiritur aliqua protestatio, quia ubi intervenit legitimum impedimentum nulla requiritur protestatio, *Cochier. loco cit. Prosper de August. ad Quarantam in verbo benef. resig. publicatio.*

147 Si tamen Litteræ fuerint expeditæ, & plumbatæ, licet mors sequatur Pontificis, Resignatarius non excusatur è publicando *Paris. d. lib. 11. quæst. 13. num. 124. & 125. Prosper de Aug. ad Quar. loco cit. vers. quinto limita. Barbos. de jure Ecclesiastico lib. 3. cap. 15. num. 188. Lelius Zech. de benef. cap. 13. sub. num. 5. vers. & licet.* & adest expressa Constitutio Pij IV. incipit: *Sanctissimus*, quam refert *Paris. lib. 11. quæst. 2. num. 32.* quam ille Pontifex publicavit ad abolendam illorum opinionem, qui existimabant mortuo Papa non esse necessariam publicationem: unde ego existimo, quod hæc publicatio fieri debet Sede Apostolica vacante, quamvis Litteræ non fuerint coram Exequutore præsentatæ, nam quamvis tunc Exequutor non possit procedere ad exequutionem Litterarum, sed expectare debeat regulam revalidatoriam gratiarū publicandam à Successore Pontifice, juxta ea quæ alibi notavimus; attamen publicatio erit facienda cū Litteris Apostol. expeditis, & illæ sive earū copiæ erit affigēda in valvis Ecclesiarū in quibus facienda erit publicatio.

Hinc patet quomodo intelligendi sunt illi Doctores, qui existimarunt, Sede Apostolica vacante currere tempus publicandi, & illi qui hoc negarunt, nam qui existimarunt præsupponunt Litteras expeditas, qui negant certè supponere debent Litteras non fuisse expeditas.

Hoc impedimentum, quod Litteræ non potuerint expediri, non solum procedit, quando Papa deficit Litteris non expeditis, sed etiam
148 quando Litteræ non potuerint expediri ob bellum, vel pestem, quia Resignatarius nec per se, nec per alium voluit Litterarum expeditionem procurare, *Paris. lib. 11. quæst. 13. n. 72.*

Sic si Datarius Papæ retineret supplicationem, & non possent Litteræ expediri, factaque diligentie non potuerit supplicatio haberi, tunc quia Resignatarius non est in culpa non currit tempus eidem ad publicandum. Non tamen erit censendum impedimentum legitimum si expeditio Litterarum fuerit impedita per Nihil transeat, nam hoc impedimentum removeri facile poterit curando advertianum coram Domino Datario, ut fieri
149 consuetum est, *Paris. loco cit. numer. 112. & 113. Lelius Zech. sub n. 5. vers. excusatur.*

150 Impedimentum respectivum per quod excusetur à publicatione secundum formam Constitutionis Gregorij, non autem à totali, erit pestis, vel bellum, nam in dicta constitutione statuitur, quod publicatio sit facienda in Ecclesia in qua situm est Beneficium, & Cathedrali, ut diximus; attamen cum pestis vel bellum ibi adest excusatur Resignatarius non à totali publicatione, sed ne teneatur ibi publicare, & tenebitur publicare in loco viciniori, quod expresse cavetur in d. Bulle Gregorij, ibi, (Vel si locus bello, vel peste aliisque manifestis periculis subjaceat, tunc in proxima Parochiali ac etiam in Cathedrali Ecclesia, vel si ad illas aut utramvis minimè sit securus, in alia Parochiali, vel Cathedrali viciniori periculorum immuni publicatio hujusmodi peragatur) Quare ex verbis Bullæ clarè liquet, quod bellum vel pestis excusat non à totali publicatione, sed ne fieri necesse sit in loco proprio Beneficij. Verum si bellum, vel pestis sit in tota illa Provincia, vel Regno excusabit à totali, & ita intelligendi erunt Doctores illi, qui bellum & pestem dicunt esse impedimentum legitimum ne fiat publicatio, ut sunt *Parisius, Novarius, Pax Iordanus*, & alij.

Carcer de per se non excusat, nec liberat ab onere publicandi, quia publicatio optime fieri poterit per alium; verum si Litteræ non sunt penes
151 Resignatarium carceratum, sed penes Iudicem, vel alium, qui nolit illas dare, debet tunc se protestare *Paris. d. quæst. 13. num. 121.* sed Rota *apud Eminentissimum Celsum* 172. *num.* 2. videtur sentire contrarium; est hæc *dec. 322. par. 11. recent.*

Nec minor ætas, nec infirmitas excusat à publicatione, ut omnes admittunt, sicuti nec excusat quando Sedes Episcopalis vacat, quia Resig-
152 natarius debet procurare quod Litteræ Resignationis committantur viciniori, ultra quod potest fieri publicatio etiamsi Litteræ non sint demandatæ exequutioni per Exequutorem.

Verum, quando impedimentum est legitimum, ut excusari possit probandum erit ab eo, seu à Resignatario, qui in illo se fundat, nec standum
153 erit simplici ejus assertioni, *Paris. loco cit. num. 21. Novar. loc. cit. num. 22. Barbos. d. cap. 15. sub. n. 139. Prosper de August. ad Quarantam loco cit. Rota in d. decis. 152. num. 8. par. 8. recent.* sicuti etiam docere debet de diligentijs, *Paris. loco cit. numer. 110. & 111 Novar. loco cit. Rota loco cit. & apud Eminentissimum Celsum decis. 172. n. 2.*

Publicatio hæc fieri debet vivo Resignante, nam si mortuo Resignante tunc inducitur vacatio ob non publicationem *Rota in d. Viterbien.*

coram

coram Celso penes ipsum 172. & par. 11. recent. de-
154 *cis. 322. num. 13. & 14. & in Toletana Archidia-*
conatus 3. Iunij 1658. coram Albergato 357. num.
5. par. 12. recent. ubi allegantur *dec. 539. num. 15.*
par. 4. tom. 3. in Legion. Canonicatus 13. Ianuarij
& 27. Aprilis 1640. coram Reverendissimo Tarraco-
nen. & Viterbien. 23. Iun. & 26. Iunij 1654. coram
Eminentissimo Celso, decis. 191 penes eundem, sed in
dicta Legionen. 23. Ian. 1640. coram Royas hoa
non vidatut legi, *decis. 89. in eadem Legionen. 28.*
Martij 1639. coram eodem penes ipsum. Quod
apud me habet aliquam difficultatem, quia ad va-
liditatem rasignationis sufficit, ut Rasignans vi-
vat per viginti dies; sicuti, si Refignatarius mori-
atur intra tempus ad publicandum non vacat, ob
non publicationem, sad per obitum, *Rota in Co-*
lonien. Canonicatus coram Calatan 11. Martij 1672.
vers. non obstat.

Quandoque enim obtinari potest protogatio
termini ad publicandum, quandoque etiam peti-
tur restitutio advatsus non publicationam fa-
ctam, quandoque atiam nova collatio, ut docat
stylus Cancellariæ, & notant omnes Doctores,
156 præsertim *Paris. Novar. Honorius Barbos. Cochier*
in d. reg. & alij, & cum rastituitur quis, vel cum
protogatur terminus ad publicandum, tunc pu-
blicatio facta in illo tarmino parinda habetur ac
si in termino debito publicasset, *Paris. loco cit. n.*
139. Lotter. lib. 3 q. 21. n. 3. Rota apud Manticam de-
cis. 113. apud. Cavillum 283. n. 8. apud Eminentissi-
mum Ottbob. dec. 154. n. 8 & 9. apud. Eminentissi-
mum Celsum 322. n. 1. Rota par. 12 recent. decis. 256.
n. 10. & par. 11 decis. 13. n. 13. & 14. & ibi aliæ allegao-
tur, & recuperat tunc omne jus sicuti prius, *Rota*
decis. 218 n. 9. par. 9 recent. tom. 1.

Verum notet Exequutor, quod in hujusmodi
Gratia rastitutoria, vel nova aollationa sempet ap-
poni solet clausula illa; Dummodo alteri non sit
157 jus quæsitum; nam tunc restitutio, vel nova Gra-
tia concessa Resignatario non iuvat si isto madio
tempore aliat impetraverit, quia Papa dum con-
cadit hujusmodi gratias non intandit præjudicare
tartio & juri ei quæsito per aliam impetrationem,
advertuni *Cochior. in d. reg. n. 27. Barbos. d. cap. 15.*
n. 19. Rota apud Manticam decis. 113. n. 2. videndum
tamen est si impetranti sit jus quæsitum, ut dici-
tur in *d. dec.* quare *Paris. loco cit. d. lib. 11. q. 13. n. 72.*
quam sequitur *Cochier. loco cit.* dat cautelam, ut
in hujusmodi Gratia restitutoria derogetur Ra-
gulæ da jure quæsito non tollendo.

158 Post scripta vidi *decis. in d. Beneventana Ca-*
nonicatus 14. par. 10. recent. in qua actuet fuit dis-
putatum, an in Gratia restitutionis, sau protoga-
tionis ad publicandum obtanta pendante lite in-
ter Rasignatarium, & alium provisum sit facien-
da mantio de lite? & fuerunt deducta fundamen-
ta, & rationas pro utraque parta, & tandam fuit
decretum per sacrum illum Auditorium, quod
erant distinguendi duo casus; alter ast quando
tempore obtentæ Gratiæ restitutionis fuerit in
actis oppositum de non publicatione; alter, quan-
do non fuit oppositum, ut primo casu sit facianda
mantio de lite, secus verò in sacundo, & ibi de-
ducuntur rationes, quia non est prohibitum tam
suam quis meliorare, & impatratur solum quod
Papæ competebat; & ad id quod dici potest, quod
restitutio non datur in præjudicium juris quæsiti,
respondetur, quod id procedit de præjudicio juris
radicati ax impetratione ob non publicationem,
vel ex speciali oppositione facta in judicio, non au-
tam juris invalidi, quod neque comprehanditur
sub regula, ut ibidam, & iterum fuit dictum in *d.*
decis. 121. n. 4. 5. & 6. par. 10.

Imò sustinetur Gratia prorogationis ad publi-
candum si interim mortuus fuarit Resignans, &
da tali obitu nulla facta fuarit mentio Papæ, quia
dicta Gratia prorogationis non est nova Gratia,
sad eadam cum prima, & sic hæc qualitas
non erat necessario exprimenda ax quo Papa
ax hoc non sa rettraxisset à aoncedenda pro-
159 rogatione, *d. dec. 322. n. 2. & 3. apud Eminentissi-*
mum Celsum, quæ fuit *Toletana Archipresbytera-*
tus 22. Maij 1660. verum in alia *Toletana etiam*
Archipresbyteratus 3. Iunij 1658. coram Albergato
357. n. 2. 3. & 4. par. 12. recent. in qua declaratur al-
tera antecedens *dec. in eadem Toletana 13. Iunij*
1657. coram eodem Albergato vers. quia, in qua
dictum fuit, quod Gratia prorogationis ad publi-
candum obtanta mortuo Resignante sit nulla non
facta mantione Papæ da morte Rasignantis, ut
scilicat procedat in Gratia restitutoria ad publi-
candum, quæ est nova Gratia, secus in proroga-
tiona termini nondum elapsi ad publicandum, quia
hæc non ast nova Gratia.

161 Publicatio facienda ast igitur in Ecclesia
propria Beneficij, & in Cathedrali, & si rurale
erit Beneficium in Parochiali, & Cathedrali, ut le-
gitur in Bulla Gragorij. quæ in hac re dat formam,
licet ut diximus tampora, quo in Ecclesia adest
multitudo Populi dum divina officia celebrantur,
ut expressà cavetur tàm in Bulla Pij, quàm Gre-
gorij, in quo etiam forma est introducta, Multi ta-
men Doctoras existimarunt non esse necessarium,
ut hæc publicatio fiat in dieb⁹ solemnibus de præ-
162 cepto, sad satis asse si in diebus fartalibus, dum-
modo tamen adsit multitudo Populi, quam so-
lum videtur requirere utraque Bulla, ut omnibus
innotescat, quod & contingere potest dia fetiato,
ita *Paris. lib. 11. quæst. 6. sub. n. 22.* ibi si autem con-
stabit. *Cochier. in reg. de publican sub. n. 15. vers. sex-*
to. Lelius Zech. loco cit. d. n. 5. sub vers forma autem.
Barb d. c. 15. n. 195. Novar. in Sum. Bull. to. 2. verb.
benef publicatio n. 10. Rota par 9. recent. tom. primo
decis. 218. quæ est aadem apud *Cavillum 283. n. 11.*
in quo etiam dicitur, quod statur attestationi No-
tarij siva publicantis allatantis quod tunc adfuerit
multitudo Populi.

Rotæ authoritati ultro cedendum ast prout ego
semper libenter cado; attaman loquendo secun-
dum Constitutionam Gragorij contrarium esset
de jure dicendũ, quia in illa constitutiona expres-
sè cavatur, quod publicatio fiari debeat intar Mis-
163 sarum solemnia: hæc autem solemnia missarum
intelliguntur fiari die festivo non die fetiato; Gre-
gorius autam ibi dat formam, ut ipsemat Papa ibi-
dam axprassit, forma autam adimpleri debet speci-
ficà non per æquipollens, & est observanda etiam
in casu in quo alias non esset observanda, & hunc
esse stylum docet idem *Paris. d. quæst. 6 n. 25. & 26.*
Varum fataor si in aliquo loco celebrateur ali-
quis dies festivus alicujus sancti, licat non fuerit de
præcepto, sed devotionis ita ut in Ecclesia esset
multitudo Populi tunc carté infra missarũ solem-
nia posset fieri absque aliquo scrupulo publicatio:
& licet multi existimarunt, quod licet publicatio
fieri possit in Vesperis si adsit multitudo Populi,
tamen

tamen melius, & ſecurius de mane, ut obſervavit *Zech.* & hodie inolevit ulus, quod omnes publicationes, ſeu monitiones fiant de mane dum cantur miſſa, & eo fortius, quia, in Bulla *Greg.* dicitur (infra miſſarum ſolemnia) quæ cum det furmam obſervari ad unguem debet.

Publicatio fieri debet cum tranſumpto Bullarum, ſeu Litterarum Apoſtolicarum, ſive cum ipſis Litteris, alta & intelligibili voce, ut omnibus innoteſcat cum expreſſione nominis, & cognominis, tàm Reſignantis, quàm Reſignatarij, prout
164 dicitur in d.Bulla *Greg.* non tamen eſt neceſſe legere integrè Litteras Apoſtolicas: unde ſcribunt practici, quod ſatis erit ſi publicans habens Litteras in manibus dicat omnib⁹ notum ſit, quod N. de N. reſignavit Beneficium ſub invocatione Sancti N. ad favorē N. de N. hæ ſunt Litteræ Apoſtolicæ ſuper dicta reſignatione, *Garzia de benef. par. 11. c. 3. n. 294. Coch. in reg. de publican. n. 15. verſ. ſe ucotēpore. Pariſ. dict. lib. 11. quæſt. 6. num. 41. Barboſ. dict. cap. 15. ſub num. 195. Maſſob. in prax. habendi concurſum reg. 7. dub. 39. Pax Iord. tom. 2. libr. 10. tit. 25. Lalius Zech. dict. cap. 13. ſub numer. 5. verſ. formam autem, Novar. in dict. par. 2. verb. benef. publicatio num. 12.*

165 Debet etiam fieri in Eccleſia ipſa id eſt intra corpus Eccleſiæ materialis, non autem ſufficit ut fiat in choro, nec extra Eccleſiam, ſed ubi adeſt populi multitudo. Doctores omnes citati.

Poſt publicationem factam affigi debet copia integra Litterarum Apoſtolicarum ad valvas Eccleſiarum in quibus fit publicatio, & ita teſtantur de praxi *Pax. Iord. loco cit. n. 15.* & alij. Multi vero Doctores exiſtimarunt, quod ſatis ſit quod in
166 aliqua parva chartula annotetur reſignatio facta, Beneficij invocatio, qualitas Beneficij, nomen, & cognomen Reſignantis, & Reſignatarij, *Barboſ. ſub. n. 196. Cocchier. & Zecch. loco cit.* quod etiam colligi videtur ex dicta Bulla; ſed praxis inolevit ut integræ Bullæ copia affigatur poſtquam ab Exequutore facta eſt collatio, quia etiam in collatione, quam facit Exequutor, inſeruntur Litteræ Apoſtolicæ, & fit una proviſio, ideo poſtquam facta fuerit dicta proviſio ab Exequutore copia iſtius affigetur in valvis Eccleſiæ, ita vidi obſervari; verum fieri poteſt abſque dicta proviſione Exequutoris cum periculum fuerit in mora.

167 Hæc copia Litterarum debet permanere affixa per aliquot dies, prout advertit *Pariſ.* & ſufficit una copia in qualibet Eccleſia, licet in Eccleſia ſint plures januæ, & plures habeat ingreſſus Eccleſia prædicta, notant citati præſertim *Barboſa.*

168 De hujuſmodi publicatione debet fieri actus publicus per Notarium, & quod annotetur in dorſo Litterarum Collationis, & tunc creditur Notario aſſerenti de hujuſmodi actu, & ſe publicaſſe aſſerenti juxta formam Conſtitutionis Greg. *Pariſ. quæſt. 6. numer. 60.* ubi ponit formulam rogitus, quem debet facere Notarius; *Pariſium* ſequuntur *Barboſ. loco cit. numer. 296.* & affert *Rota dec. apud Puteanum 52. Ricc. part. 5. rub. probandi negativam publicationis ref. 4. & 5. Spad. conſ. 53. tom. 1.* & alii paſſim. In inſtrumento autem publicationis non eſt neceſſe ut Litteræ fuerint inſertæ, quia ſufficit atteſtatio Notarii de illarum publicatione juxta formam Conſtitutionis Greg. XIII. *Buratt. deciſ. 544. num. 7. verſ quinimo, Rota par. 10. recent. deciſ. 140. n. 11.* ſic & ſufficit, & probatur publicatio ſi à tergo Bullarum Notarius atteſtetur fuiſſe factam publicationem, *Rota apud Zaratam deciſ. 57. num. 6.*

169 Omiſſio publicationis inducit vacationem, ac reſervationem attenta dicta Bulla Greg. qui in hoc correxit Conſtitutionem Pij, in qua ſolum habetur quod ſi non fiat publicatio, reſignatio ſit nulla, & jus non intelligatur abrogatum à Reſignante, nec inducitur propterea vacatio: ibi, alioquin, at Gregorius non ſolum annullavit reſignationes, ſed inducit vacationem, & reſervationem Sedi Apoſtolicæ, ut expreſsè legitur, optimè *Pariſ. dict. 11. quæſt. 7. à num. 20. cum ſequentibus, & q. 12. num. 2. Rota apud Emmentiſſimum Celſum deciſ. 191. num. 4. & 5.*

170 Dubitant tamen noſtri an hæc ſit nova vacatio inducta per Gregorij Conſtitutionem, an vero ſit reſolutio prioris juris acquiſiti per Reſignatarium: *Pariſ. de Reſign lib. 11. quæſt. 8 num. 6.* tenere videtur, quod non indicatur nova vacatio, ſed inducatur vacatio per caducitatem; & reſolutionem juris ab initio quæſiti Reſignatario, ſic etiam, *q. 12. num. 1.* in ultimis verbis, & apertius hanc opinionem tenet *Lotter. lib. q. 21. n. 26.* & ita quoque tenere videtur *Rota apud Eminentiſſimum Celſum deciſ. 172. n. 10. & apertius deciſ. 191. num. 4. & 5.* per hæc verba: Conſtitutio enim Gregorij reſolvit jus quæſitum Reſignatario, ut latè probat *Lotter. de re benefic. lib. 3. quæſt. 21. numer. 26.* ubi, quod Conſtitutio non inducit novam vacationem, ſed ſuſtinet præcedentem per Reſignationem, eliſa dumtaxat Gratia proviſiva facta Reſignatario in eius odium, quia non publicavit, ut firmatum fuit in *Colonien. Canonicatus, ſeu ferculi 16. Decembris 1647. coram R. P. D. Melzio,* quæ deciſio habetur hodie *par. 10. recent. 140. num. 5.* ibi; Cum dicta Conſtitutio reſolvat ſimpliciter jus quæſitum Reſignatario, & nihilominus ſuſtineat præcedentem vacationē per Reſignationē in ejus videlicet odiū, qui non publicavit, *Garz. part. 11. cap. 3. n. 305. Lotter. lib. 3. quæſt. 21. n. 26. Rota in Camerinen. Parochialis 7. Feb. 1635. coram Reverendiſs. D. Meo Præſide Valliſoletān. Legionen. beneficij 9. Decembris 1639. coram R. P.^{ P.} D. Meo Ghislerio; & Legionen. Canonicatus 23. Iannar. 1640. coram R. P. D. Meo Rojas,* deciſio tamen illa *coram Eminentiſs. Celſo* habetur etiam *par. 11. recent. d. c. 322.*

171 Sed quod inducatur per Bullam nova vacatio expreſsè tenet eadem Sacra *Rota apud Carillum dict. deciſ. 283. num. 7.* ubi cum dicta Conſtitutio Gregorij inducat ſpecialem vacationem ob non publicationem retrahendo etiam ad ipſam diem Reſignationis cum ſpeciali reſervatione ad favorem Sedis Apoſtolicæ.

172 Pro hac opinione facit, quia omnes Doctores inter modos vacationis Beneficij ponunt hunc ob non publicationem, & eo magis, quia hæc vacatio inducta eſt ſpeciali Conſtitutione Gregorij cum non vacabat prius, ſed dumtaxat erat nulla Reſignatio, ut in Conſtitutione Pij V. expreſsè cavetur, ſed Gregorius in pœnam decrevit Beneficium vacare, ergo nova vacatio in pœnam; imo in eadem Conſtitutione Gregorij dicitur, quod cum fit impetratio ob non publicationem debeat hoc diſpoſitive narrari, ita ut hæc vacatio non veniat ſub illa clauſula, ſive præmiſſo, uti alibi notavimus. *Tond. de penſ. cap. 12. num. 7.* & quotidie

vide-

videmus fieri impetrationes ob non publicationem est igitur nova vacatio, & non resolutio resignationis antiquæ, quia fieri deberet tunc impetratio ob Resignationem nullam, & ita videtur loqui *Rota in Legion. Canonicatus 23. Ian. 1640 coram Royas apud ipsum 89. num. 7.* ibi: Secundum fundamentum deductum fuit ex eo, quod licet revera subsisteret allegatus defectus non sequente Publicatione per obitum, prout expresse antea cavebatur in dicta Constitutione Pij V. ex quo ... illa Constitutio fuit in totum abrogata per constitutionem præfatam Gregorij in qua datur nova forma vacationis ob non factam publicationem, ut advertit *Rota in dicta* . . . .

173 Sed quidquid de hac re, certum est quod beneficium vacat, & est affectum Sedi Apostolicæ speciali constitutione Pontificia, & de Papæ potestate non est disputandum, cum omnimodam habeat præsertim in his materiis beneficialibus quæ vacatio non solum inducitur in dicta Constitutione quando nulla fit publicatio, sed etiam quando fit, sed non servata forma ejusdem Constitutionis, quod expresse ibidem notatur, ut advertit *Paris. lib. 11. qu. 7. num. 7.* qui dicit ita quotidie practicari.

174 Nec ab ipsa pœna excusat ignorantia hujusmodi Constitutionis, quia in Bulla Gregorij adest decretum irritans, quod afficit etiam ignorantes *Paris. lib. 11 q. 13. num. 85. Novar. loc. cit. num. 15. Lotther. dict. l. 3. q. 21. num. 33. Lel. Zech. dict. c. 13. sub num. 5. vers. excusantur Cocch. in dict. reg. de Res. num. 27. Prosper de Agust. ad Quar. loc. cit. vers. tertio amplia.*

175 Nullusque ab hoc publicationis onere excusatur quisquis fuerit Resignatarius etiamsi S. R. E. Cardinalis, quod expresse in Bulla legitur, præsertim in Gregoriana ibi. Etiam prædictis Cardinalibus, ac eorum ac nostris familiaribus continuis Commensalibus, nec non Litterarum Apostolicarum Scriptoribus, Abbreviatoribus cæterisq; Romanæ Curiæ Officialibus ex quibusvis causis quomodocunque concessis & confirmatis, latissime *Paris. lib. 11. qu. 4. Garz. part. 11. cap. 3. Az. loc. cit. cap. 24. Cocch. loc. cit. n. 17. Filiuc. tract. 41. cap. 10.*

176 Et in qualicumque Beneficij resignatione facienda est, sive Beneficium sit Sæculare, sive Regulare, cuius Collatio sive Literæ expediuntur per Datariam, & Cancellariam Apostolicam, etiamsi Beneficium sit Concistoriale, dummodo extra Concistorium provideatur, nam semper facienda est publicatio, quod clarè disponitur in Bulla prædicta Gregoriana, ibi: Cæterum modus, & forma hic tradita semper & ubique debent observari, nec alia vel æquipollens ullo modo admittatur in omnibus hujusmodi Resignationibus, cessionibus, & retrocessionibus de quibuscumque Ecclesijs, Monasterijs, Prioratibus, tam virorum, quam mulierum, Dignitatibus, Officijs, & Beneficijs Ecclesiasticis sæcularibus, quorumvis Ordinum, & militarium Regularibus, etiam electivis, ac manualibus, ac etiam de iurepatronatus Laicorum Illustrium, & alias quomodocumque existentibus, sive pacificis, sive in petitorio, sive in possessorio litigiosis, etiam de quibus in Concistorio nostro disponi consuevit, seu debet; quæ posthac ex quacumque causa fient, & per Nos ac prædictos successores nostros extra tamen dictum Concistorium admittentur.) Latissimè tractant *Lotter. lib. 11. q. 3. Garz. dict. part. 11. cap. 3. Cocchier in dict. regul. de publican. num. 12. Lelius Zech. cap. 13. sub num. 5 Rebuff. in eadem reg. de publicand. fol. mihi 356. vers. item quia &c. Barbos. de iure Ecclesiastico dict. cap. 15. à numer. 190. cum sequentibus, Novar. in d. rub. de Benef. resignat. publicatione, Pax. Iordan. d. tit. 35.* ubi alij commemorantur.

177 Et in omni Resignatione facienda est publicatio etiamsi nulla sit, dummodo non sit talis ex defectu consensus, quia tunc non venit publicanda, *Cocchier. loco cit. num. 24 Novar. dict. tom. 1. rub. de Benef. publicatione, num. 4. Mascob. in prax. quæst. 7. decis. 39. num. 49 & 50. Barbos. dict. cap. 15. sub num. 191. Spada cons. 83. tom. 2.*

178 Verum *Lotter. dict. quæst. 21.* in fine videtur expresse tenere, quod ex quacumque causa sit nulla Resignatio, quia ab ea non abdicatur jus à Resignante quod non sit publicanda, sed vide *Garz. part. 11. cap. 3. num. 277.*

179 Si Resignatarius resignet Beneficium ante publicationem, quod fieri posse notavimus supra etiam Litteris non expeditis, tunc etiam publicatio erit facienda, quod omnes admittunt, *Paris. d. lib. 11 q. 4. à n. 19. & n. 21 Cocchier loco cit. n. 18.* & alij passim, & debet fieri in primo tempore, & idem tempus sex, vel novem mensium tam primo, quam secundo currere debet, intra quod debet fieri publicatio, ut expresse cavetur in dicta Bulla Gregorii, ibi. Quotquot in alium, vel alios cessiones, ac etiam in ipsum primum Resignantem, vel cedentem retrocessiones termino prædicto nondū elapso intervenia, ita unus dumtaxat terminus omnibus his successivis cessionibus, ac retrocessionibus decurrat, ut qui postremus Gratiam habuerit publicationem hujusmodi facere, cæteraque omnia hic præscripta intra eundem terminum præstare teneatur.) Præter citatos omnes, *Spada cons. 83. n. 5. tom. 2.* sed non omnes tenentur tunc publicare, sed ultimus, ut existimat *Paris. lib. 11. q. 2. n. 21. vers. ex quo not*, & omnes qui impetrant ex capite non factæ publicationis tenentur publicare, & si secundo, & tertio. *Rota in Monaster. ten. Canonicatuum 20. Martij 1673. coram Burlemont.*

In simplici autem dimissione facta coram Sanctissimo simpliciter non requiritur illa publicatio, *Lotter. loco cit. n. 7.* an autem requiratur in Resignationibus factis in manibus Ordinarii non est nostrū differere. Cum autem Papa providet iure devoluto ob resignationem nulliter factam corā Ordinario inferiore, tunc requiritur publicatio, *Rota in d. Monast. Canonicatuum coram Burlemō. per tot.*

180 Resignatarius debet capere possessionem Beneficij sibi resignati intra terminum ad publicandū sibi præscriptum, vel saltem Resignatarius debet instare coram Executore, ut sibi possessio tradatur ut legitur expresse in dicta constitutione Gregorii ibi. Possessionem Beneficii intra dictum tēpus vigore Literarum Apostolicarum desuper confectarum nec alias apprehendere debeat & si propter litem aut aliud legitimū impedimentum nequiverit saltem *Literas* Apostolicas cum earū publicatione si tunc facta erit Iudici seu Executori illarum vel alis ad quos pertinet per se vel Procuratorem suum legitime intra idem tempus præsentare, & apud illum vel illos pro illarum Literarum Executione instare, & possessionem hujusmodi instanter petere teneatur:) quam etiam in Bulla B. Pii V. ibi: Ipsique Resignatarii, vel

Cessiona-

Ceſſionerii realem, & actualem poſſeſſionem Beneficiorum hujuſmodi realiter cum effectu apprehendere, vel ſaltem illam infra præfactum &c. In Bulla B. Pij. infra præfactum &c. In Bulle B. Pij. in Reſignationibus ultra montes detur annus ad publicandum, vel ſex menſium terminus ab his ad quos illius traditio de jure, vel de conſuetudine ſpectat verè, & non fictè, ſeu perfunctoriè congruo loco, & tempore petere debeat.

181 Ex verbis utriuſq; Conſtitutionis ſufficit vel poſſeſſionem capere infra tempus ſtatutum ad publicandum, vel coram Exequutore inſtare ut tibi poſſeſſio tradatur, quia Conſtitutiones loquuntur alternativè ut legenti patet; advertit in propoſito *Novar. in ſum. Bull. tom. 1. rub. de Benef. Reſignatorum poſſeſſione. n. 4.* tempus autem incipit à die Datæ, ſeù conceſſionis Gratiæ, prout tempus publicandi *Novar. dict. tom. 1. loco cit. num. 11.*

182 Pro cujus rei meliori dilucidatione notandum eſt, quod licet poſſeſſio nihil conferat ad tituli, & juris acquiſitionem cum illa optimè acquiratur ex Collatione, quod apud omnes eſt in confeſſo, & notatum eſt ſupra, attamen hoc jus abſque poſſeſſione non eſt firmum, quia abſq; illa, qui Beneficium obtinuit non potuit ſe ingerere in adminiſtratione Beneficii; optime, & latius *Pariſ. lib. 10. q. 6. in principio.*

183 Poſſeſſionem quamvis cum ille vacans eſt propria authoritate capi poſſe multi exiſtimarunt, *Abbas in c. tranſmiſſam n. 3. verſ. ſed contra, de electione, Lotter. l. 3 q. 22. n. 8. & in Spada conſ. 54. tom. 3.* attamen poſſeſſionem capiendam eſſe de manu Exequutoris in Litteris Apoſtolicis deſtinati verius eſſe dicendum eſt, *Pariſ. d. q. 6. n. 27. Rota apud Ama. Dunoz. dec. 10. n. 7.* in noſtra materia id non ſolū colligitur ex dictis Conſtitutionibus Apoſtolicis, ſed ita in puncto exiſtimat. *Pariſ. loco cit. nu. 31. Rota apud Franc. Ottob. decſ. 194. n. 11.* niſi tamen proviſio facta fuerit in forma Gratioſa, nam tunc

184 poteſt accip. poſſeſſio abſq; Exequutore, quia non indiget juſtificatione Gratia prædicta, *Rota par. 10 recent. dec. 140. n. 14.* ubi aliæ deciſiones allegantur; ſi tamen propria authoritate capta fuerit non erit cenſendus intruſus qui eam ſic acceperit, quia adeſt titulus ſufficiens præcedens qui tamen intruſionem tollit. *Pariſ. loco cit. numer. 30.*

185 Non tamen me latet *deciſ. Rota in Firmana Cappellaniæ 28. Aprilis 1651. coram Bichio 243. par. 11. recent.* in qua fuit dictum, quod poſſeſſio capta à proviſo Apoſtolico propria Authoritate, quia vacua poſſeſſio fuit manutenibilis quamvis fuerat alius præſentatus, qui non exhibuerat præſentationem coram Exequutore qui proceſſit non citato præſentato, quia poſſeſſor non innitebatur poſſeſſioni tanquam captæ ab Exequutore, ſed nudo facto apprehenſionis poſſeſſionis, quod ſufficere dictum fuit quoad manutentionem.

186 In Regno noſtro Neapolitano poſſeſſio cujuſcumq; Beneficij è Sede Apoſtolica proviſi eſt capienda manu Notarii juxta Conſtitutionem B. Pii V. 26. in ordine, incipit, Cupientes, ſub pœna actus nullitatis, & privationis Beneficii uti loquitur in §. 8. *dictæ Bullæ*; ibi: Et aliter capta poſſeſſio nullius ſit roboris, & momenti, ac proviſis ipſis nullum jus acquiri, neque illis nullatenus ſuffragari poſſit eidē Cameræ Apoſtolicæ Authoritate Apoſtolica tenore præſentium applicamus, incorporemus, illaque applicata incorporate, & appropriata eſſe, & fore, & ad illam ſpectare, & pertinere &c.

187 Dicendum videtur quod Conſtitutio prædicta licet loquatur de poſſeſſione omnium Beneficiorum reſervatorum generaliter, vel ſpecialiter, & affectorum hujus noſtri Regni Neapolitani quorum collatio fit à Sede Apoſtolica cum Litteris ſub Plumbo, expreſſe tamen in eadem Conſtitutione excipitur cum vacatio contingit per ceſſum, & ita ſit impetratio, ibi: (Et alias quovis modo præterquam per ceſſum illa obtinentium pro tempore vacantium) ita in puncto *Pariſ. lib. 10. q. 6. num. 38.* licet tamen *Pariſius* attribuerit Conſtitutionem hanc Pio IV. ſed re vera fuit B. Pii V. Conſtitutio enim Pii IV. quæ etiam incipit Cupientes, tantum loquitur de reſervatione fructuum Beneficiorum Italiæ ſedi Apoſtolicæ [illegible]rvatorū, vel affectorum pro tempore, quo aliter, quam per ceſſum ipſa Beneficia vacaverint, ſed de poſſeſſione capienda de manu Notarii nullum verbum.

Ioan. Antonius Novar. in 1. tom. ſum. Bull. in rub. de benef. reſervat poſſeſſione capienda de manu Notarij Apoſtolica, tribuit hanc Conſtitutionem Paulo IV. ſed credo quod fuerit error Typographi; exiſtimat tamen ipſe quod poſſeſſio etiam Beneficiorum reſignatorum Romæ ſit accipienda de manu Notarii cum ſint Papæ reſervata, ſed certè verba Bullæ ſunt clara, cum quibus excipiatur vacatio per ceſſum.

188 Poſſeſſio Beneficii accipienda eſt in loco reſidentiæ, unde ſi eſt Canonicatus Cathedralis in Cathedrali, vel in Collegiata ſi Collegiata erit Eccleſia, & tunc debet capi capitulariter, alias non prodeſt. *Rota dec. 701. par. 2. recent. Ludovſ. deciſ. 364. Caval. deciſ. 214. num. 1.* nec alias eſſet manutenibilis, ut dicit, *Belt. ad Ludovſ. dec. 364.* Ut autem dicatur Capitulariter capta non eſt opus ut Capitulum ad hunc finem convocetur, ſed ſufficit ſi Canonici Capitulariter ſint convocati ad alium finem quam ad hunc, *Rota deciſ 138. num. 1.* & apud *Caril. 214. num. 2.* dictum fuit, quod ſufficiat, ut tradita ſit à Canonicis Capitulum repræſentantibus, etiamſi non fuerint legitimè congregati.

189 Et cum Canonici, & Capitulum renuerunt dare poſſeſſionem injuſtè, dicetur ſufficienter capta etiam abſque Canonicis, & erit manutenibilis, ut in *dict. deciſ. 364 apud Ludovſ.* ubi *Belt.* latè, & *part. 5. recent. dec. 97. num. 23.* & etiam *Rota par. 9. tom. 1. recent. dec. 78. num. 5.* & in *dict. deciſ apud Caril. 214.* in qua *deciſ.* fuit Canonizata poſſeſſio data ab uno Canonico Collegiatæ ex quo alij duo exiſtentes ante fores Eccleſiæ vocati noluerunt tradere poſſeſſionem.

190 Nec ibidem fuit æſtimata juſta cauſa denegandi poſſeſſionem ex quo Capitulum opponebat, quod reſignatio, & proviſio erat facta contra formam decreti appoſiti in Dataria, quia hoc ſpectabat ad intereſſe Datariæ, nec viſum fuit ſuff[illegible] Capitulo ad effectum impediendi poſſeſſionem, & allegatur *dec. Duran. 55. & Ludovſ. 421.* etiam dictum fuit in *dict. deciſ. apud Caril. num. 6. & 7.* quod nec Capitulum poterat allegare, & opponere, quod Literæ non erant juſtificatæ, & quod Litteræ erant ſubreptitiæ ex defectu taciturnitatis litis inter Capitulum, & Reſignantem, quia de lite non erat facienda mentio cum non erat ſuper Capitulo, ſed ſuper proviſione, ſed tantum

Capitulum poterat opponere de aliqua qualitare, quæ tequirebatut ex statuto Ecclesiæ quando statutum fuisset confirmatum à Sede Apostulica, ut in eadem *dec.* expresse legitur quæ erit videnda.

191 Si verò Beneficium fuerit curatum debet accipi io Ecclesia propria Parochiali; sic si Beneficium habeat Ecclesiam propriam, vel Altare in dicta Ecclesia, vel Altari; sic si Ecclesia fuerit profanata, & alteri unita, possessio debet capi in Ecclesia in qua fuit facta vnio, *Rota par. 4. rec. decis. 839. Post. observ. 21. num. 15.* & quando non habet certam Eccelesiam in Ecclesia matsiei ad Altare Majus, *Duran. dec.* 366. si vero noo habuerit nomen Sancti tunc sufficit ut sit capta in bonis stabilibus dicti Beneficij. *Rota decis. 132. tom. 1. Rub. etiam dec.* [illegible] *n. 2.*

192 Accipitur autem possessio in Cathedralibus, vel Collegiatia per osculum Altaris Majoris, per assignationem loci, & stalli in Churo, & Capitulo, & receptionem in fratrem, vel in al js per traditionem clavium per aspetsionem aquæ, & similium, *Paris. dict. lib.* 10. *quæst. 6. numer.* 46. & 47. *Rota apud Amatum Dunozet. decis.* 10.

193 Imo cum Ecclesia fuerit clausa sufficit tangere annulum Ecclesiæ, *Cancer variarum tom. 3. c. 14. sub. num. 53. Post. de manuten. obj. 21. num. 15. Rota apud Peutinger. decis.* 43. dummodo tamen fuerit præsens is qui authoritatem habet dandi, seu immittendi in possessiooem, *Rota apud Post. decis. 275.* & cum Ecclesia fuerit clausa, & non habuerit annulum sufficiet capere possessionem per visum, & aspectum, & tactum januæ, & deambulationem subtus porticum cum claves fuerint
194 penes Oeconumum, vel vicarium qui non sit præsens vel renuat dare claves, *Post. loco cit. dict. ob. 21. num. 16.* sic etiam sufficiet per aspectum accipere possessionem cum non constat de tuto accessu, *Caval. decis. 169. Post loco cit, vers. sed quid,* & cum quis habuerit recursum ad Iudices Ecclesiasticos pro impedienda possessione tunc habebitur possessio pro capta in odiũ renuentis, *Rota penes Post. dec. 175. n. 15. Post. loco cit. d. ob. 21. n. 17.*

195 Possessio capi potest per Procuratorem, quod extra dubium est cum hodie in singulis Litteris Apostolicis hoc expresse dicitur, *Rota par. 2. recentior. dec. 228.* & Procurator potest esse Laicus, nec est necesse ut sit Ecclesiasticus, præter alioa *Paris loco cit. dict. l.* 10. *q. 6. n.* 14. & alij passim.

196 Procurator autem debet habere speciale mandatum, alias incurret in pœnas Constitutionis *Gregorij 13.* ex sttmar *Novar dict. tom. 1. rub. beneficiorum resignatorum possessione capienda num.* 8. sufficit tamen ut mandatum sit datum mediante epistola scripta, & subscripta manu provisi, *Rota decis. 147. num. 7. apud Bichium.*

197 De actu tamen possessionis acceptæ debet se rogare Notarius publicus, ac conficere rogitum, seu instrumentum ad futuram rei memoriam, ut notant omnes, præsertim *Paris. loco. cit.*

198 Notanda tamen multa sunt in nostra hac materia resignationis; siquidem sicuti diximus supra, quod impedito non currit tempus ad publicandum, ita nec ad possessionem capiendam, *Novar dict. tom. 1. rub. de benef. Resig possessione capiẽdan. 6.* imo debet constare per exhibitionem mandati in actis, ita ut assertio Notarii in instrumento adeptæ possessionis enuncians solum dictum mandatum non sufficiat, sed debet includi mandatum Procuræ ad capiendam possessionem, *Rota decis. 64. n. 14. 15. & 16. par. 12. recent.* maodatum autem per epistolam dari potest ad capiendam possessionem, *Rota apud Amat. Dunoz. de. 10. n. 3.*

199 *Novar loco cit. n. 13.* dicit quod fuit dubitatum io curia Archiepiscopali Neapolitana in causa Clerici Honofrij Peretti ipso Novario refereore de anno 1634. an dispositio Gregorij circa temporis præfixionem habeat locum etiam in Beneficijs jurispatronatus resigeatis in manibus Sanctissimi, ita & taliter nisi capiatur possessio per Resignatarium infra spatium sex mensium sit privatus ipso jure, & collatio spectaret ad summũ Pontificem? in qua causa dicit Novarius, quod negativam protulit sententiam, & ita judicatum, & quod ita etiã comprobaverit Reverendissimus D. Curtius Palumbus Decanus Congregationis illius Archiepiscopalis Curiæ, & assignat rationem quia præfata Bulla solum loquitur de beneficiis nulla facta mentione jurispatronatus, quod quoties constitutio loquitur de Beneficiis nunquam includuntur jurispatronatus nisi specialis mentio facta fuerit, ad quod multa allegat Novarius.

200 Sed parcat mihi Novarius quoniam Bulla expresse loquitur etiam de beneficiis, quæ existunt de jurepatronatus, ibi: (Ac etiã de jurepatronatus laicorum Illustrium) & sicuti Doctores omnes quotquot sunt quos legi existimant quod resignationes Beneficiorum resignatorum ad favorem publicari debent infra sex menses, ita & possessio infra eundem accipi debet; nec ex hoe retrahi possunt laici à fundatione talium Benefieiorom, quoniam nullum jus eis aufertur, cum & ipsi præsentare debeant in hujusmodi resignationibus, nã vel Papæ non narratur quod Beneficium sit de jurepatronatus, & provisio est nulla, vel narratur, & tunc omnino non fit gratia à Papa, nisi cum illa clausula (dummodo patronorum accedat cõsens⁹) nec aliter facta valet, *Ton. p. 2. c. 4. § 7. n. 7.* & si derogit in medietate jurispatronatus supponitur quod jam ab altera medietate fuerit præsentatus.

201 Altera remanet quæstio agitanda, an Resignatarius teneatur accipere possessionem vivo Resignante: Equidem *Paris. loc. cit. d. q. 6. n. 59.* hoc nõ requirit sed posse Resignatariũ accipere possessionem post mortem Resignantis, imo posse expedire Litteras post ejus mortẽ, quod & alias notavimus.

Sed *Tond.* iam in *pr. to. cap. 4. § 7 sub n. 2. vers. & quod resignatarius* quam *to. 2. par. 3. cap. 130. n. 3.* & alibi, tenet quod ad hoc ut resignatio ad favorem
202 teneat requiritur quod Resignatarius, vivente Resignante possessionem capiat; sed hoc certe non requiri patet sufficienter ex dictis, nam diximus supra ex authoritate Rotæ, quod moriente Resignãte ante justificationem Litterarum faciendam à Resignatario Beneficium non dicitur vacare per obitum Resignantis.

Notandum etiam est quod possessio cum sit actus voluntariæ jurisdictionis potest capi in diebus festivis, *Rota recent part. 11. dec. 104. num. 3.*

Capi autem haud potest possessio Beneficij absque patenti vitio nullitatis, & attentati intra terminum ad appellandum cum Exequutor procedit ut mixtus inter partes, quod extra dubium est, & infinitæ adsunt Rotæ decis. & tunc data possessio nec manutenibilis est, *Rota apud Amat. Dunozet.*
203 *decis. 138. num. 5. & 402. num. 2.* & eo fortius cum processerit appellatio; vel inhibitio à Iudice

supe-

superiore, sic etiam cum coram Ordinario litigaretur, & sententia est appellabilis, nam intra terminũ concessum ad appellandum non potest capi possessio, sic post appellationem interpositam.

Insuper notandum venit quod licet Papa nun-
204 quam attentare dicatur, attamen si pendente iudicio coram Ordinario super Beneficio iurispatronatus inter præsentatos, unus eorum, vel vterque impetraverit Litteras Apostolicas non potest procedi per Exequutorem ad immissionem possessionis vigore provisionis Apostolicæ, nam Exequutor tunc dicitur attentare, *Rota dec.* 50. *part.* 12. sed videtur quod contrarium tenuit *Rota apud Royas decis.* 171. in qua dictum fuit possessionem Subdecanatus Florentiæ captam ab Abbate Sanfiglallio in vim provisionis Apostolicæ non fuisse attentatam quamvis super dicto Subdecanatu aderat lis in Sacra Rota, quia Papa non dicitur attentare, imò præsumitur ad se causam avocare, ut ibi: sed observa quia in *d. decis.* lis erat extincta, & nulla erat lis tempore impetrationis Litterarum ab Abbate Sanfigliallio, & ibi etiam dicitur quod quatenus aderat lis de ea erat facta mentio per clausulam Litis statum, & etiam quia uti Abbas prædictus fuit tertius qui impetravit dictum Subdecanatum, & sic acta, & lis agitata inter alios eum afficere non poterant, etiam si capiat ex resignatione, quia Resignatarius capit, & nanciscitur jus à Papa, quia Papa non prius confert quam per admissionem resignationis extinguatur jus Resignantis. Verùm post scripta vidi decisionem apud Arguelles 10. in qua dicitur quod licet Papa lite pendente non dicatur attentare providendo Beneficium litigiosum, attamen possessio exinde capta non potest à vitio attentatorum excusari, cum semper dicatur attentata si infra terminum ad appellandum capiatur, vel contra intentionem Papæ, ut esset cum in Litteris adesset illa clausula *dummodo tempore datæ non sit alteri ius quæsitum*, per quam præservantur iura alteri quæsita, & resolvit gratiam: quare mihi dicendum videtur quod resolutio hujus rei pendet ex voluntate Papæ, quæ dignoscitur ex clausulis in Litteris appositis, nam si facta litis mentione Papa adhuc conferat absque clausula illa *Dummodo alteri non sit ius quæsitum*, procedit resolutio *Rota apud Royas*, sin autem cum clausula, *Dummodo, &c.* procedet altera Rotæ resolutio apud Arguelles *decis.* 10. & sic distinctis casibus concordantur decisiones.

CAPUT XVI.

De Exequutore Brevis de capienda Possessione nomine Cameræ.

SUMMARIUM.

1 *Signata supplicatione provisionis Beneficij solet expediri Breve cum facultate capiendi possessionem nomine Cameræ, & Exequutor est Auditor Cameræ.*

2 *Brevia de capienda possessione solent expediri ut citius possessio Beneficij capi possit, vel in odium intrusorum.*

3 *Brevia expediuntur dumtaxat pro Beneficiis reservatis, vel affectis.*

4 *Brevia de capienda possessione non conceduntur nisi re integra.*

5 *Si adest lis facienda est mentio in Brevi.*

6 *Prærogativa Brevis de capienda possessione consistit in eo quia provisus non tenetur ad justificationem totius gratiæ.*

7 *Tota vis Brevis consistit in clausula* constito.

8 *Breve de capienda possessione habet connexionem cum subrogatione gratiosa.*

9 *Fundamentum Brevis de capienda possessione est reservatio quæ concludenter debet probari.*

10 *In Tribunali Auditoris Cameræ sufficit semiplena probatio.*

11 *Reservatio tantum est probanda, non autem modus secundum Gonz. contrarium Garzia n.* 12.

13 *Cessante verificatione non potest exequi Breve.*

14 *Pro verificatione clausulæ* constito *prius debet verificari obitus, ut constet de vacatione.*

15 *Quando adest in causa provisus ab Ordinario non sufficit semiplena probatio.*
Testes de publica voce & fama non admittuntur ibidem.

16 *In clausula* constito *verificari debet vacatio ex qua resultare possit reservatio.*

18 *Pro verificatione clausulæ* constito *debet verificari obitus in possessione.*

19 *Possessio semel accepta præsumitur continuata.*

20 *Exequutor debet verificare clarè, & concludenter quæ continentur sub clausula* constito, *quæ importat conditionem.*

21 *Quando adest in Breve clausula* motu proprio, *non eget justificatione Breve.*

22 *Omnes clausulæ, quæ apponuntur in Breve de capienda possessione regulantur à clausula* constito

23 *Quando in Breve non adest clausula* constito, *vel non adest possessor tunc Exequutor est merus.*

24 *Verificatio clausulæ* constito *est facienda parte citata, si adest.*

25 *Expeditis Litteris in forma Brevis de capienda possessione debent præsentari coram Auditore Cameræ à quo conficiuntur provisiones cum inserta forma.*

26 *Subexequutores destinati ab A. C. sunt meri cum non adest contradictor.*

27 *Cum adest contradictor seu possessor Littera expedita ab A. C. resolvuntur in simplicem citationẽ.*

28 *Cum adest possessor semper est citandus.*

29 *Cum contra clausulam* constito *opponitur exceptio, quæ reddit turbidam reservationem debet removeri dubietas, & interim supersedendũ, n.* 30

31 *Si quis non possidet, & opponit contra Breve exceptio est illegitima secundum Lotter.*

32 *Declaratur doctrina* Lotterij *num.* 33. *&* 34.

35 *Exceptio jurispatronatus debet opponi antequam detur immissio.*

36 *Possessor si opponat contra reservationem certo audiri debet.*

37 *Debet dari terminus contradictori, vel possessori ad suam exceptionem probandam.*

38 *Cum opponitur exceptio jurispatronatus ad impediendam immissionem debitam ratione Brevis concludenter debet probari juspatronatus, n.* 39.

40 *Proposita jurispatronatus exceptione clarè probari debet, & supersedendum in exequutione Brevis, num.* 41.

42 *Sententia Ordinarij canonizatoria jurispatronatus est sufficiens ad dandum fumum pro supersessoria si ante vacationem Beneficij sit lata.*

43 . *Pro supersessoria sufficit fumus, in termino autem probatorio non sufficit dare fumum, num.* 44.

45 *Ius patronatus tunc probandum juxta decretum Trident.*

46 *Adducitur* Rotæ decisio *in hac materia.*

47 *Cum reservatio est clara exceptiones non retardant Exequutionem.*

48 *Sequuta immissione exceptio jurispatronatus etiam probati non potest revocare exequutionem paratam.*

49 *Verificata clausula* consilio *cætera narrata non egent justificatione.*

50 *Verificata clausula* constito *Exequutor desinit esse mixtus.*

51 *Exequutor debet citare intrusum illumque ritè privare, & postea debet immittere provisum.*

52 *Cum adest possessor provisus à Papa tunc non ita agitur.*

53 *Cum contradictor sentit se gravatum debet adire Signaturæ justitiæ.*

54 *Appellatio suspensiva non admittitur cum fuerit justificata clausula* consti to.

55 *Contra intrusum pertinacem proceditur censuris*

56 *Intrusi recurrentes ad Regios sunt excommunicati in Bulla Cænæ, & denegatur eis audientia.*

57 *Cum Breve est exequutum tunc expirat jurisdictio Exequutoris, num.58.*

1 QUandoque expediuntur Brevia Apostolica pro capienda possessione Beneficij de quo aliquis fuerit provisus, nam delata Supplicatione ad Dominum Secretarium Brevium expedit Breve super dicta Supplicatione, & quidem si Litteræ fuerint expeditæ Breve expeditur, & datur Exequutor, qui ut plurimum solet destinari Auditor Cameræ, qui provisum & habentem Litteras expeditas ponat in possessionem. Si vero Litteræ non fuerint expeditæ, sed solum Supplicatio signata, tunc expeditur Breve, in quo Exequutori mandatur, ut det possessionem Commissario nomine Cameræ Apostolicæ cum decreto, ut Commissarius illam retrocedat proviso, expeditis tamen Litteris, ita se habet praxis, de qua loquitur *Gonzalez glos. 515. num.118.* & alibi. Latius *Lotther. de re benef. lib. 3. quæst. 14. num. 61. Garz. part. 6. cap. 3. Salgad. de retent. Bull. par. 2. cap. 10. num. 5. & Amayden lib. 1. c. 28.* asserit exemplum Brevis, & vulgo nuncupantur Brevia de capienda possessione nomine Cameræ, & ista Brevia expediuntur ut mos est, sub annulo Piscatoris cum eadem data Supplicationis signatæ, & minutam quæ fit pro Breve subscribit Pontifex, ut testatur *Amayden.*

2 Hæc praxis inventa fuit ut celeri modo succurratur proviso, qui nondum expedivit Litteras, ut possessionem capere possit citius, ut aliqui ex Doctoribus citatis loquuntur, vel in odium intrusorum, & malè provisorum ab Ordinarijs, ut dicit *Ubertus part. 6. sua praxis fol. 268. vers. iste modus,* quia tunc provisus Apostolicus non tenetur justificare totam Gratiam, ut dicemus, sed dumtaxat reservationem: sic aufert ansam intrusis cavillandi Gratiam, nec diu poterunt illam dilatare, ac exequutionem impedire, & ne Litteras frustratoriè provisus expediat si possessionem adipisci nequeat, ut alij loquuntur; verum utramque rationem assignavit Greg. XIII. in sua Constitutione 19. incipit *Ad Romani Pontificis.* Ibi: Accepimus sanè nuper, &c.

3 Hæc Brevia expediuntur dumtaxat cum Papa confert ex reservatione, & affectione; sic quando collatio ad ipsum dumtaxat spectat, & nunquam expediuntur sine reservatione: quare nostri communiter dixerunt quod basis & fundamentum hujus Gratiæ est reservatio, *Rota apud Ludovis. 53.* ubi latè *Belt. Rota in Vicen. beneficij S. Martini coram Pamphilio apud Marches. par. 1. de commis. fol. 345. & Toletan. Capellaniæ apud eundem fol. 348. apud Caval. dec. 547. apud Duran. dec. 340. & dec. 12. & apud Rub. tit. 2. dec. 71.* quæ fuit *Derensen. Parochialis coram Ubaldo. Garz. par. 6. c. 3. à num. 9 cum seq. Lotter de re benef. lib. 3. q. 11. à n. 4. cum seq. Amayden cap. 28. n. 20.* & sæpe ibidem *Ridolf. in prax. q. 42. cap. 8. n. 116. Ubert. par. 6 prax. fol. 242* quia ubi intrat reservatio cessat præjudicium inferioris collatoris, vel alterius intrusi, cum reservatio vigore decreti irritantis in ea appositi infi.it titulum, & possessionem ut consideravit Lotther.

4 Brevia de capienda possessione certè haud conceduntur cum res non est integra, puta quia quis, expeditis Litteris super Gratia, illisq; coram Exequutore præsentatis pronunciasset contra Litteras illasque non esse exequendas, nam tunc non poterit recurrere ad subterfugium Brevis non facta mentione de supradicta sententia, nam Papa utiq; si ei hoc narratum esset non concessisset Breve, quod sufficit pro obreptione sive subreptione, juxta ea, quæ dicta sunt, *Rota in Novarien. Canonicatus anno 1593. coram Pamphil. seu apud Marches. par. 1. fol. 541. n. 1.* latè *Lotter. d. q. 11. n. 54. & 55*

5 Hinc etiam dixerunt quasi communiter nostri quod de lite si adest in Breve facienda est mentio, *Garz. d. part. 6 cap. 3. num. 14.* ubi etiam affert Rotæ dec. *Lotter dict. quæst. 12. num. 48. Amayden d. cap. 28. num. 28.* de lite autem nulla est facienda mentio in Breve, quando scilicet nullus actus judicialis præcessit, vel fuit inducta à non habente potestatem, *Rota apud Eminentissimum Celsum dec. 301. num. 8.* & sufficit ut de ea fuerit mentio facta in Supplicatione quamvis non in ipso Breve, quia ut diximus ad effectum subreptionis evitandæ attenditur Supplicatio, in puncto *Rota apud dict. Eminentissimum Celsum decis. 301. num. 7. & dec. 204. num. 40. part. 8. recent.*

6 Prærogativa igitur Brevis de capienda possessione in eo consistit, quia vigore hujus Brevis de capienda possessione nomine Cameræ cum Litteræ non sunt expeditæ, provisus non tenetur totam Gratiam justificare, sed tantum reservationem nempe Beneficium vacatum esse reservatum, sive reservatio oriatur ex mense, sive ex persona, sive ex Beneficio, & ideò Brevia semper expediuntur cum clausula *consisto*, quæ reservationem continet, *Garz. d. cap. 3. num. 58. Lotter, Amayden loco citato* & alij practici: quare tota vis Brevis est in ista clausula, *consisto*, qua verificata totum Breve justificatum dicitur pro obtinenda immissione, *Rota rec.*
7 *part. 2. dec. 580. & 691. & 484. Garz. part 6. cap. 3 num 25. Amayden. d. cap. 28 à n. 23. cum seq. Lotter d. quæst. 11 n. 78. Ridolf d. cap. 8. n. 120. & 121.* ad instar *l. fin. C. de edicto D. Adr. tollend.* & exequutionem promptam habere, ut non semel decrevit Rota præsertim apud *Caval. dec. 276. nu 2. & DD.* citatis; sicuti diximus de Litteris expeditis cum gra-
8 tiosa subrogatione, quæ cum Brevibus istis maximam habent similitudinem, excepto eo quod in illis non datur Exequutor certus, in istis verò sic, & ut plurimum est Auditor Cameræ:

Quæ

Quæ enim continentur in dicta clausula omninò verificari debent, & concludenter antequam ad executionem Brevis deveniatur quia facit dispositionem conditionalē, conditio autem semper prius verificari debet antequam ad actum deveniatur, juxta ea quæ communiter DD. asserunt, & equidem omnino reservatio iustificari debet clare & concludenter, & magnis probationibus quia sine reservatione non conceditur Breve de capienda possessione, & quæ sunt Gratiæ fundamentū concludenter sunt probanda iuxta ea quæ dicta sunt, in puncto Rota *apud Caval. dec. 597. num. 2.*
9 *apud Ludovis. dec. 53.* ubi *Oliver.* omissis quampluimis alis *Rotæ decis.* ex condicto novissimè apud *Eminentissimum Otthob decis. 57. num. 15. Rota in Regien. benef. 20. Iunij 1656. coram Gulerio, Gonzalez in §. 7. num. 216. in annot. post glos. 9. num. 257. & glos. 11. num. 98. cum seq. Lotter. d. lib. 3. quæst. 11. num. 69. Amayden. d. cap. 28. num. 23. & 24. & late Gar. d. part. 6. cap. 3. num. 64. Ridolf. d. cap. 8. nu. 126. Vberi. in prax par. 6. fol. 243. vers. verificanda, Carlin. controv. cap. 41. num. 4.* quod procedit secundum DD. citatos etiamsi nullus adsit contradictor propter rationem de qua supra, quia facit gratiam conditionalem estque ipsius gratiæ fundamentum, *Buratt. dec. 590. num. 9. Duran. decis. 380. num. 3. apud Eminentissimum Otthob. decis. 57 num. 3. 4. & 5. Ridolf. loco cit. num. 126. Rota penes Rub. tit. 1. dec. 182. num. 7.*

10 In Tribunali tamen A. C. sufficit semiplena probatio, ut testantur præter *Garz. loco cit. Gonzalez. §. 7. num. 220. Tiberius Salustius in prax. A. C. lib. 3. cap. 7. num. 15. Ridolf loco cit. num. 129.* sed *Rota* tenuit semper contrarium, quæ opinio enixè est servanda ab aliis Exequutoribus deputatis exequutioni Literarum Apostolicarum, licet enim hoc iudicium sit exequutivum, & adinstar *l. fin. C. de edicto D. Adriani tollen.* ut sæpe dictum est, attamen secundum veriorem sententiam requirit plenas, & concludentes probationes, *Menoch de recuper. rem. 15. quæst. 32. & de adipiscen. rem. 4. n. 46. Rimimald cons. 258 lib. 2. Boer. cons. 43 num. 47. lib. 3. Simon de Petris cons. 114. num. 25. libr. 1. Vrenfrancius var. lib. 2. res. 11. de probat. Castill. de Soto maior. lib. 3. cap. 24. num. 98.*

Dubium potest esse an pro verificatione clausulæ *constito* sufficiat illam duntaxat verificare nempe vacationem narratam, an vero etiam modum ex quo resultat reservatio? Equidem *Gonzalez in*
11 *annotat post glos. 9. num. 261. & 262. & 263.* tenet quod in clausula *constito* posita in Brevi sit etiam omninò verificanda reservatio, & quod non sufficiet probare vacationem narratam, quia huiusmodi Brevia non conceduntur absque reservatione, sed cum illius necessario præsupposito, ideo dicit non solum vacationem, sed reservationem resultantem ex ipsa, & allegat multas Rotæ decisiones.

Contrarium verò videtur tenuisse apertè contra *Gonzalez, Garzia d. cap. 3. à num. 29. cum seq.* dicens sufficere solum probare vacationem apposi-
12 tam in clausula *constito*, quia quando ex vacatione narrata non resultat reservatio, Papa non concedit Breve, & quando Papa vult quod probetur modus ex quo resultat reservatio expresè ponit dictum modum in dicta clausula *constito*, quod ex stylo servari testatur *Garz.* qui *num. 25.* docuit solum sufficere quod verificetur quod est in clausula *constito*.

Sed quod reservatio sit probanda in clausula *constito*, & quod cessante verificatione dictæ reservationis non sit locus exequutioni Brevis magis communiter tenent nostri, quia Breve est funda-
13 tum super reservatione, ut diximus, & absque illa non datur, *Rota apud Carill. decis. 137. num. 5.* & in *Nuscana Canonicatus 11. Martij 1647. coram Arguelles*, est penes ipsum *decisio 34.* ni fallor, *& in decis. 580. num. 5. & 691. & 756. part. 2. recent. & in Gerunden. benefic. coram Merlin. 28. Aprilis 1634. penes Rub. 536 tit. 1. part. 2. & in Gerunden. benef. coram Royas 30. Aprilis 1640.* quæ est *224. part. 8. recent.* in quibus omnibus dicitur quod reservatio contenta sub clausula *constito* ante omnia est verificanda, *Ridolf part. 2. cap. 8. à numer. 15. cum seq.* equidem clara, & indubitata debet apparere, ut notant omnes citati, & *Rota in Regien. benef. 20. Iunij 1636 coram Gulerio*, adeo ut si opponatur aliqua exceptio unde reddatur turbida reservatio, retardetur eius exequutio, ut dicemus.

Tria enim continentur, quæ verificanda sunt in dicta clausula *constito*, primò obitus, ut constet de vacatione absque qua non potest dari reservatio;
14 ad probandum ante obitum non admittuntur testes de publica voce & fama, iuxta *dec. Ludovis. 53. Durand dec. 12. num. 4.* testes autem de publica voce & fama coadiuvant probationes, *Rota in d. dec. 536. num. 21. penes Rub. tom. 2. part. 2.* & in allegata *Regien. benef. 20. Iunij 1636. coram Gulerio* fuit dictum quod ad obitum probandum non sufficiebat fides extracta à libro defunctorum morbo contagioso existente penes Magistrum, quia extracta fuit non citata parte: requiritur etiam citatio partis cum adest contradictor, licet alioquin partita desumpta ex Libro Parochi vacationem & obitum probat sufficienter, ut dixit *Rota penes Rub. tom. 1. part. 2. decis. 536. num. 4.* & alias prout annotavimus alibi. Nota tamen quod licet supra diximus, quod testes de publica voce, & fama non sufficiant ad probandum obitum, seu vacationem in mense reservato, procedere hoc intelligendum est cum adest alius provisus ab Ordinario, quia tunc requiritur probatio plena, qua-
15 lis non est per testes de publica voce & fama, *Cocc. decis. 87. Rota in Salamantina Benefic 15. Iunij 1600. coram Pena apud Marches part. 1. fol. 349. Vbertus d. part. 6. fol 244.* attamen si nullus alius adsit contradictor testes de publica voce & fama bene admittuntur, iuxta aliam decisionem penes eundem *Ludovis. 349. num. 5. allegatam dec. 224. num. 3. part. 8. recent.* sufficit enim tunc semiplena probatio *Caval dec. 33. n. 2. Vbert. loco cit. fol. 244. & 245. Ridolf. dict par. 2. cap. 8. num. 131.* sed nota quod DD. allegati videntur se contrariare, nam docent quod clausula *constito* est verificanda concludenter, etiamsi nullus adsit contradictor, ut dictum est supra, & tenuit idem *Ridolf sub num. 126* ergo sive adsit provisus ab Ordinario, sive non, testes de publica voce & fama non videntur sufficere, quia reservatio, quæ principaliter continetur sub dicta clausula semper est concludenter verificanda.

Sic etiam quia vacatio contingere potest alio modo quā per obitum de illa constare debet suf-
16 ficienter, & concludenter, iuxta ea quæ dicta sunt, sicuti cum quis veniret ex vacatione ob incompatibilitatem, seu assequutionē alterius Beneficii, non solum assequutionem secundi incompatibis pro-

bare debet, sed etiam retentionem primi post pacificam adeptionem secundi de jure, & de facto, quia tunc inducitur vacatio, juxta ea quæ fusè alibi notata sunt, *Rota in Avellana Canonic. 29. Martij 1651, coram Eminentiss. Cerro 7.* penes *Tondut*.

Secundò in clausula *constito*, verificari debet talis vacatio ex qua resultat reservatio clara, nam non sufficit probare obitum, vel vacationem alio
17 modo, sed talem ex qua resultat reservatio, nempe per obitum in mense reservato, vel per obitum primæ Dignitatis in Cathedrali, & sic de singulis, quia ut dictum est Breve est fundatum super reservatione, & hæc debet probari, illaque cessante non est amplius locus exequutioni Brevis, Rota penes *Ludovis. in sæpe allegata decis. 53. num. 2. ubi Belt. Rota apud Duran. decis. 340. num. 2. Caval. decis. 597. Vbertus loco cit. fol. 244. vers. 2. sub dicta clausula, Spada cons. 31. tom. 3. Amayden lib. 1. cap. 28. num. 20.*

28 Deniq; tertium quod omnino verificandum est sub hac clausula *constito*, est obitus in possessione, in qua æquiparantur Litteræ Apostolicæ expeditæ in forma Brevis de capienda possessione, & in forma gratiosæ subrogationis; parum enim prodesset si quis obijsset in mense reservato verbi gratia, nisi etiam in possessione obijsset, ut notat *Vbertus loco cit.* probatur tamen hoc requisitum cum probatur defunctum accepisse possessionem Beneficij, & in illa extitisse, nam semel accepta continuata præsumitur usque ad obitum, prout alias notavimus; &
19 in puncto *Rota apud Ludovis. decis. 136. num. 9. & penes Rub. tom. 1. part. 2. decis. 536. n. 6. Duran decis. 377. num. 4. Lotter. d. quæst. 11. num. 85. Belt. ad Ludovis. decis. 307. num. 24.* hæc enim probatio sufficit pro justificatione clausulæ *constito*, *Rota in Illerden benef. 17. Octobris 1597. coram Penia*, quam ad hunc finem allegat *Lotter. loco cit. num. 89. Garz. part. 6. cap. 7. num. 70. Gonzalez in annotat. post glos. 9. num. 260.* quia clausula *constito*, non arctat ad aliquam speciem probationis; ideò refutanda non erit hæc species probationis ex juris præsumptione, nam adhuc dicitur plena, ut latè *Lotter. num. 96.* sed quod non admittitur probatio ex juris præsumptione in verificatione clausulæ *constito*, *Oliver. ad Ludovis. decis. 53.*

Igitur ut ad exequutionem Brevis procedere Exequutor possit requiritur ante omnia justifica-
20 tio clausulæ *constito*, seu ejus quod in illa complectitur, ita ut resultet inde reservatio clara & aperta ante omnia, quia dicta clausula, ut sæpe notavimus, conditionem importat, aliter nulliter procedit, *Rota in Licien. Canonicatus, coram Dunozett. apud Rub. tom. 1. part. 2. decis. 488. num. 3. & 4.* & penes ipsum, & in *Elnen. benef. penes Dunozett. seniorem tom. 3. decis. 70. num. 6.* nisi tamen adesset clausula *motu proprio*, nam tunc non erit opus veri-
21 ficatione, quia non continet clausulam *constito*, *Seraph. decis. 388. Rota in Picien. pensionis 20. Novembris 1609. apud Marches. part. 2. fol. 437. Amayden d. cap. 28. num. 42. & 43* bene tamen tunc si adest possessor poterit opponere de jure suo, *Amayden loco cit. num. 44.*

A cujus clausulæ *constito* verificatione pendent cæteræ clausulæ, quæ in Brevibus hujusmodi apponuntur, nam illa non justificata omnes aliæ evanescunt, suppositum enim talis gratiæ est reser-
22 vatio; non justificata reservatione, quæ continetur in clausula *constito*, quia suppositum principale deficit, deficiunt omnia, quæ accessoriè veniunt ad Gratiam, quare clausula *de capienda possessione sine vitio spolij* nihil operabitur, reservatione, quæ continetur in clausula *constito*, non probata *Cocc. dec. 225. num. 8. Rota in Vicen. S. Martini apud Marches. part. 1. fol. 345. Lotter. loco cit. numer. 70. & 71 Rudolf. d. cap. 8. num. 146. & 147.* nam recipit conditionem, si Breve fuerit justificatum: & si possessio tradatur non justificata clausula *constito*, datur actio spolij, & probatis extremis spolij restituitur, *Rudolf. loco cit.* qui citat *Rot. decis. Vbertus tomo 1. cap. 2. num. 55. & par. 6. prax. fol. 265.* secus si non
23 esset in Breve clausula *constito*, vel non esset possessor *Rudolf. n. 148. & 149.* nam tunc remanet merus Exequutor, & de reservatione potest agere quandocumque & eo magis cum non adest possessor, nam nemine possidente nullus est citandus, ut dicit *Rudolf. loco cit.* nisi tamen quis ultrò compareat, juxta alibi dicta.

Hæc verificatio facienda est parte citata cum
24 adest, quamvis fuerit monitus negligens, nam non per hoc citatio erit exclusa, *Rota apud Otthob. dec. 57 num. 11. Ciarlin. contr. 41. n. 4. Amayden. Lotter, Garz. & Vber. locis citatis.*

Expeditis enim Litteris in forma Brevis de capienda possessione cum solita & consueta clausula *constito*, illæ præsentantur in actis Auditoris Cameræ cui diriguntur, à quo expeditur citatio
25 per contradictas contra omnes interesse prætendentes, & summariè, licet concludenter recipiuntur probationes super clausula *constito*, ut observant *Garz. d. cap. 3. n. 37. Lotter. loco cit. n. 75. Vbertus d. par. 6. fol. 267. vers. præsentatur.* Verificata verò clausula *constito*, Auditor Cameræ facit provisionem cum inserta forma Brevis, & quod fuit coram ipso verificata clausula *constito*, in eisdem subdelegat alios Subexequutores, ut immittant in possessionem Commissarium nomine Cameræ si ad ejus instantiam Breve expeditum fuit vel ipsum provisum ejectis intrusis, exceptis tamen provisis Apostolicis, ac etiam mandat ut dicti Subexequutores moneant omnes intrusos sub pœna, &c. ut debeant ab intrusione cessare, aliàs compareant infra certum terminum ad videndum se declarari excommunicatos, observant *Lotter. Vbert.* & alij.

26 Si est possessio vacans tunc Subexecutores destinati ab auditore Cameræ ... & aliud agere debent nisi provisum sive Commissariú nomine Cameræ in possessionem immittere, qui deinde cedit illam proviso, sive ipsum provisum, & mandare reddentibus ut correspondeant; sin vero possessio fuerit plena Subexecutores mandare debent ut intrusi desistant, qui si cedant bene proceditur ad immissionem, sin minus, & adducant sua jura Litteræ Auditoris Cameræ resolvuntur in vim simplicis citationis, *Lott. loc. cit. Amay. d. c. 28. n. 51.*

27 Resolutis litteris Auditoris Cameræ in simplicem citationem si possessor compareat eo citato in unoquoque actu proceditur ad justificationem clausulæ *constito*, sin secus proceditur per contradicta per certas, & concludentes probationes licet summariè, quæ probatio requiritur etiam si non adsit contradictor, ut dictum est, hæc est praxis, quam ponit *Lotth. loco cit. num. 78. & 79* & consentit etiam *Vbertus loc. cit.* & notandum est quod monitorium A. C. clausula si senserit se gravatum, non potest supplere pro alijs citationibus necessarijs.

Cer-

Certum enim est quod cum adest possessor ci-
tandus erit, juxta *cap. licet de preb. in 6.* alias judi-
cium erit nullum, quod communi calculo scrip-
sere nostri *DD. in l. fin. per illum textum C. de Edi-*
28 *cto D. Adr. tollendo Apente consil. 20. num. 2. to. 1.*
Peregr. de fideicom art. 48. num. 18. & 35. Castill. de
Soto major. lib. 3. cap. 24. n. 67. nam possessor sive
justus, sive injustus inauditus spoliandus non est,
nec Principis rescripto nec Judicis sententia, *Ve-*
las. consult. 191. à num. 2. cum seq. Castill. loco cit. n.
75. qui late rem agit, & ampliat, & nos alibi no-
tavimus, in puncto *Garz. d. par. 6. cap. 3. num 36. &*
37 Lotter. loc. cit. Rodolf par. 2. cap. 8 n. 135. Amay-
den loco cit n. 21. Ubertus loco cit. in voto enim Mu-
ntoni Auditoris Cameræ cum adest possessor sive
intrusus, non potest capi possessio, *Garz. d. c. 3. n. 41.*
qui decisionem Verall. 180. par. 3. affert & doctrinam
Lancellotti de attentatis cap. 4 n. 441. quæ in con-
trarium urgere possunt intelligi, ut procedant
quando in Brevi non esset clausula *constito*, nam
est tunc merus Exequutor, *Rodolf loco cit. n. 148.* &
possessore non citato proceditur ad immissionem
etiam si ille fuerit alioquin intrusus ei manuten-
tio non denegatur ob simplicem possessionem
animo retentam, si pro spoliato se non habeat,
quia Exequutor non privat possessione, & nulliter
procedit juxta doctrinam traditam alibi, *Seraph.*
dec. 1041. Lotter. loco cit. numer. 74. & 78. Rota
penes Eminentissimum Otthob. dec. 59. numer. 7.
& optime in *Parmen. Parochialis penes Rub. tit. 2.*
par. 1. dec. 236. & possessio data secundo non potest
excusari à vitio attentati, & nullitatis, *Garz. loco cit.*
n. 41. Lotter. loco cit. Cocc. dec. 492. numer. 7. & 8.
Duran. dec. 389. numer. 1. Otthob. d. decis. 87. Imo
statim restitui debet absque citatione partis, & ea-
dem celeritate qua fuit spoliatus, *Peregrinus loco*
cit. Parlador. quotid lib. 2. cap. 6. numer. 11. nec re-
quiritur quod possessio aliter justificetur, sed suffi-
ciet probare solam facti detentionem, secundum
Velascum, & *Castill. locis citatis*, ubi enim constat
notoriè immissionem prius concessam esse nul-
lam, & injustam non est opus ut judicialiter serven-
tur solemnitates, *Seraph. dec. 1123. n. 5. & 1305. n. 5.*
apud Otthob. 105. n. 11. Cammerata to. 2. resp. 17. n. 35

Adversus Breve de capienda possessione sive
contra reservationem contentam sub clausula *con-*
stito, si opponatur aliqua exceptio unde redda-
29 tur turbida reservatio debet per provisum amove-
ri omnis dubietas, & exceptio promptus elidi debet,
& removeri, *Rota in Gerunden. benef 31. Maij 1600*
coram Corduba Lotter. quæst. 12. num. 100. quia ad
effectum supersedendi in exequutione Brevis, suf-
ficit exceptio, unde turbida reddatur reservatio,
Rota apud Rub. to. 2. par. 4. num. 17. & 381. par. 1.
recent. par. 8. eadem recent. decis. 224. num. 6. & 7.
semper enim quod reservatio non est clara & no-
toria impeditur immissio, ut late *Salgad. de retent.*
bull. 2. par. cap. 34. per totum illud Caput, & in *Ce-*
phaluden Archidiaconatus 18 Martii 1624. coram
D. nozet. apud ipsum *310. numer. 2.* dictum fuit,
30 quod cum narrativa reservationis redditur turbi-
da supersederi debet, & retardatur tunc exequutio
Brevis, & ibi allegatur *Oliver. ad Greg. XV. 411.*
numer. 55. in fine, quod sæpissime canonizavit
Rota, præsertim apud *Duran. dec. 340. numer. 30.*
par. 1. recent. dec. 423. & apud Carillum dec. 163.
num. 1. & 2.

Exceptio, & oppositio fieri potest vel ab alio
qui non possidet, vel ab eo qui est possessor; si enim
31 quis non possessor compareat ultro objiciens con-
tra Breve qualiscumque sit titulus, exceptio erit il-
legitima, secundum *Lotter. loco infra citando.* Si
verò possidet, & objicit qualiscumque fuerit pos-
sessio exceptio erit legitima, nec quærendum de
justitia possessionis, ad textum *in l. Attolim 27. de*
donat. & eo præsertim si Judicis authoritate capta
fuerit possessio: hæc est doctrina *Lottherii loco cit.*
quæst. 12. n 80. 81. & 82. & citat *Seraph. dec. 582. &*
Rotam in Neapolitana Beneficii *5. Junii 1628. co-*
ram Virili.

Verùm hæc doctrina Lottherij non est sic sim-
32 pliciter, & ut jacet tenenda, sed intelligenda juxta
ea quæ diximus in Capite ubi egimus de legitimo
Contradictore, siquidem si compareat aliquis qui
non possidet, & non objiciat de jure suo, & tendat
turbidam reservationem retento judicio exequu-
tivo audiatur in juribus suis in continenti probatu-
rus ut dictum est, & adde *Cammaratam tom. 2.*
resp. 19. num. 37. & supersedere debet Exequutor
ad dandam immissionem si datur fumus exceptio-
33 tis, & dari debet aliqua sufficiens dilatio Judicis
arbitrio ad probandam exceptionem plenè; veluti
si objiciatur de jurepatronatus, Rota in *Aurien.*
coram Lancellotto apud Marches part. 1. fol. 365. n.
2. Rota in Meluen beneficii coram Dunozetto seniore
penes ipsum tom. 3. decis. 70. apud Carill. decis. 276.
num. 12. & part. 1. recent. decis. 413. Rodolf. part. 2.
cap. 8. num. 113. qui id dicit procedere quando ex-
ceptio oritur ex ventre Litterarum, nam secus
quando aliunde probanda esset, quia secundum
ipsum exceptio debet esse clara, & notoria ad effe-
ctum supersedendi in exequutione, & citat *Rotam*
in dec. 381. num. 1. part. 1. recent. & in *Aretina Ple-*
34 *bane 27. Martii 1620. coram Dunozetto*, quæ est
200. part. 4. recent. tit. 2. ita Rodolf. loco cit. num. 114.
& si non supersedetur fieret ei injustitia, *Cocc. dec.*
225 num. 4. Amayden cap. 24. num. 54. si tamen
elapsum fuerit aliquod tempus, & exceptio non
fuerit probata non erit impedienda immissio, seu
Brevis exequutio, *Lotter. loco cit.* qui loqui videtur
cum opponitur exceptio jurispatronatus à posses-
sore: sic à fortiori, certum enim est quod licet qui
non possidet non sit requirendus, *Salgad. d. cap. 34*
in multis numeris, præsertim *num. 183.* attamen
cum venit ultro ad judicium sua jura producens
objiciens contra reservationem, quia verbi gratia
agitur de jurepatronatus, & summum illico de-
monstrat in illo judicio exequutivo audiendus e-
rit, & supersedendo in exequutione concedi de-
bet eidem aliqua competens dilatio ut melius ju-
stificet suam intentionem, & oppositam exceptio-
nem liquidandam demonstrare probareque pos-
sit, hoc enim non est grave præjudicium, sed mo-
dicum reputatur, prout nos alibi annotavimus:
exceptio autem hæc reddens turbidam reservatio-
nem veluti jurispatronatus opponi debet antequā
35 concedatur immissio, nam illa concessa exequu-
tio non est revocanda prætextu hujus exceptionis
jurispatronatus, prout loquitur *Rota in Tuden. Pa-*
rochialis 3. Decembris 1602. coram Sacrato, penes
Marches par. 1 fol. 347. & ad hunc finem illam alle-
gat *Lotter num. 102.*

Si autem fuerit possessor qui se opponit exe-
36 quutioni Brevis de capienda possessione tunc cer-
tum est quod in judicio illo audiri debet si con-
tra reservationem opponat illamque turbidam

reddat dando verbi gratia fumum jurispatrona-
36 tus, vel quod Beneficium non sit reservatum & affectum: dubium tamen potest esse an exequutivum judicium mutetur tunc in ordinarium stante possessione, quod alibi fusissimè est annotatum, & ad ibi dicta me remitto, ne sæpius idem absque necessitate repetamus; & vide *Salgad. d. c. 34. num. 143.* qui docet quod quando redditur dubia reservatio per provisum ab Ordinario, Impeditur via exequutiva immissio.

Pro certo habendum est quod si simplici Contradictori, ut nuper diximus, dari debet terminus
37 ad sua jura producenda, meliusque exceptionem propositam verã ostendere, & interim supersedendum, eo magis illi qui possidens contradicit, cum meliorem habeat conditionem suam justèq; possidere præsumatur, atque etiam juste immissus ad effectum supersedendi, nec aliqua requiritur justificatio, *Rota recent par. 1. dec. 293. & apud Duran. decis.* 12. verum si in tempore concesso contradictor nihil deduxerit, & exinde malitia fraùsque oppositoris deducatur, Exequutor ad exequutionẽ procedere debet, *Rota recent: par 3. decis. 756. Lotter. loco cit. num:* 107. *& apud Carill dec. 176. in fine* prudenter quę se debet gerere Iudex, sive Exequutor ne præcipitanter Litteras exequatur, vel ne nimis lentè rem agat foveatque calumniam oppositoris, ut monet idem *Lotter loco cit. numer.* 108.

38 Cum enim proponitur exceptio jurispatronatus contra reservationem ad impediendum Brevis de capienda possessione exequutionem totalem, juspatronatus concludenter & plenè probari debet ex fundatione, aut dotatione, *Rota dec: 381. par. 1. recent. & apud Carill. dec. 276. num. 4. & 5.* nam exceptio jurispatronatus turbidi non retardat Brevis exequutionem, *Amayden d. c. 28 n. 26.* ubi allegat decisionem *Rotæ in, Lucen Parochialis 27. Iunii 1603 coram Pamphilio, apud Marches. par. 1. fol. 449.* adde etiam *Amayden num. 27.* quod ista probatio jurispatronatus non debet esse ita exacta sicuti requireretur ad ejus canonizationem, quia aliud est agere ad rei probationem, & alia est probatio ad effectum admittendi exceptionem, & citat *Rotam in Aurien. Parochialis 27. Aprilis 1599. coram Lancellotto apud Marches. fol. 377. par. 1.* sed ego existimo quod ut agatur de excludendo proviso Apostolico vigore reservationis exceptio jurispatronatus debet esse concludens, & perfecta, ut dixit *Rota apud Carill loco cit.* & etiam cum agi-
39 tur pro absolutoria rei, probatio jurispatronatus debet esse concludens secundum eamdem *Rotam par. 1. recent. dec. 381. Lotter loco cit. num.* 103.

Siquidem quicquid sit quoad effectum supersedendi, & admittendi exequutionem quod probatio non debet esse ita exacta, sed sufficit dare fumum, & turbidam reddere reservationem, juxta plures *Rota decisiones* præsertim *apud Carill, decis. 141. & 187.* & ibi citatos.

Tamen postquam fuerit proposita exceptio jurispatronatus clarè demonstrari debet sive ipsum juspatronatus, quod objectum est per quod
40 prætenditur, quod reservatio cessat, liquidum, & certum probari debet secundum Rotæ sententiam, fumus enim, & probatio imperfecta tantum operari poterit quod supersedeatur in exequutione, & quod concedatur oppositori tempus, seu competens dilatio ad probandum juspatronatus, in termino autem concludenter suam debet probare intentionem; ad effectum namque supersedendi, ut diximus, sufficit dare fumum contra reservationem, quia tunc dato fumo non potest procedi ad immissionem, & eo magis sufficit possessori reddere validam reservationem, *Gonzalez in annot. num. 287. Rota apud Carill. decis. 137. num. 9.* unde fumus sufficiens fuit æstimatus a Rota ad effectum supersedendi, præsentationes de Beneficio tamquam de jurepatronatus, nam licèt præsentationes de per se solæ etiam effectum sortitæ non probent juspatronatus, nisi justo titulo, vel præscriptione centenaria secundum opinionem strictiorem, attamen sufficiunt ad dandum fumũ, & supersedendum in exequutione Bravis, juxta
41 decisionem *Rotæ apud Carill. 146. num. 6. & 137. num. 9. & in dicta dec. 193. num 7.* sic etiam sententia Ordinarij canonizatoria jurispatronatus lata ante vacationem in mense reservato est sufficiens
42 ad dandum fumum; *Rota dec. 214. n. 17. part. 8.* secus si lata fuerit postquam vacavit, ut ibidẽ; prout nec collatio facta ab Ordinario in mense reservato *Rub. to. 3. p. 4. dec. 520. Cammara. to. 2. resp. 17. n 34.*

Sic notes quod aliud est cum agitur ad effectũ supersedendi in exequutione per aliquot tempus, quia tunc sufficit fumus, & est necessarius ut dari
43 possit competens dilatio ad probandũ. & interim supersedatur, ut optimè fuit declaratum in *d. dec. 276. apud Carill. n. 12.* & si opponens est possessor datur manutentio ei judicio pendente, *Rota in d. Cefaludunen. Archidiac.* de qua supra in fine, & si in termino probavit intentionem suam certè impediet totaliter immissionem, *Rota in dicta decis. 262. apud Farinac. tom. 1. post Camerata d. resp. 17. num. 39. tit. 2.* si in autem tempus elapsum fuerit
44 competens ei datum ad probandum, & non probaverit, certè procederetur ad immissionem, ut in eadem *decis 276. apud Carill.* Aliud verò est cum datus est terminus ad probandum exceptionem contra reservationem quæ opponitur de jure patronatus, vel aliqua alia exceptio contra provisionem Apostolicam, & tunc non sufficit fumum dare, nam in termino requiritur & concludens & de facto probatio contra reservationem, quia agitur de excludendo proviso Apostolico contra quem non sufficit dare fumum ad effectum omninò excludendi, licet sufficiat fumus, ut dictum est ad effectum supersedendi, & dandi terminum, & ideò si opponitur de jurepatronatus opus est ut illud probatio concluderet, juxta *decis 214. part. 8. recent.* & tunc illud probari oportet ex fundatione, & dotatione, nec sufficeret ex privilegio, consuetudine, vel præscriptione illud ducere, quia tale juspatronatus bene caderet sub regula reservatoria, nec suspenderet reservationem, & proinde effectus Brevis non retardaretur, *Rota apud Carill. dicta decis. 279. num. 6.* sic etiam distinxit *Lotter. d. libr. 3. quæst 11. à num. 103. cum seq* quod aliud est cum agitur peremptoriè ad excludendum provisum Apostolicum, & pro obtinenda absolutoria, nam tunc requiruntur probationes in promptu plenæ & claræ, juxta *decis. 381. part. 1. recent.*
45 aliud cum agitur dilatoriè pro obtinenda dilatione ad effectum plenè probandi, nam tunc sufficit dare fumum, quia dato termino pleniores probationes advenire debent pro obtinenda absolutoria.

Ad hunc autem effectum cum opponitur exceptio jurispatronatus, juspatronatus ipsum probar,

bari debet juxta dispositionem *Sacrosancti Concil. Trident. sess. 25. cap. 9. de reformatione* prout in puncto *Rota apud Carill. dec. 176. num. 4.* solæ autem præsentationes licet faciant magnum fumum, tamen absque titulo, vel sine fama tituli non probarent juspatronatus, nisi darentur præsentationes sortitæ effectum per spacium centum annorum, juxta *dec. Rota apud eundem Carill. in puncto decis. 143. num. 5. & 6. d. decis. 176. n. 4.* Ex sententia tamen Ordinarij probaretur juspatronatus, quando justificaretur sententia ex eisdem actis, & quando habuerit effectum, juxta decisiones allegatas apud *Carill. 175. n. 10. & 276. num. 9. & in Cortonen Beneficij 9. Aprilis 1641. coram eodem Carillo, & decis. 235. par. 2. & 141. par. 5. recent.* in quibus decisionibus aliæ allegantur.

Nec me latet dec. Rotæ post hæc scripta visa
46 in *Gesfaludnnen, Archidiaconatus 18. Martij. 1624. coram Guglielmo Dunozet. & apud eundem 310.* in qua dicitur quod vacante Archidiaconatu illius Ecclesiæ Ordinarius illum contulit tamquam vacantem in suo mense, & vice versa fuit obtentum ab alio Breve de capienda possessione, cujus vigore ab A. C. obtinuit sententiam à qua appellavit provisus ab Ordinario, & signatura rescripsit, parto Brevi arbitrio Rotæ, & fuit ibi dictum intrare arbitrium pro retardatione, quia licet multa fuerint deducta ad probandum Archidiaconatum esse primam Dignitatem, vice etiam versa multa fuerunt deducta ex parte provisi ab Ordinario ex quibus turbidæ redditæ fuerunt probationes provisi Apostolici, quod sufficere ibi fuit dictum ad retardandam Brevis exequutionem, nam provisus Apostolicus probavit Archidiaconatum esse primam Dignitatem ex assistentia juris communis, & ex testibus deponentibus de communi reputatione; nam fuit responsum, & dictum quod ad dignoscendum, quænam sit prima Dignitas attendi potius consuetudinem uniuscujusque Ecclesiæ particularis quam jus commune; & ad testes deponentes de publica reputatione responsum quod non reddebant rationem quare Archidiaconatus erat prima Dignitas, & vice versa provisus ab Ordinario probavit Prioratũ esse primã Dignitatem ex sententia Ordinarij, ex constitutionib⁹ synodalibus, alijsq; enunciationibus, quæ junctæ simul fuerunt sufficientes ad offuscãdã probationem contrariam, & interim dum hæc inde, & inde probari potuissent ex examine, dictum fuit, quod possessor manuteneri debeat.

Cum vero reservatio est clara, & incontrovertibilis exceptiones turbidæ non possunt retardare,
47 & impedire exequutionem Brevis, & Litterarum Apostolicarum, *Burat dec. 805. num. 9. Seraph. dec. 296. n. 6.* & dictum fuit in dicta *Nuscana Canonicatus de anno 1647. coram Arguelles, vers. non placuerunt.* sicuti dictum fuit in materia subrogationis gratiosæ juxta *dec. 266. penes Guglielmum Dunozet* licet differentia sit inter subrogationem gratiosam, & Breve de capienda possessione; nam ad effectum impedimendi immissionem vigore Litterarum subrogationis gratiosæ non sufficit dare fumũ juspatronatus pro retardanda immissione vigore dictarum Litterarum, & impediendi judicium exequutivum, sed requiritur tunc ut in continenti doceatur de jurepatronatus clarè, & apertè, ut excludatur reservatio, alias non impeditur ut immittatur in possessionem, quia immitti postulat vigore sui tituli indubitati, & tunc impeditur quando exceptio oritur ex ventre ejusdem reservationis, secus quando aliunde est probanda, nam tunc notoria, & clara esse debet.

Ad impediendum verò, & ad effectum supersedendi in exequutione Brevis de capienda possessione sufficit dare fumum jurispatronatus, ut dictum est, & optimè hoc declaratur *in d. decis. 266. penes Guglielmum Dunozet n. 14. 15. & 16.*

Vt autem impediri possit Exequutio, exceptio, & fumus dari debet, seù proponi antequam Exequutor procedat ad immissionem, nam illa exequuta sub prætextu exceptionis jurispatronatus li-
48 cet justificari non potest Exequutio Brevis jam passa revocari, prout dixit *Rota in Tuden. Parochialis coram Sacrato apud Marches. tom. 1. fol. 647.* licet ex capite injustitiæ notoriæ, cum scilicet constat quod Judex nulliter & injuste processit, ulterius exequutio impediri potest, juxta *decisiones apud Carill. 137. & 143.*

Cum fuerit verificata clausula *constito*, sive reservatio in ea contenta, & alia ut supra dictum est, cæteraque in Brevi narrata non oportet verificare *Salust. Tiber. lib. 3. c. 7. n. 17. Rota recent. par. 2.*
49 *dec. 580. Rodolf part. 2. c. 8. n. 120. & 121.* verificatoq; clericatu provisi statim Exequutor ad immissionem devenire debet non obstante quacumque oppositione, ac etiam appellatione, quia verificata reservatione omnis alia contradictio, vel possessio pro nulla habenda erit, nec effectum suspensivum aliquatenus poterit producere *Gonzalez in annot. post glos. 9. à n. 253. usque 288. Amayden d. c. 28. n. 33. cum seq. Rota par. 2 recent. decis. 756. n. 4. & 580. 691. & penes Rub. tom. primo cap. 8. n. 154.* quod amplìat etiam si per Cedulam fuerit pronunciatum *Duran. decis. 80. n. 48. & par. 5. recent. decis. 30. num. 41.* quia attenditur natura judicij non forma verborum.

50 Postquam enim clausula *constito* fuerit sufficienter verificata Exequutor desinit esse mixtus, & firmetus, *Cocc. dec. 235. n. 2. & Rota par. 3. recent. dec. 234. n. 2. Rodolf. in prax. par. 2. c. 8. n. 122.* ideo debet procedere ad immissionem, quacunque oppositione non obstante, quia paratam habet exequutionem, *Duran. dec. 59. n. 1. & d. dec. 234.* nam talis exequutio ubi justificata sunt contenta sub clausula *constito* retardanda non est, *Rota apud. Dunozet tom. 3. dec. 310. in principio,* ubi cæteræ allegantur decisiones, & cum reperitur intrusus possideus cum titulo de ejus possessione & titulo nulla debet haberi ratio, cum scilicet clara, & notoria apparuit reservatio, & nulla tergiversatione denigrata, nam illa sic patens reservatio inficit titulum, & possessionem *Rota apud Far. dec. 362. tom. primo post Cocc. dec. 124. n. 7. Salgad. d. c. 34. n. 198. Camerata par. 2 resp. 19. n. 36. & resp. 17. n. 5.* & ante istos *Cæsar Arguell. de legitimo contradictore quæst. 15. art. 5. num. 128.* nam ut notavimus alibi, intrusi cum apparet de eorum clara intrusione non sunt confovendi in eorum mala intrusione, nec debent vexare provisos Apostolicos; debet
51 tamen, ut diximus, Exequutor procedere citato illo intruso eumque rectè privare possessione, illumque ab ea amovere, sive illum expellere ab illa injusta detentione, & postea possessionem tradere proviso Apostolico, prout decidit *Rota in Majoricensi Paroch. 23. Ioan. 1591.* quam affert *Garz. par. 6. cap. 2. numer. 125. de benef. & Salgad. loco cit.*

numer

numer. 177. cum sequentibus, sed Vbertus in sua praxi parte 6. fol. 268. vers. qui intrusus, docet quod statim capta possessione nomine Cameræ intrusus censetur privatus sua detentione absque alia dejectione.

Loquimur enim in terminis illis, & quando possessor est provisus ab Ordinario, nam si possidens fuerit à Papa provisus non habet locum doctrina hactenus tradita. In dictis Brevibus semper adest illa clausula: (expulsis, seu amotis detentoribus non tamen à nobis provisis, vel nobis metipsis provisis:) per quam clausulam succurritur provisis Apostolicis, & tunc intrant ea, quæ alibi diximus, nam agitur ordinarie, juxta decisionem Cardinalis Celsi. 53. De hac etiam clausula vide Vbertum part. 6. sua prax. fol. 243. vers. ideo.

53 Cum tamen à sententia Executoris pro Litterarum exequutione lata fenut se contradictor gravatum, tunc Signaturam justitiæ oportebit adire, à qua rescriptum soler concedi cum clausula parito Brevi arbitrio Rotæ, vel sine præjudicio exequutionis Litterarum Apostolicarum secundum subjectam materiam, de qua te vide Lotter. loco cit. Rotam apud Card. loco cit. d. dec 176. Amayden d. cap. 28. num. 36. cum seq. Ridolf. d. cap 8. num. 153. cum sequentibus.

Notandum tamen est ne termini confundantur, quod tunc appellatio suspensiva non admittitur cum fuit jam justificata clausula, constito, & reservatio, at si non fuerit justificata, vel appellatur in ejus justificatione tunc aliter dicendum

54 erit, quia Executor tunc est mixtus, ut docet Ridolf. loco cit. num. 124. & 125. dicit quod admittatur quoad utrumque effectum, sed certe recurrendum erit ad ea quæ diximus in capite de Appellatione à sententia Executoris: nam si judicium mutatur de exequutivo in ordinarium, appellatio causabit attentata; secus si remanet exequutivum, cum vero Executor contra exequutionem Litterarum Apostolicarum, vel Brevium pronunciaverit, tunc ad utrumque effectum admittitur appellatio, ut diximus cum Ridolf. d. par. a. cap. 8. num. 157. & Signatura solet causam simpliciter committere, idem Ridolf. num 151.

55 Item notandum, quod cum intrusus probata reservatione non vult desistere ab intrusione proceditur contra ipsum cum Censuris Ecclesiasticis, servatis tamen terminis necessarijs quos substantiales appellant practici Romani, ut videre est Vbertum & Ridolf. loco citatis, quos nos vocamus citationes, nempe primo ad desistendum, & patendum mandatis, &c. & casu quo non paret citatur ad videndum se excommunicatum declarari &c. de quibus citationibus nuper suo loco, &c. et Ridolf. locis cit. num. 142. advertit in monitorio non esse apponendam clausulam illam, si quis senserit se gravatum, quia tunc processus efficeretur ordinarius, & monitorium resolveretur in simplicem citationem, sed loco illius apponendam illam aliam, alioquin, quæ in hujusmodi judicijs exequutionis Litterarum Apostolicarum extenditur tanmmmodo, alioquin compareat ad videndum declarari se incidisse in Censuris, & sic non efficeretur processus ordinarius, nec resolvitur in simplicem citationem reo comparente, & citat Salust. in prax. l. 3. c. 7. n. 3. sed diximus supra

56 monitorium resolvi in simplicem citationem.

Aliquando intrusi cum vident se malam causam fovere recurrunt ad Regios & impedire nituntur exequutionem Litterarum Apostolicarum non sine magno scandalo maximaque propriarum animarum pernicie, nam incurrunt in pœnis, & censuris comminatis in varijs Romanorum Pontificum constitutionibus, & signanter in excommunicatione lata in Bulla Cœnæ Domini, ut illam videre est, privantur proprio jure, repelluntur à limine judicij, ut videre DD. in cap. novarunt, et cap. gravem de sententia excommunicationis, & alios commentantes Bullam Cœnæ Domini, quod nostrum non est hic agere. Illud advertendum tamen est necessario, quod licet recursus præsumatur habitus ab eo, qui habet interesse quoad effectum denegandi audientiam, quam semper solet istis denegare Sacra Rota, attamen ad effectum relaxandi censuras non sufficit hæc præsumptio & conjectura, sed concludenter probari debet recursus, nam agitur de infligenda maxima pœna, & majorem non habet Ecclesia; denegatio vero audientiæ non est tanti momenti, ita Rota.

57 Illud etiam non est prætermittendum quod virtus Brevis de capienda possessione nomine Cameræ expirat per primum actum adeptionis possessionis secundum Rotæ sententiam in decis. 265. n. 3 par. 2. recent. Ridolf. d. cap 8. num. 364.

At quod potestas exequendi non censeatur extincta per primum actum factum ex probabili errore facti vel juris ducunt Lot. d. q. 11. n. 153. Item quod exequutio nulliter facta de Brevi quia para non fuerit citata possit de novo fieri, Coec. dec. 305 n. 6. & Eminentissimus Celsus dec. 301. n. 3. & in d.

58 Nuscana Canonicatus vers. quia cum illa, Rota apud Burat. decis. 211. ubi Ferentill. vers. immissus, & 262 n. 9. per textum expressum in l. non videtur 22. de acquirenda possessione: sed contra obstat decis. ejusdem S. Rota in Ferrar. bonorum 29. Iunij 1615. corà Ghisliel. Dunoz, penes eundem 71. n. 11. 12. & 13. ibi.

Quoad secundam partem dubij DD. censuerunt non posse Gratiam si in evidentem nulliter exequutâ de novo exequutioni demandari, quia post sententiam semel etiam nulliter latam tam Pontificio, quam Cæsareo jure Iudicis delegati expirat jurisdictio l. si ut proponis C. quomodo, & quãdo Index sententiam, l. Index postquã. & ibi gloss. ff. de re jud. c. in Litteris c. significantibus, & c. Venerabilis de off. deleg. & in terminis de Exequutore Litterarum Apostolicarum tradit Archidiaconus in c. si cui inverbo contradictor de prab. in 6. Tiraq. l. in l. boves §. hoc sermone num. 61. ff. de verborum significatione, cum multis cumulatis in decis. Casalen. Canonicatus 22. Iunij 1605. coram Reverendissimo Atrebaten.

CAPUT XVII.

De exequendis Litteris Gratiosæ Subrogationis.

SVMMARIVM.

1 *Pontifices ad tollendos litis anfractus invenerunt regulam de subrogandis collitigantibus in locum demortuorum litigantium.*

2 *Subrogatio dari potest etiam tertio extra litem existenti.*

3 *Refertur sententia Amayden.*

4 *Subrogatio gratiosa proprie loquendo est quæ datur collitiganti.*

5 *Subrogatio quæ datur collitiganti etiam fundatur in reservatione.*

Sub-

6 Subrogatio gratiosa non datur nisi adsit vel lis, vel reservatio.

7 Subrogatio data in Beneficio non affecto, vel reservato non potest dici talis.

8 Requiritur lis, vel reservatio ad effectum immissionis, non iustificata in omnibus Gratia.

9 Fundamentum & basis gratiosæ Subrogationis privilegiata est lis, vel reservatio, & una ex istis tantum verificata competit immissio.

10 Requiritur lis vel reservatio non simpliciter, quia absque lite, vel reservatione non possit dari subrogatio sed ad hoc, ut non iustificata in omnibus gratia competat immissio.

11 Quando datur Subrogatio in Beneficio non reservato neque affecto, & non adest possessor tunc non est iustificanda in omnibus Gratia, iuxta novissimam Rotæ decisionem.

12 Ad quid concedatur Subrogatio gratiosa.

13 Mandatum de subrogando differt à Subrogatione gratiosa, & quæ differentia, num. 14.

15 Prærogativa gratiosæ Subrogationis, qua differt à cæteris Apostolicis provisionibus, quæ?

16 Subrogatio gratiosa expediri potest ex clausulis generalibus principalis Gratiæ, num. 17.

18 Subrogationis gratiosæ Litteræ expediri debent ad partes, num. 19. 20. 21. & 22.

23 Non potest deveniri ad capturam possessionis vigore Subrogationis gratiosæ nisi Litteris expeditis num. 24.

25 Non est opus ut expeditæ sint Litteræ super Gratia principali, quia est Gratia de per se, num. 26.

27 Subrogatio gratiosa impetrari potest etiam pro ductis Litteris Gratiæ principalis coram Exequutore & illis non iustificatis.

28 Quod remedium competat subrogato gratiosè, adipiscenda, vel manutentionis? num. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. & 42.

43 Ut competat immissio subrogato gratiosè oportet ut reservatio sit clara.

44 Debet reservatio, vel lis concludenter probari, num. 45.

46 Cum non adest contradictor sufficit semiplena probatio.

47 Immissio an impediatur per reservationem turbidam, num. 48. & 49.

50 Aliud est, quod in Iudicio immissionis non admittantur exceptiones turbidæ requirentes altiorem indaginem, aliud cum reservatio redditur turbida.

51 Cum iustificata est Gratia non erit proviso retardanda immissio sub prætextu exceptionis invaliditatis seu subreptionis.

52 Subrogato competit immissio tribus verificatis nempe reservatione, vel lite, obitu in possessione, & clericatu provisi etiam si possessio antecessoris fuit vitiosa.

53 Tota Gratia est iustificanda cum datur Subrogatio ad Beneficium non reservatum, vel affectum, & adest alius legitimus contradictor.

54 Cum concurrunt duo habentes Subrogationem gratiosam quomodo agendum est.

55 Subrogato gratiosè non potest impediri immissio ab alio proviso Apostolico.

56 Subrogato gratiosè impeditur immissio per legitimum contradictorem possidentem cum titulo valido, & cum Exequutor ritè processerit in dando possessionem alius proviso: num. 57.

58 Num provisus ab Ordinario cum possidet impedire possit subrogato immissionem num. 59.

60 Cum opponitur exceptio iurispatronatus cessat immissio subrogato gratiosè.

61 Exceptio subreptionis vel obreptionis an impedire poterit subrogato immissionem.

62 Ut immissio competat subrogato opus est ut obitus probetur antecessoris in possessione.

63 Sufficit qualibet possessio etiam nuda detentio.

64 Possessio nunquam capta vel dimissa non sufficit.

65 Subrogatus ad ius non possidentis tenetur tantum Gratiam iustificare, num. 66.

67 Quid si ille ad cuius locum obtenta fuerit Subrogatio fuerit spoliatus, num 6.

69 Subrogatus ad ius, & possessionem duorum poterit ex uno desumere ius, & ex altero desumere possessionem.

70 Possessio in defuncto probatur ex eo quod prius possessionem acceperit.

71 Lis ad Subrogationem obtinendam debet esse super titulo.

72 Quando lis dicatur super titulo varia dicta Doctorum, num. 73 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83 84. 85. 86. 87 88 89. 90. 91. 92. 93 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100 101. 102, 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. & 121.

122 Lis debet esse super titulo ex parte rei, sive ex parte Actoris.

123 Cum lis est super optione non datur Subrogatio.

124 Non datur Subrogatio ex lite super exequutione Litterarum Apostolicarum, licet detur cum Ordinarius adiudicaverit Beneficium alicui.

125 Lis super possessione licet non faciat Beneficium litigiosum attamen sufficit illam eo modo iustificare, quo narrata fuit.

126 Lis introducta cum clausula, quam & quas, facit Beneficium litigiosum cum adest materia sufficiens, nempe quia præcessit collatio num. 127. 128. & 129.

130 Lis censetur introducta per citationem legitimè exequutam, & reproductam, num. 131. & 132.

133 Ad effectum iustificationis gratiæ lis sufficit de facto iustificari.

134 Lis censetur extincta per liberam dimissionem in manibus Papæ, & sic cum ceditur liti, secus si cedatur Beneficio maxime si ad alterius favorem, num. 135. & 136.

137 Lis censetur extincta per sententiam, quæ transivit in iudicatum secus si habeatur tantum pro dereiicta nisi actum positivum concurrat, num. 138.

139 Clericatus quando probetur remissivè.

140 Probatis tribus datur immissio, & poterit propria authoritate intrare si possessio sit vacans etiam lite pendente, num. 141.

142 Per Subrogationem purgatur vitium attentatorum si Papæ fuerit narratum, num. 143.

144 Non potest intrare Authoritate propria cum adest possessor.

145 Refertur opinio Amayden in hac materia, num. 146. 147. 148. & 149.

150 Iudicium Authoris in hac re, & refertur decisio Rotæ in Valentina Rectoriæ.

151 Papa licet non attentet providendo, attentat tamen pars cum accipit possessionem indebitè, num. 152.

153 Quid disponat Regula Cancellariæ de Subrogatione quæ datur colligantis.

154 Regula Cancellariæ ex visceribus Sacrorum Canonum sumpta, præsertim c. 1. & 2. ut lite pend.

155 Lite

numer. 177. cum sequentibus, sed *Vbertus in sua praxi parte 6. fol. 268. vers. qui intrusus*, docet quod statim capta possessione nomine Cameræ intrusus censetur privatus sua detentione absque alia dejectione.

Loquimur enim in terminis illis, & quando possessor est provisus ab Ordinario, nam si possidens fuerit à Papa provisus non habet locum doctrina hactenus tradita. In dictis Brevibus semper adest illa clausula: (expulsis, seu amotis detentoribus non tamen à nobis provisis, vel nobis metipsis provisis:) per quam clausulam succurritur provisis Apostolicis, & tunc intrant ea, quæ alibi diximus, nam agitur ordinarie, juxta *decisionem Cardinalis Celsi. 53.* De hac etiam clausula vide *Vbertum part. 6. suæ prax. fol. 243. vers. ideo.*

53 Cum tamen à sententia Exequutoris pro Litterarum exequutione lata sentit se contradictor gravatum, tunc Signaturam justitiæ oportebit adire, à qua rescriptum solet concedi cum clausula *parito Brevi arbitrio Rotæ*, vel sine præjudicio exequutionis Litterarum Apostolicarum secundum subjectam materiam, de qua re vide *Lotter. loco cit. Rotam apud Carill. loco cit. d. dec. 176. Amayden. d. cap. 28. num. 36. cum seq. Ridolf. d. cap 8. num. 153. cum sequentibus.*

Notandum tamen est ne termini confundantur, quod tunc appellatio suspensiva non admittitur cum fuit jam justificata clausula, constito, & reservatio, at si non fuerit justificata, vel appellaretur in ejus justificatione tunc aliter dicendum
54 erit, quia Exequutor tunc est mixtus, ut docet *Ridolf. loco cit. num. 124. & 125.* dicit quod admittatur quoad utrumque effectum, sed certe recurrendum erit ad ea quæ diximus in capite de Appellatione à sententia Exequutoris: nam si judicium mutatur de exequtivo in ordinarium, appellatio causabit attentata; secus si remanet exequutivum, cum vero Exequutor contra exequutionem Litterarum Apostolicarum, vel Brevium pronunciaverit, tunc ad utrumque effectum admittitur appellatio, ut diximus cum *Ridolf. d. par. 2. cap. 8. num. 157.* & Signatura solet causam simpliciter committere, idem *Ridolf. num. 151.*

55 Item notandum, quod cum intrusus probata reservatione non vult desistere ab intrusione proceditur contra ipsum cum Censuris Ecclesiasticis, servatis tamen terminis necessarijs quos substantiales appellant practici Romani, ut videre est Vbertum & *Ridolf. loco citatis*, quos nos vocamus citationes, nempe primo ad desistendum, & parendum mandatis, &c. & casu quo non paret citatur ad videndum se excommunicatum declarari &c. de quibus citationibus nuper suo loco. &c. *et Ridolf. locis cit. num. 142.* advertit in monitorio non esse apponendam clausulam illam, si quis senserit se gravatum, quia tunc processus efficeretur ordinarius, & monitorium resolveretur in simplicem citationem, sed loco illius apponendam illam aliam, alioquin, quæ in hujusmodi judicio exequutionis Litterarum Apostolicarum extenditur tantummodo, alioquin compareat ad videndum declarari se incidisse in Censuris, & sic non efficeret processum ordinarium, nec resolvitur in simplicem citationem reo comparente, & citat *Salust. in prax. l. 3. c. 7. n. 3.* sed diximus supra
56 monitorium resolvi in simplicem citationem.

Aliquando intrusi cum vident se malam causam fovere recurrunt ad Regios & impedire nituntur exequutionem Litterarum Apostolicarum non sine magno scandalo maximaque propriarum animarum pernicie, nam incurrunt in pœnis, & censuris comminatis in varijs Romanorum Pontificum constitutionibus, & signanter in excommunicatione lata in Bulla Cœnæ Domini, ut illam videre est, privantur proprio jure, repelluntur à limine judicij, ut videre *DD. in cap. noverint, et cap. gravem de sententia excommunicationis*, & alios commentantes Bullam Cœnæ Domini, quod nostrum non est hic agere. Illud advertendum tamen est necessario, quod licet recursus præsumatur habitus ab eo, qui habet interesse quoad effectum denegandi audientiam, quam semper solet istis denegare Sacra Rota, attamen ad effectum relaxandi censuras non sufficit hæc præsumptio & conjectura, sed concludenter probari debet recursus, nam agitur de infligenda maxima pœna, & majorem non habet Ecclesia; denegatio vero audientiæ non est tanti momenti, ita Rota.

Illud etiam non est prætermittendum quod virtus Brevis de capienda possessione nomine Ca-
57 meræ expirat per primum actum adeptionis possessionis secundum *Rotæ* sententiam in *decis. 265. n. 3. par. 2. recent. Ridolf. d. cap 8. num. 164.*

At quod potestas exequendi non censeatur extincta per primum actum factum ex probabili errore facti vel juris docuit *Lot. d. q. 11. n. 153.* Item quod exequutio nulliter facta de Brevi quia pars non fuerit citata possit de novo fieri, *Cocc. dec. 305. n. 6. & Eminentissimus Celsus dec. 301. n. 3. & in d. Nuscana Canonicatus vers. quia cum illa, Rota apud*
58 *Burat. decis. 211. ubi Ferentill. vers. immissus, & 262. n. 9.* per textum expressum in *l. non videtur 22. de acquirenda possessione:* sed contra obstat *decis.* ejusdem S. *Rota in Ferrar. bonorum 29. Iunij 1615. corã Cinglio l Dunoz. penes eundem 71. n. 11. 12. & 13.* ibi.

Quoad secundam partem dubij DD. censuerunt non posse Gratiam si in evidentem nulliter exequutã de novo exequutioni demandari, quia post sententiam semel etiam nulliter latam tam Pontificio, quam Cæsareo jure Iudicis delegati expirat jurisdictio *l. si ut proponis C. quomodo, & quãdo Iudex sententiam, l. Iudex postquã. & ibi glos. ff. de re jud. c. in Litteris c. significantibus, & c. Venerabili de off. deleg.* & in terminis de Exequutore Litterarum Apostolicarum tradit *Archidiaconus in c. si cui in verbo contradictor de preb. in 6. Tiraq. l. in l. boves § hoc sermone, num. 61. ff. de verborum significatione*, cum multis cumulans in *decis. Casalen. Canonicatus 22. Iunij 1605. coram Reverendissimo Atrebaten.*

CAPUT XVII.

De exequendis Litteris Gratiosæ Subrogationis.

SVMMARIVM.

1 *Pontifices ad tollendos litis anfractus invenerunt regulam de subrogandis collitigantibus in locum demortuorum litigantium.*
2 *Subrogatio dari potest etiam tertio extra litem existenti.*
3 *Refertur sententia Amayden.*
4 *Subrogatio gratiosa propriè loquendo est quæ datur collitiganti.*
5 *Subrogatio qua datur collitiganti etiam fundatur in reservatione.*

Sub-

6 *Subrogatio gratiosa non datur nisi adsit vel lis, vel reservatio.*

7 *Subrogatio data in Beneficio non affecto, vel reservato non potest dici talis.*

8 *Requiritur lis, vel reservatio ad effectum immissionis, non iustificata in omnibus Gratia.*

9 *Fundamentum & basis gratiosæ Subrogationis privilegiata est lis, vel reservatio, & una ex istis tantum verificata competit immissio.*

10 *Requiritur lis vel reservatio non simpliciter, quia absque lite, vel reservatione non possit dari subrogatio sed ad hoc, ut non iustificata in omnibus gratia competat immissio.*

11 *Quando datur Subrogatio in Beneficio non reservato neque affecto, & non adest possessor tunc non est iustificanda in omnibus Gratia, iuxta novissimam Rotæ decisionem.*

12 *Ad quid conceda tur Subrogatio gratiosa.*

13 *Mandatum de subrogando differt à Subrogatione gratiosa, & quæ differentia, num. 14.*

15 *Prærogativa gratiosæ Subrogationis, qua differt à cæteris Apostolicis provisionibus, quæ?*

16 *Subrogatio gratiosa expediri potest ex clausulis generalibus principalis Gratiæ, num. 17.*

18 *Subrogationis gratiosæ Litteræ expediri debent ad partes, num. 19. 20. 21. & 22.*

23 *Non potest deveniri ad capturam possessionis vigore Subrogationis gratiosæ nisi Litteris expeditis num. 24.*

25 *Non est opus ut expeditæ sint Litteræ super Gratia principali, quia est Gratia de per se, num. 26.*

27 *Subrogatio gratiosa impetrari potest etiam productis Litteris Gratiæ principalis coram Exequutore & illis non iustificatis.*

28 *Quod remedium competat subrogato gratiose, adipiscenda, vel manutentionis: num. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. & 42.*

43 *Ut competat immissio subrogato gratiose oportet ut reservatio sit clara.*

44 *Debet reservatio, vel lis concludenter probari, num. 45.*

46 *Cum non adest contradictor sufficit semiplena probatio.*

47 *Immissio an impediatur per reservationem turbidam, num. 48. & 49.*

50 *Aliud est, quod in Iudicio immissionis non admittantur exceptiones turbidæ requirentes altiorem indaginem, aliud cum reservatio redditur turbida.*

51 *Cum iustificata est Gratia non erit proviso retardanda immissio sub prætextu exceptionis invaliditatis seu subreptionis.*

52 *Subrogato competit immissio tribus verificatis nempe reservatione, vel lite, obitu in possessione, & clericatu provisi etiam si possessio antecessoris fuit vitiosa.*

53 *Tota Gratia est iustificanda cum datur Subrogatio ad Beneficium non reservatum, vel affectum, & adest alius legitimus contradictor.*

54 *Cum concurrunt duo habentes Subrogationem gratiosam quomodo agendum est.*

55 *Subrogato gratiosè non potest impediri immissio ab alio proviso Apostolico.*

56 *Subrogato gratiose impeditur immissio per legitimum contradictorem possidentem cum titulo valido, & cum Exequutor ritè processerit in dando possessionem alius proviso, num. 57.*

58 *Nam provisus ab Ordinario cuius possidet impedire possit subrogato immissionem num. 59.*

60 *Cum opponitur exceptio iurispatronatus cessat immissio subrogato gratiose.*

61 *Exceptio subreptionis vel obreptionis an impedire poterit subrogato immissionem.*

62 *Ut immissio competat subrogato opus est ut obitus probetur antecessoris in possessione.*

63 *Sufficit quælibet possessio etiam nuda detentio.*

64 *Possessio numquam capta vel dimissa non sufficit.*

65 *Subrogatus ad ius non possidentis tenetur tantum Gratiam iustificare, num. 66.*

67 *Quid si ille ad cuius locum obtenta fuerit Subrogatio fuerit spoliatus, num. 6 .*

69 *Subrogatus ad ius, & possessionem duorum poterit ex uno desumere ius , & ex altero desumere possessionem.*

70 *Possessio in defuncto probatur ex eo quod prius possessionem acceperit.*

71 *Lis ad Subrogationem obtinendam debet esse super titulo.*

72 *Quando lis dicatur super titulo varia dicta Doctorum, num. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 1 9. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. & 121.*

122 *Lis debet esse super titulo ex parte rei, sive ex parte Actoris.*

123 *Cum lis est super optione non datur Subrogatio.*

124 *Non datur Subrogatio ex lite super exequutione Litterarum Apostolicarum, licet detur cum Ordinarius adiudicaverit Beneficium alicui.*

125 *Lis super possessione licet non faciat Beneficium litigiosum attamen sufficit illam eo modo iustificare, quo narrata fuit.*

126 *Lis introducta cum clausula, quam & quas, facit Beneficium litigiosum cum adest materia iustitiam, nempe quia præcessit collatio, num. 127. 128. & 129.*

130 *Lis censetur introducta per citationem legitimè exequutam, & reproductam, num. 131. & 132.*

133 *Ad effectum iustificationis gratiæ lis sufficit de facto iustificari.*

134 *Lis censetur extincta per liberam dimissionem in manibus Papæ, & sic cum ceditur liti, secus si ceditur Beneficio maximè si ad alterius favorem, num. 135. & 136*

137 *Lis censetur extincta per sententiam, quæ transivit in iudicatum, secus si habeatur tantum pro derelicta nisi actum positivum concurrat, num. 138.*

139 *Clericatus quando probetur remissivè.*

140 *Probatis tribus datur immissio, & potest propria authoritate intrare si possessio sit vacans etiam lite pendente, num. 141.*

142 *Per Subrogationem purgatur vitium attentatorum si Papæ fuerit narratum, num. 143.*

144 *Non potest intrare Authoritate propria cum adest possessor.*

145 *Refertur opinio* Amayden *in hac materia, num. 146. 147. 148. & 149.*

150 *Iudicium Authoris in hac re, & refertur decisio* Rotæ in Valentina Rectoriæ.

151 *Papa licet non attentet providendo, attentat tamen pars cum accipit possessionem indebitè, num. 152.*

153 *Quid disponat Regula Cancellariæ de Subrogatione quæ datur collitiganti.*

154 *Regula Cancellariæ ex visceribus Sacrorum Canonum sumpta præsertim c. 1. & 2.* ut lite pend.

155 *Lite*

155 *Lite pendente sunt ligata manus inferioris, & solus Papa confert, num. 156.*

157 *Affectio ex lite quando extinguatur, ut possit Ordinarius conferre remissive.*

158 Dispositio cap. primi & secundi ut lite pend. in 6. *habet locum in Beneficiis jurispatronatus, num. 159.*

160 Non *requiritur tunc derogatio, num. 161.*

162 *Subrogatio, quæ conceditur collitiganti in locum demortui est debita num. 163.*

164 *Subrogatio, quæ datur collitiganti in locum demortui non ex clausulis generalibus, sed specialiter peti debet.*

165 *Quid scripserit* Amayden *de Subrogatione, quæ datur collitiganti, quando concedenda.*

166 *Quid* Lotterius.

167 *Datur Subrogatio etiam in jus, & Exequutionem Brevis, & tunc sufficit justificare clausulam* Constito, *ut Subrogato debeatur immissio, num. 168.*

169 *Calumniosus litigator excluditur à Subrogatione gratiosa beneficii, & quis dicatur talis, num. 170. 171. 172.*

173 *Excluditur intrusus à consequenda Subrogatione gratiosa, & quis dicitur intrusus, num. 174. & 175.*

176 *Subrogatio purgat omne vitium præcedens.*

177 *De quo tempore debet verificari immissio.*

178 *Ad evitandam intrusionem requiritur titulus validus.*

179 *Contra triennalem possessorem non datur Subrogatio, & quomodo intelligendum num. 180. & 181.*

182 *Impetrans Beneficium viventis non potest obtinere Subrogationem gratiosam, num. 183. 184. & 185.*

186 *Impetrantibus ob privationem non conceditur Subrogatio, num. 187.*

188 *Non solet concedi Subrogatio, quando obitus contigit in Curia.*

189 *Subrogatio gratiosa an competat in Gratia si neutri.*

190 *Intra quod tempus peti debeat Subrogatio, num. 191. 192. 193. 194 & 195.*

196 *Subrogatio, quæ conceditur tertio existenti extra litem non nocet collitiganti superstiti.*

197 *Subrogatio quæ conceditur tertio potest multipliciter etiam concedi.*

198 *Subrogato ad locum collitigantis non possidentis nullo modo competit immissio.*

199 *Subrogatio, ut concedatur actionem spolii requirit expressam, & specificam concessionem.*

200 *Subrogatio ratione reservationis ad possessionem defuncti cuilibet concedi potest, & tunc si ad partes habet privilegium immissionis absque justificatione totius Gratiæ.*

201 *Subrogatio gratiosa num expediri poterit cum gratia principalis fuit concessa in forma commissoria.*

EXEQUUTOR Litterarum Apostolicarum continentium Gratiosam Subrogationem regulariter est Sacræ Rotæ Romanæ Auditorium, cuius Patres bene sciunt quomodo, & quando has Litteras exequutioni demandare: attamen pro nostra exercitatione aliqua hic duximus in hac materia adnotare, certo tamen judicio eisdem Patribus relicto.

1 Prisci illi Summi Pontifices ad tollendum litis anfractus illam etiam efformarunt regulam quæ disponit de Subrogandis collitigantibus in locum collitigantium, quam Regulam ex visceribus Sacrorum Canonum acceperunt, nempe *a cap. 2. ut lite pend. in 6.* & observavit *Rota apud Burattum dec.* 927.

2 Et quamvis hæc regula disponat de danda Subrogatione collitiganti, attamen non excludit quin etiam tertio existenti extra litem dari possit, hoc etiam statuisse *Alex. Sextum* in suis Regulis docuit ex antiquis *Rebuff. in tit. de Subrogationib. num. 6. fol. mihi* 211. & dicit, quod etiam pro tertio datur cum derogatione regulæ vel absque derogatione quando collitigans extra Curiam decessit: quando vero apud Sedem nisi elapso tempore duorum, vel trium mensium cum appareat de negligentia collitigantis ex recentioribus *Theod. Amayden* vir sane
3 practicus Curiæ in *libr. 1. de stylo Datariæ cap. 24. num.* 17. dixit dari Subrogationem Gratiosam in locum collitigantis, quæ similiter potest esse Gratiosa, in quo plerosque errare confundentes omnem Subrogationem Gratiosam cum Subrogatione in locum collitigantis, quas distare inter se docet, cum detur Subrogatio Gratiosa quæ non est in locum collitigantis, & datur Subrogatio in locum collitigantis, quæ non est Gratiosa, in quo hallucinatum fuisse *Belt.* dicentem Subrogationem Gratiosam litem requirere, quod non esse verum existimat *Amayden* cum dari possit Subrogatio in locum collitigantis, quæ potest esse Gratiosa, quæ non sit in locum collitigantis, imò quæ nullam requirit litem: hæc est doctrina *Amayden* qui etiam admittit dari Subrogationem Gratiosam tertio non collitiganti, sed extra litem existenti in locum tamen demortui, & expressè agit de hoc in §. 2. *eiusdem cap. 24.* & sic secundum *Amayden* datur Subrogatio in locum defuncti non collitigantis, & in locum collitigantis, quæ dari potest alteri collitiganti, & tertio existenti extra litem, & in locum collitigantis.

Attamen non me latet quid senserit *Rota in*
4 *Hispalen. benefic. 24. Ianuarii* 1650. *coram Bichio num. 3. & 4. apud Tond. post tract. de pens. decis.* 44. in quo loco docet *Rota*, quod Subrogatio Gratiosa propriè illa dicatur, quæ in Beneficio litigioso superstiti conceditur, illa verò quæ conceditur tertio in Beneficio tamquam reservato sit quædam provisio, & collatio merè Gratiosa, uti ibi; nihilominus tamen ait *Rota* quod eodem modo proceditur ad exequutionem Subrogationis in Beneficio reservato sicut in litigiosa, & ibi aliæ decisiones allegantur, & tenuit etiam *Rota in Corduben. præstimonii 18. Febr. 1650. coram Eminen. Celso dec.* 81. *num. 1.* & fuit opinio antiqua Rotæ, ut videre est *decis. 3. Mohedano sub tit. ut lite pend.* in qua fuit dictum, quod Subrogatio Gratiosa non cadit sub regula de Subrogandis, sed sit quædam Gratiosa provisio cum facultate prosequendi litem; sequitur *Lotter. libr. 2. quæst. 20. num.* 169. certum tamen est quod tum ex lite, tum ex reservatione concedi potest, *Rota part. 11. recent. decis. 65. num. 34. & 35.* & ita quotidie practicatur.

Notandum est quod Subrogatio quæ datur in
5 Beneficio litigioso etiam fundatur in reservatione, quia Beneficia litigiosa sunt affecta saltem durante lite, ut in *cap. 2. ut lite pend. in 6.* quare Subrogatio, quæ datur collitiganti in juribus defuncti à nul-

à nullo alio potest dari nisi à Summo Pontifice, quia Beneficium litigiosum est reservatum, nec alius præter Romanum Pontificem durante lite disponere potest, ut in *cap. 1. & 2. & ut lite pend. in 6. & clem. 1. eodem tit. Gonzalez glos. 6. num. 143 Paris. de Resig. lib. 2 q. 3. num 97. & 180. Barbos. in c. 2. ut lite pend. & de potest. Episcopi alleg. 57. num. 47. & 48. Salgad. de reg. pot. par. 3. c. 9. n. 159. Amayden de stylo Dataria cap. 24. §. 1. n. 53. Fermos. in c. quia de Iudicijs q. 24. num. 21.*

6 Item Gratiosa Subrogatio non datur nisi adsit vel reservatio, vel lis, quæ etiam reservationem importat, licet non simpliciter, sed temporalem, Rota apud *Burat. decis. 769. num. 2. penes Rub. to. 1 decis. 142. Rota d. dec. 65. num.* 30. de quibus plenissime constare debet, ut dicemus suo loco Deo dante quia hæc sunt fundamentum huius Gratiæ Subrogationis Gratiosæ, ita ut si de lite vel de reservatione minime constare poterit, quia est consumpta vacatio per alterius provisionem tunc Subrogatio resolvitur in simplicem collationem, *Rota in dict. decis. 142. num. 13. Rota par. 11. recent. decis. 89 num. 6.*

7 Ubi enim lis, vel reservatio non adest tunc Gratia non poterit vocari Subrogatio Gratiosa strictè loquendo, cum Gratiosa Subrogatio nihil aliud sit quam quædam continuatio in Subrogatum illius possessionis quam defunctus habebat, seu continuatio possessionis antecessoris in successorem, ut dixit *Rota penes Mohed. dec. 11. in fine sub tit. ut lite pend. & apud Paleot. decis. 118. apud Ludovis. decis. 307. num. 16. Lotter de re benef. libr. 3. quæst. 13. n. 27.* certitudo enim illa quam habet Papa collationem illius Beneficij ad se spectare, ac cessare omne præiudicium Ordinarij Collatoris, ac perinde Beneficium vel affectum, vel reservatum esse est inductiva, & finalis causa concessionis hujusmodi Gratiosæ subrogationis alias nunquam subintrare poterit gratiosa subrogatio privilegiata eo modo, ut nuper dicemus *Rota rec. p. 2. dec. 187. Burat. dec. 769.* optimè *Lotter dict. libr. 3. quæst. 13. nu. 32. & 33. Amayden libr. 1. cap. 24. §. 2. num. 11. & 12.* qui affert decisionem *in Miranden. Parochialis 17.*
8 *Maij* 1600. *coram Penia*, requiritur enim lis, vel reservatio ad finem, ut qui Gratiosam Subrogationem obtinuerit immissionem consequi valeat, gratia in omnibus non iustificata, de qua Subrogatione loquuta est *Rota in decis. 187. num. 4 par. 2 recent.* & cum Subrogatio fit ex aliqua causa quam ex reservatione vel affectione seu lite, habet vim puræ provisionis seu collationis, ut diximus, & omnia narrata sunt iustificanda, *Rota in d. Miranden. Paroch. Burat loco cit. Rota in d. Hispalen. benef. coram Bichio penes Tond. 44. in principio*, ubi allegatur illa optima ratio, nempe quia cum reservatum est Beneficium, nullum præiudicium Ordinario irrogatur, secus cum non est reservatum, nec affectum Beneficium, ut dixit quoque *Mantica decis. 71 num. 6.*

Est inquam fundamentum, & basis Subroga-
9 tionis Gratiosæ lis, vel reservatio, *Rota in Segobricen. Canonicatus 26. Novembris 1655. coram Dunozett, apud eundem 971, num. 2.* sed ad finem, & effectum, ut Subrogatus celerem immissionem, Gratia non totaliter iustificata, habere possit, nec illa impediri ab alio queat eo modo ut dictum est; sed non tamen simpliciter requiritur lis, vel reservatio, ut concedi valeat Subrogatio, quæ concedi etiam semper potest in omni Beneficio etiam non affecto, nec reservato, ut omnes fatentur, *Lotter loco cit. Amayden loco cit. §. 2. num. 9. & 10.* attamen tunc Subrogatio non erit privilegiata quoad immissionem, & verificationem, sed de ea iudicandum erit sicuti de quacumque alia provisione, habetque vim puræ collationis, & consequenter omnia narrata erunt iustificanda ob Ordinarij Collatoris præiudicium quod continet, *Rota in Miranden. Paroch. 17. Martij 1660. coram Penia*, quam adducunt *Garz. par. 9 cap. 4. num. 32. de benef. & Amayden dict. §. 2. sub n. 10. Rota rec. par. 2. dec. 525 n. 8.* & novissimè *in d. Hispalen. benef. coram Bichio in princ. 44. apud Tond. de pens. Gonzalez in proœmio §. 7. à n. 212. cum seq. Lotter loco cit. & Amayden loco cit. num. 12.*

10 Igitur concludendum est cum *Amayden* quod requiritur lis, seu reservatio ad Subrogationem non quidem simpliciter, sed ad effectum consequendi immissionem, reliqua Gratia non iustificata, nam nulla existente lite, vel reservatione subrogatus, qui ad possessionem quoque subrogatur, principaliter habebit hunc commodum iustificata Gratia, prout omnis alia ordinaria provisio Apostolica iustificari debet, & tunc dicit *Amayd. n.* 15. quod licet cognitio sit ordinaria, tamen est summaria, citat *Put. decis. 308. lib. 1.* sed post scripta vidi decisionem in *Toletana Benef. 12. Novemb. 1655 coram Zarate part. 12. rec. dec. 89. nu. 2. 3. 4. 5. & 6.*
11 in qua decisione fuit dictum, quod quando datur Subrogatio ad beneficium, quod non est nec reservatum nec affectum, si adsit possessor cum titulo tunc tota Gratia sit iustificanda, si verò nullus adsit possessor cum titulo tria solum requisita sint probanda, prout in cæteris Subrogationibus gratiosis concessis de Beneficio reservato, vel affecto; & allegatur etiam ratio de qua supra, quia cessat præiudicium Ordinarij, & possessoris, & citantur *Marescot. lib. 2. cap. 1. n. 58. Argell. de adip. poss. q. 18 art. 5.* & hoc tenuit etiam *Mantica in d. decis. 71.*

12 Subrogatio enim, de qua in regula, ad tria concessa videtur, nempe ad litem illiusque prosequutionem, ad omne jus defuncti, & ad possessionem, & licet fuerit magna inter Nostros agitatio, an Subrogatus ad omne jus defuncti censeatur etiam ad possessionem Subrogatus, quam tractat *Lotter lib. 3 quæst. 13.* & plures distinguit casus *Amayden lib. 1. cap. 24. §. 1. num. 39. & 40.* attamen hodie cessat omnis hæsitatio, quia conceditur Subrogatio ad jus simul & possessionem, quod tam *Lotter. loco cit.* quam *Amayden §. 1. num. 4.* admittunt, nisi tamen ille ad cujus locum fit subrogatio nullam habuerit possessionem, cum nemo in alium transferre potest quod in se non habet, *l. nemo, ff. de regulis iuris, Rota apud Ludovis. decis. 307. numer. 2.* si tamen possessio fuerit litigiosa tunc Subrogatio extenditur ad talem possessionem litigiosam, *Amayden d. cap. 24. §. 1. num. 41. & 42.* Quo autem modo contigat fieri ista subrogatio in possessionem antecessoris per Papam explicat *Lotter d. q. 13 num. 7. cum seq.*

13 Antequam tamen ulterius progrediamur materiam tractando scire erit necessarium, quod sicuti alia est provisio, aliud mandatum de providendo, sic aliud est Subrogatio Gratiosa, aliud mandatum de subrogando, quod rigorosam Subrogationem, non Gratiosam appellant Nostri, siquidè Litteræ Gratiosæ Subrogationis ipsi qui subroga-

tur dirigüntur, facte expressione status litis, vel reservationis illum Papa Subrogat dicendo (Teq; ad possessionem in qua N. decessu subrogamus) Subrogationis autem rigorosæ Litteræ seu mandate de sobrogando diriguntur certo Eaequutori, & maximum est otriusque subrogarionis discrimen, quia rigorosa, ex quo ut diximus mandatum continet sobrogandi, ad sui veliditatem omnia natrate sunt justificanda, ne proviso pateat vitiosus ingressus, quod secus est ut dicemus, in Gratiosa Subrogatione, *Rota penes Duran. dec 425. Lotter. d. lib. 3 quæst. 13 nu. 33. & 34 & lib. 2. quæst. 20 num. 163. Amayden. d. lib. 1. c. 24. §. 2. numer. 3. cum seq. Vbert. in dict prax par 6. fol. 253. vers. inter, Rota penes Mohed. dec. 11. sub tit. lite pend. in principio, apud Eminentissimum Otthob. decis. 120. num. e. & 3. apud Eminentissimum Cejum decis. 288. num. 3 4. & 5.* ubi dicitur, quod per mandatum de Subrogindo non est consumpta vacatio, nec per illud poterit Subrogatus immitti in possessionem nisi d[.]cosso jure A[.] horis, juxta doctr nam *Garz. p. 6 cap. 4. n. 20. Mohedam & Cassad dec. Rota in rec. p. 4. tom. 2. dec 135 n. 7. & in Clusina benef. 26. Febr. 1649. coram Verospio.*

14 Privilegium, seu prærogativa Gratiosæ Subrogationis, qua à cæteris Apostolicis provisionibus differt, est quod Subrogatus non tenetur ad totius Gratiæ justificationem, sed justificatis obitu immediati antecessoris in possessione, lite, seu reservatione, & clericatu provisi statim immittitur in possessionem, quod millies *Rota* decidit apud *Caval. dec. 450. & 458. apud. Ludovis 32. & 103 306 344. 570. apud Millin. dec. 14 apud Merlin. 418 n. 6. in recent. 321. & 305. par. 1. & 523. & 401 par. 2 & 44 par 8 rec. & 42. par. 9. tom. 1. & 259 num. 2 par. 9 tom 2.* & in dicta *Hispalensi coram Bichio, & in Valentina Rectoria coram eodem* Bichio *17. Martij 1651. n. 66 vers quapropter p. 11. rec. dec. 124. & apud Tond post tract. de pens. 75. & p. 13. dec. 89. apud Burat. dec 32 n. 5 dec. 36 apud Duran. 391. 406. & 430 penes Rub. tom. 1. dec. 126. apud Emin. Otthob. dec. 120. n. 2. 122. n. 3. 130. 140. & 154 apud Amat. Dunoz. 352. 367.* 495. 514. *& 666. & apud Eminen. Celsum* 107. & alibi, & quotidie ab illo Sacro Auditorio canonizatur, *Garz. de benef. part. 6. cap. 4. à n. 4. cum seq.* ubi materiã latè cribrat, *Tondut. par. 2. cap. 4. §. 5. n 7. Amayd loco cit. §. 2. Gratiosus Vbertus in d. par. 6. de Exequutione Brevium, & Litterarum Apostolicarum fol. 256.* & alij passim: ita ut immissio retardari non possit habentu provisionem, seu impetrationem expeditam cum Subrogatione, seu cum Litteris Subrogationis Gratiosæ, nisi eb habente parem Subrogetionem, ut latè diximus supre, & dicemus.

15 Controverotur tamen inter oostros Practicos, an ut Litteræ Subrogaoonie Gratiosæ talem habeant prærogativam tam celeris, & repentinæ immissionis opotteat ut sint eapeditæ ed partes, an verò satis sit ut subrogario sit contenta in Litterie principalis Gratiæ, ebsque eo quod Litteræ Subroganonis Gratiosæ ad partem, & seorsim sint expeditæ? qood idem est, ac quærere, an vigore clausolarum Gratiæ principalis, quæ continent etiam Gratiosam Subrogationem ebsque eo quod Litteræ expediantur pro ipsa Subrogatione Gratiosa, provisus possit uti tali privilegio Gratiosæ Subrogatiooi concesso?

16 Certum tamen est, quod Litteræ Subrogetionis Gratiosæ exuediri possunt ex clapsulis generalibus cuiuslibet Supplicatioois signetæ, seu provisionis factæ è Papa absque eo quod Subrogatio specialiter petatur; in omni enim Supplicatione ad Beneficia impetranda epponuntur clausulæ per quas impetrans subrogatur ad possessionem defuncti, & signata Supplicatione Papa subrogasse censetur provisum in locum demortui, ideò Literæ Subrogationis Gratiosæ, etiam quoad possessionem expediri possunt, vigore clausularum Supplicationis signatæ, *Gonzalez § 3. à num. 84. latum Lotter lib. 3 quæst. 13 n. 3.* nam ex quo clausulæ Subrogationis apponuntur in supplicatione principali Gratiæ, cum ipsa Gratia principali petitur etiam Gratia Subrogatioois ea tunc tanquam de stylo, & ad illum consequutivè, quod observavit *Rota* nostra Mag stra in *Valentina Rectoria 17. Martij 1651 coram Bichio num 49 & 50. vers videndum, & in eadem Valentina Rectoria 31. Iulij 1651. coram eodem Bich[.] par 11. recent. decis. 191 num. 8.* ideò etiam sufficere Gratiosam subrogationem desumptam esse ex clausulis generalibus eadem Sacra *Rota* non semel arbitrata est, quod apud *Seraph. decis. 1426 apud Burat. 36 apud Ludovis. 104. nu. 2* ob late *Oliver. Belt.* & apud *Rub. tom. 2. part. 4. decis 302. num. 1.* in qua etiam dictum fuit nihil interesse an ea corpore, an verò ex georal bus clausulis fuerit Subrogatio Gratiosa expedita, & quod expediri possit etiamsi Literæ principales expeditæ nun fuerint, ut ibi *num. 5.* quod fuit etiam
17 dictum in *Novarien. beneficiorum 5. Iunij 1610. coram Coccino, Lotter. lib. 2. quæst. 20. num. 210.* licet contrarium antiquitus renuerit *Rota*, ut advertit *Lotter loco cit.* Verùm notes, quod Subrogatio pro tertio non collitiganti cepi ea clausulis generalibus posse, non autem quæ collitiganti datur, nam ad hoc secundum *Amayden cap. 24. §. 2. sub numer. 65. vers. verum*, requiritur supplicatio specialis.

18 Necessariem esse expeditionem Litterarum Subrogationis Gratiosæ ex eo certo suadetur, quia cum subrogatio est expedita in Litteris principalis Gratiæ, nempe in Litteris provisionis Beneficij tunc Litteræ diriguntur certo Exequutori quem sobrogatue adite tenebitur, & totam Gratiam, seu omnem narrativam coram eo justificare tenetur, quare ante justificationem Gratia non erit exequibilis, de nerura verò subrogationis gratiosæ est ut Litteræ ipsi subrogato dirigantur, nec aliquis Exequutor debeat adiri, & ideò hoc remedium est uberius, quam Breve de capienda possessione, ex *Rota* dicit Gonzalez *in proæmio §. 1. num. 214. in fine*, ita apertè renuisse videtur *Rota apud Seraph. decis. 236. & in d. Hispalen benef. penes Tond in principio, & par. 9. tomo 2. recent. dec. 259. Lotter loco cit. d. libro 2. q. 20. à num.* 201 *& 212. & dict. libro 3 quæst. 13. num. 35. & 36. Amayden loco citato cap. 24 & 25. num. 60. cum sequent.* nam licet ex clausulis generalibus supplicationis ibi: (ita quod Litteræ desuper in forma simplicie provisionis Gratiosæ Subrogaoonis expediri possint) habet quis facultatem expediendi Subrogationem Gretiosam; attamen ante expeditionem Literatom non poterit dici habere talem Gratiam, nam aliud est habere facultatem eapediendi tales Litteraa, aliud babere ipsam, nem ante expeditionem dictarum Litterarum noo dicitor facta Subrogatio, optimè *Rota coram Eminentissimo Otthob. decis. 130. num.* 10. &c

10. & in dicta *Valentina Rectoria* 17. *Martij* 1651 124. *n.* 49. *par.* 11. *recent. Lotter. d. quæst.* 13. *nu.* 28. prout etiam docuit *lib.* 2. *quæst.* 20. *num.* 174.

19 Contrariam tamen sententiam, imò quod Subrogatio Gratiosa habet suum effectum etiamsi ad partes non fuerint expeditæ Litteræ, *Rota recent. part.* 2. *decis.* 401. *Ferentill. ad Burat. decis.* 36. *Littera A.* dummodo constet de reservatione, *Tend. in d. cap.* 4. §. 5. *num.* 8. & ante istos modernus *Garcia p.* 6 *cap.* 4. *num.* 44. *de beneficijs.*

20 De hac sententia maximopere dubitavit *Oliver. Belt. ad Ludov. in d. decis.* 103. qui ita loquitur: Sed de veritate hujus ampliationis ego semper dubitavi, & etiam dubito, nam quando coram Exequutore exhibetur gratia ut illam exequatur, semper illa Gratia habet secum tacitam conditionem, si in ea narrata veritati nitantur, juxta *text. in cap.* 2. *de rescriptis*, & Exequutor non debet procedere ad exequutionem illius Gratiæ in qua non sibi constat de justificatione omnium in ea narratorum: & hujusmodi opinionis scio fuisse D. Carolum Sacratum olim Rotæ Auditorem, & in his materijs præsertim Beneficialibus peritissimum, & alios insignes causarum patronos cum quibus hunc articulum communicavi, & conformis est observantia Curiæ, quia passim videmus expediti Subrogationes ad partes, quæ quidem expeditio, & impensa esset omnino frustratoria, si vigore Subrogationis contentæ in clausulis generalibus Litterarum posset idem effectus haberi.) Hæc *Oliver.*

21 Hanc sententiam puto veram, & practicatam in supremo Auditorio Romano, apud *Amat. Dunozet. decis.* 514. *num.* 4. & *in decis.* 83. *part.* 8. *recent.* & 259. *part.* 9. *tom.* 2. *recent.* & *in dict. decis.* 124. *num.* 49. *p.* 11. ibi: Et propterea ante hujusmodi expeditionem subrogatio aderat in potentia, quæ est quid diversum ab ipsa dispositione, *l. non quicquid ff. de Iudicijs gl. in cap. nesse, verbo necesse, dist.* 76. *Rota recent.* ac petita, & concessa demum videtur eum expeditur, *Lotter. lib.* 3. *quæst.* 13. *num.* 28 & 29. *Seraph. decis.* 236. *num.* 2. ubi quod Litteris non expeditis Subrogatio nihil tribuit, cum alijs allegatis in *Zamoren. Archidiaconatus* 2. *Decembris* 1647. §. *casum, coram R. P. D. Meo Otthob.* hæc ib..) Hanc sententiam tenet nunc *Rota, Spada cons.* 58. *num.* 5. *tomo* 2. & ita novissimè reperi *Rota decisionem par.* 13. *in recent. decis.* 254. *num.* 12 & 13. imò reperio quod in *Pisauren. benef.* 28 *Iunij* 1647. *coram Ghislerio* 109. *num.* 13. *part.* 10. *recent.* fuit dictum quod Subrogatio, quæ datur incidenter, & accessoriè ad Gratiam principalem inter clausulas generales cum clausula *etiam ad partes*, ipsa debet justificari, & subjacet regulis aliarum impetrationum, & ibi allegantur decisiones allegatæ per *Garz. part.* 6. *cap.* 4. *num.* 35. sed hoc intelligendum juxta dicta superius.

22 Benè verum quod si Subrogatio non fuerit ad partes expedita, sed cum Litteris principalis Gratiæ, & Subrogatio is cum datur tertio extra litem existenti, *Amayden dicto* §. 2. *num.* 67. tunc post verificationem in articulo exequutionis recuperabit suam prærogativam, & sortietur effectum ac si ad partes essent expeditæ Litteræ, *Lotter. dict. quæst.* 20. *nu.* 205. & 206. & *d. q.* 13. *num.* 36.

23 Quare vigore Subrogationis Gratiosæ non potest deveniri ad capturam possessionis etiam de Beneficio vacante nisi prius fuerint expeditæ Litteræ super ipsa Gratiosa Subrogatione, si loquimur de ea quæ datur collitiganti per Bullam Pij III. *Lotter dict. quæst.* 13. *num.* 30. ubi allegat multas *Rotæ decis. Rota in dict. Valentina Rectoria* 124 *in principio, Amayden loco cit. num.* 61. *vers. superat.* ubi dicit quod alias attentat si capit possessionem non expeditis Litteris, nec *Rota* admittere subrogatum ad disputationem super juribus Subrogationis nisi exhibitis Litteris Subrogationis, & allegat *decis.* 508. & 625. *par.* 2. *recent.* opus tamen non erit ut producantur Litteræ super provisione gratiæ principalis, cum non agitur ad exequutionem

24 Gratiæ, sed dumtaxat Subrogationis Gratiosæ, super qua Litteræ fuerint expeditæ, & directæ ipsi parti, ideò sufficit ut hæc sint expeditæ licet ex clausulis primæ Gratiæ principalis, est enim veluti secunda Gratia distincta à principali, *Mohedan. decis.* 7. *sub tit. de prab. nu.* 1. nec habet dependentiam à prima nisi remotè, quod non attenditur, & non datur propter primam Gratiam, sed propter litem cui dedit causam prima Gratia, sic prima

25 Gratia remotè se habet, juxta sententiam *Rotæ apud Farin. dec.* 411. *tom.* 1 *posth.* ideò cum sit Gratia de per se poterit procedi, & deveniri ad eius exequutionem non productis Litteris primæ Gratiæ principalis, sed dumtaxat Litteris Gratiæ Subrogationis, *Rota in eadem Valentina Rectoria coram eodem Bichio*, sed 31. *Iunij* 1651. *num.* 8. 191. *par.* 11. & *apud Pentinger decis.* 87. vel si datur tertio existenti extra litem possit etiam dari in Litteris ipsis Gratiæ principalis, vel ad partem, quæ expediri poterit quandocumque vel sub eadem Data. Ve-

26 rùm ut dictum est cum est expedita Subrogatio simul cum ipsa Gratia principali, non habet effectum privilegiatum; vel si productæ fuerunt etiam Litteræ super principali Gratia coram Exequutoribus, & etiam Litteræ Subrogationis Gratiosæ in quibus non dantur Exequutores, ut diximus, & notatur in *Pisana benef.* 1. *Febr.* 1630. *coram Merlino*, quam refert *Amayden* §. 2. *num.* 50. possent illi Exequutores dati in Gratia principali procedere ad exequutionem Subrogationis gratiosæ ad partem expeditæ tamquam desumptæ ex ventre primæ Gratiæ, & dependentis ab illa, omissa exequutione Litterarum principalium, ut optimè in *dict. Pisana vers. quoniam pro responsione, Amayden nu.* 68. & 69. Verba decisionis sunt: Denique nec visum fuit obstare, quod Dominus Bandinus uno contextu produxerit coram Exequutoribus tam Bullas Gratiæ principalis, in quibus erant deputati Exequutores, quam etiam Bullas Gratiosæ Subrogationis in quibus nullus erat datus Exequutor, & quod quidem Exequutores pronunciaverint Bullas prædictas esse exequutioni demandandas, & consequenter videatur facta mixtio utriusque Gratiæ, & cessare privilegium Subrogationis, capiendi scilicet possessionem lite pendente, præsertim quia si fuissent separatim exequutioni demandatæ Litteræ tantum Subrogationis, decretum esset nullum ex defectu jurisdictionis, cum in illis ut dixi nulli leguntur dati Exequutores; quoniam pro responsione fuit animadversum, quod in Litteris Gratiosæ Subrogationis, quæ separatim expediuntur, nulli solent dari Exequutores, ut Subrogatus si velit possit propria authoritate possessionem capere, juxta tradita per *Mohedan. dec.* 11. *ut lite pend.* & *Puteum decis.* 208. *lib.* 1. & ideò si ipse velit viam Exequutorum eligere ad

alios recurrere non potest, quam ad datos in Gratia principali. Unde juxta stylum ad firmandam jurisdictionem fuerunt productæ Litteræ Gratiæ principalis, illæ verò non fuerunt exequutioni demandatæ, cum hoc in decreto expressè non dicatur, & de jure lite pendente fieri non potuit; sed dicendum est solas Litteras Gratiosæ Subrogationis exequutioni demandatas fuisse, semper enim factum præsumitur quod fieri validè potuit. ex traditis per *Felinum cap. cum ex Officijs, num. 31. & seq. de præscript. Menoch. præs. 4. num. 8. & 15. & seq.* prælictim *num. 27. & 28. lib. 6.* & in simili fuit dictum in *Conchen. decimarum 7. Maij 1601 coram Cardinali Pamphilio.* Et ita utraque parte informante resolutum. Hæc ibi.

27 Si quis autem productis Litteris Gratiæ principalis coram Exequutore non potuerit Litteras justificare in totum non per hoc excluderetur quin Subrogationem Gratiosam petere possit, & justificatis solis requisitis immittendus erit in possessionem, *Rota penes Rub. tom. 2. part. 4. decis. 302.*

28 Non levis est altercatio inter Nostros quod remedium competat Subrogato Gratiosè, retinendæ scilicet, seu manutentionis, vel potius adipiscendæ seu immissionis ad possessionem? Equidem *Mohed. dec. 21 sub. tit. de rest. spol.* tenet, quod Subrogato tantum competat interdictum adipiscendæ, & quod ex persona sui Authoris non potest prætendere manutentionem: nam sive sit Subrogatus, sive Subrogandus requiritur, quod habeat possessionem, & erit necessarium factum ad eam capiendam ad hoc ut remedium competat retinendæ: hanc decisionem sequitur *Gonz. ad reg. 8. Cancellariæ tam in proæm. §. 3. n. 93. & 94.* ubi dicit

29 quod non concedetur remediũ retinendæ nec recuperandæ, & quod nunquã tempore suo in *Rota* vidit nec audivit temporibus suis fuisse concessum ab alijs antiquioribus, & peritis Curiæ Auditoribus; quam etiam *Gloss. 34. num. 110.* ita enim tenet *Garz. de benef. part. 6. cap 4. à n. 3. & 4. cum seq.*

Lotter. de re benef. lib 3. q. 13. n. 40. existimat, inter vim statuti continuantis possessionem defuncti in hæredem, & vim Subrogationis nullam esse differentiam, ac Subrogationem cum eisdem regulis omninò regulandã, ad quod multos allegat.

30 Advertendum enim præmittit *Lotter.* quod licet frequentius Doctores dicant per statutum nihil aliud conferri quam possessionem civilissimam ex *Bald.* & alijs quos ipse citat; id tamen jure vix posse consistere, quinimò existimat, quod vera, & plenissima possessio neutralia, & civilis transferatur, ex *Gugl. de Bened. in cap. Raynutius super verbo Mortuo itaque testatore, il secondo, num. 27.* quod & aperta ra ione etiam constare censet, nam quãvis post acquisitam possessionem naturalis sit separabilis à civili, quæ solo animo retinetur secundum *text. in l. clam possidere, §. qui ad nundinas ff. de acquir. poss.* tamen in ipso articulo acquisitionis impossibile est unam ab altera separare, & fingere possessionem civilem solam, aut solam naturalem, nã si submovetur naturalis, sive corporalis detentio, submovebitur etiam substantia ipsa possessionis, quæ consistit in usu rei, & si ab hac naturali detentione submoveatur animus possidendi, in quo jus constituit civile, removebitur etiam forma possessionis civilis pro qua exigitur animus possidendi jure dominij, vel quasi; igitur ait *Lotter.* vel negandum esse id quod est verissimum, nempe statutum, & Principem posse transferre veram possessionem naturalem & civilem, ut ipse dixit *num 7.* de persona, in personam circa actum corporalem; aut concedi oportebit, facta hujusmodi translatione personam in quam facta est translatio eodem modo posse juvari quovis possessorio interdicto quo poterat persona à qua facta est translata, quia translatio, seu continuatio hæc fit cum omni jure, quod circa ipsam possessionem habebat talis persona à qua facta fuit, ut *Ludovis. decis. 307. sub n. 16.* quia Subrogatus simpliciter repræsentat personam eius in cujus locum est Subrogatus, *C. maiores de baptis. C. Ecclesia ut lite pend.* ac in terminis dicit *Lot. er. adesse decisionem Mohed. 5 num. 2. ut lite pend. Oldrad. cons. 224. n. 25. Hoc propositos.*

31 In hoc ergo arti ulo existimat *Lotter.* distinguendos esse duos casus, quorũ primus est quando possessio defuncti in eius vita simpliciter turbata fuit circa factum occupationis naturalis per aliquam innovationem, sic potius suspicatus fuit turbari, quam verè turbatus fuerit, & cum ob simplicem timorem turbationis intentari posset officium Judicis, & hoc casu existimat *Lotter.* quod intentare possit Subrogatus interdictum possessorium retinendæ seu manutentionis, & in his terminis loqui *Greg. Papam decis. 552,* nec in his terminis Subrogationis negasse *Rotam decis. 159. num. 9. part. 4. diverf.* Alter verò casus, quem ponit *Lotter.* quando turbatio non fuit simpliciter illata pec aliquam novitatem, sed positivè per occupationem possessionis naturalis, & in isto casu dicit esse impossibile dari remedium possessorium, quia transitus ille possessionis de persona in personam fuit impeditus de facto per talem occupationem continuatam etiam post mortem, atque etiam ita de tempore Subrogationis, quod in statuto de continuanda possessione etiam admittere Doctores: ac proinde hoc casu si illa occupatio sit hujusmodi ut nihilominus foret dandum mandatum de manutenendo decessori non impedit effectum Subrogationis Gratiosæ ad effectum immissionis, per doctrinam *Greg. decis. 407. sub num. 13. vers. non est verum, & num. 14.* neque ex quo Subrogato denegetur ait *Lotter.* manutentio excluditur effectus Subrogationis in eius radice quominus possessio videatur continuata usque à principio, quia cum illa occupatio naturalis non operetur quominus Subrogatus habeat civilem cujus naturalis est perpetuo accessoria, juxta *text. l. si id quod §. quod autem ff. de acquiren. possess.* ubicunque hæc apprehenderetur retrotrahitur actus, neque dicitur de novo quæri, sed continuari quæ prius fuerat, ut *Lotter.* quare videtur clarè tenere quod non manutentio in hoc casu, sed immissio competat Subrogato.

32 Nec possessorium reintegrandæ ex persona decessoris competere Subrogato, quod pntat certissimum *Letter. loco cit. num. 49.* si decessor fuerat prius spoliatus, secundum *Rotam decis. 210 part. 3 diversf. lib. 2.* sicuti dicitur etiam de hærede in quem ex statuto continuatur possessio defuncti, nec hoc remedium reintegrandæ minus posse competere ex sua persona, si post obitum decessoris in possessionem, vel etiam concessam subrogationem tertius aliquis se introducet: quam opinionem veriorem & magis communẽ, ac in practica receptam existimat *Lotter. n. 51.* Igitur concludit *Lot. n. 52.* quod subrogato gratiosè cõpetat remedium

dium adipiscendæ juxta terminos *l. ultima C. de edicto Divi Adr. tollendo*, citat *Mohed. decis. 13. ut lite pend.* & *Manticam decis. 252. numer. 1.* sed contradicere sibi videtur.

33 *Ludovic. Posth. doctus Perusinus in tract. de manuten. observ. 55. numer. 103.* posuit hoc quæsitum, an gratiosè Subrogato in Beneficio ad possessionem defuncti competat manutentio? & in primis dicit possessionem hanc esse civilissimam, & adinstar illius, seu hæredis in quem vigore statuti continuatur possessio decessoris, *Rota dec. 159. n. 2. & 3 par. 4. divers. Greg. dec. 258. n. 6. & in Popolien. Præcratus coram Pirovā*, quam ipse affert post dictum *tract. dec. 313. n. 6. & 7. & in Bojanen. benef. coram Coccino* 480. post eundem tractatum, quam absque ministerio hominis censeat continuatam à prædecessore in ipsum Subrogatum, juxta *Rotam in Senen. Canonicatus coram Bubalo, apud Marches. de com. p. 1. fol. 377. n. 2. Mon. dec. 75. n. 3. Lotter lib. 3 q. 33. n. 27.* cum sint incertæ clausulæ ad id sufficientes, nempe ad continuationem inferendam, quam possessionem posse Principis authoritate in subrogatum transferri per *decis. Mohed. 11. ut lite pend. alias 327. num. 2. & Mant. 71.* nec dici novam possessionem, sed continuationem illiusmet, quam defunctus habebat, ad quod *Post.* allegat *Lotter. loco cit.* quare censet *Postius* concludendum esse Subrogato manutentionem deberi nisi effe-

34 ctualiter fuerit possessio naturalis ab alio apprehensa, & citat *Menoch. de retinen. cap rem. 3. sub n. 48. Rota decis. 159. num. 5 & 6. part. 4. Greg. decis. 258. num. 5. & seq. & in Oveten. Beneficij coram Manzanedo post tract. de manut. 107. num. 3. & 4. in Vlixbonen. benef. coram Vbaldo 174. num. 2. post eundem tract.* itaque d. sententiæ affirmat *Rotam in S. Marci pens. coram Sacrato penes Marches. part. 2 fol. 486. num. 1. & seq. & in Bojanen. beneficij coram Coccino. 480. post tract.* & citat etiam *Lotter* stante verò alterius possessione naturali dandam Subrogato immissionem nisi possessor naturalis haberet consimilem titulum, juxta decisum *Rota in Senen. Canonicatus apud Marches. par. 1. fol. 377 & Astoricen. Scolastica coram Vbaldo post tract. de manut. 177.* igitur *Ludovic. Post.* eandem quasi opinionem sectatur ac *Lotterius*.

35 *Theodorus Amoydeu dict. cap. 24. §. 1. sub num. 33.* existimat, quod possessio Subrogati Beneficio Principis sit ficta, non vera possessio, nisi sequatur apprehensio, quod censuit *Rota* conforme esse. & ita Subrogato sine apprehensione non competere manutentionem, sed immissionem, & in hoc Subrogationem differre à statuto de continuanda possessione, quod fusè probari dicit in *Forolivien. benef. 10. Martij 1623. coram Vbaldo, & Meten. Prioratus 2. Decembris 1622. coram Merlino*, quas ipse *Amayden* affert, qui *num. 34.* ita loquitur: Sane mira videtur in hac materia Subrogationis diversitas, nam omnes firmant, quod possessio Subrogati ministerio Principis censeatur continuata, non autem de novo quæsita, *Paris. de resign. lib. 2. quæst. 3. num. 75.* & quidam continuata sine ullo temporis intermedio, *Gonzalez §. 3. proœmij nu. 85. & 86.* nec quidem per momentum, & ast vera, & non ficta possessio, *Rota decis. 653. par. 4. divers.* ubi additur, præsertim possessione vacante, quæ dictio *præsertim* non facit quo minus si possessio vacua non fuerit, continuata non sit, ut nihilominus requirunt ad effectum continuationis apprehensionem faciendam per Subrogatum, *Gonzalez* ubi supra *num. 93. & 94. glos. 34. num. 110.* & firmat decisio *Forolivien.* supra allegata: quæ duo videntur omninò contraria; nam si vera possessio unius continuatur cum possessione alterius solo Beneficio Principis absque ullo facto Subrogati aut ministerio Judicis *Cassad. decis. 1. num. 3. ut lite pend.* nec est opus ulla apprehensione, nam stante Subrogatione non potest considerari vacatio intermedia *Mohed. decis. 323. Put. decis. 234. lib. 1. & 495. lib. 2. Paleot. decis. 139.* & sic possessori vigore Subrogationis competet manutentio, non immissio, quæ non potest competere possessori, unde ista duo implicant inter se, esse possessorem, & deberi immissionem. Nota hæc contradictio (ait Amaydeu) oritur ex eo quod si medio tempore esset capta possessio per tertium, ille non debeat inauditus expelli, sed possessori etiam contra jus in summarijssimo possessorio decernendi debet manutentio, ut in *Vlixbonen. benef. 26. Iunij 1625 coram Vbaldo*: Hæc *Amoydeu.* & affert dictam decisionem coram *Vbaldo* tenoris sequentis: Agitur de manutentione in Summarijssimo possessorio, quam Domini 19. Decembris præteriti dixerunt dandam esse Antonio ex rationibus in decisione adductis, in qua decisione hodie persistendum censuerunt: nec obstare Subrogationem Gratiosam Michaëli concessam ad jus, & possessionem Laurentij provisi à Collectore Portugalliæ, nec non ad jus & possessionem Emanuelis per cujus obitum vacavit Beneficium, quia quoad possessionem Laurentij eï Michaëli juvari non potest, quia Laurentius non solum fuit privatus possessione per Sententiam A. C. sed etiam se habuit pro spoliato cedendo possessioni, ut in decisione deducitur. Quo verò ad possessionem Emanuelis, nec minus potest juvari, quia licet Gratiosè sit subrogatus quoad jus, & possessionem Emanuelis, nihilominus cum Antonius expulso, & cedente Laurentio medio tempore ceperit possessionem naturalem, possessio vigore Subrogationis gratiosæ nihil operatur, *Gab. tit. de acquir. possess. concl. ult. num. 19. Rum. cons. 28. num. 6. lib. 5 Paris. cons. 1. num. 158. lib. 1.* & fuit resolutum in causa *Lucana Mansionariatus 27. Aprilis 1587. coram bon. mem. Orano.* unde cum hodie nulla detur anterior possessio possessione Antonij, non videtur ei posse denegari manutentio. Nec obstat quod A. C. in tradenda possessione Antonio malè processerit, ita ut non privaverit Laurentium sua possessione, quia quicquid sit de hoc satis est quod Laurentius habuerit se pro spoliato cedendo possessioni, & prosequendo causam appellationis in solo petitorio, ut dicitur in decisione, tunc enim ad effectum manutentionis possidentis non est agendum an Judex benè, vel malè processerit: sed solum attenditur possessio posterior, & quod primus possessor habuerit se pro spoliato, ut in causa *Camerinen. pensionis 28. Maij 1592. coram b. mem. Gyptio.* Nec obstat quod intra sex menses, intra quos Laurentius tenebatur Literas expedire in Curia, non potuerit Beneficium conferri Antonio, & quod per Laurentium non steterit quominus expediret cum fecerit diligentias de quibus in decisione; quia omissis alijs sufficit dicere quod hæc respiciunt petitorium, & justitiam possessionis quæ in hoc summarijssimo possessorio non solet attendi, sed sola possessio, *Bald. in cap. licet 1 num. 30*

de probat. cum alijs per Rotam *decis.* 270. *num.* 4. *part.* 1. *recent*, *& decis.* 275. *sub num.* 5. *vers. fuit etiam responsum eadem p. part.* Ideò quoad simplex possessorium Domini permanserunt in decisis pro manutentione Antonij, non obstante subrogatione Michaëlis quoad jus, & possessionem Laurentij, & Emanuelis: sed quoad jus Domini non erant concordes, & poterit aliàs videri.

36 Ex hac decisione, sequitur *Amayden*, liquet subrogato non solum non competere manutentionem contra possessorem qui medio tempore possessionem cepit, sed eamdem dari posse contra subrogatum, & conclusiones illas possessionem subrogati esse eamdem cum prima, illam continuari cum secunda Beneficio Principis, & similes esse falsas, quia possessio tertij interrumpit illam continuationem. Nec dicatur conclusiones procedere quando nullus adest possessor, quia eo casu Beneficium hoc Principis servit de vento quando nullus adest qui possessionem impedire conatur. Nec facit quidquam si dicatur quod licet nullus adsit possessor, posse tamen adesse contradictorem qui possessioni subrogati gratiosè nempe tertio se opponat utpote colligana defuncti; quia cum hujusmodi subrogato competat immissio, ut supra ostendimus, adeo ut eam contradictor impedire non possit, nescio videre quæ necessitas nos cogat ad asserendum possessionem primi esse eandem cum secunda, cum effectum subrogationis assequamur ex immissione, à qua non appellatur, & nolumus admittere subrogato deberi manutentionem.

37 Hinc etiam non est verum, sequitur *Amayden* quod in allegatis decisionibus dicitur Subrogationem gratiosam esse adinstar statuti continuantis possessionem defuncti in hæredem; quia statutum hujusmodi non admittit possessionem intermediam, sed tribuit possessionem hæredi quando probet se verè hæredem, ut de *Statuto Vrbis cap.* 147. *lib.* 7. dixit Rota *in Romana vineæ* 15. *Ianuarij* 1616. *coram Cardinali Pamphilio*, & alias sæpius, & solum statutum hoc non procedere in bonis Emphiteuticis dixit Rota in alia *Romana vineæ* 13. *Martij* 1606. *coram Penia*, eo quod non omnis possessio esset penes Emphiteutam, sed naturalis, tamen civili penes dominum directum remanente.

38 Investigandum demum (ait *Amayden*) unde conclusiones prædictæ inter se diversæ originem duxerint? quod ego existimo facili negotio assequi posse, si consideremus Subrogationem quoad Principem subrogantem non quoad subrogatum, nam Princeps concedens subrogationem dicitur subrogare Petrum v.g. in possessionem, & jus Pauli defuncti excluso Joanne colligante Pauli, ut ostendatur quod nullam facit injustitiam Joanni, qui poterit jura sua in eisdem statu, & terminis prosequi contra Petrum, ut potuisset contra Paulum, ut latè ostendimus in §. *sequenti.* Conclusio igitur ista, Subrogatus censetur eadem persona cum ea cui fuit subrogatus, quoad Principem subrogantem ad effectum supradictum est vera; quam deinde aliqui inconsideratè ampliaverunt, & extenderunt ad terminos contradictionem implicantes. Hæc *Theodorus Amayden.*

39 Dicendum videtur non esse verum Subrogationem operari adinstar statuti ut tenuit *Amayden d. num.* 35. quia statutum operatur immediatè, & ipso iure absque hominis ministerio, nec dari potest tempus in quo possit dari possessio vacans, & Subrogatio gratiosa operatur cum hominis ministerio adeo in quantum ad manutentionem distinguenda esse duo tempora, unum à morte possidentis Beneficium vsque ad obtentam Gratiam, alterum à Gratia obtenta usque ad actualem apprehensionem: si loquamur in primo casu, si alius medio tempore occupavit possessionem naturalem certum videtur quod subrogato non possit concedi manutentio, quia Principis Gratia non potest operari in præjudicium tertij cui medio tempore possessio quæsita fuit; omnis Gratia intelligitur, salvo jure tertio quæsito, tam jure communi sic dictante, quam etiam attenta regula Cancellariæ de jure quæsito non tollendo, quæ in ordine nunc est 18. Igitur tunc competit immissio citato eo qui occupavit possessionem eo modo quo diximus, & etiam nuper ostendimus. Difficultas est in secundo casu; quando scilicet aliquis obtinuit jam Subrogationem à Principe, seu Papa; tamen antequam actualem ingrediatur possessionem alter illam occupavit, post tamen concessam Gratiam Subrogationis, an tunc competat manutentio subrogato.

40 Urget maximopere pro manutentione illa ratio quod concessa per Principem Subrogatione jam eius authoritate, & ministerio fuit translata possessio in subrogatum saltem civilis nullo temporis intermedio, ut dicit *Gonzalez* §. 3. *num.* 85. *&* 86. & alij, ita ut illa quam accipit subrogatus non sit nova, sed antiquæ continuatio, Rota *apud Eminentissimum Celsum decis.* 134. *numer.* 15. & apud *Amatum Dunozettum* 495. *num.* 13. & alibi sæpe: sic antequam alius occupaverit naturalem erat subrogatus iam in possessione saltem civili, manutentio autem debetur etiam civiliter possidenti ac pro recuperatione naturalis possessionis, iuxta sententiam *Tiberij Salustij libro* 2. *cap* 7. *numer.* 10. *Antonius Gabriel de acquirenda possessione conclus.* 6. *num.* 17. *& sequen. Menochius de recuper. possess. remed.* 3. *num.* 139. *& remed.* 15. *num.* 391. *Rota penes Manticam decis.* 185. *num.* 4. *& apud Durandum decis.* 114. *num.* 9. *& apud Eminentissimum Otthob. decis.* 121. *numer.* 6. *Rodolfius in prax part.* 2. *cap.* 12. *numer.* 127. qui alias Rotæ decisiones citat per *textum in l. clam possidere* §. *qui ad nundinas ff. de acquirenda possessione.*

41 At quicquid sit disputando articulum secundum juris tramites Rota solum immissionem solet concedere subrogato gratiosè, & hæc est praxis Curiæ Romanæ, *Rota in S. Marci pensionis coram Sacrato apud Marches part.* 2. *fol.* 486. *apud Posth. decis.* 107 *&* 177. *post tract. de manutenen. Rota in Valentina Rectoria coram Bichio* 31. *Iunij* 1651. *num.* 17. *part.* 11. *recent*, quam etiam refert *Tondut. post tract. de pens.* 76. *in ordine*, *Rota apud Buratt. decis* 686. *num.* 3. *Ferentil. ad Buratt. decis.* 21. *n.* 4. qui affert istam rationem, quia censetur subrogatus ad possessionem juris, & non facti. *Rodolfius in praxi par.* 2. *cap* 12. *num.* 225. & novissimè *Rota in Mediolanen. benef.* 17. *Novembris* 1651. *coram Eminentissimo Celso*, apud eundem *decis.* 134. *n.* 3. *&* 4. & tam in *dict. decis in Valentina Rectoria coram Bichio*, quam in *Mediolanen. benef.* dicitur quod ex possessione defuncti non potest dari manutentio subrogato; attamen illa relevat ut subro-

gato

gato ex propria possessione quam deinde cepit, facilius concedatur, & optime in *d. Pisanrien. benef. 28. Iunij 1647. coram Ghulerio, numer. 14 15. & 16.*

42 Competere tamen poterit manutentio loco immissionis quando subrogatus possidebat ex altero titulo, & petit unico contextu manutentionem, & immissionem, *Rota apud Posth. decis. 57 num. 14. & in d. Valentina Rectoriæ 31. Iulij part. 11. rec. dec. 191. in fine, apud Eminentissimum Otthob. dec. 186. num. 1. Ferentill. ad Buratt. dec. 115. num. 4* & semper quod subrogatus possidet vigore alterius tituli licet ille fuerit nullus datur manutentio, *Ferentill. ad dec. 221. num. 6.*

43 Ut autem detur immissio subrogato nec retardari possit oportet ut reservatio seu affectio sit clara, & indubitata, quia est Gratiæ fundamentum, *Rota dec. 237. penes Rub. tom. 3. decis. 407. par. 3. recent. & part. 2. decis. 197. 526. & 600. Ludovis. decis. 58. & decis. 245. part 9. tom. 2. in recent. apud Gall. decis. 112. num. 18. apud Duran. dec. 14. nu. 5 & 407. num. 11. apud Caval. decis. 2660. apud Buratt. decis. 78. & 769 num. 3. Amayden d. §. 2. num 18. Garz. de benef. par. 6. cap. 4. n. 24. cum sequent,* ubi allegat alias Rotæ *dec. Lotter. d. lib. 3 quæst. 13 num 69. Spada cons. 56. tom. 2.* ubi dicit quod si datur fumus aliquis defectus reservationis deficit privilegium exequutionis competens gratiosæ Subrogationi.

Debet etiam tunc reservatio concludenter pro-
44 bari, *Lotter loco cit. num. 69. Amayden, §. 2. sub num. 20. vers. sed redeamus, Vbertus de citat. cap. 2 sub num. 73.* & per exactas probationes demonstrari, ut in his terminis dixit *Rota in Placentina,* quæ decisio habetur hodie *part. 12. recent. decis. 331 in Placentina Archidiaconatus 5. Aprilis 1658. coram Albergato in principio*, quia semper quando præjudicium Ordinarij concurrere potest, vel alterius, reservatio debet esse clara, & concludenter probari, *Rota penes Duran. decis. 120. num. 8. & 9 apud Ludovis. 37. apud Carill decis. 41. num. 1. apud Caval. 266. num. 6. & apud Eminentissimum Celsum dec. 19. num. 1.* ubi aliæ allegantur *Gonzalez glos. 21. num. 100. Lotter. libr. 3. q. 10. num. 40.* præsertim si possideat, *Rota recent. part. 1. decis. 477. Duran. locis citatis Ludovis. dec. 58.* & alibi dictum est unde *Amayden dict. §. 2. par. 4. diversor.* dicit
45 quod si provisus ab Ordinario se opposuit subrogato gratiose, & immissioni per eum petitæ requiritur reservatio sive lis, quod sit clara, & indubitata quoad effectum immissionis consequendæ licet non requiratur quoad obtinendum Subrogationem, cum illa possit obtineri absque reservatione, indiget tamen iustificatione qua sequuta in omnibus habebit effectum Subrogatio, & subrogatus intrabit possessionem ut diximus, ex notatis per *Amayden §. 2. num. 13. & 14.*

Cum autem non adest contradictor seu alius
46 qui impugnet Gratiam subrogationis, vel non constat de aliquo titulo partis adversæ sufficit semiplene probare iuxta *dec. Ludov. 394. ubi Oliver.*

Sed quid dicendum cum reservatio seu affe-
47 ctio est turbida, an immissio impediatur? diximus enim supra quod quando reservatio vel affectio redditur turbida impediatur proviso Apostolico via exequutiva, & omissis omnibus late *Salgad. de ret. Bull. par. 2. cap. 34. n. 143. 198. & 197.* & tenuimus etiam interim manutenendum possessore, ut ibidem: Dubium nunc potest esse quid in Subrogatione gratiosa tamquam majori innitens privilegio? Et quidem dubium facit quia Rota multoties decidit judicium immissionis non admittere exceptiones turbidas extrinsecas, vel requirentes altiorem indaginem, *Rota penes Eminentissimum Otthob. dec. 154. n. 7. & 140. n. 27. & dec 34. part. 5. recent. & 44. & 88. num. 23. par. 8. recent. Caval. dec. 450. num. 70. & par. 12. recent. dec. 89. n. 19. & apud Amatum Dunozet. to. 1. dec. 495. num 23. & dec. 94. vol. 12. par. 5. recent. apud. Ludovis. decis. 194. num. 18. & apud eundem Amatum Dunozet. dec. pr. n. 12.* quod generale est in judicio im-
48 missionis quod nunquam exceptiones requirentes altiorem indaginem admittantur, seu retardant immissionem *Consil. ad Pereg. art. 48. vers. vigesimo observo*, & notavimus etiam alibi quod quando objicitur aliquid contra petitam immissionem rejicitur si in continenti non probatur, si si tamen apparens est exceptio impedit, juxta doctrinam *Pereg. art. 218. n. 28. de fideic.* & aliis, & in materia immissionis in hac materia Beneficiali *Rota penes Merlin. dec. 447.*

49 Sed quod impeditur immissio cum reservatio sive affectio redditur turbida, *Rota apud Duran. dec. 14. n. 28. Lotter. lib. 3. quæst. 13. n. 70.* & alij.

50 Attende ne termini confundantur, aliud est quod in hoc judicio immissionis non admittantur exceptiones turbidæ, & requirentes altiorem indaginem postquam reservatio est concludenter probata, aliud est cum turbida redditur reservatio seu affectio ob quam conceditur Subrogatio, dari non debeat subrogato immissio petita, siquidem sicuti verum est primum, nisi daretur fumus, nam etiam in exequutivis illæ admittuntur, juxta *dec. Seraph. 298. Ridolfin. par. 1. cap. 12. numer. 165.* ita etiam secundum, nempe semper quando redditur turbida reservatio non potest competere immissio, quæ claram & indubitatam exposcit reservationem, vel affectionem, quæ nullam admittat exceptionem, ut dicit *Rota d. dec. 187. 526. nu. 8. & 600. par. 2. recent. Amayden. loco cit. numer. 28.* cum sit talis Gratiæ fundamentum, nam cum reservatio non est evidens licet Papa potuerit concurrere, attamen ordinariè agendum est tunc, non exequutive per celerem immissionem, juxta *dec. Rota* quam affert *Salgad. de retentione Bull. par. 2. cap. 24 num. 150. in vers. denique*, cum tamen reservatio clara appatuit, & probata legitime si contra ipsam replicetur, & opponatur aliqua exceptio non impeditur immissio subrogato, *Lotter. lib. 3 q. 13. n. 11. & 12. Burat. dec. 105. n. 9. vers. Præterea. Seraph. dec. 296. n. 6. & dec. 165. par. 3. recent. & par. 10. recent. dec. 31. n. 5.* sicuti
51 justificata Gratia non erit retardanda immissio proviso sub prætextu exceptionis invaliditatis, seu obreptionis quæ reddat turbidam Gratiam, requirit tamen altiorem indaginem, *Rota par. 11. recent. dec. 107. in fine.*

52 Igitur in materia immissionis in hac Subrogatione gratiosa quando possit impediri si vel ne, in primis statuenda est regula quod habens Subrogationem gratiosam vigore reservationis, litis, vel alterius affectionis competat immissio subrogato gratiose tribus tantum verificatis, nempe lite seu reservatione, obitu in possessione, & clericatu provisi, nec retardari potest immissio in vis exequutiva, ut satis huc usque dictum est.

Fallit primo hæc regula si Beneficium in cujus
53 possessionem fuerit quis subrogatus non fuerit reservatum, vel alias affectum, nam tunc tota Gratia est justificanda, ut diximus, & notat *Ferentill. ad Burrat. dec. 842. num. 8.* & agendum est ordinarie, ut nuper dictum est, nisi nullus adsit legitimus contradictor, quia tunc ut etiam diximus sunt probanda solum requisita Subrogationis, idem *Burrat.* qui allegat *Mant. dec. 71. & Rotam in Vlixbonen quæstoria 15. Ian. 1624. coram Cocc.* idem procedit quando reservatio, vel affectio nõ est clara, nam tunc non habet subrogatus immissionem & agendum est ordinarie, juxta dicta, & dicenda.

54 Limitatur ulterius conclusio quando concurrunt duo habentes similem gratiosam Subrogationem, nam tunc impeditur immissio, juxta ea quæ notavimus, & citatis ibidem adde optimam decisionem in *Argentina benef. 30. Martij 1611. S. M. Inn. X. Lotter lib. 3. quæst. 13. num. 75.* qui etiam citat alias decisiones, etiam si una sit altera prior in data. *Seraph. dec. 1153.* & alias decisiones adducit *Amayden cap. 24. §. 2. num. 16. & 17.* Si tamen una Subrogatio esset pura, altera conditionata habens conditionem in ipso decreto Subrogationis tunc effectus Subrogationis puræ non potest retardari à Subrogatione conditionata *Lotter loco cit. n. 77.* de conditione autem quæ est extrinseca ab ipsa Subrogatione, puta circa qualitatem provisi non esse curandum dicit Lotterius.

Sin autem quis haberet aliam provisionem etiam Apostolicam non tamen ejusdem speciei,
55 nempe gratiose subrogari, in concursu non potest impedire immissionem subrogato, juxta ea quæ alibi notavimus, & præter alios *Argell. de legitimo contrad. quæst. 15. art. 3. num. 34. Rota par. 5. recent. decis. 34. num. 5. apud Eminentissimum Ottbob. dec. 122. num. 18. & 140. num. 21. & apud Duran. dec. 430. n.* Imo subrogato gratiosè datur immissio quando adest intermedia alia collatio, prout decisum refert *Amayden d. § 2. num. 49. vers. sed magna est difficultas,* supponitur autem clara reservatio seu affectio.

Limitatur insuper conclusio supradicta, & impeditur immissio subrogato gratiosè quando esset
56 possessor in Beneficio, ad quod fuerit subrogatus, & quidem si sit possessor cum pari titulo Subrogationis gratiosæ res est citra controversiam, millies Sacra *Rota*, & omissis alijs decisionibus, & Doctoribus quos alibi citavi, in *Compostellana Parochialis primo Iulij. 1648. coram Eminentissimo Ottob. apud eundem decis. 154. per totam,* ubi latè & in eadem *Compostell. 25. Iunij 1649. coram eodem apud eundem 186. numer. 4.* & in *Asten. Coadjutoria 28. Iunij 1652. coram Eminentissimo Celso; apud eundem 155. numer. 14. & Rota in Leodien benef. die 23. Martij 1648. coram Peutingerio, circa finem.* quæ decisio hodie habetur *par. 10. recent. dec. 167.* Dubium vero potest esse cum possidet alio titulo vel habito ab eodem fonte nempe à Summo Pontifice vel ab Ordinario, siquidem si à Papa minor est difficultas, nam licet videantur urgere multæ Rotæ decisiones, attamen veritas est quod cum possidet vigore provisionis Apostolicæ, & possessio habita est ab Exequutore, pro quo præsumitur quod justificatis narratis processerit ad exequutionem, & quod etiam se potuerit extrajudicialiter informare, & inde possessor legitime, & justo titulo possideat, ideo possessor tunc impedit immissionem in Iudicio exequutivo alioquin debitam subrogato, ut optime *Rota apud d. Eminentissimum Ottbob. 154. n. 26. & 27.* ita intellige *decisionem Burat. 842.* & edest etiam *dec. Rotæ apud Merlin. 58. n. 3.* dummodo tamen præsumptio, ut dixi, sit pro Exequutore quod ritè processerit, alias si ex eisdem actibus appareat contrarium quod processerit injuste,
57 cum tamen præsumptio veritati cedat, *Caval. dec. 215. n. 7. & par. 7. recent. dec. 49. n. 43 Rota apud Eminentissimum Ottbob. d. dec. 186. n. 5.* ideo cum tunc possessio capta vigore Exequutoris nulliter, & injuste procedentis nihil operetur, & habeatur tamquam authoritate propria capta, & cum sit omnino vitiosa, non poterit suffragari proviso nec ipsum constituet legitimum contradictorem ad impediendam immissionem in via exequutiva Apostolico subrogato gratiosè *Argell. de leg. contrad. q. 6. n. 3. Rota par 1. recent. dec. 115. & apud eundem Eminentissimum Ottbob. d. decis. 186. n. 6. & 7.* Igitur in quantum ad provisum Apostolicum possidentem injuste, & legitime Exequutoris authoritate res etiam reducitur quasi certa, quod immissionem, & viam exequutivam impediat subrogato gratiosè, si tamen sit validus titulus, prout requiritur ad efformandum legitimum contradictorem, ut in *d. dec. 154. à n. 32. cum seq.* Tota vero difficultas reducitur in proviso ab Ordinario: & certè omnes quasi Rotæ decisiones affirmant hunc provisum ab Ordinario possidentem cum titulo ab Ordinario habito nec impedire immissionem nec viam consequenter exequutivam, nisi sibi mutasset causam possessionis ex superveniente provisione Apostolica, dummodo Exequutor processerit ad exequutionem Gratiæ illam justificando, nam justificato titulo dicitur tunc similis tamquam procedens ab eodem fonte, & possessione justa faciat cessare viam exequutivam, & immissionem; secus autem si non processerit Exequutor ad talem justificationem, licet supervenerit provisio Apostolica proviso ab Ordinario, nam adhuc titulus dicitur dissimilis tamquam egens justificatione, ut dicitur in *d. decis. 154. n. 29. 35. & 30. apud Eminentissimum Ottbob.*

58 At, ut diximus, cum provisus ab Ordinario possidet, & reddit turbidam reservationem, seu affectionem ex qua subrogatus gratiosè obtinuit talem Gratiam impediet immissionem illi, quod clarè habetur in *decis. 34. num. 18. apud Duran.* & aliam Rotæ decisionem in *Paderbornensi Canonicatus 28. Novembris 1608. coram Coccino* ad verbum affert *Salgad. de retent. Bull. num. 150.* & est *apud Farinac. tom. 1 posth. decis. 198.* ibi: Et quoad Subrogationem gratiosam quicquid dicendum esset si Subrogatio gratiosa in casu isto intraret, in hoc casu non est habenda ratio dictæ Subrogationis, cum non prosit nisi quando Beneficium esset litigiosum, *Vitalin. in clem. pr. num. 41. vers. & ideo, ut lite pend.* vel alias reservatum, & affectum, prout Rota servat, nam licet prætendat adfuisse litem, tamen ea non probatur cum non constet de mandato expresso aut tacito illius qui commissionem impetravit. Hæc ibi, & antecedenter dictum fuerat in eadem dec. quod ordinariè, non exequutivè agendum erat: ibi; Et propterea dum D. Theodorus sit in possessione vigore collationis sibi factæ à Canonico Turnario, est legitimus contra-

dictor

dictor, & contra eum non potest procedi exequutive, sed ordinarie est agendum, & ille obtinere debet qui propria jura habet, vel probavit. Quod intelligo juxta dicta postquam titulus habitus ab Ordinario fuerit repertus considerabilis, nam tunc incipiet judicium ordinarium, juxta dicta superius: sola tamen possessio absque fomento alicujus tituli validi non facit legitimum contradictorem, nec impediet immissionem debitam gratiose subrogato, *Rota apud Burat. dec. 888. sub num. 1. & in d. Leodien. benef. 23. Martij 1648 coram Peutingerio in fine, vers. nec Lambertum num. 16.*

59 Imo etiam tunc licet provisus ab Ordinario non possideat, & tamen raddit turbidam reservationem illico non possit impedire judicium exequutivum impediet immissionem, juxta notata alibi, *Amayden. §. 2. num. 12. per dec. 527. par. 2. recent. & 604. par. 4. divers.* quia ut sæpius diximus Subrogatio non habet suum effectum in reservatione existente turbida. Iustificata vero reservatione, seu Subrogationis Gratia, certe provisus ab Ordinario etiam si possideat non impedit subrogato nec viam exequutivam, nec immissionem, imo cum tunc constet non ei competere aliquam defensionem, nec posse ad quatenus impedire immissionem nec erit in immissione citandus, juxta *decis. Rota in Messana Archipresbyteratus 22, Maij 1642. coram Amato Dunozet.* Apud ipsum 666. *n.* 10 præsertim si provisus ab Ordinario sa in possessionem intruserit post obtentam Subrogationem, ut *ibidem num.* 11.

60 Notandum insuper est, quod licet exceptio aliqua præsertim turbida non potest impedire effectum immissionis Subrogato Gratiosè, reservatione existente clara, attamen cum opponitur exceptio jurispatronatus, & datur fumus ejusdem patronatus per sententiam Ordinarij canonizatoriam talis jurispatronatus, tunc cessat effectus immissionis; ratio est clara quia Beneficia jurispatronatus non subjacent regulis reservatoriis, ut in terminis est *decis. apud Ludovis. 58 sæpius citata. Burat decis 842. Rota apud. Manzanodum dec.* 135. quia tunc redditur turbida reservatio, & non potest operari, *Ferent. apud Burat. decis. 78 num. 9. Lotter lib. 3 quæst. 13. num. 70. 71.* quia id militat nisi forte postquam reservatio est probata clarè, replicatio jurispatronatus esset in se turbida, & non probata, nam tunc non impediretur effectus Subrogationis, sed principalis doctrina temperanda venit, ut intelligatur quando petitur Subrogatio Gratiosa vigore alterius reservaoonis, quam litis, cum enim Beneficium jurispatronatus esset effectum litigiosum, tunc bene impetratur Subrogatio Gratiosa, ut dicemus, etiam nulla facta mantione talis qualitatis, juxta *decis. Cassad. ..... ut lite pend. Merlin. decis. 14.* & aliorum, quia stante lite super Beneficio jurispatronatus remanet affectum, & nullus de illo disponere poterit durante lite, nec patronus præsentare, quod expresse habetur in *cap. 2. ut lite pend. in 6.*

61 Dubium tamen potest esse de exceptione subreptionis, vel obreptionis an retardare possit effectum Subrogationis Gratiosæ, seu immissionem? videtur quod non possit retardare, *Rota apud Manticam decis. 71. num. 9. apud Mohedan. decis. 21. sub. tit. ut lite pend. ante n. 1. Rota in Valentina Rectoria coram Bichio 17. Martij 1651. numer. 65. par. 11. recent.* contrarium videtur firmari in eadem *Valentina, die 31. Iunij 1651. coram eodem* 191. *num. 2. eadem par. 11.* quod generale videtur in quolibet judiciu exequutivo, *Seraph. dec. 810. Ludovis. decis. 425. apud Post. decis. 642.* certum est, quod exceptio turbida obreptionis non retardat, in *dict. decis. 191. num. 16.* & ita videtur procedere *dict. decis.* 124. bene tamen cum exceptio subreptionis est clara.

62 Ut gratiosè subrogatus consequatur immissionem, seu possessionem Beneficij ad quod obtinuit subrogari, non solum oportet ut reservationem claram ostendat, sed etiam de obitu defuncti in possessione doceat, quod ex decisionibus Sacræ Rotæ hucusque cumulatis clarè demonstratur, hoc tamen de illa Subrogatione intelligendum est quæ datur ad Beneficium reservatum, non autem quæ colliganti datur, nam hæc, ut dicemus, potest dari etiam ad jus sine possessione, ut patet in decisione apud *Caval. 639.* & alibi, & ut dicit *Amayden.* Sacra Dataria collitiganti qui decessit in possessione non solet dare Subrogationem, sed regulariter concedit illam possidenti in locum collitigantis non possidentis, ita *Amayden d. cap. 24. §. 1. num* 21. & quando etiam datur tertio in locum collitigantis non possessoris: oportet ergo ut possessio defuncti ad quam fit Subrogatio plenissimè probetur, quando fuit ad eam subrogatus, *Rota in Meten. Cercatoria 15. Decembris 1629. coram Verile*, quam ad verbum affert *Amayden §. 2. num. 21. Seraph. decis. 1426. num. 1. Put. decis. 495 num. 1. Duran. decis. 204. num. 4 Rota in d. Leodien. Benef. 23. Martij 1648. coram Peutingerio, 167. par. 10. in principio, num 3. apud Eminentissimum Otthob. decis. 122. 140.* & alibi sæpe, *Garz. part. 6. cap. 4 num 7.* & alij passim; nec sufficit semiplena probatio, *Rota apud Buratt. decis. 918. num. 2.* sicuti nec satis erit probare possessionem illius ad quem defunctus cui facta est Subrogatio fuit subrogatus, sed ipsius defuncti ad quem immediatè fit subrogatio, *Rota penes Duran. dec. 361. & 391.*

63 Sufficit tamen ut defunctus eum subrogatur aliquo modo possederit, nec refert an possessio bona vel mala fuerit, sufficit ut fuerit aliqua possessio etiam attentata, & spoliativa, et si nuda fuerit detentio, quia non discutitur hoc in Subrogatione, *Rota apud Merlin. dec. 438. n. 5. apud Comitulum dec. 79. n. 12, apud Mant. dec. 352. n. 5 & dec. 170 par 4 divers. & 91. par 3. recent apud Eminentissimum Otthob. dec. 140. n. 19 Lotter. lib. 2 quæst 20. num. 180. & lib. 3 quæst. 13. num. 78. Bolt. ad Ludovis dec. 251. num. 15.* latissimè *Amayden. §. 2. num. 42. & 43.* & alij: requiritur solum aliqua possessio, quia Subrogatio non minus fundatur super possessione, quam super reservatione, quando scilicet datur ad possessionem; est tamen tunc purgandum vitium per subrogatum. *Lotter. lib. 2. quæst. 20. num. 183. Amayden cap. 24. §. 1. sub. num. 27.* qui citat *Paris lib. 1. quæst. 16. num. 59.*

64 Si autem nulla esset possessio, quia numquam capta, vel dimissa, non esset locus immissioni, *Amayden loco cit. num. 31.* qui ad id benè allegat decis. *Vlixbonen. benef. 19. Decembris 1619. coram Vbaldo.* & ampliat doctrinam *Amayden.* ut procedat etiam si defunctus tacitè dumtaxat dimiserit possessionem, quia nec adhuc Subrogatio suffragatur, & adducit decretum in *Alben. Iurispatronatus 24. Febr. 1620. coram sa. me. Inn. X.*

Imo

Imo cum est facta Subrogatio ad jus non possidentis renetur totam gratiam justificare, & via ordinaria agendum, & non exequutivè immissionem consequi poterit, *Rota in Cartaginen. portionis 21. Octobris* 1588. *penes Marches. par. prima de commis. fol. 472. & dec. 83 num. 14. par. 8. in recent.* ubi allegantur aliæ decisiones, & apud *Amatum Dunozet. dec. 514. num. 14 tom. primo, Garz. par. 6. c. 4. num. 36.* sic cum fuit narrata possessio, & non fuerit probata, vel falso suggesta amittitur privilegium exequutivum, & agendum via ordinaria, & ad nihil deservit gratiosa Subrogatio, juxta doctrinam *Lotter. lib. 3. q. 13. num. 65. & 66.* ubi allegat Rotæ decisiones: sed de Subrogatione ad possessionem, & ad litem infra fusius, & forsan clarius.

66 Sic si unus ex collitigantibus fuerit subrogatus ad jus collitigantis mortui, qui non possidebat, sed ante eius obitum possidebat alter provisus ab Ordinario, vel alio, qui habebat potestatem necessariam, certe subrogato non debetur immissio, quia fuit subrogatus in locum collitigantis non possidentis, licet secus sit cum provisus ab Ordinario ceperit possessionem post obitum alterius ex collitigantibus, quia tunc subrogato non poterit denegari immissio, eo quia Beneficium erat litigiosum, & jam affectum, nisi tamen Ordinarius habuisset indultum conferendi litigiosa, *Amayden. §. 2. num. 56. ver. superest. & num. 57.*

67 Dubium verò potest esse, quando defunctus in cujus locum datur Subrogatio, fuit spoliatus possessione, & sic non possidebat naturaliter tempore mortis, an tunc subrogato competat immissio? discussio hujus dubij fuit facta per *Rotam in Burgen. Canonicatus 30. Martij.* 1607. *coram fa. me. Greg. XV.* prout est videre in ejus *dec. 307.* in qua fuit dictum, & resolutum, quod cum defunctus non habuerit se pro spoliato, & consequenter ei competebat manutentio in possessione non possit tunc retardari immissio subrogato, & è contra cessat immissio subrogato gratiose, quando defuncto non competebat manutentio, ut ibi fusius est videre, cum qua doctrina videntur omnes transire, & commune axioma deducunt, quod quoties cumque competebat defuncto in cujus locum fit Subrogatio, manutentio subrogato debetur immissio, *Lotter lib. 3. quæst. 13. n. 47. & 48. Amayden. d. c. 24. §. 2. num. 58.* quod non adversari dicit, adjunxit *Amayden.* doctrinæ, quam antea *num. 43.* tradiderat nempe subrogato gratiose debitam esse immissioné defuncti etiam si fuerit vitiosa, quia aliud esse dicit, quod sit vitiosa immissio defuncti & aliud quod sit vitiosa possessio defuncti, & hinc, subjungit *Amayden.* subrogatus in locum civiliter possidentia potest petere naturalem quemadmodum ipse decedens petere potuisset, citat *Argell. de acquirend. possess. quæst. 18 art. 2. nu. 99. & 102.* quod verum esse dicit, sive possessio reperiatur ab alio occupata, sive non, citat *Rotam in Toletana Paroch. 24. Iunij* 1604. *coram Sacrato:* quod neque repugnare tradit conclusioni per eum firmatæ *§. primo* nempe Subrogationem gratiosam non operari quando medio tempore est capta possessio, juxta decretum in causa *Vlixbonen. benef. 26. Iunij* 1623. *coram Vbaldo,* quia illam interpetrandam esse docet quoad continuationem possessionis sine apprehensione, non autem quoad immissionem cum apprehensione, juxta terminos decisionis *Forelivien. benef. 10. Martij* 1633. *coram eodem Vbaldo.* Hæc est doctrina hujus Doctoris, qui ante *num. 57.* firmaverat, quod non est verum, quod possessio naturalis ab alio occupata impediat effectum gratiosæ Subrogationis.

68 Quare brevius dicendum est secundum Doctores nuper citatos, & decisionem *Rota apud Ludovis.* quod ad Subrogationem gratiosam requiritur sane possessio defuncti tempore obitus, sed non exigitur ut sit naturalis, sed satis est si fuerit civilis animo tamen retenta, non dimissa, habendo se pro spoliato, & semper & in omni casu, quo defuncto competere potuerit remedium retinendæ, seu manutentionis, subrogatus petere juste poterit remedium adipiscendæ seu immissionis in naturalem possessionem, nec tunc naturalis possessio ab alio occupata inficere aliquid poterit, & immissionem subrogato, nisi tamen habuerit se pro spoliato, vel alias animo dimiserit possessionem mentalem, sive expresse, sive tacite, quia passus fuerit sententiam: vel cum is sciret alium ingressum esse possessioné, nec possessionem recuperare non curaverit, sive de facto sive adeundo Iudicem pro manutentione, quia tunc præsumitur civilem quoquoque dimisisse, non poterit petere immissionem, juxta notata per *Amayden. d. §. 2. à n. 44. cum seq.* ubi allegat *Rota decisiones.* Post scripta vidi *decisionem 514. apud Amatum Dunozet. tom primo* in qua *num. 17.* dictum fuit quod gratiose subrogatus ad actionem, & prosequutionem spolij commissi in personam antecessoris non tenetur justificare gratiam, sed ei sufficiet probare spolium, quamvis is in cujus locum fuit subrogatus non decesserit in possessione.

69 Notes tamen, quod si quis fuerit subrogatus ad jus, & possessionem duorum poterit capere jus ab uno, & possessionem ab altero, *Rota par. 8. recent. decis. 83. num. 21. Rota in dict. Leodien. benef. coram Peutingerio 23. Martij* 1648. *numer. 5. vers. Petri verò possess. 167. part 10. recent. & apud Duran. decis 391. & 633. apud Pest. post tract. de manutenen. apud Eminentissimum Otthob decis. 130 nu. 5 & decis. 122. numer. 14.* ubi allegantur etiam aliæ Rotæ decisiones, *& decis. 140. num. 20. apud Duran. decis. 204. num. 5. & part. 14. recent. decis. 403* & sufficit ut unius probet possessionem, *Rota apud Duran. decis. 390. num. 2.* & adsunt decisiones penes *Amatum Dunozett. 352. n. 18. 495. num. 10. & 514. num. 16. & 19.* in quibus latè agitur de hac re, quando scilicet petit possessionem ex uno, & jus ex altero capit subrogatus.

70 Probatur tamen defunctum obijsse in possessione, quando probatur eius possessio antecedens, quia semel capta præsumitur continuata usque ad obitum, seu dimissionem Beneficij, donec contrarium doceatur; hoc enim admittunt omnes, præsertim *Rota apud Ludovis. decis. 166. nu 9. & 307 num. 2.* ubi etiam *321. part. 1. recent. & 45 & 152. apud Rub. tom. 2. apud Eminentissimum Otthob. dec. 140. num. 16. & 17. & 44. part. 8. recent & in d. dec. Leodien. benef. coram Peutingerio 167. part. 10. recent. num. 4. & apud Amatum Dunozet. dec. 352. num. 16. & 17. & 495. num. 4. & 107. n. 8. par. 10. & 208. n. 4. part. 11. & 217. n. 12. par. 12. recent.* Item probatur ex testibus de publica voce & fama, quam uti sufficientem in hac materia admittit *Rota dec. 252. in fine, & 509. n. 4 par. 2. rec. apud Burat. dec. 407. n. 6. apud Eminentissimum Otthob.*

decis.

*decis.*140.*numer.*15. Item etiam optimè probatur ex confessione alterius partis venientis ex eadem vacatione, ut latè diximus alibi, & in puncto *Caval. decis.* 502. *Ferentil. ad Burat decis.* 300. *num.* 13 ubi aliæ allegantur, *Rota apud Post. post tract. de manuten.* 585. *num.* 6. *& d. decis.* 167. *num* 3. *Tond. part.* 2. *cap.* 3. §. 3. *numer.* 37. *& part.* 3. *cap.* 163. *numer.* 3. *Salgadus de Regia potest. part.* 3. *cap.* 9. *num.* 166.

71 Quæ vero lis requiratur cum petitur Subrogatio ratione litis, sive à collitigante, sive à tertio extra litem in locum tamen collitigantis omnes quasi videntur concludere, quod non omnis lis sufficiat sed requiritur ut sit super titulo, & faciat Beneficium litigiosum, *Franc. in cap.* 2. *num.* 2. *ut lite pend. num* 72. *Bonifacius de Vitali in clem* 2. *ut lite pend. n.* 72. *Rebuf. in reg. de subrogandis glos. ultima super reg. de subrogando quæst. ultima*, & latissimè fuit dictum *in Casalen. Canonicatus* 22. *Octobr.* 1607. *coram san. mem. Greg. XV. ut in dec* 335. *in principio & 35.* attamen magna est difficultas in huius rei
72 explicatione, & valde controvertunt Doctores an requiratur præcedens collatio, vt petatur Beneficium tanquam suum an vero sufficiat, vt peti possit tanquam sibi debitum ita vt obtineri possit subrogatio etiá cum non est facta collatio, sed mandatum de providendo obtentum fuit, vel agitur ad privationem. Equidem *Innocentius* insignis Canonista, & omnium magister in *cap. cum Marcus de*
73 *constitut. num.* 9. *in fine*, ita scriptum reliquit: ideo generaliter dicemus, quod quandocumque quis dicit aliquam rem sibi deberi, sive corporalem sive incorporalem, vt ius præbendæ, vel præbendam semper ille à quo petitur illá alienare, potest sine præiudicio litigiosi, & idem est si petatur confirmatio electionis, secus est autem si quis dicat rem esse suá & de dominio, vel quasi dominio eius agit, ut si quis agat quasi confessoria ad aliquam rem; vel præbendam quam, alias tenet in qua dicit se ius habere, & suam esse, & ideo sibi deberi, nam bene dicimus, quod si ille à quo petitur eam alienat, quod incidit in vitium litigiosi. Hæc *Innocentius*, *Baldus in auth. litigiosa C. de litigiosis num.* 1. quæ-
74 rit qualiter in Beneficijs Ecclesiasticis contrahatur vitium litigiosi, & quod dicatur Beneficium litigiosum & respondit ita *Innocentius*, quod non id quod petitur conferri, sed id quo collato sit quæstio ad quem pertineat, quia quando Beneficium petitur conferri, imploratur quodammodo officium iudicis, quod est quodammodo actio personalis, & in personalibus non contrahitur vitium litigiosi; ita debet intelligi *Innocentius in cap. cum Marcus extra de constit.* Hæc *Baldus*.

Glossa in cap. 2. *ut lite pend. in* 6. explicando illum textum in verbo *possident*, & in verbo *finita* clarè sentit, quod ut dicatur Beneficium litigiosum requiritur quod collatio præcesserit, & petatur Beneficium tanquam suum, & lis sit realis super Beneficio; non verò cum intentatur actio personalis, quæ morte finitur, & lis tunc extinguitur, nam in verbo *possident* dicit, quod ille textus *in cap.* 2. differt à superiori, nempe *à capite primo*, quia *in capite primo* lis erat super electione, necdum Beneficium erat adeptum; illo verò *cap.* 2. erat Beneficium adeptum, & in verbo *finita* dicit, quod si appareret illos, nempe litigantes ius habere, nulla fieri electio, alias fieri electio, vel præsentatio post sententiam, cum illi, qui contra illos cedentes, vel decedentes litigabant, ex eo litigabant, quia dicebant illas Dignitates, vel beneficia ad se spectare, alias nulla fieri haberet dilatio. Pone etiam quod Clericus contra Clericum agit petens ipsum ab Ecclesia removeri, qui criminatus, vel concubinarius moritur, Clericus accusatus lite pendente cedit, vel decedit, numquid per hoc impediantur illi ad quos electio, vel præsentatio pertinet, el gere, vel præsentare? Dic quod quia statim illo cedente, vel decedente finita est, & sic non habet locum hæc Decretalis, quæ dicit expectandum finem litis cum superstite, & crimina extinguuntur morte, 23. *dist. quorumdam* cum suis concordantibus: sic autem petitur illum ab Ecclesia removeri, & illam sibi assignari, quia dicit ad se spectare; tunc locum habet Decretalis ad hoc supra de Rescriptis olim hæc glossa, quam sequuntur multi, præsertim ibidem *Francus n.* 6. *vers. sed si Capell. Tolos. dec.* 431. *Put dec.* 496. *lib.* 2. *Staphil. de Litteris institia* §. *subrogatus* 216. *Sarnensis quæst.* 7. *de subrogandis*.

76 Quod tamen *Garz. par.* 11. *cap.* 3 *n.* 81. temperat nisi agatur principaliter ad canonizationem gratiæ, & incidenter deducitur delictum, nam tunc esse causam beneficialem, & Beneficium litigiosum, *& num.* 83. requirit *Garz.* quod tunc etiam petatur Beneficium adjudicari, & sit tanquam sibi debitum, alias Beneficium non efficitur litigiosum, & si quis ipso jure esset privatus; ad quod al-
77 legat ibi multas Rotæ decisiones.

Rota in Acheruntina Archipresbyteratus 30. *Martij* 1607. *coram san. mem. Greg. XV. num* 6 omissis alijs *decis.* antiquioribus tenuit, quod ut Beneficium dicatur litigiosum peti debet tamquá suum, non tamquam sibi debitum; & sit collatum, non conferendum; quia quando petitur conferri, imploratur quodammodo officium Iudicis, quod sapit actionem personalem ex qua non contrahitur vitium litigiosi: & citat ibi additionem ad *Rotam decis.* 3. *ut lite pend.* in novis, & fuisse dictum *in Casalen. Præpositura* 9. *Iunij* 1597. sic etiam in *Casalen. Canonicatus* 22. *Octobris* 1607. *coram eodem Ludovis. num.* 10. dicitur quod ut Beneficium dicatur litigiosum requiritur, ut præcedente collatione petatur possessionem sibi tradi; *& num.* 11 dicitur tunc dici Beneficium litigiosum, quando petitur præbenda tamquam propria, quæ fuit sibi collata, ut ibi est videre; & sic etiam tenuit *Gonzalez ad reg. Cancellaria in proœmio* §. 2. *num.* 68.
78 ubi multos Doctores citat, & Rotæ decisiones

Oliverius Belt. in additione ad dictam decis. Ludovis. 305. ita loquutus fuit: Hanc doctrinam *Bald. d. auth. litigiosa C. de litig.* de qua latè per *Garz.* §. 2 *proœmij num.* 680. sæpe Rota fuit sequuta, & præsertim novissimè *in Romana Capellaniæ* 3. *Aprilis* 1620 *coram R.P.D. Coccino Decano*, *& in Leodien Canonicatus* 9. *Iunij* 1621. *coram R.P.D. Vbaldo*, in quibus *dec.* fuit latè resolutum Beneficium non esse litigiosum quando Gratia Apostolica est expedita non in forma gratiosa, sed per viam mandati de providendo, ex eo quia non dicitur facta collatio, sed Beneficium petitur ut debitum; & ibi ponderatur, quod hujusmodi mandata de providendo solum dant facultatem implorandi Iudicis officium, quod videtur quædam actio personalis in qua non contrahitur vitium litigiosi. Ego in utraque causa partes contrarias defendebam, & præcipuè movebar ex *glossa in capite secundo*, *in ver-*

in verbo, finita. ut lite pend. in 6. ubi dicitur quod si quis petit alium privari, & sibi conferri Beneficium eo ipso censetur litigiosum, quam *glos.* communiter Doctores sequuntur, & Rota etiam in dictis decisionibus ab ea non recedit, sed respondet dictam glossam loqui, quando præcedit titulus tribuens jus in re, scilicet collatio, seu provisio in forma gratiosa; quæ responsio agitur ad privationem; numquam autem dantur provisiones in forma gratiosa quando quis venit privandus, & per viam mandati de providendo directi Exequutori, qui cognoscit an sit locus privationi, & successive conferri: & in specie, quod quando Beneficium petitur etiam uti debitum, sit litigiosum dixit *Rota in Gerunden. benef. 8. Iunij 1612. coram R.P.D. Penia*, & est optima decisio *Puteo 485. l. 2.* latè *Garz. de benef. par. 11. cap. 3. num. 75. usque ad 84.* ubi agit plene de hac materia: & hinc etiam videmus, quod lis inter præsentatos facit Beneficium litigiosum, *Seraph. decis. 990. Rota decis. 306. num. 1. p. 1. in recent.* & ideo præsentato superstiti vigore regulæ de Subrogando est debita Subrogatio, uti de litigioso, *Sarnen. reg. de Subrog. quæst. 13.* prout etiam lis inter electos facit Beneficium litigiosum, ut est *tex. expressus in cap. 1. & 2 ut lit. pend.* & nihilominus nec præsentati, neque electi ante institutionem, & confirmationem dicuntur habere titulum aliquem in re, & petunt Beneficium uti debitum, non uti collatum, cum præsentatio, & electio solum tribuant jus ad rem, *Rota dec. 8. num. 2. de jurepatronatus in nov. Sarnen decis. 1446. num. 1.* & ad doctrinam *Baldi*, quæ fuit originaliter *Innocentij*, respondebatur illum proprie loqui de Literis commendatitijs, seu etiam monitorialibus, quæ antiquitus solebant per Papam concedi directè collatoribus, etiam antequam vacarent Beneficia, quarum vigore non competebat nisi quædam imploratio officij Iudicis, de quibus Literis habetur per *Rotam decis. 636. num. 1. 2. 3. & 4. par. 1. in recent.* vel etiam quando agitur de mandato de providendo ad Beneficium incertum vacaturum, prout videtur sensisse *Rot. in Burgen. Canonicatus coram Cardinali Pamphilio*, impressa penes *Marches. de com. to. 1. fol 142.* quando verò versamur in mandato de providendo de certo Beneficio Gratia in substantia censetur perfecta, & solum exequutio est directa, *Garz. de benef. par. 2. 5. 1. n. 130. & seq. Rota dec. 711. sub n. 2. vers. nam quicquid 1. par. recent.* & plene *Rota in Burgen. Canonicatus coram Cardinali Pamphilio* impressa penes *Marches. de com p. 2. fol.* 142. ubi dicitur, quod stante Gratia in forma dignum Beneficium habetur pro collato, cum patiatur, quod alicui Beneficium sit collatum, vel quod illi debeatur, si in rei veritate est habilis; dicta enim Gratia continet conditionem de præterito, & non impedit acquisitionem juris, sed solum suspensio est circa exequutionem: & propterea ibi dicitur non posse Beneficium interim alteri conferri. Ad contraria autem respondet procedere in mandato providendo ad Beneficium incertum vacaturum, & quidem *Innoc. in cap. cum M. sub n. 9. de const.* in quo Beneficium non obstante mandato de providendo poterat alteri conferri ex eo, uti se fundat *Bald. in auth. litigiosa.* quia Beneficium non erat effectum litigiosum, quæ qualitas litigiosi impedit alienationem in tertium, *toto tit. de litigiosis.* Cum igitur simus certi, quod stante mandato de providendo ad Beneficium certum interim non potest alteri conferri; ut Rota late tenuit in *dict. Burgen. coram Cardinali Pamphilio*, ideo dicendum est, quod *Innoc.* non loquitur in hujusmodi casu, sed in Litteris commendatitijs, seu in mandatis de providendo ad Beneficium incertum, neque *Glos. in dict. c. 2. verbo finita, ut lite pend. in 6.* dum facit distinctionem inter casum in quo petitur sola privatio, & inter casum in quo ulterius ultra privationem petit sibi Beneficium adjudicari, unquam cogitavit facere differentiam inter adjudicationem per viam præcedentis collationis, sive per viam mandati de providendo, sed utrumque habuit effectum pro eodem, & ideo DD. qui illam ibi communiter sequuntur indistincte loquuntur de provisione, & solum considerant una cum Glossa, quod Actor non stat in puris terminis privationis, sed ulterius petat sibi provideri de Beneficio quocumque titulo id petat, prout inter alios *Franc. in dict. c. 2. n. 6. vers. sed si petitur, Prob. ad Monac. in c. præsenti n. 16. de off. deleg. Anfr. ad capel. Tholos. dec. 437. sub n. 6. Paris. de resig. lib. 2. q. 3. num. 57.* bene *Garz. de benef. p. 11. cap 3. n. 75. & seq.* Et quidem quando Actor petit de titulo provideri, reus verò dicit titulum esse suum non video quare non dicatur in hoc casu lis pendere super titulo, quæ lis super titulo facit Beneficium litigiosum, *Cassad. dec. 4. num. 1. ut lite pend. Rota decis. 342. sub n. 1. par. 1. in recent.* Tandem dicebam quod cessare debebat omnis difficultas in hac materia, advertendo quod doctrina *Inn. in cap. cum M. Ferrariensis sub numer. 9. de const.* quæ sola hanc materiam turbat, correcta fuit per *text. in c. 1. & 2. ut lite pend. in 6.* quia titulus ille solum emanavit ad corrigendam, & declarandam dictam doctrinam *Innoc.* ita bene notavit *glos. 1. in principio dict. c. 1. ut lite pendente.* & hinc est, quod *DD. omnes in dict. c. cum M. Ferrariensis*, post relatam dictam doctrinam *Innocent.* subdunt, hodie aliud esse dicendum stante *dict. c. 1. & 2. ut lite pend.* & inter alios *Imol. in dict. cap. cum M sub numer. 36. ante med. vers. super hoc tamen, Ioan. Andr. sub numer. 33. super hoc de const.* Quæ omnia eo facilius procedunt quando agitur de privatione ob delictum, quod inducit vacationē ipso jure, *Garz.* qui alios refert *dict. c. 3. n. 80. & seq.* Hæc *Beltram.*

79 Sed contra *Beltram*, acriter invexit, *Lott. lib. 2. q. 20. à n. 25. cum sequent.* per hæc quæ sequuntur. Cæterum & id quod de dilatione dicitur in confirmando, vel instituendo referendum est ad eum duntaxat casum quando quæstio possessionis ita est turbida ut adhuc non liqueat Iudici, quis possideat, vel si liqueat doceatur tamen de violentia aliqua, quam oporteat purgari, alioquin si possessio sit liquida, nec appareat de ullo vitio optime potest lite non obstante ad confirmationem vel institutionem procedi; & hoc est quod clare docuit *Butr. in dict. cap. cum venissent n. 45. vers. quandoque pendet lis, cum seqq. de in integ. rest.* & ante enim *Innoc. num. 2. vers. sed dices, cum seq.* quem allegat *dict. decis.* quod quemadmodum semper erit admittendum in Rotæ Auditorio in quo idem est Iudex, & collator, ex dispositione *clem. auditor de rescriptis*, ita extra Romam semper erit impracticabile; ideoque expectandus tunc exitus litis.

80 A tota autem hac disputatione ea est dimovenda lis quæ cadit inter provisum, & alium, qui simpli-

simpliciter pro jure, & interesse suo opponat se provisioni aut illius executioni, absque eo quod prætendat se provideri, puta si sit patronus, vel collator, hoc enim casu non dicitur lis super titulo, sed super proprietate ipsius Beneficij, seu verius super statu, ut explicat *Vitalin. in Clem. 1. n. 43. eodem tit. ut lit. pend.*

81 Hæc autem pro extinguendo litium fomitè non satis habuerunt Romani Pontifices ad removendas lites eorumque materiam succidendam, verum excogitaverunt superstitibus ita consulere ut eis daretur Subrogatio in juribus, & ad possessionem defunctorum colligantium, indeque condita est regula de Subrogandis colligantibus, quæ est Sanctissimi D.N. Vrbani VIII. 29. cujus ratio est eadem quæ dicti *cap. 1. & 2. ut lite pend.* fundata super uno & eodem supposito facti videlicet litis, qua sit Beneficium ipsum affectum, videlicet non cujuscumque litis, sed super titulo. *Vitalin. in clem. 2. n. 72. eodem tit. lite pend. Gamb. de off. leg. lib. 3. n. 475.* & late deducit *Greg. decis. 325. num. 2.* ubi alias refert decisiones; additque rationem quod tunc demum cum agitur de titulo veniat in discussionem quasi dominium ipsius Beneficij *c. 1. si tibi absenti de preb. in 6. Mil. in verf. litigiosa res. Sarnen. ad reg de trien. q. 73. n. 7.* Subjectū autem litigiosi sit dominium, *aut litigiosa in verb. dominio, ubi Bald. num. 2. C. de litig. Salicetus in l. 2. eodem tit.* cum aliis, ibi allegatis & quæ tunc adducebantur in ea causa, in qua ego ipse scribebam, & hoc idem postmodum sæpius *Rota* censuit, ut commemorat *bon. mem. Beltram. ad eundem Greg. dec. 305. num. 8.*

82 Cæterum idem *Belt.* vir in Iuris prudentia acutissimus juxta ac solidissimus conclusionem hanc impugnat contra duas decisiones, videlicet in *Romana Capellania 3. Aprilis 1620. coram Reverendissimo D. Coccino, & in Leodien. Canonicatus 9. Iunij 1621. coram bon. me. D. Vbaldo,* in quibus contra ipsius sententiam Rota firmavit Beneficium non esse litigiosum etiam si Gratia Apostolica non sit expedita in forma Gratiosa, sed simplices mandati de providendo, cum tamen oriatur dumtaxat quædam actio personalis pro implorando Iudicis Officio, & consequenter secundum præmissa excludatur potentia contrahendi vitium litigiosi, quod minime unquam in personali contrahitur, ut inquid *Bald. in d. auth. litigiosa sub num. 1.* Pergit autem *Belt.* ubi supra referre sua fundamenta contra assumptum *Rotæ,* quæ si vera essent etiam in illis terminis mandati de providendo utique funditus everterent regulam supra firmatam, cum propositio universalis in uno falsa reddatur falsa in omnibus, *lib. habet unusquisque C. ac Sacrosanctis Ecclesijs, l. inter omnes ff. qui satisd. cogantur Bart. in l. si is qui ducenta §. utrum sub num. 6. verf. 4. oppono ff. de rebus dub. Menoch. consil. 2. num. 101.*

83 Sunt ergo fundamenta illius diligenter expendenda, ne quando si minus solida sint imprimant novam opinionem contra veritatem & justitiam, sicque contingat immutari ea quæ certam interpretationem semper habuerunt, quod improbat *tex. in l. minime, ff. de legibus:* si vero sub sistunt minime neglecta juvant cum pudendum haud sit mutare sententiam ubi veritas & justitia id persuadet, prout dicit *Bald. in cons. 467. num. 3. lib. 4.*

84 Primum igitur movetur ex *glos. in suprad. cap. 2. ut lite pend. in 6. in verbo finita,* ubi ad finem ait: Si quis agat ad remotionem Beneficiarij ut si Beneficiū assignetur locum esse illi Decretali. Ecce ergo casus secundum glossam, in quo non petitur Beneficium tamquam suum, & tamen litigiosum efficitur. Nec obstat, inquit ipse, quod Rota admittat doctrinam Glossæ, sed dicat eam procedere quando præcessit titulus jus in re tribuēs, & sic provisio; & non mandatum de providendo, quia in istis impetrationibus, quæ tendunt ad amotionem possessoris nusquam dantur Litteræ Gratiosæ, & sic provisionis, sed Litteræ in forma mandati de providendo, quod est conforme dispositioni juris in *cap. olim 25. §. nos igitur.* ibi: Super dicta Parochia perpetuum silentium imponentes præfato R. de Clivo assignetis eamdem, *de rescript.* Qua propter videtur hinc confundi hæc Rotæ opinio.

Verum existimo virum alioqui doctissimum assequutum minime fuisse mentem Rotæ, quæ
85 non consideravit titulum ex Litteris, Apostolicis sed ex sententia Iudicis, quæ præcessit in articulo privationis, & consequutivæ adiudicationis: neque enim Rota ignoravit judicium intentum ad privandum aliquem propter delictum non tangere Beneficium, cum per illud persona dumtaxat de linquentis efficiatur litigiosa; sed bene consideravit dari posse casum, ut per Sententiam quia privetur, & alii Beneficium adjudicetur ex qua incipit victor habere titulum, & in consequens Beneficium remanet litigiosum; & hoc in effectu est quod dicit glossa prædicta, quæ est intelligēda, & declaranda secundum textum quem allegat in *d. cap. olim. 25. de rescript.* atque ita rem hanc optime explanat *Staphil. de lit. ust. sect. ultima,* quoad istam materiam *n. 16. & Sarnen. in reg. de subrog. quæst. 7. num. 5.* quos sequuta est *Rota apud Put. dec. 476. ad fin lib. 2.* in cujus etiam specie proponebatur jam lata sententia ut in principio refertur, & ita etiam declarat *Mandos. de Signat. Gratiæ super rescripto in p. col. verf. si neutri seu si nulli, & in §. privationes pens. col. verf. in privationibus, Chissan. dec. 171. in manuscriptis,* quam post præallegatos quoque refert, & sequitur *Gars. de benef. par. 11. cap. 3. num. 76. & 77.*

Neque admittenda est ea distinctio, an versemur in privatione inducta ipso jure, vel potius ex sententia hominis, quam ipse *Garz.* ex aliquibus videtur afferre eodem loco, *num. 80.* & visus inde
86 est sententiam Rotæ reprobare *sub n. 83.* nam ista distinctio vere est erronea, neque per Rotam unquam fuit agnita aut probando, aut reprobando; etenim *Achill. dec. 416. num. 4. & dec. 417. num. 6.* super quibus fundat *Gar.* argumentum approbationis, non considerat effectum privationis ipso jure, ut Beneficium dicatur litigiosum, sitque locus dispositioni textus in *d. cap. 2.* sed ad effectum ut causa dicatur Beneficialis, vel non; qui sunt termini multum diversi. Decisio vero in *Calaguritana benef. 29. Octobris 1601. coram Cardinali Lancellotto,* super qua fundat idem argumentum reprobationis, nihil hujusmodi continet; quia excludit vitium litigiosi non quia esset expectanda sententia hominis, sed quia non petebatur Beneficium, & propterea sententia ex qua præmissi DD. colligunt titulum, & consequenter litigiosum, non est contemplanda in simplici præparatorio articulo privationis, sed in articulo super facta adjudicatione

Exequutione Litterarum in interdicto adipiscendæ etiamsi incidenter quæratur de titulo, ea tamen non sufficit pro obtinenda Subrogatione, ut latissime deducitur in præallegata *Greg. decis. 335. n. 8.*

95 Et ideo Bonifacius voluit excludi litem super exequutione mandati de providendo, neq; tamen excludi litem inter plures electos, vel præsentatos, cum actio hoc casu in rem ipsam id est Beneficium feratur, & quæstio super efficacia electionis, vel præsentationis veluti ex necessaria suppositione verius incidat, quam principaliter intendatur, ut rectè *Seraph. in præalleg. decis. 990. num. 3.*

Quod si concesso mandato de immittendo pro
96 exequutione Litterarum reus appellet, & obtineat committi causam cum clausula, *Una cum omnibus, & singulis incidentibus, &c. ac quam, & quas, &c* dicetur per hujusmodi commissionem lis etiam introducta super proprietate, eritque tunc locus regulæ, *Rota in recent. decis. 342. num. 2. part. 1.* ea enim est vis clausulæ prædictæ, ut negotium principale devolvat, cum certum sit illud esse de incidentibus in articulo cujusvis gravaminis, *Ægid. decis. 618. ad fin. vers. & maximè Cassad. decis. 9. nu. 13 de caus. & possess. & prop. Mandos. ad ipsam regulam, quæst. 17. num. 7.* & censuit *Rota in Barchinonen. Parochialis de Mataro 20. Iunij 1611. coram bon. mem. Cardinali Sacrato,* & in *Tuden Parochialis 26. Ian. 1615. coram Illustrissimo Cardinali Verospio.* Hæc *Lotterius.*

Theodorus Amayden cap. 24. §. 2. quæst. 21. excitat ipse quoque hanc quæstionem, & ita diffinivit.

Quæ lis requiratur ad effectum Subrogationis.

97 Magnam habet hæc quæstio difficultatem, utpote quod *Rota* in hac conclusione sæpius mutaverit sententiam, nam subrogationi locum non esse nisi ex lite quæ sit super titulo, & quæ faciat non solum personam, sed & titulum litigiosum, firma videtur semper fuisse opinio apud *Rotam* antiquam, *Put decis. 108. lib. 3. Ludovis. dec. 335. per totam, & decis. 342 par. 1. recent.* & plures alios cumulat *Garz. de benef. p. 4 ca 6. num. 8.* personam autem non Beneficium esse litigiosum censebat, quando impetratio fuit facta per privationem & Litteræ expeditæ in forma rigorosa notat *Beltram. ad decis. Ludovis. 305. num 8. & seqq.* fundatus in doctrinam *Innoc. & in cap. cum M. Ferrariensis de const.* dicentis eo casu nullam adesse litem, quæ impediat collationem Ordinarij, aliud enim est habere provisionem vigore cujus quis petat Beneficium sibi adjudicari uti suum & aliud est habere mandatum de providendo vigore cujus petitur adjudicari Beneficium tamquam sibi debitum; cui distinctioni respondet *Belt.* ubi supra, illam non esse semper receptam, imo effici litigiosum Beneficium quod petitur tamquam sibi debitum, juribus ibi allegatis & subdit doctrinam *Innoc. in cap. cum M. Ferrarien.* fuisse correctam per *cap. 1. & 2. ut lite pend. in 6.*

Hæc responsio *Belt* videtur satis bona sed ta-
98 men aliqualiter interpretanda, quod *cap. 1. & 2 ut lite pend. in 6.* statuant Beneficia esse litigiosa ex lite inter coelectos & compræsentatos, quia tamen non habent provisionem, ut possint petere beneficium tamquam suum, sed tantum ex electione vel præsentatione, quæ solummodo tribuunt ius ad rem, & quidem longe debilius, quam mandatum de providendo: & hoc quidem bene: sed quod doctrina *Inn. in cap. cum M. Ferrarien.* corrigatur per *dict. cap. 1. & 2.* non equidem admitto, etiam si *glos. & DD.* & ipsa *Rota* ut infra *num 37.* ita sentiant: nam doctrina *Inn.* loquitur de litteris ad Beneficia vacantia hoc est ad Beneficia impetrata certo modo super quibus requiritur declaratio Iudicis, quod idem dicit regula nostra de Subrogandis, fundata procul dubio in doctrina *Inn. cap vero 1. & 2. ut lite pend in 6.* loquitur in diversis terminis nempe præsentationis, & electionis, de quibus dubitabatur, utrum redderent Beneficium litigiosum: Impetratio vero certo modo nullum tribuit ius impetranti nisi causa impetrandi justificata lite impediat collationem aliorum, ut mox patebit: ergo ut sustineamus doctrinam *Innoc.* non est opus quod confugiamus ad correctionem Nec dicatur immo impetrationem certo modo esse de vacanti non de vacaturo, cum ideo fiat impetratio quia Beneficium ob tale vel tale delictum perpetratum vacat; nam respondetur dupliciter posse considerari vacationem, de jure, nempe & de facto, ut pluribus distinguit *Garz. par. 11. cap. 1. num. 2.* unde licet per homicidium exempli gratia de jure vacet Beneficium, non tamen semper vacat de facto, quia Clericus homicida insistit possessioni, ex qua non expellitur nisi per sententiam, & respectu hujus Iustitiæ *Innoc.* intellexit de vacaturo: hinc patet non esse attendendam doctrinam *Bald. in auth. litigiosi,* quia fundatur in doctrina *Innoc.* quæ vel fuit correcta ut vult *Oliver.* vel ut ego existimo, non probè à *Baldo* intellecta.

99 Quod autem attinet ad alteram partem doctrinæ *Oliver.* Subrogationem nempe deberi tam ex mandato de providendo, quam ex provisione, veritatem etiam continet; attamen indiget quoq; interpretatione, nam distinguendum juxta naturam, & modum impetrandi, quia si impetratio fit ad privationem, non est dubium, ut benè notat *Oliver.* quod Litteræ non expediuntur in forma Gratiosa, sed commissaria, & hoc casu Subrogationi locus non est, non quidem quia Litteræ sunt in forma commissaria, sed quia impetratio est facta certo modo in regula nostra excepta, nisi haberet pro se impetrans sententiam, ut diximus supra §. 1. quando verò impetratio non est facta certo modo, sed ex obitu, seu resignatione, & impetrans non exhibet Litteras approbationis, tunc Litteræ similiter expediuntur in forma commissaria; & tamen nemo dicet ex hujusmodi mandato non competere Subrogationem quia forma commissaria non datur ex natura impetrationis, sed quia non fuit exhibita approbatio, & quoad Papam Supplicatio illa potuit expediri tam in forma Gratiosa, quam commissaria.

100 Hinc patet quid sibi velit *Rebuff. in prax. tit. de Subrog. quæst. 7. num. 3.* ubi dicit, quod in Subrogatione non sufficit quod sit litigiosa persona, sed requiritur quod sit litigiosum Beneficium, quod dictum debet intelligi, ut non sufficiat ad Subrogationem quod quis verbi gratia sit accusatus de homicidio, nisi etiam sit impetratum Beneficium; unde explodenda est distinctio illa de impetratione, qua peto Beneficium tamquam meum, & de impetratione, quâ peto Beneficium tamquam mihi debitum, nam licet prior modus videatur respicere provisionem, secundus verò mandatum de providendo, nihilominus si mandatum de providendo fuerit justificatum, habet vim

provisionis, quo casu dicti termini in idem incidunt, *Cesar de Graff. decis. 12. numer. 4. de prob.* & propterea cum delectu legenda est *decis. in causa Florentina Parochialis de Vecchiettis 29. Ian. 1629 coram Cardinale Verule*, quia licet vera sit conclusio illius decisionis, plura tamen in ea assumpta & admissa non subsistunt, ut ex illius lectura.

101 Fuerunt concordes Domini, quod Laurentio sit danda Subrogatio, licet enim pro obtinenda Subrogatione requiratur lis super titulo Beneficij, & propterea necesse sit quod præcesserit collatio, & quod petens Beneficium petat illud tamquam suum, non uti sibi debitum, *Innoc. in cap. cum M. Ferrarien. num. 9. de const. Compostell. nu. 21. Ioan. Andr. num. 23. Bald. in auth. litigiosa, num. 1. C. de litigios. Greg. dec. 305. in fine*, & fuit dictum in *Leodien. Canonicatus 9. Iunij 1621. coram bon. mem. Vbald.* & in *Illerden. Præceptoria 5. Martij & 21. Maij 1627. coram Patriarcha Manzanedo*, nam alias quando petitur Beneficium conferri ut debitum, non uti suum, quia non præcessit collatio, imploratur quodammodo officium Judicis, & sic actio personalis ex quo non contrahitur vitium litigiosi, *Innoc.* ubi supra, *Greg. dict. dec. 305.* & fuit dictum in supra dictis decisionibus, & in eadem *Illerden. 7. Febr. 1628 coram R. P. D. Dunozet.* tamen ubi agitur de electione, quia *Innoc. loco alleg.* dicit, quod sicuti quando quis petit præbendam tamquam debitam non contrahitur vitium litigiosi, idem est, si petatur confirmatio electionis, & idem *Innoc.* est sibi ipsi contrarius in *cap. ex parte num. 6. de arbitris*, ubi dicit quod quando pendet lis super prima electione non potest deveniri ad secundam, idem tenet *Hostien. in dict. cap. ex parte num. 11.* & est *text. in cap. considerauimus, & in cap. ad audientiam de electione*, ubi bene declarat *Ioan. Andr. in dict. cap. cum M. Ferrarien. num. 23.* propterea Bonifac. Papa VIII. ad declarationem eorum, quæ dixit *Innoc. & Bald. in dict. auth. litigiosa*, fecit provisionem contrariam per *cap. 1. ut lite pend. in 6.* ut advertit *glos.* ibi in *verbo dispendijs* inquit enim extra dictum *Inn.* factus est locus in *cap. 1. ut lite pend. in 6.* & subdit quod hoc est necessarium in Palatio; idem dicit *Archid. in d. cap. 1 super verbo litigantibus*, & fuit dictum in supradicta *Illerden coram R. P. D. meo Dunozet.* Unde hodie in electione cessat disputatio Doctorum, nec est curandum, quod lis sit super titulo Beneficij, sed sufficit quod lis sit super electione, etiam quod non præcesserit collatio, quia habemus peculiarem dispositionem Papæ in *d. cap. ut lite pend. in 6.* & fuit dictum in supradicta *Illerden. coram Dunozet.* dispositio autem *d. cap. 1. de electione* habet locum etiam in præsentatione, & quando est lis inter præsentatos. *Calderin. in d. cap. 1. ut lite pend. Lap. alleg. 22. num. 3. Sarnen. in reg. de subrog. quæst. 13.* & fuit dictum in supradicta *Illerden.* Quare cum in casu nostro versemur inter præsentatos etiam si non esset sequuta institutio, sufficit lis inter eos ut superstiti collitiganti debeatur subrogatio per *text. in d. cap. 1.* nam mortuo collitigante prohibetur deveniri ad novam electionem, & ad novam præsentationem, & hujusmodi lis suffragatur ad effectum debitæ Subrogationis, *Seraph. decis. 990. num. 3. & seq. Rota decis. 306. n. 1 part. 1. Sarnen in reg. de subrog. d. quæst. 13.* & fuit dictum in *Aprutina benef. 11. Martij 1609. coram Cardinale Marquemontio*, in qua lis erat inter præsentatos, & ulterius unus ex præsentatis obtinuerat institutionem, & commissa fuerat causa appellationis, non applicantur, quia *text. in cap. 1.* loquitur in electione, & sic in præsentatione, ut dictum est, non in optione, & lis in optione non facit Beneficium litigiosum, *Rota decis. 604. num. 2 part. 4. divers.* & fuit dictum in supradicta *Illerden. Preceptoria 21. Martij 1657. coram b. m. Manzanedo.* Et ita utraque parte informante.

Dixi conclusionem in decisione firmatam veram esse, sed assumpta admittere difficultatem,
102 verum enim est quod Subrogatio competit ex lite tam supra electione, quam supra præsentatione, sive præsentatorum alter obtinuerit institutionem sive non: assumptum autem quod regula sit Subrogationem non dari nisi habenti Literas præterquam in casu electionis: quia ita disponitur in *cap. 1. & 2. ut lite pend.* non videtur verum, nam in dictis *cap. 1. & 2.* disponitur tantum in casu electionis nulla facta mentione præsentationis, & tamen dicuntur procedere etiam in præsentatione, quod non habetur ex textu, sed per extentionem Doctorum: ita similiter si dantur casus similes, debet fieri similis extentio; prout tunc in facto dum hæc scriberem in una *Salernitana Parochial.* ad quam alias dum vacaret concurrerunt Paulus, & Antonius, qui ambo fuerunt ab Examinatoribus Synodalibus denunciati idonei, Episcopus prætulit Paulum; à cujus irrationabili judicio appellavit Antonius eo quod Paulus esset extraneus, ipse verò Originarius, ipse esset legum peritus, & Paulus destitueretur hac qualitate, ac in reliquis essent pares, causamque appellationis desuper introduxit in Rota, ubi citationem obtinuit quam exequutam reproduxit: qua lite pendente indecisa ante triennium decessit Paulus, Ordinarius loci præfixit edicta, & habuit concursum in quo magis idoneus denunciatus fuit Romulus, qui petebat dispensationem retinendi duo quæ obtinebat, Antonius verò petebat Subrogationem ad jus, & possessionem defuncti docens de lite ex commissione & citatione ejus vigore exequuta. Huic causæ cum ego pro Antonio essem Advocatus in Dataria respondi dandam esse Subrogationem Antonio stante litis pendentia, præsertim cum ipse in continenti doceret quod lis quo ad ipsum non esset calumniosa, & magnum ut supra ostendi dare fumum irrationabilitatis judicij Episcopi, quod sufficit ad excludendam calumniam, quæ tamen in principio litis non præsumitur, sed sufficit litem quomodocumque introductam esse, *Rota coram Greg. XV. dec. 27. num. 6. & seq.* & in allegata *Caputaquen. Abbatiæ coram Dunozet.* & ita rescriptum fuisse ab Interpretibus Concilij Tridentini testatur Scholiastes ad Constitutionem Pij V. super concursu, quæ est in Bullario novo *num. 33. Gonzalez glos. 4. num. 144.*

103 Opponebantur duo, primum quod Antonius per integrum ferè triennium nullam fecerit in causa diligentiam, ex quo inferebatur eum non habuisse animum litem prosequendi; Alterum quod ipse non haberet Litteras, & proinde non posset petere Beneficium tamquam suum, & ideò ei non competere subrogationem.

Respondebam ad primum objectum sufficere
104 introductionem quando non fundatur in impetratione facta certo modo, ex allegatis decisionibus, & cũ de jure non adstringeretur Antonius præfixo

fixo tempore ad litem prosequendam, non posse in eo allegari culpam, & animum vltenue non prosequendi gratis præsumi, quamvis ad hoc ostenderentur diligentiæ factæ per Antonium, nempe productio processus de partiboe, & multæ instantiæ per eum factæ, nam vt huc obiter dixerim, magna est differentia inter litem quæ sufficiat ad iustificationem Subrogationie obtentæ, & litem ad Subrogationem obtinendam; nam Rota utitur suis, & urtie conclusionibue. Datarius verò non tenetur eae sequi, cum tota Subrogatio, ut supra ostendi, pendeat ex eius arbitrio, & propterea si quie post introductionem causæ in Rota sileret per plures annos & deinde moriente collitigante petat subrogationem non videtur concedenda, quia apparet quod potius obtinuerit commissionem ut expectaretur tempus Subrogationie quam quod litem prosequeretor.

105 Ad secundum obiectum dicebam, non requiri Litteras neque necessarium esse quod petatur Beneficium tamquam suum, sed sufficere illud petijsse tamquam sibi debitum, ut supra ostensum, præsertim quando, ut hic, impetratio non fit certo modo, immo numquam magis petitur Beneficium quam ex approbatione in concursu, ut notant verba Constitutionis Pij V. deserentis appellationem ab irrationabili iudicio; ibi: Constito de prioris eligentis irrationabili iudicio eoq; revocato Parochialis magis idoneo per eumdem Iudicem appellationis conferatur: ubi Papa vult conferri Parochialem magis idoneo, ut legitimo conflictu acquisitam, & proinde approbatus in concursu habet maiue ius ad Parochialem quam electus aut præsentatus, qui nullo labore electionem sive præsentationem assequuti sunt; approbatos vero in concursu nonnisi iusto conflictu approbationem obtinoit, quod latius ostendemus ubi de concursu sermonem habebimus.

106 Ex quibus Antonio collitiganti supperstiti Subrogationem deberi concludebam, præsertim cum non ageretur de Beneficio reservato, quo casu facilius solet concedere Dataria Subrogationem collitiganit licet contra provisum Apostolicum.

107 Sed petebat Romulus approbatus in concursu quod saltem ei daretur nova provisio cum dispensatione retinendi duo obtenta in pari Data cum Subrogatione Antonij, ad effectum disputaodi in Rota an siedanda Antonio Subrogatio vel potius sit locus novo concursui Cui petitioni acquievi ita tamen ut ex supplicatione dispensationis ad plura deleatur clausula. Cum Subrogatione quoad possessionem defuncti, & alia clausula litig. alias enim non posset discerni cui Papa voluisset conferre, cum uterque haberet provisionem cum Subrogatione sub eadem Data. & ioxta hunc discursum Respondit Rota In *Dertusensi Parochialis primo Iunij 1639. coram D. Peutingerio*, ubi opponentibus Iacobo, & Iosepho Magis idoneo renunciato, Iacobus appellavit ad Sanctissimum qoa appellatione pendente Ordinarius contulit, & Rota resolvit possessionem esse attentatam, qua decisione obtenta Datarius signavit Subrogationem pro Iacobo.

Ex quibus liquet non requiri Litteras super
108 titulo eo modo quo supra diximus. hoc intelligi, ut videlicet requiraotur Litteræ præcedentes sive provisio, sed sufficere, ut explicavimus, quod non sit solummodo litigiosa persona, sed ulterius etiam Beneficium, hoc est quod petatur sibi Beneficium adjudicari sive illius possessio, juxta *decis. Seraph. 990.* ubi quod Subrogatio debetur etiam ex lite super possessorio ea ratione quod possessorium beneficiale non possit secerni à pertinentia tituli, & notat *Beltràm. loco alleg.* & hoc evidentissimè probatur per *glos. in cap. 2. verbo possident, ut lite pend. in 6.* ubi quod *cap. 2.* differt à *cap. 1.* in hoc quod in caso *cap. 1.* nulla aderat possessio, ut in casu *cap. 2.* & sic neque Litteræ, neque institutio.

Quæ tota disputatio referri debet ad quæstio-
109 nem, utrum Subrogatio sit danda videlicet antequam Subrogatio concedatur, non autem postquam concessa est, nam eo casu sufficit verificari eam litem quæ fuit narrata, & expressa, & modum quo fuit expressa, *Seraph. d. decis. 99. in fine*, & ideò generaliter *Rota coram Greg. XV. decis. 27.* firmat Subrogationem gratiosam semper deberi.

110 Sed ut interpretemor conclusionem illam de lite inter patronos, an videlicet illa causet litem sufficientem ad Subrogationem? respondendum est cum distinctione, videlicet, quod quandocumque est lis super præcedenti præsentatione, & per consequens inter patronos, & præsentatos debetur Subrogatio, & intrat dispositio *cap. 1. & 2. ut lite pend. in 6.* si verò nulla præcesserit præsentatio, ut contingere potest quando lis oritur super patronatu, ac Beneficio pleno pro futura vacatione, tunc intrat doctrina *Innoc. in cap. tum M. Ferrarien.* Nec dicatur hanc distinctionem esse nullam eo quod quando nullus adest præsentatue non potest dari Subrogatio cum non adsit sobrogandus; nam respondetur *cap. 1. & 2.* non disponere dandam esse Subrogationem collitiganti, sed declarat Beneficium esse litigiosum; ex quo inferunt DD. juxta reg. Cancellariæ dandam esse Subrogationem, quæ datur propter litem, licet textus Canonis de Subrogatione non loquatur, sed venit ex dispositione regulæ, unde juxta dispositionem *cap. 1. & 2.* per quam tantum suspenditur, & prohibetur deveniri ad novum actum, sive ille sit electio sive præsentatio, Papa poterit providere absque Sobrogatione attenta lite.

Et ista de hac quæstione sufficiant; reliquum est ut aliam enucleamus quæstionem præmissam non minus difficilem, videlicet. Hæc ille.

Ex quibus clare patet quod secundum opinionem hujus Doctoris detur Subrogatio in locum habentie mandatum de providendo, & sufficere ad obtinendam Subrogationem ut petatur Beneficium tamquam sibi debitum, nec opue esse ut petatur tamquam suum, quod expresè contrarium videtur sensisse *Lotterius*.

Sed pro *Lotterio* sunt multæ decisiones Rotæ ultra decis. *Ludovis.* 11. quæ vult scilicet, ut dicatur
112 Beneficium litigiosum requiritur ut præcesserit collatio ei cui fit Subrogatio, & petitum fuerit Beneficium tamqoam suum, non tamen dici litigiosum, sed petitur tamquam sibi conferendum, & semper intentatur actio personalis, quæ non poterit efficere litigiosum Beneficium, *Rota par. 2. recent. 253. num. 5.* & in caosa *Florentina Parochialis de Vecchiettis 29. Ianuar. 1629. coram Virile*, quam attulimus supra cum doctrina Amayden, & in *Pisan. benef. 27. Iunij 1629. coram Merlin.* quā etiam affert *Amayd. q. 31. n. 35. apud Rub 167. n. 4. 5. & 6. p. 4. to. 2. & 163. n. 4. 5.* & hanc opinionem pluries sequutam fuisse Rotam testatur *Ferent. ad*

Burat.decif.927.num.18. & 19. & post *Ferentill. Rota apud Eminentissimum Ottbob.decif.140.nu.9* ubi approbatur doctrina *Innocentii* & *Baldi loco cit.* & citantur ibi aliæ decisiones Rotæ in *Alessanen. Archipresbyteratus 29. Aprilis 1641. coram Eminentissimo Cerro*, & optime in *Illerden. Præceptoriæ 7. Februarii 1628. coram Amato Dunoz. Decano*, penes ipsum 45. & illam etiam affert *Tond. post tract. de pens. 45. & in Bambergen præceptoriæ 23. Februarii 1654. coram Eminentissimo Celso*, penes ipsum, & in *recent. part. 11. dec. 335. num. 1.*

113 Et quamvis adsint in contrarium decisiones Rotæ, quas allegat *Beltr*, nempe in *Gerunden. benef. de anno 1612. coram Pena*, tamen dicit *Beltr.* quod dictæ decisiones in hac parte fuerint rejectæ, & quod amplexa fuit decisio in *Pisana benef. de anno 1629. coram Merlino*, & expressè refutatur *Beltram.* in dicta *Illerden. Præpositure*, ubi: Non est curandum, in qua enixe dicitur quod ut dicatur lis super titulo requiratur ut præcedat collatio, & ut petatur uti suum, & non simpliciter uti debitum, in qua etiam decisione agitur ex professo an dari possit Subrogatio quando lis fuit introducta super privatione Beneficij ob delictum possidentis, & adhibetur distinctio quodaut negatur fœdus conjugij spiritualis, vel titulus, & lis est super titulo, & facit Beneficium litigiosum, si agatur de provisione, & præcesserit collatio cum ad affectum litigiosi requiratur præcedens collatio iuxta doctrinam *Compostella in d. cap. cum Marcus, num. 21. & Inn. num. 9.* quod latè declaratur ibi. secus autem si agatur de electione, si tamen non negatur titulus sed petitur adversarium amovendum propter crimen, & quia agitur principaliter de crimine lis non erit super titulo, nisi quis petat adversarium privari ob errorem, & Beneficium ad se spectare, quia tunc etiam dicitur Beneficium litigiosum iuxta *glos. in cap. 2. vt lite pendente in 6. verbo. finita.*

Articulum hunc egregiè enodat *D. Ferentill. ad Burat. dec. 927* ubi distinguit & facit differentiam inter Beneficia ad quæ proceditur per electio-

114 nem, seu præsentationem, & illa ad quæ proceditur per provisionem, siquidem cum agitur de electione, & ut dicatur Beneficium litigiosum non est opus ut præcedat collatio, per textum in *cap. 1. vt lite pend. in 6.* quem textum fuisse emanatum ad declarationem doctrinæ Innoc. non semel Rota dixit, ut in *dd. Florentina, Pisana, & Illerden.* & observavit *Ferentill. num. 20.* Sic si agitur de præsentatione, & lis est inter præsentatos super præsentatione, nam adhuc dicitur Beneficium litigiosum, ut in *d. cap. 2.* ita ut præsentato superstiti debita sit Subrogatio, ut in dictis decisionibus *Pisana, Florentina, & Illerden. & apud Merl. decis. 418. & Rota dec. 599. num. 17. tom. 3. par. 4. num. 6 & part. 8. recent. dec. 163. num. 7. & 8. Garz. part. 5 cap. 9. num. 217. Lotter. lib. 2. quæst. 20. à num. 2.*

115 Et *Ferentill. num. 21. & 22.* citat etiam *decis. Seraph. 990. num. 3.* & dicit fuisse dictum in *Aprutina benef. 11. Martij 1609. coram Marquemontio*: & ego addo *decis. in Barchinonen. Parochialis 27 Iulij 1639. coram Carillo* penes ipsum 135. in qua fuit dictum doctrinam *Innocentii in dict. cap. cum Marcus*, & aliorum procedere in casu quo præsentatus petat tantum ab Ordinario institutionem & super ea litem introduxerit; secus quando lis est inter præsentatum, & electum ab Ordinario, seu ab illo provisum, nam in primo Beneficium petitur ab Episcopo, & tunc est actio personalis, in secundo autem actio dirigitur in personam, ideò ibi decisum fuit dandam esse subrogationem præsentato. Verùm non me latet quod in *decis. 585. penes Post, tract. de manuten. n. 6.* fuit dictum litem fuisse super titulo, & consequenter Beneficium litigiosum, ex quo præsentatus ad Benefi[c]ium cum institisset apud Ordinarium pro institutione fuerit denegata, à qua denegatione appellavit, quia lis est super Beneficio, & ibi allegatum *decis. Putei 496. n. 2. & 4. lib. 2.* & cum lis est inter patronos, & præsentatos dicitur Beneficium litigiosum, & dandam Subrogationem, *Amayden §. 2. n. 24.* Requiritur autem ut lis sit inter ipsos præsentatos, nam si inter compatronos de pertinentia iurispatronatus tunc non efficitur Beneficium litigiosum, ut in *d. decis. 599. penes Rub. to. 3 par. 4.* cujus rei optimam rationem assignat *Lotter.* quia cum lis est inter præsentatos si alter præsentetur in eius locum, remanet semper discutiendum jus defuncti, ac etiam requiritur ut præsentatio facta fuerit ab habente potestatem præsentandi, sive instituendi, *Rota dec. 336 part. 3. & 163. par. 8 recent.*

116 Cum verò agitur de Beneficijs collativis, quæ scilicet providentur, tunc ad effectum litigiosi requiritur ut collatio præcesserit, nec unquam contrahitur nisi præcedat talis actus collationis, ita ut Beneficium petatur tamquam suum, ut dicitur in mentionatis decisionibus Florentina, & Pisana, & præsertim in *dict. Illerden Præpositure*, in qua amplectitur doctrina *Innoc.* & allegat etiam decisiones Rotæ in *Romana Cappellaniæ 15 Ian. & 5. Aprilis coram Coccino Decano, & Leodien. Canonicatus 9. Iunij 1621. coram Vbaldo, & apud Merl. dec. 418. num. 4. & 5.* & in dicta *Pisana* rectè observatur quod dispositio *cap. 1. ut lite pend. in 6.* longè differt ab illa in *cap. 2. eodem tit.* nam in casu *cap. 1* non fuerat sequuta collatio, secus in *cap. 2.* juxta dictum *glos. in d. cap. 2. verbo possident*, & licet *Innoc. in d cap. cum Marcus* videatur esse contra, tamen ejus dictum fuisse in casu ut conderetur illud Capitulum, ut ibi dicitur, & observat etiam *Ferentil. loco cit. num. 23. & 24.* & his allegatis decisionibus ad le *Manzanedum decis. 891.* Cum autem quis petit se declarari Titularem stante Apostolica provisione, dicitur lis super titulo, *Rota apud Bichium decis. 187. num. 13.*

117 Quare in lite orta ex mandato de providendo non esse dandam Subrogationem quia ex tali mandato non oritur actio realis, sed merè personalis, & quia collatio semper facienda est, ventitalis, ex dicta decisione in *Romana Cappellaniæ, Ferentill loco cit. n. 5. & Rota apud R. b. par. 4. tom. 2. decis. 202. & apud Bichium decis. 187.*

118 Sed cum agitur ad revocandum Beneficium, tunc si negatur titulus, seu fœdus conjugij spiritualis, & quod numquam legitimè admissus fuerit ad illud Beneficium, & petitur sibi conferri beneficium, dicendum esset litigiosum, quia lis est super titulo, juxta *decis. Cocc. 42.* & in *d. Illerden. Ferentil. num. 20.* & sic etiam procedit *decis. Burat. 300. num. 10.* in qua dicitur quod quando in dispositiva monitorij petitur amovendum esse aliquem à Beneficio tamquam illegitimè obtento, dicitur tunc lis super titulo, & super petitorio, & consequenter tunc Beneficium litigiosum.

Si verò non negatur titulus sed petitur amoveri sim-

ri simpliciter propter crimen, tunc Benefi-
119 cium non erit litigiosum, quia lis non est super
titulo, juxta doctrinam *glos. in clem. dispendiosam
verbo Beneficii vers. si vero agatur, & ibi Zabarel-
la. & Innoc. Cocc. d. dec. 42.* & in *d. Illerden. Ferentil
num. 27.* & impetranti per privationem non dan-
dam esse Subrogationem disponit expresse regula
Cancellariæ de Subrog. in fine; ibi: (quod etiam
strictissime observari mandavit in impetrationib⁹
beneficiorum per privationem, & amotionem ex
quibusvis criminibus, & excessibus forsan perpe-
tratis, etiam si huc usq; ad diffinitivam sententi-
am, quæ tamen in rem non transierit judicatam,
processum foret) & exstat *decisio Rotæ penes
Ludovis. 426. numer. 9. Pontius libro. 2. de
ret. quæst. 3. numer. 56. & 57. Amayden. d. cap. 24
& 25.*

120 Sed si non simpliciter actum fuerit ad privatio-
nem, sed etiam principaliter petitum fuerit bene-
ficium conferri & adjudicari, & sic actum fuerit
ad adjudicationem beneficij principaliter, secun-
dario vero, & per accidens ad privationem alteri-
us, tunc quia lis est super beneficio principaliter
beneficium erit litigiosum, & dari poterit Subro-
gatio, & fuit doctrina *glossæ in d. cap. 2. ut lite pend
in verbo finita. Cocc. dec. 42. Rota in Leodien. Ca-
nonicatus coram Vbaldo sen.* & optime in *d. Iller-
den. præpositura coram Dunozet*, & ita loquit *Pu-
teum dec. 485. & 67. lib. 2. ut ferentil. loco cit.
num. 28.* rationem disparitatis huius assignat *Rota
dec. 202. par. 4. tom. 2. apud Rub.* quia cum agitur
simpliciter ad privationem, & aliquem amoveri,
collatio potest esse eventualis, cum vero petitur
amoveri, & sibi deberi, collatio non erit sic even-
tualis: sed ego addo, & dico quod cum petitur
simpliciter amoveri actio est criminalis, & per-
sonalis principaliter quia agitur ad privandum
aliquem Beneficio ob crimen admissum, quod
judicium criminale omnino est, & personale; cum
verò agitur principaliter sibi adjudicari actio erit
realis super Beneficio quod petitur principaliter,
licet secundario agatur actione personali contra
possidentem. Igitur tunc Beneficium erit litigio-
sum quia super eius titulo est lis: sic etiam cum
petitur ab alio amoveri tamquam incompatibile,
& tunc quia non tamquam suum Beneficium pe-
titor, non erit litigiosum, *Rota dec. 305. num. 6. &
7. to. 1. par. 9.* Sed adverte quod totam hanc distin-
ctionem *Beltram.* fuit Rotæ in *d. Illerden. precepto-
121 ria 7. Feb. 1628. coram Dunozetto*, apud ipsum 45
& non effici Beneficium litigiosum cum quis pe-
tit per alium non posse retineri ex capite incom-
patibilitatis, *Rota apud Bichinum decis. 187.
num. 2.*

Ut ergo Beneficium dicatur litigiosum ad fi-
122 nem obtinendi Subrogationem opus est ut lis sit
super titulo, & actio sit realis, quod omnes, ut di-
ctum est, admittunt: sufficit tamen ut quo modo-
libet sit super titulo, & parum refert super cuius
titulo lis pendet sive actoris, sive rei, nam tunc Be-
neficium efficitur litigiosum cuius rei exemplum
habemus in dec. Rotæ in *Maioricen. Parochialis
2. Decembris 1650. coram Eminentissimo Celso*, pe-
nes eumdem 107. in qua cum quidam Andreas
Cerro obtinuit provisionem Apostolicam, & pos-
sessionem de quodam Beneficio à qua appellave-
rit quidam alius Jacobus nomine, & tamen causa
commissa in Rota, mortuo Andrea Ordinarius
fecit concursum in quo approbavit uti digniorem
Gabrielem, qui institit in Dataria pro provisione,
Jacobus verò pro Subrogatione: remisso articu-
lo in Rota fuit dictum competere Subrogationem
Jacobo superstiti collitiganti, nam licet ipse non
habuerit collationem Beneficij Parochialis, & sic
licet non poterat petere Beneficium tamquam
suum, attamen negari non poterat quod hoc erat
super tituli invaliditate, quia cum habuisset Apo-
stolicam provisionem Andreas, ab ea appellavit
Jacobus, & Causam in Rota commisit, & sic in-
ducta fuit lis super petitorio, juxta dec. *Burat. 300
num. 9. & Cocc. 42. nu. 1.* & parum refert ad hunc
effectum super cujus titulo sit lis introducta, sed
solum an pendeat super titulo, nam tunc efficitur
litigiosum cum agatur de quasi dominio, juxta
decisionem in *Papien. beneficii 20. Novembris 1645
coram Eminentissimo Corrado.* Et sicuti danda esset
Subrogatio gratiosa Andreæ si ipse supervixisset,
ita etiam concedenda erit Jacobo superstiti post
mortem eiusdem ad servandam æqualitatem inter
eos, quæ in judicio servari debet, *Ludovis. dec. 581*
Sic concluditur quod nihil refert an ex parte acto-
ris, an ex parte rei conveniri sit lis super titulo, ut in
d. dec. plenius continetur; & novissime *Toud to. 2
par. 3 cap. 163. num. 16.* dicit quod in materia Sub-
rogationis acta facta ad instantiam unius partis
prosunt alteri colligitanti, ut æqualitas servetur, &
allegat *dec. 7. num. 11. per. 7 recent.*

Certum est quod cum lis est super optione non
123 dicitur super titulo nec facit beneficium litigio-
sum, *Ferentil. ad Burat. d. decis. 927. num. 16. Rota a-
pud Manzanedum decis. 891.* sicut è vice versa esset
super titulo cum quis diceret renunciationem vel
permutationem nullam, & peteret regressum ad
beneficium, *Rota dec 528. penes Merlin. & 164. nu.
4 par. 10. recent.*

Nec lis super executione Litterarum Aposto-
124 licarum facit beneficium litigiosum, *Lotter lib. 2.
quæst. 20. num 45 Ludovis. dec. 335. num. 15. Rota
in Cremonen. beneficii 6. Aprilis 1620. coram Du-
nozet. & in Melevitan. beneficii 20. Iunij 1619. co-
ram Eminentissimo Celso* penes ipsum *nu. 2.* sicuti
cum agitur, & lis est super subreptione Litterarum
seu gratiæ non dicitur beneficium litigiosum se-
cundum *Seraph. dec. 990. num. 7. Rota penes Mar-
chesi. fol 384. Burat. dec. 59. num. 11 Ferentil. ad dec.
927.* cum tamen Ordinarius adjudicaverit bene-
ficium alteri tamquam suum vigore provisionis
Apostolicæ, & non esse amovendum, lis dicitur su-
per titulo ad effectum ut locus sit Subrogationi,
Rota penes Amatum Dunozet. 467. num. 2.

Lis autem super possessorio non facit benefici-
um litigiosum, quia non est super titulo beneficij,
125 *Rota dec. 162 par. 4. to 2. apud Rub. Ludovis. decis.
335 num. 5. ubi Oliver nu. 13. Bur. d. decis. 3 0.
Lotter. lib. 2. quæst. 20 num. 42. Manzanedo dec.
896. Spada cons. 61. to. 2. Vbert par 6 prax. fol. 255
vers. ad effectum, Gonzalez ad reg 8 in proemio 3.
7. num 29.* quod fuit Theorica *glossæ in cap. 1. ver-
bo litigiose, de confirmatione utili, & inutili*, quæ ab
omnibus recepta est, prout testatur *Rota par. 10.
dec. 339.* Attamen dicit *Ferentil. ad Burat. d. decis.
927.* quod licet lis super possessorio non faciat be-
neficium litigiosum, tamen sufficiat illud justifica-
re eo modo quo narrata fuit, & ideo durante lite
super possessorio intrare posse Subrogationem,
ita *Ferentil. loco cit. num. 30.* & allegat *Seraph. dec.*

990. & non citato Ferentillo tennit etiam Tond. to. 2. par. 3. cap. 163. nu. 14. & Vbertus loco citato dicto vers. ad effectum, Rota in Messanen. Archipresbyteratus 22. Maij 1642. coram Amato Dunozet. apud ipsum 666. num. 5. & in eadem coram eodem 19. Ian. 1643. apud eundem 697. num. 12. & optime in Treveren Canonicatus 18. Martij 1648 coram Verospio 164. n. 5. par. 10. recent. in qua citantur dictæ decisiones in Messana Archipresbyteratus.

Cum autem lis fuerit introducta cum clausula quam, & quas data præexistentia collationis antecedentia inducit litem super titulo, quia per eam
126 deducitur omne jus in judicio, Ludovis. dec. 125. num. 15: ubi Beltr. Burat. dec. 927. & ibi Ferentil. n. 31. Merlin. dec. 73. num. 6. apud. Carillum dec. 135. num. 7. apud Eminentissimum Celsum 179. num. 6. 314. num 6. 324. num. 11. & 363. num. 8. in Florentina Parochialis coram Eminentissimo Cerro 26. Iunij 1647. in d. Illerden. coram Dunozet. in principio. & in Gerunden Prioratus 27. Iunij 1644. coram Pentingerio, & in d. Leodien. beneficij coram eodem Peutingerio 23. Martij 1648. maxime cum adsunt illa verba cum incidentibus, dependentibus, & annexis, juxta dec. Rota 226 & 427. penes Farinac. to. 2 posth. & apud Merlin. 418. & in Messana etiam Archipresbyteratus 22. Maij 1642. & 19. Ioan. 1643 coram Dunozet. apud eundem 666. & 697. In quibus dicitur quod per commissionem jactationis & jactationum, cum clausula, quam & quas, vna cum incidentibus, non existente collatione, inducta dicitur lis super titulo, & Beneficium dicitur litigiosum, dec. 367. n. 9. 30. & 40. & 467. num. 3. apud eumdem Amatum Dunozet. &
127 Vbertus loco cit. fol. 255. imo aliqui requirunt illam aliam clausulam cum incidentibus, nam de per se sola non sufficit ad inducendam litem super titulo, ut beneficium efficiatur litigiosum Lotter. d. lib. 2. quæst. 20. num. 43. & ibi Rota expresse hoc tenuit apud Caril. loco cit. d. decis. 135. n. 8. apud Rub. to. 1. par. 2. dec. 569. & par. 8. recent. dec. 163. n. 11. & 12. & in Lucana Parochialis de Ripafratta 18. Aprilis 1633. coram Decano, & quod in commissione cum clausula quam & quas opus sit deducere clausulam istam ad speciem, quod non est in clausula, cum incidentibus, Rota in Pisana coram Merlino de anno 1629.

Sed circa has clausulas dubium excitat Oliver. Beltr. ad d. decisionem Ludovis. 125. num. 18. quod tunc operatur suum effectum, & faciat Beneficium litigiosum quando in judicio & processu esset
128 deductum petitorium ad speciem, quia dictæ clausulæ solum tribuunt facultatem deducendi petitorium, sed ultra dictam facultatem requiritur quod partea voluerint uti dicta facultate, ad quod allegat multas Rotæ decisiones, præsertim Seraph dec. 1013 n. 3. sed quia decisiones citatæ generaliter loquuntur, ideo Beltr. distingui posse arbitratur quod aut commissio est super possessorio principaliter cum clausula, quam & quas, tunc non censeri comprehensum petitorium, nec titulum, aut simpliciter est super beneficio, & tunc comprehendere utrumque citat Cassad. dec. 6. de rescriptis, Mandos. de subrog. quæst. 14. num. 5.

Sed revera decisiones Rotæ citatæ moderniores non faciunt talem distinctionem, sed generaliter dicunt quod data præexistentia provisionis
129 per commissionem transmissum per talem clausulam induci litem super titulo, & effici per illam beneficium litigiosum; quibus etiam adde decisionem apud Caval. 608. num. 2. & dec. 200. numer. 5. & par. 1. recent. dec. 342. & apud Post. dec. 585. Lotter. lib. 2. quæst. 20. numer. 3. Tond. d. cap. 3. §. 3. numer. 38. Verum in decisione apud Manzanedum 891. & apud Bichium decis. 187. dicitur quod tunc clausula quam & quas, inducit litem super titulo, quando deductum fuerit ad speciem. Oportet tamen, ut per talem commissionem cum dictis clausulis dicatur lis super beneficio, quod Literæ sint expeditæ super Gratia principali. Manzanedus dec. 896.

Sicuti lis etiam censetur introducta per citatio-
130 nem legitime seu principaliter exequutam, & in acta reproductam, juxta clem. 2. ut lite pend. ubi Glos. & DD. Ludovis. dec. 27. Duran. dec. 38. num. 7. & 390. numer. 1. Burat. decis. 927. num. 3. & novissime Rota apud Eminentissimum Otthob. decis. 140. n. 7. & alibi, & apud Celsum 179. num. 5. 314. num. 5. & 309. num. 3. & 288. num. 2. & in Camerinen. Canonicatus de anno 1655. coram Bevilacqua, & par. 11. recent. 335. imo secundum Rotam in dec. 163. par. 8. recent. & apud Burat. in d. decis. 927. sufficit quod citatio sit legitimè exequuta; & idem fuit confirmatum in Treveren. Canonicatus 18. Martij 1648 coram Verospio, 164. num. 3. par. 10. recent. ibi: Dum in terminis Subrogationis sola citatio legitimè exequuta litis pendentiam inducit, & Beneficium reddit litigiosum,
131 & dicitur semper fuisse legitimè exequutã ex quo pars citata venit in judiciũ, & respondet, juxta dec. 736. par. 2. recent. per comparitionẽ suppletur omnia defectus: sic etiam si constitueterit procuratorem in causa, Rota apud Ludovis. 27. ubi latè Oliver. tenet explicat, & dubitat an requiratur quod semper compareat, & an requiratur mandatum speciale? Causæ autem commissio sola vel decretum de citatione absque exequutione non inducit litem, ut admittunt omnes, & fuit dictum in Segobricen. Canonicatus 26. Novembris 1655. coram Dunozet. penes ipsum 971. quam etiam affert Tond. post tract. de pens. dec. 70. num. 2. ita ut sola scientia extrajudicialis non sufficiat: si tamen quis impedi-
132 ret citationem, docto da impedimento legitimè afficit, ad textum in c. quoniam frequenter § prout, de lite non contestata ut in d. dec. Segobricen. num. 14. ubi aliæ allegantur, & in d. dec. 339. numer. 4. Quo ad præjudicium impetrantis sola impetratio commissionis sufficit, Rota apud Eminentissimum Celsum dec. 39. & Eminentissimum Otthob. 57. lis autem quia est fundamentum Subrogationis omnino justificari debet, ut in cap. 1. de litis contestatione, Marescot. var. lib. 2. cap. 3. n. 6. Rota recent. par. 1. dec. 234. n. 13. & in Firman. benef. 23. Maij 1653. coram Bichio, vers. obreptio. & in dicta Segobricen. Canonicatus coram Dunozet. 26. Novembris...
133 Ad effectum autem dumtaxat justificationis Gratiæ litis sufficit ut de facto verificetur, Rota par. 2. recent. dec. 484. Beltr. loco cit. num. 7. & 8. cum tamen altera pars litem impugnaverit, sive quia citatio non fuerit reproducta, sive quia acta non fuerunt transportata, sive ob aliam causam poterit Subrogato impedire immissionem, juxta sententiam Vberti par. 1. fol. 256. vers. tertio.

134 Notes tamen quod lis censetur extincta per liberam dimissionem Beneficii in manibus Papæ qui illud alteri collitiganti contulerit, Ferentil. ad d. dec. 927. numer. 32. sic si collingans cedat liti & causæ, lis dicitur finita, & obstaculum reservationis ablatum, ad effectum ut possit Or-

dinarius

dinarius conferre, *Pariſ.de reſig. lib.2. quæſt.3.n.u.*
3. cum ſeq. Alfonſus antiquus Gloſſator in reg. de
ſubrog. numer.9.& ibi etiam *Coch.ſub num.9. Fe-*
rentil.loco cit.num.32. noviſſime *Tond.to.2.par.3.*
cap.163.num.17. qui ait quod tunc poterit Ordi-
narius conferre antequam collitigans à Summo
Pontifice obtinuerit confirmationem ſui juris, &
quod collatio erit valida, quia non eſt locus re-
gulæ de Subrog. allegat *Coch. loco cit.n. 39. verſ.*
per renunciationem.

135 Si vero non cedatur liti & cauſæ, ſed juri,& be-
neficio, *Lancellotus de attentatis cap.4. num.304.*
dicit quod tunc lis non cenſetur extincta, ſed re-
manet Beneficium litigioſum, quod tamen *Tond.*
loco cit.num.18. cum diſtinctione intelligendum,
dicit quod aut ceſſio ſit ſimpliciter, aut in favorem
ſi ſimpliciter tunc dicit quod lis ceſſat, & per con-
ſequens non intrare regulam de Subrôg.& quod
per ceſſionem ſimplicem de facto lis dicitur ex-
tincta, *Rota apud Eminentiſſimum Celſum dec.*
366.num.11,Burat. deciſ.883. ſed ſecus ſi ad favo-
rem, quia tunc litem durare, & eſſe locum regu-
læ de Subrog.docet; & quod per ceſſionem ad
favorem beneficium remanet litigioſum, nec
extingui litem, maxime ſi cedens poſſideret
136 dicit etiam *Rota dec.383.par.2. recent. Ferentil.*
ad Burat. dec.307. numer. 11. Sed videtur quod
Rota apud Burat. loco cit.307. numer. 2. tenuit
quod per ceſſionem, & renunciationem etiam ad
favorem alterius extingui litem etiam ad effectum
ut poſſit Ordinarius conferre, & ibi *Ferentill.* am-
pliat etiam ſi conſtat de tacita renunciatione per
aliquem actum tacitum nempe per aſſequutionem
incompatibilis, & citat ad hoc multas *Rotæ deciſ.*
ſic etiam per mortem actoris litigantis ceſſat lis ſi
reus ſuperſtes nolit litem proſequi, & conſtet de
conſenſu ſaltem tacito,*Ferentil. loco cit.ad dec.927*
numer. 34.

Lis etiam cenſetur extincta per ſententiam
quæ tranſivit in judicatum, ut omnes admittunt:
137 & nota quod lis non dicitur extincta per lapſum
decennij poſt ſententiam quando non præceſſit
ſententia declaratoria ſuper diſcuſſione, & ex actis
patet de bono jure partis, nam tunc per decenni-
um dici poteſt extincta, quando pars tacens ag-
novit malum jus fovere, *Rota in Leodien. benef.23.*
Martij 1648. coram Peutingerio verſ.quia per ſen-
tentiam, ubi late n.11.12. 13.14.pa. 10.rec.dec.167
in Romana fideicommiſſi de Campagnolis 8. Febr.
1649.coram Peutingerio par. 11.recent. deciſ. 285.
numer. 10. & 11. & optime in *Vercellen. Prapo-*
ſitura 5. Iulij 1649. coram Bichio, eadem par. 10.
recent. dec.342.num.16.& 17.& 18 in qua deci-
ſione dictum fuit quod de jure Canonico lis per
lapſum temporis non cenſetur extincta, cum in-
ſtantia ſit perpetua, niſi quando ultra negligenti-
am actoris in proſequendo copulativè concurrat
aliquod actum poſitivum indicans quod colliti-
gans litem pro derelicta,& ſui non juris notitiam
habuerit,& allegantur ibi *DD. & Rotæ deciſiones,*
præſertim *Burat. 383. num.3. & par.2.recent dec.*
*166.*ubi dicitur quod ad effectum deſertionis
propter curſum temporis adeo clare de non jure
collitigantis apparere debet ut illud controverti
non valeat, & in *deciſ.467.apud Amatum Duno-*
zet. num. 5. & 6. fuit dictum quod ut lis cenſea-
tur extincta requiritur vel ſententia declaratoria
ſuper deſertione vel, conſtet de jure proſequentis

cum lapſu decem annorum, Idem etiam *dec. 355.*
par.11 recent. & dec.104. & 90.par. 12. recent. &
eadem Rota apud Eminentiſſimum Celſum deciſ.
*148.num 11.*ubi dictum fuit litem fuiſſe extinctam
& habitam pro derelicta, quia conſtabat de non
jure partis quæ per decennium tacuit, nec
curavit tranſmittere acta & ita in *deciſ.527.par 4.*
Vbertus loco cit.fol.256. Lis etiam finitur per pro-
138 viſionem factam à Papa in forma gratioſa: ſic et-
iam per Subrogationem, quia conſumitur vaca-
tio, ſecus autem per mandatum de providendo,
Rota penes Eminentiſſimum Celſum 288. numer.
3.& 4 & apud Amatum Dunozet. 352.nu. 20. &
367. à numer.20.cum multis ſeq.

139 Clericatus autem, qui requiritur ad obtinen-
dam immiſſionem vigore Subrogationis gratioſæ,
quomodo probetur jam ſupra abunde diximus.

140 Exiſtentibus autem luſtribus requiſitis, ſubro-
gato non poteſt denegari immiſſio, ut omnes fa-
tentur, quia ſunt extrema gratioſæ Subrogatio-
nis ſive ex clauſulis generalibus, ſive ex ſpeciali ſup-
plicatione Litteræ fuerint expeditæ, *Rota par.*
13.recent.dec. 320. numer. 14. & apud Peutinger.
dec 87. & quidem poterit propria authoritate
poſſeſſionem ingredi ſi poſſeſſio fuerit vacans, nec
dicitur attentare, *Rota apud Merlin.dec.528. apud*
Poſt.17.tom. primo par. 2. & 117.poſt tract. de ma-
nut.apud Eminentiſſimum Celſum dec. 149. num.9.
*& 10.*latè *Argell. de legitimo contradict. quæſt. 15.*
*num.74.*latè *Lotter.lib 2 quæſt. 20. num. 190. &*
191. & lib. 3. quæſt. 13. numer. 53. Amayden. d.
§. 2.num.35.

141 Quod procedere etiam lite pendente abſque
vitio attentatorum ampliat *Lotter.loco cit.num.54*
& citat *Lancellot. de attentatis lite pend. in præf.*
numer.340.Lotter deciſ.171.Mohedan.deciſ.11.nu.
1.ut lite pend Put. deciſ.208. lib. primo, Rota deciſ.
*471.lib.3 par.3.diverſ.& apud Cocc.deciſ.72.*quibus
adde *Mantic. dec.71. num. 3.* qui alias Rotæ de-
ciſiones citat, *Rotam in recent.deciſ.135.num.7.&*
469. n. 7.par. 4.tom. 2.apud Rub. & in Valentina
Rectoria 3.Decembris 1646.§. niſi. Landitus co-
ram Bichio & apud *Eminentiſſimum Otthob.deciſ.*
154.num. 17. Argell.de leg. contrad.quæſt.15.art 3.
num. 40. Amayden.loco cit.§. 2.num.56. ita ut nec
de inhibitionibus antecedentibus emanatis ante
Subrogationem curandum ſit,& poteſt apprehen-
di poſſeſſio, inhibitiones autem ſubſequentes be-
ne obſervari debent, *Rota apud Cocc.deciſ.72.*
num.2.& 3 Lotter. loco cit.d. q. 13. n. 55. Amay-
den.§. 2.n.56.

142 Imò ſi quis prius fuiſſet intruſus manifeſtè at-
tentando capiendo poſſeſſionem, & poſtea obti-
nuiſſet gratioſam Subrogationem, cenſetur pur-
gatum omne vitium antecedens,& poteſt ſibi mu-
tare cauſam poſſeſſionis *ut in d.dec.72.penes Cocc.*
n.4.& 472.par.3. diverſ. in Argentina benef. 21.Iu-
nij 1610.coram ſa. me. Inn. X. Lotter loco.cit.n. 56. ſed
Rota in dec.569.n.3 & 4 tom. primo par.2. Rub. vi-
detur requirere, quod neceſſarium ſit quod nar-
retur Papæ poſſeſſionem captam lite pendente,
alias vitium non purgatur, ut optimè dictum fuit
in *Piſtorien.Beneficij 19.Iunij 1634.coram Dunozet*
apud ipſum *Amatum 532.n.2.3.& 4.* in qua deci-
ſione fuit dictum, quod poſſeſſio accepta infra ter-
minum ad appellandum licet ſit infecta, attamen
purgatur per Subrogationem ſupervenientem,
quando in Subrogatione gratioſa fuerit facta men-
tio

tio talis possessionis infectæ, quia tunc vitium purgatur, & censetur mutata causa possidendi absque alia declaratione animi, & talis possessio est manutenbilis; quæ decisio iterum fuit confirmata *die* 18. *Decembris* 1634. *coram eodem Amato Dunoz*, apud ipsum 367. in quibus etiam decisionibus dicitur, quod qualitas possessionis infectæ satis dicitur expressa Summo Pontifici quando fuit narratum, quod pendente termino ad appellandum fuerit apprehensa, nimirum per clausulam *cujus litis, &c.* per quam inducitur notitia in Papa non dum de lite, sed etiam de qualitate; & quod possessor possit sibi mutare causam possessionis absq; aliqua alia declaratione superveniente novo titulo valido ut pluries decrevit *Rota apud Amatum Dunoz et. dec.* 811. & alibi penes ipsũ 364. & 365 *par.* 11. *rec.* dummodo tamen possessio non fuerit ab alio accepta antequam suus titulus validus fuerit acquisitus, nam quando hic supervenit post possessionem occupatam ab alio non post fieri mentio, *Rota decis. 288. n. 4. eadem par. 81. recent.*

143 Quando tamen esset in Subrogatione illa clausola; *Sine præjudicio litis pendentiæ*, tunc non poterit capi possessio lite pendente & capta esset attẽtata. Rota penes *Rub. dec.* 557. *n.* 12. *& seq. to.* 1. *par.* 2.

144 At hæc procedere cum non est possessor in Beneficio videtur, secus si adest possessor, tunc enim Subrogato competit aliud remedium, quam adipiscendæ *Rota apud Posth. de manut. decis.* 174. *n.* 2. & 177. *numer* 9. & *apud Eminentissimum Celsum dec.* 194 *num* 10. *Argel. de leg. contrad. q.* 15. *n.* 24. *Lotter. d. quæst.* 13. *à num.* 53 *cum seq.* adeo aliquando gratiosè Subrogatus apprehendendo possessionem non excusari ab attentans adstituunt & DD. & *Rota decisiones*: sit quidem tractat ex professo hanc quæstionem *Theod. Amayden d. §. 2. q.*

145 31. qui distinguit tres casus; quorum primum dicit, quando quis obtinet Subrogationem gratiosẽ in exreservatione, vel affectione, nulla tamen lis extitit de tempore Subrogationis habitæ: secundum, quando petitur Subrogatio à tertio, qui fit extra litem præexistente lite, & superstite collitigante: tertium, quando collitigans superstes obtinuit subrogari, & possidet provisus ab Ordinario. In quantum ad primum dicendum esset ait habentem Subrogationem gratiosam non attentare cum propria authoritate intrat possessionem vacuam, cum Litteræ sunt expeditæ in forma gratiosæ subrogationis, non autem in forma commissaria, & litem, quæ subsequitur, non posse impedire Subrogato gratiosè immissionem, juxta doctrinam *Paris. de resig. lib.* 2. *quæst.* 5. *num.* 10. & 79.

146 Circa secundum casum distinguendum quoque esse dicit, scilicet, vel ille in cujus locum fuit facta Subrogatio possidebat, vel non possidebat, si mortuus non possidebat, & aderat possessor collitigans qui contradicebat, subrogatus capiendo possessionem contradictore inaudito attentat, juxta decisionem *Rotæ in Zamoren. pensionis* 5. *Iunii* 1598. *coram Corduba apud Marches. Par.* 1 *fol.* 1339. ubi dicit casum notabilem. Si vero mortuus in cujus locum facta est Subrogatio possidebat, eo casu non esse vocandum collitigantem superstitem, ac etiam si ultro, & non vocatus compareat, & opponat non esse audiendum, sed posse Exequutores spreta ipsius oppositione extrajudicialiter capere informationem super tribus illis requisitis ad Subrogationem, & subrogatum immittere docet. & citat *Mandos. ref.* 2. *q.* 18. *num.* 1. *Puc. decis.* 208. *lib. primo*, & latissimè ipso scribente fuisse deductum *in Pisana benef.* 27. *Iunii* 1629. *coram Merlin.* quam decisionem ad verbum

147 affert, sed est penes ipsum *Merl.* quæ *decis. fuit iterum confirmata die prima Febr.* 1630. quamquoque per extensum affert; in quibus decisionibus supponitur, quod vacante quodã Beneficio de jurepatronatus fuerunt præsentati duo nempe D. Franciscus Rosermi[illegible]us, & Petrus Ra[illegible]tonus, qui etiam obtinuit Apostolicam provisionem cum derogatione mediatis, & sic fuit in possessionem immissus; quo tamen defuncto quidam D. Bernardinus Ceulus obtinuit Subrogationem gratiosam quoad jus, & possessionem dicti Petri qui Ceulus in vim Decreti, & mandati Exequutorum in Litteris datorum fuit in realem, & actualem possessionem immissus: & interposita appellatione in Rota proparte Francisci Rosermini fuit dubitatum, an decretum Dominorum Exequutorum cum omnibus inde sequutis esset revocandum? & negativè fuit resolutũ, qui Dominus Bernardinus obtinuit subrogationem gratiosam, & docuit de Clericatu, lite & obitu Domini Petri collitigantis in possessione, & ideo justè fuit immissus per decisio[illegible] Rotæ ibi allegatas. Ad objectum, quod possidebat pars, quod non constabat de verificatione prædictorum coram Exequutoribus, dicitur ibi, quod cum Franciscus non esset legitimus contradictor, quia non habebat parem titulum, nec possessionem, Exequutores non erant citandi, & poterant extrajudicialiter procedere, & spernere etiam ipsius Francisci comparitionem, juxta *decis. Ludovis.* 221. *num* 23. & pro Exequutoribus extrajudicialiter procedentibus præsumitur. Ad alterum objectum, quod lis non erat super titulo; fuit responsum dupliciter, primo, quod ibi non agebatur de simplici provisione, quo casu requiritur lis super titulo, juxta doctrinam *Inn.* sed de præsentatione, quæ regulatur juxta terminos electionis, & sufficit, ut lis sit super electione, vel præsentatione, *ut in c. primo ut lite pend. in* 6. secundo fuit responsum, quod lis erat super titulo propter clausulam, cum incidentibus, positam in commissionibus. Demum ad objectum, quod Franciscus accepit possessionem lite pendente, & sic possessio fuit nulla, & attentata & minime manutenibilis responsum fuit primo cessare objectũ ex facto, quia licet causa fuerit appellabilis, attamen Rosarminus acceptavit rescriptum cum clausola, *sine præjudicio ulterioris exequutionis Litterarum Apostolic.* secundo fuit dictum, quod dictus Bernardinus subrogatus debuit interim immitti in illam talem qualem possessionem, seu detentionem quam habebat defunctus in cujus locum fuit subrogatus ad quod ibi allegantur decisiones, Hæc in prima illa *decisione* In secunda autem *decisione de anno* 1630. fuit confirmata dicta prima decisio, quia dictus Bernardinus in vim Gratiosæ Subrogationis validè, & justè fuit ab Exequutoribus immissus, pro quibus præsumitur, quia poterat extrajudicialiter procedere, nec tenebatur formare processum, sed tantummodo animum suũ extrajudicialiter informare, & præsertim quia postea fuit doctũ de Clericatu, lite & obitu Petri in possessione, & sic de omnibus requisitis ad Subrogationẽ Gratiosam necessariis, & sic multo magis intravit præsumptio pro

Exe-

quutoribus, quod ſe informatunt extrajudicialiter. Neqne habitum fuit in dicta deciſione in conſideratione, quod pro parte dicti Roſermini fuit comparitum coram dictis Exequutoribus, & proteſtatum non procedi ad vlteriora niſi ipſo citato, & conſequenter Decretum inde ſequutum ſit nullum, & invalidum, juxta *Abb. in cap fin. num. 13. de præſumpt. Garz. part. 6. cap. 2. num.* 510: & 143. quia fuit in dicta deciſione reſponſum, quod Exequutores non erant miſti, nec dictus Roſerminus reperiebatur in poſſeſſione, nec parem habebat titulum Gratioſæ Subrogationis, & ſic cum re vera non erat legitimus contradictor non potuit per dictam comparitionẽ, & proteſtationem ſetalem facere, ſed dicti Exequutores poterant extraiudicialiter eo non citato procedere. Et ad aliud obiectum quod pro parte dicti Roſermini fuit factum nempe, quod poſſeſſio Petri capta fuit pendente appellatione à Decreto Exequutoris mixti propter clauſulam, verificato iure patronatus, & conſequenter nulla, & attentata, iuxta *dec. Ludovis. 81. num* 2. & 5. nam fuit reſponſum primo, quod iuſpatronatus verificari debebat coram Ordinario, non autem coram Exequutore, & ſic non erat mixtus, & quod Petrus accepit poſſeſſionem poſtquam Roſerminus produxerit reſcriptum cum clauſula, *ſine præiudicio* Exequutionis Litterarum Apoſtolicarum. Fuit ſecundò dictum ſubrogato deberi immiſſionem in poſſeſſionem defuncti qualiſcunque illa ſit, etiam ſi fuerit vitioſa, iuxta *decis. Mantic.* 252. vel attentata *vt in Romana parochialis 6. Iunij coram Vbaldo.*

Ex qua deciſione multa notanda dicit *Amayden*, primo, quod non obſtante proteſtatione colligantis ſuperſtitis Tertius Gratioſè ſubrogatus debet immitti quando ſuperſtes collitigans non eſt poſſeſſor, nec habet parem titulum, & licet conſequentia videatur dura, quia Judex procedens contra proteſtationem nulliter procedit, quia hoc procedit in Iudice, non in Exequutore, ait *Amayden.* quia Exequutor poteſt procedere extraiudicialiter, Iudex vero minime, & *Amayden num. 52. & 53.* vide ipſum, qui multa obijcit pro & contra: tamen *num 56* firmat concluſionem quod gratioſè Subrogatus lite pendente poteſt poſſeſſionem capere, & non attentare niſi lis fuerit introducta ſuper ipſa Subrogatione, & inſuper docuit antea, quod ſubrogato etiam debetur immiſſio, quando adeſt intermedia collatio, vt videre eſt ipſum *ſub num. 49. verſ. ſed magna.*

149 Tamen ponit tertium caſum, quando ſuperſtes colligans obtinuit ſubrogari, & poſſidet proviſus ab Ordinario de quo nos ſupra: & dicit quod ſi proviſus ab Ordinario poſſidebat ante obitum colligantis, tunc non poterit ſubrogatus poſſeſſionem intrare: ſi verò proviſus ab Ordinario acceperit poſſeſſionem poſt obitum alterius colligantis, tunc ſecundum eum debetur immiſſio Subrogato, niſi Ordinarius habuiſſet indultum conferendi litigioſa, ut ibi per ipſum.

Ego verò hanc rem breviter abſolvo, & dico quod tunc Subrogatus attentat intrando poſſeſſionem plenam, quando ei impediri poteſt immiſſio, & à fortiori, quando impediri poteſt via exequutiva, de qua re ſupra: quando verò ei impe-
150 diri non poteſt immiſſio tunc intrando poſſeſſionem nullum committitur attentatum: ratio eſt evidens, quia tunc nec appellatio, nec proteſtatio habet effectum ſuſpenſivum, ſed tantum devolutivum; ergo nullum committitur attentatum, quod ſit revocandum, juxta doctrinam *Scaccia de appell. quæſt. 3. num. 69. & 917. lim. 3. numer. 28. & ſeq. & lim. 9. num. 59. Caval decif. 69. num. 5. in fine Ferentill. ad Buratt. decif. 902. num. 7. Rodolf par. 2 cap. 15. n. 54.* At poſt ſcripta vidi Decretum *in Valentina Rectoriæ 29. Maij 1647. coram Bichio*, quæ habetur *par. 10. rec. 57 in ordine*, in qua tota res hæc diſcutitur; ideò hic ponendam duxi.

151 Notes tamen generaliter, quod licet Papa providendo non dicitur attentare juxta *decif. Ludovis. 2. & 10. num. 20. Rota apud Eminentiſſimum Celſum 288. num. 8.* attamen ipſa pars, quæ obtinuit proviſionem, attentare poterit capiendo poſſeſſionem, ut in dictis deciſionibus apud *Ludovis. ubi Olver. Rodolf. d. part. 2 cap. 15. num. 75.* & dicitur attentare non ſolum per capturam poſſeſſionis, ſed etiamſi comparet coram alio Judice, quam coram Judice appellationis, ſi lis adeſt, & Exequutor procedat, *ut in dict. deciſione apud Eminentiſſimum Celſum num. 9. Merlin. decif. 852 num. 4.* Scilicet Tertius, qui eſt extra litem non dicitur attentare juxta *textum in cap. Romana §. in alium, de appell. Caval. decif. 186. Ludovis. d dec. 14 num. 6.* tamen id bene temperat *Rodolfin. num. 37* hoc non procedere cum Tertius habet cauſam à parte, qui erat in lite, juxta *decif. Ludovis. 14. num. 6.* etiam ſi cum titulo, & bona fide poſſideat, ad tradita per *Rotam apud Burat. decif. 406. num.* 2 dicitur tamen habere cauſam à parte in hac materia beneficiali ille qui fuit proviſus per ceſſionem, aut reſignationem ad ejus favorem factam, aut per permutationem ejus, qui litigabat, præter alios *Olver. ad Ludovis. decif. 14. n. 7.* ſecus autem ſi per obitum, vel liberam ceſſionem, ſive per reſignationem, vel per privationem, vel alium ſimilem modum, dummodo non trahat cauſam ab eo, qui erat in lite in ullo, ſed à Papa, nam tunc non poteſt obijci, quod attentaverit, *Caval. decif. 186. n. 2. Seraph. decif. 583. Rota in recent. par 1. dec. 705. num. primo, Rodolf.* qui alios citat *loco cit. nu. 78. 79. & 180.*

152 Hæc poſſunt pertinere generaliter ad materiam Subrogationis, tàm cum petitur ex reſervatione, quam cum petitur ex lite, ſive detur collitiganti, ſive Tertio extra litem in locum collitigantis, ſive ſimpliciter ad Beneficium reſervatum, Oportet nunc ad particularia deſcendere.

153 In quantum ad Subrogationem gratioſam, quæ datur collitiganti ſuperſtiti, habemus Regulam Cancellariæ, de qua ſupra meminimus, quæ diſponit ſic: Item D. N. cupiens litium ſuccidere anfractus, & ne novi collitigantibus adverſarij dentur providere voluit, ſtatuit, & ordinavit, quod quoties deinceps aliquem ſuper quovis Beneficio Eccleſiaſtico collitigantẽ in jure, vel ad jus, ſi quod forſan ejus adverſario in dicto beneficio competerit ſubrogari conceſſerit, dum̃odo prædictus collitigans in dicto Beneficio intruſus non fuerit, nec ſuper eo contra ipſum adverſarium poſtquam illud per triennium pacifice poſſiderit lis tunc mota fuerit aliorum quorumlibet de præmiſſo jure, ſive tunc vacet, vel cum vacaverit impetrationes, vel conceſſiones etiam motu proprio infra menſem ante conceſſionem hujuſmodi factæ nullius ſint roboris, vel momenti: & nihilominus cupiens eorum fraudibus obviare, qui viven-

viventium beneficia, illorum præsertim quibus aut
propter senium aut propter infirmitatem immi-
neret vitæ periculum impetrant, vel illia deceden-
tibus tamquam collitigantes in eorum iuribus fa-
cillius subrogentur. voluit ut deinceps nullus in
iure vel ad ius in Beneficio defuncti, quod illo vi-
vente in casibus præmissis vel similibus impetra-
verit, aliquo modo subrogetur, ac Subrogatio,
vel Gratia, si neutri, si nulli seu novæ provisionis
aut perinde valere taliter impetranti nulliter suf-
fragetur. Quod etiam strictissime observari man-
davit in impetrationibus Beneficiorum per priva-
tionem & amotionem ex quibusvis criminibus
& excessibus forsan perpetratis, etiamsi usque
ad sententiam diffinitivam, quæ tamen in rem
non transierit iudicatam processum foret Hæc
Regula.
154 Hæc fane Regula sumpta est, ut diximus, ex
visceribus *cap. 1. & 2. ut lite pend. in 6.* & observa-
vit *Rota penes Burrat. decis. 927. apud Merlin. dec.
116.* & fundatur super certitudine, quam habet
Pontifex quod collatio ad se spectat, cum de Be-
neficio litigioso sit lis est super eius titulo modo
quo dictum est nullus præter Romanum Pontifi-
155 cem disponere poterit ita ut durante lite manus in-
ferioris collatoris sunt ligatæ, nec ei permissum est
tali Beneficio disponere, ut supra diximus, & tex-
tus est expressus *in d. cap. 2. ut lite penden. in 6*, ibi:
156 (Donec contra superstites lis finita fuerit) quare
hæc reservatio, seu affectio non est perpetua, sed
durante lite, ut textus clarè annuit, & ibi: *glos.
Gomez. in regul. de triennali quæst. 31. Paris. lib. 2.
quæst. 3. numer. 111. de resignatione Gonzalez ad
regul. Cancellariæ in proœmio §. 7. num. 118. & glos.
6. num. 146. Garz. de benefic. par. 5. cap. 1. num. 133*
ubi allegat multas *Rota decis. Barbos. in clem.
prima ut lite pend. num. 5. Salgad. de reg. pro part. 3
cap. 9 num. 16. Lotter. de re benefic. lib. 2. quæst. 2. à
num. 69. Fagnan. in cap. sunt.... de excessibus Præ-
lat. num. 53. Tondut. par. 3. c. 163 num. 4. & 10.* qui
bene observat, quod hæc propriè non est reserva-
tio, sed potius vocanda erit inhibitio Ordinario
ne conferat lite durante, & ut dicit *Lotter.* aliud est
Beneficium esse reservatum, aliud litigiosum, nam
affectio quæ resultat ex lite est ad tempus, quan-
do verò extinguitur hæc affectio ita ut possit Or-
dinarius conferre, recurrendum erit ad *clem. pri-*
157 *mam ut lite pend. & ad Gonzalez ad glos. 6.* & ad
alios. Igitur super hac reservatione fundatur re-
gula præfata Cancellariæ, quæ Subrogationem
concedit collitiganti, quam nullus præter Roma-
num Pontificem concedere valet, quia nullus dè
dictis Beneficijs potest disponere, ut in dictis ju-
ribus in *cap. primo & 2. & clem. prima ut lite pend.
Gonzalez d. glos 6. num. 143. Paris. d. quæst. 3. num.
97. & 18. Barbos. in d. cap. 2. ut lite pend. in 6. & de
potestate Episcopi alleg. 57. num. 47. & 48. Amay-
den. d. cap. 24. §. primo num. 53. Fermosin. cap quia,
quæst. 29. num. 21. de judiciis.*
Et quia dispositio præfatorum iurium vindicat
158 sibi locum in Beneficijs de jurepatronatus, ut ex-
pressè legitur in eisdem iuribus, ubi etiam *DD.
omnes* præsertim *Gemin. in d. cap. 1. in ultimo nota-
bili. Gomez. in reg. de Subrog. quæst. 13.* ita ut non
possit non solum lite pendente Ordinarius præ-
sentare, aut etiam cumulare, verum nec potest cu-
mulare superstitem collitigantem quando lis pro-
rogaretur, & Rota *apud Eminentissimum Celsum*
*369. numer. 9. & 10. Add. ad Burrat. decis. 942.
numer. 8. Merlin. decis. 443.* requiritur tamen,
ut lis sit super Beneficio, idest inter præsentatos,
non autem sufficit ut sit inter compatronos super
existentia jurispatronatus, nam tunc non efficitur
litigiosum, *Rot. apud. Bich. decis. 3.* ideo regula de
Subrogandis haber locum in dictis Beneficijs de
jurepatronatus, *Sarnen. in reg. de Subrog.
quæst. 13.*
159 *Seraph. decis. 990. Rota* in sæpè citata *Florentina
Parochialis 29. Ian. 1629. penes Amaydem loco cit.* &
communiter omnes. & ita stylus observat. imo cum
Papa concedit Subrogationem Gratiosam in Be-
neficio litigioso, de jurepatronatus mentio non
est necessario facienda, quia sufficit ut sit litigiosū
juxta decisionem *Cassad. 3. vel 9. ut lite pend. Mer-
lin dec. 14. num. 5. Lotter. d. quæst. 2. num. 4.* cujus
tamen contrarium scripsit novissime *Tond. in d. c.
quia V. q. 24. n. 15. 16. & 17. de iudiciis.* illam assig-
nans rationem quia Papa non censetur derogare
juripatronatus laicorum, sed certe nulla requiri-
tur derogatio, quia cum Beneficium sit affectum
160 Papæ, nec patronus poterit præsentare lite pen-
dente, ut dicitur in dictis juribus. Igitur cum tunc
spectet collatio ad Pontificem, non est cur dero-
gationem jurispatronatus desideremus; sufficiet
enim ut Beneficium asseratur litigiosum, juxta
decis. apud Eminentissimum Otthob. 120. num. 5.
Bene verum est quod Subrogatio Gratiosa non
potest exequi contra præsentatum, quia hic habet
jus quæsitum ex præsentatione, cum Papa non
censeatur derogare nec præjudicare ei, qui ha-
161 bet jus quæsitum propter solitam clausulam *dum-
modo &c. Spada cons. 58. tom. 2.* quod ta-
men intelligendum est de jure valido, & efficaci-
ter quæsito, non autem de invalido, & inefficaci,
ut diximus alibi, & in puncto in hac materia
*Rota apud Eminentissimum Celsum dec. 314.
numer. 10.* in qua fuit dictum provisionem Apo-
stolicam conditionalem desiderantem justifica-
tionem qualitatis jurispatronatus, non sequuta
justificatione, jus resultans ex ea tamquam incer-
tum, & pendens à futura probatione non inficere
Subrogationi Gratiosæ cum clausula, *dummodo* al-
teri non sit jus quæsitū, sub qua non comprehen-
ditur dictū jus eventuale, ut ibi, & ut diximus in his
Beneficiis de jurepatronatus cum petitur Subro-
gatio non est opus ut lis sit super titulo, & citatis
supra adde *Rotā apud Rub. tom. 1. part. 2. decis. 6. 7.*
162 Subrogatio hæc quæ conceditur superstiti in
locum collitigantis demortui, vel cedentis ha-
bet juris fomentum; ut consideravit *Rota apud
Merlin. dec. 116.* adeo ut de jure debitam esse talem
Subrogationem collitiganti videatur tenuisse eam-
dem *Rotam apud Seraph. decis. 1165. apud Ludovis.
decis. 27. & 125. apud Carillum decis 56 numer. 1.
Mandos. reg. 329. quæst. 9. numer. 2. & apud Ama-
tum Dunozet. decis 597. num. 1.*
163 Sed non debitam, sed potius relictam esse ar-
bitrio Papæ, & Datariæ colligi videtur ex dicta
regula; quod indicat illud verbum *contigerit*,
quod potentiam existendi, vel non existendi
demonstrat, quia Papa potest subrogare tertium
extra litem existentem derogando Regulæ de sub-
rogandis, ita *Amayden cap. 24. §. 1. n. 6.*
164 Hæc Subrogatio, quæ datur collitiganti
in locum demortui litigantis, ut observavimus
cum *Amayden. §. 1. num. 6.* pen debet per specia-
lem

lem supplicationem; quod ex se patet, quia in Litteris provisionis nullæ sunt clausulæ, quæ impetrare possint Subrogationem in locum colitigantis, sed dumtaxat clausulæ, quæ important Subrogationem ad jus, seu possessionem alterius mortui possidentis: sed diversum est subrogari ad jus collitigantis, & subrogari ad jus alterius, nam clausulæ non possunt operari ultra propriam significationem, sic etiam advertit *Amayden d. cap. 24. n. 2. & 3.* quod Subrogatio quia datur vigore regulæ, de jure non competit alteri, quam proviso Apostolico, quæ fuit concessa vigore clausularũ prioris Gratiæ, circa quod errant Officiales Dataria alteri quã dicto proviso Subrogationẽ hanc concedẽdo.

165 Advertit *Amayden loco cit. cap. 24. §. 1. num. 2.* quod Dataria non solet concedere Subrogationem quando collitigans qui decessit erat in possessione, sed quod regulariter conceditur Subrogatio possidenti collitiganti in locum collitigantis non possidentis, ita interpretando regulam, quod novus collitigans non debet dari possessori, ut ipse se eximat à molestijs, & vexationibus, non autem quod collitigans per Subrogationem debeat acquirere possessionem: quod tamen dicit *Amayden* contrarium videtur esse textui regulæ, quæ cum excipiat calumniosos litigantes, & impetrantes certo modo, quos non possidere supponit, firmat regulam in non exceptis, nempe Subrogationem deberi alijs impetrantibus etiam non possessoribus: sed Dataria, dicit *Amaydon*, quod raro, vel nunquam concedit Subrogationem collitiganti non possessori.

Sed quod conceditur Subrogatio superstiti ad possessionem defuncti apertè supponit *Lotter lib. 2. quæst. 20. num. 179.* & ipse *Amayden loco citato num. 23. vers. quamvis*, ubi dicit, quod licet verum sit, quod Dataria nun soleat admittere Subrogationem collitigantis non possessoris, inde sequitur, quod Subrogatio numquam detur, nisi
166 in locum possessoris, quæ conceditur etiam ad jus sine possessione nomine Cameræ & citat *decis. Caval. 639. num. 3.* & de eo qui subrogatus est ad jus, & ad exequutionem Brevis à defuncto obtenti, quod teneatur solum justificare clausulam, constito, ad finem agendi exequutive, ita etiam Subrogatus, *Burat. dec. 509. num. 6. Rota re-*
167 *cent. p. 8. dec. 83. n. 15.* & *16.* & *Lotter. lib. 3. quæst. 13. n. 67.* dicit, quod quando petitur Subrogatio, & narratur lis cum defuncto, & exposito causæ statu, secundum quem defunctus erat in procinctu obtinendi immissionem virtute judicati, vel Brevis aut similis Subrogationis, concessa Subrogatione ad talem litem ejusque prosequutionem in eisdem statu, & terminis in quibus reperiebatur, quod hoc casu Subrogatio hujusmodi conservat in Subrogato privilegium exequutorium eodem modo, quo competebat defuncto, ita ut nihil aliud teneatur probare præter principalis proprium decretum, & statum litis, *Lotter. allegat Rota* decisiones pro omnibus casibus, ut est videre ipsum.

168 Post scripta vidi *dec. Rota 995. & 814.* apud *Amatum Dunozet. tom. 1.* quibus decisionibus late fuit dictum, quod licet Subrogatus ad jus non possidentis teneatur totam Gratiam justificare principalis, ejus scilicet ad cujus locum fuit subrogatus, proinde ac si ad illius juris canonizationem ageret, & sic via ordinaria agere tenetur, juxta *decis. in Cartaginen. pensionis 21. Octobris 1588. penes Marches. p. 1. fol. 472.* hoc attamen procedere in subrogato simpliciter ad jus defuncti, quem non possedisse apparet, secus quando fuit Subrogatus ad jus, & prosequutionem Brevis de capienda possessione, quod obtinuerat defunctus, nam tunc sicuti principalis non tenebatur justificare clausulam constito, ut dicemus suo loco, qua justificata consequebatur illico immissionem, ita Subrogatus ad talem Brevis prosequutionem, tali clausula verificata immittendus erit in possessionem.

169 Excluditur à Beneficio Subrogationis Gratiosæ vigore Regulæ calumniosus litigator, ut patet in *text. reg.* & adsunt innumeræ *Rotæ* decisiones quas non oportet adducere cum simus in re clara, & habemus textum regulæ: ideo Sacra Dataria non solet concedere Subrogationem collitiganti superstiti nisi constet aliquo modo de jure petentis, scilicet quod non dum lis pro sua parte fuerit calumniosa, sed quod potius jura inclinent pro ipsius parte, ita advertit *Amayden loco cit. §. 1. num. 19.* & hoc optima ratione fuit dispositum, quia nemo ex propria iniquitate commodum reportare debet, quod latius cribrat *Lotter. lib. 2. quæst. 20. à num. 92. cum seq.* & lis calumniosa non dicitur vere lis nec propterea fuit Beneficium litigiosum, prout requiritur, ut detur Subrogatio, *Rota apud Eminentiss. Celsum 148. n. 2.*

170 Sed videndum est quis dicatur calumniosus litigator, ut possit excludi à beneficio Subrogationis vigore regulæ? *Lotter loco cit. à num.* 101. docet quod in æstimanda calumnia plurimum versatur arbitrium Iudicis, & quod evitari poterit calumniæ præsumptio ex sola instantia, & possibilitate boni juris, dummodo probabili aliqua ratione & juris colore sit adumbrata, quod late disputat, & resolvit secundum doctrinam *Achillis dec. 7. ut lite pendente. Amayd. vero d. c. 24. §. 1. num. 12* dicit, quod calumnia potest considerari in omni Impetratione certo modo, illa tamen excludatur per quemcumque colorem, sive probabilitatem, citat *Rotam apud Ludovis. 27. & Oliver. ad decis.* 426. & adducit alias Rotæ decisiones, quod sufficiet quælibet causa colorata, & probabilis, ut non dicatur calumniosa, *Rota par. 2. recent. decis. 42. & 347. num. 7. & par. 8. decis. 163. num. 23. Rota apud Amatum Dunozet. decis 467. n. 9. & 10. & 666. n. 8. & 697. n. 24. Burat. decis. 927. ubi Ferentil. Belt. ad Ludovis. dec.* 426. ubi dicit, quod sufficit quod
171 non constet de prætentione omnino discolorata, & sufficit, ut calumnia non sit evidens, & notoria, & non careat probabili colore, & causa litigandi, & calumnia, ut excludere possit Subrogationem debeat esse manifesta, & evidens *Burat d. decis. 927. ubi Ferentil. num. 15. Rota p. 11. recent. dec. 335. num 9.* tenuit quod concludenter debet probari calumnia, & ita evidens, & notoria, ut nulla excusatione celari possit, sic etiam dictum fuit in *decis. 164. num. 7. par. 10.* & quamlibet levem causam, & coloratam admitti ad excludendam calumniam, *Rota apud Eminentissimum Celsum dec. 288 num.* 11. ubi allegantur concordantes decisiones, & apud eundem *dec. 369. n. 8. apud Eminentissimum Otthob. decis. 90. num. 12.* & ideo ut lis dicatur calumniosa ut non detur Subrogatio Gratiosa non dicitur talis nisi finitis & factis probationibus, *Rota decis. 42. n. 3 par. 3. recent. Burat. decis. 927. num. 11. Rota apud Amatum Dunozet. decis. 697. num. 22. & 23.* certum enim est quod

quando quis obtinuit sententiam favorabilem non dicitur calumniosus litigator, ut in *dec. 369. penes Eminentissimum Celsum num. 7.* & qui propter calumnias petit excludere Subrogatione illas concludenter probare oportet, & quidem evidenter *Rota apud Eminentissimum Celsum dec. 129. n. 8.*

173 Excluditur etiam ab isto beneficio Subrogationis a Regula intrusus, ut ibi: Dummodo præfatus collitigans intrusus non sit; & semper in Litteris adest illa clausula, dummodo intrusus non sis, quæ clausula operatur, quod constito de intrusione Gratia non sit valida sed resolvatur, *Rota decis. 306. n. 3. & 343. num. 9. part. 1. recent.* & in sæpè allegata *Valentina Rectoria coram Bichio 17. Martii 1651. num. 5.* hæc enim exceptio oritur ex ventre Litterarum, ideo retardat exequutionem ipsarum Litterarum, *Seraph decis. 980. n. 13. Rota penes Burat. 122. & in dict. Valentina Rectoria n. 5. par. 11. recentiorum dec. 124.* quam etiam ut dixi, affert *Tond. post tract. de pens.*

174 Sed quis dicatur intrusus ad hunc effectum non concordant nostri, nam multi tenent, quod comprehendatur omnis intrusionis species, *Mand. de Subrog. q. 4. sub num. 20. vers. eo tamen, Rebuf. in tit. de Subrog. glos. 4 per totam n. 4. Cochier in dict. regul. de Subrog. sub num. 11. vers. quis dicatur, Ferentil. tom. 3. & per Merol. tract. 41. n. 79.*

175 At *Lotterius lib 2. quæst. 2. num. 82.* existimat, quod regula debet intelligi de vera intrusione quæ contrahitur cum quis propria auctoritate, vel sine titulo ejus, qui conferre potest, possessionem ingressus est; nam hic dicitur vere intrusus, quasi per portam non ingressus: ita quoque videtur tenere *Amayden dict. cap. 24. §. 1. numer. 17.* qui docet, quod non dicitur intrusus in hoc casu qui ingressus est possessionem Beneficij reservati virtute collationis alterius, quam Papæ, secundum *dec. Rota par. 2. recent. decis. 741.* & ita etiam aperte tenuit *Rota in d. Valentina Rectoria coram Bichio num. 10.* ubi illa assignatur ratio, quia regula de Subrogandis in quantum excludit intrusum est odiosa, & pœnalis, & ideo de sola vera intrusione intelligenda est, & hanc dumtaxat comprehendit, alias nunquam daretur casus in quo Subrogatio Gratiosa vitium possessionis antea captæ purgaret, & redderetur frustratoria; ideo, ibi *Rota n. 13. cum seqq.* decidit, quod qui possessionem capit de mandatu Exequutoris quoad istum effectum licet nulliter Exequutor processerit, non dicitur intrusus, & ibi aliæ decisiones allegantur præsertim apud *Post. 633.* & idem confirmatum fuit in *decis. 352. n. 11. & 12. apud Amatum Dunozet.* ubi allegatur ea ratio, quia regula intelligitur de vero intruso, & ibi quoque allegantur aliæ Rotæ decisiones.

176 Subrogatio enim Gratiosa purgat omne vitium præcedens, quod fuit commissum in accipiendo possessionem lite pendente ut dictum fuit in *Argentina Beneficii 21. Iunij 1610. coram S. M. Innoc. X. Lotter dict. q. 20. n. 214. & q. 13. n. 51.* diximus supra.

177 Ideo existimant nostri, quod intrusio ad hunc effectum debet verificari de tempore petitæ Subrogationis, *Seraph. decis. 1165. Coch. in reg. de Subrog. sub dict. n. 51.* ubi citat decisionem Rotæ in *Barchinonen. Parochialis 28. Iunij 1611. coram Coccino. apud Farinac. par. 1. decis. 342. numer. 9. & 531. par. 2. recent Lotter. dict. lib. 2. q. 20. n. 86. Amaydẽ dict. §. num 17. Rota in Valentina Rectoria apud Tond. 75. num. 14. vers. manet*, quia regula tantum damnat intrusionem de tempore Gratiæ præexistentem ne intrusus se confoveat, & Gratiam pro pœna consequatur, ideo sufficit ut de tempore Gratiæ clausula illa verificetur, quia Gratia verificanda est tempore Datæ, ut dicitur in *dict. decis. n. 15. & Lotter.* dicit quod si quis ante obitum collitigantis obtinuisset sibi decerni mandatum de manutenendo diceretur ex hoc purgari intrusio, & assignat Rotæ decisiones: nec futuram intrusionem comprehendit illa clausula Dummodo intrusus non sis, ut dicitur in eadem *decis. Valentina num. 15.* & intelligitur semper dicta clausula de alia quam de narrata intrusione, *Rota apud Amatum Dunozet. 352. numer. 8. & 9. & 367. n. 4.*

178 Ad evitandam intrusionem hujusmodi requiritur quod titulus unde proceditur ad capturam possessionis sit validus, *Rota par. 2. divers. decis. 21. n. 6.* attamen quando titulus procedit ab habente potestatem conferendi sufficit ut sit coloratus, *Parij cons. 125. num. 28. lib. 4 Rota recent. par. 2 decis. 741 sub n. 8.* imo etiam nullus sufficit agatur, *Seraph decis. 1238. num. 1. & in recent. par 5. decis. 344. num. 16.* licet secus sit cum titulus procedit ab non habente potestatem conferendi, quia tunc non habet Canonicum colorem, juxta decisionem 21. *part. 2. divers.* quæ omnia habentur clarius in *dict. Valentina Rectoria*. sic etiam *Rota apud Eminentissimum Othob. 120. num. 7. & 8.* dixit quod dicitur intrusus ille qui fuit præsentatus ab illis qui non habent jus instituendi; intrusio autem cum sit quid facti non præsumitur, sed probanda venit ab eo qui se fundat in ipsa *Lotter d. q. 20. n. 81.*

179 Excluditur ulterius à beneficio Subrogationis à regula præfata quando lis esset mota contra triennalem possessorem, ut legitur in textu; tunc enim, ut observat *Lotter lib 2. quæst. 20. num 88.* licet non esset ablatus effectus Ordinarij collatoris, ut possit conferre, attamen superstiti litiganti non datur Subrogatio, bene tamen potest dari tertio extra litem, *Rota apud Mohedan. decis. 4. sub tit. ut lite pend. Lotter. ubi loco cit.*

180 Requiritur tamen hoc casu tam possessio per triennium pacifica, quam etiam titulus coloratus, & requiritur ad effectum regulæ de triennali, non tamen sufficit vitiosus ac improbus *March. in d. reg. de Subrog quæst. 5. Cochier ibidem num. 31. Lotter dict. quæst. 20. num. 89. Rota decis. 531. part 2. recent.* & ideo dicit *Lotter.* quod si petens subrogari probaret vel quod mortuus non habuerit titulum, vel quod possessio fuerit ab alio occupata, non posset denegari Subrogatio juxta præfatam Rotæ decisionem.

181 Dubium potest esse quando possessio triennalis habuerit causam ab alio cum quo lis fuit prius, ipse tamen pacificè possederit, an tunc eo defuncto collitigans superstes qui fuit in lite cum ejus prædecessore possit obtinere Subrogationem Gratiosam contra triennalem pacificum possessorem? Equidem *Rota decis. 342. 1 p. in recent* adhibuit distinctionem dicens, quod aut iste defunctus habuit causam à collitigante, & possessio fuit vacua, quia apud eum non fuerit, & tunc non erit locus Subrogationi, quia vere effectus fuit triennalis possessor, quia sola proprietas, & non possessio fuit in lite; aut vero collitigans cui defunctus successit habuit possessionem ita quod possessio quoque in lite fuerit, & tunc esse locum Subrogationi, quia in tertium transivit possessio litigiosa, & consequen-

sequenter cum suis remediis, quam *decis.* affert etiam, & sequitur *Lotter.loco cit.d.quæst.* 20.*num.* 91. sed illam respuit *Amayden.lib.*1.*cap.*20. §.1.*n.* 17. & dicit, quo primus casus distinctionis non potest practicari, quia impossibile videtur, quod tertius impetrans habeat causam à colligitante, & possessio sit vacua, & respondet ad decisionem *Mohed.* 8. ut ibi per ipsum.

182 Successivè excluditur ab obtinenda Subrogatione Gratiosa is qui impetravit Beneficium viventis, cum nullam Gratiam opitulari posse statuitur expresse in regula hac de Subrog. & hoc ad compescendum ambitionis vitium, quod ab ipsa Ecclesiæ primordio in Ecclesia Sancti Dei irrepsit, quod omnium malorum causa fuit, quare enixe in sacris Canonibus prohibitum, & vetitum fuit ne quis Beneficium viventis occuparet, variasque pœnas in transgressores Canones præfati promulgarunt, ut videre est in *tit. extra, & in* 6.*de concessione prabend.* & enumerat *Rebuf. post glos.*7.*de Subrog.* ubi agit de reprobate Beneficij viventis impetratione, *fol. mihi* 221. ite tamen quod impetratio hujusmodi facta de Beneficio viventis est nullius roboris, & momenti etiam si postea mors sequatur; ut in *reg.* 21. *Cancellariæ* expresse habetur, & qui talem impetrationem fecerit de beneficio adhuc viventis efficitur inhabilis in futurum ad dictum Beneficium obtinendum, & notant *Rebuf.loco cit.num.*13. *fol.*222. *Cochier. in reg.de non impetrand.n.* 23. quemvis ignoranter hoc egisset, ut dicit *Cochier loco cit. imo Rebuf.* docet quod si alias postea impetret à Papa, impetratio non erit valida nisi de prime impetratione sit facta mentio, quia per illam fuit factus infamis & inhabilis ad illud; requiritur tamen ut habeat supplicationem signatam in vita ejus per cujus obitum impetravit, & sufficit, ut sit signata licet non fuerit registrata supplicatio, sola tamē porrectio non sufficit ut observat *Cochier. in d.reg de non impetran.n.*13.

183 Excusatur tamen quis à tali pœna ex justa, & communi credulitate orta, ex fama publica, non tamen ex litteris privatorum, *Rota apud Seraph. dec.* 975. *numer.* 6. *Cochier. loco cit. numer.* 23. ubi dicit, quod semper excusat quando justa causa & probabilis intercesserit putativæ vacationis.

184 Imo non solum est nulla impetratio, quando quis impetravit Beneficium viventis, sed etiam quando post obitum, & ante datam Gratiatum tantum tempus effluxerit, quod interim vacationes ipsæ de locis in quibus personæ prædictæ decesserint ad notitiam Papæ verisimiliter potuerint pervenisse, ut expresse legitur in *reg.* 30. de verisimili notitia, de qua vide *Cochier.* & alios

185 Ad rem nostram deveniendo qui impetravit Beneficium viventis, quia scilicet erat senex, vel infirmus nullo unquam tempore poterit peti Subrogati ad dictum Beneficium, ut legitur in *reg. de Subrog.*

186 Demum in regula statuitur non esse concedendam Subrogationem gratiosam in impetrationibus per privationem, & amotionem ex quibusvis criminibus etiam si usque ad diffinitivam sententiam processum foret, dummodo non transierit in judicatum.

187 Sed tamen quod concedatur Subrogatio post primam sententiam privationis tenet *Gomes. in reg. de Subrog. quæst.*7.*vers. limitatur tamen. Ludovis. decis.* 426. *in fine num.* 10. *& Rota par.* 2. *recent. decis.*261. *Amayden loco cit.* §.1. *num.*11. qui docet, quod hoc non est contrarium regulæ quæ disponit non dari impetranti ob privationem etiam si processum fuerit ad sententiam diffinitivam, quia dicit, quod regula loquitur de impetratione facta ante sententiam: decisiones autem loquuntur de impetratione facta post sententiam, quia in hoc posteriori casu cessat calumniæ præsumptio; sed ut observat *Amayden loco cit.* regula non est contēta sententiā sed requirit transitū in rem judicatam.

188 Extra hos casus *Sacra Dataria* solet concedere Subrogationem, quando vacatio contingit in Curia propter reservationem in corpore juris clausam, cui non censetur quod regula voluerit derogare *Amayden d.*§. 1. *num.* 20.

189 Dubitari potest an Subrogatio Gratiosa competere possit in Gratia *si neutri*? Ratio dubitandi est quia impetrans Gratiam si neutri fatetur per necesse nullum ius sibi competere, ex qua concessione resultet calumnia, calumniosus autem excluditur è Regula à beneficio obtinendi Gratiosam Subrogationem. An nihilominus colligitanti debeatur Subrogatio etiam ex capite Gratiæ si neutri? *Rota apud Put. dec.* 413.*lib.*1. *& decis.* 672. *lib.*2. *& par.*2.*divers.decis.* 24.*num.*7. *Lotter.lib.*2 *q.*54.*num.*141. *Amayden d.cap.*24. §.1.*n.* 16. respondent ad rationem dubitandi, quod hoc non ius detegitur in processu causæ, calumniam vero deberi influere in principio, & limine judicij, & quod requiritur, quod lis à principio calumniosa fuerint, & mota per calumniam, prout dixit *Rota in Firmana Altaris* 30. *Ian.*1614. *coram Seleucien.* quam affert idem *Amayden.* Quam responsionem eo magis procedere dicit, quia confessio quæ fit in Gratia si neutri, non censetur facta simpliciter, sed ad effectum obtinendi Gratiam si neutri, quæ fundatur in ista confessione, & ideo quamvis ex Gratia si neutri non resultet titulus absolutus, & certus, sed conditionalis, ille non sufficiet ad Subrogationem; ad quod affert decisionem in *Caputaquen. Abbatia* 25. *Maij* 1620. *coram Seleucien.* in qua dictum fuit, quod sufficit quandoque titulus cumulatus.

190 Dubium verò est non leve inter nostros DD. intra quod tempus peti debeat Subrogatio Gratiosa? Equidem regula videtur annuere late, quod peti debeat infra mensem ab obitu collitigantis, *Ludovic. Gomes. Episcopus Sarnen. in explicatione huius regulæ quæst.* 1. ita loquitur. Solutio *Felin.* hic dicit quod communis intellectus istorum verborum dari solitus in Curia est iste, videlicet, quod collitigans debet se infra mensem subrogari facere quoad hoc ut fruatur beneficio regulæ, & tunc impetrationes quorumcumque aliorum non collitigantium ante istam Subrogationem collitigantis factæ non valeant, & ideò inolevit stylus Signaturæ secundum *Felin.* quod Subrogatio collitigantis facta infra mensem, licet post impetrationem tertij semper illi deroget. Hæc *Gomesius.* ita etiam videntur expresse tenere *Rebuff. in rub. de Subrog.num.*4. *& in glos.*2. *Mandos.in d.reg.de Subrog.quæst.*2. *Garz.d.p.*6.*cap.*4.*num.* 37.

191 Vice tamen versa, quod regula non arctet ad petendam Subrogationem infra mensem docuerunt quam plurimi egregij & practici DD. præsertim antiquus Glossator, qui dum glossavit dictam regulam ita loquutus fuit: Ista, secundum quod omnes intelligunt dicit quod si lite penden-

te moriatur collitigans, vel alias vacet jus vel Beneficium per collitigentem, quod infra mensem potest subrogari collitigans; & si alius subrogetur, quod non valet subrogatio infra mensem nisi collitigans qui petit Subrogationem fuerit intrusus, vel mote sit lis contra possessorem postquam triennio pacificè possederit. Hoc dicit, secundum quod omnes Curiales etiam doctissimi viri intelligunt; sed salve gratia omnium ista regula non dicit hoc, sed prout semper intellexi, sic quod si duo litigant super Beneficio, & unus ipsorum cedit, vel decedit lite pendente, quod si unus alius tertius quomodocumque petat se subrogari, & sit prior in Data, si tamen alius collitigans infra mensem post impetrationem illius tertij petat se subrogari, quod valet impetratio collitigantis, & non alterius tertij; & hoc fundat clarè ista regula in fine juncto principio: & pono exemplum, si duo litigebant, & alter mortuus est, & tertius post annum petat se subrogari, & fuit subrogatus, quod si post impetrationem, non infra mansem à tempore impetrationis tertij collitigantis subrogatus, ista subrogatio valet, & non illius tertij qui erat prior in Date, & non debet intelligi, quod debet colitigans subrogari infra mensem à tempore mortis collitigantis, quia hoc non dicit regula, sed indistinctè loquitur, ibi: ante concessionem hujusmodi. Hæc ibi Alfonsus insignis Curialis: idem protsus sentit *Cochier in d. reg.* ibi, quod infra mensem computandum, non è die obitus collitigantis, vel à die quo mors sciri potuit, ut vult hic noster *Al-*
192 *fonsus* (*errat Cochier* in hoc) & *Gomez quæst.* 10 *& Mandos. quæst.* 2. sed à die concessionis Subrogationis tertio, voluit Rota in una *Barchinonen. Parochialis* 20. *Iunij* 1611. *coram R. P. D. Coccino*, quæ est apud *Farinac. par. 1. decis.* 342. *num.* 10. *in novissimis*, neque enim ullum tempus est præfinitum collitiganti ad petendam Subrogationem, ut fuit resolutum in una *Caven. Parochialis*, & in *Pampilonen. Abbatiæ* 20. *Iunij* 1603. *coram R. P. D. Ludovisio, & coram R. P. D. Coccino in una Hispalen. prastimoniorum* 6. *Iunij* 1607. teste *Franc. dict. decis.* 342. hæc *Cochier*. Hanc etiam sententiam tenuit, & canonizavit non semel Sacra Rota, non solum in *d. decis.* 342. *par.* 1. *recent.* sed etiam penes *Ludovis. decis.* 125. in qua dicitur, quod mentio mensis est ad invalidandam non Subrogationem post illam petitam, sed Gratiam intra illum obtentam in præjudicium subrogandi, *Seraph. decis.* 1165 *Cocc. dec.* 45. *num.* 19. & ita conclusum dicit *Put. decis.* 14 *lib.* 1. *& decis.* 167. *num.* 28. *par.* 4. *tom.* 2. *apud Rub. Beltram. ad d. dec.* 125. *num.* 19. *Vbertus par.* 6. *praxis fol.* 254. *vers. Subrogationem.*

193 Hanc etiam sententiam tenuit *Letter. d. lib.* 2. *quæst.* 20. *num.* 59. *&* 60. docet enim quod supposita lite nullum est præfixum tempus collitiganti ad obtinendam Subrogationem ad effectum ut deinceps sibi denegetur, sed ad effectum dumtaxat, ut si interim concedatur tertio ea reddatur nulla si postea infra mensem petetur à collitigante: & quicquid hæsitaverint Interpretes regulæ, tamen docet *Letter.* quod hic sit verus & litteralis sensus regulæ perpetuò à Rota approbatus, & ibi latius discutit; monet tamen *Letter.* collitigantem ad petendum cito hanc Gratiam Subrogationis gratiosæ, quia si tertius præoccupet, & impetret Gratiam, ut multoties contigit, potest contingere ut ipsi litiganti superstiti denegetur, ex quo dicit quod regula in hac parte est eventualis, si videlicet Principi placuerit infra mensem ex die Subrogationis tertio concessæ.

194 Sed his non obstantibus *Amayd. §. 1. n. 2.* contrarium sustinet per hæc quæ sequuntur: Ego vero non obstante summa Rotæ authoritate crederē Subrogationem infra mensem petendam esse cum *Mandos. d. q. 2. sub n. 4.* ubi testatur de stylo, & moveor non solum ratione, sed etiā ex verbis, ratione quidam, quia plures Canones disponunt contra diuturnam vacationem Beneficiorum, quam omnino improbant, quibus hæc regula non voluit contrariū disponere; si vero sumatur interpretatio Rotæ nullus præscribitur terminus Subrogationi faciendæ, & sic inducitur diutina Beneficij vacatio: propterea censeo regulam restrinxisse petitionem Subrogationis ad tempus mensis, quod ipsum declarant verba regulæ ibi, ante concessionem hujusmodi, quæ apte explicari non possunt nisi per ea dicatur præfinitum tempus Subrogationi petendæ, nam procul dubio verba ista, ante concessionem hujusmodi, referuntur ad supra posita, subrogari concesserit, quia de nulla alia concessione fuit habitus sermo: unde ut impetratio facta infra mensem ante concessionem hujusmodi nulla sit, debet intelligi de facta post obitum infra mensem petendi Subrogationem, & hoc importat dictio *ante*, quæ non est adjecta tempori, sed concessioni, ubi doctores allegatæ interpretantur adverbium ante, pro adverbio, post, dicunt enim impetrationem factam post subrogationem intra mensem esse nullam, unde dicendum est regulam disponere quod subrogatio petatur infra mensem à die obitus, ne Beneficium diutius vacet, quod ut indubitatum supponit *Put. decis.* 27. *num.* 2. *lib.* 2. & quod impetratio medio tempore facta est nulla, ex quo sequitur, quod facta post illud tempus sit valida, ad regulam, quod prohibitum ad tempus censetur post illud concessum, *l. si unus §. 1. ubi Bald. ff. de pactis* cum alijs per *Tiraquel. de retract. convent. §. 1. glos. 2. num.* 46. *& seqq. Surdus cons.* 8. *num.* 7. *Rota decis.* 145. *num.* 1. *par.* 2. *recent.* & hæc videtur naturalis, & legitima regulæ interpretatio: ex hoc autem non sequitur quod Dataria non possit quandocumque velit concedere Subrogationem collitiganti, quando non adest impetratio intermedia, sed solum quod vigore hujus regulæ non tenatur, & non solet concedere Subrogationem valde negligentibus.

195 Sed certè textus regulæ mihi videtur clarus contra *Amayden.* dicitur enim in regula quod concessiones, & impetrationes infra mensem ante concessionem hujusmodi scilicet Subrogationis factæ nullius sint roboris, & momenti, non enim dicit, quod Subrogatio infra mensem peti debeat, sed mensis ponitur ad annullandum impetrationes, & concessiones obtentas infra mensem postquam fuerit concessa Subrogatio, ut sensus sit: si collitigans sciverit alium impetrasse Beneficium litigiosum potest infra mensem petere Subrogationem, quo casu impetratio redditur nulla, & invalida: quod intellige nisi fuerit regulæ derogatum, quia solet Papa quandoque derogare regulæ concedendo Subrogationem tertio extra litem existenti, & ita est opinio Rotæ Romanæ, cui in his materijs plurimum deferri debet, & allegans adde *decis.* 335 *par.* 11. *recent.* Hoc meum judicium corroboratur ex sententia *Rotæ in Neapolitana Comi-*

arcam

ratus 15. Maij. 1631. coram Bichio, apud ipsum decis. 1. n. 11. 12. & 13. in qua fuit dictum, quod regula de subrogandis non arctat collitigantem ad petendum Subrogationem infra mensem, quod tamen procedere ibi dicitur quando post mensem non fuit alteri Gratia concessa, nam infra mensem non potest concedi; & si concedatur nullum præjudicium affert subrogando, & mensem currere à die concessionis tertio factæ.

196 Hæc in quantum ad Subrogationem, quæ datur superstiti collitiganti in Beneficio post cessum, vel decessum alterius partis litigantis, sive ad ejus possessionem, sive ad ejus locum concessa sit, seu ad jus ipsius; nam ut diximus, non semper Subrogatio fit ad possessionem collitigantis demortui, sed quandoque ad ejus jura in statu, & terminis quibus reperiebatur. Nunc dicemus aliqua breviter de Subrogatione, quæ etiam solet concedi tertio extrà litem existenti, per quā concessionem Gratiæ, quam solet Dataria huic tertio concedere, nullum præjudicium infertur superstiti collitiganti, quia collitigans superstes contra hunc tertium potent sua jura experiri eodem statu, ac terminis, quibus poterat contra defunctum collitigantem, *Rota in Burgen. Abbatia. 17. Decembris 1612. coram Vbaldo,* & optimam reddit rationem *Amayd. d. §. 1. n. 22.* quia hic subrogatus non plus acquirit, quam ille in cujus locum est Subrogatus, habeat, juxta *decis. 31. par. 1. recent.*

197 Subrogatio quæ conceditur tertio extra litem potest contingere non uno tantum modo, nam quandoque potest fieri Subrogatio ad locum cedentis, vel decedentis, qui erat in possessione, & tunc probata possessione datur immissio, nec obstat, quod possessio fuerit vitiosa, quia ut alias diximus transit cum vitio purgando per subrogatum; oportet tamen ut de ipsa possessione vitiosa fiat mentio secundum *Rebuff. in prax. tit. de Subrog. n. 19. fol. mihi 212.* & tunc cum ad possessionem fuit subrogatus oportet ut concludenter probetur, juxta ea quæ diximus, ut immissio concedatur.

198 Cum vero fit subrogatio ad locum collitigantis, qui non erat in possessione tunc quidem non competit immissio, ut dictum est; verum si ad locum ejus, qui habebat Breve de capienda possessione, sufficit ut justificet clausulam *constito*, quâ justificata immittitur in possessionem, ut dictum est.

199 Quandoque verò fit Subrogatio ad eum, qui spolio agebat ut actionem spolii prosequi, & continuare possit, & tunc ut censeatur subrogatus ad dictam actionem spolii requiritur ut expresse ad hoc sit subrogatus, juxta *decis. Straph 596. Paris. l. 3 quæst. 5. num. 79.* & de hoc utitur Dataria diversis clausulis, & decretis, ut observavit *Amayden dict. §. 1. n. 27. in fine,* quia actio quæ competit spoliato est personalis, & non transit regulariter in subrogatum, qui non est læsus, nec spoliatus, & ideo oportet ut specifice ad talem actionem subrogetur; quod tamen secus est cum fit subrogatio ad spoliantem, nam tunc ut diximus transit vitium in subrogatum per ipsum purgandum, sic optime *Amayden loco cit.* quia si ex hac mutatione personæ subrogatus liberaretur à purgatione spolij fieret præjudicium spolio. Quid tamen teneatur probare subrogatus ad actionem, & prosequutionem spolij, diximus supra.

Subrogatio quæ à tertio fuit obtenta, debet intimari superstiti litiganti, *Put. dec. 9. lib. 1. Cassad. dec. 6. n. 10. de acquir. possessione, Bellar. decis. 156.* vel saltem ejus procuratori, *Cocchier. in d. reg. de Subrog. numer. 38. in fine,* quod tamen intelligit *Amayden. d. §. 2. n. 84.* si collitigans possideat, alias si possessio vacua fuerit propria authoritate poterit intrare possessionem.

Cum tamen conceditur sub actione reservationis tunc fit ad possessionem defuncti, & cuilibet conceditur & expediri potest ad partes, vel cum
200 Gratia principali, juxta ea quæ dicta sunt, & cum differentia prænarrata scilicet quod nisi ad partes expediantur non habet suum privilegium exequutum, tribus tantum justificatis cum tota Gratia erit justificanda, & citatis in principio adde *Gratiosum Vbertum par. 6. prax. folio 3254. vers. primus est & fol. 253.*

Illud tamen advertendum est quod licet Subrogatio quæ capitur ex reservatione capi possit ex clausulis generalibus, ut dictum est; tamen quan-
201 do Gratia fuit concessa in forma Cum stat a dubium videtur an possit expediri Subrogatio gratiosa ex clausulis generalibus, & expediri ad partes Litteræ pro tali Gratiâ, nam repugnare videtur rationi quod hoc possit fieri, ut observavit *Amayden loco cit. §. 2. n. 85.* quia Litteræ principaliter habent clausulam *vocatis vocandis*, ex quo Pontifex vult possessorem vocari, & audiri; quod fieri omittitur si expediatur Subrogatio gratiosâ ad partes in vim clausularum, quæ operantur ut possessor intrusus non audiatur, sed Rota consuevit concedere talem Subrogationem, ut in *Cæsaraugustana Parochialis de Maella 21. Iunij 1621. coram Coccino apud Vsuian. 47.* & ad rationem dubitandi Amayden respondi potest, quod tunc expeditis Litteris in forma Gratiosa quoque vocari debeat possessor, & intrusus qui semper vocari, & citari debent in excussione cujuslibet gratiosæ concessionis.

CAPUT XVIII.

De Exequutore Gratiæ si *Neutri.*

SVMMARIVM.

1 *Hoc Rescriptum dirigi Episcopo, vel alteri cui Papa mandabit dicit Rebuff.*
2 *Solum dirigitur Sacræ Rotæ Auditorio secundum Amayden.*
3 *Hoc Rescriptum frequentissimum.*
4 *Concedi potest alteri existenti extra litem.*
5 *Non datur nisi proviso Apostolico.*
6 Gratia si neutri *est appendix primæ Gratiæ secundum Rebuff. contrarium Lotterius ibidem.*
7 Gratia si neutri *potest dependere à prima, & potest esse ab illa independens.*
8 *Inspiciendum est quomodo impetratur hæc Gratia quoad ejus verificationem, num. 9.*
10 *Expediri semper debent Litteræ.*
11 *Hæc Gratia requirit antecedentem collationem.*
12 *Hujus Gratiæ fundamentum est reservatio.*
13 *Supponit antecedentem vacationem.*
14 *Requiritur vacatio de tempore Datæ.*
Sufficit vacatio superveniens, si adsit clausula, vel alias quovis modo, ibidem.
15 *Modus vacationis exprimi debet num. 16.*
17 *Ad hanc Gratiam supponi debet lis necessario, num. 18. & 19.*

quntoribus, quod se informarunt extrajudicialiter. Neque habitum fuit in dicta decisione in consideratione, quod pro parte dicti Rosermini fuit comparitum coram dictis Exequutoribus, & protestatum non procedi ad ulteriora nisi ipso citato, & consequenter Decretum inde sequutum fit nullum, & invalidum, juxta *Abb. in cap fin. num. 13. de præsumpt. Garz. part. 6. cap. 2. num. 110. & 145.* quia fuit in dicta decisione responsum, quod Exequutores non erant misti, nec dictus Rosermimus repenebatur in possessione, nec parem habebat titulum Gratiosæ Subrogationis, & sic cum re vera non erat legitimus contradictor non potuit per dictam compatitionē, & protestationem feralem facere, sed dicti Exequutores poterant axtraiudicialiter eo non citato procedere. Et ad aliud obiectum quod pro parte dicti Rosermini fuit factum nempe, quod possessio Petri capta fuit pendente appellatione à Decreto Exequutoris mixti propter clausulam, verificato iure, attronanis, & consequenter nulla, & attentata, iuxta *dec. Ludovis. 81. num 2. & 5.* nam fuit responsum primo, quod iuspatronatus verificari debebat coram Ordinario, non autem coram Exequutore, & sic non erat mixtus, & quod Petrus accepit possessionem postquam Rosermimus produxerit rescriptum cum clausula, *sine præiudicio* Exequtionis Litterarum Apostolicarum. Fuit secundò dictum subrogato deberi immissionem in possessionem defuncti qualiscunque illa sit, etiam si fuerit vitiosa, iuxta *decis. Mantic. 252. vel attentata vt in Romana parochialis 6. Iunij coram Vbaldo.*

Ex qua decisione multa notanda dicit *Amayden*, primo, quod non obstante protestatione colitigantis superstitis Tertius Gratiosè subrogatus debet immitti quando superstes colitigans non est possessor, nec habet parem titulum, & licet consequentia videatur dura, quia Judex procedens contra protestationem nulliter procedit, quia hoc procedit in Iudice, non in Exequutore, ait *Amayden.* quia Exequutor potest procedere extraiudicialiter, Iudex vero minime, & *Amayden num. 52. & 53.* vide ipsum, qui multa obijcit pro & contra: tamen *num 56* firmat conclusionem quod gratiosè Subrogatus lite pendente potest possessionem capere, & non attentare nisi lis fuerit introducta super ipsa Subrogatione, & insuper docuit antea, quod subrogato etiam debetur immissio, quando adest intermedia collatio, vt videre est ipsum *sub num. 49. vers. sed magna.*

149 Tamen ponit tertium casum, quando superstes colitigans obtinuit subrogari, & possidet provisus ab Ordinario de quo nos supra: & dicit quod si provisus ab Ordinario possidebat ante obitum colitigantis, tunc non poterit subrogatus possessionem intrare: si verò provisus ab Ordinario acceperit possessionem post obitum alterius colitigantis, tunc secundum eum debetur immissio Subrogato, nisi Ordinarius habuisset indultum conferendi litigiosa, ut ibi per ipsum.

Ego verò hanc rem breviter absolvo, & dico quod tunc Subrogatus attentat intrando possessionem plenam, quando ei impediri potest immissio, & à fortiori, quando impediri potest via exequutiva, de qua re supra: quando verò ei impe-

150 diri non potest immissio tunc intrando possessionem nullum committitur attentatum: ratio est evidens, quia tunc nec appellatio, nec protestatio habet effectum suspensivum, sed tantum devolutivum; ergo nullum committitur attentatum, quod sit revocandum, juxta doctrinam *Scaccia de appell. quæst. 3. num. 69. & 917. lim. 3. numer. 12. & seq. & lim. 9. num. 59. Caval decis. 69. num. 5. in fine Ferentill. ad Buratt. decis. 902. num. 7. Ridolf par. 2. cap. 15. n. 54.* At post scripta vidi Decretum *in Valentina Rectoriæ 29. Maij 1647. coram Bichio*, quæ habetur *par. 10. rec. 57 in ordine*, in qua tota res hæc discutitur; ideò hic ponendam duxi.

151 Notes tamen generaliter, quod licet Papa providendo non dicitur attentare juxta *decis. Ludovis. 2. & 10. num. 20. Rota apud Eminentissimum Celsum 288. num. 8.* attamen ipsa pars, quæ obtinuit provisionem, attentare potest capiendo possessionem, ut in dictis decisionibus apud *Ludovis. ubi Oliver. Ridolf. d. part. 2. cap. 15. num. 75.* & dicitur attentare non solum per capturam possessionis, sed etiamsi compareat coram alio Judice, quam coram Judice appellationis, si lis adest, & Exequutor procedat, *ut in dict. decisione apud Eminentissimum Celsum num. 9. Merlin. decis. 152 num. 4.* Scilicet Tertius, qui est extraneus non dicatur attentare juxta *textum in cap. Romana §. in alium, de appell. Caval. decis. 186. Ludovis. d. dec. 14. num. 6.* tamen id bene temperat *Ridolfin. num. 37* hoc non procedere cum Tertius habet causam à parte, qui erat in lite, juxta *decis. Ludovis. 14. num. 6.* etiam si cum titulo, & bona fide possideat, ad tradita per *Rotam apud Burat. decis. 406. num. 2* dicitur tamen habere causam à parte in hac materia beneficiali ille qui fuit provisus per cessionem, aut resignationem ad ejus favorem factam, aut per permutationem ejus, qui litigabat, præter alios *Oliver. ad Ludovis. decis. 14. n 7.* secus autem si per obitum, vel liberam cessionem, sive per resignationem, vel per privationem, vel alium similem modum, dummodo non trahat causam ab eo, qui erat in lite in nihilo, sed à Papa, nam tunc non potest objici, quod attentaverit, *Caval. decis. 186. n. 2. Seraph. decis. 583. Rota in recent. par. 1. dec. 705. num. primo, Ridolf.* qui alios citat *loco cit. nu. 78. 79. & 180.*

152 Hæc possunt pertinere generaliter ad materiam Subrogationis, tàm cum petitur ex reservatione, quam cum petitur ex lite, sive detur colitiganti, sive Tertio extra litem in locum colitigantis, sive simpliciter ad Beneficium reservatum. Oportet nunc ad particularia descendere.

153 In quantum ad Subrogationem gratiosam, quæ datur colitiganti superstiti, habemus Regulam Cancellariæ, de qua supra meminimus, quæ disponit sic: Item D. N. cupiens litium succidere anfractus, & ne novi colitigantibus adversarij dentur providere voluit, statuit, & ordinavit, quod quoties deinceps aliquem super quovis Beneficio Ecclesiastico colitigantē in jure, vel ad jus, si quod forsan ejus adversario in dicto beneficio competerit subrogari concesserit, dumodo prædictus colitigans in dicto Beneficio intrusus non fuerit, nec super eo contra ipsum adversarium postquam illud per triennium pacifice possiderit lis tunc mota fuerit aliorum quorumlibet de præmisso jure, sive tunc vacet, vel eum vacaverit impetrationes, vel concessiones etiam motu proprio infra mensem ante concessionem hujusmodi factæ nullius sint roboris, vel momenti: & nihilominus cupiens eorum fraudibus obviare, qui viven-

viventium beneficia, illorum præsertim quibus aut propter senium aut propter infirmitatem immineret vitæ periculum impetrant, vel illis decedentibus tamquam collitigantes in eorum ioribus facilius subrogentur. voluit vt deinceps nullus in iure vel ad ius in Beneficio defuncti, quod illo vivente in casibos præmissis vel similibus impetraverit, aliquo modo subrogetor, ac Subrogatio, vel Gratia, si neutri, si nulli seu oovæ provisionis aut perinde valere taliter impetrauti nulliter suffragetur. Quod etiam strictissime observari maodavit in impetrationibus Beneficiorum per privationem & amotionem ex quibusvis criminibus & excessibus fursan perpetratis, etiamsi vsque ad sententiam diffinitivam, quæ tamen in rem non transietit iudicatam processum foret Hæc Regula.

154 Hæc sane Regula sumpta est, vt diximus, ex visceribus *cap. 1. & 2. ut lite pend. in 6.* & observavit *Rota penes Burat. decis. 927. apud Merlin. dec. 116.* & fundatur super certitudine, quam habet Pontifex quod collatio ad se spectat, eum de Beneficio litigioso si lis est super eius titulo modo quo dictum est oullus præter Romanum Ponti-
155 cem disponere poterit ita vt durante lite manus inferiotis collatoris sunt ligatæ, nec ei permissum est tali Beneficio disponere, ut supra diximus, & textus est expressus *in d. cap. 2. ut lite penden. in 6*, ibi:
156 (Donec cuntra superstites lis finita fuerit;) quare hæc reservatio, seu affectio non est perpetua, sed durante lite, ut textus claré annuit, & ibi: *glos. Gomez. in regul. de triennali quæst. 31. Paris. lib. 2. quæst. 3. numer. 111. de resignatione Gonzalez ad regul. Cancellariæ in proæmio §. 7. num. 118. & glos. 6. num. 146. Garz. de benefic. par. 5. cap. 1. num. 133* ubi allegat multas *Rotæ decis. Barbos. in clem. prima ut lite pend. num. 5. Salgad. de reg. pro part. 3 cap. 9 num. 16. Lotter. de re benefic. lib. 2. quæst. 2. à num. 69. Faguan. in cap. sunt.... de excessibus Prælat. num. 53. Tondut. par. 3. c. 163 num. 4. & 10.* qui bene observat, quod hæc propriè noo est reservatio, sed potius vocanda erit inhibitio Ordinario ne conferat lite durante, & ut dicit *Lotter.* aliud est Beneficium esse reservatum, aliud litigiosum, nam affectio quæ resultat ex lite est ad tempus, quando verò extinguitur hæc affectio ita ut possi. Ordinarius conferre, recurrendum erit ad *clem. pri-*
157 *mam ut lite pend. & ad Gonzalez ad glos. 6.* & ad alios. Igitur super hac reservatione fundatur regula præfata Cancellariæ, quæ Subrogationem concedit collitiganti, quam nullus præter Romanum Pontificem concedere valet, quia nullus de dictis Beneficijs potest disponere, ut in dictis juribus in *cap. primo & 2. & clem. prima ut lite pend. Gonzalez d. glos. 6. num. 143. Paris. d. quæst. 3. num. 97. & 18. Barbos. in d. cap. 2. ut lite pend. in 6. & de potestate Episcopi alleg. 57. num. 47. & 48. Amayden. d. cap. 24. §. primo num. 53. Fermosin. cap quia, quæst. 29. num. 21. de judicijs.*

Et quia dispositio præfatorum jurium vindicat
158 sibi locum in Beneficijs de jurepatronatus, ut expressè legitur in eisdem iuribus, ubi etiam *DD. omnes* præsertim *Gemin. in d. cap. 1. in ultimo notabili. Gomez. in reg. de Subrog. quæst. 13.* ita ut noo possit non solum lite pendente Ordinarius præsentare, aut etiam cumulare, verum nec potest cumulare superstitem collitigantem quando lis prorogaretur, & *Rota apud Eminentissimum Celsum 369. numer. 9. & 10. Add. ad Burat. decis. 942. numer. 8. Merlin. decis. 443.* requiritur tamen, ut lis sit super Beneficio, idest inter præsentatos, non autem sufficit ut sit inter compatronos super existentia jurispatronatus, nam tunc non efficitur litigiosum, *Rot. apud. Bich. decis. 3.* ideo regula de Subrogandis habet locum in dictis Beneficijs de jurepatronatus, *Sarnen. in reg. de Subrog. quæst. 13.*

159 *Seraph. decis. 990. Rota* in sæpè citata *Florentina Parochialis 29. Ian. 1629. penes Amaydem loco cit.* & *communiter omnes*, & ita stylus observat: imo cum Papa concedit Subrogationem Gratiosam in Beneficio litigioso, de jurepatronatus mentio non est necessario facienda, quia sufficit ut sit litigiosū juxta decisionem *Cassad. 3. vel 9. ut lite pend. Merlin dec. 14. num. 5. Lotter. d. quæst. 2. num. 4.* cujus tamen contrarium scripsit novissime *Tond. in d. c. quia V. q. 24. n. 15. 16. & 17. de iudicijs.* illam assignans rationem quia Papa non censetur derogare juripatronatus laicorum, sed certe nulla requiritur derogatio, quia cùm Beneficium sit affectum
160 Papæ, nec patronus poterit præsentare lite pendente, ut dicitur in dictis juribus. Igitur cum tunc spectet collatio ad Pontificem, noo est cur derogationem jurispatronatus desideremus; sufficiet enim ut Beneficium asseratur litigiosum, justa *decis. apud Eminentissimum Otthob. 120. num. 5.* Bene verum est quod Subrogatio Gratiosa non potest exequi contrapræsentatum, quia hic habet jus quæsitum ex præsentatione, cum Papa non censeatur derogare nec præjudicare ei, qui ha-
161 bet jus quæsitum propter solitam clausulam *dummodo &c. Spada cons. 58. tom. 2.* quod tamen intelligendum est de jure valido, & efficaciter quæsito, non autem de invalido, & inefficaci, ut diximus alibi, & in puncto in hac materia *Rota apud Eminentissimum Celsum dec. 314. numer. 10.* in qua fuit dictum provisionem Apostolicam conditionalem desiderantem justificationem qualitatis jurispatronatus, non sequuta justificatione, jus resultans ex ea tamquam incertum, & pendens à futura probatione non inficere Subrogationi Gratiosæ cum clusula, *dummodo* alteri non sit jus quæsitū, sub qua non comprehenditur dictū jus eventuale, ut ibi, & ut diximus in hia Beneficiis de jurepatronatus cum petitur Subrogatio non est opus ut lis sit super titulo, & citatis supra adde *Rotā apud Rub. tom. 1. part. 2. decis. 6. 7.*

162 Subrogatio hæc quæ conceditur superstiti in locum collitigantis demortui, vel cedentis habet juris fomentum, ut consideravit *Rota apud Merlin. dec. 116.* adeo ut de jure debitam esse talem Subrogationem collitiganti videatur tenuisse eamdem *Rotam apud Seraph. decis. 1165. apud Ludovis. decis. 27. & 125. apud Carillum decis 56. numer. 1. Mandos. reg. 329. quæst. 9. numer. 2. & apud Amatum Dunozet. decis 597. num. 1.*

163 Sed non debitam, sed potius relictam esse arbitrio Papæ, & Datariæ colligi videtur ex dicta regula, quod indicat illud verbum *contigerit*, quod potentiam existendi, vel non existendi demonstrat, quia Papa potest subrogare tertium extra litem existentem derogando Regulæ de subrogandis, ita *Amayden cap. 24. §. 1. n. 6.*

164 Hæc Subrogatio, quæ datur collitiganti in locum demortui litigantis, ut observavimus cum *Amayden. §. 1. num. 6.* peti debet per specia-

lem

lem supplicationem; quod ex se patet, quia in Litteris provisionis nullæ sunt clausulæ, quæ impetrare possint Subrogationem in locum collitigantis, sed dumtaxat clausulæ, quæ important Subrogationem ad jus, seu possessionem alterius mortui possidentis: sed diversum est subrogari ad jus collitigantis, & subrogari ad jus alterius, nam clausulæ non possunt operari ultra propriam significationem, sic etiam advertit *Amayden d. cap. 24. n. 2. & 3.* quod Subrogatio quia datur vigore regulæ, de jure non competit alteri, quam proviso Apostolico, quæ fuit concessa vigore clausularũ prioris Gratiæ, circa quod errant Officiales Datariæ alteri quã dicto proviso Subrogationẽ hanc concedẽdo.

165 Advertit *Amayden loco cit. cap. 24. §. 1. num. 2.* quod Dataria non solet concedere Subrogationem quando collitigans qui decessit erat in possessione, sed quod regulariter conceditur Subrogatio possidenti collitiganti in locum collitigantis non possidentis, ita interpretando regulam, quod novus collitigans non debet dari possessori, ut ipse se eximat à molestijs, & vexationibus, non autem, quod collitigans per Subrogationem debeat acquirere possessionem: quod tamen dicit *Amayden* contrarium videtur esse textui regulæ, quæ cum excipiat calumniosos litigantes, & impetrantes certo modo, quos non possidere supponit, firmat regulam in non exceptis, nempe Subrogationem deberi alijs impetrantibus etiam non possessoribus: sed Dataria, dicit *Amayden*, quod raro, vel nunquam concedit Subrogationem collitiganti non possessori.

Sed quod conceditur Subrogatio superstiti ad possessionem defuncti aperte supponit *Lotter lib. 2. quæst. 20. num. 179.* & ipse *Amayden loco citato num. 23. vers. quamvis*, ubi dicit, quod licet verum sit, quod Dataria non soleat admittere Subrogationem collitigantis non possessoris, inde sequitur, quod Subrogatio numquam detur, nisi

166 in locum possessoris, quæ conceditur etiam ad jus sine possessione nomine Cameræ & citat *decis. Caval. 639. num. 3.* & de eo qui subrogatus est ad jus, & ad exequutionem Brevis à defuncto obtenti, quod teneatur solum justificare clausulam, constito, ad finem agendi executive, ita etiam Subrogatus, *Burat. dec. 509. num. 6. Rota re-*

167 *cent. p. 8. dec. 83. n. 15.* & *16.* & *Lotter. lib. 3. quæst. 13. n. 67.* dicit, quod quando petitur Subrogatio, & narratur lis cum defuncto, & exposito causæ statu, secundum quem defunctus erat in procinctu obtinendi immissionem virtute judicati, vel Brevis aut similis Subrogationis, concessa Subrogatione ad talem litem ejusque prosequutionem in eisdem statu, & terminis in quibus reperiebatur, quod hoc casu Subrogatio hujusmodi conservat in Subrogato privilegium exequutionum eodem modo, quo competebat defuncto, ita ut nihil aliud teneatur probare præter principalis proprium decretum, & statum litis, *Lotter. allegat Rota* decisiones pro omnibus casibus, ut est videre ipsum.

168 Post scripta vidi *dec. Rota 995. & 514. apud Amatum Dunozet. tom. 1.* quibus decisionibus late fuit dictum, quod licet Subrogatus ad jus non possidentis teneatur totam Gratiam justificare principalis, ejus scilicet ad cujus locum fuit subrogatus, proinde ac si ad illius juris canonizationem ageret, & sic via ordinaria agere tenetur, juxta *decis. in Cartaginen. pensionis 21. Octobris 1588. penes Marches. p. 1. fol. 472.* hoc attamen procedere in subrogato simpliciter ad jus defuncti, quem non posse ille apparet, secus quando fuit Subrogatus ad jus, & prosequutionem Brevis de capienda possessione, quod obtinuerat defunctus, nam tunc sicuti principalis non tenebatur justificare clausulam constito, ut dicemus suo loco, qua justificata consequebatur illico immissionem, ita Subrogatus ad talem Brevis prosequutionem, tali clausula verificata immittendus erit in possessionem.

169 Excluditur à Beneficio Subrogationis Gratiosæ vigore Regulæ calumniosus litigator, ut patet in *text. reg.* & adsunt innumeræ *Rota* decisiones quas non oportet adducere cum simus in re clara, & habemus textum regulæ: ideo Sacra Dataria non solet concedere Subrogationem collitiganti superstiti nisi constet aliquo modo de jure petentis, scilicet quod non dum lis pro sua parte fuerit calumniosa, sed quod potius jura inclinent pro ipsius parte, ita advertit *Amayden loco cit. §. 1. num. 19.* & hoc optima ratione fuit dispositum, quia nemo ex propria iniquitate commodum reportare debet, quod latius cribrat *Lotter lib. 2. quæst. 20. à num. 92. cum seq.* & lis calumniosa non dicitur vere lis nec propterea fuit Beneficium litigiosum, prout requiritur, ut detur Subrogatio, *Rota apud Eminentiss. Celsum* 148. *n. 2.*

170 Sed videndum est quis dicatur calumniosus litigator, ut possit excludi à beneficio Subrogationis vigore regulæ? *Lotter loco cit. à num.* 101. docet quod in æstimanda calumnia plurimum versatur arbitrium Iudicis, & quod evitari poterit calumniæ præsumptio ex sola instantia, & possibilitate boni juris, dummodo probabili aliqua ratione & juris colore sit adumbrata, quod late disputat, & resolvit secundum doctrinam *Achillis dec. 7. ut lite pendente. Amayd. vero d. c. 24. §. 1. num. 12.* dicit, quod calumnia potest considerari in omni impetratione certo modo, illa tamen excludatur per quemcumque colorem, sive probabilitatem; citat *Rotam apud Ludovis. 27. & Oliver. ad decis. 426.* & adducit alias Rotæ decisiones, quod sufficiet quælibet causa colorata, & probabilis, ut non dicatur calumniosa, *Rota par. 2. recent. decis. 42. & 347. num. 7. & par. 8. decis. 163. num. 23. Rota apud Amatum Dunozet. decis 467. n. 9. & 10. & 666. n. 8. & 697. n. 24: Burat. decis. 927. ubi Ferentil. Belt. ad Ludovis. dec. 426.* ubi dicit, quod sufficit quod

171 non constet de prætentione omnino discolorata; & sufficit, ut calumnia non sit evidens, & notoria, & non careat probabili colore, & causa litigandi, & calumnia, ut excludere possit Subrogationem debeat esse manifesta, & evidens, *Burat d. decis. 927. ubi Ferentill. num. 15. Rota p. 11. recent. dec. 335. num 9.* tenuit quod concludenter debet probari calumnia, & ita evidens, & notoria, ut nulla excusatione celari possit, sic etiam dictum fuit in *decis. 164. num. 7. par. 10.* & quamlibet levem causam, & coloratam admitti ad excludendam calumniam, *Rota apud Eminentissimum Celsum dec. 288. num. 11.* ubi allegantur concordantes decisiones, & apud eundem *dec. 369. n. 8. apud Eminentissimum Otthob. decis. 90. num. 12.* & ideo ut lis dicatur calumniosa ut non detur Subrogatio Gratiosa non dicitur talis nisi finitis & factis probationibus, *Rota decis. 42. n. 3 par. 3. recent. Burat. decis. 927. num. 11, Rota apud Amatum Dunozet. decis. 697. num. 22. & 23.* certum enim est quod

quando quis obtinuit sententiam favorabilem non dicitur calumniosus litigator, ut in *dec. 369. penes Eminentissimum Celsum num. 7.* & qui propter calumnias petit excludere Subrogationem illas concludenter probare oportet, & quidem evidenter *Rota apud Eminentissimum Celsum dec. 129. n. 8.*

173 Excluditur etiam ab isto beneficio Subrogationis a Regula intrusus, ut ibi: Dummodo præfatus collitigans intrusus non sit; & semper in Litteris adest illa clausola, dummodo intrusus non sis, quæ clausula operatur, quod constito de intrusione Gratia non sit valida sed resolvitur, *Rota decis. 306. n. 3. & 343. num. 9. part. 1. recent.* & in sæpè allegata *Valentina Rectoriæ coram Bichio 17. Martij 1653. num. 5.* hæc enim exceptio oritur ex ventre Litterarum, ideo retardat exequutionem ipsarum Litterarum, *Seraph decis. 980. n. 13. Rota penes Burat. 122. & in dict. Valentina Rectoriæ n. 5. par. 11. recentiorum dec. 124.* quam etiam ut dixi, affert *Tond. post tract. de pens.*

174 Sed quis dicatur intrusus ad hunc effectum non concordant nostri, nam multi tenent, quod comprehendatur omnis intrusionis species, *Mandos. de Subrog. q. 4. sub num. 20. vers. eo tamen, Rebuf. intit. de Subrog. glos. 4 per totam n. 4. Cochier in dict. regul. de Subrog. sub num. 52. vers. quis dicatur, Ferentill. tom. 3. & per Merol. tract. 41. n. 79.*

175 At *Lotterius lib 2. quæst. 20. num. 82.* existimat, quod regola debet intelligi de vera intrusione quæ contrahitur cum quis propria auctoritate, vel sine titulo ejus, qui conferre potest, possessionem ingressus est; nam hic dicitur vere introsus, quasi per portam non ingressus: ita quoque videtur tenere *Amayden dict. cap. 24. §. 1. numer. 17.* qui docet, quod dicitur intrusus in hoc casu qui ingressus est possessionem Beneficij reservati virtute collationis alterius, quam Papæ, secundum *dec. Rota par. 2. recent decis. 741.* & ita etiam aperte tenuit *Rota in d. Valentina Rectoria coram Bichio num. 10.* ubi illa assignatur ratio, quia regula de Subrogandis in quantum excludit intrusum est odiosa, & pænalis, & ideo de sola vera intrusione intelligenda est, & hanc dumtaxat comprehendit, alias nunquam daretur casus in quo Subrogatio Gratiosa vitium possessionis antea captæ purgaret, & redderetur frostratoria; ideo, ibi *Rota n. 13. cum seqq.* decidit, quod qui possessionem capit de manu Exequutoris quoad istum effectum licet nulliter Exequutor processerit, non dicitur intrusus, & ibi aliæ decisiones allegantur præsertim apud *Post. 633.* & idem confirmatum fuit in *decis. 352. n. 21. & 22. apud Amatum Dunozet.* ubi allegatur ea ratio, quia regula intelligitur de vero introso, & ibi quoque allegantur aliæ Rotæ decisiones.

176 Subrogatio enim Gratiosa purgat omne vitium præcedens, quod fuit commissum accipiendo possessionem lite pendente ut dictum fuit in *Argentina Beneficij 21. Iunij 1610. coram S M, Innoc. X, Lotter dict. q 20. n 214. & q 13. n. 51.* diximus supra.

177 Ideo existimant nostri, quod intrusio ad hunc effectum debet verificari de tempore petitæ Subrogationis. *Seraph. decis. 1165. Cochier reg. de Subrog. sub dict. n. 51.* ubi citat decisionem Rotæ in *Barchinonen. Parochialis 28 Iunij 1611 coram Coccino. apud Farinac. par. 1. decis. 342. numer. 9. & 531. par. 2. recent Lotter. dict. lib. 2. q. 20 n. 86. Amaydē dict. §. num 17. Rota in Valentina Rectoria apud Tond. 75. num. 14. vers. manet*, quia regula tantum damnat intrusionem de tempore Gratiæ præexistentem ne intrusus se confoveat, & Gratiam pro pæna consequatur, ideo sufficit ut de tempore Gratiæ clausula illa verificetur, quia Gratia verificanda est tempore Datæ, ut dicitur in *dict. decis. n. 15. & Lotter.* dicit quod si quis ante obitum collitigantis obtinuisset sibi decerni mandatum de manutenendo diceretur ex hoc purgata intrusio, & assignat Rotæ decisiones: nec futuram intrusionem comprehendit illa clausula Dummodo intrusus non sit, ut dicitur in eadem *decis. Valentina num. 15.* & intelligitur semper dicta clausola de alia quam de narrata intrusione, *Rota apud Amatum Dunozet. 352. numer. 8. & 9. & 367. n. 4.*

178 Ad evitandam intrusionem hujusmodi requiritur quod titulus unde proceditur ad capturam possessionis sit validus, *Rota par. 2. divers. decis. 21. n. 6.* at autem quando titulus procedit ab habente potestatem conferendi sufficit ut sit coloratus, *Paris cons. 125. num. 28. lib. 4 Rota recent. par. 2. decis. 741. sub n. 8.* imo etiam nullus suffragatur, *Seraph decis. 1238. num. 1. & in recent par 5. decis. 344. num. 16.* licet secus sit cum titulus procedit ab non habente potestatem conferendi, quia tunc non habet Canonicum colorem, juxta decisionem 21. *part. 2. divers.* quæ omnia habentur clarius in *dict. Valentina Rectoria.* sic etiam *Rota apud Eminentissimum Otthob. 320. num. 7. & 8.* dixit quod dicitur intrusus ille qui fuit præsentatus ab illis qui non habent jus instituendi; intrusio autem cum sit quid facti non præsumitur, sed probanda venit ab eo qui se fundat in ipsa *Lotter d q. 20. n. 81.*

179 Excluditur ulterius à beneficio Subrogationis à regula præfata quando lis esset mota contra triennalem possessorem, ut legitur in texto; tunc enim, ut observat *Lotter lib 2. quæst. 20. num 88.* licet nunc esset litis effectus Ordinarij collatoris, ut possit conferre, attamen superstiti litiganti non datur Subrogatio, bene tamen potest dari tertio extra litem, *Rota apud Mohedan. decis. 4. sub tit. ut lite pend. Lotterius loco cit.*

180 Requiritur tamen hoc caso tam possessio per triennium pacifica, quam etiam titulus coloratus, & requiritur ad effectum regulæ de triennali, non tamen sufficit vitiosus ac improbus *Mareh. in d. reg. de Subrog. quæst. 5. Cochier ibidem num. 31. Lotter dict quæst. 20. num. 89. Rota decis. 531. part. 2. recent.* & ideo dicit *Lotter.* quod si peteris subrogari probaret vel quod mortuus non haberit titulum, vel quod possessio fuerit ab alio occupata, non posset denegari Subrogatio juxta præfatam Rotæ decisionem.

181 Dubium potest esse quando possessio triennalis habuerit causam ab alio cum quo lis fuit prius, ipse tamen pacificè possederit, an tunc eo defuncto collitigans superstes qui fuit in lite cum ejus prædecessore possit obtinere Subrogationem Gratiosam contra triennalem pacificum possessorem? Equidem *Rota decis. 342. 1 p. in recent.* adhibuit distinctionem dicens, quod aut iste defunctus habuit causam à collitigante, & possessio fuit vacua, quia apud eum non fuerit, & tunc non erit locus Subrogationi, quia vere effectus fuit triennalis possessor, quia sola proprietas & non possessio fuit in lite; aut vero collitigans cui defunctus successit habuit possessionem ita quod possessio quoque in lite fuerit, & tunc esse locum Subrogationi, quia in tertium transivit possessio litigiosa, & consequen-

sequenter cum suis remediis, quam decis. affert etiam, & sequitur Lotter. loco cit. d. quæst. 20. num. 91. sed illam respuit Amayden lib. 2. cap. 20. §. 1. n. 18. & dicit, quo primus casus distinctionis non potest practicari, quia impossibile videtur, quod tertius impetrans habeat causam à colligante, & possessio sit vacua, & respondet ad decisionem Mohed. 8. ut ibi per ipsum.

182 Successivè excluditur ab obtinenda Subrogatione Gratiosa is qui impetravit Beneficium viventis, cui nullam Gratiam opitulari posse statuitur expresse in regula hac de Subrog. & hoc ad compescendum ambitionis virium, quod ab ipso Ecclesiæ primordio in Ecclesia Sancti Dei irrepsit, quod omnium malorum causa fuit, quare enixe in sacris Canonibus prohibitum, & vetitum fuit ne quis Beneficium viventis occuparet, variasque pœnas in transgressores Canones præfati promulgarunt, ut videre est in tit. extra, & in 6. de concessione prabend. & enumerat Rebuf. post glos. 7. de Subrog. ubi agit de reprobata Beneficij viventis impetratione, fol. mihi 221. ita tamen quod impetratio hujusmodi facta de Beneficio viventis est nullius roboris, & momenti etiam si postea mors sequatur; ut in reg. 21. Cancellaria expressè habetur, & qui talem impetrationem fecerit de beneficio adhuc viventis efficitur inhabilis in futurum ad dictum Beneficium obtinendum, & notant Rebuf. loco cit. num. 13. fol. 222. Cochier. in reg. de non impetrand. n. 23. quamvis ignoranter hoc egisset, ut dicit Cochier loco cit. imo Rebuf. docet quod si alias postea impetret à Papa, impetratio non erit valida nisi de prima impetratione sit facta mentio, quia per illam fuit factus infamis & inhabilis ad illud; requiritur tamen ut habeat supplicationem signatam in vita ejus per cujus obitum impetravit, & sufficit, ut sit signata licet non fuerit registrata supplicatio, sola tamē porrectio non sufficit ut observat Cochier. in d. reg de non impetran. n. 13.

183 Excusatur tamen quis à tali pœna ex justa, & communi credulitate orta, ex fama publica, non tamen ex litteris privatorum, Rota apud Seraph. dec. 975. numer. 6. Cochier. loco cit. numer. 23. ubi dicit, quod semper excusat quando justa causa & probabilis intercessent putativæ vacationis.

184 Imo non solum est nulla impetratio, quando quis impetravit Beneficium viventis, sed etiam quando post obitum, & ante datam Gratiarum tantum tempus effluxerit, quod interim vacationes ipsæ de locis in quibus personæ prædictæ decesserint ad notitiam Papæ verisimiliter potuerint pervenisse, ut expresse legitur in reg. 30. de verisimili notitia, de qua vide Cochier. & alios

185 Ad rem nostram deveniendo qui impetravit Beneficium viventis, quia scilicet erat senex. vel infirmus nullo unquam tempore poterit peti Subrogati ad dictum Beneficium, ut legitur in reg. de Subrog.

186 Demum in regula statuitur non esse concedendam Subrogationem gratiosam in impetrationibus per privationem, & amotionem ex quibusvis criminibus etiam si usque ad diffinitivam sententiam processum foret, dummodo non transierit in judicatum.

187 Sed tamen quod concedatur Subrogatio post primam sententiam privationis tenet Gomes. in reg. de Subrog. quæst. 7. vers. limitatur tamen. Ludovis. decis. 426. in fine num. 10. & Rota par. 2. recent. decis. 261. Amayden loco cit. §. 1. num. 11. qui docet, quod hoc non est contrarium regulæ quæ disponit non dari impetranti ob privationem etiam si processum fuerit ad sententiam diffinitivam, quia dicit, quod regula loquitur de impetratione facta ante sententiam: decisiones autem loquuntur de impetratione facta post sententiam, quia in hoc posteriori casu cessat calumniæ præsumptio; sed ut observat Amayden loco cit. regula non est contēta sententiā sed requirit transitū in rem judicatam.

188 Extra hos casus Sacra Dataria solet concedere Subrogationem, quando vacatio contingit in Curia propter reservationem in corpore juris clausam, cui non censetur quod regula voluerit derogare Amayden d. §. 1. num. 20.

189 Dubitari potest an Subrogatio Gratiosa competere possit in Gratia si neutri? Ratio dubitandi est quia impetrans Gratiam si neutri fatetur per necesse nullum ius sibi competere, ex qua concessione resultat calumnia, calumniosus autem excluditur è Regula à beneficio obtinendi Gratiosam Subrogationem An nihilominus collitiganti debeatur Subrogatio etiam ex capite Gratiæ si neutri? Rota apud Put. dec. 423. lib. 1. & decis. 272 lib. 2. & par. 2. divers. decis. 24. num. 7. Lotter. lib. 2 q. 54. num. 141. Amayden d. cap. 24. §. 1. n. 16. respondent ad rationem dubitandi, quod hoc non ius detegimr in processu causæ, calumniam vero deberi influere in principio, & limine judicij, & quod requiritur, quod lis à principio calumniosa fuerint, & mota per calumniam, prout dixit Rota in Firmana Altaris 30. Ian. 1614. coram Selentien. quam affert idem Amayden. Quam responsionem eo magis procedere dicit, quia confessio quæ fit in Gratia si neutri, non censetur facta simpliciter, sed ad effectum obtinendi Gratiam si neutri, quæ fundatur in ista confessione, & ideo quamvis ex Gratia si neutri non resultet titulus absolutus, & certus, sed conditionalis, ille non sufficiet ad Subrogationem; ad quod affert decisionem in Caputaquen. Abbatia 25. Maij 1620. coram Selentien. in qua dictum fuit, quod sufficit quandoque titulus cumulatus.

190 Dubium verò est non leve inter nostros DD. intra quod tempus peti debeat Subrogatio Gratiosa? Equidem regula videtur annuere late, quod peti debeat infra mensem ab obitu collitigantis, Ludovic. Gomes. Episcopus Sarnen. in explicatione huius regula quæst. 1. ita loquitur. Solutio Felin. hic dicit quod communis intellectus istorum verborum dari solitus in Curia est iste, videlicet, quod collitigans debet se infra mensem subrogari facere quoad hoc ut fruatur beneficio regulæ, & tunc impetrationes quorumcumque aliorum non collitigantium ante istam Subrogationem collitigantis factæ non valeant, & ideò inolevit stylus Signaturæ secundum Felin. quod Subrogatio collitigantis facta infra mensem, licet post impetrationem tertij semper illi deroget. Hæc Gomes. ita etiam videntur expressè tenere Rebuff. in rub. de Subrog. num. 4. & in glos. 2. Mandos. in d. reg. de Subrog. quæst. 2. Garz. d. p. 6. cap. 4. num. 37.

191 Vice tamen versa, quod regula non arctat ad petendam Subrogationem infra mensem docuerunt quam plurimi egregij & practici DD. præsertim antiquus Glossator, qui dum glossavit dictam regulam ita loquutus fuit: Ista, secundum quod omnes intelligunt dicit quod si lite penden-

te moriatur colligane, vel alias vacet jus vel Beneficium per collitigantem, quod infra mensem potest subrogari collitigans; & si alius subrogetur, quod non valet subrogatio infra mensem nisi collitigans qui petit Subrogationem fuerit intrusus, vel mota sit lis contra possessorem postquam triennio pacificè possederit. Hoc dicit, secundum quod omnes Curiales etiam doctissimi viri intelligunt; sed salva gratia omnium ista regula non dicit hoc, sed prout semper intellexi, sic quod si duo litigent super Beneficio, & unus ipsorum cedit, vel decedit lite pendente, quod si unus alius tertius quomodocumque petat se subrogari, & sit prior in Data, si tamen alius collitigans infra mensem post impetrationem illius tertij petat se subrogari, quod valet impetratio collitigantis, & non alterius tertij, & hoc fundat clarè ista regula in fine juncto principio: & pono exemplum, si duo litigabant, & alter mortuus est, & tertius post annum petet se subrogari, & fuit subrogatus, quod si post impetrationem, non infra mensem à tempore impetrationis tertij collitigantis subrogetur, ste subrogatio valet, & non illius tertij qui erat prior in Data, & non debet intelligi, quod debet collitigans subrogari infra mensem à tempore mortis collitigantis, quia hoc non dicit regula, sed indistinctè loquitur, ibi: ante concessionem hujusmodi. Hæc ibi Alfonsus insignis Curialis: idem prorsus sentit *Cochier in d. reg.* ibi, quod infra mensem computandum, non à die obitus collitigantis, vel
192 à die quo mors sciri potuit, ut vult hic noster *Alfonsus* (*errat Cochier* in hoc) & *Gomez quæst.* 10 *& Mandos. quæst.* 2. sed è die concessionis Subrogationis tertio, voluit Rota in una *Barchinonen. Parochialis* 20. *Iunij* 1611. *coram R. P. D. Coccino.* quæ est apud *Farinac. par. 1. decis.* 342. *num. 10. in novissimis*, neque enim ullum tempus est præfinitum collitigenti ad petendam Subrogationem, ut fuit resolutum in una *Caven. Parochialis*, & in *Pampilonen. Abbatia* 20. *Iunij* 1603. *coram R. P. D. Ludovisio*, & *coram R. P. D. Coccino in una Hispalen. præstimoniorum* 6. *Iunij* 1607. teste *Franc. dict. decis.* 342. hæc *Cochier.* Hanc etiam sententiam tenuit, & canonizavit non semel Sacra Rota, non solum in *d. decis.* 342. *par.* 1. *recent.* sed etiam penes *Ludovis. decis.* 165. in qua dicitur, quod mentio mensis est ad invalidandam non Subrogationem post illam petitam, sed Gratiam intra illum obtentam in præjudicium subrogandi, *Seraph. decis.* 1165 *Cocc. dec.* 45. *num.* 19. & ita conclusum dicit *Put. decis.* 54 *lib.* 2. & *decis.* 167. *num.* 28. *par.* 4. *tom.* 2. *apud Rub. Beltram. ad d. dec.* 125. *num.* 19. *Vbertus par.* 6 *praxis fol.* 254. *vers. Subrogationem.*

193 Hanc etiam sententiam tenuit *Lotter. d. lib.* 2. *quæst.* 20. *num.* 59. & 60. docet enim quod supposita lite nullum est præfixum tempus collitiganti ad obtinendam Subrogationem ad effectum ut deinceps sibi denegetur, sed ad effectum dumtaxat, ut si interim concedatur tertio ea reddatur nulla si postea infra mensem petatur à collitigante: & quicquid hæsitaverint Interpretes regulæ, tamen docet *Lotter.* quod hic sit verus & litteralis sensus regulæ perpetuò à Rota approbatus, & ibi latius discutit; monet tamen *Lotter.* collitigantem ad petendum cito hanc Gratiam Subrogationis gratiosæ, quia si tertius præoccupet, & impetret Gratiam, ut multoties contigit, potest contingere ut ipsi litiganti superstiti denegetur, ex quo dicit quod regula in hac parte est eventualis, si videlicet Principi placuerit infra mensem ex die Subrogationis tertio concessæ.

194 Sed his non obstantibus *Amayd. §. 1. n. 2* contrarium sustinet per hæc quæ sequuntur: Ego vero non obstante summæ Rotæ auctoritate crederè Subrogationem infra mensem petendam esse cum *Mandos. d. p. 8. sub n.* 4. ubi testatur de stylo, & moveor non solum ratione, sed etiã ex verbis, ratione quidem, quia plures Canones disponunt contra diutinam vacationem Beneficiorum, quam omnino improbent, quibus hæc regula non voluit contrariũ disponere; si vero sumatur interpretatio Rotæ nullus præscribitur terminus Subrogationi faciendæ, & sic inducitur diutina Beneficij vacatio: propterea censeo regulam restrinxisse petitionem Subrogationis ad tempus mensis, quod ipsum declarant verba regulæ ibi, ante concessionem hujusmodi, quæ apte explicari non possunt nisi per ea dicatur præfinitum tempus Subrogationi petendæ, nam procul dubio verba ista, ante concessionem hujusmodi, referuntur ad supra posita, subrogari concesserit, quia de nulla alia concessione fuit habitus sermo: unde ut impetratio facta infra mensem ante concessionem hujusmodi nulla sit, debet intelligi de facta post obitum infra mensem petendi Subrogationem, & hoc importat dictio *ante*, quæ non est adjecta tempori, sed concessioni; ubi decisiones allegatæ interpretantur adverbium ante, pro adverbio, post, dicunt enim impetrationem factam post subrogationem intra mensem esse nullam, unde dicendum est regulam disponere quod subrogatio petatur infra mensem à die obitus, ne Beneficium diutius vacet, quod ut indubitatum supponit *Put. decis.* 278. *num.* 2. *lib.* 2. & quod impetratio medio tempore facta est nulla, ex quo sequitur, quod facta post illud tempus sit valida, ad regulam, quod prohibitum ad tempus censetur post illud concessum, *l. si unus §. 1. ubi Bald. ff. de pactis* cum alijs per *Tiraquel. de retract. convent. §. 1. glos. 2. num* 46. & *seqq. Surdus cons.* 8. *num.* 7. *Rota decis.* 145. *num.* 1. *par.* 2. *recent.* & hæc videtur naturalis, & legitima regulæ interpretatio: ex hoc autem non sequitur quod Dataria non possit quandocumque velit concedere Subrogationem collitigenti, quando non adest impetratio intermedia, sed solum quod vigore hujus regulæ non tenetur, & non solet concedere Subrogationem valde negligentibus.

195 Sed certè textus regulæ mihi videtur clarus contra *Amaydeni*, dicitur enim in regula quod concessiones, & impetrationes infra mensem ante concessionem hujusmodi scilicet Subrogationis factæ nullius sint roboris, & momenti, non enim dicit, quod Subrogatio infra mensem peti debeat, sed mensis ponitur ad annullandum impetrationes, & concessiones obtentas infra mensem postquam fuerit concessa Subrogatio, ut sensus sit: si collitigans sciverit alium impetrasse Beneficium litigiosum potest infra mensem petere Subrogationem, quo casu impetratio redditur nulla, & invalida: quod intellige nisi fuerit regulæ derogatum, quia solet Papa quandoque derogare regulæ concedendo Subrogationem tertio extra litem existenti, & ita est opinio Rotæ Romanæ, cui in his materijs plurimum deferri debet, & allegatis adde *decis.* 335 *par.* 51. *recent.* Hoc meum judicium corroboratur ex sententia *Rotæ in Neapolitana Cimbarcatus*

rtatus 15. Maij. 1631. coram Bichio, apud ipsum de-cis. 1. n. 11. 12. & 13. in qua fuit dictum, quod regula de subrogandis non arctat collitigantem ad petendum Subrogationem infra mensem, quod tamen procedere ibi dicitur quando post mensem non fuit alteri Gratia concessa, nam infra mensem non potest concedi; & si conceditur nullum præjudicium affert subrogando, & mensem currere à die concessionis tertio factæ.

196 Hæc in quantum ad Subrogationem, quæ datur superstiti collitiganti in Beneficio post cessum, vel decessum alterius partis litigantis, sive ad ejus possessionem, sive ad ejus locum concessa sit, seu ad jus ipsius; nam ut diximus, non semper Subrogatio fit ad possessionem collitigantis demortui; sed quandoque ad ejus jura in statu, & terminis quibus reperiebatur. Nunc dicemus aliqua breviter de Subrogatione, quæ etiam solet concedi tertio extra litem existenti, per quā concessionem Gratiæ, quam solet Dataria huic tertio concedere, nullum præjudicium infertur superstiti collitiganti, quia collitigans superstes contra hunc tertium potest sua jura experiri eodem statu, ac terminis, quibus poterat contra defunctum collitigantem, *Rota in Burgen. Abbatiæ. 17. Decembris 1612. coram Vbaldo,* & optimam reddit rationem *Amayd. d. §. 1. n. 22.* quia hic subrogatus non plus acquirit, quam ille in cujus locum est Subrogatus, habeat, juxta *decis. 31. par. 1 recent.*

197 Sobrogatio quæ conceditur tertio extra litem potest contingere non uno tantum modo, nam quandoque potest fieri Subrogatio ad locum cedentis, vel decedentis, qui erat in possessione, & tunc probata possessione datur immissio, nec obstat, quod possessio fuerit vitiosa, quia ut alias diximus transit cum vitio purgando per subrogatum, oportet tamen ut de ipsa possessione vitiosa fiat mentio secundum *Rebuff. in prax. tit. de Subrog. n. 19. fol. mihi 212.* & tunc cum ad possessionem fuit subrogatus oportet ut concludenter probetur, juxta ea quæ diximus, ut immissio concedatur.

198 Cum vero fit subrogatio ad locum collitigantis, qui non erat in possessione tunc quidem non competit immissio, ut dictum est; verum si ad locum ejus, qui habebat Breve de capienda possessione, sufficit ut justificet clausulam *constito*, quâ justificata immittitur in possessionem, ut dictum est.

196 Quandoque verò fit Subrogatio ad eum, qui spolio agebat ut actionem spolii prosequi, & continuare possit, & tunc ut censeatur subrogatus ad dictam actionem spolii requiritur ut expresse ad hoc sit subrogatus, juxta *decis. Straph 596. Paris. l. 3 quæst. 5. num. 79.* & de hoc utitur Dataria diversis clausulis, & decretis, ut observavit *Amayden dict. §. 1. n. 27. in fine,* quia actio quæ competit spoliato est personalis, & non transit regulariter in subrogatum, qui non est læsus, nec spoliatus, & ideo oportet ut specifice ad talem actionem subrogetur; quod tamen secus est cum fit sobrogatio ad spoliantem, nam tunc ut diximus transit vitium in subrogatum per ipsum purgandum, sic optime *Amayden loco cit.* quia si ex hac mutatione personæ subrogatus liberaretur à porgatione spolij fieret præjudicium spolio. Quid tamen teneatur probare subrogatus ad actionem, & prosequutionem spolij, diximus supra.

Subrogatio quæ à tertio fuit obtenta, debet intimari superstiti litigatori, *Put. dec. 9. lib. 1. Cassad. dec. 6. n. 30. de acquir. possessione, Bellar. decis. 156.* vel saltem ejus procuratori, *Cocchier. in d. reg. de Subrog. numer. 38. in fine,* quod tamen intelligit *Amayden. d. §. 2. n. 84.* si collitigans possideat, alias si possessio vacua fuerit propria authoritate poterit intrare possessionem.

Cum tamen conceditur sub actione reservationis tunc fit ad possessionem defuncti, & cuilibet conceditur & expediri potest ad partes, vel cum
200 Gratia principali, juxta ea quæ dicta sunt, & cum differentia prænarrata scilicet quod nisi ad partes expediantur non habet suum privilegium exequutum, tribus tantum justificatis cùm tota Gratia erit justificanda, & citatis in principio adde *Gratiosum Vbertum par. 6. prax. folio 3254. vers. primus est & fol. 253.*

Illud tamen advertendum est quod licet Subrogatio quæ capitur ex reservatione capi possit ex clausulis generalibus, ut dictum est, tamen quan-
201 do Gratia fuit concessa in forma Cum sicut, dubium videtur an possit expediri Subrogatio gratiosa ex clausulis generalibus, & expediri ad partes Litteræ pro tali Gratiâ, nam repugnare videtur rationi quod hoc possit fieri, ut observavit *Amayden loco cit. §. 2. n. 85.* quia Litteræ principaliter habent clausulam *vocatis vocandis*, ex quo Pontifex vult possessorem vocari, & audiri; quod fieri omittitur si expediatur Subrogatio gratiosa ad partes in vim clausularum, quæ operantur ut possessor intrusus non audiatur, sed Rota consuevit concedere talem Subrogationem, ut in *Cæsar Augustana Parochialis de Maella 21 Iunij 1621. coram Coccino apud Vivian. 47.* & ad rationem dubitandi Amayden respondi potest, quod tunc expeditis Litteris in forma Gratiosa quoque vocari debeat possessor, & intrusus qui semper vocari, & citari debent in executione cujuslibet gratiosæ concessionis.

CAPUT XVIII.

De Exequutore Gratiæ si *Neutri.*

SVMMARIVM.

1 *Hoc Rescriptum dirigi Episcopo, vel alteri cui Papa mandabit dicit Rebuff.*
2 *Solum dirigitur Sacræ Rotæ Auditorio secundum Amayden.*
3 *Hoc Rescriptum frequentissimum.*
4 *Concedi potest alteri existenti extra litem.*
5 *Non datur nisi proviso Apostolico.*
6 Gratia si neutri *est appendix primæ Gratiæ secundum Rebuff. contrarium Lotterius ibidem.*
7 Gratia si neutri *potest dependere à prima, & potest esse ab illa independens.*
8 *Inspiciendum est quomodo impetratur hæc Gratia quoad ejus verificationem, num. 9.*
10 *Expediri semper debent Litteræ.*
11 *Hæc Gratia requirit antecedentem collationem.*
12 *Hujus Gratiæ fundamentum est reservatio.*
13 *Supponit antecedentem vacationem.*
14 *Requiritur vacatio de tempore Datæ.*
Sufficit vacatio superveniens, si adsit clausula, vel alias quovis modo, ibidem.
15 *Modus vacationis exprimi debet num. 16.*
17 *Ad hanc Gratiam supponi debet hæc necessario, num. 18. & 19.*

20 *Lis debet iustificari per actus iuridicos secundum Amayden, nec sufficit de facto illam iustificare.*
21 *Cum lis est extincta per sententiam qua transivit in iudicatum non datur hac Gratia.*
22 Gratia Si neutri *suppositum necessarium est non ius alterius.*
23 Gratia Si neutri *est conditionalis.*
24 Gratia Si neutri *non tollit ius quaesitum.*
25 *Habens Gratiam* Si neutri *debet verificare coram Exequutore vacationẽ, litem, & non ius utriusq;*
26 *Modus iustificatur per clausulam Generalem, quovis modo.*
27 *Non ius impetrantis probatur per partis confessionẽ.*
28 *Non ius alterius partis probatur per alterum revolutionem.*
29 *Requiritur in hac Gratia verificatio omnium narratorum.*
30 *In probanda narrativa Gratia* Si neutri *non servatur rigor, prout in aliis Gratiis.*
31 Gratia Si neutri *debet intimari colliganti.*
32 *Habens Gratiam* Si neutri *debet capere possessionem de manu Exequutoris.*
33 *Datur etiam Gratia* Si nulli, Si alteri, &c.

PEtrus *Rebuff. in prax. benef. in rub. de rescript. si neutri fol. mihi* 105. dicit quod Rescriptum, *Si neutri*, dirigi potest vel Episcopo qui cognoscit de causa, *vel alteri*, cui Papa mandabit quod si per eventum litis hujusmodi constiterit neutrum dictorum litigantium
1 in dicto Beneficio jus habere, idemque Beneficium vacare, & tempore datæ præsentium non sit in eo jus alicui specialiter acquisitum, cum omnibus juribus, & pertinentiis suis eidem Oratori authoritate Apostolica conferat, & assignet: vel secundo modo Papa non mandat conferri, sed ipse confert *Si neutri* litigantium sit acquisitum, & hoc esse tutius affirmat *Rebuff.* quem sequitur quasi ad verbum *Cocchier. in reg. de clausul. in benef. vacan. ponend. quae est apud ipsum 62. num 16.*

Theodorus Amayden. lib. 2. de stylo Datariæ cap. 73. sub num. 15. docet quod Gratia *Si neutri* non committitur nisi in Rota vbi committi non potest nisi prius fuerit Auditori commissa causa, & quod Supplicatio *Si neutri* non signatur per Datariam nisi prius ea ob reverentiam Tribunalis remissa ad Auditorem coram quo causa fuerit introducta,
2 qui subscribit in calce Supplicationis, Gratia videtur signanda apposito subscribentis nomine, & in hoc dicit fuisse hallucinatum *Cocchier. d. reg. 62. num.* 16. dicentem rescriptum Gratiæ *Si neutri* dirigi Ordinario, seu alteri Exequutori, & idem *Amayden num.* 27. iterum docet quod Gratia *Si neutri* non dirigatur alteri, quam Rotæ Auditori a quo impetrans admitti debet antequam capiat possessionem, & *num.* 28. docet quod speciale est in Gratia *Si neutri* quod nunquam continet provisionem, sed tantum mandatum de providendo, quod est tam contra *Rebuff.* quam contra *Cocchier.* docentes quandoque Papam ipsummet conferre.

Hæc Gratia seu Rescriptum *Si neutri* usu frequentissimum docent tam *Lotter lib. 2. quaest. 54. n. 75. quam Amayden d. cap. 23. num.* 4. & datur
3 cum sunt duo collitigantes in Beneficio cum neutri eorum est jus quæsitum, nam vnus poterit impetrare hanc novam Gratiam nempe mandatum de providendo in eventum quod neutri eorum est jus quæsitum, quare datur colliganti in Beneficio, Alphonsus antiquus *glossator in reg. 62. apud Cocchier. num.* 6. imo *Rebuff. loco cit. n.* 10. *Lotter d. quaest. 54. num. 76. Mandos. in reg 33 quaest. 10. sub num. 6. in fine*, & multi alij existimant quod etiam potest concedi alteri tertio existenti extra litem; quod tamen non admittit *Amayden num.* 11. qui docet quod tunc non vocatur Gratia *Si neutri*, sed potius Gratia *Si nulli*, & non solum vnus ex litigan-
4 tibus potest impetrare hanc Gratiam seu Rescriptum si neutri, verum uterque collitigans, *Lotter. d. quaest. 54 num. 160. Amayden d. cap 23. num. 31.* & tunc qui prius justificavit suam Gratiam ille obtinebit, nam post justificationem Gratia remanet pura, & quæ non fuit justificata remanet imperfecta, & inefficax, ut tradit *Lotter loco cit. d. num.* 160. cæteris autem paribus præfertur prior in data, *Amayden loco cit n 38.* prout etiam docuit *Mandos. regul. 33. q. 10. n. 9.*

Conceditur hæc Gratia *Si neutri* proviso Apostolico, *Vbertus par. 6. prax. fol. 253.* imo *Amayden. n.* 5. dicit quod de jure non potest dari alteri quam huic Apostolico proviso, cum et competat
5 in vim prioris Gratiæ, sed fatetur *Amayden* se vidisse concedi inter duos non provisos Apostolicos, quod ipse non probavit, quia Dataria per hujusmodi Gratiam subsidiariam non tenetur succurrere nisi illi qui alias ab ea gravatus fuit.

Non tamen conceditur contra provisum Apostolicum, *Rota apud Cocc. decis. 188. nu. 4. Vbertus loco citato, Amayden d. cap 23. sub n. 5.*

Cum hæc Gratia conceditur collitiganti est ap-
6 pendix primæ Gratiæ, seu ab illa dependens vigore clausularum dictæ primæ Gratiæ, dicit *Rebuff. loco cit. in princip. & numer.* 5. sed habere vim novæ provisionis docet *Paris. l. 1. quaest. 3. n. 104. & lib. 10. quaest. 2. num.* 101. & conferre novum jus independens à quacumque Gratia præcedente, & reputari diversa à prima, *Lotter. lib. 2. quaest. 54. num. 129.* & novam etiam, & non primam dixit *Puteus decis. 46. n. 3. lib. 1.*

Sed utrumq; dictum bene potest stare, nam potest esse quod Gratia *Si neutri* sit dependens, & appendix primæ, potest esse quod sit independens, & nova totaliter Gratia; inspiciendum enim est cui concedatur, si tertio existenti
7 extra litem tunc est omnino nova Gratia, licet *Amayden* dicat tunc non esse Gratiam *Si neutri* nuncupandam, sed *si nulli*, si vero colliganti, tunc est dependens à prima Gratia, nam necessario supponit Gratiam antecedentem, dicitur tamen nova Gratia, quia novum jus per eam acquiritur, ut explicat idem *Amayden loco cit. d. c. 23. num. 10.* ita intelligens *Mandos. d. q. 10. n. 6.* dicens quod Gratia *Si neutri* potest esse prima Gratia.

Inspiciendum quoque est quomodo impetretur hæc Gratia *Si neutri*, nam si impetretur accessoriè ad primam Gratiam principalem, nempe ex clausulis Generalibus primæ Supplicationis, an
8 vero impetretur de per se principaliter, & independenter ab alia Gratia; nam si necessariè tunc sub eadem narrativa sub qua Gratia est concessa, Gratia principalis venit justificanda, & consequenter ipsa quoque Gratia principalis, quia est dependens ab illa, & sumit vires à Gratia principali, *Serap dec. 1470. num. 3. Duran. dec. 244. nu. 12. Lotter. quaest. 54. numer. 146. Vbert. in prax. par. 6. fol 252. vers. adverte, Tond. par 2. cap 4. § 3 numer. 14.* & tunc etiam expediuntur Litteræ sub eadem data Gratiæ

principalis, & consequenter attenditur tempus
datæ,& non expeditionis Litterarum, *Rota rec.*
par.11. decis.124. num. 52.

Cum verò impetratur de per se, sive à collitigante, sive à tertio Litteræ expediuntur sub alia
data, nec est justificanda narrativa in prima Gra-
9 tia, sed sufficiet justificare narrata in propria sua
Gratia *Si neutri, Garz. par.6.cap.2.num.215.Lotter.loco cit.& 134.& 135. Vbertus loco cit.fol.252.*
Ludovis. decis.87.

Sive ergo impetrentur accessoriè, sive principaliter, sive à collitigante, sive à tertio extra litem,
10 cum agitur ad Gratiæ canonizationem expediri
debent Litteræ. *Rota apud Duran.dec.244.num.*
14.Lotter.loco cit.num.137.

Ad illius impetrationem *Rebuff. loco cit num.*
12. requirit collationem antecedentem, seu Litteras expeditas, *Lotter verò num.93.* dicit quod sufficit supplicatio signata: debet tamen in ea fieri
11 mentio Gratiæ, seu provisionis alterius, secundum *Rebuff.loco cit.num.36.* alias est nulla, *Rota*
decis.105.part.2.rec. Tond.d.§.8.num.15. sed non
esse faciendam mentionem de titulo adversarij
nec de illius qualitate, *Lotter dict.quæst 54. num.*
137.Ludovis.dec.150. certum est quod si pars adversa fuerit possessor triennalis debet de hoc fieri
mentio, alias Gratia est nulla, *Rota dec.105.part.2.*
recent.& loco citato; de primo autem titulo non
est facienda mentio prout requiritur in nova provisione, *Lotter loco cit. num 136.*

Gratiæ præfatæ, *Si neutri*, fundamentum &
scopus est reservatio quæ consurgit ex lite, nec po-
12 test suffragari nisi adsit lis, & Beneficium effectum fuerit litigiosum, *Rota decis.445.tom.1.par.*
2.recent. & ideò nulla fit injuria collatori, ut advertit *Lotter. d.quæst 54 num.82.*

Communiter enim asserunt nostri quod Gratia *Si neutri*, necessariò supponit primo vacationem, nam absque vacatione non potest provisio
13 obtineri, *Paris.lib.1.quæst.4.num.25.de resig. Lotter.lib.2.quæst.54.num.79. Amayden,cap.23.num*
13. Tond par.2. cap.4. §.3.num.1.

Et vacatio requiritur de eo tempore quo fuit
facta impetratio, nempe de tempore datæ, nec
sufficit superveniens vacatio, *Mohedan.decis.33.*
in fin.sub tit.de prab. alias 351. Amayden loco citat.
num.13.Tond.d.§.3. Paris.de resig.lib.1. quæst. 4.
14 *num.17.*& alibi, *Lotter loco cit.* nisi tamen adesset
clausula, *vel alio quovis, &c.* nam tunc secundum
Tod.loco cit.num.4. sufficit vacatio superveniens,
imò non solum vacatio, sed & modus vacandi
exprimi debet, *Mohedan. loco cit. Lotter. loco cit.*
num.147. Amayden.loco cit.num 14. ubi dicit quod
debet exprimi ipsa affectio pura, & omnis reservatio, Ideo *Rota apud Mant.decis.347.* existimavit
15 Gratiam *Si neutri*, non fuisse justificatam ex quo
in Supplicatione fuit expressum quod vacabat per
resignationem, & tamen quia resignatio non fuit
publicata vacabat per non publicationem, & illa
gratia per resignationem non capiebat hunc modum vacationis per non publicationem, quamvis
resignatio facta fuerit, & *Manticam* sequitur
Tondut.loco cit.num.18. Verum *Theod. Amayden*
num 19. dicit quod dicta decisio Manticæ non
potest subsistere, sed satisfactum putat Gratiæ, *Si*
16 *neutri*, eo ipso quod ostenditur collitiganti nullum jus competere, in quo principaliter fundatur
dicta Gratia, etiam si non fuerit expressus titulus
per quem collitigans possidebat, sed ejus modus
per impetrantem expressus sit; sic existimat *Amayden* quod quomodocunque resultet non jus collitigantis, sit Gratiæ satisfactum; & conclusio illa,
quod in Gratia hac *Si neutri* omnia debent verificari prout in aliis gratiis, secundum Rotam *decis.*
196.par.2.recent. intelligi debet de aliis narratis in
Gratia, non autem de expressione tituli invalidi
quia illa nullitas deduci potest etiã ex alio, quam ex
titulo expresso, quod fusius ipse *Amayden* explicat, & respondet ad *dec.Putei 84.l.3.* in qua videtur
decisum quod modus sit exprimendus, & dicit
quod illa decisio procedit magis disputativè quam
resolutivè, & in illo casu particulari, & tunc verum
modum vacationis exprimendũ cum alteri quam
collitiganti potest competere aliquod jus.

17 Secundo supponitur necessario lis super Beneficio seu super titulo Beneficij, *Sarnen. in regula de*
annal.q.28.vers. præterea, Rota apud Amatum Dunozet.dec.5.n.1. ubi aliæ allegantur decisiones, *Lotter.q.54.n.87.Amayden d.c.23.sub n. 16.in fine*, ita
ut Beneficium sit litigiosum affectum.

Et lis non sufficit quod fuerit, sed debet præexistere, seu quod durat, *Rebuff.de Gratia Si neutri,*
num.15. Lotter dict.quæst.54.num.98. & 100.&
102. Vbertus par.6.fol.252. vers. adverte secundo.
Caval.dec 572. & verificari debet de tempore gra-
18 tiæ, seu de tempore datæ, alias Gratia *Si neutri*,
erit nulla, quia ut diximus, hoc est gratiæ fundamentum, *Duran dec.244 num.13. Lotter. d q.54.*
n.99. non enim suffragatur nisi constito quod Beneficium sit litigiosum, *Rota dec.445.n.1.par.2.rec.*

Et secundum *Petrum Rebuff. num.30.* sufficit
lis super possessorio, nisi agatur ad privationem, &
19 secundum *Rotam dec.99.num.4,& 5. apud Mant.*
& Ludovis.84.num.1. Tond loco cit.num.7. Lotter.
d.quæst.54.num.86.& 87. Vbertus d.fol.252.sub
vers.& datur, sufficit litem de facto verificare, licet ipsa non fuerit juridica & vera.

Sed hoc videtur valde difficile *Amayden loco*
citat.numer.15.cum seq. & numer.18. vers.ex his,
20 requirit enim hic Doctor ut lis per actus juridicos
seu judiciales verificetur, nec sufficere litem de
facto justificare, quia committitur Iudici curam
quo lis pendet, & semper in Rota, ubi committi
non potest nisi prius causa commissa fuerit Auditori, & sic lis non erit de facto, sed judicialis.

Cum in lite sententiatum fuit, nec appellatum, & sententia transivit in judicatum, tunc
21 lis censetur extincta, nec datur hæc Gratia *Si*
neutri, *Rebuf. loco citat.* nisi tamen obtenta fuerit restitutio adversus rem judicatam, non tamen
potest dici facta restitutio per novam commissionem nisi præcessent citatio ad dicendum contra
Commissionem, *Rota apud Amatum Dunozet*
decis.5.num.3. si tamen fuerit à sententia appellatum tunc pendente appellatione potest hæc gratia
impetrari *Rebuff.loco cit.num.30.* sicuti post tres
sententias conformes non datur hæc Gratia, *Rebuff.n.22. Cochier.n.17. Amayden d.c.23.n....*

Tertium suppositum necessarium hujus Gra-
tiæ est non jus utriusque collitigantis, nempe quod
22 neutri sit jus quæsitum, nam cum alteri est jus quæsitum non conceditur hæc Gratia, ut dicit *Rebuff.*
loco cit.n.20. quia nunquã Papa intendit tertio præjudicare, cum & jus commune, & regula Cancellariæ obstant, nempe de jure quæsito non tollendo, sic nititur hæc gratia in non jure adversarij,

& ipsius impetrantis, *Rota apud Mant. decis. 231. 205. num. 3. & 298. num. 12. part. 2. recent. tom. 1. Garz. part. 6. cap. 2. num. 211. Amayden. dict. cap. 23. num. 17.* & consistit hæc Gratia in illa confessione quam facit pars nullum jus competere, alias non datur, *Amayden dict. cap. 23. num. 14.*

Ideò dixerunt DD. quod Gratia *Si neutri*, sit conditionalis nempe si per eventum litis apparu-
23 erit neutri jus competere, *Rota apud Farinac. tom. 2. post. decis. 220. num. 6. Rota apud Emmentissimum Celsum decis. 366. num. 1. Amayden. d. cap. 23 num. 28. cum seq.* qui docet quod nihil ponat in esse ante eventum, sed *Lotter.* dicit quod non est conditionalia conditione suspensiva, quia non infert conditionem respectu Gratiæ, sed tantum respectu exequutionis, & nihil ponit in esse respectu exequutionis: id tamen non tangit substantiam, quæ est perfecta à principio quamvis eventualis, scilicet in eventum conditionis, si nulli jus sit quæsitum, *Lotter loco cit. n. 142. 143. 144. & 145*

Hinc sequitur quod hæc Gratia *Si neutri*, non tollit jus quæsitum ex præsentatione, *Lotter. dict. quæst. 54. num. 162. Rota in Beneventana Vicariæ coram Sacrato de anno* 1617. *penes Amayden dict.*
24 *cap. 23. sub num.* 18. sicuti provisio Ordinarij sufficit ad excludendam Gratiam *Si neutri*, quia ex dicta provisione jus est quæsitum, *Rota apud Amatum Dunozet. 43. num. 11.* non tamen sufficiet allegare resignationem etiam validam, & publicatam ad hoc ut Gratia *Si neutri* excludatur, ut in eadem *decis. 43. num. 12. apud Dunozet*, qui idem dicit de alijs titulis, ut scilicet cum allegantur ad Gratiam hanc excludendam debeant esse validi.

Igitur qui hanc Gratiam impetravit illam debet producere coram Exequutore dato, & coram illo Litteras justificare respectu vacationis litis, & non juria utriusque collitigantis, *Lotter. num. 158. Rota decis. 726. part. 2. recent. num. 2.* alias Gratia erit inexequibilis, idem *Lotter. d. quæst. 54 nu.*
25 *84. & 81. Rota apud Emmentissimum Celsum loco cit. num. 7.*

Vacatio quomodo verificetur jam abundanter alibi dictum est, & modus quoque rectè justificatur per clausulam generalem, *& alias quovis*
26 *modo, Lotter. num. 152.* qui idem dicit de reservatione. Lis verificatur ex citatione, commissione, actorum revolutione, *Greg. decis. 84. num. 6. Duran. dec. 234. num. 3. Rota recent. par. 2. decis. 99. Lotter.* & alij communiter.

27 Non jus impetrantis probatur ex eius confessione, *Ludovis. dec. 89. num. 2. Duran. decis. 234 num. 1. & 249 num. 4. Amatus Dunozet. decis. 43 num. 1. tom. 1. & d. dec. 726. par. 2. recent. numer. 2. Lotter. Amayden*, & alij passim.

Non jus autem alterius partis probari potest ex revolutione actorum, *Rota apud Dunozet. d. decis. 43. num. 2. Amayden d. cap. 23. sub num. 18. vers.*
28 *similiter*, sed debet expectari exitus causæ, nam respectu non juris partis non potest dici justificata, donec illud jus est liquidabile in progressu causæ, *Lotter. dict. quæst. 52. numer. 164.* ita in *decis. 726. par. 2. recent.* fuit dictum quod non apparebat probatum non jus alterius partis dum lis pendebat, agitabatur, & fuit dictum quod expectetur exitus causæ in Rota agitatæ, & iterum *Rota apud Emmentissimum Celsum in d. dec. 366. n. 8.*

Apparebit tamen de non jure partis cum in impetratione illius non fuit facta expressio secundum ultimum statum, *Duran. decis. 324. num. 6. 7. & 8. & dec. 244. num. 9. & in d. dec. 43. apud Amatum Dunozet.* fuit dictum quod non constabat de jure partis adversæ, ex quo in electione non fuit servata forma, *cap. quod propter de electione*, & ideò Gratia *Si neutri* remanet justificata ex parte alterius ex actorum revolutione, *Ludovis. decis. 84. num. 5.*

Non solum hæc requisita debent justificari, sed etiam requiritur iustificatio omnium narratorum, *Mandos. reg. 35. quæst. 18. n. 5. Amayden loco*
29 *cit. n. 18.* iuxta tamen ea quæ diximus supra, nempe si accessoriè ad primam Gratiam etiam narrata in prima Gratia debent Iustificari si principaliter sint narrata soluta in illa Gratia, sic valor beneficij, idoneitas impetrantis, reservatio, & cætera narrata iustificari debent per impetrantem.

Bene verum est quod in probandis his non
30 servatur ille rigor sicuti in alijs gratijs, ut bene advertit *Lotter. d. quæst. 54. num. 152.* sic in probando valore non attenditur rigor regulæ Cancellariæ, nec valor male expressus viciat Gratiam, idem *Lotter. num. 156* quem consule.

31 Gratia hæc intimari debet collitiganti, *Lotter num 139.* quando scilicet, agitur ad privationem *Rota recent. par 1 dec. 99: Amayden loco cit. num. 41. &* sufficit tunc citatio ad dicendum contra Gratiam.

32 Demum habens Gratiam *Si neutri*, debet capere possessionem de manu eius cui directæ fuerunt Litteræ. *Lotter. d. quæst. 54 num. 165.*

Dantur etiam aliæ Gratiæ, seu Rescripta, quæ dicuntur *Si nulli*, *Si alteri*, & Gratiam, seu Rescriptum *Si nulli*, explicant multi, quando sunt tres, vel plures litigantes in eadem causa seu in
33 eodem Beneficio, & nullus ex illis ius habet seu nulli quæsitum est ius, vel secundum alios DD; quando conceditur tertio existenti extra causam. Si alteri vero explicant multi quando unus ex collitigantibus obtinuit tres sententias quibus Beneficium fuit adjudicatum illi, & tamen non habet ius quia supervenit nova causa post sententiam, quæ ignorabatur à collitigante condemnato; alij vero explicant hanc Gratiam ut illa sit qua impetrans petit sibi conferri Beneficium controversum, etiam si alteri alicui quam collitiganti, & ad causam non venienti aut venire curanti jus competat: sed quia hæc duo Rescripta non sunt in usu, ut docet practicus *Amayden* ideo non est immorandum in illorum explicatione.

CAPUT XVIIII.

De Exequutione nonnullarum Litterarum Apostolicarum Gratiam continentium, quæ ipsismet Oratoribus diriguntur.

SUMMARIUM.

1 *Episcopus, vel alius Exequutor debet verificare omnia narrata in Brevi absolutionis Irregularitatis.*

2 *Indulta celebrandi in Oratorijs privatis solus Papa concedit.*

3 *Indulta, seu Brevia Oratoriorum privatorum requirunt exequutionem ab Ordinario faciendam.*

4 *Oratorium debet habere ornamenta juxta Rubricam Missalis.*

5 *Stat in arbitrio Ordinarij exequi dicta Indulta.*

6 In

6 *In dictis Brevibus adest clausula* sine præjudicio jurium Parochialium.
7 *In Oratorijs privatis non potest celebrari in diebus solemnioribus.*
8 *Refertur Breve concessum Dominæ Ducissæ Gravinæ.*

1 MULTÆ sunt Gratiæ, quas faciunt Summi Pontifices per expeditionem Brevium sub Annulo Piscatoris, quæ licet sint Gratiæ factæ, & ipsismet Oratoribus dirigantur, attamen conceduntur arbitrio Ordinarij, vel cum ipsis Ordinarijs enarratum constitum fuerit, prout observamus in absolutionibus ab Irregularitatibus, Oratorijs privatis, & similibus.

2 Et in quantum ad absolutionē ab Irregularitatibus apponuntur multæ clausulæ quas supra retulimus: debet enim tunc Episcopus, cui fere semper committitur absolutio, de expositis in Brevi diligentem accipere informationem, & constito de omnibus narratis, Oratorem ab incursa Irregularitate absolvere, servata in omnibus forma Brevis, quam nec alterare, nec minuere in minimo poterit absque nullitate actus, quod sæpe sæpius dictum est, cum sit Exequutor voluntatis Papæ, quam interpretare, vel alterare non poterit ultra id quod continetur in Brevi; & si aliquod contingat dubium, Exequutoris non est officium interpretandi, sed recurrendum est pro declaratione ad Summum Pontificem, quod in omnibus Gratijs observandum est.

3 In quantum vero ad Indulta, & privilegia Celebrandi in privatis Domibus, seu in Oratorijs privatis, quamvis antiquitus has facultates Episcopi potuerint concedere: attamen hodie indubitatum est solum ad Romanum Pontificem spectare, & has Gratias solum principibus, & Baronibus, vel infrinis nobilibus impertiri & in Civitate Neapolis Ministris Regibus; nempe Dominis Regentibus Cancellariæ, Præsidentibus Regiæ Cameræ: Regijs tamen Consiliaribus non ita: verum ego obtinui pro D. Iosepho de Rosa Regio Consiliario meo fratri, viro undique absoluto.

4 Hæc Brevia, seu Indulta, licet dirigantur ijsdemmet Oratoribus, attamen ut dixi apponuntur diversæ clausulæ, quæ requirunt exequutionem ab Ordinario faciendam, nam apponitur illa clausula, *dummodo Oratorium sit decenter, & competenter ornatum, & à sæcularibus curis sejunctum.* Igitur tunc debet Ordinarius accedere ad domum ejus, cui est privilegium concessum, & inspicere an locus in quo est destinatum Oratorium sit alienus, & segregatus ab alijs curis domesticis, debet enim tale Oratorium construi in loco ab omni cura domestica alieno, & supra illud non potest cubi, aut si supra illud sit aliquod cubile, in quo dormiatur, debeat adesse vacuum inter utrumque parietem: quod vulgo vocant Inter suolo. Oratorium debet esse decenter ornatum, & debet habere omnia, quæ sunt necessaria ad Missæ celebrationem juxta Rubricas Missalis, præsertim Altare lapideum, ab Episcopo consecratum tantæ latitudinis, ut possit capere pedem Calicis cum patena cum Hostia commodè absq; periculo cadendi; Altareq; debet esse opertum tribus mappis, seu tobalijs benedictis, & quæ stat supra debet esse oblongior: potest tamen una esse duplicata. Altare etiam debet habere plura pallia, juxta *Rubr.* 19 *Miss.* nempe unum coloris albi pro festivitatibus Domini Nostri Iesu Christi, B. M. Virginis, pro Confessoribus, & Virginibus; alterum coloris rubri, pro Apostolis, & Martyribus: alterum coloris violacei pro Adventu, & Quadragesima, & demum, alterum viridis coloris pro Dominicis, & diebus ferialibus post Pentecosten. Sufficit tamen ut unum habeat istos quatuor colores. *Novar. in sum. Bull. lib. 1. in Rubr. de Orat. privat. num. 4. Diana par. 9. tract. 1. de Orat. privat. Resol. 11.* quod quoque de planetis observandum est: ac debent adesse omnia, quæ ad Missæ celebrationem sunt necessaria, ut rem brevioribus verbis absolvā.

5 Et quamvis omnia adsint necessaria, adhuc est in arbitrio Episcopi dare hanc licentiam, nam semper ponitur illa clausula; arbitrio Ordinarij, & cavendum est à *Quintan. panas in Theologia Morali tom. 1. tractat. 7. Singul. 32. numer. 3.* qui docet, quod cum Oratorium est competenter ornatum arbitrio prudentis viri, si nolit Episcopus licentiam concedere possit tunc privilegiatus uti dicto privilegio Oratorij privati, hoc enim non admitto, nec admitti posse contendo, quia Papa expressè relinquit hoc arbitrio Ordinarij, & concedit indultum, & privilegium, quatenus Ordinario bene visum fuerit: ergo si Ordinarius renuat, tunc & licitè non potest privilegiatus uti tali privilegio, quia illud fuit conditionale, si Episcopo videbitur, & abstinendum tunc à tali privilegio, docuit etiam *Diana loco cit. res. 10.* Bene tamen poterit tunc privilegiatus uti alijs remedijs, de quibus alias diximus, nempe recurrendi ad Sedem Apostolicam.

6 Apponitur etiam in dictis Brevibus illa clausula, *sine præjudicio jurium Parochialium*, quæ intelligitur de juribus illis, quæ spectant ad Parochum ratione Sacramentorum. *Diana loco cit. resol. 15.*

7 Nec in omnibus diebus potest uti tali privilegio, nam expressè excipiuntur in Brevibus dies solemniores, nempe festivitas Nativ. D. Nostri, Epiphaniæ, Paschatis Resurrectionis, Ascensionis, Pentecostes, Corporis Christi, & cæteræ festivitates, quæ sunt primæ classis.

8 Vidi tamen duo Brevia concessa à SS. Domino Nostro Clemente Papa X. Excellentissimæ Dominæ Donnæ Ioannæ della Tolfa Ducissæ Gravinæ, ac in ultimo Brevi Summus Pontifex motu proprio Indultum Oratorij privati, alias dictæ Dominæ concessum ampliavit, ut eo uti possit in quocumque loco, & absque ordinaria approbatione in omnibus, & quibuscumq; diebus, etiam in illis alias exceptuatis, & cū facultate recipiendi Sacramenta etiam in die Paschatis Resurrectionis & ibidem præcepto satisfaciendi. Quod simile in Regno non vidi, nec mirum, quia cum hæc Excellentissima Domina sit omnium virtutum ornata, specialibus favoribus erat digna.

Hactenus cumulata in hac Prima Parte concussi, ut omnibus alijs Gratijs, cum de omnibus tractare sit valde laboriosum; Restat nunc de Exequutoribus Litterarum continentium Justitiam videre: quam materiam præ manibus habeo, & eam si ita Deo placuerit absolvam.

DE

DE EXECUTORIBUS LITTERARUM APOSTOLICARUM

Justitiam continentium

SIVE

DE APOSTOLICIS DELEGATIS

Pars Secunda.

AVTHORE

D. THOMA DE ROSA,

Caven. Episcopo S. Angeli Lombardorum, & Bisaccien.

Opus in Ecclesiasticis Curijs utile, & necessarium.

Absoluto Tractatu de Executoribus Litterarum Apostolicarum Gratiam continentium, oportet, ut de illis etiam tractemus, quæ Justitiam continent, ut promissis stemus, quod breviter, Deo adiuvante, absolvere conabimur, cum de singulis Litteris non sit agendum, sed tantum de illis, quæ in genere talibus Executoribus competunt; & quidem de Exequutotibus agam hic, quibus extra Curiam Romanam Litteræ Apostolicæ pro administranda Justitia diriguntur.

CAPUT I.

Qui dicantur Exequutores Litterarum Apostolicarum Justitiam continentium, & quomodo hujusmodi Litteræ expediantur?

SUMMARIUM.

1 *Exequutores Litterarum Iustitiæ sunt Iudices Delegati.*
2 *Apud Recentiores, non est idem mandare jurisdictionem, & judicem dare.*
3 *Hodie nulla datur differentia inter mandare jurisdictionem, & judicem dare.*
4 *Sedes Apostolica cum committit causam in partibus judicem dat, & jurisdictionem demandat.*
5 *Iudices Delegati nihil proprium habent.*
6 *Delegatus delegantem repræsentat.*
7 *Delegatus major est Ordinario.*
8 *Curiales in sententia quam profert Delegatus exprimunt se iure Delegato procedere.*
9 *Litteræ Apostolicæ Iustitiam continentes, quandoque Commissiones, quandoque Rescripta vocantur.*
10 *Quæ differentia inter Commissionem, & Supplicationem.*
11 *Papa firmat Litteras Iustitiæ per verbum* Placet.
12 *Exponitur modus quo expediuntur Commissiones in Curia, secundum* D. Franciscum Salgadum.
13 *Refertur modus usitatus nostris temporibus, quo expediuntur Litteræ Iustitiæ.*
14 *Cautè legendus est* Scyphus, *& num.* 15.
16 *Causæ Beneficiales semper in Curia tractantur, & nunquam in partibus committuntur.*

EXEQUUTORES Litterarum Apostolicarum Iustitiam continentium sunt Judices, quibus à Romana Curia committitur negotium, seu lis decidenda: propriè vocantur Iudices Apostolici, Delegati,
1 quibus in prima instantia ex causa (& de rato) vel in secunda instantia quotidiè & frequenter à Romano Pontifice committitur causa appellationis in partibus decidenda: unde potius Iudices Delegati, quam Executores appellandi sunt cum illis non semper jurisdictio committatur, sed primo & principaliter Gratiæ exequutio demandetur, quod plerumque in solo facto consistit. Cum vero lis inter partes decidenda committitur semper iurisdictio demandatur, unde iudicis nomen merentur, ut notant Scribentes omnes in *tit ff de off. eius cui mandata est iurisdictio, & in rubrica, extra de offic. & potestate iudicis Delegati,* præsertim in *cap. 1. per illum text.*

Et

Et quamvis apud Recentiores omnes sit in
2 confesso quod aliud sit mandare jurisdictionem,
aliud dare seu delegare Judicem: quia qui man-
dat jurisdictionem committit officium juris di-
cendi, qui verò dat Judicem, injungit munus judi-
candi, ut latius explicat & probat *Ioannes Antoni-
us Bellona in suo tractatu de mandata jurisdictio-
ne, cap. 1. quæst. 2. n. 7. cum sequentibus, Gonzalez in
cap. quia quæsitum de off. Delegati sub n. 14.*

Attamen, quia hodie omnia judicia sunt extra-
ordinaria, cum sint sublatæ antiquæ formulæ, qui-
bus judicabatur, non potest judicandi munus à
3 jurisdicendi officio separari; nullaque constituen-
da est differentia, idemque prorsus sonat manda-
re jurisdictionem, ac judicem dare, seu delegare,
prout ex antiquis docent *DD. in rubrica ff. de offi-
cio ejus*, præsertim *Barbatius, Alexander, Decius
num. 10. Bellonus in dicto cap. 1. quæst. 6 per totam.*
4 Sic cum hodie Sedes Apostolica committit cau-
sam in Partibus, judicem dat, seu delegat, ac jurisdi-
ctionem demandat.

Et Judices Delegati nihil proprium habent,
sed ut ratiocinatur *Ulpianus, in l. 1. § qui manda-
tam jurisdictionem suscepit*, proprium nihil habeant
5 sed ejus, qui mandavit, jurisdictione utuntur, &
Iulianus in lege & si Prætor, eodem tit. ibi: & si
Prætor sit is qui alienam jurisdictionem exercet,
non tamen pro suo imperio agit, sed pro eo, cu-
jus mandatu jus dicit; & *Alexander Tertius in c.
sane, il secondo de off. & potestate judicis Delegati*,
ibi: Quod Judex à nobis delegatus vices nostras
gerit. Quod idem confirmavit *Inn. 3. cap. querenti
eodem tit.* Notant communiter *DD. nostri Ca-
nonistæ in dicto cap. sane*, & ibi *glossa* in verbo *vices*:
idem *Abbas num. 2.* & in *rubrica ejusdem tituli*,
novissimè *Gonzalez* in nostris *Civilista in rubrica*
& in *lege 1. de off. ejus*, latissimè *Bellonus de man-
data jurisdictione cap. 9. quæst. 4. & octava per to-
tam.* Sic usum alienæ jurisdictionis tantum habet
*Robertus Maranta in Praxi judiciali part. 4. quin-
ta distinctione, numer. 44.*

6 Delegatus enim delegantem repræsentat in ne-
gotio sibi commisso, in dicto *cap. sane*, & ibi *glossa
in verbo instes idem*, prout ex citatis juribus clarè
colligitur, *Lancellot. de Attentatis 2. part. cap. 20.
7 limitatione 26. num. 6.* Hinc etiam habemus, De-
legatum respectu causæ sibi commissæ majorem
esse Ordinario, prout Canones ipsi apertè asse-
runt, *cap sane, il secondo de off. Delegati*, & ibi *Glos-
sa in verbo Terminandum*, & cæteri *DD. & cap.
Pastoralis, §. prætereà*, ibi: ad quod dicimus quod
cum Delegatus, quantum ad illud sit major Or-
dinario, *extra de off. ordinarii judicis*, latè *Merolla
tom. 3. disp. 7. cap. 4. dub. 11.*

Ex his inolevit usus Curialium omnium quod
cum Delegatus ad sententiam pervenerit, expres-
8 sis verbis exprimit, quod jure Delegato sibi à Se-
de Apostolica sententiam profert, tam in princi-
pio dicendo (in causa, & causis coram nobis, jure
delegato, &c. quam in corpore sententiæ) autho-
ritate Apostolica prædicta, qua in his fungimur,
ac etiam in fine, & se subscribat Delegatus Apo-
stolicus.

Litteræ Apostolicæ in materia hac subjecta ju-
stitiæ vocari solent Commissiones, quandoque
9 etiam Rescripta, vel Brevia; & licet omnia ista lar-
gè sumpto vocabulo sub Rescriptorum appella-
tione comprehendantur, ut adnotavit doctus ille
vir *Ioannes Antonius Staphileus Episcopus Libi-
macensis in suo tractatu de Litteris gratiæ & justitiæ
fol. 194. ibi, de commissionibus, & Litteris Iustitiæ,
in principio*, attamen Commissiones propriè sunt
illæ quæ diriguntur Prælatis Romanæ Curiæ, præ-
sertim Auditoribus Sacræ Rotæ, quæ conceduntur
per solam & simplicem signaturam absque a-
lia Bullarum expeditione, & docet Praxis, & no-
tavit *Staphileus loco cit. num. 9.* cum sequenti; qui
dicit, quod forma signaturæ hujusmodi Com-
missionum est diversa secundum varietatem &
diversitatem causarum, & vocat Mare magnum;
sed de his non ad nos, cum de Delegatis Littera-
rum in Partibus sit nostrum institutum, & propo-
situm. Modum etiam signandi has Commissiones
ponit quoque Alphonsus antiquus Glossator, in
regula de non judicando secundum formam sup-
plicationum, quem refert *Erasmus Cocchier.* Inter
Supplicationem, & Commissionem nulla est alia
differentia quam illa quæ est inter genus & diffe-
rentiam, ut dicit *Alphonsus in dicta regula num. 8.*
10 quia Supplicatio est genus, Commissio est species:
propriè tamen, & strictè loquendo, Supplicatio
continet Gratiam, Commissio verò justitiam.

His præmissis, nunc videre oportet, quomodo
expediantur Litteræ Apostolicæ in materia hac
contentiosa? *Petrus Rebuffus in differentiis utri-
usque signaturæ num. 11. & Ludovicus Gomesius*,
docent, quod Papa firmat Litteras Justitiæ per
verbum, *Placet*; Litteras verò Gratiæ, per verbum,
Fiat; & cum hac distinctione transeunt cæteri
DD. qui postea scripserunt.

*D. Franciscus Salgadus in suo tractatu de retenti-
one Bullarum par. 2 num. 49 cap. 30.* docet quod
Papa Commissiones pro Curia firmat per verbum
placet, Litteras verò, quæ extra Curiam commit-
12 tuntur per verbũ, *Fiat.* & quod Commissio post-
quam fuerit firmata transit per cæteros Reviso-
res, & registratur in Dataria, & postmodum tra-
ditur parti ut expediat Litteras, seu Bullas, seu Bre-
ve per Officium Minoris Signaturæ. Insuper docet
idem *Salgadus* quod postquam Litteræ in materia
contentiosa confectæ fuerint, cũ ex illis pendeant
cordulæ canapi, & in eis affixũ circulum; reveren-
ter asportantur coram Sanctissimo, à quo imme-
diatè accipitur annulus, quem semper habet penes
se, quo officialis sigillat, & imprimit in cera.

Sed quicquid sit de hoc, usitatus modus expe-
diendi has Litteras, nostra tempestate, est hoc mo-
do, videlicet Concipitur Commissio in medio
folij ad instar Supplicationum, pro Gratia obti-
13 nenda, & postquam fuerit concepta, relinquitur
etiam vacuum, & postponuntur Clausulæ, *Et
cum absolutione à censuris ad effectum, &c.* & per
Breve Sanctissimi seu Officium Contradictarum
expeditur. Hæc Commissio, seu Supplicatio tradi-
tur primo Revisori, qui eam signare facit ab Emi-
nentissimo Cardinali Præfecto Signaturæ Justi-
tiæ, qui Eminentissimus Dominus firmat hoc
modo: *Concessum in præsentia Sanctissimi Do-
mini Nostri Papæ, &c.* Primus verò Revisor has
Commissiones, seu Supplicationes non consignat
secundo Revisori, cui consignantur Commissio-
nes pro Curia, sed eas consignat primo Revisori
S. Datariæ Apostolicæ, & à secundo Revisori etiã
Datariæ mittuntur ad Officium Datarum; & post-
quam fuerint datatæ ab Illustrissimo Domino
Subdatario mittuntur ad Officium, *Missis*, & ab
isto

isto mittuntur ad Registrum: & postquam fuerint registratæ accipiuntur ab Officiali, seu Substituto Domini Prælati Præfecti minutarum Breuium: potest etiam Commissio accipi postquam fuerit registrata ab Officiali Domini Prælati Correctoris Contradictarum, à quo expeditur Bulla: & hoc erit in arbitrio Partium expedire scilicet Litteras Aostolicas per Breve, vel per Bullam præterquam tamen in negotijs, & causis totius Italiæ pro quibus pernecesse Litteræ expediuntur per Breue à præfecto minutarum Breuium. Tam autem Breue quam Bulla subscribitur vel à Præfecto vel à Correctore, & apponitur Sigillum cereum rubrũ cum annulo Piscatoris, quem semper in cinta defert Summus Pontifex. Item notandum est quod in extremitate cuiuslibet Commissionis ab uno Prælato Referendario Signaturæ Iustitiæ apponitur hoc verbum *Placet*. Hic est modus, quo nostris temporibus expediuntur Litteræ in causis Iustitiæ, & eum etiam apponit *Appendix ad Gratiosum Vbertum de modo procedendi fol. 161. in formula commissionis appellationum extra Curiam.*

14 Quare accuratè legendus est *Staphileus loco cit.* & in §. *dicendum est, numer. 13. fol. mihi 119.* ubi dicit quod quando petitur Commissio ad partes per Breve semper additur in Commissione illa clausula, *& per Breve S. V. &c.* alioquin in Curia non solent transire ob duplicem rationem, quarum prima assignatur propter lucrum Officialium, ut Orator cogatur Bullam expedire, in qua plus expenditur; secunda quia per Breve Orator habet judicem, quem petit postea verbo, sed per

15 Bullam apponitur in principio, (& si pars opposuerit eum cogitur pars concordare de Iudice).

Verum est enim quod in Supplicatione apponatur illa clausula, *& per Breve S. V.* attamen pro negotijs Italiæ, ut diximus, semper Litteræ expediuntur per Breve, & circa Iudicem in partibus habendum, etiam petitur in Commissione quæ porrigitur Pontifici ut Committantur indignitate Constitutis, juxta *Cap statutum de rescriptis in 6.* cum clausula *in solidum*, & Pars, quem maluerit poterit accipere, licet in Commissione non exprimatur quibus pars petit Committi causam.

Illud autem omninò notandum est, quod causæ Beneficiales in secunda instantia nunquam committuntur in partibus, sed ob eorum qualitatem semper uni ex Auditoribus Sacræ Rotæ

16 Romanæ per Commissionem, quam signat Eminentissimus Præfectus Signaturæ Iustitiæ, *Marchesanus, de commissionibus par. 1. cap. 6. num. 79. 80. & 81.*

CAPUT II.

De Narrativa, quæ facienda est pro valida impetratione Litterarum Justitiæ, & quando dicantur subreptitiæ.

SUMMARIUM.

1 *Omnia sunt Principi narranda quæ ipsius mentem possunt removere à Gratia concedenda.*

2 *Appellationem esse desertam debet Papa exprimi, alias Breve appellationis esset subreptitium.*

3 *Appellatione deserta sententia transit in rem judicatam. & exequutionem habet.*

4 *Rescriptum appellationis nullum erit, nisi exprimatur quod appellatio fuerit deserta.*

Ampliа etiamsi de desertione non obijciat, num. 5

6 *Appellatio deserta apparens ex actis, si opponatur de subreptione Brevis appellationis, Delegatus debet primò pronunciare super desertione.*

Amplia etiamsi in rescripto adesset clausula, non obstante sententia lata, num. 7.

8 *Contra rem judicatam non datur Rescriptum.*

9 *Rescriptum erit nullum si ab appellatione fuerit recessum, vel concordatum.*

10 *Breve sub falso supposito impetratum nullius est roboris.*

11 *Causæ omnes coram Ordinario sunt terminandæ In Litteris impetrandis facienda est mentio introductæ litis.*

12 *Per solam citationem lis dicitur introducta, etiam si citatio non sit exequuta, sed tantum decreta, num. 13.*

14 *De lite est facienda mentio etiamsi tantum impetretur Collega judici.*

15 *Non solum lis, sed tota substantia causæ & processus, quoad articulos particulares est narranda.*

16 *Nec suffragatur clausula non obstante litis pendentia.*

17 *Si fuerit in causa conclusum de conclusione, est facienda specifica mentio.*

Coram quo Iudice est agitata lis debet exprimi, num. 18.

Ac etiam cum quibus personis, eodem num.

19 *Mentione litis per simplicitatem omissa, etiam vitiatur Rescriptum.*

20 *De lite, à qua longo tempore cessatum fuit, non est facienda mentio.*

21 *De lite pacto, vel conventione sopita, non est facienda mentio.*

22 *De processu, & lite nulliter agitatâ, non est facienda mentio.*

23 *De sententia nulla etiamsi transivit in rem judicatam non est facienda mentio.*

24 *Rescriptum cum dirigitur eidem Iudici, coram quo prius lis pendebat, de lite non est facienda mentio.*

25 *Si causa in eodem statu, quo reperitur coram suo Iudice alteri committatur, non est necesse specificè narrare causæ statum.*

Item, nec si rescriptum est super re diversa, num. 26.

27 *In causa Matrimoniali pernecesse non est de lite mentionem facere.*

28 *Iudex si se incompetentem declaravit huius litis mentio non est facienda*

29 *Tertius comparens pro suo interesse non tenetur exprimere litem inter alios agitatam.*

30 *Rescriptum pro avocatione causarum ab Ordinario in prima instantia, debet esse signatum propriis manibus Sanctissimi, nec sufficit esse munitum dumtaxat sigillo, seu annulo Piscatoris, secundum* Salgadum.

31 *Contrarium verius.*

32 *Ordinario allegato suspecto, non potest alteri causa committi, nisi prius cognito de dicta suspicione per Arbitros.*

33 *Praxis hodie avocandi causam ab Ordinario ex capite suspicionis.*

34 *Breve ab una parte impetratum, si ab alia parte aliud impetretur, non facta mentione de primo, secundum est nullum.*

Amplia etiam si primum Breve mutuo fuerit partium consensu impetratum, adhuc de eo in secundo est facienda mentio, num. 35.

consen-

36 *Impetrans duo Rescripta duobus Iudicibus directa, si in secundo de primo non est facta mentio, secundum non sustinetur.*

Amplia etiam in casu appellationis, num. 37

38 *Si Rescriptum primo loco impetratum ab una parte fuerit generale, secundum ab altera parte speciale, non erit secundum subreptitium, non facta mentione de primo.*

39 *Littera Apostolica Iustitiam continentes subreptitiè vel obreptitiè obtenta non sunt ipso iure nulla, sed ope exceptionis ad differentiam Litterarum Gratiam continentium.*

40 *Processus factus à Delegato, dato in Litteris subreptitiis, si contra Litteras de subreptione non opponatur, erit validus.*

41 *Litteræ Iustitia fundantur in lite, & non super narrativa.*

42 *Iurisdictio quæ tribuitur in Litteris Iustitiæ, est solum eludibilis ope exceptionis.*

43 *Exceptio prædicta proponenda est ante litis contestationem.*

44 *Rescriptum avocatorium subreptitiè obtentum est ipso iure nullum.*

45 *Littera Apostolica Iustitiam continentes si dolosè fuerint impetratæ sunt ipso iure nulla.*

Contrarium in Praxi servatur, num. 46.

47 *Rescriptum Iustitiæ non vitiatur si erit falsum circa merita causæ secus si circa merita processus.*

48 *Rescriptum Iustitiæ in una parte falsum, si partes sint separatæ non erit in totum falsum.*

Etiam si dolo fuerit in parte falso impetratum remanet adhuc firmum, quoad iurisdictionem, nisi opponatur, num. 49.

50 *Opponens de subreptione contra Rescriptum, ipse debet probare.*

51 *Exceptio subreptionis ante litis contestationem, debet opponi.*

52 *Rescriptum in materia Iustitiæ ad hoc ut validum sit debet impetranti competere ius agendi tempore impetrationis.*

LATE egimus in prima parte de narrativa
facienda pro Gratia impetranda, ac fu-
sissimè tractavimus materiam Subrep-
tionis, & Obreptionis Rescriptorum
Apostolicorum: Brevius hic tamen colligam ea,
quæ pro valida impetratione Litterarum Iustitiæ
sunt narranda, & quæ Subreptionem, vel Obrep-
tionem inducere possint. Et in primis constituen-
1 da est regula generalis, quod omnia ea sunt Prin-
cipi narranda, quæ removere possunt eius mentem
à concedendis talibus Literis; hanc regulam con-
stituit *Doctus Iacobus Menochius in suo tractatu de
arbitrariis Iudicum lib. 2. centur. 3. casu 202. num.
2. & 3.* ubi quamplurimos citat, & hoc apud om-
nes est receptum, & quotidie canonizatur à Sa-
cra Rota.

Deinde dico quod Rescriptum seu Litteræ
Apostolicæ in materia contentiosa, & justitiæ in
duplici casu possunt impetrari, vel in casu appel-
lationis post latam sententiam diffinitivam in se-
cunda instantia (cumusque ad tertiam confor-
mem non habeat exequutionem paratam, ut in
Clem. prima de sententia, & re judicata) vel cum
lite pendente impetratur alius judex. In primo
2 casu in Commissione exponi debet Papæ, quod,
orta lite in Curia Ecclesiastica seu Episcopali N.
inter Oratorem, & N. fuit ab eadem Curia nulli-
ter, & injustè contra ipsum Oratorem per diffini-
tivam Sententiam, vel per decretum vim definiti-
væ habentem pronũciatum, à quo sentiens, se gra-
vatum appellat, &c. & petit judicem in partibus;
secundum enim novissimum *Tridentini decretum,
de Refor. sess. 24. c. 20.* appellare non licet nisi à de-
finitiva, vel à definitivæ vim habente: circa quam
narrativã advertendum est, quod cum deserta fue-
rit appellatio hoc exprimi debet Papæ, alias Breve
Apellationis esset subreptitium, quia hæc est qua-
litas quæ faciliter potest removere Principem à
3 concessione Rescripti, quia cum deserta sit Appel-
latio, sententia transit in judicatum, & exequutio-
nem habet, juxta *Text. in c. cum sit Romana, ubi cõ-
muniter DD. de Appellationibus, clem. sicut de Ap-
pellationibus, Lancell. de attentatis par. 2. cap. 12. in
prima ampliatione n. 3*.. latè *Robertus Maranta in
suo speculo Aureo par. 6. verbo, & quandoque appel-
latur, à n. 4*..*8. cum sequentibus. Marchesanus de
Commissionibus par. 2. § 1. cap. 3. Rota par. 13. recen-
tiorum dec. 219. n. 1.* Sic etiam cum Appellatio fue-
4 rit deserta hoc exprimi debet Papæ, alias rescrip-
tum est nullum; latè *Menochius de Arb. dicto casu
202. n. 46.* qui plures DD. cumulavit, *Moneta de
commutat. ultim voluntatum cap. 6. num. 326. Ca-
rolus Maranta Episcopus Iuvanatensis respons. 95.
n. 25. tomo 4. & resp. 36. per totam tomo 5.* etiam si
de desertione non objiciatur, ut in *dicta resp. 95. n.
18.* si tamen ex actis apparet, ut dixit *Minsingerius
observ. 22, centuria 3* & tunc si opponatur de sub-
reptione ex hoc *cap.* partes Iudicis delegatæ non
5 sunt aliæ quam videre, an sua sit jurisdictio, de-
betque super desertione primo pronunciare, *Ma-
ranta dicto resp. 36. quæst. 5. num 16.*

7 Quod etiã ampliat *Menochius* si in Rescripto ad-
sit illa clausula *non obstante sententia lata*, nam non
per hoc exponitur sufficienter, quod sententia per
desertionem transivit in iudicatum; ita *Menoch.
loco cit. num. 47.* qui citat *Felinum in cap. super Lit-
teris, num. 24. de rescriptis*, nam contra rem judi-
catam non datur rescriptum, *Salgadus de reten.
Bullarum par. 2 cap. 31. num. 8.*

Sic cum ab Appellatione fuerit recessum re-
8 scriptum erit nullum, quia non entis nullæ sunt
partes. *Menoch. de comp. tr. 1. cap. 3. num. 220. Sal
gadus de retentione Bullarum 2. par. cap. 31. num
36. cum sequentibus.* Sic etiam si post sententiam
devenerint partes ad concordiam, *Farinacius in
repert. Iudiciali quæst. 81. num. 21. Menochius dicto
casu 202. num. 55. Moneta loco cit. num. 327.* Ex
9 quibus cum lata fuisset sententia in Tribunali Re-
verendæ Nuntiaturæ huius Regni ad favorem Il-
lustrissimi & Reverendissimi Domini Donni Ste-
phani Quarantæ Archiepiscopi Amalphitani, con-
tra venerabile Monasterium Monialium Reginæ
Cœli sub die, ni fallor, 23. Octobris 1673. interpo-
sita fuit Appellatio ad Sanctissimum intra legitima
tempora, sed postea sub die trigesima eiusdem
Mensis fuit inter partes inita concordia, & Mo-
niales receperunt ducatos centum triginta, &c.
per mediũ Banci, & recesserunt expresse ab Appel-
latione; sed postea fecerunt expedire Breve appel-
lationis de anno 1668. tribus Episcopi præsertim
Caven. à quo processum fuit in causa. Consultus
ego ab eodem Illustrissimo, & Reverendissimo Ar-
chiepiscopo, respondi, Breve esse subreptitium, &
nullius momenti ex duplici capite, primo, quia
appellationi renunciatum fuit, & sic sub

falso supposito impetratum, nam appellationi, su-
per qua erat fundatum Breve iam fuit renuncie-
tum, & ab ea per concordiam recessum, quod Pa-
pæ narratum non fuit: secundò quia elapsa erant
fatalia ad litem prosequendam, cum sententia
transivit in iudicatum quatenus etiam non obsta-
ret concordia: igitur cum non extaret appella-
tio, nulla per dictum Breve fuit concessa iuris-
dictio Iudicibus Delegatis, ad *Text. in leg. fi-
nali Cod. de don. rescript. Gratianus cap. 17. sub
num. 3.*

Cum vero impetratur Rescriptum adhuc non
terminata causæ per sententiam committitur cau-
sa alteri Iudici: quod certe apud nos patitur max-
11 imam difficultatem, quia causæ omnes coram
Ordinario terminandæ sunt, prout in *Sacro Tri-
dentini decreto sess. 25. cap. 20.* sancitum salubriter
fuit; ideo cum hæ litteræ impetrentur in primis
facienda est mentio litis, per *tex. expressum in cap.
super Litteris de rescriptis, ubi glosa* & DD. præser-
12 tim *Felinus num. 12.* etiam si per solam citationem
lis esset introducta, quia per solum actum lis dici-
tur introducta, per *tex. in Clem. secunda ut lite pen-
dente, latè Lancell. de Attentatis par. 2. cap. 4. n.
641. Menochius dicto casu 242. num. 5. & 7. Mo-
neta dicto cap. 6. num. 318.* quod ampliat *Menoch.*
13 etiam si citatio esset tantum decreta, & si non exe-
quuta, adhuc de lite introducta est facienda men-
tio *Menochius Loco cit. num. 8 Moneta dicto cap.
14 6. num. 318.* idem est si Rescriptum esset tantum
impetratum pro adiungendo collega iudici *Me-
nochius numer. 6. Lancellotus de Attentatis dicto
cap. 4. num. 649.*

Et non solum ipsa lis, verum & tota substantia
15 causæ, & processus quoad articulos particulares
est narranda *Boerius in cap. super Litteris, num. 22
& Menochius num. 29. Moneta dicto cap. 6. num.
319. vers. non solum, Cardosa in praxi Iudicum ver-
bo rescriptum. num. 13. Lancellottus loco citato num
646.* qui dixit quod non suffragatur illa Generalis
16 clausula, *non obstante litis pendentia*, erit tamen
arbitrarium Iudicis, secundum *Menochium loco
cit. num. 33.* quando dicatur facta sufficiens men-
tio litis, & processus quoad articulos principales
si tamen fuerit in causa conclusum de hac conclu-
17 sione specifice fieri debet mentio *Menoch. loco cit
num 40. Moneta num. 323.* exprimi etiam debet
18 coram quo lis est agitata, & cum quibus personis
Menoch. num. 34. & 39. Moneta num. 322. nec in
hoc simplicitas excusat, nam omissio per simpli-
19 citatem etiam subreptionem inducit, *Menochius
loco cit. num. 11. Lancellottus dicto cap. 4. num. 650
Moneta dicto cap. 6. num. 318.*

De lite autem, è qua cessatum fuit longo tem-
20 pore, non est facianda mentio secundum *Me-
nochium loco cit. num. 13. Moneta loco citato, num
316.* Item si lis pacto, & conuentione sopita fuerit
21 de ea non est facienda mentio, *Menochius num.
15. Lancellottus dicto cap. 4. num. 655.* Sicuti de lite
22 nulliter agitata, & processu nullo non oportet
mentionem facere, prout scripserunt quampluri-
mi *Afflictus decis. 366. Menoch. loco citato. Cardos.
loco cit. num. 14.* Nec de sententia nulla, de qua, &
23 si transivit in rem iudicatam, non est faciende
mentio, dixit *Felinus in d. cap. super Litteris de re-
script. num 14. Menochius dicto casu 202. num. 51.
Moneta num. 325.* nisi fuerint tres conformes sen-
tentiæ.

24 Nec de lite facienda est mentio, cum Rescrip-
tum dirigitur eidem iudici, coram quo prius lis
25 pendebat, *Menoch. loco cit. num. 25.* sic cum causæ
est in eodem statu quo reperitur coram uno Iudi-
ce, si alteri committatur, nam si specifice, & pun-
ctualiter non narretur causæ status non induci-
tur subreptio, *Menochius num. 26. dicto casu* 202.
26 Item cum Rescriptum est super re diversa, ut si
lis sit super possessione, & Rescriptum super pro-
prietate, *Menochius d. casu* 202. & *Lancell.* refert
decisum pro validitate Rescripti, & sententiæ, in
quadam causa in qua, lite pendente super adiu-
dicatione cuiusdam administrationis bonorum
quibusdam Monachis per Papam concessorum
per adversarium non facta mentione litis com-
missa fuit causa super subreptione concessionis
Papæ.
27 Nec in causa Matrimoniali, oportet de lite
mentionem facere, secundum *Menochium loco
cit. num. 19. & 20. Lang. loco cit. num. 656.*
28 Sic cum Iudex se incompetentem declaravit
huius litis mentio non est facienda, *Menoch. n. 23
Moneta dicto cap. 6. num. 319. vers. 6.*
29 Et cum tertius venit ad causam, pro suo inter-
esse non habet necessitatem in Rescripto delega-
toriu de lite inter alios agitata mentionem facere
secundũ *Menoch. loc. cit. n. 22. Lancel. d. c. 4. n. 662.*
30 Hic congruè venit discutienda illa quæstio,
quam proposuit *Salgadus de reten. Bullar. parte 2.
cap. 6. §. unico* scilicet, an Litteræ Apostolicæ sub
Annulo Piscatoris munitæ habeant eandem vim
ac si manu propria fuerint firmatæ pro avocati-
one causatum ab Ordinarijs, & eius iudicibus
valide deputentur: Et *Salgadus* strenue sustinet,
non sufficere quæ in Concilio Tridentino expres-
sè cavetur, quod pro Avocatione causarum ab
Ordinarijs in prima instantia, & Commissione
alijs iudicibus Rescriptum debeat signari propria
manu Sanctissimi ut legitur in dicto *cap. 20. sess.
24. de reformat.* istas tamen Litteras, & Brevia,
cum Sigillo Papæ munitas seu munita non esse
subscriptas manu propria Sanctissimi, sed Offici-
ales Curiæ postquam Litteras confecerint Sum-
mo Pontifici deferunt sigillandas cum Sigillo,
quod semper penes se retinet, sed Papa pro mul-
titudine causarum, de eis certem notitiem non
habet, & quamvis adsit Bulla, & Motus proprius
Gregorij XIII. incipiens *Ad Romani Pontificis*;
dicit tamen *Salgadus* quod ille Motus proprius
quia loquitur de Brevibus Cameralibus expeditis
super Beneficijs reservatis, non sit extendendus
generaliter, sed restringendus ad limitata, de qui-
bus loquitur, ut fusius ipse discurrit.
31 Sed parcat mihi *Salgadus*, quoniam ratio, &
stylus est in contrarium; ratio, quia Motus Gre-
gorij loquitur de omnibus Brevibus in generali;
declaravit enim Papa ille, quod Brevia sigillata an-
nulo Piscatoris habeant eandem vim, ac si propria
manu fuerint munita Pontificis, & quamvis
Commissiones non signet ipsemet Papa, sed ejus
Officiales, præsertim Eminentiss. Cardinalis Præ-
fectus Signaturæ, attamen hoc facit expressa fa-
cultate è Sanctissimo sibi concessa, & sic videtur
ac si ipsemet Papa firmasset; stylus autem incon-
cussè servatur, ut istis Brevibus eadem fides præ-
stetur idemque habeant robur ac si in istis adesset
Papæ propriæ manus subscriptio; quare omninò
recedendum est è dicta doctrina.

Censet

32 Censet etiam *Salgadus dicta par. 2. cap. 5. à num.*
21. cum sequentibus, quod suspectus datur Ordinarius, cum eligendi sunt Arbitri, qui de causa suspicionis videre debent coram eodem Ordinario, juxta *Tex. in cap. 2. de rescript. in fine, & in cap. cum speciali de App. Trident sess. 14. cap. 5. de reformatione.* ideo antequàm alteri Iudici Causa committatur debet præcedere ista discussio, & constare de suspicione, alias aperiretur via fraudibus, & recedendi ab Ordinario, & prius debet cessare Ordinarii jurisdictio, & de medio tolli, & ideò cum hæc sit qualitas fundamentalis, debet præcedere Commissionem, & delegationem, nec sufficit secundum Salgadum quod recusatio interveniat post actum, sed debet præcedere.

Verum hodie servatur quod cum causa ab Ordinario avocetur, & alteri committi petitur, quod
33 ut dixi difficillimè conceditur, narratur Papæ existentia litis in partibus, & quia Episcopus, vel ejus Vicarius animosè procedit, ut narratur factum, & ideo illum habet suspectum, & quod sit promptus jurare, prout jurat in manibus Sanctissimi; quapropter non sperat consequi justitiæ complementum, & quia durum est coram suspecto Iudice litigare, ideo, &c. formula autem Commissionis ponitur in Appendice *Ruberti de modo procedendi fol. 173.*

Cum fuerit à Sede Apostolica impetratum Breve sive Rescriptum ab una parte, si ab altera
34 aliud Rescriptum, seu Breve obtineatur, non facta mentione primi Rescripti, seu Brevis, secundum est nullum, & subreptitium ut expressè legitur in *cap. ex parte il primo, & cap. Caterum de rescriptis,* latè *Menochius loco cit. num. 62. Moneta cap. 6. nũ. 329. Rota par. 14. recent: dec. 365. n. 5.* quod procedit
35 etiam si primum fuerit mutuo consensu partium impetratum, nam adhuc de primo, in secundo rescripto, ab altera parte impetrato mentio contineri debet, alias est nullum, *Moneta num. 330.*

Et non solum quando vnum Rescriptum impetratur ab una parte, & aliud ab alia, si in secundo non fuit facta mentio de primo, est nullum secundum, juxta dispositionem dictorum jurium, verum si eadem pars duo impetraverit Rescripta, primum uni Iudici, secundum diverso Iudici directum; si in hoc secundo non sit facta mentio primi, nullum erit utrumque: prout expressè disponitur in *cap. ex tenere de rescrip.* late *Moneta loco*
36 *cit. Pax. Iordanni tom. 3. lib 12. tit. 6. num. 105. Old. de rescript. prælud. 9. num. 98.* quod procedit etiam in casu Appellationis: & cum secundum auget primum, de primo semper mentio est facienda, latè
37 *Menochius loco cit.* verum tamen si primum fuerit validum, nam si nullum de eo non oportet facere mentionem, *Menochius loco cit. number. 81. Moneta dicto cap. 6. numer. 340. Cardos. in verbo rescriptum numer. 17.* qui inducit ad hoc *tex. in cap. oblatè §. contra sententiam, de Appellationibus.*

Si tamen Rescriptum impetratum primo loco ab una parte fuerit generale, secundum ab altera
38 parte speciale, non erit subreptitium secundum, si non fuerit de primo in eo facta mentio, *Menochius loco cit. num. 74.*

Communis est DD. sententia quod Litteræ
39 Apostolicæ Iustitiam continentes subreptitiè, vel obreptitiè obtentæ, sive per falsi suggestionem, sive per veri taciturnitatem, non sunt ipso jure nullæ, sed tantum ope exceptionis, ad differentiam Litterarum gratiam continentium ut notavimus in dicta prima parte, adde *Glossam in cap... §. quia nonnulli, de rescriptis, in verbo, ultra duas dietas, in ultimis verbis. Felinus in c. super Litteris n. 30. de rescriptis, ubi Antonius de Butrio n. 13. Ordradus de rescriptis, Lancell de attentatis 2 par. c. 4. Trentacinquius lib. 1. resol. 5. num. 9. Cardosa loco cit in verbo rescriptum,* & omissis innumeris *Rota, penes Burattum decis. 226. n. 13.*

Hinc communiter dicunt, quod processus factus à Delegato dato in Litteris subreptitiis, si con-
40 tra Litteras non fuerit oppositum, validus erit, quia in Litteris subreptitiis in materia contentiosa datur jurisdictio, ut dicit *Inn. in cap. super Litteris, de rescriptis numer. 5. Rota dec. 91. numer. 35. penes Ru-*
41 *beum to. 1. Oldradus variarum lib. 1. sess. 5. numer. 21. Rota loco cit. numer. 22. & seq.* & assignat rationem, quia Litteræ Iustitiæ fundantur in lite, & non super narrativa partis; ideo subreptio respi-
42 cit formam, non substantiam; & jurisdictio quæ datur in dictis Litteris de per se est firma, licet tantum sit eludibilis per exceptionem, Magistralis est *Glossa in cap. ad audientiam il secundo 31. in ordine de rescriptis, in verbo in irritam circa medium, Buratt. cont. par. 4. dec. 375. numer. 6.* & hanc exceptio-
43 neam esse proponendam ante litis contestationem, quia est tantum declaratoria, & sic in hujusmodi contentiosis Litteris mendax precator non caret impetratis, sed gaudet mero jure, licet per exceptionem jus suum eludi possit, *Oldradus loco cit. n. 95.*

Limitatur tamen in Rescripto Avocatorio, quia cum sit odiosum ipso jure erit nullum, si subreptitiè fuerit obtentum, *Rota penes Burattum,* ubi latè *Ferentillus,* per *tex. in cap. caterum de rescriptis*; Rota dicta *decisione 375. num. 7. 8. parte 14 recen. Trentacinquius variarum lib. 1. resol. 5 num. 13.*

Hæc sanè communis est DD. sententia, verum me non latet *Abbatem Panormitanum, Barbosam, & Boerium in dicto cap. super Litteris,* quos no-
43 vissimè sequitur Doctissimus *Gonzalez. in eodem capitulo,* docere Rescripta, seu Litteras Apostolicas Iustitiam continentes, si dolosè, subreptitiè, vel obreptitiè fuerint impetratæ, esse ipso jure nullas, nulla adhibita distinctione inter Litteras Gratiæ, & Litteras Iustitiæ, quæ cum sic impetratæ fuerint nullæ ipso jure non probant, per *text. in d. cap. ad Audientiam de rescriptis cap. finali, de filiis presbiterorum in 6. & per tex. in dicto cap. super Litteris* ex illis verbis, *Nullatenus cognoscat,* quæ verba nullitatem ipso jure important; juxta *Tex. in authen. si qua Mulier, cod. ad Vellianum. Tiraquellus in l. si umquam, cod. de revocandis donationibus, verbo Revertatur; num. 293.* & hoc etiam demonstrant illa alia verba dicti *Tex. in cap. super Litteris, Careat penitus impetratis,* quæ verba nullitatem important ipso jure, *l. & si legibus ff. si contra jus, cap. sedes, de rescriptis:* adducit etiam rationem, quia in quolibet Rescripto saltem tacitè adest illa clausula *si preces veritati nitantur:* cum verò sunt Litteræ subreptitiæ, deest illa conditio, & sic ex intentione concedentis vitiatur Rescriptum; item dolus nemini prodesse debet; qui enim veritatem cælat, vel falsum exprimit, magnum committit delictum, *l. idem ff. de dolo,* ideo non debet absque pæna remanere, quod utique remaneret, si Rescriptum, in quo dolus commissus est, veritatem tacendo, vel falsum exprimen-

do, esset validum mero iure. In pœnam igitur concludit *Gonz. à numer. 8. cum sequentibus*, Rescriptum esse nullum ipso iure: si tamen simplici ignorantia sit adeptum erit validum, si non fuerit causa concessionis, dummodo ignorantia fuerit probabilis & iusta, alias affectata non excusare à nullitate ut *Oldradus* docet.

Dicit igitur *Gonzal.* quod delegatus cum ei causa à Pontifice committitur debet primo videre de veritate aut falsitate ipsius Rescripti, & si subreptitium declaravit, in negotio principali omninò supersedere debet: si verò rescriptum valeret, tunc in negotio principali procedet, *Gonzalez. loco cit. nu. 11.* qui etiam dicit quod iurisdictio qua utitur delegatus ad inquirendam veritatem precum è iure communi procedat.

Hanc sententiam *Gonzalez.* in puncto tenedo probabilissimam, verum contrarium in praxi servatur, quoniam Rescripta ad lites, & in materia iustitiæ continent interesse partium dumtaxat, non autem Principis; ideo pars in cuius præiudicium tendit Rescriptum, debet sibi consulere opponendo subreptionis exceptionem, contra Rescriptum impetratum ab altera parte: quod si nun oppo suerit sibi imputet, & non opponendo videtur proprio iuri renunciasse: neque commodum ex falsitate suggesta, vel veritate tacita reportabit pars sic impetrans Rescriptum, quia si altera pars opposuerit de subreptione, vel obreptione, tunc Rescriptum nullum remanebit, & quamvis in omni Rescripto adsit illa clausula *si preces veritati nitantur*; tamen quando agitur de partium interesse, pars ipsa, quæ se gravatam sensit, debet opponere, cum nullum Papæ præiudicium inferatur per talem Iudicis dationem, neque tollitur ius partium solum formam contineat; quod secus est in gratiosis, in quibus conceditur substantia Gratiæ, ut dicit *Oldradus loco cit. nu. 37.* quod hæc clausula, *si Preces veritati nitantur*, in Rescriptis Iustitiæ, non facit Rescriptum conditionale, sed respectu exercitij tantum parte opponente.

Notandum est etiam ad propositum, quod scripsit Cardosa, quod Rescriptum Iustitiæ non vitiatur si committatur falsitas super merita causæ, vel circa exceptionem peremptoriam, quia procedatur ut iuris, aliter tamen dicit si falsitas committatur circa merita processus iudicis delegati, vel circa exceptionem dilatoriam.

Etiam notandum est quod cum subreptio fuerit adhibita in una parte Rescripti, cum partes sunt separatæ, non in totum erit Rescriptum nullum, cum in Rescriptis Iustitiæ subreptio non annullat in totum, ita *Oldradus de rescriptis loco cit. num. 16. Trentacinquinus dicta resol. 5. n. 22.* quod ipse intellexit, nisi fuerit dolosa subreptio, vel nisi fuerit causa totius Rescripti, dicto *numer. 22. vers. declaratur, & vers. secundus casus*: sic cum falsum narratur dicit *Trentacinquius* quod non in totum vitiatur Rescriptum nisi dolus etiam adhibitus fuerit; sed quod si cum dolo sit impetratum Rescriptum non vitietur in totum, sed remanet firmum quoad iurisdictionem, si non opponatur, *Oldradus loco cit. numer. 96.* quem vide.

Qui de subreptione contra Rescriptum opponit ipse debet probare, quia est fundamentum suæ intentionis ad excludendum iudicium, *Trentacinquius dicta resol. 5. numer. 23. vers. in 2. casu*, quod procedit cum ante litis contestationem fuerit opposita, si post litem contestata, actor ipse debet probare hanc intentionem idem *Trentacinquius vers. declaro secundo, num. 25 & 26.* qui etiam dicit, quod cum exceptio subreptionis dilatoriæ opponitur ante litis contestationem debet proponi, si peremptoriè post litem, cum tamen esset notoria supreptio etiam si peremptoria proponatur potest ante litis contestationem proponi, vel cum offeratur incontinenti probari, vide ipsum, &c.

Demum notandum est, quod ut Rescriptum in materia Iustitiæ sit validum, impetranti, debet competere ius agendi tempore, quo impetratum est Rescriptum, ita ut non sufficiat litem supervenire, sufficit tamen ut de eo tempore adsit lis licet post impetrationem desierit, *Antonius de Butrio in cap. super Litteris de rescriptis.*

CAPUT III.

De Litterarum necessaria Expeditione, & præsentatione coram Delegatis, & quibus Litteræ Iustitiæ à Sede Apostolica delegantur.

SUMMARIUM.

1 *Vigore Litterarum Iustitia in materia contentiosa fabricatur processus sine quibus esset nullus.*
2 *Littera Apostolica debent præsentari originaliter coram Iudice deputato.*
Iudex Delegatus, licet in habitu iurisdictionem habeat à die signata commissionis, non tamen in actu, & exercitium, nisi post præsentationem ibid.
3 *Acta omnia ante præsentationem Litterarum confecta etiam si Iudex sciret causam sibi commissam etiam parte non opponente, sunt nulla.*
4 *Iudex Delegatus aliam iurisdictionem non habet præter illam, quæ in Litteris sua commissionis continetur.*
5 *Iudex Delegatus non potest in nihilo limites tributa iurisdictionis excedere.*
6 *Iudex Delegatus debet procedere secundum formam sua commissionis, rescriptumque accuratè ponderare, & considerare.*
7 *Apostolica Rescripta diriguntur dumtaxat in dignitate constitutis.*
Canonicus Cathedralis Ecclesia potest esse Executor Litterarum Apostolicarum, ibid.
8 *Canonicus, qui tempore præsentationis Litterarum erat talis, si post cœptum negotium desinat esse Canonicus, potest nihilominus in causa procedere.*
9 *Si Delegatio fuerit realis, nempe Dignitati, v. g. Vicario, si post cœptum negotium desierit esse talis, in causa non potest amplius procedere.*
10 *Merus Executor non oportet quod sit in dignitate constitutus, nisi in Litteris adsit illa Clausula*, vocatis vocandis.
11 *Delegatione facta Vicario, non potest Episcopus Litteras exequi nisi per viam subdelegationis, & vice versa.*
12 *Qualitas dignitatis Delegati necessaria erit in subdelegato.*
13 *Delegatus debet de causa sibi commissa cognoscere in loco, in quo obtinet dignitatem, cuius respectu fuit eidem facta delegatio.*
14 *Delegatio facta Episcopo unius Civitatis debet in sua Diœcesi de causa cognoscere, & non extra.*

Limita

Limita nisi de expresso consensu partium extra Diacesim procedat, num.15.

16 *Episcopus qui in aliena Diacesi reperitur ob justam causam potest ibi de negotio sibi commisso cognoscere, dummodo in Litteris fuerit dictum v. g. Episcopo Caven. Neapoli commoranti.*

17 *Delegatus potest alteri subdelegare, non tamen totam causam extra Diacesim ubi reperitur alteri subdelegare.*

Delegatus potest examen testium extra Diacesim commorantium alteri ibi committere, ibid.

18 *Contrarium sustinet Campanile.*

19 *Papa Delegatus ubique exercet jurisdictionem.*

20 *Sententia, & judicium* Authoris *in hac materia.*

1 QUÆ diximus in 1.*par.c.* 2. de necessaria expeditione Litterarum Gratiæ, conveniunt etiam in hac materia Litterarum Iustitiæ, & eo fortius, quia Litteræ Iustitiæ, & in materia contentiosa deserviunt pro foro externo, & inter partes, & super ipsis fabricari debet processus, & ipsarum vigore sententiam proferri: ergo per necessaria est Litterarum expeditio, alias processus totus corruet tanquam factus absque fundamento; & licet aliqui Domini dixerint, quod Litterarum expeditio in materia gratiosa pro foro conscientiæ non sit necessaria, ut notavimus ibi, cum Gratia dicatur perfecta eo ipso, quo supplicatio fuerit à Papa signata, attamen in hac materia contentiosa nullus est, qui negat, expeditionem necessariam esse: habemus etiam Regulam expressam Cancellariæ 27. In qua prohibitum est omnibus judicibus, tam in Romana Curia, quam extra, ne judicent juxta Supplicationum signaturam, sed juxta Litterarum expeditarum tenorem; quæ regula habet locum in omnibus impetrationibus quæ à S. Sede Apostolica emanant, cujusmodi est impetratio judicis, & dicta regula habet etiam locum in Iudicibus extra Romanam Curiam, *Alph. glossator ibidem num. 6. Cocchier num.* 34. adest etiam alia Regula Cancellariæ 29. seu 30. in qua expresse mandatur, quod super Commissionibus expediendæ sint Litteræ, alias processus est nullus.

2 Litteræ non solum expediri debent, sed necessario coram Iudice deputato originaliter præsentari, nam licet Iudex habeat jurisdictionem in habitu à die signatæ Commissionis, non tamen in actu, & ejus excercitium, nisi postquam fuerint sibi Litteræ præsentatæ, & sic à die præsentationis, prout probatur expresse in *c. super eo il. 20. 12. in ordine, extra de Appellationibus, in fine, ibi: Et tunc terminus incipit currere, cum Iudices contigerit Litteras recepisse, Glossa in clem. de procuratoribus vero receptis, Lancell. de Attentatis 2. part. cap. 4. numer.* 147. *Gratianus cap* 120. *Rota apud Dunozet. Iun. decis.* 428. *& penes Rubeum par. 4 tomo 1. decis. 9. & tomo. 3. ejusdem Rubei decis.* 129. *&* 131. qui Tomus est ab Anno 35. usque ad 37. & *par. 9. tomo 1. decis. 264. n. 15. novissime Gonzalez in c. quia quæsitum, nu. 13. de off. delegati*, quod receptum est ab omnibus DD. qui docent, quod processus, & acta omnia essent nulla etiamsi Iudex scivisset causam sibi commissam, ac etiam parte non opponente, prout expresse habetur in *d. decis.* 264. *n.* 18 *parte 9. recentiorum*, quia hic defectus provenit ex carentia jurisdictionis ante præsentationem Litterarum, quem pars non potest supplere per suum consensum.

4 Cujus resolutionis optima & clara est ratio, quia Iudex delegatus non habet aliam jurisdictionem quam illam, quæ continetur in Litteris suæ Commissionis, secundū cujus formam, ordinem, tenorem, & continentiam debet procedere, nam ut dixit *Oldradus de rescripto, cit. loco n.* 2. in Litteris Iustitiæ inest substantia, & forma, nec in aliquo potest excedere limites sibi traditæ jurisdictionis citra vitium nullitatis, prout scribit *Paulus I.C. in l. diligenter ff. mandati, & Inn. tertius in cap. cum dilecta de rescriptis. Gallus obser. lib. 1 ob-*
5 *serv. 35. n. 2 & 3 Pax Iordanus tomo 3. lib. 13. tit. 6. num. 48. Gonzalez in cap quia quæsitum de Officio Delegati n. 13. Rota par. 8. recent. dec. 197. & par. 10. decis. 250. n. 9 & par. 14 dec. 399 n. 7.* Et Delegatus qui extra limites suæ jurisdictionis procederet habetur uti privatus, qui extra Commissionem, & præter formam sibi traditam, nullam habet jurisdictionem, ut docet *Gallus loco cit. Salgadus de rescrip par. 4. cap 4. n.* 22. debet ergo juxta tenorem suæ Commissionis procedere, & observare ejus limites, nec in aliqua parte ultra, præter vel contra agere, & inoffenso pede ambulare, alias vitium nullitatis committeret, debetque videre
6 Rescriptum suæ Commissionis illudque benè accurata diligentia ponderare, perscrutari, & considerare; ut probatur in dicta *l. diligenter*, quod quidem necessario supponit Rescripti præsentationem.

7 Rescripta seu Litteras Apostolicas justitiam continentes Sedes Apostolica dirigit dumtaxat in dignitate Constitutis juxta decretum *Bonif. 8 in c. statuta de rescrip. in* 6. in quo expresse cavetur ut nullis nisi dignitate præditis aut personatum obtinentibus, seu Ecclesiarum Cathedralium Canonicis, causæ, aut Litteræ Sedis Apostolicæ vel Legatorum ejusdem de cætero committantur: quare Canonicis Collegiatæ Ecclesiæ causa Apostolica committi minimè potest, ut asserit *ibi glossa, verb. Cathedralium*, quam communiter sequuntur DD. ibidem, & cæteri Scribentes, qui etiam docent, quod tempus præsentationis Litterarum
8 Apostolicarum attendi debeat ita ut sufficiat habere hanc qualitatem, nempe dignitatis, vel Canonicatus, tempore quo fuerint Litteræ præsentatæ, nam si post cœptum negotium desinat esse Canonicus potest nihilominus in causa procedere, ita docent *Barbosa in cap. statutum de rescrip. n. 20. & de potestate Episcopi alleg. 54. num.* 155. *Ripolla variarum cap. 1. à num. 90. cum pluribus sequentibus. Tuscus Littera D. concl. 145. num. 15. Riccius in Praxi rerū quotidianarum resol.* 413. sed de hac resolutione dubitat maximopere *Marches. de comis p. 1. cap 6. n. 63.* illam tamen acriter defendit *Moneta de commut. ult. volun. cap. 8. à nu. 161. cum pluribus sequentibus*, & ad contrariam respondens verum *num.* 169. illam restringit, & intelligit, ut vera sit, quando delegatio fuerit personalis, nempe expresso nomine proprio Canonici, seu alterius dignitatem habentis, & quod dimiserit dignitatem, post transmissam citationem, sic re non integra, & non sit dignitate privatus in pœnam, nec statum Incompatibilem susceperit; quam sententiam puto veram, ex qua deduco quod si delega-
9 tio fuerit realis, nempè dignitati. v. g. Archidiacono, vel Vicario, si desiit esse talis non posset amplius in causa procedere, ut infra suo loco: existimat etiam *Barbosa in dicto cap. Statutum n.* 25.

16 quod cum cum Papa dispensaverit in ætata ad ob-
tinandum Canonicatum in Cathedrali huic non
posse committi causam à Seda Apostolica. Item
merum Exequutorem non oportere assa in dig-
nitate constiturum, nisi adasset clausula in Re-
scriptis, vocaris vocandis; sicnec Iudicam Com-
pulsotialem oportera dignitatam habera, ibidem
Barbosa num.23. & 24. qui alios citat, prout de
nudo ministerio scribit *Pax Iorda. Tomo 3. tit.6.n.*
18. *lib. 13.*

11 Cum tamen delegatio sit facta Vicario non po-
test Episcopus Literas exequi, nisi per viam sub-
delegationis, & vica versa, ut diximus in prima
parte, & adducti eadda *Ripollam variarum cap 1.*
n. 448. Moneta de commut. vlt. vol. cap. 5. nu. 527.
Barbosa de off. delegati num. 9. Riccius in Praxi
rerum quotid. resol. 419. Gennensis in praxi dicto
cap. 20. in fin.

12 Hanc qualitatem dignitatis cum habere opor-
teat immediatus Sedis Apostolicæ Delegatus, à
fortiori debet habera Subdelegatus, quamvis
enim, ut dicemus, Delegatus Papæ tamquam à S.
P. possit subdelegare, attamen cui subdelegat de-
bet habera eandem qualitatem dignitatis, de qua
in *cap. Statutum*, in quo omnes concordant, *An-*
caranus in dicto cap statutum §. in nullo n.2. de re-
scriptis in sexto, Barbosa ibidem num. 4. & 7. & in
cap. cum D. num.2. de off. Delegati, & Alleg. 54.
num. 138. Riccius in Praxi decis. 104. & in Praxi
rerum quotid. resol. 419. & resol. 89. Maranta resp.
70. num.3. Menochius cons. 17, num. 8 tom 1 Genu-
en. in Praxi cap. 70. num.3, Tuscus lit. D. concl. 145.
num. 2. qui dicit, quod in hoc non juvat partium
consensus. *Pax Iordan. Tomo 3. lib. 13. tit. 6. n. 16.*
alias asset processus nullus. *Robertus Maranta in*
speculo Aureo 5. distin par. 4. num. 50.

Delegatus autem debet de causa, sibi commis-
13 sa cognoscere in loco, in quo obtinet dignitatem
cujus intuitu facta fuit eadam delegatio, ut ex-
presse dicitur in dicto *cap. Statutum §. in nullo*. ibi;
In nullo quoque casuum prædictorum Iudex ex-
tra Civitatem, seu Diœcesim, in quibus deputatus
fuit, citet partes, nec de causa sibi commissa cog-
noscat. Unde fit ut si Delegatio sit facta Episcopo
alicujus Civitatis, debet in sua Diœcesi de causa
14 cognoscere, nec extra suam Diœcesim etiam de li-
centia Episcopi, in cujus Diœcesi commoratur,
ita expressa docent *Campanilis in divers. juris Ca-*
nonici rub. 11. cap. 13. num. 214, cum sequenti. Ma-
ranta respons. 70. cap. 3. Marches. de commiss. cap. 6.
num. 84. Pax Iordan. dicto lib. 13. tit. 6. Riccius in
Praxi rerum. quotid. resol. 421. Gennen dicto cap.
num. 15. nisi tamen expressus consensus partium
15 accedat, ut dicitur in *d. §. nullo*; ita ut non sufficiat
tacitus consensus, ita *Campanilis loco cit. Maranta*
loco cit. itaut non sufficiat tacitus consensus, prout
est constitutio procuratoris, ut dicit *Maranta di-*
cta resp. 70. Riccius loco cit. ac atiam debat accedere
consensus Ordinarii loci *Campanilis loco cit.* hæc
duo copulativè requirit, non tamen sufficit con-
sensus Ordinarii loci absque consensu partium,
quia consensus Ordinarii non potest tribuere ju-
risdictionem, & ita decisum. *Maranta loco*
16 *cit.* Verum si in Literis Apostolicis fieret man-
tio quod Episcopus, cui committitur negoti-
tium, reperitur in aliena Diœcesi ob aliquam
causam, & diceretur, Episcopo Cavensi
v.g. Neapoli commoranti, tunc posset Neapoli

negotium expedire, *Marches. dict. cap. 6. num. 84.*
Campanilis loco citat. Riccius loco cit. & Gennensis
dict. cap. 70. num. 15. Merolla tom. 3. disp 4. cap. 4.
dub. 27. num. 285.

Non solum delegatus debet expedita nego-
tium in Diœcesi ubi reperitur, cum ratione digni-
17 tatis loci sit ei nagotium commissum, verùm cum
subdelegat non potest totam causam extra eam
sub delagare, examen tamen testium benè potest
extra proprium locum committera, ne testes defa-
tigentur: adest Magistralis *decisio penes Dunozett.*
juniorem 508.

Sed *Campanilis loco cit.* strenuè sustinet contra
18 *Gennensem in Praxi cap. 85. sub num. 15.* quod De-
legatus extra locum suæ Diœcesis non potest te-
stes citare: verum in meo libro est *cap.* 20.

Sed Papæ Delegatum ubique jurisdictionem
19 exercere posse scripsit Purpuratus *cons.* 437. nec
egere territorio, sed habera generala territorium
dixit *Riccius in sua Praxi Episcopali par. 1. vers. sed*
tertium, & ex eo *Ripolla variarum, citato cap. num.*
974. & ratio ast clara, quia Papæ Delegatus Pa-
pam delegantem repræsentat, ut monstravimus
supra. Cùm ergo Papa jurisdictionem habeat in
toto orbe terrarum, & in qualibet Diœcesi est
Ordinarius, Delagatus utique potast in qualibet
Diœcesi jurisdictionem exercere absque licentia
Ordinarii, quia non suam, sed Apostolicam juris-
dictionem exercet, & ita docuit *Gennensis in ad-*
notato cap. 70 sub num. 15. quod scilicet in citatio-
na non requiritur licentia Ordinarij, quando
Delegatus citat aliquem sicut Delegatus.

Sed adverte, quod aliud est, Delagatum non
posse extra locum suæ jurisdictionis jurisdictio-
20 nem sibi demandatam exercere, aliud verò ali-
quod ejusdem jurisdictionis axercitium in aliena
diœcesi exercitara, cum opus fuerit, absque Or-
dinarij illius loci licentia partes citare, vel testes
examinare, vel quid simile: certum est enim quod
totum nagotium, seu totam delegatam juris-
dictionem extra locum suæ residentiæ non potest
exercare, quia delegatio sibi facta est intuitu di-
gnitatis quæ Territorio circumscribitur: ideo de-
finitum fuit in dicto *§. nullo*, quod non possit ex-
tra suum Tarritorium delegationem peragere ni-
si consensus partium expresse accedat, quo acce-
dante nihil refert, an adsit vel desit consensus lo-
ci Ordinarij, qui delegatam jurisdictionem non
potest impedire: cum vero aliquod exercitium de-
mandatæ jurisdictionis opus est, ut peragatur in
alieno Territorio, pro negotio principali com-
misso decidendo tunc non requiritur expressus
consensus partium, neque consensus Ordinarij
loci, qui tantum raquiritur cum jure proprio or-
dinario quis jurisdictionem vult axercere in alie-
na Diœcesi, non vero cum jurisdictione Aposto-
lica utitur, quia Papa habet ordinariam jurisdicti-
onem in qualibet Diœcesi, & Delegatus Papam
delegantem repræsentat: sufficit tamen in utroque
casu quod Delegatus doceat se essa talam, Literas
suæ demandatæ jurisdictionis ostendendo, & de-
monstret se asse talem qualem se facit, quod
puto esse necessarium, ut dixit *Gonzal.*
in c. quæsitum de off. Delegati,
ni fallor.

CAPUT

CAPUT IV.

De varijs Clauſulis, in Litteris Juſtitiæ apponi ſolitis.

SVMMARIVM.

1 *Clauſula*, diſcretioni veſtræ, *vel* conjunctim procedentes, *in Litteris Iuſtitiæ appoſita, operatur, ut unus ſine altero in cauſa procedere non poſſit.*
Ampliatur, etiam ſi unus ex condelegatis eſſet impeditus, vel mortuus, adhuc alter in cauſa procedere non valeret, num. 2.
Idem eſt, ſi pluribus ſimpliciter cauſa committitur, nam omnes procedere debent, num. 2.

3 *Vno ex delegatis è vita decedente, tota expirat delegatio.*
Intellige, cum delegatio fuerit perſonalis, non autem ſub nomine dignitatis, nam tunc non extinguitur per unius mortem, ſed ſuſpenditur quouſque fuerit alius in eadem dignitate ſuffectus, eod. numero.

4 *Nec unus ſine alio procedere poteſt in cauſa, neque ad interloquendum abſque labe nullitatis.*

5 *Vno ex prædictis Delegatis recuſato ſuſpecto donec ſuſpicionis cauſa terminetur omnium iuriſdictio ſilet.*

6 *Clauſula appoſita in delegatione*, in ſolidum committimus, vel unus veſtrum in cauſa procedat, *operatur ut unuſquiſque poſſit procedere, ita ut inter eos ſit locus præventioni.*

7 *Vno ex Delegatis cum Clauſula*, in ſolidum committimus, *incipiente cauſam cognoſcere, ſi poſtea fuerit iuſto impedimento detentus, poteſt collega in cauſa procedere in terminis, in quibus cauſa reperitur.*
Limitatur, niſi Index qui cœpit ſubdelegaſſet alteri, quia tunc ſubdelegato incipiente, non poteſt collega ſe intromittere, num. 8.

9 *Mors præſtat legitimum impedimentum.*

10 *Res non dicitur integra dum unus ex Iudicibus Delegatis cauſam cognoſcere cœpit.*

11 *Plures Iudices in ſolidum dati ſi is, qui iis cœperit, uti ſuſpectus legitimè recuſatus fuerit, poteſt alter delegatus in cauſa procedere.*
Limita niſi iuriſdictio non eſſet data in ſolidum, num. 12.

13 *Delegatio facta Epiſcopo, in nomine dignitatis, ſi negotio cœpto moriatur, in cauſa ſuperſedetur uſque ad adventum novi Epiſcopi, qui in delegatione ſuccedit.*

14 *Clauſula*, quod ſi non omnes, *ſeu* quod ſi ambo intereſſe non poſſint, duo, vel alter eorum in cauſa procedat, *ſolet frequenter in Litteris Apoſtolicis apponi.*

15 *Clauſula iſta importat conditionem.*

16 *In Beneficialibus etiam ſi non conſtiterit de impedimento alter collega poteſt procedere.*

17 *Vno ex delegatis ſuſpecto recuſato recuſatione pendente poteſt alter in cauſa procedere.*

18 *Commiſſa cauſa, tribus cum Clauſula* quod ſi non omnes, duo, &c. *ſi unus moriatur, & alter ſuſpectus allegatur non poteſt unus cauſam peragere, ſed erit recurrendum ad Papam delegantem.*

19 *Commiſſione facta pluribus cum clauſula*, quod ſi non omnes, &c, *uno recuſato ſuſpecto, non ſunt eligendi arbitri, ut cauſam ſuſpicionis decernant, ſed reliqui procedere valeant in cauſa.*

20 *Si Clauſula prædicta non eſſet concepta conditionaliter, ſed alternativè per verba*, ut omnes, vel duo, vel unus procedat, *quilibet procedere poteſt.*

21 *Delegatio facta cum Clauſula*, quod ſi non omnes, *licet exiſtente impedimento alter poſſet procedere, ceſſante tamen admittitur ad cauſam in eo inſtanti quo reperitur.*

22 *Clauſula* ſine præiudicio exequutionis Litterarum Apoſtolicarum *præſervat ius iudicis à quo.*

23 *Hæc Clauſula præſervat facultatem Exequutori Litterarum Apoſtolicarum, ne illas poſſit exequutioni demandare non obſtante iudicio Ordinario.*

24 *Index ad quem virtute dicta Clauſula non poteſt in cauſa ſe intromittere ante exequutionem ſententia lata.*

25 *Index ad quem ſtante dicta clauſula non impeditur quominus poſſit de ſententia nullitate videre.*

26 *Index ad quem poteſt per viam attentati, & manutentionis revocare exequutionem à Iudice à quo nulliter factam.*

27 *Per dictam clauſulam exequutio Iudicis á quo præſervata cenſetur quatenus de iure ſit rite facta.*

28 *Clauſula prædicta concipitur aliquando diverſis formulis.*

29 *Clauſula* ſine præiudicio exequutionis legitimæ *præſervat iuriſdictionem Iudicis à quo ut poſſit ad ulteriora procedere.*

30 *Index ad quem non poteſt dare impedimentum Iudici à quo.*

31 *Limita niſi fuerit nulliter proceſſum quia hoc caſu nihil operatur dicta clauſula, nec impedit quominus delegatus de Inſtitutis cauſa cognoſcat.*

32 *Modus ſi fuerit exceſſus in exequendo, hoc cognoſcere ſpectat ad Iudicem à quo.*

33 *Clauſula* parito Litteris Apoſtolicis *inducit conditionem.*

34 *Clauſula* parito Brevi, *ſuſpendit iuriſdictionem, donec fuerit paritum.*

35 *Clauſula prædicta obſtat tertio & cuicumque venienti ad cauſam pro ſuo intereſſe.*
Item importat fructuum reſtitutionem, num. 36.

37 *Oblatio verbalis fructuum non ſufficit ne tollatur ſuſpenſio iuriſdictionis, ſed requiritur realis.*

38 *Quoad fructuum reſtitutionem hæc Clauſula non afficit tertios, qui fructus non perceperunt.*

39 *Fructus probantur percepti ex poſſeſſione, verùm datur probatio in contrarium.*

40 *Exequutio iam facta per hanc clauſulam non revocatur.*

41 *Impedit mandatum de manutenendo.*

42 *Clauſula* parito iudicato *eſt etiam conditionalis, & operatur quod lis non cenſetur introducta coram Iudice ad quem, niſi prius iudicato pareat.*
Intellige, quatenus iuridicè fuerit iudicatum, numero 43.

44 *Clauſula* parito iudicato *requirit omnimodam ſatisfactionem, alias non dat iuriſdictionem.*

45 *Reſtitutio fructuum eſt facienda virtute dicta clauſula, etiam ſi liquidi non ſint.*

46 *Fructus prædicti debent liquidari, vel impetrari commiſſio quod præfigatur terminus, intra quem debet fieri liquidatio.*

47 *Termino elapſo, proceditur ad ulteriora.*

48 Expensæ non liquidatæ non veniunt sub hac clausula.

49 Fructus debent liquidari.

50 Expensarum restitutio fieri debet, si in illis fuit pars condemnata.

51 Compensatio huic Clausulæ satisfacit.

52 Quando est aliquid dimittendum, sufficit verbalis dimissio.

53 Quando non est aliquid restituendum sufficit patientia, & verbalis paritio.

54 Clausula prædicta afficit tertium venientem ad causam pro suo interesse.

55 Clausula, refectis expensis, est conditionalis, & importat ante omnia expensarum restitutionem, alias processus nullus est.

56 Depositum, fideiussio, vel oblatio de reficiendis expensis non satisfacit huic clausulæ.

57 Clausula hæc comprehendit etiam expensas factas in actibus, & processibus.

58 Hæc Clausula apponitur dum adest res iudicata.

59 Clausula purgatis attentatis, est conditionalis.

60 Clausula paritio iudicato, refectis expensis, & purgatis attentatis, & similes quæ per ablativum absolutum sunt concepta, inducunt conditionem, suum tamen effectum operantur respectu modi procedendi in causa.

61 Clausula sine præiudicio trium conformium, consimilis est Clausula parito iudicato, nam operatur ut exequutio non possit retardari.

62 Conformitas debet esse in substantia, & qualitate, nec attenditur cortex verborum.

63 Vna Sententia non debet plus continere quam alia, sed in eundem finem tendere.

64 Difformis non dicitur ultima si magis in specie declararet.

Sententiæ si sunt in una parte conformes, & in alia difformes, non impedit quin sit exequendum, num. 64.

65 Si difformitas erit in expensis, & in negotio principali uniformitas, erit in illo sententia exequenda.

66 Vltima Sententia quæ continet expensarum condemnationem non dicitur difformis à duabus antecedentibus, si in eis non adest prædicta condemnatio.

67 Clausula constito, semper importat conditionem, & induicit formam.

68 Pro satisfactione Clausulæ, constito de assertis, sufficit unum verificare.

69 Clausula constito de bono iure, est conditionalis & est verificanda parte citata.

70 Clausula constito de Litteris, intelligitur de Litteris simpliciter.

71 Clausula si quid exequendum, operatur sententiæ exequutionem in ea parte in qua iusta erit.

72 Impedit sententiæ exequutionem faciendam, non autem factam.

73 Debet iustificari ex eisdem actis ad effectum ut detur exequutio.

74 Secùs ad effectum impediendi exequutionem, nam sufficit quod detegatur iniustitia ex noviter deductis.

75 Clausula prædicta præservat viam exequutivam impediendo effectum suspensivum appellationis.

76 Operatur etiam quod possit concedi novum mandatum, quatenus primum fuerit invalidum.

77 Clausula, cum facultate manutenendi quem de iure, operatur quod exequutionem faciendam suspendat, legitimè autem factam non afficit.

77 Attentata possunt revocari per Iudicem ad quem.

78 Clausula prædicta non tollit possessionem captam, nec illam suspendit.

79 Litteræ Iustitiæ fere semper solent continere clausulam, cum annexis, & connexis emergentibus, dependentibus, incidentibus atque negotio principali.

80 Clausula supradicta comprehendit omnia deducta in causa appellationis.

81 Emergens dicitur illud, quod respicit telam iudiciariam, incidens, quod tangit negotium principale, & ab illo originem trahit.

82 Incidens debet esse eiusdem qualitatis cum negotio principali.

83 Clausula prædicta efficit ut censeatur commissa tota causa principalis, & operatur cognitionem super possessorio.

84 Verba illa, & cum toto negotio principali, apponuntur ad tollendam omnem difficultatem.

85 Operatur etiam ut censeatur commissa tam causa super possessorio, quàm petitorio.

86 Prædicta Clausula æquipollet clausulæ, quam, & quas, per quam Iudex delegatus potest pronunciare prout in prima.

87 Clausula revocatis attentatis operatur quod in causa principali procedi non potest nisi revocatis attentatis.

88 Clausula summariè, simpliciter, & de plano tollit omnes solemnitates iuris civilis.

89 Potest Iudex expedire causas, & prout ipse Princeps sequi solam veritatem omisso ordine iuris.

90 Censetur sublatus ordo iudiciarius.

91 Potest procedere sine termino peremptorio ad Sententiam.

92 Clausula prædicta non tollit substantialia iudicii, sed breviores dat dilationes.

93 An per dictam Clausulam, summariè, sint sublatæ probationes necessariæ distinguit Marta.

94 Clausula sola facti veritate inspecta, plus importat quàm Clausula summariè.

95 Iudex stante dicta Clausula non tenetur procedere ordine iudiciario, sed solum iure gentium attento.

96 Possunt produci novi testes, & examinari etiam publicatis attestationibus.

97 Cumulari potest causa proprietatis, cum causa possessionis.

98 Solemnitates, quæ tendunt ad veritatem indagandam per dictam Clausulam non censentur ablatæ, & Delegatus eas servare tenetur.

99 Generaliter non tollit omnia, quæ continentur in Clem. dispendiosa de iudiciis.

100 Clausula statu litis, & merita causæ operatur, ac si integrè processus, & omnia acta fuissent in individuo expressa.

101 Hæc Clausula operatur expressionem litis ad Gratiæ validitatem, quæ alias lite pendente impetrari non posset.

102 Pariterque præservat subreptionem, quæ inducitur per litis taciturnitatem.

Non tamen prodest cum adest res iudicata, ibid.

103 Per dictam Clausulam licet evitetur subreptio, non tamen evitantur attentata, cum possessio capta fuerit.

104 Clausula etiam cum potestate citandi, & inhibendi etiam per edictum constito de non tuto accessu, operatur ut possit Delegatus uti citatione ad valvas.

105 Vt

105 *Ut decerni possit citatio ad valvas requiritur illa qualitas non tuti accessus.*

106 *Affigi debet citatio per edictum, si est contra Clericum, in valvis matricis Ecclesiæ, vel suæ residentiæ si contra laicum in foro publico, vel publica platea.*

107 *Citatio hæc debet affigi in valvis Ecclesiæ tempore quo divina celebrantur, vel multitudo populi ad divina concurrit.*

108 *Quanto autem tempore debet Edictum citationis affixum in valvis Ecclesiæ remanere, in jure non est expressum.*

109 *Executor citationis debet referre se citationem legisse, & affixam reliquisse.*

110 *Clausula,* appellatione remota, *impertat, ut censeatur ablata per eam appellatio frivola, non autem juridica.*

111 *Hæc Clausula non prodest tertio venienti ad causam pro suo interesse, sed tamen opitulatur nominato in rescripto.*

112 *Clausula,* dummodo non ultra tres dietas, *operatur quod cum causa in partibus committitur, ne partes defatigentur, non potest ultra tres dietas delegari.*

CLAUSULÆ, quæ apponuntur in Litteris Justitiæ, sunt diversæ ab illis, quæ in Litteris Gratiæ apponi solent; unde oportet has Clausulas explicare: & licet pro negotiorum varietate, variæ sint Clausulæ, quæ apponuntur in præfatis Litteris; attamen de usu frequentioribus hic agam, earumque efficaciam declarabo.

1 Multoties fit delegatio, seu Litteræ pluribus, vel pluribus diriguntur cum Clausula, *discretioni vestræ, vel conjunctim procedentes, &c.* & tunc effectus hujus Clausulæ est ut unus sine altero procedere non possit, quia unica jurisdictio est eis distributa, & licet jurisdictio sit apud omnes in solidum, ejus tamen exercitium ita est apud omnes ut non sit penes singulos, estque tunc electa industria personæ, ad *Tex in cap. causam, & cap. cum causa, & uno delegatorum cum cæteris conjudicibus, de off. Delegati, Marta de Clausulis, clausula 264. Cavalcan. decis. 46. num. 384. lib. 1. Rota apud Dunozet. jun. dec. 119. numer. 345. Gonzal. in cap. sciscitatus de rescriptis.*

2 Addo tunc si unus impeditus, vel mortuus fuerit, alter nequaquam procedere possit, ut optimè omissis alijs *Gonzal.*

3 Sic si pluribus simplex causa committitur, quia tunc omnes procedere debent, nec unus sine alio potest procedere, ut loquuntur jura *cit. Maranta par. 4. dist. 5. an judicium sit ordinarium num. 31. Ripolla variarum cap. 1. num. 425. Merolla tomo 3. disp. 7. cap. 4. de jurisdictione delegata, dub. 13. n. 124.*

4 Ita ut uno ex Delegatis vita decedente, tota expirat delegatio, ut in dictu *cap. uno delegatorum* quod utique procedit cum delegatio fuerit personalis, nam si sub nomine dignitatis, veluti Episcopo Caven. Nucerien. & Nolano; tunc per unius mortem non extinguitur, sed suspenditur delegatio quousque in locum mortui alter in eadem dignitate fuerit suffectus, *Merolla loco cit num. 120.* nec unus sine alio procedere potest, nedum ad definitivam, verùm nec interloqui potest, ita ut

5 sententia interlocutoria nulla sit, si non ab omnibus simul promulgata erit, *Maranta par. 4. dist. 5. rub. an sit judicium ordinarium, vel delegatum, num. 31. Molina de justitia tom. 5. disp. 24. vers. verum. Merolla loco cit. num. 129.* & ante istos *Abb. Panor. in d. cap. causam, notab 2.* verum si contingat unum ex istis allegari suspectum donec suspicionis causa terminetur omnium jurisdictio silet, & in suspenso stat, & cum causa suspicionis justa rationabilisque declarata fuerit omnium jurisdictio cessat, ita cavetur in *cap. licet de off. delegati,* observat *Merolla loco cit. num. 127.*

6 Quandoque verò in delegatione facta pluribus ponitur Clausula illa *in solidum committimus,* vel, *unus vestrum in causa procedat,* tunc penes unumquemque jurisdictio, & jurisdictionis exercitium est, & unusquisque potest procedere, ita ut inter eos sit locus præventioni, & uno cedente aliorum jurisdictio silet, *text.* est apertus in *cap. cum plures de off. delegati, in 6.* & tunc non tenetur expectare neq; requirere alios. *Barbosa in Clausula 125. n. 3.*

7 Si tamen unus inchoaverit, & postea justâ causâ sit impeditus, sive ob infirmitatem, sive ob aliud impedimentum, tunc potest alter judex datus in causa procedere in terminis, in quibus reperitur, ut apertè legitur in dicto *cap. cum plures,* nisi tamen hic qui cœpit subdelegasset alteri, quia tunc Subdelegato incipiente, non poterit collega se intromittere, *Glossa in cap. cum plures, in verbo Recusaret, in fine Moneta cap. 8. de commut. ultim. volunt. num. 160. Cardes. verbo rescriptum, num. 32*

8 sic etiam si diem obierit extremum Delegatus qui uti cœpit jurisdictione, alius seu collega potest procedere, quia mors præstat legitimum impedimentum, ut explicat *Barbos. in dicto cap. cum plures. Marta dicta Claus. 274. n. 6.* nam per unius electionem excluduntur alij, sed non perpetuo, sed tantum quoad exercitium, ut optimè ac in puncto docet *Salgadus de retent. Bullarum, par. 1*

9 *cap. 10. §. 1. num. 6. & 7.* qui etiam docet hujusmodi collegæ electionem in locum demortui posse fieri ab utraque parte, ut sit locus præventioni, nec in arbitrio impetrantis Rescriptum dumtaxat erit, ut contra *De Pac. de tenut par. 2. cap. 49* strenuè sustinet *Salgadus loco cit. num. 14.* cum sequentibus, qui ad contraria respondet.

10 Ampliatur *per Barb. in cap. cum plures, num. 1.* si Papa mortuus fuerit eo tempore quo subdelegatus subintrat ad causam, etiam si fuerit res integra, nam sufficit ut fuerit vivus, vivente illo primo Delegato, quia cum uti cœperit Delegatus non dicitur res integra respectu causæ, & per unum perpetuatur jurisdictio alterius, ut dicitur expressè in dicto *cap. cum plures,* sed de hac re suo loco.

11 Eadem ratione dicendum est quod cum duo, vel plures in solidum dati sunt Judices, si ille, qui uti cœperit suspectus legitimè recusatus fuerit, poterit alter Delegatus, seu collega in causa procedere in terminis, & statu, in quibus reperitur causa instructa, *Lancell. de Atten. in præfect. cap. 6. n. 22.* qui citat *Felin. & Decium in cap. cum super de re judicata, Moneta d. c. 8. n. 650. contra Covarr. pract. n. 56. c. 26.* cujus doctrinam refellit *Moneta*

12 *loco cit.* secus autem si delegatio non esset facta in solidum, *Lancellot. loco cit. num. 21.*

13 Vidi tamen observatū in quamplurimis causis delegatis Episcopis in solidū, quod negotio cœpto per unum Delegatum, si mora ejusdem contingit causa nondum terminata, in causa fuisse supersessū donec & quousq; novus fuerit electus Episcopus,

qui

qui succedit in delegatione facta antecessori sub nomine dignitatis, ut infra dicemus.

14 Clausula, *quod si non omnes*, sive, *si omnes interesse nequierint*, seu; *si ambo interesse non possunt, duo, vel alter eorum in causa procedat*, quæ etiam frequenter in Litteris delegatorijs apponi solet, ut testantur *Barbosa clausf. 125. Maranta in praxi 4. par. dist. 16. num. 16. numer. 5. Gonz. in cap. sciscitatus, de rescriptis*, & alij Practici, de qua habemus jura expressa in dicto *cap. sciscitatus, & cap. prudentiam tuam de off. Delegati*, operatur ut duo, aut unus possit in causa procedere, Debet ante omnia constare de impotentia, aut nolentia alterius Collegæ, seu Condelegati non valentis, vel nolentis in causa procedere, quia dicta clausula importat conditionem, ante cujus purificationem non tribuit aliquam jurisdictionem alijs, seu alteri conjudicibus delegatis: & si antequam constaret de impedimento & voluntate procederent

15 alij, seu procederet alius Delegatus, esset nullus processus, ut expressè dicitur in dicto *Cap. prudentiam tuam, & ibi glossa, in verbo non ostenderit, Maranta dicta dist. 16. num. 5. Marchesanus de commiss. par. 1 cap. 6. num. 40. Barbosa dicta clausf. 125 num 3. 4. & 5.* novissimè *Gonzal. in cap. sciscitatus de rescriptis. Merolla loco cit. num. 132.*

16 Limitatur hoc à quampluribus in causis Beneficialibus, in quibus si non constiterit de impedimento alterius, collega poterit procedere in causa, *Follerius, & Maranta part. 4. dist. 5. rub an sit judicium Ordinarium, nu. 33. Vantius de Nullitatibus, rub. de nullitate defectu jurisdictionis, nu. 180. Merolla loco cit. num. 131.* de qua tamen limitatione quam maximè dubito, nam non video quare in beneficialibus hæc clausula non debet operari suum effectum, cum semper importet conditionem.

17 Si tamen unus esset recusatus suspectus, an pendente hoc Judicio possit alter Condelegatus procedere? dubitant nostri DD. & quidem affirmat *Moneta d. cap. 8. nu. 657.* quia ad excludendum unum ex Condelegatis sufficit eum vel nolle vel non posse interesse ob aliquod impedimentũ juris, vel facti, ut in dictis juribus allegatis. At cum est recusatus suspectus unus ex Condelegatis clarum est quod non potest interesse: ergo alter vel alij possunt procedere durante tali judicio suspicionis. Alij tamen contrarium putant, quia per allegationẽ suspicionis tantum suspenditur jurisdictio, nec potest dici totaliter non posse intervenire, ut requiritur ad hoc ut possint Condelegati procedere; sed *Moneta* respondet ad hæc & alia fundamenta quem vide, ipsum tamen sequitur *Merolla loco cit. num. 634.*

18 Quando tribus committitur causa cum hac clausula *quod si non omnes, duo &c.* tunc si unus moriatur alter vero suspectus allegatur non potest unus causam peragere, sed erit recurrendum ad Principem delegantem, nisi ille qui mortuus fuit vices suas ante mortem tertio remanenti, qui iam uti cœpisset, subdelegasset, & ita res non esset integra, juxta *text. in cap. de off. Delegati*, notat *Merolla loco cit. num. 135.*

19 Et cum commissio est facta pluribus sub hac clausula, *quod si non omnes*, cum unus datur suspectus non sunt eligendi Arbitri, à quibus causa suspicionis est discutienda, sed reliqui, sive alter Delegatus causam istam suspicionis debet determinare, juxta *text. in cap. si contra unum, de off. & potest. Iudicis delegati, n. 6.* & infra etiam dicemus, qui *tex.* valde urget contra doctrinam *Monetæ*, quam nuper attulimus in dicto *cap. 8 n. 957.* nam si causa suspicionis est tractanda, & decidenda à Condelegato vigore clausulæ, *quod si non omnes*, seu, *quod si ambo interesse non possunt*, prout loquitur tex. utique ante hanc causæ determinationem suspicionis non poterit Condelegatus in causa principali solus procedere.

20 Diversa tamen est Clausula illa, *ut omnes*, aut *duo vel unus, &c.* de qua in *tex. in cap. cum plures, de offic. & potest. Iudicis Delegati, in 6.* quia tunc non concipitur conditionaliter, sed alternativè, & apud quemlibet non solùm jurisdictio, sed etiam ejus exercitium in solidum reperitur: ac idem dicendum est in hoc casu quod diximus supra, cũ in solidum commissio facta est, & ut unus procedere possit, non opus est ut constet antea de alterius impedimento, vel de nolentia procedendi: datur etiam inter ipsos præventio, qua si unus uti cœperit, alterius jurisdictio suspenditur, prout expressè cavetur in dicto *cap. cum plures*, notant *Maranta in d. p. 4. dist. 16. n. 5. Marches. d. c. 6. n. 101 Marta clausf. 274. Gonz. in c. sciscitatus de rescript.*

Quare bene advertendum est quomodo concipiuntur Litteræ; & sub quibus verbis hæc clausula concipiatur; diversum quippe est cum concipitur negativè, & conditionaliter (quod si non omnes) vel cum concipitur affirmativè *ut omnes, ut duo, ut unus, &c.* nam primo casu exercitium jurisdictionis non est in solidum apud singulos, bene tamen in secundo: in primo casu unus non potest procedere sine altero, benè tamen in secundo unusquisque potest agere, & prævenire: in primo casu, ut duo, vel unus possit jus dicere, & exercere jurisdictionem, debet constare antea de impedimento alterius juris vel facti; secus in secundo.

21 Nota tamen quod *Ant. de Butrio in c. quoniam Abbas n. 2. de offic. Deleg.* docet quod cum est facta delegatio cum illa clausula, *quod si non omnes*, licet existente impedimento, admittitur ad causæ prosequutionem in statu, & terminis, in quibus causa reperitur, nec antea gesta irritantur.

22 Clausula, *sine præjudicio exequutionis Litterarum Apostolicarum*, quæ apponitur in omnibus appellationibus à sententijs latis vigore Litterarum Apostolicarum, ut ex *Hyeron. Gonzal. in reg. 8. Cancellariæ in adnotationibus nu. 221.* adnotavit *Barbosa Clausula 160.* præservat jus, & facultatem

23 judicis à quo, ut possit citra vitium attentatorum exequi Litteras, & procedere ad ulteriorem exequutionem, & operatur tantum in devolutivo, *Barbosa in d. clausf. 160. Ridolfin. in Prax. par. 2. cap. 8. num. 154. & 155.* quare poterit Exequutor, non obstante judicio ordinario Litteras Apostolicas sibi directas exequutioni demandare, *Marta in d. Clausula sine præjudicio, 160. part. 1. Rota recent. par. 13. dec. 56. n. 3. & 11. & par. 11. dec. 209. n. 2.* in qua *n. 3.* dicitur quod jam factam exequutionem præservat: quod intelligit *Barbosa dicta Clausula 160. n. 6* Litteris justificatis, nam tunc Litteræ Apostolicæ exequutionem paratam habent.

24 Per hanc Clausulam Judex Delegatus ad quẽ, &c. ante exequutionem sententiæ latæ non potest se intromittere in causa. *Riccius in praxi aurea resolut. 433. num. 1. Barbosa loco cit. num. 4.* quia non

potest

potest procedi in causa nisi parito Litteris, *Martu dicta clau.160 num.7.* attamen Iudex ad quem seu Iudex Appellationis non impeditur per hanc
25 Clausulam, quin possit videre, & cognoscere de justitia, vel injustitia, validitate, vel nullitate sententiæ latæ; sed tamen per eam præservatur facultas Iudicis à quo, ut possit suam sententiam exequi, *Ludovisius decis. 91. Barbosa dicta Clau. 160. num. 8. Rotu penes rubeum tom. 1. par. 2. dec. 506.* quæ *decis.* loquitur *de Clau. sine retardatione exequutionis Litterarum Apostolicarum*, quæ eadem est. Immò Iudex ad quem cum noverit sententiam nulliter latam fuisse, poterit per viam attentati, & manutentionis exequutionem nulli-
26 ter factam à Iudice à quo revocare, & concedere mandatum de manutenendo. *Rota cum March. fol. 368. par. 1. penes Burat. dec. 185. n. 7. cap. 940. n. 15 penes Ludovisum. dec. 91. penes Durun. dec. 214. Barbosa clauf. 160. num. 11. 12.*

27 Et quamvis de hac resolutione multum dubitaverit Sacra *Rota in Burgen. Beneficii 24. Novembris 1634.* prout observavit *Beltraminus ad Ludovis. dicta dec. 91.* attamen eadem Sacra Rota, ut idem *Beltraminus* dixit, pluries secundum dictam resolutionem judicavit, nempe ut possit Iudex ad quē, per viam attentati, manutentionis exequutionem nulliter factam à Iudice à quo revocare, & affert *Beltraminus Rotæ decis.* in quibus fuit firmatum, per dictā clausulam censeri præservatam exequutionem Iudicis à quo quatenus à jure sit locus exequutioni & exequutio sit ritè facta, alias minimè.

28 Nota quod quandoq; concipitur hæc clausula hoc modo, videlicet, *sine præjudicio exequutionis Litterarum Apostolicarum*, & hoc tunc ita concipitur quando per Exequutorem fuit cognitum, & decretum super exequutione Litterarum, seu fuit decreta exequutivo, & mandatum relaxatum; aliquando verò concipitur absolutè *sine præjudicio Litterarum Apostolicarum*, quod ita concipitur cum solum Litteræ fuerunt præsentatæ, attamen in substantia uterq; modus concipiendi idem importat, nempe quod exequutio Litterarū Apostolic. nō impediatur, *Rotu apud Cocc. decis. 144. n. 8. 9. 10.*

29 Similis est Clausula illa, *sine præjudicio legitimæ exequutionis*, quæ eundem habet effectum, prout latè *Olverius, Beltraminus ad Ludovisium decis. 232.* per hanc etenim quoque censetur præservata facultas seu jurisdictio Iudicis à quo, ut possit procedere ad ulteriorem exequutionem usquè ad perfectam suæ sententiæ, seu Decreti lati exequutionem, quia operatur quod causa sit commissa quoad effectum devolutivum, non autem suspensivum, *Scacora de Appell q. 17. limit. 6. membro 7. nu. 22. & 24. Rodolphinus in Praxi par. 1. cap. 13. n. 491. & 492. Martu clau. 159 n. 9. Carolus Marunta resp. 29. n 10. tom. 5. Rota penes Cavalerium dec. 4. apud Dunoz. Iun. dec. 612. n. 6. & 542. n. 4. & par. 14. recent. dec. 287. n. 5. & apud Eminentissimum Otthobonū dec. 229. n. 3 & par 14. recent. decis. 176. n. 7. & 178. n. 16. & par. 11. dec. 104.* nec Iudex ad quem poterit præstare impedimentum Iudici à quo, quin
30 possit hic prosequi usque ad perfectam executionem suæ sententiæ, ut dicitur in dicta *dec. 278.* & poterit præfatus Iudex à quo procedere ad fructuum liquidationem, ut dicitur in dicta *decis. 228. n. 5 apud. Eminentissimum Otthobonum.*

31 Hoc tamen procedit quando exequutioni de jure locus fuit, & juridicè fuit facta, nam si nulliter fuerit processum, vel cum dubitatur an possessio fuerit attentata vel ne, tunc talis clausula non operatur suum effectum, nec poterit impedire Iudicē delegatum ad quem quin possit videre de justitia sententiæ, & cum injustè, nulliter compererit fuisse processum omnia per viam attentatorum revocare poterit, ut de clausula *sine præjudicio Litterarum Apostolicarum* nuper diximus, *Olverius ad Ludovisium decis. 232. Rodolfinus dicto cap. 23. n. 493. Rotu par. 8. recent. dec. 151. n. 7.*

32 Et cum dubitatur an fuerit excessus modus in exequendo hoc spectat cognoscere ad Iudicem à quo, cujus jurisdictio fuit præservata ob dictam clausulam, *Rotu penes Rubeum tom. 1. dec. 8. n. 1. & 2. qui Tomus est ab anno 31. usq; ad 34.* Verum post scripta vidi *decis 466 par. 14. recent. n. 3.* in qua dubitatur de ista resolutione, nam aliqui ex Dominis dictam clausulam intelligebant, ut per eam præservata dicatur jurisdictio Iudicis à quo, ut possit cognoscere de excessu exequutionis, & ibi allegatur *dec. coram Eminentissimo Otthobono 196. n. 5.* alij autē dicebant prædictam clausulam præservare solum exequutionem faciendā, ita ut, non obstante appellatione, possit Iudex à quo ad ulteriora in exequutione procedere; sed quando consumpta est jam exequutio non posse eundem Iudicem amplius super hoc cognoscere, cùm ad Iudicem appellationis spectet exequutionē, sin minus rectè fuerit etiā per viam attentatorum revocare.

33 Clausula, *parito Litteris Apostolicis*, licet non tribuat jurisdictionem Iudici delegato, donec fuerit paritum Litteris quia est concepta per ablativum absolutum, & consequenter inducit conditionem, juxta commune axioma, DD. & optimè *Marta cla. 90. par. 1.* attamen cum non adest materia præexistens si cum ea nihilo est parendum, non impeditur quin possit ad ulteriora procedere, *Rota apud Dunozet. iuniorem, decis. 408. n. 3. & 4.*

34 Eodem modo Clausula *parito brevi* suspendit jurisdictionem, vel ejus exercitium, si acquisita fuerit jurisdictio, donec fuerit paritum; quare semper conditionalem jurisdictionem tribuit, *Rota apud Cavalerium dec. 110. & 483 par. 10. recent decis. 10.* quapropter prius debet constare de paritione, & postea procedere debet judex, *Ludovisius decis. 36. Rota recentior. par. 2. dec. 142. Barbosa Claus 98.*
35 *n. 4.* & aliter procedente Iudice delegato processus est nullus, & sententia nulla, *Barbosa loco cit. nu. 5.* Obstat hæc clausula cuicumque ad causam venienti. *Rota penes Ludovisium loco cit. numer. 2. & par. 1. in recent. decis. 68, Barbosa loc. cit. n. 6.* sic afficit tertium ad causam venientem, *Marta Clau. 91. n. 7. Barbosa loco cit. n. 8.*

36 Importat clausula hæc restitutionē fructuum, *Martu clau. 91. n. 1. Barbosa loco cit. num. 4. Ludovisius decis. 40. Rota recent. par. 14. des. 33. n. 10.* ita ut oblatio verbalis fructuum non sufficiat, sed re-
37 quiritur realis ad hoc ut tollatur suspensio jurisdictionis, ut dixit *Barbosa loco cit. n. 14. & Marta n. 2.* & cum fructus non sunt liquidati, liquidari prius debent, & postea procedendum erit in causa *Marta loco cit.* vel recurri debet ad Signaturam Iustitiæ, à qua obtineatur Rescriptum, ut facto deposito de fructibus illiquidis ad ulteriora procedi possit, notavit *Barbosa loco cit. n. 15.*

38 Quoad hanc fructuum restitutionem hæc clausula non afficit tertios, qui fructus non perceperunt, neque alios qui habent causam ab illo, qui perce-

percepit, quia ponitur solum in odium ipsiusmet
occupantis, *Barbosa loco cit.num. 26.*

39 Fructus probantur percepti ex possessione, ve-
rum datur probatio in contrarium, *Barbosa loco
cit.n.18.* unde vel debet restituere realiter, vel pro-
bare se non percepisse, Rota apud *Buratt.dec.
646.n.3.*

40 Expensæ erogatæ sub hac clausula non com-
prehenduntur; ideo illis non refectis ad causam
procedi potest, *Ludovis.decis.36. Cavaler.decis.332.
n.5. Barbosa loco cit.num.21.*

41 Exequutio jam facta per hanc Clausulam non
revocatur, *Marta dicta Clausula 91.n.10.* impedit
tamen hæc clausula mandatum de manutenendo,
secundum *Barbosam loco cit. n. 22.*

42 Clausula, *parito judicato*, est etiam conditiona-
lis & operatur quod lis non censeatur introducta
coram Iudice delegato, nisi prius judicato parea-
tur; quare tantum opponi solet post tres confor-
mes *Barbosa loco cit.cla 97.num.8. & 14. Marta in
dicta clausula*, quæ penes ipsum est *92. in principio
n.10. Rota apud Celsum decis.230. num. 5. & 6.* ita
ut una sententia non sufficiat, *Barbosa loco citato
num.2.* qui etiam dicit quod nec sufficiat una et-
iam si transiverit in rem judicatam; sed de hoc du-
bito, nam sententia quæ transivit in judicatum ha-
bet eandem exequutionem paratam ac tertia con-
formis.

43 Resolvitur tamen hæc clausula *quatenus de ju-
re judicetur, Rota in Faventina Monasterij coram
Penia penes March.par.2. fol.148 par.8. recent.dec.
218.num.18. & 19. & par.12. recent.dec.322. num.
21. Marta loco cit.num.8.*

44 Requirit hæc clausula omnimodam satisfa-
ctionem judicati, alias processus est nullus ex de-
fectu jurisdictionis *Marta loco cit.num. 7. & 10.
Barbosa n.10.* unde in ea non solum comprehen-
ditur restitutio possessionis fructuum, sed etiam
refectio expensarum, *Barbosa loco cit.num.9 Lan-
cell.de attent.2.par.cap.18.n.28. Rot.recent part.12.
decis.322.n.13.* sic tria complectitur, & hæc clausula
45 *parito judicato* plus importat, & comprehendit
quàm antecedens clausula. Et in quantum ad
46 fructus si liquidi non sint, oportet eos liquidare
cum præfixione termini, intra quem fieri debeat
liquidatio, vel impetrari commissio ut præfigatur
terminus, quo elapso, & liquidatione non facta
procedi possit ad ulteriora, *Marta loco cit.numer.
5.* velut dixit *Barbosa*, impetrari debet commissio,
quod facto deposito procedatur ad ulteriora, *Bar-
47 bosa* tamen in hac *clausula num.18.* dixit, quod ex-
pensæ non liquidatæ veniunt sub hac clausula, sed
verius est quod cum fructus debeant liquidari sic
48 debet fieri restitutio expensarum, cum in illis fue-
49 rit pars condemnata; si tamen in illis non adsit res
judicata, tunc certè non veniunt, nec sunt restitu-
endæ, *Marta loco cit.num. 1. Rota apud Eminent.
Celsum loco citato decis. 230. apud Carillum dec.3.*

An autem satisfactum censeatur huic clausulæ
50 per compensationem? *Rota penes Ludovisum de-
cis.392.* tenuit quod sic, sed ab ea decisione reces-
sum fuisse dicit *Olivertus ibi*, quem sequitur *Bar-
bosa in dicta clausula 97.n.16.*

Quando est aliquid dimittendum, verè dimitti
51 debet, Barbosa *loco cit.num.13.* si tamen non esset
aliquid restituendum tunc sufficit patientia, &
verbalis paritio secundum eundem *Barbosam
numer. 11.*

52 Afficit hæc clausula etiam tertium venientem
ad causam pro suo interesse in statu, & terminis
53 in quibus reperitur, licet merum tertium non effi-
ciat: vide *Martam loco cit.claus. 92.*

54 Clausula *refectis expensis* consimilis est superio-
ribus, quæ etiam est conditionalis, & ante om-
nia debet fieri refectio expensarum, aliàs processus
55 nullus, *Marta in hac clausula*, quæ est apud ipsum
144. num. a Barbosa *claus.192. Rota p. ... recen-
tiorum decis. 16.* & requirit integram satisfactio-
nem veram, & realem solutionem, ut dicunt præ-
56 fati DD. & *Rota apud Ludovis dec. 492.* ita ut non
sufficiat depositum nec oblatio, nec fidejussio de
reficiendis expensis. Barbosa. *Marta, & Rota locis
cit.* nec satisfactum censetur per cedulam Bunca-
riam ut dicit *Barb loc. cit.n.4.* qui citat *March. par.
57 3. fol.408*

Sub hac clausula veniunt expensæ factæ in acti-
bus, & processibus pro extrahendis Scripturis,
seu Instrumentis etiam in judiciis attentatorum,
& etiam si fuerint actus nulli, *Barbosa loco cit. n.9.*
58 datur etiam.

Apponitur etiam hæc clausula, cùm adest res
judicata prout dictum est de clausula parito, *Rota
apud Cocc.dec.47 n. 7.* & utrique clausulæ pars, ta-
citè non utendo, renunciare potest, *Coccinus loco
cit.n. 14. & 15. Rota recent.par.12.decis.322.n.19.*

59 Consimilis est clausula *purgatis attentatis*, nam
quoque est conditionalis, & intelligitur, quate-
nus de jure adsit, *Rota recent. par. 8. decis.208.
num.13. & 14.*

60 Notandum est, quod omnes hæ tres clausulæ
nempè *Parito judicato, refectis expensis, & purga-
tis attentatis*, & similes, quæ per ablativum abso-
lutum concipiuntur, inducunt quidem conditio-
nam, tamen effectum operantur respectu modi
procedendi in causa, ubi enim reus vult procede-
re ad ulteriora in causa, tunc actor potest objicere
illi defectum jurisdictionis in Iudice delegato, cui
causa commissa est sub conditione, qua non purifi-
cata illius jurisdictio remanet suspensa: verùm si Actor
petat purgationem attentatorum, expensarum re-
fectionem, vel executionem rei judicatæ, ei non
obstat defectus jurisdictionis in Iudice, & conse-
quenter licebit reo excipere defectum subrogatæ
materiæ, nempe quod non sunt commissa atten-
tata, quod expensæ non sint factæ, & quod non
adsit res judicata, & tunc, & eo casu si Iudex in-
cipiat suspicari de Iustitia Actoris ex defectu ma-
teriæ abstinere debet ab ulteriore processu, *Mar-
ches par.2.§. primo, num. 262. fol.112 Rota par.8
recent.decis.218.n.21. & 22.* quæ decisio eadem est
penes *Dunozettum Iuniorem, decis. 574.*

61 Clausula *sine præjudicio trium conformium*, con-
similis est clausulæ *parito judicato*, non operatur ut
exequutio non possit retardari, *Rota apud Emi-
nentiss. Celsum decis.180. n.1.* intelligitur tamen de
tribus sententiis validis. *Marta claus.163. Ferentil-
lus ad* Burattum *decis.567. nu. 7. Rota par.8.decis.
21.numer.3. & 4.*

62 Conformitas debet esse in substantia, & quali-
tate, nec attenditur cortex verborum, *Rota dicta
decis.21.n.2.par.8 rec. & apud eundem Celsum dicta
63 dec.180.n. 5.* Non debet tamen una continere plus
quam alia, & in eundem finem omnes debent ten-
dere, *Gabriel consil. 56 lib. 1. Ferentil. ad* Burat.
dicta decis. 567. num. 8. si tamen ultima magis ali-
quid in specie declararet, præsertim quando ve-
niret

niter in consequentia, non dicitur difformis, *Fe-*
64 *rentillus loco cit.* Cum autem in una parte fuerint conformes, & in altera difformes, difformi as non impedit exequutionem in ea parte, in qua adest conformitas, *Ferentillus loco citat. Rota apud Eminentiss. Celsum loco cit. n. 2. & 3.*

65 Sicuti cum solum difformitas est in expensis, uniformitas tamen in negotio principali, sententia erit exequenda in negotio principali, *Ferentillus loco cit.* & si in ultima sententia sit facta condemnatio in expensis, non autem in prima, & in secunda, hæc tertia non dicitur difformis secundum eundem *Ferentillum.*

66 Hæc clausula quandoque etiam concipitur sub hac forma, constito de tribus conformibus, nam semper intelligitur de validis, ut ajunt DD. citati, quibus adde *Barbos. clausula. 28.*

67 Clausula, *constito*, semper importat conditionem & formam inducit, *Rota apud Eminentiss. Otthobonum decis. 153. Marta claus. 19. Barbosa in eadem clausula, constito 25. in ordine*, ita ut prius debeat justificari quod in se continet, ante quam justificationem omne prohibet jurisdictionis exercitium, *Rota apud eundem Otthobonum num.*
68 *3. & 4.* requirit veras probationes, & concludentes, parte citata, *Marta, & Barbosa locis cit. Rota par. 10. recent. decis. 15. n. 9.*

69 Sic de clausula *constito de assertis* dicendum est, *Barbosa clausula 27. Rota penes Buratium decis. 124. numer. 28.* sufficiet tamen unum verificare, *Barbos. n. 2. & 3.* Ejusdem naturæ est clausula *constito de bono jure*, quæ etiam venit verificanda parte citata, & sufficit, ut in al qua parte doceatur de bono jure, licet non plenè; de quo tamen bono jure ex actis transportatis, doceri debet, & non per testes, *Barbosa claus. 29. num. 1.*

70 Clausula, *constito de Litteris* intelligenda venit de Litteris simpliciter absque eo quod Literæ sint justificatæ, sufficit tamen tunc Litteras adesse, *Barbos. dicta claus. 29. n. 2.*

71 Clausula *si quid exequendum* regulariter apponitur in Commissionibus in Curia, operatur tamen quod sententia sit exequenda in ea parte in qua est justa, & intelligitur prout de jure, & quatenus exequutioni locus sit, *Marta in hac clausula est apud ipsum 169. p. 1. Barbosa etiam claus. 169.* sic præservat exequutionem in ea parte, in qua verè subsistit, *Rota par. 10. recent. decis. 166. n. 4.* & ut in *eadem decis. num 6.* dicitur, suspendit exequutionem, donec per Iudicem ad quem cognoscatur de justitia sententiæ, seu mandati, *Rota apud Dunozet. juniorem dec. 642. nu. 3.* impedit etiam exe-
72 quutionem faciendam, non tamen factam, *Rota dicta par. 10. decis. 208 num. 9. & 10.*

73 Debet tamen justificari ex eisdem actis, *Gratianus c. 373. n. 3. Rota recent. p. 8. decis. 213. n. 14. Mazanta responso 9. to 5. Barbos. loc. cit. n. 7.* quod in-
74 telligit *Marta* ad effectū ut detur exequutio, quia hoc casu debet justificari ex eisdem actis, secus autem ad effectū impediendi seu ut non sit locus exequutioni, quia tunc justitia deregi potest ex novi-ter deductis, *Martam* sequitur *Barbosa loc. cit. n. 9.*

75 Præservat viam exequutivam impediendo effectum Appellationis, quoad effectum suspensivum, si de jure exequutioni locus sit, *Rota dec. 141.*
76 *& 150. par. ultima recent.* & operatur etiam quod possit concedi novum mandatum, quatenus primum fuerit invalidum, ut in dicta *decis. 141. & decis. 154. numer. 14. etiam par. 11. recentiorum.*

77 Clausulam *cum facultate manutenendi quem de jure* solet apponere Signatura Iustitiæ in Commissionibus in Curia, & suspendit exequutionem faciendam: factam autem non afficit, quando est
78 legitimè facta: si tamen fuerit attentata revocari poterit per iudicem ad quem, *Rota decis. 305. par. 6. & decis. 268 num. 17. par. 8. & decis. 208 par. 10. & apud Eminentiss. Celsum decis 43. num. 10. 11. & 12. & dec 109. num. 10. & 241. num. 6.* nec facit causam ap. ellabilem, ut in *dicta decis. 208.* Hæc clausula non tollit possessionem captam, nec illam suspendit, ut dictum est, sed tamen turbidam reddit, & propterea per ipsam remittitur Iudici ad quem, ut de hoc cognoscat, & illi, cui de iure competit manutentio, concedat mandatum, ut optimè explicavit *Emin. Otthob. in sua dec. 116. n. 26. & 27.*

79 Ferè semper in Commissionibus Litterisque Iustitiæ apponi solet illa salutaris clausula, *cum annexis dependentibus, incidentibus, & emergentibus, totoq; negotio principali*, de qua latè agit *Marches. par. 1. c. 5. à n. 72. cū seqq. Menoch de arbitrariis n. 2. Cent. 2. Cas. 167. & Barbosa claus. 37. & 39.*

80 Hæc clausula comprehendit omnia deducta in causa appellationis, *Rota recent. par. 12. decis. 234 num. 9.* ac omnia illa, sine quibus iurisdictio exerceri nequit, *Marches. loco cit. num. 74.* Annexum dicitur, vel quia alterum dependerab altero, vel quia ordinatur ad alterum, *Marta clausul. 28. & Barbosa claus. 38.*

81 Emergens dicitur illud quod respicit telam iudiciariam prout dilatoriam, vel declinatoriam, *Menoch. num. 82. & 89.* Incidens quando tangit negotium principale, & ab illo originem trahit, *Marches. loco cit. nu. 83.* Emergens autem & incidens debent esse ejusdem qualitatis cum negotio
82 principali, *Marches. nu. 81*, sicut de annexis & connexis dixit *Rota penes Rubeum decis 104. num. 41. est ab anno 31. usque ad 34.*

83 Efficit hæc clausula ut censeatur commissa appellatio super tota causa principali, *Barbosa claus. 37.* etiam in proprietate, *Rota apud Eminentiss. Celsum dec. 170. num. 10. Marches. loco cit. num. 89.* sic comprehendit cognitionem super possessorio, *Marches. loco cit. num. 81.*

84 Et apponuntur illa verba, *& cum toto negotio Principali* ad tollendum omnem hæsitationem, an Iudex Delegatus, cui committitur causa, possit videre, & sententiare in negotio principali, ita ut non sit amplius redeundum ad Iudicem à quo, latè *Marches. loco cit. Barbosa claus. 39.* qui dicit quod
85 commissa censetur tam causa super petitorio, quàm possessorio. Hæc clausula æquipollet clausulæ, *quam & quas*, per quam Iudex Delegatus
86 potest pronunciare prout in prima, sic servatur quotidie in *Sacra Rota, Dunoz. junior dec. 29. nu. 1.* & in ea legitur *revocatis attentatis*, nam in causa
87 prædicta non potest procedi, nisi revocatis attentatis. *Marches. dict. cap. 5. num. 96.*

88 Clausula *summariè, simpliciter, & de plano*, quæ etiam Commissionibus delegatoris apponi solet, tollit omnes sollemnitates juris Civilis. *Marta claus. 180. Barbosa Claus. 176 num. 11. Maranta in Speculo Aureo par. 4. dist. 9. n. 8.*

89 Potest tunc Index expedire causas prout si semet Princeps, quoniam potest sequi solam veritatem omisso ordine juris, ut dicunt DD. præfati; sic censetur sublatus ordo judiciarius, ut dicit

91 *Barbosa n.7. & Marta nu. 5.* & potest procedere
sine termino peremptorio ad sententiam, idem
Barbosa n.9. Sic etiam die feriata, non tamen in
honorem Dei, possunt dari breviores termini, &
92 incipi potest ab articulis, *Barb.n.15.* item testes in-
terrogati, & repeti ex officio, idem *Barbosa num.*
13. non tamen tollit substantialia judicii, sed bre-
viores dantur dilationes, *Marches.c.5. num.238.*
sic qualitates probationum non censentur remis-
sæ, *Rota penes Rubeum par.4.tomo 1. decis.4. nu.6.*
quare nec citationes tollit, nec necessarias proba-
tiones, *Barbos.loco cit. numer. 19. & 20.* exceptio-
nes autem quæ processum retardant, per hanc cen-
sentur ablatæ, *Barbosa loco cit.num. 16.*

Sed *Marta loco cit. num.* 10. excitat dubium,
93 an per hanc clausulam *summariè* sint sublatæ pu-
blicationes necessariæ? & ipse distinguit, & dicit,
quod si causa est ordinaria, articulus tamen inci-
dens, & emergens est summariè decidendus, &
tunc clausula *summariè* adjecta intelligitur brevi-
ter, & non diminutivè, quia tunc omnia substan-
tialia judicii sunt adhibenda, sed breviori modo;
ideo dicit requiri libellum, & litis contestationem,
& sententiam diffinitivam, & assignari debent
dilationes licet breviores, & quod fiot faciendæ
probationes, nam alias tolleretur causæ cognitio:
aut verò causa est de sua natura summaria, & tunc
si causa est favorabilis, puta alimentorum &c. &
tunc sufficiat semiplena probatio; si tamen odio-
sa, plena, & tunc etiam si præjudicium potest re-
parari per solum Iudicem, exceptiones, quæ re-
quirunt altiorem indaginem, nam illud aliud judi-
ciũ remittere, si tamẽ non alibi examinari possunt,
tunc de illis videndum est, alias tolleretur jus parti.

Addi etiam solet, *sola facti veritate comperta,*
94 quæ clausula plus importat, quam clausula *sum-
mariè, Marta dict.claus.180. Barb.claus. 171.nu.2.
Maranta in prax.p.4. rubr. & an judex si compe-
tens, num. 32.* Stante hac clausula judex non tene-
tur procedere ordine judiciario, sed solum jure
95 gentium attento *Clem, sæpè de verb. significatione,
Lancell.de attentatis in præfat par.prima num. 45.*
96 *& 46.* ideò potest Iudex abbreviare dilationes à
jure requisitas, potest absque litis contestatione
procedere, possunt produci alii testes, & examina-
67 ri etiam publicatis attestationibus, interrogare, &
repetere testes eodem modo, quo fit parte instan-
te, etiamsi in clausula fuerit conclusum, & cumu-
lari possunt causæ proprietatis, & possessorii, de
quibus latè *Marta clausul. 368. Barbos. claus. 173.
per totam.*

Sollemnitates autem, quæ tendunt ad veritatem
98 indagandam, non censentur ablatæ, & Iudex dele-
gatus eas servare tenetur; nam hoc requiritur de
jure gentium, & tantum rigor juris Civilis remis-
sus per eam censetur, ut dicunt DD. citati; sic di-
lationes abbreviare, sed non in totum tollere
potest, nec Iudex Beneficium excussionis potest
tollere, nec alias legitimas defensiones. *Barbosa
loco citat.num.23. & 24.* & generaliter non tollit
omnia, quæ continentur in *Clem. dispendiosa, de
99 judiciis, Rota apud Dunozet.jun.decis.961.num.14.*
exceptiones autem de jure tertii non admittit,
idem *Barbos.num.* 21.

Clausula *statum litis, & merita causæ &c.*
100 operatur ac si integrè processus, & omnia acta fu-
issent in individuo expressa, *Barbosa Claus.174.n.
1.* Per hanc clausulam dicitur facta mentio litis ac
101 si nominatim esset lis expressa, & operatur litis ex-
pressionem ad Gratiæ validitatem, quæ alias non
posset impetrari lite pendente, nisi facta mentione
litis, *Marta claus.174. Barbosa eadem clausula 174.
num.3. Rota apud Dunozet. junior.decis.332.* sic et-
iam præservat subreptionem quæ inducitur ex li-
102 tis taciturnitate, *Barbosa,* & alii locis citatis, non
tamen prodest cum adest res judicata, nam tunc
nihil operatur, *Marta loco citat.num.5.claus.77.n.
3. Ferentillus ad Burattum decis.794.nu.12.* nisi ta-
103 men res judicata reducatur in controversiam, quia
tunc hæc clausula sufficit ad evitandam subreptio-
nem, *Ferentillus loco cit.n.* 13. qui etiam docet *n.*
14. quod hæc clausula sufficit etiam si plures fue-
rint lites; & licet per hanc evitetur subreptio, non
tamen evitantur attentata cum possessio capta fu-
erit, *Ferentillus n.* 11.

204 Clausula, *& cum potestate citandi, & inhibendi
etiam per edictum constito de tuto accessu,* quæ ferè
semper apponitur in Rescriptis Iustitiæ, operatur
ut possit Delegatus uti citatione per edictũ ad val-
vas, quia enim hic modus citandi est exorbitans,
ut dicitur in *Clem. prima de judiciis,* ideo non po-
test fieri nisi authoritate Papæ, *Maranta in Speculo
p.6 Rubrica, rectè conciliatur citatio, nu.84. Mar-
ches. de commiss. par.1.cap.5. num 257. & 258. ibi-
dem Marches. numer.* 259.

105 Ut decerni possit hæc citatio requiritur neces-
sario ut firmetur illa qualitas non tuti accessus per
testium probationem, ut dixit *Rota par.9. recent.
decis.395.num.* 11. & sufficiet tunc quod *Notarius*
examinet Testes summariè absque interrogatoriis,
nec parte citata; imo sufficiet, quo Iudex se infor-
met de non tuto accessu, prout dixit *Rota ibidem
n.8. & 9.* & non tutus accessus dicitur probatus
per unum testem *Marches.loco cit.n.277.*

106 Affigi debet hæc citatio per edictum si est con-
tra Clericum in valvis Ecclesiæ Matricis, vel suæ
Residentiæ; si contra Laicum in foro publico,
vel publica platea, vel in Palatio Curiæ, *Maranta
loco cit.n.83.* & debet affigi in valvis Ecclesiæ tem-
107 pore quo divina celebrantur, & multitudo popu-
li ad Divina concurrit, ad hoc ut possit devenire
notitia civitati, *Marches. loco citato. num.* 280. &
affixio debet esse in loco commodo, ut legi possit,
Marches.loco cit. nu. 265. & si non relinquitur af-
fixa non arctat, *Lancell.de Attentatis 2.par.cap.4.*
108 *num.99.* quanto autem tempore debeat edictum
citationis remanere affixum in valvis dicit *Maran-
ta loco cit.n.96.* quod hoc non est in jure statutum,
& quod est Iudici arbitrarium. Praxis tamen est,
quod relinquatur affixũ per tot illos dies, qui pro
109 termino ad comparendum conceduntur: Exe-
quutor tamen citationis debet referre se citatio-
nem legisse, affixisse, & affixam reliquisse in locis
consuetis, *Marches.loco cit.num.265. & 266.*

Clausula *appellatione remota* importat ut per
110 eam censeatur ablata appellatio frivola, non au-
tem juridica, ut concorditer docent DD. & quo-
tidie in Rota canonizatur: illud tamen adverten-
dum hic est, quod non ita de facili apponitur hæc
clausula in Rescriptis delegatoriis extra Curiam;
cum tamen apponitur operatur tam in principa-
li, quam accessoria, seu incidenti, *Barb. claus.9.n.
4.* & intelligitur de definitiva, non autem de in-
terlocutoria, *Barb.loc.cit.n.10.* quoad effectum ta-
men suspensivum, non autem quoad devoluti-
vum, idem *Barbosa num.* 25.

Non

111 Non prodest hæc clausula tertio venienti ad causam pro suo interesse, sed tantum opitulatur in Rescripto nominato, *Marta clausi.12.num.3, Barbos. loco cit.num.5. Lancell. de attentatis, appellatione pendente par.2.cap.12.* nec prodest cum Delegatus subdelegat, nam in Subdelegato non transit hæc prærogativa, *Marta loco cit. num. 12* De hac clausula plurima scribunt DD. præsertim *Barbosa loco cit.* sed ut dixi non solet de facili apponi in Litteris Iustitiæ extra Curiam: imò *Oldradus de rescriptis num.77.* tenet quod in Litteris Iustitiæ non apponitur hæc clausula.

112 Apponitur denique clausula illa *dummodo non ultra tres dietas*: quapropter in mentem revocandum est, quod in *Concil. Generali Lateranen.* ne partes defatigarentur, fuit statutum, ne causa ultra tres dietas delegaretur, prout legitur in *cap. nonnulli de rescriptis*, à Bonifacio vero VIII. fuit restrictum ad unam dietam: cum autem hodie committitur causa in partibus derogatur tam Concilio *Lugdunen.* quam Constitutioni Bonifacii VIII. de una, & duabus dietis, dummodo non ultra tres: quid verò veniat nomine Dietæ explicat *Glossa in dicto cap. nonnulli in verbo ultra duas dietas*, ut scilicet intelligatur de vulgaribus, non de legalibus, quam glossam communiter sequuntur *DD. Merolla tome 3.disp.7.cap.4.num. 288.* & cum Delegatus potest subdelegare Subdelegatus non potest ultra unã, vel duas dietas subdelegate, *Rota apud Dunoz. inn.dec.508.n.7.*

CAPUT V.

De Potestate Subdelegandi, quam habet Delegatus à Papa.

SUMMARIUM.

1 *Delegatus subdelegare non potest, quia nihil proprium habet.*
Fallit in Delegato Principis qui subdelegandi habet facultatem, num. 2.
3 *Delegatus Principis potest etiam collegas suas vices tribuere.*
Ampliaetiam si quis esset Papa Delegatus ex partium consensu nam adhuc subdelegare potest, n. 4.
5 *Delegatus à Papa sive sit delegatus ad universitatem causarum, sive ad unam causam subdelegare potest.*
6 *Delegatus Principis certè subdelegare valet.*
Etiamsi Delegatus esset datus cum clausula præelectionis, nam adhuc per eam non censetur electa industria persona, num 7.
8 *Delegatus à Papa non potest totam causam alteri subdelegare, sed tantum aliquos articulos incidentes ad causam, secundum aliquos.*
9 *Papa Delegatus potest totam causam alteri subdelegare.*
10 *Delegatus non potest subdelegare quoties esset electa industria persona.*
11 *Quando committitur inquisitionem fieri, vel Ecclesiis de ministris providere, videtur electa industria persona.*
12 *Electa industria persona censetur ex verbis in rescrip. deleg. v.g. per te cognoscas, exequaris, & similibus.*
13 *Verba* per te cognoscas, *secundum* Mattam *non important electionem industriæ personæ.*
14 *Clausula* de tua providentia confisi, *inducit electionem personæ.*
15 *Industria personæ videtur electa dum fit delegatio expresso & proprio nomine Delegati.*
16 *Industria persona videtur electa dum committitur factum cohærens personæ ratione rei, puta accessus.*
17 *Delegatus cui committitur nudum ministerium non potest subdelegare.*
18 *Per verbum* præcipimus, mandamus, &c. *censetur electa industria personæ, secundum aliquos.*
19 *Clausula* super quo conscientiam tuam oneramus *inducit electionem industriæ personæ. Contrarium ibidem.*
20 *Clausula* secundum conscientiam tuam decidas *importat electionem personæ.*
21 *Distinguit hoc Marchesi.*
22 *Delegatus à Papa non potest alteri suas vices committere quando negotium est grave, & arduum.*
23 *Aliud est esse electam industriam personæ, aliud negotium commissum personaliter exequendum.*
24 *Delegatus cui committitur negotium personaliter exequendum licet non potest subdelegare, cum consensu tamen partium bene potest.*
25 *Industriam personæ esse electam non ex verbis sed ex negotio commisso dignoscitur.*
26 *Verba* per te cognoscas, ut exequatis, *admittunt subdelegationem de consensu partium.*
27 *Industria personæ censetur electa quando delegatio fit personæ cognita alias fecus.*
28 *Delegato prohibetur subdelegare dum in Litteris adest illa particula coniunctiva, quia tunc est electa industria personæ.*
29 *Delegatus debet servare formam Rescripti, alias inducit nullitatem.*
30 *In causis gravibus prohibetur subdelegatio, ut est causa mere imperet.*
31 *Nudum ministerium quando & quomodo possit delegari.*
32 *Delegatus non potest subdelegare cum potestate subdelegandi.*
33 *Delegatus totam causam subdelegando totam iurisdictionem a se abdicat.*
34 *Delegatio facta cum clausula* ut tamen Delegatus teneatur consulere Delegantem, *est ac si totaliter delegasset.*
35 *Delegatus subdelegando partem causæ potest ad causam redire sive res sit integra, sive non.*
36 *Delegatus si subdelegat reservando sibi sententiæ prolationem, si Delegatus moriatur antequam sententiam proferat Subdelegatus sententiam proferre non potest.*
37 *Delegatio facta cum Clausula* donec revocavero, *mortuo delegato potest fieri sententiam Subdelegatus, quia per eius mortem, non censetur revocata delegatio.*
38 *Delegatus non potest pluries subdelegare quando in totum subdelegavit.*
39 *Subdelegatus debet habere qualitatem Delegati, scilicet ut sit in dignitate constitutus.*

1 QUIA Delegatus nihil proprium habet, sed alienam exercet iurisdictionem prout ex l.1. §. *quemandatam ff. de offic. eius*, ideo recta ratione fuit statutum, Delegatum subdelegare minimè posse, ita legimus in *l. fin. ff. de offic. eius, in l. à Iudice, Cod de iudiciis.*

2 Attamen in Delegato Principis hoc non procedit, cum à lege in reverentiam Principis cujus exercet jurisdictionem hæc subdelegandi tribuitur facultas, prout habetur in eadem *l. à judice, Cod. de judiciis*, & expresse legimus; & rejectis aliis rationibus, hanc assignat *Petrus Barbos in l. cum prætor §. 1. n. 394. cum sequentibus. ff. de judiciis*, & cum non
3 sit Princeps in mundo Papâ superior, hanc habere potestatem fatendum est, prout cavetur in tot juribus, & Sacris Canonibus, præsertim in *cap. si pro debilitate de off. delegati c. quamvis, c. Pastoralis, cap. cum causam*, & apud Canonistas est hoc tritum, & indubitatum, & allegare DD. me pudet, & tædet, & non solum alteri, sed etiam ipsi Collegæ tribuere potest vices suas, & illum subdelegare, ut dicitur in dicto *cap. quamvis. Moneta de Commut. ult. voluntat. cap. 8. num. 377. Gonzalez. in cap. si pro debilitate num 2. de off. delegat.*

Quod etiam procedit cum quis Delegatus fuerit à Papa ex partium consensu, nam adhuc habet potestatem subdelegandi, ut expresse cavetur in dicto *c. final.* ubi *licet ex Off. nostro, vel assensu partium*, & ibi *glossa* in verbo *negotiis. Lelius Zaccheus de Repub. Ecc. cap 21. sub num 9. vers. 2. ampliatur*, etiam si partes reluctarent, nam adhuc potest subdelegare, prout videtur dixisse eadem glossa citata, & expresse tenet *Panormitanus ibidem n. 5 Molina de justitia, tract. 5 cap. 15. Merolla tom. 3. disp. 7. cap. 4. dub 5. sub num. 43.*

5 Item procedit non solum cum est ad universitaté causarum delegatus, sed etiam cum ad unam tantum causam est delegatus, prout glossa in juribus citatis, & potestas Delegato tribuitur, nam alias nullum haberet privilegium Delegatus Principis, cum Delegatus ad universitatem causarum, isto quod non sit à Papa potest subdelegare, ut communiter fatentur Nostri, & colligitur ex *l. 1. §. ab eo ff. quis, & a quo l. legatus ff. de off proconsul.* ubi *glossa in verbo non posse, & in verbo a quo. glossa in*
6 *cap. cum Causa de appellationibus in verbo delegatus, in fine. Marant. p. 4. dist. 5. ad judicium sit Ordinarium, num. 26. & 27.* late *Covarruvias variarum lib. 3. cap. 30 num. 10. Merolla loco. cit. n. 45.* Igitur Delegatus Principis certè subdelegare potest, sive ad plures, sive ad unam causam sit delegatus, *Bellonus de mandata jurisdictione cap 5 q 4. n.*
7 *5. Moneta de commut. ultim. volunt. cap. 5. n. 543. Merolla loco. cit.* & alii communiter; etiam si sit datus cum clausula *prælectionis*, puta si datus fuerit cum clausula *si non omnes, tu exequaris*, nam per hoc non censetur electa industria personæ, *Abbas in cap. finali n. 4. Menoch. de præsumptionibus lib. 2. præsumpt. 2. num. 12. Moneta dicto cap. 5. num 550. Lelius Zaccheus loco cit. num. 9. vers. 2. ampliatur.* & alii citati: si tamen adesset verbum geminatum *tu tu exequaris, cognoscas &c.* hoc casu impeditur subdelegatio, ut dicunt *Moneta, Zaccheus, & alii.*

8 Intelligunt plerique hanc communem sententiam ut procedat respectu alicujus articuli incidentis ad causam, vel alicujus partis jurisdictionis commissæ, secus autè respectu totius jurisdictionis delegatæ, quam in totum subdelegare posse negant *Tuscus Littera D. concl. 150. num. 8. Menoch.* ni fallor *cap. 13.* & alii, sic etiam cum committitur jurisdictio cum nudo ministerio tunc posse Delegatum delegare jurisdictionem, secus nudum ministerium.

9 Sed hanc intelligentiam refellunt alii, quia jura Canonica supra allegata generaliter concedunt potestatem subdelegandi Delegato Apostolico, nec distinguunt inter unum articulum, & totam jurisdictionem demandatam; quare cum indistinctè hanc tribuant Delegato jurisdictionem, generaliter erunt intelligendi, ut optimè *Abbas in cap. super quæstionum, §. porro n. primo vers. Nota primo, de off. Delegati*, per hæc verba: Nota primo quod delegatus Papæ potest in totum jurisdictionem sibi commissam alteri subdelegare, puta etiam pro parte, sed primo casu non remanet judex, secundo sic *Moneta cap. 5. numer 543 de commut. ultim. volunt. Scaccia de judiciis lib. 2. cap 9. n. 710. vers. limita primo Rota apud Merlinum decis. 698. n. 7. & par. 13 recent. decis. 104. num. 10.*

10 Item limitant hanc sententiam quasi communiter DD. ut non procedat quoties esset electa industria personæ, nam tunc non posse Delegatum subdelegare fatentur, ita *Abbas in cap. finali. §. is autem num. 6 de off. Delegati, num. 6. & 7. ubi Barb. num. 4. Moneta dicto cap. 5. de commut. ult. volunt. n 533 & 547. Maranta in Praxi judiciali par. 4. dist 5. an judicium sit ordinarium, num 69. Pax Iord. tom. 3. lib. 13. tit. 6. à num. 30. Alexander Sperella decis. 106. sub. num. 40. tom. 2. Pater Fragosius de reprob. ex persona tom. 1. lib. 4 disp. 10. §. 1. num. 119. Menoch. de arbitrariis lib. 1. quæst. 68. numer. 19. cum sequentibus, & 9. & de præsumptionibus lib. 2. præsumpt. 21 n. 2. Lelius Zaccheus de republ. Eccl. cap. 22 de judice Delegato sub num. 9. vers. 3 ampliatur, in fin.*

11 Hæc sententia explicitè probatur in *cap final.* incipit. *quoniam §. is autem de off. Delegati*, ibi: (Præterquam si inquisitionem fieri vel Electus de Prælatis, vel alius Ministria provideri mandaremus, cum in his omnibus casibus industriam, & fidem personæ cui talia committimus, eligere videamur) idem probatur in *cap. is cui eodem tit. in 6.* ib. Quia circa eligendam personam ejus industria tunc videtur electa, provisionem sibi commissam alteri demandare non potest.

12 Explicant verò DD. quando dicatur electa industria personæ sive prohibita censetur subdelegatio: & quidem varii varia dixerunt, electam esse industriam personæ cum Delegatus utitur illis verbis *per te cognoscas, exequaris &c.* vel, *per vos expediri mandamus Barbosa in cap finali de off. Delegati n. 8. Pax Iordan. tom. 3. lib. 13 tit. 6. n. 32.* vel cum dicitur *tu tu. &c.* vel *tibi mandamus &c. Pax Iordan, loco cit. n. 32. 38. & 39.* qui alios citat.

13 Sed quod per hæc verba *per te cognoscas*, non censetur electa industria personæ, nec per consequens prohibita subdelegatio, tenet *Moneta cap. 5. n. 551*

14 Electam esse industriam personæ cum dicitur in delegatione, *confisi de tua prudentia*, vel, *de tua circumspectione confidens, Barbosa de fin n. 5. Sperella dec. 106. n. 56. & 58. Pax. Iord. loco cit. n. 30. cap. 33.*

15 Insuper electam esse industriam personæ cum sit delegatio expresso nomine proprio Delegati, per *textum in cap. uno Delegatorum de off. Delegati.* etiam per circumloquutionem, per *textum in cap licet ex quodam de testib. cap. tua de consanguinit. & affinitat.* docet *Pater Fragosius de Republica Christiana, tom. 1. lib. 4. disp. 10. §. 1. n. 120. & 123. tom. 1.* sic cum nomen proprium, & dignitas sit expressum, *Menoch. arbitr. d. casu 968. num. 16. Fragos. loco cit.*

Item

Item industriam personæ electam esse per Clausulam *vos conjunctim*, & isto casu denegatur subdelegatio, ex pluribus docuit *Rota apud Dunoz. junior. decis.119. numer.3.4.& 5.Caval.decis.46.num.3. & 84.lib.primo.*

16 Cum committitur factum cohærens personæ ratione rei, puta accessua, dicitur electa industria personæ, docet *Monetaloco cit.num.554.*

17 Insuper cùm committitur nudum ministerium, nam tunc censetur electa industria personæ, & prohibita delegatio, *Pax.Iord.loco citato tom.3. lib.13. to.63.n.35. Menoch.*

18 Item per verbum *præcipimus, mandamus &c.* multi tenent, quod sit electa industria personæ, *Marches.par.1.cap.3.num.43.* alij verò negant, prout legitur in *tit.de off.Deleg.num.80.* sic cum dicitur *discretioni tuæ*, nam per hoc verbum inductam esse industriam personæ docet *Barbos.loco cit.n.11.*

19 Per Clausulam, *super quo conscientiam tuam oneramus* multi docent industriam personæ esse electam, quos citat *Moneta claus. 371. par.1.* ut refert *Barbosa loco cit.n.12.* & multi alij Recentiores; quod negant plerique, præsertim *Zaccheus loco cit. num.*
20 *9.vers.4.limitatur.Sperella decis.106.num 47.Moneta de Commut.ultim.volunt.dicto c.5.n.553.* qui dicunt, quod cum dicitur *secundum conscientiam tuam decidas*, vel *conscientiæ tuæ committimus*, tunc dicitur electa industria personæ *Marches.* tamen *par.1.de commiss.cap.6.num. 90.* distinguit, quod aut dicitur *tuam conscientiam oneramus*, addendo verba *in vim monitionis & exequutionis*, & tunc procedit opinio illorum, qui docent posse subdelegare, & non esse electam industriam personæ; aut verò non opponitur dicta clausula, sed subnectitur alia, *ut decidas secundum suam conscientiam*, & procedit illorum opinio, quod censetur electa
21 industria personæ, & non possit subdelegare, nam adest differentia, cum dicitur secundū conscientiam, & clausulam *conscientiam tuam oneramus*, nam quando dicitur *secundū conscientiam* impedit subdelegare, cum verò dicitur *tuam conscientiam &c.* non, quia est in vim exequutionis, & non impedit: quare mihi videtur, quod *Marches. & Moneta*, idem dicant.

22 Electam esse industriam personæ cum negotium est grave & arduum, omnes affirmant *Barbos. dicto cap. fin.num.5. Menoch.de Arbitrarijs: quæst. 68. numer. 15. Moneta cap.5.num.553. & 554. Pater Fragosius loc. cit.num.23. Pax. Iordan. loco citat. num.40.* & alij passim.

Sed terret me Rotæ authoritas in *Elberen. Thesaur. 23. Iunij 1619. coram Eminentiss. Cerro*, quæ habetur in *decis.104.p.13. nu.* 11. in qua sic dicitur: (Idque etiam si videretur electa industria, personæ Exequutorum per clausulas apponi solitas, quæ faciunt Exequutorem mixtum, existente possessore; quia & si aliqui voluerunt quod etiam Delegatus à Papa non possit quoad jurisdictionem, & causæ cognitionem alterum subdelegare, si electa sit industria ejus personæ, ut ponderatis verbis, mandamus, vel præcipimus tibi seu, causam eandem ipse Delegatus cognoscere debeat, vel, conscientiam tuam oneramus, vel, cognoscere debeat, aut, per se ipsum cognoscat; super quo emanavit etiam *regula 48. Cancellar.* plures auth. allegat *Vantius in tract. de Nullitatibus ex defectu jurisdictionis Delegatæ sub numer.21.* nihilominus verior & receptior videtur opinio, quod ijs non obstantibus subdelegare possit, ut interdum Exequutores deputati in Gratia in forma dignum cum clausula *conscientiam tuam oneramus, Rota decis. 18. per totam de concess. prab. in novis*, ubi in fine dicitur, quod major pars DD. ita tenuit, & *decis. 63.per totam eodem tit.in antiquis, decis.130.num.4. p.2.diversorum, coram Penia decis.99.numer.8.Gratianus decis. Marc.157.n.6.7.& 8. ibique Addentes n.3.cum duobus sequentibus*, cum alij relatis latissimè pertractata materia per *Garziam de Benef. par. 6. cap. 2. §.1.num.10.cum sequentibus, mihi numer. 103.* qui refert ita resolutum per Sacram Congregationem Eminentissimorum Dominorum Cardinalium S. C. T. Interpretum, & reddit rationem à Rota approbatam, ex quo dicta verba, super quo conscientiam tuam oneramus sonant potiùs in monitionem, & excitationem, quàm in electionem industriæ personæ.) Hæc ibi. Videas benigne Lector, quod Rota videtur tenere, quod etiam si est electa industria personæ non sit prohibita subdelegatio: quid ergo dicendum erit in hac materia?

In primis dico, cum *Monet.dic.c.5.n.548.& 549.* quod aliud est esse electam industriam personæ, aliud cum negotium committitur personaliter exequendum, quod confundunt DD. & contra hos, & præsertim *Menoch.lib.2.præsumpt.21.num. 13.* acriter invehitur *Moneta loco.cit.* quod certè apertè probatur ex *cap. final. §. is autem cui, de off. Deleg.* in quo *Tex.* dicitur: Cum verò cui injungitur ut personaliter negotium exequatur potest, dummodo partes consentiant, hoc alijs delegare præterquam si inquisitionem fieri, vel de Ecclesijs, vel de Prælatis, vel alijs Ministris provideri mandatum sit, cum in his omnibus casibus industriam, & fidem personæ, cui talia committuntur, videatur electa &c. Quæ ex contextu verborum clarè apparet, quod aliud est, cum committitur negotiū personaliter exequendū, aliud cum est electa personæ industria, ut rectè ratiocinatur *Moneta.*

24 Dico ulterius, quod cum committitur negotium personaliter exequendum Delegato non simpliciter prohibetur subdelegatio, sed posse subdelegare accedente consensu partium, ad quorum instantiam sit facta delegatio, ut apertè cavetur in *dicto §. is cui, glossa in verbo si personaliter.* Cum autem erit electa industria personæ certè dicendum erit non esse licitum Delegato subdelegare, cum apertè id sit à jure sibi interdictum, prout clarè legitur in dictis citatis juribus, nempè *dicto cap. final §. is autem, de off.Delegati: & cap.is cui eodem tit.in 6.* & hoc communiter docent DD. neque contrarium probat *Rota in dict. decis. 104. par. 13.recent.n.11.* quia in illa *decis.* probatur, quod per verbum, præcipimus, mandamus, per te ipsum cognoscas, & conscientiam tuam oneramus, non censetur prohibita delegatio, nam habuit pro vera Sacra Rota illorum DD. sententiam, quæ docet, quod ista verba non important electionem industriæ personæ, neque commissionem personalem.

25 Tandem dicimus electionem industriæ personæ non ex verbis simpliciter, sed ex negotio commisso dignosci, verba autem bene indicare commissionē esse personalem, prout colligitur apertè ex *dicto cap. finali §. is autem cui*, unde negotiū arduum & nudū ministeriū bene arguunt electam fuisse industriam personæ, quæ prohibet subdelegationem, prout habetur in *c. si pro debilitate de off. deleg.* ibi, nisi fortè

causæ ita graves sint, quæ sine præsentia tua non possint commodè terminari, ubi *glossa, in verbo Causa, & verbo graves*, & *Barbos. numer.* 2. verba autem, per te cognoscas, tu exequaris, & similia, de quibus supra, admittunt subdelegationem, sed de consensu partium, juxta *Tex. in d. §. is autem, cui Moneta loco cit. num.* 534. & cum negotium committitur personaliter exequendum poterit Delegatus committere alteri aliquid faciendum, puta examen testiũ, prout expressè cavetur in *c. super quæstionum vers. intentionis nostræ ubi glossa, de off. delegat.* sicut cum ad nudum ministerium est delegatus potest examen testium committere, ex

26 *Francis. Aretino cons. 13. n. 22.* docet *Tuscus littera D. conclus. 150. n. 23. Misingerius Centu. 3. n. 41. c. venerabile de off. Delegati*, allegans quod Delegatus à Papa ad examen testium possit subdelegare, docet *Petrus Barbosa in l. cum prætor 12. §. 1. n. 16. de iudiciis, & cap. 1. de off. del.* De his autem, & de nudo ministerio quomodo fieri possit subdelegatio nuper infra dicendum est.

27 Exposcunt tamen multi, quod ut censeatur electa industria personæ, & per consequens prohibita subdelegatio, ut personæ cognitæ fiat delegatio, nam si incognitæ, numquam dici debet electa industria personæ, ita sentit *Menoch. dicta quæstione 68.* ni memoria me fallat, & *Moneta loco cit. numer. 553.* At ego considero quod negotium grave, quod inducit electionem industriæ personæ, nunquam personæ incognitæ committitur, & cum aliquid per se exequendum demandatur indicat certæ personæ cognitionem antecedentem. In dubio autem non censeri electam industriam personæ scribit *Barbosa in cap. quoniam de officio deleg. numer. 4.*

28 Prohibetur etiam Delegato subdelegare, quando in Litteris adesset illa particula, *conjunctim*, tunc enim, ne dum quia est electa industria personæ, tum semper quando illud committitur negotium grave insinuatur prout consideravit *Rota decis. 119. apud Dunozet. Iuniorem n. 3. 4. & 5.*

29 sed etiam quia est data forma à qua citra vitium nullitatis non potest recedere Delegatus, juxta *tex. in cap. prudentiam tuam de officio Delegati*, utique Delegatus non potest vices suas committere ut in dicta *decis.* habetur, & facit *text. in cap. causam matrimonij de officio Delegati*, & licet in dicto *cap. quamvis* expressè dicatur, quod facta Delegatione pluribus unus potest collegam subdelegare, iste *tex.* procedit quando simpliciter pluribus facta est subdelegatio, secus autem si adest illa clausula, seu particula, conjunctim, quæ formam, & industriam personæ designat, ut optimè dicit *Rota loco cit. dec. 119. apud Dunoz.*

30 Ex dictis colligitur, causas meri imperij haud facilè posse subdelegari, quia hæ causæ graves sunt, in quibus prohibita censetur subdelegatio, prout supra adnotavimus, & ex pluribus docet *Merolla dict. cap. 4. dub. 9. numer. 1. Menoch. de præsumpt. lib. 2. præs. 21. numer. 5. Ripolla variarum. cap primo. n. 106.*

Sed *Petrus Barbosa in leg. cum Prætor. §. 1. numer. 509.* docet Delegatum Principis merum imperium sibi datum posse subdelegare, & affirmat etiam *Gonzal. in cap. ..1.. de off. Deleg.* quia jus tantum simpliciter concedit subdelegandi facultatem, & magis communiter dicit *Menoch. cap. 4. dist. 5. n. 68.*

31 Nudum quoque ministerium nobis à Papa commissum subdelegare prohibemur ex *tex. in cap. fin. §. finali ff. de off. Delegati*, ibi: Cæterum salva Legatorum Sedis Apostolicæ authoritate, nulli cui commissum fuerat prædicare, excommunicare, vel absolvere aliquos, dispensare cum irregularibus, vel injungere pœnitentias, liceat hæc de cætero aliis demandare, quia non sibi jurisdictio, sed certum ministerium potius committitur hac parte. Ita communiter scribunt DD. & his omissis *Rota penes Rubeum tom. 1. decis. 38. numer. 23.* quod certè intelligitur de nudo ministerio explicitè commisso, nam si implicitè hoc contineretur in aliqua parte delegari possunt, *Merolla tom. 3. disp. 7. cap. 4. dub. 17. numer. 180. & dicto cap. 4. dub. 6. numer. 57.* cum tamen nudum ministerium continet aliquid jurisdictionis, tunc quod jurisdictionis est delegari potest, puta examen testium, sicut diximus in prima parte, quod Exequutor dispensationum Apostolicarum super impedimento Matrimonij licet potestatem dispensandi nequeat subdelegare, quia nudum continet ministerium, attamen potest committere examen testium, ut dixerunt quam plurimi DD. penes eundem *Meroll. tom. 2. disp. 4. cap. 7. dub. 34. numer. 619. Menoch. tom. 1. consil. 17.* & alii: nudum tamen ministerium de per se Exequutor non potest subdelegare sive merum, sive cum aliqua jurisdictione, ut dicit *Merol. d. to. 3. numer. 180.* & probatur *ex dicto cap. finali, §. finali*, quia excommunicare, vel absolvere ab irregularitatibus semper aliquam commissionem & jurisdictionis exercitium præsefert & continet, & tantum potestatem excommunicandi, & absolvendi subdelegare ibi prohibet *text.* quod solum de ipsa potestate commissa intelligendum erit, non autem de jurisdictionis exercitio, quod tacitè continet, juxta dicta, & cum contigerit Delegatum nudum ministerium subdelegare, dicit *Spada consil. 187. nu. 8 tom. 2.* quod citatio sit facienda coram Delegato.

32 Delegatus, quamvis subdelegare possit, attamen non cum potestate subdelegandi causam sibi commissam, quia Delegatus habet facultatem solũ subdelegandi à jure sibi concessam, jus autem hanc facultatem ei non concedit, sed tantum subdelegandi simpliciter; hæc est communis opinio *glos. in cap super quæstionum §. porrò de off. Delegati. Maranta in praxi par. 4. dist. 5. an iudicium sit ordinarium, num. 63.* & aliis omissis, *Merolla dict. cap. 4. dub. 10. Moneta dicto cap. 5. n. 546.*

33 Notandum est etiam quod Delegatus totam causam subdelegando nihil sibi jurisdictionis reservans totam jurisdictionem à se abdicat, & illam transfert in Subdelegatum, & per talem subdelegationem dicitur functus officio suo, ita ut amplius in causa se intromittere non valet, prout dicitur in *c. super quæstionum §. porrò, & in c. Venerabili de off. Delegati* præ cæteris, *Pax. Iordan. dicto tit. 6. numer. 108. Tuscus litt. D. concl. 150. à num. 10. cum sequentibus*, quod ita procedit cum per Subdelegatum cæptum fuisset judicium, & res non amplius integra remansit; nam si res esset integra Delegatus poterit causam ad se advocare revocando delegationem: & si Subdelegatus moriatur re adhuc integra poterit Delegatus ad causam redire, & illam cognoscere, vigore suæ delegationis, quia quousque res permanet integra, non censetur jurisdictio translata in Subdelegatum,

nec

nec avulsa dicitur à Delegante; ita habetur in *cap. quamvis de off. delegati in 6.* & præ cæteris *Pater Merolla dub. 18. num. 182. & 183. Barbos. in*
34 *dicto cap. quamvis, num. 6.* Si tamen fuisset facta subdelegatio cum clausula, *ut tamen Subdelegatus teneatur consulere*, prout sub hac forma fieri potest, ut docent *glossa, & DD. in cap. si pro debilitate de off. Delegati*, & tunc idem erit judicium ac si totaliter subdelegasset, nam re non integra Delegatus non potest ad causam redire, quia illa clausula, quod teneatur consulere, non importat jurisdictionem, *Merolla loco cit. num. 173.* nec tunc Subdelegatus tenetur sequi consilium Delegati, ut docet *Abbas in dicto cap. si pro debilitate, Merolla loco citat.*

35 Cum vero Delegatus subdelegando partem aliquid iurisdictionis reservaverit sive Subdelegatus uti cæperit sive non, & sic sive res sit integra, sive non poterit ad causam redire & delegationem revocare, quia remansit penes ipsum iurisdictio demandata, ut in *cap. super quo est. de offic. deleg. & cap. subdelegatus eod. tit. Merolla, & Barbos. locis cit. Tuscus dicta concl. 150.* Et notandum est cum
36 *Doctissimo Merolla*, quod cum Delegatus subdelegat reservando sibi prolationem sententiæ, si ipse Delegatus moriatur, antequam sententiam proferat, utique Subdelegatus sententiam proferre non potest, cum ad id non se extendat iurisdictio sibi subdelegata: secus autem si subdelegatio sub Clausula facta fuerit *donec revocaro*, vel cum simili clausula, nam tunc bene potest Subdelegatus proferre sententiam, mortuo Delegato
37 re tamen non integra ex parte Subdelegati, quia per mortem non censetur revocata subdelegatio prout habetur in *cap. si Delegatus, de off. delegati in 6. Merolla loc. cit. n. 184.* sed quando expirat delegatio vel subdelegatio infra Deo dante suo loco dicemus. An autem Delegatus possit pluries sub-
38 delegare pendet ex dictis, *Tuscus* tamen in *Littera D. concl. 150.* tenet quod semel tantum possit subdelegare, sed intellige quando in totum subdelegavit.

Intelliges tamen prædicta omnia, ut licet Delegatus possit alteri subdelegare, dummodo Subdelegatus habeat qualitatem, de qua supra diximus, nempe ut sit in dignitate constitutus.

CAPUT VI.

De modo quo Delegatus Apostolicus procedere debet in causa sibi commissa, & qualiter gesta per eum possint esse irrita ex defectu Jurisdictionis.

SUMMARIUM.

1 *Delegatus debet se talem exhibere qualem se facit.*
2 *Debet Delegatus citare partes pro firmanda sua jurisdictione.*
3 *In citatione debet inseri copia delegationis.*
4 *Si Litteræ sunt subreptitiæ adhuc debet comparere citatus, & excipere coram Delegato.*
5 *Delegatus debet procedere ut Iudex appellationis.*
6 *In ordinatoriis debet servare stylum Curiæ loci, in quo jurisdictionem exercet.*
7 *Punit contumaces, & rebelles, resistentes suæ jurisdictioni cum censuris.*
8 *Nulliter procedit quando ante præsentationem Litterarum in causa procedit.*
9 *Delegatus non servando formam delegationis nulliter procedit.*
10 *Si postquam expiravit sua jurisdictio Delegatus procedat processus est nullus.*
11 *Delegati dati cum clausula in solidum, nulliter unus procederet si antequam constet de impedimento collegæ de causa cognosceret.*
12 *Delegatus si delegationem expleret extra locum sui Territorii, nulliter procederet.*
13 *Delegatus, qui non est in dignitate constitutus, nulliter procederet, nisi scienter ei facta est commissio.*
14 *Delegatus non potest procedere ultra dietam.*
15 *Postquam fuit exceptum de subreptione Litterarum Delegatus non potest procedere.*

1 DELEGATUS in primis debet se talem exhibere qualem se facit ostendendo Literas suæ Delegationis, aliàs sibi non creditur, ad *text. in l. unica, Cod. de mandato Princip.* ut docent Canonistæ, præsertim *Doctissimus Fagnanus in cap. cum in iure peritus*, per illum *tex. de off. Iudicis Deleg.* omissis aliis *Merolla dicto cap. 4. dub. 27. numer. 260.* Ideò si alioquin non est Ordinarius debet Ordinario Litteras Apostolicas, ut supra etiam adnotavimus, ostendere, & postquam Litteræ semel ostensæ fuerint, si fuerint deperditæ eorum tenor testibus probari potest, communiter docent DD. per *textum in cap. cum olim de privil. & ibi glossa* verbo *reprehensionem, Pac. Iord. tom. 3. lib. 15. tit. 6. num. 74.*

2 Deinde debet citare partes ad dicendum & opponendum contra Litteras suæ delegationis ut firmari possit ejus jurisdictio, *Rota par. 9. tom. 2. recent. decis. 395. n. 10.* in qua citatione debet inse-
3 rere copiam Litterarum suæ delegationis, aliàs non arctat; & licet fuerit quæstio inter nostros Priscos DD. an Delegatus inserere debeat insuper hujusmodi copiam, nam plerique hoc negaverunt prout est videre apud *Fagnanum in dicto cap. cum in iure peritus*, & etiam sic tenuit *Felinus in eod. cap. cum in iure peritus*, qui docuit sufficere se talem asserere, attamen in contrarium est communis opinio, quæ stylo omnium Curiarum comprobatur, *Barbosa in d. cap. cum in iure, de off. deleg. Gallus observ. primo lib. observ. 98. n. 20. Mensingerus cent. 3. observ. 1. Pac. Iordan. tom. 3. lib. 13. tit. 6 num. 53. Maranta in speculo aureo par. 4. dist. 5. an judicium sit ordinarium, num. 59. Guidon Papa dec. 441. Lelius Zacchetus de repub. Christiana cap. 22. de off. Delegati n. 13. vers. 5. debent Litteræ. Bellonus de mandata jurisdictione cap. 9. quæst. 10. n. 9. Rota recent. par. 9. tom. 1. decis. 264. num. 20. & 21* & bene facit *tex. in cap. præterea de dilationibus*, ex quo *tex.* colligitur quod semper fuit mos inserendi delegationem in citatione.

4 Si Litteras obreptitias, sive subreptitias esse prætendat, hoc debet excipere coram Iudice Delegato, ut rectè *Gallus loco cit. num. 18.* & tunc Delegatus debet semper suæ jurisdictione provenire, prout supra cum Maranta adnotavimus, & si incompetentem, & non habere jurisdictionem declaraverit, non potest amplius se in causa intromittere etiam de partium consensu, nam partes non possunt dare jurisdictionem, ut habetur in *cap. significationibus de off. Delegati*, & ibi *glossa*.

5 Delegetus cum sit constitutus Iudea eppellationis in secunda instantie ut plurimum debet procedere & observere omnia quæ debet servare Iudex ad quem,& juris ordine procedere,ut optimè *Gonzal.in cap.quia quæsitum de Off Delegati.*

6 Et licet dubitaverint DD. quem stylum serve-re debeat Delegatus scilicet en Curiæ loci, in quo exercet jurisdictionem, an verò Curiæ Principis Deleganus,& sic sty'u nCuriæ Romenæ? & hune debere servere diatt *Rota penes Ludovisium decis. 251.*ettamen hoc procedit in decisorijs, non autem in ordinatorijs,in quibus renetur servere stylum Curiæ loci in quo esplet suem commissionem,*Beltraminus in dicta decis. 251. num. 16.* ita intelligendo dictam *Ludovisij decisionem.*

7 Contumaces, Rebelles,resistentesque vel impedientes jurisdictionem delegatam, quoscumq; Delegatus mulctere,pœnisque plectere potest,ec censuris suam jurisdictionem vendicare eidem conceditur; habetur in *cap. fanè de offic. Delegati Gonz. in dicto cap. quia quæsitum num.16.17 & 18 Menoch. de arbitrarijs casu 438. Pac.Iord. dicto tit. 6.num.60.Merolla tom.3 disp.7 cap.4.dub.19 nu. 192.* nisi nudum ministerium sit demandatum eum potestere præscripta, nec adsit clansula *contradictores,idem Merolla num. 196.* quam etiam potestatem habet contre Episcopos, ut expresse hebetur in *cap. fanè de offic. Delegati,*incipiendo tamen à minoribus,ut optimè *Fagnanus num. 15. & 16.*Sed adverte quod contra Episcopos nullus potest procedere exeommunicetionis pœna, nisi eum espresse licentia Summi Pontificis:& quamvis delegata jurisdictio sit stricti juris, attamen complectitur omnia sine quibus expleri non potest, habetque Delegatus omnem potestatem pro exercitio jurisdictionis sibi delegatæ,*l.2.ff. de iurisdictione omnium judicum, cap. ex Litteris cum caeteris concordantibus, de off. Del.Gonz. in dicto cap.quia quæsitum num.15.Pac.Iord,loco cit.num. 59.& alij communiter.*Sic etiam suspectum de fuge carcerere potest. *Rota apud Rubeum tom. 3. dec.265. num 21.* habet etiam potestatem ad omnia quæ conducunt ad faciliorem causæ espeditionem,*Merolla loco cit.num.195.*Vide etiam *Leham Zach. loco cit.num.8.* qui plenè, & *Gallum observ.35.lib.1.* qui etiam doeent quod potest eligere ectuarium,nuntios,& necesserios Officiales.

8 Nulliter tamen potest procedere Delegatus in multis casibus,prout potest ex dictis colligi.Præsertim verò primo nulliter procedit quando antequam sibi Litteræ fuerint præsentatæ in causa procederet,justa ea quæ supra ednotavimus, & notat *Maranta in Praxi par.4. dist.16. Rub.validum & invalidum,num.8.*

9 Secundò si præter,contra, vel ultre formem sibi præscriptam in Litteris delegatorijs procederet, quie tote jurisdictio commensuratur è forma sibi tredita, & cum alienam ne ups mandantis jurisdictionem exercea, secundum voluntatem ejusdem debet procedere, juste *tex. in l.diligenter ff.commodati, & cap.cum dilecta, & c.Venerabilis,* ibi;contre mandati nostri tenorem, *de off.Deleg.* & ed'unt mille Rotæ decisiones, quas in re tam clara allegere me pudet, tædetque.

10 Tertiò nulliter procederet Delegatus si postquam expirevit sua jurisdictio in causa se immisceret,quie ecte fecte absque jurisdictione insanabiliter suat nulla, juxta *Bullam Clementis* : expirat autem jurisdictio Delegati multismodis, de quibus infre suo Capite:sic si esset suspensa ejus jurisdictio quia datus fuisset suspectus, ut dicemus etiam infre, nulliter procederet unus, dum suus collega eum quo conjunctim procedere debet, datus fuisset suspectus, & non obstante suspicione simul procederent, sic habetur in *cap.cum super de off.delegati, Antonius de Butrio in dicto cap. num.1.Merolla d.cap. 4.dub.13.num.134.*

11 Quartò nulliter procederet unus Delegatus quando essent plures deti cum ille Clausula, *quod si non omnes*, & unus vel duo procederent, antequam de impedimento collegæ constaret, juxta ea quæ diximus supra, & notat præ cæteris *Merolla num. 278.*

12 Quintò nulliter procederet si eatte locum sui territorij intu tu cujus facta est delegatio procederet,ut latè supra dictum est,& assignatis ibi adde Doctissimum *Merollam in d.c.4.dub.27.n.285.*

13 Sextò nulliter procederet Delegatus, si non esset in dignitate constitutus,prout requiritur, & dictum est supra, nisi tamen Papa scienter committeret alicui, quem certò sciret nullem habere dignitatem nam Papa nullis legibus tenetur, & sic scienter committendo censetur ebrogare, & dispensare in legibus, & hoc omnes ed mittunt: vide *Merollam loco cit.num.269.*

14 Septimò nulliter procederet si ultra unam, & vel duas dietas procederet juxta *cap. nonnulli de rescript.& cap statutum eodem tit.in 6.*prout supre adnotavimus. Sed adverte quod semper in Rescriptis,& Litteris Apostolicis delegatorijs derogatur expresè dictis Sacris Constitutionibus: sin autem non esset derogatio certa, si ultra unam dietam nulliter procederet Delegatus, essent tamen nulla acta ope exceptionis. *Vantius de nullit. Rub.de nullitate ex defectu jurisdictionis num.96. & alij, &c.*

15 Octavò nulliter procederet Delegatus, si postquam de subreptione Litterarum fuerit oppositum in causa procederet,per ea quæ supra adnutevimus.

16 Sic si post prolationem,qua se incompetentem declaravit,adhuc in causa procederet,prout supra nuper diximus, nam nec tunc potest de consensu partium procedere. *Pac. Iord tit.6.n.109.*

CAPUT VII.

Quibus modis Delegati Jurisdictio expirat.

SVMMARIVM.

1 *Delegati Iurisdictio expirat revocatione.*

2 *Delegatus subdelegando in totare integra potest revocare jurisdictionem à Subdelegato, secus si res non sit integra.*

3 *Delegati jurisdictio expirat morte re integra.*

4 *Delegati jurisdictio non expirat cum Delegatus uti cœperit jurisdictione.*

5 *Requiritur litis contestatio secundum Lutium tertium in cap. relatum de off.deleg.*

6 *Sufficit citatio secundum Vrbanum tertium cap. Gratum: eodem tit.*

7 *Multi DD.tenent quod sufficit quilibet actus jurisdictionalis ut jurisdictio Delegati perpetuetur*

8 *Iurisdictio Delegati ut perpetuetur sufficit citatio secundum multos DD.*

9 *Sufficit ut citatio sit decreta, licet non effectuata secundum multos.*

10 *Delegati jurisdictio ut non expiret mandantis morte requiritur litis contestatio, sive vera, sive interpretativa secundum Gonzalez.*

11 *In* cap. gratum *non fuit facta litis contestatio.*

12 *Refertur opinio* Castilli.

13 *Adest differentia inter Litteras Gratiæ, & Iustitiæ.*

14 *Pro firmanda jurisdictione Delegati sufficit citatio*

15 *An sufficiat citatio decreta, & non exequuta? utraque opinio probabilis, num. 16.*

17 *Requiritur ut citatio sit valida*

18 *Per subdelegationem non desinit res esse integra secundum* Bellonum *& alios.*

19 *Contrarium secundum* Glossam, *& alios.*

20 Glossæ *opinio est probabilis.*

21 *Subdelegatione facta præsente utraque parte perpetuatur jurisdictio Delegati.*

22 *Re integra morte delegantis non expirat jurisdictio Delegati ipso jure.*

23 *Contrarium alij.*

24 *Processus factus à Delegato, mortuo Delegante re integra est nullus.*

25 *Etiam si Delegatus mortem Delegantis nescivisset.*

26 *Contrarium aliqui de æquitate.*

27 *Cum plures sunt causæ commissæ in uno Rescripto si diversa sunt, jurisdictione perpetuata in una non censetur perpetuata in alia secundum Gonzal*

28 *Quando causæ sunt connexæ in eodem Rescripto etiam contra plures personas, firmata jurisdictione in una, censetur quo ad omnes.*

29 *Quando citatio est communis pro omnibus causis etiam diversis firmatur jurisdictio quoad omnes*

30 *Per citationem in una causa diversa non censetur firmata jurisdictio in alia causa etiam contra eandem personam.*

31 *Quando in Rescripto est facta generalis commissio plurium causarum per modum unius, per citationem unius non firmatur jurisdictio in alia secundum* Bellonum.

32 *Contrarium* Merolla.

33 *Per mortem Delegantis re integra non expirat omnino jurisdictio Delegati, sed quiescit, donec novus Papa creatus fuerit.*

34 *Iurisdictio Delegati finitur morte ipsius si fuerit personalis delegatio, sin autem realis, transit in successorem.*

35 *Delegatio erit realis, si facta sit dignitati.*

36 *Nisi ex subiecta materia aliud appareat.*

37 *Delegatio facta personæ dicitur realis, si fuerit contemplata dignitas.*

38 *Quando in delegatione fuit expressum utrumque nomen personæ, & dignitatis, secundum multos dicitur realis.*

39 *Secundum alios spectandum est quid præcedat.*

40 *Secundum alios delegatio semper erit personalis.*

41 *Fallit cum eius forma redderetur delegatio.*

42 *Delegatio facta sub duplici nomine Appellativo dicitur realis.*

43 *Secus si præcessit nomen proprium.*

44 *Delegatio facta intuitu personæ si desinat habere dignitatem adhuc durat.*

45 *Etiam re integra.*

46 *Delegatio facta dignitati transit ad successorem cum Delegatus amittit illam dignitatem.*

47 *Cum delegatio est facta uni, qui habet duas dignitates illo mortuo, delegatio transmittitur ad duas personas, quæ ad illas dictas dignitates successerunt*

48 *Cum unus succedit duobus in dignitate constitutis, succedit etiam in delegatione illis facta.*

49 *Vt delegatio transeat in successorem dignitati oportet dignitas sit per se subsistens.*
Delegatio facta Vicario non transit in successorem, ibid.

50 *Contrarium alij, & num. 51.*

52 *Delegatio facta Canonico non transit in successorem.*

53 *Contrarium alij.*

54 *Cum commissio est facta Canonico Pœnitentiario transit in successorem.*

55 *Cum committitur negotium facti dignitati non transit in successorem.*

56 *Cum Delegatio est personalis, & plures sunt delegati, per mortem unius extinguitur delegatio.*

57 *Nisi aliud in commissione fuerit expressum.*

58 *Per mortem Delegati an expiret jurisdictio Subdelegati re integra, vivo primo Delegante, varie scripserunt Doctores, num. 59 60. & 61.*

62 *Quid si mortuus sit primus Delegans, vivus autem Delegatus, & num. 63.*

64 *Per mortem Subdelegati, re non integra expirat jurisdictio Delegati, si totaliter subdelegavit, & numer. 65.*

66 *Delegatus cum subdelegavit cum clausula* donec revocavero, *vel cum abesse contigerit, per mortem Delegati non expirat jurisdictio Subdelegati re non integra, & num. 67.*

68 *Quid si ad beneplacitum, & num. 69.*

70 *Delegatio facta sub nomine dignitatis, & eodem modo facta subdelegatio non expirat subdelegatio etiam re integra per mortem Delegati, & nu. 71.*

72 *Delegati jurisdictio finitur cum recusatus fuerit suspectus.*

73 *Suspicionis causa debet explicari coram eodem Iudice.*

74 *Recusatio debet fieri ante litem contestatam.*
Ex nova causa etiam potest post, ibidem.

75 *Ex causa antecedenti potest fieri cum ignorabatur*

76 *Qui impetravit Rescriptum ex nova causa potest allegare suspectum Delegatum.*

77 *Per recusationem tunc extinguitur jurisdictio Delegati, cum super ea fuerit pronunciatum.*

78 *Delegatus cum subdelegaverit in totum non potest amplius recusari, secus in partem.*

79 *Hodie non eliguntur arbitri pro causa suspicionis.*

80 *Cum duo sunt dati Delegati, si unus recusetur, alter non potest procedere.*

81 *Finitur Delegati jurisdictio per prolationem sententiæ.*

82 *Affertur sententia* Belloni.

83 *Contrarium alij.*

84 *Delegatus habet annum ad exequendam suam sententiam.*

85 *Delegati Iurisdictio finitur tempore præfixo nisi ante tempus fiat prorogatio.*

86 *Finitur jurisdictio Delegati impetratione secundi Rescripti.*

1 MUltis modis Delegati iurisdictio expirat, primo, & principaliter Delegati iurisdictio expirat, cum à Papa delegante mandata iurisdictio revocatur res enim omnes per quas causas nascuntur, per easdem dissolvuntur, ut dixit *iurisconsultus in l. nihil est de regulis iuris* Princeps enim delegans semper, & in quocumque statu causa reperitur potest delegationem revocare, sive res sit, vel non sit integra, quia quæ alieno nomine geruntur invito illo geri recta ratio non postulat: cum ergo Delegatus alienam exerceat iurisdictionem, & man-

mandatam habere dicatur ut in *l. 1. §. qui mandatam ff. de off. ejus.* Igitur madans apud quem residet plena, & propria jurisdictio, semper eam Delegato revocare potest, optimè *Bellonus de mand. jurisdictione cap. 10. quæst. 6.* non ita in Delegato Principis respectu Subdelegati, nam si Delegatus ratione suæ facultatis subdelegandi, quam à jure habet, in totum subdelegaverit, & hic uti

2 cœperit jurisdictione sibi subdelegata, certè Delegatus non potest recusare & ad se causam advocare, ut supra nuper diximus, quia delegando totaliter causam nihil apud Delegatum remansit, totaque jurisdictio in Subdelegatum translata fuit, text. videtur expressus in *cap. Venerabili de offic. deleg.* juncta ibi *glossa* in verbo *vices suas.*

3 Secundò extinguitur jurisdictio Delegati morte mandantis, seu Delegantis re integra, quia omne mandatum morte mandantis re integra extinguitur, *l. & quia ff. de jurisdictione omnium judicum, cap licet de off. delegati, cap. quamvis, cap. si delegatus eodem tit. in 6.* cujus rei variæ assignantur rationes à DD. sed placeat nobis illa, quam adduxit Doctissimus *Castillus lib. 2. quotidian. resol. cap. 29.* dicens, Ideò Delegati jurisdictionem re integra extingui, quia cum uti jurisdictione non cœperit nullum ius ab eo acquisitum est, quod in eius persona efficaciter radicetur, sed tota iurisdictio dicitur penes Delegantem residere, & ab eius voluntate dependere: tunc verò temporis ut incipiat, voluntas expectanda non est, quæ in ipso Delegato defuncto esse non potest (ut utar eisdem verbis Castill.) & sic non incœpisse uti Delegatum impedimento est quominus illa eradicari, aut in persona Delegati post mortem Delegantis manere potuerit: re autem non integra ideo jurisdictio non extinguitur Delegante defuncto, quia cum primum uti cœperit jurisdictione delegata, Delegatus ipse per usum & exercitium eam efficaciter acquirit, & velut suam efficit, & ideo cum sua sit, & voluisse tunc Delegantem sufficiat, nec alia voluntas, aut voluisse postea requiratur, & cum sit semel in persona Delegati eradicata, & facta sua jurisdictio ab eo avelli non debet absque facto suo: & hac ratione, dicit Castillus, si Delegatus vices suas in totum alteri commiserit, vel subdelegaverit causam sibi commissam, & antequam Subdelegatus uti cœperit jurisdictione, vel re integra, Subdelegato rebus humanis exempto Delegatus eam reassumere potest, sed re non integra, & postquam Subdelegatus uti cœperit, minimè poterit. Hæc dicit *Castillus.*

Videndum nunc est, per quem actum, & exercitium jurisdictionis delegatæ dici possit Delegatum cœpisse uti jurisdictione delegata, & per mortem Delegantis non expiret jurisdictio sibi commissa, seu quando dicatur res integra, & quando non integra ad effectum perpetuandi jurisdictionem in Delegato? quæstio sanè difficilis est hæc inter Nostros diu agitata, & difficultatem præstant illa jura Canonica in *cap licet undique, cap. Gratum, & cap. relatum de off. Delegati,*

4 quæ invicem videntur contraria; siquidem *Inn. tertius,* ni fallor, in dicto *cap. licet undique* statuit, quod si vivente mandante Delegatus uti non cœperit, mandatum hujusmodi, re integra morte mandantis expirat, nec ibi explicat per quem actum dicitur cœpisse Delegatum uti jurisdictione ut dicatur rem non esse amplius integram, & ita generaliter quoque dicitur, *d. l. & quia*

5 Lucius verò Tertius in *cap. relatum eodem tit.* rem magis explicat, & dicit, quod per litis contestationem desinat rem esse integram, ante verò hunc actum rem integram censendam esse, & morte Delegantis ante hunc actum jurisdictioné Delegati expirare, & ita decernit: Nos itaq; consultationi vestræ respondentes, quod si lis fuerit ante Prædecessoris nostri obitum contestata, mandatum morte mandantis nullatenus expiravit; si verò ante litis contestationem decesserit, non est à judicibus, quos delegaverat ex hujusmodi delegatione procedendum.

6 Urbanus verò tertius in *cap. gratum*, expressè statuit, per citationem dici Delegatum cœpisse uti jurisdictione, & per dictum actum rem amplius non esse integram, ita ut per citationis actum jurisdictio perpetuetur in Delegato, ita enim ibi cavetur: Sane consulit nos devotio vestra an ante obitum Delegantis proposito citationis edicto, lite verò post mortem contestata, nihilominus debeat in causa procedere Delegatus: & infra &c. Nos autem inquisitioni aliter respondemus quod, cum in casu priori citatione facta negotium sit cœptum, & maximè si Delegatus non sit certus de obitu Delegantis, potest, & debet in causa procedi, tenebitque quod justitia fuerit prævia definitum &c.

7 Occasione horum jurium, quæ ut dixi adversari sibi videntur, DD. nostri in varias iverunt sententias, alii nempe arbitrati sunt per quemcumque actum, quem fecerit Delegatus, jurisdictionem in ipso perpetuari, nec per mortem Delegantis extingui, ita ut sola rescripti, seu Litterarum præsentatio coram Delegato sufficiat, ita glossa in *cap. ne aliqui de hæreticis in 6. verbo incœpta,* ibi: Quia per quemlibet judicialem actū etiam præter citationem jurisdictio perpetuatur, *Ioan. Andreas in c. quamvis de off. Delegati in 6. in fine, & glossa in cap. quamvis de off. Delegati in 6. verbo usus* dicitur qualitercumque jurisdictione usus fuerit, *Hostien. in c. licet undique de off. Delegati, nu. 2. Silvest. in verbo Deleg. q. 6. n. 8. Petrus de Bella per in l. morte, ff. de off. ejus n. 14. ibidem Castrensis n. 9.* & alii, qui probant hanc sententiam ex *dicta leg. quia ff. de jurisdictione omniū judicum,* bi: *jurisdictio geri cœperit,* ita ex dicto *c. licet undiq;* ibi, *uti non cœperit.* etiam probat ex *cap. si à subdelegate de off. Del. in 6.* ibi, *antequam per eum, vel per ipsum Delegatum in aliquo processum fuisset,* & ita dicunt sufficere quemlibet actum iurisdictionalem ad perpetuandam iurisdictionem in Delegato, sive per Rescripti præsentationem, sive per electionem Notarii, ac etiam subdelegationem sufficere tenet *glos. in dicto cap. si à Delegato, verbo processum Hostien. in dicto cap. licet undique numer. 2. & ibidem Io. Andreas numer. 6. Sylvester loco cit. num. 8.*

8 Alii vero putant citationem necessariam ad firmandum iurisdictionem in Delegato, omnemque actum citra citationem non perpetuare in illo iurisdictionem, ita docent ex nostris Canonistis *glos. in cap. super quæst. §. vero, verbo non possunt circa medium,* quam sequuntur *Antonius de Butrio in dicto cap. licet undique num. 12. ibique Abbas Panormitanus num. 4. Felinus in cap. relatum num. 12.* & alii: & ex Cæsareis *Bartolus in l. more num. 13. ff. de jurisdictione Iudicum Alex.*

ibidem

ibidem n.30. Iason ibid. num.57. Decius num.96. & Bellonus de mandata jurisdictione cap.10. q.3. num. 31.32. & seqq. Cocchier in reg. validatoria 12. Cancellariæ n.8. Maranta in speculo par.4. dist.5. n.61. Lelius Zacchens d.cap.22. n.15. vers.4. finitur, Merolla tom.3 disp.7. cap.4. dub.28. num.331, quam opinionem veriorem dicit *Anton. Cardos. in Praxi Iudic. verb. jurisd. n. 4. Gaillus lib.1. obser.74. n.19. Ver. decis.115. par.1. repet. in tit. de off. Delegati vers. jurisdictio Delegati. Ripolla variarum cap.6. n.437. Barbosa in cap. gratum n.3.4. & 5. de off. Delegati Petrus Barbosa in l. si postquam nu.45. de Iudiciis Pac. Iord. d. tit.6. num.103. Salgadus de retent. Bullarum par.2. cap.19. n.26 & sequent.* Fundamentum hujus sententiæ est in *text.* claro in *cap. gratum de off. Deleg.* ibi: *Cum citatione facta sit quasi cæptum negotium*: sed non concordant ipsi DD. inter se, nam quamplurimi docent sufficere citationem decretam licèt nondum exequutam, ita *Cardosa, Gaillus, Vera, Ripolla, Barbosa in dict. cap. gratum, Pac. Iord. & alij*, prout in *d. c. gratum*, dicitur, pro-
9 posito citationis edicto. Sed adverte, quod proponere citationis edictum non est solum expedire mandatum de citando, sed est ipsa pars citanda, nam citare per edictum est modus citationis, ut bene in proposito advertit *Merolla loco cit. nu. 338.* Alij verò exigunt citationis exequutionem, inter quos est *Salgadus loco cit. Bellonus dicta qu. 3. num.36. & 37.*

10 Tertia sententia docet, non sufficere citationem, sed exigi litis contestationé, prout deciditur in dicto *cap. relatum de off. Delegati*, & ita præ cæteris novissimè *Doctissimus Gonz. in cap. gratum, n.4. & 5.* qui docet, ut perpetuetur, & firmetur jurisdictio Delegati, nec expiret morte Delegantis, necessariam esse litis contestationem veram vel interpretativam, & explicat *tex.* in dicto *cap. gratum* dicitque, ibi non agi de simplici citatione, sed de citatione per edictum peremptoria trinam citationem continente, quæ inducit litis contestationem, si non meram, saltem fictam legi consentaneam, *authentica, qui semel. C. quomodo. & quando, cap. quoniam, §. porrò, ut lite non contestata*, quare cum lis fuerit contestata licet non aperte in dicto *cap gratum.* saltem interpretative per edictum peremptorium, ideo fuit ibi statutum perpetuatam jurisdictionem esse, nec expirasse morte Delegantis. Hæc est doctrina *Gonz.*

11 Sed adverte quod in dicto *cap. gratum*, dicitur, quod ante mortem Delegantis fuit tantum propositum edictum citationis, post vero mortem, ibi dicitur quod lis fuerit contestata, ibi: *lite verò post mortem contestata*; ibi enim per solam citationis affixionem deciditur perpetuatam fuisse jurisdictionem Delegati, & per eam desijsse rem esse integram, quare interpretatio Doctissimi *Gonz.* videtur textui contradicere.

12 Agitat hanc quæstionem fusè doctus sanè vir *Castulius à Soto Maior in supracitato cap. 29. lib. 2. quot. resol.* & inprimis statuit, de jure civili certum esse, nullibi expressum esse verum quod ad delegatæ jurisdictionis perpetuationē sit necessaria litis contestatio, aut sufficiat citatio, vel alius actus citatione citerior, sed solum adesse textum in *d. lege & quia.* in qua hoc expressum non fuit; sic etiam locutum fuisse Innocentium in *d. cap. licet undique*, in quo *tex.* nihil Innocentium expressisse: sic quoq; Bonifacium in *cap. quamvis, & cap. si delegatus, eodem tit. in 6.* Vrbanum vero tertium in *cap. gratum* addidisse, citatione dici cæptum negotium: per quem *tex.* declarari dictam *legem & quia, & cap. licet undique*: Lucium, quoque tertium in dicto *cap. relatum* expresse exigere litis contestationem ad effectum perpetuationis jurisdictionis, quam decisionem Lucij nulla ratione, neque interpretatione dubitari posse, quia negotium non dicitur vere cæptum per citationem; verum dictam Constitutionem Lucij per Constitutionem Vrbani correctam esse, quod ex pluribus Constitutionibus probat *Castulus*, nec novum esse dictum *cap. relatum* sic correctum esse insertum in corpore iuris, quia cum Vrbanus in dicto *cap. relatum* meminisset de dicta Lucij Constitutione, conveniens fuisse ut illam etiam compilator apponeret, quare concludit *Castulus* veriorem opinionem esse illam, quæ docet solam citationem sufficere ut perpetuata censeatur iurisdictio Delegati. Hæc est doctrina *Castull. in dicto cap. 29.* attamen in dicto *cap gratum* nullam mentionem legimus de litis contestatione, licet verum sit Lucium, Vrbanum tertium præcessisse.

Quid igitur dicendum in hac quæstione? In
13 primis dico, differentiam esse inter Litteras Iustitiæ, & Litteras Gratiæ, siquidem Exequutur datus ad Gratiam, ad perpetuandam eius iurisdictionem sufficit qualemcumque actum iurisdictionis exercere, per quem in ipso iurisdictio radicatur, ut diximus in *1. par.* & desinit res esse integra, ut docet *Meroll. tom 2. disp.4. cap.6. dub. 31. num. 491* per primum actum iudicialem, qui expediri solet per Delegatum seu Exequutorem post Rescripti præsentationem, cum scilicet iubet capi informationem super precum veritate: sic tum mandat vocari illum, cum quo est dispensandum, vel consimilem actum iurisdictionis faciat: solam tamen rescripti præsentationem coram Exequutore non sufficere dicit *Merolla num 492.* sed in Praxi observatur, quod cum Litteræ Gratiæ præsentantur coram Exequutore in eodem tempore, & decreto, quo fit præsentatio per actuarium, mandatur etiam quod de expositis capiatur informatio ad finem &c. & ideo eodem tempore præsentationis Litterarum perpetuatur jurisdictio.

14 In Litteris verò Justitiæ, quia datur Iudex inter partes, aliquid plus desideratur, & quidem solam Litterarum præsentationem non sufficere, ut omnes admittunt, citationem verò necessariam & sufficientem esse juxta communiorem sententiā arbitror, quod non solum probatur ex dicto *cap. gratum*, sed etiam ex *cap finali de off. Legati*, ibi; Secus autem si causas duxerint aliquibus delegandas, cum jurisdictio istorum expiret: si ante illorum discessum horum citatio non præcessit, clarè enim ex dicto *tex.* probatur, citationem ad perpetuandam jurisdictionem sufficere, ut optimè ibi glossa in verbo citatio.

15 Difficultas tamen secundum me restringitur in duobus; primò, an ad perpetuandam, seu firmandam jurisdictionem, sufficiat tantum citatio decreta, seu commissio de citando, an requiratur effectuata? siquidem quod requiratur exequutio citationis probatur ex dicto *cap. gratum*, in quo dicitur quod per citationem per edictum firmatur jurisdictio, citatio enim per edictum afficit statim ac affixa est, & operatur, ac si personaliter esset

esset exequuta in casibus, in quibus est licita; ut docent communiter nostri DD. & dicitur effectuata statim ac est affixum edictum, ergo cum non est citandum per edictum ut firmetur jurisdictio, oportet ut citatio sit effectuata, nempe parti intimata, nam alias non dicitur facta citatio. item ponderantur illa verba ejusdem textus, ibi; (citatione facta) quæ cum effectu intelligenda sunt, ut ponderavit *Bellonus loco cit.* & *Salgadus loco citat.* dicit, quod post citationem exequutam Rescriptum fit commune partibus, & antequam sit exequuta citatio, potest pars à judicio recedere: ergo ad firmandam jurisdictionem, & ut res amplius integra non dicatur, oportet, ut citatio sit exequuta, & parti intimata sive per edictum, sive alio modo legitimo, quo exequitur citatio, ut citatum arctet ad comparendum.

16 Sed quod non sit necessaria exequutio citationis ex eo suadetur, quia ratio quare expiret jurisdictio Delegati re integra est ea, quia Delegatus non adhuc fecit suam jurisdictionem, quam non potest facere post mortem Delegantis, quia deficit in illo voluntas, ut supra notavimus cum *Castillo*, at quando Iudex Delegatus citationem decrevit, jam fecit jurisdictionem suam, tempore habili, & illam in se radicavit, nec potest dici revera adhuc res non integra, quia jurisdictione uti cœpit, & decretare citationem, est actus verè jurisdictionis: ergo per talem citationem decretam jam perpetuatur jurisdictio, ut morte Delegantis non expiret; licèt tamen talis actus non sufficiat, ut negotium dici possit cœptum in ordine ad partem, quod non est considerandum in ordine ad firmandam Delegati jurisdictionem: Utramque opinionem probabilem existimat *Merolla d. tomo 3. disp. 7. cap. . . . num. 341.* & ego similiter affirmo: si tamen citatio decretaretur præsentibus ambabus partibus, non esset difficultas quin perpetuaretur jurisdictio, *Merolla sub num. 332.* qui alios citat. Verùm post scripta vidi *decisionem 284. nu.*
17 *8. penes Rubeum tom. 1.* in qua dicitur Commissionem de citando sufficere ad perpetuandam jurisdictionem in Delegato: requiritur tamen ut citatio sit valida, nam nulla nullum producit effectũ, *Candosa d. verb. jurisdictio, n. 4. Barbos. d. c. gratum.*

18 Alterum dubium est an per Subdelegationem res desinat esse integra, seu, an per talem actum firmetur Delegati, seu Subdelegati jurisdictio? & quidem *Bellonus loco cit.* tenet quod non, quia Delegato competit facultas subdelegandi de jure communi, & ita tenent *Salgadus d. cap. 19. nu. 24. Merolla dicto tomo 3. disp. 7. cap. 4. n. 345. Barbosa in cap. licet undique, & in cap. gratum, de off. Delegati,* & alij penes istos probant hanc sententiam, *cap. penult. de off. Delegati in 6.* in quo *text.* dicitur, quod si Delegatus subdelegaverit, & moriatur primus Delegatus, & antequam per Delegatum sit ad aliquem actum processum expirare jurisdictionem: ergo si sola subdelegatio rem non integram efficeret, non expiraret, quamvis nec Delegatus, nec Subdelegatus in aliquo processisset.

Sed glossa in dicto *cap. penult.* ex illo *text.* pro-
19 bat, & tenet ex sola subdelegatione firmari jurisdictionem; quia subdelegare est jurisdictionis actus ex quo perpetuatur jurisdictio, & hoc sonare Litteram dicti *Textus* expresse dicit, cum vices suas committit; *Glossa* allegat *tex. in cap. licet, eodem titulo, & cap. cum plures, eod. tit. in 6.* ibi, *inchoante.*

20 Hanc glossæ sententiam non improbabilem existimo, imò habere in jure fundamentum, quia eo ipso, quod Delegatus subdelegat exercet actum jurisdictionis, & quamvis à jure sibi tributa sit potestas subdelegandi, attamen subdelegat vigore delegationis, & radicat in se jurisdictionem sibi commissam tempore habili, nempe vivente Delegante; ergo non expirat ejus morte: & hanc sententiam *Glossæ* tenent *Hostien. in c. licet undique de Castro in leg. more, ff. de jurisdictione omnium judicum, Sylvest. loc. cit. ver. Delegatus, 96. n. 8.* & alij.

21 Tu verò Lector tene, prout tibi melius videtur mihi enim certum dico. Cùm verò subdelegatio facta est præsente utraque parte, tunc dicunt quod is actus æquivalet citationi, & per eum res desineret esse integra, & jurisdictio non expiraret, ita *Merolla loco cit. n. 306.* qui citat *Francum in cap. penult. de off. Delegati in 6. n. 2. Dominicum in c. quamvis. num. 7. eod. tit. in 6. & Sanchez.*

Sed re integra existente, insurgit alia quæstio, num tunc jurisdictio Delegati expiret ipso jure, an verò ope exceptionis.

22 Ope exceptionis expirare dicunt *Inn. in cap. licet undique, n. 2. de off. Delegati, Archid. in cap. penult. de off. Delegati in 6. Barbosa ibidem, num. 3. Pax. Iord. dicto tit. 6. num. 97.* & alij, quæ sententia probatur in dicto *cap. penult.* incipit, *si à delegato,* quia exceptionem coram se propositam &c. item ex *c. cum venissent de testibus,* ubi dicitur, quod ex partium consensu Delegatus, mortuo Delegante, procedere poterit; quod utique non esset, si expiraret eo ipso jurisdictio.

23 Sed eo ipso expirare dicunt alij Doctores *in cap. cum venissent de testibus, & attestationibus, Abbas Panorm. ibid. num 3. vers. sic procedentem, Felin. nu. 3. Cevallos com. contr. comm. q. 424. Merolla loco cit. tom 3. disp. 7. cap. 4. dub. 28 n. 331. Bellonus de mandata jurisdictione, cap. 10. quæst. 3. n. 16* & alij: quæ sententia apertè probari videtur ex *tex. in cap. finali de off. Delegat. in 6.* ibi; *officium autem conservatur ipso iure, quod non cœpta negotia per obitum concedentis volumus expirare.* Ecce quod *tex.* dicit, quod ipso iure expiret iurisdictio, quando res est integra respectu concedentis: item ex *tex. in cap. cum si nulla de præb. in 6.* ibi; *expirat omninò,* perquæ verba inducitur defectus iurisdictionis eo ipso: quæ sententia mihi magis placet per dicta iura. Ad contraria respondent *Merolla, & Sanchez in d. cap. penult.* fuisse exceptum, & appellatum, ut evitaretur gravamen facti, non tamen dicitur ibi hoc fuisse necessarium, ad *tex.* verò in *cap. cum venissent.* respondetur: Ibi tollitur appellatio, quia pars non poterat impedire confirmationem sententiæ, innitens appellationi, at poterat
24 se tueri nullitatis iure adversus sententiam.

Quare si re integra mortuus fuerit Delegans, & nonobstante morte procederet Delegatus, nul-
25 liter procederet, & processus esset nullus.

Ampliant multi, etiam si Delegatus mortem Delegantis nesciret, quia adhuc iurisdictio expirat, nec potest procedere, *Maranta dicta par. 4. dist. 5. n. 161. Pax. Iord. dict. tit. 6. n. 98. Bellonus de mandata jurisdictione cap. 10. quæst. 3.* quia deficit iurisdictio, quæ est substantia Iudicis, & talis defectus non potest suppleri neque consensu aut ignorantia privatorum, quia cum in allegatis iuribus iurisdictio re integra morte mandantis expirat, ignorantia non potest tribuere iurisdictionem.

Con-

ex part.33.de usuris, & l, si mandatum, ff. mandati & l.1.§.2.ff.quod iussu, & ita *Ant. de Butr. in d.c. gratum,n.19. Gonz. in c.gratum*, agitant hanc quæstionem, & *n.13.*resolvit primã opinionem procedere iuris rigore attento, secunnã verode æquitate

Sed quid dicendum cum plures sunt causæ commissæ in uno Rescripto, an si respectu unius fuerit causa cæpta, & res nun sit integra, sit quoquè perpetuata iurisdictio Delegati quoad alias causas, in quibus res adhuc est integra.

27 *Gonzalez loco cit.num.6.* docet, quod quando sunt plures causæ commissæ in uno Rescripto, cum tamen sunt diversæ, iurisdictio perpetuata seu confirmata in una, non censetur perpetuata in alia respectu cuius res adhuc est integra: ita ut morte Delegantis, respectu huius iurisdictio expiret re integra: si verò una ab altera dependet per unius perpetuitatem, inducitur iurisdictio in alia.

Sed hanc quæstionem fusius tractat doctus *Merolla in dicto tom.3.disp.7.cap.4.dub.28.à num 350. cum multis sequentibus.*

28 Pro certo tenendum est, quod quando causæ sunt connexæ, & in eodem Rescripto sunt contentæ, sive sint contra unam, sive contra plures personas, citatione facta in una causa desinit res esse integra Respectu alterius: sic quando citatio esset communis omnibus causis contentis in Rescripto, sive sint annexæ, sive separatæ, sive contra unam, sive contra plures personas, per illam citationem communem res desinetar esse integra

29 quoad omnes causas. Hæc de plano procederent sic etiam secundũ illos DD. qui docent per quemcumque actum citationis citeriorem perpetuare iurisdictionem delegatam, nam tunc per actus communes præparatorios iurisdictio quoad omnes causas erit perpetuata, &c.

30 Difficultas consistit primo, si causæ in eodem Rescripto sunt diversæ, sed contra eandem personã, an per citationem in una causa censeatur perpetuata quoad aliam diversam? Equidem Merolla dicit quod non, quia Iudex delegatus citans in una causa solum videtur suam iurisdictionem divisisse, & persona citata tenetur comparere, & respondere pro illa solum causa, non autem pro alia respectu cuius remanet res integra, *Merolla loco cit. num.355.* qui citat *Innoc. Zabarellum, Ioann Andream, Bellonum*, & Alios &c.

31 Sed quid si in Rescripto est facta delegatio, & commissio generalis causarum per modum unius & tunc licet multi teneant, quod iurisdictio perpetuata respectu unius causæ non censeatur perpetuata quoad aliam, ut probat *Bellonus d cap.10 q.3.n.48.* qui alios citat. Attamen alij contrarium dixerunt, quia ista unitas efficit ut res non integra quoad unã causam censeatur quoad alias, quia unica censetur commissio, *Merol. latè loco cit.n.361.*

32 Posset hic agitari quæstio, an Litteræ concessa ad Beneplacitum Papæ, vel Sedis Apostolicæ expirent morte Papæ concedentis? quam ego pretermitto respectu Delegati, quia Litteræ iustitiæ non solent dirigi sub ista clausula, in terminis vero Subdelegati aliqua infra dicam. Vide tamen *Merollam tom.2.disp.4.cap.6.dub.31 per totum.*

An autem expiret Subdelegati iurisdictio cum moritur primus Delegatus, patebit ex mox infra dicendis

33 Quæ hactenus scripsimus per mortem Delegantis Delegati expirare iurisdictionem, & per mortem ipsius Delegati Subdelegantis quoque expirare iurisdictionem, ut dicimus, re integra, ita accipias in Delegatis, & Subdelegatis Papæ, ut potius dicendum sit quiescere, quam expirare iurisdictionem, siquidem omnis Pontifex Summus postquam ad talem, & tantam dignitatem assumptus est Regulas Cancellariæ concedit, & inter eas, illam promulgit, quam revalidatoriam Litterarum Gratiæ, & Iustitiæ vocant Nostri, qua omnes Litteras Gratiæ, & Iustitiæ nondum exequutas revalidat, & exequutioni debitæ mandari iubet; ita enim se habet regula: (Item prædictus Dominus noster omnes, & singulas ab ipso N. Prædecessore, infra annum ante diem obitus eiusdem Gratiæ concessas, vel Iustitiæ Litteras temporibus debitis eatũ exequutoribus, non præsentatas, & in statum pristinum, quo videlicet tuetant, ante & eis, pro quibus erant obtentæ, quoad hoc plenarie restituit, & decreuit per Exequutores prædictos, vel ab eis Subdelegatos perinde ad ipsorum exequutionem procedi posse & debere, ac si exequutio huiusmodi temporibus prædictis inchoata fuisset. Hoc tamen procedit solum in Papæ Delegato ob hanc regulam, quæ contra iuris communis dispositionem facta est, ut optime notavit *Cocchier.* non autem in cæteris Delegatis quorum iurisdictio omnino expirat re integra per mortem Delegantis.

34 Tertiò finitur iurisdictio Delegati per mortem ipsius, siquidem mors omnia solvit, quod quidem ita accipias, si Delegatio fuerit personalis, sin autem realis, veluti si Dignitati facta fuerit, puta Episcopo Caven. tunc quia Dignitas numquam moritur, Delegatio non extinguitur in totum, sed quiescit, donec successor fuerit electus, qui absque alia commissione in subdelegatione subintrat, & procedit in causa in terminis, in quibus reperiuntur; hæc de plano procedunt, omnesque admittunt, & habemus *text.* expressum in *cap quoniam Abbas de off. Delegati*, ubi latè *glossa verbo Substitutum*, nec attenditur an res sit integra, vel non; latè *Gonzal. in dicto tex.num.3. Moneta de commut. ultim voluntat.cap.8.num.130 usque ad 143.cum sequentibus & num.172.& 174. Barbosa in dicto ca quoniam, num.6, Menochius dicta quæst.68.num.21. Merolla tom.2.disp.4.c.6.dub.33. num. 367.*

Sed difficultas est inter DD. in explicatione quando dicatur Delegatio personalis facta scilicet personæ, quando verò realis facta dignitati.

35 Equidem communiter concordant quod quando exprimitur nomen Dignitatis eique diriguntur Litteræ, puta Archi-episcopo Amalphitano, tunc Delegationem esse realem, quando verò diriguntur personæ, veluti Petro, &c. tunc esse personalem DD. omnes in dicto *c. quoniam Abbas*, per illum tex. & ibi *glossa*, in verbo *substitutum.*

36 Quod tamen limitatur nisi aliunde colligatur ex subiecta materia, & ex verbis Litterarum, quod licet Litteræ dirigantur dignitati, esset tamen facta Delegatio intuitu personæ, nam tunc Delegatio erit personalis, puta si directæ sint Litteræ Archi-episcopo Amalphitano, ob peculiarem eius scientiam (prout est præsens Archi-episcopus Quaranta, insignis Theologus) nam tunc fortior est præsumptio ex verbis peculiaribus desumpta, quã illa generalis, quæ desumitur ex dignitate, semper enim fortior præsumptio est attendenda, *Abbas in dicto c. quoniam Abbas, numer.4. & 8. de off.*

Dolég. Bellonus de mandata jurisdictione c. 10. quæst. 8. num. 13. & 14. & omissis alijs, Merolla dicto tom. 2. disp. 4. ca. 6 num. 565.
37 Sic vice versa si fuerit contemplata dignitas, li-
cet personæ sint directæ, nam erit realis, & transit
ad dignitatem, de quo habemus *tex. in c. Dilecti fi-
lij, de foro competenti*, juxta *gloss.* ibi in verbo *contra*
& notat ibidem *Abbas vers. nota bene, Meroll lo-
co cit.* & etiam docuit *Pater Fragosius de Republica
Christiana tom. 1. lib. 4. disp. 10. §. 1. num 120.*
38 Discrepant vero DD. quando in Delegatio-
ne, sive commissione utrumque nomen est ex-
pressum, dignitatis scilicet, personæ, & proprium
ejus, cui literæ sunt directæ, quænam erit judican-
da Commissio, seu delegatio realis, vel personalis?
Multi docent, judicandam esse realem, quia favo-
rabilior est Delegatio realis, & etiam quia digni-
tatis qualitas prævalet potius quam personæ.
Alij vero dicunt, spectandum esse quod nomen
39 præcedat primum personale, vel Appellativum,
si præcedit nomen proprium dicendum esse De-
legationem personalem, si vero dignitatis, realem
esse censendam, nam ubi res est dubia intentio de-
legantis erit judicanda ex ordine Literæ: semper
verò quando præcedit nomen proprium præsup-
ponitur, quod Delegatus ad personam habuerit
respectum, & sic personalis erit delegatio judican-
da, & vice versa, omissis alijs *Bellonus c. 10. quæst.
8. num. 8. Menochius de Arbitrariis d. quæst. 68.
num. 16. & seqq. Fragosius lo. cit. ca. 20.* quam sen-
tentiam limitat *Menochius*, nisi Delegans non
haberet notitiam personæ cui committitur causa,
nam tunc cum sint personæ incognitæ, semper
censetur facta Dignitati *Bellonus loco cit. nu. 9.*
At ego considero quod cum exprimitur nomen
proprium Delegati, clare ostenditur in Delegan-
te adesse scientiam, & cognitionem personæ cui
committit, & facit Delegationem.
Alij vero indistinctè tenuunt, semper quando
40 exprimitur nomen personæ, sive ante, sive post
Delegationem esse personalē, nec transire ad suc-
cessorem in dignitate, *Tuscus lit. D. concl. 434. nu.
51. Grat. c. 92. n. 2. Sanchez. de Mat. lib 8. disp. 27.
n. 20. Merolla d. tom. 2. disp. 4. cap. 6 dub. 33. n. 584.
Moneta c. 8. n. 142. de commut. ultim. volunt.* & an-
te istos *Immola in dicto c. Abbas nu. 8. in fine, Be-
rous ibidem n. 22.* & alios citat *Merolla loc. cit. &c.*
quoad optimè probant ex pluribus rationibus,
41 præsertim quia verba debent operari aliquid, cum
ergo sit expressum nomen proprium censendum
erit constituisse Principem delegare personæ, non
dignitati. Item ex dicto *cap. quoniam Abbas*, ibi,
sub expressis nominibus locorum, non personarum,
quasi dicat, ubi nulla nominatio personæ facta est
&c. hæc est communior opinio &c.
Quam sententiam intelligunt, nisi tamen si De-
42 legatio interpretaretur personalis, redderetur elu-
soria, & sustineri non posset, nam tunc ne vana
sed lederetur interpretanda est, ut sit facta dignitati,
seu ut sit realis, ita *Sanchez, Merolla*, & alij, & cre-
do quod hoc etiam docuit *Navar. in dicto cap.
quoniam Abbas, sub num. 8.*
Sed quid dicendum, cum sit Commissio, seu
Delegatio sub duplici nomine appellativo, quo-
rum unum respicit personam, alterum dignitatem,
v.g. committimus Cimiliarchæ Neapolitano, &
Capellano nostro, illa enim verba Capellano no-
stro respiciunt personam; an sit realis, & transeat
ad successorem, dicendum erit, cum non sit ex-
pressum nomen proprium Commissionem esse
realem, & transire ad Successorem, quam-
vis successor in utroque officio non succedat,
ut optime probat *Abbas in dicto cap. quoniam, n.
12. & ibidem Antonius de Butrio n. 21. & Meroll.
n. 599.* secus autem si dictum fuisset committimus
Ioanni Cimiliarchæ, & Capellano nostro nam
tunc cum fuisset expressum nomen proprium erit
commissio personalis, ut contra *Abbatem Panor.
dicto num. 12.* tenet ibidem *Decius* & ex eo *Merol-
la sub. n. 600.*
44 Cum Commissio est facta intuitu personæ ut
puta Ludovico Archidiacono Caven. si desinat
esse Archidiaconus non per hoc expirat ejus dele-
gatio, seu commissio, sed poterit adhuc Delegatio-
nem exercere, quia Commissio non est facta dig-
nitati, sed personæ quæ adhuc est in esse licet dig-
nitate: sequitur enim personam, & quousque per-
sona vivit, durat. Ita *Merolla in dict. cap. quoniam
Abbas num 5. Berous nu. 12. vers. & ex prædictis
Sanchez lib. 8. de Matr. disp 27. num. 22. Merolla
loco citat. dicto dub 33. numer. 589.* quod procedit
etiam si res sit adhuc integra *Sanchez & Merolla
loc. cit:* quod diversum est si facta fuerit dignitati,
nam tunc si re integra removeatur ab officio non
poterit procedere: oportet enim tunc ut habuerit
dignitatem illam tempore Rescripti, & cum uti
cœperit jurisdictione, prout supra annotavimus.
Sed post tempora consideravi, quod cum est facta
commissio existenti in dignitate simpliciter, si de-
sinat habere dignitatem, postquam uti cœperit de-
legatio transit in successorem, nec poterit amplius
qui dignitatem amisit, vel dimisit procedere; si ve-
ro facta sit personaliter, tunc licet amittat dignita-
tem poterit procedere. & ita supradicta intelligo.
Delegatio si facta fuerit dignitati transit ad
46 successorem in illa, non solum mortuo eo cui dire-
ctio facta fuit, sed etiam si is sit vivus, verum dig-
nitatem amisit vel ad aliam dignitatem translatus
fuerit, puta Episcopo Caven. qui postea desierit
esse talis, vel ad aliam Ecclesiam fuerit translatus,
quia Delegatio facta fuit dignitati, quæ tantum
spectanda erit, & ipsā dignitatem semper sequitur
Delegatio, *Abbas Panor. dicto ca. quoniam Abbas,
sub num. 8. de off. Delegati, Sanchez disp. 27. num.
23. Merolla dicto dub. 33. num. 594.*
47 Sed quid si Delegatio fuisset facta uni, qui duas
dignitates habebat, & hic sit mortuus, & in ejus
locum suffectæ fuerint duæ personæ, an Delega-
tio transmittatur ad has duas personas, quæ suc-
cesserunt in illis duabus dignitatibus? respondet
Panormitanus in d. cap. quoniam Abbas num 13. in
dicta Delegatione sive Commissione utramque
personam succedere quia Commissio, & Delega-
tio est facta duabus dignitatibus: ergo illæ personæ
quæ succedunt in illis duabus Dignitatibus, succe-
dunt etiam in Delegatione *Panor.* sequuntur *De-
cius ibidem numer 56. Tuscus littera I. verbo juris-
dictio concl. 563. Merolla loco cit. num 596.*
48 Et vice versa si causa sit delegata duobus in dig-
nitate constitutis, si altero mortuo superstes di-
gnitaté obtineat defuncti cum Apostolico indul-
to, utiq; succedit secundum *Lavum alleg. 88. inci-
pien. Communis Florentiæ nu. 3. vers. sed ponamus
Decium loco cit. n. 66. Tuscum d. concl. 563. Me-
roll. loco cit. n. 597. Gratianum c. 4. n. 17.* quia fuit u-
traq; dignitate potitur, & fungitur vice duorum
ergo

ergo in illa Delegatione ſuccedit; item quia hoc poteſt efficere ſubdelegatio, quia ſi defunctus ſuo Collegæ ſubdelegaſſet, & uti cœpiſſet juriſdictione, poterit ſolus in cauſa procedere, juxta *tex. in cap. licet de off. Delegati*; ergo idem efficere poterit ſubrogatio. Hoc autem ego intelligo, quando ſimpliciter eſſet facta duobus Delegatis, ſecus autem ſi adeſſet aliqua clauſula in Commiſſione, ex qua appareret, quod in cauſa illa duo ſimul procedere debuiſſent, puta, Vos conjunctim &c. nam tunc non poterit unus, qui in duabus dignitatibus ſuccedit Delegationem explere.

49 Regulam antecedentem, nempè Delegationem factam dignitati tranſire in ſucceſſorem intelligunt quamplures Doctores, ut vera ſit quando dignitas eſt per ſe ſubſiſtens, ſecus ſi ſit acceſſoria, & dependens ab alio ut contingit in Vicario Epiſcopi, cui ſi facta ſit Delegatio, non tranſit in ſucceſſorem, ut docent *Menochius dicta q. 68.n. 24. de Arbitrariis, Bellonus de mandata juriſdictione cap. 10. q. 8. num. 12.* & alii.

50 Verum in contrarium eſt communior ſententia, nempe Delegationem factam Vicario tranſire in ſucceſſorem in Vicariatu ſaltem ſecundum ſtylum, & obſervantiam omnium tribunalium Eccleſiaſticorum, licet de juris ſubtilitate aliter eſt dicendum. *Panormitanus in dicto cap. quoniam Abbas num.* 1. *Gennenſis in Praxi* 70. *Gratianus cap.*

51 82. *à num.* 15. *cum ſeq. Pariſius de reſignatione. lib.* 1. *quæſt.* 11. *Garzias de Beneficiis par.* 6 *cap.* 2. *num.* 34. *Sanchez dict. diſp.* 27. *num.* 10. *Moneta de commutatione ultim. volunt cap* 8. *nu.* 148. *Merolla loco cit. num.* 569. *conſulit Pax. Jor. dicto tit.* 6. *num.* 100. dum dicit quod quando intuitu tribunalis facta eſſet Delegatio tranſit in ſucceſſorem. Sed certè ſemper intuitu tribunalis facta eſt Commiſſio Vicario.

52 Dubitatur etiam, an cum Delegatio eſt facta Canonico tranſeat in ſucceſſorem in Canonicatu. Agitat hanc quæſtionem *Panorm. in dicto cap. quoniam Abbas, num.* 9. & dicit quod non, quia Canonicus non habet ſucceſſorem. *Abbatem* ſequitur *Felinus ibi num.* 5. *& 6. Dominicus in cap. Statutum de reſcrip. in* 6. *& ibi Francus nu.* 9. Alii verò dicunt, licet hoc verum eſſet juris rigore attento,

53 attamen ex præſcripta Principis voluntate tranſire in ſucceſſorem, ita *Sanchez de Matr. dict. diſp.* 27. *num.* 12.

54 Sed rem hanc melius cribravit *Merolla loco cit. numer.* 574. dicens, Commiſſionem factam Canonico vel eſſe ſemper perſonalem, vel fruſtratoriam; quia ſi ſimpliciter Canonico alicujus Cathedralis fiat Commiſſio ratione incertitudinis, futilis erit; ideo ne tamquam vaga habeatur oportet ut præcedat nomen proprium Canonici, & ſic perſonalis erit judicanda, & ut talis non tranſit ad ſucceſſorem, & fuit doctrina hæc *Panormitani in dicto cap. quoniam*, ſi benè perpendatur; ſi tamen Commiſſio facta fuerit Canonico cum aliqua qualitate, qua poſſit ab aliis diſcerni, puta Canonico Pœnitentiario, tunc in ſucceſſorem benè tranſibit. *Merolla loco cit. num.*

55 578. *Moneta dicto cap.* 8. *à n.* 151. *cum ſeqq.*

Limitat enim ſupradictam Regulam ſcilicet Delegationem factam dignitati tranſire in ſucceſſorem *Bellonus dicto cap.* 10. *quæſt.* 8. *num.* 10. cum committitur negotium facti, ſeu nudum miniſterium; tunc enim licet Commiſſio ſit facta dignitati, morte Delegati extinguitur, quia tunc eſt electa induſtria perſonæ.

56 Delegatio cum ſit perſonalis, & facta eſt pluribus, per mortem unius extinguitur tota Delegatio, ut habetur in *cap. uno Delegatorum, de off. Delegati*, ibi; Uno Delegatorum, vel arbitrorum ſicut propoſiis rebus humanis exemptu eorum officium expiravit, ut habetur etiam in *lege, item ſi unus.* §. 1. *ff. de receptis Arbitr.* & aſſignat rationem *gloſſa in dicto cap. uno, verbo Delegatorum*, quia ſcilicet loco unius ſunt; niſi aliud tamen in Delegatione ſuiſſet expreſſum. Ut ſubjungit ibi textus, quod contingeret ſi in Litteris eſſet illa clauſula, quod ſi non omnes, ut explicat eadem gloſſa, nam tunc quia conſtat de certo impedimento po-

57 terit Collega procedere, *Moneta d. cap.* 8. *num.* 136. vel ſi eſſet illa clauſula, *ut unus &c.* nam in ſuperſtite remanet juriſdictio, juxta *tex. in cap. cum plures de off. Delegati in* 6. *Moneta loco cit. numer.* 137. Si tamen eſſet facta Delegatio dignitati, non expirat, ſed quieſcit, & in ſuſpenſo ſtat, donec alius illam dignitatem occupaverit, quo ſuffecto, in ipſum tranſit Delegatio; *Moneta loco cit. nu.* 138. *Pater Fragoſius loco cit. num.* 120.

58 Sed quando per mortem Delegati Subdelegati juriſdictio expiret re integra videndum eſt (loquimur in ſubjecta materia de Delegato Papæ) poteſt contingere dubium, cum moritur Delegatus vivo primo Delegante, ſeu Papa, vel eo mortuo: ſiloquamur vivo proprio Delegante DD. in varias inciderunt ſententias, nam multi dixerunt Subdelegati expirare juriſdictionem; aſſignant rationem, quia re integra Subdelegatus non fecit juriſdictionem ſuam. Alii verò contra dixerunt, nempe non expirate Delegationem, quia licet Delegatus ſubdelegans obierit re exiſtente integra quoad Subdelegatum, tamen ſupereſt adhuc primus Delegans, qui eſt fons, & origo juriſdictionis. Alii verò diſtinctionem adhibuerunt, aut Delegatus in

59 torum ſubdelegavit, & tunc quia omnis juriſdictio ivit in Subdelegatum, ſi eſt vivus primus Delegans, etiam re integra non extinguitur Delegatio: ſin verò in partem, tunc quia Delegatus non abdicavit à ſe omnem juriſdictionem, & ab alſo pendet illa, quam habet Subdelegatus, ideo re integra per mortem Delegati expirat juriſdictio ſubdelegati.

60 Alii tandem alia uſi ſunt diſtinctione, nempe aut Delegatus ſubdelegat ex facultate ſibi tributa à primo Delegante, & tunc Subdelegati juriſdictio non perit morte Subdelegantis re integra, ſi primus Delegans eſt vivus, quia cenſetur ab illo Subdelegatur, ſin autem ſubdelegat ex juris permiſſione (prout in caſu noſtro eſt) & tunc per mortem Delegati expirat juriſdictio Subdelegati re integra, quia in hoc Subdelegatus habet juriſdictionem à Delegato, quo moriente re integra ceſſare debet Subdelegati juriſdictio *Sanchez de Matr. diſp.* 28. *num* 36. *Merolla tom.* 3. *diſp.* 7. *cap.* 4. *dub.* 28. *num* 321.

61 Sed *Moneta dicto cap.* 8. *num.* 215. docet omnino dicendum eſſe, per mortem Delegati Subdelegationis re integra expirare juriſdictionem Subdelegati, ſecus ſi res non ſit integra reſpectu Delegati, nullo habito reſpectu an primus Delegans ſit vivus propter generalitatem jurium de quibus ſupra, & credo clarum eſſe *tex. in dicto cap. Si Delegatus, de off. Delegati in* 6.

62 Sed quid dicendum, ſi Delegatus, qui ſubdelega-

legaverit si vivus, mortuus autem sit primus Delegans re integra, quoad Delegatum non autem quoad Sublegatum; erit dicendum quod cum res non sit integra pro dicto Sublega-
63 to licet sit quoad Delegatum, quia, Delegati in Subdelegatum transivit jurisdictio, & jam radicata est, jurisdictio non expiret dicti Subdelegati, prout colligitur ex *cap. citato, si Delegato, de off. Deleg. in 6.* & sic tenet *Gratianus ibidem n. 5. Sanchez dicta disp. 28. n. 37. Merolla dicto tomo 3. dub. 28. n. 224. Francus decis. 235.* Sic etiam si res esset integra pro dicto Subdelegato non autem quoad Delegatum, quia satis est alterum cœpisse uti jurisdictione, vivente primo Delegato, ex eodem tex. colligitur, & ibi *glossa in verbo Processum* ibidem *Dinozet. num. 5. Francus n. 2. Sanchez. loc. cit. Merolla loc. cit. n. 326.*

64 Per mortem verò Subdelegati, re non integra, quia uti cœperit jurisdictione, expirat Delegati jurisdictio, secus si res integra fuisset, *cap. quamvis de off. Deleg. in 6.* à contrario tamen sensu, *Glossa in c. super quæstionum, §. si verò verbo si non possint, vers. sed quæritur de off. Deleg. Moneta dict. cap. 8. num. 495.* quod amplia, et aut sit nullitèr uti cœpisset, per *tex. in cap. Venerabili, §. porrò, de off. Deleg.* quod tamen intelligas expirare scilicet juris-
65 dictionem Delegati per mortem Delegantis, re non integra quando in totum fuisset ei facta subdelegatio, si tamen non in totum non expirat per mortem Subdelegati, sive res sit integra, sive non, *Moneta loco cit. num. 198. & 199.* & sufficiet tunc, ut aliquid jurisdictionis sibi reservaverit, puta si subdelegaverit cum potestate avocandi, ut docet *Moneta loco cit.*

66 Dum Delegatus subdelegaverit cum clausula, *donec revocavero*, per mortem Delegantis Subdelegati non extinguitur jurisdictio, cum jam subdelegatus uti cœperit jurisdictione: sic cum clausula,
67 *cum abesse contigerit*, dummodo tamen uti cœperit, item *Moneta loc. cit. per tex. in cap. si Delegatus de off. Deleg. in 6.*

68 Subdelegatio autem facta ad beneplacitum Delegati, per mortem Delegati subdelegantis expirat etiam re integra. *Glossa in d. c. si Delegatus, in verbo morte, ubi in fine* docet, hoc verius esse, quam sequitur ibi *Geminianus n. 10. Sanchez dicta disp. 28. lib. 8. Moneta d. c. 8. n. 225.* qui ad hoc allegat *textum in c. si gratiosè de rescriptis in 6.* in quo
69 *tex.* dicitur quod Gratia concessa ad beneplacitum Papæ expirat morte concedentis, quia morte extinguitur Beneplacitum. *Philippus Francus in d. cap. si Delegatus de off. Delegati in 6. num. 5.* tenet, quod facta subdelegatione ad beneplacitum re integra expirat, re autem non integra, non expirat. Augustinus tamen Barbosa in eodem *c. si delegatus*, dicit, quod beneplacitum durat etiam post mortem, & nullam fecit differentiam, cum Delegatio facta fuerit ad beneplacitum, & quoties abesse contigerit &c. nam per mortem non censetur revocata, &c.

Præterea etiam docet *Moneta d. cap. 8. num.*
70 *225.* quod quoties Delegatio est facta sub nomine dignitatis, puta Episcopo Cauen. & sub eodem nomine facta fuerit Subdelegatio, totaliter non expirat dicta Subdelegatio, etiam re integra, quoad Subdelegatum, allegat *Menochium q. 69. n. 7.* sed ibi hoc non dicit *Menoch.* probari tamē potest ex *d. ca. si gratiosè,* ubi etiam dicitur, quod Gratia
71 concessa ad beneplacitum Sedis Apostolicæ, durat etiam post mortem Papæ, quia Sedes Apostolica semper durat, & numquam moritur: sic aliud est, cum fit ad beneplacitum personæ, aliud cum ad beneplacitum dignitatis, nam beneplacitum personæ morte extinguitur, non autem beneplacitum dignitatis, ut explicant DD. in d. *c. si gratiosè*, sed de hac re vide *Merollam tomo 2. disp. 4. cap. 6. dub. 31. quæst. 1. q. 2. q. 3. a num. 539. usque ad 148.*

72 Quarto finitur Delegati iurisdictio, cum fuerit datus, seu ut suspectus recusatus, finitur enim tunc eius iurisdictio: quod possit Delegatus recusari uti suspectus, habetur in *titul. de off. Deleg. tam extra, in 6.* præsertim in *cap. insinuante, & cap. suspicionis Extra, & cap. Iudex. & cap. si contra in 6.*

73 Suspicionis etiam causa expromi debet coram eodem Iudice, & eligi debent Arbitri, coram quibus probanda, & à quibus causa suspicionis erit terminanda juxta *tex. in cap. cum speciali, cap. secundo requiris, §. tertio Postulas de Appellationibus, cap. insinuante cum cæteris concordantibus de off. Deleg. Extra, & in 6.* & hoc docent omnes Canonistæ in omnibus supradictis Sacris Canonibus, quos allegare turpe est, dum habemus jura clara.

Recusari debet suspectus ante litem contesta-
74 tem, scilicet antequam in eum consentiant, tamen ex nova causa superveniente recusari potest, ut docent DD. per illum *tex. in cap. insinuante de off. Delegati, Bellonus cap. 10. quæst. 8. num. 51.* nisi post detectam causam de novo prosequeretur causam coram ipso, nam tunc videretur consentire, nec ex dicta causa potest eum amplius recusare, ut dicitur apertè in dicto *c. insinuante Extra de off. Delegat.* ubi *Barbosa* præter alios Canonistas, *Calvacanus decis. 185. Rota penes Rubeum tom. 3. decis. 7. Gratianus cap. 100.*

75 Immo ex causa antecedenti, quam ignorabant etiam post litem contestatam fieri potest recusatio, & statur in hoc iuramento allegantis Delegatum suspectum, *Bellonus dicto cap. 10. quæst. 8. num. 50. Fermosinus in cap. si quis contra clericum de foro competenti, quæst. 9. in 8.*

76 Regulariter qui impetravit Iudicem illum suspectum dare non poterit ex noviter deductis, & ex nulla causa poterit dare suspectum, *Barbosa in dict. cap. insinuante, num. 6 & 7.*

77 Sed adverte, cum diximus Iudicem Delegantem suspectum recusari jurisdictionem finiri, ita intelligas cum suspicionis causa fuerit terminata, & justa suspicionis causa fuerit per Iudices declarata, ut habetur ex dicto *tex. secundo requiris, §. tertio postulas*, non tamen statim se ut suspectus fuerit dicitur, iurisdictione privabitur, sed tantum tunc suspendi dicendum est, donec causa cognoscatur, unde licet post quam recusatus fuerit suspectus delegare non potest causam; attamen, si causa non fuerit terminata ex partium consensu poterit bene subdelegare, quod secus erit, si contra ante terminata foret, quia tunc omninò esse Delegatus desinit, clarè loquitur *tex. in ca. Iudex ab Apostolica Sede de off. Delegati in 6.*

78 Et notes, quod Delegatus antequam suspectus declaretur alteri subdelegat causam validè: & si in totum subdelegavit, amplius suspectus dari non poterit, ut dicitur in dicto *tex.* secus autem si in partem subdelegaverit, quia remanet Iudex, optimè *Merol. d. tit. 3. disp. 7. c. 4. dub. 14. n. 162*

Scias

79 Scias tamen quod hodie, ut observavi, non eliguntur arbitri, sed recusatur suspectus Iudex cum expressione causæ, & juramento, & hoc sufficit pro recusatione legitima; appellari tamē debet ab ulteriori processu ut acta postea facta nulla dicantur, *Rota decis.7. penes Rubeum tom.3 id est ab Anno 35.usque ad 37.& apud Dunozet.decis. 867.*

80 Cum tamen duo fuerint delegati Iudices simpliciter, vel conjunctim, tunc uno recusato, alter procedere nequit, per *tex.in cap.penultimo uno Delegatorum de off. Delegati*, sic cum sunt dati cum clausula (quod si non omnes) prout supra adnotavimus, *Moneta c.7.n.649.*

81 Quarto finitur Delegati jurisdictio per prolationem sententiæ ejusque exequutionem, ut habetur in *c. in Litteris de off. Deleg.* ubi dicitur, quod ex quo Judex delegatus per se, vel per alium sententiam exequutioni mandavit, vel mandari præcepit, ejus auctoritas & jurisdictio cessat, quia semel est officio suo functus *ubi glossa*, & omnes Canonistæ, consentit *textus in l.Iudex posteaquam ff. de re judicata,& re judicata l.ut si proponatur quemodo dixit dex*, ubi communiter scribentes.

82 . In prima parte in cap. Quandiu durat potestas Exequutoris agitavi illam quæstionē, an Iudex Delegatus, possit postquam semel sententiavit, iterum revidere suam sententiam, quam nullitet tulit, prout potest facere Ordinarius? & ibi nonnulla adduxi in hac quæstione, hic tantum addo, quod *Bellonus de mandata jurisdictione cap. 9. q.10.n. 38.* mordicus tenet, Principis Delegati jurisdictionem per prolationem sententiæ non extingui, neque quoad cognitionem, neque quoad exequutionem, ita enim scribit: Sed fallum utique, nam verius est quoad cognitionem, neque quoad exequutionem censeri ejus jurisdictionem extinctam, non quoad cognitionem, quia si nullam protulerit sententiam poterit ad Ordinarii exemplum iterum pronunciare, uti rectè censuerunt, *Angel.in l. judex posteaquam 5.nu.6. ff. de re judicata, Iacob de Niger. de off. ejus n.16. & ibi Marc. Mont. n.47. Camill. Plan.lib.2 cap.6.nu. 14. Nicol. Bell lib.3.suppo.c. 18. n 2.* & alij. Nam *lex si ut proponis*, loquitur de Iudice ab Ordinario Delegato non verò de eo, qui à Principe Delegatus est, ut ex eo intelligimus, quia si causa fuisset sibi à Principe delegata, non potuisset Præses, aut quivis alius Ordinarius in causa se intromittere, ut dicimus in *cap. 10.quæst.8.num.16.* & qui se intromisit, quia causam, iterum alij delegavit, ut ibi dicitur, non fuit igitur ibi causa à Principe, sed à Magistratu delegata, ut inspecte considerant *Iacob. de Niger in d.Rub. ff. de off. ejus n.16.* & ibi *Cam Plan.lib.2. c.6.num.7. Nicol.Bell.d.lib.3.supp.c.18. nnmer.3.* Neque quoad exequutionem, quia potest exequi suam sententiam non solum jure Canonico, sed jure Civili, ut verius, & receptius esse docuimus *in 8.c.q.14. nu.16.* Plane quamquam exequi possit in hoc tamen differt ab Ordinario: & hæc est septima differentia, quia Ordinarius potest exequi suam sententiam perpetuo, Delegatus verò Principis non nisi intra annum à die prolatæ sententiæ, quo transacto extinguitur eius jurisdictio, *cap. quærenti 2. de off. & potestate Iud Delegati, & Angel. in l. à D. Pio 1 in par. 1.n. 2. ff. de re judicata Alex. in d. Rub. de offic. eius n.6 in fine, & ibi Iac. de Niger n.17. vers.3 Mar. Mont.n.50.vers.circa tertiū* Quod autem diximus, non finiri quoad cogniti-onē, procedit si nullam pronunciaverit: cæterum si validam sententiam protulerit, melius est, ut finiatur eius jurisdictio, ita *Iac.de Niger in d.Rubr. ff. de off. eius num. 16. & 20.* ultra hæc *Bellonus*: & hanc quoq; sententiam, ni memoria me fallat tenet *Menoch. dicta Rubr. lib.1. quæst.67. num.43. & 44. Quesada controvers. Iuris cap.28 num.22. Pat. Iord d.titul. 6.n.128. Pater Fragosius loc.cit. n 133.*

83 Sed quod non possit, mordicus sustinet *Gutter. Canon.q.lib.2.c.2.* & alij, quos in dicto loco citav.; quæ verò sit opinio verior, non audeo iudicare: certè quod non possit ita sententiare, passim & frequentius sribunt DD. concordant vero cum contra, vel præter formam sententias in cæterum si pronunciaverit sic incompetentem, & nod habere jurisdictionem, certo quod iterum sententiare nequibit omnes admittunt.

84 Delegatus tamen annum habet, intra quem poterit demandare exequutioni suā sententiam, *c. quærentis de off. Del.* ita ut expleto anno nullam aliam habeat jurisdictionem, quam etiam illico amittit, cum exequutionem demandavit etiam intra annum, ut dicitur in dicto *cap. in Litteris*, notat præ cæteris, *Merolla dicto to. 3. cap.4.dub.23. num. 223.* si tamen cœperit exequi suam sententiam intra annum, exequutio tamen non esset completa, non expirat eius jurisdictio, etsi annus lapsus fuerit, *Rota penes Rub. tom.3. dec.21.n.3. & 4*

85 Septimò finitur jurisdictio Delegati tempore præfinito in Litteris delegatorijs, ut habetur expressè in *cap. de causis, de off. Delegati*, potest tamen terminus prorogari de partium consensu antequam dies præfatus advenerit; sic antequam elabatur terminus, ut in eodem *c. habetur, & Glossa* ibidem in verbo *consensu partium*, & verbo, *prorogetur*, & ibi communiter DD. tempus tantum currit à die præsentationis Litterarum coram Delegato, non autem à die expeditionis Litterarum, prout dicit *textus expressus in cap. super eo, tit. in fine de appellationibus*, & notavit *Glossa in dicto cap. de Causis, verbo certum terminum præ cæteris Merolla tomo 3. disp.7. cap. 4. num. 225. Barbosa in dicto cap. de Causis num. 7.*

86 Tandem finitur jurisdictio primi Delegati per compartitionem alterius Delegati, si in secundis Litteris de primis est facta mentio, alias non, habetur in *cap. cæterum de rescriptis.*

His, & singulis modis finitur jurisdictio Delegati, de quibus vide vide *Glossam in cap. in Litteris de off. Delegati, in verbo officio suo functus, &c.*

CAPUT. VIII.

Et Ultimum.

Ad quem à Sententia Delegati, vel Subdelegati erit appellandum.

SUMMARIUM.

1 *A Sententia Delegati appellatur ad Delegantem.*
2 *Cum Delegatus totaliter subdelegat, ad primum Delegantem appellandum est.*
3 *Secus si partem nam tunc ad ipsum Delegatum.*
4 *A Subdelegato ad primum Delegantem appellari potest cum pars non apponit.*
5 *Cum sunt plures Delegati, si unus subdelegat, hoc non in totum ad Delegantem appellandum est.*

 6 Cum

6. *Cum unus Delegatus vices suas in totum, alter verò Delegatus in partem etiam subdelegat, ad primum Delegantem appellandum est.*

7 *Cum unus Collega sua subdelegavit, ad primum Delegantem appellandum est, etiamsi aliquid sibi reservaverit.*

8 *Ad Papam est appellandum, & non ad Auditorem Cameræ, cum appellatur a Delegato Papæ.*

9 *Cum est appellandum ad Delegatum, & hic impeditus fuerit, ad primum Delegantem appellandum est.*

1 A SENTENTIA Delegati, ad Delegantem oportet appellare, hoc expressè disponitur circa legem prim. in princip. ff. quis, & à quo l. Imperatores, §. 1. ff. de appell. & ibi Glossa l. præcipimus, §. hac si Cod. de Appellat. l. unica, Cod. qui plur. iurisdictione, Maranta in Praxi Iudiciali par. 6. Rubr quando que appellat. num. 286. latè Gonzalez in cap. Super quæstionum num. 5. de off. Deleg.

2 Cum vero Delegatus subdelegasset ad quem erit appellandum? dicendum est quod si in totum Delegatus subdelegavit, quia tunc desinit esse Iudex, & per talem Subdelegationem totalem à se abdicavit jurisdictionem, certe appellandum erit ad primum Delegantem tex. est in c. super quæstionum, §. porrò, de off. Delegati, ibi Porro cum Delegatus à nobis jurisdictionem suam in alium transfert totam, si fuerit appellandum non ad eum, sed ad nos appellari, debebit.

3 Si verò non totum subdelegavit sed aliquid jurisdictionis sibi Delagatus reservavit, tunc ad ipsum erit appellandum, prout expresse cavetur in cap. si Delegatus, eod. tit. in 6. ibi Ad eum quoque qui vices suas commisit donec revocet, vel qui executionem sententiæ tantum, aut quicquid aliud de jurisdictione sibi reservat, nam ad Delegantem primum, appellari debebit, etiamsi post sententiam fuerit appellatum, ita communiter Canonistæ in 6 dictis iuribus prætertim Abbas in dicto §. porrò, Barbosa latè in dictu cap. si Delegatus num. 6. cum sequentibus, Gonzalez in cap. si pro debilitate, de off. Delegati, num. 20. latè Scaccia de App. quæst. 7. & 8. num. 16. 32. & 34. Secundum hanc distinctionem in Sacris præfatis Canonibus factam procedunt etiam jura Civilia, in l. p. §. 1. ff. quis, & a quo, & l. p. Cod. qui pro sua iurisdictione quæ videntur adulari, ut optimè ratiocinatur Abbas in d. §. porrò num. 3. & 4. & Gonzalez in d. cap. super quæst. num. 5.

4 Potest tamen à Subdelegato ad primum Delegantem appellari, & si non in totum facta fuerit Subdelegatio, si hoc non fuerit oppositum, nam cum excipitur, non potest ad Papam appellare bene tamen permittitur cum non præcipitur, docet Maranta in Praxi part. 6. num 6. cap. quandoque appell num. 370. sed contradicit Barbosa in dict. cap. si delegatus, num. 12. qui dicit, quod etiam parte non opponente, non possit ad Papam appellari, sed ad ipsum Delegatum subdelegantem appellandum sit.

5 Cum verò plures essent Delegati, & unus subdelegasset licet non in totum, tunc à sententia istorum ad primum Delegantem erit appellandum, ut d. cap. super quæstione, § si cum unus, unde si ab eo.

6 Sic si unus totaliter vices suas commisit, alter vero in partem, adhuc ad primum Delegantem erit appellandum, ut optimè Scaccia d. q. 8. n. 36.

7 Item si unus alteri Collegæ subdelegavit, nam adhuc ad Papam est appellandum Scaccia loc. cit. n. 36. Sed quid si unus Collega aliquid sibi reservavit aliqui tenent quod ad Collegam Subdelegantem sit appellandum, quia tunc Delegatus Collega subdelegatus in partem efficitur.

8 Sed Contrarium verius dicit Scaccia loco cit. num. 30. quod semper à Delegato ad Papam delegantem est appellandum, vide Scacciam loco cit. qui fusius &c.

9 Cum tamen ad Papam delegantem est appellandum tunc ad ipsum Papam deferri debet appellatio, nec sufficit ut ad Auditorem Cameræ appellatur, Scaccia loco cit. num. 16.

Cum tamen ad Delegantem est appellandum, & is fuerit vel mortuus, vel excommunicatus, tunc ad primum Delegantem erit appellandum, si interim contigerit appellari ut habetur in cap. si cui de off. Delegati in 6.

Regi Sæculorum Immortali, & invisibili soli Deo honor, & gloria, in Sæcula Sæculorum Amen.

Deiparæque semper Virgini sine macula conceptæ, ac super Choros Angelorum in Cœlum Assumptæ.

PRAXIS

P R A X I S
VTRIVSQVE PARTIS

Operæ pretium duxi pro ſublevando labore Exequutoribus, circa Theoricam, quæ in his duabus Partibus continetur, Praxim, & Formulas Decretorum; quæ Exequutor in Exequutione Litterarum agere debet, breviter ſubiungere.

P R A X I S
Diſpenſationum Matrimonialium.

CUM igitur impetrantur Diſpenſationes Apoſtolicæ ſub aliqua Impedimento dirimente, præſentari debent Litteræ coram Vicario Generali Epiſcopi loci, per quem debet fieri infraſcriptum Decretum.

Die tali &c. Retroſcripta Litteræ Apoſtolicæ fuerunt præſentatæ coram Reverendiſſimo Vicario N. per quem fuerunt recepta ſupra caput, omniq; qua decet reverentia, & fuit mandatum, quod de expoſitis, & narratis in prædictis Litteris capiatur informatio, ad finem, ut conſtito de narratis, cum Oratoribus prædictis authoritate Apoſtolica ſibi commiſſa diſpenſari poſſit ſuper narrato impedimento. Et ita &c.

Hoc Decretum convenit omnibus Diſpenſationibus Matrimonialibus, & per eum firmatur juriſdictio Exequuturis, juxta ea, quæ dicta ſunt. Si Diſpenſatio ſit expedita ob anguſtiam loci, quæ cauſa eſt frequentiſſima, tunc Dominus Vicarius exequutor, debet in primis examinare teſtes, qui deponere debent ſuper Impedimento expreſſo in Litteris Apoſtolicis. Secundo debent deponere ſuper anguſtiam loci, quod ſcilicet locus, in quo nata eſt puella ſit anguſtus, ob cujus anguſtiam dicta puella non poteſt facile invenire virum paris conditionis, nempe ætatis, qualitatis, morum &c. cui nubere poſſit. Tertio debent deponere quod puella non fuerit rapta. Quibus probatis debet facere infraſcriptum Decretum.

In Dei nomine Amen. &c. Viſis Litteris Apoſtolicis nobis directis, expeditis Romæ ſub Plumbo apud Sanctam Mariam Majorem Kalend. &c. Milleſimi &c. Pontif. Sanctiſſ. Domini Noſtri Clementis Divina Providentia Papa X. Anno ejus quinto. Ac præſentatis pro parte N. & N. Viſa informatione deſuper capta, ex qua conſtat preces narratas Sanctiſſimo Domino Noſtro &c. ac in dictis Litteris expreſſas veritati niti. Dictamque N. facilè non invenire virum paris conditionis cui nubere poſſit in dicto loco N. Diœceſis N. ob illius anguſtiam, dicimus, decernimus, & declaramus fore, & eſſe eum dictis N. & N. Oratoribus diſpenſandum ſuper Impedimento quarti Conſanguinitatis gradus inter ipſos exiſten. prout præſentium tenore, auctoritate Apoſtolica, qua in hic fungimur, diſpenſamus, ita ut factis proclamationibus in eorum Parochiali Eccleſia valeant Matrimonium juxta Ritum Sanctæ Romanæ Eccleſiæ ſolemnizare, & in eo poſtmodum licitè, & liberè valeant permanere, prolem exinde naſcituram legitimam nunciando, prout nunciavit idem Sanctiſſ. Dominus Noſter in dictis Litteris, non obſtantibus Conſtitutionibus, Ordinationibus quibuſcumque, quæ omnia non obſtare voluit. Et decrevit idem Sanctiſſimus Dominus Noſter. Et ita dicimus, decernimus, declaramus, ac Apoſtolica authoritate nobis commiſſa diſpenſamus. Et ita &c.

esser exequuta in casibus, in quibus est licita, ut
docent communiter nostri DD. & dicitur effe-
ctuata statim ac est affixum edictum, ergo cum
non est citandum per edictum ut firmetur jurisdi-
ctio, oportet ut citatio sit effectuata, nempe parti
intimata, nam alias non dicitur facta citatio. Item
ponderantur illa verba ejusdem textus, ibi; (cita-
tione facta) quæ cum effectu intelligenda sunt,
ut ponderavit *Bellonus loco cit.* *& Salgadus loco*
citat. dicit, quod post citationem exequutam Re-
scriptum fit commune partibus, & antequam sit
exequuta citatio, potest pars à judicio recedere:
ergo ad firmandam jurisdictionem, & ut res am-
plius integra non dicatur, oportet, ut citatio sit ex-
equuta, & parti intimata sive per edictum, sive a-
liu modo legitimo, quo exequitur citatio, ut cita-
tum arctet ad comparendum.

16 Sed quod non sit necessaria exequutio citatio-
nis ex eo suadetur, quia ratio quare expiret juris-
dictio Delegati re integra est ea, quia Delegatus
non adhuc fecit suam jurisdictionem, quam non
potest facere post mortem Delegantis, quia defi-
cit in illo voluntas, ut supra notavimus cum *Ca-*
stillo, at quando Iudex Delegatus citationem de-
crevit, jam fecit jurisdictionem suam, tempore ha-
bili, & illam in se radicavit, nec potest dici revera
adhuc res non integra, quia jurisdictione uti cœ-
pit, & decretare citationem, est actus verè jurisdi-
ctionis: ergo per talem citationem decretam jam
perpetuatur jurisdictio, ut morte Delegantis non
expiret; licèt tamen talis actus non sufficiat, ut ne-
gotium dici possit cœptum in ordine ad partem,
quod non est considerandum in ordine ad fir-
mandam Delegati jurisdictionem: Utramque o-
pinionem probabilem existimat *Merolla d. tomo*
3 disp. 7. cap.... num. 341. & ego similiter affirmo:
si tamen citatio decretaretur præsentibus amba-
bus partibus, non esset difficultas quin perpetua-
retur jurisdictio, *Merolla sub num. 332.* qui alios
citat. Verùm post scripta vidi *decisionem 284. nu.*
17 *8. penes Rubeum tom. 1.* in qua dicitur Commissio-
nem de citando sufficere ad perpetuandam juris-
dictionem in Delegato: requiritur tamen ut cita-
tio sit valida, nam nulla nullum producit effectũ,
Cardosa d. verb. jurisdictio, n. 4. Barbos. d. c. gratum.

18 Alterum dubium est an per Subdelegationem
res desinat esse integra, seu, an per talem actum
firmetur Delegati, seu Subdelegati jurisdictio? &
quidem *Bellonus loco cit.* tenet quod non, quia De-
legato competit facultas subdelegandi de jure
communi, & ita tenent *Salgadus d. cap. 19. nu. 24.*
Merolla dicto tomo 3. disp. 7. cap. 4. n. 345. Barbosa
in cap. licet undique, & in cap. gratum, de off. Dele-
gati, & alij penes istos probant hanc sententiam,
cap. penult. de off. Delegati in 6. in quo *text.* dicitur,
quod si Delegatus subdelegaverit, & moriatur
primus Delegatus, & antequam per Delegatum
sit ad aliquem actum processum expirare jurisdi-
ctionem: ergo si sola subdelegatio rem non inte-
gram efficeret, non expiraret, quamvis nec Dele-
gatus, nec Subdelegatus in aliquo processisset.

Sed glossa in dicto *cap. penult.* ex illo *text.* pro-
19 bat, & tenet ex sola subdelegatione firmari jurisdi-
ctionem; quia subdelegare est jurisdictionis actus
ex quo perpetuatur jurisdictio, & hoc sonare Lit-
teram dicti *Textus* expresè dicit, cum vices suas
committit; *Glossa* allegat *tex. in cap. licet, eodem ti-*
tulo, & cap. cum plures, eod. tit. in 6. ibi, *inchoante.*

20 Hanc glossæ sententiam non improbabilem exi-
stimo, imò habere in jure fundamentum, quia eo
ipso, quod Delegatus subdelegat exercet actum
jurisdictionis, & quamvis à jure sibi tributa sit po-
testas subdelegandi, attamen subdelegat vigore
delegationis, & radicat in se jurisdictionem sibi
commissam tempore habili, nempe vivente Dele-
gante; ergo non expirat ejus morte: & hanc sen-
tentiam *Glossæ tenent Hostien in c. licet undique de*
Castro in leg. more, ff. de jurisdictione omnium ju-
dicum, Sylvest. loc. cit. ver. Delegatus, 96. n. 8. & alij.

21 Tu verò Lector teue, prout tibi melius videtur
nihil enim certum dico. Cùm verò subdelegatio
facta est præsente utraque parte, tunc dicunt quod
is actus æquivalet citationi, & per eum res desi-
neret esse integra, & jurisdictio non expiraret, ita
Merolla loco cit. n. 306. qui citat *Francum in cap.*
penult. de off. Delegati in 6. n. 2. Dominicum in c.
quamvis. num. 7. eod. tit in 6 & Sanchez.

Sed re integra existente, insurgit alia quæstio,
num tunc jurisdictio Delegati expiret ipso jure,
an verò ope exceptionis.

22 Ope exceptionis expirare dicunt *Inn. in cap. li-*
cet undique, n. 2. de off. Delegati, Archid. in cap.
penult. de off. Delegati in 6. Barbosa ibidem, num. 3.
Pax. Iord. dicto tit. 6. num. 97. & alij, quæ sententia
probatur in dicto *cap. penult.* incipit, *si à delegato*,
quia exceptionem coram se propositam &c. item
ex *c. cum venissent de testibus*, ubi dicitur, quod ex
partium consensu Delegatus, mortuo Delegante,
procedere poterit; quod nunque non esset, si expi-
raret eo ipso jurisdictio.

23 Sed eo ipso expirare dicunt alij Doctores *in*
cap. cum venissent de testibus, & attestationibus,
Abbas Panorm. ibid. num 3. vers. se procedentem,
Felin. nu. 3. Cevallos com. contr comm. q. 424. Me-
rolla loco cit. tom. 3. disp. 7. cap. 4. dub. 28. n. 311. Bel-
lonus de mandata jurisdictione, cap. 10. quæst. 3. n. 16
& alii: quæ sententia apertè probari videtur ex
tex. in cap. finali de off. Delegat. in 6. ibi; *officium au-*
tem conservatur ipso jure, quod non capta negotia
per obitum concedentis volumus expirare. Ecce
quod *tex.* dicit, quod ipso iure expiret iurisdictio,
quando res est integra respectu concedentis: item
ex *tex in cap. cum si nulla de preb. in 6.* ibi; *expirat*
omninò, perquæ verba inducitur defectus iurisdi-
ctionis eo ipso: quæ sententia mihi magis placet
per dicta inta. Ad contraria respondent *Merolla,*
& Sanchez in d. cap penult. fuisse exceptum, & ap-
pellatum, ut evitaretur gravamen facti, non tamen
dicitur ibi hoc fuisse necessarium, ad *tex.* verò in
cap. cum venissent. respondetur: Ibi tollitur appel-
latio, quia pars non poterat impedire confirma-
tionem sententiæ, innitens appellationi, at poterat
24 se tueri nullitatis iure adversus sententiam.

Quare si re integra mortuus fuerit Delegans,
& non obstante morte procederet Delegatus, nul-
25 liter procederet, & processus esset nullus.

Ampliant multi, etiam si Delegatus mortem
Delegantis nesciret, quia adhuc iurisdictio expirat,
nec potest procedere, *Maranta dicta par 4. dist. 5.*
n. 161. Pax. Iord. dict. tit 6. n. 98 Bellonus de manda-
ta jurisdictione cap. 10. quæst. 3. quia deficit iurisdi-
ctio, quæ est substantia Iudicis, & talis defectus
non potest suppleri neque consensu aut ignotan-
tia privatorum, quia cum in allegatis iuribus iu-
risdictio re integra morte mandantis expirat,
ignorantia non potest tribuere iurisdictionem.

Con-

ex part. 33. de usuris, & l. si mandatum. ff. mandati & l. 1. §. 2. ff. quod iussu, & ita Ant. de Butr. in d. c. gratum, n. 19. Gonz. in c. gratum, agitant hanc quæstionem, & n. 13. resolvit primã opinionem procedere iuris rigore attento, secundã vero de æquitate

Sed quid dicendum cum plures sunt causæ commissæ in uno Rescripto, an si respectu unius fuerit causa cœpta, & res non sit integra, sit quoquè perpetuata iurisdictio Delegati quoad alias causas, in quibus res adhuc est integra.

Gonzalez loco cit. num. 6. docet, quod quando
27 sunt plures causæ commissæ in uno Rescripto, cum tamen sunt diversæ, iurisdictio perpetuata seu confirmata in una, non censetur perpetuata in alia respectu cuius res adhuc est integra: ita ut morte Delegantis, respectu huius iurisdictio expiret re integra: si verò una ab altera dependet per unius perpetuitatem, inducitur iurisdictio in alia.

Sed hanc quæstionem fusius tractat doctus Merolla in dicto tom. 3. disp. 7. cap. 4. dub. 28. à num 350. cum multis sequentibus.

28 Pro certo tenendum est, quod quando causæ sunt connexæ, & in eodem Rescripto sunt contentæ, sive sint contra unam, sive contra plures personas, citatione facta in una causa definit res esse integra Respectu alterius: sic quando citatio esset communis omnibus causis contentis in Rescripto, sive sint annexæ, sive separatæ, sive contra unam, sive contra plures personas, per illam citationem communem res desineret esse integra
29 quoad omnes causas. Hæc de plano procederent sic etiam secundũ illos DD. qui docent per quemcumque actum citationis citeriorem perpetuare iurisdictionem delegatam, nam tunc per actus communes præparatorios, iurisdictio quoad omnes causas erit perpetuata, &c.

30 Difficultas consistit primo, si causæ in eodem Rescripto sunt diversæ, sed contra eandem personã, an per citationem in una causa censeatur perpetuata quoad aliam diversam? Equidem Merolla dicit quod non, quia Iudex delegatus citans in una causa solum videtur suam iurisdictionem divisisse, & persona citata tenetur comparere, & respondere pro illa solum causa, non autem pro alia respectu cuius remanet res integra, Merolla loco cit. num. 355. qui citat Innoc. Zabarellum, Ioann Andream, Bellonum, & Alios &c.

31 Sed quid si in Rescripto est facta delegatio, & commissio generalis causarum per modum unius & tunc licet multi teneant, quod iurisdictio perpetuata respectu unius causæ non censeatur perpetuata quoad aliam, ut probat Bellonus d. cap. 10 q. 3. n. 48. qui alios citat. Attamen alij contrarium dixerunt, quia ista unitas efficit ut res non integra quoad unã causam censeatur quoad alias, quia unica censetur commissio, Merol. latè loco cit. n. 361.

32 Posset hic agitari quæstio, an Litteræ concessa ad Beneplacitum Papæ, vel Sedis Apostolicæ expirent morte Papæ concedentis? quam ego prætermitto respectu Delegati, quia Litteræ iustitiæ non solent dirigi sub ista clausula, in terminis vero Subdelegati aliqua infra dicam. Vide tamen Merollam tom. 2. disp. 4. cap. 6. dub. 31 per totum.

An autem expiret Subdelegati iurisdictio cum moritur primus Delegatus, patebit ex mox infra dicendis

33 Quæ hactenus scripsimus per mortem Delegantis Delegati expirare iurisdictionem, & per mortem ipsius Delegati Subdelegantis quoque expirare iurisdictionem, ut diximus, re integra, ita accipias in Delegatis, & Subdelegatis Papæ, ut potius dicendum sit quiescere, quam expirare iurisdictionem, siquidem omnis Pontifex Summus postquam ad talem, & tantam dignitatem assumptus est Regulas Cancellariæ concedit, & inter eas, illam promulgat, quam revalidatoriam Litterarum Gratiæ, & Iustitiæ vocant Nostri, qua omnes Litteras Gratiæ, & Iustitiæ nondum exequutas revalidat, & exequutioni debitæ mandari iubet; ita enim se habet regula: (Item prædictus Dominus noster omnes, & singulas ab ipso N. Prædecessore, infra annum ante diem obitus eiusdem Gratiæ concessas, vel Iustitiæ Litteras temporibus debitis catũ exequutoribus, non præsentatas, & in statum pristinum, quo videlicet fuerant, ante & eis, pro quibus erant obtentæ, quoad hoc plenarie restituit, & decernit per Exequutores prædictos, vel ab eis Subdelegatos perinde ad ipsorum exequutionem procedi posse & debere, ac si exequutio huiusmodi temporibus prædictis inchoata fuisset. Hoc tamen procedit solum in Papæ Delegato ob hanc regulam, quæ contra iuris communis dispositionem facta est, ut optimè notavit Cocchier. non autem in cæteris Delegatis quorum iurisdictio omnino expirat re integra per mortem Delegantis.

34 Tertiò finitur iurisdictio Delegati per mortem ipsius; siquidem mors omnia solvit, quod quidem ita accipias, si Delegatio fuerit personalis, sio autem realis, veluti si Dignitati facta fuerit, puta Episcopo Caven. tunc quia Dignitas numquam moritur, Delegatio non extinguitur in totum, sed quiescit, donec successor fuerit electus, qui absque alia commissione in subdelegatione subintrat, & procedit in causa in terminis, in quibus reperitur; hæc de plano procedunt, omnesque admittunt, & habemus text. expressum in cap. quoniam Abbas de off. Delegati, ubi latè glossa, verbo Substitutum, nec attenditur an res sit integra, vel non; latè Gonzal. in dicto tex. num. 3. Moneta de commut. ultim voluntat. cap. 8. num. 130 usque ad 143. cum sequentibus & num. 172. & 174. Barbosa in dicto ca. quoniam, num. 6. Menochius dicta quæst. 68. num. 21. Merolla tom. 2. disp. 4. c. 6. dub. 33. num. 367.

Sed difficultas est inter DD. in explicatione quando dicatur Delegatio personalis facta scilicet personæ, quando verò realis facta dignitati.

35 Equidem communiter concordant quod quando exprimitur nomen Dignitatis eique diriguntur Litteræ, puta Archi-episcopo Amalphitano, tunc Delegationem esse realem, quando verò diriguntur personæ, veluti Petro, &c. tunc esse personalem DD. omnes in dicto c. quoniam Abbas, per illum tex. & ibi glossa, in verbo substitutum.

36 Quod tamen limitatur nisi aliunde colligatur ex subiecta materia, & ex verbis Litterarum, quod licet Litteræ dirigantur dignitati, esset tamen facta Delegatio intuitu personæ, nam tunc Delegatio erit personalis, puta si directæ sint Litteræ Archi-episcopo Amalphitano, ob peculiarem eius scientiam (prout est præsens Archi-episcopus Quaranta, insignis Theologus) nam tunc fortior est præsumptio ex verbis peculiaribus desumpta, quã illa generalis, quæ desumitur ex dignitate, semper enim fortior præsumptio est attendenda, Abbas in dicto c. quoniam Abbas, numer. 4. & 8. de off.

Deleg. Bellonus de mandata jurisdictione c. 10. quæst. 8. num. 13. & 14. & omissis alijs, Merolla dicto tom. 2. disp. 4. ca. 6 num. 565.

37 Sic vice versa si fuerit contemplata dignitas, licet et personæ sint directæ, tamen erit realis, & transit ad dignitatem, de quo habemus *tex. in c. Dilecti filij, de foro competenti*, juxta *gloss.* ibi in verbo *contra* & notat ibidem *Abbas vers. nota bene, Meroll loco cit.* & etiam docuit *Pater Fragosius de Republica Christiana tom. 3. lib. 4. disp. 10. §. 1. num 120.*

38 Discrepant vero DD. quando in Delegatione, sive commissione utrumque nomen est expressum, dignitatis scilicet, personæ, & proprium eius, cui litteræ sunt directæ, quænam erit iudicanda Commissio, seu delegatio realis, vel personalis? Multi docent, iudicandam esse realem, quia favorabilior est Delegatio realis, & etiam quia dignitatis qualitas prævalet potius quam personæ.

Alij vero dicunt, spectandum esse quod nomen
39 præcedat primum personale, vel Appellativum, si præcedit nomen proprium dicendum esse Delegationem personalem, si vero dignitatis, realem esse censendam, nam ubi res est dubia intentio delegantis erit iudicanda ex ordine Litteræ: semper verò quando præcedit nomen proprium præsupponitur, quod Delegatus ad personam habuerit respectum, & sic personalis erit delegatio iudicanda, & vice versa, omissis alijs *Bellonus c. 10. quæst. 8. num. 8. Menochius de Arbitrarijs d. quæst. 68. num. 16. & seqq. Fragosius lo. cit. ca. 20.* quam sententiam limitat *Menochius*, nisi Delegans non haberet notitiam personæ cui committitur causa, nam tunc cum fuit personæ incognitæ, semper censetur facta Dignitati *Bellonus loco cit. nu. 9.* At ego considero quod cum exprimitur nomen proprium Delegati, clare ostenditur in Delegante adesse scientiam, & cognitionem personæ cui committit, & facit Delegationem.

Alij vero indistinctè sentiunt, semper quando
40 exprimitur nomen personæ, sive ante, sive post Delegationem esse personalē, nec transire ad successorem in dignitate, *Tuscus lit. D. concl. 434. nu. 51. Grat. c. 91. n. 2. Sanchez. de Mat. lib. 8. disp. 27. n. 20. Merolla d. tom. 2. disp. 4. cap. 6 dub. 33. n. 584. Moneta c. 8. n. 142. de commut. ultim. volunt.* & ante istos *Immola in dicto c. Abbas nu. 8. in fine, Beroius ibidem n. 22.* & alios citat *Meroll. a loc. cit. &c.* quoad optimè probant ex pluribus rationibus,
41 præsertim quia verba debent operari aliquid, cum ergo sit expressum nomen proprium censendum erit constituisse Principem delegare personæ, non dignitati. Item ex dicto *cap. quoniam Abbas*, ibi, *sub expressis nominibus locorum, non personarum*, quasi dicat, ubi nulla nominatio personæ facta est &c. hæc est communior opinio &c.

Quam sententiam intelligunt, nisi tamen si De-
42 legatio interpretaretur personalis, redderetur elusoria, & sustineri non posset, nam tunc ne vana redderetur interpretanda est, ut sit facta dignitati, seu ut sit realis, ita *Sanchez, Merolla*, & alij, & credo quod hoc etiam docuit *Navar. in dicto cap. quoniam Abbas, sub num. 8.*

Sed quid dicendum, cum sit Commissio, seu Delegatio sub duplici nomine appellativo, quorum unum respicit personam, alterum dignitatem, v.g. committimus Ciminiarchæ Neapolitano, & Capellano nostro, illa enim verba Capellano nostro respiciunt personam; an sit realis, & transeat ad successorem, dicendum erit, cum non sit expressum nomen proprium Commissionem esse realem, & transire ad Successorem, quamvis successor in utroque officio non succedat, ut optime probat *Abbas in dicto cap. quoniam, n. 12.* & ibidem *Antonius de Butrio n. 21. & Meroll. n. 599.* secus autem si dictum fuisset committimus Ioanni Ciminiarchæ, & Capellano nostro nam tunc cum fuisset expressum nomen proprium erit commissio personalis, ut contra *Abbatem Panor. dicto num. 12.* tenet ibidem *Decius* & ex eo *Merolla sub. n. 600.*

44 Cum Commissio est facta intuitu personæ ut puta Ludovico Archidiacono Caven. si desinat esse Archidiaconus non per hoc expirat eius delegatio, seu commissio, sed poterit adhuc Delegationem exercere, quia Commissio non est facta dignitati, sed personæ quæ adhuc est in esse licet sine dignitate: sequitur enim personam, & quousque persona vivit, durat. Ita *Meroll. in dict. cap. quoniam Abbas num. 5. Beroius nu. 102. vers. & ex prædictis Sanchez lib. 8. de Matr. disp 27. num. 22. Merolla loco citat. dicto dub 33. numer. 589.* quod procedit etiam si res sit adhuc integra *Sanchez & Merolla loc. cit:* quod diversum est si facta fuerit dignitati, nam tunc si re integra removeatur ab officio non poterit procedere: oportet enim tunc ut habuerit dignitatem illam tempore Rescripti, & cum uti cœperit iurisdictione, prout supra adnotavimus. Sed post tempora consideravi, quod cum est facta commissio existenti in dignitate simpliciter, si desinat habere dignitatem, postquam uti cœperit delegatio transit in successorem, nec poterit amplius qui dignitatem amisit, vel dimisit procedere; si vero facta sit personaliter, tunc licet amittat dignitatem poterit procedere. & ita supradicta intelligo.

Delegatio si facta fuerit dignitati transit ad
46 successorem in illa, non solum mortuo eo cui directio facta fuit, sed etiam si is sit vivus, verum dignitatem amisit vel ad aliam dignitatem translatus fuerit, puta Episcopo Caven. qui postea desierit esse talis, vel ad aliam Ecclesiam fuerit translatus, quia Delegatio facta fuit dignitati, quæ tantum spectanda erit, & ipsā dignitatem semper sequitur Delegatio, *Abbas Panor. dicto ca. quoniam Abbas, sub num. 8. de off. Delegati, Sanchez disp. 27. num. 23. Merolla dicto dub. 33. num. 594.*

47 Sed quid si Delegatio fuisset facta uni, qui duas dignitates habebat, & hic sit mortuus, & in eius locum suffectæ fuerint duæ personæ, an Delegatio transmittatur ad has duas personas, quæ successerunt in illis duabus dignitatibus? respondet *Panormitanus in d. cap. quoniam Abbas num. 13.* in dicta Delegatione sive Commissione utramque personam succedere quia Commissio, & Delegatio est facta duabus dignitatibus: ergo illæ personæ quæ succedunt in illis duabus Dignitatibus, succedunt etiam in Delegatione *Panor.* sequuntur *Decius ibidem numer 56. Tuscus littera I. verbo iurisdictio concl. 563. Merolla loco cit. num 596.*

48 Et vice versa si causa sit delegata duobus in dignitate constitutis, si altero mortuo superstes dignitatē obtineat defuncti cum Apostolico indulto, utiq; succedit secundum *Lapum alleg. 88. incipien. Communis Florentiæ nu. 3. vers. sed ponamus Decium loco cit. n. 66. Tuscum d. conclus. 563. Meroll. loco cit. n. 597. Gratianum c. 4 n. 17.* quia hic utraq; dignitate potitur, & fungitur vice duorum ergo

ergo in illa Delegatione succedit; item quia hoc potest efficere subdelegatio, quia si defunctus suo Collegæ subdelegasset, & uti cœpisset jurisdictione, poterit solus in causa procedere, juxta *tex. in cap. licet de off. Delegati*, ergo idem efficere poterit subrogatio. Hoc autem ego intelligo, quando simpliciter esset facta duobus Delegatio, secus autem si adesset aliqua clausula in Commissione, ex qua appareret, quod in causa illa duo simul procedere debuissent, puta, Vos conjunctim &c. nam tunc non poterit unus, qui in duabus dignitatibus succedit Delegationem explere.

49 Regulam antecedentem, nempè Delegationem factam dignitati transire in successorem intelligunt quamplures Doctores, ut vera sit quando dignitas est per se subsistens, secus si sit accessoria, & dependens ab alio ut contingit in Vicario Episcopi, cui si facta sit Delegatio, non transit in successorem, ut docent *Menochius dicta q. 68. n. 24. de Arbitrariis, Bellonus de mandata jurisdictione cap. 10. q. 8. num. 12.* & alii.

50 Verùm in contrarium est communior sententia, nempe Delegationem factam Vicario transire in successorem in Vicariatu saltem secundum stylum, & observantiam omnium tribunalium Ecclesiasticorum, licet de juris subtilitate aliter esset dicendum. *Panormitanus in dicto cap. quoniam Abbas num. 1. Gennensis in Praxi 70. Gratianus cap.*

51 *82. à num 15. cum seqq. Parisius de resignatione lib. 1. quæst 11. Garzias de Beneficiis par. 6 cap. 2. num. 34. Sanchez dict. disp. 27. num. 10. Moneta de commut. ultim. volunt cap 8. nu. 148. Merolla loco cit. num. 569.* consulit *Pax. Jordan. dicto tit. 6. num. 100.* dum dicit quod quando intuitu tribunalis facta esset Delegatio transit in successorem. Sed certè semper intuitu tribunalis facta est Commissio Vicario.

52 Dubitatur etiam, an cum Delegatio est facta Canonico transeat in successorem in Canonicatu. Agitat hanc quæstionem *Panorm. in dicto cap. quoniam Abbas, num. 9.* & dicit quod non, quia Canonicus non habet successorem. *Abbatem* sequitur *Felinus ibi num. 5. & 6. Dominicus in cap. Statutum de rescrip. in 6. & ibi Franciscus nu. 9.* Alii verò dicunt, licet hoc verum esset juris rigore attento,

53 attamen ex præscripta Principis voluntate transire in successorem, ita *Sanchez de Matr. dict. disp. 27. num. 12.*

54 Sed rem hanc melius cribravit *Merolla loco cit. numer. 574.* dicens, Commissionem factam Canonico vel esse semper personalem, vel frustratoriam; quia si simpliciter Canonico alicujus Cathedralis fiat Commissio ratione incertitudinis, futilis erit; ideo ne tamquam vaga habeatur oportet ut præcedat nomen proprium Canonici, & sic personalis erit judicanda, & ut talis non transit ad successorem, & fuit doctrina hæc *Panormitani in dicto cap. quoniam*, si bene perpendatur; si tamen Commissio facta fuerit Canonico cum aliqua qualitate, qua possit ab aliis discerni, puta Canonico Pœnitentiario, tunc in successorem bene transibit. *Merolla loco cit. num.*

55 *578. Moneta dicto cap. 8. à n. 151. cum seqq.*

Limitat enim supradictam Regulam scilicet Delegationem factam dignitati transire in successorem *Bellonus dicto cap. 10. quæst. 8. num. 10.* cum committitur negotium facti, seu nudum ministerium; tunc enim licet Commissio sit facta dignitati, morte Delegati extinguitur, quia tunc est electa industria personæ.

56 Delegatio cum sit personalis, & facta est pluribus, per mortem unius extinguitur tota Delegatio, ut habetur in *cap. uno Delegatorum, de off. Delegati*, ibi; Uno Delegatorum, vel arbitrorum sicut proponis rebus humanis exempto eorum officium expiravit, ut habetur etiam in *lege, item si unus. §. 1. ff. de receptis Arbitr.* & assignat rationem *glossa in dicto cap. uno, verbo Delegatorum*, quia scilicet loco unius sunt; nisi aliud tamen in Delegatione fuisset expressum. Ut subjungit ibi textus, quod contingeret si in Litteris esset illa clausula, quod si non omnes, ut explicat eadem glossa, nam tunc quia constat de certo impedimento po-

57 terit Collega procedere, *Moneta d. cap. 8. num. 136.* vel si esset illa clausula, *ut unus &c.* nam in superstite remanet jurisdictio, juxta *tex. in cap. cum plures de off. Delegati in 6. Moneta loco cit. numer. 137.* Si tamen esset facta Delegatio dignitate, non expirat, sed quiescit, & in suspenso stat, donec alius illam dignitatem occupaverit, quo suffecto, in ipsum transit Delegatio, *Moneta loco cit. nu. 138. Pater Fragosius loco cit. num. 120.*

58 Sed quando per mortem Delegati Subdelegatè jurisdictio expiret re integra videndum est (loquimur in subjecta materia de Delegato Papæ) potest contingere dubium, cum moritur Delegatus vivo primo Delegante, seu Papa, vel eo mortuo: siloquamur vivo proprio Delegante DD. in varias incidetunt sententias, nam multi dixerunt Subdelegati expirare jurisdictionem; assignant rationem, quia re integra Subdelegatus non fecit jurisdictionem suam. Alii verò contra dixerunt, nempe non expirare Delegationem, quia licet Delegatus subdelegans obierit re ex stante integra quoad Subdelegatum, tamen superest adhuc primus Delegans, qui est fons, & origo jurisdictionis. Alii verò distinctionem adhibuerunt, aut Delegatus in

59 totum subdelegavit, & tunc quia omnis jurisdictio ivit in Subdelegatum, si est vivus primus Delegans, etiam re integra non extinguitur Delegatio: sin verò in partem, tunc quia Delegatus non abdicavit à se omnem jurisdictionem, & ab ipso pendet illa, quam habet Subdelegatus, ideo re integra per mortem Delegati expirat jurisdictio subdelegati.

60 Alii tandem alia usi sunt distinctione, nempe aut Delegatus subdelegat ex facultate sibi tributa à primo Delegante, & tunc Subdelegati jurisdictio non perit morte Subdelegantis re integra, si primus Delegans est vivus, quia cenletur ab illo Subdelegatus, sin autem subdelegat ex juris permissione (prout in casu nostro est) & tunc per mortem Delegati expirat jurisdictio Subdelegati re integra, quia in hoc Subdelegatus habet jurisdictionem à Delegato, quo moriente re integ. a cessare debet Subdelegati jurisdictio *Sanchez de Matr. disp. 28. num 36. Merolla tom. 3. disp. 7. cap. 4. dub. 28. num 321.*

61 Sed *Moneta dicto cap. 8. num. 215.* docet omnino dicendum esse, per mortem Delegati Subdelegantis re integra expirare jurisdictionem Subdelegati, secus si res non sit integra respectu Delegati, nullo habito respectu an primus Delegans sit vivus propter generalitatem jurium de quibus supra, & credo clarum esse *tex. in dicto cap. Si Delegatus, de off. Delegati in 6.*

62 Sed quid dicendum, si Delegatus, qui subde-

 lega-

legaverit si vivus , mortuus autem sit primus Delegans re integra, quoad Delegatum non autem quoad Sublegatum; erit dicendum quod cum res non sit integra pro dicto Sublegato licet sit quoad Delegatum, quia Delegati in Subdelegatum transivit jurisdictio, & jam radicata est, jurisdictio non expiret dicti Subdelegati, prout colligitur ex *cap. eutate, si Delegato, de off. Deleg. in 6.* & sic tenet *Gratianus ibidem n. 5. Sanchez dicta disp. 28. n. 37. Merolla dicto tomo 3. dub. 28. n. 224. Francus decis. 255.* Sic etiam si res esset integra pro dicto Subdelegato non autem quoad Delegatum, quia satis est alterum cœpisse uti jurisdictione, vivente primo Delegato, ex eodem *tex.* colligitur, & ibi *gloss. in verbo Processum* ibidem *Dinozet. num. 5. Francus n. 2. Sanchez loc. cit. Merolla loc. cit. n. 326.*

63

64 Per mortem verò Subdelegati, re non integra, quia uti cœperit jurisdictione, expirat Delegati jurisdictio, secus si res integra fuisset, *cap. quamvis de off. Deleg. in 6.* à contrario tamen sensu, *Gloss. in c. super quæstionum, §. si verò verbo si nō possunt, vers. sed quæritur de off. Deleg. Moneta dict. cap. 8. num. 495.* qui id amplat, etiam si nullitet uti cœpisset, per *tex. in cap. Venerabili, §. porrò, de off. Deleg.* quod tamen intelligas expirare scilicet jurisdictionem Delegati per mortem Delegantis, re non integra quando in totum fuisset ei facta subdelegatio, si tamen non in totum non expirat per mortem Subdelegati, sive res sit integra, sive non, *Moneta loco cit. num. 198. & 199.* & sufficiet tunc, ut aliquid jurisdictionis sibi reservaverit, puta si subdelegaverit cum potestate avocandi, ut docet *Moneta loco cit.*

65

66 Dum Delegatus subdelegaverit cum clausula, *donec revocavero*, per mortem Delegantis Subdelegati non extinguitur jurisdictio, cum jam subdelegatus uti cœperit jurisdictione: sic cum clausula, *cum abesse contigerit*, dummodo tamen uti cœperit, ut in *Moneta loc. cit.* per *tex. in cap. si Delegatus de off. Deleg. in 6.*

67

68 Subdelegatio autem facta ad beneplacitum Delegati, per mortem Delegati subdelegantis expirat etiam re integra, *Glossa in d. c. si Delegatus, in verbo morte, ubi in fine* docet, hoc verius esse, quam sequitur ibi *Geminianus n. 10. Sanchez dicta disp. 28. lib. 8. Moneta d. c. 8. n. 225.* qui ad hoc allegat *textum in c. si gratiosè de rescriptis in 6.* in quo

69 *tex.*, dicitur quod Gratia concessa ad beneplacitum Papæ expirat morte concedentis, quia morte extinguitur Beneplacitum, *Philippus Francus in d. cap. si Delegatus de off. Delegati in 6. num. 5.* tenet, quod facta subdelegatione ad beneplacitum re integra expirat, re autem non integra, non expirat. Augustinus tamen Barbosa in eodem *c. si delegatus*, dicit, quod beneplacitum durat etiam post mortem, & nullam fecit differentiam, cum Delegatio facta fuerit ad beneplacitum, & quoties abesse contigerit &c. nam per mortem non censetur revocata, &c.

70 Præterea etiam docet *Moneta d. cap. 8. num. 225.* quod quoties Delegatio est facta sub nomine dignitatis, puta Episcopo Cauen. & sub eodem nomine facta fuerit Subdelegatio, totaliter non expirat dicta Subdelegatio, etiam re integra, quoad Subdelegatum, allegat *Menochium q. 69. n. 7.* sed ibi hoc non dicit *Menoch.* probari tamē potest ex *d. ca. si gratiosè*, ubi etiam dicitur, quod Gratia

71 concessa ad beneplacitum Sedis Apostolicæ, durat etiam post mortem Papæ, quia Sedes Apostolica semper durat, & numquam moritur: sic aliud est, cum sit ad beneplacitum personæ, aliud cum ad beneplacitum dignitatis, nam beneplacitum personæ morte extinguitur, non autem beneplacitum dignitatis, ut explicant DD. *in d. c. si gratiosè*, sed de hac re vide *Merollam tomo 2. disp. 4. cap. 6. dub. 31. quæst. 1. q. 2. q. 3. à num. 539. usque ad 148.*

72 Quarto finitur Delegati jurisdictio, cum fuerit datus, seu ut suspectus recusatus, finitur enim unde eius jurisdictio: quod possit Delegatus recusari uti suspectus, habetur in *titul. de off. Deleg. tam extra in 6.* præsertim in *cap. insinuante*, & *cap. suspicionis Extra*, & *cap. Iudex*, & *cap. si contra in 6.*

73 Suspicionis causa exprimi debet coram eodem Iudice, & eligi debent Arbitri, eorum quibus probanda, & à quibus causa suspicionis erit terminanda juxta *tex. in cap. cum speciali, cap. secundo requiris, §. tertio Postulas de Appellationibus cap. insinuante cum cæteris concordantibus de off. Deleg. Extra, & in 6.* & hoc docent omnes Canonistæ in omnibus supradictis Sacris Canonibus, quos allegare turpe est, dum habemus jura clara.

74 Recusari debet suspectus ante litem contestatem, scilicet antequam in eum consentiant, tamen ex nova causa supervenienti recusari potest, ut docent DD. per illum *tex. in cap. insinuante de off. Delegati, Bellonus cap. 10. quæst. 8. num. 51.* nisi post detectam causam de novo prosequeretur causam coram ipso, quam tunc videretur consentire, nec ex dicta causa potest eum amplius recusare, ut dicitur apertè in dicto *c. insinuante Extra de off. Delegat.* ubi *Barbosa* præter alios Canonistas, *Calvacanus decis. 185. Rota penes Rubeum tom. 3. decis. 7. Gratianus cap. 100.*

75 Immo ex causa antecedenti, quam ignorabant etiam post litem contestatam fieri potest recusatio, & statur in hoc iuramento allegantis Delegatum suspectum, *Bellonus dicto cap. 10. quæst. 8. num. 50. Fermosinus in cap. si quis contra clericum de foro competenti, quæst. 9. in 8.*

76 Regulariter qui impetravit Iudicem illum suspectum dare non poterit ex noviter deductis, & ex nulla causa poterit dare suspectum, *Barbosa in dict. cap. insinuante, num. 6. & 7.*

77 Sed advette, cum diximus Iudicem Delegantem suspectum recusari jurisdictionem finiri, ita intelligas cum suspicionis causa fuerit terminata, & justa suspicionis causa fuerit per Iudices declarata, ut probatur ex dicto *tex. secundo requiris, §. tertio postulas*, non tamen statim ac uti suspectus fuit recusatus, jurisdictione privatur, sed tantum tunc suspendi dicendum est, donec causa cognoscatur, unde licet postquam recusatus fuerit suspectus delegare non potest causam; attamen, si causa non fuerit terminata ex partium consensu poterit bene subdelegare, quod secus erit, si contra ipsum terminata foret, quia tunc omninò esse Delegatus desinit, clarè loquitur *tex. in ca. Iudex ab Apostolica Sede de off. Delegati in 6.*

78 Et notes, quod Delegatus antequam suspectus declaretur aliquam subdelegat causam valide: & si in totum subdelegavit, amplius suspectus dari non poterit, ut dicitur in dicto *tex.* secus autem si in partem subdelegaverit, quia remanet Iudex, optimè *Merol. d. tit. 3. disp. 7. c. 4. dub. 14. n. 162*

Scias

79 Scias tamen quod hodie, ut observavi, non eliguntur arbitri, sed recusatur suspectus Iudex cum expressione causæ, & juramento, & hoc sufficit pro recusatione legitima; appellari tamē debet ab ulteriori processu ut acta postea facta nulla dicantur, *Rota decis. 7. penes Rubeum tom. 3 ad est ab Anno 35 usque ad 37. &* apud *Dunozet. decis. 867.*

80 Cum tamen duo fuerint datis Iudices simpliciter, vel conjunctim, tunc nno recusato, alter procedere nequit, per *tex. in cap. penultimo uno Delegatorum de off. Delegati.* sic cum sunt dati cum clausula (quod si non omnes) prout supra adnotavimus, *Moneta c. 7. n. 649.*

81 Quarto finitur Delegati jurisdictio per prolationem sententiæ ejusque exequutionem, ut habetur in c. *in Litteris de off. Deleg.* ubi dicitur, quod ex quo Judex delegatus per se, vel per alium sententiam exequutioni mandavit, vel mandari præcepit, ejus auctoritas & jurisdictio cessat, quia semel est officio suo functus, *ubi gloss.* & omnes Canonistæ, consentit *textus in l. Iudex posteaquam de sententia, & re judicata, & ibi propoṅit, c. quomodo Iudex,* ubi communiter scribentes.

82 In prima parte in cap. Quandiu durat potestas Exequutoris agitavi illam quæstionē, an Iudex Delegatus, possit postquam semel sententiavit, iterum revidere suam sententiam, quam nulliter tulit, prout potest facere Ordinarius? & ibi non nulla adduxi in hac quæstione; hic tantum addo, quod *Bellonus de mandata jurisdictione cap. 9. q. 10. n. 38.* mordicus tenet, Principis Delegati jurisdictionem per prolationem sententiæ non extingui, neque quoad cognitionem, neque quoad exequutionem; ita enim scribit. Sed falsum utique, nam verius est quoad cognitionem, neque quoad exequutionem censeri ejus jurisdictionem extinctam, non quoad cognitionem, quia si nullam protulerit sententiam poterit ad Ordinarii exemplum iterum pronunciare, uti rectè censuerunt, *Angel. in l. iudex posteaquam s. nu. 6. ff. de re judicata, Iacob de Niger. de off. eius n. 16. &* ibi *Marc. Mont. n. 47. Camill. Plan. lib. 2. cap. 6. nu. 14. Nicol. Bell. lib. 3. suppo. c 18. n. 2.* Scilicet Nam *lex si ut proponis,* loquitur de Iudice ab Ordinario Delegato non verò de eo, qui à Principe Delegatus est, ut ex eo intelligimus, quia si causa fuisset sibi à Principe delegata, non potuisset Præses, aut quivis alius Ordinarius in causa se intromittere, ut diximus in *cap. 10. quæst. 8. num. 16.* & qui se intromisit, quia causam, iterum alij delegavit, ut ibi dicitur, non fuit igitur ibi causa à Principe, sed à Magistratu delegata, ut inspecte considerant *Iacob. de Niger in d. Rub. ff. de off. eius n. 16.* & ibi *Cam Plan. lib. 2. c. 6. num. 7. Nicol. Bell. d. lib. 3. supp. c. 18. numer. 3.* Neque quoad exequutionem, quia potest exequi suam sententiam non solum jure Canonico, sed jure Civili, ut verius, & receptius esse docuimus *in l. c. q. 14. nu. 16.* Plane quamquam exequi possit in hoc tamen differt ab Ordinario: & hæc est septima differentia, quia Ordinarius potest exequi suam sententiam perpetuo, Delegatus verò Principis non nisi intra annum à die prolatæ sententiæ, quo transacto extinguitur eius jurisdictio, *cap. quarenti 2. de off. & potestate Iud. Delegati, & Angel. in l. à D. Pio 15. in par. 1. n. 2. ff. de re iudicata Alex. in d. Rub. de offic. eius n. 6. in fine, & ibi Iac. de Niger n. 17. vers. 3 Mar. Mont. n. 50. vers. circa tertiū* Quod autem diximus, non finiri quoad cognitionē, procedit si nullam pronunciaverit: cæterum si validam sententiam protulerit, melius est, ut finiatur eius jurisdictio; ita *Iac. de Niger in d. Rubr. ff. de off. eius num. 16. & 20.* ultra hac *Bellonus*: & hanc quoq; sententiam, ni memoria me fallit tenet *Menoch. dicta Rubr. lib. 1. quæst. 67. num. 43. & 44. Quæsada controvers. Iuris cap. 28 num. 22. Pac. Iord. d. titul. 6. n. 128. Pater Fragosius loc. cit. n 133*

83 Sed quod non possit, mordicus sustinet *Gutier. Canon. q. lib. 2. c. 2.* & alij, quos in dicto loco citav: quæ verò sit opinio verior, non audeo iudicare: certè quod non possit ita sententiare, passim & frequentius scribunt DD. concordant vero enim contra, vel præter formam sententiavit: cæterum si pronunciaverit se incompetentem, & non habere jurisdictionem, certo quod iterum sententiare nequibit omnes admittunt.

84 Delegatus tamen annum habet, intra quem poterit demandare exequutioni suā sententiam, *c. quarenti de off. Del.* ita ut expleto anno nullam aliam habeat jurisdictionem, quam etiam illicò amittit, cùm exequutioni demandavit etiam intra annum, ut dicitur in dicto *capan Litteris*, obstat præ cæteris, *Merolla dicto to. 3. cap. 4. dub. 23. num. 223.* si tamen cœperit exequi suam sententiam intra annum, exequutio tamen non esset completa, non expirat eius jurisdictio, etsi annus lapsus fuerit, *Rota penes Rub. tom 3. dec. 21. n. 3. & 4*

85 Septimò finitur jurisdictio Delegati tempore præfinito in Litteris delegatorijs, ut habetur expresse in *cap. de causis, de off. Delegati,* poterit tamen terminus prorogari de partium consensu antequam dies præfatus advenerit; sic antequam elabatur terminus, ut in eodem *c. habetur, & Glossā* ibidem in verbo *consensu partium,* & verbo, *prorogetur,* & ibi communiter DD. tempus tantum currit à die præsentationis Litterarum coram Delegatis, non autem à die expeditionis Litterarum, prout dicit *textus expressus in cap. super eo, tit. in fine de appellationibus,* & notavit *Glossa in dicto cap. de Causis, verbo certum terminum præ cæteris Merolla tomo 3. disp. 7. cap. 4. num. 225. Barbosa in dicto cap. de Causis num. 7.*

86 Tandem finitur jurisdictio primi Delegati per comparitionem alterius Delegati, si in secundis Litteris de primis est facta mentio, alias non, habetur in *cap. cæterum de rescriptis.*

His, & singulis modis finitur jurisdictio Delegati, de quibus vide vide *Glossam in cap. in Litteris de off. Delegati, in verbo officio suo functus, &c.*

CAPUT VIII.

Et Ultimum.

Ad quem à Sententia Delegati, vel Subdelegati sit appellandum.

SVMMARIVM.

1 *A Sententia Delegati appellatur ad Delegantem.*
2 *Cum Delegatus totaliter subdelegat, ad primum Delegantem appellandum est.*
3 *Secus si partem nam tunc ad ipsum Delegatum.*
4 *A Subdelegato ad primum Delegantem appellari potest cum pars non apponit.*
5 *Cum sunt plures Delegati, si unus subdelegat, licet non in totum ad Delegantem appellandum est.*

P R A X I S

VTRIVSQVE PARTIS

Operæ pretium duxi pro sublevando labore Exequutoribus, circa Theoricam, quæ in his duabus Partibus continetur, Praxim, & Formulas Decretorum; quæ Exequutor in Exequutione Litterarum agere debet, breviter subiungere.

P R A X I S

Dispensationum Matrimonialium.

UM igitur impetrantur Dispensationes Apostolicæ sub aliquo Impedimento dirimente, præsentari debent Litteræ coram Vicario Generali Episcopi loci, per quem debet fieri infrascriptum Decretum.

Die tali &c. Retroscripta Litteræ Apostolicæ fuerunt presentata coram Reverendissimo Vicario N. per quem fuerunt recepta supra caput, omniq; qua decet reverentia, & fuit mandatum, quod de expositis, & narratis in prædictis Litteris capiatur informatio, ad finem, ut constito de narratis, cum Oratoribus prædictis authoritate Apostolica sibi commissa dispensari possit super narrato impedimento. Et ita &c.

Hoc Decretum convenit omnibus Dispensationibus Matrimonialibus, & per eum firmatur jurisdictio Exequutoris, juxta ea, quæ dicta sunt. Si Dispensatio sit expedita ob angustiam loci, quæ causa est frequentissima, tunc Dominus Vicarius exequutor, debet in primis examinare testes, qui deponere debent super Impedimento expresso in Litteris Apostolicis. Secundo debent deponere super angustiam loci, quod scilicet locus, in quo nata est puella sit angustus, ob cujus angustiam dicta puella non potest facile invenire virum paris conditionis, nempe ætatis, qualitatis, morum &c. cui nubere possit. Tertio debent deponere quod puella non fuerit rapta. Quibus probatis debet facere infrascriptum Decretum.

In Dei nomine Amen. &c. Visis Litteris Apostolicis nobis directis, expeditis Romæ sub Plumbo apud Sanctam Mariam Majorem Kalend. &c. Millesimi &c. Pontif. Sanctiss. Domini Nostri Clementis Divina Providentia Papa X. Anno ejus quinto. Ac præsentatis pro parte N. & N. Visa informatione desuper capta, ex qua constat preces narratas Sanctissimo Domino Nostro &c. ac in dictis Litteris expressas veritati niti. Dictamque N. facile non invenire virum paris conditionis cui nubere possit in dicto loco N. Diœcesis N. ob illius angustiam, dicimus, decernimus, & declaramus fore, & esse cum dictis N. & N. Oratoribus dispensandum super Impedimento quarti Consanguinitatis gradus inter ipsos existen. prout præsentium tenore, auctoritate Apostolica, qua in his fungimur, dispensamus, ita ut factis proclamationibus in eorum Parochiali Ecclesia valeant Matrimonium juxta Ritum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ solemnizare, & in eo postmodum licitè, & libere valeant permanere, prolem exinde nascituram legitimam nunciando, prout nunciavit idem Sanctiss. Dominus Noster in dictis Litteris, non obstantibus Constitutionibus, Ordinationibus quibuscumque, quæ omnia non obstare voluit. Et decrevit idem Sanctissimus Dominus Noster. Et ita dicimus, decernimus, declaramus, ac Apostolica authoritate nobis commissa dispensamus. Et ita &c.

Si dispensatio fuerit expedita ob aliam causam, oportet ut causa narrata verificetur, & fit Decretum, mutatis mutandis, ut si esset ob sedendas inimicitias apponitur in Decreto: *Gravesque inimicitias extitisse, & extare inter dictum N. Oratorem, & consanguineos, & affines dictæ N. Oratricis, & aliunde tamen exortas, quam ex causa dicti Matrimonij contrahendi.* Ita etiam cum ad dotem incompetentem impetrata est dispensatio, tunc dicitur: *Dictamque N. non habere dotem competentem, ut pariter nubere possit, dictus N. dictam N. cum dicta dote minus competente ducere velit &c. Ideo &c.* Licet tamen non sit necessarium exprimere causam in Decreto, sed sufficiat ut dicatur, *preces narratas Sanctissimo Domino Nostro, & in dictis Litteris appositas veritati niti. Ideo &c.*

Cum verò Dispensatio impetratur in forma pauperum cum copula, vel diffamatione copulæ, tunc aliter erit procedendum, nam in primis post factam præsentationem Litterarum Apostolicarum Vicarius debet separare futuros conjuges, si invicem cohabitaverint, & ita debet interloqui: *Præsentata &c. nec non fuit mandatum, prout præsentium tenore mandatur, quod dictus N. & dicta N. separentur ab invicem, nec amplius simul valeant cohabitare, donec & quousque &c ad finem &c.*

Deinde Dominus Vicarius debet imponere pœnitentiam Oratori, & ita debet decretare: *Reverendissimus Dominus Vicarius &c. Apostolicus Delegatus pro exequutione Dispensationis Apostolicæ super impedimento &c. quarti gradus v.g. existen. inter N. & N. in forma pauperum impetrata, mandavit, quod dictus N. per tres menses continuos operam suam personalem singulis diebus præstare habeat, & debeat pro servitio suæ Parochialis Ecclesiæ, sub titulo Sancti N. ad arbitrium Rectoris ejusdem Ecclesiæ; de quo servitio præstito fiat fides à R. D. Rectore ad finem. &c.*

Debet etiam Vicarius capere informationem super expositis, nempè quod inter Oratores existat impedimentum expressum secundum gradus distinctionem: Secundo, quod inter dictos Oratores extitit copula, quod probatur per confessionem partium: Tertio quod stante copula prædicta, nisi sequatur inter eos Matrimonium, dicta mulier innupta remaneret, & verisimiliter possint oriri scandala inter consanguineos: Quarto debet verificare quod Oratores sint pauperes, & miserabiles personæ, & quod tantum vivunt ex eorum labore, & industria: Quinto quod dicta mulier non fuerit rapta.

Postmodum debet Vicarius imponere publicam pœnitentiam explendam à dictis Oratoribus in die Festivo, qualis esset, ut candelam in manibus in foris Ecclesiæ teneant flexis genibus, faciendo Decretum tenoris sequentis.

Pro exequutione &c. Mandamus N. & N. ut in die Dominica, dum Missa solemnis celebratur stare habeant in foris Ecclesiæ flexis genibus, cum candelis accensis in manibus. Ut per hoc alij retrahantur à similibus committendis: & ita &c. De quo actu debent fieri fides per Parochum, & in actis produci. Item debet recipere juramentum ab Oratoribus, quod dicta copula inter eos habita non fuerit spe facilius impetrandi dictam dispensationem, sed tantum ex humana fragilitate.

Demum debet Dominus Vicarius mandare ut absolvantur Oratores ab incestu. Quibus peractis debet facere infrascriptum Decretum.

Visis &c. Visa informatione desuper capta, ex qua constat, preces appositas veritati niti, nempe dictos N & N. in quarto gradu consanguinitatis existere, ac copulam inter ipsos habitam, non data opera, sed humana fragilitate contigisse, ac dictam N. ob dictam copulam innuptam remanere, graviaque scandala verisimiliter posse exoriri inter dictum N. & consanguineos dictæ N. si Matrimonium inter dictos Oratores non contrahatur, necnon præfatos Oratores esse pauperes, ac miserabiles personas, suisque laboribus & industria victum quærere. Proinde tenore præsentium dicimus, decernimus, & declaramus, stante quod dicti Oratores publicam pœnitentiam peregerunt, ac prædictus N. operam suam per tres menses continuos præstitit personaliter servitio Parochialis Ecclesiæ, cum eisdem Oratoribus fore, & esse super dicto impedimento quarti consanguinitatis gradus inter ipsos existente dispensandum; prout præsentium tenore, Apostolica authoritate, qua in hac fungimur, dispensamus, & licentiam concedimus solemnizandi Matrimonium in facie Ecclesiæ, juxta Ritum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ. (Factis proclamationibus in Parochiali Ecclesia.) & in eo postmodum licitè. & liberè permanere, prolem natam, vel nascituram legitimam nuntiando, prout &c. non obstantibus &c.

In dictis dispensationibus solet apponi clausula *(parito judicato,)* quæ importat, quod si pro dicto incestu à Curia sæculari fuerint ad aliquam pœnam condemnati, Orator dictam pœnam, & Decretum adimplere habeat, priusquam Matrimonium contrahatur.

Si tamen non fuerit habita copula, sed tantum conversati, & orta sit suspicio quod invicem se carnaliter cognoverunt, omnia supradicta adimplenda sunt, præterquam quod loco copulæ testibus probanda est hæc conversatio, ob quam mulier innupta remaneret, si cum dicto viro Matrimonium non contraheret. Quandoque impedimentum est duplicatum, v. g. tertij, & quarti gradus, & tunc semper decretum Dispensationis fertur super remotiori gradu, & deinde in fine Decreti dicitur. *Impedimentum vero tertij gradus, inter præfatos, etiam existens non obstare declaramus, prout declaravit idem Sanctissimus in dictis Litteris, non obstantibus &c.* Hæc enim verba, seu clausula apponitur post illa verba, *prolem legitimam nunciando &c.* Et hæc sufficiant pro Praxi Dispensationum Matrimonialium, nam & si expediri possunt cum alijs causis, tamen Exequutor ad exemplum dictorum se regulare poterit.

PRA-

PRAXIS

Exequutionis Litterarum Apostolicarum, in quibus fit Provisio Beneficiorum.

CUM fuerint expeditæ in forma dignum tunc Exequutor Apostolicus postquam sibi Litteræ præsentatæ fuerint, & facto Decreto, quod capiatur informatio, ut supra, debet examinare testes, super redditibus Beneficij juxta valorem expressum innitens, ac etiam probare testibus, vel ex partita libri mortuorum, obitum in mense reservato, vel qualitatem, quæ fecit beneficium reservatum. Item debet probare idoneitatem provisi: & si esset Canonicatus in Cathedrali, vel Collegiata, debet facere examinare provisum super idoneitate Beneficij obtenti, ac super cantu Gregoriano: & si Beneficium esset cum cura Animarum, debet adhibere examinatores Synodales pro forma. Facto processu, & probatis his omnibus debet facere infrascriptum decretum tenoris sequentis.

In Dei nomine Amen, Visis Litteris Apostolicis Romæ &c. Nobis præsentata pro parte R. N. Visa informatione capta, ex qua constat preces narratas Sanctiss. Domino Nostro PP. &c. esse veras, nempe de Mense Septembris per obitum R. D. vacasse, & vacare Canonicatum, sive Beneficium sub titulo &c. cujus fructus, redditus, & proventus non excedunt valorem annuum ducatorum viginti quatuor auri de Camera, secundum communem existimationem, dictumque N. esse habilem, & idoneum ad dictum Canonicatum, & Præbendam, prout idoneus repertus fuit à nostris Examinatoribus Synodalibus: proinde dicimus, decernimus, & declaramus, dictum Canonicatum cum Præbenda, ut supra vacatum, esse conferendum dicto R. N. prout tenore præsentium, Apostolica Authoritate, qua in his fungimur, conferimus, & assignamus cum omnibus suis fructibus, proventibus, emolumentis, & oblationibus, dependentibus, & emergentibus, annexis, ac connexis, & integro statu, ipsumque in realem corporalem, & pacificam possessionem dicti Canonicatus, & Beneficium, ponimus, & inducimus. (si per se ipsum Exequutor dat possessionem; si vero per alium tunc apponuntur illa verba,) *Et in realem, & pacificam possessionem mandamus immitti R. D. N. amoto quolibet alio illicito detentore, quem amotum esse per præsentes decernimus authoritate prædicta Apostolica, mandamusque omnibus Dignitatibus, & Canonicis, dicti Rev. Capituli, ut dictum N. provisum Apostolicum, in fratrem, & Canonicum recipiant, & Stallum in Capitulo assignent, illumque, ut talem habeant, & tractent, ac portionem ei faciant, prout habeant alij Canonici dictæ Cathedralis Ecclesiæ, non obstantibus, constitutionibus consuetudinibus contrarijs quibuscumque, tam generalibus, quàm particularibus dictæ Cathedralis Ecclesiæ; quæ omnia non obstare voluit idem Sanctissimus in dictis Litteris, & mandamus, dicto R. N. ut professionem fidei coram Capitulo præstare debeat, ac juramentum de servandis consuetudinibus dictæ Cathedralis Ecclesiæ. Et ita dicimus &c. & Apostolica authoritate conferimus, & assignamus, singula singulis referendo, non solum isto &c.* (si beneficium non sit Canonicatus, sed simplex, tunc non apponuntur in decreto illa verba,) *mandamusque omnibus dignitatibus &c. ut in fratrem recipiant,* nec, *ut Stallum in Coro, & locum in Capitulo assignent,* nec etiam quod *debeat emittere professionem,* nec, *præstare juramentum.*

Post præfatum decretum debet fieri Bulla, cum insertione Litterarum Apostolicarum, & supradicti Decreti hoc modo videlicet.

Universis, & singulis, præsentibus, & futuris, notum facimus, & testamur, quod nuper pro parte R. N. coram nobis fuerunt præsentatæ Litteræ Apostolicæ cum Plumbo pendenti, tenoris sequentis videlicet. Inseratur tota Bulla, *quæ à nobis supra caput omnique, qua decet reverentia fuerunt receptæ; ac cum instantum fuerit pro parte R. &c. ut ad dictarum Litterarum Apostolicarum executionem procedere deberemus, nos autem volentes mandata Apostolica, ea, qua debet diligentia exequi mient demandare, ac juxta formam in dictis Litteris nobis præscriptam procedere, mandavimus, de expositis, & contentis in eisdem Litteris debitam capi informationem; qua capta, & constito nobis legitime de narratis fuit interpositum Decretum tenoris sequentis videlicet:* inseratur Decretum. *Ideo has Bullas fieri jussimus ad futuram rei memoriam & ad cautelam dicti R. D. N. manus sigillo nostro munita; quæ &c. In quorum fidem &c.*

Si possessio committenda sit alicui, additur in Bulla post decretum dicta commissio, pro capienda possessione, & fit commissio per hæc verba: *Et ideo pro exequutione Litterarum Apostolicarum, & Decreti per nos prolati, committimus R. D. N. ut in possessione dicti Canonicatus ponat, & inducat dictum R. N. sive legitimum suum Procuratorem.*

Cùm verò Beneficium confertur per resignationem ad favorem, tunc etiam Litteræ expediuntur in forma dignum, & Exequutor debet probare, Resignantem habere aliundè unde possit commodè vivere, & debet subrogare alia bona loco beneficij, si ad illius titulum fuerit ordinatus, ac verificatis verificandis ut supra debet interponere Decretum tenoris sequentis.

Visis &c. In Dei nomine Amen &c. Visa informatione &c. ex qua nobis legitime constitit dictum N. qui resignavit Beneficium, habere unde aliundè commode possit vivere, præfatumque Resignatarium

rium esse habilem, & idoneum ad dictum Beneficium obtinendum, prout habilis repertus fuit ab Examinatoribus Synodalibus, ac redditus, & proventus dicti Beneficij non excedere valorem expressum; dicimus, decernimus, & declaramus dictum Beneficium resignatum in manibus Sanctissimi ad favorem dicti R.N. eidem esse conferendum, prout tenore præsentium authoritate Apostolica &c. prout in superiori Decreto. Deinde fit Bulla, ut supra, cum insertione Litterarum Apostolicarum, & Decreti. Quibus peractis capitur possessio, & fit publicatio in Ecclesia, ubi adest Beneficium, juxta dicta in proprio Capite, & si est Canonicatus, debet emitti fidei professio, & præstari juramentum. Et notea quod de possessione, fidei professione, ac publicatione Notarius Publicus debet conficere actum publicum, seu Instrumentum in forma probante, & fidem facere in dorso Bullarum de dictis actibus factis cum annotatione diei, Mensis, & Anni, & apponere suum Signum.

Aliquando verò impetratio beneficij fit certo modo, & est, cum quis malè impetravit beneficium ob malam expressionem, quæ nullitatem inducit, & tunc provisio Apostolica sic certo modo concessa duo continet mandata, scilicet de privando male provisum de beneficio, illudq; conferendi ei, qui Litteras certo modè impetravit. Exequutor harum Litterarum semper est mixtus, & debet procedere, citato malè proviso.

In primis post præsentationem Litterarum Apostolicarum debet dare terminum approbando narrativam factam à noviter proviso, citato primo malè proviso, & hic terminus est communis, in quo termino debet probare malam expressionem factam ab illo, ob quam Litteræ ab illo impetratæ fuerunt nullæ, & ideo privandus beneficio: debet etiam probare suam narrativam, valoris beneficij, suæ idoneitatis, ut supra dictum est. Decretum tenoris est sequentis videlicet. *Et per R. &c. Apostolicum Delegatum fuit provisum, & decretum, quod detur, prout præsentium tenore datur, terminus dierum &c. ad probandam narrativam, & incumbentia, citato R.N. ex adverso principali.*

Postquàm impetrans certo modo probaverit suam narrativam, procedi debet ad sententiam, servatis terminis substantialibus, idest servata forma judicij in beneficialibus, quia Exequutor in hoc casu est Judex, & debet procedere ad sententiam privationis, citato male proviso, hoc modo videlicet. *Quoniam Reverendissimus Dominus Vicarius Generalis &c. Apostolicus Delegatus intendit procedere ad expeditionem causæ coram ipso jure delegato vertentis inter R.D.N. actorem ex una, & R.N. reum conventum ex altera, desuper privatione beneficij sub titulo &c. Illiusque provisione in personam dicti R.D.N. actoris, ideò tenore præsentium citantur ambæ partes, qualiter die tertio post &c. & cum continuatione aliorum dierum trium ad dicendum, opponendum, allegandum quicquid &c. tàm in jure, quàm in facto, & quare &c. & eodem termino ad audiendum tenorem Definitivi decreti, ideo &c. alias &c.* Qua citatione facta, debet fieri sententia, seu Decretum modo, quo supra diximus.

In causa, & causis coram nobis authoritate Apost. Delegato vertente, & vertentibus inter R. N. actorem ex una, & R. N. reum Conventum ex altera desuper privatione beneficij sub titulo &c. Illiusque provisione in personam dicti R. N. actoris, ut in actis; Visis Litteris Apostolicis nobis præsentatis, expeditis Romæ, sub Plumbo. Sub &c. Viso termino dato, testiumque depositionibus, visa conclusione in causa, visa citatione ad sententiam, hac die, & hora cadente, visis videndis, & consideratis omnibus de jure considerandis, per hanc nostram definitivam sententiam, quam in scriptis jure Apostolico ferimus, dicimus, & decernimus, declaramus, ac definitivè sententiamus dictum R.N. propter malam expressionem, & subreptionem adhibitam in impetratione dicti beneficij fore, & esse privandum, prout tenore præsentium Apostolica authoritate privamus, & privatum esse decernimus dictumque beneficium cum omnibus fructibus, proventibus, & juribus suis, ac integro statu, fore & esse conferendum, prout tenore præsentium, authoritate prædicta Apostolica conferimus, & assignamus D.R.N. qui omnia narrata in Litteris Apostolicis coram nobis verificavit, ac idoneum ad dictum beneficium obtinendum etiam se coram nobis exhibuit, ac in realem, corporalem ac pacificam possessionem dicti Beneficij immittimus, illiusq; possessionem tradimus, amoto dicto R. N. seu alio illicito detentore, quem nos per præsentes authoritate Apostolica amovemus, & amotum esse decernimus &c.

Si Beneficium est Canonicatus, apponuntur aliæ clausulæ, de quibus supra in provisione Canonicatus: sic etiam si possessio committitur alteri, debet exprimi persona cui committitur possessio.

Facto dicto Decreto, & sententia intimatur Parti, seu ei, qui privatus fuit beneficio, qui si appellat, non erit in causa amplius procedendum; si verò non appellat concipiuntur Bullæ cum insertione Litterarum Apostolicarum, decreti, & sententiæ modo antedicto, & traditur possessio beneficij prædicti.

Praxim autem exequendi Breve de capienda possessione nomine Cameræ, Litteras Gratiosæ subrogationis, & Gratiæ *si Neutri* hic non pono, cum semper hujusmodi exequutio fiat in Curia.

P R A X I S

Litterarum si in evidentem.

EXequutores si in evidentem Litterarom, ut diximus, semper sunt mixti propter clausulam, vocatis vocandis, quam continent; ideo debent procedere juris ordine servato, & quando non adsunt certi contradictores debet procedi per Edictum, & citato promotore Fiscali Curiæ Episcopalis: debet enim ille qui impetravit Breve, seu Litteras, comparere coram delegatis cum comparitione, seu memoriali, & præsentare Litteras Apostolicas; & in memoriali seu libello debet fieri decretum, quod expediatur edictum in forma contra interesse prætendentes, hoc modo videlicet; supra in memoriali, seu libello debet fieri præsentata, una cum Litteris Apostolicis; Deinde in calce libelli fit decretum hoc modo videlicet: *Et per Illustrissimum, & Reverendiss. Dominum &c. Episcopum, & Admodum Reverendum Archidiaconum &c.* Semper enim Episcopo, & primæ Dignitati diriguntur Litteræ. *Apostolicos Delegatos, fuit provisum, & decretum, quod expediatur Edictum contra interesse prætendentes, cum termino dierum sex, ad dicendum, opponendum, allegandum &c. quicquid &c. & quare &c. ad constituendum Procuratorem acceptantem instructum, & reperibilem, cum quo procedi possit ad omnes, & singulos actus usque &c. alias procedetur in dicta causa ipsis nec amplius citatis, nec monitis, nisi si, & in quantum, & quatenus, & per affixionem &c. citetur. Citetur etiam R. Promoter Fiscalis nostra Episcopalis Curia pro omni suo jure, & interesse. Datum &c.*

Hoc Decretum debet subscribi ab ambobus Dominis Delegatis, deinde fit citatio per Edictum cum insertione Litterarum Apostolicarum, & decreti, hoc mudo videlicet. Fit titulus citationis, in aliquibus Curijs, ponitur primo loco nomen Papæ (Nempè Clemens Papa X.) deinde nomen Delegatorum: in alijs verò Curijs ponitur solum nomen Delegatorum, deinde: *Cursoribus, & servientibus nostris, aliarumque Curiarum, sive, &c. Significamus qualiter nuper coram nobis comparuit &c. ac præsentavit nobis Litteras Apostolicas, in forma Brevis, tenoris sequentis videlicet. A foris Venerabili &c.* intus vero. *Clemens Papa X.* (Inseratur totum Breve.) *Quæ Litteræ Apostolicæ fuerunt receptæ per Nos supra Caput omnique, qua decet reverentia; & cum fuerit instatum nobis pro parte præfati &c. quod ad exequutionem dictarum Litterarum procedere haberemus, & volentes mandata Apostolica, ut tenemur, debita exequutioni demandare, juxta tamen seriem, & continentiam, & formam, fuit per nos interpositum infrascriptum decretum tenoris sequentis, videlicet.* Inseratur. *Ideo tenore præsentium vigore præinsertarum Litterarum Apostolicarum, ac decreti per nos interpositi, citamus, monemus, & requirimus omnes, & singulos sua interesse putantes, ut infra terminum à nobis præfixum comparere habeant coram nobis, ad dicendum opponendum, & allegandum quicquid, & quare &c. mandamusque vobis Cursoribus, seu cuilibet vestrum ut præsentem citationem per Edictum affigere debeat in Valvis Ecclesiæ Cathedralis, ac Ecclesiæ &c. ut ad futurum ignorantiæ causa non valeat allegari. Datum &c.*

Hac citatione emanata debet affigi in dictis locis, & ibi debet permanere quousque elabatur terminus assignatus: deinde cursor, qui eam affixerit debet facere relationem in originali, & reproduci in actis Domini Delegati: debent accusare contumacias; quibus iocusatis, pars, quæ Breve obtinuit, debet comparere, ac petere, procedi ad ulteriora; in qua comparitione debet dari terminus ad probandum incumbentiam, seu ad probandum evidentem utilitatem. Decretum est tenoris sequentis, videlicet: *Per Illustrissimum, & Admodum Reverendum &c. Apostolicum Delegatum, fuit provisum, & decretum, quod statuatur, prout præsenti Decreto statuitur terminus dierum sex, intra quem verificari debeant narrata, in Litteris Apostolicis, citato etiam R. Promotore Fiscali: & ita &c. & intimetur. Decretum prædictum intimari debet Patribus (si adsunt,) & Promotori Fiscali.*

Pars, quæ obtinuit Breve, debet producere articulos, quibus intendit probare evidentem Ecclesiæ utilitatem: per Dominos Delegatos debet fieri citatio ad testes, & citari debent partes, si adsunt, ad videnda juramenta testium, & etiam Promotoris Fiscalis Curiæ.

Item debet fieri accessus super faciem loci, & specificari debent bona, quæ alienanda sunt, describenda ea per suus fines, & confines, & debet fieri infrascriptum Decretum.

Per Dominos &c. fuit provisum, & decretum, quod fiat accessus super faciem loci, ad finem specificandi bona in actis deducta.

In ipso accessu describi debent in actis bona, quæ sunt alienanda, minutim, & in accessu debet citari Promotor Fiscalis Curiæ, & partes, si adsunt. Facto accessu, & specificatis bonis, debet fieri conclusio in causa, deinde citatio ad sententiam modo quo supra, mutatis mutandis: post modum debet interponi decretum tenoris sequentis videlicet,

In Dei nomine. Amen. In causa, & causis coram nobis jure Apostolico vertente, seu vertentibus, inter R. N. actorem ex una, & R. Promotorem Fiscalem, ex alia, desuper alienatione domus ejusdem Ecclesiæ, in actis deducta, vigore Brevis Apostolici, ut in actis &c.

Viso Breve Apostolico in actis præsentato nobis directo, expedito Romæ sub Annulo Piscatoris, apud Sanctam Mariam Majorem &c. Viso è dicto expedito contra interesse prætendentes, ac in eodem dicte contumacijs incusatis: viso termino dato in causa; Visisque testium depositionibus, specificatisque bonis, secundum suos notorios confines visa conclusione in causa, citationeque ad sententiam hac die, & hora cadente, audito in omnibus Promotore Fiscali Curiæ &c. visis videndis, consideratis de jure considerandis. Nos infrascripti Apostolici Delegati, per hanc nostram diffinitivam sententiam, quam in scriptis, Dei Nomine repetito, Apostolica Authoritate ferimus, dicimus, decernimus, & declaramus, ac definitivè etiam sententiamus alienationem Domus dictæ Ecclesiæ consistentis &c. (& fit specificatio) *ut in actis, cessisse, & cedere in evidentem, & manifestam præfatæ Ecclesiæ utilitatem; super eadem alienatione assensum, consensum, & beneplacitum Authoritate Apostolica, qua in his fungimur tenore præsentium Præstamus, & impartimur, ac licentiam alienandi concedimus Præfato Rectori Ecclesiæ pro ducatis tot. &c. Dummodo pretium, quod deducitur ex dicta alienatione unico contextu, ac illicò convertatur in emptionem &c servata forma dictarum Litterarum Apostolicarum, nec alias, nec aliter, nec alio modo, non obstantibus. &c. Quæ non obstare voluit &c, & ita dicimus, decernimus, & declaramus, ac assensum, & beneplacitum Apostolica Authoritate præstamus, & impartimur. Singula singulis referendo, non solum isto &c.*

Sed adverte quod cum magna difficultate conceditur beneplacitum Apostolicum, super venditione bonorum Ecclesiæ, sed solet concedi facilius pro concessione in Emphyteusim ad tertiam generationem, vel ad viginti novem annos, cum renovatione, & tunc mutantur mutanda, & apponitur clausula in decreto, quæ semper apponitur in Litteris, *dummodo finita tertia generatione, Domus, & territorium prædictum revertatur ad Ecclesiam prædictam, cum omnibus, suis meliorationibus absque eo quod renovatio peti possit,*

Facto Decreto, debent fieri provisiones, cum insertione Litterarum Apostolicarum, & Decreti, quæ traduntur partibus ad finem ut stipulari possit Instrumentum, in quo sunt inserendæ dictæ provisiones, ut jacent in Litteris Apostolicis, & decreto definitorio. Provisiones autem conficiuntur; sic præmittuntur nomina Delegatorum, deinde. *Universis & singulis, præsentes inspecturis, præsentibus, & futuris. fidem facimus, & testamur, Quod nuper coram nobis præsentatæ fuerunt Litteræ Apostolicæ in forma Brevis, tenoris sequentis videlicet, à foris, Venerabili &c. Intus verò, Clemens &c. Quibus Litteris coram nobis servatis de omnibus jure servandis, & factis opportunis actibus in Curia, fuit per nos interpositum decretum diffinitivum, tenoris sequentis, videlicet,* inseratur, *quæ omnia ad omnium notitiam deducimus, ut in futurum ignorantiæ causam allegare non valeant. Datum &c.*

PRAXIS

Exequutionis Brevis pro Absolutione Irregularitatis.

POstquam fuerit Breve præsentatum debet fieri decretum, quod capiatur informatio pro verificatione, expositorum, prout de alijs Litteris dictum est, qua capta informatione, & constito de narratis, Dominus Exequutor debet interponere decretum, tenoris sequentis videlicet.

Viso Brevi Apostolico nobis directo, Romæ expedito sub Annulo Piscatoris, sub Datum Romæ, apud Sanctam Mariam Majorem &c. Pontificatus Sanctissimi Domini Nostri &c. non cancellato, non abraso, sed omni vitio, & falsitatis suspicione carente: visis testium depositionibus, alijsque scripturis præsentatis: visis videndis, & consideratis omnibus, de jure considerandis, dicimus decernimus, & declaramus preces Sanctissimo Domino Nostro Papæ, pro parte R. per acta &c. fuisse, & esse veras, omniaque narrata eidem Sanctiss. Domino nostro veritate, niti, eundemq; R. Concordasse Fiscum, & pacem habuisse à parte offensa, ac proinde præfatum R. D. N. fore, & esse absolvendum ab omnibus pœnis Ecclesiasticis, quas quomodolibet propter delictum, & homicidium in actis deductum, quovis modo incurrit prout præsentium tenore Authoritate Apostolica, qua in his fungimur, absolvimus, & liberamus, ac eum eodem R. D. &c, super irregularitate per eum ob idem homicidium quomodolibet contracta, dummodo aliud Canonicum impedimentum ei non obstet, Clericali caractere, quo alias ritè insignitus fuit, illiusque Privilegijs uti, ac in susceptis per eum pariter rite quatuor Ordinibus Minoribus, necnon Sacris Subdiaconatus, Diaconatus, & Presbyteratus Ordinibus, in Altario ministerio liberè, & licitè possit. & valeat ministrare eadem Apostolica authoritate dispensamus,

non

non obstantibus Apostolicis, ac Universalibus, Provincialibus Conciliis editis Generalibus &c. Quæ omnia non obstare voluit & mandavit idem Sanctissimus Dominus Noster &c. dummodo dictus R. N. non celebret in loco commissi delicti; ac eidem pro pœnitentia salutari injungimus, ut qualibet sexta Feria per annum jejunet; & ita dicimus, decernimus, & declaramus, ac Apostolica Authoritate, qua in hac parte fungimur, absolvimus, non solum isto, sed omni &c. Post cujus decreti interpositionem debet fieri Bulla Absolutionis cum inserto tenore Litterarum Apostolicarum, & decreti interpositi, modo, quo dictum est supra. *Universis &c. Noveritis qualiter nuper coram nobis pro parte R. N. fuit præsentatum Breve, expeditum Romæ sub Annulo Piscatoris, tenoris sequentis. Videlicet.* Inseratur. *Pro cujus Brevis debita exequutione fuis per nos super expositis, capta informatio, & servatis servandis fuit interpositum Decretum tenoris sequentis. Videlicet.* Inseratur totum Decretum. *Quæ omnia ad vestrum, & cujuslibet deducimus notitiam, ut in futurum ignorantia causam allegare non valeat, & has Litteras ad cautelam dicti R. D. N. & ad futuram rei memoriam fieri jussimus Datum &c.*

Hic obiter notes quod qoandoqoe pro Absolutione Irregularitatis contractæ impetrantur Brevia à Summa Pœnitentiaria, quæ tantum prosunt in casu occulto, non autem quando Irregularitas publicè contracta est, quia tunc debet impetrari Breve expeditum per Secretariam Brevium, directum Ordinario, ut verificatis expositis, dispenset; & quando negotium est Publicum, ita ut pluribus notum sit, tunc dicta Brevia Pœnitentiariæ nullius sunt roboris, & momenti, nec pro foro externo, nec interno; quia in dictis Brevibus adest Clausula illa, dummodo negotium occultum sit; quod tale dici non potest, cum scitur à pluribus, in qoo debent advertere Exequutores dictorum Brevium; & ob imperitiam dictorum Exequutorum multa scandala in Ecclesia Dei in animarum perniciem eveniunt.

PRAXIS

Pro exequutione Brevis Concessionis Oratorii Privati, pro Baronibus, & Principibus.

Btento Breve per aliqoem Baronem, debet præsentari Episcopo loci, qui pro exequutione Brevis debet facere accessum, vel committere alteri; & videre an locus Oratorij privati sit segregatus à domesticis curis, & an adsint omnia necessaria sacra Supellectilia pro celebratione Missæ juxta Rubricas Missalis, & debet inspicere bene an supra Oratorium dormiatur; hoc enim non licet: & facto accessu cùm invenerint omnia disposita benè, debet facere Decretum, cum insertione Brevis tenoris sequentis videlicet.

Viso Breve Apostolico nobis præsentato pro parte Domini N. Baronis expedito Romæ sub Annulo Piscatoris Apud Sanctam Mariam &c. Pontificatus &c. Viso accessu per nos personaliter facto ad Domum dicti Domini Baronis, in quo invenimus Oratorium segregatum à domesticis curis, benè, & decenter ornatum, ac in eo adesse omnia sacra supellectilia ad Sacrificium Missæ devotè celebrandum, juxta Rubricas Missalis, dicimus, decernimus, & declaramus fore, & esse licitum dicto Domino Baroni, vigore dicti Brevis Sacrificium Missæ in dicto Oratorio celebrare facere coram se, & sua familia, licentiamq; concedimus tàm Secularibus, quam, Regularibus celebrandi in dicto Oratorio, prout tenore præsentium Apostolica Authoritate, qua in his fungimur, concedimus, dummodo minimè celebrare faciat in diebus solemnibus, & festivitatibus primæ classis, & citra præjudicium jurium Parochialium, Et hoc ad nostrum beneplacitum, & Arbitrium, servata forma prædicti Brevis, non obstantibus &c. quæ &c. Datum &c.

Hoc Decretum com insertione Brevis debet concedi pari modo quo de aliis diximus sopra. *Universis &c. significamus, qualiter nuper coram nobis præsentatum fuit Breve Apostolicum expeditum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris, tenoris sequentis, videlicet* (Inseratur) *pro cujus Brevis exequutione servatis servandis fuit per nos interpositum Decretum tenoris sequentis videlicet* (inseratur &c.) *ideò &c. has Litteras ad futuram rei memoriam fieri jussimus &c.*

Vel etiam expeditio potest fieri hoc modo videlicet, ut in decreto inserator totum Breve, nec tunc opus erit expedire alias Litteras cum insertione Brevis, & Decreti.

PRA-

PRAXIS

Exequendi Litteras Apostolicas.

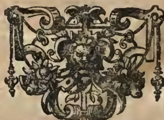

QUI Litteras Justitiæ impetravit, debet comparere cum libello formiter concepto coram uno ex tribus Delegatis à S.A.& io eo exponere, quod orta lite inter ipsum N. &c. quæ fuit agitata in Curia Ecclesiastica N & à qua contra ipsum fuit prolata sententia, sentiens se gravatum, appellavit ad Sedem Apostolicam, à qua obtinuit Litteras Apostolicas ipsi Domino Episcopo directas, qua propter præsentat dictas Litteras, & petit &c. Dictus Dominus Delegatus debet facere præsentationem tàm in Litteris, quàm in comparitione, in qua etiam comparitione debet facere Decretum, quod prædicta omnia intimentur parti ex adverso, ut de eis notitiam habeat, ac citare dictam partem, ut infra aliquem terminum competentem compareat ad dicendum, opponendum &c. contra dictas Litteras, & ad constituendum Procuratorem io Curia, cum quo procedi possit ad omnes, & singulos actus usque ad sententiæ interpositionem, illiusque exequotionem. Incipit tenoris sequentis, videlicet. *Per N. fuerunt recepta dicta Litteræ supra caput omnique qua decet reverentia, & ipsarum debita exequutioni fuit Decretum, & mandatum, quod notificentur Domino &c. ex adverso Principali, ut de eis notitiam habeat, & in futurum ignorantia causam allegare non valeat, & tertia die post &c. legitimè compareat coram nobis ad dicendum, opponendum, allegandum quicquid dicere, & allegare voluerit tàm in jure, quam in facto contra dictas Litteras, & in eodem termino ad constituendum procuratorem, instructum acceptantem, & irreperibilem, cum quo procedi possit in dicta causa usque ad illius sententiæ interpositionem, & exequutionem inclusivè, alias procedetur in ejus contumaciam, & per affixionem &c. Datum &c.*

Deinde debent fieri provisiones cum inserta forma Brevis, comparitionis, & Decreti, quæ provisiones debent intimari parti ex adverso; provisiones autem debent fieri sic, Præmisso priùs nomine Delegati. *Cursoribus &c. significamus qualiter nuper coram nobis præsentatæ fuerunt Litteræ Apostolicæ in forma Brevis, cum infra scripta comparitione. Tenor Brevis talis est. A foris &c. Intus verò &c. Tenor vero comparitionis,* (Inseratur) *& per nos fuit interpositum Decretum tenoris sequentis videlicet.* (Inseratur)

Ideo vobis, & cuiquam vestram mandamus, ut prædicta omnia intimetis, & notificetis dicto præfato Domino N, parti ex adverso, ut de dictis omnibus notitiam habeat.

FINIS

S. ROTÆ ROMANÆ
DECISIONES
RECENTISSIMÆ

Nullibi adhuc impreſſæ

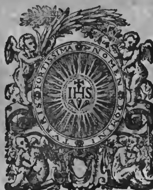
ADJUNCTÆ AD TRACTATUM

ILLUSTRISSIMI & REVERENDISSIMI DOMINI

THOMÆ DE ROSA

Epiſcopi Biſaccieñ. & Sanɛti Angeli,

DE EXECUTORIBUS LITTERARUM
APOSTOLICARUM,

COLONIÆ AGRIPPINÆ
Sumptibus JODOCI HENRICI KRAMER
ANNO 1683.

PRAXIS

Exequendi Litteras Apoſtolicas.

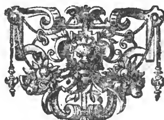

UI Litteras Juſtitiæ impetravit, debet comparere cum libello formiter concepto coram uno ex tribus Delegatis à S.A.& in eo exponere, quod orta lite inter ipſum N. &c. quæ fuit agitata in Curia Eccleſiaſtica N & à quâ contra ipſum fuit prolata ſententia, ſentiens ſe gravatum, appellavit ad Sedem Apoſtolicam, à qua obtinuit Litteras Apoſtolicas ipſi Domino Epiſcopo directas, qua propter præſentat dictas Litteras, & petit &c. Dictus Dominus Delegatus debet facere præſentationem tàm in Litteris, quàm in comparitione, in qua etiam comparitione debet facere Decretum, quod prædicta omnia intimentur parti ex adverſo, ut de eis notitiam habeat, ac citare dictam partem, ut infra aliquem terminum competentem compareat ad dicendum, opponendum &c. contra dictas Litteras, & ad conſtituendum Procuratorem in Curia, cum quo procedi poſſit ad omnes, & ſingulos actus uſque ad ſententiæ interpoſitionem, illiuſque exequutionem. Incipit tenoris ſequentis, videlicet. *Per N. fuerunt recepta dicta Litteræ ſupra caput omniqur qua decet reverentia, & ipſarum debita exequntioni fuit Decretum, & mandatum, quod notificentur Domino &c. ex adverſo Principali, ut de eis notitiam habeat, & in futurum ignorantia cauſam allegare non valeat, & tertia die poſt &c. legitimè compareat coram nobis ad dicendum, opponendum, allegandum quicquid dicere. & allegare voluerit tàm in jure, quam in facto contra dictas Litteras, & in eodem termino ad conſtituendum procuratorem, inſtructum acceptantem, & irreperibilem, cum quo procedi poſſit in dicta cauſa uſque ad illius ſententia interpoſitionem, & exequutionem incluſivè, alias procedetur in ejus contumaciam, & per affixionem &c. Datum &c.*

Deinde debent fieri proviſiones cum inſerta forma Brevis, comparitionis, & Decreti, quæ proviſiones debent intimari parti ex adverſo; proviſiones autem debent fieri ſic, Præmiſſo priùs nomine Delegati. *Curſoribus &c. ſignificamus qualiter nuper coram nobis præſentata fuerunt Litteræ Apoſtolicæ in forma Brevis, cum infra ſcripta comparitione. Tenor Brevis talis eſt. A foris &c. Intus verò &c. Tenor vero comparitionis,* (Inſeratur) *& per nos fuit interpoſitum Decretum tenoris ſequentis videlicet.* (Inſeratur)

Ideo vobis, & cuiquam veſtrum mandamus, ut prædicta omnia intimetis, & notificetis dicto præfato Domino N. parti ex adverſo, ut de dictis omnibus notitiam habeat.

FINIS.

S. ROTÆ ROMANÆ DECISIONES RECENTISSIMÆ

Nullibi adhuc impressæ

ADJUNCTÆ AD TRACTATUM

ILLUSTRISSIMI & REVERENDISSIMI DOMINI

THOMÆ DE ROSA

Episcopi Bisaccien. & Sancti Angeli,

DE EXECUTORIBUS LITTERARUM APOSTOLICARUM.

COLONIÆ AGRIPPINÆ

Sumptibus JODOCI HENRICI KRAMER

ANNO 1683.

DECISIONES
S. ROTÆ ROMANÆ
RECENTISSIMÆ.

INNOCENTIO DECIMO.

Neocastren. Parochialis.

Lune prima Februarij 1610.

ARGUMENTUM.

Manutentio datur anteriori possessori, etiam instrumentali, si alius non possidebat prius, vel anterior non habuit se pro spoliato, & possessio junior præsumitur clandestina, & turbativa; dataque à Judice, à cujus sententia datur appellatio, non est manutenibilis.

SUMMARIUM.

1 *Mandatum de manutenendo in Parochiali datur anteriori possessori, etiam quod possessio sit instrumentalis, si alius non possidebat.*

2 *Possessio junior præsumitur clandestina, & turbativa, nec impedit manutentionem anteriori possessori, si non habuit se pro spoliato.*

3 *Possessio, etiam data à Judice, non est manutenibilis, si fuit capta intra decem dies datos ad appellandum, ac est nulla, & attentata.*

4 *Sententia lata ab executore mixto, qualis dicitur datus cum clausula, Vocatis vocandis, est appellabilis, & num. 5. & seq. Executor qui dicatur merus, quive mixtus, ibidem.*

DECISIO I.

PRo informante, nempè mandatum de manutenendo in possessione Parochialis, de qua agitur, dandum esse Joanni Antonio, de cujus anteriori possessione constat ex instrumento illius adeptionis; &
1 licet sit merè instrumentalis, alio tamen tunc in ea non existente est manutenibilis, *Rota decis. 21. de restit. spoliat. in antiq. Bisignet. decis. 8. eod. tit.* & fuit sæpissimè decisum;
2 non obstante possessione Joannis Francisci, quæ tamquam junior præsumitur clandestina, & turbativa, & non impedit quominus Joanni Antonio, qui non habuit se pro spoliato, detur manutentio, *Bart. in l. 1. §. interdictum autem num. 2. & in l. si duo num. 2. ff. uti possid. Covar. pract. quæst. cap. 17. circa fin.*

Neque relevat quod Joannes Franciscus adeptus fuerit possessionem Judicis auctoritate, ad *text. in l. justè possidet, ff. de acquir. possess. cum simil.* Quia cum fuerit capta infra decem dies datos ad appellandum, fuit nulla, & attentata, *cap. non solum ubi gloss. in*
3 *verb. innovata*, & ibi Doctores communiter, de *appell. in 6.* & per consequens non est manutenibilis, nec potest impedire manutentionem Joannis Antonij, *Abb. in cap. conquerente num. 8. de restit. spoliat. Rip. in lib. naturaliter §. nihil commune num. 60. & seq. ff. de acquir. possess. Bal. cons. 155. num. 2. lib. 2.*

4 Nec potest dubitari, quin à sententia Vicarij Episcopi Cathacensis, qui Joannem Franciscum in possessionem hujus Parochialis immisit, daretur appellatio; Quia, cum esset datus Executor cum clausula, *vocatis vocandis*, dicebatur Executor mixtus, qui propterea tenebatur assumere partes Judicis, ut per Doctores *in c. fin. de præsumpt. ubi præ alijs Felin. num. 23. & in cap. exhibita num. 4. de judic. Card. cons. 63. in princ.* Et per consequens ab ejus sententia dabatur appellatio, & ipse appellationi deferre tenebatur, ut post *Cardin. in d. cons. 63. num. 3.* tradit *Felin. in dict. c. exhibita sub num. 4. & in c. de cætero num. 10. in fin. de judic.* & fuit resolutum *in Causa Syracusana Beneficij 19. Martij 1597. coram Illustriss. Cardinale Pamphilio &c.*

CÆSA-

CÆSARAUGUSTANA CANONICATUS.

Ven. 12. February 1610.

ARGUMENTUM.

Examen testium factum absque citatione ad videndum illos jurare, sanatur si dentur ex adverso interrogatoria, & cum illis fuerint testes examinati; Et quid ad hunc effectum operetur commissio sanatoria cum clausula, Arbitrio: quodque defectus jurisdictionis non noceat, si non sit totalis; & quando Judicium privilegiatum sit prius terminandum, & non possit fieri cumulatio petitorij, & possessorij vigore clausulæ, Arbitrio.

SUMMARIUM.

1 *Testes examinati sine citatione ad videndum illos jurare, non dicuntur nulliter examinati, si data fuerunt interrogatoria, & cum illis examinati.*

2 *Rota stante Commissione sanatoria cum clausula, Arbitrio, solet examen sustinere, & testibus fidem adhibere.*

3 *Defectus jurisdictionis ob non factam citationem ad dicendum contra Breve, non procedit, ubi non adest totalis defectus.*

4 *A. C. non est omnino Judex incompetens in Causis Beneficialibus, quia in suis facultatibus est Executor quarumcumque Litterarum Apostolicarum.*

5 *Item non est, incompetens omnino, quando Breve fuit insertum in monitorio illius vigore emanato, ac intimato, & cujus vigore Procurator coram A. C. comparuit, & dedit interrogatoria, cum quibus testes fuerunt examinati.*

6 *Arbitrium regulatur a Jure.*

7 *Possessorium de Jure non cumulatur cum petitorio, quia illud est prius terminandum, quam deveniatur ad istud.*

8 *Spolium uti magis privilegiatum, quam alia Judicia, est prius terminandum.*

9 *Spolium cessat, vel alias redditur turbidum, quando datur magnus fumus justificationis Brevis, & tunc admittitur cumulatio possessorij, & petitorij.*

10 *Spoliatus Judicis auctoritate ob illius præsumptionem, quæ stat pro Judice, non debet de facili restitui.*

11 *Sententia quando non sit justificanda ex eisdem, sed possit fieri ex noviter deductis.*

12 *Clausula, Arbitrio, debet aliquid operari, & per eam solet aliquid relaxari de Juris rigore.*

DECISIO II.

Felic. rec. Clemens VIII. in Sæcularizatione Ecclesiæ Cæsaraugustanæ inter alia mandavit erigi 24. Canonicatus, quorum omnimodam dispositionem à primæva illorum erectione Sedi Apostolicæ reservavit. De uno ex dictis Canonicatibus Sanctissimus per suas Litteras in forma Dignum mandavit provideri Martino Bailo, qui de mense Septembris 1605. decessit; per cujus obitum Hieronymus Cosida obtinuit sibi à Sanctissimo provideri de eodem Canonicatu tanquam de reservato sub prætextu, quod adhuc vacaret à primæva illius erectione ex eo, quod Martinus decesserit Litteris nondum Ordinario, cui directæ erant, præsentatis, nec executis, minusque possessione Canonicatus habita; ac etiam obtinuit Breve de capienda possessione nomine Cameræ A. C. directum, à quo contra Joannem Bardexi ex provisione Capituli in possessione existentem, fuit lata sententia declaratoria incursus Censurarum ob non paritionem dicti Brevis: Unde commissa mihi Causa in gradu appellationis, cum clausula, Parito Brevi, post paritionem per Joannem factam sub die prima Julij præteriti proposui Dubium; An Joannes esset reintegrandus ad possessionem Canonicatus, de quo agitur? quod cum non fuisset resolutum, dictus Hieronymus adivit Sanctissimum, & obtinuit mihi committi, ut rejectis nullitate examinis testium, & spolio per Joannem intentato, procederem in petitorio, & possessorio simul, & semel una tantum sententia, Arbitrio Rotæ: propterea supra dicta die dubitavi, an intraret Arbitrium? & Domini utraque Parte informante, intrare censuerunt.

Et quantum ad effectum adhibendi fidem testibus, non obstante nullitate illorum examinis ex defectu citationis ad videndum
1 jurare, moti fuerunt ex eo, quod testes fuerunt examinati cum interrogatorijs pro parte Joannis datis, quo casu Rota, stante com-
2 missione sanatoria cum clausula, Arbitrio, solet examen sustinere, & testibus fidem adhibere, *Cresc. decis. 4. num. 4. de testib. Put. decis. 301. lib. 3. Anton. Augustin. de testib. num. 9. Cesar de Graff. decis. 12. num. 18. de prob.* & fuit sæpissimè decisum.

Nec obstat allegatus defectus jurisdictionis ex eo, quod Joannes non fuerit citatus
3 ad dicendum contra Breve; Quia præter id quod objectum procedit, ubi adest totalis defectus jurisdictionis, qui in A. C. considerari non potest, cum in suis facultatibus sit datus Executor quarumcumque Litterarum Apostolicarum, illud quoque in casu isto cessat ex eo, quod Breve, fuit insertum in moni-
4 torio illius vigore emanato, & in Partibus Joanni intimato, qui post hujusmodi intimationem mandatum ad Urbem transmisit, cujus vigore Procurator coram A. C. comparuit, ac produxit interrogatoria, cum quibus testes fuerunt examinati, quo casu præsumitur, Joannem fuisse citatum ad dicendum contra Breve, ut in simili fuit dictum *in Ripanæ Parochialis* 10. *Decembris* 1608. *coram R. P. D. meo Ortemberga.*

Quo vero ad cumulationem possessorij, & petitorij, licet de jure, à quo Arbitrium regulatur, *Bart. in extravag. ad reprim, verb. vide-*

videbitur num. 8. Caſ. de Graſſ. deciſ. 7. num. 6. in fin. & ſeq. & deciſ. 8. n. 2. de re judic. non admittatur cumulatio, & poſſeſſorium ſit prius terminandum, quam petitorium *l.*
7 *Ordinarij C. de rei vendic. l. incerta C. de Interdic.* præſertim quando, prout in caſu iſto, prætenditur ſpolium ex eo, quod Breve non
8 fuerit coram A. C. legitime juſtificatum, quod eſt magis privilegiatum, quam alia Judicia Poſſeſſoria. *Clement. 1. & ibi gloſſ. verb. ſpoliatus de cauſ. poſſeſ. & propriet. Gozad. conſ. 10. num. 3. & ſeq. cum alijs allegatis.* Nihilominus fuit conſideratum ex probationibus coram A. C. factis, & alijs coram me deductis, haberi magnum fumum, quod Breve fuerit juſtificatum, quo caſu ceſſat ſpolium, vel ſaltem redditur adeò turbidum, ita ut ſit admit-
9 tenda hujuſmodi cumulatio, *ut fuit deciſum in cauſa Romana Cottivi 6. Maij 1606. coram R. P. D. meo Sacrato, & in Vicen. Parochialis 10. Decembris 1608. coram R. P. D. meo Manzanedo.* Maximè cum ſimus in ſpolio, quod prætenditur auctoritate Judicis commiſſum;
10 unde non debet ita de facili reſtitui ſpoliatus propter præſumptionem Juris, quam habet Judex pro ſe, *Felin. poſt alios in cap. dilectus il. 1. de reſcript. & tradit Aym. conſ. 102. num. 3. & fuit dictum in d. Romana Cottivi.*

Nec viſum fuit relevans, quod dicebatur, ſententiam A. C eſſe juſtificandam ex eiſdem, non autem ex noviter deductis; Quia, ultra quod admittitur nova probatio ad coadjuvan-
11 dum, ut per *Put. deciſ. 391. lib. 2.* cum alijs allegatis, fuit deciſum in proceſſu A. C. non deficere totalem juſtificationem Brevis, ſed adeſſe talem probationem, ut Judex poſſet inducere animum ſuum ad credendum, narrata in Brevi eſſe vera; quo caſu licet propter concurſum Proviſi ab Ordinario poſſet dubitari de illius ſufficientia, tamen ad tollendum hanc difficultatem, & primæ probationis convalidationem, poſſunt attendi novæ probationes jam factæ, ut poſt *deciſ. Caſ. de Graſſ. 20. in fin. de probat.* fuit dictum *in Cauſa Cæſaraguſtana portionis de Exea 16. Novembris 1605. coram bon. mem. Juſto.* Præſertim ſtante clauſula. Arbitrio, quæ debet aliquid operari, & per eam ſolet aliquid relaxari de rigore Juris, *Bart. In l. 1. num. 4. verſ. ad iſtam lecturam & num 5. C. de leg. Creſc. deciſ. 4. num. 3. de teſtib.* & fuit reſolutum in *Cauſa Narnienum confinium 7. Aprilis 1608. coram R. P. D. meo Coccino,* & alias ſæpius.

Et ita deciſum &c.

CROTONEN. DECANATUS.

Mercurij 10. Maij 1615.

ARGUMENTUM.

Quod Executor mixtus, qualis dignoſcitur ex clauſulis in Litteris Apoſtolicis, debeat procedere Juris ordine ſervato, alias nulliter, & injuſtè procedit, nec privat poſſeſſorem ſua poſſeſſione.

SUMMARIUM.

1 *Mandatum de manutenendo dari debet anteriori poſſeſſori, & n. 2. in fin.*
2 *Anterior poſſeſſio probatur tam ex inſtrumento adeptionis illius, quam ex confeſſione Partis emiſſa in ſua gratia.*
3 *Executor, ſive Judex, qui nulliter, vel injuſte procedit, non privat poſſeſſorem anteriori poſſeſſione.*
4 *Citatus coram Executore non tenetur comparere, niſi in citatione fuerit inſertus tenor Litterarum Apoſtolicarum, ut ſciret illius juriſdictionem.*
5 *Executor mixtus, qualis reputatur conſtitutus cum clauſula, Amoto illicito detentore, & vocatis vocandis, non poteſt procedere, niſi ordine prædicto.*
6 *Narrativa Gratiæ, niſi fuerit juſtificata, prout fieri debet ab impetrante, etiamquod in negativa conſiſtat, cauſat injuſtitiam ipſius Gratiæ.*
7 *Sententia nulla, vel injuſta in judicatum tranſire non poteſt.*
8 *Poſſeſſio civilis ſolo animo poſt retineri, & illius ratione competit manutentio.*

DECISIO III.

Domini cenſuerunt mandatum de manutenendo dandum eſſe Joanni Paulo, de cujus anteriori poſſeſſione conſtat tam ex inſtrumento illius adeptionis, quod alio
1 non poſſidente probat poſſeſſionem, *l. prædia cum ibi notatis ff. de acquir. poſſeſſ. Caſ. de Graſſ. deciſ. 5. in princ. de cauſ. poſſeſ. & propriet.*
2 quam etiam ex confeſſione Joannis Franciſci in ejus Gratia, quæ pariter hujuſmodi anteriorem poſſeſſionem probat, ut tenuit *Rota in Cauſa Pennen. & Adrien. Beneficiorum 4. Julij 1584. relat. inter impreſſas deciſ. 802. part. 1. diverſ.* in qua propterea Joannes Paulus eſt manutenendus, *Bart. in l. ſi duo n. 4. verſ. ſi vero teſtes ff. uti poſſid.*

Non obſtat poſterior poſſeſſio capta per Ioannem Franciſcum authoritate Executoris; Quia cum nulliter, & injuſtè proceſſe-
3 rit, non potuit Ioannem Paulum ejus anteriori poſſeſſione privare, ut tenuit *Rota in d. deciſ. 802. ſub num. 7. part. 1. diverſ. & in Cauſa Sancti Severini Bonorum 20. Decembris 1610. coram Reverendiſſimo D. meo Damaſceno.*

Quod nulliter proceſſerit, deducitur ex eo, quia Ioannes Paulus, ut apparet ex pro-
4 ceſſu, fuit coram eo, citatus, non inſerto tenore Litterarum Apoſtolicarum in citatione, qui propterea non tenebatur comparere, cum non eſſet certus de juriſdictione Executoris. *Bart. in leg. 2. n. 6. ff. Si quis in jus voc. non ier. Guidopap. deciſ. 286. n. 4. & deciſ. 445. n. 2.* cum alijs adductis *per Addent. ad Veſtr. libr. 7. cap. fin. num. 39.* Nec aliter potuit Iudex valide procedere ad executio-
5 nem Litterarum, cum eſſet Executor mixtus, qui tenetur aſſumere partes Judicis, ſtan-

te in eis clausula, Amoto Joanne Paulo, & quolibet alio illicito detentore, *Felin. in c. d. catero n. 9.* & ibi *Abb. n. 8. de re judic. Acchil. decis. 6. n. 3. super regul. de triennali, & fuit dictum in causa Zamoren. Confraternitatis* 14. *Junij* 1591. *coram Gipsio* & clausula *vocatis vocandis, Rot. decis. 3. de rescript. in nov. Felin. in d. cap. de catero num. 15. de re judic. Caputaquen. decis. 284. num. 4. part.* 2. & fuit alias sæpè decisum.

Quod autem injustè processerit, clarè colligitur, quia Ioannes Franciscus in gratia narravit Decanatum vacare ex eo, quia Ioannes Paulus ad Presbyteratus ordinem infrà annum sibi à jure præfixum cessante legitimo impedimento, se promoveri minimè fecerit, licet is dictum Decanatum nullo alio de novo quæsito titulo, jurisve adminiculo sibi desuper suffragante ultrà annum detinuerit, quæ narrativa non reperitur justificata,
6 prout requiritur; cum enim is modus vacandi fuerit in Litteris dispositive narratus, debet ab impetrante justificari, ut tenuit Rota in causa *Bononien. Canonicatus* 1. *Decembris* 1589. *coram bona memoria Cardinale Pamphilio*, etiam quod in negativa consistat. *Parif. cons. 138. num. 2. lib. 4. Gabr. de probat. conclus. 6. num. 1. & seq. Ægid. decis.* 254. cum alijs adductis in causa *Salamantina Parochialis* 21. *Januarij* 1593 *coram Orano.*

Et ex his cessat, quod Executor declaraverit per sententiam Joannem Paulum à dignitate Decanatus removendum fore, illamque conferendam, & assignandam esse Joanni Francisco, & successivè declaraverit hujusmodi sententiam transitum fecisse in judicatum, adeo ut benè potuerit executioni demandari; quia cum ex supradictis appareat, sententiam
7 fuisse nullam, in judicatú transire non potuit, *l. 4. §. condemnatum ff. de re judic. l. ea, qua, & l. ut proponis C. quomod. & quando Jud.*

Cessat etiam quod à supradicta sententia Joannes Paulus non appellaverit benè potuit
8 saltem animo retinere civilem possessionem, cujus ratione competit sibi manutentio contrà occupantes naturalem. *Natt. cons. 172. num. 27. lib. 3.* cum alijs adductis per *Menoch. de retin. remed. 3. n. 26. & 35.*

Et ita decisum,

R. P. D. CALATAIU.

Colonien. Canonicatus.

Ven. 11. Martij 1672,

ARGUMENTUM.

Beneficium censetur vacare per obitum Resignatarij, si ante ejus obitum expeditæ fuerint Litteræ Resignationis in forma gratiosa, etiamsi obierit ante adeptam possessionem. Et quod in eo casu sufficiat Supplicatio datata cum consensu resignantis; Et hoc non obstante defectu Supplicationis Resignationis, si Resignatarius moriatur intra terminum ad resignandum.

SUMMARIUM.

1 *Concordata Germania dant facultatem Ordinarys conferendi Beneficia vacantia in Mense February.*

2 *Possessio actualis vigore collationis Ordinary est manutenibilis.*

3 *Beneficium dicitur vacare per obitum Resignatary, si expedita fuerint Littera in forma dignum, licet Resignatarius moriatur ante possessionis apprehensionem.*

4 *Vacatio dicitur consumpta ex causa Resignationis litteris expeditis in forma dignum ante adeptam possessionem.*

5 *Forma gratiosa tribuit plenum jus ante possessionem.*

6 *Ampliant num. 7.*

7 *Possessio est quid separatum à titulo Beneficij.*

8 *Gratia in forma gratiosa perficitur statim ac supplicatio fuit signata, & datata, & prastitus consensus à Resignante.*

9 *Litterarum expeditio deservit ad majorem tantum probationem gratia.*

10 *Data supplicationis die gratia perfecta censetur. Amplia quod non admittatur probatio in contrarium, & quare? num. 11.*

12 *Publicatione deficiente Resignatarius nullum jus acquirit in beneficio, nec per ejus obitum vacat. Limita quando Resignatarius obit infra tempus ad publicandum, num. 13.*

13 *Publicationis omissio non facit gratiam conditionalem, sed solum quod sit resolubilis, publicatione intra tempus non facta.*

14 *Clausula restrictiva apposita efficiunt ut Pontifex non censeatur voluisse providere, nisi ex capite in supplicatione assignato. Et praservant jus, & provisionem Collatoris Ordinarij num. 16.*

DECISIO IV.

PEr liberam resignationem in manibus Sanctissimi factam de Mense Septembris 1664. à Wernero Franchen Decano Collegiatæ Ecclesiæ Sanctorum Apostolorum Coloniensium fuit de illo provisus Christianus Eller, qui Litteris Apostolicis in forma gratiosa expeditis, sed possessione non habita decessit de Mense Februarij subsequentis, quapropter ejusdem Ecclesiæ Canonicus Turnarius, qui in dicto Mense juxta Concordata Germaniæ est ordinarius Collator, Canonicatum contulit Joanni Ranero Mulhemio, dictus verò Decanus Franchen cum supposito, quod vacaret ut priùs propter resignationem non effectuatam, & possessionem non habitam, illum denuò à Sanctissimo impetravit reportando litteras Apostolicas in forma dignum, & cum clausulis restrictivis ibi *non tamen per obitum vacet, & dummodo illius collatio ad nos hac vice pertineat.*

Com-

Commissa igitur mihi causa dedit dubium, An, & de cujus bono Jure constet ad effectum manutentionis, quod favore Mulhemij resolutum fuit, ea ratione quia nititur collatione sui Ordinarij habentis liberam facultatem conferendi omnia beneficia vacantia extra Romanam Curiam de Mense Februarij
1 juxta Concordata Germaniæ relata in *Constitutione Nicolai V. in ordine la prima §. 4. in Bullar. tom. 1.* quæ fuit effectum sortita me-
2 diante actuali possessione apprehensa & sic manutenibili, *vulgato §. retinendæ instit. de interdict.*

Vacasse autem Canonicatum per obitum Resignatarij secutum de Mense Februarij, redditur manifestum, nam cum ad ejus fa-
3 vorem essent die 3. Septembris præcedentis expeditæ litteræ resignationis in forma gratiosa *Summario Mulhemij num. 1.* non autem in forma dignum, seu mandati de providendo (ut supponebatur) consumpta remansit præ-
4 cedens vacatio ex causa resignationis, & beneficium vacasse dicitur per obitum Resignatarij, quamvis possessionem non fuerit adeptus. *Lotter. de re benef. lib. 3. q. 1. n. 15. cum seq. Rot. coram Durano dec. 263. num. 12. dec. 33. n. 7. coram Dunoz. Jun. & d. 172. n. 6. &*
5 *191. 9. coram Eminentissimo Celso.* Per dictam enim gratiosam provisionem tribuitur plenum Jus Resignatario etiam antè adeptam
6 possessionem, quæ est quid separatum à titulo Jure beneficij, *Rebuff. cons. 48.* quem sequitur *Paris de resign. lib. 11. q. 6. n. 54. Rot. d. dec. 512. n. 4. & sequent. par. 3. divers.*

7 Nulla habita consideratione, de quo tempore Litteræ Apostolicæ plumbatæ fuerint,
8 quoniam gratia in forma gratiosa substantiatur, & perficitur statim ac supplicatio fuit signata, & datata, & præstitus consensus
9 à resignante; Litterarum verò expeditio & reliqua deserviunt ad majorem tantùm probationem. *Gonz. ad reg. 8. gloss. 15. §. 1. n. 33. Corrad. in praxi benef. lib. 3. cap. 5. num. 22. Cassador. dec. 2. n. 10. de pens. Put. d. 275. n. 2. lib. 3. Duran. dec. 263. n. 12. Merlin dec. 282. num. 6. & seq. Bich. dec. 388. num. 8.*
10 Et omnia ad supplicationis datam retrotrahuntur, ac si ipso datationis die gesta fuissent. *Mandos. cons. 16. num. 1. & 6. Gabriel. cons. 193. n. 5. & 6. Roc. dec. 425. n. 6. & sequent. & dec. 614. num. 8. par. 3. Rec.*
11 In tantum ut non admittatur probatio in contrarium, quia esset redarguere ipsummet Pontificem, qui in suis Litteris profitetur se sub d. die 3. Septembris 1664. d. Eller Canonicatum contulisse. *Lotter. de re benef. lib. 2. qu. 23. num. 13. & 25. Merlin. d. dec. 282. n. 13.* & in *Patavina pensionis 14. Martij 1664. coram R. P. D. meo Taja.*
12 Non obstat quod ob non factam publicationem ad formam Gregorianæ Constitutionis Resignatarius nullum Jus, acquisiverit in Canonicatum, qui proindè non potuit per ejus obitum vacare; quia cum decesserit in-
13 novem Menses datus ad publicandum, non vacavit Canonicatus ob non publicationem, sed per obitum Resignatarij. *Garz. de re benef. par. 11. cap. 3. de renunciat. num. 181. Gonzal. super regul. 8. Cancell. Gloss. 15. §. 2. n. 53. & 54. Massobr. in praxi haben. concurs. dub. 39. n. 52.* & confert. *Paris. de resign. lib. 10. tom. 2. q. 6. n. 54. Cassador. dec. 24. & 27. super regul. Cancell. Dunoz. Jun dec. 33. num. 7.*
14 Et ratio est quia onus per Constitutionem impositum non facit gratiam conditionalem, sed solum quod sit resolubilis, publicatione intra tempus legitimum non facta. *Rot. coram Bichio dec. 358. n. 17. & coram bonæ mem. Cardinali Celso dec. 172. num. 9.*

Hinc gratia obtenta à Wernero sub erroneo supposito quod Canonicatus vacaret ut prius per resignationem ineffectuatam tanquam subreptitia non potest subsistere,
15 maximè propter clausulas restrictivas ibi-non tamen per obitum vacet, & ibi-dummodò illius collatio ad nos hac vice pertineat: ex quibus apertè colligitur Pontificem noluisse providere, nisi de reservato ex capite inef-
16 fectuatæ resignationis *Burat. dec. 150. num. 7.* & præservasse Jus, & provisionem Ordinarij Collatoris, *Barbos. claus. 45. num. 2. & sequen. Rot. coram Greg. d. 153. num. 4.*

Et ita utraque:

R. P. D. PRIOLO.

Leodien. Beneficij:

Lunæ 30. Maij 1672.

ARGUMENTUM.

Permutatio beneficij quod quis non habet est
1 nulla, & Beneficium dicitur vacare, maximè si Resignatarius sit incapax Beneficij. Et quædam ad dignoscendam permutationem fraudulentam. Resignatio Benefici facta Laico non convalidatur per subsequentem Clericatus susceptionem.

SUMMARIUM.

1 *Beneficium adjudicare debet justificans Litteras Apostolicas suæ provisionis.*
2 *Littera Apostolica, ut justificentur sufficit verificatio unius partis alternativa vacationis.*
3 *Ordines Sacros suscipiens, & in eis exercens ante ætatem fit irregularis, potestque beneficio privari, & num. 4.*
5 *Baptismatis fides bene probat ætatem.*
6 *Baptizari solent pueri paucis ad saltem diebus post ipsorum Nativitatem.*
7 *Suspicio magna in civilibus falsitati æquiparatur, & sufficit pro adimenda fide scripturis.*
8 *Ignorantia crassa supina, & affectata non excusat.*
9 *Resignans scienter incapaci ab omni jure in beneficio cadit.*
10 *Beneficium vacat si Resignatarius est incapax Beneficij resignati,*

11 *Resignatio Beneficij facta Laico non reconvalidatur per subsequentem Clericatura susceptionem.*

12 *Pro sententia presumitur donec contrarium probetur.*

13 *Sententia lata inter alios, & forsan collusivè non citato tertio, ei non prajudicat. Maximè stante lite inter alios num. 14.*

15 *Permutatio Beneficij facta stante lite super beneficio cum scientia permutantis præsumitur fraudulenta. Maxime si permutans neglexerit accipere possessionem beneficij sibi permutati, num, 16.*

17 *Permutatio beneficij controversi cum beneficio nullius valoris. aut inaequalis, & exigui, redolet fraudem, num. 18. Amplia quod importat nullitatem permutationis facta coram Ordinario. num. 19.*

20 *Permutatio beneficij fine causa fieri non potest coram Ordinario.*

21 *Beneficium qui non habet non potest transferre.*

DECISIO V.

PEndente lite inter Gregorium Provisum
Apostolicum, & Natalem Resignatarium
occasionem sumpsit Gherardua resignans
extorquendi quandam sententiam super nul-
litate resignationis & Beneficium quod jam
ad favorem dicti Natalis resignaverat permu-
tavit cum Joanne, inter quem, & præfatum
Gregorium orta lite super adjudicatione ejus-
dem Beneficij; Responderunt hodie Domini
adjudicandum esse Gregorio, qui Litteras
2 Apostolicas sux provisioois justivicavit. *Gloss. in cap. si cap. de concess. Prab. in 6. Ubald. decis. 268. n. 1, Cavaler. decis. 363. n. 4. & Dunoz. Jun. decis. 897. num. 1.*

Fuodantur enim Litteræ in Alternativa
vacatione, vel qoia Gherardua resignans ob
ordinatiooem extra statutom tempus esset ir-
regularis, vel quia Natalis Resignatarius tem-
pore ejos provisionis Clericali caractere non
esset insignitus: verificatur autem in præ-
senti otraque pars alternativæ, etiam si ve-
3 rificatio alterios domtaxat sufficeret, *cap. in alternativis 70. de reg. Jur. in 6. L. si heredi ff. de condit. Instit. L. siquis ita stipulavit 129. ad finem ff. de verb. signif. Lotter. de re benef. lib. 3. q. 8. n. 14. Rota coram Pen, decis. 613. n. 2. coram Coccino dec. 263. pariter n. 2. & in Regi-nen. Presbyter 13. Maij 1656. §. Quia Conclu-clusio vers. secus autem, coram me,*

Probatur prima pars, quæ respicit irre-
3 gularitatem, quia cum Gherardua ante æta-
tem à *Conc. Trid.* determinatam ad Sacros
Ordines promoveri præsumpserit, imò &
ad illorom exercitium devenerit, remansit
irregularis, potuitque hoc Beneficio privari,
juxta *Constitutionem bona mem. Pij Secundi sub Datum 15. Kal. Decembris 1401. impressam in Bullario novo tom. 1. const. 7. in ordine.* innova-
tam in *regul. 24. Cancellaria de male promotis,*
& confirmatam ab alijs Pontificibus. *Barbos. de potestate Episcopi par. 2. alleg. 17. n. 10. & 11.* & In *explicatione ad Concil. sess. 25. de reformat. cap. 11. num. 5. Navarr. in manual. cap. 25. num. 69. in fine vers. si irregularis & n. 70. Rota d. 48. n. 2. par. 2. Rec.*

4 Fert enim Sanctio litteralis *Sac. Conc. Trid. sess. 23. cap. 12. de reformat.* quod nullus ad
Subdiaconatus Ordinem ante 22. ad Diaco-
natus ante 23. & ad Presbyteratus ante 25. suæ
ætatis annorn promoveatur. Idcirco Ghe-
rardua ad Subdiaconatum die 20. Novembris
1659. & ad Presbyteratum 7. Junij 1664.
citra recursum d. irregularitatis promuveri
non potuit deficiente legitima ætate, cum
natum fuisse appareat de Mense Julij 1641.
5 ut ex fide baptismatia, quæ probat ætatem.
ut in his præcisis terminis *Rot. d. dec. 481. num. 2. vers. natus enim par. 2. Rec.* & gene-
raliter *coram Celso dec. 214, num. 4. & decis. 297. num. 8.* quia à communiter accidenti-
6 bus Pueri solent baptizari paucis diebus post
eorum nativitatem. *Castr. cons. 231. num. 1. volum. 1. Mascard. de probat. conclus. 662, num. 3. Rot. coram Buratto dec. 136. num 1.*

Noo obstat alia fidea Baptismatia Gherardi
de Mense Januorij 1636. oam fuit extracta
è partita libri Parochialia superaddita in ex-
trema, & insolita parte folij, ac fuit exarata
atrameoto diverso, manu incognita, caracte-
re ferè deleto, litterisqoe compressis, &
coactis: juncta impossibilitate, qood alias
eadem Mater spatio duodecim mensium tres
vitales partus separatim ediderit, dum de
alija duobua sub tali temporè datur justifica-
tio, ex fide Baptismatum. Rursus constat
de quadam emancipatione Gherardi sob die
13. Junij 1658. expressa ætate 17. vel 18. an-
norom. Item de Curatoris deputatione de
anno 1659. continuata usqoe de anno 1664.
qoa Gherardus obtinuit dispensationem 14.
mensium, ut ad Preabyteratum ordinari
posset, quæ omnia sicut adamussim concor-
dant cum fide Baptismatis anni 1641. aper-
tè discordant in consequentiam cum alia par-
tita anni 1636. Quidqoid autem sit ao ex
productia probetur manifesta falsitaa hujos
7 partitæ, dubitare oon possunt de magna illius
suspicione, qoæ in Civilibua falsitati æqui-
paratur, & sufficit proadimenda fide scrip-
turia, ad *text. in lege jubemus C. de probat. Menoch. cons. 199. num. 5. Rota decis. 117. num. 7. in fine vers. cum in Civilibus, & in decis. 452. num. 4 par. 3. Rec. decis. 464. num. 6. vers. maximè quia sola suspicio coram Rojas & decis. 280. num. 5. & 14. coram Card. Celse.*

Non attenta allegata ignorantia ætatia
pro excosatione Gherardi; non agitur enim
de discrepantia dierom, vel mensium, sed
quinque annorum, quæ in juvenilibus æta-
tibua est nimis apertè perceptibilia, & per-
cepta docetur ab ipso Gherardo, qui ex in-
timatione personali d. emancipationis de an-
no 1658. cum expressione ætatis 17. vel 18.
annorum, ac ex deputatiooe Coratoris, quà
ab an. 1664. curam exercuit, fuit paten-
ter edoctum de ejua insufficienti ætate. In

omnem

omnem verò casum debuisset investigare
veritatem ætatis præcisæ, alias resultaret
nimis crassa inverisimilis supina, & affecta-
8 ta ignorantia, quæ non excusat, per *text. in
l. nec supina, & l. regula est §. sed facti ff. de
Juris, & facti ignorantia*, & in puntuali-
bus terminis *Rot. d. decis.* 181. *num.* 6. *par.*
2. *Rec.*

Ex alio etiam capite non poterat Ghe-
rardus hujusmodi Beneficium permutare
cum Joanne, quia ab omni ejus jure cecide-
rat per liberam resignationem sponte factam
in manibus Sanctissimi ad favorem Natalis,
quem ipse Laicum, & incapacem esse sciebat;
9 Indè enim non solum resignans absque ulla
difficultate ab omni jure cecidit. *Paris.* lo-
quens in hiscemet terminis in *tract. de resig-
nat. lib.* 4. *quest.* 2. *num.* 26. *vers. quia si
sciret, lib.* 9. *q.* 21. *num.* 8. & in similibus
Rot. in Hispalen. Beneficij 27. *Januarij* 1668.
§. *Tum quia*, *in fine*, & 30. *Maij* 1668. §. *non
attento, coram me*, & in *Calagurritana Archi-
diaconatus de Barbarigo* 10. *Junij* 1670. supra
utroque dubio *coram R. P. D. meo Emerix.*
10 Verum etiam quia Resignatarius Laicus
juxta secundam alternativæ vocationis ex-
pressæ in Litteris Gherardi erat incapax be-
neficij resignati, *cap. cum adeò de rescript.
cap.* 7. *tit. de transact.* & *cap.* 2. *de Instit.* & *in
puncto Paris. de resignat. d. lib.* 4. *q.* 2. *num.* 1.
& pluribus sequentibus, ubi plenissimè re-
feruntur concordantes, etiamsi deindè Na-
talis Clericali Charactere fuerit insigni-
11 tus, quia eum illo careret de tempore gra-
tiæ ad ejus favorem factæ, resignatio rema-
net nulla, & per subsequentem Clericatum
non revalidatur. *Federic. de sen. cons.* 290.
numer. 8. *in princ. vers. nec sibi prodesset, Pa-
ris. de resignat. loco mox allegato num.* 5. *Grass.
de effect. Clericat. effect.* 15. *numer.* 9. & 10.
Corrad. in praxi benef. lib. 1. *cap.* 5. *num.* 101.
& *sequens.*

Neque obstat sententia lata ad favorem
Gherardi super nullitate resignationis, &
regressus ad Beneficium resignatum; si enim
fundatur in eo quod Gherardo resignanti vi-
ctus necessarius aliundè non remanet, ex-
cluditur ex eo, quod fuerit ordinatus ad titu-
lum patrimonij, prout cognovit Exequutor
Litterarum Apostolicarum Natalis, qui non
obstante tali conditione apposita in ijsdem
Litteris pro illarum verificatione, & execu-
12 tione sententiam protulit pro qua præsumi-
tur, donec contrarium justificetur. *Burat.
dec.* 842 *num.* 4. Contrarium verò non indu-
citur ex dicta sententia ad favorem Gherardi,
13 quia lata fuit inter alios, & forsan collusivè
non citato Gregorio proviso Apostolico, *cap.
licet Episcopus de Preb. in* 6. & *toto titulo C. res
inter alios acta*, *Bich. decis.* 426. *num.* 6. im-
14 mò etiam pendente lite inter ipsum Grego-
rium, & Natalem Resignatarium cum scien-
tia ejusdem Gherardi Resignantis, ad tradi-
ta per *Rot. decis.* 209. *num.* 7. *par.* 10. *Rec.*

Cæterum ex diversis factis circumstantijs
fraudulenta etiam arguitur hujusmodi per-
15 mutatio, sive attendatur quod fuit facta lite
pendente inter Gregorium, & Natalem cum
scientia Gherardi permutantis, *Paris. de
resignat. lib.* 13. *q.* 4. *num.* 5. & 9. sive pon-
16 deretur quod Gherardus neglexit accipere
possessionem beneficij ex permutatione asse-
cuti: *Rota coram Durano decis.* 162. *numer.* 6.
vers. & Joseph illius possessionem: sive etiam
habeatur ratio permutationis controversi
beneficij cum alio de Pertica, seu nullius
17 valoris, quæ proindè non solum redolet
fraudem, *Paris. de resignat. d. lib.* 13. *quest.*
4. *num.* 8. *Lotter. de re benef. lib.* 1. *quest.* 31.
18 *num.* 27. & *sequent.* ubi etiam si Beneficium
esset inæqualis, & exigui valoris. *Rot. coram
Merlino decis.* 559. *in princ.* & *numer.* 1. & *co-
19 ram Durano d. decis.* 162. *numer.* 6. & 7. sed
etiam importat nullitatem ejusdem permu-
tationis hujusmodi beneficij factæ coram Or-
dinario. *Merlin. decis.* 176. *num* 6. & *seq.* &
20 *dec.* 329. *numer.* 8 & 9. coram quo nec fieri
potuit permutatio sine causa. *Garz. de benef.
par.* 10. *cap* 4. *numer.* 44. *Ricc. decis.* 195.
num. 1. & *seq. par.* 3. *Rota coram Durano d.
decis.* 163. *num.* 5. *cum sequent.*

Apparet igitur ex tot rationibus Benefi-
cium esse adjudicandum Gregorio, exclu-
so in consequentiam Joanne Permutata-
21 rio, in quem profectò transferri non potuit
Beneficium, quod apud Gherardum permu-
tantem non erat. *Bald. in cap. dudum lib.* 2.
num. 2. *vers. dummodo plenè habeat, de elect.
Garz. de benef. par.* 11. *cap.* 4. *num.* 19. *Rota in
Calagurrit. Archidiaconatus de Barberigo super
bono Jure* 16. *Januarij* 1671. *sub princ. vers.
alterum de Bexo, coram me.*

Et ita utraque.

R.P.D. RONDININO.

Leodien. Beneficij.

Lunæ 6. Februarij 1673.

ARGUMENTUM.

Permutatio Beneficij, cujus permutans fuit incapax ratione irregularitatis provenientis ex Ordine sacro suscepto ante ætatem cum exercitio, aut ex Laicali qualitate, non valet; & Beneficium vacare censetur, cum nullum jus habeat in Beneficio.

SUMMARIUM.

1 *Sententiæ validitas, & justitia ex actis probatur.*
2 *Ad Ordines Sacros ante ætatem promotus, si exercens sit irregularis, ac Beneficij incapax.*
3 *Laicus Beneficium Ecclesiasticum assequi nequit.*

4. Bea

31 *Resignatio Beneficij facta Laico non reconvalidatur per subsequentem Clericatura susceptionem.*

32 *Pro sententia præsumitur donec contrarium probetur.*

33 *Sententia lata inter alios, & forsan collusivè non citato tertio, ei non præjudicat. Maximè stante lite inter alios num. 14.*

35 *Permutatio Beneficij facta stante lite super beneficio cum scientia permutantis præsumitur fraudulenta. Maxime si permutans neglexerit accipere possessionem beneficij sibi permutati, num, 16.*

17 *Permutatio beneficij controversi cum beneficio nullius valoris, aut inæqualis, & exigui, redolet fraudem, num. 18. Amplia quod importat nullitatem permutationis facta coram Ordinario. num. 19.*

20 *Permutatio beneficij sine causa fieri non potest coram Ordinario.*

21 *Beneficium qui non habet non potest transferre.*

DECISIO V.

PEndente lite inter Gregorium Provisum Apostolicom, & Natalem Resignatarium occasionem sumpsit Gherardus resignans extorquendi quandam sententiam super nullitate resignationis & Beneficium quod jam ad favorem dicti Natalis resignaverat permutavit com Joanne, inter quem, & præfatum Gregorium orta lite super adjudicatione ejusdem Beocficij: Responderunt hodie Domini adjudicandum esse Gregorio, qui Litteras
1 Apostolicas suæ provisionis justivicavit. *Gloss. in cap. si cap. de concess. Preb. in 6. Ubald. decis. 268. n. 1. Cavaler. decis. 363. n. 4. & Dunoz. Jun. decis. 897. num. 1.*

Fundantur enim Litteræ in Alternativa vacatione, vel quia Gherardus resignans ob ordinatiooem extra statutum tempus esset irregularis, vel quia Natalis Resignatarius tempore ejus provisionis Clericali charactere non esset insignitus: verificator autem in præsenti otraque pars alternativæ, etiam si ve-
2 rificatio alterius dumtaxat sufficeret, *cap. in alternativis 70. de reg. Jur. in 6. L. si heredi ff. de condit. Instit. L. si quis ita stipulavit 129. ad finem ff. de verb. signif. Lotter. de re benef. lib. 3. q. 8. n. 14. Rota coram Pen. decis. 613. n. 2. coram Coccino dec. 263. pariter n. 2. & in Reginen. Presbyter 13. Maij 1656. §. Quia Conclusio vers. secus autem, coram me.*

Probatur prima pars, quæ respicit irre-
3 gularitatem, quia cum Gherardus ante ætatem à *Conc. Trid.* determinatam ad Sacros Ordines promoveri præsumpserit, imò & ad illorum exercitium devenerit, remansit irregularis, potuitque hoc Beneficio privari, juxta *Constitutionem bonæ mem. Pij Secundi sub Datum 15. Kal. Decembris* 1401 *impressam in Bullario novo tom. 1. const. 7. in ordine.* innovatam in *regul. 24. Cancellariæ de male promotis,* & confirmatam ab alijs Pontificibus. *Barbos. de potestate Episcopi par. 2. alleg. 17. n. 10. & 11.* & in *explicatione ad Concil. sess. 25. de reformat. cap. 12. num. 5. Navarr. in manual. cap. 25. num. 69. in fine vers. si irregularis & n. 70. Rota d. 48. n. 2. par. 2. Rec.*

4 Fert enim Sanctio litteralis *Sac. Conc. Trid. sess. 23. cap. 12. de reformat.* quod nullus ad Subdiaconatus Ordinem ante 22. ad Diaconatus ante 23. & ad Presbyteratus ante 25. suæ ætatis annum promuveatur. Idcirco Gherardus ad Subdiaconatum die 20. Novembris 1659. & ad Presbyteratom 7. Junij 1664. citra incursum d. irregolaritatis promoveri non potuit deficiente legitima ætate, cum natum fuisse appareat de Mense Julij 1641.
5 ot ex fide baptismatis, quæ probat ætatem, ut in his præcisis terminis *Rot. d. dec. 481. num. 2. vers. natus enim par. 2. Rec.* & generaliter *coram Celso dec. 214. num. 4. & decis. 297. num. 8.* quia à communiter accidenti-
6 bus Pueri solent baptizari paucis diebus post eorum nativitatem. *Castr. cons. 231. num. 1. volum. 1. Mascard. de probat. conclus. 662. num. 3. Rot. coram Buratto dec. 136. num 1.*

Non obstat alia fides Baptismatis Gherardi de Mense Janoarij 1636. nam fuit extracta à partita libri Parochialis superaddita in extrema, & insolita parte folij, ac fuit exarata atramento diverso, manu incognita, charactere ferè deleto, litterisqoe compressis, & coactis: juncta impossibilitate, quod alias eadem Mater spatio duodecim mensium tres vitales partus separatim ediderit, dum de alijs doubus sub tali tempore datur jostificatio, ex fide Baptismatum. Rursus constat de quadam emancipatione Gherardi sob die 13. Jonij 1658. expressa ætate 17. vel 18. annorom. Item de Curatoris deputatione de anno 1659. contiooata usqoe de anno 1664. qua Gherardus obtinoit dispensationem 14. mensium, ut ad Presbyteratum ordinari posset, quæ omnia sicut adamussim concordant cum fide Baptismatis anni 1641. apertè discordant in consequentiam cum alia partita anni 1636. Quidquid autem sit an ex productis probetur manifesta falsitas hujus
7 partitæ, dubitare oon possunt de magna illius suspicione, quæ in Civilibus falsitati æquiparatur, & sufficit pro adimenda fide scripturis, ad *text. in lege jubemus C. de probat. Menoch. cons. 199. num. 5. Rota decis. 117. num. 7. in fine vers. cum in Civilibus, & in decis. 452. num. 4 par. 3. Rec. decis. 464. num. 6. vers. maximè quia sola suspicio coram Roj.n & decis. 280. num. 5. & 14. coram Card. Celso.*

Non attenta allegata ignorantia ætatis pro excusatione Gherardi; oon agitur enim de discrepantia dierom, vel mensium, sed quinque annorum, quæ in juvenilibus ætatibus est nimis apertè perceptibilis, & percepta docetur ab ipso Gherardo, qoi ex intimatione personali d. emancipationis de anno 1658. cum expressione ætatis 17. vel 18. annorom, ac ex deputatione Curatoris, qui ab an. 1664. curam exercuit, fuit patenter edoctum de ejus insufficienti ætate. In

omnem

omnem verò casum debuisset investigare
veritatem ætatis præcisæ, alias resultaret
nimis crassa inverisimilis supina, & affecta-
8 ta ignorantia, quæ non excusat, per *text. in
l. nec supina, & l. regula est §. sed facti ff. de
Juris, & facti ignorantia*, & in puntuali-
bus terminis *Rot. d. decis.* 181. *num.* 6. *par.*
2. *Rec.*

Ex alio etiam capite non poterat Ghe-
rardus hujusmodi Beneficium permutare
cum Joanne, quia ab omni ejus jure cecide-
rat per liberam resignationem spontè factam
in manibus Sanctissimi ad favorem Natalis,
quem ipse Laicum, & incapacem esse sciebat;
9 Indè enim non solum resignans absque ulla
difficultate ab omni jure cecidit. *Paris.* lo-
quens in hisce met terminis in *tract. de resig-
nat. lib. 4. quæst. 2. num. 26. vers. quia si
sciret, lib. 9. q. 21. num. 8.* & in similibus
Rot. in Hispalen. Beneficij 27. Januarij 1668.
§. *Tum quia, in fine, & 30. Maij* 1668. §. *non
attento, coram me*, & in *Calagurit ana Archi-
diaconatus de Barbarigo* 10. *Junij* 1670. supra
utroque dubio *coram R. P. D. meo Emerix.*
10 Verum etiam quia Resignatarius Laicus
juxta secundam alternativæ vocationis ex-
pressæ in Litteris Gherardi erat incapax be-
neficij resignati, *cap. cum adeò de rescript.
cap. 7. tit. de transact. & cap. 2. de Instit. & in
puncto Paris. de resignat. d. lib. 4. q. 2. num. 1.*
& pluribus sequentibus, ubi plenissimè re-
feruntur concordantes, etiamsi deindè Na-
talis Clericali Charactere fuerit insigni-
11 tus, quia cum illo careret de tempore gra-
tiæ ad ejus favorem factæ, resignatio rema-
net nulla, & per subsequentem Clericatum
non revalidatur. *Foderic. de sen. cons. 290.
numer. 8. in princ. vers. nec sibi prodesset, Pa-
ris. de resignat. loco mox allegato num. 5. Grass.
de effect. Clericat. effect. 15. numer. 9. & 10.
Corrad. in praxi benef. lib. 1. cap. 5. num. 101.
& sequent.*

Neque obstat sententia lata ad favorem
Gherardi super nullitate resignationis, &
regressus ad Beneficium resignatum; si enim
fundatur in eo quod Gherardo resignanti vi-
ctus necessarius aliundè non remanet, ex-
cluditur ex eo, quod fuerit ordinatus ad titu-
lum patrimonij, prout cognovit Executor
Litterarum Apostolicarum Natalis, qui non
obstante tali conditione apposita in ijsdem
Litteris pro illarum verificatione, & execu-
12 tione sententiam protulit pro qua præsumi-
tur, donec contrarium justificetur. *Burat.
dec.* 842 *num.* 4. Contrarium verò non indu-
citur ex dicta sententia ad favorem Gherardi,
13 quia lata fuit inter alios, & forsan collusivè
non citato Gregorio provisu Apostolico, *cap.
licet Episcopus de Præb. in 6. & toto titulo C. res
inter alios acta, Bich. decis.* 426. *num.* 6. im-
14 mò etiam pendente lite inter ipsum Grego-
rium, & Natalem Resignatarium cum scien-
tia ejusdem Gherardi Resignantis, ad tradi-
ta per *Rot. decis.* 209. *num.* 7. *par.* 10. *Rec.*
Cæterum ex diversi factis circumstantijs
fraudulenta etiam arguitur hujusmodi per-
15 mutatio, sive attendatur quod fuit facta lite
pendente inter Gregorium, & Natalem cum
scientia Gherardi permutantis, *Paris. de
resignat. lib. 13. q. 4. num. 5. & 9.* sive pon-
16 deretur quod Gherardus neglexit accipere
possessionem beneficij ex permutatione asse-
cuti: *Rota coram Durano decis. 162. numer. 6.
vers. & Joseph illius possessionem*: sive etiam
habeatur ratio permutationis controversi
beneficij cum alio de Pertica, seu nullius
17 valoris, quæ proindè non solum redolet
fraudem, *Paris. de resignat. d. lib. 13. quæst.
4. num. 8. Lotter. de re benef. lib. 1. quæst. 31.*
18 *num. 27. & sequent.* ubi etiam si Beneficium
esset inæqualis, & exigui valoris. *Rot. coram
Merlino decis. 559. in princ. & numer. 1. & co-
19 ram Durano d. decis. 162. numer. 6. & 7.* sed
etiam importat nullitatem ejusdem permu-
tationis hujusmodi beneficij factæ coram Or-
dinario. *Merlin. decis. 176. num 6. & seq. &
20 dec. 329. numer. 8 & 9.* coram quo nec fieri
potuit permutatio sine causa. *Garz. de benef.
par. 10. cap. 4. numer. 44. Ricc. decis. 195.
num. 1. & seq. par. 3. Rota coram Durano d.
decis. 163. num. 5. cum sequent.*

Apparet igitur ex tot rationibus Benefi-
cium esse adjudicandum Gregorio, exclu-
so in consequentiam Joanne Permutata-
21 rio, in quem profectò transferri non potuit
Beneficium, quod apud Gherardum permu-
tantem non erat. *Bald. in cap. dudum lib. 2.
num. 2. vers. dummodo plenè habeat, de elect.
Garz. de benef. par. 11. cap. 4. num. 19. Rota in
Calagurit. Archidiaconatus de Barberigo super
bono Jure 16. Januarij 1671. sub princ. vers.
alterum de Bexo, coram me.*

Et ita utraque.

R.P.D. RONDININO.

Leodien. Beneficij.

Luna 6. Februarij 1673.

ARGUMENTUM.

Permutatio Beneficij, cujus permutans fuit
incapax ratione irregularitatis provenientis
ex Ordine sacro suscepto ante ætatem cum
exercitio, aut ex Laicali qualitate, non va-
let; & Beneficium vacare censetur, cum
nullum jus habeat in Beneficio.

SUMMARIUM.

1 *Sententia validitas, & justitia ex actis pro-
batur.*
2 *Ad Ordines Sacros ante ætatem promotus, si
exerceat fit irregularis, ac Beneficij inca-
pax.*
3 *Laicus Beneficium Ecclesiasticum assequi ne-
quit.*

4. Be-

4. *Beneficium adjudicandum est probanti suam intentionem, & collitigantium exclusionem.*
5 *Nullitatis vitio subijcitur lis cum dolo acta.*
6 *Permutatio ut sit valida permutans debet habere jus in Beneficio permutato.* & 7.

DECISIO VI.

POstquam Gherardos controversum Be-
neficium resignasset Natali, inter quem,
ac Gregorium provisum lis agebatur,
obtenta quadam sententia super nullitate
resignationis, illud cum Joanne permuta-
vit, inter quem, ac prædictum Gregorium
reassumpta lite hujusmodi Beneficium eidem
Gregorio adjudicandum esse Rota pronun-
ciavit prævia decisione 30. Maij 1672. coram
R.P.D. meo Priolo,

Causa autem appellationis mihi commissa
postquam sine præjudicio suorum Jurium
Gregorius sequestrium obtinuit prævia de-
cisione 16. Novembris præteriti coram me
emanata: renovata hodie principali dispu-
tatione ad ejusdem favorem sententiam con-
firmandam esse Domini responderunt.

1 Sicut enim validitas apparet ex actis,
juxta vulgatam *decisionem capuaquensis* 260.
part. 2. ita & justitia deducitur ex dicta *decis.*
30. *Maij* 1672. *coram R.P.D. meo Priolo,*
in qua ostensum fuit Litteras Apostolicas
suæ provisionis Gregorium justificasse tàm
in ea parte, in qua narravit, Gherardum
resignantem ante statutam ætatem ad Sa-
cros Ordines promotum fuisse, & ad illorum
2 exercitium devenisse, quo posito irregula-
ris effectus fuit, ac Ecclesiastici Beneficij in-
capax, juxta *text.* eumibi *notat. in Concil.
Trident. sess.* 23. *de reformat. cap.* 12. *in Con-
stitutione* 7. *Pij II & in regula* 24. *Cancellar.*
quam in altera parte, in qua expresserit Na-
talem Resignatarium tempore suæ provisio-
nis Clericali charactere insignitum non
3 fuisse, sine quo Laicus Beneficium Eccle-
siasticum assequi nequit, juxta *litteram
text. in cap Cum adeò* 7. *de rescript. in cap.* 2.
de instit. & cap. ex litteris 6. *de Transact.*
4 Ideoque consequens est ut Beneficium præ-
fato Gregorio adjudicetur in ejusque posses-
sionem immittatur, non secus ac hæres
scriptus in bonorum possessionem immitti-
tur vigore *leg. fin. C. de edict. div. Adr. tollen.*
prout probat. *text.* expressus in *cap. Pastora-
lis* 5 ubi Canonistæ communiter notant.
de caus. possess. & propriet. speculat. par. 2.
illo eod. tit in rubr. numer. 2. & *seq. faber
in §. seq. numer* 2. *Instit. de Interdict. Mo-
noch. de adipiscen. remed.* 6. *numer.* 34. & *seq.*
& optimè distinxit *Bald. in lib.* 2. & 65. &
66. *C. de servit. & Aqu.* fuitque antiqua
Rotæ sententia coram *Mohed. decis.* 13. *lite
pendente*. in qua hucusque permansit in
decisionibus relatis in *Conchen Beneficij* 2. *De-
cembris* 1671. *§. Et Domini coram me,*

Non attenta sententia lata ad favorem
Gherardi super nullitate resignationis, &
subsequuta ipsius Beneficij permutatione
quia præter alias responsiones deductas in
dicta *decisione R. P. D. mei Prioli, à §. ne-
que obstat, usque ad finem*, placuit illa quod
5 cum lis hæc non sine dolo acta fuerit à
Gherardo optimè conscio litis pendentis
inter ipsum Gregorium & Natalem Re-
signatarium, à nullitatis vitio excusari non
potest, ex ratione *text. in cap.* 3. ubi Scri-
bentes *de conclusione detegen. & in cap.* 2. *de
renunciat in* 6. cum alijs per *Rebuff. cons.* 22.
& in prax benefic. tit. de subrogat. numer. 33.
Azor. instit. Moral. par. 2. *lib.* 7. *cap.* 20.
quæst. 5. *Paris. de resignat. lib.* 13. *quæst.* ..
numer. 5. & 9. *Lancellott. de attent. par.* 1.
cap. 3. *numer.* 19. & 20. *Garz. de benefic. par.*
11. *cap.* 4. *num.* 20. & dixit *Rot. in novis de-
cis.* 3. *alias* 56. *ut lit. pend. coram Argnell. de-
cis.* 8. *numer.* 8. & 9. *& in Calagurritana Ar-
chidiaconatus de Barbarigo* 16. *Januarij* 1671.
in princip. coram R. P. D meo Priolo. Neque
potuit Gherardus in Joannem transferre
mediante permutatione, beneficium, quod
6 sibi non debebatur, cum omnis permuta-
tio intelligatur, quatenus in beneficio per-
mutato jus habeatur, ad *text. in cap. unico.*
ubi Canonistæ *de rer. permutatione in* 6. cui
7 conformis est *regula* 40. *Canon. l.* disponens
neutri permutantium jus acquiri, nisi qui-
libet ipsorum jus habuerit in Beneficio. *Bald.
in cap. dudum* 54. *sub numer.* 2. *de elect.
Mantic. de tacit. lib.* 25. *tit.* 4. *numer.* 2. aliis-
que relatis *Garz. de benefic. par.* 11. *cap.* 4.
numer. 8. 16. & 19. *Rota coram Merlin. decis.*
176. *numer.* 4 *& in dicta Calagurritana Archi-
diaconatus de Barbarigo* 10. *Maij* 1669. *§.
Pro reintegratio coram Eminentissimo Cerro,
&* 16. *Januarij* 1671. *in principio coram R.P.D.
meo Priolo,*

Et ita altera Parte audita, altera sæpius
vocata, Domini responderunt.

R.P.D. BOURLEMONT.

Monasterien. Canonicatum.

Lunæ 20. Maij 1673.

ARGUMENTUM.

Magistralis est, & docta ista decisio, in quà probatur quod quoties quis obtinet à Summo Pontifice Beneficium ob malam resignationem in manibus Collatoris Ordinarij, tenetur ad publicationem suæ provisionis, alias beneficium validè obtinetur ob non factam talem publicationem, etiam si alias sit litigiosum.

SUMMARIUM.

1 *Verba*: Ex tunc vires, & effectum decernimus non habere, *habent vim decreti irritantis.*

2 *Con,*

2 *Constitutio 58. B. Pij V. non inducit novam vacationem.*

3 *Beneficium obtentum jure devoluto propter resignationem male factam indiget publicatione.*

4 *Provisio nulla non consumit precedentem vacationem.*

5 *Provisio Pontificis de beneficio est publicanda quoties Ordinarius, sivè alius Collator providit nulliter de beneficio in ejus manibus liberè resignato.*

6 *Vacatio per resignationem probatur ex verbis supplicationis quoties Papa in Litteris eam vacationem approbat.*

7 *Lotter. de re Benef. lib 3. quæst. 21. numer. 7. explicatur.*

8 *Dimissio in vim decreti de dimittendo non est vera. & propria resignatio.*

9 *Publicatio non est necessaria in cessione libera Beneficij in manibus Papa.*

Secus de resignatione in manibus inferioris, ibidem.

10 *In resignatione in manibus Ordinarij subest suspicio fraudis.*

11 *Constitutio Gregorij XIII. de publicandis resignationibus afficit etiam provisos Apostolicos, & 12.*

12 *Publicatio in resignationibus requisita comprehendit etiam beneficia litigiosa & numer. 13.*

DECISIO VII.

CUm Canonicus Turnarius Cathedralis Monasterien. nulliter contulisset Canonicatus in ejus manibus liberè resignatos Consanguineis Resignantium contra tenorem Constitutionis 58. B. Pij V. in hac Diœcesi observatæ, respondit Rot. 15. Februarij coram me, illos adjudicandos esse Provisis Apostolicis: Quia tamen in revisione Decisionis D.D. de horum Juribus dubitarunt propter omissam eorum gratiæ publicationem juxta præscriptum Bullæ Sa. mem. Gregorij XIII. & ex cujus defectu novam gratiam obtinuerunt Provisi à Turnario, ideo 20. Febr. proxime præteriti dilata resolutione, ordinarunt, quod videretur strictè, an fuerit necessaria publicatio? & demonstrata hodie illius necessitate, ex hoc tandem capite à Decisis recesserunt.

Etenim publicationis necessitas, cujus omissio est in confesso inter partes inevitabilis visa est, quamvis Papa providerit propter malam collationem Turnarij, qui resignationes admiserat; quia cum provisio Turnarij in personis Consanguineorum resignantium irrita remanserit ex dicta Constitutione B. Pij V. pro-
1 pter Decretum irritans, cujus vim habent illius verba ibi: *Id totum ex tunc vires, & effectum decernimus non habere*, ut in *fine §. 5. tom. 2. Bull. Cherub.* in specie
2 *Coccin. decis. 2060. numer. 3.* meritò Canonicatus fuerunt obtenti à Papa Jure devoluto, non quidem ex nova vacatione, quam constitutio Beati Pij V. non inducit, sed ex antiqua propter resignationem cum omnibus suis qualitatibus, ut in specie *Paris. de resignat. lib. 11. quæst. 5. numer. 12. 13. & 14. Rot. coram Seraphino decis. 1309. numer. 3. & decis. 1363. numer. 4. coram Corduba in Mediolanen. Beneficij 13. Januarij 1597. relata per Garz. de benefic. par. 11. cap. 3. post numer. 284. post med. vers. nam. placuit Responsio.* Et generaliter
3 quod provisio nulla non consumat præcedentem vacationem, quæ ideo nequit dici nova vacatio, *coram Manzaned. decis. 842. numer. 8.*

4 Et per consequens cum necessitate in obtinentibus à Summo Pontifice publicandi Litteras eorum gratiæ, ut in specie de provisione Pontificis publicanda, quoties, ut hic Ordinarius, sive alius Collator providit nulliter de Beneficio in ejus manibus liberè resignato contra formam Bullæ B. Pij V. articulo maturè discusso, juxtà mentem, & verba Constitutionis Gregorij XIII. firmat *Paris. de resig. dicto lib. 11. quæst. 5. numer. 10. & sequent.* eumque sequitur *Kocch. ad Reg. Canc. regul. 36. numer. 24.* quod probè noverunt ijdem impetrantes, dum in supplicationibus confessi sunt Canonicatus vacare per resignationem, ibi, *adhuc per resignationem vacare noscantur*, & ibi, *per resignationem vacaverint, & vacent ad præsens, hodierno Summario Provisorum à Tur-*
5 *nario numer. 1.* ex quibus Confessionibus à Papa in Litteris approbatis vacationem per resignationem probari dixit in specie *Rot. coram Zaras. decis. 57. numer. 2.*

6 Nec movit DD. authoritas *Lotther. de re benef. lib. 3. quæst. 21. numer. 7.* quia fundatur in *decis. Rota 599. par. 4. div. & dec. 296. par. 2. recent.* in longè diverso casu loquentibus; in casu namque *decis. 599.* ante resignationem, seu dimissionem Beneficij præcesserat vacatio ejusdem ipso Jure per assecutionem incompatibilis; unde non mirum si ex eadem persona sine novo titulo supervenienti non potuit induci nova vacatio ex resignatione sivè dimissione, quia propter jam inductam vacationem ob incompatibilitatem dimissio subsequuta intelligitur quoad detentionem, & retentionem Beneficij, non autem quod operetur veram resignationem secum trahentem necessitatem publicationis, maximè quia fuit dimissio coacta, & necessaria in vim soliti Decreti de
7 dimittendo, quæ esto quod dici velit resignatio, attamen nunquam esse poterit vera, & propria cum non sit voluntaria, de qua Constitutio Gregorij intelligi debet, ut dissserit *eadem decis. num. 1. & 2.* & in eisdem terminis vacationis propter assecutionem incompatibilis, non autem propter resignationem, loquitur *Coccin. d. 2060. à n. 4. usq. in fin.*

Decisi

8 *Deciſ.* verò 296. *numer.* 4. *in fin.* loqui-
tur ſicuti præcedens de ceſſione libera in
manibus Papæ, in qua, ut ſubdit deciſio,
non eſt neceſſaria publicatio; hic autem agi-
tur de reſignatione in manibus inferioris
9 Collatoris, in quibus cum adhuc ſubſit ſuſ-
picio fraudis etiam ante hanc Conſtitutio-
nem Gregorij, neceſſaria erat publicatio,
ut contradiſtinguendo inter Papam & Or-
dinarios ponderat *Letter.* ubi ſupra *lib.* 3. *quæſt.*
21. *numer.* 9.

10 Minùs ſubſiſtit quod Conſtitutio Gre-
gorij tamquam edita pro evitandis frau-
dibus non afficiat Proviſos Apoſtolicos,
in quibus illæ conſiderari nequeunt, dum
in eadem Conſtitutione contrarium legi-
tur ad Litteram, quod ſcilicet teneantur pu-
blicare non ſolùm primi Reſignatarij, ve-
rùm etiam ij omnes, qui ex capite non factæ
publicationis ſecundò, vel tertiò impetra-
runt, ut in §. 50. ejuſdem Bullæ poſt med.
ibi. *Et quicumque ſit impetrans ne gratiam
etiam motu ſimili habeat, ea omnia, quæ ca-
dens à Jure prædicto debebat, præſtare tenea-
11 tur*, ex quibus uti claris rejecerunt DD. ge-
neralia argumenta ex fraude propoſita, juxta
regulam *text. in lib. ille aut ille §. cum in ver-
bis ff. de leg.* 3.

12 Litis denique impedimentum juſtam
præbere non potuit excuſationem publica-
tionis non factæ; quia in eadem Bulla quoad
Beneficia litigioſa, demandatur publicatio
per hæc verba in §. 3. *& ſi propter litem, aut
aliud legitimum impedimentum nequiverit,
ſaltem Litteras Apoſtolicas cum earum publi-
catione, ſi tunc facta erit, Judici, ſeu Execu-
tori illarum, vel alij, ad quod pertinet per ſe,
vel Procuratorem ſuum legitimum intra idem
tempus præſentare, & quidem illum, vel illos
pro ipſarum litterarum executione inſtare, &
poſſeſſionem hujuſmodi inſtanter petere tenea-
tur.* Et in §. *ſeq. ad me* ibi *ſive pacificis, ſive
in poſſeſſorio litigioſis*, *Bull. Cherub. tom.* 2.
& Articulo diſcuſſo firmavit *Rot. in Bur-
gen. Canonicatus coram Pamphilio apud
Marchoſ. de Commiſſ. par.* 2. *fol.* 544. *num.* 2.
in firmana, ſeu nullius Beneficij 4. *Julij* 1668.
*§. ſed quod, poſt med. coram Reverendiſſimo
Bevilaqua*, & alijs adductis in *Burgen. Ab-
batia* 17. *Junij* 1659. *§. fin. coram Reverendiſ-
ſimo Decano.*

13 Hinc non adaptantur in præſenti *Barboſ.
de Jur. Univ. lib.* 3. *cap.* 15. *numer.* 193. *& Rot.
deciſ.* 252. *numer.* 6. *part.* 8. *recent.* quia lo-
quitur ſimpliciter de legitimo, impedimen-
to non deſcenden. ad illius ſpecies per quas re-
cenſeri non poteſt impedimentum litis, dum
ex eadem conſtitutione non excuſat à publi-
catione. Ideoque receden. à deciſis cenſue-
runt Canonicatus adjudicandas eſſe proviſia
à Turnario, ex nova tamen gratia à ſede A-
poſtolica impetrata ob non factam publica-
tionem ex prædictis neceſſariam ex hodierno
Summario num. 3. quod etiam continet pro-
viſionem ſi neutri.

Et ita utraque &c.

INDEX.

I N D E X
M A T E R I A R U M

Quæ in utraque Parte hujus Tomi continentur.

Prior numerus Partem, secundus Caput, tertius numerum Capitis, & quartus Paginam indicat.

A.

ABBREVIATORES.

ABSOLUTIO.

Æ T A S.

ALIENATIO.

APPELLATIO.

ASSENSUS.

ATTENTATA.

B

BENEFICIARII.

BENEFICIA.

BENEPLACITUM.

BREVE.

B U L L A.

C.

CANCELLARIA.

CANONICATUS.

CANONICUS.

CAUSÆ.

CITATIO.

CLAUSULÆ.

forma

Clausu-

Clausu-

Hæc

CLE.

CLERICATUS.

COMMISSIO.

CONTRADICTOR.

COPULA.

D.

DATA.

DATARIA.

DATARIUS.

DECRETUM.

DELEGATIO.

DELEGATUS.

Uno

DENUNTIATIONES MATRIMONIALES.

DIGNITAS.

DISPENSATIO.

DISPENSATUS.

E.

ECCLESIA.

DISPENSATUS.

E.

ECCLESIA.

EPISCOPUS.

EXAMEN.

EXCEPTIO.

EXECUTIO.

EXEQUUTORES.

Exe-

EXPEDITIO.

EXPENSÆ.

EXPRESSIO.

Cum

EXTRAVAGANS EXECRABILIS

F.

FACTUM.

FALSUM.

FIDES.

FRUCTUS.

G.

GRADUS.

GRATIA.

Datur

H

HÆREDES.

I

IGNORANTIA.

IMMISSIO.

INCOMPATIBILITAS.

INDULTA.

INDUSTRIA.

IRREGULARITAS.

JUDEX.

Per

JUDICIUM.

JURAMENTUM.

JURISDICTIO.

 Iuris-

IUSPATRONATUS

L

LIS.

Lid

LITTERÆ.

INDEX

de

M.

MANDATUM.

INDEX

de

M.

MANDATUM.

MANUTENTIO.

MATRIMONIUM.

N.

NARRATIVA.

Nar-

NEGATIVA.

O

OBITUS.

Obitus

OBREPTIO.

ORATORIUM.

ORDINARIUS.

ORDO.

P.

PAPA.

Sem

PRÆBENDA.

PROFESSIO FIDEI.

PROVISIO.

Q

QUALITAS.

R.

RAPTA.

REGISTRUM.

REGULA.

Tunc

RESIGNATIO, RESIGNATARIUS, ET RESIGNANS.

Sollici

SUBDELEGATIO, SUBDELEGATUS

SUBREPTIO.

SUBROGATIO, SUBROGATUS.

par.

SVSPICIO

T

TACITURNITAS.

THEOLOGALIS.

la be-

V

VACATIO.

VALOR.

Fallo

VERBA.

VIA EXEQUUTIVA.

VICARIUS.

UTILITAS.

FINIS.

